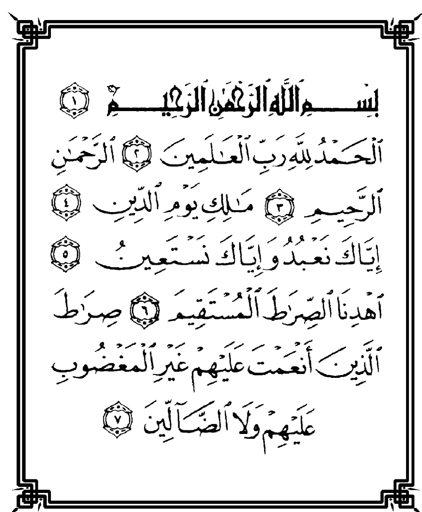
سورەتی (الفاتحة)

(١) بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان (بە نـاوی ئەو خوایەی کانگای ڕحمەت و سۆزو بەزەییە).
(٢) سوپاس و ستایش هەر شایستەی خوایە و بـۆ خوایە، کە خاوەن و پەروەردگاری هەموو جیهانیان و هەموو بوونەوەرە.
(٣) بـــەخشندەو دلۆڤـــانە، کـــانگای رەحـــمەت و مـیهرەبانیە (رەحـمەتی لە دنـیادا هـەموو شـتێکی گرتۆتەوە، بەڵام لە قیامەتدا تەنها بۆ ئیماندارانە).
(٤) خاوەن و سەرداری رۆژی پاداشت و سـزایـە (پادشای رۆژی قیامەت کە دادپەروەری رەهاو بێ سنووری تێدا بەرپا دەکات).
(٥) خوایە؛ تەنها هەر تۆ دەپەرستین و هەر لە تۆش داوای یارمەتی و پشتیوانی دەکەین (لە کاروباری دین و دنیاماندا: بەتایبەت لەوکاروبارانەدا بە تۆ نەبێت بەکەسی تر لە بەندەکانت ناکرێت).
(٦) خوایە بەردەوام رێنموویيمان بفەرموو بۆ ئەم رێبازی راست و دروستی ئیسلامە.
(٧) کە بەرنامە و رێبازی ئەوانەیە لە نازو نیعمەتی خۆت بەهرەوەرت کردوون، نەمانخەیتە سەر رێبازی ئەوانەی خەشم و قینیان لێگیراوە (بەهۆی ئەوەوە دەیزانن و لایانداوە)، هەروەها نەمانخەیتە سەر رێبازی ئەوانەش؛ کە سەرگەردان و گومڕان (بەهۆی لاساری و یاخی بوون و نەزانینیانەوە)[١]

١- (لە فەرموودەیەکی قودسیدا خوای گەورە دەفەرموێت: من نوێژم لە نێوان خۆم و بەندەی خۆم، دابەش کردووە (مـەبەستیشی فاتیحەیە کە بەشێکی سەرەکی نوێژە): کاتێك ئیماندار دەڵێت الحمد لله رب العالمین خوا دەفەرموێت: ئـەوەتا بـەندەم سـوپاس و ستایشم دەکات، کاتێك دەڵێت: الرحمن الرحیم، خوا دەفەرموێت: ئەوەتا بەندەم ستایش و وەسفم دەکات، کاتێك دەڵێت: مالك یوم الدین: خوا دەفەرموێت: ئەوەتا بەندەم بە خاوەن دەسەڵاتم دەزانێت کاتێك دەڵێت: ایاك نعبد و ایاك نستعین، خوا دەفەرموێت: بەندەم راست دەکات ئەوەتا هەر من دەپرستێت و هەر من بە پشتیوان دەزانێت: کاتێك ئایەتی ٦، ٧ دەخوێنێت: خوا دەفەرموێت: ئەوە بۆ بەندەم، هەرچی داواش بکات پێی دەبەخشم)، هەروەها لە فەرموودەیەکی راست و دروسـتی تـردا هـاتوو کـە پـێغەمبەرﷺ بـە گەورەترین و پیرۆزترین سورەتی قورئان ناوزدەی فەرمووە.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

سورەتی (البقرة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

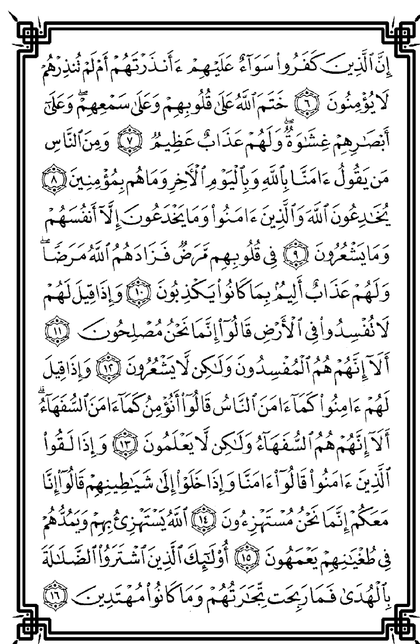
(١) چەند پیتێك لە سەرەتای هەندێ لە سورەتەكانی قورئاندا هاتوون ژمارەیان (١٤) پیتە، نیوەی كۆی پیتەكانی زمانی عەرەبین، بۆ سەلماندنی (إعجاز) و مەزنی و گرنگی قورئان كە لە توانای هیچ كەسدا نیە بەو پیتانە كتێبێكی ئاوا بێ وێنە دابنێت، بەرادەیەك هەتا ئەگەر هەموو گرۆی ئادەمیزاد و پەری كۆببنەوە بۆ ئەو مەبەستە بێگومان ناتوانن، وینەی ئەم قوئانە، یانا دە سورەتی، یان تەنها سورەتێكی داڕێژن، هەروەها چەندەها نهێنی تریشی تێدایە، زاناكان لە هەندێكی دواون، هەندێكیشیان وتوویانە: هەر خوا خۆی زانایە بەنهێنی ئەو پیتانە.

(٢) ئەو قورئانە كتێبێكە هیچ گومانێكی تێدا نیە، (كە لە لایەن خوای پەروەردگارەوە ڕەوانە كراوە بە جبرەئیلدا بۆ (پێغەمبەر ﷺ) كە مایەی ڕێنموویی و سەرچاوەی هیدایەتە بۆ خواناسان و پارێزكاران (كە ئەوانەن فەرزەكات جێبەجێ دەكەن و لە حەرام خۆیان دەپارێزن، لە رووی بیروباوەڕو كردارو گوفتارەوە).

(٣) ئەوانەی باوەڕ بە نەبینراوەكان دەهێنن (وەك خواو فریشتە و ئەوانەی خوا باسی كردوون و ئێمە نایانبینین)، هەورەها نوێژەكانیان بەچاكی ئەنجام دەدەن و لەو ڕزق و ڕۆزییە (حەڵاڵەی) پێمان بەخشیوون، دەبەخشن.

(٤) (لە هەمان كاتدا) ئەوانە باوەڕ دەهێنن بەو (پەیامەی) كە بۆ تۆ (ئەی محمد ﷺ) دابەزێنراوە و بەو پەیامانەش كە بۆ (پێغەمبەران)ی پێش تۆ دابەزێنراوە، دڵنیاش دەبن كە رۆژی دوایی پێش دێت و قیامەت هەر بەرپا دەبێت.

(٥) ئائەوانە لەسەر شا ڕێگەی هیدایەتی پەروەردگاریانن و هەر ئەوانیشن سەرفراز و سەركەوتوو (ئەمانە بنەما سەرەكیەكانی ئیمان و ئیسلامن).

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ ءَأَنذَرۡتَهُمۡ أَمۡ لَمۡ تُنذِرۡهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٦﴾ خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَعَلَىٰ سَمۡعِهِمۡۖ وَعَلَىٰٓ أَبۡصَٰرِهِمۡ غِشَٰوَةٞۖ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ﴿٧﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَمَا يَخۡدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ وَمَا يَشۡعُرُونَ ﴿٩﴾ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضٗاۖ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ ﴿١١﴾ أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ ءَامِنُواْ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُۗ أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ وَلَٰكِن لَّا يَعۡلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوۡاْ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمۡ قَالُوٓاْ إِنَّا مَعَكُمۡ إِنَّمَا نَحۡنُ مُسۡتَهۡزِءُونَ ﴿١٤﴾ ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ وَيَمُدُّهُمۡ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ ﴿١٥﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ بِٱلۡهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمۡ وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ ﴿١٦﴾

(٦) بەراستی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ئاگاداریان بکەیت یان ئاگاداریان نەکەیت یەکسانە بۆیان، باوەڕ و ئیمان ناهێنن...

(٧) (چونکە) خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا و پەردەی بەسەر چاویاندا هێناوە، (نە بیردەکەنەوە، نەئامادەن حەق ببیستن و ڕاستییەکانیش نابینن)، هەر بۆیە سزایەکی سەخت چاوەڕێیانە (ئەمانەش دەستەیەکن لە بێ باوەڕان کەهەر خوا خۆی دەیانناسێت).

(٨) لەناو خەڵکیداکەسانێك هەن کە دەڵێن: ئیمان و باوەڕمان بە خواو بە ڕۆژی قیامەت هێناوە (لە ڕاستیدا ئەوانە درۆ دەکەن) ئەوانە هەمیشە باوەڕدار نین.

(٩) ئەوانە (بەخەیاڵی خۆیان وادەزانن) خوا و ئەو کەسانە دەخەڵەتێنن کە باوەڕداری ڕاستەقینەن!! کەچی جگە لە خۆیان کەسیان پێ ناخەڵەتێت، بەڵام هەست ناکەن و فام ناکەنەوە و بیرناکەنەوە.

(١٠) ئەوانە لە دڵ و دەروونیاندا نەخۆشی بێ باوەڕی و حەسوودی و کینە هەیە، خوایش (بەسەر خستنی حەق و ئیمانداران) ئەوەندەی‌تر دەردیان گران و کاریگەر دەکات و سزایەکی سەختیش (لە دنیا و قیامەتدا) چاوەڕێیانە بەهۆی درۆکردن (ودژایەتییان بۆ ئیسلام).

(١١) ئەوانە کاتێك پێیان دەوترێت تۆوی گوناهو تاوان و خراپەکاری مەچێنن لە زەویدا، دەڵێن؛ بەڕاستی ئێمە تەنها چاکسازی دەکەین!!

(١٢) ئاگادار بن، کە بەراستی هەر ئەوانە تۆوی خراپە دەچێنن، بەڵام (بەهۆی لووت بەرزی و دەردەدارییانەوە) هەستی پێناکەن و (خۆیانی لێ گێل دەکەن).

(١٣) کاتێك پێیان دەوترێت ئیمان و باوەڕ بهێنن وەکو ئەو هەموو خەڵکە (بێ فێڵ و ڕاستگۆیانە) کە باوەڕیان هێناوە، دەڵێن: چۆن ئێمە وەکو ئەو خەڵکە کەم عەقڵ و گێلانە باوەڕ دەهێنین، (خەڵکینە) چاك بزانن و ئاگاداربن کە هەر ئەوانە خۆیان کەم عەقڵ و گێل و نەفامن، بەڵام بەخۆیان نازانن.

(١٤) کاتێکیش (دووڕووەکان) دەگەن بەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن: ئێمە ئیمانداریـن و باوەڕمان هێناوە!!، کەچی کاتێك بە تەنها دەمێننەوە لە لای شەیتانە گەورە و فێڵبازەکانیان دەڵێن: بەڕاستی ئێمە لەگەڵ ئێوەین، بێگومان ئێمە تەنها گاڵتەیان پێدەکەین و پێیان رادەبوێرین!!

(١٥) (بەڵام خەیاڵیان خاوە چونکە) خوا سزای گاڵتەجارییەکەیان لێدەسێنێت و (دەیانکاتە پەندو گاڵتەجار)، ئەوە جارێ بەرەڵای کردوون تاکوێرانە مل بنێن و درێژە بەگومرایی خۆیان بدەن.

(١٦) ئەوانە گومراییان کڕی بەڕێنموویی و هیدایەت، بازرگانیەکەیان قازانجی نەکرد، سەرمایەکەشیان کە هیدایەتە لە دەستیانداو مایەپووچ بوون و وەرگری ڕێبازی هیدایەتنەبوون ...

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ فِيهِ ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِم مِّنَ ٱلصَّوَٰعِقِ حَذَرَ ٱلْمَوْتِ ۚ وَٱللَّهُ مُحِيطٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ ٱلْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَٰرَهُمْ ۖ كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم مَّشَوْا۟ فِيهِ وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا۟ ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟ وَلَن تَفْعَلُوا۟ فَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِى وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ ۖ أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٤﴾

(١٧) نموونە و وێنەی ئەوانە وەك کەسێك وایە: ئاگرێك دابگرسێنێت (بۆ سوودی خۆی و هاوڕێکانی) کەچی کاتێك هەڵگیرساو دەوروبەری خۆی رووناك کردەوە، خوا رووناکیەکەیان لێ بکوژێنێتەوە و لە چەندەها تاریکیدا جێیان بهێڵێت و هیچ تروسکاییەك نابینن و رێ دەرناکەن.

(١٨) ئەوانە کەڕو لاڵ و کوێرن (لە ئاستی حەق و راستیداو)، ناشگەڕێنەوە (بۆ سەر هیدایەت).

(١٩) یاخود وێنەیان وەك کەسانێك وایە بە دەست بارانێکی لێزمەوە گیریان خواردبێت، کە پەڵە هەوری تاریك و هەورە تریشقە و بروسکەی هەبێت، لە تاو دەنگی بروسکەکە پەنجەیان دەئاخنن بەگوێچکەیاندا لە ترسی مردن، خوایش گەمارۆی کافرانی داوە (بارانەکە قورئانە و بروسکەکان، ترساندنی دووڕووەکانە کە حەز بەبیستنی ناکەن).

(٢٠) خەریکە تیشکی بروسکەکە بینایی چاویان بەرێت، هەر کاتێك بەر پێیان رۆشن دەکاتەوە، دەڕۆن، هەر کە تیشکەکە نەماو تاریك بوو لێیان، (دەسڵەمێنەوە و) هەڵوێستە دەکەن، خۆ ئەگەر خوا بیویستایە بیستن و بینینیانی لەناو دەبرد، بەڕاستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٢١) ئەی خەڵکینە پەروەردگاری خۆتان بپەرستن، ئەو زاتەی کە ئێوە و پێشینانی ئێوەشی بەدی هێناوە، بۆ ئەوەی ڕێبازی خواناسی و تەقوا و پارێزکاری بگرنە بەر.

(٢٢) هەر ئەوزاتە زەوی کردووە بە فەرش و جێگای نیشتەجێ بوون و ژیان بۆتان، ئاسمانی وەکو سەقفێك بەسەرتانەوە راگیر کردووە، لە ئاسمانەوە ئاوی بۆ باراندوون، جا بە هۆیەوە جۆرەها بەرهەمی (درەخت و گژوگیای) دەرهێناوە تا ببێتە ڕزق و ڕۆزی بۆتان، کەواتە شەریك و هاوتا بۆ خوا بڕیار مەدەن، کە خۆشتان دەزانن (پەرستراو دەبێت بەدیهێنەر بێت).

(٢٣) جا ئەگەر ئێوە لە دوو دڵیدان و گومانتان لەم (قورئانە پیرۆزە) هەیە کە دامانبەزاندووە بۆ بەندەی خۆمان محمد ﷺ ئەگەر بۆتان دەکرێت ئێوەش هەوڵ بدەن سورەتێکی وەك ئەو بهێنن، هاوپەیمان و هاوکارەکانیشتان جگە لە خوا (بۆ ئەو مەبەستە) بانگ بکەن ئەگەر ئێوە راست دەکەن.

(٢٤) خۆ ئەگەر نەتانتوانی و هەرگیز نایشتوانن (کەواتە باوەڕبهێنن و) خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی: سووتەمەنیەکەی خەڵکی و بەردە، کە بۆ بێباوەڕ و خوانەناسان ئامادە کراوە.

وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ كُلَّمَا رُزِقُواْ مِنۡهَا مِن ثَمَرَةٖ رِّزۡقٗا قَالُواْ هَٰذَا ٱلَّذِي رُزِقۡنَا مِن قَبۡلُۖ وَأُتُواْ بِهِۦ مُتَشَٰبِهٗاۖ وَلَهُمۡ فِيهَآ أَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞۖ وَهُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٥﴾ ۞ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَسۡتَحۡيِۦٓ أَن يَضۡرِبَ مَثَلٗا مَّا بَعُوضَةٗ فَمَا فَوۡقَهَاۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فَيَعۡلَمُونَ أَنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّهِمۡۖ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَيَقُولُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلٗاۘ يُضِلُّ بِهِۦ كَثِيرٗا وَيَهۡدِي بِهِۦ كَثِيرٗاۚ وَمَا يُضِلُّ بِهِۦٓ إِلَّا ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿٢٦﴾ ٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهۡدَ ٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ مِيثَٰقِهِۦ وَيَقۡطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ﴿٢٧﴾ كَيۡفَ تَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَكُنتُمۡ أَمۡوَٰتٗا فَأَحۡيَٰكُمۡۖ ثُمَّ يُمِيتُكُمۡ ثُمَّ يُحۡيِيكُمۡ ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ﴿٢٨﴾ هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَسَوَّىٰهُنَّ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿٢٩﴾

(٢٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) مژدەش بدە بەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە بەوەی باخەکانی بەهەشت کە چەندەها روبار بەژێردرەخت و بەناو باخەکانیدا دەڕوات، بەڕاستی بۆیان ئامادەیە، هەرکاتێك لە میوەو بەرهەمێکی ئەو باخانەیان بۆ دەهێنن، دەڵێن: ئێستا لەوەتان هێنا، تاوێك لەمەو پێش خواردمان، هەر دەیهێنن و لە یەکتریش دەچن، (لە ڕەنگ و ڕواڵەتدا، بەڵام لە تام و بۆندا زۆر جیاوازن)، هەروەها لەوێدا هاوسەرانی پاك و بێ گەردیان بۆ ئامادەکراوە (ئەو بەختەوەرانە) ژیانی هەمیشەیی و نەبراوە لەو بەهەشتەدا دەبەنە سەر.

(٢٦) بەڕاستی خوا باکی نیەو نەنگ نیە بەلایەوە هەر نموونەیەك بهێنێتەوە بە مێشوولەیەك، لەویش بچووکتر بێت یان گەورەتر، جا ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە، ئەوە چاك دەزانن ئەم نموونەیە راستە و لە لایەن پەروەردگاریانەوەیە، ئەوانەش کافرو بێ باوەڕن دەڵێن: خوا مەبەستی چی بوو لەم نموونەیەدا؟ (خوای گەورەش دەفەرموێت) زۆرێکی پێ گومرا دەکات و زۆرێکی تریشی پێ هیدایەت و ڕێنموویی دەکات، بەڵام دیارە جگە لە لارو وێڕو یاخی و تاوانباران کەسی تر گومرا ناکات...

(٢٧) ئەوانەی پەیمانی خوا (کە لە رووی فیترەت و سروشت و پەیامەکانی خواوە) هەیانە، (کە دەبێت خواناس بن) هەڵدەوەشێننەوە و پەیڕەوی ناکەن لە دوای بەهێزو پتەو بوونی، ئەو ئەوانە خۆیان زەرەرمەند و خەسارەتمەندن.

(٢٨) (خەڵکینە)، چۆن بێبروا دەبن بەخوا لەکاتێکدا ئێوە بێ گیان بوون (لەتوێی خاکدا) خوا (دروستی کردوون) و گیانی بەبەردا کردن، پاشان دەتانمرێنێت و دوایی زیندووتان دەکاتەوە، ئەوسا هەر بۆ لای ئەویش دەبرێنەوە.

(٢٩) هەر ئەوزاتە هەموو شتێکی لە زەویدا بۆ ئێوە دروست کردووە، پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات، بۆیە بە حەوت چین بەدی هێناو ڕێکی خستن، هەر خۆیشی بە هەموو شتێك زاناو ئاگادارە.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً ۖ قَالُوٓا۟ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۖ قَالَ إِنِّيٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ وَعَلَّمَ ءَادَمَ ٱلْأَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِي بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا۟ سُبْحَٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ ۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾ قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ ۖ فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّيٓ أَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِـَٔادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٣٤﴾ وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيْطَٰنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ ۖ وَقُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ فِي ٱلْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

(٣٠) (ئەی محمد ﷺ باسی ئەوە بکـە لە دێـرین زەمـاندا) پەروەردگارت بە فریشتەکانی وت: بەڕاستی من دەمەوێت لە زەویدا جـێنشینێك دابـنێم (بـۆ ئـاوەدانـی و دیـنداری)، فریشتەکان وتیان: ئایا کەسێکی تیادا دەکەیتە جـێنشین کـە خراپە و تاوانی تیادا بـچێنێت و خـوێنرێژیی تـیادا ئـەنجام بدات؟! لەکاتێکدا ئێمە تـەسبیحات و سـوپاس و سـتایشت دەکەین و قەدرو ڕێزی تۆ چاك دەزانین و بەدوورت دەگرین لەو شـتانەی شـایستەی تـۆ نـین، (لە وەڵامـیاندا) خـوا فەرمووی: بێگومان ئەوەی ئێوە نایزانن من دەیزانم.

(٣١) (ئـینجا ئـادەمی دروست کـرد، ویستی تـوانـایی ولێهاتوویی بۆ فریشتەکان روون بکاتەوە) ناوی هـەرچـی پـێویستی دەوروبـەر هـەیە فـێری کـرد، لەوەودوا بـە فریشتەکانی رانواند و پێی فەرموون: ئادەی ئێوە ناوی ئەو شتانەم پێ بڵێن ئەگەر راست دەکـەن و (تـوانـای ئـاوەدان کردنەوەی زەویتان هەیە؟).

(٣٢) فریشتەکان وتیان: پاکی و بێگەردی و سـتایش هـەر شایستەی تۆیە، ئێمە هیچ زانستێکمان نیە، تـەنها ئـەوە دەزانـین کـە تـۆ فـێرت کـردووین، بـەراسـتی تـۆ پەروەردگارێکی زانا و دانایت.

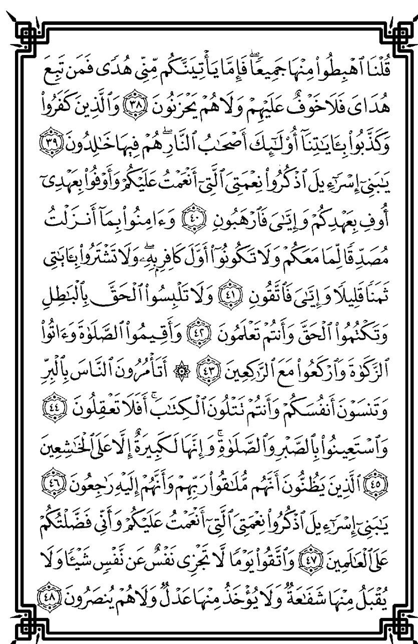
(٣٣) ئەوسا خوا فەرمووی ئەی ئادەم، ئادەی تۆ ئاگاداریان بکە بە ناوەکانیان، جاکاتێك ئادەم هەواڵی ناوەکانی پێدان... خوا فەرمووی: ئەی پێم نەوتن بەڕاستی من خۆم ئاگادارم بەنهێنی ئاسمانەکان و زەوی، دەشزانم ئێوە چی دەردەخەن و چی دەشارنەوە؟!

(٣٤) کاتێکیش بە فریشتەکانمان وت: سوژدە بەرن بۆ ئادەم (سوژدەی ڕێزو بەفرمانی خوا، وەکو رووگەیەك) سوژدەیان برد، جگە ئیبلیس نەبێت کە سەرپێچی کردو خۆی بە گەورەزانی و خۆی خستەریزی کافرەکانەوە.

(٣٥) ئینجا وتمان: ئەی ئادەم خۆت و هاوسەرت لەم بەهەشتەدا ژیان بەرنەسەرو نیشتەجێ بن لەهەر کوێ حەزدەکەن بخۆن و بخۆنەوە بەتێرو تەسەلی، بەڵام نزیکی ئەم درەختە مەکەون (دەرختێکی دیاریکراو بـۆ تاقیکردنەوە لێیان قەدەغە کرا) ئەگینا دەچنە ریزی ستەمکارانەوە.

(٣٦) شەیتان (فرسەتی لێهێنان) و لە خشتەی بردن (وای لێکردن لە بەرو بوومی درەختە قەدەغە کـراوەکـە بخۆن) و لەو شوێنە (خۆش و پر لە نازو نیعمەتە) بەدەرکردنی دان، ئەوسا پێمان وتن: (مادەم سەرپێچیتان کرد ئیتر لێرە جێتان نابێتەوە)، دەبێت دابەزنە خوارەوە بۆ سەر زەوی، جا (لەوێ) هەندێکتان دوژمنی هەندێکتانن (شەیتان دوژمنی ئێوەیە و بەردەوام هەوڵ دەدات دوژمنایەتی لە نـێوانـتاندا بـەرپا بکـات)، تـاماوەیەکـی دیاریکراو نیشتەجێ دەبن لە زەویداو لە نازو نیعمەتەکان سوود وەردەگرن و بەهرەوەر دەبن.

(٣٧) پاشان ئادەم لەلایەن پەروەردگارییەوە چەند وشەو نزایەکی وەرگرت (بە دڵ و بەکوڵ پارایەوە خوای میهرەبانیش) نزاکەی وەرگرت و لێیخۆش بوو، چونکە بەراستی تەنها ئەو، زاتێکی ئێجگار میهرەبان و تۆبە وەرگرە. (نزاکەش لە ئایەتی ٢٣ی سورەتی ئەعراف دا هاتووە).

(٣٨) ئنجا وتمان: هەمووتان دەبێ دابەزن (بـۆ سـەر زەوی) جـا ئەگەر هەرکاتێك لە لایەن منەوە رێنومایتان بۆهات، هـەرکەس شوێن رێنوومایی من بکەوێت، ئەوە نە تـرس و بـیمیان لەسـەر دەبێت، نە غەمگین و دڵتەنگ دەبن.

(٣٩) ئەوانەش بێباوەڕ بوون و باوەڕیان بە ئـایەتەکـانی ئـێمە نەبوو، ئەوانە نـیشتەجێی دۆزەخـن و بـۆ هـەتا هـەتایی تـیایدا دەمێننەوە.

(٤٠) ئەی نەوەی ئیسرائیل (نـەوەی حـەزرەتی یـەعقوب ﷺ) یادی نازو نیعمەتی مـن بکـەنەوە کـە بـەسەرتاندا رژانـدومەو بەوەفاو بەئەمەك بن و پەیمانەکەم جێبەجێ بکەن (کـە ئـیمان و کردەوەی چاك و باوەڕکردنە بەهەموو پێغەمبەران بەبێ جیاوازی) ئەوسا منیش پەیمانی خۆم بەجێ دەهێنم (کە جێنشین کردنتانە لە دنیاداو، بەهەشتی بەرینە لە قیامەتدا) باترس و بیمتان تەنها لە من هەبێت (تا ئاسوودەیی رەهاتان پێ ببەخشم)...

(٤١) هەروەها ئیمان بهێنن بەو قورئانەی کە ناردومەتە خوارەوە کە پاڵپشتی پەیامەکەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو) مەبنە یەکەم بێ بروا پێی (لە جیاتی یەکەم باوەڕدار) و ئایەتەکانم بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە (لە پێناوی بەدەستهێنانی هەندێ مەرامی کەم نرخی دنیادا)، تەنها لە من بترسن و خۆتان لە خەشمی من بپارێزن.

(٤٢) نەکەن ڕاستی و بەتاڵ، حەق و ناحەق بە یەکەوە بئاڵێنن و حەق مەشارنەوە، درۆ دامەپۆشن بەڕاست، لەکاتێکدا خۆشتان حەق و ڕاستی دەزانن کامەیە.

(٤٣) نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن بەدروشمەکانیەوەو زەکاتیش بدەن، لەگەڵ کرنووش بەراندا کرنووش ببەن (بۆ پەروەردگارتان).

(٤٤) (کەی ئەوە راستە) فەرمانی چاکە بەخەڵکی بدەن و خۆتان فەرامۆش بکەن؟! لەکاتێکدا خۆ ئێوە کـتێبی خـوا ـ تەورات ـ دەخوێننەوە، (دەزانن سزای گوفتاری بێ ڕەفتار چۆنە) جائایا ژیریتان ڕێتان لێناگرێت لەو هەڵوێستە ناشرینە؟!

(٤٥) (ئێوە هەوڵ بدەن) پشت ببەستن بە ئارامگرتن و نوێژکردن (بۆ گەیشتن بەئامانج) بەڕاستی نوێژ ئەرکێکی گەورەو گرانە، مەگەر لەسەر ئەو کەسانەی کە بە خۆشەویستی و سۆزەوە خواپەرستی ئەنجام دەدەن و (باوەڕی دامەزراویان هەیە)...

(٤٦) ئەوانەی دەزانن بێگومان بەدیداری پەروەردگاریان شاد دەبن و باوەڕی پتەویان هـەیە کـە بـۆ لای ئـەوزاتـە دەگەڕێنەوە.

(٤٧) ئەی نەوەی ئیسرائیل: یادی نازو نیعمەتەکانم بکەنەوە کە رشتومە بەسەرتاندا بێگومان من گرنگی زۆرم پێداون و نازو نیعمەتی زۆرم پێبەخشیوون (لە خواردن وخواردنەوە، لە موعجیزەی جۆراوجۆر، لە چارەسەرکردنی کێشەکان،... هتد) من زیادە ڕێزی ئێوەم داوە بەسەر هەموو خەڵکیدا (ئەلبەتە لەسەردەمی خۆیانداو ئەوانەی کە پابەندی ئاینی خوا بوون، بە تایبەتی پێغەمبەران و پیاوچاکان)...

(٤٨) خۆتان بپارێزن لە ڕۆژێك کە کەس فریای کەس ناکەوێت و کەس هیچی لە دەست نایەت و تکاکاریی کەسیش وەرناگیرێت و بارمتە و گۆڕانکاری تیادا ئەنجام نادرێت و ئەو کەسانەی خوانەناسن یارمەتی نادرێن و سەرناخرێن.

وَإِذْ نَجَّيْنَٰكُم مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ ۚ وَفِى ذَٰلِكُم بَلَآءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ ٱلْبَحْرَ فَأَنجَيْنَٰكُمْ وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ وَٰعَدْنَا مُوسَىٰٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ يَٰقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم بِٱتِّخَاذِكُمُ ٱلْعِجْلَ فَتُوبُوٓا۟ إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَٱقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِندَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَٰكُم مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ ۚ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

(٤٩) بیری نیعمەتی رزگاربونیشتان بکەنەوە کاتێك رزگارمان کردن لە دەست دارو دستەی فیرعەون کە خراپترین سزاو ئازاریان دەدان، کوڕەکانتانیان سەردەبڕی و ئافرەتەکانتانیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری و خزمەت) ئەوەش بۆ ئێوە توشهات و تاقیکردنەوەیەکی گەورە بوو بۆتان لەلایەن پەروەردگارتانەوە (تا پشت بەو زاتە ببەستن و بڕوای تەواوتان پێی هەبێت).

(٥٠) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کە لەبەر خاتری ئێوە دەریاکەمان لەت کرد، ئینجا رزگارمان کردن، دارو دەستەی فیرعەونمان نوغرۆ کرد، لەکاتێکدا ئێوە بەچاوی خۆتان بینیتان و تەماشاتان دەکردن.

(٥١) یادی ئەو (نیعمەتە) بکەنەوە کاتێك چل شەو وادەمان دانا بۆ موسا (بۆ پاڕانەوەو نزا) پاشان گوێرەکەکەتان کردە خواتان، بێگومان ئێوە ستەمکار بوون.

(٥٢) پاشان (لەو هەمو هەڵانەتان) خۆشبووین بۆ ئەوەی سوپاسگوزاریی بکەن.

(٥٣) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك کتێبی (تەورات)و جیاکەرەوەی (رەواو، نارەوامان) بەخشی بە موسا بۆ ئەوەی رێبازی هیدایەت بگرنەبەر (لە گومرایی رزگارتان ببێت).

(٥٤) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك موسا بە قەوم و هۆزی خۆی وت: ئەی قەوم و هۆزەکەم بەراستی ئێوە بەو گوێرەکە پەرستی یە ستەمتان لە خۆتان کردووە، دەی بگەڕێنەوە بۆلای بەدیهێنەرتان و تەوبە بکەن و ئینجا خۆتان بکوژن (بێ تاوان تاوانبار بکوژێت)، ئەوە باشترە بۆتان (چونکە تاوانەکەتان زۆر گەورەیە) پاشان ئەویش (واتە خوا دوای لەناو بردنی هەندێك لە تاوانباران) تۆبەی وەرگرت (لەوانەی مابوون)، لە راستیدا تەنها ئەو زاتە هێجگار تەوبە وەرگرو بە رەحم و دلۆڤانە.

(٥٥) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کە وتتان: ئەی موسا هەرگیز باوەڕت پێناهێنین تا وەکو بە ئاشکراو بە چاوی خۆمان خوا نەبینین، ئیتر یەکسەر هەورە بروسکەکە لێی دان، لەکاتێکدا کە تەماشاتان دەکردو بە دەورو بەری خۆتاندا دەتانڕوانی (بەسەرسامیەوە بیرتان دەکردەوە).

(٥٦) پاشان زیندوومان کردنەوەو ژیانمان پێبەخشینەوە لە دوای ئەو مەرگەتان بۆ ئەوەی سوپاسگوزاریی بکەن

(٥٧) (هەروەها) لە نازو نیعمەتەکانی خوا بۆتان ئەوەیە: ئێمە هەورمان بۆ کردن بەسێبەرو گەزۆمان بۆ باراندن و پەلەوەری شەلاقەمان بۆ ناردن، دە بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزییە چاکانەی کە پێمان بەخشیوون (بەڵام لەبەر بێ دینی و ستەمیان تۆڵەمان لێسەندن)، جا وەنەبێت ئەوانە ستەمیان لە ئێمە کرد بێت بەڵکو هەر ستەمیان لە خۆیان دەکرد.

وَإِذۡ قُلۡنَا ٱدۡخُلُواْ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةَ فَكُلُواْ مِنۡهَا حَيۡثُ شِئۡتُمۡ رَغَدٗا وَٱدۡخُلُواْ ٱلۡبَابَ سُجَّدٗا وَقُولُواْ حِطَّةٞ نَّغۡفِرۡ لَكُمۡ خَطَٰيَٰكُمۡۚ وَسَنَزِيدُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ قَوۡلًا غَيۡرَ ٱلَّذِي قِيلَ لَهُمۡ فَأَنزَلۡنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ رِجۡزٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ﴿٥٩﴾ ۞ وَإِذِ ٱسۡتَسۡقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ فَقُلۡنَا ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡحَجَرَۖ فَٱنفَجَرَتۡ مِنۡهُ ٱثۡنَتَا عَشۡرَةَ عَيۡنٗاۖ قَدۡ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٖ مَّشۡرَبَهُمۡۖ كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ مِن رِّزۡقِ ٱللَّهِ وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ ﴿٦٠﴾ وَإِذۡ قُلۡتُمۡ يَٰمُوسَىٰ لَن نَّصۡبِرَ عَلَىٰ طَعَامٖ وَٰحِدٖ فَٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ يُخۡرِجۡ لَنَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۢ بَقۡلِهَا وَقِثَّآئِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَاۖ قَالَ أَتَسۡتَبۡدِلُونَ ٱلَّذِي هُوَ أَدۡنَىٰ بِٱلَّذِي هُوَ خَيۡرٌۚ ٱهۡبِطُواْ مِصۡرٗا فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلۡتُمۡۗ وَضُرِبَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلۡمَسۡكَنَةُ وَبَآءُو بِغَضَبٖ مِّنَ ٱللَّهِۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ يَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقۡتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ﴿٦١﴾

(٥٨) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك وتمان: بچنە ئەم شارەوە (کە قودسە)، جا هەرچی حەزی لێدەکەن لەوێ لە هەر جێیەکی بەفراوانی و خۆشی بیخۆن، لە دەروازەی شارەکە بەرێزو کرنووشی (پێزانینەوە) بچنە ژورەوە و بڵێن: خوایە لە تاوانەکانمان ببورە، ئەو کاتە ئێمەش لە هەڵە و تاوانەکانتان دەبوورین، ئێمە پاداشتی چاکەکاران لە ئایندەدا زۆر بە زیادەوە دەدەینەوە.

(٥٩) کەچی ئەوانەی ستەمیان کردبوو یەکسەر گوفتارەکەیان گۆڕی بەشتێك بێجگە لەوەی پێیان وترا بوو (واتە بە لووت بەرزیەوە چوونە ژوورەوە)، جا ئێمەش لە ئاسمانەوە سزایەکمان دابەزاندە سەر ئەوانەی ستەمیان کرد بەهۆی ئەوەی لە فەرمانی خوا دەرچوون.

(٦٠) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك موسا بۆ قەوم و گەلەکەی خۆی داوای بارینی بارانی کرد، ئێمەش پێمان وت: بە گۆچانەکەت بدە بە (تاشە) بەردەکەدا (جا هەر کە ئەو کارەی ئەنجامدا) بەردەکە دوانزەکانی لێ هەڵقوڵا، بێگومان هەر هۆزێك چاوگەی خۆی ناسی (ئینجا پێمان وتن)، دە بخۆن و بخۆنەوە لە ڕزق و ڕۆزی و بەخششی خوا و تاوان و خراپە مەکەن لەسەر زەویدالە کاتێکدا کە بەچاندنی تۆوی خراپەوە خەریکن.

(٦١)یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك بە موساتان وت: ئێمە هەرگیز لەسەر یەك جۆر خۆراك ئۆقرە ناگرین و بەتەنها جۆرێك خواردەمەنی ڕازی نین، لەبەرئەوە داوا لە پەروەردگارت بکە لە ڕزق و ڕۆزی و بەرو بوومی زەویمان بۆ بەرهەم بهێنێت لە روەکی پاقلەیی و خەیارو سیرو نیسك و پیاز، موسا پێی وتن: باشە چۆن ئێوە شتی کەم و ئایەخ و ناتەواو وەردەگرن لەجیاتی شتی لەو چاکترو باشتر؟ دە دابەزن بۆ شارێك (بیابانی سینا، بەجێبهێڵن) ئینجا بەراستی ئەوەی داوای دەکەن دەستتان دەکەوێت.

(جا بەهۆی ئەو بیروباوەڕو بیانوو گرتن و لاساریيەیانەوە) سوکیی و ریسوایی و لاتی و زەبوونی درا بەسەریاندا و شایانی خەشم و قینی خوایش بوون، چونکە ئەوان بەراستی باوەڕیان نەدەکرد بەئایەتەکانی خواو، پێغەمبەرەکانیان بەناحەق دەکوشت، ئەوەش بەهۆی ڕۆچوونیانەوە لەیاخی بوون و نافەرمانیدا، هەمیشە دەستدرێژیان دەکرد (ئێستەش بەردەوامن لەسەر بەرنامەی باوو باپیرانی خوانەناسیان).

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلنَّصَـٰرَىٰ وَٱلصَّـٰبِـِٔينَ
مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَعَمِلَ صَـٰلِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ وَإِذْ
أَخَذْنَا مِيثَـٰقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ خُذُوا۟ مَآ ءَاتَيْنَـٰكُم
بِقُوَّةٍ وَٱذْكُرُوا۟ مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنۢ
بَعْدِ ذَٰلِكَ ۖ فَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ لَكُنتُم مِّنَ
ٱلْخَـٰسِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ ٱعْتَدَوْا۟ مِنكُمْ فِى ٱلسَّبْتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا۟ قِرَدَةً خَـٰسِـِٔينَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنَـٰهَا نَكَـٰلًا لِّمَا
بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِذْ قَالَ
مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦٓ إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تَذْبَحُوا۟ بَقَرَةً ۖ قَالُوٓا۟ أَتَتَّخِذُنَا
هُزُوًا ۖ قَالَ أَعُوذُ بِٱللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَـٰهِلِينَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا۟
ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ ۚ قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ
وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌۢ بَيْنَ ذَٰلِكَ ۖ فَٱفْعَلُوا۟ مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾
قَالُوا۟ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ ٱلنَّـٰظِرِينَ ﴿٦٩﴾

(٦٢) بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە (لە ئوممەتی محمد ﷺ)، ئەوانەش بوونەتە جوولەکە (شوێنکەوتەی ڕاستەقینەی عیسان)، گاورەکانیش (کە شوێنکەوتەی ڕاستەقینەی موسان)، (صابئە)ش (کە شوێنکەوتەی ڕاستەقینەی داودن)، ئەوانە هەر دەستەیەکیان باوەڕی دامەزراوی هێنا بێت بەخوا و ڕۆژی دوایی و کاروکردەوەی چاکەی ئەنجام دابێت، جا ئەوانە پاداشتیان لای پەروەردگاریانە، نە ترس و بیمیان دەبێت، نە غەم و پەژارەش روویان تێدەکات.

(٦٣) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك پەیمانمان لێوەرگرتن (کە پەیرەوی تەورات بکەن)و کێوی طورمان بەڕاسەرتانەوە ڕاگرت و پێمان وتن: ئەو بەرنامەیەی پێماندراون بە توندی بیگرن (ئەگینا ئەم چیایە دەدەین بەسەرتاندا)، هەمیشەش با لە بیرتان بێت چی تێدایەو چیتان لێدەخوازێت، بۆ ئەوەی لە خوا ترس و پارێزکاربن.

(٦٤) کەچی پاش ئەوانە هەمووی رووتان وەرچەرخاند لە ڕێبازی خوا، (پەیمانەکەتان شکاند)، ئەوکاتە ئەگەر بەزەیی و یارمەتی و فەزڵی خوا نەبوایە لە سەرتان، ئەوە دەچوونە ریزی خەسارەتمەندانەوە.

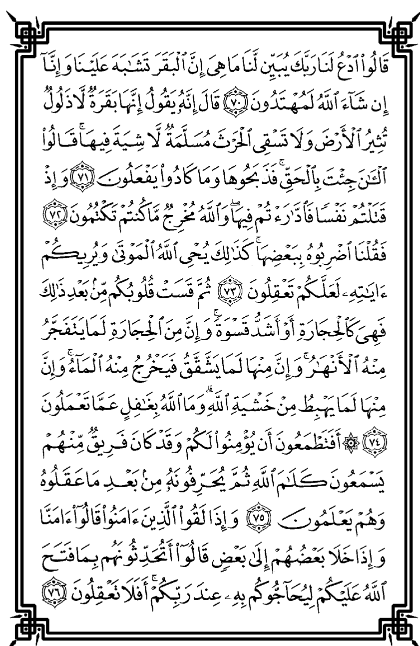
(٦٥) سوێند بە خوا بێگومان زانیوتانە و ئاگادارن چیمان بەسەر ئەوانەتاندا هێناکە ڕۆژانی شەممە دەستدرێژییان دەکردو لە سنوور دەردەچوون، (لەبەر ئەوە بریارماندا و) وتمان: ببنە مەیموونی دوورخراوە لە ڕەحمەتی خوا (بریار بوو جوولەکەکانی شارەکەی قەراغ دەریا ـ ئیلیە ـ ڕۆژانی شەممە) تەرخان بکەن بۆ خواپەرستی و ڕاوەماسی تیادانەکەن، دیارە ماسییەکانیش هەستیان بەوە کردووە، بۆیە لەو ڕۆژەدا خۆیان نواندووە، جولەکەش بەسروشت زۆر بەتەماعن، بیریان کردەوە لە تەگبیرو فێڵێك، ئەویش بەوەی کە لە ڕۆژی هەینیدا داوو تۆڕیان بۆ بنێنەوە تا لە شەممەدا تێی بکەون، ڕۆژی یەکشەممە چی کەوتۆتە داوو تۆڕەکانەوە دەری بهێنن (لە تەفسیری ئایەتی ١٦٣ تا ١٦٦، لە سورەتی ـ الأعراف ـ دا ئەم ڕووداوە باسکراوە).

(٦٦) ئینجا ئەو بە مەیموون کردنەمان گێڕا بە پەندو عیبرەت بۆ ئەوانەی کە: هاوچەرخی ڕووداوەکە بوون و بۆ ئەوانەش لە دوای ئەوان دێن، هەروەها کردمانە ئامۆژگاری بۆ خواناس و پارێزکاران.

(٦٧) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك موسا بە قەومەکەی وت: بێگومان خوا فەرمانتان پێدەدات کە مانگایەك سەر ببرن (کاتێك یەکێکیان لێ کوژرا بوو، بکوژەکەش لای زۆربەیان نادیاربوو، هاناو هاواریان برد بۆموسا) وتیان: ئایا دەمانکەیتە گاڵتە جاڕی خۆت؟ موسا وتی: پەنا دەگرم بەخوا بچمە ریزی نەفامانەوە (گاڵتە بە خەلکی بکەم).

(٦٨) ئینجا وتیان: (جاکەوایە) لە پەروەردگارت داوا بکە بۆمان روون بکاتەوە ئەو مانگایە کامەیە؟ موسا وتی: بەڕاستی خوا دەفەرموێت: ئەو مانگایە نە پیرەو نە پارێنە بەڵکو میانە ساڵە، (ئیتر ئەوەندە قووڵی مەکەنەوە لەسەری مەڕۆن) چ فەرمانێکتان پێدراوە جێ بەجێی بکەن.

(٦٩) کەچی وتیان: لە پەروەردگارت داوا بکە بزانین ڕەنگی چۆنە؟ موسا وتی: بێگومان خوا دەفەرموێت: ئەو مانگایە مانگایەکی ڕەنگ زەردی تۆخە، تەماشاکارانی دلخۆش دەکات.

قَالُوا۟ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ إِنَّ ٱلْبَقَرَ تَشَٰبَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّآ إِن شَآءَ ٱللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ ٱلْأَرْضَ وَلَا تَسْقِى ٱلْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا ۚ قَالُوا۟ ٱلْـَٰٔنَ جِئْتَ بِٱلْحَقِّ ۚ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾ وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَٱدَّٰرَْٰٔتُمْ فِيهَا ۖ وَٱللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾ فَقُلْنَا ٱضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُحْىِ ٱللَّهُ ٱلْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِىَ كَٱلْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِنَّ مِنَ ٱلْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ ٱلْأَنْهَٰرُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ ٱلْمَآءُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾ ۞ أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا۟ لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُۥ مِنۢ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوٓا۟ أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَآجُّوكُم بِهِۦ عِندَ رَبِّكُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

(٧٠) کـەچی هـەر وتـیان: لە پـەروەردگارت داوا بکـە تـا بەتەواوی بۆمان روون بکاتەوە بـزانـین کـامەیە؟! چـونکە بەراستی ئەم گـا گـەلە سـەری لێ تـێك داویـن و رەنگـی زۆربەیان لە یەك دەچێت، بـەراسـتی ئـێمە ـ ئـەگـەر خـوا وویستی لەسەر بێت ـ رێنموویی وەردەگرین.

(٧١) موسا وتی: بەراستی خوا دەفەرموێت: ئەوە مانگایەکە هێشتا رانەهێنراوە زەوی بکێڵێت و جووت بکات، ئـاودێری کشتوکاڵیش ناکات، بێ عەیبەو یەك رەنگەو هیچ پەڵەیەکی تێدانییە، ئەوسا وتیان: ئا ئیستە ئیتر هەواڵـی راسـتەقینەت پێداین، (ئیتر دوای هەوڵ و کۆششێکی زۆر بەدەستیان هێنا) و سەریان بری، هەرچەندە خەریك بوو ئەو کارەش نەکەن.

(٧٢) (یادی نیعمەتی ئاشکرا بوونی بکوژەکە بکەنەوە) چۆن کاتێك کەسێکتان کوشت و یـەکسـەر ئـاژاوە لە نـێوانـتاندا بــەرپابوو، خـوایش ئـەوەی دەتـانشاردەوە دەریـخست و ئاشکرای کرد (کە بکوژ کێیە).

(٧٣) ئینجا وتمان: بە پارچەیەك لەو مانگا سەربراوە بدەن بە لاشەی کوژراوەکەدا (دیارە بەویستی خوا وەك موعجیزەیەك کوژراوەکە زیندوو بۆتەوەو راستی بکوژەکەی خۆی وتووە)، جا ئا بەو شێوەیەو بە ئاسانی، خوا مردوان زیندوو دەکاتەوەو دەسەڵاتی خۆیتان نیشان دەدات بۆ ئەوەی تێبگەن و ژیر بن.

(٧٤) پاشان لەوەودوا دڵەکانتان رەق بوو، (ئەی جولەکەکان) هەر وەك بـەرد، بـەڵکو رەقـتریش (چـونکە) بەراستی بەرد هەیە روباری لێ هەڵدەقوڵێت، هەشیانە لەت لەت دەبیت و ئاوی لێ دێتە دەرەوە، هەشیانە لە ترسی خوا لە لوتکەی شاخەکان بەر دەبێتەوە، خوایش بێئاگا نیە لەوکاروکردەوانەی ئەنجامی دەدەن.

(٧٥) ئایا ئێوە (ئەی گرۆی ئیمانداران) بە تەمان و ئومێدەوارن کە جولەکە ئیمان و باوەڕ بهێنن بە ئاینەکەی ئێوە، لەکاتێکدا بێگومان دەستەیەك لە شارەزاکانیان گوفتاری خـوایـان دەبـیست لە (تـەورات)دا، لەوەودوا دەسکاریان دەکرد دوای ئەوەی کە تێی گەیشتبوون و دەیانزانی راستیەکەی کامەیە.

(٧٦) (لەمەدینەدا جووەکان) هەرکاتێك تـووشی ئـیمانداران دەهـاتن دەیـانوت: ئـێمەش ئـیمانمان هـێناوەو (موسوڵمان بووین)، بەڵام کاتێك پێکەوە کۆ دەبوونەوە لەگەڵ (بەناو زاناو دڵرەقەکانیان) بە یەکتریان دەوت: ئەوە بۆ ئێوە ئەو شتانەیان بـۆ بـاس دەکـەن کـە خـوا بـۆ ئـێوەی لە (تـەورات)دا بـاسکردووە (دەربـارەی پێغەمبەرایەتی محمد ﷺ) تاوەکو بیکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە لای پەروەردگارتان!! ئایا ئێوە عەقڵتان بەو جۆرە شتانە ناشکێت و ژیریتان ناخەنەکار؟!

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾ وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِىَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ لِيَشْتَرُوا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا فَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ عَهْدَهُۥٓ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَٰطَتْ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨١﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَقُولُوا۟ لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

(٧٧) ئایا ئەوانە نازانن کە بەراستی خـوا دەزانـێت چی پەنهان دەکـەن و چـیش ئـاشکرا دەکـەن؟ (لە گوفتارو کردارو نیەتیان).

(٧٨) هــــەندێ لەو جــوولەکــانە نــەشارەزا و نەخوێندەوارن، وادەزانن کتێبی (تەورات) بێجگە لە چەند ئاوات و هیوایەك هیچی تر نیە، ئەوانە هـەر گــومانیان کــردۆتە پـیشەی خـۆیان (وا دەزانــن بەهەشتیان بۆ خۆیان مسۆگەر کردووە).

(٧٩) سا واوەیلا بۆ ئەو کەسانەی کتێب دەنـووسن بەدەستی خۆیان و پاشان دەڵێن: ئا ئـەمە لەلایـەن خواوەیە، تاکەمێك لە ماڵی دنیا بەدەست بهێنن، جا وەیل بۆ ئـەو دەست و (قـەڵەمانەی) کـە شـتی وا دەنووسن و وەیل بۆ ئەو کەسانەی کـە کـەسابەتی ئاوا ئەنجام دەدەن.

(٨٠) جوولەکەکان دەڵێن : (چەندە گوناهباربین) تـەنها چـەند رۆژێکـی کـەم لە دۆزەخـدا دەمێنینەوە!! پێیان بڵێ: باشە، ئێوە پەیمانتان لە خوا وەرگرتووە، تـا هـەرگیز خـوای گـەورە پەیمان شکێنی نەکات؟! یان هەر دەتانەوێت شتێك بڵێن بەدەم خواوە کە هیچ بناغەیەکی نیەو هەر نازانن (چی دەڵێن)!!

(٨١) نەخێر وانییە، ئەوکەسەی گوناهو تاوان ئەنجام بدات و تاوانـەکـانی هـەموولایەکـی دابگرێت (ئاشکراو نادیاری) ئەو جۆرە کەسانە نیشتەجێی ئاگری دۆزەخن و بۆ هـەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە (لە هەر نەتەوەو هۆزو تیرەو تایەفەیەك بن).

(٨٢) ئەو کەسانەش باوەڕیان هێناوەو کارو کردەوە چاکەکان ئـەنجام دەدەن، هـەر ئـەوانــن نیشتەجێی بەهەشتن و تیایدا ژیانی هەتا هەتایی دەبەنە سەر (لە هەر چین و توێژو رەگەزێك بن).

(٨٣) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك پەیمانمان وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل کەجگە لەخوا کەسی تر نەپەرستن و لەگەڵ دایك و باوکدا چاکەکار بن، هەروەها لەگەڵ خزمان و هەتیوان و هەژارنیشدا، گوفتاری چاك و جوانیش ڕو بە خەڵکی بڵێن، هەروەها نـوێژەکـانتان بـەچاکـی ئەنجام بدەن و زەکاتیش بدەن، پاشان ئێوە (لەجـیاتی گـوێڕایـەڵی) پشـتتان تـێکرد، جگـە لەکـەمێکتان نـەبێت: لەکـاتێکدا زۆربـەتان (لەو هـەموو ئـاموژگارییە بـەسوودانـە) روو وەردەچەرخێنن و پشتی تێدەکەن.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾ ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَاءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۖ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِن بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۖ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

(٨٤) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك پەیمانمان لە ئێوە وەرگرت کە ئیتر خوێنی یەکتر (بەناحەق) نەڕێژن و یەکتر لە ماڵ و حاڵی خۆتان دەربەدەر نەکەن، پاشان بڕیاریشتان لەسەر ئەوەداو لە کاتێکدا خۆیشتان شایەتی لەسەر ئەمە دەدەن.

(٨٥) لەوەدوا ئێوە هەر ئەوانەن (ئاماژەیە بۆ جولەکەکانی سەردەمی پێغەمبەر ﷺ) خەریکی یەکترکوشتنن، دەستەیەك لە (خزمانی) خۆتان لە ماڵ و حاڵی خۆیان دەربەدەر دەکەن پشتی یەکتر دەگرن دژ بە دەستەیەکتان بە تاوان و دوژمنایەتی، کەچی ئەگەر بەدیلی دەستی دوژمن بکەوتنایە ئەوا ئێوە فیدیەتان بۆ دەدان و ئازادتان دەکردن، لە حاڵێکدا دەربەدەرکردنەکەیان لەسەرتان حەرامە، کەوابوو چۆن دەبێت باوەڕتان بە بەشێکی (تەورات) هەبێت و بە بەشێکی تری باوەڕتان نەبێت؟ ئایا پاداشتی ئەوەتان کە ئەوکارە دەکات جگە لەسەر شۆڕیی و سووکی نەبێت لە ژیانی دنیادا هیچی تر هەیە؟ لە رۆژی قیامەتیشدا دەگەڕێنەوە بۆ ناو سەختترین سزا، خوایش بێ ئاگانیە لەو کارانەی کە ئێوە ئەنجامی دەدەن.

(٨٦) ئەوانە، ئەوانەن کە ژیانی دنیایان کڕی و گۆڕیویانەتەوە بە ژیانی (بەهەشت) و دوارۆژ، لەبەر ئەوە سزایان لەسەر کەم ناکرێتەوە، ئەوانە هەرگیز یارمەتی نادرێن و سەرناخرێن.

(٨٧) سوێند بێت بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بە موسا و بەردەوام دوای ئەویش پێغەمبەرانمان رەوانە کردو بە عیسای کوری مەریەم بەڵگەو نیشانەو موعجیزەی جۆراو جۆرمان بەخشی هەروەها پشتگیریمان کرد بە فریشتە (جبرئیل)، ئایا چۆن دەبێت هەر کاتێك پێغەمبەرێکمان رەوانە کردبێت، بەڵام لەگەڵ ئارەزووەکانی ئێوەدا نەگونجا بێت: خۆتان بەزل زانیوەو لوتتان بەرزکردۆتەوەو بڕواتان نەهێناوە، ئەوسا دەستەیەکتان (بەرنامەی خواتان) بە درۆ زانیووەو هەندێکیشتان پێغەمبەرانتان دەکوشت.

(٨٨) هەروەها (جولەکەکانی سەردەمی پێغەمبەر ﷺ) وتیان: دڵەکانمان داخراوە (لە گوفتاری تۆ، تێناگەین) نەخێر وانییە، ئەوانە خوا نەفرینی لێکردوون بەهۆی کوفرو خوانەناسیانەوە، کەوابوو بە کەم شت بڕوا دەکەن.

وَلَمَّا جَآءَهُمۡ كِتَٰبٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٞ لِّمَا مَعَهُمۡ وَكَانُواْ
مِن قَبۡلُ يَسۡتَفۡتِحُونَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَلَمَّا جَآءَهُم
مَّا عَرَفُواْ كَفَرُواْ بِهِۦۚ فَلَعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٨٩﴾
بِئۡسَمَا ٱشۡتَرَوۡاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمۡ أَن يَكۡفُرُواْ بِمَآ أَنزَلَ
ٱللَّهُ بَغۡيًا أَن يُنَزِّلَ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ
فَبَآءُو بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٖۚ وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٞ مُّهِينٞ
﴿٩٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ ءَامِنُواْ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ نُؤۡمِنُ بِمَآ
أُنزِلَ عَلَيۡنَا وَيَكۡفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ وَهُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا
لِّمَا مَعَهُمۡۗ قُلۡ فَلِمَ تَقۡتُلُونَ أَنۢبِيَآءَ ٱللَّهِ مِن قَبۡلُ إِن كُنتُم
مُّؤۡمِنِينَ ﴿٩١﴾ ۞ وَلَقَدۡ جَآءَكُم مُّوسَىٰ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ
ثُمَّ ٱتَّخَذۡتُمُ ٱلۡعِجۡلَ مِنۢ بَعۡدِهِۦ وَأَنتُمۡ ظَٰلِمُونَ ﴿٩٢﴾
وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَكُمۡ وَرَفَعۡنَا فَوۡقَكُمُ ٱلطُّورَ خُذُواْ
مَآ ءَاتَيۡنَٰكُم بِقُوَّةٖ وَٱسۡمَعُواْۖ قَالُواْ سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا
وَأُشۡرِبُواْ فِي قُلُوبِهِمُ ٱلۡعِجۡلَ بِكُفۡرِهِمۡۚ قُلۡ
بِئۡسَمَا يَأۡمُرُكُم بِهِۦٓ إِيمَٰنُكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٩٣﴾

(٨٩) کاتێك لە لایەن خواوە کتێبێك (قورئان) هات بۆیان، کە: ئەو کتێبانەی ئەوانیش پەسەند دەکات و بەراستی دەزانێت، ئەوان پێشتر داوای سەرکەوتن و زاڵ بونیان بەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون لە خوا دەکرد بە هۆی شوێنکەوتنیان بۆ پێغەمبەر ﷺ، کەچی کاتێك ئەو پێغەمبەرەیان بۆ هات کە دەیانناسی، بروایان پێ نەکرد، کەواتە با نەفرین و لەعنەتی خوا لەسەر کافران بێت.

(٩٠) (ئەو جوولەکانە) خۆیان بەشتێکی ناپەسەند فرۆشت (هەڵوێستێکی نادروستیان نواند) کاتێك کافر بوون بەو قورئانەی خوا ناردوویەتی، (لە حەسوودی)و سەرکەشیدا (رەخنەیان گرت و وتیان): بۆچی خوای گەورە دەرگای فەزڵ و لای رەحمەت دەکاتەوە لە هەر کەسێك بیەوێت لە بەندەکانی!! ئەوسا ئیتر دووچاری یەك لە دوای یەکی رق و خەشمی خوا بوون (چونکە وەنەبێت تەنها کافر بوو بن بە محمد ﷺو بە قورئان، بەڵکو کافربوون بە موساو تەوراتیش کە داوای شوێنکەوتنی محمدیان لێدەکات)جا، بۆ کافرو خوانەناسان سزایەکی ریسواکەر ئامادەیە.

(٩١) کاتێك پێیان دەوترێت باوەڕ بهێنن بەوەی کە لە لایەن خواوە رەوانەکراوە، دەڵێن: ئێمە تەنها باوەڕمان بەوە هەیە کە بۆ ئێمە رەوانەکراوە و باوەڕ ناهێنن بە هەموو ئەوانەی کە دوای (تەورات) هاتووە وەکو (ئینجیل و قورئان) لەکاتێکدا کە هەر ئەو قورئانە حەق و راستییەو بەڕاست دانەری (تەورات)ی ئەوانیشە، پێیان بڵێ: ئەی کەواتە بۆچی پێشتر پێغەمبەرەکانی خواتان دەکوشت ئەگەر ئێوە ئیماندارن (بە تەورات؟!)

(٩٢) سوێند بە خوا بەراستی موسا نیشانەی فرەو موعجیزەی زۆری بۆ هێنان، کەچی (کاتێ کەچوو بۆ نزای پەروەردگار، لە کێوی طور) ئێوە گوێرەکەکەتان پەرست، بەراستی ئێوە ستەمکارن.

(٩٣) (یادیان بێنەوەرە ئەو سەردەمەی) کە پەیمانمان لێ وەرگرتن و کێوی طورمان بەسەردا بەرزکردنەوە و (فەرمانمان پێدان): ئەوەی پێمان بەخشیوون (لە تەورات) بە توندی بیگرن و لێی لامەدەن و گوێ بیستبن، (بەدەم) وتیان: گوێرایەڵین، (بەڵام بەکردەوە) پێچەوانەیان کردو یاخی بوون و گوێرەکە پەرستی لە دڵ و دەروونیاندا ڕۆابوو بە هۆی بێ باوەڕییانەوە، پێیان بڵێ: ئیمانەکەتان شتی نارەواتان پێ دەکات ئەگەر ئێوە ئیماندارن؟! (باوو باپیرانتان گوێرەکە پەرست و پێغەمبەر کوژ، ئێوەش سەرسەخت و بێ باوەڕ).

قُلۡ إِن كَانَتۡ لَكُمُ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ عِندَ ٱللَّهِ خَالِصَةٗ مِّن
دُونِ ٱلنَّاسِ فَتَمَنَّوُاْ ٱلۡمَوۡتَ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٩٤﴾
وَلَن يَتَمَنَّوۡهُ أَبَدَۢا بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡۚ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ
﴿٩٥﴾ وَلَتَجِدَنَّهُمۡ أَحۡرَصَ ٱلنَّاسِ عَلَىٰ حَيَوٰةٖ وَمِنَ ٱلَّذِينَ
أَشۡرَكُواْۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمۡ لَوۡ يُعَمَّرُ أَلۡفَ سَنَةٖ وَمَا هُوَ بِمُزَحۡزِحِهِۦ
مِنَ ٱلۡعَذَابِ أَن يُعَمَّرَۗ وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قُلۡ
مَن كَانَ عَدُوّٗا لِّجِبۡرِيلَ فَإِنَّهُۥ نَزَّلَهُۥ عَلَىٰ قَلۡبِكَ بِإِذۡنِ ٱللَّهِ
مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ وَهُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ
﴿٩٧﴾ مَن كَانَ عَدُوّٗا لِّلَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَجِبۡرِيلَ
وَمِيكَىٰلَ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوّٞ لِّلۡكَٰفِرِينَ ﴿٩٨﴾ وَلَقَدۡ أَنزَلۡنَآ
إِلَيۡكَ ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖۖ وَمَا يَكۡفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلۡفَٰسِقُونَ ﴿٩٩﴾
أَوَكُلَّمَا عَٰهَدُواْ عَهۡدٗا نَّبَذَهُۥ فَرِيقٞ مِّنۡهُمۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ
لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿١٠٠﴾ وَلَمَّا جَآءَهُمۡ رَسُولٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ
مُصَدِّقٞ لِّمَا مَعَهُمۡ نَبَذَ فَرِيقٞ مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ
كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَرَآءَ ظُهُورِهِمۡ كَأَنَّهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿١٠١﴾

(٩٤) (ئەی محمد ﷺ پـێیان) بـڵێ: ئـەگـەر ڕاست دەكەن و باوەڕتان وایە كە ماڵی ئەو دنیا (بەهەشت) لای خوا تایبەتمەندە بە ئێوە نەك خـەڵكی تـر، دە ئاواتی مردن بخوازن ئەگەر راست دەكەن (تا زوو بچنە ناو بەهەشت)!!

(٩٥) (بەڵام ئـەوانـە) هـەرگیز بـەهۆی رەفـتاری نـــادروست و دەست پـێشخەری نـاپەسەندیانەوە ئاواتی مەرگ ناخوازن، خوایش چاك ئـاگـادارە لە حاڵی ستەمكاران.

(٩٦) سوێند بێت ئەو جوولەكـانە دەبـینیت كـە لە هەموو خەڵك بە پەرۆشترن لەسەر دنیاو ژیانی دنیا بەهەر جۆرێك بێت، هەتا بگرە لە هـاوەڵپەرست و موشریكەكانیش، هەریەك لەوانە ئاوات دەخوازێت كە: هەزار ساڵ تەمەنی ببێت، هەر چەندە وەنەبێت تەمەنی درێژیان لە سزا رزگاریان بكات، خوایش زۆر بینایە بەو كردەوانەی كـە ئـەنجامی دەدەن.

(٩٧) (ئەی محمد ﷺ) پێیان بڵێ: هەر كەسێك دوژمنی جوبرەئیلە، (با بزانێت) كـە هـەر ئـەو جوبرەئیلە بە فەرمانی خوا ئەو قورئانەی دابەزاندۆتە سەر دڵت كتێبە پێشووەكان بـەراست دادەنێت و رێنمووییی (بۆ چاكە) دەكات و مژدە بەخشیشە بە ئیمانداران.

(٩٨) ئەو كەسەی دوژمن بێت بە خواو فریشتەكانی و پێغەمبەرەكانی، بەتایبەت جوبرەئیل و میكائیل، ئەوە با بزانێت و دڵنیا بێت كە خوای گەورە دوژمنی كافرو بێباوەرانە.

(٩٩) سوێند بێت بە خوا ئێمە بێگومان نیشانەو ئاویەتی ڕوونـمان بـۆ تـۆ نـاردووە (ئـەی محمد ﷺ) كەسیش باوەڕی پێی لەق نابێت، جگە لە دەروون نەخۆش و یاخی بووەكان.

(١٠٠) ئەوە بۆ هەر جارێك پەیمانێكیان بەستبێت (لەگەڵ خواو پێغەمبەرو موسڵمانان‌دا) خێرا دەستەیەكیان پەیمانەكەیان شكاندووە، بەڵكو زۆربەی زۆریان باوەڕ ناهێنن (ڕێزو قـەدری پەیمان و ئیمان ناگرن).

(١٠١) كاتێكیش كە پێغەمبەرێكیان لە لایەن خواوە بۆ هات (مەبەست حەزرەتی مـحمد ﷺ) لەگەڵ ئەوەشدا كە پشتگیری لە راستی تەورات دەكـات، دەسـتەیەك لە خـاوەن كـتێبەكـان (جووەكان) كتێبی خوایان پشتگوێ خست و خۆیان لێ گێل كرد، هەرەك هەواڵی وا نەزانن و (نەیان بیستبێت).

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ
سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ
السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ
وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ
فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ
وَمَا هُم بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ
مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ
أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا
وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ
﴿١٠٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا
انظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾
مَّا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ
أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

(١٠٢) جا جووەکان (وازیان لە کتێبی خوا ـ تەورات هێناو) شوێنی ئەوە کەوتن، کە شەیتانەکان دەیانخوێندەوە دەربارەی دەسەڵات و حکومەتی سولەیمان، (ئاشکرایە کە) هەرگیز سولەیمان کافر نەبووە، بەڵکو شەیتانەکان کافربوون و خەڵکیان فێری سیحرو جادوو دەکرد، هەروەها مەردومیان فێری ئەوە دەکرد کە بۆ هاروت و ماروت دابەزی بوو (کە دوو فریشتە بوون) لە بابل (مەبەستیشیان تێگەیاندنی خەڵکی بوو لە سیحرو جادوو)، ئەوانیش کەسیان فێری هیچ شتێك نەدەکرد تا پێیان نەوتایە: ئەم کارەی ئێمە بۆ تاقی کردنەوەیەو خۆت کافر مەکە (کەچی هەندێك هەر کۆڵیان نەداو) لەو فریشتانەوە شتی وافێر دەبوون کە ژن و مێردی پێ لە یەك جوودا بکەن، (هەر چەندە) ئەو جادووگەرانە ناتوانن هیچ زیانێك بە کەس بگەیەنن، مەگەر ویستی خوای لەسەر بێت، ئەو خەڵکە سەرگەردانە هەمیشە فێری شتێك دەبن کە زیانیان لێدەداو سوودی نیە بۆیان، بێگومان دەشزانن ئەوەی کاڵای وای کری بێت و شتی وافێر ببێت لەو دونیا هیچ بەهرەیەکی دەست ناکەوێت، (بەڕاستی) ئەو شتەی ئەوان خۆیان پێ فرۆشتووە و کەوتونەتە داویەوە شتێکی زۆر ناپەسەندە ئەگەر بزانن و تێبگەن (چونکە سیحرو جادوو چەواشە کاریە و کارێکی نادروستە).

(١٠٣) خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو جوولەکانە ئیمان و باوەڕیان بهێنایە و خۆیان بپاراستایە و جوانکار بوونایە (کە بێگومان ئەمەش نایەتە دی) ئەوا پاداشتێکیان لە لایەن خوای گەورەوە کە چاکترو بەفەڕتر بوو دەست دەکەوت، ئەگەر بیانزانیایە (بیرو هۆشیان بەکار بهێنایە).

(١٠٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە مەڵێن (راعِنا) (چونکە لە زمانی عیبریدا واتاکەی ناشیرینە بۆ توانج و پلار بەکار دێت، بەڵکو) بڵێن: (انظرنا) چاوەڕێ و سەیرمان بکە و بە چاکی ئەو فەرمانە لەگوێ بگرن، (چونکە) بۆ کافرو بێباوەڕان سزایەکی بە ئێشمان ئامادە کردووە (بە تایبەت ئەوانەی گاڵتە بەدین و ئیمان و موقەددەسات دەکەن).

(١٠٥) چ ئەوانەی کە کافرن لە خاوەن کتێبە ئاسمانیەکان، چ موشریك و هاوەڵگەران حەز ناکەن لەلایەن پەروەردگارتانەوە هیچ خێرو بەرەکەتێك دابارێت بۆتان و روتان تێبکات، لەگەڵ ئەوەشدا خوا رەحمەتی خۆی تایبەت دەکات بە هەر کەسێك (بیەوێت و شایستە بێت) هەر خوایش خاوەنی فەزڵ و بەخششی گەورەیە.

۞ مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ ۗ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۗ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾ أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْـَٔلُوا۟ رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ ۗ وَمَن يَتَبَدَّلِ ٱلْكُفْرَ بِٱلْإِيمَٰنِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾ وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْحَقُّ ۖ فَٱعْفُوا۟ وَٱصْفَحُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾ وَقَالُوا۟ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١١١﴾ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُۥٓ أَجْرُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

(١٠٦) هەرئایەتێك بسڕینەوە، یان بیخەینە بارودۆخی فەرامۆشییەوە و پشتگوێی بخەین، چاکتر لەو، یان وێنەی ئەو دەخەینە ڕوو، مەگەر نەتزانیوە کە خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە؟

(١٠٧) ئایا نەتزانیەوە (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) کە بەڕاستی هەر خوا خاوەنی هەموو ئاسمانەکان و زەوییە، جگە لەو خوایە هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێکتان نیە؟

(١٠٨) (ئەی هاوەڵان) ئاخۆ ئێوەش دەتانەوێت داخوازی (گەورەو ناقۆڵا) لە پێغەمبەرەکەتان (محمد ﷺ) بکەن، هەر وەك کاتی خۆی داخوازی لە موسا کرا، جا هەر کەسێك ئیمان و باوەڕ بگۆڕێتەوە بە کوفر، ئەوە بێگومان ڕێبازی ڕاست و دروستی وون کردووە.

(١٠٩) زۆرێك لە خاوەن کتێبەکان ئاواتە خوازن لەبەر حەسوودی و ناپاکی خۆیان ئەگەر بۆیان بکرێت بتانگێڕنەوە ڕیزی بێ باوەڕان ئەمەش دوای ئەوەی کە حەق و ڕاستییان بە تەواوی بۆ ڕوون بۆتەوە، بەڵام ئێوە هەر لێیان ببورن ولێیان مەگرنو چاوپۆشییان لێ بکەن، تا خواکاری خۆی ئەنجام دەدات و ویستی خۆی جێبەجێ دەکات، بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(١١٠) (کەواتە ئەی ئیمانداران) نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن و زەکاتیش بدەن (بە خاوەن مافەکان) و دڵنیا بن کە هەر کارێکی چاکە بۆ خۆتانی دەکەن، لای خوا بزر نابێت و دەستتان دەکەوێتەوە چونکە بەڕاستی خوا بیناو بە ئاگایە بەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(١١١) (جولەکەو گاورەکان) دەڵێن: هەرگیز کەس ناچێتە بەهەشتەوە بێجگەلە جولەکە یان گاور، جائەوە ئاواتو خەیاڵی خۆیانە (تۆش ئەی محمد ﷺ یان ئەی ئیماندار) پێیان بڵێ: ئەگەر ڕاستگۆن: بەڵگەتان لەسەر ئەم قسەیە بهێننە مەیدانەوە (ئەگەر ئێوە بەهەشتی بن، ئەوا موسوڵمانانیش بەهەشتین چونکە باوەڕیان بە موسا و عیساش هەیە).

(١١٢) نەخێر وانیی‌یە، هەرکەس بەراستی خۆی بداتە دەست خواو لەهەمان کاتدا چاکەکارو موسڵمان بێت، ئەوە پاداشتی خۆی لای پەروەردگاری دەست دەکەوێت و نەترسیان دەبێت و نەغەم و پەژارە دایان دەگرێت.

وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ لَيْسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَىْءٍ وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيْسَتِ ٱلْيَهُودُ عَلَىٰ شَىْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ وَسَعَىٰ فِى خَرَابِهَآ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَآ إِلَّا خَآئِفِينَ ۚ لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَلِلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾ وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا ۗ سُبْحَٰنَهُۥ ۖ بَل لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ ﴿١١٦﴾ بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا ٱللَّهُ أَوْ تَأْتِينَآ ءَايَةٌ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ۘ تَشَٰبَهَتْ قُلُوبُهُمْ ۗ قَدْ بَيَّنَّا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۖ وَلَا تُسْـَٔلُ عَنْ أَصْحَٰبِ ٱلْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

(١١٣) جولەکە دەڵێن: گاورەکان لەسەر هیچ بنەماو راستییەك نین، گاورەکانیش دەڵێن: جوولەکە لەسەر هیچ بنەماو راستییەك نین، لە کاتێکدا ئەوانە کتێبی (تەورات و ئینجیلیش دەخوێننەوە) هەروەها ئەوانەش کە هیچ نازانن (لە بتپەرستانی عەرەب) هەروا دەڵێن (بروایان بەئایینی ئیسلام و ئەوانیش نیە) خوایش لە رۆژی قیامەتدا دادگایی نێوانیان دەکات لەوەی کە ناکۆکن تیایدا.

(١١٤) جا کێ لەوە تاوانبارترو ستەمکارترە کە مزگەوتەکانی خوا قەدەغە دەکات لەوەی ناوی پیرۆزی ئەوی تیادا ببرێت و باسی ئاینی ئەوی تێدا بکرێت و هەوڵ بدات بۆ وێران کردنیان، ئەوانە بۆیان نیە بچنە مزگەوتەکانەوە مەگەر ترسی خوایان لەدڵدا بێت، ئەوانە تەنها سوکی و ریسوایی بەشیانە لە دنیاداو لە قیامەتیشدا سزای گەورەیان بۆ هەیە.

(١١٥) ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاواو (هەموولایەك) هەر خوا خاوەنیەتی، جا ڕوو بکەنە هەر لایەك خوا لەو جێیە ئاگای لێتانە، بەڕاستی خوا فراوانگیر وزانایە.

(١١٦) (جوولەکەو گاورو بت پەرستان) دەڵێن: خوا منداڵی بۆ خۆی داناوەو فەراهەمی هێناوە (لەکاتێکدا خوا پێویستی بەکەس نیە) نەخێر وانییە، بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر خۆی خاوەنیەتی، هەر هەمووشیان ملکەچ و فەرمانبەرداری ئەوزاتەن.

(١١٧) (هەر ئەوزاتە) بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویە بەجوانترین شێوە، جا هەر کاتێك بریاری هەر شتێك بدات، تەنها ئەوەندەی بەسە کە فەرمانی بوون یان پێشهاتنی بدات، ئیتر خێرا ئەو شتە، یان ئەو کارە، دەبێت و ئەنجام دەدرێت.

(١١٨) جا ئەوانەی نەفام و نەزانن دەیانگوت: بۆ خوا لەگەڵ ئێمە گفتوگۆ ناکات؟! یان موعجیزەو نیشانەیەکمان بۆ نایەت؟!! (شایانی باسە) کەسانی تریش پێش ئەمان هەمان شتیان دەوت، ئەمانە دڵەکانیان چوونیەکەو لەیەك دەچێت (شێوازی دەربرینیان جیاوازە)، بێگومان ئێمە چەندەها بەڵگەو نیشانەی ئاشکراو روونمان دیاری کردووە بۆ ئەو کسانەی کە راستی خوازن و بە شوێن حەقیقەتدا دەگەڕێن.

(١١٩) بەراستی (ئەی محمد ﷺ) ئیمە تۆمان هاوڕێ لەگەڵ حەق و راستەقینەکاندا رەوانە کردووە تا مژدەدەر بیت بە ئیماندارانی و ترسێنەر بیت بۆ بێ باوەران، بێگومان تۆ هەرگیز بەرپرسیار نیت لە نیشتەجێکانی دۆزەخ.

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ ۗ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿١٢١﴾ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٢٢﴾ وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنفَعُهَا شَفَٰعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾ ۞ وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِۦمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٢٤﴾ وَإِذْ جَعَلْنَا ٱلْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِۦمَ مُصَلًّى ۖ وَعَهِدْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِۦمَ وَإِسْمَٰعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلْعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِۦمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا ءَامِنًا وَٱرْزُقْ أَهْلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۖ قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾

(١٢٠) هەرگیز جولەكە و گاورەكان لە تۆ (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) رازی نابن، هەتا بە تەواوی شوێن ئاین و بەرنامەیان نەكەویت، پێیان بڵێ: بەراستی هەر بەرنامەی خوا (ئاینی ئیسلام، شایستەی ئەوەیە كە هەموولایەكمان شوێنی بكەوین) هیدایەتی راست و دروست هەر لای ئەوە، خۆ ئەگەر شوێن ئارەزووەكانی ئەوان بكەویت پاش ئەوەی زانیاری و زانستیت پێگەیشتووە، ئەوە بزانە كە لە لایەن خواوە هیچ سەرپەرشتیاری و یارمەتییەكت دەست ناكەوێت.
(١٢١) دەستەیەك لەوانەی كتێبمان پێبەخشیون (قورئان) بەچاكی و بەوردی دەور دەكەنەوە، ئەوانە باوەڕیان پێی هەیەو باوەڕی پێ دەهێنن بەڵام ئەوەی بڕوای پێی نەبێت: ئا ئەو جۆرەكەسانە لە خەسارەتمەندو زەرەرمەندەكانن.
(١٢٢) ئەی نەوەی ئیسرائیل یادی ئەو نازو نیعمەتانە بكەن كە بەسەرتاندا ڕژاندوومە و من كاتی خۆی ڕێزی ئێوەم دابوو بەسەر هەموو دانیشتوانی ئەم جیهانەدا.
(١٢٣) خۆتان بپارێزن لە ڕۆژێك كە كەس لە جیاتی كەس تۆڵەو پاداشت ناداتەوە، بە هیچ شێوەیەك كەس فریای كەس ناكەوێت، كەس بارمتەی لێوەرناگیرێت، تكاو پاڕانەوەی كەس بۆ كەسانی تر سوودی نابێت (یاخی و ستەمكارانیش) سەركەوتوونابن و سەرناخرێن...
(١٢٤) (یادی ئەوە بكەنەوە) پەروەردگاری ئیبراهیم، ئیبراهیمی تاقیكردەوە بە چەند فەرمان و بڕیارێك، ئەویش زۆر بە جوانی ئەنجامیدان، دوایی (كە لە هەموو تاقیكردنەوەكاندا سەركەوت) خوا فەرمووی: من بڕیارمداوە بتكەمە پێشەوای خەڵكی، ئیبراهیم وتی: حەز دەكەم نەوەكانیشم لەوكارە پیرۆزە بێ بەهرە نەبن، خوا فەرمووی: پەیام و پەیمانی من بۆ ستەمكاران نابێت (با نەوەی تۆش بن).
(١٢٥) (یادی ئەوەش بكەنەوە) چۆن ئەم ماڵەمان (كەعبە) كردە جێگای كۆبوونەوەی خەڵكی، كە بەوپەڕی هێمنی و ئاسایش و ئاسوودەییەوە لەوێ بەیەك بگەن (دە ئێوەش، خەڵكینە) مەقامی ئیبراهیم كە شوێنی تایبەتی خواپەرستی ئەو بوو، بیكەنە جێگای خواپەرستی و نوێژ، ئینجا فەرمانماندا بە ئیبراهیم و ئیسماعیل كە ئەو ماڵەم خاوێن بكەنەوە (لە چەپەڵی ماددی و مەعنەوی) بۆ ئەوانەی بەدەوریدا دەسوڕێنەوەو (طواف) دەكەن و تیایدا دەمێننەوەو (اعتكاف) دەكەن هەروەها بۆ كڕنووشبەران و سووژدەبەران.
(١٢٦) (یادی ئەوە بكەنەوە) كاتێك ئیبراهیم دۆعای كردو وتی: پەروەردگارا دەوروبەری ئەم ماڵەت بگێڕە بەشارێكی پڕ لە ئاسایش و ڕزق و ڕۆزی هەمەجۆریش ببەخشە بە دانیشتوانی، (بەتایبەت) بەوانەی باوەڕیان بەخواو ڕۆژی دوایی هێناوە. (خوای گەورە وەڵامی دایەوە كە دۆعات گیرایەو) فەرمووی: بەڵام ئەوەش كافرە بێ بەشی ناكەم لە بەرهەم و نازو نیعمەتی كەم تەمەنی ئەم دنیایە، بەڵام لەوەودوا بە ناچاری تووشی سزای ئاگری دەكەم كە سەرئەنجام و چارەنووسێكی خراپە.

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَٰهِـۧمُ ٱلْقَوَاعِدَ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَـٰعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ
مِنَّآ ۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾ رَبَّنَا وَٱجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ
لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَآ ۖ
إِنَّكَ أَنتَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾ رَبَّنَا وَٱبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا
مِّنْهُمْ يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَـٰتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ
وَيُزَكِّيهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾ وَمَن يَرْغَبُ عَن
مِّلَّةِ إِبْرَٰهِـۧمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ ۚ وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَـٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ
وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ ﴿١٣٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ ۖ
قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ ﴿١٣١﴾ وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ
وَيَعْقُوبُ يَـٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا
وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ
ٱلْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ بَعْدِى قَالُوا۟ نَعْبُدُ
إِلَـٰهَكَ وَإِلَـٰهَ ءَابَآئِكَ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَـٰعِيلَ وَإِسْحَـٰقَ إِلَـٰهًا
وَٰحِدًا وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا
مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

(١٢٧) بە یاد بهێنن ئەو کاتەی ئیبراهیم پایەکانی کەعبەی بەرز دەکردەوە لەگەڵ ئیسماعیلدا و (دەیانوت): پەروەردگارا ئەم کارەمان لێ وەبگرەو لە ڕیزی چاکەکانماندا تۆ ماری بکە، چونکە بەڕاستی تۆ خوایەکی زۆر بیسەرو زانایت.

(١٢٨) پەروەردگارا، هەردووکمان وا لێ بکە تەنها فەرمانبەردارو ملکەچی تۆبین و لە نەوەکانیشمان ئوممەتێکی موسوڵمان و فەرمانبەردار بۆ خۆت فەراهەم بهێنە و چۆنیەتی ڕێبازی بەندایەتیمان فێربکە و نیشانمان بدەو تەوبە و پەشیمانیمان لێ وەربگرە، بێگومان تۆ خوایەکی زۆر تەوبە وەرگرو میهرەبانو دلۆڤانیت.

(١٢٩) پەروەردگارا، بۆ ئەو خەڵکەی کە لە ئایندەدا دێن پێغەمبەرێك لە خۆیان ڕەوانە بکە، تا ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوەو فێری کتێبە پیرۆزەکەی تۆ (واتە قورئان) و داناییان بکات، تا دڵ و دەروونیان لە ژەنگ و کردەوەیان لە ڕەوشتی ناپەسەند پاك بکاتەوە، بەڕاستی هەر تۆ خوایەکی باڵادەست و دانایت.

(١٣٠) ئایا کێ لە ئاینی ئیبراهیم پشت هەڵ دەکات، جگە لەو کەسەی کەخۆی گێل و نەفام بکات، سوێندبێت بێگومان ئێمە ئیبراهیممان لەم دنیایەدا هەڵبژاردوەو (کردوومانە بەپێشەوا) بەڕاستی لەو دنیاش لە ریزی پیاو چاکاندایە.

(١٣١) کاتێك پەروەردگاری پێی وت: ملکەچ و فەرمانبەردار بە، (ئەویش خێرا) وتی: تەسلیمی پەروەردگاری هەموو جیهان بووم (باوەڕی پتەوم پێی هەیە).

(١٣٢) جا ئیبراهیم و یەعقوب ئەم وەسێتەیان کرد بۆ کوڕەکان و نەوەکانیان، (هەریەك لەوان فەرموویەتی): ڕۆڵەکانم؛ بەراستی خوا هەر ئەم ئاینەی بۆ ئێوە بریارداوەو هەڵی بژاردووە، ئیتر ئێوەش هەوڵ بدەن بە موسوڵمانی نەبێت مەمرن (تا دوا هەناسەتان پەیرەوی بکەن).

(١٣٣) ئایا ئێوە (ئەی جولەکەو گاورانێك کە باوەڕ بەمحمد ﷺ ناکەن و خۆشتان بەشوێنکەوتەی ئیبراهیم و یەعقوب دەزانن) ئامادەی سەرەمەرگی یەعقوب بوون؟ ئەو کاتەی بەکوڕەکانی وت: دوای مردنی من چی دەپەرستن؟! هەموو وتیان: خوای تۆ و باوو باپیرانت دەپەرستین، کە ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقن، خوایەکی تاك و تەنهایە، ئێمەش هەموو تەسلیم و فەرمانبەرداری ئەوین.

(١٣٤) ئەوانە ئوممەتێك بوون ڕۆیشتن بەخۆیان و کردەوەی چاکیانەوە، ئێوەش هەرچی دەیکەن لە چاکە بۆ خۆتانە و بەرپرس نابن لەکارو کردەوەی ئەوان.

وَقَالُواْ كُونُواْ هُودًا أَوۡ نَصَٰرَىٰ تَهۡتَدُواْۗ قُلۡ بَلۡ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِـۧمَ حَنِيفٗاۖ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ﴿١٣٥﴾ قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِيَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ﴿١٣٦﴾ فَإِنۡ ءَامَنُواْ بِمِثۡلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ فَقَدِ ٱهۡتَدَواْۖ وَّإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا هُمۡ فِي شِقَاقٖۖ فَسَيَكۡفِيكَهُمُ ٱللَّهُۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾ صِبۡغَةَ ٱللَّهِۖ وَمَنۡ أَحۡسَنُ مِنَ ٱللَّهِ صِبۡغَةٗۖ وَنَحۡنُ لَهُۥ عَٰبِدُونَ ﴿١٣٨﴾ قُلۡ أَتُحَآجُّونَنَا فِي ٱللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمۡ وَلَنَآ أَعۡمَٰلُنَا وَلَكُمۡ أَعۡمَٰلُكُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُخۡلِصُونَ ﴿١٣٩﴾ أَمۡ تَقُولُونَ إِنَّ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطَ كَانُواْ هُودًا أَوۡ نَصَٰرَىٰۗ قُلۡ ءَأَنتُمۡ أَعۡلَمُ أَمِ ٱللَّهُۗ وَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ ٱللَّهِۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ تِلۡكَ أُمَّةٞ قَدۡ خَلَتۡۖ لَهَا مَا كَسَبَتۡ وَلَكُم مَّا كَسَبۡتُمۡۖ وَلَا تُسۡـَٔلُونَ عَمَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿١٤١﴾

(١٣٥) (کەچی هێشتا ئەوان بە موسوڵمانان) دەڵێن: وەرن ببنە جولەکە یان گاور تا بکەونە سەر ڕێگەی ڕاست!!

(ئەی محمد ﷺ پێیان) بڵێ: (نەخێر وانابین) بەڵکو شوێن ئاین و بەرنامەی ئیبراهیم دەکەوین کە پاك و دروستەو هەرگیز لەریزی بتپرستان و هاوەڵگەراندا نەبووە.

(١٣٦) (ئەی پەیرەوانی محمد ﷺ ئێوە) بڵێن: ئێمە باوەڕمان بە خوا هێناوەو بەو قورئانەش کە دابەزیوە بۆمان و بەوەش کە دابەزیوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و نەوەکانی یەعقوب، هەروەها بەو پەیامەی کە بۆ موساو عیسا هاتووە و بەو پەیامانەی کە بۆ پێغەمبەران بەگشتی رەوانە کراوە لە لایەن پەروەردگاریانەوە، ئێمە جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانەدا، ئێمە هەموومان تەنها تەسلیمی فەرمانی پەروەردگارین.

(١٣٧) جا ئەگەر ئەوان (جولەکەو گاورەکان) باوەڕیان هێنا، وەك ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێ هێناوە، ئەوە بەڕاستی مانای وایە ڕێبازی هیدایەتیان دۆزیوەتەوە، بەڵام ئەگەر پشتیان تێکرد، ئەوە بێگومان دەکەونە دژایەتی و دوبەرەکی یەوە، (بەڵام دڵنیابە ئەی محمد ﷺ ئەی ئیماندار) خوا تۆ دەپارێزێت لە پیلان و تەڵەکەیان چونکە ئەو خوایە زۆر بیسەرو زانایە.

(١٣٨) (ئەم ئاین و بەرنامەیە) ئەو ڕەنگ و نەخشەیەیە کەخوا دایرشتووە، کێ هەیە لە خوا چاکتر ڕەنگو نەخشەی جوان بکێشێت و دایڕێژێت، لە هەموو بارو دۆخێکدا ئێمەی ئیماندار هەر ئەو دەپەرستین.

(١٣٩) (بەو جوولەکانە) بڵێ: ئایا رەوایە ئێوە دەربارەی ئاینی خوا قرەو گاڵەو کێشەمان لەگەڵ دەکەن (دەتانەوێت پێغەمبەرایەتی هەر لەناو ئێوەدابێت! لەکاتێکدا کە قەدری خوایش نازانن و کوڕو هاوسەری بۆ بریار دەدەن!!)، خۆ خۆتان چاك دەزانن کە ئەو خوایە پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە، کاروکردەوەی خۆمان و کارو کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە (ئێمە لە بۆچوون و کاروکردەوەتان بەرین)، ئێمە تەنها دڵسۆزو ملکەچی ئەو پەروەردگارەین.

(١٤٠) چۆن دەڵێن کە: ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی، جولەکە یان گاور بوون؟!! پێیان بڵێ: باشە ئایا ئێوە دەزانن یان خوا؟ جا کێ لەوە ستەمکارترە کە شایەتیەکی خوایی لەلابێت و شاردبێتیەوە، بێگومان خوا بێ ئاگانیە لەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(١٤١) ئەوانە ئوممەتێك بوون ڕۆیشتن بەخۆیان و کردەوەی چاکیانەوە، ئێوەش هەرچی دەیکەن لە چاکە بۆ خۆتانە و بەرپرس نابن لەکاروکردەوەی ئەوان.

۞ سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِى كَانُوا۟ عَلَيْهَا ۚ قُل لِّلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ ۚ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ۗ وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِى كُنتَ عَلَيْهَآ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ ٱلرَّسُولَ مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ ۚ وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ ۗ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٣﴾ قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى ٱلسَّمَآءِ ۖ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا ۚ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ ۗ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾ وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ ۚ وَمَآ أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۚ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٤٥﴾

(١٤٢) نەفام و دەم بەتاڵەکـان لە خـەڵکی (دوای گـۆڕینی ڕووگە لە قودسەوە بۆ کەعبە) دەڵێن: باشە چی وای لێکردن کە واز لە ڕووگە پـێشوەکـە بـهێنن؟! کـە جـاران ڕوویـان تێدەکرد، پێیان بڵێ: ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا و (هەمووولایەك) خوا خاوەنیەتی هەر کەسێکی بوێت ڕێنموویی دەکـات بـۆ ڕێگەو ڕێبازی راست و ڕەوان.

(١٤٣) بەو شێوەیەش ئێوەمان بەگەلێکی میانەڕەو گێراوە (لە هەموو ڕوویەکەوە، لە ڕووی عیبادەت و خواپەرستیەوە، لە ڕووی دنیاو قیامەتەوە، لە ڕووی داخـوازیـەکـانی ڕۆح و نەفسەوە... هتد) تا ببنە شایەت بەسەر خەڵکیەوە (تا بزانـن ئەم ئاین و بەرنامەیە هەمووی مایەی خێرو سەربەرزیە بۆ تاك و کۆمەڵ لە هەموو سەردەمێکدا و لە هەموو بوارەکانی ژیاندا) و بۆ ئەوەی پێغەمبەریش (لە هەموو ئەو بوارانـەدا مامۆستاو ڕابەری ئێوە بێت و لە ڕۆژی قیامەتدا) شـایەتی بدات (بۆ دڵسۆزانـی ئـوممەتی لەسـەر ئـەوەی بـەئەرکی سەرشانی خۆیان هەستاون) و ئـەو قـیبلەو ڕووگـەیەش رووت تـێکردبوو (کـە بـیت المـقدس بـوو) کـە گۆڕانکاریمان بەسەردا هێنا تەنها بۆ ئەوە بوو بزانین و دەربکەوێت، کێ شوێنکەوتەی پێغەمبەردەبێت و کێش پاشەو پاش هەڵدەگەڕێتەوە، هەرچەندە (گۆڕینی قیبلە) بوو بەهۆی نارەحەتییەکی گەورە، مـەگـەر لەسـەر ئەوانەی خوا دڵیانی دامەزراندبوو و ڕێنموویی کردبوون، بێگومان خوا ئیمان و باوەڕداریی و (نوێژتان) زایە ناکات، چونکە بەڕاستی خوا بۆ خەڵکی، زۆر بەسۆزو بە بەزەییە.

(١٤٤) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) بەڕاستی چاوگێران و هەڵسوڕانی رووخسارت روو بەئاسمان دەبینین (کە بە هیوای ڕووگەیەکی تایبەتیت، ئێمەش ئاگاداری نیازی دڵت بووین) سوێند بەخوا ئێمەیش رووت وەردەچەرخێنین بۆ ڕووگەیەك پێی رازی و خۆشنوود بیت، دە رووت وەربچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (المسجدالحرام) و ئێوەش ئەی موسوڵمانان لە هەر کوێ بوون، بەرەو لای ئەوێ رووتان وەربچەرخێنن، بەڕاستی ئـەوانـەش کـتێبیان پێ گەیشتووە (لە گاور و جوو) چاك دەزانن کە (ئەم گـۆڕانـی ڕووگـەیە) حـەقیقەت و راسـتیە و فـەرمانی پەروەردگاریانە (لە تەورات و ئینجیلدا ئاماژەی بۆ کراوە) و خوا هەرگیز بێ ئاگا نیە لەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(١٤٥) سوێند بەخوا ئەگەر بچیت بۆ لای ئەوانەی کتێبیان بۆ هاتووە، بە هەر بـەڵگەیەك بـتەوێت شـوێنی راستیی بکەون و ڕووبکەنە ڕووگەی تۆ، ڕووی تێناکەن و بەقسەت ناکەن، تـۆش هـەرگیز شـوێنکەوتەی ڕووگەی ئەوان نابیت، ئەوانیش هەندێکیان شوێنکەوتەی ڕووگەی هەندێکی تریان نین، سوێند بەخوا ئەگەر تۆ شوێن هەواو ئارەزووی ئەوان بکەویت، دوای ئەوەی زانیاری تەواوت پێراگەیەنرا لەم بارەیەوە، بێگومان تۆش دەچیتە ڕێزی ستەمکارانەوە (ئەستەمە تۆ وابیت، ئەی فرستادەی خوا).

ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ يَعۡرِفُونَهُۥ كَمَا يَعۡرِفُونَ أَبۡنَآءَهُمۡۖ وَإِنَّ فَرِيقٗا مِّنۡهُمۡ لَيَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ﴿١٤٦﴾ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ﴿١٤٧﴾ وَلِكُلّٖ وِجۡهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَاۖ فَٱسۡتَبِقُواْ ٱلۡخَيۡرَٰتِۚ أَيۡنَ مَا تَكُونُواْ يَأۡتِ بِكُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ﴿١٤٨﴾ وَمِنۡ حَيۡثُ خَرَجۡتَ فَوَلِّ وَجۡهَكَ شَطۡرَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۖ وَإِنَّهُۥ لَلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ ﴿١٤٩﴾ وَمِنۡ حَيۡثُ خَرَجۡتَ فَوَلِّ وَجۡهَكَ شَطۡرَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ وَحَيۡثُ مَا كُنتُمۡ فَوَلُّواْ وُجُوهَكُمۡ شَطۡرَهُۥ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيۡكُمۡ حُجَّةٌ إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡ فَلَا تَخۡشَوۡهُمۡ وَٱخۡشَوۡنِي وَلِأُتِمَّ نِعۡمَتِي عَلَيۡكُمۡ وَلَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ ﴿١٥٠﴾ كَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِيكُمۡ رَسُولٗا مِّنكُمۡ يَتۡلُواْ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِنَا وَيُزَكِّيكُمۡ وَيُعَلِّمُكُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمۡ تَكُونُواْ تَعۡلَمُونَ ﴿١٥١﴾ فَٱذۡكُرُونِيٓ أَذۡكُرۡكُمۡ وَٱشۡكُرُواْ لِي وَلَا تَكۡفُرُونِ ﴿١٥٢﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱسۡتَعِينُواْ بِٱلصَّبۡرِ وَٱلصَّلَوٰةِۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٣﴾

(١٤٦) ئه‌وانه‌ی كتێبمان پێ به‌خشیوون پێغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌ناسن هه‌روه‌ك چۆن نه‌وه‌كانی خۆیان ده‌ناسن، بێگومان ده‌سته‌یه‌ك له‌وان ئه‌و راستییه ده‌شارنه‌وه، له‌كاتێكدا ده‌شزانن محمد ﷺ فرستاده‌ی خوایه.

(١٤٧) حه‌ق و راستی هه‌ر ئه‌وه‌یه له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه پێت راگه‌یه‌نراوه، نه‌كه‌ی له ڕیزی ئه‌و كه‌سانه‌دا بیت گومان و دوودلی (بۆ خه‌ڵكی) دروست ده‌كه‌ن.

(١٤٨) بۆ هه‌رگه‌ل و میلله‌تێك روگه‌و قیبله‌یه‌ك هه‌یه، خوا ڕوویان وه‌رده‌چه‌رخێنێت بۆ لای، (ده ئێوه‌ی موسوڵمان) پێشبركێ بكه‌ن له چاكه‌كاندا، روو له هه‌ركوێ بكه‌ن و له‌هه‌ركوێ بن خوا هه‌مووتان كۆ ده‌كاته‌وه چونكه به‌ڕاستی ئه‌و خوایه به‌توانایه به‌سه‌ر هه‌موو شتێكدا.

(١٤٩) له هه‌ر شوێنێكه‌وه ده‌رچویته ده‌ره‌وه (له هه‌ركوێ بوویت له ماڵیان سه‌فه‌ر، له‌كاتی نوێژه‌كاندا) روو بكه‌ره كه‌عبه‌ی پیرۆز، بێگومان ئه‌و فه‌رمانه حه‌ق و راستیه و له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه‌یه، خوایش غافڵ و بێئاگا نیه له‌وكاروكرده‌وانه‌ی كه ئه‌نجامی ده‌ده‌ن.

(١٥٠) له هه‌ر لایه‌كه‌وه رۆیشتیته ده‌ره‌وه و له هه‌ركوێ بوویت (له‌كاتی نوێژه‌كاندا) روو بكه‌ره كه‌عبه‌ی پیرۆز و ئێوه‌ش (ئه‌ی موسوڵمانان) له هه‌ر كوێ بوون و هه‌ن رووتان وه‌رچه‌رخێنن به‌لای ئه‌ودا، تاخه‌ڵكی و میلله‌تانی تر هیچ به‌ڵگه‌یه‌كیان نه‌بێت به‌سه‌رتانه‌وه، مه‌گه‌ر سته‌مكارانیان (كه به‌هیچ به‌ڵگه‌یه‌ك قایل نابن و هه‌ر ئاشووب و پیلان ده‌گێڕن)، جا له‌و تاوانبارو پیلانگێرانه مه‌ترسن، به‌ڵكو ته‌نها له من بترسن، تا نازو نیعمه‌تی خۆمتان به‌ته‌واوی به‌سه‌ردا بڕێژم (كه مانه‌وه‌یه له‌سه‌ر ڕێگه‌ی راست له دنیادا و به‌هه‌شتی به‌رین و ره‌زامه‌ندی خوایه له دواڕۆژدا) بۆ ئه‌وه‌ی هه‌وڵ بده‌ن به‌رده‌وام رێبازی هیدایه‌ت بگرنه‌به‌ر.

(١٥١) هه‌ر وه‌كو (بۆ ته‌واو كردنی نازو نیعمه‌تم) له نێوتاندا پێغه‌مبه‌رێكم له خۆتان بۆ ره‌وانه كردوون كه ئایه‌ته‌كانی منتان به‌سه‌ردا ده‌خوێنێته‌وه، دڵ و ده‌روون و رواڵه‌ت و ئاشكراتان خاوێن ده‌كاته‌وه، فێری قورئان و حیكمه‌ت و داناییتان ده‌كات، ئه‌و شتانه‌تان فێر ده‌كات كه هه‌رگیز خۆتان نه‌تانده‌زانی.

(١٥٢) (ده‌ی كه‌واته) ئه‌ی ئیمانداران ئه‌گه‌ر یادی من بكه‌ن، منیش یادی ئێوه ده‌كه‌م و سوپاسگوزاری من بن و سوپاس ناپه‌زێرو سپڵه‌یی به‌رامبه‌رم مه‌كه‌ن.

(١٥٣) ئه‌ی ئه‌وانه‌ی ئیمان و باوه‌ڕتان هێناوه داوای كۆمه‌ك و یارمه‌تی له خوا بكه‌ن به‌هۆی ئارامگرتن و نوێژ كردنه‌وه، دڵنیابن كه خوا یارو یاوه‌ری خۆگرو ئارامگرانه.

وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَن يُقْتَلُ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتٌۢ ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَىْءٍ مِّنَ ٱلْخَوْفِ وَٱلْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَنفُسِ وَٱلثَّمَرَٰتِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٥﴾ ٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوٓا۟ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَٰتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾ ۞ إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ ۖ فَمَنْ حَجَّ ٱلْبَيْتَ أَوِ ٱعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ ٱللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلْهُدَىٰ مِنۢ بَعْدِ مَا بَيَّنَّٰهُ لِلنَّاسِ فِى ٱلْكِتَٰبِ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ ٱللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ ٱللَّٰعِنُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟ وَأَصْلَحُوا۟ وَبَيَّنُوا۟ فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ ٱللَّهِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦٢﴾ وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ ۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

(١٥٤) جا هەرگیز بەو کەسانەی لە ڕێگەی خوادا دەکوژرێن و شەهید دەبن، مەڵێن: مردوون، نەخێر ئەوانە زیندوون و بەڵام ئێوە هەست بە زیندوویەتی ئەوان ناکەن.

(١٥٥) سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە بە کەمێك لەترس و بیم و برسێتی و کەم بوونی ماڵ و سامان و مردنی کەس و کارو تیاچوونی بەرو بوومی کشتوکاڵ، جا مژدە بدە بەو کەسانەی خۆگرو ئارامگرن...

(١٥٦) کە ئەوانەن هەر کاتێك تووشی بەڵاو ناخۆشیەك دەبن دەڵێن: ئێمە موڵکی خواین و هەرچی هەمانە بەخششی خوایە، سەر ئەنجامیش تەنها هەر بۆ لای ئەو زاتەیە گەڕانەوەمان.

(١٥٧) ئا ئەوانە چەندەها ستایش و ڕەحمەت و میهرەبانی بەسەر یاندا دەبارێت لەلایەن پەروەردگاریانەوە و ئەوانە ئەو کەسانەن ڕێبازی هیدایەتیان وەرگرتووە.

(١٥٨) بەڕاستی صەفا و مەروە (کە دوو جێگەن لە پاڵ کەعبەدا) لە دروشمەکانی خوای پەروەردگارن، جا ئەوەی حەجی ماڵی خوا دەکات، یاخود عەمرە ئەنجام دەدات (کە لە هەموو کاتێکی ساڵدا دەکرێت) ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نییە ئەگەر هاتوچۆو بکات لە نێوانیاندا، ئەوەش خۆبەخشی دەکات و (عەمرە و طواف)ی زیاتر دەکات با بزانێت کە خوا سوپاسگوزارو زانایە.

(١٥٩) بەڕاستی ئەوانەی کە بەرنامە و ڕێنموویيەکانی ئاشکرای ڕەوانە کراوی ئێمە دەشارنەوە کە ناردوومانە، دوای ئەوەی بۆ خەڵکیمان روون کردۆتەوە لە کتێبەکاندا، ئا ئەوانە خوا نەفرینیان لێدەکات و نەفرین کارانیش نەفرەتیان لێدەکەن...

(١٦٠) جگە لەوانەی کە تەوبەیان کردووە و چاکسازیان ئەنجامداوەو ئەو حەقیقەت و ڕاستیانەیان روون کردۆتەوە کە جاران شاردبوویانەوە، ئا ئەوانە گەڕانەوەکەیان لێ وەردەگرم و تەنها منیشم کەبەتەواوی تەوبە وەرگرو دلۆڤان و میهرەبانم.

(١٦١) بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بە بێ باوەڕی مردوون، ئا ئەوانە لەعنەت و نەفرینی خواو فریشتەکان و هەموو خەلکیان بەگشتی بەسەردا دادەبارێت...

(١٦٢) ئەوانە بەو نەفرینەوە لە ئاگری دۆزەخدا بۆ هەمیشە دەمێننەوە و ئەو سزایەیان لەسەر سووك ناکرێت و بە چاوی سۆزەوە تەماشا ناکرێن.

(١٦٣) خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنهایە، جگە لەو زاتە خوایەکی تر نیە، هەر ئەو خوایەش بەخشندەو میهرەبان و بەبەزەییە.

إِنَّ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱلْفُلْكِ ٱلَّتِي تَجْرِي فِي ٱلْبَحْرِ بِمَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مِن مَّآءٍ فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٍ وَتَصْرِيفِ ٱلرِّيَٰحِ وَٱلسَّحَابِ ٱلْمُسَخَّرِ بَيْنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ لَأَيَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ إِذْ تَبَرَّأَ ٱلَّذِينَ ٱتُّبِعُوا۟ مِنَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوا۟ وَرَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ ٱلْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوا۟ لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا۟ مِنَّا كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ ٱللَّهُ أَعْمَٰلَهُمْ حَسَرَٰتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ مِنَ ٱلنَّارِ ﴿١٦٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ كُلُوا۟ مِمَّا فِي ٱلْأَرْضِ حَلَٰلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا۟ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦٨﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِٱلسُّوٓءِ وَٱلْفَحْشَآءِ وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

(١٦٤) بەڕاستی لە دروستکردنی ئاسمانەکانو زەوی و ئاڵوگۆڕی شەوو ڕۆژدا و لەو کەشتیانەدا کە دەگەڕێن و لەو ئاوەی کە خوا لە ئاسمانەوە دەیبارێنێت و ئینجا بەهۆیەوە زەوی پێ زیندوو دەکاتەوە دوای ووشك بوون و مردنی، هەروەها جۆرەها زیندەوەر و گیانلەبەر و مارو مێرووی لەسەر رووکاری زەویدا بڵاو کردۆتەوە و گۆڕاندن و هاتوچۆ پێکردنی باو شەماڵ و ڕاگیر کردنی هەورەکان لە نێوان ئاسمان و زەویدا، ئەمانە هەموو بەڵگەو نیشانەی بەهێزن بۆ ئەوانەی کە عەقڵ و بیروهۆشیان دەخەنەکارو بیر لە دەسەڵاتی بێ سنووری خوا دەکەنەوە.

(١٦٥) (لەگەڵ ئەوهەموو بەڵگە ئاشکرایانەدا) هەندێك کەس هەیە لەجیاتی ئەوەی خواپەرست بێت، شتانی تر دادەتاشێت بۆ خۆی و (شوێن ڕێنموویيەکانی خوا ناکەوێت و) خۆشەویستی و سۆزی دەدات بەو بت و بەرنامۆلکەو توولە ڕێگەیانە و خۆشی دەوێن، وەك چۆن ئیمانداران خوایان خۆش دەوێت، بەڵام ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت (هەر بەراورد ناکرێت) جا ئەوانەی کە ستەمیان کردووە گەر دەیانزانی لەکاتێکدا کە بەچاوی خۆیان ڕووبەڕووی ئەو سزایە دەبنەوە، ئەوکاتە بەڕاستی بۆیان دەردەکەوێت کە هێزو تواناو دەسەڵات هەر هەمووی بە دەست خوایە و دڵنیاش‌دەبن کە ئەو خوایە سزاکەی زۆر بە ئازارە (بۆ ستەمکاران)...

(١٦٦) (بێگومان لەوکاتەداکە سزای ڕۆژی دوایی دەبینن)، ئەوانەی کە خەڵکی شوێنیان کەوتبوون خۆیان بەریی دەکەن و لە شوێنکەوتەکانیان حاشا دەکەن، بەتایبەت کاتێك ئەو سزا توندو تیژە دەبینن، هەموو پەیوندیەکان دەبچڕێت کە لە نێوانیاندا هەبوو و هیچ بەڵگەو بیانویەکیان بەدەستەوە نامێنێت کە خۆیانی پێ ڕزگار بکەن...

(١٦٧) ئەوانەش کە شوێنکەوتە بوون دەڵێن: خۆزگە نۆرەیەکمان بۆ بلوایە ئێمەش ئاوا خۆمان بەریی دەکرد لەوان، هەروەك ئەوان خۆیان بەریی کرد لە ئێمە، ئا بەو شێوەیە خوا سەرئەنجامی کاروکردوەوەکانیان نیشان دەدات و بۆیان دەکاتە ئاخ و حەسرەت لەسەریان، بەراستی ئەوانە هەرگیز لە دۆزەخ دەرچوونیان نی‌یە.

(١٦٨) ئەی خەڵکینە! لە ڕزق و ڕۆزی حەڵاڵ و پاکی زەوی بخۆن (توخنی قەدەغە کراوەکان مەکەون) و شوێن هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون، چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکراتانە.

(١٦٩) بێگومان ئەو شەیتانە هەر فەرمان بە خراپە و گوناهو تاوان دەکات، هەروەها هانتان دەدات بۆ وتنی هەندێك شت یان هەڵبەستنی هەندێك گوفتار بەدەم خواوە بێ ئەوەی بزانن (کە سەرئەنجامی ئەو کارەتان چەندە مەترسیدارە).

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُوا۟ بَلْ نَتَّبِعُ مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ
ءَابَآءَنَآ ۗ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا
يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾ وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ كَمَثَلِ ٱلَّذِى يَنْعِقُ
بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَآءً وَنِدَآءً ۚ صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
﴿١٧١﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ
وَٱشْكُرُوا۟ لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ
عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةَ وَٱلدَّمَ وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ
لِغَيْرِ ٱللَّهِ ۖ فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٣﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ
ٱلْكِتَٰبِ وَيَشْتَرُونَ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُونَ
فِى بُطُونِهِمْ إِلَّا ٱلنَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ
وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ
ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ بِٱلْهُدَىٰ وَٱلْعَذَابَ بِٱلْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَآ
أَصْبَرَهُمْ عَلَى ٱلنَّارِ ﴿١٧٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ نَزَّلَ ٱلْكِتَٰبَ
بِٱلْحَقِّ ۗ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِى ٱلْكِتَٰبِ لَفِى شِقَاقٍۭ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

(١٧٠) ئەگەر بەو خەڵكە نادانە بوترێت: شوێنی ئەو بەرنامەیە بکەون کە لەلایەن خواوە رەوانە کراوە، دەڵێن: نەخێر، هەر شوێنی ئەوە دەکەوین کە باوو باپیرانمان پێوەی ئالوودە بوون و لەسەری راهاتوون، ئایا ئەگەر باوو باپیرانیشیان تێ نەگەیشتوو هیچ نەزان و ناشارەزاو رێنموویيش وەرنەگرن (هەر شوێنیان دەکەون؟!).

(١٧١) نموونەی بێباوەڕان (لەگەڵ پێغەمبەردا لەوەی کە سوود وەرناگرن لەم وەکو ئەو شوانە وایە: کە هاوار دەکات بەسەر ئاژەڵەکەیدا، بەڵام تێی ناگەن، تەنها کەڕو لاڵ و کوێرن و ژیری و هۆشمەندیان لە دەستداوە.

(١٧٢) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، بخۆن لەو ڕزق و رۆزیە چاك و باشانەی کە پێمان بەخشیوون و بەردەوام سوپاسگوزاری خوا بکەن ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن.

(١٧٣) (خوای پەروەردگار) تەنها مردارەوە بوو و خوێن و گۆشتی بەراز و ئەو ماڵاتانەی کە ناوی غەیری خوایان لەکاتی سەربرنیدا لەسەر هێنراوە، حەرامی کردووە لێتان، جا ئەگەر کەسێك پێویستی ناچاری کرد بەخواردنیان بێ زیادەڕەوی و لە سنوور دەرچوون، ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەرنی‌یە، بەراستی خوا زۆر لێخۆشبوو بە بەزەیی و دلۆڤانە.

(١٧٤) بێگومان ئەوانەی نیگای خوا دەشارنەوە کە لەکتێبەکانیدا رەوانەی کردوون (تەورات و ئینجیل و قورئان) و بەو شاردنەوەیە نرخێکی کەم بەدەست دەهێنن (ئەگەر هەموو دنیاشیان دەستکەوێت لە بەرامبەریەوە هەرکەمە)، ئا ئەوانە تەنها ئاگر دەخۆن و سکیانی لێ پڕ دەکەن، لە رۆژی قیامەتیشدا خوای گەورە نایاندوێنێت و خاوێنیان ناکاتەوە (لە چڵك و چەپەڵی گوناهیان) و هەر سزای بەئێشیان بۆ هەیە...

(١٧٥) ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومراییان وەرگرتووە لە باتی هیدایەت و سزایان کڕیوە لە باتی چاوپۆشی و لێبووردن، ئای چەندە خۆگرن لەسەر ئاگری دۆزەخ!!

(١٧٦) (ئەو هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەراستی خوا کتێبە پیرۆزەکانی بەحەق و راستی دابەزاندووە، بێگومان ئەوانەش کە ناکۆکیان لەسەری هەیەو هەر ڕایان جیاوازە لە بەرامبەر کتێبە ئاسمانیەکانەوە، ئەوانە هەر لە کێشمە و کێش و بەربەرەکانیەکی دوور لە ڕاستیدان.

۞ لَّيۡسَ ٱلۡبِرَّ أَن تُوَلُّواْ وُجُوهَكُمۡ قِبَلَ ٱلۡمَشۡرِقِ وَٱلۡمَغۡرِبِ وَلَٰكِنَّ
ٱلۡبِرَّ مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلۡكِتَٰبِ
وَٱلنَّبِيِّـۧنَ وَءَاتَى ٱلۡمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ
وَٱلۡمَسَٰكِينَ وَٱبۡنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَأَقَامَ
ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلۡمُوفُونَ بِعَهۡدِهِمۡ إِذَا عَٰهَدُواْۖ
وَٱلصَّٰبِرِينَ فِي ٱلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلۡبَأۡسِۗ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ
صَدَقُواْۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ
عَلَيۡكُمُ ٱلۡقِصَاصُ فِي ٱلۡقَتۡلَىۖ ٱلۡحُرُّ بِٱلۡحُرِّ وَٱلۡعَبۡدُ بِٱلۡعَبۡدِ وَٱلۡأُنثَىٰ
بِٱلۡأُنثَىٰۚ فَمَنۡ عُفِيَ لَهُۥ مِنۡ أَخِيهِ شَيۡءٞ فَٱتِّبَاعُۢ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَأَدَآءٌ
إِلَيۡهِ بِإِحۡسَٰنٖۗ ذَٰلِكَ تَخۡفِيفٞ مِّن رَّبِّكُمۡ وَرَحۡمَةٞۗ فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ
بَعۡدَ ذَٰلِكَ فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿١٧٨﴾ وَلَكُمۡ فِي ٱلۡقِصَاصِ حَيَوٰةٞ
يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾ كُتِبَ عَلَيۡكُمۡ
إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ ٱلۡمَوۡتُ إِن تَرَكَ خَيۡرًا ٱلۡوَصِيَّةُ لِلۡوَٰلِدَيۡنِ
وَٱلۡأَقۡرَبِينَ بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ حَقًّا عَلَى ٱلۡمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾ فَمَنۢ بَدَّلَهُۥ
بَعۡدَ مَا سَمِعَهُۥ فَإِنَّمَآ إِثۡمُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ﴿١٨١﴾

(١٧٧) کرداری چاك و کاری باش تەنها بـەریتی نـیە لە رووکـردنتان بـەرەو ڕۆژهـەڵات و ڕۆژئـاوا (چـونکە جـولەکـە زۆر لەسـەر گـۆڕانـی قـیبلە دووان و پـرو پاگەندەی زۆریان کرد)، بەڵکو کرداری چـاك و کـاری باش بریتیە لەوەی کە ئـادەمیزاد بـاوەڕی هـێنابێت بـە خواو بە ڕۆژی دوای و بە فریشتەکان و بەکتێبەکان و بە پێغەمبەران، هەروەها مـاڵ و سـامانی بـەخشی بـێت ـ لەگەڵ خـۆشەویستیدا بـۆی ـ بـەخزمان و هـەتیوان و هـــەژاران و رێـــبواران و داواکـــاران و لە پـــێناوی ئازادکردنی بەندەکاندا؛ هەروەها نوێژی بەچاکی ئەنجام دابـێت و زەکـاتیشی لە مـاڵ و سـامانی دەرکـردبێت، ئەوانەشکە وەفادارن بەپەیمانەکانیان کاتێك پـەیمانیان دابێت، ئەوانـەش کـە لەکـاتی نـەداری و هـەژاری و نەخۆشی و ناخۆشی و کاتی جەنگ و شەڕو شۆڕدا ئارامگرن، ئا ئەوانە کەسانێکن ڕاستیان کردەوە و هەر ئەوانەشن پارێزکارو خواناس و دیندارن.

(١٧٨) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، پێویست کراوە لەسەرتان: تۆڵەسەندنەوە بـۆ کـوژراوەکـان، کەسێکی ئازاد بەکەسێکی ئازاد و بەندەش لە جیاتی بەندە و ئافرەت لە جیاتی ئافرەت (واتـە هـەر کەسێك بە تاوانی کوشتنی ناحەق هەستا دەبێت بکوژرێتەوە)، جا ئەوەی چاوپۆشی شـتێکی لێکـرا لەلایەن براکەیەوە، با حەقداری کوژراوەکە چاك رەفتاربێت لەگەڵ بکوژەکەداو بکوژەکە بەجوانی خــوێن بـەهای کـوژراوەکـە بـدات و ئـەوەکـار ئـاسانکردن و سـۆزو مـیهرەبانیەکـە لە لایـەن پەروەردگارتانەوە (کە لە جیاتی کوشتنەوە خـوێنبایی وەربگـیرێت) ئـەوسا ئـیتر ئـەوەی لەوەودوا دەستدرێژی بکات و لە سنوور بترازێت سزای بەئێشی بۆ ئامادەکراوە.

(١٧٩) ئەی هۆشمەندەکان ژیانتان تەنها لە تۆڵەسەندنەوەدایـە (لەو کـەسانەی خـەڵکی بـەناحەق دەکوژن)، بۆ ئەوەی تەقواو لە خوا ترسان ببێتە پیشەتان و خۆ لە دەستدرێژی و تاوان بە دوور بگرن.

(١٨٠) پێویستکراوە لەسەرتان کاتێك یەکێکتان مەرگی نزیك بووەوەو سامان و مـاڵ و دارایـیەکـی بەجێ دەهێشت، با وەسیەت بکات کە هەندێکی بدرێت بە دایك و باوکی و خزمانی بەشێوەیەکـی جوان و لەبار، ئەمەش پێویست و ئەرکە لەسەر خواناس و پارێزکاران.

(١٨١) جا ئەوەی ئەو وەسیەتە دەگۆڕێت دوای ئەوەی بیستی و بەباشی وەری گرت، گوناهی تەنها لەسەر ئەوانەیە کە دەیگۆڕن، بەڕاستی خوای پەروەردگار بیسەرو زانایە (بەگوفتار و نیەتیان).

فَمَنْ خَافَ مِن مُّوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَآ إِثْمَ
عَلَيْهِ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٢﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُتِبَ
عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَٰتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم
مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى ٱلَّذِينَ
يُطِيقُونَهُۥ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَّهُۥ وَأَن تَصُومُوا۟ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ
رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ
وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ
فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ
أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ
ٱلْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا۟ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا
هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ وَإِذَا سَأَلَكَ
عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ
فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لِى وَلْيُؤْمِنُوا۟ بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

(١٨٢) جا هەر کەس دەترسا لە وەسیەت کارەکە هەڵە یان گوناهێك یان ماف خۆرییەك ئەنجام بدات (گیرو گرفت بۆ وەرەسە دروست بکات) ئینجا ڕێکی خستن، ئەوە هیچ گوناهی لەسەرنیە (بەڵکو بەخێرخواز لە قەڵەم دەدرێت) بەڕاستی خوا زۆر لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٨٣) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ڕۆژووی ڕەمەزان لەسەرتان پێویست کراوە هەر وەکو لەسەر گەلانی پێش ئێوە پێویست کرابوو، بۆ ئەوەی خواناسی و پارێزکاریی بکەن.

(١٨٤) چەند ڕۆژێکی ژمێرراوی دیاریکراو (کە مانگی رەمەزانە) خۆ ئەگەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو یان لە سەفەردا بوو با بە ئەندازەی ئەو ڕۆژانەی بۆی نەگیراوە لە ڕۆژانێکی تردا بیانگرێتەوە، ئەوانەش کە بە زەحمەت دەتوانن بەڕۆژوو بن (وەکو پیرەمێردو نەخۆشە بەردەوامەکان) ئەوە با ژەمێك خواردن ببەخشن بە هەژارێك، ئەوەی زیاتر ببەخشێت ئەوە باشترە بۆی، بێگومان ئەگەر بەڕۆژوو بن چاکترەو پاداشتی زۆرترە ئەگەر بزانن و (بتوانن).

(١٨٥) مانگی رەمەزان (ئەو مانگەیە) کە قورئانی تیادا هاتۆتە خوارەوە، لەکاتێکدا ئەم قورئانە ڕێنموویی بەخشە بە خەڵکی و بەڵگەی زۆری تیادایە، لە ڕێنموویی و جیاکردنەوەی ڕاست و ناڕاست و حەق و ناحەق،

جا کەسێك لە ئێوە مانگی رەمەزانبینی (یان هەواڵی بینینی پێدرا)، دەبا ئەو مانگە بەڕۆژوو بێت، ئەوەش کە نەخۆش بێت یان لە سەفەردا بێت با لە ڕۆژانی تردا بەو ئەندازە بیگرێتەوە، چونکە خوا ئاسانکاری بۆ ئێوە دەوێت و نایەوێت (پەرستن و فەرزەکانتان) لەسەر قورس و گران بکات و بۆ ئەوەشە کە ئەو ماوە دیاریکراوە تەواو بکەن، جا خوا بەگەورە بگرن و سوپاسگوزاریشی بکەن لەسەر ئەوەی کە ڕێنموویی کردوون (سروودی جەژن: الله اکبر الله اکبر الله اکبر، لا اله الا الله والله اکبر، الله اکبر ولله الحمد، بەجێهێنانی ئەم فەرمانە خواییەیە).

(١٨٦) (ئەی محمد ﷺ) ئەگەر بەندەکانم پرسیارت لێبکەن دەربارەم، ئەوە من نزیکم لێیانەوە، بە هاناو هاواری دۆعا گۆیانەوە دەچم هەر کاتێك لێم بپاڕێنەوەو نزا بکەن، دەبا ئەوانیش بەدەم بانگەوازی منەوە بێن و باوەڕی دامەزراو بە من بهێنن، بۆ ئەوەی ڕێگای هوشیاری و ئاگایی بگرنەبەر(بۆ بەدەستهێنانی سەربەرزی و سەرفرازی هەردوو جیهان).

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ ٱلصِّيَامِ ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ ۚ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ۗ عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ ۖ فَٱلْـَٰٔنَ بَٰشِرُوهُنَّ وَٱبْتَغُوا۟ مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ مِنَ ٱلْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَٰجِدِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾ وَلَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ وَتُدْلُوا۟ بِهَآ إِلَى ٱلْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا۟ فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ بِٱلْإِثْمِ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾ ۞ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَهِلَّةِ ۖ قُلْ هِىَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلْحَجِّ ۗ وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ بِأَن تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنِ ٱتَّقَىٰ ۗ وَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَٰبِهَا ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾ وَقَٰتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوٓا۟ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

(١٨٧) لە شەوگاری ڕەمەزاندا تێکەڵ بوونتان لەگەڵ هاوسەرانتاندا حەڵاڵکراوە، ئەوان پۆشاکن بۆ ئێوە و ئێوەش پۆشاکن بۆ ئەوان، خوای گەورە دەیزانی کە ئێوە خۆتان دەخەڵەتاند (بە نزیك بوونەوەتان لە هاوسەرەکانتانەوە، چونکە دوودڵ بوون و نەتاندەزانی حەڵاڵە یان نا)، بەڵام خوای میهرەبان تۆبەی لێ وەرگرتن و لێتان خۆشبوو، کەوابوو لە ئێستە بەدواوە (لە شەوگاردا) نزیکییان بکەن و ئەوە داوابکەن خوا بۆی بڕیار داون (لە نەوەی چاك و خواناس)، دەبخۆن و بخۆنەوە هەتا بە ڕوونی بەرەبەیان دیاردەدات و تاریکی شەو لادەبات، لەوەودوا ڕۆژووەکەتان ببەنە سەر تا شەو دادێت و (خۆرئاوا دەبێت) و نزیکیی لەگەڵ هاوسەرەکانتاندا مەکەن لە کاتێکدا کە ئێوە بڕیاری مانەوەتان (بۆ خوا پەرستی) لە مزگەوتەکاندا داوە، جا ئەوانەی کە باسکران چەند سنوورێکی خوان، مەیانبەزێنن و نزیکیان مەکەون، ئا بەوشێوەیە خوا ئایەت و ڕێنموویيەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی پارێزکاری بکەن.

(١٨٨) نەکەن ماڵ و دارایی یەکتر لە نێوانتاندا بە ناحەق بخۆن (وەك بەرتیل و سوو، یان داگیرکردن و فڕوفێڵ...) نەکەن هەندێکی بدەن بەکاربەدەستان بۆ ئەوەی هەندێك ماڵی خەڵکی بخۆن لە ڕێگەی ناحەق و گوناهەوە، لە کاتێکدا خۆشتان دەزانن کە ئەوکارە ڕەوا نیە.

(١٨٩) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی نوێ بوونەوەی مانگەکان، پێیان بڵێ ئەوە بۆ دیاریکردنی کاتەکانەو بۆ زانینی کاتی حەج (خوای گەورە ڕێکی خستووە)، چاکە و چاکەکاریش ئەوە نیە کە لە پشتەوە خۆتان بکەن بە ماڵاندا (کە ئەمە کارێك بوو لە سەردەمی نەفامیدا ئەنجام دەدرا دوای گەڕانەوە لە حەج) بەڵکو چاکە ئەوەیە کە ئەو کەسە لە خواترس و پارێزکار بێت، لە دەرگای ماڵەکانەوە بچنە ژورەوە، لە خوا بترسن بۆ ئەوەی سەرفراز بن.

(١٩٠) بجەنگن لە پێناوی ڕێبازی خوادا دژی ئەوانەی کە دژتان دەجەنگن، نەکەن دەستدرێژی بکەن (دژی ژن و مناڵ و ماڵات و... هتد) چونکە بەڕاستی خوا دەستدرێژکەرانی خۆش ناوێت. (تۆڵەیان لێ‌دەسێنێت ولێیان دە پرسێتەوە).

وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ ثَقِفۡتُمُوهُمۡ وَأَخۡرِجُوهُم مِّنۡ حَيۡثُ أَخۡرَجُوكُمۡۚ وَٱلۡفِتۡنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلۡقَتۡلِۚ وَلَا تُقَٰتِلُوهُمۡ عِندَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِيهِۖ فَإِن قَٰتَلُوكُمۡ فَٱقۡتُلُوهُمۡۗ كَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ (١٩١) فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ (١٩٢) وَقَٰتِلُوهُمۡ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ لِلَّهِۖ فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ فَلَا عُدۡوَٰنَ إِلَّا عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ (١٩٣) ٱلشَّهۡرُ ٱلۡحَرَامُ بِٱلشَّهۡرِ ٱلۡحَرَامِ وَٱلۡحُرُمَٰتُ قِصَاصٞۚ فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ (١٩٤) وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا تُلۡقُواْ بِأَيۡدِيكُمۡ إِلَى ٱلتَّهۡلُكَةِ وَأَحۡسِنُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ (١٩٥) وَأَتِمُّواْ ٱلۡحَجَّ وَٱلۡعُمۡرَةَ لِلَّهِۚ فَإِنۡ أُحۡصِرۡتُمۡ فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۖ وَلَا تَحۡلِقُواْ رُءُوسَكُمۡ حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡهَدۡيُ مَحِلَّهُۥۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوۡ بِهِۦٓ أَذٗى مِّن رَّأۡسِهِۦ فَفِدۡيَةٞ مِّن صِيَامٍ أَوۡ صَدَقَةٍ أَوۡ نُسُكٖۚ فَإِذَآ أَمِنتُمۡ فَمَن تَمَتَّعَ بِٱلۡعُمۡرَةِ إِلَى ٱلۡحَجِّ فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۚ فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ فَصِيَامُ ثَلَٰثَةِ أَيَّامٖ فِي ٱلۡحَجِّ وَسَبۡعَةٍ إِذَا رَجَعۡتُمۡۗ تِلۡكَ عَشَرَةٞ كَامِلَةٞۗ ذَٰلِكَ لِمَن لَّمۡ يَكُنۡ أَهۡلُهُۥ حَاضِرِي ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ (١٩٦)

(١٩١) (دەستدرێژکەران) بکوژن لە هەر کوێدا دەستان کەوتن و دەستان بەسەریاندا ڕۆیشت، دەریان بکەن لەو شوێنەی کە دەریان کردوون (کە شاری مەککە بوو)، بێگومان هاوەڵگەری و زۆرکردن لە ئیماندار تا پاشگەز ببێتەوە لە ئاینەکەی لە کوشتن خراپترە، مەجەنگن دژی کافران لە سنووری مزگەوتی حەرام و (کەعبە)دا هەتا ئەوان شەڕتان پێ نەفرۆشن و نە جەنگن دژتان خۆ ئەگەر شەڕیان پێ فرۆشتن وجەنگان دژتان ئێوەش بجەنگن دژیان، چونکە هەر ئاوایە پاداشتی ئەو بێباوەڕانە.

(١٩٢) خۆ ئەگەر ئەوانە کۆڵیانداو شەڕیان وەستان، ئەوە خوا زۆر لێبووردە و میهرەبانە.

(١٩٣) (خۆ ئەگەر کافران کۆڵیان نەداو هەر جەنگان و پیلانیان گێڕا) ئێوەش بجەنگن دژیان تا وەکو هاوەڵگەری و ئاشوب و ناخۆشی نەمێنێت، هەروەها تا دین و ئاین و بەرنامەو فەرمانڕەوایی هەر بۆ خوای گەورە بێت، خۆ ئەگەر کۆڵیانداو وازیان هێنا، ئەوا هیچ جۆرە دژایەتیەك نامێنێت تەنها دژ بە ستەمکارەکانیان نەبێت.

(١٩٤) ڕێزی مانگی حەرام پەیوەستە بە ڕێز گرتنی ئەوان بۆ مانگی حەرام (واتە: ئەگەر لەو مانگانەدا جەنگان دژتان کە جەنگ تیایدا حەرامە ئێوە حەقی بەرگریتان هەیە) و دەستدرێژی بۆ سەر هەر شتێکی حورمەتدار دەبێت تۆڵەی بسەنرێت بەبێ زیادەڕەوی، جا ئەوەی کە دەستدرێژی دەکاتە سەرتان، ئێوەش مافتان هەیە بەقەدەر دەست درێژییەکەی ئەو، تۆڵەی خۆتان بکەنەوە و لە خوا بترسن و، چاك بزانن کە بەڕاستی خوا یارو یاوەری پارێزکارانە.

(١٩٥) لە ڕێی ڕێبازی خواداو ڕەزامەندی ئەو، ماڵ و سامانتان ببەخشن، بەدەستی خۆتان، خۆتان بەرەو تیاچوون مەبەن (چونکە ڕەزیلی و دەست نوقاوی مایەی تیاچوونە)، هەمیشە خێرو چاکە ئەنجام بدەن و چاکەخواز بن و (ماڵ و سامانتان لە پێناوی خوادا ببەخشن) چونکە بەڕاستی خوا ئەو چاکە کارانەی خۆشدەوێت.

(١٩٦) حەج و عەمرە بەچاکی و تەواوی بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوا ئەنجام بدەن، جا ئەگەر ڕێتان لێگیراو ئەرکەکانتان بۆ ئەنجام نەدرا (بەهۆی نەخۆشی یان هەر هۆیەکی تر) ئەوە دەتوانن ماڵاتێك بکەن بە قوربانی بەوگوێرەی توانا، سەرتان مەتاشن و (ئیحرام مەشکێنن) تا قوربانییەکە ئەنجام نەدرێت و بەجێی خۆی نەگات، جا هەر کەسێکتان نەخۆش بوو یان برین و ئازارێك لە سەریدا هەبوو (پێویست بوو مووی سەری یان هەندێکی لاببات) با فیدیە بدات (کە بریتیە لەوەی) بەڕۆژوو بێت، یان خێرێك یان قوربانیەك بکات، جا هەر کاتێك کە لە ئاسوودەیی و ئاسایدا بوون، ئەوەی کە دەیەوێت نێوان حەج و عەمرە (ئیحرام بشکێنێت و پۆشاکی ئاسایی لەبەر بکات) دەبێت بە گوێرەی توانای خۆی قوربانییەك بکات، ئەوەش کە نەیبوو قوربانی بکات، با سێ ڕۆژ لە حەج بەڕۆژوو بێت و حەوت ڕۆژیش کە گەڕانەوە (ناو ماڵ و حاڵی خۆیان) ئەوە دەکاتە، دە، ڕۆژی تەواو، جا ئەمە بۆ ئەو کەسانەیە کە خەڵکی مەککەو دەورو بەری نین، لە خوا بترسن و پارێزکاربن و بزانن کە بەڕاستی خوا سزاو تۆڵەی زۆر سەختە (لەوانەی کە سەرپێچی دەکەن).

ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ ۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِى ٱلْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ
يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا۟ فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ ۚ وَٱتَّقُونِ
يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩٧﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن
تَبْتَغُوا۟ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ۚ فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ
عَرَفَٰتٍ فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ عِندَ ٱلْمَشْعَرِ ٱلْحَرَامِ ۖ
وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ
لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿١٩٨﴾ ثُمَّ أَفِيضُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ
ٱلنَّاسُ وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٩﴾
فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَٰسِكَكُمْ فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
ءَابَآءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن
يَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ
خَلَٰقٍ ﴿٢٠٠﴾ وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا
حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ﴿٢٠١﴾
أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا۟ ۚ وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

(١٩٧) حه‌ج له‌چه‌ند مانگێكی دیاریكراودایه‌ و (خـۆی بۆ ئاماده‌ ده‌كرێت و نیه‌تی لێده‌هێنرێت) جا ئه‌وه‌ی كـه‌ له‌و مانگانه‌دا ده‌ستبه‌كار بوو و بڕیاریدا حـه‌ج بكـات، ئه‌وه‌ ده‌بێت نزیكی هاوسه‌ری نه‌كه‌وێت و شه‌ڕه‌ چه‌پۆك و گـــوناهو مـوجاده‌له‌ و گـوفتاری نـادروست ئـه‌نجام نه‌دات، بێگومان هه‌ر خێرو چاكه‌یه‌ك ئه‌نجام بده‌ن خوا پێی ده‌زانێت و ئاگاداره‌ لێی، به‌رده‌وام هه‌وڵ بده‌ن كـه‌ زه‌خیره‌و توێشوو بخه‌ن، بێگومان چاكترین زه‌خـیره‌ش ته‌قواو پارێزكاریه‌، به‌رده‌وامیش له‌ مـن بـترسن ئـه‌ی خاوه‌ن بیرو هۆشه‌كان.

(١٩٨) هیچ گوناهبار نابن ئـه‌گـه‌ر له‌كـاتی حـه‌جدا له‌ فه‌زڵی په‌روه‌ردگارتان، خۆتان بـه‌هره‌وه‌ر بكـه‌ن (وه‌ك بازرگانی و شت‌كرین) هه‌ركاتێك له‌ عه‌ره‌فات دابه‌زین وگه‌ڕانه‌وه‌، یادی خوا بكه‌ن له‌ لای (مشعرالحرام كه‌: كێوێكه‌ له‌ داوێنی مزدلفة دا) و یادیشی بكه‌ن وه‌ك چۆن ڕێنموونی كردوون‌و هیدایه‌تی داوون چونكه‌ به‌ڕاستی ئێوه‌ پێش ئه‌م ئاین و ڕێـنوومابیه‌ سه‌رگه‌ردان و گومڕا بوون.

(١٩٩) له‌وه‌دوا (ڕوو به‌ قوڕه‌یش و سه‌ركرده‌ و ده‌وڵه‌مه‌ندان ده‌فه‌رموێت): خه‌ڵكی له‌كوێوه‌ دابه‌زین و گه‌ڕانه‌وه‌ ئێوه‌ش له‌وێوه‌ دابه‌زن و بگه‌ڕێنه‌وه‌و (خۆتان جیامه‌كه‌نه‌وه‌) و داوای لێخۆشبوون له‌ خوا بكه‌ن، چونكه‌ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارتان زۆر لێخوشبوو میهره‌بانه‌.

(٢٠٠) جاهه‌ر كاتێك ئه‌رك وسروت‌و مه‌ناسیكه‌كانتان به‌جێ هێنا، ئه‌وكاته‌ یادی خوا بكه‌ن هه‌روه‌كو چۆن یادی باو و باپیرانتان ده‌كه‌ن (كاتی خۆی عه‌ره‌ب زۆر خۆیان هه‌ڵكێشاوه‌ به‌ باوو باپیریانه‌وه‌و باسیان كردوون) یاخود زۆر زیاتریش له‌وان، جا هه‌ندێك له‌ خه‌ڵكی هه‌یه‌ كه‌ ده‌ڵێت: پـه‌روه‌ردگارا هه‌رچیمان پێ ده‌به‌خشیت هه‌ر له‌ دنیادا پێمان ببه‌خشه‌، بێگومان ئه‌و جۆره‌ كـه‌سه‌ له‌ قـیامه‌تدا بـێ به‌هره‌و بێ‌به‌ش و بێ‌ڕێزه‌.

(٢٠١) هه‌شیانه‌ كه‌ ده‌ڵێت: په‌روه‌ردگارا له‌ دنیادا خێرو چاكه‌و نـازو نـیعمه‌تمان پـێ بـبه‌خشه‌و، له‌ قیامه‌تیشدا له‌ نازو نیعمه‌ته‌كانی به‌هه‌شت به‌هره‌مه‌ندمان بكه‌و، له‌ سزای ئاگری دۆزه‌خیش‌بمانپارێزه‌.

(٢٠٢) ئا ئه‌وانه‌ له‌ هه‌ندێك له‌و كارو كرده‌وانه‌ی كه‌ ئه‌نجامیانداوه‌ به‌هره‌وه‌ر ده‌بن له‌ دنیا و قیامه‌تدا، خوا زۆر به‌خێرایی لێپرسینه‌وه‌ ئه‌نجام ده‌دات (هه‌ركه‌سه‌ به‌و شوێنه‌ ده‌گه‌یه‌نێت كه‌ له‌ دنـیادا ده‌ست پێشخه‌ری بۆ كردووه‌).

۞ وَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْدُودَٰتٍ ۚ فَمَن تَعَجَّلَ فِى يَوْمَيْنِ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ ٱتَّقَىٰ ۗ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُۥ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَيُشْهِدُ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا فِى قَلْبِهِۦ وَهُوَ أَلَدُّ ٱلْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾ وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِى ٱلْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ ٱلْحَرْثَ وَٱلنَّسْلَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُ ٱتَّقِ ٱللَّهَ أَخَذَتْهُ ٱلْعِزَّةُ بِٱلْإِثْمِ ۚ فَحَسْبُهُۥ جَهَنَّمُ ۚ وَلَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَهُ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ رَءُوفٌۢ بِٱلْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱدْخُلُوا۟ فِى ٱلسِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا۟ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ ۚ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾ فَإِن زَلَلْتُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْكُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن يَأْتِيَهُمُ ٱللَّهُ فِى ظُلَلٍ مِّنَ ٱلْغَمَامِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ ۚ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾

(٢٠٣) لە ڕۆژانێکی دیاریکراودا (کە ڕۆژانی جەژنی قوربانە) یادی خوا بکەن ئەوەی کە پەلە بکات و لە دوو ڕۆژدا (شەیتان ڕەجم بکات) ئەوە هیچ گوناهی لەسەرنییە، ئەوەش دوای بخات و (بە سێ ڕۆژ ئەنجامی بدات) هەرگوناهی لەسەر نییە، بەتایبەت بۆ ئەوانەی کە خۆیان لە نافەرمانی خوا دەپارێزن، جا لە خوا بترسن و بزانن سەرئەنجام ئێوە بۆ لای ئەوزاتە دەگەڕێنەوە.

(٢٠٤) هەندێ کەس هەن قسەو گوفتارو دەم پاراویان لە بارەی ژیانی دنیاوە سەرسامت دەکات، خوایش بە شایەت دەگرێت و دەڵێت: دڵ و زمانم یەکسانن، لە کاتێکدا ئەو سەرسەختترین کەسە لە هەموو جۆرە دوژمنایەتیەکدا.

(٢٠٥) هەر کاتێك ئەو جۆرە کەسە پشتی هەڵکردو دەسەڵاتی پەیدا کرد؛ هەوڵ و کۆشش دەدات لە زەویدا تا ئاشوب بەرپا بکات و خراپە بروێنێت و کشتوکاڵ لەناو ببات و پاکتاو کردنی ڕەگەزی ئەنجام بدات، بێگومان خوا فەسادو خراپە و تاوانی ناوێت.

(٢٠٦) خۆ ئەگەر پێی بوترێت: لە خوا بترسە، (هەروا بۆت نالوێت)، غەرڕایی دەیگرێت و شانازیی بە گوناهو تاوانەوە دەکات و سوور دەبێت لەسەری، تۆڵە لە ئیماندارە دڵسۆزەکە دەسێنێت و تاوانباریشی دەکات، جا ئەو خوانەناسە دۆزەخی بەسە، سوێند بەخوا ئەو دۆزەخە شوێن و جێگەو لانکەیەکی نالەبارە.

(٢٠٧) هەندێ خەڵکیش هەن (پێچەوانەی ئەوانەی باسکران) خۆیان دەفرۆشن بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوا، خوای گەورەش بەسۆزو میهرەبانە بەرامبەر ئەو جۆرە بەندانە.

(٢٠٨) ئەی ئەوانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە هەر هەمووتان خۆتان بخەنە ژێر سایەی ئیسلامەوە و بە تەواوی پەیڕەوی بکەن و شوێنی هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون، چونکە بەڕاستی ئەو دوژمنی ئاشکراتانە (هەمیشە دەیەوێت شەڕو جەنگ لە نێوان خەڵکیدا بەرپا بکات و لە ئیسلام دووریان بخاتەوە).

(٢٠٩) خۆ ئەگەر لاتانداو هەڵەو گوناهتان کرد دوای ئەوەی کە هەموو شتێکتان بۆ ڕوون کرابۆوە، ئەوە چاك بزانن کە خوا بەدەسەڵاتە (تۆڵەتان لێ بسێنێت) و دانایە (پەلە ناکات بەڵکو بگەڕێنەوە بۆ سەر ڕاستە شەقام).

(٢١٠) ئایا ئەوانەی کە ڕێبازی ئیسلامیان ناوێت چاوەڕێی چی دەکەن؟ جگە لە هاتنی خوای گەورە بۆ لایان لە نێو سێبەری پەڵە هەوری سپی لەگەڵ فریشتەکاندا، ئەوکاتە هەموو شتێك کۆتایی پێ هێنرا (دەرگای تەوبە داخراو کۆتایی بە دنیا هات)، ئەوسا هەموو کارو فرمانێك هەر بۆ لای خوای پەروەردگار دەگەڕێتەوە.

سَلۡ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ كَمۡ ءَاتَيۡنَٰهُم مِّنۡ ءَايَةِۭ بَيِّنَةٖۗ وَمَن يُبَدِّلۡ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُ فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ﴿٢١١﴾ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا وَيَسۡخَرُونَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْۘ وَٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ وَٱللَّهُ يَرۡزُقُ مَن يَشَآءُ بِغَيۡرِ حِسَابٖ ﴿٢١٢﴾ كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ لِيَحۡكُمَ بَيۡنَ ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِۚ وَمَا ٱخۡتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَا ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِ مِنَ ٱلۡحَقِّ بِإِذۡنِهِۦۗ وَٱللَّهُ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ أَمۡ حَسِبۡتُمۡ أَن تَدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ وَلَمَّا يَأۡتِكُم مَّثَلُ ٱلَّذِينَ خَلَوۡاْ مِن قَبۡلِكُمۖ مَّسَّتۡهُمُ ٱلۡبَأۡسَآءُ وَٱلضَّرَّآءُ وَزُلۡزِلُواْ حَتَّىٰ يَقُولَ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ مَتَىٰ نَصۡرُ ٱللَّهِۗ أَلَآ إِنَّ نَصۡرَ ٱللَّهِ قَرِيبٞ ﴿٢١٤﴾ يَسۡـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَۖ قُلۡ مَآ أَنفَقۡتُم مِّنۡ خَيۡرٖ فَلِلۡوَٰلِدَيۡنِ وَٱلۡأَقۡرَبِينَ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۗ وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٞ ﴿٢١٥﴾

(٢١١) (ئەی محمد ﷺ) لە نەوەی ئیسرائیل بپرسە: چەندە بەڵگەی روون و ئاشکرامان پێ بەخشیوون؟ جا ئەوەی نیعمەتی خوا بگۆڕێت، (لە یەکخواناسی لابدات) دوای ئەوەی بۆی هاتووە، ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر سەخت و بە ئازارە (بۆئەو جۆرە کەسانە).

(٢١٢) ژیانی دنیا رازێنراوەتەوە بۆ بێباوەڕان (بەڵام لەباتی سوپاسگوزاری) گاڵتە دەکەن بە باوەڕداران (لەبەر هەژاری و نەداری و کەم دەسەڵاتی)، بێگومان ئەوانەی کە خاوەنی تەقواو لە خوا ترسانن لە ڕۆژی قیامەتدا لە سەرویانەوەن (لە بەهەشتی بەرزو بەریندا، ئەوانیش لە ناخی دۆزەخدان)، خوا (لە دنیادا) رزق و رۆزی دەبەخشێت بە هەموو کەس بێ ئەوەی گوێ بداتە بیرو باوەڕیان.

(٢١٣) (لە سەرەتای پەیدابونی خەڵکیدا، پێش تۆفانەکەی نوح) خەڵکی، یەك ئوممەت بوون و خاوەنی تەنها بیروباوەڕی یەکخواناسین بوون، (بەڵام بەرەبەرە لایاندا) خوایش وێڵی نەکردن و پێغەمبەرانی رەوانەکرد، تا مژدەدەرو ترسێنەربن هاورێ لەگەڵ کتێبی ئاسمانیدا، بۆ روون کردنەوەی حەق و راستی، تا لەنێوان خەڵکیدا فەرمانڕەوایی و دادوەری ئەنجام بدات لەسەر ئەو شتانەی کە بۆتە کێشەیان و راو بۆچوونیان لەسەری جیاوازە، کەسیش جیاوازی وکێشەی لەسەر بەرپا نەکرد جگە لەوانەی کە ئەو کتێبانەیان پێ بەخشراوە (کە گاورو جولەکەن) دوای ئەوەی بەڵگەو نیشانەی روون و ئاشکرایان بۆ هات (کە قورئانە، ئینجا کێشە و دووبەرەکیان تێدا دروست بوو)، ئەمەش بەهۆی حەسادەت و ستەم کردنیانەوە (بۆیە پەیرەوی حەق و راستییان نەکرد)، ئەوسا خوا هیدایەت و رێنمووبی ئیماندارانی کرد بۆ دۆزینەوەی حەق و پەیرەوی کردنی لە نێوان ئەو مەسەلانەی کە ئەوان کێشەیان لەسەری هەبوو خوای گەورەش رێنموویی هەرکەسێك دەکات کە بیەوێت و (شایستە بێت) بۆ رێگە و رێبازی راست و دروست.

(٢١٤) ئایا لاتان وایە هەروا بە ئاسانی دەچنە بەهەشتەوە (بێ تەنگانە و ناخۆشی)؟! مەگەر نموونەی ئیماندارانی پێشوتان بۆ باس نەکراوە، کە توشی شەڕو ناخۆشی و تەنگانە و گرانی و نەداری بوون و تەکانیان خواردوە و زۆریان بۆ هاتووە بەڕادەیەك، هەتا پێغەمبەرەکەیان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا، دەیانوت: کەی پەروەردگار سەرکەوتن دەبەخشێت؟! کەی خوا یارمەتی دەنێرێت؟! ئاگاداربن و دڵنیابن بەراستی یارمەتی خوایی زۆر نزیکە.

(٢١٥) لە تۆ دەپرسن (ئەی پێغەمبەر ﷺ) کەچی ببەخشن و بەکێی ببەخشن؟ پێیان بڵێ: هەر خێرێك دەکەن سەرەتا دایك و باوکتان فەرامۆش مەکەن، هەروەها خزمان و هەتیوان و هەژاران و رێبوارانی نەداریش، هەر خێرو چاکەیەکیش ئەنجام دەدەن، دڵنیابن کە خوا زانا و ئاگادارە لێی.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰٓ أَن تَكْرَهُوا۟ شَيْـًٔا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰٓ أَن تُحِبُّوا۟ شَيْـًٔا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلشَّهْرِ ٱلْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَكُفْرٌۢ بِهِۦ وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِۦ مِنْهُ أَكْبَرُ عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَٱلْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ ٱلْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَٰتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ ٱسْتَطَٰعُوا۟ ۚ وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢١٧﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أُو۟لَٰٓئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ ٱللَّهِ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١٨﴾ ۞ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ۗ وَيَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلِ ٱلْعَفْوَ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

(٢١٦) جەنگ لەسەرتان بریار دراوە کەشتێکی گرانە لاتان (ئیماندار بەجەستە لای گرانە بەڵام ڕۆحی پێی ئاسودەیە بۆ بەرگری لە ئیسلام و لابردنی کۆسپەکان) بەڵام لەوانەیە شتێکتان لا ناخۆش بێت کەچی خێر لەوەدا بێت، هەروەها لەوانەیە شتێکتان پێ خۆش بێت کەچی شەڕ لەوەدا بێت، بێگومان هەر خواخۆی دەزانێت (خێر لەچیدایە)، ئێوە نایزانن.
(جەنگ لە ئیسلامدا بۆ بەرهەڵستی کردنی دوژمنانی داگیرکەرو دوژمنانی دینە، بۆ لابردنی ئەو کۆسپانەیە کە نایەڵن خەڵك ئازادانە بژین و ئازادانە ئەو ڕێبازە هەڵبژێرن کە خۆیان قەناعەتیان پێیەتی، هەرگیز بۆ ئەوە نیە کە بە زۆر خەڵك موسولمان ببێت، مێژووی ئیسلامیش شایەتی حاڵە، ئەگەر کارێکی وا رووی دابێت ئەوە ئاینی ئیسلام لێی بەرییە).
(٢١٧) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی جەنگ لە مانگی حەرامدا (کە بریتین لە ـ ذوالقعدة ـ ذوالحجة ـ محرم ـ رجب)، بڵێ: جەنگ لەو جۆرە مانگانەدا کارەسات و هەڵەیەکی گەورەیە، بەرهەڵستی ڕێبازی خوایەو بێباوەڕییە پێی، جەنگ لە مزگەوتی حەرمدا و دەربەدەرکردنی خەڵکەکەی زۆرگەورەترە لای خوا (لەکوشتنی کەسێك یان چەندکەسێك لە مانگی حەرامدا) هەروەها ئازاردانی ئیماندار تا هاوەڵگەر بێت و پاشگەز بێتەوە تاوانێکە لە کوشتن گەورەترە، (بێگومان بێ باوەڕان) بەردەوام دژتان دەجەنگن هەتا واتان لێبکەن لە دین و ئاینتان پاشگەز ببنەوە، ئەگەر بۆیان بکرێت، جا هەرکەس لە ئێوە پاشگەز بێتەوە لە ئاینەکەی و بە کافری بمرێت، ئا ئەو جۆرە کەسانەکارەکانیان پووچەڵ دەبێت لە دنیاو قیامەتدا، ئەوانە جێنشینی ناو ئاگری دۆزەخن و ژیانی هەمیشەیی تیایدا دەبەنە سەر.
(٢١٨) بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە، ئەوانەشکە کۆچ و جیهادو تێکۆشانیان کردووە لە پێناو ڕێبازی خوادا، ئا ئەوانە بەهیوا و بەتەمای ڕەحمەت و میهرەبانی خوای پەروەردگارن، بەراستی خوایش زۆر لێخۆشبوو و دلۆڤانە.
(٢١٩) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی عەرەق و قومار، پێیان بڵێ: لەو دووانەدا تاوان و گوناهێکی گەورە هەیە، (بۆ ئادەمیزاد) هەر چەندە چەند سوودێکیشیان تێدایە بۆ خەڵکانێك، بێگومان گوناههکەیان گەورەترە لە کەڵك و سوودیان، پرسیارت لێدەکەن کە چی ببەخشن؟ پێیان بڵێ: هەرچیتان لێ زیادە دەتوانن بیبەخشن، ئا بەو شێوەیە خوای گەورە ئەم بەڵگەو فەرمانانەتان بۆ روون و ئاشکرا دەکات بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو (واز لەو شتانە بیهێنن کە زیانیان زۆرترە لە سوودیان، وەچی بۆ هەردوو جیهانتان چاکە ئەوە بکەن)...

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِن تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾ وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۚ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾ نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾ وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِّأَيْمَانِكُمْ أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

(٢٢٠) لەراستیدا (ئەوە بەرژەوەندی ئێوەی تێدایە) لە دنیاو قیامەتدا (خوا روونی کردۆتەوە)، هەروەها پرسیارت لێدەکەن دەربارەی هەتیوان (کە چۆن بن بۆیان) پێیان بڵێ: چاکسازی و پەروەردەکردنیان لە هەمووشت چاکترو پەسەندترە، خۆ ئەگەر تێکەڵاویان بکەن و بیانهێننە ماڵتان ئەوانە براتانن (دەبێت بەچاکی چاودێری خۆیان و ماڵیان بکەن) خوایش کەسانی خراپساز (ئەوانەی تۆوی خراپە دەچێنن) و چاکسازتان دەزانێ و جیای دەکاتەوە، ئەگەر خوا بیویستایە باری گران دەکردن و مەرجی سەختی دادەنا (دەربارەی چاودێری هەتیوان)، چونکە بەڕاستی خوا باڵادەست و داناو کاربەجێ یە.

(٢٢١) ئافرەتانی موشریك و خوانەناس مارە مەکەن هەتا ئیمان و باوەڕ دەهێنن، بێگومان کەنیزەکێکی ئیماندار چاکترە لە ئافرەتێکی موشریك و خوانەناس، هەرچەندە (جوانییەکەی، یان سامانەکەی، یان پلەو پایەکەی) سەرسامی کردبن، ئافرەتانیش مارە مەبڕن لە پیاوانی موشریك و خوانەناس هەتا ئیمان و باوەڕ دەهێنن، بەڕاستی بەندەیەکی ئیماندار چاکترە لە موشریك و خوانەناسێك، هەرچەندە سەرسامی کردبن (قەدو قیافەو پلەوپایەو سامانەکەی)، ئائەو خوانەناسانە بانگەوازی مەردوم دەکەن بەرەو دۆزەخ، خوایش بانگهێشتی مەردومان دەکات بەرەو بەهەشت و لێخۆشبوون بە فەرمان و ئیزنی خۆی (کە گوێڕایەڵی ڕێبازەکەیەتی) و خوا ئایەتەکانی (قورئانەکەی) بەروونی دەخاتە بەرچاو بۆ خەڵکی، بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن و تێبگەن.

(٢٢٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی (عادەتی مانگانەی ئافرەت) پێیان بڵێ: ئەوە ئازارو زەرەرە، کەوابوو خۆتان بە دوور بگرن لە هاوسەرەکانتان کە لەو حاڵەتەدا بن، نزیکیان مەکەون تا پاك دەبنەوە، جاکاتێك پاكو خاوێن بوونەوەو خۆیان شت بچنە لایان، بەو شێوەیەی کە خوا فەرمانی داوە، بەڕاستی خوا تەوبەکاران و پاکانی خۆشدەوێت (ئەوانەی رواڵەت و ناوەڕۆکیان پاکە).

(٢٢٣) ژنانی هاوسەرتان کێڵگەن بۆتان و شوێنی چاندنی وەچەن، جا بە هەر شێوەیەك دەتانەوێت تۆو بوەشێننە ناو کێڵگەکەتانەوە (بە هیوای بەرهەم) دەست پێشکەریش بو خۆتان بکەن (سەرەتا هاوسەری خواناس و چاك هەڵبژێرن، لەوەودواش دوعاو نزاو خواپەرستی بەردەوام فەرامۆش مەکەن)، لە خوا بترسن و خۆتان لە خراپە بپارێزن، چاك بزانن و دڵنیابن کە بە دیداری خوا شاد دەبن، ئەم مژدەیەش بدە بە ئیمانداران

(٢٢٤) نەکەن سوێند خواردن بەخوا بکەنە کۆسپ لەبەرامبەر چاکەکاری و ئاینداری و ڕێکخستنی خەڵکیدا (واتە کەفارەتی سوێندەکانتان بدەن و لە چاکەو چاکەکاری درێغی مەکەن) چونکە خوا زۆر بیسەرو زانایە.

لَّا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغۡوِ فِيٓ أَيۡمَٰنِكُمۡ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا كَسَبَتۡ قُلُوبُكُمۡۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٞ ﴿٢٢٥﴾ لِّلَّذِينَ يُؤۡلُونَ مِن نِّسَآئِهِمۡ تَرَبُّصُ أَرۡبَعَةِ أَشۡهُرٖۖ فَإِن فَآءُو فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٢٢٦﴾ وَإِنۡ عَزَمُواْ ٱلطَّلَٰقَ فَإِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ﴿٢٢٧﴾ وَٱلۡمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٖۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكۡتُمۡنَ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِيٓ أَرۡحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤۡمِنَّ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنۡ أَرَادُوٓاْ إِصۡلَٰحٗاۚ وَلَهُنَّ مِثۡلُ ٱلَّذِي عَلَيۡهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيۡهِنَّ دَرَجَةٞۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾ ٱلطَّلَٰقُ مَرَّتَانِۖ فَإِمۡسَاكُۢ بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ تَسۡرِيحُۢ بِإِحۡسَٰنٖۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمۡ أَن تَأۡخُذُواْ مِمَّآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ شَيۡـًٔا إِلَّآ أَن يَخَافَآ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَا فِيمَا ٱفۡتَدَتۡ بِهِۦۗ تِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَعۡتَدُوهَاۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٢٢٩﴾ فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُۥ مِنۢ بَعۡدُ حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوۡجًا غَيۡرَهُۥۗ فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ أَن يَتَرَاجَعَآ إِن ظَنَّآ أَن يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِۗ وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

(٢٢٥) خوای گەورە ئەو سوێندانەتان لێناگرێت کە لە دەمتان دەردەچێت و لەسەری راهاتوون، بەڵکو لەسەرئەوە لێتان دەگرێت و موحاسەبەتان دەکات کە نیەتی دڵتانی لەسەرە، خوایش لێخۆشبووە (لە گوناهەکەتان) و ئارمگرو خۆڕاگرە (زوو تۆڵە لە یاخی و سوێند خۆران ناسێنێت).

(٢٢٦) بۆ ئەوانەی کە سوێند دەخۆن نزیکی هاوسەریان نەکەون، بۆیان هەیە تا چوار مانگ چاوەڕوانی بکەن (دەبێت لەو ماوەیەدا بریاری یەکجاری بدەن)، خۆ ئەگەر ئاشت بوونەوە و رێککەوتن، ئەوە خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە.

(٢٢٧) خۆ ئەگەر سوور بوون لەسەر تەڵاق دانیان، ئەوە بەراستی خوا بیسەری (بریاریانە) و زانایە (بە نیەتیان).

(٢٢٨) ژنانی تەڵاقدراو، دەبێت تا سێ جار عادەتی مانگانە چاوەڕێ بکەن و (شوونەکەنەوە)، حەڵاڵ نیە بۆیان ئەوەی خوا لە منداڵدانیاندا دروستی کردووە (منداڵ یان حەیز) بیشارنەوە، ئەگەر باوەڕیان بە خواو بەرۆژی دوایی دامەزراوە، (لەو ماوەیەدا) هاوسەرەکانیان شایستەن بەگێرانەوەیان لە ماوەی چاوەڕوانی و عیدەدا، ئەگەر ویستیان چاکسازی لە ژیانی خۆیاندا بکەن (ئەمەش بۆ تەڵاقی رەجعی‌یە)، ژنان مافیان هەیە بەسەر پیاوانەوە بەوێنەی ئەو مافانەی کە بۆ پیاوانە لەسەر ژنان بەگوێرەی باو و نەریتێك کە پەسەندە لە ئیسلامدا، پیاوان بەسەر ئافرەتانەوە یەك پلەیان هەیە (ئەویش دەسەڵاتی گێرانەوەی ژنەکانیانە لەکاتی تەڵاقی رەجعیدا)، خوایش باڵادەست و دانایە (باڵادەستە بەسەر هەمومواندا و دانایە لە دابەشکردنی ماف و ئەرکەکاندا).

(٢٢٩) تەڵاقێك (کە پیاو بتوانێت هاوسەرەکەی تێدا بگێڕێتەوە) دووجارە، دووکەرەتە (پیاو بۆی هەیە تەڵەڵاقی هاوسەرەکەی بدات، چاکترین شێوازی ئەوەیە کە لە سوننەتی پێغەمبەردا ﷺ روون کراوەتەوە)، لەوەودوا واتە بۆ سێهەم جار ئیتر ئەگەر دەیەوێت ژیانی هاوسەریی بباتە سەر (نابێت تەڵاق بێت لەدەمیدا، ئەگەر هات) دەبێت بەچاکی و بەرێك و پێکی دەست بەرداری بێت، بۆتان حەڵاڵ نیە هیچ شتێکیان لی بسێننەوە لە مارەیی و ئەو شتانەی پێتان بەخشیوون، مەگەر بترسن لەوەی کە نەتوانن سنوورەکانی خوا چاودێری بکەن و (ستەم لە یەك بکەن)، خۆ ئەگەر (ئەی قازییەکان، ئەی خێرخوازان) ترسان لەوەی کە ژن ومێردەکە سنووری خوا راناگرن و (خۆیان گوناهبار دەکەن) ئەوە ئێوە هیچ گوناهبار نابن کاتێك کە دڵنیان ئافرەتەکە دەیەوێت (بە هەندێك سامان، یان دەست هەڵگرتن لە هەندێك مارەیی) خۆی رزگار بکات، دڵنیابن ئەو شتانەی کە باسکران سنوورەکانی خوای پەروەردگارن، لێی مەترازێن و سنوورشکێنی مەکەن، ئەوەی دەستدرێژی بکاتە سەر سنوورەکانی خوا، ئا ئەو جۆرە کەسانە ستەمکارن.

(٢٣٠) خۆ ئەگەر (بۆ جاری سێهەم، پیاو ژنەکەی خۆی) تەڵاقدا، ئیتر جارێکی تر بۆی حەڵاڵ نابێت مەگەر دوای ئەوەی شوویەکی تر بکات و (هاوسەری دوهەمی بەشێوەکی ئاسایی تەڵاقی بدات، یان بمرێت)، ئەوە بۆیان هەیە بگەڕێنەوە بۆ لای یەکترو (ژیانی ژن و مێردایەتی دەست پێبکەنەوە)، ئەگەر دڵنیا بوون دەتوانن سنوورەکانی خوا راگرن و (ژیانێکی ئاسودەیی ببەنە سەر)، جا ئەوەی کە باسکرا سنوورەکانی خوای گەورەن، روونیان دەکاتەوە بۆ کەسانێك کە بزانن و تێبگەن.

وَإِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَبَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمۡسِكُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٖۚ وَلَا تُمۡسِكُوهُنَّ ضِرَارٗا لِّتَعۡتَدُواْۚ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ فَقَدۡ ظَلَمَ نَفۡسَهُۥۚ وَلَا تَتَّخِذُوٓاْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ هُزُوٗاۚ وَٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَمَآ أَنزَلَ عَلَيۡكُم مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡحِكۡمَةِ يَعِظُكُم بِهِۦۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿٢٣١﴾ وَإِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَبَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ أَن يَنكِحۡنَ أَزۡوَٰجَهُنَّ إِذَا تَرَٰضَوۡاْ بَيۡنَهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ مِنكُمۡ يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۗ ذَٰلِكُمۡ أَزۡكَىٰ لَكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾ ۞ وَٱلۡوَٰلِدَٰتُ يُرۡضِعۡنَ أَوۡلَٰدَهُنَّ حَوۡلَيۡنِ كَامِلَيۡنِۖ لِمَنۡ أَرَادَ أَن يُتِمَّ ٱلرَّضَاعَةَۚ وَعَلَى ٱلۡمَوۡلُودِ لَهُۥ رِزۡقُهُنَّ وَكِسۡوَتُهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ لَا تُكَلَّفُ نَفۡسٌ إِلَّا وُسۡعَهَاۚ لَا تُضَآرَّ وَٰلِدَةُۢ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوۡلُودٞ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦۚ وَعَلَى ٱلۡوَارِثِ مِثۡلُ ذَٰلِكَۗ فَإِنۡ أَرَادَا فِصَالًا عَن تَرَاضٖ مِّنۡهُمَا وَتَشَاوُرٖ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَاۗ وَإِنۡ أَرَدتُّمۡ أَن تَسۡتَرۡضِعُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُمۡ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ إِذَا سَلَّمۡتُم مَّآ ءَاتَيۡتُم بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ﴿٢٣٣﴾

(٢٣١) کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەڵاقداو ئەوانیش گەیشتنە کۆتایی (عیددەیان) ئەوسا یان بیانهێڵنەوە لای خۆتان بەچاکە و رێزەوە، یان دەست بەرداریان ببن بە چاکە و رێزەوە، مەیان هێڵنەوە بە ئێش و ئازارەوە بۆ ئەوەی دەست درێژی و ستەمیان لێبکەن، هەرکەس ئەوە بکات ئەوە ستەمی لە خۆی کردووە، نەکەن ئایەت و رێنموویییەکانی خوا بەگاڵتە بگرن، یادی نازو نیعمەتی خوا بکەنەوە لەسەرتان، هەروەها یادی ئەو شتانە بکەنەوە کە لە قورئاندا بۆتان رەوانە کراوە کە پڕە لە دانایی، هەر بەوەش ئامۆژگاریتان دەکات، هەوڵ بدەن خواناس و ئاین پەروەر بن، چاك بزانن کە: بەڕاستی، خوا بە هەموو شتێك زانایە.

(٢٣٢) هەروەها ئەگەر ژنانتان تەڵاقداو گەیشتنە کۆتایی عادەی مانگانەیان، ئێوە (ئەی کەسوکاری ژن) مەبنە کۆسپ لە رێگەیاندا ئەگەر ویستیان شوو بکەنەوە بە هاوسەرەکانیان، (یاخود ویستیان شوویەکی تر بکەن)، کاتێك ئەوان لە نێوان خۆیاندا رەزامەندییان نواند بە شێوەیەکی جوان، ئەم (فەرمان و رێنموویيانە) ئامۆژگاری ئەو کەسانەی پێ دەکرێت لە ئێوە کە باوەڕی بە خواو رۆژی قیامەت هەبێت، ئەو جۆرە رەفتار و کردەوانەتان جوانترو پەسەندترو خاوێنترە، خوای پەروەرگاریش چاك دەزانێت (چی خێرە بۆتان) و ئێوە نایزانن و دەرکی ناکەن.

(٢٣٣) دایکان (تەڵاقدارو بن یان نە) دوو ساڵی تەواو با شیر بە منداڵەکانیان بدەن هەر کەس کە دەیەوێت شیری تەواو بدات، پێوستە لەسەر ئەو کەسەی خاوەنی منداڵەکەیە (واتە باوکی یان بەخێوکەری) رزق و رۆزی و پۆشاك بەشێوەیەکی جوان و پەسەندی ئایین بۆدایکی منداڵەکە ئامادە بکات، ئەرك لەسەر هیچ کەس دانانرێت جگە لە توانای خۆی (واتە دەوڵەمەند ومامناوەندی وهەژار هەرکەس بەرادەی بونی)، نابێت هیچ دایکێك زیانی پێ بگەیەنرێت بەهۆی منداڵەکەیەوە، هەروەها باوکیشی نابێت زیانی پێ بگەیەنرێت بەهۆی منداڵەکەیەوە و لەسەر میراتگری منداڵەکەشە وێنەی ئەو مافانەی کە باسکران، خۆ ئەگەر دایك و باوك هەر کاتێك بە رەزامەندی و پرس و ڕای هەردوولایان ویستیان منداڵەکەیان لە شیر ببرنەوە، ئەوە قەیناکات و هیچ گوناهیان لەسەر نی یە لەو بارەیەوە، خۆ ئەگەر ویستتان دایەن بۆ شیر پێدانی منداڵەکانتان بگرن، ئەوەش قەیناکات و هیچ گوناهتان لەسەرنی یە، بەمەرجێك ماف وکرێیان بەجوانی و شایستە پێ بدەن، لە خوا بترسن و پارێزکاربن و چاك بزانن بەراستی خوا زۆر بینایە بەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

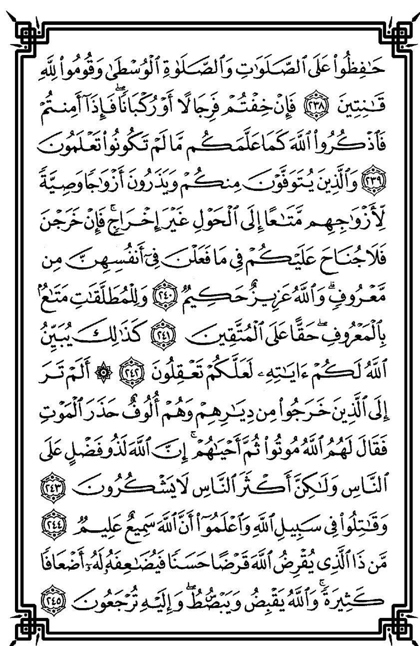
وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِۦ مِنْ خِطْبَةِ ٱلنِّسَآءِ أَوْ أَكْنَنتُمْ فِىٓ أَنفُسِكُمْ ۚ عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّآ أَن تَقُولُوا۟ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْزِمُوا۟ عُقْدَةَ ٱلنِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ ٱلْكِتَٰبُ أَجَلَهُۥ ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ فَٱحْذَرُوهُ ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾ لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا۟ لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى ٱلْمُوسِعِ قَدَرُهُۥ وَعَلَى ٱلْمُقْتِرِ قَدَرُهُۥ مَتَٰعًۢا بِٱلْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾ وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّآ أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَا۟ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ عُقْدَةُ ٱلنِّكَاحِ ۚ وَأَن تَعْفُوٓا۟ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۚ وَلَا تَنسَوُا۟ ٱلْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

(٢٣٤) ئەو پیاوانەتان کە دەمرن و هاوسەران بەجێ دەهێڵن، پێوستە ئەو هاوسەرانــە چـوارمـانگ‌و دە شـــەو خـــۆیان بگـرن و چـاوەڕێ بکـەن (شـوو نـــەکـەنەوە)، جـا کـە گـەیشتنە کـۆتایی مـاوەی عیددەکەیان، ئەوە ئیتر هیچ گوناهتان لەسەرنیە ئەی کەس و کاری ژن کە ڕێ بدەن ئەو ئافرەتانە بچنەوە دۆخی جارانیان لەوەی کە شەرع حەڵاڵی کـردووە بۆیان پـێش عـیددە، خـوای پـەروەردگاریش زۆر ئاگادارە بەو کارو کردەوانەی ئەنجامی دەدەن.

(٢٣٥) هیچ گوناهێکیشتان لەســەرنیی‌یە لەوەی بــە ناڕاستەوخۆ خوازبێنی ژنانی مێرد مردوو بکەن (کە هـــێشتا مـاوەی دیـاریکراویـان تـەواو نـەبووە و دروست نیە شوو بکەنەوە)، یاخود لە دڵی خۆتاندا بڕیاری خوازبێنیتان دابێت، خوای گەورە بەڕاستی زانیویەتی کە ئێوە لەداهاتودا ناویان دەبەن و باسیان دەکەن، بەڵام نەکەن بە نهێنی بەڵێنیان لێ وەربگرن، مەگەر بەشێوازی گوفتارێکی چاك و دروست و باو نەبێت، نەکەن بڕیاری تەواوی مارەبڕینیان بدەن هەتا ماوەی دیـاری کراو تەواو نەبێت، چاکیش بزانن بــەڕاســتی خــوای گــەورە دەزانــێت بــەوەی کــە لە دڵ و دەروونتاندایە، کەواتە خۆتان بپارێزن (لە قەدەغە کراوەکانی خوا)، دڵنیابن و چاك بزانن کـە خوا زۆر لێخۆشبوو و خۆڕاگرو لەسەرخۆیە.

(٢٣٦) هیچ گوناهتان لەسەرنیی‌یە ئەگەر ژنانێك تەڵاق بدەن کە هێشتا نەچووبنە لایان، یاخود مارەیتان بۆ دیاری نەکردبن، پـێویستە لەســەرتان هــەندێك ســامانیان بــدەنێ، جـا ئــەوەی دەوڵەمەندەو زۆری هەیە و ئەوەی کە هەژارو کەم دەستە (هەر کەس) بەپێی توانای خۆی، ئەم دیاری و یارمەتییانە بەشێوەیەك بێت کە باوو پەسەندی شەرع بێت، ئەمەش ئــەرکێکی پێویستە لەسەر چاکەکاران.

(٢٣٧) خۆ ئەگەر ژنانتان تەڵاقدا پێش ئەوەی بچنە لایان، لە هەمان کاتیشدا مـارەییتان بــۆ دیاری کردبوون، ئەوە دەبێت نیوەی مارەییە دیاری کـراوەکـەیان بـدەنێ، مـەگـەر خـۆیان نەیانەوێت و چاوپۆشی لێبکەن، یان ئەو کەسە چاوپۆشی بکات کە مارە برینەکەی بەدەستە، چاوپۆشی و لێبوودنتان لە مافی خۆتان لە پارێزکاریەوە نزیکترەو چاکە، پیاوەتی نێوان یەکتر فەرامۆش مەکەن، بەڕاستی خوا بینایە بەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

حَـٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ وَقُومُواْ لِلَّهِ قَـٰنِتِينَ ﴿٢٣٨﴾ فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَآ أَمِنتُمْ فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾ وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا وَصِيَّةً لِّأَزْوَٰجِهِم مَّتَـٰعًا إِلَى ٱلْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِى مَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾ وَلِلْمُطَلَّقَـٰتِ مَتَـٰعٌۢ بِٱلْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَـٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾ ۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ خَرَجُواْ مِن دِيَـٰرِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ ٱلْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ ٱللَّهُ مُوتُواْ ثُمَّ أَحْيَـٰهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾ وَقَـٰتِلُواْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾ مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَـٰعِفَهُۥ لَهُۥٓ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَٱللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

(٢٣٨) كه‌مته‌رخه‌می مه‌كه‌ن و پارێزگاری له ئه‌نجامدانی نوێژه‌كاندا بكه‌ن به‌تایبه‌تی نوێژی ناوه‌ند (كه نوێژی عه‌سره) هه‌میشه‌و به‌رده‌وامیش هه‌ستن به ئه‌نجامدانی فه‌رمانه‌كان بۆ خوا به‌گه‌ردن كه‌چیه‌وه.

(٢٣٩) ئینجا ئه‌گه‌ر ترسان (كه نوێژه‌كه‌تان وه‌كو پێویست ئه‌نجام نه‌ده‌ن به‌هۆی جه‌نگ یان‌مه‌ترسیه‌كه‌وه) ده‌توانن به‌ده‌م ڕۆیشتنه‌وه یان به سواریی ئه‌نجامی بده‌ن، هه‌ركاتێك ئه‌مین بوونه‌وه و هه‌ستتان به هێمنی كرد، یادو ذیكری خوا بكه‌ن چونكه زۆر شتی فێركردون‌كه پێشتر نه‌تانده‌زانی.

(٢٤٠) ئه‌و پیاوانه‌تان كه ده‌مرن و هاوسه‌ران به‌جێ ده‌هێڵن، (ده‌بێت به‌فه‌رمانی خوا) وه‌سیه‌ت بكه‌ن بۆ هاوسه‌رانیان كه تا ساڵێك له ماڵی هاوسه‌ریاندا ده‌بێت ڕێزیان لێبگیرێت و به‌خێو بكرێن و ده‌رنه‌كرێن، خۆ ئه‌گه‌ر به‌ویستی خۆیان ده‌رچوون ئه‌وه ئیتر هیچ گوناهتان له‌سه‌رنی‌یه له‌سه‌ر ئه‌ی كه‌س و كاری ژن كه ڕێ بده‌ن ئه‌و ئافره‌تانه بچنه‌وه دۆخی جارانیان له‌وه‌ی كه شه‌رع حه‌ڵاڵی كردووه بۆیان پێش عیدده، دڵنیاش بن كه خوا باڵاده‌سته (ئه‌گه‌ر سته‌میان لێبكه‌ن) و دانایه (له ڕێنموویی و دانانی سنووره‌كانیدا).

(٢٤١) بۆ ژنانی ته‌ڵاقدراو بڕێك سامان و پاره پێویسته له‌سه‌ر پیاوانی له خواترس و پارێزكار.

(٢٤٢) ئا به‌و شێوه‌یه خوا فه‌رمانه‌كانی خۆیتان بۆ ڕوون ده‌كاته‌وه (ده‌رباره‌ی مافی ژنان) بۆ ئه‌وه‌ی ژیربن و بیرو هۆشتان بخه‌نه‌كار.

(٢٤٣) ئایا نه‌تبیستووه و نه‌تروانیوه‌ته ئه‌وانه‌ی له ترسی مردن له ماڵ و شوێنه‌واریان ده‌رچوون، له‌كاتێكدا كه هه‌زاره‌ها كه‌سیش بوون، (ترسان له به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ی دوژمن)، خوایش فه‌رمووی پێیان: بمرن! (دوای ئه‌وه‌ی مردن) پاشان زیندووی كردنه‌وه (تا بزانن ڕاكردن و خۆشاردنه‌وه له جیهادو به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ی دوژمن مانای ڕزگار بوون له مردن نیه)، به‌ڕاستی خوا خاوه‌نی چاكه‌و به‌خشش و فه‌زلی زۆره به‌سه‌ر خه‌ڵكییه‌وه (چاوپۆشی له‌كه‌مته‌ر خه‌مییان ده‌كات و مۆڵه‌تیان ده‌دات)، هه‌ر چه‌نده زۆربه‌ی خه‌ڵكی سوپاسی خواناكه‌ن و سپڵه‌ن.

(٢٤٤) (كه‌واته ئیتر مه‌ترسن) له ڕێگه‌ی خوادا بجه‌نگن، چاك بزانن و دڵنیابن به‌ڕاستی خوا بیسه‌رو زانایه (به هه‌موو گفتوگۆو هه‌وڵ و كۆشش و چالاكی و جیهادو خه‌باتتان).

(٢٤٥) كێیه ئه‌و كه‌سه قه‌رز ده‌دات به‌خوای په‌روه‌ردگار به قه‌رزێكی چاك (به‌خشراوه‌كه له ماڵی حه‌ڵاڵ و بێ منه‌ت و نازدار بێت)، خوایش به‌و هۆیه‌وه بۆی چه‌ند به‌رامبه‌ر ده‌كات و پاداشتی بێ سنووری پێ ده‌به‌خشێت، (به‌ڕاستی خوایه‌كی به‌ڕێزو دلۆڤانمان هه‌یه، جێگه‌ی سه‌رسوڕمان و سه‌رنجه ئه‌وشێوازه‌ی كه هانی ئیماندارانی پێ ده‌دات، بۆ به‌خشین به یه‌كترو بۆ به‌خشین بۆ ڕزگاریی گرۆی ئاده‌میزاد)، خوایش ڕزق و ڕۆزیی و ده‌رامه‌ت ده‌گرێته‌وه و فراوانی ده‌كات (به حیكمه‌ت و ویستی خۆی) هه‌ر بۆ لای ئه‌و زاته‌ش ده‌گه‌ڕێنه‌وه.

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلْمَلَإِ مِنۢ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰٓ إِذْ قَالُوا۟ لِنَبِيٍّ لَّهُمُ ٱبْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُّقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ أَلَّا تُقَٰتِلُوا۟ ۖ قَالُوا۟ وَمَا لَنَآ أَلَّا نُقَٰتِلَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِن دِيَٰرِنَا وَأَبْنَآئِنَا ۖ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقِتَالُ تَوَلَّوْا۟ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٤٦﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ۚ قَالُوٓا۟ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ ٱلْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِٱلْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ ٱلْمَالِ ۚ قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُۥ بَسْطَةً فِى ٱلْعِلْمِ وَٱلْجِسْمِ ۖ وَٱللَّهُ يُؤْتِى مُلْكَهُۥ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ ءَايَةَ مُلْكِهِۦٓ أَن يَأْتِيَكُمُ ٱلتَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ ءَالُ مُوسَىٰ وَءَالُ هَٰرُونَ تَحْمِلُهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

(٢٤٦) ئایا نەتبیستووە و نەترِوانیوەتە بەسەرهاتی دەستەیەك لە گەورە پیاوانی نەوەی ئیسرائیل لە دوای موسا لەکاتێکدا بە پێغەمبەرەکەی خۆیانیان وت: پاشایەك، سەرکردەیەکمان بۆ دیاری بکە و بینێرە تا لە پێناوی خوادا بجەنگین، پێغەمبەرەکە وتی: باشە؛ ئەی ئەگەر جەنگتان لەسەر بریاردراو خەریك بوو یەخەتان بگرێت، پەشیمان بوونەوە و نەجەنگان؟ (لە وەڵامدا) وتیان: جابۆ چیمانە کە لە پێناوی خوادا نەجەنگین، لە کاتێکیشدا ئەوەتە دەربەدەرکراوین و لە ماڵ و منداڵ و وولاتمان بووین، کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر بریاردرا، تەنها کەمێکیان نەبێت ئەوانی تر هەموویان پاشگەز بونەوەو پەشیمان بوونەوە، خوایش زاناو بەئاگایە بە ستەمکاران.

(٢٤٧) ئینجا پێغەمبەرەکەیان (بەوانەی کە ئامادەی جەنگ بوون) وتی: ئەوە ئیتر خوا بەراستی بریاری داوەو طالوتی رەوانە کردووە کە پاشا و سەرکردەتان بێت، کەچی (هەندێکیان) وتیان: چۆن ئەو ببێتە سەرکردە بەسەرمانەوە، ئێمە شایستەترین بە سەرکردەیی لەو، ئەو ماڵ و سامانێکی زۆری نیە! (جولەکە هەمیشە ماڵ و سامان دەکەنە پێوەر لە هەموو شتێکدا)، (پێغەمبەرەکە لە وەڵامیاندا) وتی: بەراستی خوا (**طالوت**)ی هەڵبژاردووە و پەسەندی کردووە بەسەرتانداو زانست و زانیاری زۆرو لاشەیەکی بەهێزو گەورەشی داوەتێ: خوای گەورەش پاشایەتی دەبەخشێت بە هەر کەس کە بیەوێت‌و (شایستە بێت) خوای مەزن فراوانگیرو زانایە.

(٢٤٨) ئەوسا پێغەمبەرەکەیان پێی وتن: بەراستی نیشانەی پاشایەتی طالوت ئەوەیە: سندووقەکەتان بۆ دێتەوەو، ئاسوودەیی و ئارامی تێدایە لە لایەن پەروەردگارتانەوەیە، هەروەها هەندێك پاشماوەی بەنرخ و کەلەپوری تێدایە لەوەی کە بنەماڵەی موسا و بنەماڵەی هاروون بەجێیان هێشتووە، فریشتەش هەڵیدەگرن و دەیهێننەوە بۆتان، بەراستی هەر لەوەدا بەڵگەو نیشانەی تەواو هەیە بۆتان ئەگەر باوەڕدارن.

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۚ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ۚ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَاقُو اللَّهِ كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾ فَهَزَمُوهُم بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

(٢٤٩) ئـــینجا لەكـــاتێكدا **طـــالوت** سـەربازانـی جیاكردەوەو پێی وتن: (وا ئێمە دەڕۆین)، بـێگومان خـوا (لە رێ گـوزەرماندا) تـاقیتان دەكـاتەوە بـە روبارێك (دوای ماندوو بوون و تـینوویەتی)، جـا ئەوەی لێی بخواتەوە (ئەوە سەربازی) من نـیە و (بگەڕێتەوە)، بەڵام ئەوەی نەیچێژێت مەگەر تەنها لوێچێك بەدەستی خۆی بخواتەوە، ئەوە بـەراسـتی سەربازی منە و (دەپەڕێتەوەو دەڕۆین، جا لەگـەڵ ئـەو روون كـردنەوەیەشدا) زۆربـەیان (تـیریانلە ئاوی رووبارەكە) خواردەوە، كەمێكیان نەبێت، جـا كاتێك لێی پەڕینەوە خۆی و ئـەوانـەی بـاوەڕیان هـێنابوو لەگـەڵیدا (هـەندێكیان) وتـیان: ئـەمڕۆ (زەحمەتە بەم ژمارە كەمەوە) دەرەقەتی جالوت و سەربازانی بێین، (بەڵام) ئەوانەی دڵنیا بوون بە خـزمەتی پـەروەردگاریان دەگـەن وتـیان: (مەترسن) چونكە چەندەها جار دەستەی كەم، زاڵ بوون بەسەر دەستەی زۆردا بـەفەرمانی خوا، خوای بەدەسەڵاتیش یارو یاوەری خۆگرو ئارامگرانە.

(٢٥٠) كاتێك لە بەرامبەر جالوت و سەربازانیەوە، وەستان (نزایان كردو) وتیان: پەروەردگارا خۆگری و ئارامگریمان پێ ببەخشە، (دڵ و دەروون و) پێكانمان دامەزراو بكـە و سـەرمان بخە بەسەر قەوم و هۆزی بێباوەڕاندا.

(٢٥١) ئەوسا ئیتر بە فەرمانی خوا لەشكری جالوتیان بەزاند و داود (كـە یـەكـێك بـوو لە سەربازانی **طالوت**) جالوتی كوشت، لەوەودوا خوای گەورە پاشایەتی و دانایی پێبەخشی و هەرچی ویستی بوو فێری كرد، خۆ ئەگەر خوا هەندێك لە خەڵكی بە هەندێكی تری لەنـاو نەبات، هەر هەموو سەر زەوی پڕ دەبێت لە تاوان و خراپە، بەڵام خوا فەزڵ و ڕێزی زۆرە بۆ هەموو گرۆی ئادەمیزاد (بەشێوەیەكی گشتی هەمیشە سنورێك بۆ فەسادو تاوان دادەنێت).

(٢٥٢) ئا ئەوانەی كە باسكران ئایات و بەڵگەو مـوعجیزەی خـوای گـەورەن بـەراسـتی و دروستی بەسەر تۆدا دەیخوێنینەوە و بەراستی تۆ (ئەی محمد ﷺ) یەكێكیت لە پێغەمبەرانی خاوەن پەیام. (محمد ﷺ كۆتاپێغەمبەرو ڕێزدارترینی پێغەمبەرانە).

۞ تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ ٱللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلَ ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ وَلَٰكِنِ ٱخْتَلَفُوا۟ فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلُوا۟ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَٰعَةٌ وَٱلْكَٰفِرُونَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٢٥٤﴾ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾ لَآ إِكْرَاهَ فِى ٱلدِّينِ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشْدُ مِنَ ٱلْغَىِّ فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَا وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

(٢٥٣) ئەو پێغەمبەرانەی (باسكران) رێـزی هـەندێكیانمان داوە بەسەر هەندێكی تریاندا، هـەیانە خـوا گـفتوگۆی (یـەكسـەری) لەگەڵدا كردووە (وەك مـوسا) و پـلەوپایەی هـەندێكیانی بـەرز كردوتەوە بە چەندەها پلە (وەك مـحمد ﷺ)، چـەندەها بـەڵگەی روون و ئاشكرامان بەخشیووە بەعیسای كـوڕی مـەریەم، (وەك زیندووكردنەوەی مردوو، چاكردنەوەی نەخۆشی زگماك،... هـتد بەویستی خوا)، پشتگیریشمان كردووە بە فریشتەی سرووش كـە (جوبرەئیل)ە، خۆ ئەگەر خوا ویستی لەسەر بوایە (ئـەو خـەڵكە هەمووی باوەڕدار دەبوون)، دوای هاتنی پێغەمبەرەكانیان جەنگیان دژبەیەك نەدەكرد، پاش ئـەوەی چـەندەها بـەڵگەی ئـاشكرایـان (لەسەردەستی پێغەمبەران) بۆ هاتبوو، بەڵام دووبەرەكی كـەوتە نێوانیانەوە، هـەندێكیان ئـیمان و بـاوەڕی هـێناو، هـەندێكیشیان بێباوەڕ بوو، ئەگەر خوا ویستی لەسەر بوایە جەنگیان دژ بەیەك نەدەكردو یەكتریان نەدەكوشت، بەڵام خوا هەرچیەكی بوێت هەر ئەوە ئەنجام دەدات هەر ئەوە پێش دەهێنێت. (ویستی خوا لەسەرو هەموو ویستەكانەوەیە).

(٢٥٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە لەوماڵ و سامان و دارایی و (عیلم و زانست و توانابیە)ی كە پێمان بەخشیوون؛ ببەخشن، پێش ئەوەی ڕۆژێك بێت كە كڕین و فرۆشتن و دۆستایەتی و تكاكاری تیادانیە، (ئەو ڕۆژە) بێباوەڕان هەر خۆیان لە ڕیزی ستەمكاراندان.

(٢٥٥) خوا زاتێكە جگە ئەو هیچ خوایەكـی تـرنیە كـە شـایەنی پـەرستین بـێت، ئـەو هـەمیشە زیـندووە و ڕاگـرو سەرپەرشتیاری (هەموو دروست كراوەكانیەتی)، نە وەنەوز دەیگرێت و نـە خـەو (چـونكە ڕاگـرو سـەرپەرشتیاری بوونەوەرە)، هەرچی لە ئاسمانەكان و هەرچی لە زەویدا هەیە هەر ئەوزاتە خاوەنیانە، كێیە ئەوەی (دەتوانـێت) تكـا بكات لە لای بەبێ مۆڵەتی خۆی، دەشزانێت چی لە ئێستاو داهاتوو و ڕابووردودا ڕوویداوەو ڕوودەدات، هیچ كام لە دروستكراوانی زانست و زانیاری تەواویان نیە دەربارەی زانیاری و زانستەكانی ئەو، مەگەر بەوەی كە خۆی بیەوێت فێریان بكات (ئەم پێشكەوتن و زانستەی سەردەم بەشێكی كەمن لە بەخششەكانی خوا)، كـورسی فـەرمانڕەوایـی و دەسەڵاتی ئەوزاتە هەموو ئاسمانەكان و زەوی گرتۆتەوە و پارێزگاریان بەلای خواوە هیچ گران نیە و ماندووی ناكات و هەر ئەو خوایەكی بەرزو بڵند و گەورەیە.

(٢٥٦) بەهیچ جۆرێك زۆر كردن نیە لە وەرگرتنی بیروباوەڕی ئاینی ئیسلامدا (دینداریی بەزۆر نابێت بكرێت و دین بەزۆر نادرێت بەسەر كەسدا)، چونكە بەڕاستی ڕێبازی چاك و دروست؛ ڕوون و ئاشكرا بووە و جیابۆتەوە لەگومرایی و سەركەشی، جا ئەوەی باوەڕی نەبێت بە ـ طاغوت ـ (كە بریتیە لە: هەموو ڕێگەو ڕێبازو هێزو بـەرنامەو لادان و بتێك)و باوەڕی دامەزراو بهێنێت بەخوا، جا بێگومان ئەوكەسە دەستی گرتووە بە بەهێزترین هۆكاری ڕزگارییەوە، شوێن دامەزراوترین بیروباوەڕ كەوتووە، كە هیچ پسان و هەڵوەشاندنەوەیەكی بۆ نیە و هـەمیشە پـتەو دامـەزراوە، خـوای گەورەش هەمیشە بیسەرو زانایە.

ٱللَّهُ وَلِيُّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يُخْرِجُهُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَوْلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّٰغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ ٱلنُّورِ إِلَى ٱلظُّلُمَٰتِۗ أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٥٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِي حَآجَّ إِبْرَٰهِـۧمَ فِي رَبِّهِۦٓ أَنْ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ رَبِّيَ ٱلَّذِي يُحْيِۦ وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا۠ أُحْيِۦ وَأُمِيتُۖ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأْتِي بِٱلشَّمْسِ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ ٱلْمَغْرِبِ فَبُهِتَ ٱلَّذِي كَفَرَۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٥٨﴾ أَوْ كَٱلَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِۦ هَٰذِهِ ٱللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَاۖ فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِاْئَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُۥۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍۖ قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِاْئَةَ عَامٍ فَٱنظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْۖ وَٱنظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ ءَايَةً لِّلنَّاسِۖ وَٱنظُرْ إِلَى ٱلْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًاۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

(٢٥٧) خوا پشت و پەنا و خاوەنی ئەو کەسانەیە باوەڕیان هێناوە، لە تاریکاییەکانی (گومان و ستەم) دەریان دەهێنێت و دەیانبات بەرەو نوورو رووناکی، ئەوانەش کە ڕێبازی کوفریان گرتۆتەبەر، یارمەتی دەرەکانیان تەنها ـ طاغوتەکانە ـ، لە نوورو رووناکی دەریان دەهێنن و بەرەو تاریکاییەکان دەیانبەن، ئا ئەوانە نیشتەجێی ناو ئاگری دۆزەخن و بۆ هەمیشە تیایدا دەمێننەوە.

(٢٥٨) ئایا نەتبیستووە و نەتروانیوەتە ئەو کەسەی دەمەقاڵەی دەکرد لەگەڵ ئیبراهیمدا ﷺ لە بارەی پەروەردگاریەوە لەبەر ئەوەی خوا پاشایەتی پێبەخشی بوو، (لە جیاتی باوەڕهێنان و سوپاسگوزاریی) دەمە دەمێی دەکرد لەگەڵ ئیبراهیمدا، (ئەم لووت بەرزیەشی کاتێك بوو بە هەواو فیزەوە) پرسیوویەتی لە ئیبراهیم کە پەروەردگاری تۆ کێیە؟ ئەویش لە وەڵامدا وتی: پەروەردگاری من ئەوزاتەیە کە ژیان دەبەخشێت و مردنیشی بەدەستە، (نەمروود لە وەڵامیدا) وتی: جا منیش ژیان دەبەخشم و مرنیشم بەدەستە، (ئینجا فەرمانیدا هەندێك لە نەیارانی بکوژن گوایە ئەوە دەیانمرێنێت، هەندێکیشی نەکوشت گوایە ئەوە ژیانی پێبەخشین!!!)، ئەوسا ئیبراهیم وتی: بەراستی خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێت جا (ئەگەر تۆ دەتوانیت) لە ڕۆژئاواوە بیهێنە، ئینجا ئەو بێباوەڕە رەنگی پەڕی و دەمکوت کراو وەڵامی نەما، بێگومان خوا هیدایەتی قەومی زاڵم و ستەمکار نادات.

(٢٥٩) یاخود وەك ئەو کەسەی تێپەڕی بەلای شارۆچکەیەکدا کە هەموو خانوەکانی بەسەر سەقفەکانیدا تەپی بوون، لەبەر خۆیەوە وتی: ئاخۆ خوای گەورە چۆن خەڵکی ئەم شارۆچکەیە دوای مردنیان زیندووی دەکاتەوە؟! (ئەو کەسە عوزەیر پێغەمبەر بوو ﷺ) یەکسەر خوای گەورە سەد ساڵ مراندی، پاشان زیندووی کردەوە و پێی فەرموو: چەند مایتەوە؟ (عوزەیر) وتی: ڕۆژێك یان کەمتر لە ڕۆژێك ماومەتەوە، (خوا) فەرمووی: نەخێر ئەوە سەد ساڵت پێچووە، جا تەماشای خواردن و خواردنەوەکەت بکە (لەو ماوە درێژەدا) نەگۆڕاوە و تێك نەچووە، تەماشای گوێدرێژەکەت بکە، (بۆیە ئەمەمانکرد) تا بەم بەسەرهاتە بتکەینە موعجیزە بۆ خەڵکیی، جا سەیری ئێسکەکانی (گوێدرێژەکەت بکە) چۆن بەیەکەوەیان دەبەستین و پاشان بەگۆشت دایاندەپۆشین، کاتێك بینی و بۆی دەرکەوت وتی: چاك دەزانم و دڵنیام بەراستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰۖ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنۖ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِيۖ قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ ٱلطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ ٱجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ٱدْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًاۚ وَٱعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾ مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٍ مِّاْئَةُ حَبَّةٍۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُواْ مَنًّا وَلَآ أَذًىۙ لَّهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾ ۞ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّن صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَآ أَذًىۗ وَٱللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُبْطِلُواْ صَدَقَٰتِكُم بِٱلْمَنِّ وَٱلْأَذَىٰ كَٱلَّذِي يُنفِقُ مَالَهُۥ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْأٓخِرِۖ فَمَثَلُهُۥ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُۥ وَابِلٌ فَتَرَكَهُۥ صَلْدًاۖ لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُواْۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٦٤﴾

(٢٦٠) بە یاد بهێنە، کاتێك ئیبراهیم وتی: پەروەردگارا نیشانم بدە چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە؟ خوا فەرمووی: ئایا باوەڕناکەیت؟ ئیبراهیم وتی: بەڵێ (باوەڕم هەیە) بەڵام حەزدەکەم (بەچاوی خۆم ببینم) تا دڵم ئارام بگرێت، خوا فەرمووی: جاکەواتە چوار باڵندە بهێنەو جوان سەرنجیان بدەو دوایی هەر چواریان سەربڕەو گۆشتەو پەڕ و خوێنیان تێکەڵ بکە، ئەوسا لەسەر لوتکەی هەر شاخێك هەندێك لەو تێکەڵەیە دابنێ، پاشان بانگیان بکە، بەگورجی و بەپەلە هەموویان دێنەوە بۆ لات، چاك بزانە و دڵنیابە بەراستی خوا باڵادەست و کار بەجێیە.

(٢٦١) نمونەی ئەوانەی کە ماڵ و سامانیان دەبەخشن لە پێناوی‌خوادا، وەکو تۆوێك وایە کە بروێت و حەوت گوڵی گرتبێت، لە هەر گوڵێکدا سەد دانەی تیادا بێت، خوایش بۆ هەرکەس کە بیەوێت (بە گوێرەی نیەتی و جێگرتنی خێرەکەی) پاداشت چەند بەرامبەر دەکات و خوا فراوانگیر و زانایە.

(٢٦٢) ئەوانەی ماڵ و داراییان دەبەخشن لە ڕێگەی خوادا، بەدوای ئەوەی بەخشیوویانە هیچ جۆرە منەتێك نانێن و هیچ جۆرە ئازارێك ناگەیەنن، (ئەوانە) تەنها پاداشتیان لای پەروەردگاریانە، هیچ ترس و بیمیان لەسەرنیە (لە کەم و کووڕیی پاداشت و تەنگانەی قیامەت)، غەم و پەژارەش رویان تێ ناکات.

(٢٦٣) قسەو گوفتاری جوان و چاوپۆشیەك (لە هەڵە)، چاکترە لە بەخشینێك کە ئازاری بەدوادا بێت و منەت بکرێت، خوایش دەوڵەمەندو بێ نیازە (لە بەخشینی بەمنەت) و خۆڕاگرو لەسەر خۆیە (زوو تۆڵە ناسێنێت لە سەرکەش و یاخییەکان).

(٢٦٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، نەکەن خێرو پاداشتی چاکەکانتان پووچ بکەنەوە بە منەت نان و دڵ ئازاردانی (هەژاران)، وەکو ئەوکەسەی ماڵ و سامانی خۆی لەبەر چاوی خەڵکی ببەخشێت بۆ ریاکاریی و خۆنواندن و ئیمان و باوەڕی بەخواو رۆژی دوایی نەبێت، جا نموونەی ئەو جۆرەکەسانە وەك بەردێکی ساف وایە کە خۆڵێکی بە سەرەوە بێت، لەوەودوا بارانێکی لێزمە ببارێت بەسەریداو هیچی بەسەرەوە نەهێڵێت و بەرەق و تەقی بەجێی بهێڵێت و حەقیقەتی دەربکەوێت، (ئینجا ئەو جۆرە ریابازو بێباوەڕو منەتنەرانە) هیچ جۆرە بەهرەیەك لەو بەخشینەیان بەدەست ناهێنن، بێگومان خوای گەورە رێنموویی قەومی بێ باوەڕو کافران ناکات.

وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾ أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَن تَكُونَ لَهُۥ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ لَهُۥ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ وَأَصَابَهُ ٱلْكِبَرُ وَلَهُۥ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ فَأَصَابَهَآ إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَٱحْتَرَقَتْ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَنفِقُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا۟ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟ فِيهِ ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾ ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ ۖ وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾ يُؤْتِى ٱلْحِكْمَةَ مَن يَشَآءُ ۚ وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٦٩﴾

(٢٦٥) نموونەی ئەوانەی ماڵ و سامانیان دەبەخشن لە پـــێناوی بـــەدەستهێنانی رەزامـــەندی خـــوادا و بـــۆ دامەزراندن و راهێنانی خۆیان لەسەر چاکەکاری، وەکو باخچەیەك وایە: لە بەرزاییەکدا بێت و بارانێکی دڵۆپ گەورە بیگرێتەوە و ببێتە هۆی ئەوەی کە دوو بەرامبەر بەرهەمی هەبێت، خۆ ئەگەر بارانــی دڵــۆپ گــەورەش نەیگرێتەوە، ئەوە نمە باران پـاراوی دەکـات، خـوای گەورەش بینایە بەو کارو کردەوانەی کەدەیکەن.

(٢٦٦) ئایا هیچ کەس لەئێوە حەز دەکات باخێکی هەبێت لە دارخورماو چەندەها جۆر رەزە ترێ پێك هـاتبێت و چەند جۆگەو و رووبارێك بەژێر درەختەکانیدا بڕوات و هەموو جۆرە بەروبوومێکی تێدا بێت بۆ خاوەنەکەی و خۆی دووچاری پیری بووبێت و چەند نەوەو منداڵێکی لاوازی هەبێت، کەچی لەناکاو گەردەلولێك کە گڕوگەرمیەکی بـەهێزی تـێدابـێت هـەڵکاتەسەری و یەکسەر باخەکە بسووتێت؟! (ئەمە زۆرجێی داخ و نیگەرانیە چونکە نەخۆی لەبەر پیری، نەمنداڵــی، لەبەر بێ هێزی، ناتوانن باخەکە ئاوەدان بکەنەوە)، ئا بەو شێوەیە خوا ئایەتو بەڵگەو نـیشانەکـان دەخاتە بەرچاوتان بۆ ئەوەی تێفکرن و بیربکەنەوە (خۆتان مایەپووچ و رەنج بەخسار نەکەن).

(٢٦٧) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە: ببەخشن لە باشترین بەروبووم و بـەرهەمێك کـە بـەدەستان هێناوە، لەو بەروبوومانەی کە لە زەویدا بۆمان دەرهێناون و ڕواندوومانە، نەکەن نیازی بـەخشینی شتی ناپوخت و بێ کەڵك بکەن و لەو ببەخشن، لەکاتێکدا خۆتان ئەو جۆرە شتانە وەرناگرن و پێی رازی نابن (ئەگەر بتاندرێتێ) مەگەر چاوی لێ بنوقێنن و بزانن کـە خـوا دەوڵــەمەندو بـێنیازە و شایستەی سوپاسە (پێویستی بەبەخشینی بێ نرخ نیە).

(٢٦٨) (کاتێ ئێوە لە ماڵ و داراییتان دەبەخشن شەیتان بەڵێنی هـەژاری و نـەداریـتان پـێ دەدات (دەتانترسێنێت بە هەژاری) و فەرمانتان پێ دەدات بەگوناهو تاوان و خراپـە و نـەبەخشین، خـوای گەورەش بەڵێنی لێخۆش بوونێکی تایبەتی خۆیتان پێدەدات لەگەڵ زۆری رۆزی و بەهرەی فراواندا خوای گەورەش فراوانگیرو زانایە.

(٢٦٩) ئەوزاتە بەهەر کەس بیەوێت و (شایستە بێت) حیکمەت و دانایی پێ دەبەخشێت، جـا هـەر کەس حیکمەتی پێ ببەخشرێت، ئـەوە بـێگومان خـێرێکی زۆری پـێدراوە، جـا بـێجگە لە ژیــر و هۆشمەندەکان کەسانی تر لەو بەهرەیە تێناگەن و پەند وەرناگرن.

وَمَآ أَنفَقْتُم مِّن نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُهُۥ ۗ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٢٧٠﴾ إِن تُبْدُوا۟ ٱلصَّدَقَٰتِ فَنِعِمَّا هِىَ ۖ وَإِن تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا ٱلْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ عَنكُم مِّن سَيِّـَٔاتِكُمْ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾ ۞ لَّيْسَ عَلَيْكَ هُدَىٰهُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَآءُ ۗ وَمَا تُنفِقُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنفُسِكُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ ٱللَّهِ ۚ وَمَا تُنفِقُوا۟ مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾ لِلْفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ أُحْصِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِى ٱلْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ ٱلْجَاهِلُ أَغْنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُم بِسِيمَٰهُمْ لَا يَسْـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ إِلْحَافًا ۗ وَمَا تُنفِقُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُم بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

(٢٧٠) هەر شتێکتان بەخشی بێت یان هەر نەزرو بڕیارێکتان دابێت، ئەوە خوا پێی دەزانێت، بۆ ستەمکارانیش هیچ جۆرە پشتیوانیەك نیە (کە بیانپارێزێ لە تۆڵەی خوا).

(٢٧١) ئەگەر خێرو چاکە و بەخشینەکانتان بە ئاشکرا ئەنجام بدەن ئەوە شتێکی چاکە، خۆ ئەگەر بیشارنەوە و بیدەن بە هەژاران بە نهێنی ئەوە چاکترە بۆتان، جا (بەو بەخشینە) خوا هەندێك لە گوناهەکانتان دەسڕێتەوە، خوای پەروەردگاریش ئاگایە بەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٢٧٢) ئەی پێغەمبەر ﷺ هیدایەت و ڕێنموویی و موسوڵمان کردنی ئەو خەڵکە لەسەر تۆ نیە (چونکە تۆ تەنها گەیاندنی پەیامەکەت لەسەرە) بەڵام خوا هیدایەت و ڕێنموویی هەرکەسێکی بوێت دەیکات، (بە مەرجێك ئەو کەسەش ڕووی دڵی بکاتە ئیمان) هەر خێرێکیش ئەنجام بدەن، ئەوە قازانجەکەی بۆ خۆتانە، ئێوە (ئەی بڕواداران) هیچ شتێك نابەخشن مەگەر بۆ ڕەزامەندی خوا نەبێت، هەر خێرو چاکەیەکیش ئەنجام بدەن پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە، ئەوسا ئێوە بەهیچ شێوەیەك ستەمتان لێناکرێت.

(٢٧٣) (ئەو جۆرە بەخشینانە پێشکەش بکەن) بەو هەژارانەی لە پێناوی خوادا لێبڕاون و ناتوانن بگەڕێن بە زەویدا و بازرگانی و کاسبی بکەن (بەهۆی خەریك بوونیان بە گەیاندنی پەیامی خوا)، ئەوەی نەیانناسێت، (ئەو هەژارانە ئەوەندە کەسایەتی خۆیان رادەگرن و نەفس بەرزن)، وادەزانێت دەوڵەمەندن، تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ (ئەی ئیماندار) بە ڕەنگ و ڕوخسارو سیمایاندا دەیانناسیت، داواناکەن لەخەڵکی بەزۆر شتی لێبسەنن و رووگیریان بکەن، هەر خێرێك ئەنجام بدەن ئەوە بێگومان خوا زانایە پێی.

(٢٧٤) ئەوانەی ماڵ و سامانیان دەبەخشن، بەشەو و بە ڕۆژ، بە نهێنی و بە ئاشکرا، ئا ئەوانە هەر پاداشتیان لای پەروەردگاریانە، ترس و بیمیان لەسەر نیە، ئەوان خەفەتبار نابن (لە ڕۆژی قیامەت و لێپرسینەوەدا).

ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ ٱلرِّبَوٰاْ لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِي
يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيْطَٰنُ مِنَ ٱلْمَسِّۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوٓاْ إِنَّمَا ٱلْبَيْعُ
مِثْلُ ٱلرِّبَوٰاْۗ وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْۚ فَمَن جَآءَهُۥ مَوْعِظَةٌ
مِّن رَّبِّهِۦ فَٱنتَهَىٰ فَلَهُۥ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِۖ وَمَنْ عَادَ
فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٧٥﴾ يَمْحَقُ
ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰاْ وَيُرْبِي ٱلصَّدَقَٰتِۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾
إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ
وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ
وَذَرُواْ مَا بَقِيَ مِنَ ٱلرِّبَوٰٓاْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُواْ
فَأْذَنُواْ بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ
أَمْوَٰلِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾ وَإِن كَانَ
ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍۚ وَأَن تَصَدَّقُواْ خَيْرٌ لَّكُمْۖ
إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾ وَٱتَّقُواْ يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى
ٱللَّهِۖ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

(٢٧٥) ئەوانەی سوو دەخۆن، هەڵسو کەوت ناکەن و ڕاست نابنەوە (لە گۆڕدا) مەگەر وەك ئەو کەسەی کە شەیتان دەستی لێوەشاندبێت (هەر لە دنیادا سروشتی نین، لە قیامەتیشدا وەك شێت دەبن) چونکە ئەوانە دەڵێن: کڕین و فرۆشتن وەك سوو وایە (لە حاڵێکدا): خوا کڕین و فرۆشتنی حەڵاڵ کردووەو سووی حەرام کردووە، جا ئەوەی ئامۆژگاری پەروەردگاری پێگەیشت و وازی هێنا، ئەوەی دەستی کەوتووە، بۆ خۆی، کاری (لێ پرسینەوەشی) دەکەوێتە لای خوا، بەڵام ئەوەی دەست بکاتەوە بەسوو خۆریی، ئا ئەوانە جێنشینی ناو ئاگری دوەزخن و ژیانی هەمیشەیی تیادا دەبەنەسەر.

(٢٧٦) خوا سوو، تەفروتونا دەکات و بەرەکەتی لێ هەڵدەگرێت، بەڵام پاداشتی خێر و سامان بەخشین برەو پێ دەدات و بەرەکەتی تێ دەخات بێگومان خوا هیچ کافرێکی تاوانباری خۆشناوێت.

(٢٧٧) بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە و نوێژەکانایین بەچاکی بەجێهێناوە و زەکاتیان داوە، تەنها پاداشتیان لای پەروەردگاریانە، ئەوسا نە ترس و بیمیان لەسەرە، نەغەم و پەژارە دەیان گرێتەوە.

(٢٧٨) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، پارێزکارو خواناس بن و واز لە پاشماوەی سوو بهێنن ئەگەر ئیماندارن...

(٢٧٩) خۆ ئەگەر وانەکەن، ئەوە جەنگ لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەیدا ڕابگەیەنن (کەسەرئەنجامەکەی زۆر سامناکە)، خۆ ئەگەر تەوبە بکەن و (لە سوو خۆری واز بهێنن) ئەوە تەنها سەرمایەکانتان بۆ هەیە وەری بگرنەوە، نە ستەم دەکەن (لە قەرزارەکان)، نە ستەمتان لێ دەکرێت.

(٢٨٠) خۆ ئەگەر قەرزارەکە نەدار بوو، مۆڵەتی بدرێ تا دەرووی لێ دەکرێتەوە و دەیبێت، خێرکردنتان بە قەرزارەکە و ئازادکردن و بەخشینی (قەرزەکە یان هەندێکی)، چاکترە بۆتان ئەگەر ئێوە بزانن (چەندە پاداشتی خوایی بێ سنوورە).

(٢٨١) (خەڵکینە) لە سزاو تۆڵەی ڕۆژێك بترسن کە تیایدا بۆ لای خوا دەگەڕێنەوە، لەوەودوا هەموو کەس پاداشتی کاروکردەوەی خۆی وەردەگرێت و ستەمیان لێ ناکرێت.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيۡنٍ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى فَٱكۡتُبُوهُۚ وَلۡيَكۡتُب بَّيۡنَكُمۡ كَاتِبُۢ بِٱلۡعَدۡلِۚ وَلَا يَأۡبَ كَاتِبٌ أَن يَكۡتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُۚ فَلۡيَكۡتُبۡ وَلۡيُمۡلِلِ ٱلَّذِي عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ وَلۡيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ وَلَا يَبۡخَسۡ مِنۡهُ شَيۡـٔٗاۚ فَإِن كَانَ ٱلَّذِي عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ سَفِيهًا أَوۡ ضَعِيفًا أَوۡ لَا يَسۡتَطِيعُ أَن يُمِلَّ هُوَ فَلۡيُمۡلِلۡ وَلِيُّهُۥ بِٱلۡعَدۡلِۚ وَٱسۡتَشۡهِدُواْ شَهِيدَيۡنِ مِن رِّجَالِكُمۡۖ فَإِن لَّمۡ يَكُونَا رَجُلَيۡنِ فَرَجُلٞ وَٱمۡرَأَتَانِ مِمَّن تَرۡضَوۡنَ مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ أَن تَضِلَّ إِحۡدَىٰهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحۡدَىٰهُمَا ٱلۡأُخۡرَىٰۚ وَلَا يَأۡبَ ٱلشُّهَدَآءُ إِذَا مَا دُعُواْۚ وَلَا تَسۡـَٔمُوٓاْ أَن تَكۡتُبُوهُ صَغِيرًا أَوۡ كَبِيرًا إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦۚ ذَٰلِكُمۡ أَقۡسَطُ عِندَ ٱللَّهِ وَأَقۡوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ وَأَدۡنَىٰٓ أَلَّا تَرۡتَابُوٓاْ إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً حَاضِرَةٗ تُدِيرُونَهَا بَيۡنَكُمۡ فَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ أَلَّا تَكۡتُبُوهَاۗ وَأَشۡهِدُوٓاْ إِذَا تَبَايَعۡتُمۡۚ وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٞ وَلَا شَهِيدٞۚ وَإِن تَفۡعَلُواْ فَإِنَّهُۥ فُسُوقُۢ بِكُمۡۗ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿٢٨٢﴾

(٢٨٢) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ئەگەر قەرزێکتان کرد لە یەکتر تا ماوەیەکی دیاری کراو، ئەوە بینوسن، با نووسەرێك کە دادپەروەربێت بەڕاستی و دروستی لە نێوانتاندا بینوسێت، با هیچ نوسەرێك سەرپێچی نەکات لە نوسین، هەر وەك چۆن خوا فێری کرووە با بنوسێت، (خۆ ئەگەر کەسێك خوێندەوار نەبێت) ئەوەی کە حەقەکەی بەسەرەوەیە و قەرزەکەی لایە با بەدەمی خۆی (ئەندازەی قەرزەکەی) بەکاتبەکە بڵێت و لە خوای پەروەردگاری بترسێت و چاوپۆشی لە هیچی نەکات و لێی کەم نەکاتەوە، خۆ ئەگەر ئەوەی قەرزەکەی لەسەرە هەڵەشە بوو، یا لاواز بوو (منداڵ یان بەسالاچوو بوو) یا نەیدەتوانی دان بە حەقەکەدا بنێت (کەڕولاڵ بوو) با بەخێوکەر، یا سەرپەرشتیارەکەی دادگەرانە حەقیقەت و راستی قەرزەکەی بڵێت، با دوو پیاو لە خۆتان شایەت بن‌لەسەر (قەرزو مامەڵەکە)، ئەگەر دوو پیاو دەستنەکەوتن بۆ شایەتی، با پیاوێك و دوو ئافرەت شایەتییەکە بدەن لەو کەسانەی کە رازین بە شایەتیدانیان، نەوەك و یەکێك لە (ئافرەتەکان) بیری بچێت، با ئەوی تریان بیری بهێنێتەوە و شایەتەکان نابێت کە کاتێك داواکران خۆ وێڵ بکەن و ئامادە نەبن، بێزار مەبن لەوەی کە (قەرز) بنووسن، کەم بێت یان زۆر و تا ماوەی دیاری کراوی، بە روونی با یاداشت بکرێت، ئەنجامدانی مەسەلەی قەرز بەو شێوە دادپەروەرانەیە و پەسەندترە لای خوا چونکە چاکتر دەتوانن شایەتی راگرن و نزیکترە لەوەی گومان و دوودڵی بەیەکتر نەبەن (مافی کەس تیا نەچێت)، مەگەر بازرگانیەك بێت لەبەر دەستداو لە نێو خۆتاندا بیگێڕن و کڕین و فرۆشتن ئەنجام بدەن، ئەوە گوناهتان ناگات کە نایننووسن، (چونکە ئاسان نیەو مامەڵە دوادەخات، هەتا بۆتان دەکرێت) شایەت بگرن کاتێك کڕین و فرۆشتنتان ئەنجامدا، نابێت نووسەرو شایەت ئازار بدرێن و بێزار بکرێن، خۆ ئەگەر شتی وابکەن ئەوە بەراستی مانای وایە ئێوە لە چەندەها فەرمانبەرداری دەرچوون، جا لە خوا بترسن و خۆ پارێزبن و خوا فێری ئەو شتانەتان دەکات (کە خێری تیایە بۆ دنیاو پاداشتی قیامەتی لەدوایە)، خوایش بە هەموو شتێك زانایە.

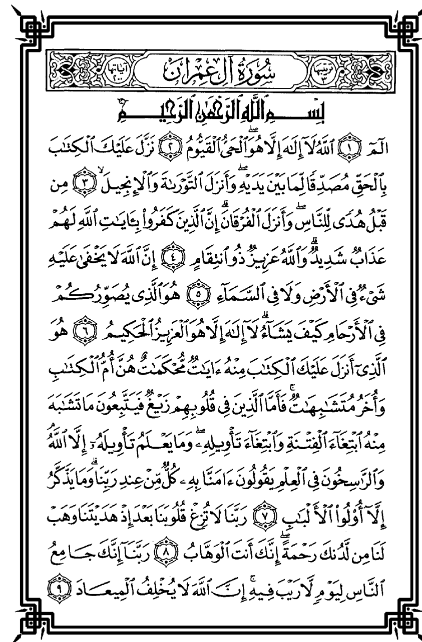
﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ ۖ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ ۗ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۚ وَمَن يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾ لِّلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِن تُبْدُوا مَا فِي أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٤﴾ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۖ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۚ أَنتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

(٢٨٣) خۆ ئەگەر لە سەفەردا بوون و نووسەرێکتان دەست نەکەوت، ئەوە بارمتە وەردەگیرێت (لەباتی قەباڵە و سەندەکە)، خۆ ئەگەر لە یەکتری دڵنیا بوون با ئەوەی بە ئەمین ودەستپاك دادەنرێت ئەمانەتەکە (قەرزەکە) بداتەوە و با لەخوای پەروەردگاری بترسێت، نەکەن شایەتی بشارنەوە، ئەوەی شایەتی بشارێتەوە ئەوە بەراستی دڵی ژەنگاوی و ناپوخت گوناهبارە، خوایش بە هەموو ئەو کردەوانەی کە دەیکەن زانایە.

(٢٨٤) هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە هەر خوا خاوەنیانە، ئەوەی لە دڵ و دەرونتاندا جێگیر بووە، دەری بخەن، یان بیشارنەوە خوا دەربارەی لێتان دەپرسێتەوە، ئەوسا لە هەر کەس بیەوێت خۆش دەبێت، لەهەرکەسیشکە (شایستە بێت) بیەوێت سزای دەدات، خوایش بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتی هەیە (ئەوەی چرپەی دەروونیە دێت و دەڕوات و جێگیر نابێت لێپرسینەوەی لەسەر نیە).

(٢٨٥) پێغەمبەرو ئیمانداران باوەڕیان هەیە بەوەی لە لایەن پەروەردگاریانەوە هاتۆتە خوارەوە، هەموویان باوەڕیان هەیە بە خواو فریشتەکانی و کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی (دەڵێن) هیچ جۆرە جیاوازیەك ناکەین لە نێوان هیچ پێغەمبەرێ لە پێغەمبەرەکانی خوادا (لە باوەڕدا)، هەروەها وتیان: گوێڕایەڵ و ملکەچین (بۆ بەدیهێنەرمان) پەروەردگارا لێخۆش بوونی تۆمان دەوێت و سەرئەنجام هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە.

(٢٨٦) خوای گەورە ئەرك ناخاتە سەر هیچ کەسێك مەگەر بە قەدەر توانایی خۆی نەبێت، هەر کارێکی چاك ئەنجام بدات قازانجی تەنها بۆ خۆیەتی و هەر خراپەیەکی کردبێت تەنها یەخەی خۆی دەگرێت و لەسەر خۆیەتی (هەر بۆیە ئیمانداران دەڵێن): پەروەردگارا؛ لێمان مەگرە ئەگەر فەرامۆشیمان بەسەردا هات یان گوناهو هەڵەیەکمان لە دەست قەوما، پەروەردگارا؛ ئەرکی سەخت و کاری گران مەدە بەسەرماندا وەکو ئەوەی داوتە بەسەر ئەوانەی پێش ئێمەدا، پەروەردگارا؛ ئەرکێك مەدە بەسەرماندا لە تواناماندا نەبێت، تووشی بەڵاو ناخۆشیەکمان مەکە تواناو هێزو هەناومان لێ ببرێت گوناهانمان بسڕەوە و چاوپۆشی بکە لە هەڵەو تاوانەکانمان و دای پۆشە، (داواکارین) بەزەییت بێتەوە پیاماندا، ڕەحممان پێ بکە، هەر تۆ پشت و پەناو یاریدەدەری ئێمەیت، جا بۆیە داوا دەکەین سەرمان بخەیت بەسەر قەومی کافرو خوانەناساندا، (ئا بەو شێوەیە پەروەردگاری مەزن فێری نزای ڕێك و پێکمان دەکات، ئومێدەکە لێشمان وەربگرێت...)کاتێك ئایەتی (٢٨٤) دابەزیووە هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ سەغڵەت بوون و چوون بۆ خزمەتی... ئەویش فەرموویەتی: بڵێن گوێڕایەڵ و ملکەچین... ئینجا خوای گەورە ئایەتی (٢٨٥، ٢٨٦)ی دابەزاند بۆ دڵدانەوەیان).

سورتی (آل‌عمران)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە.

(٢) خوا زاتێکە جگە ئەو هیچ خوایەکی تر نی‌یە شایەنی پەرستن بێت، ئەو هەمیشە زیندووە و راگرو سەرپەرشتیاری هەموو دروستکراوەکانیەتی.

(٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ خوا قورئانی بۆ تۆ بەڕاست و دروست (بە چەند قۆناغێك) دابەزاندووە، بەراست دانەری سەرجەم کتێبە پێشووەکانی پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان)، هەروەها تەوراتی بۆ (موسا) و ئینجیلی بۆ (عیسا) رەوانە کردووە لە پێش قورئاندا...

(٤) لەکاتێکدا هیدایەت و رێنموویی بەخشی خەڵکی بوون، هەروەها جیاکەرەوەی حەق و بەتاڵی ناردە خوارەوە (کە قورئانە)، بێگومان ئەوانەی بروایان نەهێنا بە ئایاتەکانی خوا، بۆ ئەوان سزایەکی سەخت (لە دواوڕۆژدا) هەیە، خوای گەورەش باڵادەستەو خاوەنی تۆڵەو سزایە (لە بێ باوەڕان).

(٥) بێگومان هیچ شتێك لە خوای گەورە شاراوەنیە و لێی‌ون نابێت نە لە زەوی و نە لە ئاسماندا.

(٦) ئەو خوایە زاتێکە نەخشەی رووخسارتان لە مندالدانەکاندا دەکێشێت چۆن بیەوێت، هیچ پەرستراوێکی بەراست و بەحەق نی‌یە جگە لەو خوایە، ئەو زاتە باڵادەست و دانا و کاربەجێ‌یە.

(٧) ئەو خوایە زاتێکە قورئانی بۆ سەر تۆ (ئەی محمد ﷺ) ناردە خوارەوە، بەشێك لە ئایەتەکانی دامەزراو و پایەدارو روون و ئاشکران، ئەوانە بنچینەو بناغەی قورئانەکەن و هەندێکی تریشی واتای جۆراوجۆر هەڵدەگرن و بە ئاسانی نازانرێن، جا ئەوانەی کە لە دڵیاندا لاری ولادان هەیە، حەز لە حەق و راستی ناکەن، ئەوانە شوێنی ئەو ئایەتانە دەکەون کە مانای جۆراو جۆر و فراوانیان هەیە، بۆ ئەوەی فیتنە و ئاشوب و ناکۆکی و دووبەرەکی دروست بکەن، یان بۆ ئەوەی لێکدانەوەی هەڵەی بۆ هەڵبەستن، لەحاڵێکداکە لێکدانەوەی ئەو جۆرە ئایەتانە هەر خوا خۆی بە تەواوی دەیزانێت، جا ئەو کەسانەی کەلە زانستدا رۆچوون دەڵێن: ئێمە باوەڕی دامەزراومان بەهەر هەموو (ئەو ئایەتانە) هەیە کە لەلایەن پەروەردگارمانەوەیە و فەرمایشی ئەوە، (لەراستیدا خەڵکی) بێجگە لە خاوەن بیر و ژیرەکان یاداوەری وەرناگرن و بیرناکەنەوە (لەم قورئانە).

(٨) (ئەوانە دەڵێن پەروەردگارا... دوای ئەوەی کە هیدایەت و رێنموویی کردین، دڵەکانمان لامەدە لە رێگەی راست و لە رەحمەت و بەخششی تایبەتی خۆت بەهرەوەرمان بکە، چونکە بەڕاستی تۆ بەخشندە و بەخشێنەری.

(٩) پەروەردگارا بەڕاستی تۆ کۆکەرەوەی هەموو خەڵکیت لە رۆژێکدا کە هیچ گومانی تێدانیە، بێگومان خوا (زاتێك نیە) کە بەڵێنی خۆی نەباتە سەر...

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔاۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ وَقُودُ ٱلنَّارِ ﴿١٠﴾ كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمۡۗ وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ﴿١١﴾ قُل لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ سَتُغۡلَبُونَ وَتُحۡشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ ﴿١٢﴾ قَدۡ كَانَ لَكُمۡ ءَايَةٞ فِي فِئَتَيۡنِ ٱلۡتَقَتَاۖ فِئَةٞ تُقَٰتِلُ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَأُخۡرَىٰ كَافِرَةٞ يَرَوۡنَهُم مِّثۡلَيۡهِمۡ رَأۡيَ ٱلۡعَيۡنِۚ وَٱللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصۡرِهِۦ مَن يَشَآءُۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبۡرَةٗ لِّأُوْلِي ٱلۡأَبۡصَٰرِ ﴿١٣﴾ زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ مِنَ ٱلنِّسَآءِ وَٱلۡبَنِينَ وَٱلۡقَنَٰطِيرِ ٱلۡمُقَنطَرَةِ مِنَ ٱلذَّهَبِ وَٱلۡفِضَّةِ وَٱلۡخَيۡلِ ٱلۡمُسَوَّمَةِ وَٱلۡأَنۡعَٰمِ وَٱلۡحَرۡثِۗ ذَٰلِكَ مَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ وَٱللَّهُ عِندَهُۥ حُسۡنُ ٱلۡمَـَٔابِ ﴿١٤﴾ ۞ قُلۡ أَؤُنَبِّئُكُم بِخَيۡرٖ مِّن ذَٰلِكُمۡۖ لِلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ عِندَ رَبِّهِمۡ جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا وَأَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞ وَرِضۡوَٰنٞ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ ﴿١٥﴾

(١٠) (لەو ڕۆژەدا) بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕن هەرگیز ماڵ و منداڵیان هیچ جۆرە بەرگریەکیان لێ ناکەن لە سزای خوا، ئا ئەوانە سووتەمەنی ئاگری دۆزەخن.

(١١) ئەوانە داب و نەریتیان وەکو داب و نەریتی داروودەستەی فیرعەون و ئەوانەی کە پێشیان هاتوون وایە، ئایەت و موعجیزەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا، خوایش ئەوانی بەهۆی گوناهو تاوانیانەوە بە توندی سزادا و گرفتاری کردن، خوا تۆڵەسێنەرێکی بەهێز و بەزەبرە.

(١٢) (ئەی محمد ﷺ) بڵێ بەوانەی کە بڕوایان نەهێناوە: سەرئەنجام تێکدەشکێن و ژێردەست دەخرێن (لە دنیادا، لە ڕۆژی دوایشدا) کۆ دەکرێنەوە و ڕاپێچ دەکرێن بۆ ناو دۆزەخ کە ناخۆشترین جێگەیە.

(١٣) (ئەی محمد ﷺ بەو خەڵکە بڵێ) بێگومان لەو دوو دەستەیەی کە لە (جەنگی بەدردا) ڕوو بە ڕووی یەکتر وەستان نیشانەو پەندێکی گەورە بوو بۆتان، دەستەیەکیان لە پێناوی خوادا دەجەنگان، دەستەکەی تریان بێباوەڕ بوون، ئیمانداران لەبەر چاوی ئەواندا دوو ئەوەندەیان دەنواند (لە مەیدانی جەنگدا بەچاوی بینایی و بینین)، (خوا فریشتەیشی دابەزاند بۆ یارمەتی ئیمانداران)، خوا پشتگیری (هەر دەستەیەك)و هەرکەسێك بیەوێت دەیکات، بەڕاستی ئا لەو یارمەتیەدا پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ ئەوانەی کە بینایی خۆیان بەکاردەهێنن و بەوردیی بیردەکەنەوە (کە چۆن کۆمەڵێکی کەم زاڵ بوون بەسەر کۆمەڵێکی زۆردا).

(١٤) ئارەزووی ئافرەت و بوونی نەوەی نێرینە و خاوەنێتی ئاڵتون و زێرو زیووی زۆرو زەبەندە و ئەسپی چاك و ڕەسەن و (هۆکانی هاتووچۆ) هەروەها ماڵات و زەوی و زاری کشتوکاڵ بۆ خەڵکی ڕازێنراوەتەوە، ئەوانە هەمووی نازو نیعمەتی ژیانی دنیان، خوایش (بۆ چاکان) شوێنی گەڕانەوەی ڕازاوەو خۆشی لای خۆی ئامادە کردووە (کە بەهەشتە).

(١٥) (ئەی محمد ﷺ بەو خەڵکە) بڵێ: ئایا هەواڵی چاکتر لەو نازو نیعمەتانەتان پێ ڕابگەیەنم؟!

(ئەویش ئەمەیە کە): بۆ ئەوانەی پارێزکارو خواناسن، لای پەروەردگاریان باخەکانی بەهەشت ئامادەیە بۆیان کە: چەندەها ڕووبار بەژێر درەختەکانیداو بەبەردەم کۆشکەکانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبڕاوە لەگەڵ هاوسەرانی پاکیزەدا و بەدەم هەست کرنی بەردەوام بەڕەزامەندیی پەروەردگاری ئازیز، ئەو خوا میهرەبانەش تەواو بینایە بەبەندەکانی.

ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَآ إِنَّنَآ ءَامَنَّا فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ﴿١٦﴾ ٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْمُنفِقِينَ وَٱلْمُسْتَغْفِرِينَ بِٱلْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾ شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ ۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلْإِسْلَٰمُ ۗ وَمَا ٱخْتَلَفَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿١٩﴾ فَإِنْ حَآجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِىَ لِلَّهِ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ ۗ وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْأُمِّيِّۦنَ ءَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ أَسْلَمُوا۟ فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟ ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ ۗ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ ﴿٢٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّۦنَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ ٱلَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِٱلْقِسْطِ مِنَ ٱلنَّاسِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٢﴾

(١٦) ئەوانەی کە دەڵێن: پەروەردگارا، بەڕاستی ئێمە ئیمان و باوەڕمان هێناوە، دە لە گوناهەکانمان خۆش ببە و لە ئاگری دۆزەخ بمانپارێزە.

(١٧) (جا ئەو ئیماندارانە، ئەمە سیفەتیانە) خۆگرو ئارامگرن (لە بەرامبەر ناسۆر و ناخۆشیەکانی ژیانەوە)، راستگۆو خواپەرستن، ماڵ و سامان دەبەخشن و، لە بەرەبەیانەکاندا داوای لێخۆشبوون (لە پەروەردگاریان دەکەن چونکە واهەست دەکەن کە وەك پێویست خواپەرستیان نەکردووە).

(١٨) خوای گەورە (لە ڕێگەی دورست کراوانیەوە، کە هەمووی نیشانەی دەسەڵاتی دەنوێنێت) خۆی شایەتی داوە و دەریخستووە و سەلماندویەتی کە بەراستی جگە لەو هیچ خوایەکی تر نییە کە شایانی پەرستن بێت، هەروەها فریشتەکان و خاوەن زانستەکانیش (لە پێغەمبەران و زانایان) کە بەڕێگەیەکی راست و دروست دەیسەلمێنن خوا هەمیشە داد پەروەری رەهایە و جگە لەوزاتە خوایەکی تر نیە، ئەو زاتەش خوایەکی باڵادەست و دانایە.

(١٩) بەڕاستی دین و ئاینی پەسەند لای خوا تەنها ئاینی ئیسلامە، ئەوانەش کە کتێبە (ئاسمانیەکانیان) دراوەتێ، جیاوازیان لە نێواندا پەیدا نەبووە مەگەر لە دوای ئەوەی زانستی و زانیاری تەواویان بۆ هاتووە (دەربارەی راستی محمد و ئیسلام)، ئەمەش بەهۆی دنیاپەرستی و حەسوودیی و ستەمکردنیان لە نێو خۆیان (چونکە رازی نەبوون بە پێغەمبەرێك لە غەیری خۆیان)، جا ئەوەی باوەڕی بە فەرمان و ئایەتەکانی خوا نەبێت، ئەوە بێگومان خوا بەخێرایی حسابی خۆی دەکات لەگەڵیاندا (هەر زوو بەدۆزەخیان دەگەیەنێت).

(٢٠) خۆ ئەگەر موجادەلە و گفتوگۆی سەختیان لەگەڵداکردیت، ئەی محمد ﷺ تۆش بڵێ: من و ئەوانەش کە شوێنم کەوتوون روومان کردۆتە خواو تەنها ملکەچی ئەوین، بەوانەی کە کتێبیان پێدراوە و ئەوانەش نەخوێندەوارن لە (موشریکانی عەرەب) بڵێ: ئایا ئێوە تەسلیم بوون بەخواو و موسوڵمان بوون؟ خۆ ئەگەر تەسلیم بوون، ئەوە مانای وایە بەراستی ئەوە هیدایەتیان وەرگرتووە، خۆ ئەگەر پشت هەڵکەن و باوەڕنەهێنن، ئەوە تەنها گەیاندنی پەیامەکە لەسەر تۆیە، خوای گەورەش بینایە بەبەندەکانی.

(٢١) بەراستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بەئایەت و فەرمانەکانی خوا، پێغەمبەرانیش بەبێ هیچ حەقێك دەکوژن و ئەو خەڵکانەش دەکوژن کە فەرمان بە دادپەروەری دەدەن، کەواتە مژدەی سزایەکی پڕ ئێشیان پێ بدە!!

(٢٢) ئا ئەوانە کەسانێکن کردەوەکانیان پووچ بۆتەوە لە دنیاو قیامەتدا، کەسیش نیە پشتیوانی لەوان بکات.

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَٰبِ
ٱللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَٰتٍ وَغَرَّهُمْ
فِى دِينِهِم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾ فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَٰهُمْ
لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾ قُلِ ٱللَّهُمَّ مَٰلِكَ ٱلْمُلْكِ تُؤْتِى ٱلْمُلْكَ
مَن تَشَآءُ وَتَنزِعُ ٱلْمُلْكَ مِمَّن تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَآءُ وَتُذِلُّ
مَن تَشَآءُ بِيَدِكَ ٱلْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ تُولِجُ ٱلَّيْلَ
فِى ٱلنَّهَارِ وَتُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ وَتُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ
وَتُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَىِّ وَتَرْزُقُ مَن تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾
لَّا يَتَّخِذِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَمَن
يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ ٱللَّهِ فِى شَىْءٍ إِلَّآ أَن تَتَّقُوا۟ مِنْهُمْ
تُقَىٰةً وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ نَفْسَهُۥ وَإِلَى ٱللَّهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾ قُلْ
إِن تُخْفُوا۟ مَا فِى صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِى
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

(٢٣) ئـایا نـابینی ئـەو کـەسانەی بـەشێك لە کـتێبی ئاسمانیان پێدراوە کاتێك بانگ دەکرێن بـۆ لای کـتێبی خوا (تەورات) تا فەرمانڕەوایـی بکـات لە نـێوانـیاندا، پاشان دەستەیەکیان پشت هەڵدەکەن، لە کاتێکدا ئەوان سەرپێچیکەرن.

(٢٤) بـۆیەش (وادەکـەن) چـونکە بـەراستی ئـەوان دەیانوت: هەرگیز ئاگری دۆزەخ چـەند ڕۆژێکـی کـەم نەبێت بەر لەشمان ناکەویت، ئەوەی لە ئاینەکەیاندا بۆ خۆیان هەڵبەستبوو، سەری لێ شێواندن و تەفرەی دان.

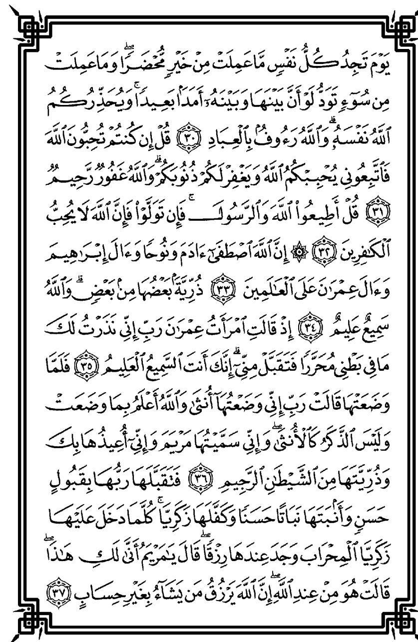
(٢٥) ئاخۆ حاڵیان چۆن بـێت کـاتێ لەو ڕۆژەدا کـۆیان دەکەینەوە کە هیچ گومانێك لە هاتنیدا نیە و هەموو کەس پاداشـتی کـارو کـردەوەی خـۆی پـێدەدرێت و ئـەوان ستەمیان لێناکرێت.

(٢٦) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) بڵێ: خوایە تۆ خاوەنی هەموو شتێکیت، دەسەڵات دەبەخشیت بەهەرکەسێك بتەوێت و دەسەڵات وەردەگریتەوە لە هەرکەسێك بتەوێت، هەرکەس بتەوێت زەلیل و بێ دەسەڵات و ژێردەستی دەکەیت، هەرچی خێر هەیە بە دەست تۆیە، بێگومان تـۆ دەسـەڵاتداری بەسەر هەموو شتێکدا.

(٢٧) شەو تێهەڵکیشی ڕۆژ دەکەیت، ڕۆژ تێهەڵکێشی شەو دەکەیت، زیندوو لە مردوو دەردێنیت، مردوو لە زیندوو دەردێنیت، رزق و ڕۆزیی بێ حساب و بێ شومار دەبـەخشیت بـە هـەرکـەس بتەوێت (کارەکانت هەر هەمووی پڕە لە حیکمەت و دانایی، بەندەکانت سەرسام و سەر سووڕماوون لە کەماڵی تۆ).

(٢٨) نابێت ئیمانداران، کافران بکەنە پشت و پەناو یارو یاوەری خۆیان لەجیاتی ئیمانداران، ئەوەی کاری وا بکات، ئەوکارەی دەبێتە هۆی ئەوەی هیچ پەیوەندییەکی ئیمانیی بەخواوە نەمێنێت، مەگەر لەبەر ئەوەی خۆتان لە شەڕیان بپارێزن و قوتاربن (ئەویش بەوەی بەدەم ڕازییان بکەن، نەك بەدڵ وکردەوە)، خوای گەورەش بێدارتان دەکاتەوە بەسیفەتی تۆڵەسەندنەوەی خـۆی دەتـانترسێنێت (تـا کاری ناڕەوای وانەکەن)، سەرەنجام وگەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە.

(٢٩) پێیان بڵێ: ئەگەر ئەوەی لە سینەتاندا جێگیرە بیشارنەوە یاخود ئاشکرای بکەن، ئەوە خوا پێی دەزانێت، هەرچیش لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر پێی دەزانێت و خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٣٠) رۆژێك دێت هەمووكەس، كاروكردەوەكانی خۆی دەبـینێت ئامادە كراون بەخێر و شەڕیەوە، تاوانبار ئاوات دەخوازێت كە لە نێوان خۆی و كردەوە خراپەكـانیدا مـەودایـەكـی دوورو درێـژ هـەبوایـە، خـوای گـەورەش بـێدارتـان دەكـاتەوە بـە سـیفەتی تۆڵەسەندنەوەی خۆی دەتـانترسێنێت (لەوەی كـە كـاری نـاڕەوا بكەن)، خوا بەسۆز و بە بەزەییە بـۆ ئـەو بـەندانـەی (كـە بـەم ئاگاداریانە دڵیان رادەچڵەكێت پێش هاتنی ئەو رۆژە)

(٣١) (ئەی پێغەمبەر ﷺ بە ئیمانداران) بڵێ: ئەگەر ئێوە خواتـان خۆش دەوێت دە شوێنی من بكەون و لە فەرمانی من دەرمەچن، ئەوكاتە خوایش ئێوەی خۆش دەوێت، لە گوناهو هـەڵەكـانیشتان خۆش دەبێت، ئەو خوایەش تەواو لێخۆشبوو و میهرەبانە.

(٣٢) (دووبارە) پێیان بڵێ: فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەر بن، خۆ ئەگەر سەرپێچی بكەن و پشتی تێبكەن ئەوە دڵـنیابن خـوا بـێ باوەڕانی خۆش ناوێت.

(٣٣) بەڕاستی خوا ئادەم و نوح و نەوەكانی ئیبراهیم و نەوەكانی عیمرانی هەڵبژاردووەو و رێزی داوون بەسەر خەڵكی هەموو جیهاندا.

(٣٤) ئەوانە نەوەیەكن یەك ڕەچەڵەكن، هەندێكیان لە هەندێكی تریان بوون، خوا خۆی بیسەرو زانایە (چاك دەیزانی كە شایستەن بۆ ئەو كارە پیرۆزە).

(٣٥) (بەیاد بێنە) كاتێك هاوسەری عیمران وتی: پەروەردگارا؛ بەڕاستی من بڕیاریم داوەو نەزرم كردووە ئەو منداڵەی لە سكمدایە ئازاد كراوبێت لە هەموو ئەرك و ئیش و كارێك (تا هەر لە خزمەتی بیت‌المقدس دا بـێت) دە تـۆش لێـم وەربگرە، چونكە بەڕاستی تۆ خوایەكی بیسەور زانایت.

(٣٦) بەڵام كاتێك منداڵەكەی بوو (بە دڵشكاویەوە) وتی: پەروەردگارا خۆ من كچم بوو، بـێگومان خـوا خـۆی چـاك دەزانێت كە چی بووە، (خۆ ئاشكرایە) كوڕیش وەكو كچ نی‌یە (لەگەڵێ رووەوە و هەریەكە ئەرك و فەرمانی خۆی هەیە، ئەوەی بە ئافرەت دەكرێت بەپیاو ناكرێت، بەپێچەوانەشەوە، ژن و پیاو تەواوكاری یەكترن و هیچیان لای خـوا كـەم رێزنین ئەركی خزمەتكاری بیت المقدسیش بەو ناكرێت)، منیش بەڕاستی ناوم نا مەریەم و من دەیپارێزم بەتۆ خۆیو وەچەكەی لە شەیتانی رەجم كراو.

(٣٧) ئینجا پەروەردگاری بەشێوەیەكی جوان و پەسەند مەریەمی وەرگرت، زۆر بەجوانی پێی گەیاند، زەكەریای كردە مامۆستاو سەرپەرشتی (كە هەم خزم و هەم پێغەمبەر بوو، تا بەچاكی دینداریی فێر بكات، پاشان كە مەریەم گەورە بوو) هەركاتێك زەكەریا دەچوو بۆ سەردانی لە شـوێنی خـواپـەرستیەكـەیدا دەیـبینی رزق و رۆزیـی و نـازو نـیعمەتی جۆراوجۆری لایە، زەكەریا وتی: ئەی مەریەم ئەم هەموو رزق و رۆزییەت لەكوێ بوو؟!!، مەریەم لە وەڵامیدا وتی: ئەوە لە لایەن خواوەیە، ئەو بۆم دەنێرێت، بەڕاستی خوا بە هەر كەس بیەوێت رزق و رۆزی بێ سنوورو بێ هۆكـار دەبەخشێت.

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُۥ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِن لَّدُنكَ ذُرِّيَّةً
طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ ﴿٣٨﴾ فَنَادَتْهُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَآئِمٌ
يُصَلِّي فِي ٱلْمِحْرَابِ أَنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًۢا بِكَلِمَةٍ مِّنَ
ٱللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ ﴿٣٩﴾ قَالَ رَبِّ
أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَـٰمٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ ٱلْكِبَرُ وَٱمْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ
كَذَٰلِكَ ٱللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ ٱجْعَل لِّيٓ ءَايَةً
قَالَ ءَايَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ ثَلَـٰثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَٱذْكُر
رَّبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِٱلْعَشِيِّ وَٱلْإِبْكَـٰرِ ﴿٤١﴾ وَإِذْ قَالَتِ
ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ يَـٰمَرْيَمُ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰكِ وَطَهَّرَكِ وَٱصْطَفَىٰكِ
عَلَىٰ نِسَآءِ ٱلْعَـٰلَمِينَ ﴿٤٢﴾ يَـٰمَرْيَمُ ٱقْنُتِي لِرَبِّكِ وَٱسْجُدِي
وَٱرْكَعِي مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ ﴿٤٣﴾ ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ نُوحِيهِ
إِلَيْكَ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَـٰمَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ
مَرْيَمَ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾ إِذْ قَالَتِ
ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ يَـٰمَرْيَمُ إِنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ٱسْمُهُ ٱلْمَسِيحُ
عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ وَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

(٣٨) ئا لەو کات و شوێنەدا، زەکەریا هانا و نزای بۆ پەروەردگاری لێ بەرز بۆوە و وتی: پەروەدگارا نەوەی چاك و پاكم پێ ببەخشە، بەراستی تۆ بیسەری دوعا و نزایت.

(٣٩) جا یەکسەر فریشتە جبرئیل بانگی کرد لەکاتێکدا زەکەریا لە محرابەکەدا وەستا بوو، نوێژی دەکرد، (وتی) بەراستی خوای گەورە مژدەت دەداتێ بە بەخشینی کوڕێك ناوی یەحیایە، بەراستدانەری فەرمانی تایبەتی خوایە و گەورە و ڕێزدارە و خۆپارێزە لە گوناهان و پێغەمبەرێکە لە چاکان.

(٤٠) زەکەریا وتی: پەروەردگارا؛ ئاخۆ چۆن منداڵم پێ دەبەخشیت خۆ من پیری تەنگی پێ هەڵچنیووم، هاوسەرەکەشم سك ناکات، خوای گەورەش فەرمووی: کاری خوا هەر ئاوایە و هەر چیەکی بوێت، دەیکات.

(٤١) ئینجا زەکەریا وتی: پەروەردگارا نیشانەیەکم بۆ دیاری بکە تا دڵنیابم کە خێزانم سکی بووە، خوای گەورە فەرمووی: نیشانەکەت ئەوەیە کە توانای قسە کردنت تا سێ ڕۆژ لەگەڵ خەڵکیدا نابێت (زمانت دەبەسرێت) مەگەر بە ئیشارەت و ئاماژە نەبێت، تۆش زۆر یادی پەرەوردگارت و تەسبیحات و ستایشی بکە بەتایبەتی لە دەمەو ئێوارە و بەرەبەیاندا.

(٤٢) (هەروەها یادیان بهێنە کاتێك) جبرئیلی فریشتە وتی: ئەی مەریەم بەراستی خوا تۆی هەڵبژاردوە و خاوێن و پاکیزەی کردویت، هەڵی بژاردویت و ڕێزی داویت بەسەر هەموو ئافرەتانی جیهاندا.

(٤٣) ئەی مەریەم ملکەچ و فەرمانبەرداری پەروەردگارت بە، سوژدە و کڕنووشی بۆ ببە لەگەڵ کڕنووشبەراندا.

(٤٤) ئەوشتانەی باسکران چەند هەواڵێك بوون لە غەیبەوە، ئێمە لەڕێگەی (وەحی) و سروشەوە بەتۆی دەگەیەنین، خۆ تۆ (ئەی محمد ﷺ) لەوێ نەبوویت کاتێك پێنوسەکانیان هەڵئەدایە (ئاوەوە، پێنوسی کێ سەرکەوت و ئاو نەیبرد) ئەوەیان مەریەم پەروەردە بکات، تۆ لەوێش نەبوویت کاتێك کێشەیان هەبوو (لەسەر ئەوەی کێ بەخێوی بکات).

(٤٥) (هەروەها یادیان بهێنە) کاتێك فریشتەکە بە مەریەمی وت: ئەی مەریەم بەراستی خوا مژدەت دەداتێ: بە وشەیەکی خۆی (کە فرمانی ـ کن فیکون ـ ە، ڕۆڵەیەکت پێ ببەخشێت) کە ناوی (المسیح)ە، عیسای کوڕی مەریەمە، کە پیاو ماقووڵ و پایە بەرزە لەم دنیادا، لە قیامەتیشدا لە دەستەی نزیکانە (لە ئێمەوە).

وَيُكَلِّمُ ٱلنَّاسَ فِي ٱلۡمَهۡدِ وَكَهۡلٗا وَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٤٦﴾
قَالَتۡ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٞ وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞۖ قَالَ كَذَٰلِكِ
ٱللَّهُ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ إِذَا قَضَىٰٓ أَمۡرٗا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾
وَيُعَلِّمُهُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَ ﴿٤٨﴾
وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ أَنِّي قَدۡ جِئۡتُكُم بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكُمۡۖ
أَنِّيٓ أَخۡلُقُ لَكُم مِّنَ ٱلطِّينِ كَهَيۡـَٔةِ ٱلطَّيۡرِ فَأَنفُخُ فِيهِ
فَيَكُونُ طَيۡرَۢا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۖ وَأُبۡرِئُ ٱلۡأَكۡمَهَ وَٱلۡأَبۡرَصَ
وَأُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۖ وَأُنَبِّئُكُم بِمَا تَأۡكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ
فِي بُيُوتِكُمۡۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لَّكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٤٩﴾
وَمُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيَّ مِنَ ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَلِأُحِلَّ لَكُم
بَعۡضَ ٱلَّذِي حُرِّمَ عَلَيۡكُمۡۚ وَجِئۡتُكُم بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكُمۡۖ
فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾ إِنَّ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمۡ فَٱعۡبُدُوهُۚ
هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ ﴿٥١﴾ ۞ فَلَمَّآ أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنۡهُمُ
ٱلۡكُفۡرَ قَالَ مَنۡ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِۖ قَالَ ٱلۡحَوَارِيُّونَ نَحۡنُ
أَنصَارُ ٱللَّهِ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَٱشۡهَدۡ بِأَنَّا مُسۡلِمُونَ ﴿٥٢﴾

(٤٦) جا عیسا لە بێشکەداو بەگەورەییش قسە دەکات بۆ خەڵکی، لە پیاو چاکانیشە.

(٤٧) ئەوسا مەریەم وتی: پەروەردگارا، جا چۆن من منداڵم دەبێت: خۆ کەس توخنم نەکەوتووە، (جوبرەئیل فەرمووی): ویست و فەرمانی خوا هەروایە و چی بوێت، دروستی دەکات، هەر کاتێك شتێکی بوێت تەنها پێی بڵێ ببە، دەستبەجێ دەبێت.

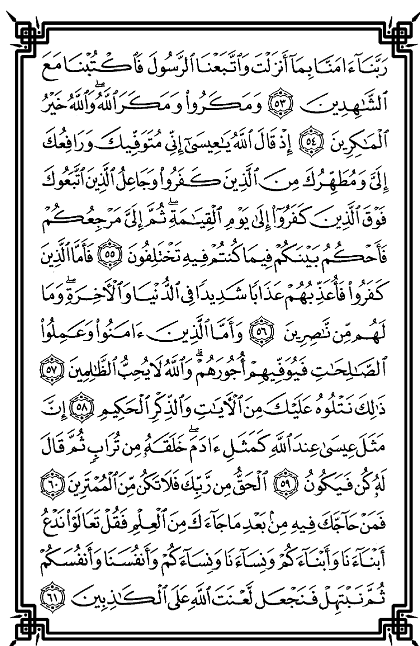
(٤٨) هەروەها خوای گەورە فێری کتێب و نووسین و دانایی و تەورات و ئینجیلی دەکات...

(٤٩) (لە ئایندەدا رایدەگەیەنێت) بەنەوەی ئیسرائیل کە من پێغەمبەرێکم، بۆ لای ئێوە رەوانەکراوم، بەڵگە و نیشانەیەکیشم پێیە لە لایەن پەروەردگارتانەوە، (ئەویش ئەمەیە کە): من لە قوڕ شێوەی باڵندەتان بۆ دروست دەکەم، ئینجا فووی پێدا دەکەم، بەفرمانی خوا یەکسەر، دەبێتە باڵندەیەکی زیندوو، کوێری زکماك و نەخۆشی بەڵەکیی چاك دەکەمەوە بەویستی خوا، مردووانیش زیندوو دەکەمەوە بەفەرمانی خوا، هەواڵی ئەو شتانەش کە دەیخۆن و هەڵی دەگرن لە ماڵەکانتاندا پێتان رادەگەینم، بەراستی لەو شتانەدا بەڵگەو نیشانە هەیە بۆتان ئەگەر ئیماندارن...

(٥٠) هەروەها بەراستدانەری ئەو تەوراتەم کە لەبەر دەستمدایە، هاتووم بۆ ئەوەی هەندێك لەو شتانەی لەسەرتان حەرامکراوە (بەفەرمانی خوا) حەڵاڵی بکەم و بەڵگەشم بۆ هێناون لەلایەن پەروەردگارتانەوە (لەسەر راستی پێغەمبەرایەتیم) کەواتە لە خوا بترسن و فەرمانبەرداری من بن و بە قسەم بکەن.

(٥١) بەراستی هەر خوا پەروەدگاری منیش و ئێوەشە، کەواتە تەنها ئەو بپەرستن و ملکەچی ئەو بن، ئەمەیە رێبازی راست و دروست.

(٥٢) جا کاتێك عیسا هەستی بە کوفرو بێدینی ئەوانە کرد وتی: کێ پشتیوانمە بۆ لای خوا، (کێ دێت تا پێکەوە بەرنامەی خوا بگەیەنین)، حەوارییەکان وتیان: ئێمەین پشتیوانانی دین و ئاینی خوا، باوەڕی تەواومان بەو خوایە هێناوە، تۆش شایەتی بدە کە بەراستی ئێمە موسڵمان و ملکەچ و فەرمانبەردارین.

(٥٣) (ئەوسا وتیان): پەروەردگارا ئێمە باوەڕمان هێناوە بەوەی داتبەزاندووە و ڕەوانەت کردووە، شوێنکەوتەی پێغەمبەرەکەشتین، دە تۆیش لە ڕیزی شایەتەکانی (گەیاندنی بەرنامەکەتدا) تۆمارمان بکە.

(٥٤) (بەلاْم دوژمنانی خوا) پیلانیان گێڕا، خوایش پیلانەکانی پووچ کردنەوە، چونکە خوا چاکترین و بەدەسەلاْترین زاتێکەلە هەلۆەشاندنی نەخشە و پیلانی دوژمنانیدا.

(٥٥) (بەیادیان بهێنە) کاتێك خوا فەرمووی: ئەی عیسا من (بەشێوەیەکی ئاسایی) تۆ دەمرێنم پاشان تۆ پایەدارو بەرزو بلْند دەکەمەوە لای خۆم، لە دەستی ناپاکی ئەوانەی کەبێ باوەڕن ڕزگارت دەکەم و پاك ڕاتدەگرم و بەرزیی و بلْندیی دەبەخشم بەوانەی کە شوێنکەوتەی تۆن بەسەر کافراندا هەتا ڕۆژی قیامەت، لەوەودواش گەڕانەوەتان هەر بۆلای منە، ئەوسا دادوەریی و فەرمانڕەوایی دادپەروەرانە دەکەم لە نێوانتاندا لەو شتانەدا کە کێشەتاْن لەسەری هەبووە و ڕاتان دەربارەی جیاواز بووە.

(٥٦) جا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای توند و تیژیان دەدەم لە دنیادا (بە شکستی و سەرشۆڕیان)، لە قیامەتیشدا (بە ژیانی سەختی ناو دۆزەخ)، جا لەوێ کەسیان دەست ناکەوێت کە یاریدەدەرو پشتیوانیان بێت (لە سزای من بیانپارێزێت).

(٥٧) ئەوانەش کە باوەڕیان هێناوە (بە ئاینی ئیسلام) و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە، ئەوە خوا بەتەواوی پاداشتیان دەداتەوە، بەراستی خوا ستەمکارانی خۆشناوێت.

(٥٨) ئەو هەواڵ و بەسەرهاتانەی کە بەسەرتدا دەیخوێنینەوە (ئەی محمد ﷺ) لە ئایەتەکانی خوایە و لە یادو باسە پڕداناییەکانە.

(٥٩) بەراستی نموونەی دروست بوونی عیسا لەلایەن خواوە؛ وەك نموونەی ئادەم وایە کە لە خاك دروستی کرد، لەوەودوا فەرمانیداو پێی وت: ببە (بە ئینسان) ئەویش بوو، (عیسا دایکی هەبوو، ئادەم دایك و باوکیشی نەبوو).

(٦٠) حەقیقەت و ڕاستی هەر ئەوەیە لەلایەن پەروەردگارتەوەیە، کەواتە نەکەیت بچیتە ڕیزی ئەوانەی کە گومان کارکردی هەیە لەسەریان.

(٦١) (دوای ئەوەی کە ئەو هەموو ڕاستیانەت پێگەیشت دەربارەی عیسا)، جا ئەگەر کەسانێك هەر موجادەلەیان کردو لەسەری ڕۆیشتن و شتی ناڕەوایان دەربارەی عیسا وت، تۆیش پێیان بڵێ: وەرن با کوڕانی ئێمە و کوڕانی ئێوە، ئافرەتانی ئێمە و ئافرەتانی ئێوە، خۆمان و خۆشتان بانگ بکەین و ئامادەبین (لە شوێنێکی تایبەتدا)، پاشان با بپاڕێینەوە داوا بکەین‌و نەفرین و لەعنەتی خوا داببارێتە سەر درۆزنەکان.

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْقَصَصُ ٱلْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ ۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾ قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا ٱشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمَآ أُنزِلَتِ ٱلتَّوْرَىٰةُ وَٱلْإِنجِيلُ إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾ هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجْتُمْ فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾ إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا ٱلنَّبِىُّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا ۗ وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾ وَدَّت طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

(٦٢) بەراستی هەر ئەمەیە بەسەرهاتی راستو دروست (دەربارەی عیسا و دایکی)، هیچ خوایەك نیە جگە لە (الله)، بێگومان ئەو (الله)یە هەر خۆی تەواو بالاٌدەست و دانایە.

(٦٣) (لەگەڵ ئەم هەموو بەڵگە و راستیانەدا) ئەگەر هەر روویان وەرگێڕاو پشتیان تێکرد (ئەوە بزانە ئەوانە راستیخوازنین)، خوایش زاناو ئاگایە بەوانەی کە تۆوی تاوان و خراپە دەچێنن.

(٦٤) (ئەی محمد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی کتێبتان بۆ رەوانەکراوە وەرن بەدەم بانگەواز و بەرنامەیەکەوە کە هاوبەش و هاوسەنگە لە نێوان ئێمەش و ئێوەشدا (ئەویش ئەمەیە): جگە لە (الله) کەسی تر نەپەرستین، هیچ جۆرە هاوەڵێکی بۆ بڕیار نەدەین، هیچ لایەکمان لاکەی ترمان (بەپیرۆز وفەرمانڕەوا دانەنێین) لەجیاتی ئەو زاتە و نەیپەرستین (خۆ ئەگەر لەم بانگەوازەدا) سەرپێچیان کردو گوێیان پێنەدا، ئەوە پێیان بڵێ: کە ئێوە بەشایەت بن کە ئێمە موسڵمان و ملکەچی فەرمانی پەروەردگارین.

(٦٥) ئەی خاوەن کتێبەکان، ئێوە، بۆ لە ئیبراهیم دەدوێن و (هەریەکەتان وادادەنێت کە لەسەر ئاینی ئەوە) خۆ تەورات و ئینجیل دوای ئەو رەوانە کراون، ئەوە بۆ عەقڵ و ژیریتان ناخەنەکارو تاکەی ژیرنابن؟!

(٦٦) ئەوە ئێوەن موجادەلەو باس و خواستان لەسەر ئەو شتانە دەکرد کە زانیاریتان دەربارەی هەبوو...کەوابوو بۆچی دەم لەو شتانەشەوە دەدەن کە هیچ زانیاریتان دەربارەی نی‌یە؟ دیارە هەر خوا ئەو شتانە دەزانێت، ئێوە نایزانن.

(٦٧) (ئاشکرایە) کە ئیراهیم نە جوولەکە بووە و نەگاور، بەڵکو ملکەچ و فەرمانبەردارو موسڵمان بووە و لە دەستەی موشریك و هاوەڵگەران نەبووە.

(٦٨) نزیکترین کەس لە ئیبراهیمەوە: ئەو کەسانەن کە لە سەردەمی خۆیدا شوێنی کەوتبوون، هەروەها ئەم پێغەمبەرەش ﷺ و ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە (بە پێغەمبەرایەتی ئیبراهیم و موسا و عیسا و محمد ﷺ و هەموو پێغەمبەران بەگشتی علیهم‌السلام)، بێگومان خوا یارو یاوەرو پشتگیری ئیماندارانە.

(٦٩) دەستەیەك لەخاوەن کتێبەکان ئاواتەخوازن و (لە هەوڵدان) کە گومراتان بکەن، لەکاتێکدا ئەوانە هەر خۆیان گومرا دەکەن و هەستیشی پێناکەن و (خۆیان دەخەڵەتێنن).

(٧٠) ئەی خاوەن کتێبەکان بۆ بڕواتان نی‌یە بەئایەتەکانی خوا (کە هەمووی بەڵگەن لەسەر راستی پێغەمبەرایەتی محمد ﷺ) لەکاتێکدا ئێوە بە ئاشکرا (نیشانەی پێغەمبەرایەتی ئەو) دەبینن (لە کتێبەکانتاندا).

يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لِمَ تَلۡبِسُونَ ٱلۡحَقَّ بِٱلۡبَٰطِلِ وَتَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿٧١﴾ وَقَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ ءَامِنُواْ بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَجۡهَ ٱلنَّهَارِ وَٱكۡفُرُوٓاْ ءَاخِرَهُۥ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ﴿٧٢﴾ وَلَا تُؤۡمِنُوٓاْ إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمۡ قُلۡ إِنَّ ٱلۡهُدَىٰ هُدَى ٱللَّهِ أَن يُؤۡتَىٰٓ أَحَدٞ مِّثۡلَ مَآ أُوتِيتُمۡ أَوۡ يُحَآجُّوكُمۡ عِندَ رَبِّكُمۡۗ قُلۡ إِنَّ ٱلۡفَضۡلَ بِيَدِ ٱللَّهِ يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ ﴿٧٣﴾ يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ مَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ ۞ وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ مَنۡ إِن تَأۡمَنۡهُ بِقِنطَارٖ يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ وَمِنۡهُم مَّنۡ إِن تَأۡمَنۡهُ بِدِينَارٖ لَّا يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ إِلَّا مَا دُمۡتَ عَلَيۡهِ قَآئِمٗاۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَالُواْ لَيۡسَ عَلَيۡنَا فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ سَبِيلٞ وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ﴿٧٥﴾ بَلَىٰۚ مَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ وَٱتَّقَىٰ فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشۡتَرُونَ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ وَأَيۡمَٰنِهِمۡ ثَمَنٗا قَلِيلًا أُوْلَٰٓئِكَ لَا خَلَٰقَ لَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ وَلَا يَنظُرُ إِلَيۡهِمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٧٧﴾

(٧١) ئەی خاوەن کتێبەکان بۆچی بەرگی بەتاڵ و ناحەقی دەکەن بەبەری حەق و راستیداو حەق و راستی دەشارنەوە، لەکاتێکدا خۆتان چاك دەزانن (کەحەق و راستی کامەیە).

(٧٢) دەستەیەك لە خاوەن کتێبەکان (جووەکان) وتیان بەتاقمێکیان: ئێوە لە سەرەتای ڕۆژدا (بەدرۆوە) ئیمان و باوەڕ بهێنن بەو (قورئانەی) بۆ ئیمانداران رەوانە کراوە، بەڵام لەکۆتایی ڕۆژدا دەمەو ئێوارە پەشیمان ببنەوە (تا دوودڵی و گومانیان تێدا دروست ببێت) بۆ ئەوەی پاشگەز ببنەوە.

(٧٣) (هەروەها دەڵێن): بروا مەکەن و متمانە مەکەن بەکەس جگە بەوکەسانەی کە شوێنی ئاینی ئێوە کەوتوون! (ئەی محمد ﷺ پێیان) بڵێ: کە بەراستی هەر هیدایەت و ڕێنموویی خوایی هیدایەت و ڕێنموویی‌یە، (کەچی جووەکان بەیەکتر دەڵێن): دان بەوەدا مەنێن کەکەس وەکو ئێوەی پێبەخشراوە، باسی (تەورات و دواهەمین پێغەمبەریش مەکەن)!! تا لای پەروەردگارتان (سبەی لە قیامەتدا) قسەیان زاڵ نەبێت بەسەرتاندا!! (ئەی محمد ﷺ تۆش) بڵێ بەراستی هەرچی ڕێزو بەخشش و فەزڵ هەیە بەدەست خوایەو دەیبەخشێت بەو کەسانەی کە دەیەوێت و (شایستەن)، خوای پەروەردگاریش فراوانگیرو زانایە.

(٧٤) ئەو خوایە رەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات بۆ هەر کەسێك بیەوێت و (شایستە بێت) و خوا خاوەنی ڕێزو بەخشش و فەزڵی زۆر گەورە و بێ ئەندازەیە.

(٧٥) لە شوێنکەوتووانی کتێبە ئاسمانیەکان کەسانێك هەن ئەگەر ماڵ و داراییەکی زۆری بەئەمانەت لەلا دابنێیت (هەر کاتێك داوای بکەیت) بۆت دەگێڕێتەوە بەتەواویی، هەشیانە ئەگەر دینارێکی بەئەمانەت لادابنێیت بۆت نایگێڕێتەوە مەگەر بە سەریەوە ڕاوەستابیت و کوڵی لێنەدەیت، ئەوانە وادەکەن چونکە دەڵێن: لە بەرامبەر دەستەی نەخوێندەواراندا (مەبەستیان موسڵمانانە) لێپرسراو نابین (ئەگەر فێڵیان لێبکەین و ماڵیان بخۆین)، ئەوانە بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن و دەشزانن کە درۆ دەکەن...

(٧٦) نەخێر وانیە؛ هەر کەس ئەو پەیمانەی کە داویەتی بەخوا جێبەجێی کردبێت و خۆی پاراستبێت لە حەرام، ئەوە بەراستی خوا پارێزکاران و دیندارانی خۆشدەوێت.

(٧٧) بەڕاستی ئەوانەی کە پەیمانی خواو سوێندەکانیان بەنرخێکی کەم دەفرۆشن (لە پلەو پایەی دنیایی، پارەوپولو سامان، ئەڵبەتە هەرچەندە بێت هەرکەمە) ئەوانە لە دواڕۆژدا هیچ بەشێکیان نابێت (لە سۆزو میهرەبانی خوا)، هەروەها لە رۆژی قیامەتدا خوا نایاندوێنێت و تەماشایان ناکات (لە چڵك و پیس گوناهـ) خاوێنیان ناکات و سزای پڕ ئێش و ئازاریش بۆیان ئامادەیە.

وَإِنَّ مِنۡهُمۡ لَفَرِيقٗا يَلۡوُۥنَ أَلۡسِنَتَهُم بِٱلۡكِتَٰبِ لِتَحۡسَبُوهُ
مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَيَقُولُونَ هُوَ
مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ وَمَا هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ
وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ﴿٧٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُؤۡتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلۡكِتَٰبَ
وَٱلۡحُكۡمَ وَٱلنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُواْ عِبَادٗا لِّي مِن
دُونِ ٱللَّهِ وَلَٰكِن كُونُواْ رَبَّٰنِيِّـۧنَ بِمَا كُنتُمۡ تُعَلِّمُونَ ٱلۡكِتَٰبَ
وَبِمَا كُنتُمۡ تَدۡرُسُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَا يَأۡمُرَكُمۡ أَن تَتَّخِذُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ
وَٱلنَّبِيِّـۧنَ أَرۡبَابًاۗ أَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡكُفۡرِ بَعۡدَ إِذۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ ﴿٨٠﴾
وَإِذۡ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ لَمَآ ءَاتَيۡتُكُم مِّن كِتَٰبٖ
وَحِكۡمَةٖ ثُمَّ جَآءَكُمۡ رَسُولٞ مُّصَدِّقٞ لِّمَا مَعَكُمۡ لَتُؤۡمِنُنَّ
بِهِۦ وَلَتَنصُرُنَّهُۥۚ قَالَ ءَأَقۡرَرۡتُمۡ وَأَخَذۡتُمۡ عَلَىٰ ذَٰلِكُمۡ إِصۡرِيۖ
قَالُوٓاْ أَقۡرَرۡنَاۚ قَالَ فَٱشۡهَدُواْ وَأَنَا۠ مَعَكُم مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ ﴿٨١﴾
فَمَن تَوَلَّىٰ بَعۡدَ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ﴿٨٢﴾
أَفَغَيۡرَ دِينِ ٱللَّهِ يَبۡغُونَ وَلَهُۥٓ أَسۡلَمَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضِ طَوۡعٗا وَكَرۡهٗا وَإِلَيۡهِ يُرۡجَعُونَ ﴿٨٣﴾

(٧٨) بەراستی دەستەیەکیش لەوانەی (کە لە چەند ئایەتی پێشوودا باسکران واتە جووەکان) زمانیان بادەدەن و بەجۆرێك شت دەڵێن، گوایە (تەورات) دەخوێننەوە، بۆ ئەوەی (ئێوە چەواشە بکەن و) وا بنوێنن کە ئەو کتێبە دەور دەکەنەوە، لەحاڵێکدا ئەوەی دەیخوێننەوە لەو کتێبە نیە (زۆر جار) دەڵێن: ئەوەی کە دەیخوێنین هەر ئەوەیە خوا ڕەوانەی کردووە، لە ڕاستیدا هەرگیز ئەوە لەلایەن خواوە نیە و بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن و دەشزانن کە درۆ و بوختان دەکەن.

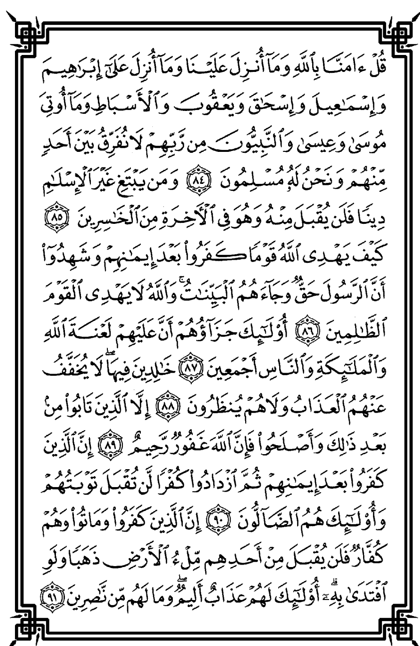
(٧٩) بۆ هیچ ئادەمیزاد و کەسێك نەگونجاوە کە خوا کتێبی ئاسمانی و فەرمانڕەوایی و پێغەمبەرایەتی پێببەخشێت، لەوەودوا بەخەڵکی بڵێت: وەرن ببنە عەبد و بەندەی من لەجیاتی ئەوەی بەندە و عەبدی خوا بن، بەڵکو (بەخەڵکیان وتووە) هەوڵ بدەن بۆ خوا بژین و لێبڕاو بن، بۆ ڕەزامەندی پەروەردگار هەوڵ بدەن، بەوەش دەبنە خواناس و ڕەبانی کە بەرنامەی خوا فێری خەڵکی بکەن و خۆشتان بەردەوام هەوڵ بدەن فێری ببن.

(٨٠) (هیچ پێغەمبەرێك) فرمانی ئەوەی نەداوە کە بۆ فریشتەکان و پێغەمبەران حسابی خوا بکەن (هەرگیز کاری لەو جۆرە لەوان ناوەشێتەوە) ئایا ڕاستە فرمانی بێباوەڕیی و کوفرتان پێ بدات دوای ئەوەی کە ئێوە موسڵمانن و ملکەچی پەروەردگارن؟!

(٨١) (یادیان بێنە کاتێك خوا پەیمانی لە یەکە یەکەی پێغەمبەران وەرگرت کاتێك کتێب و دانایی پێبەخشین بەوەی کە ئەگەر: لە ئایندەدا پێغەمبەرێکم بۆ ڕەوانەکردن و بەراستدانەری ئەوەی ئێوەش بوو، ئەوە دەبێت باوەڕی پێ بهێنن و پشتگیری بکەن، ئینجا خوا فەرمووی: ئایا بڕیارتانداو پەیمانی منتان بەو جۆرە وەرگرت کە پێم ڕاگەیاندن؟ وتیان: بڕیارمانداو (هەروا دەکەین) ئەوسا خوا پێی فەرموون: دە بەشایەت بن و منیش لەگەڵتان یەکێکم لە شایەتەکان.

(٨٢) جا ئەوەی ڕوی وەرگێڕاو سەرپێچی کرد دوای ئەو پەیمانە، ئەوە ئیتر هەر ئەوانەن فاسق و گوناهکارو لە سنور دەرچووان.

(٨٣) ئایا ئەوانە بێجگە لە ئاینی خوا ئاینێکی تریان دەوێت؟! لەکاتێکدا کە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە بە ڕەزامەندیی بێت یان بە ناچاریی تەسلیم و ملکەچی پەروەردگارن، هەمووانیش هەر بۆ لای ئەو زاتە دەگەڕێنرێنەوە.

قُلْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ
وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ وَمَآ أُوتِىَ
مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾ وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ
دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٨٥﴾
كَيْفَ يَهْدِى ٱللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا۟ بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ وَشَهِدُوٓا۟
أَنَّ ٱلرَّسُولَ حَقٌّ وَجَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ
ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٨٦﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ ٱللَّهِ
وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ
عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟ مِنۢ
بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٨٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ ثُمَّ ٱزْدَادُوا۟ كُفْرًا لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ
وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلضَّآلُّونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ
كُفَّارٌ فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم مِّلْءُ ٱلْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ
ٱفْتَدَىٰ بِهِۦٓ ۗ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٩١﴾

(٨٤) (ئەی محمد ﷺ ئەی ئیماندار) بڵـێ: باوەڕمان هێناوە بەخواو بەوەی بۆمان نێرراوەتە خـوارەوە و بەوەش کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ سەر ئـیبراهـیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یـەعقوب و نـەوەکـانی و بەوەش کە دراوە بـە مـوساو عـیساو پـێغەمبەران لەلایەن پەروەردگاریانەوە، ئێمە جیاوازیی ناکەین لەنـێوان هـیچ کـامیانداو هـەموومان تـەسلیم و ملکەچی ئەو پەروەردگارەین.

(٨٥) جائەوەی بێجگە لەئـاینی ئـیسلام پـەیرەوی هـەر ئـاینێکی تـر بکـات لێـی وەرنـاگـیرێت، لەقیامەتیشدا لە خەسارەتمەندو زەرەرمەندانە.

(٨٦) چۆن خوا گەلێك هیدایـەت دەدات کـە دوای ئەوەی باوەڕیان هێنا، هەڵگەڕانەوە و کافر بوون؟ لە حاڵێکدا شایەتییان دابوو کەئەم پێغەمبەرە حـەقەو چەندەها بەڵگەو نیشانەشیان بۆ هاتبوو (لەسەر راستی محمد ﷺ)، خوای گەورەش هیدایەت و رێنموویی ئەو دەستەو تاقمە ستەمکارە نادات.

(٨٧) ئا ئەو ستەمکارانە پاداشت و تۆڵەیان ئەوەیە: نەفرینی خواو فریشتە و هەموو خەڵکییان لەسەرە بەگشتی . .

(٨٨) لەناو ئەو خەشم و نەفرینەدا دەمێننەوە و سزا لەسەریان سووك ناکـرێت و مـۆڵەتیش نادرێن. (بۆ ئەوەی داکۆکی لەخۆیان بکەن).

(٨٩) مەگەر کەسانێك کە فریای خۆیان کەوتبن و تەوبەیان کـردبێت لە دوای ئـەو لادان و یاخیی بوونەیان و چاکسازیشیان کردبێت، ئەوە بـەراسـتی خـوا بـۆ ئـەوانـە لێـخۆشبوو و میهرەبانە.

(٩٠) بەڕاستی ئەوانەی دوای باوەڕ هێنانیان کافر بوون و لەوەودوا زیاتر رۆچوون لە کوفرو بێ‌دینیدا، ئەوانە پەشیمانی و تەوبەیان هەرگیز لێ وەرناگیرێت، ئا ئەوانە دەستەی گـومڕاو سەر لێشێواوەکانن.

(٩١) بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون و بەبێ باوەڕیی مردوون، (ئەگـەر) هـەریەکـەیان بتوانێت پڕ بەپڕی زەوی ئاڵتون بهێنێت و بیکات بەفیدیەی خۆی هەرگیز لێی وەرناگیرێت، ئەوانە سزای بە ئێش و ئازار بۆیان ئامادەیە و کەسیش نی‌یە پشتیوانییان لێ بکات و فریایان بکەوێت.

لَن تَنَالُواْ ٱلْبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَۚ وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيْءٍ
فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾ ۞كُلُّ ٱلطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِّبَنِيٓ
إِسْرَٰٓءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰٓءِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ مِن قَبْلِ أَن تُنَزَّلَ
ٱلتَّوْرَىٰةُۚ قُلْ فَأْتُواْ بِٱلتَّوْرَىٰةِ فَٱتْلُوهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ
﴿٩٣﴾ فَمَنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٩٤﴾ قُلْ صَدَقَ ٱللَّهُۗ فَٱتَّبِعُواْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًاۖ
وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٖ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي
بِبَكَّةَ مُبَارَكٗا وَهُدٗى لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿٩٦﴾ فِيهِ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ مَّقَامُ
إِبْرَٰهِيمَۖ وَمَن دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنٗاۗ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ
مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلٗاۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ
﴿٩٧﴾ قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱللَّهُ شَهِيدٌ
عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾ قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن
سَبِيلِ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجٗا وَأَنتُمْ شُهَدَآءُۗ وَمَا ٱللَّهُ
بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تُطِيعُواْ
فَرِيقٗا مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ كَٰفِرِينَ ﴿١٠٠﴾

(٩٢) ئێوە هەرگیز ناگەنە پلەی چاکیی و چاکەکاریی هەتا لەو شتانەی کە خۆشتان دەوێت نەبەخشن، هەر شتێکیش ببەخشن ئەوە خوا ئاگاو زانایە پێی (لێی ون نابێت و بێ پاداشت نابێت).

(٩٣) هەرچی خۆراک هەیە بۆ نەوەی ئیسرائیل حەڵاڵ بوو مەگەر ئەوەی کە یەعقوب خۆی لەسەر خۆی حەرام کردبوو پێش ناردنی تەورات، پێیان بڵێ: دە ئێوە تەورات بهێنن و بیخوێننەوە ئەگەر راستگۆن (دیارە کە جولەکە هەر لە خۆیانەوە دەمبازی دەکەن وقسە رێکدەخەن و شت حەرام دەکەن).

(٩٤) جائیتر دوای ئەو هەموو ڕوونکردنەوانە ئەوەی بەدەم خواوە درۆ هەڵبەستێت، ئائەوانە هەر ستەمکارن.

(٩٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان) بڵێ: خوای گەورە لە هەموو فەرمایشتە کانیدا راستی فەرمووە، کەواتە شوێنی ئاین و بەرنامەی ئیبراهیم بکەون کە پاکو دروست و فەرمانبەردارە و ئەو هەرگیز لە موشریک و هاوەڵگەران نەبووە.

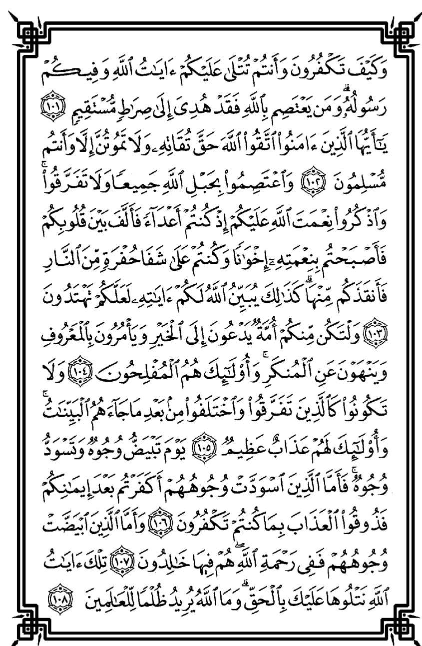
(٩٦) بەڕاستی یەکەم خانە و ماڵ و مەنزڵگەیەك کە بۆ خەڵکی دانرا لەسەر زەوی (بۆ خواپەرستی) ئەوەیە لە مەککەدایە، کە پیرۆزە و هیدایەت و رێنموویی بەخشە بۆ هەموو خەڵکی جیهان.

(٩٧) لەو ماڵەدا (کەعبە) نیشانە و بەڵگەی زۆر و ئاشکرا هەیە، کە یەکێکیان شوێنی تایبەتی خواپەرستیی ئیبراهیمە، هەروەها ئەوەی بچێتە ناوی پێویستە ئەمین و ئاسودەبێت، لە هەموو دەستدرێژیەك، جا خوای گەورەش بڕیاریداوە لەسەر خەڵکی حەج و سەردانی (بیت‌الحرام) بکەن بە تەنها ئەوانەی کە توانای (دارایی و تەندروستیان) هەیە، جا ئەوەی کە یاخیی‌ەو باوەڕی نیەبەحەج، ئەوە با بزانێت بەراستی خوا بێ نیازە لە هەموو خەڵکان (پێویستی بە چاکە و پەرستنی کەس نیە).

(٩٨) ئەی پێغەمبەر ﷺ بە خاوەنانی کتێب بڵێ: بۆچی ئێوە باوەڕ ناکەن بە ئایەتەکانی خوا، خۆ خوا شایەتە لەسەر هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٩٩) (هەروەها) بڵێ: ئەی خاوەنانی کتێب بۆ رێدەگرن لە بڵاو بوونەوەی ئایینی خواو دەتانەوێت ئەوەی باوەڕی هێناوە رێبازی دینداری بە چەوتی بگرێت؟ لەکاتێکدا خۆتان شایەتن و چاك دەزانن (ئەوە راست نی‌یە و چەوتە) دڵنیاش بن کە خوا غافڵ و بێ ئاگا نیە لەو شتانەی کە دەیکەن.

(١٠٠) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ئەگەر گوێرایەڵی هەندێك لەوانە بن کە کتێبی (ئاسمانییان) پێدراوە، دوای ئەوەی کە ئێو باوەڕتان هێناوە، دەتانگێڕنەوە سەر رێبازی کوفرو بێباوەڕی.

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُۥ ۗ وَمَن يَعْتَصِم بِٱللَّهِ فَقَدْ هُدِىَ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا۟ ۚ وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾ وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱبْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِى رَحْمَةِ ٱللَّهِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿١٠٧﴾ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِٱلْحَقِّ ۗ وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿١٠٨﴾

(١٠١) جا ئێوە چۆن کافر دەبن لە کاتێکدا کە ئایەتەکانی خواتان بەسەردا دە خوێنرێتەوە و پێغەمبەرەکەی لەناو تاندایە (دوای وەفاتیشی ﷺ بەسیرەتی پاك و بێگەردی هەر لەناوماندایە) جا ئەوەی پشت بەخوا ببەستێت و پەیرەوی لە بەرنامەکەی بکات، ئەو بەڕاستی بۆ ڕێگەو ڕێبازێکی ڕاست و دروست هیدایەت دراوە.

(١٠٢) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، لە خوا بترسن و پارێزکاربن بەشێوەیەکی وا کە شایستەی ئەو زاتەیە، هەمیشە و بەردەوام پابەند و دامەزراو بن لەسەر ئیسلامەتی، هەوڵ بدەن بۆ ئەوەی هەر کاتێك مردن لەسەر ئیمان و ئیسلامەتی نەبێت نەمرن.

(١٠٣) هەروەها (هەوڵ بدەن) هەر هەموتان بە توندی دەست بگرن بە ئاینی خواوەو پەرت و بڵاو مەبن، یادی نازو نیعمەتی خوا بکەنەوە لەسەرتان، (چونکە) کاتی خۆی دوژمنی یەکتر بوون، ئەوە بوو دڵەکانتانی بەهۆی نیعمەتی (ئیسلامەوە) پەیوەست کرد بەیەکەوە و هەموو بوونە برای یەکتر (هەروەها ئەو کاتە) ئێوە لەسەر لێواری چاڵێکی ئاگر وەستا بوون و (خەریك بوو بکەونە ناوی)، بەڵام خوا (بەرەحم و میهرەبانی خۆی) لەو ئاگرە رزگاری کردن، ئابەو شێوەیە خوا ئایەتەکانی خۆیتان بۆ روون دەکاتەوە، بۆ ئەوەی هیدایەت وەربگرن.

(١٠٤) پێویستە لە ئێوە ئومەتێك پێك بێت، یاخود با هەمووتان ئومەتێك بن کە بانگەواز بکەن بۆ خێرو چاکە، فەرمان بدەن بەهەموو کارێکی باوو دروست، قەدەغەی هەموو نادروستیەك بکەن، ئا ئەوانە هەر سەرفرازن.

(١٠٥) نەکەن وەکو ئەوکەسانە بن کە ناکۆکی و دووبەرەکیان لەناودا بەرپابوو، لەیەکتر دابران، دوای ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەو نیشانە روونەیان بۆ هاتبوو (کە سەرکەوتن لە یەك ڕیزیدایە)، ئا ئەوانە سزایەکی گەورە و سەخت چاوەڕێیانە.

(١٠٦) رۆژێك دێت رووخسارانێك سپی دەبن و رووخسارانێك رەش هەڵدەگەڕێن، جا ئەوانەی کە رووخساریان رەش هەڵگەراوە (پێیان دەوترێت): باشە، ئەوە ئێوە پاش ئیمانداریی، پەشیمان بوونەوە و ڕێبازی کوفرتان گرتەبەر؟! دە بچێژن سزاو ئازار بە هۆی کافر بوونتانەوە.

(١٠٧) بەڵام ئەوانەی رووخساریان سپی و گەش و جوانە لەناو رەحمەت و میهرەبانی خوادا ژیان دەبەنە سەر بۆ هەمیشە و بۆ هەتا هەتایی.

(١٠٨) ئەوانە ئایەتەکانی خوای گەورەن کە بەڕاست و دروستی بەسەرتا دەیخوێنینەوە (ئەی محمد ﷺ)، خوایش هیچ ستەمێکی ناوێت و لای پەسەند نیە (لە دروست کراوانی و) لە هیچ خەڵکێك بکرێت.

وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۚ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ ۗ وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم ۚ مِّنْهُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿١١٠﴾ لَن يَضُرُّوكُمْ إِلَّآ أَذًى ۖ وَإِن يُقَٰتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ ٱلْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١١١﴾ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا۟ إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَحَبْلٍ مِّنَ ٱلنَّاسِ وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْمَسْكَنَةُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقْتُلُونَ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾ ۞ لَيْسُوا۟ سَوَآءً ۗ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَتْلُونَ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُسَٰرِعُونَ فِي ٱلْخَيْرَٰتِ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١١٤﴾ وَمَا يَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

(١٠٩) هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە، هەر خوا خاوەنیانە و گەڕانەوەی هەموو شتێك هەر بۆ لای خوایە.

(١١٠) (بەراستی) ئێوە چاکترین ئوممەتێکن کە (بۆ سوودی) خەڵکی هێنراونەتە مەیدانەوە، چونکە فەرمان بەچاکە دەدەن و قەدەغەی خراپە دەکەن و باوەڕی دامەزراوتان بەخوا هێناوە، خۆ ئەگەر خاوەنانی کتێب باوەڕیان بهێنایە (بە ئاینی ئیسلام) ئەوە چاکتر بوو بۆیان هەیانە ئیماندارن، بەڵام زۆربەیان گوناهبارو تاوانکارن.

(١١١) هەرگیز ناتوانن زیان (لە بیرو باوەڕتان) بدەن مەگەر ئازاردانێکی کەم، ئەگەر بجەنگن دژتان پشتتان لێهەڵدەکەن و هەڵدێن، لەوەودواش سەرکەوتوو نابن.

(١١٢) (جوولەکە) زەلیلیی و ریسواییان بۆ بڕیاردراوە لە هەر کوێ جێگیر بن مەگەر لە سایەی ئاینی خوادا بحەوێنەوە و (زوڵمیان لێنەکرێت کاتێك ئیسلام فەرمانڕەوا بێت) یان بەخۆ هەڵواسین بەخەڵکیدا بۆ یارمەتیدانیان، یان پشتگرتنیان (لەو سەردەمانەدا کە ئیسلام فەرمانڕەوا بووە بەئاسوودەیی ژیاون، هەرچەند لە ژێرەوە هەر خەریکی پیلانگێڕان بوون، لە سەدەی بیستە میشدا توانییان ئەمەریکا و وڵاتانی رۆژئاواو هەندێ وڵاتی تریش، بکەنە پشتیوان و داردەستی خۆیان). ئەوانە شایستەی خەشم و قینی خوای گەورەن و زەلیلی و خەجاڵەتی بەشیانە، چونکە بڕوایان نیە بەئایەتەکانی خواو پێغەمبەرانیش بە ناحەق دەکوژن، ئەم یاخی بوون و سەرشۆڕیەیان، بەهۆی سەرپێچی وگوناهباریانەوەیە، ئەوانە هەمیشە لە سنوور دەردەچوون و دەردەچن و ستەمکاری هەمیشە پیشەیانە.

(١١٣) (گاور و جوو) هەموویان یەکسان و چوونیەك نین، بەڵکو لە خاوەنانی کتێب دەستەیەك لە ئیماندارانیان هەن، ئایەتەکانی خوا لەکاتەکانی شەودا دەخوێننەوەو نوێژدەکەن و سوژدە دەبەن (موسڵمانن بەهەموو واتایەك).

(١١٤) ئەوانە ئیمان و باوەڕیان بەخواو بە رۆژی دوایی هەیە و فەرمان دەدەن بە چاکە و قەدەغەی خراپە دەکەن و بە پەلە و تاڵوکەن بۆ ئەنجامدانی هەموو خێرو چاکەیەك، بێگومان ئەوانە لە ریزی چاکەکار و چاکەخوازاندان.

(١١٥) (ئەو ئیماندارانە) هەر چاکەیەك ئەنجام بدەن بەفیڕۆ ناچێت، خوایش زانایە بە پارێزکارو دینداران. (پاداشتیان بە زایە نادات).

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـٔٗاۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿١١٦﴾ مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ فِي هَٰذِهِ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا كَمَثَلِ رِيحٖ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتۡ حَرۡثَ قَوۡمٖ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ فَأَهۡلَكَتۡهُۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ وَلَٰكِنۡ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ ﴿١١٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ بِطَانَةٗ مِّن دُونِكُمۡ لَا يَأۡلُونَكُمۡ خَبَالٗا وَدُّواْ مَا عَنِتُّمۡ قَدۡ بَدَتِ ٱلۡبَغۡضَآءُ مِنۡ أَفۡوَٰهِهِمۡ وَمَا تُخۡفِي صُدُورُهُمۡ أَكۡبَرُۚ قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۖ إِن كُنتُمۡ تَعۡقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَٰٓأَنتُمۡ أُوْلَآءِ تُحِبُّونَهُمۡ وَلَا يُحِبُّونَكُمۡ وَتُؤۡمِنُونَ بِٱلۡكِتَٰبِ كُلِّهِۦ وَإِذَا لَقُوكُمۡ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوۡاْ عَضُّواْ عَلَيۡكُمُ ٱلۡأَنَامِلَ مِنَ ٱلۡغَيۡظِۚ قُلۡ مُوتُواْ بِغَيۡظِكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿١١٩﴾ إِن تَمۡسَسۡكُمۡ حَسَنَةٞ تَسُؤۡهُمۡ وَإِن تُصِبۡكُمۡ سَيِّئَةٞ يَفۡرَحُواْ بِهَاۖ وَإِن تَصۡبِرُواْ وَتَتَّقُواْ لَا يَضُرُّكُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـًٔاۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ ﴿١٢٠﴾ وَإِذۡ غَدَوۡتَ مِنۡ أَهۡلِكَ تُبَوِّئُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ مَقَٰعِدَ لِلۡقِتَالِۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾

(١١٦) بەڕاستی ئەوانەی کافرن هەرگیز ماڵ و منداڵیان فریایان ناکەوێت و لە دەست خەشم و قینی خوا ڕزگاریان نابێت، ئەوان نیشتەجێی ناو دۆزەخن و تیایدا ژیانی هەمیشەیی دەبەنەسەر.

(١١٧) نمونەی (ئەو ماڵ و دارایییەی کە) دەیبەخشن لەم ژیانی دنیایەدا وەك ڕەشەبایەکی زۆر سارد وایە بدات بەسەر کێڵگەی کەسانێکدا کە ستەمیان لە خۆیان کردبێت (بەهۆی گوناهو تاوانەوە)، هەمووی تیا بەرێت، جا وەنەبێت خوا ستەمی لێکردبن بەڵکو هەر خۆیان ستەمیان لە خۆیان کردووە.

(١١٨) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، بە کەسانێکی تر جگە لە خۆتان متمانە مەکەن و نهێنی خۆتان لایان مەدرکێنن، چونکە ئەوان کۆڵنادەن لە دروستکردنی تەنگانەو گیروگرفت و ناخۆشی بۆتان، ئاواتیان ئەوەیە دووچاری ئازارو کێشە ببن، بەئاشکرا رق و کینە لە دەم و دویاندا دیارە، ئەوەی لە سینەیاندا شاردویانەتەوە زۆر گەورەترە لەوەی کە دەریدەخەن، بێگومان ئێمە نیشانەو بەڵگەمان بۆ دیاری کردوون (تا دۆست لە دوژمن جیابکەنەوە)، ئەگەر عەقڵ و ژیریتان بخەنەکار.

(١١٩) ئاگاداربن! ئێوە ئەوانتان خۆش دەوێت، بەڵام ئەوان ئێوەیان خۆش ناوێت، باوەڕتان بەهەموو کتێبە ئاسمانیەکانیش هەیە (بەڵام ئەوان باوەڕیان بە محمد ﷺ و بە قورئان نیە)، کاتێکیش پێتان دەگەن دەڵێن: ئێمە ئیمانداریـن بەڵام کاتێك بە تەنها دەبن، پەنجەی خۆیان دەگەزن ئەوەندە رق ئەستوور و داخ لە دڵن، پێیان بڵێ: دەك بمرن لە داخا، بەڕاستی خوا خۆی زانایە بەوەی کە لە دڵ و دەروون و سینەکاندا حەشاردراوە و (چاکتان دەناسێت).

(١٢٠) ئەگەر چاکەیەکتان تووش بو، یان خێرێك ڕووی تێکردن، ئەوان پێی غەمبار دەبن و پێیان ناخۆشە، خۆ ئەگەر بەڵاو ناخۆشییەکتان بۆ پێش بێت، ئەوان پێی دڵخۆش دەبن، جا ئەگەر خۆگر بن و پارێزکار بن، پیلان و تەڵەکەی ئەوانە هیچ زیانێکتان پێناگەیەنێت، چونکە بەڕاستی خوا دەوری پیلان و پلانیانی داوەو ئاگایە بە هەموو کارو کردەوەو نەخشەیەکیان.

(١٢١) (لێرەوە قورئان لە غەزای ئوحود دەدوێت) یادی ئیمانداران بخەرەوە کاتێك بەیانی زوو لە ماڵ دەرچوویت، شوێنی جەنگت بۆ ئیمانداران دیاری کرد (تیر ئەندازانی لەسەر گردەکە دامەزراندو فەرمووی پێیان: ئێمە سەرکەوتوو بووین، یان شکستمان هێنا، ئێوە شوێنی خۆتان بەجێ مەهێڵن) و شوێنی تریشی بۆ ئەوانی تر دیاری کرد، خوای گەورەش بیسەرە (بەگوفتارتان) زانایە (بە بیرو بۆچوونتان)...

إِذْ هَمَّت طَّآئِفَتَانِ مِنكُمْ أَن تَفْشَلَا وَٱللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى
ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ
أَذِلَّةٌ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ
أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ
مُنزَلِينَ ﴿١٢٤﴾ بَلَىٰٓ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ
هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ
﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ وَمَا
ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا
مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنقَلِبُوا۟ خَآئِبِينَ ﴿١٢٧﴾ لَيْسَ لَكَ
مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَٰلِمُونَ
﴿١٢٨﴾ وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ
وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ لَا تَأْكُلُوا۟ ٱلرِّبَوٰٓا۟ أَضْعَٰفًا مُّضَٰعَفَةً وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾ وَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِىٓ أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ
﴿١٣١﴾ وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

(١٢٢) ئەوسا خەریکبوو دوو دەستە لە ئێوە پەشیمان بنەوەو (لە نیوەی رێ بگەڕێنەوە)، بەڵام خوا یارو یاوەریان بوو (دڵیانی دامەزراند لەسەر فەرمانبەرداری) دەبا ئیمانداران هەر پشت بە خوا ببەستن.

(١٢٣) بێگومان خوا لە غەزای بەدردا سەرکەوتوی کردن، هەرچەندە ئێوە (لەژمارە و چەکدا) لاوازو کەم بوون، دەی کەواتە لە خوا بترسن، بۆ ئەوەی سوپاسگوزار بن.

(١٢٤) (یادیان بهێنە) کاتێك بە ئیماندارانت دەوت: ئایا ئەوەندە بەس نیە کە پەروەردگارتان بە سێ هەزار فریشتە کۆمەکتان بکات و دایانبەزێنێت؟!

(١٢٥) بەڵێ ئەگەر خۆڕاگر بن و پارێزکار بن هەر ئێستا دێن بۆ لاتان و پەروەردگارتان پێنج هەزار فریشتەی نیشانەداران بۆ رەوانە دەکات، (بۆ ئەوەی کۆمەکیتان بکەن).

(١٢٦) جا ئەو (هاوکاری) فریشتانە لەلایەن خواوە تەنها مژدەیەك بوو بۆ ئێوە، تادڵەکانتان پێی دامەزراوتر بێت، ئەگینا سەرکەوتن تەنها لەلایەن خوای باڵادەست و دانـاوەیەو هەر ئەو دەیبە خشێت. (بەوانەی کەشایستەن).

(١٢٧) (ئەو یاریدەی فریشتانە) لەبەرئەوە بوو کە: لایەك لە هێزی کافرەکان دابڕێت، تا سەرکوت و نابووتیان بکات، ئەوسا بە نائومێدیی و خەجاڵەتییەوە بگەڕێنەوە.

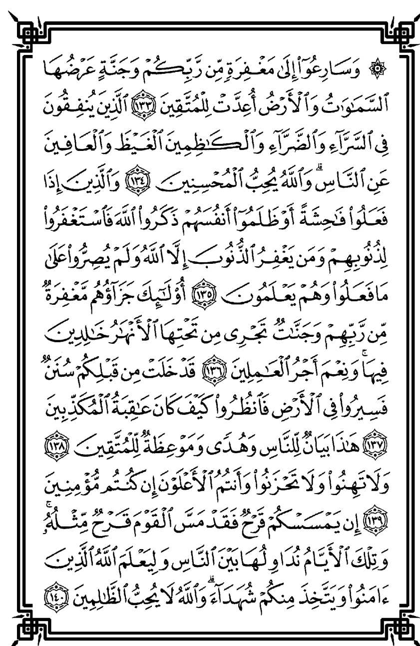
(١٢٨) بێگومان تۆ هیچ شتێکت لە کاروباری بەندەکان بەدەست نیە (بەڵکو هەمووشت بەدەست خوا خۆیەتی) ئەگەر تەوبەو پەشیمانیان لی وەربگرێت، یان سزاو ئازاریان بدات، (سەربەستە)، چونکە ئەوانە ستەمکارن.

(١٢٩) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە خوای گەورە خاوەنیانە، لە هەر کەس بیەوێت خۆش دەبێت و (چاو پۆشیی زۆرە)، هەرکەسیش (شایستەی سزابێت) سزای دەدات، خوای گەورەش لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٣٠) (ئەم ئایەتە تێهەڵکێشی باسی غەزای ئوحود کراوە بۆ ئەوەی بسەلمێت کە ئەم ئاینە هەمو چەمکەکانی ژیان دەگرێتەوە، بۆیە روو بەئیمانداران دەفەرموێت): ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە سوو بەچەند قات وچەند بەرامبەر مەخۆن (ئەمەش قۆناغێك بوو لە حەرامکردنی یەکجاریی)، لە خوا بترسن، بۆ ئەوەی سەرفراز بن.

(١٣١) (هەوڵبدەن) خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی‌کە ئامادەکراوە بۆ کافرو بێ‌باوەڕان.

(١٣٢) گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەی بن بۆ ئەوەی رەحمتان پێ بکرێت.

(١٣٣) بەپەلە بن و پێشبرکێ بکەن تا دەگەنە لێخۆشبوونی پەروەردگارتان و بەهەشتێك کە پانایيەکەی ئاسمانەکان و زەوی گرتۆتەوەو ئامادە کراوە بۆ پارێزکاران، (پێغەمبەریش ﷺ دەفەرموێت: مەنزڵگای هەندێ دەبینن وەکو چۆن ئەستێرەی گەش دەبینن لە دوورەوە، فەرموويانە ئەی پێغەمبەری خوا: رەنگە ئەوانە مەنزڵگای پێغەمبەران بن، فەرمویەتی: نەخێر، بەڵکو مەنزڵگای کەسانێکن کە باوەڕیان بە خواو پێغەمبەرەکەی هێناوە، جا لەم سەردەمانەی دوایدا زانراوە ئەستێرەی چەندە گەورە گەورە هەیە کە خۆر لەئاستیدا زۆر بچوکە چ جای زەوی!!)

(١٣٤) ئەوانەی لە خۆشی و ناخۆشیدا، لە هەرزانی و گرانیدا ماڵ و سامانیان دەبەخشن، رق و کینەی خۆیان دەخۆنەوەو خۆگرن، لە خوڵکی خۆش دەبن و لێبووردەن، خوای میهرەبانیش چاکەکارو چاکەخوازانی خۆش دەوێت.

(١٣٥) ئەوانەش کە تاوان یان گوناهێکیان ئەنجام داوە، یا خود ستەمیان لە خۆیان کردوە (دوایی بە خۆیاندا هاتونەتەوەو) سزای خوا دێتەوە یادیان، ئەوسا داوای لێخۆشبوون دەکەن، جا کێ هەیە کە لە گوناهان خۆش ببێت جگە لە خوا؟! هەروەها لەسەر گوناهو تاوانیان بەردەوام نابن، لەکاتێکدا دەزانن (ئەوە تاوانە).

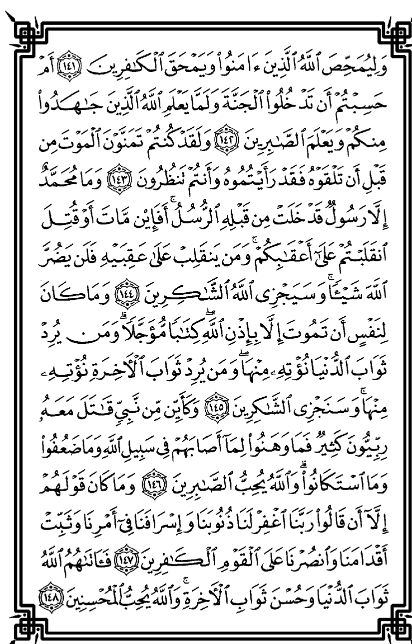
(١٣٦) ئا ئەوانە پاداشتیان لێخۆشبوون و لێبووردنە لە لایەن پەروەردگاریانەوە لەگەڵ باخەکانی بەهەشتدا کە چەندان رووبار بەژێر درەخت و بە بەردەم کۆشکەکانیاندا دەڕوات و ژیانی هەمیشەیی تیایدا دەبەنەسەر، ئەم بەهرەیە پاداشتێکی زۆر چاکی کۆششکارانە (چونکە دوای تەوبەکەیان لە هەوڵ و کۆششی بەدەست هێنانی رەزامەندیی خوادا دەبن).

(١٣٧) بەراستی پێش ئێوە چەندان یاساو بەرنامە تێپەڕیوە (لەلایەن خواوە کە سەرئەنجام ئیماندارانی سەرخستووە و کافرانی لەناو بردووە) دە ئێوەش بە زەویدا بگەڕێن و تەماشا بکەن و سەرنج بدەن و وردببنەوە: بزانن سەرئەنجامی ئەوانە چۆن بووە کە بەرنامەی پێغەمبەرانی خوایان بە درۆ زانیوە.

(١٣٨) ئا ئەمەی کە باسکرا بەیاننامەو روونکردنەوەیە بۆ خەڵکی بە گشتی و رێنموونەوبەخش و ئامۆژگاریشە بۆ پارێزکاران بە تایبەتی.

(١٣٩) (ئەی ئیمانداران) کۆڵ مەدەن و ساردمەبنەوە و خەفەت مەخۆن، چونکە هەر ئێوە سەربەرزو سەرفرازو سەرکەوتووترن ئەگەر ئیمانداری چاك و راست و دروست بن.

(١٤٠) ئەگەر زام و سەختی و ناخۆشیەك (لە جەنگی ئوحود) دا تووشی ئێوە هاتووە، ئەو خەڵکەش (لەجەنگی بەدردا) تووشی هەمان زام و سە ختی و ناخۆشی هاتن، ئێمە ئەو رۆژگارانە دەستاو دەست پێ دەکەین لەناو خەڵکیدا (تا لە جیهانی واقعیشدا) ئەوانەی باوەڕیان هێناوە خوا دەریان بخات و هەندێکتان بکات بە شایەت و بە پلەی شەهیدی بگەن، بێگومان خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت.

وَلِيُمَحِّصَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَيَمْحَقَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٤١﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُواْ ٱلْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمْ وَيَعْلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَقَدْ كُنتُمْ تَمَنَّوْنَ ٱلْمَوْتَ مِن قَبْلِ أَن تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿١٤٣﴾ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ أَفَإِيْن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ كِتَٰبًا مُّؤَجَّلًا وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا نُؤْتِهِۦ مِنْهَا وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ ٱلْءَاخِرَةِ نُؤْتِهِۦ مِنْهَا وَسَنَجْزِى ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿١٤٥﴾ وَكَأَيِّن مِّن نَّبِىٍّ قَٰتَلَ مَعَهُۥ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُواْ لِمَآ أَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَمَا ضَعُفُواْ وَمَا ٱسْتَكَانُواْ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٤٦﴾ وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّآ أَن قَالُواْ رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِىٓ أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٤٧﴾ فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ ٱلْءَاخِرَةِ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

(١٤١) بێگومان خوای پەروەردگار (تاقی کردنەوە پێش دەهێنێت) تا ئەوانەی ئیماندارن پاك و بێگەردیان بکات، کافرانیش نابووت و ریسوا بکات.

(١٤٢) یان واگومانتان دەبرد (هەروا بەئاسانی) دەچـنە بەهەشتەوە؟! کە هێشتا خوا (لە جیهانی واقعدا) دەریشی نە خستووە کامتان هەوڵ و کۆشش و جیهادی کردووەو کامتان خۆڕاگرو ئارامگر بووە ...

(١٤٣) لەڕاستیدا ئێوە ئاواتی مردنتان دەخواست پـێش ئەوەی پێی بگەن (دەتانوت: کەی جەنگ بـەرپادەبێت تاشەهید ببین) خۆ لەڕاستیدا مەرگتان بەچاوی خـۆتان بینی لە کاتێکدا ئێوە چاوەڕوانی مەرگ بوون.

(١٤٤) (محمد ﷺ) تەنها پێغەمبەرێک نـەبووە وەفـات بکات، بێگومان پێغەمبەرانی پـێش ئـەمیش (وەفـاتیان کردووە)، ئایا ئەگەر وەفاتی کرد یان کوژرا و شەهید بوو، ئێوە پاشگەز دەبنەوە و هەڵدەگەڕێنەوە؟! (لەو دین و ئاینەی کە پێی راگەیاندوون) خۆ ئەوەی هەڵگەڕێتەوە و پاشگەزبێتەوە، ئـەوە هـەرگیز زیان بە خوا ناگەیەنێت، لە داهاتویەکی نزیکدا خوای گەورە پاداشتی سوپاسگوزاران دەداتەوە.

(١٤٥) هیچ کەسێکیش نامرێت مەگەر بەویستی خوا نەبێت، لە کات و وەختی دیاری کراودا (ئەمەش خۆی هاندەرێکە بۆ ئیماندار کە لە مەرگ نەترسێت) جا ئەوەی پاداشتی دنـیای دەوێت هـەندێکی پێدەبەخشین، ئەوەش پاداشتی قیامەتی دەوێت هەندێکی پێدەبەخشین، لە داهاتویەکـی نـزیکیشدا پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە.

(١٤٦) چەندەها پێغەمبەر هەبوون کە خواناس و پیاوچاکانی زۆر لەگەڵیدا بوون و دژ بە دوژمـنان جەنگاون، جا ئەوانە هیچ کات سستی و بێزاری و بێتاقەتی رووی تێنەکردوون بەهۆی ئـەوەی کـە تووشیان هاتووە لە پێناو رێبازی خوادا، لاواز و بێ هێزو سەرشۆریش نەبوون بۆ دوژمنان، خـوای گەورەش ئەو ئارامگرو خۆراگرانەی خۆشدەوێت.

(١٤٧) ئەوکاتە گوفتاریان تەنها ئەمە بووە کە وتویانە: پەروەردگارا لە گوناهو هەڵەکانمان ببورەو لە زیادەڕەوی کاروبارمان خۆش ببە، دامەزراومان بکە، سەرمان بخە بەسەر ئەم گەلە بێباوەڕەدا.

(١٤٨) ئەوسا ئیتر خوا پاداشتی دنیای پێبە خشین (بەسەرکەوتن و پایەداریـی) پـاداشـتی چـاکـی قیامەتیشی بۆ مسۆگەر کردن و بێگومان خوائەو چاکەکارانەی خۆش دەوێت.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تُطِيعُواْ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ ﴿١٤٩﴾
بَلِ ٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلنَّٰصِرِينَ ﴿١٥٠﴾ سَنُلْقِى
فِى قُلُوبِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلرُّعْبَ بِمَآ أَشْرَكُواْ بِٱللَّهِ
مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًاۖ وَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُۖ وَبِئْسَ
مَثْوَى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٥١﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ ٱللَّهُ
وَعْدَهُۥٓ إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِۦۖ حَتَّىٰٓ إِذَا فَشِلْتُمْ
وَتَنَٰزَعْتُمْ فِى ٱلْأَمْرِ وَعَصَيْتُم مِّنۢ بَعْدِ مَآ أَرَىٰكُم
مَّا تُحِبُّونَۚ مِنكُم مَّن يُرِيدُ ٱلدُّنْيَا وَمِنكُم
مَّن يُرِيدُ ٱلْأَخِرَةَۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْۖ
وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْۗ وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ
﴿١٥٢﴾ ۞ إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُۥنَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ
وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِىٓ أُخْرَىٰكُمْ فَأَثَٰبَكُمْ
غَمًّۢا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا تَحْزَنُواْ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ
وَلَا مَآ أَصَٰبَكُمْۗ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

(١٤٩) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ئەگەر ملکەچ و گوێڕایەڵی ئەوانە بن کە کافر و بێ دینن، ئەوە بەرەودوا دەتانگێڕنەوە و پاشگەزتان دەکەنەوە و لە دین وەرتاندەگێڕن، ئەوسا ئیتر بە دۆڕاوی دەگەڕێنەوە.

(١٥٠) (دڵنیابن کە خوانەناسان یارو یاوەری ئێوە نین) بەڵکو خوا یارو یاوەرتانە، بێگومان ئەو زاتە چاکترین پشتیوان و یاریدەدەرتانە.

(١٥١) (ئەی گرۆی ئیمانداران دڵنیابن) کە لەمەودوا ئێمە: ترس و بیم فڕێ دەدەینە دڵی ئەوانەی کە بێباوەڕن، بەهۆی ئەوەی شەریك و هاوەڵیان بۆ خوا بڕیارداوە بێ ئەوەی خوا هیچ دەسەڵاتێکی پێدابن (بۆ دانانی هاوەڵگەری)، ئەوانە سەرەنجامی گەڕانەوەیان ئاگری دۆزەخە ئای‌کە چەندە ناخۆش و خراپە جێگەی ستەمکاران.

(١٥٢) سوێند بێت، خوا بەڵێنی خۆی بۆ ئێوە بەڕاستی بردەسەر (لەسەرەتای جەنگی ئوحود) دا، هەر بەمۆڵەت و یارمەتی ئەوزاتە دوژمنانتان بەگیر هێناو تێکتان شکاندن، هەتا ئەوکاتەی کە ساردیی رووی تێکردن و بوو بە کێشەتان لەسەر هەندێک شت و یاخی بوون (لە فەرمانی پێغەمبەر ﷺ و سەنگەرتان چۆڵ کرد) دوای ئەوەی هەندێك شتی نیشاندان کە حەزتان لێدەکرد، هەتانە دنیای دەوێت و هەتانە قیامەتی مەبەستە، لەوەودوا دەستی ئێوەی کۆتاکرد (لە دوژمنان) تا تاقیتان بکاتەوە، سوێند بێت، بەڕاستی خوا چاوپۆشی لێکردن و لێتان خۆشبوو، چونکە خوا فەزڵ و ڕێزی هەیە بۆ ئیمانداران.

(١٥٣) ئیتر ئەوەبوو کە «بەگیرهاتن و کشانەوە و شپرزە و پەرت و بڵاوبوون) خۆتان هەڵدەگێڕا بە کێوی ئوحود و دەورو بەریداو ئاوڕتان لەکەس نەدەدایەوە، لەکاتێکدا پێغەمبەریش بەدواتاندا بانگی دەکردن لە لاکەی ترەوە: (ئەی بەندەکانی خوا بگەڕێنەوە و رامەکەن)، جا ئەوەبوو ئێوە خەم و خەفەتتان کردە دڵی پێغەمبەرەوە (بە نافەرمانیتان، خوای گەورەش) خەم و پەژارەی کردە دڵی ئێوەوە (بەدەنگو باسی بریندار بوونی پێغەمبەرو شەهید بوونی) تاوەکو خەفەت نەخۆن بۆ ئەوەی لە دەستتان چووە و ئەوەش کە خوا تووشی کردوون و بە سەری هێنان (دیارە هاوەڵان پێغەمبەریان لەخۆیان و لەهەموو شت لاخۆشەویستتر بووە) خوایش ئاگادارە بەوکاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيۡكُم مِّنۢ بَعۡدِ ٱلۡغَمِّ أَمَنَةٗ نُّعَاسٗا يَغۡشَىٰ طَآئِفَةٗ
مِّنكُمۡۖ وَطَآئِفَةٞ قَدۡ أَهَمَّتۡهُمۡ أَنفُسُهُمۡ يَظُنُّونَ بِٱللَّهِ غَيۡرَ
ٱلۡحَقِّ ظَنَّ ٱلۡجَٰهِلِيَّةِۖ يَقُولُونَ هَل لَّنَا مِنَ ٱلۡأَمۡرِ مِن شَيۡءٖۗ
قُلۡ إِنَّ ٱلۡأَمۡرَ كُلَّهُۥ لِلَّهِۗ يُخۡفُونَ فِيٓ أَنفُسِهِم مَّا لَا يُبۡدُونَ لَكَۖ
يَقُولُونَ لَوۡ كَانَ لَنَا مِنَ ٱلۡأَمۡرِ شَيۡءٞ مَّا قُتِلۡنَا هَٰهُنَاۗ قُل لَّوۡ كُنتُمۡ
فِي بُيُوتِكُمۡ لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ كُتِبَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَتۡلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمۡۖ
وَلِيَبۡتَلِيَ ٱللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمۡ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمۡۚ
وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَلَّوۡاْ مِنكُمۡ
يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ إِنَّمَا ٱسۡتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ بِبَعۡضِ مَا
كَسَبُواْۖ وَلَقَدۡ عَفَا ٱللَّهُ عَنۡهُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٞ ﴿١٥٥﴾ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَقَالُواْ لِإِخۡوَٰنِهِمۡ إِذَا
ضَرَبُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ أَوۡ كَانُواْ غُزّٗى لَّوۡ كَانُواْ عِندَنَا مَا مَاتُواْ وَمَا
قُتِلُواْ لِيَجۡعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ حَسۡرَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡۗ وَٱللَّهُ يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۗ
وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ﴿١٥٦﴾ وَلَئِن قُتِلۡتُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ
أَوۡ مُتُّمۡ لَمَغۡفِرَةٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحۡمَةٌ خَيۡرٞ مِّمَّا يَجۡمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

(١٥٤) پاشان، دوای ئەو غەم و پەژارەیە ئارامیی و هێمنیی بە سەردا دابەزاندن کە وەنەوزێك بوو دەستەیەکتانی داگرتبوو، دەستەیەکی تریش بەڕاستی خەمی خۆیان بوو، گومانی ناڕەوایان دەبرد بە خوای گەورە بە گومانی نەفامانە، دەیانوت: ئایا ئێمە لەم کارەدا (لە بەدەستهێنانی سەرکەوتن) هیچ ڕۆڵێکمان هەیە؟! (ئەوپشتیوانەی کەخوا بەڵێنی پێدابووین بۆ نەهات؟!) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: بێگومان هەموو شتێک بەدەست خوایە، ئەوانە هەندێك شت دەشارنەوە لە دەروونی خۆیاندا و بۆ تۆی دەرناخەن، هەروەها دوڕوەکان دەڵێن: ئەگەر (بەڵێنی سەرکەوتن راست بوایە) ئێمە شتێکمان بەدەست بوایە ئالێرەدا نەدەکوژراین!! پێیان بڵێ: ئەگەر لەماڵی خۆشتاندا بوونایە، ئەوانەی کە بریارە بکوژرانایە، دەبوا هەروایان بەسەر بهاتایەو لە شوێنی کوژرانیاندا راکشانایە، بێگومان خوا ئەم شتانەتان بەسەر دەهێنێت تا ئەوەی لە دەروونتاندا هەیە تاقی بکاتەوە و چی لەدڵەکانتاندا هەیە خاوێنی بکاتەوە و حەقیقەتی دەربخات، ئەو خوایەش زانایە بەوەی کە لە ناخی سینە کاندا حەشار دراوە.

(١٥٥) بێگومان ئەوانەی پشتیان هەڵکرد (لەغەزای ئوحود) لە ڕۆژی بەیەکگەیشتنی هەردوو ئۆردوو (ئۆردووی ئیمانداران و ئۆردووی بێباوەڕان)، ئەوانە تەنها شەیتان تووشی هەڵەی کردن و لە خشتەی بردن بەهۆی هەندێك گوناهەوە کە ئەنجامیان دابوو، بەڕاستی خوا لێیان خۆشبوو چونکە بێگومان خوا لێخۆشبووە (لە گوناهەکەتان) و ئارامگرو خۆڕاگرە (زوو تۆڵە لە یاخی بوان ناسێنێت).

(١٥٦) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە وەکو ئەوانە مەبن کە بێباوەڕ بوون، لەکاتی سەفەر بەسەر زەویدا، یاخود کاتی جەنگ، بەبرایانی (هاوبیریان) دەوت: ئەگەر لای ئێمە بوونایە نە دەمردن، نە دەکوژران!! بۆ ئەوەی خوا ئەوە بکاتە خەفەت و ناخۆشی لە دڵیاندا، خۆ هەر خوا ژیان بەخشە و مرێنەرە، خوا بینایە بەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(١٥٧) خۆ ئەگەر بکوژرێن لە پێناوی خوادا یا خود بمرن، لێخۆش بوون لەلایەن خواوە هاوڕێ لەگەڵ ڕەحمەت، چاکترە لەوەی کە خەڵکی کۆی دەکەنەوە.

وَلَئِن مُّتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى ٱللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ
ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلْقَلْبِ لَٱنفَضُّوا۟ مِنْ حَوْلِكَ
فَٱعْفُ عَنْهُمْ وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى ٱلْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾ إِن يَنصُرْكُمُ ٱللَّهُ
فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِن يَخْذُلْكُمْ فَمَن ذَا ٱلَّذِى يَنصُرُكُم مِّنۢ
بَعْدِهِۦ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾ وَمَا كَانَ لِنَبِىٍّ أَن
يَغُلَّ وَمَن يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ
نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾ أَفَمَنِ ٱتَّبَعَ رِضْوَٰنَ
ٱللَّهِ كَمَنۢ بَآءَ بِسَخَطٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَمَأْوَىٰهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ
﴿١٦٢﴾ هُمْ دَرَجَٰتٌ عِندَ ٱللَّهِ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾
لَقَدْ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ
يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِهِۦ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَٰبَ
وَٱلْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا۟ مِن قَبْلُ لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٤﴾
أَوَلَمَّآ أَصَٰبَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا
قُلْ هُوَ مِنْ عِندِ أَنفُسِكُمْ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

(١٥٨) سوێند بێت ئەگەر بمرن یان بکوژرێن هەر بۆلای خوا کۆ دەکرێنەوە.

(١٥٩) کەوابوو (ئەی محمد ﷺ بەهۆی رەحمەتی خواوەیە تۆ نەرم و هێمن بویت لەگەڵیاندا، خۆ ئەگەر توڕەو قسە ڕەق و بێ بەزەیی بوویتایە، ئەوە هەموو لە دەورت بڵاوەیان دەکرد، کەواتە چاوپۆشیان لێبکە و لێیان ببورەو داوای لێخۆش بوونیان بۆ بکە، لە کارو پێشهاتدا پرس و رایان پێبکە، (دوای مەشۆرەت و پرس و ڕا) ئەگەر بڕیارتدا (کارێك ئەنجام بدەیت، ئەنجامی بدەو) پشت بە خوا ببەستە، چونکە بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆشدەوێت کە پشتی پێدەبەستن.

(١٦٠) ئەگەر خوا سەرکەوتنتان پێ ببەخشێت ئەوە هیچ کەس ناتوانێت سەرکەوێت بەسەرتاندا، خۆ ئەگەر پشتتان بەربدات، ئەوە کێ هەیە دوای ئەو کۆمەکتان بکات و سەرتان بخات، دە با ئەوانەی ئیماندارن هەکیتا پشت بەخوا ببەستن.

(١٦١) (هەندێك گومانیان برد کە پێغەمبەر ﷺ لە دابەشکردنی دەسکەوتدا نادادیی دەکات) بێگومان بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبووە کە نادادی و خیانەت بکات، هەر کەس ناحەقی و نادادی بکات لە رۆژی قیامەتدا نادادیەکەی (یەخەی پێ دەگرێت و) بەکۆڵیەوەیەتی، لەوەودوا پاداشتی هەر کەسێك بەگوێرەی کردەوەکانی دەدرێتەوە و ئەوانە ستەمیان لێناکرێت.

(١٦٢) ئایا ئەو کەسەی (بە پەرستن و چاکەکاری) شوێنی رەزامەندیی خواکەوتبێت، وەکو ئەو کەسە وایە (کە بەهۆی گوناهو تاوانەوە) شایستەی خەشم و قینی خوا بێت؟ بێگومان شوێنی ئەو جۆرە کەسانە دۆزەخە کە سەرەنجامێکی ناخۆشە.

(١٦٣) هەریەك لەو (دوو دەستەیە) پلەو پایەی خۆی هەیە لای خوا (لە بەهەشتی بەریندا یاخود لەناخی دۆزەخدا)، بەڕاستی خوا بینایە بەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(١٦٤) سوێند بێت بێگومان خوا منەتی ناوەتە سەر ئیمانداران کاتێك پێغەمبەرێکی بۆ رەوانە کردوون لە خۆیان ئایەتەکانی ئەویان بەسەردا دەخوێنێتەوە، دڵ و دەروونیان پاك و پوخت دەکاتەوە، هەروەها فێری قورئان و داناییان دەکات، بەڕاستی پێشتر لە گومراییەکی ئاشکرادا رۆچوو بوون و گیریان خواردبوو.

(١٦٥) ئایا کاتێك بەڵاو ناخۆشیەکتان تووشهات (لە جەنگی ئوحود) دا بۆ دەڵێن: ئەمە چی بوو؟ بۆ وامان بەسەر هات؟ لەکوێوە ئەمەمان بۆهات؟ (ئەی بۆلەیادیان چوو، خۆ لەجەنگی بەدردا) ئێوە دووئەوەندەتان بەوان کرد؟! ئینجا پێیان بڵێ: ئەو بەڵایە لەلایەن خۆتانەوە توشتان هات (کاتێك نافەرمانی پێغەمبەرتان کردو تەماعی دنیا لە دەروونتاندا جووڵا) بەڕاستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە، (بەندە چاکەکانیشی کاتێك هەڵە بکەن تووشی بەڵایان دەکاتو تاقیکردنەوەی سەنگینیان بۆ پێش دەهێنێت)...

وَمَآ أَصَٰبَكُمْ يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ وَلِيَعْلَمَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾ وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُوا۟ ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟ قَٰتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَوِ ٱدْفَعُوا۟ ۖ قَالُوا۟ لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّٱتَّبَعْنَٰكُمْ ۗ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَٰنِ ۚ يَقُولُونَ بِأَفْوَٰهِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۗ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ لِإِخْوَٰنِهِمْ وَقَعَدُوا۟ لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا۟ ۗ قُلْ فَٱدْرَءُوا۟ عَنْ أَنفُسِكُمُ ٱلْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١٦٨﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتًۢا ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِٱلَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا۟ بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾ ۞ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾ ٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ مِنۢ بَعْدِ مَآ أَصَابَهُمُ ٱلْقَرْحُ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ مِنْهُمْ وَٱتَّقَوْا۟ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾ ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ فَٱخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

(١٦٦) ئەوەش کە تووشتان بوو لە ڕۆژی بەیەك گەیشتنی هەردوو ئۆردووە کە (لە جەنگی ئوحود) دا ئەوە بە فرمان و ویستی خوا بوو، تا ئیمانی باوەڕداران دەربخات ...

(١٦٧) دووڕوویی و نالەباریی دووڕووەکانیش دەربخات، کاتێك پێیان وترا: وەرن بجەنگن لە پێناوی خوادا، یان (هیچ نەبێت) بەرگری لە خۆتان و ماڵ و منداڵتان بکەن، وتیان: ئەگەر بمانزانیایە شەڕو جەنگ بەرپا دەبێت ئەوە شوێنتان دەکەوتین و دەجەنگاین، ئەوانە ئەو ڕۆژە لە کوفرەوە نزیکترن تا لە ئیمان، بەدەمیان شتێك دەڵێن کە لە دڵ و دەروونیاندا نی یە، خوایش زانایە بەوەی کە دەیشارنەوە ...

(١٦٨) ئەوانەی بۆی دانیشتن و (نەچوون بۆ جەنگ) بەبراکانی خۆیانیان وت: ئەگەر ئەوانە (واتە شەهیدان) بەقسەی ئێمەیان بکردایە نە دەکوژران، ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: دەی کەواتە مردن لە خۆتان دووربخەنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن؟!

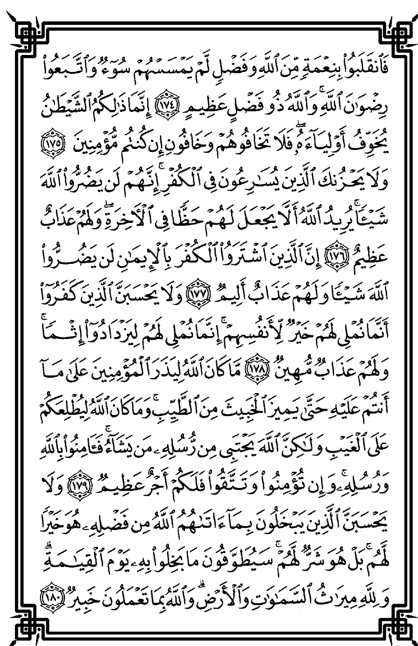
(١٦٩) هەرگیز وامەزانن و وادامەنێن ئەوانەی لەپێناوی خوادا شەهید بوون و کوژران، مردوون، نە خێر وانیە، بەڵکو ئەوانە زیندوون، لای پەروەردگاریان لە رزق و ڕۆزیی (هەمە جۆرو تایبەت) بەهرەوەرن...

(١٧٠) زۆر دڵخۆش و شادمانن بەو بەخشش و زیادە فەزڵەی کە خوا پێی بەخشیوون، مژدەش دەدەن بەوانەی هێشتا بەوان نەگەیشتوون و (شەهید نەبوون) کە بێگومان هیچ ترس و بیمێکیان لەسەر نی یە، هیچ غەم و پەژارەیەکیان بۆ پێش نایەت (لەبەجێ هێشتنی دنیا).

(١٧١) مژدە دەدەن بەنازو نیعمەتانی تایبەتی و فەزڵ و ڕێزی بێ سنوور لەلایەن خوای میهرەبانەوە، بەڕاستی خوایش پاداشتی ئیمانداران زایە ناکات و (ڕەنج بەخەسار نابن)...

(١٧٢) ئەوانەی کە بەدەم بانگەوازی خواو پێغەمبەرەوە ﷺ چوون، دوای ئەوەی کە تووشی ناخۆشی و زام و ئێش بوون، بۆ ئەوانەیان کە چاکەیان کردو پارێزکار بوون، پاداشتی زۆر گەورە و بێ سنوور ئامادەیە...

(١٧٣) ئەوانەی کە خەڵکی (باوەڕ لاواز) پێیان دەڵێن: بەڕاستی خەڵکی بێ باوەڕو خوانەناس خۆیان بۆ ئێوە کۆ کردۆتەوە و خۆیان بۆ ئێوە مەڵاس داوە لێیان بترسن (خۆتان تووشی بە لا مەکەن) بەڵام ئەوان (واتە ئیمانداران بەو پروپاگەندەیە) باوەڕیان زیاتر دامەزراو، وتیان: خوامان بەسە کە یاریدەدەرو یارمەتیدەرێکی چاکو پایەدارە بۆمان.

فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾ وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ ۚ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۗ يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾ مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ مَن يَشَاءُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُم ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

(١٧٤) ئەوسا ئیتر موسوڵمانان گەڕانەوە هاوڕێ لەگەڵ فەزڵ و نازو نیعمەتی خوایی‌دا، هیچ ناخۆشیەکیشیان بۆ پێش نەهات، چونکە شوێنی ڕەزامەندی خواکەوتبوون و (هەر ئەوەشیان مەبەست بوو)، خوای گەورەش هەر خۆی خاوەنی فەزڵ و ڕێزێکی زۆر گەورەیە.

(١٧٥) ئەوە بەڕاستی تەنها شەیتانە یاوەرەکانی خـۆی دەترسێنێت، ئێوەی (ئیماندار) لێیان مەترسن، بەڵکو هەر لە من بترسن ئەگەر ئیماندارن (بێگومان ترسان لە خوا ئاسوودەیی و ئارامیی دەبەخشێت بە ئیماندار).

(١٧٦) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) ئەوانەی کە پێشبرکێ دەکەن لە بێباوەڕیدا خەمبارت نەکەن، چونکە بەڕاستی ئەوانە هەرگیز هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن، خوا دەیەوێت هیچ بەشێکیان لە قیامەتدا پێ نەبەخشێت، سزای سەخت و زۆر ناسۆریش بۆیان ئامادەیە.

(١٧٧) بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕییان هەڵبژارد لە جیاتی ئیمان، بێ باوەڕییان کڕی لەجیاتی باوەڕ، بەهیچ جۆرێك زیان بەخوا ناگەیەنن بە ڵکو سزای بەئێش چاوەڕێیانە.

(١٧٨) ئەوانەی ڕێبازی کوفریان گرتۆتەبەر، وا گومان نەبەن کە مۆڵەتمان داون و (نـازو نـیعمەتی دنیامان پێبەخشیوون) ئەوە خێرە بۆیان، ئێمە تەنها بۆیە مۆڵەتیان دەدەین تا زیاتر گوناهبار ببن، ئەوانە سزایەکی ڕیسواکەر چاوەڕێیانە.

(١٧٩) خوا ئیمانداران واز لێناهێنێت هەر وەکو ئەوەی کە ئێستا ئێوە لەسەری هەن (دڵسۆزو نادڵسۆز، خەمخۆرو بێ باك تێکەڵن)، هەتا پیس و پاك لەیەك جیانەکاتەوە (بەهۆی جۆرەها تاقی کـردنەوە و پێشهاتەوە)، بێگومان خوا جیهانی شاراوەتـان نـیشان نـادات (تـا ئـاینده بـزانـن)، بـەڵکو خـوا لە پێغەمبەرەکانی کەسانێك هەڵدەبژێرێت کە بیەوێت (تا لە هەندێك نهێنی ئاگاداربن بەو ڕادەیەی کە پێویستە)، جا باوەڕ بەخواو پێغەمبەرانی بهێنن، خۆ ئەگەر باوەڕی دامـەزراو بـهێنن و پـارێزکاریی بکەن و لە خوا ترس بن، ئەوە پاداشتی بێ سنوور و نەبڕاوە چاوەڕێتانە.

(١٨٠) واگومان نەبەن ئەوانەی کە بـەخیلی و ڕەزیـلی دەکـەن، لەو نـازو نـیعمەتانەی خـوا پـێی بەخشیوون، نابەخشن، کارێکی چاکە بۆیان، نە خێر ئەوە کارێکی خراپ و نادروستە بۆیان، چونکە ئەو شتانەی کە نەیاندەبەخشی لە ڕۆژی قیامەتدا دەست دەنێتە بینیان و دەبنە کۆت لە گـەردنیاندا، (بێگومان) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر خوا خاوەنیانەو خوا ئاگایە بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئێوە ئەنجامی دەدەن.

لَّقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا۟ وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ عَهِدَ إِلَيْنَآ أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ ٱلنَّارُ ۗ قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِى بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَبِٱلَّذِى قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١٨٣﴾ فَإِن كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ جَآءُو بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۖ فَمَن زُحْزِحَ عَنِ ٱلنَّارِ وَأُدْخِلَ ٱلْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ ۞ لَتُبْلَوُنَّ فِىٓ أَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟ أَذًى كَثِيرًا ۚ وَإِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ فَإِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾

(١٨١) سوێند بێت بێگومان خوای پەروەردگار گوفتاری (نابەجێی) ئەو (جولەكانەی) بیست كە وتیان: خوا هەژارە و ئێمە دەوڵەمەندین!! ئێمە ئەو گوفتارانە یادداشت و تۆمار دەكەین لەسەریان، هەروەها كوشتنی پێغەمبەران بە دەستی ئەوان بە ناحەق، (لە دۆزەخیشدا) پێیان دەڵێین: بچێژن سزای ئاگری سوتێنەر...

(١٨٢) ئەو سزایە لە دەرەنجامی دەست پێشخەری خۆتاندایە، چونكە بەڕاستی خوا هیچ جۆرە ستەمێك لە بەندەكان ناكات.

(١٨٣) (ئەو جوولەكانەی) دەڵێن: خوا پەیمانی داوە بە ئێمە كە بە هیچ پێغەمبەرێك باوەڕ نەكەین تاقوربانیەكمان بۆ نەهێنێت و (نەیبینین) ئاگر دەیخوات و دەیسوتێنێت و لە ناوی دەبات، (ئەی محمد) ﷺ پێیان بڵێ: خۆ ژمارەیەك پێغەمبەر لە پێش منەوە رەوانەكران بۆتان بەچەندەها بەڵگەو نیشانەی ئاشكراوە، بەو داخوازیەشەوە كەوتتان، جا بۆ كوشتانن و (شەهیدتان كردن) ئەگەر ئێوە راستگۆن؟!

(١٨٤) خۆ ئەگەر بروایان پێنەكردیت، ئەوە بەڕاستی زۆرێك لە پێغەمبەرانی پێش تۆ بروایان پێ نەكراوە هەرچەندە جۆرەها موعجیزە و نامەی پڕ لە ستایش و ئامۆژگاری و كتێبی رووناككەرەوەیان پێدا ڕەوانە كرابوو.

(١٨٥) هەموو كەسێك دەبێت بمرێت و مردن بچێژێت، تەنها لە رۆژی قیامەتدا كرێ و پاداشتان بەتەواوی پێ دەدرێت (دەرئەنجامی كردەوەكانتان دێتەوە ڕێتان) ئەوسا ئەوەی دوور خرایەوە لە ئاگری دۆزەخ و خرایە بەهەشتەوە، ئەوە بەڕاستی سەرفراز بووە، ژیانی دنیاش بێجگە لەوەی كە رابواردنێكی خەڵەتێنەرە شتێكی تر نیە.

(١٨٦) سوێند بێت تاقی دەكرێنەوە لە ماڵ و دارایی و خۆیشتاندا (زیان لە ساماندا دەكەن، خۆتان توشی ناخۆشی و ئازار دەبن) هەروەها سوێند بێت لە خاوەنانی كتێبی پێش خۆتان و لە موشریك و هاوەڵگەرانەوە ئازارێكی زۆر دەبیسن (ئەوەندە بوختان و قسەی نابەجێتان بۆ هەڵدەبەستن، وەك‌ئازار بەرگوێتان بكەوێت وایە)، بە ڵام ئەگەر خۆڕاگر بن و پارێزكار بن و لە خوا بترسن (لە سنوور دەرنەچن)، بەڕاستی ئەو هەڵوێستە لەكارە پەسەند و كردەوە پایەدارەكانە.

وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ
وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ فَنَبَذُوهُ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ وَٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦ ثَمَنًا
قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾ لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ
بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟ فَلَا تَحْسَبَنَّهُم
بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾ إِنَّ فِى
خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ
لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩٠﴾ ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَٰمًا وَقُعُودًا
وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَٰطِلًا سُبْحَٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ﴿١٩١﴾
رَبَّنَآ إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ ٱلنَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُۥ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ
أَنصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْإِيمَٰنِ أَنْ
ءَامِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ فَـَٔامَنَّا ۚ رَبَّنَا فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا
سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ ٱلْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾ رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدتَّنَا
عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾

(١٨٧) (یاد بێنەرەوە) کاتێك خوا پەیمانی وەرگرت لەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە کە روونی بکەنەوە بۆ خەڵکی و مەرامەکانی باس بکەن و نەیشارنەوە، کەچی خستیانە پشت خۆیان و بە نرخێکی هەرزان فرۆشتیان (ئەگەر هەموو دنیاش بێت، دینی بۆ بفرۆشی هەرزان فرۆشراوە و زەرەرێکی بێ سنوورە) ئای کە شتێکی بێ نرخیان کریوە و دەستیان کەوتووە.

(١٨٨) وا گومان مەبە بەوانەی دڵخۆشن بەوەی کە هەیانەو حەزدەکەن باس بکرێن و خەڵکی سوپاسیان بکات لەسەر کارو چاکەیەك کە نەیانکردووە، ئەوە هەرگیز وامەزانە ئەوانە لە دەست سزا رزگاریان دەبێت، بەڵکو سزایەکی بە ئێش چاوەڕێیانە.

(١٨٩) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر خوا خاوەنیانە و ئەو خوایە دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا بەتەواوی هەیە.

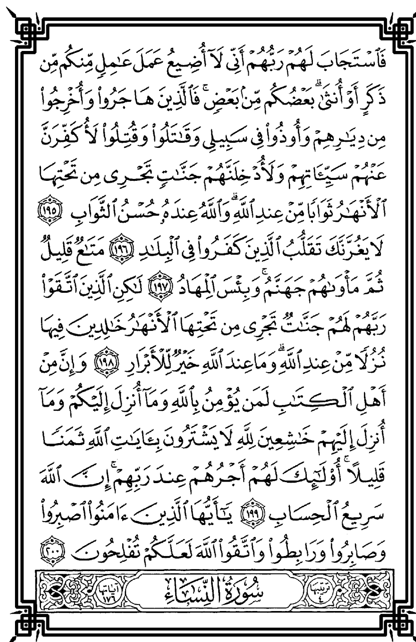
(١٩٠) بەڕاستی لە دروستکردنی ئاسمانەکان و زەویدا و لە ئاڵوگۆڕی شەو و رۆژدا بە ڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند...

(١٩١) ئەوانەی یادی خوا دەکەن لە کاتێکداکە بە پێوەن یان دانیشتوون یان راکشاوون (لە هیچ حاڵەتێکدا یادی ئەوزاتە فەرامۆش ناکەن)، هەمیشە بیردەکەنەوە لە دروست بوونی ئاسمانەکان و زەوی (بیردەکەنەوە لە هەموو وردەکاریەك، سەرنجی هەموو دیاردەیەك دەدەن، سەرئەنجام دەڵێن): پەروەردگارا تۆ ئەم هەموو دروست کراوانەت بێهودە و بێ ئامانج دروست نەکردووە، پاکیی و بێگەردیی شایستەی تۆیە، دە تۆش بمانپارێزە لە سزای ئاگری دۆزەخ.

(١٩٢) پەروەردگارا بەڕاستی تۆ هەرکەس بخەیتە ناو ئاگری دۆزەخەوە، ئەوە ئیتر شەرمەزارو ریسواو خەجاڵەتت کردووە، (جا بێگومان لەوێ) ستەمکاران هیچ جۆرە پشتیوانێکیان نیە.

(١٩٣) پەروەردگارا؛ بەڕاستی ئێمە گوێمان لە بانگخوازێك بوو، بانگی کردین بۆ ئیمان و (دەیفەرموو): ئیمان بهێنن بە پەروەردگارتان جا ئێمەش (بێ دوودڵی)، خێرا باوەڕمان هێناو (وتمان): پەروەردگارا؛ دەتۆش لەگوناهو هەڵەکانمان خۆش ببە، چاوپۆشی بکە لەکردارە ناپەسەندەکانمان و (لەسەر رێبازی) چاکان و (بەختەوەران) بمانمرێنە و لەگەڵ ئەواندا کۆمان بکەرەوە.

(١٩٤) پەروەردگارا؛ ئەو بەڵێنانەشمان بۆ ئەنجام بدە کە لەسەر زاری پێغەمبەرانتدا بەئێمەت داوە (کە سەرکەوتنە لە دنیاداو بەهەشتی بەرینە لە داهاتوودا)، لە رۆژی قیامەتیشدا خەجاڵەت و روو زەردمان مەکە، بێگومان تۆ بەڵێن شکێن نیت و بەڵێنی خۆت دەبەیتە سەر.

(١٩٥) (كاتێك ئـیمانداران بـەم شـێوەیە نـزایـان كـرد، كـە پەروەردگای ئازیزیان فێریان دەكات) پەروەردگاریان دۆعاو نزاكانی گیراكردن (بۆیە دەفەرموێت): بەڕاستی من هەوڵ و كۆشش و كارو كردەوەی هیچ كام لە ئێوە بەزایـە نـادەم، چ نێرینە و پیاوتان، چ مێینە و ئـافرەتتان (چـونكە) هـاوكاری یەكتر بوون (لە چاكەو چاكەكاریدا)، جا ئەوانـەی كـۆچیان كـردو لە شـوێنەواری خـۆیان دەربـەدەركران و ئـازارو ئەشكەنجەدران لە پێناوی مـندا و جـەنگان و شـەهیدكران، بەڕاستی سوێند بێت چاوپۆشی دەكەم لە هەڵەو گوناهەكانیان و دەیانخەمە باخەكانی بەهەشتەوە كە چەندەها رووبار بەژێر درەختە كـانیداو بـەردەم كـۆشكەكـانیدا دەڕوات، ئـەمەش پاداشـتێكە لە لایـەن خـواوە (پـێشكەشیان دەكـرێت) خـوا پاداشتی چاك و جوانی لایە (بۆ تێكۆشەران).

(١٩٦) (ئەی ئیماندار) هەرگیز هـێزو دەسـەڵاتی ئـەوانـەی بێباوەڕن لەوڵاتاندا (لەسەر زەوی خوادا) تۆ لەخشتە نەبات، (خەتەرە و خەیاڵی نابە جێتبۆ دروست نەكات)

(١٩٧) (چونكە ئەوە هەرهەمووی) رابواردنێكی كەمە، لەوەودوا شوێن و جێگەیان دۆزەخە، كە ناخۆشترین جێگە و رێگەیە.

(١٩٨) بە ڵام ئەوانەی كە پارێزكارن و لە سزای پەروەردگاریان دەترسن (جـێگە و رێگـەیان) بـاخەكـانی بەهەشتە كە چەندەها رووبار بەژێر درەختەكانیداو بەبەردەم كۆشكەكانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگـەڵ ژیـانی هەمیشەیی لەوێدا، ئەو شوێنانەش لەلایەن خواوە ئامادەكراوە، بۆ میوانداریی هەمیشەیی بەختەوەران، ئەڵبەتە ئەوبەشەی كە لای خوایە چاكترو بەنر خترە بۆ پاكانو چاكانو بەندە راستەقینەكانی خوای میهرەبان.

(١٩٩) بەڕاستی هەندێ كەس هەن لە خاوەنانی كتێب كە باوەڕی بەخوا پتەو و دامـەزراوە، هـەروەها بـەو (قورئانەش) كە بۆ ئێوە رەوانەكراوە و بەو كتێبانەش بۆ خۆیان پێشتر رەوانە كراوە، لەكاتێكدا ئەوانە تـرسی خوایان لە دڵدایە و مەبەستیانە خوا لێیان رازی بێت، ئایەتەكانی خوا بەنرخێكی كەم (یاخود بەهیچ نرخـێك) نافرۆشن، ئەوانە پاداشتی (ئیمان و باوەڕی) خۆیان لای پەروەردگاریان وەردەگرن، بەڕاستی خوا بەخێرایی لێپرسینەوە ئەنجام دەدات (تا بەزوویی بەختەوەران بخاتە بەهەشتەوە و ناپوختەكانیش لە دۆزەخ توند بكات.)

(٢٠٠) ئەی ئەوانەی كە باوەرتان هێناوە خۆگربنو خۆڕاگریی و ئارامگریی بەسەر خۆتاندا بهێنن، نەبەزن لە خۆگری و مانەوەتان لە سەنگەردا، هەوڵ بدەن هەمیشە لە سەنگەری خەبات و كۆششدا بن، لە خوا بترسن و پارێز كاربن بۆ ئەوەی سەرفرازیی (هەمیشەیی) بەدەست بهێنن (لەمایەی رەحمەتی خوادا لە بەهەشتی بـە ریندا).

سورتی (النساء)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ﴿١﴾ وَءَاتُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰٓ أَمۡوَٰلَهُمۡۖ وَلَا تَتَبَدَّلُواْ ٱلۡخَبِيثَ بِٱلطَّيِّبِۖ وَلَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَهُمۡ إِلَىٰٓ أَمۡوَٰلِكُمۡۚ إِنَّهُۥ كَانَ حُوبٗا كَبِيرٗا ﴿٢﴾ وَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تُقۡسِطُواْ فِي ٱلۡيَتَٰمَىٰ فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۚ ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ أَلَّا تَعُولُواْ ﴿٣﴾ وَءَاتُواْ ٱلنِّسَآءَ صَدُقَٰتِهِنَّ نِحۡلَةٗۚ فَإِن طِبۡنَ لَكُمۡ عَن شَيۡءٖ مِّنۡهُ نَفۡسٗا فَكُلُوهُ هَنِيٓـٔٗا مَّرِيٓـٔٗا ﴿٤﴾ وَلَا تُؤۡتُواْ ٱلسُّفَهَآءَ أَمۡوَٰلَكُمُ ٱلَّتِي جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمۡ قِيَٰمٗا وَٱرۡزُقُوهُمۡ فِيهَا وَٱكۡسُوهُمۡ وَقُولُواْ لَهُمۡ قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗا ﴿٥﴾ وَٱبۡتَلُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُواْ ٱلنِّكَاحَ فَإِنۡ ءَانَسۡتُم مِّنۡهُمۡ رُشۡدٗا فَٱدۡفَعُوٓاْ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡۖ وَلَا تَأۡكُلُوهَآ إِسۡرَافٗا وَبِدَارًا أَن يَكۡبَرُواْۚ وَمَن كَانَ غَنِيّٗا فَلۡيَسۡتَعۡفِفۡۖ وَمَن كَانَ فَقِيرٗا فَلۡيَأۡكُلۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ فَإِذَا دَفَعۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡ فَأَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِمۡۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبٗا ﴿٦﴾

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی خەڵکینەلە خەشم و نارەزایی ئەو پەروەردگارەتان خـۆ بپارێزن کە ئێوەی لە تاکە نـەفسێك دروست کـردووە، هـەر لەو نەفسەش هاوسەرەکەی بەدی هێنا، لەو دووانەش پیاوان و ژنانی زۆری خستۆتەوە و بڵاوکردەوە، هەروەها لەو خوایە بترسن کـە بەناوهێنانی لە یەکتر داوای پێویستیەکانتان دەکەن هـەوڵ بـدەن پەیوەندی خزمایەتیش بپارێزن و (پتەوی بکەن) چونکە بەڕاستی خوا (هەمیشە و بەردەوام) چاودێرە بەسەرتانەوە.

(٢) (خەڵکینە) ماڵ و سـامانی هـەتیوان بـدەنەوە دەست خـۆیان (کاتێك گەورە بوون وفامیان کردەوە)، ماڵی خراپ و پیسی خۆتان مەگۆڕنەوە بەماڵی چاك و پاکی ئەوان، ماڵ و سامانیان مـەخۆن لەگەڵ ماڵ و سامانی خۆتانداو (مەیفەوتێنن) بەڕاستی ئەو کـارە ستەم و گوناهێکی گەورەیە.

(٣) ئەگەر ترسان لەئەنجام نەدانی دادپەروەری لەگەڵ کچە بـێ باوکەکاندا (ئەگەر بیانکەنە هاوسەرتان، ئەوە واز لەوان بهێنن)، لە ئافرەتانی تر کە حەڵاڵن بۆتان ژن مارە بکەن دوو دوو، یان سیان سیان، یان چوار چوار، (ئەڵبەتە لە یەك هاوسەر زیاتر مەرج و بارودۆخی تایبەتی خۆی هەیە) خۆ ئەگەر ترسان لەوەی کە نە توانن دادپەروەر بن (لەنێوان هاوسەرەکانتاندا) ئەوە با یەك ژن مارە بکەن، یان ئەوکەنیزەکانەی کە هەتانن (کە دیاردەیەکی کاتی بوو، ئیسلام بنەبڕی کرد)، ئەوەی کە باسکرا نزیکترە لەوەی ستەم نەکەن (ئەگەر پەیڕەوی بکەن).

(٤) مارەیی ئافرەتان بدەن بەوپەڕی دڵفراوانی و ئاسوودەییەوە، خۆ ئەگەر بەئارەزوو ویستی خۆیان دەستیان هەڵگرت لە هەندێك مارەیی و بەخشینیان بە ئێوە، بۆتان هەیە بیخۆن و بەکاری بهێنن و بەبێ دوودڵێ نۆشی بکەنو (سوودی لێ وەربگرن).

(٥) ماڵ و سامانتان مەدەن بەکەم عەقڵ و پیاو خراپان (کە ئێوە بەرپرسن لە ماڵیان)، لەکاتێکدا خواکردوویەتی بەهۆی ژیان و پایەداری و هەستانەوەتان، بەڵکو تەنها بە شیان بدەن بۆ خۆراك و پۆشاك، بەجوانی قسەی راست و دروستیان بۆ بکەن (تەرەیان مەکەن).

(٦) هەتیوان تاقی بکەنەوە (بەوەی کە هەندێك پارەیان بدەنێ و خۆتان سەرپەرشتیان بکەن) هەتا ئەوکاتەی کە وەختی ئەوەیان دێت هاوسەر بگرن، ئەوسا ئەگەر هەستتان کرد ژیرو سەلارن، پارە و سامانەکەیان پێ بدەنەوە، نەکەن ماڵ و سامانیان بخۆن بەزیادەڕەوی لەخەرج کردنیدا لە ترسی ئەوەی نەوەکو گەورە بن و زوو لە دەستتان بسێننەوە، جا ئەوەی دەوڵەمەندە بادەستی بپارێزێت و ئەوەش کە هەژارە باڵێی بخوات و لە سنوور دەرنەچێت و زیادەڕەوی نەکات، جاکاتێك ماڵ و سامانەکانیان تەسلیم دەکەنەوە ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن (هەرچەندە) تـەنها خـوا بـەسە بـۆ لێـپرسینەوە و چاودێری.

لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٧﴾ وَإِذَا حَضَرَ ٱلْقِسْمَةَ أُو۟لُوا۟ ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينُ فَٱرْزُقُوهُم مِّنْهُ وَقُولُوا۟ لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٨﴾ وَلْيَخْشَ ٱلَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا۟ مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَٰفًا خَافُوا۟ عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلْيَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَٰمَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾ يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ فِىٓ أَوْلَٰدِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ فَإِن كُنَّ نِسَآءً فَوْقَ ٱثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِن كَانَتْ وَٰحِدَةً فَلَهَا ٱلنِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا ٱلسُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٌ فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٌ وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُ فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِى بِهَآ أَوْ دَيْنٍ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

(٧) پیاوان بـەشیان هـەیە لەو شـتانەدا کـەباوك و دایك و خزمان بە میراتی لەدوایان بەجێ دەمێنێت، هەروەها ژنانیش بەشیان هەیە لەو شتانەدا کـە بـە میراتیی لە باوك و دایك و خزمان بەجێ دەمـێنێت، لەکەم و زۆری بەشی هەر کەسێك دیاری کراوە و، دەبێت بیدرێتێ.

(٨) خۆ ئەگەر کاتێك لە دابەش کـردنی مـیراتـیدا خزمان و هەتیوان و هەژاران ئامادە بوون، ئەوە لەو میراتیە بەشیان بدەن و بەجوانی قسەیان بۆ بکـەن (پیایاندا هەڵمەشاخێن).

(٩) دەبا ئەوانەش کە (دوورنیە بەم نزیکانە بمرن) و نەوەی لاواز و ساوایـان لەدوا بـەجێ بـمێنێت، خواناسی و ئاینداری بکەنە پـیشەیان و گـوفتاری چاك و بەجێبڵێن (وەسیەتی چاكبکەن، بێگوان خوا دەمێنێت بۆ منداڵی جـێماویان ئـەگـەر خواناس و گوفتار جوان و بەخشندە بن).

(١٠) بەڕاستی ئەوانەی کە ماڵی هەتیووان بە ناحەق و ستەم دەخۆن، بێگومان ئەوانە تەنها ئاگر دەخۆن و ئەو ماڵە دەبێتە ئاگر لە سکیاندا، لە قیامەتیشدا دەچنە ناو ئاگری دۆزەخەوە.

(١١) خوا ڕێنموویتان دەکات و فەرمانتان پێ دەدا دەربارەی نەوەکانتان لە بواری میراتـی گرتندا (ئەویش ئەوەیە) کە بەشی نێرینەیەکیان ئەندازەی بەشی دوو مێینەیانە، خۆ ئەگـەر منداڵـەکان تەنها ئافرەت بوون (دووان) و لە دووان زیاتر بوون ئەوە دووبەش لە سێ بەشی میراتیە کە لەوان بەش دەکرێت، خۆ ئەگەر مردووەکە تەنها کـچێکی هـەبوو ئـەوە نـیوەی داراییەکەی دەدرێتێ، شەشیەکیش دەدرێت بەهەریەك لە دایك و باوکی ئەگەر مـردووەکـە منداڵی هەبوو، خۆ ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو، تەنها دایك و باوکی هەبوو ئەوە دایکی سێیەکی دەبات و ئەوی تریشی بۆ باوکی دەبێت، خۆ ئەگەر باوکی نەبوو دایكو براو خوشکی هەبوو ئەوە شەشیەکی میرات بـۆ دایکـی دەبـێت، ئـەمانە هـەمووی دوای وەسـیەتێك کـە مردووەکە کردوویەتی و دانەوەی قەرزو قەرزاری دەبـێت، ئـێوە نـازانـن کـە بـاوانـتان و نەوەکانتان کام لایان سوودی زیاترە بۆتان (لەبەرئەوە بەگوێرەی فەرمانی خوا میراتی دابەش بکەن، ئابەم شێوەیە میراتی دابەش کردن) فەرزە لەسـەرتان کـە پـەیرەوی بکـەن چـونکە لەلایەن خواوە دیاریکراوە، بەڕاستی خوایش هەمیشە و بەردەوام زانا و دانایە.

۞ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِن لَّمْ يَكُن
لَّهُنَّ وَلَدٌ فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا
تَرَكْنَ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ
وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ
فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُم
مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِن كَانَ
رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ
وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ مِن ذَٰلِكَ
فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا
أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ
﴿١٢﴾ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾
وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٤﴾

(١٢) هەروەها نیوەی میراتی ژنەکانتان دەدرێت بە ئێوە ئەگەر منداڵیان نەبوو، خۆ ئەگەر منداڵیان هەبوو ئەوە چواریەکی میراتی ژنەکانتان بۆ هەیە، ئەمانە هەمووی دوای بەجێهێنانی وەسیەتی ژنان و دانەوەی قەرزیان، بۆ ژنانیش چواریەکی میراتی ئێوە بڕیاردراوە ئەگەر ئێوە منداڵتان لەدوا بەجێ نەمابێت، خۆ ئەگەر منداڵتان هەبوو ئەوە هەشتیەك بۆ ژنە کە دەبێت لەوەی کە بە میراتی لێتان بەجێ ماوە، ئەمانە هەمووی دوای بەجێهێنانی وەسیەتتان و دانەوەی قەرزەکانتان، خۆ ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك مرد، منداڵ و باوك و باپیرو براو خوشکی دایك و باوکی نەبوو، بەڵکو تەنها خوشکێك یان برایەکی دایکی هەبوو، ئەوە شەشیەك بەشی هەر یەکێك لەوان دەبێت، خۆ ئەگەر براو خوشکی دایکی لە یەك زیاتر بوون ئەوە هەموویان هاوبەشن لە سێیەکی میراتیەکەدا (بەیەکسانی ژن و پیاو) ئەمانە هەمووی دوای وەسیەتێك کە دەکرێتو دانەوەی قەرز، لەکاتێکدا ئەو وەسیەتە زیانبەخش نەبێت بەمیراتگران، ئەمانە هەر هەمووی بڕیار و فرمانن لەلایەن خوای گەورەوە و ئەو خوایە زانا و بە حیلم و حەوسەڵەیە.

(١٣) ئەوانەی باسکران (دەربارەی هەتیووان و چۆنیەتی دابەشکردنی میراتی) ئەو سنوورانەن خوا دیاری کردوون، جا ئەو کەسەی فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەی بکات (لەم بوارەداو لە هەموو بوارەکانی تردا)، ئەوە خوا دەیخاتە ناو باخەکانی بەهەشتەوە؛ کە چەندەها رووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبڕاوە تیایدا، بێگومان هەر ئەوەشە سەرفرازیی گەورە و دەستکەوتی بێ سنوور.

(١٤) (بەڵام) ئەوەی یاخی بێت لە خواو پێغەمبەرەکەی و دەرچێت لە سنوورەکانی، ئەوە خوا دەیخاتە ناو ئاگرێکەوە کە بۆ هەمیشە تیایدا دەمێنێتەوە و سزایەکی سەر شۆڕکەر و ریسواکەری بۆ هەیە.

وَٱلَّٰتِي يَأۡتِينَ ٱلۡفَٰحِشَةَ مِن نِّسَآئِكُمۡ فَٱسۡتَشۡهِدُواْ
عَلَيۡهِنَّ أَرۡبَعَةٗ مِّنكُمۡۖ فَإِن شَهِدُواْ فَأَمۡسِكُوهُنَّ فِي
ٱلۡبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّىٰهُنَّ ٱلۡمَوۡتُ أَوۡ يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلٗا
﴿١٥﴾ وَٱلَّذَانِ يَأۡتِيَٰنِهَا مِنكُمۡ فَـَٔاذُوهُمَاۖ فَإِن تَابَا
وَأَصۡلَحَا فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمَآۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ تَوَّابٗا رَّحِيمًا
﴿١٦﴾ إِنَّمَا ٱلتَّوۡبَةُ عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٖ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِن قَرِيبٖ فَأُوْلَٰٓئِكَ يَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۗ وَكَانَ
ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿١٧﴾ وَلَيۡسَتِ ٱلتَّوۡبَةُ لِلَّذِينَ
يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ
قَالَ إِنِّي تُبۡتُ ٱلۡـَٰٔنَ وَلَا ٱلَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمۡ كُفَّارٌۚ
أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا ﴿١٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ لَا يَحِلُّ لَكُمۡ أَن تَرِثُواْ ٱلنِّسَآءَ كَرۡهٗاۖ وَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ
لِتَذۡهَبُواْ بِبَعۡضِ مَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ
مُّبَيِّنَةٖۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰٓ
أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ خَيۡرٗا كَثِيرٗا ﴿١٩﴾

(١٥) ئەو ئافرەتانەی کە زینا دەکەن لە ژنانتان ئەوە چوار شایەتیان لە خۆتان لەسەر بگرن، جا ئەگەر شایەتیاندا، ئێوە لە ماڵدا بەندیان بکەن، تا مردن یەخەیان پێدەگرێتیان خوا دەروویەکیان لێ دەکاتەوە.

(١٦) ئەو ژن و پیاوەتان، یان ئەو کوڕ و کچەتان کە زینایان لە دەست دەقەومێت، ئەوە ئێوە لێیان بدەن و ئازاریان بدەن، خۆ ئەگەر تەوبەیان کردو خۆیان پەروەردە و چاککرد، ئەوە ئێوە وازیان لێ بهێنن (تەعنەیان لێمەدەن، بەچاوی سوك تەماشایان مەکەن) چونکە بەڕاستی خوا هەمیشە تەوبەوەرگرە و بەڕەحم و میهرەبانیشە.

(١٧) خوای گەورە تەنها ئەو تەوبەو پەشیمانیە قبوڵ دەکات و ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە گوناهو و نادروستی بەنەفامی و نەزانی ئەنجام دەدەن و پاشان بە زوویی تەوبە دەکەن و پەشیمانی دەردەبڕن، ئا ئەو جۆرە کەسانە خوا تەوبەیان لێ وەردەگرێت و هەمیشە و بەردەوام خوا زانایە (بەوەی بەنەزانیی و نەفامی هەڵە و گوناهـ ئەنجام دەدات) و دانایە و (دەزانێت کە ئادەمیزاد هەندێك جار لاوازیی رووی تێدەکات و بەهەڵەدا دەچێت، لەبەرئەوە نائومێدی ناکات).

(١٨) تەوبەو پەشیمانی بۆ ئەو کەسانە نیە کە بەردەوامن لەسەر گوناهو تاوان، ئەوکاتەی مردن یەخەی بەیەکێکیان گرت ئەوسا بڵێت: ئەوە ئیتر من بەڕاستی لە ئێستەوە تەوبەم کرد، تەوبە لەوانەش وەرناگیرێت کە بەکافری دەمرن، بۆ ئەو جۆرە تاوانبارانە هەموویان سزایەکی بەئێشمان ئامادە کردووە.

(١٩) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە دروست نیە بۆتان ژنان بە زۆر بکەنە میراتی خۆتان و دەستیان بەسەردا بگرن، (وەکو کەلوپەلی تری ناوماڵ)، ناچاریشیان مەکەن تا هەندێك مارەییتان بۆ بگەڕێننەوە، مەگەر ئەوان گوناهێکی ئاشکراو دیار ئەنجام بدەن، هاوژینییان بەجوانی لەگەڵدا بەرنەسەر، خۆ ئەگەر خۆشتان نەویستن و لێیان بێزار بوون، ئەوە دوور نیە و دەشێت حەزتان لە شتێك نەبێت و خوا بیکات بەمایەی خێرو بێری زۆرو بێسنوور.

وَإِنْ أَرَدتُّمُ ٱسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَىٰهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا۟ مِنْهُ شَيْـًٔا ۚ أَتَأْخُذُونَهُۥ بُهْتَـٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٢٠﴾ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُۥ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنكُم مِّيثَـٰقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾ وَلَا تَنكِحُوا۟ مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ فَـٰحِشَةً وَمَقْتًا وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَـٰتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَٰتُكُمْ وَعَمَّـٰتُكُمْ وَخَـٰلَـٰتُكُمْ وَبَنَاتُ ٱلْأَخِ وَبَنَاتُ ٱلْأُخْتِ وَأُمَّهَـٰتُكُمُ ٱلَّـٰتِىٓ أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ ٱلرَّضَـٰعَةِ وَأُمَّهَـٰتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبَـٰٓئِبُكُمُ ٱلَّـٰتِى فِى حُجُورِكُم مِّن نِّسَآئِكُمُ ٱلَّـٰتِى دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا۟ دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَـٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَـٰبِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا۟ بَيْنَ ٱلْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٣﴾

(٢٠) خۆ ئەگەر ویستتان هاوسەرێك بخەنە جێگەی هاوسەرێکی ترو مارەییەکەی (ئاڵتون و سامانێکی) زۆرتان پێدا بوو، ئەوە نابێت هیچ شتێکی لێ بگێڕنەوە و لێی کەم بکەنەوە، ئایا ئەو مارەییەی کە پێتانداوە وەریدەگرنەوە لێیان بەدروست کردنی بوختانێکی ناڕەواو گوناهو ستەمێکی ئاشکرا؟!

(٢١) جا چۆن دروستە مارەییان لێوەربگرنەوە، لەکاتێکدا ئێوە چوونەتە لای یەکترو ژناتیش پەیمان و بەڵێنێکی گەورەو گرنگیان لێ وەرگرتوون (لەکاتی مارەکردنیاندا).

(٢٢) نەکەن ئەو ئافرەتانە مارە بکەن کە پێشتر باوکتان مارەی کردبوو، مەگەر ئەوەی کە رابوورد (لەسەردەمی نەفامیدا پێش حەرام کردنی) بەڕاستی ئەو کارە گوناهێکی گەورە و ناشرین و ناپەسەندە و رێبازێکی خراپە.

(٢٣) (ئەی ئیمانداران: ئەم ئافرەتانە) مارەکردنیان حەرامکراوە لەسەرتان: دایکانتان، کچەکانتان، خوشکەکانتان، پورەکانتان (خوشکی باوك)، پورەکانتان (خوشکی دایك) برازاتان، خوشکەزاتان، ئەو دایکانەی کە شیریان داونەتێ، خوشکە شیریەکانتان، دایکی هاوسەرتان (خەسوو)، ئەو کچانەی لە پیاوێکی ترن و لای ئێوە دەژین و پەروەردە دەبن و لەو ژنانەتانن کە چوونەتە لایان (واتە زڕ کچەکانتان)، خۆ ئەگەر نەچووبنە لای دایکی ئەو جۆرە کچانە ئەوە هیچگوناهتان لەسەر نی‌یە (مارەیان بکەن)، (هەروەها حەرامە) هاوسەری ئەو کوڕانەتان مارە بکەن کە لەپشتی خۆتانن (واتە بوکەکانتان)، (هەروەها حەرامە) دوو خوشکیش پێکەوە بکەنە هاوسەری خۆتان لە یە ك کاتدا، جگە لەوانەی کە رابوورد بەڕاستی خوا هە میشەو بەردەوام لێخۆشبوو میهرەبانە.

۞ وَٱلْمُحْصَنَٰتُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ ۖ
كِتَٰبَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَآءَ ذَٰلِكُمْ أَن تَبْتَغُوا۟
بِأَمْوَٰلِكُم مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَٰفِحِينَ ۚ فَمَا ٱسْتَمْتَعْتُم بِهِۦ
مِنْهُنَّ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا تَرَٰضَيْتُم بِهِۦ مِنۢ بَعْدِ ٱلْفَرِيضَةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا
حَكِيمًا ﴿٢٤﴾ وَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ طَوْلًا أَن يَنكِحَ
ٱلْمُحْصَنَٰتِ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ فَمِن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم مِّن
فَتَيَٰتِكُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ ۚ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَٰنِكُم ۚ بَعْضُكُم مِّنۢ
بَعْضٍ ۚ فَٱنكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَءَاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ
بِٱلْمَعْرُوفِ مُحْصَنَٰتٍ غَيْرَ مُسَٰفِحَٰتٍ وَلَا مُتَّخِذَٰتِ
أَخْدَانٍ ۚ فَإِذَآ أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَٰحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ
مَا عَلَى ٱلْمُحْصَنَٰتِ مِنَ ٱلْعَذَابِ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ
ٱلْعَنَتَ مِنكُمْ ۚ وَأَن تَصْبِرُوا۟ خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
﴿٢٥﴾ يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ ٱلَّذِينَ
مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

(٢٤) (هەروەها حەرامە) لێتان ئەو ئافرەتانەی کە مێردیان هەیە جگە لە کەنیزەکتان (لەوزەمانەدا باو بووە، جا ئەم سنوورانە) خوا بریاریداوە لەسەرتان، جگە لەوانەی کە باسکران، حە ڵاڵە بۆتان بەهۆی ماڵ و دارایتانەوە هاوسەر بگرن (تا چوار ئافرەت) تا پاك داوێن بن و لە سنووری رەوشتی بەرز دەرنەچن، جا لەگەڵ هەر ئافرەتێکدا هاوسەریتان گرت ئەوە فەرزە کە مارەییەکەیان بدەنێ و هیچ گوناهیش نیە لە سەرتان لەکەم کردنەوەی ئەو مارەییەی لەسەری رێککەوتبوون لەدوای دیاریکردنی، بەڕاستی خوا هەمیشەو بەردەوام زاناو دانایە.

(٢٥) ئەوەش کە نەیتوانی لە ئێوە لەبەر دەست کورتی، ئافرەتانی سەربەستی باوەڕدار مارە بکات، ئەوە با لە کچە کە نیزە کە ئیماندارە کانتان بخوازێت، خوایش زانایە کە رادەی ئیمانتان چەندە و چۆنە، ئێوە هەندێکتان لە هەندێکتانن (هەمووتان لە ئادەم وحەوان و ئەم جیاوازیە چینایەتیە شتێکی کاتی یە)، لەبەرئەوە ئەو کەنیزەکانە مارە بکەن لەسەر رەزامەندی کەس و کارو خاوەنەکانیان و مارەییان بە چاکی پێ بدەن، لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانەش پێویستە پاك داوێن بن و دووربن لە داوێن پیسی و دۆست گرتنەوە، خۆ ئەگەر شوویان کردو لەوەودوا داوێن پیسیەکیان ئەنجامدا ئەوە نیوەی سزای ئافرەتانی سەربەست دەدرێن (چونکە ئازادیی تەواویان نەبووە لەو سەردەمەدا)، لەبەر ئەوە مارەکردنیان بۆ ئەوانەتانە کە دەترسێت تووشی هەڵەو گوناهـ ببێت، خۆڕاگریتان (تا خوا دەرووتان لێدەکاتەوە) چاکترە بۆتان، خوایش لێخۆشبوو و میهرەبانە.

(٢٦) بێگومان خوا دەیەوێت (بەم شێوەیە) هەموو شتێکتان بۆ روون بکاتەوە و رێنموویتان بکات بۆ ئەو یاسا و بەرنامانەی پێش خۆتان (کە پێغەمبەران هێناویانە لە جیهانی کۆمەڵایەتی و پەیوەندیەکان و... هتد) و تەوبە و پەشیمانیشتان لێ وەربگرێت، خوا تەواو زانا و دانایە.

وَٱللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيۡكُمۡ وَيُرِيدُ ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلشَّهَوَٰتِ أَن تَمِيلُواْ مَيۡلًا عَظِيمٗا ﴿٢٧﴾ يُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُخَفِّفَ عَنكُمۡۚ وَخُلِقَ ٱلۡإِنسَٰنُ ضَعِيفٗا ﴿٢٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً عَن تَرَاضٖ مِّنكُمۡۚ وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا ﴿٢٩﴾ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ عُدۡوَٰنٗا وَظُلۡمٗا فَسَوۡفَ نُصۡلِيهِ نَارٗاۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾ إِن تَجۡتَنِبُواْ كَبَآئِرَ مَا تُنۡهَوۡنَ عَنۡهُ نُكَفِّرۡ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ وَنُدۡخِلۡكُم مُّدۡخَلٗا كَرِيمٗا ﴿٣١﴾ وَلَا تَتَمَنَّوۡاْ مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعۡضَكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٞ مِّمَّا ٱكۡتَسَبُواْۖ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٞ مِّمَّا ٱكۡتَسَبۡنَۚ وَسۡـَٔلُواْ ٱللَّهَ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا ﴿٣٢﴾ وَلِكُلّٖ جَعَلۡنَا مَوَٰلِيَ مِمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ وَٱلۡأَقۡرَبُونَۚ وَٱلَّذِينَ عَقَدَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ فَـَٔاتُوهُمۡ نَصِيبَهُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

(٢٧) بێگومان خوا دەیەوێت تەوبە و پەشیمانیتان لێ وەربگرێت و لەهەڵەکانتان خۆش بێت، (بەڵام) ئەوانەی شوێن ئارەزووات و هەوەسبازی کەوتوون دەیانەوێت ئێوە لابدەن بە لادانێکی گەورە.

(٢٨) خوا دەیەوێت (بەم بەرنامە و ڕێبازانە) بارتان سووك بکات و کار ئاسانیتان بۆ بکات (چونکە) ئادەمیزاد بە لاوازی دروست کراوە (لە بەرامبەر ئارەزووەکانیەوە خۆڕاگرنیە).

(٢٩) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ماڵ و سامانی یەکتر لەنێوان خۆتاندا، بەناحەق و بەبێ بەرامبەر مەخۆن مەگەر بازرگانیەك بێت و لەسەر ڕەزامەندی هەموولایەکتان بێت، خۆتان مەکوژن و (یەکتر بەناحەق مەکوژن،کاتێك بێزاریی و بێتاقەتی رووتان تێدەکات یان تووشی زیانێك دەبن)، بەڕاستی خوا میهرەبانە پێتان.

(٣٠) هەرکەسێکیش کاری وابکات (سامانی خەڵکی بەناحەق بخوات یان خۆی یان خەڵك بکوژێت) بەدوژمنایەتی و ستەمکردن، ئەوە لە ئایندەدا دەیخەینە دۆزەخەوە و بەئاگر دەیسووتێنین، ئەوکارەش بۆ خوا هەمیشە و بەردەوام ئاسانە.

(٣١) ئەگەر خۆتان بپارێزن لەو تاوانە گەورانەی قەدەغەکراوە لێتان، ئەوە لە گوناهەکانی ترتان چاوپۆشی دەکەین و دەتانخەینە جێیەکی خۆش و سازگارو ڕێزدارەوە (کە بەهەشتی بەرینە).

(٣٢) ئاواتەخوازی شتێك مەکەن کە خوا بەخشیویەتی بەهەندێکتان و (نەیبەخشیوە بەهەندێکتان، چونکە خوا دادپەروەرە و یاساکانی لە رووی زانستی و حیکمەتەوەیە، کاتێك هەندێك مافی داوە بەپیاوان، لە هەندێك رووی تریشەوە مافی داوە بەئافرەتان... هتد) پیاوان، بەشێکان هەیە لەوەی کە بەدەستیان هێناوە، هەروەها ئافرەتانیش بەشێکیان هەیە لەوەی کە بەدەستیان هێناوە، هەمیشە و بەردەوامیش داوایزیادە بەخشش و بەهرەی خوا بکەن، چونکە بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە.

(٣٣) بۆ هەموو کەسێك و هەموو سامانێك چەند میراتبەرێکمان داناوە لەوەی کە لە دایك و باوك و خزمان بەجێ ماوە (تا بەدادپەروەریی وەکو دیاریکراوە دابەشی بکەن) و بۆ ئەوانەش کە پەیمانتان لەگەڵ بەستوون کەوا میرات لەیەکتر بگرن، مافی ئەوانیش بدەن، بەڕاستی خوا هەمیشەو بەردەوام شایەتێکی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا.

ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَآ أَنفَقُوا۟ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ ۚ فَٱلصَّٰلِحَٰتُ قَٰنِتَٰتٌ حَٰفِظَٰتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُ ۚ وَٱلَّٰتِى تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَٱهْجُرُوهُنَّ فِى ٱلْمَضَاجِعِ وَٱضْرِبُوهُنَّ ۖ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا۟ عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَٱبْعَثُوا۟ حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِۦ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَآ إِن يُرِيدَآ إِصْلَٰحًا يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيْنَهُمَآ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾ ۞ وَٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا۟ بِهِۦ شَيْـًٔا ۖ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا وَبِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْجَارِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْجَارِ ٱلْجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلْجَنۢبِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٣٦﴾ ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٣٧﴾

(٣٤) پیاوان سەرپەرشتیارن بەسەر هاوسەرەکانیانەوە، ئەمەش بەهۆی ڕێزو زیادە ئەرکێکەوە کە خوا داویەتی بەهەندێك بەسەر هەندێکی تردا (سەرەڕای ئەوەی کە) پیاوان لەماڵ و سامانیان خەرج دەکەن (لەپێناوی ئاسوودەیی و خۆشگوزەرانی ئافرەتاندا)، لەولاشەوە ئافرەتانی ژیرو دیندارو گونجاو هەمیشە گوێرایەڵی مێردەکانیانن، نهێنی نێوان خۆیان و مێردەکانیان دەپارێزن (بەتایبەت ئەو نهێنیانەی خوا دەیەوێت پارێزراو بن) بەهۆی ئەوەی کە خوا مافەکانی ئەوانی پاراستووە، ئەو ئافرەتانەش ئێوە دەترسن سەرکەشی وسەرپێچیبکەن سەرەتا ئامۆژگاریان بکەن، (ئەگەر سوودی نەبوو) لەناو جێدا پشتیان تێبکەن، (ئەگەر ئەوەش سوودی نەبوو) لێیان بدەن (بەمەرجێك لێدانە کە لە دەم و چاو نەبێت و ئاسەوار بە جێنەهێڵێت)، ئەگەر بەم هۆیانە لە لادان و یاخی بوون وازیان هێنا، ئەوە ئیتر ستەمیان لێمەکەن و ڕێگەیتر مەگرنەبەر (بۆ ئازاردانیان) بێگومان خوا بەرزو بڵندو گەورەیە، (ئەگەر ستەمیان لێبکەن تۆڵەتان لێدەسێنێت).

(٣٥) خۆ ئەگەر ترسان لەوەی نێوان ژن و مێرد بشێوێت (کێشەیان چارەسەر نەکرێت)، دادوەرێك لە خزمی پیاوەکە و دادوەرێك لە خزمی ژنەکە بنێرن (بۆ ڕێکخستنیان) ئەگەر چاکسازی و ڕێکخستنیان بوێت، ئەوە خوا پێکهاتن فەراهەم دەهێنێت لە نێوان ژن و مێردەکەدا، بێگومان خوا هەمیشەو بەردەوام زاناو ئاگایە.

(٣٦) (ئەی خەڵکینە) تەنها خوا بپەرستن و هیچ جۆرە شەریك و هاوەڵێکی بۆ بڕیار مەدەن و چاکەکار بن لەگەڵ دایك و باوکتان و خزمان و هەتیوان و هەژاران و دراوسێی خزم و دراوسێی نزیك و دراوسێی بێگانەداو هاوەڵی کارو سەفەرو ڕێبوارو ژێر دەستەکانتاندا، بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ناوێت کە خۆدەنوێنن و فیزدەکەن و فەخر دەفرۆشن بەسەر خەڵکیدا.

(٣٧) ئەوانەی ڕەزیلی دەکەن و فەرمان دەدەن بەخەڵکی کە ڕەزیل بن و ئەو شتانەی خوا لە زیادە فەزڵی خۆی پێی بەخشیوون (لە ماڵ و سامان و زانستی) دەیشارنەوە و (نایەڵن کەس سوودی لێوەربگرێت، با ئەوە بزانن) کە ئێمە بۆ خوانەناسان سزایەکی سەرشۆڕکەرمان ئامادە کردووە.

وَٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۗ وَمَن يَكُنِ ٱلشَّيْطَٰنُ لَهُۥ قَرِينًا فَسَآءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَأَنفَقُوا۟ مِمَّا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۖ وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضَٰعِفْهَا وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍۭ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾ يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَعَصَوُا۟ ٱلرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ ٱلْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ ٱللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقْرَبُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا۟ مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِى سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا۟ ۚ وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ أَوْ لَٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا فَٱمْسَحُوا۟ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ يَشْتَرُونَ ٱلضَّلَٰلَةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا۟ ٱلسَّبِيلَ ﴿٤٤﴾

(٣٨) ئەوانەش کە ماڵ و سامانیان بۆ رووپـامایی خـەڵکی دەبەخشن، باوەڕناهێنن نە بە خوا، نە بەرۆژی دوایی (دیارە کە شەیتان ئەوانی لە خشتە بردووە و کـردوونی بـەهاوەڵی خۆی) جا ئەوەی شەیتان بکاتە هـاوەڵ و هـاودەمی خـۆی (مەگەر خوا بزانێت) چ نـاپوخت و نـالە بـارێکی کـردۆتە هاوەڵی خۆی.

(٣٩) چ زیانێکیان لێدە کەوت؟ چیان بەسەر دەهات؟ (ئـەو خەڵکە) ئەگەر باوەڕیان بە خواو رۆژی دوایی بهێنایە و لەو رزق و رۆزیەی کە خوا پێی بەخشیوون بیانبەخشیایە (جگە لە سوود و قازانجی بێسنوور لە هەردوو دنیادا) خـۆ خـوا هەمیشەو بەردەوام ئاگای لێیانەو زانیاری هەیە دەربارەیان.

(٤٠) بەڕاستی خوا بەقەدەر تۆزقاڵێك سـتەم (لە ئـادەمیزاد) ناکات، خۆ ئەگەر چاکەیەك هەبێت (بـەرەکـەتی بـەسەردا دەڕێژێت و) چەند بەرابـەری دەکـات و لەلایـەن خـۆیەوە پاداشتی گەورەو بێسنوور دەبەخشێت (بە چاکە خوازان).

(٤١) ئینجا دەبێت حاڵی ئەو خەڵکە چۆن بێت کاتێك لە هەر میللەتێك شایەتێکمان هێنا و تۆشمان هێنا (ئەی محمد ﷺ بەشایەت بەسەر ئەو خەڵکەوە (کە پەیامی خوات پێراگەیاندوون).

(٤٢) ئەو رۆژە ئەوانەی (لەدنیادا) کافرو بێ باوەڕ بوون و لە پێغەمبەر یاخی بوون، ئاواتەخوازن کە زەوییان پێ تەخت بکرایەو (هەر لەتوێی خاکدا ون بوونایەو زیندوو نەکرانایەتەوە) و ناشتوانـن هـیچ گـوفتارێکی پەنهانیان لە خوا بشارنەوە.

(٤٣) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە نزیکی نوێژ مەکەون لەکاتێکدا ئێوە سەرخۆشن – ئەمە کاتێك بوو هێشتا عەرەق و شەراب حەرام نەکرابوو – هەتا ئاسەواری سەرخۆشیی نامێنێت و دەزانن چی دەڵێن (لە نوێژەکەدا) و بە لەشی بێ نوێژیشەوە نوێژ مەکەن مەگەر رێبوار بن و لە سەفەردا بن، هەتا خۆتان دەشۆن، خۆ ئەگەر نەخۆش بوون یان لە سەفەردا بوون یان لەسەرئاو گەڕانەوە، یان لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەم لە یەککەوتن و ئاوتان دەست نەدەکەوت (بۆ خۆشتن و دەست نوێژ گرتن) ئەوا تەیەموم بکەن بە خاکێکی پاک و (بەو خاکە) دەست بهێنن بەسەر دەم و چاوو دەستاندا، بێگومان خوا هەمیشە و بـەردەوام لێ خـۆشبووەو گـوزەشت و چاوپۆشی هەیە.

(٤٤) ئایا نەتڕوانیوەتە ئەوانەی کە شارەزایی هەندێك لەکتێبە ئاسمانیەکانیان دراوەتێ، ئەوانە گومڕایی دەکڕن و دەیانەوێت ئێوەش گومڕاو سەرلێشێواو بن.

وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِأَعۡدَآئِكُمۡۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَلِيّٗا وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ نَصِيرٗا ﴿٤٥﴾
مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَيَقُولُونَ
سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ وَرَٰعِنَا لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ
وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا وَٱسۡمَعۡ وَٱنظُرۡنَا
لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ فَلَا يُؤۡمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلٗا ﴿٤٦﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ ءَامِنُواْ بِمَا نَزَّلۡنَا
مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُم مِّن قَبۡلِ أَن نَّطۡمِسَ وُجُوهٗا فَنَرُدَّهَا
عَلَىٰٓ أَدۡبَارِهَآ أَوۡ نَلۡعَنَهُمۡ كَمَا لَعَنَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلسَّبۡتِۚ وَكَانَ أَمۡرُ
ٱللَّهِ مَفۡعُولًا ﴿٤٧﴾ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ
ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا
﴿٤٨﴾ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمۚ بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَآءُ
وَلَا يُظۡلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾ ٱنظُرۡ كَيۡفَ يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَۖ
وَكَفَىٰ بِهِۦٓ إِثۡمٗا مُّبِينًا ﴿٥٠﴾ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُواْ نَصِيبٗا
مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡجِبۡتِ وَٱلطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ
لِلَّذِينَ كَفَرُواْ هَٰٓؤُلَآءِ أَهۡدَىٰ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَبِيلًا ﴿٥١﴾

(٤٥) خوای گەورەش چاك دوژمنەكانتان دەناسێت، جا تەنها خوا بەسەكە یارو یاوەر بێت، تەنها خوا بەسەكە پشتیوان بێت.

(٤٦) هەندێك لەوانەی كە بوونەتە جوو قسە لەجێی خۆیدا دەسكاریی دەكەن و جێ گۆركێی پێدەكەن و بەئارەزووی خۆیان لێكی دەدەنەوە (بەكینەوگاڵتەوە) دەڵێن: بیستمان و بەقسەشمان نەكردیت!! گوێ بگرە دەك گوێت لێ نەبێت!! (هەروەها دەیان وت:) (راعنا) و دەمیان بۆ خوار دەكردەوە تا مانایەكی هەڵە ببەخشێت و ببێتە تەعنە و رەخنە لە دین، خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بیانوتایە: بیستمان وگوێڕایەڵین و تۆیش گوێمان بۆ بگرەو مۆڵەتمان بدە (تا تێبگەین) چاكترو راستترو بەنرختر بوو بۆیان، بەلام (چونكە پاك نین و دەروون نەخۆشن) خوا نەفرەتی لێ كردوون بەهۆی كوفریانەوە، بۆیە باوەڕناهێنن كەمێكیان نەبێت.

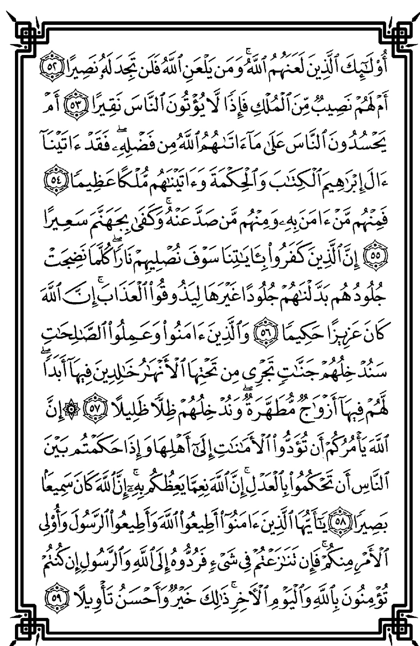
(٤٧) ئەی ئەوانەی كتێبتان پێ بەخشراوە باوەڕ بهێنن بەو (قورئانەی) كە ناردوومانەو بەڕاست دانەری ئەوەی ئێوەیە، پێش ئەوەی (ڕۆژێك بێت) رووخسارانێكی (بێ دین) پان و پلیش بكەینەوە و ئاسەواری دەم و چاو نەیەڵین و بەرەو پشتی بكەین و وەكو پشتی سەری لێبكەین، یاخود نەفرینیان لێبكەین وەكو چۆن نەفرینمان لە خەڵكانی ڕۆژانی شەمووان كرد (ئەوانەی كە بەفێڵ راوەماسیان كردو فەرمانی خوایان شكاند)، بێگومان هەر فەرمانی خوایە كە هەمیشەو بەردەوام ئەنجام دراوە.

(٤٨) بەڕاستی خوا خۆش نابێت ئەگەر هاوەڵی بۆ بریار بدرێت، بێجگە لەوە لە هەر گوناهێكی تر بیەوێت خۆش دەبێت، بۆ ئەو كەسەی كە دەیەوێت، جا ئەوەی هاوەڵ و شەریك بۆ خوا بریار بدات، ئەوە ئیتر بەڕاستی تاوانێكی گەورەی هەڵبەستووە.

(٤٩) ئایا نەترانیووەتە ئەو كەسانەی خۆیان خۆیان بە چاك دەدەنە قەڵەم (دەڵێن ئێمە هەڵبژاردەی خوایـن) ئەوە وا نیە، بەڵكو خوا (بەندەكانی دەناسێت)، هەركەس (شایستە بێت، پەسەندی دەكات)، دڵ و دەروونی خاوێن دەكات، ئەوانە بە قەدەر تاڵی ناوكی خورما ستەمیان لی ناكرێت.

(٥٠) سەرنج بدەو تەماشا بكە چۆن (خاوەنانی كتێبی ئاسمانی) درۆ بە دەم خواوە دەكەن (بێباكانە دەڵێن: عوزەیر یان مەسیح كوڕی خوان) ئەو تاوان و گوناهەیان بەسە (بۆ سزادانیان چونكە تاوانێكی زۆر گەورە) ی ئاشكرایە.

(٥١) ئایا نە ترانیووەتە ئەوانەی كە بەشێك لە كتێبی ئاسمانی پێدراوە (كەچی لەگەڵ ئەوەشدا) باوەڕیان بەفاڵچی و جادووگەرو بت و پەیكەرو شەیتان و... هەیە، دەربارەی ئەوانەش كە بێباوەڕن دەڵێن: ئەوانە چاكترن و رێبازی راستتریان گرتووە، تا ئەوانەی كە ئیمان و باوەڕیان (بەئاینی ئیسلام هێناوە)!!

(٥٢) ئەو (جوولەکانە) کەسانێکن خوا نەفرینی لێکردوون، کەسێکیش خوا نەفرینی لێ بکات، ئەوە هەرگیز هیچ کەست دەست ناکەوێت بیکەیتە پشتیوانی.

(٥٣) مەگەر ئەوانە هەندێك دەسەڵاتیان بەدەستە، تا ئەوکاتە بەقەدەر تۆزقاڵێك لە ناوکی خورما بەخەڵکی نەدەن؟!

(٥٤) یان هەر ئەوەیە کە حەسادەت و بەخیلی بەخەڵکی (ئیماندار) دەبەن لەسەر ئەوەی خوا لەفەزڵ و بەخششی خۆی بەشی داون (پێغەمبەری لەناویاندا هەڵبژاردووە) خۆبێگومان ئێمە بەنەوەی ئیبراهیم کتێبمان بەخشیووە (بە موسا تەورات و بە عیسا ئینجیل و بە محمدیش ﷺ قورئان) هەروەها لەجۆرەها دانایی بەهرەوەرمان کردوون و (بە هەندێکیان) وەك (یوسف و داود و سولەیمان) دەسەڵات و پاشایەتیەکی گەورەمان بە خشیووە.

(٥٥) جالەوخەڵکە هەیە باوەڕیان بە (محمد ﷺ و بە قورئان) هێناوەو شوێنی کەوتوون، هەشیانە ڕێی لێگرتووە و پشتی تێکردووە، دۆزەخیش بەسە (بۆئەو یا خییانە) کە ئامادەیە و کلپەی سەندووە.

(٥٦) بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە بە ئایەت و فەرمانەکانی ئێمە، لە ئایندەدا دەیانسوتێنین بەئاگری دۆزەخ، هەموو جارێك پێستیان داوەشاو سووتاو هەڵقرچا، پێستی تر دەکەین بەبەریاندا، بۆ ئەوەی بە چاکی سزاو ئازار بچەژن، بەڕاستی خوا هەمیشەو بەردەوام باڵادەستە و (دەتوانێت تۆڵە لە خوانەناسان بسەنێت)، دانایە (کە مۆڵەتیان دەدات بەڵکو بگەڕێنەوە بۆڕێبازی دینداری).

(٥٧) ئەوانەش کە باوەڕیان هێناوەو کارو کردەوەی چاکەئەنجام دەدەن لەئایندەیەکی نزیکدا دەیانخەینە ناو باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها رووبار (بەژێر درەختەکانیداو بە بەردەم کۆشکەکانیدا) دەڕوات و لەوێدا ژیانی هەمیشەیی و بەردەوام دەبەنە سەر، هاوڕێ لەگەڵ چەندەها هاوسەری پاك و بێگەردو خاوێن و پاکیزەدا، هەروەها دەیانخەینە ژێر سایەی سێبەری جوان و رازاوەی هەمیشەیی یەوە (نەگەرمایان دەبێت، نەسەرما).

(٥٨) بێگومان خوا فەرمانتان پێدەدات کە هەموو ئەمانەتەکان (سپاردەکان) بگەڕێننەوە دەست خاوەنەکانیان و هەر کاتێکیش داوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا، دادپەروەرانە فەرمانڕەوایی بکەن، چونکە بەڕاستی خوا بەجوانی و چاکی و تەواوی ئامۆژگاری و فەرمانتان پێدەدات، بەڕاستی خوا هەمیشەو بەردەوام بیسەر و بینایە.

(٥٩) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، فەرمانبەردارو گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرو فەرمانڕەواکان بکەن کە لە خودی خۆتانن (لە بیروباوەڕو پابەندیدا)، خۆ ئەگەر لە شتێکدا بوو بەکێشەتان دەربارەی حوکمی خوایی، ئەوە ئەو کێشەیە بگێڕنەوە بۆ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ (کە قورنان و سوننەت دەگەیەنێت)، ئەگەر ئێوە باوەڕتان بە خواو بە ڕۆژی قیامەت هەیە، (ڕەفتارکردنتان) بەو شێوەیە چاکترین و جوانترین سەرچاوەیە بۆ چارەسەری کێشەکانتان.

أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزۡعُمُونَ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓاْ إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدۡ أُمِرُوٓاْ أَن يَكۡفُرُواْ بِهِۦۖ وَيُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمۡ ضَلَٰلَۢا بَعِيدٗا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ تَعَالَوۡاْ إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ رَأَيۡتَ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودٗا ﴿٦١﴾ فَكَيۡفَ إِذَآ أَصَٰبَتۡهُم مُّصِيبَةُۢ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡ ثُمَّ جَآءُوكَ يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّآ إِحۡسَٰنٗا وَتَوۡفِيقًا ﴿٦٢﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُ ٱللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمۡ فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ وَعِظۡهُمۡ وَقُل لَّهُمۡ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ قَوۡلَۢا بَلِيغٗا ﴿٦٣﴾ وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ إِذ ظَّلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ جَآءُوكَ فَٱسۡتَغۡفَرُواْ ٱللَّهَ وَٱسۡتَغۡفَرَ لَهُمُ ٱلرَّسُولُ لَوَجَدُواْ ٱللَّهَ تَوَّابٗا رَّحِيمٗا ﴿٦٤﴾ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيۡنَهُمۡ ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَرَجٗا مِّمَّا قَضَيۡتَ وَيُسَلِّمُواْ تَسۡلِيمٗا ﴿٦٥﴾

(٦٠) ئایا نەتروانیووەتە ئەو (دووڕووانەی) لافی ئەوە لێ دەدەن گوایە بەڕاستی باوەڕیان هێناوە بەوەی کە بۆ تۆ رەوانەکراوە و بەوەش کە پێش تۆ رەوانەکراوە (بۆ پێغەمبەران)! کەچی دەیانەوێت رووبکەنە زۆردارو جادووگەرو خوانەناسان تا دادوەریان لە نێواندا بکەن و چارەسەری کێشەکانیان بکەن، لەکاتێکدا بە ڕاستی فەرمانیان پێدراوە کە باوەڕیان بە (طاغوت) نەبێت، شەیتانیش دەیەوێت گومڕایان بکات بەگومڕاییەکی دوورو بێسنوور.

(٦١) کاتێکیش پێیان بوترێ: وەرن بۆ لای ئەو (قورئانەی) کە خوا ناردوویەتی‌یە خوارەوە بۆ لای پێغەمبەرەکەی (بۆ چارەسەری کێشەکانتان) کەچی دەبینی دووڕووەکان پشتت تێدەکەن و رووت لێ وەردەگێڕن بەتەواوی.

(٦٢) ئاخۆ ئەوانە حاڵیان چۆن بێت کاتێك بەهۆی رەفتاری نادروستیانەوە بەڵایەك دووچاریان دەبێت، کەچی لەوەودوا (کە پەنایان نامێنێت) هاوار بۆ تۆ دەهێنن و سوێند بەخوا دەخۆن: لەو کارەماندا مەبەستمان تەنها چاکەکاریی و رێکخستن و ئاشتی بوو.

(٦٣) ئا ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لە دڵو دەروونیاندا حەشاردراوە، کەواتە رەفتاری ئەوانە پشتگوێ بخەو ئامۆژگاریان بکە و قسەی بەپێزو بەتوێکڵی وایان پێ‌بڵێ کە بە قوڵایی دەروونیاندا بچێتە خوارەوە و بیانهەژێنێت.

(٦٤) هیچ فرستادەیەکمان نەناردوە مەگەر تەنها بۆ ئەوەی گوێڕایەڵی بکرێت بەفرمانی خوا، خۆ ئەگەر ئەو خەڵکە بەڕاستی کاتێك ستەم لە خۆیان دەکەن (بە لادان لە شەریعەت) بهاتنایە بۆ لای تۆ و داوای لێخۆشبوونیان لە خوای گەورە بکردایە، پێغەمبەریش داوای لێخۆشبوونی بۆ بکردنایە، ئەوە بێگومان ئەو کاتە دەیانزانی کە خوا تەوبە و پەشیمانی وەرگرەو میهرەبان و دلۆڤانە (ئەگەر بەڕاستیان بێت گوناهەکانیان بۆ دەگۆڕێت بەچاکە).

(٦٥) نەخێر، سوێند بە پەروەردگارت ئەوانەی (لافی بروا لێدەدەن) بڕوا ناهێنن هەتا لە هەموو کێشەیەکداکە روودەدا لە نێوانیاندا تۆ نەکەن بە دادوەرو گوێڕایەڵی تۆ نەکەن، دوای ئەوەش نابێت لە دڵ و دەروونیاندا هیچ ناڕەزاییەك دروست ببێت بەرامبەر ئەوەی کە داوەریت لەسەر کردووە و دەبێت بەتەواویی تەسلیم بن و رازیی بن لە ناخدا.

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ ٱقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ أَوِ ٱخْرُجُوا۟ مِن دِيَٰرِكُم مَّا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا۟ مَا يُوعَظُونَ بِهِۦ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا ﴿٦٦﴾ وَإِذًا لَّءَاتَيْنَٰهُم مِّن لَّدُنَّآ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾ وَلَهَدَيْنَٰهُمْ صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّۦنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُو۟لَٰٓئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾ ذَٰلِكَ ٱلْفَضْلُ مِنَ ٱللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ خُذُوا۟ حِذْرَكُمْ فَٱنفِرُوا۟ ثُبَاتٍ أَوِ ٱنفِرُوا۟ جَمِيعًا ﴿٧١﴾ وَإِنَّ مِنكُمْ لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَٰبَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَىَّ إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾ وَلَئِنْ أَصَٰبَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ ٱللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنۢ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُۥ مَوَدَّةٌ يَٰلَيْتَنِى كُنتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾ ۞ فَلْيُقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يَشْرُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا بِٱلْءَاخِرَةِ ۚ وَمَن يُقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

(٦٦) خۆ ئەگەر بەڕاستی ئێمە پێویستمان بکردایە لەسەریان کە خۆتان بکوژن، یان لە وڵات و نیشتمانتان دەرچن ئەوەیان نەدەکرد، مەگەر کەمێکیان نەبێت (چونکە بەجێ هێنانی فرمانی خوا بەبێ چەن و چوون پیشەی بەندە راستە قینەکانە، ئێمەش ئەو داخوازیەمان لێ نەکردووە) جا ئەگەر بەڕاستی ئەوانە بەگوێرەی ئاموژگاری و فرمانی ئێمە رەفتاریان بکردایە، ئەوە چاکتر بوو بۆیان و دامەزراوتر و چە سپاوتر دەبوون لەسەر حەق و راستی.

(٦٧) جا ئەوکاتە بێگومان لەلایەن ئێمەوە پاداشتی گەورەو بێ‌سنوورمان پێدەبەخشین....

(٦٨) بەتەواویش هیدایەت و رێنموویمان دەکردن بۆ رێگەو رێبازی راست و دروست.

(٦٩) ئەوەی فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەر بکات، ئەو بەختەوەرانە لەگەڵ ئەوکەسانەدا دەبن (لە بەهەشتی بەریندا) کەخوا نازونیعمەتی رژاندووە بەسەریاندا لەپێغەمبەران و راستگۆیان و شەهیدان و پیاوچاکان، ئای کە ئەوانە هاوەڵ و هاوڕێ و هاودەمێکی چاك و بێ وێنەن (لە جیهانی پڕ لەشادیو کامەرانیدا).

(٧٠) ئەو رێزو بەهرە گەورەیە هەر لەلایەن خواوەیە (بۆ ئەو بەختەوەرانە)، خوا خۆی بەسە کە زانایە بەهەموو شتێك. (پاداشتی هیچکەس بەزایە نادات).

(٧١) ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ئەوەی خۆتانی پێدەپارێزن بیگرنە دەست و ئامادەباش بن، ئینجا دەستە دەستە یان هەمووتان یەك پارچە (بەرەو بەرەکانی جەنگ) هەڵمەت بەرن و هێرش ببەن. (هەرکاتێك لەلایەن سەرکردایەتیەکی متمانە پێکراوەوە داواتان لێکرا).

(٧٢) سوێند بێت (دەستەیەك دووڕوو هەن) لەناوتاندا بەڕاستی خۆیان دەخلافێنن و سستی دەکەن، جا ئەگەر بەڵایەکتان تووش بێت (هەریەك لەوانە) دەڵێت: بەڕاستی خوا چاکی بۆ کردم کە لەگەڵ ئەواندا ئامادەی (ئەو جەنگە) نەبووم...

(٧٣) سوێند بێت ئەگەر فەزڵ و دەستکەوتێکتان لەخواوە دەستکەوت بەڕاشکاوی دەڵێت – هەر وەك لەنێوان ئێوە و ئەو جۆرە کەسانەدا دۆستایەتی و ئاشنایەتی نەبوو بێت – خۆزگە لەگەڵ ئەواندا بوومایە، بۆ ئەوەی دەستکەوتێکی چاك و زۆر و زەبەندەم بەدەست بهێنایە.

(٧٤) دەبا بجەنگێت لە پێناوی خوادا، ئەوانەی ژیانی دنیا دەفرۆشن بەرۆژی دوایی، جا هەر کەس بجەنگێت لەپێناوی خوادا ئەوە ئەگەر بکوژرێت و شەهید ببێت، یان سەرکەوتن بەدەست بهێنێت، ئەوە لەئایندەدا پاداشتی گەورە و بێ سنووری پێدەبەخشین.

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ
وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ
ٱلظَّالِمِ أَهْلُهَا وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ
نَصِيرًا ﴿٧٥﴾ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟
يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱلطَّٰغُوتِ فَقَٰتِلُوٓا۟ أَوْلِيَآءَ ٱلشَّيْطَٰنِ ۖ إِنَّ كَيْدَ
ٱلشَّيْطَٰنِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوٓا۟ أَيْدِيَكُمْ
وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ
مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ ٱلنَّاسَ كَخَشْيَةِ ٱللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوا۟ رَبَّنَا لِمَ
كَتَبْتَ عَلَيْنَا ٱلْقِتَالَ لَوْلَآ أَخَّرْتَنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَٰعُ ٱلدُّنْيَا
قَلِيلٌ وَٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ ٱتَّقَىٰ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾ أَيْنَمَا
تَكُونُوا۟ يُدْرِككُّمُ ٱلْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ ۗ وَإِن تُصِبْهُمْ
حَسَنَةٌ يَقُولُوا۟ هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا۟
هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِكَ ۚ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ ۖ فَمَالِ هَٰٓؤُلَآءِ ٱلْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ
يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾ مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ ۖ وَمَآ أَصَابَكَ مِن
سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنَٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

(٧٥) (ئەی ئیمانداران) ئەوە چیتانەو بۆچی ناجەنگن لەپێناوی ڕەزامەندی خوادا و ڕزگار کردنی لاوازکراوو چەوساوەکان، لە پیاوان و ئافرەتان و منداڵان؛ ئەوانەی کە دەڵێن: پەروەردگارا تۆ ڕزگارمان بکە لەم شارەی کە خەڵکەکەی ستەمکارن، لەلایەن خۆتەوە پشتیوان و یارمەتیدەرێکمان بۆ ساز بکە.

(٧٦) ئەوانەی ئیماندارن (تەنها) لە پێناوی خوادا دەجەنگن (بەڵام) ئەوانەی بێ باوەڕن لە پێناوی ستەمکارو زۆردار و (طاغوت) دا دەجەنگن، دە بجەنگن دژی یاوەرانی شەیتان (چونکە) بەڕاستی پیلان و تەڵەکەی شەیتان پووچ و لاوازە.

(٧٧) ئایا نەتروانیووەتە ئەوانەی کە پێیان وترا: دەست بپارێزن کاتی جەنگ نیە! بەڵکو هەر نوێژ بکەن و زەکات بدەن، کەچی کاتێك جەنگیان بۆ بڕیاردرا، دەستەیەکیان لە خەڵکی دەترسان بەقەدەر ئەوەی کە لە خوا دەترسن، یاخود زیاتریش و دەیانوت: خوایە تۆ بۆچی جەنگت لەسەر فەرزکردین، خۆزگە بۆ ماوەیەك دوات دەخستین، بەوانە بڵێ: ڕابواردنی ژیانی دنیا زۆر کەم و کورتە، ژیانی قیامەت چاکترو خۆشترو نەبڕاوەیە بۆ ئەو کەسەی لە خوا دەترسێت و پارێزکارە، لەوێ بەقەدەر تاڵی ناوکی خورمایەك ستەمتان لێناکرێت.

(٧٨) (دڵنیا بن) لەهەرکوێ بن مردن یەخەتان پێ دەگرێت، با لەناو چەندەها قەڵاو شوێنی سەخت و قایمیشدا بن، (جا دووڕووەکان) ئەگەر خێریان بێتە ڕێ دەڵێن: ئەمە لە لایەن خواوەیە، ئەگەر توشی ناخۆشی و زیانێك بێن (بە پێغەمبەر ﷺ) دەڵێن: ئەمەیان بەهۆی تۆوەیە، پێیان بڵێ: هەر هەمووی (هەرچی پێش دێت) لەلایەن خواوەیە و (بۆ تاقی کردنەوەیە) ئەوە بۆچی ئەو خەڵکە (باوەڕ لاوازە) هیچ شتێك تێناگەن و لە ڕاستیەکان حاڵیی نابن.

(٧٩) (ڕاستە) کە هەرچی بۆ تۆ (بۆ هەرکەسێك) پێش دێت لە خێرو چاکە لە خواوەیە و هەرچی ناخۆشیە کیشت بۆ پێش دێت دەستی خۆتی تیایە (هەرچەندە بەبێ ویستی خوا ڕوو نادات، بەڵام پاداشتت هەیە ئەگەر خۆگر بیت) ئێمە تۆمان ناردووە (ئەی محمد ﷺ) بۆسەر خەڵکی بە پێغەمبەرایەتی (تا بیرو بۆچوونیان ڕاست بکەیتەوە)، خوایش بەسە کە شایەتە بۆ ئەو مەبەستە.

مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ ۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٠﴾ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا۟ مِنْ عِندِكَ بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ ٱلَّذِى تَقُولُ ۖ وَٱللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ۖ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾ وَإِذَا جَآءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ ٱلْأَمْنِ أَوِ ٱلْخَوْفِ أَذَاعُوا۟ بِهِۦ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ وَإِلَىٰٓ أُو۟لِى ٱلْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسْتَنۢبِطُونَهُۥ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ لَٱتَّبَعْتُمُ ٱلشَّيْطَٰنَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾ فَقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ ۚ وَحَرِّضِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۖ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَكُفَّ بَأْسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿٨٤﴾ مَّن يَشْفَعْ شَفَٰعَةً حَسَنَةً يَكُن لَّهُۥ نَصِيبٌ مِّنْهَا ۖ وَمَن يَشْفَعْ شَفَٰعَةً سَيِّئَةً يَكُن لَّهُۥ كِفْلٌ مِّنْهَا ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقِيتًا ﴿٨٥﴾ وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا۟ بِأَحْسَنَ مِنْهَآ أَوْ رُدُّوهَآ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

(٨٠) ئەوەی فەرمانبەرداری پێغەمبەر بکات، ئەوە بەڕاستی فەرمانبەرداری خوای کردووە، ئەوەش پشتی هەڵکردووە (ئەوە خۆی زەرەرمەند دەبێت) خۆ ئێمە تۆمان نەناردوە تا ببیتە چاودێر بەسەر ئەوانەوە.

(٨١) (دووڕووەکان کاتێك لای تۆن) دەڵێن: ملکەچ و فەرمانبەرداریـن، بەڵام کاتێك لای تۆ هەستان و دوورکەوتنەوە، دەستەیەکیان قسەکانی تۆ دەگۆڕن و ئەوە ناڵێن کە تۆ وتوتە، جائەوەی هەڵی دەبەستن و (پیلانی بۆ دەکێشن) خوا تۆماری دەکات، کەواتە گوێ بەوانە مەدە و پشت بە خوا ببەستە تەنها خوات بەسەکە یارو یاوەرت بێت.

(٨٢) ئەوە بۆ ئەوانە سەرنجی قورئان نادەن و لێکی نادەنەوەو لێی وردنابنەوە؟ خۆ ئەگەر لە لایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگەلە خوا بێگومان جیاوازی و دژایەتیەکی زۆریان تێدا دەدۆزیەوە.

(٨٣) (لێرەدا خوا رەخنە دەگرێت لە هەندێك ئیمانداران): هەرکاتێك هەواڵێکیان بۆ بێت دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی، یا خود ترس و بیم، بڵاوی دەکەنەوە(بیر لە سەرئەنجام ناکەنەوە)، خۆ ئەگەر ئەو هەواڵەیان بڵاو نەکردایەتەوە و بیانگێرایەتەوە بۆلای پێغەمبەر ﷺ یان بۆ لای کاربەدەستانێك کە لە خۆیانن، ئەوە ئەوانەی کەلە نهێنی هەواڵەکان تێدەگەن و دەکۆڵنەوە، نهێنی و رازەکانیان لێ دەردەهێنا، جا ئەگەر فەزڵ و چاودێری خواو رەحمەت و میهرەبانیەکەی نەبوایە شوێنی شەیتان دەکەوتن، جگە لە کەمێکتان.

(٨٤) ئەی پێغەمبەر ﷺ: بجەنگە لە پێناوی خوادا، چونکە ئەو ئەرکە هەر لەسەرشانی خۆتە، (واتە: هەتا ئەگەر تەنها خۆیشت بیت)، هەروەها هانی ئیماندارانیش بدە (بۆ بەشداری لە غەزاکاندا) ئومێدە خوای گەورە هێز لە بێ باوەڕان بسەنێتەوە و بەریان بگرێت و زاڵتان بکات بەسەریاندا، چونکە خوا هێزو دەسەڵاتی زۆرترە (بەڵکو بەراورد ناکرێت) وەبەتوندی و سەختی تۆڵەیان لێدەسێنێت.

(٨٥) ئەوەی تکایەکی باش بکات، خەڵك هان بدات بۆ چاکەخوازی، (لە نێوان خەڵکدا هەوڵی تەبایی بدات)، ئەوە بەشێك لەو پاداشتی چاکەیەی بۆ هەیەو لەو خێرەدا بەشدارە (کە رۆڵی تیادا هەیە) هەروەها ئەوەش کە تکایەکی خراپ دەکات و رۆڵێکی خراپ دەبینێت و هەوڵی فیتنە بەرپاکردن دەدات و هاندەرێتی، ئەوە ئەویش بەشێکی مسۆگەری هەیە لە سزاو لێپرسینەوە، خوایش هەمیشەو بەردەوام ئاگاو چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا.

(٨٦) هەرکاتێك سلاو و چاك و چۆنیەکتان لەگەڵدا کرا ئەوە بەجوانتر لە سلاوەکەی ئەو یاخود (هیچ نەبێت) وەکو خۆی وەڵام بدەنەوە، بێگومان خوا لەهەموو شتێك دەپرسێتەوە.

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَيَجۡمَعَنَّكُمۡ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ لَا رَيۡبَ فِيهِۗ
وَمَنۡ أَصۡدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثٗا ﴿٨٧﴾ ۞ فَمَا لَكُمۡ فِي ٱلۡمُنَٰفِقِينَ
فِئَتَيۡنِ وَٱللَّهُ أَرۡكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓاْۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَهۡدُواْ مَنۡ
أَضَلَّ ٱللَّهُۖ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلٗا ﴿٨٨﴾ وَدُّواْ لَوۡ
تَكۡفُرُونَ كَمَا كَفَرُواْ فَتَكُونُونَ سَوَآءٗۖ فَلَا تَتَّخِذُواْ مِنۡهُمۡ أَوۡلِيَآءَ
حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَخُذُوهُمۡ وَٱقۡتُلُوهُمۡ
حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡۖ وَلَا تَتَّخِذُواْ مِنۡهُمۡ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾
إِلَّا ٱلَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوۡمِۭ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٌ أَوۡ جَآءُوكُمۡ
حَصِرَتۡ صُدُورُهُمۡ أَن يُقَٰتِلُوكُمۡ أَوۡ يُقَٰتِلُواْ قَوۡمَهُمۡۚ وَلَوۡ شَآءَ
ٱللَّهُ لَسَلَّطَهُمۡ عَلَيۡكُمۡ فَلَقَٰتَلُوكُمۡۚ فَإِنِ ٱعۡتَزَلُوكُمۡ فَلَمۡ يُقَٰتِلُوكُمۡ
وَأَلۡقَوۡاْ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَمَ فَمَا جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمۡ عَلَيۡهِمۡ سَبِيلٗا ﴿٩٠﴾
سَتَجِدُونَ ءَاخَرِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأۡمَنُوكُمۡ وَيَأۡمَنُواْ قَوۡمَهُمۡ كُلَّ
مَا رُدُّوٓاْ إِلَى ٱلۡفِتۡنَةِ أُرۡكِسُواْ فِيهَاۚ فَإِن لَّمۡ يَعۡتَزِلُوكُمۡ وَيُلۡقُوٓاْ إِلَيۡكُمُ
ٱلسَّلَمَ وَيَكُفُّوٓاْ أَيۡدِيَهُمۡ فَخُذُوهُمۡ وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ
ثَقِفۡتُمُوهُمۡۚ وَأُوْلَٰٓئِكُمۡ جَعَلۡنَا لَكُمۡ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٗا مُّبِينٗا ﴿٩١﴾

(٨٧) (الله) خوایەکە بێجگە لەو هیچ خوایەکی‌تری بە حەق نیە (شایستەی پەرستن بێت) سوێند بە خوا لە رۆژی قیامەتدا کۆتاندەکاتەوە کە هیچ شك و گومانێکی تێدا نی‌یە، جا کێ هەیە قسە و گوفتاری لە فەرمایش و فەرموودەی خوا راستترو دروستتر بێت؟

(٨٨) جا ئەوە چیتانە (ئەی ئیمانداران) دەربارەی دووڕووەکان بوون بە دوو دەستەوە؟! لە کاتێکدا خوا (سەر شۆری کردوون) و وەری گێراونەتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی ئەو کردەوانەی کە کردوویانە، ئایا دەتانەوێت کەسێك هیدایەت و رێنموویی بکەن کە خوا گومرای کردووە؟! (بەهۆی باوەڕی دانەمەزراو و دڵ و دەروونی نەخۆشیەوە)، بێگومان ئەوەی خوا گومرای بکات (بەهۆی کارو کردەوەی ناپەسەندیەوە) ئەوە هەرگیز رێگەیەکت دەست ناکەوێت بۆ رێنموویی کردنی.

(٨٩) (ئەو دووڕووانە) ئاواتەخوازن کە ئێوەش بێ باوەڕ بن وەك خۆیان بێ باوەڕ بوون، ئەو کاتە (هەردوولاتان) یەکسان دەبن لە بێ باوەڕیدا، کەواتە لەوانە پشتیوان و یاوەر مەگرن هەتا کۆچ دەکەن لە پێناوی خوادا، خۆ ئەگەر یاخی بوون و پشتیان تێکردن، ئێوە بیانگرن و بیانکوژن لە هەر کوێدا ئەوانەتان دەستکەوت، هەرگیز نەکەن ئەوانە بکەنە یاوەرو هاوکار...

(٩٠) جگە لەوانەی کە پەنا دەبەنە بەر تیرە و هۆزێك پەیمان لەنێوان ئێوە و ئەواندا بەستراوە، یاخود هاتبن بۆ لای ئێوە لە کاتێکدا دڵیان تەنگ و بێزار بێت لەوەی جەنگتان لەگەڵ بکەن یان دژی تیرە و هۆزەکەی خۆیان بجەنگن، خۆ ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانی زاڵ دەکرد بەسەرتانداو دژتان دەجەنگان، جا ئەگەر ئەوانە دوورە پەرێزو کەنارگیر بوون لە ئێوە و جەنگیان لەگەڵ نەکردن و رێبازی ئاشتیان گرتەبەرو ملکەچ بوون، ئەوە خوا هیچ مۆڵەتێکی بریار نەداوە بۆ ئێوە بەسەر ئەوانەوە (کە شەڕیان پێ بفرۆشن بیانکوژن یان بەدیل بیانگرن).

(٩١) (هەروەها) چەند کەسانێکی‌تر دەبینن کە دەیانەوێت لە ئێوەش و لە هۆز و قەومی خۆشیان ئەمین بن، هەر کاتێك بانگ بکرێنەوە بۆ ئاشووبنانەوە درێغیان نەکردووە و رۆچوون تیایدا و چاکتر تێهەڵچوونەتەوە، جا ئەگەر ئەوانە دوورە پەرێزیان نەگرت لێتان و کەنارگیر نەبوون و رێبازی ئاشتیان نەگرتەبەرو دەستیان نەکێشایەوە لە جەنگ کردن لەگەڵتان، ئەو کاتە بیانگرن و بیانکوژن لە هەر کوێ دەستتان رۆیی بەسەریاندا، ئا ئەوانە گێراومانە بۆتان بەسەریانەوە بەڵگەیەکی روون و ئاشکرا لەسەر (راست و رەوایی کوشتن و بەدیل کردنیان).

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَـًٔا ۚ وَمَن قَتَلَ
مُؤْمِنًا خَطَـًٔا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ
أَهْلِهِۦٓ إِلَّآ أَن يَصَّدَّقُوا۟ ۚ فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ وَإِن كَانَ
مِن قَوْمٍۭ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَـٰقٌ فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ
إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ فَمَن لَّمْ يَجِدْ
فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ ٱللَّهِ ۗ وَكَانَ
ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾ وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا
مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَـٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ
ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾ يَـٰٓأَيُّهَا
ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُوا۟ وَلَا تَقُولُوا۟
لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ
عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ ۚ
كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَتَبَيَّنُوٓا۟ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

(٩٢) بۆ هیچ ئیماندارێك نیە ئیماندارێكی‌تر بكوژێت مەگەر بە هەڵە، خۆ ئەگەر كەسێكی ئیماندار بە هەڵە ئیماندارێك بكوژێت، ئەوە دەبێت بەندەیەكی ئیماندار ئازاد بكات و خوێت باییەكەی بدات بە كەسوكاری كوژراوەكە (وەك میراتی دابەشی بكەن) مەگەر لێی ببوورن و لە خوێنەكەی خۆش ببن، خۆ ئەگەر كوژراوەكە لە ناو قەوم و دەستەیەكدا بوو دوژمنی ئێوە بوون، بەڵام ئەو (كوژراوە) ئیماندار بوو، با (بكوژەكە) بەندەیەكی ئیماندار ئازادبكات، خۆ ئەگەر ئیماندارە كوژراوەكە لەناو قەوم و دەستەیەك بوو كە پەیمان لەنێوانتاندا هەبوو، دەبێت خوێنبایی بدرێت بەكەسوكاری و بەندەیەكی ئیمانداریش ئازاد بكرێت، (خۆ ئەگەر بكوژەكە) ئەوەی بۆ نەلواو دەستی نەكەوت (بەندە ئازاد بكات و بەندایەتی باوی نەمابوو مـاڵ وسامانیشی نەبوو) ئەوە دەبێت دوومانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت، ئەمە بڕیارێكە بۆ ڕاستی و دروستی تەوبە و گەڕانەوەكەی، ئەمەش لەلایەن خواوەیە، بێگومان خوای گـەورە هـەمیشە و بەردەوام زاناو دانایە.

(٩٣) هەر كەسێك بەدەستی ئەنقەست ئیماندارێك بە ناحەق بكوژێت، ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە ئاگری دۆزەخە، ناشمرێت تیایدا، هەروەها خوا لێی توڕەیە و نەفرینی لێكردووە و سزایەكی گەورە و بێ‌سنووری بۆ ئـامادە كردووە.

(٩٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، كاتێك دەردەچن بۆ گەیاندنی ئیسلام و جیهاد لەپێناوی خوادا، وورد‌ببین بن‌و هەموو شتێك روون بكەنەوە (دووره پەرێزبن لە پەلەو هەڵەشەیی)، بەوكەسانەش كە سەلامتان لێدەكەن مەڵێن: (ڕاست ناكەیت) تۆ ئیماندارنیت!! (بەو هەڵوێستە) مەبەستتان دەسكەوتی ژیانی دنیابێت، چونكە لای خوا دەستكەوتی زۆر هەیە، خۆ كاتی خۆی ئێوەش وابوون (باوەڕتان شاراوە بوو) تاخوا منەتی نایە سەرتان (سەركەوتنی پێبەخشین و دەرووی لێكردنەوە) كەواتە، وردو دووربین بن، چونكە بەڕاستی خوا ئـاگـادارە بەهەموو ئەوكاروكردەوانەی كە دەیكەن. (پێغەمبەر ﷺ دەستەیەك لە هاوەڵانی نارد بـۆ گـەیاندنی ئـیسلام، ئوسامەی كوڕی زەیدی كردە لێپرسراویان، كابرایەك كە نـاوی (مـەرداس) بـوو مـەڕو وشـتری دەلەوەڕان، ئوسامەو هاوەڵانی بینی، ترساو بەپەلە دووركەوتەوەو خۆی كرد بە ئەشكەوتێكدا، ئەمانیش شوێنی كەوتن، كاتێك چوونە بەردەم ئەشكەوتەكە كابرا هات بەپیریانەوەو سەلامی لێكردن و شایەتمانی هێنا، بەڵام ئوسامە هێرشی كردە سەری و كوشتی.. دوایی كە پێغەمبەر ﷺ بیستی تووڕە بوو لە ئـوسامە و فـەرمووی: بـۆچی كوشتت؟ ئایا دڵ و سینەتان هەڵدڕی بوو بزانن بەڕاستێتی یان نا!!)...

لَّا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ ۖ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۚ فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾ فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ ۞ وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٠﴾ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿١٠١﴾

(٩٥) ئەوانەی دانیشتوون لە ئیمانداران و (جەنگ ناکەن) – مەگەر ئەوانەیان کە ناتەواون – (کوێر، شەل، نەخۆش،.. هتد) لەگەڵ ئەوانەداکە جیهادو کۆشش دەکەن لە پێناوی خوادا بە ماڵ و سامان و خۆیان چوونیەك نین، بێگومان خوا فەزڵ و رێزو پلەیەکی تایبەتی بڕیارداوە بۆ تێکۆشەران بە ماڵیان و خۆیان، بەسەر ئەوانەداکە دانیشتوون و (فیداکاری ناکەن و گیان بەخت ناکەن)، خوای گەورە بەهەر دەستەیەکیان بەڵێنی چاك و بەنرخی داوە، (بێگومان) خوا فەزڵ و رێزو پاداشتی گەورە و بێسنووری ئەو تێکۆشەر و موجاهیدانەی داوە بەسەر ئەو دانیشتوانەدا... (کە لەکاتو شوێنی خۆیدا جیهاد دەکەن).

(٩٦) ئەویش چەندەها پلەو پایەن (بەگوێرەی هەوڵ و کۆشش) لەلایەن خواوە پێشکەش دەکرێن (بەگوێرەی رادەی نیەت پاکیی وتێکۆشان)، هاوڕێ لەگەڵ لێخۆشبوون و رەحمەتدا، چونکە خوا هەمیشەو بەردەوام لێخۆشبووەو بە رەحم ودلۆڤانە.

(٩٧) بەڕاستی ئەوانەی لە سەرە مەرگدا فریشتە گیانیان دەکێشن لەکاتێکدا ئەوان هەمیشە ستەمیان لە خۆیان دەکرد (ئیمان و باوەڕیان لە مەترسیدا بوو کەچی کۆچیان نەدەکرد بۆ نیشتمانی ئیمان، بەتوندیی پیاپاندا هەڵدەشاخێن) و دەڵێن: باشە ئێوە لە چیدا بوون و لەکوێ ژیانتان دەبردە سەر؟! لە وەڵامدا دەڵێن: ئێمە بێدەسەڵات و لاوازکراو بووین لە زەویدا، فریشتەکان دەڵێن: باشە ئایا زەوی خوا فراوان نەبوو تا کۆچی تێدا بکەن و (کۆچ بکەن بۆ نیشتمانێك کە ئیمانداران تیایدا فەرمانڕەوان یاخود سەربەستن)؟ ئا ئەوانە شوێنەواریان دۆزەخە، کە جێگە و رێگە و سەرەنجامێکی ناخۆش و ناسازو خراپە.

(٩٨) مەگەر ئەوانەیان کە بەڕاستی بێدەسەڵات و ناتەوان و لاوازکراون لەو پیاوانەی ژن و منداڵیان لەگەڵدایەو ناتوانن تەگبیرو گۆڕانکاریەك بۆ خۆیان بکەن و هیچ رێگەیەکیش شارەزانین بۆ چارەسەرو دەربازکردنی خۆیان.

(٩٩) ئائەوانە خوا لێبووردن و چاوپۆشی بۆ ئامادە کردوون و خوا هەمیشەو بەردەوام تەواو لێخۆشبووەو زۆریش چاوپۆشی دەکات (مەبەست لە وشەی – عسی – بۆ هاتنە دی بەڵێنە خواییەکەیە).

(١٠٠) جا ئەوەی کۆچ بکات لە پێناوی خوادا لەو زەوییەی کەکۆچی بۆ دەکات، سەربەرزییەك بۆ خۆی و ریسواییەکی زۆریش بۆ دوژمنانی دروست دەکات، بەرەکەت و فراوانی رزق و رۆزی رووی تێدەکات، هەرکەسێکیش ماڵ و حاڵی خۆی بەجێ بهێڵێت وله پێناو خواو پێغەمبەرەکەیدا دەرچێت (واتە بەرەو وڵاتی ئیسلام، یاخود شوێنێکی ئازاد) کۆچ بکات، پاشان مردن یەخەی پێبگرێت، ئەوە ئیتر ئەو کەسە پاداشتەکەی کەوتۆتە سەر خوا (هەر خۆی دەزانێت چۆن پاداشتی دەداتەوە)، خوا هەمیشەو بەردەوام لێخۆشبوو میهرەبانە (بەتایبەت بۆ ئەو جۆرە کەسانە).

(١٠١) هەرکاتێك بە سەفەر بە زەویدا رۆیشتن، ئەوە گوناهبار نابن بەکورت کردنەوەی نوێژ، (بەتایبەت) ئەگەر ترسان ئەوانەی خوانەناسن پیلان و بە لایەکتان بەسەربهێنن وئازارتان بدەن، چونکە بەڕاستی کافران دوژمنانی ئاشکرای ئێوەن.

وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ ٱلصَّلَوٰةَ فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ وَلْيَأْخُذُوٓا۟ أَسْلِحَتَهُمْ ۖ فَإِذَا سَجَدُوا۟ فَلْيَكُونُوا۟ مِن وَرَآئِكُمْ وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا۟ فَلْيُصَلُّوا۟ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا۟ حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۗ وَدَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم مَّيْلَةً وَٰحِدَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَن تَضَعُوٓا۟ أَسْلِحَتَكُمْ ۖ وَخُذُوا۟ حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٠٢﴾ فَإِذَا قَضَيْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ قِيَٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا ٱطْمَأْنَنتُمْ فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ ۚ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ كَانَتْ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ كِتَٰبًا مَّوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾ وَلَا تَهِنُوا۟ فِى ٱبْتِغَآءِ ٱلْقَوْمِ ۖ إِن تَكُونُوا۟ تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۖ وَتَرْجُونَ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾ إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ ۚ وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

(١٠٢) كاتێكيش تۆ (ئەی پێغەمبەر ﷺ لەناو هاوەڵاندا بويت و پێش نوێژيت بۆ دەكـردن (لە كـاتی جـەنگدا)، ئـەوە بـا دەستەيەكيان لەگەڵ تۆدا بوەستن بۆ نوێژ و چەكەكانيان پێ بێت، جاكاتێك ئـەم دەسـتەيەی كـە نـوێژ دەكـات چـوونە سووژدە بائەوانی‌تر لە پشتانەوە بن (ئينجاكە لێبوونەوە لەو ركاتە) ئەو دەستەيەی‌تر كە پاسەوانـيیان دەكـردو نـوێژيان نەكردووە بابێن لەگەڵ تۆدا نوێژەكەيان بكەن، با هـوشيارو چەكداريش بن، چونكە بێ باوەڕان ئاواتـەخوازن كـە ئـێوە غافڵ بن لە چەكەكانتان و لە كەل و پەلتان، تـايەك هـێرش بكەنە سەرتان وتەفرو توناتان بكەن، بەڵام بـۆتان هـەيە و قەيناكات چەكەكانتان دانێن ئەگەر نارەحەت بوون بـەهۆی بارانەوە، يان هەندێكتان نەخۆشكەوتن، هـەميشە وريـابن، بەڕاستی خوا سزای ريسواكەرو شەرمەزاری بۆ خوانەناسان ئامادە كردووە.

(١٠٣) جاكاتێك لە نوێژ بوونەوە ئەوە يادی خوا بكەن بـەپێوەبن يـان بـەدانـيشتنەوە يـان بـە راكشـانەوە (بەهەرجۆرێك بۆتان گونجا) كاتێكيش ئارامی باڵی كێشا بەسەرتانداو نيشتەجێ بوون، ئەوە نوێژ بەچاكی و تەواوی ئەنجام بدەن، چونكە بەڕاستی نوێژ لەسەر ئيمانداران فـەرزە لەكـاتی ديـاريكراودا دەبـێ ئـەنجام بدرێت.

(١٠٤) لە بەرامبەر (لەشكری بێ باوەڕانەوە كە شەڕتان پێ دەفرۆشن‌يان بەربەستن لە ڕێگـەی گـەياندنی بانگەوازی خوادا) سستی و كەمتەرخەمی مەكەن و بكەونە دوايان، چـونكە ئـەگـەر ئـێوە ئـێش و ئـازارو ماندوێتی و برينداريتان بۆ پێش بێت، بۆ ئەوانيش هەرپێش دێت، بەڵام ئەوەی ئێوە بەئومێدو بەتەمان لەلايەن خواوە دەستان بكەوێت (لە بەهەشتدا) ئەوان بە تەمای نين، خوا هەميشە و بەردەوام زانا و دانايە.

(١٠٥) ئێمە بەڕاستی قورئانمان بۆ لای تۆ دابەزاندوەتە خوارەوە، سەرتاپای حەق و راستی بەردەوامە، بـۆ ئەوەی دادوەری بكەيت لە نێوان خەڵكيدا بەو شێوەيەی كە خوا نـيشانی داويت و ڕێـنمووی‌ی كـردويت و بەگونجاوی دەزانيت (بۆ چارەسەری كێشەكان و بەڕێوەبردنی كۆمەڵگا و قازانجی خەڵكی)، نەكەيت بەرگری لە ناپاكان بكەيت... (دەگێڕنەوە جولەكەيەك لای (طعمة) ناوێك قەڵغانێك بەئەمانەت دادەنێت، بەڵام (طعمة) حاشای لێدەكات، كە دێن ماڵەكەی بگەڕێن فرێی دەداتە ماڵە دراوسێكەيەوە، جاكە كـێشەكـە دەگـاتە لای پێغەمبەر ﷺ خەريكە لايەنی (طعمة) بگرێت، چونكە زۆر بەدەم و پل بووە، بە ڵام خوای گەورە ئەم چـەند ئايەتە دادەبەزێنێت لە (١٠٥ تا ١١٣ بۆ ڕوونكردنەوەی كێشەكەو هاو وێنەی).

وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴿١٠٦﴾ وَلَا تُجَٰدِلۡ
عَنِ ٱلَّذِينَ يَخۡتَانُونَ أَنفُسَهُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ
خَوَّانًا أَثِيمٗا ﴿١٠٧﴾ يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ
مِنَ ٱللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمۡ إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِۚ وَكَانَ
ٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾ هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ جَٰدَلۡتُمۡ
عَنۡهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنۡهُمۡ يَوۡمَ
ٱلۡقِيَٰمَةِ أَم مَّن يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ وَكِيلٗا ﴿١٠٩﴾ وَمَن يَعۡمَلۡ
سُوٓءًا أَوۡ يَظۡلِمۡ نَفۡسَهُۥ ثُمَّ يَسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورٗا
رَّحِيمٗا ﴿١١٠﴾ وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمٗا فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿١١١﴾ وَمَن يَكۡسِبۡ خَطِيٓـَٔةً أَوۡ إِثۡمٗا
ثُمَّ يَرۡمِ بِهِۦ بَرِيٓـٔٗا فَقَدِ ٱحۡتَمَلَ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا ﴿١١٢﴾ وَلَوۡلَا
فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ وَرَحۡمَتُهُۥ لَهَمَّت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ أَن
يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡۖ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن
شَيۡءٖۚ وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَعَلَّمَكَ
مَا لَمۡ تَكُن تَعۡلَمُۚ وَكَانَ فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ عَظِيمٗا ﴿١١٣﴾

(١٠٦) (ئەی محمد ﷺ بەردەوام) داوای لێخۆش بوون لە خوا بکە، چونکە بەڕاستی ئەو خوایە هەمیشەو بەردەوام لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٠٧) بەرگری لەو کەسانەش مەکە کە ناپاکن و خیانەت لە خۆیان دەکەن، چونکە بەڕاستی خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێت هەمیشە خیانەتکارو تاوانبارن.

(١٠٨) ئەوانە دەیانەوێت خیانەت و تاوانەکانیان لەخەڵکی بشارنەوە، لەکاتێکدا ناتوانن لە خوای بشارنەوە کە لەگەڵیاندایەو چاودێریانە، بەشەودا قسەی واهەڵدەبەستن خوا پێی رازی نیە، خوا بەردەوام گەمارۆی ئەو کارو کردەوانە دەداتکە ئەنجامی دەدەن. (هیچ شتێکی لێ شاراوەتیە)

(١٠٩) باشە؛ ئەوەتە ئێوە بەرگریان لێدەکەن لە ژیانی ئەم دنیایەدا، ئەی رۆژی قیامەت، لای خوا کێ بەرگریان لێدەکات؟ یاخود کێ پشتیوان و یاریدەدەریان دەبێت (تا لە سزای دۆزەخ رزگاریان بکات)؟

(١١٠) ئەوەی خراپەیەك بکات (دژ بەخەڵکی) یان ستەم لە خۆی بکات لەوەودوا (بەخۆیدا بچێتەوە) و داوای لێخۆشبوون لە خوا بکات، ئەوە خوایەکی لێخۆشبوو و میهرەبانی دەستدەکەوێت.

(١١١) ئەوەش کە گوناهو تاوانێك ئەنجام دەدات، ئەوە بەزیانی خۆی تەواو دەبێت، زیان بەخۆی دەگات (لەدنیاو قیامەتدا ئەگەر تەوبەنەکات)، بێگومان خوا هەمیشەو بەردەوام زانا و دانایە.

(١١٢) جا ئەوەی هەڵەیەك یان تاوانێك ئەنجام بدات و لەوەودوا بیسەپێنێت بەسەر بێ تاوانێکداو بێ تاوانێکی پێ لەکەدار بکات، بێگومان ئەو کەسە بوختان و تاوانێکی ئاشکرای ئەنجامداوە و تاوانێکی گەورەی کردووە (زیاد لە گوناهەکەی خۆی).

(١١٣) خۆ ئەگەر فەزڵ و رەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتەوە خەریك بوو هەندێکیان سەرت لێ بشێوێنن، بێگومان ئەوان بەوکارەیان هەر سەر لە خۆیان دەشێوێنن، دڵنیابە کە ناتوانن لە هیچ شتێکدا زیانت پێبگەیەنن، خوای گەورەش قورئان و دانایی بۆ دابەزاندوویت و فێری ئەو شتانەی کردوویت کە جاران نەتدەزانی، بەردەوامیش فەزڵ و رێزی خوا لەسەر تۆ (ئەی محمد ﷺ زۆرو فراوان و ئاشکراو دیارە و (نایە لێت تووشی هەڵەببیت).

﴿ لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾ وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾ إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا ﴿١١٧﴾ لَّعَنَهُ اللَّهُ ۘ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿١١٨﴾ وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ ۚ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١١٩﴾ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾ أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢١﴾

(١١٤) لە زۆربەی چپەو سـرتەوقسە نـهێنیە کـانیاندا هـیچ خێرێک بەدی ناکرێت و تیایدا نیە، مەگەر چپەی ئەو کەسەی کە فەرمان بدات بەبەخشینێك، یان چاکەیەك، یان رێکخستن و چاکسازی و ئاشتبوونەوەیەکی نێوان خەڵکی، جا ئـەوەی (ئەو شێوازە چـاکـەیە) ئـەنجام بـدات و مـەبەستی تـەنها دەستکەوتنی رەزامەندی خوا بێت، ئەوە لە ئایندەدا پاداشتی زۆرو بێ سنوور و گەورەی پێدەبەخشین.

(١١٥) ئـەوەش دوژمـنایەتی پـێغەمبەر ﷺ بکـات و لێـی جیابێتەوە لە دوای ئـەوەی رێگـەی راست و دروسـتی بـۆ روون بۆتەوە و رێبازێك بگرێتەبەر کە جیابێت لە رێگـە و رێبازی ئیمانداران، ئەوە رووی وەردەچە رخـێنین بـۆ ئـەو رووگەو بەرنامەیەی هەڵی بژاردووەو رووی تێکردووە، (لە قیامەتیشدا) دەیـخەینە نـاو دۆزەخـەوە و دەیسـوتێنین کـە ئەویش سەرئەنجامێکی زۆر ناخۆش و سامناکە.

(١١٦) بەڕاستی خوا خۆش نابێت لەوەی هاوەڵ و شەریکی بۆ بریار بدرێت، جگە لەو (هاوبەش دانانە) لە گوناهانی‌تر بۆ هەر کەس بیەوێت و شایستە بێت و (پەشیمان بێت) خۆش دەبێت، جا ئەوەی شەریك و هاوەڵ بۆ خوا بریار بدات، ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی زۆر دوور.

(١١٧) (ئەو هاوەڵگەرانە) ئەوەی هاناو هاواری بۆ دەبەن و دەیپەرستن - جگە لەخوا - چەند پەراستراوێکی کار تێکراون (پەرستراو دەبێت کارتێکەر بێت نەك کارتێکراو، بۆیە بتەکانیان بـەمێینە نـاوناوە وەك: لات و عوززا)، تەنها هانا و هاواریشیان هەر بۆ شەیتانی سەرکەش و یاخی یە کە لە هەموو خێرێك دامالراوە.

(١١٨) ئەو شەیتانەی کە خوا نەفرینی لێکردووە، وتوویەتی: سوێند بێت بە تۆ ئەی خـوا دەبـێت بـەشێکی دیاریکراو لە بەندەکانت داببرم لە ئیمان و خواناسی.

(١١٩) سوێند بێت بە تۆ گومڕایان دەکەم و بە ئاوات و خەیاڵی پووچەوە سەرگەرمیان دەکەم و خۆم فرمانیان پێدەدەم و هانیان دەدەم، ئەوانیش بێگومان گوێی ئاژەڵەکانیان دەبرن، هەروەها فرمانیان پێ دەدەم ئەوانـیش دروست کراوانی خوا دەستکاری بکەن و بیگۆڕن (لەم سەردەمەدا بێ‌ویژدانەکان لە زانا بێ‌دین و دەستکاریی جینات و سیفاتی رەچەڵەکیی دەکەن و بەگوێی شەیتان دەکـەن، ئـادەمیزادو زیـندەوەران تـێکدەدەن، جگـە لەهەندێکیان نەبێت کە مەبەستیان خزمەتی ئادەمیزادە)، جا ئەوەی لە جیاتی خوا شەیتان بکـاتە پشـتیوانـی خۆی، ئەوە بەڕاستی دووچاری زیان و خەسارەتمەندیەکی ئاشکرا بووە.

(١٢٠) (شەیتان) بەڵێنیان دەداتێ و ئاوات و ئارەزوو دەڕازێنێتەوە بۆیان، دیارەکە شەیتانیش هیچ بەڵێنێکیان پێنادات جگە لە فریودان و خەڵەتاندن نەبێت.

(١٢١) ئائەوانە جێگەو سەرەنجامیان دۆزەخە و کەلێنی لێ دەرچوونیان دەست ناکەوێت.

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾ لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَآ أَمَانِىِّ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ مَن يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِۦ وَلَا يَجِدْ لَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبْرَٰهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾ وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾ وَيَسْتَفْتُونَكَ فِى ٱلنِّسَآءِ قُلِ ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِى ٱلْكِتَٰبِ فِى يَتَٰمَى ٱلنِّسَآءِ ٱلَّٰتِى لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ وَٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلْوِلْدَٰنِ وَأَن تَقُومُواْ لِلْيَتَٰمَىٰ بِٱلْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُواْ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِهِۦ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

(١٢٢) ئەوانەش باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، ئەوە لەمەودوا دەیانخەینە ناو باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها رووبار بەژێر درەخت و بەبەردەم کۆشکەکانیدا دەڕوات و ژیانی هەمیشەیی و نەبراوە و بەردەوام تیایدا دەبەنەسەر، ئەوە بەڵێنێکی نەگۆڕاوی خواییە، جاکێ هەیە راستترو دروستتر لە خوا بەڵێنی خۆی بباتەسەر؟

(١٢٣) (پاداشت و رێزو نرخ) نە بە ئارەزووی ئێوەیە، نە بە ئارەزووی خاوەنانی کتێبە، ئەوەی خراپەو گوناهێك بکات، ئەوە بەهۆیەوە سزا دەدرێت و هچ کەس و هیچ هێزێکی تری دەست ناکەوێت جگە لە خوا پشتگیریی بکات و یارمەتی بدات.

(١٢٤) ئەوەش کردەوە چاکەکان ئەنجام بدات نێر بێت یان مێ لەکاتێکدا ئیماندار بێت، جا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوەو بەقەدەر پەردەی ناوکی خورما ستەمیان لێناکرێت.

(١٢٥) کێ هەیە ئاینی چاکترو پەسەندترو جوانتر بێت لەو کەسەی رووی کردۆتە خوا و خۆی تەسلیمی ئەوزاتە کردووە، لەکاتێکدا کارجوان و کار پەسەندەو شوێنی ئاینی ئیبراهیمی ملکەچ و فەرمانبەردار کەوتبێت، کە خوا ئیبراهیمی کردۆتە خۆشەویستی خۆی و رێزداری کردووە.

(١٢٦) هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە هەر خوا خاوەنیانەو دەسەڵاتی ئەو خوایە دەوری هەموو شتێکی داوە (بەوردیی و بەتەواویی لە هەموو شتێك ئاگادارە).

(١٢٧) ئەی محمد ﷺ پرسیارت لێدەکەن دەربارەی ئەوەی کە پێویستە پیاوان ئەنجامی بدەن بەرامبەر بە ژنان، پێیان بڵێ: خوای گەورە دەربارەیان وەڵامتان دەداتەوە؛ جائەوەی بەسەرتاندا دەخوێندرێتەوە لە قورئاندا (رووونی کردۆتەوە لەمەوپێش لە سەرەتای ئەم سوورەتەوە) دەربارەی ئەو کچە بێ باوکانەی ئەوەی خوا بۆی داناون نایاندەنێ و ناشتانەوێت مارەیان بکەن و (رێگەش لە شووکردنیان دەگرن)، دەربارەی میراتی ئەو منداڵە بێ دەسەڵاتانەی ناتانەوێت بەدادپەروەری هەڵسوکەوت و مامەڵەیان لەگەڵدا بکەن، جا بەرپاکردنی دادگەریی لەنێوان بێ باوکاندا (ئەرکی سەرشانی ئیماندارانە)، ئەوەی کە ئەنجامی دەدەن لە چاکە ئەوە بێگومان خوای گەورە پێی ئاگادارە بەچاکەکاریی لەگەڵ منداڵانی بێ باوکدا (کە مافیان بدەن و ستەمیان لێنەکەن)، جا هەر خێرو چاکەیەك ئەنجام بدەن خوا زانایە پێی.

وَإِنِ ٱمۡرَأَةٌ خَافَتۡ مِنۢ بَعۡلِهَا نُشُوزًا أَوۡ إِعۡرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ أَن يُصۡلِحَا بَيۡنَهُمَا صُلۡحًاۚ وَٱلصُّلۡحُ خَيۡرٞۗ وَأُحۡضِرَتِ ٱلۡأَنفُسُ ٱلشُّحَّۚ وَإِن تُحۡسِنُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا ﴿١٢٨﴾ وَلَن تَسۡتَطِيعُوٓاْ أَن تَعۡدِلُواْ بَيۡنَ ٱلنِّسَآءِ وَلَوۡ حَرَصۡتُمۡۖ فَلَا تَمِيلُواْ كُلَّ ٱلۡمَيۡلِ فَتَذَرُوهَا كَٱلۡمُعَلَّقَةِۚ وَإِن تُصۡلِحُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴿١٢٩﴾ وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغۡنِ ٱللَّهُ كُلّٗا مِّن سَعَتِهِۦۚ وَكَانَ ٱللَّهُ وَٰسِعًا حَكِيمٗا ﴿١٣٠﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ وَلَقَدۡ وَصَّيۡنَا ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِكُمۡ وَإِيَّاكُمۡ أَنِ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ وَإِن تَكۡفُرُواْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدٗا ﴿١٣١﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾ إِن يَشَأۡ يُذۡهِبۡكُمۡ أَيُّهَا ٱلنَّاسُ وَيَأۡتِ بِـَٔاخَرِينَۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرٗا ﴿١٣٣﴾ مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ ٱلدُّنۡيَا فَعِندَ ٱللَّهِ ثَوَابُ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا ﴿١٣٤﴾

(١٢٨) ئەگەر ئافرەتێك لە لووت بەرزی یان یاخیبونو بێمەیلی مێردەکەی ترسا، ئەوە هیچ گوناهیان لەسەر نیە و کارێکی چاکە: ئەگەر نێوان خۆیان چاك بکەن و لەسەر شێوازێك رێك بکەون (وەك ئەوەی ئافرەتەکە دەست هەڵگرێت لەهەندێ مافی خۆی تابەڕێزو سەربەرزیەوە بمێنێتەوە لەگەڵ مێردەکەیدا) هەمیشە رێکەوتن و تەبایی شتێکی چاك و پەسەندە، هەرچەندە خەڵکی بەسروشت حەز بەرەزیلی دەکەن و تەنها بەرژەوەندی خۆیان دەوێت، (ئەگەر قیامەت و بەهەشت و دۆزەخ لەبەرچاو نەگیرێت) جا ئەگەر چاکەکارو رەفتارجوان بن (لەگەڵ هاوسەرانتاندا) و خاوەن تەقواو پارێزکار بن و ستەمیان لێ نەکەن، ئەوە دڵنیابن بەڕاستی خوا هەمیشەو بەردەوام ئاگایە بەکارو کردەوەتان.

(١٢٩) هەرگیز ئێوە ناتوانن لە نێوان هاوسەرەکانتاندا دادپەروەرانە رەفتار بکەن، لەکاتێکدا ئەگەر زۆریش سوور بن لەسەری، جاکەوابوو نەکەن هەر روو لە یەکێکیان بکەن بە تەواویی ئەویتر واز لێبهێنن وەك هەڵپەسێرراو، نە ئەوەیە مێردار بێت، نە ئەوەشە بێ مێرد بێت، خۆ ئەگەر چاکسازی بکەن و رێك بکەون و خۆتان بپارێزن لە ستەم، ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشەو بەردەوام لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٣٠) خۆ ئەگەر ژن و مێرد لێك جیاببنەوە (بەگوێرەی شەرع و بەرنامەی خوا) ئەوە خوا هەریەکەیان شادو بێنیازو بەختەوەر دەکات، لە بەخشینی فراوانی خۆی (بەهاوسەرێکی گونجار) چونکە خوا هەمیشەو بەردەوام فراوانگیرو دانایە.

(١٣١) هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە، سوێند بێت ئێمە ئامۆژگاری و فەرمانمانداوە بەوانەی بەرنامەی خوایان بۆ هاتبوو لە پێش ئێوە، هەروەها ئامۆژگاری ئێوەشمان کردووە لە خوا بترسن و بە تەقواو پارێزکاربن، خۆ ئەگەر بێ باوەڕو یاخی بن (ئەوە خۆتان زیان دەکەن)، چونکە بەڕاستی هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەیلە زەویدایە، خوایش هەمیشەو بەردەوام بێ نیازەو شایستەی سوپاسە.

(١٣٢) هەر بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە و هەر ئەو خوایە بەسە بۆ ئەوەی چاودێر بێت و کاروباری پێ بسپێریت (ئاسمانەکان هەر خوا خۆی فراوانییان دەزانێت و نهێنیەکانی زەویش کەمێکی زانراوە).

(١٣٣) خەڵکینە، ئەگەر خوا بیەوێت، ئێوە لەناو دەبات و کەسانیتر دەهێنێتە مەیدانەوە، خوای بالادەست هەمیشە و بەردەوام دەسەڵاتی بەسەر ئەوکارەدا هەیە.

(١٣٤) ئەوکەسەی تەنها پاداشتی دنیای دەوێت (ئەوە بابزانێت) کە لای خوا پاداشتی دنیاو پاداشتی قیامەتیش هەیە، خوا هەمیشەو بەردەوام بیسەرو بینایە.

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ قَوَّٰمِينَ بِٱلْقِسْطِ شُهَدَآءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ أَوِ ٱلْوَٰلِدَيْنِ وَٱلْأَقْرَبِينَ ۚ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَٱللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلْهَوَىٰٓ أَن تَعْدِلُواْ ۚ وَإِن تَلْوُۥٓاْ أَوْ تُعْرِضُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا (١٣٥) يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ ۚ وَمَن يَكْفُرْ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا (١٣٦) إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ ٱزْدَادُواْ كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًۢا (١٣٧) بَشِّرِ ٱلْمُنَٰفِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (١٣٨) ٱلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۚ أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ ٱلْعِزَّةَ فَإِنَّ ٱلْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا (١٣٩) وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُواْ مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ ۚ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا (١٤٠) ﴾

(١٣٥) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە هەمیشە ڕاگری دادوەری بن و شایەتیی بۆ خوا بدەن، با شایەتیە کەشتان زیانی بۆ خۆتان و دایك و باوکتان یان خزمانیش هەبێت، ئەگەر کەسێك لەوانە دەوڵەمەندبێت یان هەژار خوا بەرژەوەندی ئەوان چاکتر دەزانێت لە ئێوە (واتە بەتەماعی دەوڵەمەندی لە دادپەروەری لامەدەن و بەهۆی نەداریی و بەزەیی بێ جێ لە حەق لامەدەن) نەکەن شوێن ئارەزووی نەفس بکەون لە دادپەروەری لابدەن، جا ئەگەر ئێوە پێچ لێ بدەن (زمان بگۆڕن) و شایەتی ناحەق بدەن، یان ڕووەرگێڕن، ئەوە چاك بزانن خوا ئاگادارە بەکاروکردەوەتان.

(١٣٦) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، بەردەوام و دامەزراو بن لەسەر ئیمان بە خوا و پێغەمبەرەکەی و بەو قورئانەش کە (لە ماوەی چەند ساڵێکدا) دایبەزاندووە بۆ پێغەمبەرەکەی و بەو کتێبانەش کە پێشتر ڕەوانەی کردوون، جا ئەوەی باوەڕی نەبێت بە خواو بەفریشتەکانی و بە کتێبەکانی و بەپێغەمبەرانی و بەڕۆژی دوایی، ئەوە بەڕاستی گومرابووە بەئەوپەڕی گومرایی.

(١٣٧) بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و دوایی پاشگەز بوونەتەوە، دووبارە ئیمانیان هێنایەوە و دوایی پاشگەز بوونەوە، لەوەودوا زیاتر لە بێ دینی و کافریدا ڕۆچوون، هیچ کات خوا لەوانە خۆشنابێت و ڕێنموویيان ناکات بۆ ڕێبازێکی سوود بەخش.

(١٣٨) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) مژدە بە دووڕووەکان بدە کە بەڕاستی سزایەکی بەئێشیان بۆ ئامادە کراوە!!

(١٣٩) ئەو دووڕووانەی کە بێ باوەڕەکان دەکەنە پشتیوان و یارویاوەری خۆیان لەجیاتی ئیمانداران، ئایا دەیانەوێت عیززەت و دەسەڵات و سەربەرزیان لای ئەوان دەست بکەوێت؟ (ئەوانە بەهەڵەدا چوون) چونکە بەڕاستی عیزەت و باڵادەستی و سەربەرزیی هەر هەمووی بۆ خوایە.

(١٤٠) بەڕاستی (خوای گەورە) لە قورئاندا ئەم بڕیارەی ناردووە بو سەرتان کە: هەرکاتێك لە جێیەکدا گوێتان لێ بوو کوفرو گاڵتە بەئایەتەکانی خوا دەکرا، ئەوە دامەنیشن لەگەڵ ئەوانەدا هەتا قسەو باسەکەیان نەگۆڕن (ئەگەر دابنیشن و گوێ نەدەنێ) ئەوە بەڕاستی ئێوەش لەوکاتەدا وەك ئەوانن و (حسابی ئەوانتان بۆ دەکرێت) بەڕاستی خوا دووڕووەکان و بێ باوەڕەکان هەموویان لە دۆزەخدا کۆدەکاتەوە.

ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمۡ فَإِن كَانَ لَكُمۡ فَتۡحٞ مِّنَ ٱللَّهِ قَالُوٓاْ أَلَمۡ
نَكُن مَّعَكُمۡ وَإِن كَانَ لِلۡكَٰفِرِينَ نَصِيبٞ قَالُوٓاْ أَلَمۡ نَسۡتَحۡوِذۡ
عَلَيۡكُمۡ وَنَمۡنَعۡكُم مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ فَٱللَّهُ يَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ يَوۡمَ
ٱلۡقِيَٰمَةِۗ وَلَن يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لِلۡكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾
إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمۡ وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى
ٱلصَّلَوٰةِ قَامُواْ كُسَالَىٰ يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ وَلَا يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا
قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ مُّذَبۡذَبِينَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِۚ
وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡكَٰفِرِينَ أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ أَتُرِيدُونَ
أَن تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ عَلَيۡكُمۡ سُلۡطَٰنٗا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ
فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾
إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ وَأَصۡلَحُواْ وَٱعۡتَصَمُواْ بِٱللَّهِ وَأَخۡلَصُواْ
دِينَهُمۡ لِلَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ وَسَوۡفَ يُؤۡتِ ٱللَّهُ
ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا ﴿١٤٦﴾ مَّا يَفۡعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمۡ
إِن شَكَرۡتُمۡ وَءَامَنتُمۡۚ وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمٗا ﴿١٤٧﴾

(١٤١) ئـــەوانـــەی کـە خـۆیان بـۆ ئـێوە مـەڵاسداوە چاوەڕوانی بەسەرهاتتان دەکەن، ئەگەر سەرکەوتنێکتان لەلایـەن خـواوە دەست بکـەوێت دەڵـێن: ئـەی ئـێمە لەگەڵتاندا نەبووین؟! خۆ ئەگەر کافرەکـان بـەشێکیان ببێت لە سەرکەوتن، دووڕووەکان دەڵێن: ئایا ئێمە لەسەر ئێوەمان نەدەکردەوە ئەوەبوو، نـەمانهێشت ئـیمانداران زیـــانتان پـــێبگەیەنن، ئـینجا خـوا لە ڕۆژی قـیامەتدا دادوەریـی دەکـات لە نـێوانـتاندا (ئـەی بـێ بـاوەڕ و دووڕووەکان) دڵنیابن هەرگیز خوا نایەڵێت بێ باوەڕان بەسەر ئیمانداراندا دەست ڕۆیشتوو بن و ڕیشەکەنیان بکەن.

(١٤٢) بەڕاستی دووڕووەکان (وا دەزانن) فێڵ لە خـوا دەکەن (لەکاتێکدا) ئەو زاتە فێڵەکانیان پووچ دەکاتەوە (نازانن کە دیار و نادیار، لای خوا ڕوون و ئاشکرایـە)، هەرکاتێکیش (بۆ ڕیاو ڕووپامایی) هەڵدەستن بۆ نوێژ، زۆر بەلەش گرانیی و تەمەڵیی هـەڵدەستن، ئەوانە ڕیایی و ڕوپامایی بۆ خەڵکی دەکەن، زۆرکەمیش یادی خوا دەکەن.

(١٤٣) ئەوانە گیریان خواردووە لەونێوانەدا، نەئەوەیە پاڵ بدەن بەئیماندارانەوە، نەئەوەشە پاڵ بدەن بەکافرانەوە، هەرکەس خوا (بەهۆی نالەباریی خۆیەوە) گومڕای بکـات، ئـەوە هـەرگیز نـاتوانـیت ڕێبازێکی ڕاست و ڕزگاری بۆ بدۆزیتەوە.

(١٤٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە بێ باوەڕان مەکەنە یارو یاوەری خۆتان لەجیاتی ئیمانداران، ئایا دەتانەوێت بە دەستی خۆتان بەڵگەیەکی ئاشکرا بدەنە دەست خوا لەسەر خۆتان.

(١٤٥) بەڕاستی دووڕووەکان لە چینی هەرە خواری ناو دۆزەخدان و هەرگیز بۆ ئەوان پشتیوانێکت دەست ناکەوێت.

(١٤٦) جگەلەوانەیان تەوبەی ڕاستەقینەیان کردووە وکارونیەتیان چاك کردووە و دەستیان بەئاینی خواوە گرتووە و پەیرەوی بەرنامەی کەی دەکەن و بەتەواویی دین و ئاینیان ساغ کردۆتەوە بۆ خوا، جا ئەوانە لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن و (لەگەڵ ئەواندا حەشر دەکرێن)، بێگومان لەئایندەدا خوا پاداشتی زۆرو بێ سنوور دەبەخشێت بەئیمانداران.

(١٤٧) خوا چ پێویستیەکی بەسزادانی ئێوە هەیە؟ ئەگەر شوکرانە بژێرو سوپاسگوزاربـن و ئـیمان و باوەڕی دامەزراوتان هەبێت، خوایش هەمیشەو بەردەوام سوپاسگوزاری بەندە چاکەکانیەتی و زاناو ئاگایە پێیان.

۞ لَّا يُحِبُّ ٱللَّهُ ٱلۡجَهۡرَ بِٱلسُّوٓءِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ إِلَّا مَن ظُلِمَۚ وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾ إِن تُبۡدُواْ خَيۡرًا أَوۡ تُخۡفُوهُ أَوۡ تَعۡفُواْ عَن سُوٓءٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوّٗا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ حَقّٗاۚ وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا ﴿١٥١﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَلَمۡ يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ أُوْلَٰٓئِكَ سَوۡفَ يُؤۡتِيهِمۡ أُجُورَهُمۡۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴿١٥٢﴾ يَسۡـَٔلُكَ أَهۡلُ ٱلۡكِتَٰبِ أَن تُنَزِّلَ عَلَيۡهِمۡ كِتَٰبٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِۚ فَقَدۡ سَأَلُواْ مُوسَىٰٓ أَكۡبَرَ مِن ذَٰلِكَ فَقَالُوٓاْ أَرِنَا ٱللَّهَ جَهۡرَةٗ فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ بِظُلۡمِهِمۡۚ ثُمَّ ٱتَّخَذُواْ ٱلۡعِجۡلَ مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ فَعَفَوۡنَا عَن ذَٰلِكَۚ وَءَاتَيۡنَا مُوسَىٰ سُلۡطَٰنٗا مُّبِينٗا ﴿١٥٣﴾ وَرَفَعۡنَا فَوۡقَهُمُ ٱلطُّورَ بِمِيثَٰقِهِمۡ وَقُلۡنَا لَهُمُ ٱدۡخُلُواْ ٱلۡبَابَ سُجَّدٗا وَقُلۡنَا لَهُمۡ لَا تَعۡدُواْ فِي ٱلسَّبۡتِ وَأَخَذۡنَا مِنۡهُم مِّيثَٰقًا غَلِيظٗا ﴿١٥٤﴾

(١٤٨) بێگومان خوا حەز ناکات لە قسەی ناشیرین و نابەجێ وناو و ناتۆرە وتن‌و جنێودان، مەگەر کەسێك ستەم لێکراو بێت، خوا هەمیشەو بەردەوام بیسەرو زانایە.

(١٤٩) ئەگەر کردارو گوفتارو بەخششی خۆتان ئاشکرا بکەن یان بیشارنەوە، یا خود چاوپۆشی لە هەڵەو گوناهێك بکەن، ئەوە بێگومان خوا هەمیشەو بەردەوام لێخۆشبووە بەدەسەڵاتیشە.

(١٥٠) بێگومان ئەوانەی باوەڕ بە خواو پێغەمبەران ناهێنن و دەیانەوێت جیاوازی بکەن لە نێوان خواو پێغەمبەرەکانیدا (گوایە باوەڕیان بەخوا هەیە بەڵام باوەڕیان بە پێغەمبەران نیە)، (یا خود) دەڵێن: باوەڕ دەهێنین بەهەندێك لە پێغەمبەران و باوەڕ بەهەندێکیان ناهێنین و دەیانەوێت لەو نێوانەدا ڕێگە و بەرنامەیەك بۆ خۆیان بەدەست بهێنن...

(١٥١) ئا ئەو جۆرە کەسانە بەڕاستی هەر بێ باوەڕن، بۆ بێباوەڕانیش سزایەکی سەر شۆڕکەرمان ئامادەکردوە.

(١٥٢) ئەوانەی باوەڕیان بە خوا و پێغەمبەرەکانی هێناوە و هیچ جۆرە جیاوازیەکیان نەکردووە لە نێوان هیچ کامیانداو باوەڕیان بە هەموویان هەیە، ئا ئەوانە لەئاییندەدا خوای گەورە پاداشتی خۆیان دەداتێ، خوای گەورەش هەمیشە و بەردەوام لێخۆشبوو میهرەبانە (بۆ باوەڕداران).

(١٥٣) ئەی محمد ﷺ خاوەنانی کتێب داوای ئەوەت لێدەکەن کە لە ئاسمانەوە کتێبیان بۆ دابەزێنیت، جا ئەوانە بەڕاستی داوای لەوە گەورەتریان لە موساکرد، وتیان: دەمانەوێت خوامان بە ئاشکرا نیشان بدەیت، ئەوسا هەورە بروسکەیەك لێیدان لە سەرئەنجامی ئەو ستەمە ناڕەوایەو (ئەو داخوازیە نادروستەیاندا) کەچی لەوەدوا گوێرەکە پەرستیانکرد لە دوای ئەو هەموو بەڵگە و موعجیزە ئاشکرایانە کە بۆیان هات، جا لەوەشیان خۆش بووین و بەڵگەو موعجیزە و بەرنامەی ئاشکرامان بەخشی بە موسا (تا ڕێنموییان بکات).

(١٥٤) بۆ چە سپاندن و وەرگرتنی پەیمانە کەکێوی (طور) مان بەرز کردەوە بەسەریانداو پێمان وتن: کە لە دەروازەی شاری (قدس) ەوە بەسوژدەوە بچنە ژورەوە (هەروەها فەرمانمانداو) وتمان: لە ڕۆژانی شەمەوواندا دەستریژی مەکەن و (ڕاوە ماسی مەکەن، بۆ ئەو مەبەستەش) پەیمانێکی توندو بەهێزمان لێوەرگرتن.

فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَٰقَهُمْ وَكُفْرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَقَتْلِهِمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ ۚ بَلْ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾ وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَٰنًا عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا ٱلْمَسِيحَ عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ ٱللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ ۚ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ ۚ مَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا ٱتِّبَاعَ ٱلظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًۢا ﴿١٥٧﴾ بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾ وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ قَبْلَ مَوْتِهِۦ ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾ فَبِظُلْمٍ مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَٰتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٦٠﴾ وَأَخْذِهِمُ ٱلرِّبَوٰا۟ وَقَدْ نُهُوا۟ عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾ لَّٰكِنِ ٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ مِنْهُمْ وَٱلْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ۚ وَٱلْمُقِيمِينَ ٱلصَّلَوٰةَ ۚ وَٱلْمُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلْمُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ أُو۟لَٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٢﴾

(١٥٥) ئـــینجا بـــەهۆی پـــەیمان شکـــاندنیان و بـــێ بـاوەڕیان بەئایەتەکـانی خـواو کـوشتنی بـەناحەقی پـێغەمبەران لەلایـەن ئەوانەوە و ئەو قسەیەشیان کە دەڵێن دڵی ئێمە داخراوە و بەرگی پێوەیە (مەبەستیان ئەوەیە کە ئامادەنین گوێ بـۆ هـیچ راسـتیەك بگرن، خوا خەشمی لێگرتن و نەفرینی لێکردن) نەخێر بەو جۆرە نیە کە ئـەوانـە دەیـڵێن، بـەڵکو خـوا مـۆری نـاوە بـەسەر دڵو دەروونیاندا بەهۆی بێباوەڕ بوونیانەوە، جا هەر بۆیە کـەمێکیان نەبێت باوەڕناهێنن.

(١٥٦) (هەروەها خوا رقی لێیانە) بەهۆی بێباوەڕ بـوون و ئـەو بوختانە گەورەیەی کە بۆ مەریەم هەڵیانبەست...

(١٥٧) بەهۆی ئەو قسەیەشیان کە دەیانوت بە ڕاستی ئێمە مەسیح پێغەمبەری خوا عـیسای کـوڕی مـەریەممان کـوشتووە، کـەچی لەراستیدا نەکوشتویانەو نە لە قەنارەو خاچیانداوە، بەڵکو لێیان تێکچووە و (کەسێکی تریان کوشتووە لە بری ئـەو)، بـەڕاسـتی ئەوانەی کە بیرو بۆچوونی جیاوازیان لەو کێشەیەدا هەیە، خۆشیان لە گوماندان تیایدا و ئەوانە هیچ زانستیەکی راستیان نیەلەو بارەیەوە، جگە لە شوێنکەوتنی گومان نەبێت و بەدڵنیاییەوە (دەڵێین) کە نەیانکوشتووە و بۆیان نە کوژراوە.

(١٥٨) نە خێر، بەڵکو خوا بەرزی کردەوە بۆ لای خۆی، خوا هەمیشەو بەردەوام باڵادەست و دانایە.

(١٥٩) هیچ کەسێك نیە لە خاوەنانی کتێب، کە باوەڕ نەهێنێت بە عیسا پێش ئەوەی گیانی دەربچێت، بەڵکو سوێند بەخوا هەر باوەڕ دەهێنێت پێی لە پێش مردنیدا (لە سەرەمەرگدا پەردە لەسەر چاویان لادەدرێت و گەلێك راستی دەردەکەوێت بۆیان، یاخود کاتێك عیسا دادەبەزێت گاورو جووەکانی ئەو کاتە باوەڕی دروستی پێدەهێنن) و لە رۆژی قـیامەتیشدا شایەتە بەسەریانەوە (کە ئەوانەی گومرا بوون، خۆیان گومرا بوون و ئەم کاتی خۆی هەر رێگەی راستی نیاشانداون).

(١٦٠) بەهۆی زوڵم و ستەمێك لەلایەن ئەوانەی کە بوونەتە جوو ئەبخام دە درا وە بەهۆی ئەوەی کە زۆر کـۆسپیان دەخستە بەر رێبازی خوا، ئێمە هەندێك نازو نیعمەتمان لێ حەرام کردن کە پێشتر بۆیان حەڵاڵ بوو...

(١٦١) هەروەها بەهۆی سوو خۆریانەوە کە بەڕاستی لێیان حەرام کرابوو هەروەها بەهۆی ئەوەشەوە کە ماڵی خەڵکی بەناڕەوا دەخۆن (هەندێك شتی تری حەڵاڵمان لێ حەرام کردن)، بێگومان بۆ ئەوانەیان کە بێ باوەڕن سزایەکی بەئێشمان ئامادە کردووە...

(١٦٢) بەڵام ئەوانەیان کە لە زانستی و زانیاریدا رۆچوون، هەروەها ئیمانداران (لەوانیش و لەئێمەیش)، باوەڕ دەهێنن بەوەی بۆ تۆ رەوانەکراوە و بەوەش پێش تۆ رەوانە کراوە، بەتایبەت ئەوانەی کە بەچاکی نوێژەکانیان بەدروشمەکانەوە ئەنجام دەدەن و زەکاتیش دەدەن، باوەڕیشیان بەخواو بەرۆژی دوایی هەیە، ئا ئەوانە لە ئایندەیەکی نزیکدا پاداشتی گەورەو بێسنووریان دەدەینەوە.

۞ إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيۡمَٰنَۚ وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا ﴿١٦٣﴾ وَرُسُلٗا قَدۡ قَصَصۡنَٰهُمۡ عَلَيۡكَ مِن قَبۡلُ وَرُسُلٗا لَّمۡ نَقۡصُصۡهُمۡ عَلَيۡكَۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكۡلِيمٗا ﴿١٦٤﴾ رُّسُلٗا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعۡدَ ٱلرُّسُلِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا ﴿١٦٥﴾ لَّٰكِنِ ٱللَّهُ يَشۡهَدُ بِمَآ أَنزَلَ إِلَيۡكَۖ أَنزَلَهُۥ بِعِلۡمِهِۦۖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَشۡهَدُونَۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ قَدۡ ضَلُّواْ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا ﴿١٦٧﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَظَلَمُواْ لَمۡ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغۡفِرَ لَهُمۡ وَلَا لِيَهۡدِيَهُمۡ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾ إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٗا ﴿١٦٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلرَّسُولُ بِٱلۡحَقِّ مِن رَّبِّكُمۡ فَـَٔامِنُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ وَإِن تَكۡفُرُواْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿١٧٠﴾

(١٦٣) بەڕاستی ئێمە (وحی)و نیگامان بۆ تۆ ناردووە هەر وەکو چۆن (وحی) و نیگامان بۆ نوح و پێغەمبەرانی دوای ئەو ناردووە، هەروەها (وحی) و نیگامان ناردووە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و (هەندێك) لە کوڕانی یەعقوب و عیسا و ئەیوب و یونس و هاروون و سولەیمان، زەبوریشمان بە داود بەخشیوە (کتێبێك بووە زۆربەی تەسبیحات و ستایشی پەروەردگار بووە).

(١٦٤) بێگومان بەسەرهاتی هەندێك لە پێغەمبەرانمان بۆ گێڕاویتەوە، بەسەرهاتی هەندێکی تریشمان بۆ نەگێڕاویتەوە، بەڕاستی خوای گەورە خۆی لەگەڵ موسادا گفتوگۆی یەکسەری و ڕاستەوخۆی ئەنجامداوە.

(١٦٥) پێغەمبەرانمان (ڕەوانە کردووە) کە مژدەدەرن (بە ئیمانداران) و ترسێنەرن بۆ (یاخیەکان)، تا خەڵکی هیچ بەڵگەیەکیان بەدەستەوە نەمێنێت (لەسەر بێ دینی و یاخی بوونیان) دوای ئەوەی خوا پێغەمبەرانی بۆ ڕەوانە کردوون، بێگومان هەمیشەو بەردەوام خوا باڵادەست و دانایە.

(١٦٦) (ئەی محمد ﷺ، هەرچەندە ئەو خەڵکە باوەڕت پێناکەن) بەڵام خوا خۆی شایەتە لەسەر ئەو قورئانەی کە ڕەوانەی کردووە بۆت، بەئاگاداری و زانیاری خۆیشی ڕەوانەی کردووە، فریشتەکانیش شایەتی دەدەن (لەسەر ئەوە، هەرچەندە) خوا خۆی بەسە بۆ ئەو شایەتییە.

(١٦٧) بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و ڕێبازی بێ باوەڕیان گرتۆتەبەر و بەربەستیشیان دانا لەبەردەم ڕێبازی خوادا (بەشێنەیی و نەرم و نیانی)، بێگومان ئەوانە گومرا بوون و لە ڕاستی زۆر دوور کەوتوونەتەوە.

(١٦٨) بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و ستەمیان کردووە خوا نەیویستووە لێیان خۆش بێت، هیدایەت و ڕێنمویشیان بکات بۆ ڕێگە و ڕێبازێك (کە سوودی لێوەربگرن)...

(١٦٩) جگە لە ڕێگەی دۆزەخ کە دەیانگەیەنێتە ناوی و ژیانی نەمریی بەناچاریی دەبێت تیایدا بەرنەسەر، ئەو سزادانەشیان لای خوا زۆر ئاسانە (چونکە ئەوانە شایستەن).

(١٧٠) ئەی خەڵکینە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە پێغەمبەرێکتان بۆ هاتووە بەحەق و ڕاستی، دە ئێوەش ئیمان و باوەڕی پێ بهێنن، ئەوە چاکترە بۆتان، خۆ ئەگەر باوەڕ نەهێنن، ئەوە دڵنیابن کە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر خوا خاوەنیانە (ئاتاجی ئیمانی ئێوە نیە)، چونکە خوا هەمیشەو بەردەوام زاناو دانایە.

يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ وَلَا تَقُولُواْ
عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡحَقَّۚ إِنَّمَا ٱلۡمَسِيحُ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَ رَسُولُ
ٱللَّهِ وَكَلِمَتُهُۥٓ أَلۡقَىٰهَآ إِلَىٰ مَرۡيَمَ وَرُوحٞ مِّنۡهُۖ فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ
وَرُسُلِهِۦۖ وَلَا تَقُولُواْ ثَلَٰثَةٌۚ ٱنتَهُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ إِنَّمَا ٱللَّهُ إِلَٰهٞ
وَٰحِدٞۖ سُبۡحَٰنَهُۥٓ أَن يَكُونَ لَهُۥ وَلَدٞۘ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا ﴿١٧١﴾ لَّن يَسۡتَنكِفَ
ٱلۡمَسِيحُ أَن يَكُونَ عَبۡدٗا لِّلَّهِ وَلَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ ٱلۡمُقَرَّبُونَۚ
وَمَن يَسۡتَنكِفۡ عَنۡ عِبَادَتِهِۦ وَيَسۡتَكۡبِرۡ فَسَيَحۡشُرُهُمۡ
إِلَيۡهِ جَمِيعٗا ﴿١٧٢﴾ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ
فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۖ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ
ٱسۡتَنكَفُواْ وَٱسۡتَكۡبَرُواْ فَيُعَذِّبُهُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا وَلَا
يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ﴿١٧٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ
قَدۡ جَآءَكُم بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ نُورٗا مُّبِينٗا ﴿١٧٤﴾
فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَٱعۡتَصَمُواْ بِهِۦ فَسَيُدۡخِلُهُمۡ
فِي رَحۡمَةٖ مِّنۡهُ وَفَضۡلٖ وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَيۡهِ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا ﴿١٧٥﴾

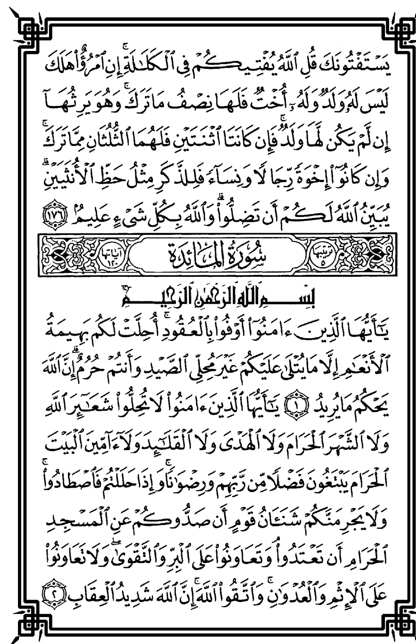
(١٧١) ئەی خاوەنانی کتێب زیادەڕەوی مەکەن لە ئاینەکەتاندا، جگە لە حەق و ڕاستی هیچی‌تر بە دەم خواوە مەڵێن، بەڕاستی مەسیح، عیسای کوڕی مەریەم جگە لەوەی کە فرستادەی خوایە (شتێکی‌تر نەبووە)، لە دایك بوونەکەی بەفەرمانی خوا بووە کەلە مەریەمدا (بەرجەستە بوو)، عیسا ڕۆح و گیانێکی (تایبەتیە) لەلایەن خواوە بەخشراوە، دە ئیتر باوەڕی دامەزراو بە خوایەتی خواو بەپێغەمبەرانی بهێنن، هەرگیز مەڵێن خوا سیانە (لەو گوفتارە نابەجێیە) واز بهێنن چاکترە و قازانجتانە، چونکە بەڕاستی خوا تەنها یەك تاکە خوایە، پاك و بێگەردو دوورە لەوەی کە منداڵی ببێت (بوختانی ناقۆڵای وا، چۆن دەکەن)؟! هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە هەر هەمووی ئەو خاوەنیانە، بێگومان خوا بەسە کە بەدیهێنەرو سەرپەرشتیاری (دروستکراوانی بێت)

(١٧٢) هەرگیز مەسیح لاری لەوە نیە کە بەندەی خوا بێت، هەروەها فریشتە نزیکەکانیش، جا ئەوەی لاری و سەرپێچی بکات لە پەرستنی خواو خۆی بەزل بزانێت، ئەوە (با دڵنیابێت هەمووان لە ئایندەدا لای ئەو زاتە دەبێت کۆببنەوە (بۆلێپرسینەوە).

(١٧٣) (جا ئەو کاتە) ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، ئەوە خوا بە تەواوی و بەچاکی پاداشتەکانیان دەداتەوە و لە فەزڵ و بەخششی تایبەتی خۆی بۆیان زیادیش دەکات، بەڵام ئەوانەی سەرپێچی و لاریان کردووە و خۆیان بەزل زانیوە، ئەوە خوا سزای زۆر بەئێشیان دەدات، ئەوسا بێجگە لە خوا کەسێکیان دەست ناکەوێت کە پشتیوانیان لێ‌بکات و سەریان بخات (ئەڵبەتە ئەو زاتەش بەزەیی پیایاندا نایەتەوە).

(١٧٤) ئەی خەڵکینە بەڕاستی لە لایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەو نیشانەی ئاشکراتان بۆ هاتووە (کە محمد پێغەمبەرە ﷺ) و نوورو رووناکیەکی ئاشکراشمان بۆ دابەزاندوون (کەقورئان)ە.

(١٧٥) جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە و شوێنی بەرنامەکەی کەوتوون، ئەوە لە ئایندەیەکی نزیکدا خوا دەیانخاتە ژێر سایەی فەزڵ و ڕەحمەتی تایبەتی خۆیەوە و هیدایەت و ڕێنموویيان دەکات بۆ لای خۆی لە ڕێگەی ڕێبازێکی ڕاست و دروستەوە.

(١٧٦) ئەی محمد ﷺ داوای فـتوات لێـدەکـەن دەربـارەی (کلالە) کە بریتی یە: لە کەسێك باوك و نەوەی نەبێت، تۆش بڵێ: خوا وەڵامتان دەداتەوە لەو بارەیەوە، ئەگـەر کـەسێك (پیاوێك) وەفاتی کردو منداڵی نەبوو، هەر تەنها خوشکێکی هەبوو، ئەوە نیوەی سامانەکەی بۆ ئەوە (نیوەکەی تـریشی دەخرێتە دارایی گشتی یەوە ئەگەر هەبێت و ئەگەر نەبوو لە بـــەرژەوەندیەکـــی گشـتیدا بـەکـار دەهـێنرێت)، (بـە لام ئـەگـەرمردووەکـە ئـافرەت بـوو) ئـەوا بـراکـەی هـەموو میراتیەکەی دەبات، ئەگەر ئافرەتەکە منداڵـی لەدوا بـەجێ نەمابوو، (خۆ ئەگەر پیاوە مردووەکە) دوو خـوشکی لە دوا بەجێ مابوو ئەوە دووبەش لە سێ بـەشی ئـەوەی بـەجێی هێشتووە بۆ ئەوان دەبێت، خۆ ئەگەر میراتگران لەپـیاوان و ئافرەتان بوون هەموویشیان لە خـوشك و بـرا پـێکهاتبوون ئەوە بۆ نێرینەیەکیان ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە، خوای گەورە ئەم شتانەتان بۆ روون دەکاتەوە نەوەکو سەرگەردان ببن، خوای گەورەش بەهەموو شتێك زانایە.

سورەتی (المائدة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، بەئەمەك و بەوەفا بن بەرامبەر بەڵێن و پەیمانەکانتان، (خواردنی گۆشتی) ماڵات (مەڕو بزن و گاو وشتر) بۆتان حەڵاڵ کراوە، بـێجگە لەوانـەی کـە بـەسەرتاندا دەخـوێنرێتەوە (لەم سوورەتەدا)، لەکاتێکدا راوتان بۆ حەڵاڵ نیەکە لە ئیحرامدان، (ئەم سنوورانە فەرمانی خوایە) بەڕاستی خوای گەورە فەرمان دەدات بەهەر شتێك کە بیەوێت.

(٢) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە دەستکاری دروشمەکانی خوا مەکەن و هـەڵی مـەوەشێننەوە (بـەتایبەت دروشمەکانی حەج و عەمرە) هەروەها مانگەکانی حەرام (کە: رجب، ذوالقعدة، ذوالحـجة، مـحرم)ن، تـێکی مەدەن و ئەو قوربانیەش کە دەکرێت (مەرجەکانی مەشێوێنن) و ئەو ملوانکانەی (دەکرێتە ملی ئـاژەڵ، کـە نیشانەیە بۆ ئەوەی خاوەنیان بڕیاریداوە بکرێن بەقوربانی) لێی مەکەنەوە و رێگە لەوانە مەگرن کە دێن بۆ (طواف)ی کەعبە، لەکاتێکدا بەئومێدی فەزڵ و رەزامەندی خوان، کاتێك ئیحرام دەشکێنن، ئەوە بۆتان هەیە راو بکەن، هەروەها دوژمنایەتی و رقەبەرایەتی کەسانێك کە نەیانهێشت کاتی خۆی (طواف)ی کەعبە بکەن، مەکەنە هۆی دەستدرێژی و بەرپاکردنی ناخۆشی، یارمەتی و کۆمەکیی یەکتر بکەن لەسەر چاکەو خواناسی، نەکەن یارمەتی و کۆمەکی یەکتر بکەن لەسەر گوناهو دەستدرێژی، لە خوا بترسن و پارێزکار بن، چـونکە بەڕاستی خوا زۆر بەتوندی تۆڵە دەسێنێت.

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَن تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣﴾ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾ الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَن يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

(٣) لەسەرتان حەرام کراوە خواردنی گۆشتی مردارەوە بوو، گۆشتی بەراز، هەروەها ئەو ماڵاتەش کە سەر دەبڕدرین و ناوی غەیری خوای لەسەر دەبرێت و ماڵاتی خنکاویش، ئەوەش کە بە ئازارو لێدان مردار بۆتەوە، ئەوەش کە دەکەوێتە خوارەوە، ئەوەش کە بەلێدانی ماڵاتێکی‌تر مردار بوویێتەوە، ئەوانەش کە دڕندە پەلاماری دابن و لێی خواردبن مەگەر فریای چەقۆ کەوتبن، (هەر حاڵەتێك لەوانەی باسکرا ئەگەر بە چەقۆدا بگات حەڵاڵە)، هەروەها حەرام کراوە خواردنی گۆشتی ئەو ماڵاتانەی لەو شوێنانەدا سەر دەبردرێن کە هاناو هاواری بۆ غەیری خوا تێدا دەبرێت، هەروەها حەرامە لەسەرتان داواکردنی چارەنووستان بەهۆی (الأزلام)وە، (وەکو ئەو شتانەی کە لە ڕێگەی هەڵدانی زارەوە دەست بکەوێت و فاڵگرتنەوە، بورجەکان، قاوە گرتنەوە،... هتد) ئەو جۆرە کردارو رەفتارانەتان سەرپێچی و دەرچوونە لە (فەرمانی خوا)، جا ئەمرۆ (کە رۆژی عەرەفەیە) کافران نائومێد بوون لە دین و ئاینی ئێوە (ئیتر ناتوانن زاڵ بن بەسەرتانداو هەرگیز نووری خوایان بۆ ناکوژێتەوە) کەواتە لەوانە مەترسن، بەڵکو هەر لە من بترسن، ئەمرۆ ئاین و بەرنامەکەتانم بەکۆتایی گەیاندو نازو نیعمەتی خۆمم بۆ تەواو کردن و رازیم بەوەی کە ئیسلام ببێتە بەرنامەو دین و ئاینتان (جا لەگەڵ بریاردانی ئەو شتانەدا کە حەراممان کردووە) هەر کەس ناچار کرا لە گرانیی و برسێتیدا (مەترسی ئەوەی هەبوو بمرێت) دەتوانێت لەو شتانە بخوات کە حەراممان کردووە (بەمەرجێك دەست درێژکار نەبێت و بەئارەزوو ژەمی زۆری لێ نەخوات) و خۆی تووشی گوناهو تاوان نەکات، ئەوە بەڕاستی خوا لێخۆشبووەو میهرەبانە (بۆ ئەو جۆرە حاڵەتانە).

(٤) ئەی محمد ﷺ پرسیارت لێدەکەن چی حەڵاڵکراوە بۆیان؟ پێیان بڵێ: هەرچی خۆراکی چاك و پاکە بۆتان حەڵاڵ کراوە، ئەوەش باڵندەو تانجی شکاری بۆتان راو دەکەن و فێرتان کردوون (بێگومان خوا توانای بەخشیووە بە مرۆڤ بتوانێت مەشق بکات بەگیانداران و فێریان بکات راوی بۆ بکەن بەتایبەتی تانجی)، دە بخۆن لەوەی بۆتان دەگرن و ناوی خوای لێ بهێنن کاتێك بەڕەڵای دەکەن و کاتێك لێی دەخۆن، هەر لە خوایش بترسن و پارێزکاربن (ئەی راوچیەکان)، بەڕاستی خوا بەخێرایی لێپرسینەوە ئەنجام دەدات (ووردو درشتی کردارو رەفتار فەرامۆش ناکات).

(٥) لەمرۆوە هەرچی خۆراکی چاك و پاکە بۆتان حەڵاڵ کراوە، خواردنی ئەوانەش کە کتێبی ئاسمانیان پێدراوە بۆتان حەڵاڵە، خواردەمەنی ئێوەش حەڵاڵە بۆ ئەوان، ئافرەتانی داوێن پاك لە ئیمانداران و ئافرەتانی داوێن پاك لەوانەی کتێبیان پێدراوە پێش ئێوە (بۆتان حەڵاڵە) کاتێك مارەییان پێبدەن، بەمەرجێک ئێوە پاك داوێن بن و داوێن پیس نەبن و دوورە پەرێز بن لە دۆست گرتنی نهێنی بۆ داوێن پیسی، جا ئەوەی بێ باوەڕ بێت بەشەرعی خواو لەم حەرامانە خۆی نەپارێزێت، ئەوە ئیتر هەموو کارو کردەوە چاکەکانیشی پووچ دەبێتەوە، جا ئەو جۆرە کەسانە لە قیامەتدا لەڕیزی خەسارەتمەندو زەرەرمەندو دۆڕاوەکاندان.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا قُمْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغْسِلُوا۟ وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى ٱلْمَرَافِقِ وَٱمْسَحُوا۟ بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى ٱلْكَعْبَيْنِ ۚ وَإِن كُنتُمْ جُنُبًا فَٱطَّهَّرُوا۟ ۚ وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ أَوْ لَـٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا فَٱمْسَحُوا۟ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم مِّنْهُ ۚ مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُم مِّنْ حَرَجٍ وَلَـٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾ وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَـٰقَهُ ٱلَّذِى وَاثَقَكُم بِهِۦٓ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٧﴾ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُونُوا۟ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ شُهَدَآءَ بِٱلْقِسْطِ ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ عَلَىٰٓ أَلَّا تَعْدِلُوا۟ ۚ ٱعْدِلُوا۟ هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ ۙ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

(٦) ئــەی ئــەوانــەی بــاوەڕتان هــێناوە: کــاتێك ویستتانەهەستن بۆ نوێژ (پــێش ئــەوە دەست نــوێژ بگرن، بەم شێوەیە): سەرەتا رووخسارتان بشــۆن، ئینجا دەســتە کــانتان لەگــەڵ ئــەنیشکتاندا، پــاشان دەستی تەڕ بهێنن بەسەر سەرتاندا، قاچەکــانیشتان بشۆن لەگەڵ قولە پێتاندا، ئەگەر لەشتان گران بوو، ئەوە خۆتان خاوێــن بکەن و خۆتان بشۆن، ئەگــەر نەخۆش بوون یان لە سەفەردا بوون یــان دەســتان بەئاو گەیاندبوو (تارەتتان گرتبوو) یان لە ئــافرەتی (نامەحرەم) کەوتبوون و ئاوتان دەست نەدەکــەوت (بۆ خۆشتن یان بۆ دەستنوێژ، ئەوکاتە دەتوانن) بــە خاکێکی پاک تەیەموم بکەن (واتە لەپــی دەســتان بەئاستەم بماڵن بەخاکدا) و بیهێنن بە رووخسارو دەستاندا (تا ئانیشکتان)، خوا نــایەوێت لە ئایندا تووشی سەغڵەتی و ناڕەحەتیتان بکات بەڵکو دەیەوێت پــاك و خــاوێنتان بکــات (لە رواڵەت و ناوەرۆکدا) و دەیەوێت نازو نیعمەتی خۆیتان بەسەردا تەواوبکــات بــۆ ئــەوەی سوپاسگوزار بن.

(٧) یادی نازو نیعمەتی خوا بکەنەوە لەسەرتان، هەروەها ئەو پەیمانەش کە پــێویستە ئــێوە پابەندی بن، لە بیرتان نەچێت کە وتوتانە: گوێرایەڵ وملکەچ و فەرمانبەرداریـن (کەواتە ئیتر هەمیشە و بەردەوام) لە خوا بــترسن و پــارێزکار بــن، چــونکە خــوا زانــایە بــەنهێنی دڵ و دەروونەکان.

(٨) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، زۆر بەچاکی هەستن بەئەنجامدانی شایەتیی دادپەروەرانە لەبەر خوا، رق و دوژمنایەتی هیچ کەس و هیچ لایەك هــەڵتان نــەنێت کــەلە دادپــەروەریی لابدەن، دادپەروەربن، ئەوە نزیکترە لە تەقواو خوانــاسیەوە، دەی کــەواتــە لەخــوا تــرس و پارێزکاربن، چونکە بەڕاستی خوا ئاگادارە بەو کارو کردەوەیەی کە دەیکەن.

(٩) خوا بەڵێنی داوە بەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە بە لێخۆشبوون و چاوپۆشی (لە هەڵەو گوناهەکانیان)، پاداشتی گەورەو بێ سنووریش بۆ ئەوانە.

وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذْكُرُواْ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوٓاْ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾ ۞ وَلَقَدْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ ٱثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ ٱللَّهُ إِنِّى مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَيْتُمُ ٱلزَّكَوٰةَ وَءَامَنتُم بِرُسُلِى وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ فَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ﴿١٢﴾ فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَٰقَهُمْ لَعَنَّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَٰسِيَةً يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَنَسُواْ حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَآئِنَةٍ مِّنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَٱعْفُ عَنْهُمْ وَٱصْفَحْ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

(١٠) ئەوانەش کە ڕێبازی کوفریان گرتۆتەبەرو بڕوایان بەئایەتەکانی ئێمە نەهێناوە، ئا ئەوانە نیشتەجێی ناو ئاگری دۆزەخن.

(١١) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە یادی نازو نیعمەتی خوا بکەنەوە لەسەرتان کاتێك هەندێك ویستیان دەستدرێژی بکەنە سەرتان، خوایش دەستدرێژیەکەی ڕاگرتن و (ئێوەی پاراست)، دەی کەواتە لە خوا بترسن و پارێزکار بن، دەبا ئیمانداران هەر پشت بەخوا ببەستن (تا هەمیشە فریایان بکەوێت و لە پیلانی دوژمنان بیانپارێزێت).

(١٢) سوێند بێت بێگومان (کاتی خۆی) خوا پەیمانی لە نەوەی ئیسرائیل وەرگرت و دوانزە ڕابەرمان تێدا هەڵبژاردن، ئینجا خوا پێی فەرموون کە: من بەڕاستی لەگەڵتاندام، سوێند بێت بە خوا ئەگەر نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن و زەکات بدەن و باوەڕبهێنن بە هەموو پێغەمبەرانی من و پشتیوانییان لێبکەن، قەرزی چاك و جوان و ڕێك و پێك بدەن بەخەڵکی لەبەر خوا (لەبەر ڕەزامەندیی ئەوزاتە هەموو چاکەیەك ئەنجام بدەن و چاوەڕێی پاداشت لەوبن) ئەوە بێگومان لە گوناهو هەڵەکانتان خۆشدەبم و چاوپۆشیتان لێدەکەم و دەتانخەمە باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها ڕوبار بەژێر درەختاکانیدا دەڕوات، جا ئەوەی لەوەودوا بێ باوەڕ بێت لە ئێوە، مانای وایە کە بەڕاستی ڕێگەو ڕێبازی ڕاستو ڕەوانی لێ تێکچووە.

(١٣) جا بەهۆی ئەوەوە کە نەوەی ئیسرائیل بەردەوام پەیمان و بەڵێنەکانیان دەشکاند، نەفرەتمان لێکردن و دڵەکانیانمان ڕەق و سەخت و ڕەش کرد (چونکە یەکێك لە سیفەتیان ئەوەیە) کە: قسە لە جێی خۆیدا ناکەن و جێی دەگۆڕن (بە ئارەزووی خۆیان دەستکاریی تەوراتیشیان کردووە) هەروەها بەشێك لەو شتانەی کە یاداوەری بوو بۆیان فەرامۆشیان کرد، بەردەوام دەبینیت و بۆت دەردەکەوێت کە زۆربەیان خیانەتکارو دوژمنکارن، مەگەر کەمێکیان نەبێت، (لەگەڵ ئەوەشدا قەیناکات) هەر لێیان خۆش ببەو چاوپۆشیان لێ بکە، چونکە بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆشدەوێت.

وَمِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّا نَصَٰرَىٰٓ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَهُمۡ فَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ فَأَغۡرَيۡنَا بَيۡنَهُمُ ٱلۡعَدَاوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ وَسَوۡفَ يُنَبِّئُهُمُ ٱللَّهُ بِمَا كَانُواْ يَصۡنَعُونَ ﴿١٤﴾ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمۡ كَثِيرٗا مِّمَّا كُنتُمۡ تُخۡفُونَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖۚ قَدۡ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٞ وَكِتَٰبٞ مُّبِينٞ ﴿١٥﴾ يَهۡدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضۡوَٰنَهُۥ سُبُلَ ٱلسَّلَٰمِ وَيُخۡرِجُهُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذۡنِهِۦ وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ﴿١٦﴾ لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۚ قُلۡ فَمَن يَمۡلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا إِنۡ أَرَادَ أَن يُهۡلِكَ ٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَأُمَّهُۥ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗاۗ وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَاۚ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ﴿١٧﴾

(١٤) هەروەها پەیمانمان لەوانەش وەرگرتووە کە دەیانوت: ئێمە گاورین کەچی بەشێك لەو شتانەیان فەرامۆشکرد کەپێی یاداوەری کرابوون، (بەتایبەتی دەربارەی پێغەمبەرایەتی محمد ﷺ) ئێمەش هەتا رۆژی قیامەت دوژمنایەتی و رق و کینەمان پێوەلکاندن، لە ئایندەشدا خوا هەموو ئەو کارو کردەوانەیان دەخاتەوە بەرچاوو پێیان رادەگەیەنێت.

(١٥) ئەی خاوەنانی کتێب: دڵنیابن کە پێغەمبەری ئێمە بۆ ئێوەش هاتووە تا زۆربەی ئەو شتانەی کە لای ئێوە روون و ئاشکرانین و دەیشارنەوە، لە کتێبی (تەورات و ئینجیلدا) بۆتان روون و ئاشکرا بکات، هەروەها لە زۆرێك لەو شتانەی کە شاردوتانەتەوە چاوپۆشی دەکات، چونکە بەڕاستی لەلایەن خواوە رووناکیەکی ئاشکراتان بۆهاتووە (کە محمدی پێغەمبەرمانە ﷺ) هاوڕێ لەگەڵ کتێبێکی روونکەرەوەدا (کە قورئانە).

(١٦) (بێگومان) خوا بەو قورئانە پیرۆزە هیدایەت و رێنموویی ئەو کەسانە دەکات کە: شوێن رەزامەندی خوا کەوتوون، بەرەو رێبازەکانی ئاشتی و ئاسودەیی دەیانبات‌و لە تاریکاییەکان دەریاندەهێنێت و رزگاریان دەکات و دەیانخاتە ناو روناکیەوە بەفەرمانی خۆی و رێنموویيان دەکات بۆ سەر رێگەو رێبازی راست و دروستی (دینداری و خواناسیی و چاکە).

(١٧) سوێند بێت بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون کە وتیان: بەڕاستی خوا، هەر مەسیحی کوڕی مەریەمە، (ئەی محمد ﷺ پێیان) بڵێ: ئەگەر خوا بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم و دایکی و هەرچی لەسەر زەویدا هەیە لەناوی بەرێت، ئەوە کێ‌یە لە بە رامبەر خواوە دەسەڵاتی شتێکی هەیە؟ (کەواتە ئەویش و دایکیشی و ئەو خەڵکەش بەدیهێنراوی خوان و لە دەسەڵاتی دەرناچن، ئیتر بە چ بەڵگەیەك قسەی وا نابەجێ دەکەن؟!، بەمەرجێك) خوا زاتێکە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی و نێوانیاندا هەیە هەر ئەو خاوەنیانە، هەرچی بیەوێت دروستی دەکات (شتێکی ئاساییە ئەو زاتە مەسیح بێ باوك دروست بکات)، چونکە خوا دەسەڵاتی هەیە بەسەر هەموو شتێکدا (هەموو شت لای ئەو ئاسانە).

وَقَالَتِ ٱلۡيَهُودُ وَٱلنَّصَٰرَىٰ نَحۡنُ أَبۡنَٰٓؤُاْ ٱللَّهِ وَأَحِبَّٰٓؤُهُۥۚ قُلۡ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُمۖ بَلۡ أَنتُم بَشَرٞ مِّمَّنۡ خَلَقَۚ يَغۡفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُۚ وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَاۖ وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ ﴿١٨﴾ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمۡ عَلَىٰ فَتۡرَةٖ مِّنَ ٱلرُّسُلِ أَن تَقُولُواْ مَا جَآءَنَا مِنۢ بَشِيرٖ وَلَا نَذِيرٖۖ فَقَدۡ جَآءَكُم بَشِيرٞ وَنَذِيرٞۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ﴿١٩﴾ وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ جَعَلَ فِيكُمۡ أَنۢبِيَآءَ وَجَعَلَكُم مُّلُوكٗا وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمۡ يُؤۡتِ أَحَدٗا مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢٠﴾ يَٰقَوۡمِ ٱدۡخُلُواْ ٱلۡأَرۡضَ ٱلۡمُقَدَّسَةَ ٱلَّتِي كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمۡ وَلَا تَرۡتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدۡبَارِكُمۡ فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ ﴿٢١﴾ قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ فِيهَا قَوۡمٗا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَن نَّدۡخُلَهَا حَتَّىٰ يَخۡرُجُواْ مِنۡهَاۖ فَإِن يَخۡرُجُواْ مِنۡهَا فَإِنَّا دَٰخِلُونَ ﴿٢٢﴾ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمَا ٱدۡخُلُواْ عَلَيۡهِمُ ٱلۡبَابَ فَإِذَا دَخَلۡتُمُوهُ فَإِنَّكُمۡ غَٰلِبُونَۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓاْ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٢٣﴾

(١٨) جولەکەو گاور دەیانوت: ئێمە رۆڵەی خواو خۆشەویست و نزیکی ئەوین، پێیان بڵێ: کەواتە بۆچی لەسەر گوناهو تاوانتان سزاتان دەدات (لە دنیادا بەئاشکرا بەلاو ناخۆشیتان بۆ پێش دەهێنێت، سزای قیامەتیش با لەولاوە بوەستێت، ئێوە خۆتان ئاوا بەگەورەو نازدار دامەنێن و خۆتان جیا مەکەنەوە) نەخێر وانیە، چونکە ئێوەش بەشەرو ئادەمیزادێکن لەو خەڵکەی کە دروستی کردووە، ئەوەی خوا بیەوێت لێی خۆش ببێت، لێی خۆش دەبێت، ئەوەش کە بیەوێت سزای بدات سزای دەدات (ئەڵبەتە لە چوارچێوەی دادپەروەریدا) هەرچیش لە ئاسمانەکان و زەوی و نێوانیاندا هەیە هەر خوا خاوەنیانە، گەڕانەوە و سەرئەنجامیش بۆ لای ئەو زاتەیە.

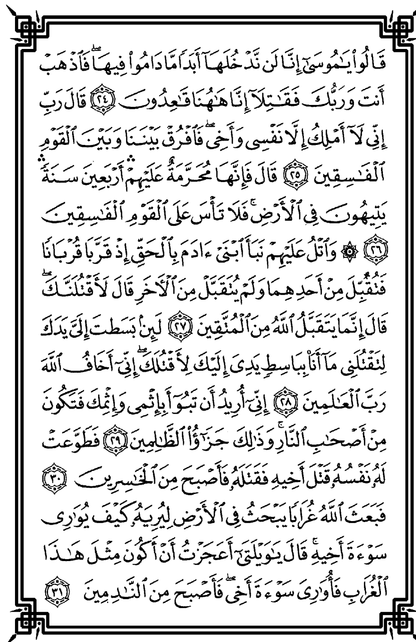
(١٩) ئەی خاوەنانی کتێب: بێگومان پێغەمبەرمان (محمد ﷺ) هاتووە بۆ لاتان تا هەموو شتێکتان بۆ روون بکاتەوە، دوای ئەوەی کە ماوەیەك بوو هیچ پێغەمبەرێکمان رەوانە نەکردبوو (نێوان لە دایك بوونی عیسا و ناردنی محەمەد سەلامی خوایان لەسەر بێت، زیاتر لە شەش سەدەیە) نەوەکو بڵێن کەسمان بۆ رەوانە نەکرا تا مژدەدەر بێت (بەچاکان) و ترسێنەربێت بۆ (یاخیەکان)، ئەوەتە بەراستی مژدەدەرو ترسێنەرتان بۆ هات (ئیتر هیچ بیانوویەکتان نەماوە)، خوایش دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە (ئەگەر یاخی بن سزاتان دەدات).

(٢٠) یادیان بێنەوە کاتێك موسا بەقەومەکەی وت: ئەی قەوم و عەشرەتم یادی نازو نیعمەتی خوا بکەنەوە لە سەرتان کە پێغەمبەرانی لەناو ئێوەدا فەراهەم هێناوە، هەروەها پاشای زۆری لەناوتاندا هەڵخستووە، ئەوەی بە ئێوەی بەخشیووە بەکەسی تری نەبەخشیووە لەو خەڵکە بێ شومارەی (ئەو سەردەمە).

(٢١) ئەی قەوم و عەشرەتم بچنە ناو ئەو زەویە پیرۆزەی قودسەوە، کە خوا پێویستی کرد لەبەر سوودی خۆتان بچنە ناوی، پاشگەز مەبنەوەو پاشەکشێ مەکەن تا خەسارەتمەندو زەرەرمەند نەبن.

(٢٢) (کەچی) وتیان: ئەی موسا بەڕاستی خەڵکێکی ئازاو بەرزو دلێری تێدایە، بێگومان ئێمە هەرگیز ناچینە ناوی تا ئەوانی لێدەرنەچن، جا ئەگەر ئەوان دەرچوون لێی، ئەوە بێگومان ئێمە دەچینە ناوی و لەوێ دەبین!!

(٢٣) (بەڵام) دوو کەس لەوانەی کە ترسی خوایان لەدڵدا بوو و خوا نازو نیعمەتی ئیمان و دڵنیایی تەواوی پێ بەخشیبوون وتیان: لە دەروازەی شارەوە بچنە سەریان و (یەك هێرشی گەورە بەرن) هەر کە چوونە ئەو دیوەوە، ئەوە بێگومان ئیتر ئێوە سەرکەوتوون (دوژمنتان شکست دەهێنێت، جا بۆ بەدەستهێنانی ئەو سەرکەوتنە) دەبێت: بە تەواویی پشت بە خوا ببەستن ئەگەر ئێوە ئیماندارن.

قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّا لَن نَّدۡخُلَهَآ أَبَدٗا مَّا دَامُواْ فِيهَا فَٱذۡهَبۡ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي لَآ أَمۡلِكُ إِلَّا نَفۡسِي وَأَخِيۖ فَٱفۡرُقۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيۡهِمۡۛ أَرۡبَعِينَ سَنَةٗۛ يَتِيهُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ فَلَا تَأۡسَ عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿٢٦﴾ ۞ وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ ٱبۡنَيۡ ءَادَمَ بِٱلۡحَقِّ إِذۡ قَرَّبَا قُرۡبَانٗا فَتُقُبِّلَ مِنۡ أَحَدِهِمَا وَلَمۡ يُتَقَبَّلۡ مِنَ ٱلۡأٓخَرِ قَالَ لَأَقۡتُلَنَّكَۖ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾ لَئِنۢ بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقۡتُلَنِي مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطٖ يَدِيَ إِلَيۡكَ لِأَقۡتُلَكَۖ إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢٨﴾ إِنِّيٓ أُرِيدُ أَن تَبُوٓأَ بِإِثۡمِي وَإِثۡمِكَ فَتَكُونَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِۚ وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَطَوَّعَتۡ لَهُۥ نَفۡسُهُۥ قَتۡلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُۥ فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٣٠﴾ فَبَعَثَ ٱللَّهُ غُرَابٗا يَبۡحَثُ فِي ٱلۡأَرۡضِ لِيُرِيَهُۥ كَيۡفَ يُوَٰرِي سَوۡءَةَ أَخِيهِۚ قَالَ يَٰوَيۡلَتَىٰٓ أَعَجَزۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِثۡلَ هَٰذَا ٱلۡغُرَابِ فَأُوَٰرِيَ سَوۡءَةَ أَخِيۖ فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلنَّٰدِمِينَ ﴿٣١﴾

(٢٤) کەچی وتیان: ئەی موسا دڵنیابە ئێمە هەرگیز ناچینە ئەو شارەوە و رووی تێناکەین مادەم ئەو جەنگاوەرانەی تێدا بێت، (ئیتر تۆ کەیفی خۆتە حەز دەکەیت) بچۆ خۆت و پەروەردگارت جەنگ بکەن دژیان، ئێمە بەڕاستی ئا لێرە دانیشتووین (چاوەڕێی سەرئەنجامین)!!

(٢٥) ئینجا موسا وتی: پەروەردگارا بەراستی من تەنها دەسەڵاتم بەسەر خۆم و براکەمدا هەیە (ئێمە ئامادەی هەموو فەرمانێکی تۆین) ئیتر داواکارین کە ئێمە جیا بکەیتەوە لەو خەڵکە تاوانکار و ستەم پیشەیە...

(٢٦) خوا فەرمووی: بەڕاستی ئەوە ئیتر شاری قدس لەسەریان حەرامە، دەبێت چلساڵیش وێڵ و سەرگەردان بن لەسەر زەویدا (تا ئەو نەوە ترسنۆکە تیا بچێت و نەوەی تازە پێبگات)، ئیتر خەفەت مەخۆ بۆ گەل و هۆزی تاوانبار و ستەم پیشە.

(٢٧) بەسەرهات و هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم بۆ ئەو خەڵکە بخوێنەرەوە کە: بەڕاستی روویداوە، ئەوە بوو کاتێك هەردووکیان قوربانییان کرد، لە یەکێکیان وەرگیرا (کە لەسەر حەق بوو، لە خوا ترس بوو) و لەوی تریان وەرنەگیرا (چونکە رق ئەستوورو حەسوودو خوانەناس بوو) بەبراکەی وت: هەر دەتکوژم ئەویش لە وەڵامی هەڕەشەکەیدا وتی: خوای گەورە تەنها لە پارێزکاران قوربانی و چاکە وەردەگرێت.

(٢٨) سوێند بە خوا ئەگەر تۆ دەست درێژ بکەیت بۆ من بۆ ئەوەی بمکوژیت، من دەستدرێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم، چونکە بەڕاستی من لەسزاو تۆڵەی خوا، پەروەردگاری جیهانەکان دەترسم.

(٢٩) بەڕاستی (من بەو دەست درێژ نەکردنەم) دەمەوێت بەگوناهی من و گوناهی خۆیشتەوە بگەڕێیتەوە (بۆ دیوانی خوا)، ئەوکاتە دەبیتە نیشتەجێی ناو ئاگر، هەر ئەوەشە پاداشتی ستەمکاران.

(٣٠) سەرئەنجام نەفسی سەرکەشی هانیداو کوشتنی براکەی لاسادە و ئاسان کردو کوشتی، ئیتر خۆی خستە ریزی خەسارەتمەند و زەرەرمەندانەوە.

(٣١) (لەوەودوا قابیل گیری خوارد بەدەست تەرمەکەیەوە، چونکە وادیارە یەکەم کەسە کوژرا بێت و شەهید بوو بێت)، ئەوسا خوای میهرەبان قەلەڕەشێکی ناردو چاڵێکی لە زەویدا هەڵکەند (بۆ قەلەڕەشێکی تری مردارەوە بوو) تا نیشانی بدات چۆن لاشەی براکەی بشارێتەوە، (هەرکە ئەوەی دی) وتی: هاوار لە من، ئایا ئەوە من نەمتوانی وەکو ئەو قەلەڕەشە بکەم و بەقەدەر ئەوم لێنەهات تا لاشە و عەیب و عاری براکەم بشارمەوە،ئیتر بۆ هەمیشە چووە ریزی پەشیمانانەوە.

مِنۡ أَجۡلِ ذَٰلِكَ كَتَبۡنَا عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ أَنَّهُۥ مَن قَتَلَ نَفۡسَۢا بِغَيۡرِ نَفۡسٍ أَوۡ فَسَادٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ ٱلنَّاسَ جَمِيعٗا وَمَنۡ أَحۡيَاهَا فَكَأَنَّمَآ أَحۡيَا ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۚ وَلَقَدۡ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ فِي ٱلۡأَرۡضِ لَمُسۡرِفُونَ ﴿٣٢﴾ إِنَّمَا جَزَٰٓؤُاْ ٱلَّذِينَ يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَسۡعَوۡنَ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَسَادًا أَن يُقَتَّلُوٓاْ أَوۡ يُصَلَّبُوٓاْ أَوۡ تُقَطَّعَ أَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم مِّنۡ خِلَٰفٍ أَوۡ يُنفَوۡاْ مِنَ ٱلۡأَرۡضِۚ ذَٰلِكَ لَهُمۡ خِزۡيٞ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ وَلَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ مِن قَبۡلِ أَن تَقۡدِرُواْ عَلَيۡهِمۡۖ فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٣٤﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱبۡتَغُوٓاْ إِلَيۡهِ ٱلۡوَسِيلَةَ وَجَٰهِدُواْ فِي سَبِيلِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٣٥﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوۡ أَنَّ لَهُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ لِيَفۡتَدُواْ بِهِۦ مِنۡ عَذَابِ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنۡهُمۡۖ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٣٦﴾

(٣٢) لەبەر ئەوەی کارەساتی کوشتنی ناڕەوای ئاوا روو نەدات ئێمە پێویستمان کرد لەسەر نەوەی ئیسرائیل ئەوەی کەسێك بەناحەق بکوژێت و لە جیاتی کوژراوێك نەبێت، یان گوناهو تاوانی گەورەی ئەنجام نەدابێت لەزەویدا (وەکوجەردەیی و دەستدرێژی و... هتد)، ئەوە وەك ئەوە وایە هەر هەموو خەڵکی کوشتبێت، ئەوەش کەسێك لە مەرگ رزگار بکات، هەروەك ئەوە وایە هەموو خەڵکی لەمەرگ رزگار کردبێت و ژیانی پێ بەخشی بن، سوێند بێت پێغەمبەرانمان بە بەڵگەو موعجیزەی ئاشکراو دیارەوە بۆ رەوانەکردوون (تا پابەندی حەق و داد بن) کەچی زۆربەیان دوای ئەو رێنموویيانە، هەر زیادەڕە و بوون لەم سەر زەمینەدا لە ستەم و کوشتنی ناحەق درێغیان نەکردووە!!

(٣٣) بێگومان پاداشتی ئەوانەی کە دەجەنگێن و دوژمنایەتی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن و بە گەرمی هەوڵ دەدەن بۆ بڵاوکردنەوەی فەسادو بەد ڕەوشتی لە زەویدا هەر ئەوەیە: (ئەوانەیان کە خەڵکیان کوشتووە) دەبێت بکوژرێن، (ئەوانەش کە خەڵکیان کوشتووە و جەردەییشیان کردووە) دەبێت لە خاچ بدرێن، (ئەوانەیان تەنها جەردەیی دەکەن) دەست و قاچێکیان بەپێچەوانەوە ببردرێت، (ئەوانەیان کە مەترسیان لێدەکرێت) ئەوە دوور بخرێنەوە لە وڵات، ئەوسزایە خەجاڵەتی و سەرشۆڕیە بۆیان لەدنیادا، لەقیامەتیشدا سزای سەخت و گەورەیان بۆهەیە. (لەدەرئەنجامی کاروکردەوەو ستەمیان)...

(٣٤) جگە لەوانەیان کە تەوبەدەکەن، پێش ئەوەی دەستی ئێوەیان بگاتێ، ئەوە بزانن کە بەڕاستی خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە (ئەڵبەتە ئەگەر مافی خەڵکیان بەسەرەوە نەبێت).

(٣٥) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە لە خوا بترسن و پارێزکار بن، لە رێگەی هەموو هۆکارو کردەوەیەکی چاکەوە هەوڵ بدەن ڕەزامەندیی ئەو زاتە بەدەست بهێنن بەردەوام خەبات بکەن، بۆ ئەوەی سەرفراز بن (لە هەردوو جیهاندا).

(٣٦) بێگومان ئەوانەی کافرن، ئەگەر هەرچی سامانی زەوی هەیە هەیان بێت و ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت و بیانەوێت خۆیانی پێ رزگار بکەن لە سزای رۆژی قیامەت، لێیان وەرناگیرێت، ئەوانە سزایەکی بە ئێشیان بۆ ئامادە کراوە (دەبێت تیایدا گیر بخۆن).

يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٧﴾ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾ فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٩﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾ ۞ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ ۛ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا ۛ سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ ۖ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِن بَعْدِ مَوَاضِعِهِ ۖ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا فَخُذُوهُ وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا ۚ وَمَن يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَن تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

(٣٧) ئەوانە لەقیامەتدا دەیانەوێت لە دۆزەخ دەرچن (بەڵام خەیاڵیان خاوە) چونکە دەرچوونیان لێی مەحاڵە، ئەوانە سزایەکی بەردەوامیان بۆ ئامادەیە.

(٣٨) دەستی پیاوی دزو ئافرەتی دز ببرن لە پاداشتی کاری ناڕەوایاندا ئەمەش تۆڵەیەکە لە لایەن خواوە، خوا تەواو باڵادەست و دانایە (لە بڕیاردانی ئەو سزایەدا، ئەڵبەتە ئەم سزایە لەدەوڵەتو کۆمەڵگەی ئیسلامیدا جێبەجێ دەکرێت، کە: هەموو کەسێك ژیانی مسۆگەرە وهەمووان دەستی یارمەتی بۆ یەکتر درێژ دەکەن، دەوڵەتیش بەپرسە لەدابین کردنی بژێوی بۆ خەڵکی).

(٣٩) جا ئەوەی دوای ستەم و تاوانەکەی تەوبە بکات و چاکسازی لە خۆیدا بکات (دڵ و دەروونی خاوێن بکاتەوە، ماڵی خەڵکی بداتەوە و چاوی لە دزێتی نەمێنێت)، ئەوە بێگومان خوا تەوبەکەی لێوەردەگرێت، چونکە بەڕاستی خوای گەورە تەواو لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٤٠) (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) ئایا نەتزانیووە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە، بەڕاستی تەنها هەر خوا خاوەنیانە، سزای هەر گوناهبارێك کە بیەوێت دەیدات (ئەڵبەتە لە رووی دادپەروەری تەواوەوە)، هەروەها خۆش دەبێت لەو کەسەی کە دەیەوێت و مەبەستێتی لێی خۆش ببێت، ئەو خوایە بەتەواوی دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە (شوێنی پاداشت و سزای جێگەی هەمووانی تێدا دەبێتەوە).

(٤١) ئەی پێغەمبەر ﷺ با غەمبارت نەکات ئەوانەی کە بەپەلە بەدەم بێباوەڕی و بێ دینیەوە دەچن، لەوانەی کە بەدەم و زار دەڵێن: باوەڕمان هێناوە، بەڵام دڵیان باوەڕی نەهێناوە، هەروەها لەوانەش کە بوونەتە جولەکە و زۆر گوێگرن بۆ درۆو دەلەسە، زۆر گوێبیستن بۆ ئەو خەڵکەی (کە خوانەناسن و) نەهاتوون بۆ لات، قسە دەگۆڕن و قسە وەکو خۆی ناگێڕنەوە، یاخود ئاوەژووی دەکەن، دوای ئەوەی جێی خۆی گرتبوو (ئەوانەی کە خەڵك دەنێرن بۆ لای پێغەمبەرو پێی) دەڵێن: ئەگەر ئاوا بڕیاریدا لێی وەربگرن، ئەگەر وانەبوو هوشیار بن، جا ئەوەی خوای گەورە بیەوێت تووشی تاقیکردنەوە و سزای بکات، ئەوە هەرگیز تۆ لەلایەن خواوە دەسەڵاتی هیدایەتی ئەوت نیە، ئائەوانە ئەو کەسانەن خوا نەیویستووە دڵیان پاك و خاوێن بکاتەوە (چونکە خوێشیان مەبەستیان نەبووە) ئەوانە لە دنیادا سەرشۆڕیی و شەرمەزاریی بەشیانە، لە قیامەتیشدا سزای سەخت و گەورە چاوەڕێیانە.

سَمَّٰعُونَ لِلۡكَذِبِ أَكَّٰلُونَ لِلسُّحۡتِۚ فَإِن جَآءُوكَ فَٱحۡكُم بَيۡنَهُمۡ أَوۡ أَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡۖ وَإِن تُعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ فَلَن يَضُرُّوكَ شَيۡـٔٗاۖ وَإِنۡ حَكَمۡتَ فَٱحۡكُم بَيۡنَهُم بِٱلۡقِسۡطِۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ ﴿٤٢﴾ وَكَيۡفَ يُحَكِّمُونَكَ وَعِندَهُمُ ٱلتَّوۡرَىٰةُ فِيهَا حُكۡمُ ٱللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوۡنَ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَۚ وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٤٣﴾ إِنَّآ أَنزَلۡنَا ٱلتَّوۡرَىٰةَ فِيهَا هُدٗى وَنُورٞۚ يَحۡكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسۡلَمُواْ لِلَّذِينَ هَادُواْ وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلۡأَحۡبَارُ بِمَا ٱسۡتُحۡفِظُواْ مِن كِتَٰبِ ٱللَّهِ وَكَانُواْ عَلَيۡهِ شُهَدَآءَۚ فَلَا تَخۡشَوُاْ ٱلنَّاسَ وَٱخۡشَوۡنِ وَلَا تَشۡتَرُواْ بِـَٔايَٰتِي ثَمَنٗا قَلِيلٗاۚ وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾ وَكَتَبۡنَا عَلَيۡهِمۡ فِيهَآ أَنَّ ٱلنَّفۡسَ بِٱلنَّفۡسِ وَٱلۡعَيۡنَ بِٱلۡعَيۡنِ وَٱلۡأَنفَ بِٱلۡأَنفِ وَٱلۡأُذُنَ بِٱلۡأُذُنِ وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ وَٱلۡجُرُوحَ قِصَاصٞۚ فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٞ لَّهُۥۚ وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٤٥﴾

(٤٢) ئەو (جولەکانە) زۆر بە دڵ گەرمی گوێ بۆ درۆ دەگرن و کەسایەتیان ناپوختەو زۆر حەرام خۆر و سوو خۆرن، جا ئەگەر کێشەیەکیان هەبوو، هاتن بۆ لات (تـۆ سـەربەستی) داوەری بکەیت لە نێوانیاندا یان گوێیان پێنەدەیت، خۆ ئەگەر گوێیان نەدەیتێ، ئەوە هەرگیز ناتوانن هیچ جۆرە زیـانێکت پـێبگەیەنن، خـۆ ئـەگـەر دادوەریت کـرد لە نـێوانـیـاندا دادەپـەروەرانـە ئـەنجامی بـدە، چـونکە بـەڕاسـتی خـوا دادپەروەرو ماف پەروەرانی خۆش دەوێت.

(٤٣) (سەیرە)! ئەوانە چـۆن دێن و تـۆ دەکـەن بـە دادوەر، لەکاتێکدا خۆیان تەوراتیان لایەو فەرمانی خوای بەروونی تیادایە، پاشان پشتی تێدەکەن دوای ئـەوەی کـە (حـوکم و فەرمانی خوایان بۆ دەردەکەوێت) دیارە ئەوانە هەر ئیماندار نین (لە مەدینەدا یەکێك لە ناودارانی جوو زیـنـای کـردبوو، حوکمی زیناکەرێكهاوسەری هەبێت لە تەوراتدا بەرد باران کردنە، هاتن بۆ خزمەتی پێغەمبەر ﷺ، تا بەڵکو حوکمەکەی لەقورئاندا ئاسانتر بێت، بەمەرجێك باوەڕیان بە پێغەمبەرو بە قورئان نەبوو، کاتێك پێغەمبەر گێڕانیەوە بۆ لای حوکمی تەورات پشتیان هـەڵکرد و بـەدڵیان نەبوو...).

(٤٤) بەڕاستی ئێمە کاتێك تەوراتمان ناردە خوارەوە ڕێنموویی تیادا بوو (بۆ هەموو خێرو چاکەیەك)، نوور و رووناکیش بوو (لەناو تاریکایییەکاندا)، ئەو پێغەمبەرانەی کە هەمیشە ملکەچ و فەرمانبەردار بوون حوکمی ئەوانەیان پێدەکرد کە ببوونە جولەکە، هەروەها زانا پەروەردگار ناسەکانیان و زانـا شـەرع نـاسەکـانیشیان، حوکمیان دەکرد بەوەی داوایان لێکرابوو بیپارێزن، کە ئەویش کتێبی خوا (تەوراتە)، هەروەها شایەتیش بوون لەسەری (کەواتە ئەی زانایانی جولەکە، ئەی ئیمانداران) لەخەڵکی مەترسن بەڵکو تەنها لە من بترسن، ئایەت و فەرمانەکانی من بەنرخێکی کەم مەفرۆشن (ئەگەر نرخەکە هەموو دنیاش بێت هەر کەمە) جا ئەوەی حوکم و داوەری بەو بەرنامەیە نەکات کە خوا دایبەزاندووە، ئائەوانە بێ باوەڕن.

(٤٥) لە تەوراتدا پێویستمان کردووە لەسەریان کە بەڕاستی هەر کەسێك کەسێك بکوژێت دەبێت بکوژرێتەوە و چاوی یەکێك کوێر بکات، دەبێت چاوی کوێر بکرێتەوە و لووتی یەکێك عەیبدار بکـات دەبـێت لووتـی عەیبدار بکرێتەوە و گوێی یەکێك ببڕێت دەبێت گوێی ببردرێتەوە و ددانی یەکێك بشکێنێت دەبـێت ددانـی بشکێنرێتەوەو برین و زامەکانیش هەروەها تۆڵەیان بەگوێرەی خۆی بۆ دەسەنرێتەوە، جائەوەی لە تاوانـبار خۆش ببێت، ئەو چاوپۆشی و لێخۆشبوونە دەبێتە کەفارەتی گوناهانی، بێگومان ئەوەی حوکم و داوەری نەکات بەو بەرنامەیەی کە خوا دایبەزاندوە، ئائەوانە هەر ستەمکارن.

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ
ٱلتَّوْرَىٰةِ ۖ وَءَاتَيْنَٰهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾ وَلْيَحْكُمْ
أَهْلُ ٱلْإِنجِيلِ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فِيهِ ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ
ٱللَّهُ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ
بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَمُهَيْمِنًا
عَلَيْهِ ۖ فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ
عَمَّا جَآءَكَ مِنَ ٱلْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ
وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ
ءَاتَىٰكُمْ ۖ فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ إِلَى ٱللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾ وَأَنِ ٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ
أَنزَلَ ٱللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ وَٱحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنۢ
بَعْضِ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُصِيبَهُم
بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ لَفَٰسِقُونَ ﴿٤٩﴾ أَفَحُكْمَ
ٱلْجَٰهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

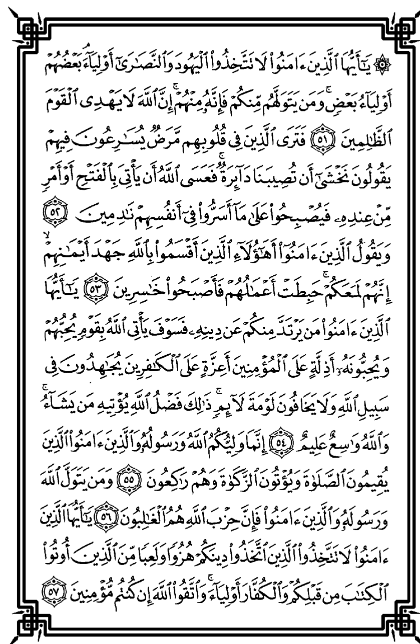
(٤٦) ئینجا بەشوێن ئاسەواری هەموو پێغەمبەرانی (نەوەی ئیسرائیلدا) عیسای کوڕی مەریەممان هێنا، کەراستیی تەوراتی دەردەخست و پشتیوانی لێدەکردو ئینجیلیشمان پێدا، کە هیدایەت و نوور و رووناکی تێدایە و پشتگیریی تەوراتی پێش خۆیەتی، هیدایەت و رێنموویی و ئامۆژگاریشە بۆ ئەو کەسانەی کە لە خوا دەترسن و پارێزکارن.

(٤٧) دەبا شوێنکەوتووانی ئینجیل بەو رێنموویی و ئاموژگاریانە هەڵسوکەوت بکەن کە خوا لە ئینجیلدا دایبەزاندوە (گرنگترینیان شوێنکەوتنی ئاینی ئیسلام و پێغەمبەری ئیسلامە) ئەوەی حوکم و داوەری نەکات بەو بەرنامەیەی کە خوا دایبەزاندوە، جا ئا ئەوانە ناپاك و تاوانبارو لە سنوور دەرچوون.

(٤٨) ئێمە قورئانمان هاوڕێ لەگەڵ هەموو حەقیقەت و راستیەکدا بۆتۆ دابەزاندووە، راستی و دروستی کتێبەکانی پێش خۆیشی دیاری دەکات و چاودێرە بەسەر هەموویاندا (کاتێك خاوەنانی کتێب لە گاورو جوو گیروگرفتیان دەهێنن بۆ لای تۆ) بەو بەرنامەیەی خوا ناردوویەتی داوەریی بکە لە نێوانیانداو شوێن ئارەزووەکانی ئەوان مەکەوەو لەو حەقە لامەدەکە بۆت رەوانە کراوە، بۆ هەرلایەکتان (موسڵمانان و خاوەنانی کتێب) بەرنامە و پرۆگرامی تایبەتمان بریارداوە خۆ ئەگەر خوا بیویستایە هەر هەمووتانی دەکردە یەك ئوممەت و گەلێکی یەك پارچە، بەڵام (ویستی وایە بەو جیاوازیە) تاقیتان بکاتەوە لەوەی پێی بەخشیوون (تا بەهۆی عەقڵ و ژیریتانەوە شوێنی پێغەمبەری ئیسلام بکەون)، دەی کەواتە زۆر بەپەلەبن و پێشبرکێ بکەن بۆ هەموو خێرو چاکەیەك، دڵنیاش بن کە هەمووتان دەگەڕێنەوە بۆ لای خوا، ئەوکاتە هەواڵی تەواوتان دەداتێ دەربارەی ئەو شتانەی‌کە کێشەتان لەسەری هەبوو.

(٤٩) (کاتێك هەندێك لە زاناکانی جوو، هاتن بۆ لات تا داوەریی بکەی لە نێوانیاندا)، داوەری بکە بەو بەرنامەیە (قورئانە)ی کە لەلایەن خواوە بۆت دابەزیووە، شوێنی ئارەزووەکانی ئەوان مەکەوە، وریابە نەوەکو ئەوان رێت لێ هەڵە بکەن لە هەندێك لەو رێنموویيانەی‌کە خوا بۆی ناردوویت (جا ئەگەر ئەو جولەکانە رازیی نەبوون) و پشتیان هەڵکرد، ئەوە بزانە بەراستی خوا دەیەوێت گیرۆدەی سەرئەنجامی هەندێك لە گوناهەکانی خۆیانیان بکات، بێگومان زۆربەی خەڵکی یاخی و سەرکەش و تاوانبارن.

(٥٠) ئایا ئەوانە حوکم و فەرمانرەوایی جاهیلیەت و نەفامیان دەوێت و ئەویان لاپەسەندە؟! (ئاخر بۆ بیرناکەنەوە) کێ هەیە بەقەدەر خوا حوکمی جوان و چاك و بەجێ‌بێت، (بەتایبەت) لای ئەو کەسانەی کە بەوردیی سەرنج دەدەن و ویژدان و هەستی زیندوویان هەیە.

(٥١) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە جولەکە و گاور مەکەنە یارو یاوەرو پشتیوانی خۆتان ئەوانە هەندێکیان پشتیوان و پشتگیری یەکترن، ئەو کەسەی پشت بەوان ببەستێت، ئەوە هەر لەوانە و (حسابی ئەوانی بۆ دەکرێت) بەڕاستی خوا هیدایەتی قەومی ستەمکار نادات...

(٥٢) بە روونی دەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشە و (ئیمان لاوازن) بەپەلە دەچن بۆ لایان (بە زمانی حاڵ) دەڵێن: دەترسین بەڵایەکمان تووش بێت یان کارەساتێکمان بەسەر بێت، جا دوور نیە و لەوانەیە بەم نزیکانە خوا سەرکەوتن ببەخشێت (بە ئیمانداران) یا خود بە شێوەیەکی یەکسەریی بە موعجیزەیەك لەلایەن خۆیەوە (سەرکەوتنیان پێ ببەخشێت) ئەوکاتە باوەڕ لاوازان پەشیمان دەبنەوە لەسەر ئەو نهێنی و خەتەرە و خەیاڵەی لە دڵ و دەروونیاندا شاردبوویانەوە.

(٥٣) ئەوسا ئەوانەی ئیمانیان هێناوە (لەنا وخۆیاندا بەسەرسامیەوە) دەڵێن: ئایا ئەو دووڕووانە ئەوانەن کە سوێندیان بە خوا دەخوارد و جەختیان لەسەر دەکرد کە گوایە بەڕاستی لەگەڵتاندایـن؟! کەچی کارەکانیان پووچەڵ بووەوەو خەسارەتمەند و زەرەرمەند و مایە پووچ بوون.

(٥٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، هەرکەس لە ئێوە لە ئاین و بەرنامەکەی وەرگەڕێت و پاشگەز ببێتەوە، ئەوە (هەر خۆی زەرەر دەکات) ئەوە لە ئایندەدا خواکەسانێك دەهێنێتە کایەوە (ئەوەندە رێك و پێك و باوەڕ دامەزراون) پەروەردگاری مەزن خۆشی دەوێن، ئەوانیش ئەویان خۆش دەوێت، هەروەها ملکەچ و فەرمانبەردارو بەسۆزن بۆ ئیمانداران و سەربڵندو شکست نەخۆرو بە عیزەت و دەروون بەرزن بەسەر بێ باوەڕاندا، لە پێناو ڕێبازی خواداو بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی ئەو هەوڵ دەدەن و خەبات دەکەن و تێدەکۆشن، لە لۆمەی لۆمەکەرانیش ناترسن (ئەم خۆشەویستی و هەڵبژاردن و سۆز و تێکۆشانە) فەزڵ و ڕێزی تایبەتی خوایە کە دەیبەخشێت بە هەرکەس کە بیەوێت و (شایستە بێت)، خوایش فراوانگیرو زانایە (بەنهێنی و ئاشکرا، بەشایستەیی‌و ناشایستەیی هەرکەس و هەر لایەنێك).

(٥٥) بەڕاستی تەنها خۆشەویست و پشتیوانی ئێوە، هەر خواو پێغەمبەرەکەی و ئەوانەنکە باوەڕیان هێناوە، کە نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن و زەکات لە ماڵ و سامانیان دەردەکەن و هەمیشە دیاردەی کڕنوش و ملکەچییان بۆ پەروەردگار پێوە دیارە. (ئەوەندە خواناس‌و خواپەرستن).

(٥٦) جا ئەوەی خواو پێغەمبەرو ئەوانەی بڕوایان هێناوە بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆی قەبوڵ بکات، ئەوە با دڵنیا بێت کە هەر کۆمەڵ و دەستەو تاقمی خوا، زاڵ و سەرکەوتوون.

(٥٧) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە: نەکەن ئەوانە بکەنە پشتیوان و جێگەی متمانەی خۆتان کە گاڵتەو گەمەیان بە ئاینەکەتان دەکەن، چ لە خاوەنانی کتێبی پێش خۆتان، چ لە بێباوەڕان، لە خواش بترسن و پارێزکاربن ئەگەر ئێوە باوەڕدارن و باوەڕتان بەشەرع‌و بەرنامەکەی هەیە.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾ قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ ۚ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ ۚ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾ وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾ لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

(٥٨) کاتێك ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ، بانگ و نوێژەکەتان دەکەنە گەمەوگاڵتە، چونکە ئەوانە کەسانێکن بەڕاستی ژیر نابن و نافامن.

(٥٩) (ئەی محمد ﷺ پێیان) بڵێ: ئەی خاوەنانی کتێب ئەوە بە چی عەیبدار و لەکەدارمان دەکەن هەرلەبەر ئەوەیکە ئێمە بروای راست و پتەومان هێناوە بە خواو بەو قورئانەی کە داُبەزیووەتە خوارەوە بۆ سەر ئێمە و بەوەی کە پێشتر دابەزیووە؟ یان ئەوەیە کە زۆربەتان یاخی و سەرەڕۆ و تاوانبارن.

(٦٠) پێیان بڵێ: ئایا هەواڵتان بدەمێ بە کردارێك کە تۆڵەکەی لای خوا خراپترە لەتۆڵەی لەکەدار کردنی موسڵمانان، ئەوەش کرداری ئەو کەسەیە کە خوا نەفرینی لێکردوە و جامی خەشم و رقی خۆی رژاندووە بەسەریداو هەندێکیشی کردن بە مەیمون و هەندێکیشیان بە بەراز و هەندێکیشیانی کردە طاغوت پەرست و بت پەرست؟! ئا ئەوانە خراپترین جێگە و رێگەیان هەیە و گومراترین کەسن لە رێبازی راست و دروست.

(٦١) ئەوانە کاتێك دێن بۆ لاتان (بە درۆوە دەڵێن) ئێمەش موسوڵمانین و باوەڕمان هێناوە، لە کاتێکدا بەراستی ئەوانە بە بێباوەڕیەوە هاتبوونە ژوورەوە و بێگومان هەر بەبێ باوەڕیشەوە چوونە دەرەوە، جا خوا خۆی چاك دەزانێت کە چیان حەشارداوە لە دڵ و دەروونیاندا.

(٦٢) زۆرێکیش لەوانە دەبینیت کە زۆر بەپەلەو بەهەڵپەن لە زەلکاوی تاوانی درۆو عەیبدار کردنی موسوڵمانان و دەستدرێژیی ناحەق و خواردنی و حەرامدا، سوێند بێت ئەوەی کە دەیکەن زۆر خراپ و نادروستە.

(٦٣) ئایا ئەوە تاکەی خواناس و زاناکانیان قەدەغەی گوفتاری گوناهو حەرام خۆرییان لێناکەن؟ سوێند بێت ئەو کردەوەو هەڵس و کەوتەی کە دەیکەن بۆ رازی کردنی خەڵك زۆر نادروست و خراپ و ناپەسەندە.

(٦٤) هەندێ لەو جولەکە (نەفام و خوانەناسانە) دەیانوت: خوا دەستی بەستراوە و خێری لەدەست نابێتەوە!! دەك دەستیان بەستراوو بێخێرو کەلەپچە و تووشی شەلەل بێت، دەك نەفرینیان لێ بێت، بۆ خۆیان و قسەیان، نەخێر، وانیە بەڵکو دوو دەستەی (پڕ لە بەرەکەتی پەروەردگار) هەمیشە و بەردەوام کراوەیە، چۆنی بوێت و چەندی بوێت دەیبەخشێت! سوێند بێت زۆربەیان ئەوەی نێردراوتە خوارەوە بۆت کە قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە یاخی بوون و ستەمیان زیاد دەکات و نغرۆیان دەکات لەکوفردا، ئێمەش هەتا رۆژی قیامەت دوژمنایەتی و رق و کینەمان لەنێوانیاندا بەرپاکردووە، هەر کاتێك دەیانەوێت جەنگ بەرپا بکەن و ئاگری شەڕ هەڵبگیرسێنن خوا دەیکوژێنێتەوە و نایەڵێت تەشەنە بکات، ئەوانە زۆر بەپەلە وبەگەرمی هەوڵی بڵاو بوونەوەی فەسادو تاوان دەدەن لە زەویدا، خوایش ئەو کەسانەی خۆش ناوێت کە تۆوی خراپە دەچێنن.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾ ۞ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَى مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَاءِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

(٦٥) خۆ ئەگەر بەڕاستی خاوەنانی کتێب باوەڕیان بهێنایەو پارێزکار بونایە، ئەوە چاوپۆشیمان لە خراپەکانیان دەکردو لێیان خۆش دەبووین و دەمانخستنە ناو بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتەوە.

(٦٦) خۆ ئەگەر بەڕاستی هەستانایە بەپەیڕەو و پیادە کردنی تەورات و ئینجیل (کە مژدەی زۆری تیایە دەربارەی ئیسلام و محمد ﷺ) و ئەو قورئانەش کە لە لایەن پەروەردگاریانەوە بۆیان هاتووەتە خوارەوە (ئەو کاتە بەروبوومی درەختەکان زۆر و زەبەندە دەکەین و بەرەکەت دەخەینە جیهانی دانەوێڵەو سەوزە و خۆراکەکانی ترەوە)، ئەو کاتە خۆراکیان دەخوراد لە را سەرو لەبەر پێیانەوە، دەستەیەك لەوانە کەسانێکی ژیرو دادپەروەر و میانڕەو وبە ویژدانن، کەچی زۆربەیان ئەو کاروکردەوەی کە دەیکەن زۆر نادروست و نابەجێیە.

(٦٧) ئەی پێغەمبەرو فرستادە، هەرچی فەرمان و پەیامێکت بۆ دابەزیووە لەلایەن پەروەردگارتەوە (بێ دوودڵی، بێ ماتڵی) رای بگەیەنە، خۆ ئەگەر بەو کارە هەڵنەسایت، ئەوە مانای وایە پەیامەکەیت (بەتەواویی) نەگەیاندووە (دڵنیاش بە کە) خوا دەتپارێزێت لە شەڕ و خراپەی خەڵکی، چونکە بەڕاستی خوا هیدایەت و رێنموویی قەوم و هۆزی بێباوەڕان نادات.

(٦٨) (ئەی محمد ﷺ) بڵێ: ئەی خاوەنانی کتێب، ئێوە لەسەر هیچ بەرنامەو پەیڕەوو پرۆگرامێك نین، هەتا بەچاکی پەیڕەوی و پیادەی تەورات و ئینجیل و ئەوەی (لەم دواییەدا، کە قورئانە) نەکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆتان دابەزیووە، سوێند بێت بەخوا زۆربەیان ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆت لە لایەن پەروەردگارتەوە یاخی بوون و ستەمیان زیاد دەکات و نغرۆیان دەکات لە بێ باوەڕیدا (کەچی لەجیاتی گوێڕایەڵی و ملکەچیی زۆربەیان هەوڵ دەدەن شت هەڵبەستن بۆ ئەو قورئانەی کە بۆمان رەوانە کردوویت)، جا ئیتر خەفەت و پەژارە دات نەگرێت بۆ ئەو گەلە بێباوەڕە، (کاتێك: باوەڕ ناهێنن، کاتێك تۆڵەیان لێ دەکەینەوە لە دنیادا پێش قیامەت).

(٦٩) بەڕاستی ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە (لە ئوممەتی محمد ﷺ) و ئەوانەی کە بوون بە جوو و ئەوانەی صابئەن (فریشتە پەرست و ئەستێرە پەرستن) و گاورەکان، هەر یەك لەو دەستەو تاقمانە ئەگەر باوەڕی دامەزراو بە خواو بە رۆژی دوایی بهێنێت، و کارو کردەوەی چاك و دروست و بەسوود ئەنجام بدات، ئەوانە نەترس و بیم یەخەیان دەگرێت، نەخەم و پەژارە روویان تێدەکات (کاتێك لەبەر رۆشنایی قورئانەوە ئەو باوەڕە دەهێنن).

(٧٠) سوێند بێت ئێمە پەیمانمان لە نەوەی ئیسرائیل وەرگرتووە (کە لە رێبازی یەکتاناسی و چاکەکاریی لانەدەن)، چەند پێغەمبەرێکیشمان بۆ رەوانە کردوون، هەرکاتێك یەکێك لەو پێغەمبەرانەیان بەدڵ نەبوو بێت (بەهۆی لاساریی و دەروون ئاڵۆزیی خۆیانەوە یا خود بەئارەزووی ئەوانی نەکردبێت) دەستەیەکیان (بەرنامەی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانیووە، دەستەیەکی تریشیان پەلاماریان داون و (شەهیدیان کردوون.)

وَحَسِبُوٓاْ أَلَّا تَكُونَ فِتۡنَةٞ فَعَمُواْ وَصَمُّواْ ثُمَّ تَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ ثُمَّ عَمُواْ وَصَمُّواْ كَثِيرٞ مِّنۡهُمۡۚ وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ ﴿٧١﴾ لَقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۖ وَقَالَ ٱلۡمَسِيحُ يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمۡۖ إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ ﴿٧٢﴾ لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٖۘ وَمَا مِنۡ إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۚ وَإِن لَّمۡ يَنتَهُواْ عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ وَيَسۡتَغۡفِرُونَهُۥۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٧٤﴾ مَّا ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَ إِلَّا رَسُولٞ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُ وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٞۖ كَانَا يَأۡكُلَانِ ٱلطَّعَامَۗ ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ ثُمَّ ٱنظُرۡ أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ ﴿٧٥﴾ قُلۡ أَتَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَمۡلِكُ لَكُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗاۚ وَٱللَّهُ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

(٧١) (لەولاشەوە چونکە خۆیان بەخۆشەویستی خوا دادەنا) بەتەما بوون کە تووشی بەڵاو ناخۆشی و سزا نەبن (لە سەرەنجامی لادان و یاخی بوونیان) هەر بۆیە کوێرو کەڕ بوون لە ئاستی حەق و راستیدا، (دوایی کە زانیان زەرەریانە) تەوبەیان کرد، خوایش چاوپۆشی لێکردن، لەوەودوا (تێهەڵچوونەوە لە تاوان و لادان) و زۆربەیان کوێرو کەڕ بوونەوە لەئاستی حەق و راستیدا، خوای گەورەش بینایە بەهەموو ئەو کارانەی کە ئەنجامی دەدەن و (بەسەریاندا تێناپەڕێت).

(٧٢) سوێند بە خوا بەراستی، ئەوانە بێ باوەڕن کە دەڵێن: خوا هەر مەسیحی کوڕی مەریەمە (بەمەرجێك) مەسیح وتوویەتی: ئەی نەوەی ئیسرائیل، ئەو خوایە بپەرستن کە پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە و دڵنیابن ئەوەی شەریك و هاوبەش بۆ خوا بڕیار بدات، ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لەسەر حەرامکردووە و شوێن و جێگاو سەرەنجامی ئاگرە، ئەوکاتەش ئەوستەمکارانە هیچ جۆرە پشتیوانێکیان نییە (کەس ناتوانێت فریایان بکەوێت).

(٧٣) سوێند بێت ئەوانەش کافرو بێ باوەڕنکە دەڵێن: خوا یەکێکە لە سێ دانە خوا (لە حاڵەتێدا): هیچ خوایەك، هیچ پەروەردگارێك نیە جگە لە خوایەکی تاکو تەنها، خۆ ئەگەر لەو گوفتارە نابەجێ و ناقۆڵایەیان کۆڵ نەدەن، سوێند بەخوا ئەوانەیان کە بێباوەڕو کافرن سزایەکی بەئێشیان تووش دەبێت.

(٧٤) ئایا (خاوەنی ئەو بیرو بروا پووچانە) حەق نیە تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خواو داوای لێخۆشبوونی لێ بکەن؟ لەکاتێکدا: خوا لێخۆشبووە و میهرەبانیشە!!

(٧٥) مەسیحی کوڕی مەریەم تەنها پێغەمبەرێکی خوایە، بە راستی پێش ئەو چەندەها پێغەمبەری تریش هاتنو رابوردوون، دایکیشی ئافرەتێکی زۆر راست و راستگۆیە، هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (وەکو هەموو ئینسانێك) سەیر بکە و سەرنج بدە (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) چۆن هەموو فەرمان و بەڵگەیەکیان بۆ روون دەکەینەوە دەربارەی یەکخواناسی لەوەودوا تەماشا کە چۆن روویان لە حەق وەردەچەرخێنرێت و لەراستی لادەدرێن!

(٧٦) پێیان بڵێ: ئایا (ئەوە راستە) لە جیاتی خوا شتێك دەپەرستن کە نە زەرەرتانی بەدەستە نە قازانج، بە مە رجێك هەر خوا خۆی تەواو بیسەرو زانایە. (بە گوفتا رونیەت و بیروباوەڕتان)

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا تَغْلُوا۟ فِى دِينِكُمْ غَيْرَ ٱلْحَقِّ
وَلَا تَتَّبِعُوٓا۟ أَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا۟ مِن قَبْلُ وَأَضَلُّوا۟
كَثِيرًا وَضَلُّوا۟ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ ﴿٧٧﴾ لُعِنَ ٱلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ مِنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى
ٱبْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾
كَانُوا۟ لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ
مَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾ تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ
يَتَوَلَّوْنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ
أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِى ٱلْعَذَابِ هُمْ خَٰلِدُونَ ﴿٨٠﴾
وَلَوْ كَانُوا۟ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلنَّبِىِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ
مَا ٱتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَآءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ
﴿٨١﴾ ۞ لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ ٱلنَّاسِ عَدَٰوَةً لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱلْيَهُودَ
وَٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ ۖ وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِّلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ إِنَّا نَصَٰرَىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ
قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

(٧٧) هەروەها بڵێ: ئەی خاوەنانی کتێب زیادەڕەوی مەکەن لە ئاینەکەتاندا بەزیادەڕەوی نابەجێ و لە سنووری حەق و راستی دەرمەچن (پێغەمبەران لەپلەی خۆیان دەرمەکەن)، شوێنی ئارەزووی ئەو کەسانە مەکەون کە بێگومان پێشان گومڕا بوون و زۆر کەسیشیان گومڕا کردو لەو رێگەو رێبازە راستە لایاندا.

(٧٨) نەفرین کراوە لەوانەیکە کافرو بێباوەڕن لە نەوەی ئیسرائیل لەسەر زاری داودو عیسای کوڕی مەریەم، ئەمەش بەهۆی ئەوەیکە ئەوان یاخی و سەرکەش بوون و دەستدرێژیان دەکردە سەر سنورەکانی خوا.

(٧٩) ئەوانە بەئاشکرا گوناهو تاوانیان دەکردو قەدەغەی یەکتریان نەدەکرد لە خراپەو تاوان، سوێند بێت ئەوەیکە دەیانکرد زۆر خراپ و ناپەسەندە بوو.

(٨٠) زۆربەیان دەبینیت رازین بەخۆشەویستی و پشتیوانی ئەوانەی کە بێباوەڕن، بەڕاستی دەست پێشکەرییەکی خراپیان بۆ خۆیان کردو خوایان لە خۆیان تووڕە کردووە (بەو کارەیان)، (لە قیامەتیشدا) لەناو سزای دۆزەخدا دەبێت بۆ هەمیشە بمێننەوە...

(٨١) خۆ ئەگەر ئەوانە باوەڕیان بەخواو بەم پێغەمبەرەو ئەو قورئانە ببوایە کە بۆی دابەزیوە، ئەوە ئەو تاوانبارا نەیان نەدەکرد بەخۆشەویست و سەرپەرشتیاری خۆیان، پشتیان بەوان نەدەبەست، بەڵام زۆربەیان تاوانبارو لادەرو یاخین و (حەق و راستی مەبەستیان نیە، بەڵکو بەردەوام دژایەتی ئاینی ئیسلام دەکەن).

(٨٢) سوێند بەخوا دەبینیت سەر سەخترینی خەڵك لە دوژمنایەتیدا بەرامبەر بەوانەی کە باوەڕیان هێناوە، جولەکەن و ئەوانەی کە هاوەڵیان بۆ خوا داناوە، سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لە سۆز و خۆشەویستی بۆ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ئەوانەن کە دەڵێن: بەڕاستی ئێمە نە صرانین، ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی هەندێك لەوان قەشەی دیندارن و هەندێکیشیان گۆشەگیرو کەسانی خواپەرستن و بێگومان ئەوان خۆ بەگەورە دانانێن لەئاستی حەقدا. (دوای تێگە یشتن باوەڕدە هێنن)

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾ فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

(٨٣) (ئەوانەیان کە بەشوێن ڕاستیدا دەگەڕێن) هەر کاتێك گوێیان لە قورئان دەبوو کە بۆ پێغەمبەر ﷺ دابەزیووە، دەبینیت چاوەکانیان ئەسرینی خۆشی هەڵدەڕێژێت، بەهۆی ئەو حەق و ڕاستیەی کە دەیناسن، لەهەمانکاتدا دەڵێن: پەروەردگارا ئێمە ئیمان و باوەڕمان هێناوە (بە ئاینی ئیسلام) دە تۆش لە ڕیزی (پەیڕەوان) و شایەتەکاندا تۆمارمان بکە.

(٨٤) جا بۆچی لۆمە دەکرێین لەسەر ئەوەیکە باوەڕمان هیناوە بە خواو بەوەی بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی، هیواداریشین کە پەروەردگارمان بمانخاتە نێو بەهەشتەوە لەگەڵ چاکانو خواپەرستاندا.

(٨٥) جا بەهۆی ئەوگوفتارە بەجێیەیان خوای گەورە پاداشتی دانەوە، بەوەی باخەکانی بەهەشتیان پێ دەبەخشێت کە چەندەها ڕووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوەدا، هەر بەو شێوەیەشە پاداشتی چاکەکاران.

(٨٦) ئەوانەش باوەڕیان نەهێناوە و ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بەدرۆزانی، ئا ئەوانە نیشتەجێی ناو دۆزەخن. (بۆ هەمیشەو بۆ هەتاهەتایی).

(٨٧) ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە، ئەو نازو نیعمەتە چاکانەی کە خوا بۆی حەڵاڵ کردوون لە خۆتانی حەرام مەکەن و لە سنووریش دەرمەچن و دەستدرێژی مەکەن، چونکە بەڕاستی خوا دەستدرێژکارانی خۆشناوێت.

(٨٨) لەو ڕزق و ڕۆزییە حەڵاڵ و پاکانە بخۆن کە خوا پێی بەخشیوون، لەو خوایە بترسن کە ئێوە هەمیشە باوەڕی دامەزراوتان پێیەتی (خۆتان لە ڕزق و ڕۆزیی حەرام بپارێزن).

(٨٩) خوا لێتان ناگرێت کاتێك بەسادەیی سوێند بەدەمتاندا دێت و (لەسەری ڕاهاتوون) بەڵکو لەو سوێندانەتان دەپرسێتەوە کە بیرو هۆشتان لای هەبووە و بۆ مەبەستێك وتووتانە، جا کەفارەتی ئەو جۆرە سوێندانە: نان و خۆراك دانە بە دە کەسی هەژار بەشێوەیەکی مامناوەندی کە بۆ خاو و خێزانتان سەرفی دەکەن، یاخود پۆشتە کردنەوەیان یان ئازاد کردنی کۆیلەیەك (ئەگەر هەبوو) ئەوەی (توانای ئەو شتانەی نەبوو) با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت، ئەوە کەفارەتی سوێندەکانتانە کاتێك سوێند دەخۆن و نایبەنە سەر، جا تادەتوانن سوێندەکانتان بپارێزن و مەیانشکێنن، ئا بەو شێوەیە خوا ئایەتەکانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە بۆ ئەوەی سوپاسگوزاریی بکەن. (لەسەر نیعمەتی هیدایەت).

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ ﴿٩١﴾ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَٱحۡذَرُواْۚ فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ ﴿٩٢﴾ لَيۡسَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جُنَاحٞ فِيمَا طَعِمُوٓاْ إِذَا مَا ٱتَّقَواْ وَّءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ثُمَّ ٱتَّقَواْ وَّءَامَنُواْ ثُمَّ ٱتَّقَواْ وَّأَحۡسَنُواْۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿٩٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَيَبۡلُوَنَّكُمُ ٱللَّهُ بِشَيۡءٖ مِّنَ ٱلصَّيۡدِ تَنَالُهُۥٓ أَيۡدِيكُمۡ وَرِمَاحُكُمۡ لِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ مَن يَخَافُهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ بَعۡدَ ذَٰلِكَ فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٩٤﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقۡتُلُواْ ٱلصَّيۡدَ وَأَنتُمۡ حُرُمٞۚ وَمَن قَتَلَهُۥ مِنكُم مُّتَعَمِّدٗا فَجَزَآءٞ مِّثۡلُ مَا قَتَلَ مِنَ ٱلنَّعَمِ يَحۡكُمُ بِهِۦ ذَوَا عَدۡلٖ مِّنكُمۡ هَدۡيَۢا بَٰلِغَ ٱلۡكَعۡبَةِ أَوۡ كَفَّٰرَةٞ طَعَامُ مَسَٰكِينَ أَوۡ عَدۡلُ ذَٰلِكَ صِيَامٗا لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمۡرِهِۦۗ عَفَا ٱللَّهُ عَمَّا سَلَفَۚ وَمَنۡ عَادَ فَيَنتَقِمُ ٱللَّهُ مِنۡهُۚ وَٱللَّهُ عَزِيزٞ ذُو ٱنتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

(٩٠) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە دڵنیابن‌کە عەرەق و قـومارو گۆشتی ماڵاتی سەربڕاو بۆ غەیری خوا لەو شوێنانەی کە خەڵك بەپیرۆزی داناوە نەك ئیسلام، بورج و بەخت خوێندنەوە بەهۆی هەڵدانـی زارەوە ئـەمانە گـوناهو هـەرپیسن و لەکـاروکردەوەی شەیتانن، کەواتە ئێوەش خۆتانی لێ دوور بگـرن و خـۆتانی لێ بپارێزن، بۆ ئەوەی سەرفرازیی و بەختەوەریی بەدەست بهێنن (لە هەردوو جیهاندا).

(٩١) بەڕاستی شـەیتان هـەر دەیـەوێت لە ڕێگـەی عـەرەق و قــومارەوە دوژمـــنایەتی وبـوغزو کـینە بـخاتە نـێوانـتانەوە و لەیادکردنی خوا و ناوە پیرۆزەکانی وێڵتان بکات، هەروەها سست و تەمەڵتان بکات لە ئەنجامدانی نوێژەکان بە شێنەیی، ئـایا ئـیتر بەس نیە؟ ئایا کۆڵ نادەنو وازناهێنن؟!(جا هەر کـە ئـەم ئـایەتە پیرۆزە هاتە خوارەوە، جاڕ درا بە ناو شاری مەدینەدا کە عەرەق حەرام کراوە، ئەوسا ئیمانداران قەڕابە و گۆزە و دیزە وهـەرچـی عەرەقی تیادا بوو ڕشتیانە کۆڵان).

(٩٢) (ئەی ئیمانداران) فەرمانبەرداری خوا بن، فـەرمانبەرداری پێغەمبەریش بن و وریابن و ئاگادار بن (نەکەن سەرپێچی لە فەرمان و ڕێنموویيەکانیان بکەن) جا ئەگەر پشت هەڵکەن و یاخی ببن ئەوە بزانن بەڕاستی کاری پێغەمبەری ئێمە تەنها ڕاگەیاندنی ئاشکراو روونی پەیامەکەیە.

(٩٣) هیچ گوناهێك نیە لەسەر ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردارە چاکەکانیان ئەنجامداوە لەوەی کە خواردویانە و خواردویانەتەوە (پێش حەرامکردنیان)، کاتێك خۆیان پاراستبێت لە حەرامی ئەو سەردەمە و بڕوایـان هـەبوو بـێت و کردارە چاکەکانیان ئەنجام دابێت و پاشان لە تازە حەرام‌کراوەکانیش خۆیان پاراستبێت و باوەڕیان هێنا بێت لە دوایدا خۆیان پاراستبێت و بەردەوامیش بووبن لەسەر چاکەکردن (تا پلەی احسان)، خوایش چاکـەکـارانـی خـۆش دەوێت (چاوپۆشی لە ڕابوردوویان دەکات).

(٩٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە سوێند بێت خوای گەورە تاقیتان دەکاتەوە بەشتێکی‌کەم (ئەویش ئەمەیەکە هەندێ) لە نێچیری کێوی دێنە پێشەوە لێتان و دەتوانن بەدەست بیانگرن و بە ڕمەکانتان ڕاویان بکەن (لەکاتی ئیحرامدا بۆ حەج و عەمرە) تا بە تەواوی لە جیهانی واقعدا خوا بزانێت‌و دەربکەوێت‌کە کێ لە پەنهانیدا دەتـرسێت لە خـوا، جـا ئـەوەی دەستدرێژی و نافەرمانی بکات لە دوای ئەو تاقی کردنەوەیە (لەکاتی ئیحرامدا) ئەوە سزای بەئێشی بۆ هەیە.

(٩٥) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە لەکاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان (نیەتی حەج یا عەمرەتان هێناوە) نێچیر ڕاو مەکەن، ئەوەی بەئارەزوو ڕاو بکات و نێچیر بکوژێت لە تۆڵەیدا دەبێت قوربانیەکی وەك ئەو نێچیرە پێشکەش بکات و ئەو بڕیارەش دەبێت دووکەسی شارەزای دادپـەروەر لە خـۆتان بـیدەن و قـوربانیەکـەش دەبـێت پـێشکەش بکـرێت لە دەوروبەری کە عبەدا، یاخود بەقەدەر نرخی قۆچەکە خۆراك پێشکەش بـەهەژاران بکـات، یـاخود بـەقەدەر ژمـارەی هەژاران (کە خۆراکیان بەردەکەوێت) بەڕۆژوو بێت، تا تاڵاوی سەرپێچی خۆی بچێژێت، لە ڕابوردووشدا هەرچی لەو بابەتانە ڕوویداوە خوا قەڵەمی چاوپۆشی بەسەردا هێناوە، جا ئەوەی ئەم هەڵانە بەئارەزوو دووبارە بکاتەوە خوا تۆڵەی لێدەسێنێت، چونکە خوا باڵادەست و تۆڵە سێنەرێکی بە زەبرە.

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ ٱلْبَحْرِ وَطَعَامُهُۥ مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ ۖ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ ٱلْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾ ۞ جَعَلَ ٱللَّهُ ٱلْكَعْبَةَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ قِيَٰمًا لِّلنَّاسِ وَٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ وَٱلْهَدْىَ وَٱلْقَلَٰٓئِدَ ۚ ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ وَأَنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾ ٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ وَأَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٨﴾ مَّا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾ قُل لَّا يَسْتَوِى ٱلْخَبِيثُ وَٱلطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ ٱلْخَبِيثِ ۚ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ وَإِن تَسْـَٔلُوا۟ عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ ٱلْقُرْءَانُ تُبْدَ لَكُمْ عَفَا ٱللَّهُ عَنْهَا ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا۟ بِهَا كَٰفِرِينَ ﴿١٠٢﴾ مَا جَعَلَ ٱللَّهُ مِنۢ بَحِيرَةٍ وَلَا سَآئِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ ۙ وَلَٰكِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ ۖ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

(٩٦) راوکردن و خواردەمەنی زیندەوەرانی دەریایی بۆتان حەڵاڵ کراوە، چ نیشتەجێ بن یان لەسەفەردابن، راوی زیندەوەرانی دەشتی و کێوی لێتان حەرامە هەتا لە ئیحرامدا بن، لەو خوایە بترسن کە هەر بۆ لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (بۆ لێپرسینەوە).

(٩٧) خوای گەورە، کەعبە کە (البيت الحرام)ە کردوویەتی بەهۆی هەستانەوە و بوژانەوەی خەڵکی (لە هەردوو دنیادا)، هەروەها مانگە حەرامەکانیش و قوچ و قوربانیە دیاری کراوەکانیش نابێ زیانیان پێ بگەیەنرێت، ئەوەش بۆ ئەوەیە چاك بزانن و دڵنیا بن کە خوا ئاگادارە بەهەرچی لە ئاسمانەکاندایە و بەهەرچی لە زەویدا هەیە، بەڕاستی خوا بە هەموو شتێك تەواو زانایە.

(٩٨) چاك بزانن خوا تۆڵەسێنەرێکی توند و تیژە (لە یاخیەکان) هەروەها تەواو لێخۆشبوو و میهرەبانە (بۆ ئیماندارانی تەوبەکار).

(٩٩) پێغەمبەر ﷺ تەنها ڕاگەیاندنی پەیامی خوای گەورەی لەسەرە، هەر خوا خۆیشی دەزانێت بەوەی دەریدەخەن، بەوەشکە دەیشارنەوە (لە کردارو گوفتارو نیەتتان).

(١٠٠) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) پێیان بڵێ: پیس و پاك یەکسان نین، هەرچەندە زۆریەتی ئەو پیسەو ژمارەی شوێنکەو توانی سەرنجی ڕاکێشا بیت، کەواتە ئەی هۆشمەندان لە خوا بترسن و پارێزکار بن، بۆ ئەوەی سەرفراز و سەرکەوتووبن.

(١٠١) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە پرسیار مەکەن لە هەندێك شت، کە ئەگەر ئاشکرا بکرێت بۆتان سەغڵەتتان دەکات، خۆ ئەگەر پرسیار بکەن دەربارەیان لەکاتی دابەزاندنی قورئاندا ئەوە بۆتان ئاشکرا دەکرێت، خوا چاوپۆشی لێ کردوەو باسی نەکردوە، ئێوەش لێ‌مەپرسن‌و لێی مەکوڵنەوە، خوا گەورەش لێخۆشبوو و بەحیلم و حەوسەڵەیە. (تۆڵە ناسێنێت تائاگادارتان نەکاتەوە).

(١٠٢) بێگومان کەسانێك پێش ئێوە پرسیاریان دەربارەی هەندێ شت دەکرد، پاشان کە فەرمانیان پێ‌دەدرا بروایان پێ نەدەکرد و باوەڕیان پێی نەبوو (کەواتە ئێوە وامەبن).

(١٠٣) خوا بڕیاری ئەوەی نەداوە کە وشتر گوێی ببردرێت یان بەڕەڵا بکرێت، یان بەرخۆڵەی مەڕەکان بۆ بتەکان سەر ببردرێت، یان وشتری نێر ئازاد بێت، بەڵام ئەوانەی بێ‌باوەڕن درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستن‌و دەڵێن خوا فەرمانی داوە، زۆربەشیان ژیر نابن (هەر لە خۆیانەوە بڕیاری نابەجێ دەدەن و حەڵاڵ‌و حەرام تێکەڵ دەکەن).

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْاْ إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ قَالُواْ
حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ
لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهْتَدَيْتُمْ إِلَى ٱللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ شَهَـٰدَةُ
بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ حِينَ ٱلْوَصِيَّةِ ٱثْنَانِ ذَوَا
عَدْلٍ مِّنكُمْ أَوْ ءَاخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِى ٱلْأَرْضِ
فَأَصَـٰبَتْكُم مُّصِيبَةُ ٱلْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا مِنۢ بَعْدِ ٱلصَّلَوٰةِ
فَيُقْسِمَانِ بِٱللَّهِ إِنِ ٱرْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِى بِهِۦ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
وَلَا نَكْتُمُ شَهَـٰدَةَ ٱللَّهِ إِنَّآ إِذًا لَّمِنَ ٱلْـَٔاثِمِينَ ﴿١٠٦﴾ فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰٓ
أَنَّهُمَا ٱسْتَحَقَّآ إِثْمًا فَـَٔاخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ ٱلَّذِينَ
ٱسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْأَوْلَيَـٰنِ فَيُقْسِمَانِ بِٱللَّهِ لَشَهَـٰدَتُنَآ أَحَقُّ
مِن شَهَـٰدَتِهِمَا وَمَا ٱعْتَدَيْنَآ إِنَّآ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿١٠٧﴾ ذَٰلِكَ
أَدْنَىٰٓ أَن يَأْتُواْ بِٱلشَّهَـٰدَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَآ أَوْ يَخَافُوٓاْ أَن تُرَدَّ أَيْمَـٰنٌۢ بَعْدَ
أَيْمَـٰنِهِمْ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱسْمَعُواْ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَـٰسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

(١٠٤) هەر کاتێك بەوانە بوترێت کە حەرامیان حەڵاڵ کردبوو: وەرن بۆ لای ئەوەی خوا دایبەزاندووە و وەرن بۆ لای پێغەمبەریش (بۆ ئەوەی حەرامو حەڵاڵتان بۆ دیاری بکات) ئەوە دەڵێن: هەر ئەو بەرنامەیەمان بەسە کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون و لە مامۆستاو رابەرانمانەوە فێری بوین و بۆمان ماوەتەوە، ئایا ئەگەر باوان و مامۆستایانیان هیچ شتێك لە حەرام و حەڵاڵ نەزانن و رێنموویش وەرنەگرن، ئەوە هەرشوێنیان دەکەونو هەروا دەڵێن؟!

(١٠٥) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە هەمیشەو بەردەوام سەرگەرمی پەروەردەی خۆتان بن ئەگەرچی خەڵکیش نەیەن بەدەم بانگەوازەکەتانەوە، چونکە گومرایی ئەوان زیانتان لێنادات ئەگەر ئێوە بەچاکی رێبازی هیدایەت و خواناسیتان گرتبێتە بەر، دڵنیابن گەرانەوەی هەر هەمووتان بۆلای خوایە، سەرەنجام هەواڵی هەموو ئەو کارو کردەوانەتان دەداتێ کە ئەنجامتان دەداو پاداشتی لەسەر وەردەگرن.

(١٠٦) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە: کاتێك نیشانەی مەرگ و مردن لە کەسێکتان دەرکەوت، شایەتی نێوانتان با دووکەس بن لەکاتی وەسیەتەکەدا، دووکەسی دادپەروەرو ئەمین ببن لە خۆتان یان دوو کەسی تری ئەمین، ئەگەر ئێوە بۆ بازرگانی و شتی تر سەفەرتان کرد لەوڵاتداو مردن یەخەی گرتن، ئەگەر دوودڵ بوون لە دوو شایەتیەکەیان ئەوا رایانگرن لە دوای نوێژی عەسرتا سوێند بخۆن بەخواو (بڵێن) ئێمە بۆ سوێندەکەمان هیچ شتێك وەرناگرین با سوێند بۆ خوراوەکە نزیکترین خزمیش بێت (لە راستی لا نادەین)، ئێمە شایەتیەك کە بۆ خوا ئەنجامانداوە نایشارینەوە و ونی ناکەین، چونکە بەڕاستی ئەگەر وابکەین ئەوەلە ریزی تاوانباراندایین.

(١٠٧) خۆ ئەگەر دەرکەوت ئەو دوو شایەتەی پێشوو (درۆیان کردووەو) خۆیان گوناهبار کردووە ئەوە دووکەسی تر لە خزمی نزیکی ستەم لێکراوی مردووەکە لە جیاتی ئەوان ئامادە بکرێن، ئینجا سوێند بەخوا بخۆن و بڵێن: کە بە راستی شایەتی ئێمە لە شایەتی ئەوان راستترو دروستترە، ئێمە هیچ ستەم و دەستدرێژیەکمان نەکردووە و (تەماعمان لە ماڵیاندا نیە)، خۆ ئەگەر نیەتمان وابێت، ئەوە بەراستی ئێمەش لە ریزی ستەمکاراندایین.

(١٠٨) ئەوەی باسکرا نزیکترین و شیاوترین شێوازە بۆ شایەتی جێبەجێ کردن بۆ ئەوەی سوێند خواردنو شایەتیەکان بەڕاستی ئەنجام بدرێن لەبەر خوا یان لە ترسی ئابروو چوونی بەدرۆ خستنەوەی سوێندەکانیان (تا مافی کەس نەفەوتێت)، لە خوا بترسن و گوێ بگرن (بۆ هەموو رێنموییەکی خێر) خوایش هیدایەت و رێنموویی هۆزو قەومی تاوانبارو گوناهکارو لە سنوور دەرچوو نادات.

۞ يَوْمَ يَجْمَعُ ٱللَّهُ ٱلرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَآ أُجِبْتُمْ ۖ قَالُوا۟ لَا عِلْمَ لَنَآ ۖ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾ إِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱذْكُرْ نِعْمَتِى عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَٰلِدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ تُكَلِّمُ ٱلنَّاسَ فِى ٱلْمَهْدِ وَكَهْلًا ۖ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ ۖ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ ٱلطِّينِ كَهَيْـَٔةِ ٱلطَّيْرِ بِإِذْنِى فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًۢا بِإِذْنِى ۖ وَتُبْرِئُ ٱلْأَكْمَهَ وَٱلْأَبْرَصَ بِإِذْنِى ۖ وَإِذْ تُخْرِجُ ٱلْمَوْتَىٰ بِإِذْنِى ۖ وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَنكَ إِذْ جِئْتَهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٠﴾ وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى ٱلْحَوَارِيِّۦنَ أَنْ ءَامِنُوا۟ بِى وَبِرَسُولِى قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَٱشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾ إِذْ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ۖ قَالَ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾ قَالُوا۟ نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ ﴿١١٣﴾

(١٠٩) رۆژێك دێت، خوا هەموو پێغەمبەران کۆدەکاتەوە، ئینجا پێیان دەفەرموێت: چۆن وەڵامتان درایەوەو خەڵکی هەڵوێستیان چۆن بوو بەرامبەرتان؟ تا چ رادەیەك هاتن بەدەمتانەوە؟ (لە سامانکی ئەو رۆژە و بەهۆی دڵنیاییان لە زانیاری بێ سنووری خوایی) دەڵێن: ئێمە نازانین و هیچ شارەزاییەکمان نیە، بەڕاستی خوایە تۆ هەر خۆت ئاگات لە هەموو نهێنی و شاراوەکانە و بە هەموو پەنهانێك دەزانیت.

(١١٠) ئەوسا (لەناو هەموو پێغەمبەراندا روو بە عیسای کوڕی مەریەم) خوای گەورە دەفەرموێت: ئەی عیسای کوڕی مەریەم یادی ئەو نازو نیعمەتەی من بکەرەوە کە رژاندم بەسەر خۆت و دایکدا، کاتێك من بەهۆی فریشتە جوبرەئیلی پیرۆزەوە پشتیوانیم لێکردیت، ئەو کاتەی لە بێشکەداو بەپیریش بەڕەوانی قسەت بۆ خەڵکی دەکرد، هەروەها کاتێك فێری نووسین و دانایی و تەورات و ئینجیلم کردیت، کاتێکیش لە قوڕ وەك شێوەی باڵندەت دروست دەکرد بەفەرمانی من، ئەمجا فووت پیادەکرد، جا دەبوو بەباڵندە بەفەرمانی من و کوێری زگماك و بەڵەکت چاك دەکردەوە بەفەرمانی من، کاتێکیش مردووەکانت بەزیندوویی بەفەرمانی من لە گۆڕ دەردەهێنایەوە، هەروەها یادی ئەوە بکەرەوە کە شەڕی نەوەی ئیسرائیلم لێ لادایت، کاتێك ویستیان بتکوژن، هەرچەندە بەبەڵگەو موعجیزە ئاشکراکانەوە هاتی بۆ لایان، ئەوەبوو ئەوانەیکە بێباوەڕ بوون دەیانوت: ئەمە جادوویەکی ئاشکرایەو هیچی تر.

(١١١) هەروەها کاتێك نیگام نارد بۆ هاوەڵە دڵسۆزو تایبەتیەکانی عیسا (حەواریەکان) کە ئیمان و باوەڕ بهێنن بە من وبە پێغەمبەرەکەم، ئەوانیش وتیان: ئیمان و باوەڕی تەواومان هەیە، خوایە تۆش بەشایەت بە کە بەراستی ئێمە موسڵمان و (ملکەچ و دڵسۆزین).

(١١٢) باسی ئەوەشیان بۆ بکە کاتێك حەواریەکانیش وتیان: ئەی عیسای کوڕی مەریەم، ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت لە ئاسمانەوە سفرە و خوانێکمان بۆ دابەزێنێت؟ عیسا وتی: لە خوا بترسن، ئەگەر ئێوە ئیماندرن، (ئەمە چ داخوازیەکە دەیکەن؟).

(١١٣) (حەوارییەکان بۆ پاساوی داواکەیان) وتیان: دەمانەوێت (بۆ پیرۆزی و بەرەکەت) لێی بخۆین و دڵنیابین و چاك بزانین کە بێگومان راستت لەگەڵدا کردووین و لەسەریشی ببینە شایەت (تا ئەوەی باوەڕی هەیە باوەڕی دامەزراوتر بێت).

قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ ٱللَّهُمَّ رَبَّنَآ أَنزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَءَاخِرِنَا وَءَايَةً مِّنكَ ۖ وَٱرْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ﴿١١٤﴾ قَالَ ٱللَّهُ إِنِّى مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۖ فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ فَإِنِّىٓ أُعَذِّبُهُۥ عَذَابًا لَّآ أُعَذِّبُهُۥٓ أَحَدًا مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١١٥﴾ وَإِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ءَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ ٱتَّخِذُونِى وَأُمِّىَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ ٱللَّهِ ۖ قَالَ سُبْحَٰنَكَ مَا يَكُونُ لِىٓ أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِى بِحَقٍّ ۚ إِن كُنتُ قُلْتُهُۥ فَقَدْ عَلِمْتَهُۥ ۚ تَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِى وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِكَ ۚ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾ مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَآ أَمَرْتَنِى بِهِۦٓ أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ ۖ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾ إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۖ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾ قَالَ ٱللَّهُ هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾ لِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌۢ ﴿١٢٠﴾

(١١٤) ئەوسا عیسای کوڕی مەریەم لەخواپاڕایەوەو وتی: ئەی خوای پەروەردگار لە ئاسمانەوە سفرە و خوانێکمان بۆ دابەزێنە تا ببێتە جەژن بۆ نەوەکانی ئێستا و داهاتوومان و بەڵگەیەك بێت لەلایەن تۆوە بۆ پێغەمبەرایەتی من و دەسەڵاتی بێسنوورت، لە رزق و رۆزی تایبەتیش بەهرەوەرمان بکە، هەر تۆی چاکترین رۆزی بەخش.

(١١٥) (ئینجا) خوا فەر مووی: بەڕاستی من ئەو سفرە و خوانەتان بۆ دادەبەزێنم، جا ئەوەتان (دوای دابەزاندنی سفرەوخوانەکە) بێ بڕوابێت و سوپاس ناپەزێربێت، ئەوە بەڕاستی من سزایەکی دەدەم کە سزای هیچ کەسێکم لە جیهاندا ئاوا نەدا بێت.

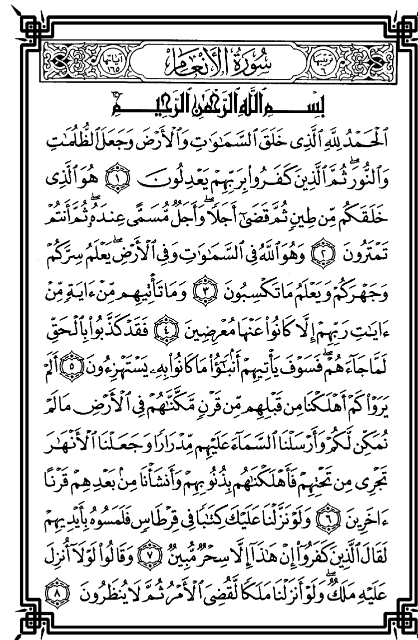
(١١٦) کاتێکیش خوا (هەر لە قیامەتدا) فەرمووی: ئەی عیسای کوڕی مەریەم، ئایا ئەوە تۆ بەخەڵکیت وتوە: منیش و دایکیشم بە دوو خوا دابنێن لە خوار خوای پەروەردگارەوە؟ عیسا لە وەڵامدا وتی: پاکی و بێگەردی و بێ هاوەڵی شایستەی تۆیە، ناکرێ شتێ بڵێم کە مافی من نەبێت؟! (چۆن حەق بەخۆم دەدەم شتی وا بێت بە زارمدا؟!) خۆ ئەگەر شتی وام وتبێت ئەوە بەڕاستی تۆ دەیزانیت و لێت شاراوە نیە، چونکە تۆ دەزانیت بەهەرچی لە دڵ و دەروونمدا هەیە، بەڵام من نازانم بەوەی کە لە دەریای علم وزانستی بێپایانی تۆدا هەیە، چونکە بەڕاستی هە رتۆ زانا و شارەزای نهێنی و پەنهانی.

(١١٧) (بێگومان تۆ چاك دەزانیت): من هیچ شتێکم پێ نەوتوون جگە لەوەی کە تۆ فەرمانت پێداوم، ئەویش ئەوەیە: تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە، من شایەت بووم بەسەریانەوە هەتا لەناویاندا بووم، ئینجا کاتێك کاری منت لەزەویدا کۆتایی پێهێنا، ئیتر ئەوە هەر خۆت چاودێر و ئاگادار بوویت لێیان و هەر تۆش شایەتیت بەسەر هەموو شتێکەوە.

(١١٨) جا ئەگەر ئەشکەنجەیان بدەیت (لەسەر لادان و تاوانیان)، ئەوە بەراستی بەندەی خۆتن، ئەگەر بەهۆی ئیمانەوەو لێیان خۆش ببیت، ئەوە بەراستی تۆ خۆت خوایەکی باڵادەست و دانایت (دەزانیت کێ شایستەی لێخۆشبوونە).

(١١٩) (ئینجا) خوای گەورە فەرمووی: ئەمە ئەو رۆژەیە کە راستگۆیان راستگۆییەکەیان سوودیان پێدەگەیەنێت، باخەکانی بەهەشت بۆیان ئامادەیە کە چەندەها رووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات و بۆ هەمیشەو هەتاهەتایی لەو بەهەشتەدا دەمێننەوە، خوای پەروەردگاریش لێیان رازی و ئەوانیش لە خوا رازین، ئەوەیە سەرفرازیی گەورە و بێسنوور.

(١٢٠) ئاسمانەکان و زەوی هەر خوا خاوەنیانە و موڵکی ئەوون هەروەها ئەوەش کە تیایاندایە، ئەو زاتە هەمیشە دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیەو سەڵاتی بێسنورە.

سُورَةُ الأَنْعَامِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَجَعَلَ ٱلظُّلُمَٰتِ وَٱلنُّورَ ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾ هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰٓ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُۥ ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ ٱللَّهُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَفِى ٱلْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾ وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ مِّنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا۟ عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا۟ بِٱلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنۢبَٰٓؤُا۟ مَا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ يَرَوْا۟ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ وَأَرْسَلْنَا ٱلسَّمَآءَ عَلَيْهِم مِّدْرَارًا وَجَعَلْنَا ٱلْأَنْهَٰرَ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ قَرْنًا ءَاخَرِينَ ﴿٦﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَٰبًا فِى قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾ وَقَالُوا۟ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِىَ ٱلْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ﴿٨﴾

سورەتی (الأنعام)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە، تاریکیەکانو روناکی فەراهەم هێناوە (کەچی لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگە بەهێزو سەرسام ئاوەرانەدا) کەچی ئەوانەی بێباوەڕن بەتاکو تەنهایی پەروەردگاریان دروستکراوەکانی خوا دەکەنە هاوتای خوا.

(٢) خوا ئەو زاتەیەکە باوکی ئێوەی لە قوڕێك دروست کردووە لەوەودوا کاتێکی بڕیاردا (لەدنیادا بمێننەوە) و کاتێکی دیاریکراوی تریشی لای خۆی بۆتان بڕیارداوە کەچی پاش ئەو هەموو بەڵگانە بۆ دەسەڵاتی بێسنووری خوا ئێوە ئینکاری زیندوو بوونەوە دەکەن و هەر لە گوماندان بەرانبەر دەسەڵاتی بێسنوری خواو زیندوکردنەوتان.

(٣) ئەوە هەر زاتی الله یە کەشایانی پەرستنە لە ئاسمانەکان و زەویدا و نهێنی و ئاشکراتان دەزانێت، بە هەموو کارو کردەوەیەکیش کەدەیکەن ئاگادارە.

(٤) (لەگەڵ ئەوە شدا بێباوەڕان) هیچ بەڵگەو موعجیزەیەکی پەروەردگاریان بۆ نایەت پشتی تێنەکەن و رووی لێ وەرنەگێڕن.

(٥) ئەوانە کاتێك ئەو حەق و راستیەیان بۆ هات کە قورئانە بروایان پێنەکرد، جا لە ئایندەدا بۆیان دێت و پێیان دەگات هەواڵی ئەوەی کە ئەوان گاڵتەیان پێدەکرد.

(٦) ئایا نەیانبینیووە و نەیانزانیووە (بەهۆی شوێنەوارەوە) چەندەها نەوەمان پێش ئەمان لەناو بردووە کە پایەدارمان کردبوون لە زەویدا، بەشێوەیەك ئێوەمان ئاوا پایەدار نەکردووە، بارانی زۆرمان بەردەوام بۆ دەباراندن (کە دەبووە هۆی پێگەیشتنی جۆرەها روەك و بەروبووم)، چەندەها جۆگەو رووباریشمان لەناو کێڵگەو باخ و شارەکانیاندا بۆ رەخساندبوونکە خوڕەمی دەکرد بەنێو درەخت و کۆشک و تەلاریاندا، بەڵام بەهۆی لادان و گوناهو تاوانیانەوە لەناومان بردن و نەوەی ترمان لە دوای ئەوان هێنایە کایەوە.

(٧) خۆ ئەگەر نووسراوێکمان بۆ تۆ لەناو کاغەزێکدا دابەزاندایە و دەستیشیان لێ بدایە، ئەوە ئەوانەی کە بێباوەڕو کافرن دەڵێن: ئەمە هەر جادوویەکی ڕونو ئاشکرایە!! (هەر باوەڕ ناهێنن).

(٨) هەروەها دەڵێن: چی دەبوو ئەگەر فریشتەیەك بۆ لای (محمد ﷺ) دابەزیبیایە و بەچاوی خۆمان بمانبینیایە! خۆ ئەگەر فریشتە دابەزێنین ئەوە کۆتایی بەهەموو شتێك دێتو لەناودەچن، پاشان مۆڵەت نادرێن تا تەوبە بکەنو پەشیمانی دەربڕن.

وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَٰهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾ وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ سَخِرُوا۟ مِنْهُم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾ قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ ثُمَّ ٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ قُل لِّمَن مَّا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ قُل لِّلَّهِ ۚ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾ ۞ وَلَهُۥ مَا سَكَنَ فِى ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ ۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿١٣﴾ قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ قُلْ إِنِّىٓ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾ قُلْ إِنِّىٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُۥ ۚ وَذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٦﴾ وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾ وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ ۚ وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

(٩) خۆ ئەگەر فریشتەمان بکردایە بە فرستادە، ئەوە لە شێوەی پیاوێکدا دەماننارد و هەمان گومان کە ئێستا هەیانە بۆیان دروست دەبوو.

(١٠) (ئەی محمد ﷺ دڵت لەخۆت دانەمێنێت لەسەر بروبیانویان) سوێند بەخوا گاڵتەکراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆ، سەرەنجام ئەوەی ئەوان بروایان پێی نەبوو، گاڵتەیان پێدەکرد، یەخەی پێگرتن و نغرۆی کردنو (خوا تۆڵەی لێسەندن).

(١١) پێیان بڵێ: بڕۆن بگەڕێن بەسەر زەویدا و پاشان تەماشا بکەن و سەرنج بدەن، بزانن سەر ئەنجامی ئەوانەی بەرنامەی خوایان بەدرۆزانی چۆن بووە (چیمان بەسەرهێنان).

(١٢) (ئەی محمد ﷺ لێیان بپرسە) و بڵێ: ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە کێ خاوەنیەتی؟ (هەر خۆت وەڵام بدەرەوە و) بڵێ: هەر هەموی خوا خاوەنیەتی، هەر خۆیشی رەحم و میهرەبانی لەسەرخۆی فەرز کردووە، سوێند بەخوا لەرۆژی قیامەتدا کە هیچ شکوگومانی تیادا نیە کۆتان دەکاتەوە، (هەرچەندە) ئەوانەی کە خۆیان دۆڕاندو بیریان لە قیامەت نەکردەوە، هەر باوەڕ ناهێنن.

(١٣) هەرچی کش و مات بووە لە شەودا و دەجوڵێت لە رۆژدا هەر خوا خاوەنو سەرپەرشتیارێتی، بێگومان ئەو پەروەردگارە خوایەکی تەواو بیسەرە بەگوفتارتانو زانایە بەهەڵسوکەوتتان.

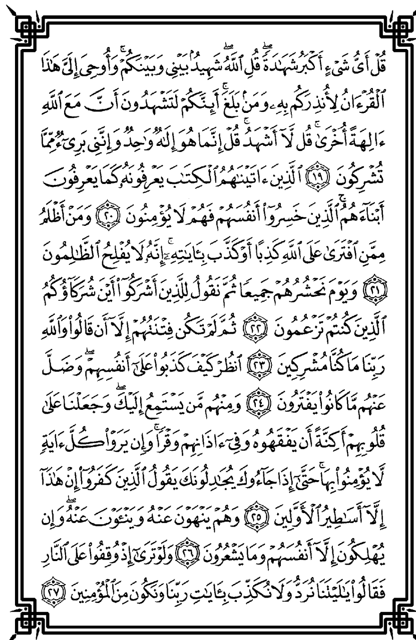
(١٤) هەروەها پێیان بڵێ: ئایا (بەعەقڵ و ژیریی ئێوە رەوایە) کە جگەلە خوا کەسێکی تر بکەمە پشت و پەنای خۆم؟ کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویە و هەر ئەویش رۆزی بەخشە بەهەموو زیندەوەران و خۆیشی بێنیازە لە هەموو رزق و رۆزیەك، دووبارە بڵێ: من بەراستی فەرمانم پێدراوە یەکەم کەس بم کە تەسلیمی ئەو زاتە ببم و موسوڵمان بم، (من پێت رادەگەیەنم) کە: هەرگیز نەکەیت لە موشریك و هاوەڵگەران بیت.

(١٥) (هەروەها ئەی محمد ﷺ) بڵێ: بەڕاستی من زۆر لە سزای رۆژێکی گەورە دەترسم کە سزای رۆژی قیامەتە ئەگەر یاخی بم لە فەرمانی پەروەردگارم.

(١٦) ئەوەی لەو سزایە دەرباز بکرێت لەو رۆژەدا، ئەوە بەڕاستی ئیتر دیارە کە خوا رەحمی پێکردووە و شایستەی میهرەبانیتی ئەو بووە، جا ئەو دەرباز بوونە سەرفرازیەکی ئاشکرایە.

(١٧) (دڵنیابە لەوەی) ئەگەر خوا دووچاری زیان و گرفتێکت بکات، ئەوە تەنها خۆی دەتوانێت لەسەرت لابەرێتو رزگارت بکات، خۆ ئەگەر بیەوێت خێرو خۆشیەکت بۆ پێش بهێنێت، ئەوە ئەو خوایە دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(١٨) هەر ئەو خوایەش زاڵ و باڵادەستە بەسەر هەموو بەندەکانیدا و هەر خۆیشی زاتێکی داناو کاربەجێو ئاگایە (بەنهێنی و ئاشکرای بەندەکانی).

(١٩) (ئەی پێغەمبەر ﷺ بەو کافرانە بڵێ کە شایەتیان دەوێت لەسەر پێغەمبەرایەتی تۆ) چ شتێك گەورەترو راستترە لە شایەتیدا؟! هەرخۆت بڵێ: الله راسترین شایەتە، کە شایەتی نێوان من و ئێوە بێت، من ئەم قورئانەشم بەوەحی و نیگا بۆ هاتووە تا ئێوەو هەموو ئەوانەی پێیان گەیشتووە ئاگادارو بێدار بکەم، (لەگەڵ ئەم هەموو روون کردنەوانەدا) ئایا ئێوە شایەتی دەدەن کە بەراستی لەگەڵ خوادا چەند خوایەکی تر هەبێت؟! بڵێ: (من بەش بەحاڵی خۆم) شایەتی ناحەق و نارەوای وا نادەم، دوبارە بڵێ: بەراستی ئەو خوایە زاتێکی تاك و تەنهایە و من بەراستی بەریم لە هەموو ئەو شتانەی کە ئێوە دەیانکەنە هاوەڵ وهاوتای ئەو زاتە.

(٢٠) ئەوانەی کتێبی (ئاسمانیمان پێداون لە گاورو جوو) پێغەمبەر ﷺ دەناسنەوە هەروەك چۆن منداڵەکانی خۆیان دەناسنەوە، (بەڵام) ئەوانەی کە خۆیان دۆڕاندو بڕوایان بە محمد ﷺ نەهێناوە، ئەوە هەر باوەڕ ناهێنن.

(٢١) جاکێ هەیە لەوە ستەمکارتر بێت، کە شتی نادروست و درۆ، بۆ خوا هەڵدەبەستێت؟ یان ئایەت و فەرمانەکانی خوا بەدرۆ دەزانێت؟! چونکە بەراستی ئەو ستەمکارانە سەرفراز نابن.

(٢٢) لە رۆژیکداکە هەموو (خوانەناس و) هاوەڵگەران کۆ دەکەینەوە بەگشتی و پاشان بەوانەی کە هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێین: کوان و لە کوێن ئەو شتانەی دەتانپەرستن و دەتانوت هاوتای خوان بەخەیاڵی خۆتان؟!

(٢٣) پاشان سەرەنجامی بێ باوەڕیان هیچ وەلامێکیان نەبوو بێجگە لەوەی کە وتیان: سوێند بەخوای پەروەردگارمان ئێمە هەرگیز موشریك و هاوەڵگەر نەبووین!!

(٢٤) سەیر کە چۆن درۆ لەگەڵ خۆشیان دەکەن، چۆن بیروبڕوای پووچیان لێ ونبوو و ئاسەواری نەما.

(٢٥) هەندێکیش لەو بێباوەڕانە گوێت بۆ دەگرن (لەکاتی خوێندنی قورئاندا، بەڵام چونکە مەبەستیان نیە شوێن حەقیقەت بکەون) ئێمە پەردەمان هێنا بەسەر دڵیاندا لە تێگەیشتنیان بۆ قورئانەکە و گوێمان سەنگین و گران کردن (وەك ئەوە وایە کە نەبیستن) ئەگەر هەرچی نیشانەو بەڵگەیەکیش هەیە ببینن ئەوان بڕوای پێناکەن، هەتاکاتێکیش کە دێن بۆ لات دەیکەنە موجادەلەو دەمەدەمێ، سەرئەنجام خوانەناسان دەڵێن: ئەم قورئانە هیچ نیە بێجگە لە داستانی پێشینان نەبێت!!

(٢٦) ئەوانە نایەڵن کەس گوێ بۆ قورئان بگرێت و خۆیشیانی لێ دوور دەخەنەوە، (جا بەو کارەیان) جگە خودی خۆیان کەس لەناو نابەن و هەستیشی پێناکەن. (کە چ بەڵایەك بەسەر خۆیان دەهێنن).

(٢٧) جا ئەگەر ئەوانە ببینی (لە قیامەتدا) لەسەر لێواری دۆزەخ راوەستێنراون (بەدەم حەسرەت و ئاهوناڵەوە) دەڵێن: خۆزگە جارێکی تر بیانگێڕاینایەتەوە بۆ دنیاو (لەم سەرئەنجامە شوومە رزگارمان دەبوو) ئەوسا هەرگیز نیشانەو بەڵگەو ئایەتەکانی خوامان بەدرۆ نەدەزانی و، باوەڕی بەتینمان پێی دەبوو، دەچوینە ریزی ئیماندارانەوە.

بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ ۖ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾ وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ ۚ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٣١﴾ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۖ وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾ قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾ وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ ۚ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

(٢٨) نەخێر ڕاست ناکەن و بڕواناهێنن، چونکە ئـەوە ئـاواتـێکی ئــەستەمە، هـەموو ئـەو کـاروکردەوە و پـیلانانەی کـە پـێشتر دەیانشاردەوە، ئێستا وا ئاشکرا بووە، خۆ ئەگەر بگێردرێنەوە بـۆ (دنیا) ئەوە هەر دەست دەکەنەوە بەو کارو کردەوانەی کە جاران دەیانکرد، بەڕاستی ئەوانە هەر درۆ دەکەن و درۆزنن.

(٢٩) ئەوانە وتیان: ژیان هەر ئەم ژیانەی دنیایەو هـیچی‌تر نـیە، ئێمە زیندوو ناکرێینەوە (بۆ لێپرسینەوە).

(٣٠) ئای ئەگەر ئەوانە دەبینیت (لەبەردەم دادگـای پـڕ لەدادی) پەروەردگاریاندا وەستێنراون، خوای گەورە پێیان دەفەرموێت: ئایا ئەمەی کە بۆتان پێشهاتووەو دەیـبینن ڕاست و حـەقیقەت نـیە؟ (بەکەساسی و خەجاڵەتیەوە) دەڵـێن: بـەڵێ ڕاسـتە، سـوێند بـە پەروەردگارمان (ئینجا خوا) دەفەرموێت: (مادەم وایە) سزاو تاڵاو بچێژن بەهۆی ئەوەی‌کە باوەرتان بەزیندوبونەوە نەبوو.

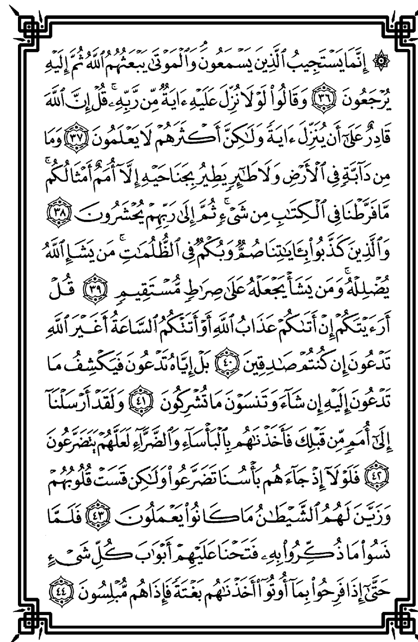
(٣١) بەڕاستی ئەوانەی کـە بـڕوایـان بـەئامادە بـوونی بـەردەم (دادگای) خوایی نەبوو زەرەریان کرد و خۆیان دۆڕاند، کاتێکیش قیامەت کتوپڕ یەخەیان پێدەگرێت، دەڵێن: ئاخ و داخ وپەشیمانی بۆ ئەو ڕۆژگارەی بەکەمتەرخەمی و (بەبەرەڵایی و سەرکەشی و تاوان) بردمانەسەر، لەکاتێکدا ئـەوانـە هەموو گوناهو تاوانیان داوە بەکۆڵیاندا، ئاگاداربن کە چەندە خراپە، کۆڵ و باری وا، کە هەڵی دەگرن.

(٣٢) ژیانی دنیا جگە لە یاری و گەمەو گاڵتەیەکی کەم نەبێت هیچی‌تر نیە، بێگومان ماڵی دوایی (بەهەشتی بـەرین) چاکترە بۆ ئەوانەی کە پارێزکاری و خواناسی دەکەن، ئایا ئەوە عەقڵ و ژیریتان بۆ ناخەنەکار و ژیر نابن؟

(٣٣) بەراستی چاك دەزانین کە گوفتاری نادروستی خوانەناسان غەم و پەژارەت بۆ پێش دەهێنێت، چونکە بـەراسـتی ئەوانە وەنەبێت تۆ بەدرۆزن بزانن، بەڵکو ستەمکاران هەر داننانێن بەراستیداو و ئینکاری ئایەت و فەرمانەکانی خوا دەکەن.

(٣٤) سوێند بێت بێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش بروایان پێنەکراوە، لەگەڵ ئەوەشدا ئەوان دانیان بەخۆدا گرت لەسەر ئەو بروا پێ نەبوونەیان، ئازارو ئەشکەنجەش دران، هەتا سەرئەنجام سەرکەوتنی ئێمەیان بۆهات و بەهرەوەر بـوون پێی و هیچ هێزێك نیە بتوانێت ویست و فەرمانەکانی خوا بگۆڕێت، سوێند بەخوا هەواڵ و دەنگـوباسی هـەندێك لە پێغەمبەرانت بۆ هاتووە دەربارەی سەرئەنجامیان.

(٣٥) خۆ ئەگەرپشت هەڵکردن و سەرپێچی خوانەناسانت زۆر لاسەختە، ئەگەر دەتوانیت تونێلێك لە زەویدا هەڵبکەنیت یان پەیژەیەك بەئاسماندا هەڵپەسێریت تا موعجیزەیەکیان بۆ پێش بهێنیت (بێ‌سوودە ئەوانە هەر باوەڕت پێناکەن) ئەگەر خواش بیویستایە لەسەر هیدایەت و ڕێبازی دروست، کۆی دەکردنەوە (بەمەرجێك خۆیان مەبەستیان بێت)، کەواتە لەو کەسانە مەبە کە شارەزانین.

(٣٦) بەڕاستی تەنها ئەوانە بەدەم بانگەوازی خـواوە دەچـن کـە گوێی دەگرن لە راستیەکان، (دڵ) مردووەکانیش (لە ڕۆژی قیامەتدا) خوا زیندوویان دەکاتەوە، لەوەودواش بەناچاریی هەر دەبێت بۆ لای خوا بگەڕێنەوە (تا بەسزای بێباوەڕیی خۆیانیان بگەیەنێت).

(٣٧) (ئـەو خـوانـەناسانە) دەڵـێن: ئـەوە بـۆ مـحمد ﷺ موعجیزەیەکی لەلایەن پەروەردگاریەوە بۆ نایەتە خوارەوە؟ بڵێ: بەڕاستی خوا دەسەڵاتی هەیە کە موعجیزە بنێرێت، بەڵام زۆربەی ئەوانە نافامن و نازانن (کەهەرچی هەیە موعجیزەیە).

(٣٨) هیچ زیندەوەرو گیانلەبەرێك نیە بەسەر زەویـدا بـڕوات و هیچ باڵندەیەك بەباڵەکانی بفرێت، ئەوانیش ئوممەت و گەلێك نەبن وەك ئێوە (لەڕوی دروستبونەوە دڵنیا بن) هیچ شـتێك نـیە پشت گوێمان خستبێت لەکتێبە(تایبەتیەکەی لوح المحفوظ) دا لەوەودوا هەرهەموو ئەوانە کۆدەکرێنەوە بۆلای پەروەردگاریان (بۆ ئەوەی دادگایی بکرێن و هەمووکەس مافی خۆی وەربگرێت، یان تۆڵەی رەوای لێ بسەنرێت).

(٣٩) ئەوانەی کە بڕوایان نەکردووە بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە، کەڕن، حەق نـابیستن، لاڵـن، حـەق نـاڵێن لەنـاو تاریکیەکاندا ژیان دەبەنەسەر، بێگومان ئەوەی خوا بیەوێت گومرای دەکات (چونکە خۆیشی دەستپێشخەرە لەو بوارەدا) ئەوەش کە بیەوێت (هیدایەتی بداو هیدایەت وەربگرێت) دەیخاتە سەر ڕێبازی راست و رەوان.

(٤٠) (بەخوانەناسان) بڵێ: هەواڵم بدەنێ ئەگەر سزاو تۆڵەی خوا یەختان پێبگرێت، یان قیامەت یەختان پێ بگرێت، (ئا لەو کاتانەدا) هاناو هاوار بۆ کەسێك دەبەن جگە لە خوا؟ ئەگەر ئێوە راستگۆن (کەگـوایـە غـەیری خـوا فـریاتان دەکەوێت؟!)

(٤١) (نەخێر لەوکاتە سامناکانەدا) هەر هاناو هاوار بۆ ئەو زاتە دەبەن (ئەویش خوایەکی میهرەبانە) بەڵاو ناخۆشیەکانتان لەسەر لادەبات ئەگەر بیەوێت، جا لەوکاتەدا هەر شتێك کە بە هاوەڵ و شەریکی ئەو زاتەی دادەنێن، فەرامۆشی دەکەن. (لەکاتی تەنگانەدا بێباوەڕیش هاوار لەخوای فریادرەس دەکات).

(٤٢) سوێند بێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانی زۆرمان رەوانە کردووە بۆ سەر قەوم و گـەلانی‌تر (جـا کـاتێك سەرکەش و یاخی بوون)، تووشی تاڵاوی جەنگ و بەڵاو تەنگانەمان کردن بۆ ئەوەی لێمان بپاڕێنەوەو بلاڵێنەوە.

(٤٣) ئەوانە کاتێك تۆڵەو سزای ئێمەیان بۆ هات، بۆ نزاو پارانەوەی بەکوڵیان نەکرد، جاچونکە دڵیان رەق و رەش بوو، شەیتانیش ئەو کاروکردەوە ناپەسەندانەی بۆ رازاندبوونەوە کە دەیانکرد. (بۆیە سەرگەردان بوون).

(٤٤) ئینجاکاتێك ئەو بەرنامە و ڕێبازەی کە یادیان خرابۆوە فەرامۆشیان کرد، ئێمە دەروازەکانی هەموو شتێکمان بۆ واڵا کردن و (نازو نیعمەتمان بەسەردا رژاندن) هەتاکاتێك دڵخۆش و شادمان بوون بەوەی کە پێیان درا، ئیتر لەناکاو گرتمانن و هەموویانمان سەرگەردان و ریسواکرد ئینجا ئەوان بێ ئومێد بوون و بە غەم و پەژارەیەکی زۆرەوە تیاچوون. (چونکە نازو نیعمەتەکانیان لەتاوانو گوناهو ستەمدا بەکارهێنا).

فَقُطِعَ دَابِرُ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ۚ وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٤٥﴾ قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ ٱللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَٰرَكُمْ وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُم مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ ۗ ٱنظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٦﴾ قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا نُرْسِلُ ٱلْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۖ فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَمَسُّهُمُ ٱلْعَذَابُ بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾ قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾ وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۙ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾ وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَىْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٢﴾

(٤٥) ئینجا ئیتر ئەو گەلەی ستەمیان کرد و بێ بڕوا بوون بنبڕ کران، (جا ئەوکاتە بوونەوەر هاوڕێ لەگەڵ ئیمانداران و فریشتەکـاندا دەڵێن: الحمدلله رب العالمين).

(٤٦) (ئەی محمد ﷺ بەو بێباوەڕانە) بڵێ: هەواڵم بدەنێ ئەگەر خوا دەزگای بیستن و بینینتان لێ وەربگرێتەوە و مۆر بنێت بەسەر دڵەکانتاندا، ئایا خوایەك هەیە جگە لە الله ئەو دەزگـایانەتان بـۆ بهێنێتەوە؟ سەیر بکە و سـەرنج بـدە چـۆن چـەندەها نـموونە و بەڵگەیان بۆ دەهێنینەوە، پاشان ئەوان هەر ملەجەڕێ دەکەن و ڕوو وەردەگێرن.

(٤٧) پێیان بڵێ: هەواڵم بدەنێ، ئەگەر سزاو تۆڵەی خوا کتوپڕ بێ پێشەکی یەخەی پێگرتن، یان بە ئاشکرا نیشانەکانی دەرکەوت و بەرەو ڕووتـان هـات، ئـایا ئـەو کـاتە هـەر قـەوم و دەسـتەی ستەمکاران نیە کە تیادەچن؟

(٤٨) ئێمە پێغەمبەران دەنێرین تەنها بۆ مژدەدان (بە ئیمانداران) و ترساندنی (بێباوەڕان)، جا ئەوەی ئیمان و باوەڕ بهێنێت و چاکسازی بکـات، ئـەوە نـەترس و بـیمیان لەسـەرە، نـە غەمباریش دەبن.

(٤٩) ئەوانەش کە بڕوایان نەهێنا بە ئایەت و فەرمانەکانی ئێمە، سزاو ئازار یەخەیان پێ دەگرێت و پێیا دەچزێت بەهۆی ئەوەی کاتی خۆی دەردەچوون لە فەرمانی خوا.

(٥٠) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: من پێتان ناڵێم گەنجینەکانی خوا لای منە، هەروەها لەنهێنی و شاراوەکانیش هیچ نازانم و ئاگادارنیم، هەروەها پێتان ناڵێم من فریشتەم، بەڵکو تەنها شوێنی ئەوە دەکەوم کە بەوەحی و نیگا پێم دەگات، (هەروەها) پێیان بڵێ: ئایا کوێرو چاوساغ وەك یەکن؟ (لە ڕاستیدا بێباوەڕ وەك کوێروایە کە لە تاریکایداگیری خواردبـێت و لە هەموو تاوێکی ژیانیداو لە هەموو هەنگاوێکیدا بەتەمای کۆسپ و تەگەرەیە، لەو لاشەوە ئیماندار بینایە، چاو ساغە، هەموو شتێکی لاڕوونە، دەزانێت بۆچی هاتووە، بۆچی دەژی، بەرەوکوێ دەچێت) ئایا بۆ بیرناکەنەوە و تێنافکرن (لەو ڕاستیانە تا لەدنیادا ئاسودەبن و لەقیامەتیشدا سەرفەراز).

(٥١) کەواتە، بەقورئان ئەوانە ئاگادارو هۆشیار بکە کە دەترسن کۆبکرێنەوە بۆ لای پەروەردگاریان، ئەوکاتە کەس نیە جگە لەو پەروەردگارە پشتیوانییان لێبکات، کەسیش نیە تکاکاریان بێت، (ئەو ئاگادارکردنەوەیە) بۆئەوەیە ئەوان تەقواو پارێزکاریی بکەن و (لە هەوڵی بەدەستهێنانی ڕەزامەندیی خوادا بن).

(٥٢) (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) نەکەیت ئەوانە دەربکەیت (لە مزگەوت و کۆڕی خواناسین) کـە لە بـەیانیان و ئێواراندا لە پەروەردگاریان دەپاڕێنەوە و (دەیپەرستن) مەبەستیشیان تەنها ڕەزامەندی ئەوە، حساب و لێـپرسینەوەی هیچ شتێکی ئەوان لەسەر تۆ نیە و حساب و لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆیش لەسەر ئەوان نیە، خۆ ئەگـەر دەریـان بکەیت، ئەوە دەچیتە ڕیزی ستەمکارانە وە.

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوٓاْ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنۢ بَيْنِنَآ ۗ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ ﴿٥٣﴾ وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا فَقُلْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ ۖ أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَٰلَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُۥ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٤﴾ وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْـَٔايَٰتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾ قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ ۚ قُل لَّآ أَتَّبِعُ أَهْوَآءَكُمْ ۙ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ قُلْ إِنِّى عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى وَكَذَّبْتُم بِهِۦ ۚ مَا عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦٓ ۚ إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ يَقُصُّ ٱلْحَقَّ ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْفَٰصِلِينَ ﴿٥٧﴾ قُل لَّوْ أَنَّ عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦ لَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٨﴾ ۞ وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۚ وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ﴿٥٩﴾

(٥٣) ئـێمە هـەر بـەو شـێوەیە هـەندێکیان بـە هـەندێکیان تاقیدەکەینەوە (کێشە بۆ یەکتر دروست دەکەن، دەبنە بەڵا بۆ یەکتر، یاخود هەندێك هەژار دەکەین و هەندێك دەوڵەمەند.. هتد) تا بێ بڕوایان بڵێن: ئایا ئائەوانە خوا ڕێزی لێـناون لەنـاوماندا؟! (ئـەو هەژارو داماوانە کـەی شـایستەی ئـەوەن خـوا هـەڵیانبژێرێت و هیدایەتیان بدات) مەگەر هەر خوای پـەروەردگار زانـا نـیە بـە سوپاسگوزاران؟

(٥٤) کاتێك ئەو کـەسانە هـاتن بـۆ لات کـە ئـیمان بـەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە دەهێنن (تۆ ئەی محمد ﷺ ئەی ئیماندار) بڵێ: سڵاوتان لێ بێت (ئەم مژدەیەشیان بدەرێ) کـە: پـەروەردگارتان فەرزی کردووە لەسەر خـۆی (کـە لە ئـاقاری ئـێوەدا) بـەرەحم ومیهرەبان و دڵۆڤان بێت، ئەگەر کەسێکتان بەنەفامیی، بەنەزانیی گوناهێکی کردو لەوەودوا تەوبەی کردو پـەشیمان بـۆوە، پـاش ئەنجامدانی خراپەکە و چاکسازیشی کرد، ئەوە بـا دڵـنیابێت کـە پەروەردگار زۆر لێخۆشبوو و میهرەبانە.

(٥٥) هەر بەو شێوەیە کەباسکرا بەدرێژیی (بەڵگەو نیشانەکان) ڕوون دەکەینەوە تا بەجوانی و ئاشکرا، حـەق ڕوون بێتەوە و ڕێبازی تاوانبار و خوانەناسان دەربکەوێت و بناسرێت.

(٥٦) (بەبێ باوەڕان) بڵێ: بەڕاستی من قەدەغە کراوم لەپەرستنی ئەوشتانەیکە لەجیاتی خوا دەیانپەرستن (هەروەها) بڵێ: من شوێن ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم (ئەگەر وابکەم)، ئەوە ئیتر بێگومان ئەوکاتە من سەر لێشێواو دەبم و هەرگیز لە هیدایەت دراوان نیم.

(٥٧) پێیان بڵێ: چونکە من زۆر دڵنیام و بە بەڵگەوە پەروەردگارم (دەناسم و دەیپەرستم) کەچی (پـێم سـەیرە) ئـێوە باوەڕتان پێی نیە، ئەوەی ئێوە پەلەتانە بۆتان پێش بێت (لە تۆڵەو سزای خوایی) بەدەست من نیەو لای من نیە، حوکم و فەرمانی دواخستنی سزاو (هەمووشت) هەر بەدەست خوایە، ئەو زاتە ڕاستی و حەقیقەتەکان دەخاتە ڕوو، چـاکـترین جیاکەرەوەشە (لە نێوان حەق و بەتاڵدا).

(٥٨) پێیان بڵێ: ئەگەر بەڕاستی ئەوەی ئێوە پەلەتانە لە پێشهاتنی (سزای خوایی) لای من بوایە و بەدەست من بوایە، ئەوکاتە هەموو شت لە نێوانمانداکۆتایی دەهات (ئێوە لەناو دەچوون)، خوایش هەمیشە زانایە بە ستەمکاران. (لەدەستی بەتوانای ناتوانن خۆیان قوتاربکەن).

(٥٩) کلیلی هەموو شاراوەکان و زانینی هەموو نهێنیەکان بەدەست خوایە و هەر لای ئەوە، کەس نایانزانێت جگە لەو زاتە هەرچی لەسەر وشکانیە (لە گیاندارو بێ گیان و گیاو دارو زیندەوەرانی وردو درشت لەسـەر زەوی و لە تـوێی خاکدا) خوا پێی دەزانێت، هەروەها هەرچی لە دەریاکانیشدا هەیە (لە زیندەوەری هەمەجۆرو ماسی سەیرو سەمەرە) ئاگای لێیەتی، هیچ گەڵایەك ناکەوێتە خوارەوە خوا پێی نەزانێت، هەروەها دەنکێك یان تۆوێك لە تاریکیەکانی زەویدا نیە، ئەو دەنکە چ شێدار بێت یان ووشك بێت، هیچ شتێك نیە لە خوا پەنهان بێت و لە (لوح المحفوظ) دا، یاخود لە دۆسیە و دەزگای تایبەتدا تۆمار نەکرابێت.

وهو الذي يتوفاكم بالليل ويعلم ما جرحتم بالنهار ثم
يبعثكم فيه ليقضى أجل مسمى ثم إليه مرجعكم
ثم ينبئكم بما كنتم تعملون ﴿٦٠﴾ وهو القاهر فوق عباده
ويرسل عليكم حفظة حتى إذا جاء أحدكم الموت توفته
رسلنا وهم لا يفرطون ﴿٦١﴾ ثم ردوا إلى الله مولاهم الحق
ألا له الحكم وهو أسرع الحاسبين ﴿٦٢﴾ قل من ينجيكم من
ظلمات البر والبحر تدعونه تضرعا وخفية لئن أنجانا من هذه
لنكونن من الشاكرين ﴿٦٣﴾ قل الله ينجيكم منها ومن كل كرب
ثم أنتم تشركون ﴿٦٤﴾ قل هو القادر على أن يبعث عليكم عذابا
من فوقكم أو من تحت أرجلكم أو يلبسكم شيعا ويذيق بعضكم
بأس بعض انظر كيف نصرف الآيات لعلهم يفقهون ﴿٦٥﴾
وكذب به قومك وهو الحق قل لست عليكم بوكيل ﴿٦٦﴾ لكل
نبإ مستقر وسوف تعلمون ﴿٦٧﴾ وإذا رأيت الذين يخوضون في
آياتنا فأعرض عنهم حتى يخوضوا في حديث غيره وإما ينسينك
الشيطان فلا تقعد بعد الذكرى مع القوم الظالمين ﴿٦٨﴾

(٦٠) خوا ئەو زاتەیەکە بەشەو خەوتان لێ دەخات و دەتانمرێنێت (لەم سالانەی دوایدا زاناکان بۆیان دەرکەوتووە کە خەو جۆرە مردنێکە)، هەروەها دەزانێت لە ڕۆژیشدا چ کارو کردەوەیەك ئەنجام دەدەن، (هەموو ڕۆژێك ژیانتان پێدەبەخشێت)، پاشان زیندووتان دەکاتەوە بۆ ئەوەی وادەی دیاری کراو کە (ڕۆژانی تەمەنتانە) تەواو بکرێت و (خەوێکی گەورەتان لێ‌بکەوێت) لەوەودوا گەڕانەوەتان هەر بۆ لای ئەو زاتەیە، پاشان هەواڵی ئەو کارو کردەوانەتان پێڕادەگەیەنێت کە کاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.

(٦١) ئەو زاتە دەسەڵاتداری بێ‌سنوورە بەسەر بەندەکانیدا، چەندەها (فریشتەی) چاودێرو تۆمارکار دەنێرێت بۆ سەرتان هەتا ئەو کاتەی مەرگ دێت و یەخە بەکەسێکتان دەگرێت، ئەو کاتە ئیتر (فریشتە ڕەوانە کراوەکانمان گیانی دەکێشن، لە کاتێکدا ئەوان لە کارو کردەوەی خۆیان کەمتەرخەمی ناکەن.

(٦٢) پاشان خەڵکی هەموویان گەڕێنرانەوە بۆ لای خوا کە سەروەریی ڕاستەقینەیانە، ئاگاداربن کە حوکم و فەرمانڕەوایی هەر بەدەست ئەوەو ئەو زاتە خێراو لەماوەیەکی کەمدا لە هەمووان دەپرسێتەوە.

(٦٣) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: کێ فریاتان دەکەوێت و ڕزگارتان دەکات لە تاریکیەکانی وشکانی و دەریادا، (کاتێك گیردەخۆن) و بەکەساسی لێی دەپاڕێنەوە، بەنهێنی هانای بۆ دەبەن، (پەیمان دەدەن و دەڵێن) سوێند بە خوا ئەگەر لەم تەنگانەیە ڕزگارمان بکەیت، ئەوە بەدڵنیاییەوە دەچینە ڕیزی سوپاسگوزارانەوە.

(٦٤) جا لە وەڵامیاندا بڵێ: خوا لەو تاریکیانە و لە هەموو کۆسپێک ڕزگارتان دەکات، کەچی پاشان (زۆربەتان) هاوەڵ و شەریکی بۆ بڕیار دەدەن. (تەنگانەکەتان بیردەچێتەوە).

(٦٥) پێیان بڵێ: هەر ئەو زاتە بەتوانایە و دەتوانێت سزای سەختتان لەسەروتانەوە بۆ بنێرێت یان لە ژێرپێتانەوە یاخود بتانکاتە دەستە دەستە و پارچە پارچە و تاڵاوی توندو تیژی هەندێکتان بکات بەگەرووی هەندێکی ترتاندا، تەماشا بکەچۆن چەندەها بەڵگەی جۆراو جۆریان بۆ دەهێنینەوە، بۆ ئەوەی ئەوان تێبگەن.

(٦٦) (لەگەڵ ئەوەشدا) قەومەکەی تۆ ئەم بەرنامە و قورئانەیان بەدرۆزانی، لەکاتێکدا هەر ئەوەشە حەقیقەت و ڕاستی پێیان بڵێ: ئەوە ئیترمن دەسەڵاتی پاراستن و ڕزگارکردنی ئێوەم نیە و من پشتیوانی ئێوە نیم (ئەگەر خوا بەڵایەکتان بەسەر بهێنێت).

(٦٧) بۆ هەموو هەواڵێك (کە لە قورئاندا هاتووە) کات و شوێنی بەدی هاتنی خۆی هەیە، لە ئایندەشدا دەیزانن.

(٦٨) کاتێکیش ئەوانەت بینی کە دەم لە ئایەتەکانی ئێمەوە دەدەن و (دەیکەنە گاڵتەجاڕی خۆیان) ئەوە تۆ پشتیان تێ بکەو کۆڕو کۆبوونەوەیان بەجێ بهێڵە هەتا ئەو کاتەی دەچنە ناو باسێکی ترەوە، کاتێکیش شەیتان لە بیری بردیتەوە (کە دوور بکەویتەوە لێیان) جا دوای ئەوەی کە بیرت هاتەوە لەگەڵ قەومی ستەمکارا دامەنیشە.

وَمَا عَلَى ٱلَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَلَٰكِن
ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟
دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا ۚ وَذَكِّرْ بِهِۦٓ
أَن تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيٌّ
وَلَا شَفِيعٌ وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَآ ۗ أُو۟لَٰٓئِكَ
ٱلَّذِينَ أُبْسِلُوا۟ بِمَا كَسَبُوا۟ ۖ لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ
أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ قُلْ أَنَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ
مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰٓ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ
كَٱلَّذِى ٱسْتَهْوَتْهُ ٱلشَّيَٰطِينُ فِى ٱلْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُۥٓ أَصْحَٰبٌ
يَدْعُونَهُۥٓ إِلَى ٱلْهُدَى ٱئْتِنَا ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ ۖ
وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٧١﴾ وَأَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ
وَٱتَّقُوهُ ۚ وَهُوَ ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى
خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ ۖ وَيَوْمَ يَقُولُ كُن
فَيَكُونُ ۚ قَوْلُهُ ٱلْحَقُّ ۚ وَلَهُ ٱلْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ ۚ
عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ ۚ وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

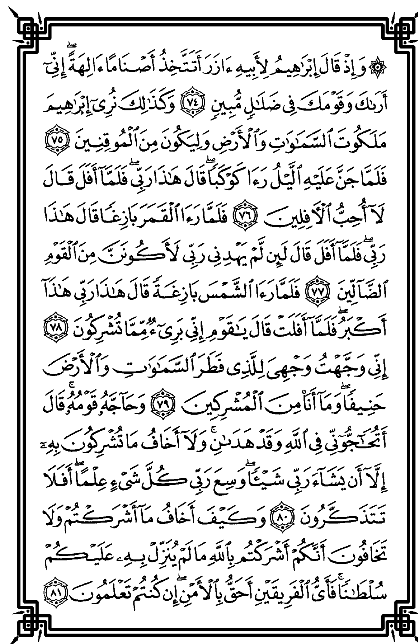
(٦٩) (هەرچەندە) تاوانی نەفامان هیچ کار ناکاتە سەر پاداشتی ئەوانەی خواناس و دیندارن، بەڵام ئەو هەڵوێستەی پێشوو یاد خستنەوەیە، بۆ ئەوەی خۆیان بپارێزن (لەو کۆڕو کۆمەڵانە و یاخیە کانیش دابچڵەکێن).

(٧٠) (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) وازلەوانە بهێنە کە ئاینی خۆیان کردووە بە گاڵتەوگاڵتەجار و ژیانی دنیا فریوی داون و سەر لێشێواوی کردوون، تۆ بەم قورئانە یاداوەریانبکە تا کەس تیا نەچێت بەهۆی کارو کردەوەی نالەباریەوە، ئەو کاتەجگەلە خوا کەس نەبێت پشتیوانی بێت، کەسیش نەبێت تکاکاری بێت، چونکە کابرای خوانەناس هەرچیەکی ببێت و بیەوێت بیکاتە بارمتەو فیدیەی خۆی، لێی وەرناگیرێت، ئا ئەوانە کەسانێکن کە گرفتار بوون و بونەتە بارمتەی کردەوەی نالەباری خۆیان، بۆ ئەوانە خواردنەوە و ئاوی لەکوڵ و سزای بەئێش ئامادەیە، بەهۆی بێ باوەڕ بوونیانەوە.

(٧١) پێیان بڵێ: (ئایا ڕەوایە) پەرستن و هاناو هاوار بۆ کەسێك یان بۆ شتێك بەرین، کە نە دەتوانێت قازانجمان پێبگەیەنێت نە زیان، ئایا ڕاستە پاشگەز بکرێینەوە دوای ئەوەی خوا هیدایەتی داین، ئێمە وەکو ئەو کەسە بین کە شەیتانەکان دەستیان لێوەشاند بێت و شێتیان کردبێت، بەسەر زەویدا سەرگەردان بسوڕێتەوە و چەند هاوەڵێکی (دڵسۆز)ی هەبێت، بانگی بکەن بۆ ڕێبازی هیدایەت و (بەسۆزەوە پێی بڵێن): وەرە بۆ لای ئێمە، کەچی ئەونەیەت (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) تۆ بڵێ: بەڕاستی من دڵنیام کە هەر ڕێنموویی خوا (ئاینی ئیسلام) ڕێنموویی تەواوە، ئێمە فەرمانمان پێدراوە کە تەسلیم و فەرمانبەرداری پەروەردگاری جیهانیان ببین، (بەقسەی شەیتانەکان نەکەین).

(٧٢) هەروەها (فەرمانمان پێدراوە): نوێژو دروشمەکانی بەچاکی ئەنجام بدەین و لە خەشم و قینی خوا خۆمان بپارێزین، ئەو پەروەردگارەش زاتێکە هەر بۆ لای ئەو کۆ دەکرێنەوە.

(٧٣) هەر ئەو زاتە ئاسمانەکان و زەوی لەسەر بنچینەو بناغەی حەق و ڕاستی بەیاسایەکی ڕێك و پێك دروست کردووە، هەر ڕۆژێك هەر کاتێك فەرمان (بە نەمان و لەناوچوونی بدات) بێ دواکەوتن پێش دێت، تەنها فەرمان و گوفتاری ئەوزاتە هەمیشە ڕاست و بەجێیە وئەنجامدراوە، جائەو ڕۆژەی فوو دەکرێت بە (صور) دا دەسەڵات تەنها بۆ خوایە، هەر ئەو زانای نهێنی و ئاشکرایە، هەر ئەویش خوایەکی دانا و ئاگایە (بە هەموو بەدیهێنراوەکانی).

(٧٤) (بەسەرهاتی سەدەکانی رابوردوو بێنەوە یادیان) کاتێك ئیبراهیم بە ئازەری باوکی وت: ئایا ڕاستە چەند بتێك بکەیتە خوا؟! بەڕاستی مـن دەبـینم تـۆش وقـەومە کـەشت لەنـاو گومراییەکی ئاشکرادان.

(٧٥) هەروەك چـۆن هـیداتـەتماندا، هـەر بـەو شـێوەیەش دەسەڵاتی تـۆکـمەمان لە ئـاسمانەکـان و زەویـدا نـیشانی ئیبراهـیمدا بـۆ ئـەوەی بـەڵگە بـەدەست بـێت و لە ریـزی دڵنیاکاندا بێتو دڵنیابەخش بێت.

(٧٦) جـا کـاتێك شـەو بـاڵی کـێشا بـەسەر ئـیبراهـیمدا ئەستێرەیەکی (گەشی گەورەی) بینی، بۆیە وتی: ئاگاداربن، وادابنێین ئەمە پەروەردگارمە، کاتێك ئەستێرەکەی لێ ئـاوا بوو وتی: من شتی لەبـەرچـاو ون بـووم خـۆش نـاوێت و نایپەرستم.

(٧٧) ئینجا کاتێك مانگی بینی هەڵهات، وتی: ئـاگـاداربـن، وادابنێین ئەمەیان پەروەردگارمە، کاتێك ئەویش ئاوا بوو وتی: سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارم هیدایەتم نەدات، ئەوە بێگومان لە ریزی دەستەی گومراکاندا دەبووم.

(٧٨) ئینجاکاتێك خۆری بینی هەڵهات، وتی: ئاگاداربن، وادابنێین ئەمەیان پەروەردگارمە، ئەمە گەورەتریشە کاتێك ئەویش ئاوابوو وتی: ئەی خەڵکینە، ئەی خزمینە، بەڕاستی من بەریم لەو شتانەی ئێوە دەیکەنە هاوەڵ و شەریك (بۆ پەروەردگار).

(٧٩) بەڕاستی من رووی خۆم و دڵم لە پەرستندا کردۆتە ئەو زاتەی ئاسمانەکان و زەوی فەراههەم هـێناوە، وازم لەهەمو هاوەڵگەرییەك هێناوەو ڕوم کردۆتە یەکخواناسی بەدڵئارامی تەواویشەوە (دەڵێم کە): هەرگیز من لە ڕیزی موشریك و هاوەڵگەراندانیم.

(٨٠) (کەچی قەومە نالەبارەکەشی) کەوتنە موجادەلەو دەمەدەمێ دژی (لە وەڵامیاندا ئیبراهیم وتی): ئایا ئێوە دەربارەی خوای (تاکو تەنها) لەگەڵ مندا دەمەدەمێ و موجادەلە دەکەن؟ لە کاتێکدا ئەو بەڕاستی هیدایەتی دوام و رێبازی راستی نیشانداوم، ناشترسم لەو شتانەی کە ئێوە دەیکەن بەشەریکی خوا (چونکە نـاتوانـن زیانێکم پێ بگەیەنن) مەگەر ویسـتی پـەروەردگارمی لەسـەربێت و بـیەوێت شـتێکم بـەسەردا بـهێنێت، پەروەردگارم بەزانست و زانیاری هەموو شتێکی گرتۆتەوە، ئایا ئەوە بیرناکەنەوە و یاداوەری وەرناگرن؟

(٨١) من چۆن لەو شتانە دەترسم کە ئێوە لە جیاتی خوا دەیانپەرستن لەکاتێکدا ئێوە ناترسن لەوەی کە شەریك و هاوەڵتان بۆ خوا بریارداوە بەبێ هیچ بەڵگەیەك کە خوا ناردبێتی بۆتان، جاکەواتە کام دەسـتە شـایستەی ئەوەیە بێ ترس و بیم بێت لەسزای قیامەتو بە ئاسوودەیی بژی؟ ئەگەر ئێوە دەزانن (ئەوە پێم بڵێن؟...)

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾ وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ ۖ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ ۖ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾ وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا ۚ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ ۖ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۖ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ ۗ قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

(٨٢) ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە و ستەم و هاوەڵگەریان تێکەڵ بە ئیمانەکەیان نەکردووە، ئاسوودەیی و هێمنی هەر بۆ ئەوانەیە، هەر ئەوانیش ڕێنموومایی کراون.

(٨٣) ئەو وتو وێژو لێکۆڵینەوانە بەڵگە و نیشانەی ئێمە بوو، کاتێك بەخشیمانن بە ئیبراهیم لەسەر گەلەکەی و زاڵ بوو بەسەریاندا، قسەو بیروباوەڕی بەسەر قەومەکەیدا سەرکەوت، جا هەر کەسێك بمانەوێت و (خۆیشی شایستە بێت) چەندەها پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ بەتەواوی دانا و کار بەجێیە و زانایە بەهەموو شتێك.

(٨٤) (لەوەودوا) ئیسحاق و یەعقوبمان پێبەخشی، هەریەك لەوانمان ڕێنموویی کرد، پێشتریش نوحمان ڕێنموویی کردبوو، لە نەوەکانی (تری ئیبراهیم) داود و سلیمان و ئەیوب و یوسف و موسا و هاروون (هاتنە دنیاوە و بوونە رابەرو چاوساغ بۆ خەڵکی) ئا بەو شێوەیە پاداشتی دڵسۆزو چاکەخوازان دەدەینەوە (نەوەی چاکو پاك وخوانـاسیان پێدەبەخشین).

(٨٥) (هەروەها) زەکەریا و یەحیا و عیسا و ئیلیاس هەر هەموویان لە پاك و چاکان بوون.

(٨٦) ئیسماعیل و یەسەع و یونس و لوطیش لە هیدایەت دراوو پێغەمبەران بوون) هەریەکە لەوانیشمان ڕێزدار کرد بەسەر هەموو خەڵکی جیهانی (سەردەمی خۆیاندا).

(٨٧) هەروەها هەندێك لە باوانیان و نەوەکانیان و براکانیانمان هەڵبژارد بۆ پێغەمبەرایەتی، هیدایەت و ڕێنموییشمان کردن بۆ ڕێگەو ڕێبازی ڕاست و دروست.

(٨٨) ئا ئەوەیە هیدایەت و ڕێنموویی خوایی کە هیدایەت و ڕێنموویی هەر کەسێکی پێ دەدات لە بەندەکانی (کە شایستە بێت) خۆ ئەگەر شەریك و هاوبەش بریار بدەن: ئەوە هەرچی کاروکردەوەیەکی (چاکیشیان) هەیە هەمووی پووچ و بێ نرخ دەبێت.

(٨٩) ئا ئەوانەی (کە ناوبران) ئەوانەن کە کتێبی (ئاسمانی) و دەسەڵات و فەرمانرەوایی و پێغەمبەرایەتیان پێ بە خشیوون، جا ئەگەرئەوانە بروایان پێی نەبێت (لە نەفامان)، ئەوە بەڕاستی بەکەسانێکی تر لە ژیرو هۆشمەندەکانی دەسپێرین کە بروایان پێیەتی و پشتیوانیی لێدەکەن و پێی بێ باوەڕ نین.

(٩٠) ئەو (ناوبراوانە) ئەو کەسانەن کە خوا(بەتایبەت) هیدایەت و ڕێنموویی کردوون، تۆش (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) شوێنی هیدایەت و ڕێنموویی ئەوانە بکەوە (هەروەها بەو خەڵکە) بڵێ: کە من هیچ جۆرە کرێ و پاداشتێکتان لەسەر ڕێنموویی لێ داوا ناکەم، ئەم قورئان و بەرنامەیەش (کە بەمندا ڕەوانە کراوە) تەنها یادخەرەوەیە بۆ هەموو خەڵکی سەر ئەم زەویە لەهەموسەرووەمەکاندا.

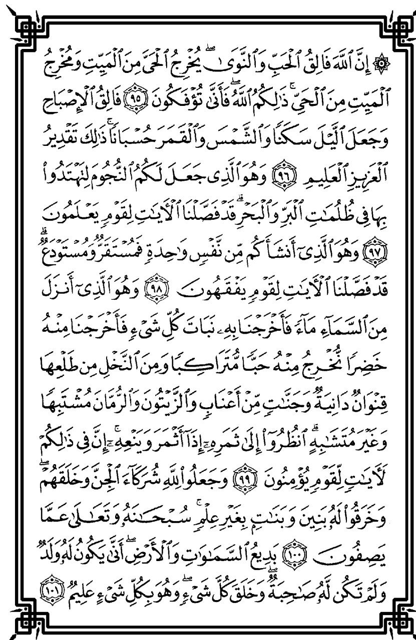
وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ إِذْ قَالُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَىْءٍ ۗ قُلْ مَنْ أَنزَلَ ٱلْكِتَـٰبَ ٱلَّذِى جَآءَ بِهِۦ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ ۖ تَجْعَلُونَهُۥ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا ۖ وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوٓا۟ أَنتُمْ وَلَآ ءَابَآؤُكُمْ ۖ قُلِ ٱللَّهُ ۖ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾ وَهَـٰذَا كِتَـٰبٌ أَنزَلْنَـٰهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ ٱلْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا ۚ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ ۖ وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِىَ إِلَىَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَىْءٌ وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ ۗ وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّـٰلِمُونَ فِى غَمَرَٰتِ ٱلْمَوْتِ وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ بَاسِطُوٓا۟ أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوٓا۟ أَنفُسَكُمُ ۖ ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ ٱلْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ ءَايَـٰتِهِۦ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ كَمَا خَلَقْنَـٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَـٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَـٰٓؤُا۟ ۚ لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

(٩١) (جولەکە) وەکو پێویست قەدری خـوایـان نـەگـرت، ڕێزیان بۆ دانەنا، چونکە وتیان: خوا هیچ کتێبێکی بـۆ هـیچ کەس دانەبەزاندوە، پێیان بڵێ: باشە ئەی کـێ ئـەو کـتێبەی دابەزاند کە موسا هێنای لەکاتێکدا نوورو هیدایەتیش بوو بۆ خەڵکی، کەچی ئێوە بەش بەش و پارچە پارچەی دەکـەن و ئـەوەی بـەدڵتان بـێت نـیشانی خـەڵکی دەدەن، زۆریشـی دەشـــارنەوە (بـــەتایبەت دەربـارەی پـێغەمبەر و قـورئان) هەروەها بڵێ هەندێك شت فێرکران کە نە ئێوە و نـە بـاو و باپیرانتان نەتاندەزانی، پێیان بڵێ: هەر خوا خۆی دایبەزاندوە و فێریشی کردوون، لەوەودوا وازیان لێ بهێنە با لە بەتاڵ و نـــادروستی خـــۆیاندا ڕۆبـــچن و گـــەمەو یـاری بکـەن!! (گێلانەژیان نەسەر).

(٩٢) ئەم (قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە، دامان بەزاندوە، ڕاستی کتێبەکانی پێشوو دەسەلمێنێت (بە تایبەت تەورات و ئینجیل، کە ئەوانیش لە لایەن خواوە ڕەوانە کراون) هەروەها ناردوومانە تا شارە دێرینەکە (مەککەی پیرۆز) و هەموو دەوروبەری داچڵەکێنێت و (بانگیان بکات بۆ ئیسلام، کە دانیشتووانی هەموو گـۆی زەوی دەگـرێتەوە) جـا ئەوانەی کە باوەڕ بەڕۆژی دوایی دەهێنن، بڕوا بە قورئانیش دە هێنن و لەسەر نوێژەکانیان بەردەوام دەبن و هەمیشە لەکاتی خۆیدا بەڕێکوپێکی ئەنجامی دەدەن و دەیپارێزن. (لەهەمو کەموکورییەك).

(٩٣) کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بەناوی خواوە هەڵبەستێت، یاخود بڵێت: منیش وەحی و نیگام بۆ هاتووە، لە ڕاستیشدا هیچی بۆ نەهاتبێت، هەروەها ئەو کەسەش کە دەڵێت: منیش دەتوانم وەك قورئان کتێبێك دابەزێنم وەك خوا دایبەزاندوە، خۆ ئەگەر ئەو ستەمکارانە ببینی چـۆن لە ئـێش و ئـازاری سـەرەمەرگدا (گـیرێکیان خواردووە) فریشتەکانیش دەستیان لێدەکەنەوە و لێیان دەدەن و (پێیان دەڵێن): ئادەی گیانتان بدەن بەدەستەوە، دەی ڕۆحتان دەرکەن، ئەمڕۆ لە تۆڵەی (خوا نەناسیتاندا) سزاو ئەشکەنجەی ریسوایی و شەرمەزاری دەدرێن، چونکە شتی ناحەقتان بەدەم خواوە هەڵدەبەست و خۆتان بەگەورە دەزانی لە بەرامبەر ئایەت و فەرمانەکانی خوادا و لووت بەرزیتان نەیدەهێشت باوەڕی پێ بهێنن.

(٩٤) (لە ڕۆژی قیامەتدا خوای گەورە ڕوو بە خوانەناسان دەفەرموێت) سوێند بێت ئێوە بە تەنها و تاك تاك هاتوونەتەوە بۆ لامان هەروەکو یەکەم جار دروستمان کردن، هەرچی پێمان بەخشی بوون و بەکارتان دەهێنا بەجێتان هێشتووە لە دوای خۆتانەوە، ناشبینین لەگەڵتان ئەو کەس و شتانەی کە ئێوە دەتانوت تکاکارن بۆمان و فریامان دەکەون، سوێند بێت هەرچی پەیوەندیەك هەبوو لە نێوانتاندا پچراوەو هەرچی ئومێدتان پێی هەبوو لافتان پێوە لێدەدا لێتان ون بوو. (خویشیان گیریان خواردوەو ناتوانن فریاتان بکەون).

﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلْحَبِّ وَٱلنَّوَىٰ يُخْرِجُ ٱلْحَيَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ ٱلْمَيِّتِ مِنَ ٱلْحَيِّ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾ فَالِقُ ٱلْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ ٱلَّيْلَ سَكَنًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلنُّجُومَ لِتَهْتَدُوا۟ بِهَا فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾ وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾ وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ نَبَاتَ كُلِّ شَىْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا وَمِنَ ٱلنَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّٰتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ ٱنظُرُوٓا۟ إِلَىٰ ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ وَيَنْعِهِۦٓ إِنَّ فِى ذَٰلِكُمْ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾ وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ ٱلْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا۟ لَهُۥ بَنِينَ وَبَنَٰتٍۭ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٠٠﴾ بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

(٩٥) بەڕاستی خوا لەتکەرو پشکوێنەری دەنك و دانەوێڵەیە، لە مردوو زیندوو دەردەهێنێت، دەرهێنەری مردووشە لە زیندوو، ئا ئەوەیە خوای پەروەردگارتان، جا ئیتر بۆ کوێ لادەدرێن و چـۆن وێڵ دەکرێن.

(٩٦) (هەرئەو زاتەیە) بەیانیان فەراهەم دەهێنێت و ئاسۆ ڕونـاك دەکاتەوە و شەوی کردووە بەهۆی ئـارامـی و خـامۆشی، ڕۆژو مانگیشی لەخولگەی خۆیاندا بەشێوازێکی ورد و حساب بۆکراو هەڵدە سوڕێنێت، ئەو شتانە هەمووی بەنەخشەی خوای باڵادەست و زانا.

(٩٧) هەر ئەو زاتە، ئەستێرەی بۆ فەراهەم هێناون تا بـبێتە هـۆی ڕێنموویتان لەنـاو تـاریکیەکـانی سـەر ڕووکـاری وشکـانی و دەریاکاندا، بەڕاستی ئـێمە نـیشانە وبـەڵگەی زۆرمـان (لەسـەر دەسەڵاتی خۆمان و ڕێکـوپێکی کـارمان) ڕوون کـردۆتەوە بـۆ کەسانێك کە پێی بزانن و لێی تێبگەن.

(٩٨) هەر ئەو زاتە ئێوەی بەدیهێناوە لە تاکە کەسێك، سەرەدەمێك (بەشێکتانی لە پشتی باوکتاندا) نیشتەجێ کردبوو (کە گوێزرانەوە بۆ ناو سکی دایکتان) ئەو شوێنە ئێوەی گرتە خۆ (تا تیایدا نەش و نما بکەن، یاخود بۆ ماوەیەك ئێوەی لەسەر ڕووکاری زەوی دانا، دوایی لە توێیدا شاردنیەوە تـا ڕۆژی قـیامەت) بـەڕاسـتی ئـێمە نـیشانە و بـەڵگەی زۆرمـان (لەسـەر دروستکردنی ئێوە و دروستکاری خۆمان هێناوەتەوە) بۆ کەسانێك کە تێفکرن و ووردبین بن.

(٩٩) ئەو خوایە زاتێکە کە لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێت (دەفەرموێت): جا بەهۆیەوە چرۆو چەکەرەی هەموو شتێکی پێ دەردەهێنین و شینی دەکەین، ئینجا لاسکی سەوزی لێ پەیدا دەکەین، زنجیرە دانەی سـەفتەکـراوی لێ دروست دەکەین (وەك گوڵەگەنم و چەڵتوك و گەنمەشامی.. هتد) لە دارخورماش لە هەندی لق و چڵە پۆیی هێشووی خورما شۆڕ دەبێتەوە، هەروەها باخی هەمەجۆری ڕەزو ترێ، زەیتون و هەناریش، هەیانە لە ڕواڵەتدا لەیەك دەچێت، هەشیانە لەیەك ناچێت، جاتەماشای بەرەکەی بکەن کاتێك بەر دەگـرێتو پـێ دەگـات، (سـەرەتا هـەندێکی گـوڵە و دوایـی خـۆی هەڵدەپێچێت، ڕەنگ و قەبارەیەك دەگرێتە خۆی، دوای چەند مانگێک قەبارەشی گەورەتر دەبێت، ڕەنگیشی دەگۆڕێت، ئەوسا پێ دەگات و تام و بۆنی سروشتی خۆی بۆ دروست دەبێت) بەڕاستی ئا لەو شتانەدا (کە ئاماژەی تێداکرا بۆتان) چەندەها بەڵگەو نیشانەی تەواون بۆ کەسانێك کە ئیمان و باوەڕ دەهێنن (بەو بەدی هێنەرەی کـە ئـاسەواری دەسـتی قودرەت و دەسەڵاتی لە هەموو شتێکدا بەدی دەکرێت).

(١٠٠) (لەگەڵ ئەو هەموو نیشانەی دەسەڵاتدرایەدا نەفامان) پەری و جنۆکەیان کردۆتە هاوبەش و هاوتای خـوا، لە حاڵێکدا هەر خوا دروستکاری پەری و جنۆکەکانە و بەناحەق کوڕو کچ دەدەنە پاڵی، بێ هیچ جۆرە زانیاریەك (گاور دەڵێ: عیساکوڕی خوایە، جوو دەڵێ: عوزەیر، هاوەڵگەران دەڵێن: فریشتەکان کچی خوان!!) پاکی و بێگەردی و بڵندی بۆ ئەو زاتەیە کە دوورە لەو سیفەتە ناقۆڵاو نادروستانەوە کە ئەوانە خوای پێی پێناسە دەکەن.

(١٠١) بێگومان ئەو زاتە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویە لە بێوێنەترینو جوانترین و ڕێك و پێکترین شێوەدا، چۆن ڕۆڵەی دەبێت؟! خۆ ئەوزاتە هاوسەری نەگرتووە؟! بەڵکو هەموو شتێکی دروست کردوە، بەڕاستی ئەو زاتە بەهەموو شتێك تەواو زانایە.

ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ فَٱعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾ لَّا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَٰرُ وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَٰرَ ۖ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾ قَدْ جَآءَكُم بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ ۖ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَنْ عَمِىَ فَعَلَيْهَا ۚ وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾ وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلْأَيَٰتِ وَلِيَقُولُوا۟ دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُۥ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾ ٱتَّبِعْ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكُوا۟ ۗ وَمَا جَعَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾ وَلَا تَسُبُّوا۟ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ فَيَسُبُّوا۟ ٱللَّهَ عَدْوًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾ وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ لَئِن جَآءَتْهُمْ ءَايَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا ٱلْأَيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ ۖ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَآ إِذَا جَآءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾ وَنُقَلِّبُ أَفْـِٔدَتَهُمْ وَأَبْصَٰرَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا۟ بِهِۦٓ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَنَذَرُهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

(١٠٢) ئـا ئـەو خـوايـە پـەروەردگارتانە، جگـە لەويش هـيچ خوايەكی‌تر نيە شايستەی پـەرستن بـێت، بـەديهێنەری هـەموو شتێكە، كەواتە هەر ئەو زاتە بپەرستن و بەندايـەتی تـەنها ئـەو بكەن، ئەو خوايەش ئاگادارو چاودێری هەموو شتێكە.

(١٠٣) دەزگای بينايی و (بۆچوونی ئادەميزاد) ناتوانێت ئەو زاتـە ببينێت (لەدنيادا)، زانياری ئەو خوايە هەموو شـتێكی گـرتۆتەوە، ئاگاداريشە بەهەموو دەزگاكـانی بـينايی، هـەر خـۆيشی تـەواو ووردبين و ئاگايە.

(١٠٤) بـێگومان چـەندەها بـەڵگەی روونـاكـبيرتان لە لايـەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە بۆ ئەوەی رێبازی راستی پێ بەدی بكەن، جا ئەوەی خۆی روناكبير بكات و لە ڕاستيەكان تێفكرێت و تێبگات و گۆڕانكاری لە بيرو هۆش و ژيانيدا ئەنجام بدات، ئەوە هەرخۆی قازانج دەكات، ئـەوەشكە چـاو دەنـوقێنێت لە ئـاستی روناكبيريە خواييەكاندا و لەڕاستی لادەدات، ئەويش هەر لەسەر خۆی دەكەوێت و خۆی زەرەر دەكات و من (واتە پێغەمبەر ﷺ) بەهيچ شێوەيەك چاودێر نيم بەسەرتانەوە.

(١٠٥) هەر بەو شێوەيە (ئەی محمد ﷺ) ئايەتی جۆراو جۆرت بۆ رەوانە دەكەين لە هەموو بارەيەكەوە، دە با هەر بڵێن خوێندووتە و بەدەرس پێت وتراوە (ئێمە دەمانەوێت) بەڕاستی دەمانەوێت حەق روون بكەينەوە بۆ كەسانێك كە بزانن و تێبگەن‌و پەيرەوی بكەن.

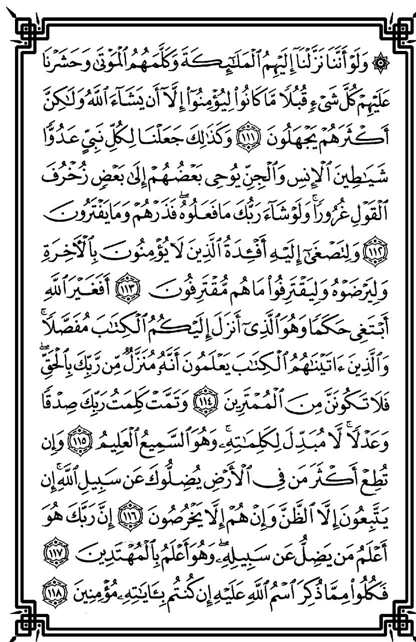
(١٠٦) (تۆ ئەی محمد ﷺ) شوێنی ئەو بەرنامەيە بكـەوە كـە لەلايـەن پـەروەردگارتەوە بـە نـيگا و (وحـی) پـێت راگەيەنراوە، جگە لەو هيچ خوايەكی‌تر نيە، گوێ مەدەرێ و روو وەرگيرە لە موشريك و هاوەڵگەران.

(١٠٧) خۆ ئەگەر پەروەردگارت (بيويستايە و شايستە بوونايە هيدايەتی دەدان) هاوەڵگەر نەدەبوون، خۆ ئێمە تۆمان نەكردووەتە چاودێرو سەرپەرشتيار بەسەر ئەوانەوە، (تا هيدايەتيان بەسەردا بسەپێنيت).

(١٠٨) (ئەی ئيمانداران) نەكەن جوێن بدەن بەو بت و شتانەی كە (نەفامان) هاواری لێدەكەن و دەيـپەرستن بـێجگە لەخوا، نەوەكو ئەوانيش بەناحەق و بەنەفامی جوێن بدەن بەخوا، (چونكە ئەوانە نايناسن و قەدری نازانـن، ئـا بـەو شـێوەيە ئـێمە بـۆ هـەر گـەل و ئـوممەتێك كـردەوەكـەيانمان رازانـدۆتەوە، لەوەودوا گـەڕانـەوەيان هـەر بـۆ لای پەروەردگاريانە، ئەوسا ئاگاداريان دەكاتەوە بەوكاروكردەوانەی كە جاران دەيانكرد.

(١٠٩) موشريك و هاوەڵگەران سوێندی گەورەيان بەخوا دەخوارد: كە سوێند بێت ئەگەر موعجيزەيەكيان بۆ بێت ئەوە بێگومان باوەڕی پێ دەهێنن، پێيان بڵێ: بەڕاستی هەموو بەڵگەو موعجيزەكان تەنها لای خوايە و بەدەست ئەوە، جا ئێوە چووزانن، چونكە لەوانەيە ئەو داخوازی و موعجيزە و بەڵگانەشيان بۆ پێش بهێنين هەر باوەڕ نەهێنن.

(١١٠) ئەوكاتە دڵ و چاوەكانيان هەڵدەگێرينەوە (لەنێوان جۆرەها لێكدانەوە و ئەگەردا) هەروەكو چۆن يەكەمجار لە سەرەتاوە باوەڕيان نەهێنابوو (بەدەسەڵاتی بێ سنووری خواو ئەم هەموو موعجيزە بێ شومارە كە دەوری داون) ئێمە جارێ وازيان لێ دەهێنين تا لە ستەم و سەركەشی خۆياندا سەرگەردان بن و رۆبچن (بـۆ كـوێ دەچـن لە دەسـتمان دەرناچن).

(١١١) خۆ ئەگەر (داخوازی هاوەڵگەرانمان جێبەجێ بکردایە) و بەڕاستی ئێمە فریشتەمان دابەزاندنایە بۆ لایان و مردووەکان قسەیان لەگەڵدا بکردنایە، هەموو شتێکیشمان لەبەر دەمیاندا کۆ بکردایەتەوە، نەدەبوون بەبڕوادار و بڕوایان نەدەهێنا، مەگەر خوا بیەوێت، بەڵام زۆربەیان نافامن و نازانن (بیر ناکەنەوە و تێنافکرن، هەتا ئەمرۆش گا پەرست و، شەیتان پەرست و، بت پەرستان هەر ماون، هەیانە خاوەنی بڕوانامەی بەرزیشن، بەڵام لە ڕووی ئایندارییەوە لەوپەڕی دواکەوتن و کۆنەپەرستیدان).

(١١٢) هەر بەو شێوەیە (کێشمە کێشی ئیمانداران و خوانەناسان بەردەوامە) جا بۆ هەموو پێغەمبەرێك (بۆ ئیماندارانیش) دوژمنێکمان لە شەیتانەکانی ئادەمیزاد و جنۆکە سازاندوە، کە بەردەوام قسەی زل و ڕازاوە دەدەن بەگوێی یەکداو (خۆیان و خەڵکی) پێ سەرگەردان و گومرا دەکەن، خۆ ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە نەیاندەتوانی دوژمنایەتی بکەن، دە وازیان لێ بهێنە لە گەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بۆ کوێ دەچن، لە دەست سزای خوایی ڕزگار نابن).

(١١٣) هەروەها بەو قسە جوان و بریقەدارانە ئەیاندا بەگوێی یەکدا بۆنەوەی ئەوانەی باوەڕ بەقیامەت ناهێنن دڵی بدەنێ و پێی ڕازی بن و بۆ ئەوەی ئەوتاوانانەی کە ئەوان دەیانکرد ئەمانیش بیکەن.

(١١٤) ئایا ڕەوایە (بۆ منی پێغەمبەر، بۆ منی ئیماندار) جگە لە خوا کەسێکی تر بکەمە حەکەم و دادوەر، لە کاتێکدا ئەو زاتە کتێبی پیرۆزی خۆی کە (قورئانە) بۆ دابەزاندوون کە هەموو دروست و نادروستێکی تیادا جیاکردۆتەوە، ئەوانەش کە کتێبمان پێداون (لەگاورو جوو) چاك دەزانن ئەو قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەڕاست و ڕەوا دابەزێنراوە، کەوابوو ئیتر تۆ هەرگیز مەچۆرە ریزی گومانداروو دوو دڵانەوە لە هیچ شتێکی ئەم قورئانە.

(١١٥) فەرمان و فەرموودەکانی پەروەردگارت (ئەی محمد ﷺ) لەوپەڕی ڕاستی و دادپەروەریدا بەئەنجام گەیشتووە، هەرگیز شتێك نیە بیانگۆڕێت، هەر ئەویش بیسەرە بەگوفتاری هەمووان، زانایە بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك.

(١١٦) خۆ ئەگەر فەرمانبەرداری و ملکەچی زۆربەی خەڵکی سەرزەوی بیت ئەوە لە ڕێبازی خوا وێڵت دەکەن، چونکە شوێنی هیچ شتێك ناکەون جگە لە گومان و تەنها گۆترەکاری دەکەن.

(١١٧) بەڕاستی پەروەردگاری تۆ چاك زانایە بەوەی کە: کێ لە ئاین و ڕێبازی ئەو وێڵ و گومرا دەبێت و هەر خوایش زانایە بەوانەی کە هیدایەت و ڕێنموویی وەرگرن.

(١١٨) جا بخۆن لەو زیندەوەرە سەر براوانەی کە ناوی خوا لەکاتی سەربڕینیاندا براوە، ئەگەر ئێوە باوەڕتان بەڕێنموونی و ئایەتەکانی خوا هەیە (بسم الله، الله أكبر، پێویستە لە کاتی سەربڕینی ماڵاتدا بوترێت).

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا ذُكِرَ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا ٱضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَآئِهِم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾ وَذَرُوا۟ ظَٰهِرَ ٱلْإِثْمِ وَبَاطِنَهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْسِبُونَ ٱلْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا۟ يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُۥ لَفِسْقٌ ۗ وَإِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰٓ أَوْلِيَآئِهِمْ لِيُجَٰدِلُوكُمْ ۖ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾ أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَٰهُ وَجَعَلْنَا لَهُۥ نُورًا يَمْشِى بِهِۦ فِى ٱلنَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُۥ فِى ٱلظُّلُمَٰتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَٰفِرِينَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِى كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَٰبِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا۟ فِيهَا ۖ وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا جَآءَتْهُمْ ءَايَةٌ قَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَآ أُوتِىَ رُسُلُ ٱللَّهِ ۘ ٱللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُۥ ۗ سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ صَغَارٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌۢ بِمَا كَانُوا۟ يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

(١١٩) بەڵگەتان چیە کە(لە گۆشتی ئەو ئاژەڵانە) ناخۆن کە ناوی خوا براوە لە سەریان (لەکاتی سەر برینیاندا) لەکاتێکدا بەڕاستی ئەوەی حەرام کراوە لە سەرتان خوا بۆی جیا کردونەتەوە مەگەر ناچار بکرێن بۆی، بەڕاستی زۆربەیان خەڵکی سەرگەردان وگومڕا دەکەن بەهۆی ئارەزووەکانیانەوە نەك بەهۆی زانستەوە (هەر لەخۆیانەوە شت حەرام دەکەن) بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك ئەو کەسانە دەناسێت کە دەست درێژکارن و خۆشیان و خەڵکیش لە سنوور دەترازێنن.

(١٢٠) (ئەی گرۆی ئیمانداران) واز بهێنن لە هەموو گوناهو هەڵەیەکی ئاشکراو نادیار (لەو گوناهانە بە دووربن کە بەدڵ و دەروون دەکرێت، هەروەها لەوانەش کە بەدەم و دەست و ئەندامەکان دەکرێت) بەڕاستی ئەوانەی گوناهو تاوان ئەنجام دەدەن لەئایندەدا سزاو تۆڵەی گوناهو تاوانەکانیان یەخەیان پێ دەگرێت.

(١٢١) لەو ئاژەڵە سەر براوانەش مەخۆن کە ناوی خوا لەکاتی سەر برینیاندا نەبراوە، بەڕاستی ئەوە لادان و گوناهە، دڵنیابن کە شەیتانەکان شت دەخەنە دڵی لایەنگرەکانیانەوە تا موجادەلەتان لەگەڵ بکەن و (بەرگری لە بەتاڵیان بکەن) جا ئەگەر ئێوە فەرمانبەرداری ئەو هاوەڵگەرو شەیتانانە بن بەحەڵاڵ کردنی حەرامەکان، ئەوە بێگومان مانای وایە ئێوەش موشریك و هاوەڵگەرن.

(١٢٢) ئایا ئەو کەسەی کە مردوو بوو (بەهۆی بێ باوەڕیەوە)، ئینجا (بەهۆی ئیمانەوە) زیندوومان کردەوە و نوورو روناکیەکمان بۆ ساز کرد لە ژیانیدا (کە قورئانە) لەناو خەڵکیدا پێی دەڕوات و هەڵس وکەوتی پێدەکات (هاندەرێتی بۆ هەموو چاکەیەك و دەیگێڕێتەوە لە هەموو خراپەیەك، ئایا ئەو کەسە) وەکو ئەوە وایە کە لەناو تاریکیەکاندا گیری خواردوە و لێی دەرناچێت، ئا بەو شێوەیە ئەو کارو کردەوەی کە دەیانکرد بۆیان رازێنراوەتەوە.

(١٢٣) ئا بەو شێوەیە، لەناو هەموو شارو شارۆچکەیەکدا گەورەترینی تاوانباریانمان باڵادەست کردوە تا پیلان و تەڵەکە بگێڕن تیایدا، هەر فێڵ و تەڵەکەیەکیش دەکەن بەزیانی خۆیان تەواو دەبێت، لەکاتێکدا هەست بەوە ناکەن، پیلان دژی خۆیان دەگێڕن و بەسەر خۆیاندا دەشکێتەوە (چونکە غافڵ و بێ ئاگان کە بەرەو لێواری مەرگ هەنگاو هەڵدەگرن و لەسزای پەروەردگار دەرباز نابن).

(١٢٤) (بێ باوەڕان) کاتێك ئایەتێکی قورئانیان بۆ بێت دەڵێن: ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین هەتا وێنەی ئەوەی کە بۆ پێغەمبەران هاتووە بە ئێمە نەبەخشرێت، هەر خوا خۆی زانایە بەو شوێن و دڵ و دەروونەی کە شایستەیە پەیامی خۆی تێدا دابنێت، لەئایندەیەکی نزیکیشدا ئەوانەی کە تاوانیان کردووە لەلایەن خواوە سووکی و ریسوای و بێ نرخی یەخەیان پێدەگرێت، هاوڕێ لەگەڵ سزای پڕ ئێشدا لە پاداشتی ئەو پیلان و تەڵەکەیەدا کە دەیانگێڕا.

فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهْدِيَهُۥ يَشْرَحْ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَٰمِ ۖ وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُۥ يَجْعَلْ صَدْرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى ٱلسَّمَآءِ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾ وَهَٰذَا صِرَٰطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ ۞ لَهُمْ دَارُ ٱلسَّلَٰمِ عِندَ رَبِّهِمْ ۖ وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ قَدِ ٱسْتَكْثَرْتُم مِّنَ ٱلْإِنسِ ۖ وَقَالَ أَوْلِيَآؤُهُم مِّنَ ٱلْإِنسِ رَبَّنَا ٱسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَآ أَجَلَنَا ٱلَّذِىٓ أَجَّلْتَ لَنَا ۚ قَالَ ٱلنَّارُ مَثْوَىٰكُمْ خَٰلِدِينَ فِيهَآ إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾ وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّى بَعْضَ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضًۢا بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِى وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا۟ شَهِدْنَا عَلَىٰٓ أَنفُسِنَا ۖ وَغَرَّتْهُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا وَشَهِدُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا۟ كَٰفِرِينَ ﴿١٣٠﴾ ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَٰفِلُونَ ﴿١٣١﴾

(١٢٥) جا ئەو کەسەی (خێری تێدا بێت) و خوا بیەوێت هیدایەتی بدات، ئەوە سینەی ساف و پاك و ئامادە دەکات بۆ ئاینی ئیسلام، ئەو کەسەش خوا بیەوێت گومرای بکات، ئەوە دڵی دەگوشێت و سنگی توند دەکات و هەناسەی سوار دەبێت، هەر وەك ئەوەی بەرەو ئاسمان بەرز بێتەوە (چۆن تووشی تەنگە نەفەسی و دڵە تەپێ و خوێن بەر بوون دەبێت)، ئا بەو شێوەیە خوا گومرایی و پیسی هاوەڵگەری لەسەر دڵی ئەوانە دادەنێت کە باوەڕ ناهێنن.

(١٢٦) ئا ئەم قورئانە ڕێگەو ڕێبازو بەرنامەی پەروەردگاری تۆیە کە ڕاست و دروستە، بێگومان ئێمە هەموو بەڵگە و فەرمانەکانمان روون کردۆتەوە بۆ کەسانێك کە پەندو یاداوەری وەردەگرن.

(١٢٧) ئەوانە بەهەشتی پڕ لە ئاشتی و هێمنیان بۆ ئامادەیە لای پەروەردگاریان، هەر ئەو زاتەش پشتیوان و خۆشەویستیانە بەهۆی ئەو کارو کردەوە چاکانەی کە کاتی خۆی ئەنجامیان دەدا.

(١٢٨) ڕۆژێك دێت خوا هەموانیان کۆ دەکاتەوە و (بەخەشم و قینەوە دەفەر موێت): ئەی دەستەی جنۆکە بەڕاستی ئێوە زۆر کەستان لە ئینسانەکان گومراکرد، لەولاشەوە گوێ لە مشتەکانیان، (لە خەڵکی نەگبەت و ڕەنجەڕۆ) دەڵێن: پەروەردگارا هەندێکمان سوودمان لە هەندێکیان وەرگرت (سوودی ئینسانەکان رابواردن وسامان کۆ کردنەوە بوو، سوودی پەریەکانیش پێڕی خۆیانیان زۆر کرد بەگومراکردنی خەڵکێکی زۆر)، ئێستاش ئەوەتەگەیشتووینەتە ئەوکات و ساتەی تۆ بۆت دیاری کردووین، خوایش فەرمووی: (مادەم وایە) ئەم ئاگرە جێگەتانە نەمرن تیایدا، مەگەر خوا ویستی لەسەر بێت (بەسزایەکی‌تر سزایان بدات)، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ (ئەی محمد ﷺ ئەی ئیماندار) تەواو دانا و زانایە. (لەو بوارەدا کەرەخساندی لەو لێپرسینەوەیەش کەدەیکات).

(١٢٩) هەر بەو شێوەیەش ستەمکاران دەکەینە پشتیوان و خۆشەویست و هاوکاری یەکتر، بەهۆی ئەو کارو کردەوانەی کە دەیکەن و بەوهاوکار ییەی کەئەنجامی دەدەن.

(١٣٠) (لەرۆژی قیامەتدا خوا دەفەرموێت): ئەی دەستەی جنۆکەو ئینسان، ئایا پێغەمبەرانتان لە خۆتان بۆ نەهات، کەئایەتەکانی من و ڕووداوەکان بەسەرتاندا بخوێننەوە و ئاگادارتان بکەن و بتانترسێنن لەوەی کە ئەم ڕۆژەتان بۆ پێش دێت؟! (هەموو بەیەکدەنگ) دەڵێن: راستە، ئێمە خۆمان شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین (بەڵام ئەوانە کاتی خۆی) ژیانی دنیا سەری لێشێواندن و هەڵی خەڵەتاندن، شایەتیان لەسەر خۆیاندا کە بەڕاستی کاتی خۆی بێ باوەڕ بوون.

(١٣١) ئەو ناردنی پێغەمبەرانە بۆ ئەوەیە چونکە پەروەردگاری تۆ (نەیکردووە بەعادەت) کە لەناوبەری شارو شوێنەکان بێت بەهۆی گوناهو ستەمیانەوە، لەکاتێکدا خەڵکەکەی غافڵ و بێ ئاگا بن و پەیامی خوایان پێ ڕانەگەیەنرابێت.

وَلِكُلٍّ دَرَجَٰتٞ مِّمَّا عَمِلُواْۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا
يَعۡمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ وَرَبُّكَ ٱلۡغَنِيُّ ذُو ٱلرَّحۡمَةِۚ إِن يَشَأۡ
يُذۡهِبۡكُمۡ وَيَسۡتَخۡلِفۡ مِنۢ بَعۡدِكُم مَّا يَشَآءُ كَمَآ
أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوۡمٍ ءَاخَرِينَ ﴿١٣٣﴾ إِنَّ مَا
تُوعَدُونَ لَأٓتٖۖ وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ ﴿١٣٤﴾ قُلۡ يَٰقَوۡمِ
ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ إِنِّي عَامِلٞۖ فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ
مَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِۚ إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ
﴿١٣٥﴾ وَجَعَلُواْ لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ ٱلۡحَرۡثِ وَٱلۡأَنۡعَٰمِ
نَصِيبٗا فَقَالُواْ هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعۡمِهِمۡ وَهَٰذَا لِشُرَكَآئِنَاۖ
فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمۡ فَلَا يَصِلُ إِلَى ٱللَّهِۖ
وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَآئِهِمۡۗ
سَآءَ مَا يَحۡكُمُونَ ﴿١٣٦﴾ وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ
لِكَثِيرٖ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ قَتۡلَ أَوۡلَٰدِهِمۡ
شُرَكَآؤُهُمۡ لِيُرۡدُوهُمۡ وَلِيَلۡبِسُواْ عَلَيۡهِمۡ دِينَهُمۡۖ
وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ مَا فَعَلُوهُۖ فَذَرۡهُمۡ وَمَا يَفۡتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

(١٣٢) بۆ هەر یەكێكیشیان لە بێ باوەڕ و موسڵمان چەندەها پلەوپایە هەیە لە پاداشتی ئەوەی كەكردویانە، پەروەردگاریشت بێئاگا نیە لەو كاروكردەوانەی كە ئەنجامی دەدەن.

(١٣٣) پەروەردگاری تۆ زۆر دەوڵەمەندو بێ نیازە، هەروەها خاوەنی سۆزو میهرەبانیشە، ئەگەر بیەوێت ئەوە ئێوە لادەبات و لەناوتان دەبات، هەرچی و هەر كەسیشی مەبەست بێت دوای ئێوە جێنشینی دەكات، هەر وەكو ئێوەی لە نەوەی كەسانێكی تر هێنایە كایەوە.

(١٣٤) بەڕاستی ئەو بەڵێنانەی كە دەتاندرێتێ (دەربارەی قیامەت و لێپرسینەوە) بەڕێوەیە و بێگومان هەر دێت و ئێوە دەسەوسانكەری خوا نین‌و ناتوانن یاخی بن.

(١٣٥) (ئەی محمد ﷺ پێیان) بڵێ: ئەی قەوم و هۆزم چیتان بۆ دەكرێت ئەنجامی بدەن لەسەر ڕێبازو شێوازی خۆتان، ئەوە بەڕاستی منیش بەردەوامم لەسەر ڕێبازو كاری خۆم (لە هەوڵ و تێكۆشان بۆ هیدایەت و ئیمان)، چونكە لەئاییندەدا دەزانن كە سەرئەنجامیماڵی قیامەت بۆ كێ دەبێت، دڵنیاش بن كە ستەمكاران سەرفراز نابن.

(١٣٦) (ئەو هاوەڵگەرو نەفامانە) هەندێك لەوەی كە خوا دروستی كردووە لە بەرو بوومی كشتوكاڵ و ماڵات بڕیاریانداوە كە بۆ خوا بێت‌و وتویانە: ئەمە بەشی خوایە بەخەیاڵی خۆیان! (هەندێكی تریشیان جیاكردۆتەوە و وتویانە) ئەمەش بۆ بتەكانمانە! جا ئەوەی بۆ بتەكانیان بڕیاریان داوە ئەوە بەخوا ناگات، (واتە قبوڵ و پەسەند نیە، ئەوەش كە بەخەیاڵی ئەوان) بۆ خوا بڕیاریانداوە، ئەوە دەگەیشتە لای بتەكان و بۆ ئەوان بوو، ئای كە داوەریەكی خراپ و نادروست دەكەن.

(١٣٧) وەك ئەو دابەشكردنە دوور لە دادوەریە، زێوانی بتەكان كوشتنی منداڵەكانیان بۆ زۆربەی هاوەڵگەران جوان و ڕازاوە كردبوو (نەفامانی عەرەب كچانیان زیندە بەچاڵ دەكرد)، بۆ ئەوەی لەناویان بەرن و ئاینی یەكتاپەرستیان لێ بشێوێنن، خۆ ئەگەر خوا بیویستایە ئەوە نەیاندەتوانی كاری وابكەن (ئازادی لێ دەسەندنەوە)، كەوابوو وازیان لێ بهێنە خۆیان و ئەو درۆو دەلەسەیەی كە دەیكەن. (چونكە ئێمە لێیان دەپرسینەوە).

وَقَالُواْ هَٰذِهِۦٓ أَنۡعَٰمٞ وَحَرۡثٌ حِجۡرٞ لَّا يَطۡعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ بِزَعۡمِهِمۡ وَأَنۡعَٰمٌ حُرِّمَتۡ ظُهُورُهَا وَأَنۡعَٰمٞ لَّا يَذۡكُرُونَ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا ٱفۡتِرَآءً عَلَيۡهِۚ سَيَجۡزِيهِم بِمَا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ ﴿١٣٨﴾ وَقَالُواْ مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ خَالِصَةٞ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِنَاۖ وَإِن يَكُن مَّيۡتَةٗ فَهُمۡ فِيهِ شُرَكَآءُۚ سَيَجۡزِيهِمۡ وَصۡفَهُمۡۚ إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٞ ﴿١٣٩﴾ قَدۡ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓاْ أَوۡلَٰدَهُمۡ سَفَهَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَحَرَّمُواْ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ ٱفۡتِرَآءً عَلَى ٱللَّهِۚ قَدۡ ضَلُّواْ وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ ﴿١٤٠﴾ ۞وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٖ مَّعۡرُوشَٰتٖ وَغَيۡرَ مَعۡرُوشَٰتٖ وَٱلنَّخۡلَ وَٱلزَّرۡعَ مُخۡتَلِفًا أُكُلُهُۥ وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلرُّمَّانَ مُتَشَٰبِهٗا وَغَيۡرَ مُتَشَٰبِهٖۚ كُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثۡمَرَ وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوۡمَ حَصَادِهِۦۖ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ ﴿١٤١﴾ وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ حَمُولَةٗ وَفَرۡشٗاۚ كُلُواْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ ﴿١٤٢﴾

(١٣٨) هاوەڵگەران بە بڕیاری نادروستی خۆیان دەیانوت: ئەمانە چەند ماڵات و کێڵگەیەکن قەدەغە کراون، کەس لێیان ناخوات مەگەر ئێمە بمانەوێت و رازی بین، هەندێك ماڵاتی تریش حەرام کرابوو پشتیان بۆ سواریی و بۆبار بەکار بهێنرێت، ماڵاتێکی تریش هەن ناوی خوای لەسەر نابەن (ناوی بتەکان دەبەن لەکاتی سەر برینیاندا) ئەم کارەیان درۆ هەڵبەستن بوو بە دەم خواوە (گوایە بەو کارەیان رازیە)، بێگومان خوا لە ئایندەدا تۆڵەی هەموو ئەو شتانەیان لێ دەستێنێت کە بەناحەق هەڵیاندەبەست.

(١٣٩) (نەفامیەکی تر کە پەیرەوی دەکەن ئەوەیە) دەیانوت: هەرچی لە سکی ئەم ماڵاتانەدا بێت (لە بەچکە و کۆرپەلە) تایبەتیە بۆ نێرینەکانمان و حەرامکراوە لە هاوسەرانمان، خۆ ئەگەر بە مردارەوە بوویی (بەچکەیەك یان کۆرپەلەیەك بوو) ئەوا هەمووان تیایدا هاوبەشن و (پیاوان و ئافرەتان لێی دەخۆن) لە ئایندەدا خوا پاداشتی ئەم هەموو (سنوورە خۆ کردانە و) باس و خواس و پێناسانەیان دەداتەوە، چونکە بەڕاستی خوا حەکیم و داناو کاربەجێیە و زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك (دەیەوێت هەموو هەڵسوکەوتی خەڵکی ڕێك و پێك بێت).

(١٤٠) بەڕاستی ئەوانەی کە منداڵەکانی خۆیان بەناحەق و نارەواو نەزانی و نەفامی کوشت زەرەریان کرد، هەروەها زەرەریان کرد ئەوانەی ئەوەی خوا پێی بەخشیبوون خۆیانیان لێ بێ بەش کردو لەناویان برد، هەمووشی بەهۆی درۆ هەڵبەستنەوە بەدەم خواوە، بەراستی ئەوانە گومرا بوون و هیدایەت دراو نەبوون.

(١٤١) خوا هەر ئەو زاتەیە کە باخاتی بەرزی لق و پۆپداری بەرپا کردوە و باخاتی نزمی پەرش و بڵاویشی بەدی هێناوە و خورماو کشتوکاڵی جۆراو جۆریش کە شێوەو قەبارەو ڕەنگ و تام و بۆنیان لە خواردندا جیایە، لە زەیتوون و هەناری لەیەك چوو، هەروەها لەیەك نەچوو، بخۆن لە بەرو بوومەکەی کاتێك دەیگرێت و ڕۆژی چنین و دروێنە مافی (هەژارانی) لێبدەن و زیادەڕەوی مەکەن، چونکە خوا لە سنوور دەرچوان و زیادەڕەوانی خۆش ناوێت.

(١٤٢) (هەر خوا) هەندێك لە ماڵاتی بۆ ئێوە رام هێناوە کە بۆ بار بردن بەکاریان دەهێنن (لە خوری و مووی هەندێکیتریان) فەرش و رایەخ دروست دەکەن و بۆ سواریش هەندێکی تریان بەکار دەهێنن، دە بخۆن لەو رزق و رۆزییەی کە خوا پێی بەخشیوون، نەکەن شوێن هەنگاو و (نەخشە و پیلانەکانی) شەیتان بکەون، چونکە بەڕاستی ئەو دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە.

ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَٰجٍۖ مِّنَ ٱلضَّأْنِ ٱثْنَيْنِ وَمِنَ ٱلْمَعْزِ ٱثْنَيْنِۗ قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِۖ نَبِّـُٔونِى بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١٤٣﴾ وَمِنَ ٱلْإِبِلِ ٱثْنَيْنِ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ ٱثْنَيْنِۗ قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِۖ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَاۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٤٤﴾ قُل لَّآ أَجِدُ فِى مَآ أُوحِىَ إِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُۥٓ إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُۥ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦۚ فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ حَرَّمْنَا كُلَّ ذِى ظُفُرٍۖ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ وَٱلْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَآ إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ أَوِ ٱلْحَوَايَآ أَوْ مَا ٱخْتَلَطَ بِعَظْمٍۚ ذَٰلِكَ جَزَيْنَٰهُم بِبَغْيِهِمْۖ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ﴿١٤٦﴾

(١٤٣) (خـوای گـەورە) هـەشت جـووت مـاڵاتی (بـۆ خزمەتی ئادەمیزاد دروستکردووە) لەمەڕ جـوتێك و لە بزنیش جوتێك (ئەی محمد ﷺ بەو نەفامانە بڵێ کە هەر لە خۆیانەوە شت حەرام دەکەن) ئایا خواردنی گـۆشتی نێرەکانی حەرام کردووە یان مێیەکان یان ئەوەی کـەلە سکی مێیەکاندا هەیە؟! ئەگـەر ئـێوە ڕاست دەکـەن و بەڵگەیەکی زانستیتان هەیە، بۆمان ڕوون بکەنەوە؟!

(١٤٤) هەروەها لە وشتر جووتێك و لە ڕەشە ووڵاخیش جوتێك (دووبارە پێیان) بڵێ: ئـایا خـواردنـی گـۆشتی نێرەکانی حەرام کردووە یان مێیەکان، یان ئەوەی کـەلە سکی مێیەکاندا هەیە؟! یاخود ئێوە (وا دیارە) شـایەت بوون و لەوێ بوون کاتێك خوا بڕیاری بەو جۆرەی بۆ دان؟!! جا ئیتر کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆی بـە دەم خواوە هەڵبەستووە تا بەبێ زانستی، خەڵکی سەر لێشێواو بکات، بەڕاستی خوا هیدایەتی دەسـتەی ستەمکاران نادات.

(١٤٥) (ئەی محمد ﷺ) پێیان بڵێ: من نابینم و دەستم ناکەوێت لەوەی کە وەحی و نیگام بۆ کراوە هیچ خواردنێکی حەرامکراو لەسەر ئەو کەسەی کە بیخوات، مـەگـەر خـواردنـی مـردارەوە بـوو، یـان خوێنێکی ڕژێنراو، یان گۆشتی بەراز، بەڕاستی ئەو قەدەغەکراوە هەر پیسە، یاخود (ماڵاتێك) کـەلە سنووری شەرع دەرچووبێت لە سەر برینەکەیدا بەوەی کە ناوی غەیری خوای لەسەر برابێت، جـا کەسێك ئەگەر ناچارکرا (بەهۆی گرانی یان زۆر لێکردن) لەکـاتێکدا داواکـارو دەرچـوو نـەبێت و بەردەوام نەبێت و دووبارەی نەکاتەوە، ئەوە بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لێخۆشبوو مـیهرەبانە (بـۆ بڕوادارانی ناچار).

(١٤٦) لەسەر ئەوانەش کە بوونەتە جولەکە هەرچی زیندەوەری چـڕنوکدارە حـەرامـمان کـردو لە (گۆشتی) ڕەشە ووڵاخ و لە بزن و مەڕیش پیوەکەمان لێ حەرام کردن مەگەر ئەوەی کە بەبڕبڕاگەی پشتیانەوە بێت، یاخود ئەوەی دەوری ڕیخۆڵەیانی دابێت، یان ئەوەی تێکەڵی ئێسقان بوویێت، ئـەو (حەرامکردنانە) بەهۆی لادان و ستەمیانەوە، تۆڵەیەك بوو لێمانسەندن، بەڕاستی هەر ئێمە ڕاستگۆین (تا جولەکە خۆیان بناسن و بزانن کە ئەم قورئانە فەرموودەی خوایە و ئاگادارە بەهەموو شتێکیان).

فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَٰسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُۥ عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾ سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكْنَا وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَىْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا۟ بَأْسَنَا ۗ قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَآ ۖ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾ قُلْ فَلِلَّهِ ٱلْحُجَّةُ ٱلْبَٰلِغَةُ ۖ فَلَوْ شَآءَ لَهَدَىٰكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ قُلْ هَلُمَّ شُهَدَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا ۖ فَإِن شَهِدُوا۟ فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾ ۞ قُلْ تَعَالَوْا۟ أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُوا۟ بِهِۦ شَيْـًٔا ۖ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَوْلَٰدَكُم مِّنْ إِمْلَٰقٍ ۖ نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا۟ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا۟ ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

(١٤٧) ئەی پێغەمبەر ﷺ جا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردیت ئەوە بڵێ: کە پەروەردگارتان خاوەنی ڕەحمەت و میهرەبانی فراوان و بێ سنوورە (ئەگەر باوەڕ بهێنن و لەپیلان و تەڵەکە بەدوور بن، لێتان خۆش دەبێت) هێزی خەشمی خوایش لە دەستەی ستەمکاران بەرگری ناکرێت (لە دەرئەنجامی بێ باوەڕیان).

(١٤٨) لەمەودوا موشریك و هاوەڵگەران دەڵێن: ئەگەر خوا بیویستایە هاوەڵمان بۆ بڕیار نەدەدا!! باوو باپیرانیشمان موشریك نەدەبوون!! هیچ شتێکیشمان لە خۆمان حەرام نەدەکرد!! (ئەمانە هەمووی قسەی بەتاڵە و هەرگیز خوای گەورە زۆر لە کەس ناکات بۆ باوەڕ هێنان یان بێ باوەڕی) هەر بەو شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆ وبوختانیان هەڵدەبەست، هەتا تووشی بەڵای ئێمە بوون و سزای ئێمەیان چەشت، پێیان بڵێ: ئایا هیچ زانیاری و زانستیەکی خواییتان لەلایە، تا نیشانمان بدەن و بۆمان دەربخەن؟ ئێوە شوێنی هیچ شتێکی‌تر ناکەون جگە لەگومان، ئێوە هیچ شتێکی‌تر ناکەن مەگەر ئەوە نەبێت کە درۆ دەکەن.

(١٤٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: کەوابوو هەر بۆ خوایە خۆی بەڵگە تێرو تەواوەکان، جا ئەگەر بیویستایە ئەوە هەمووتانی بەتەواوی هیدایەت دەداو بە ناچاریی هەمووان بڕوادار دەبوون (بەڵام ڕێزی لێگرتوون و سەرپشکی کردوون).

(١٥٠) پێیان بڵێ: ئادەی ئەو شایەتانەتان بهێنن کە شایەتی دەدەن بەراستی خوا ئەم شتانەی حەرام کردووە، خۆ ئەگەر ویستیان شایەتی بدەن، ئەوە تۆ لەگەڵ ئەواندا مەبە و شوێنی ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە باوەڕیان بە ئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نەکردووە و شوێن ئارەزووی ئەوانەش مەکەوە کە باوەڕ بەڕۆژی دوایی ناهێنن و ئەوانەش کە هاوتا بۆ پەروەردگاریان دادەنێن.

(١٥١) (ئەی محمد ﷺ) پێیان بڵێ: (خەڵکینە) وەرن با ئەو شتانەتان بۆ بخوێنمەوە کە پەروەردگارتان حەرامی کردووە لەسەرتان، (یەکەمیان ئەوەیە) کە هیچ شتێك نەکەن بەشەریك وهاوەڵ بۆی، (دووهەمیان ئەوەیە) کە چاك ڕەفتار بن لەگەڵ دایك و باوکتاندا، (سێهەمیان) منداڵانی خۆتان لەبەر برسێتی و نەداری مەکوژن، چونکە ئێمە (پەکتان ناخەین) ڕزق و ڕۆزی ئێوەش و ئەوانیش دەدەین، (چوارهەمیان) نزیکی گوناهو تاوانەکان مەکەون، چ ئەوەی کە ئاشکرایەو چ ئەوەی کە شاراوە و پەنهان بووە، (پێنجەمیان) هیچ کەسیش مەکوژن کە خواحەرامی کردووە مەگەر بەحەق نەبێت، ئەوەی کە خوێندمەوە بۆتان خوا فەرمانی پێکردوون بۆ ئەوەی ژیرو هۆشمەند بن.

وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ حَتَّىٰ يَبۡلُغَ أَشُدَّهُۥۚ وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِۖ لَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۖ وَإِذَا قُلۡتُمۡ فَٱعۡدِلُواْ وَلَوۡ كَانَ ذَا قُرۡبَىٰۖ وَبِعَهۡدِ ٱللَّهِ أَوۡفُواْۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُۖ وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ تَمَامًا عَلَى ٱلَّذِيٓ أَحۡسَنَ وَتَفۡصِيلًا لِّكُلِّ شَيۡءٖ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لَّعَلَّهُم بِلِقَآءِ رَبِّهِمۡ يُؤۡمِنُونَ ﴿١٥٤﴾ وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ مُبَارَكٞ فَٱتَّبِعُوهُ وَٱتَّقُواْ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ ﴿١٥٥﴾ أَن تَقُولُوٓاْ إِنَّمَآ أُنزِلَ ٱلۡكِتَٰبُ عَلَىٰ طَآئِفَتَيۡنِ مِن قَبۡلِنَا وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمۡ لَغَٰفِلِينَ ﴿١٥٦﴾ أَوۡ تَقُولُواْ لَوۡ أَنَّآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا ٱلۡكِتَٰبُ لَكُنَّآ أَهۡدَىٰ مِنۡهُمۡۚ فَقَدۡ جَآءَكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٞۚ فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَصَدَفَ عَنۡهَاۗ سَنَجۡزِي ٱلَّذِينَ يَصۡدِفُونَ عَنۡ ءَايَٰتِنَا سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ بِمَا كَانُواْ يَصۡدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

(١٥٢) (شەشەمیان) نزیك ماڵ و سامانی هەتیو مەكەون مەگەر بەچاكی و لە قازانجی نەبێت، هەتا ئەو كاتەی گەورە دەبێت و بەتەواوی پێ دەگات، (حەوتەمیان) كێشان و پێوان بەڕێك و پێكی بەكار بهێنن بەدادگەری ئەنجامی بدەن و (فێڵی تێدا مەكەن)، جا ئێمە داخوازی لە كەس ناكەین مەگەر بەگوێرەی توانای خۆی نەبێت (هەشتەمیان) كاتێكیش قسەو گوفتارتان كرد ئەوە دادوەر بن و (لایەنی ناحەق مەگرن) ئەگەر خزمی نزیكیش بێت، (نۆهەمیان) وەفابكەن بەو پەیمانەی كە دەیبەستن لەگەڵ خوادا و بەو بەڵێنەی كە بە پەروەردگاری دەدەن، ئەو شتانەی باسكران پەروەردگارتان فەرمانی پێداون، بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن.

(١٥٣) بێگومان ئەمەی (كە باسكرا) ڕێبازی منەكە راستە دە ئێوەش شوێنی بكەون (دەهەم) شوێنی ڕێچكەكانی‌تر مەكەون چونكە جیاتان دەكاتەوە لە ڕێبازی خوا، ئەوەش هەر پەروەردگارتان فەرمانی پێ كردوون، بۆ ئەوەی خواناس و پارێزكار بن.

(١٥٤) (دوای ئەو ـ١٠ـ ئامۆژگاریە، یادتان دەهێنمەوە): پاشان كتێبی تەوراتمان بە موسا بەخشی بۆ ئەوەی نازو نیعمەتی تەواو برێژین بەسەر ئەو كەسەدا كە بەچاكی پیادەی دەكات و جیاكەرەوە و روون كە رەوەی هەموو شتێك بێت و ڕێنموویی و میهرەبانیش بێت، بۆ ئەوەی ئەوانە باوەڕی دامەزراو بهێنن بەگەیشتنەوەیان بە پەروەردگاریان (بۆ لێپرسینەوە و پاداشتی كارو كردەوەیان).

(١٥٥) ئەم قورئانەش كتێبێكی پیرۆزە دامانبەزاند (بۆ سەرجەم خەڵكی، لە هەموو كات و شوێنێكدا) دەئێوەش شوێنی بكەون و خۆتان لە یاخی بوون دوور بگرن، بۆ ئەوەی رەحمتان پێبكرێت...

(١٥٦) نەك بڵێن: بەراستی كتێبی ئاسمانی هەر بۆ دوو دەستەی (گاورو جوو) پێش ئێمە دابەزێنراوە، لەكاتێكدا بێگومان ئێمە لە خوێندنەوە و لێكۆڵینەوەی كتێبەكانیان بێ ئاگاین و نەخوێندەوارین...

(١٥٧) یان نەك بڵێن: ئەگەر بەڕاستی ئەو كتێبە بۆ ئێمە دابەزێنرایە ئەوە ئێمە لەوان چاكتر پەیرەویمان دەكرد، جا بێگومان خۆ ئەوەتە ئێوەش بەڵگەی ئاشكراو (قورئانی رەوانتان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە هاوڕێ لەگەڵ هیدایەت و رەحمەت و ڕێنموویدا (كەچی باوەڕی پێ ناهێنن!!)، جا كێ لەوە ستەمكارترە كە بڕوای بەئایەت و فەرمانەكانی خوا نەهێناوە و بەفێڵ و پیلان رووی خەڵكیان لێ وەردەگێڕێت، لەئایندەیەكی نزیكدا تۆڵە لەوانە دەسێنین كە رووی خۆیان و خەڵكیش وەردەگێرن لە ئایەتەكانی ئێمە و بەسزای توندو پڕ ئێش و ئازار گرفتاریان دەكەین، بەهۆی ئەوەی رووی خۆیان و خەڵكیان وەردەچەرخاند لە ئایینی خوا.

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِىَ
بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا
لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟
إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ
مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ
﴿١٥٩﴾ مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ
فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ
إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾ قُلْ إِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلَّهِ
رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُۥ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْمُسْلِمِينَ
﴿١٦٣﴾ قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَبْغِى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ
نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ
فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَكُمْ
خَلَٰٓئِفَ ٱلْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ
فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلْعِقَابِ وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

(١٥٨) ئایا ئەوانە چاوەڕێی هیچ شتێک دەکەن جگە لەوەی کە فریشتەی گیان کێشانیان بۆ بێت؟ یان پەروەردگارت خۆی یەکسەر بێت بێ چەند و چوون؟ یان هەندێك لە نیشانەکانی پەروەردگارت دەربکەوێت (کە بەڵگەیە لەسەر بەرپا بوونی قیامەت)؟ لە ڕۆژی هاتنی هەندێك لە نیشانەکانی پەروەردگارت (وەکو هەڵهاتنی ڕۆژ لە خۆرئاوا...)، ئەو کەسەی ئەو ڕۆژە ئیمان و باوەڕ دەهێنێت، ئەو ئیمان و باوەڕەی سوودی بۆی نابێت ئەگەر پێشتر ئیمانی نەهێنابێت، یان کردەوەی چاکی هاوڕێ لەگەڵ ئیمانەکەیدا ئەنجام نەدابێت، پێیان بڵێ: چاوەڕێ بکەن (بزانین خوا چیتان بەسەر دەهێنێت) ئێمەش چاوەڕوانین.

(١٥٩) بەڕاستی ئەوانەی ئاینەکەیان بەش بەش کردو بوونە دەستە دەستە و پارچە پارچە (بڕوایان بە هەندێکی قورئان هەیە و هەندێکی تری پشت گوێ دەخەن)، ئەوە لە هیچ شتێکدا تۆ لەوان نیت، بەڵکو تۆ لەوان بەریت، بەڕاستی ئەوانە کاروباریان بۆ لای خوایە و تۆڵەی لادانیان لێدەسێنێتەوە، لەوەودوا هەواڵی هەموو ئەو کارو کردەوانەیان پێ دەدات کە ئەنجامی دەدەن.

(١٦٠) ئەوەی بەیەك خێرو چاکەوە هاتبێت ئەوە دە چەندانەی چاکەکە پاداشتی بۆ هەیە، ئەوەش بە گوناهو هەڵەیەکەوە هاتبێت، ئەوە پاداشت نادرێتەوە جگە بەئەندازەی تاوانەکەی نەبێت و ئەوانە ستەمیان لێناکرێت.

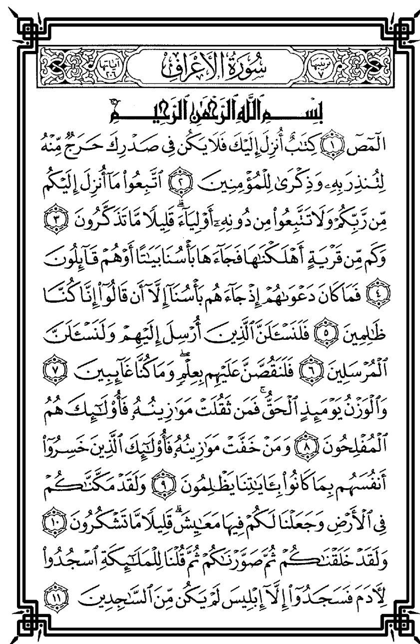
(١٦١) (ئەی محمد ﷺ پێیان) بڵێ: بەڕاستی من پەروەردگارم هیدایەت و ڕێنمووی کردووم بۆ ڕێگە و ڕێبازی ڕاست و دروست، ئاینێک کە ڕاگری ژیانی خەڵکە، ئەویش ئاینی ئیبراهیمە کە دووره لە هەموو لادان و ناڕێکیەکەوە و ئەو هەرگیز لە ریزی موشریك و هاوەڵگەراندا نەبووە.

(١٦٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) بڵێ: بەڕاستی نوێژو حەج و دروشمەکانی و (سەرجەم چاکە و بەندایەتیم) هەروەها ژیان و مردنم تایبەتە بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانەوە.

(١٦٣) ئەو زاتە هیچ هاوەڵ و هاوبەش و شەریکێکی نیە و من بەوە فەرمانم پێدراوە و من یەکەم کەسی موسوڵمانانم.

(١٦٤) هەروەها بڵێ: ئایا ڕەوایە من جگە لە خوا بگەڕێم پەروەردگارێکی تر بکەمە پەروەردگاری خۆم لە کاتێکدا کە ئەو زاتە خاوەن و پەروەردگاری هەموو شتێکە؟ هیچ کەسێك هیچ گوناهێك ناکات لەسەر خۆی نەکەوێت، هیچ کەسێك باری گرانی تاوانی کەسی تر هەڵناگرێت، لەوەودوا گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە، ئینجا هەواڵی هەموو ئەو شتانەتان پێ دەدات کە جیاوازی و کێشەتان تێدا هەیە.

(١٦٥) خوا هەر ئەو زاتەیە، کە ئێوەی کردووە بەجێنشینی (گەلانی ڕابووردوو) لەم زەویەدا، چەندەها پلەوپایەی هەندێکتانی بەسەر هەندێکی ترتاندا بەرز کردۆتەوە (لە ڕووی زانستی یان سامان یان هێز... هتد)، بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە بەوەی کە پێی بەخشیوون، دڵنیاش بە کە پەروەردگاری تۆ لە تۆڵەسەندنەوەدا خێرایە (لەوانەی کەلە تاقی کردنەوەکەدا دەرناچن) بێگومان ئەو زاتە لێخۆش بووە و میهرەبانیشە (بۆ سەرفرازان).

سُورَةُ الأَعۡرَافِ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الٓمٓصٓ ﴿١﴾ كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيۡكَ فَلَا يَكُن فِي صَدۡرِكَ حَرَجٞ مِّنۡهُ
لِتُنذِرَ بِهِۦ وَذِكۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٢﴾ ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُم
مِّن رَّبِّكُمۡ وَلَا تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَۗ قَلِيلٗا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾
وَكَم مِّن قَرۡيَةٍ أَهۡلَكۡنَٰهَا فَجَآءَهَا بَأۡسُنَا بَيَٰتًا أَوۡ هُمۡ قَآئِلُونَ
﴿٤﴾ فَمَا كَانَ دَعۡوَىٰهُمۡ إِذۡ جَآءَهُم بَأۡسُنَآ إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ إِنَّا كُنَّا
ظَٰلِمِينَ ﴿٥﴾ فَلَنَسۡـَٔلَنَّ ٱلَّذِينَ أُرۡسِلَ إِلَيۡهِمۡ وَلَنَسۡـَٔلَنَّ
ٱلۡمُرۡسَلِينَ ﴿٦﴾ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيۡهِم بِعِلۡمٖۖ وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ ﴿٧﴾
وَٱلۡوَزۡنُ يَوۡمَئِذٍ ٱلۡحَقُّۚ فَمَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ
ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿٨﴾ وَمَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ
أَنفُسَهُم بِمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَظۡلِمُونَ ﴿٩﴾ وَلَقَدۡ مَكَّنَّٰكُمۡ
فِي ٱلۡأَرۡضِ وَجَعَلۡنَا لَكُمۡ فِيهَا مَعَٰيِشَۗ قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ ﴿١٠﴾
وَلَقَدۡ خَلَقۡنَٰكُمۡ ثُمَّ صَوَّرۡنَٰكُمۡ ثُمَّ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ
لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ لَمۡ يَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ ﴿١١﴾

سورەتی (الأعراف)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.

(٢) (ئەم قورئانە) کتێبێکە و بۆت هاتوەتە خوارەوە، کەوابوو با سەغڵەتیی لە دڵ و دەروونتدا نەبێت (لە گەیاندنیدا) بۆ ئەوەی خەڵکی پێ بێدار بکەیتەوە، هەروەها یادەوەریشە بۆ ئیمانداران.

(٣) (خەڵکینە) شوێنی ئەو (بەرنامەیە) بکەون کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆتان هێنراوەتە خوارەوە، جگە لەو زاتە شوێنی هیچ پشتیوان و خۆشەویستێکی تر مەکەون، کەچی کەم یاداوەری و پەند وەردەگرن و بیردەکەنەوە!

(٤) چەندەها شارو دێهاتمان وێران و کاول کرد لەکاتێکدا لە شەودا خەوتبوون، یان لەکاتی ئیسراحەتی نیوەڕۆدا بوون کتوپڕ سزاو تۆڵەی ئێمە یەخەی پێگرتن.

(٥) ئەو کاتە کە سزای ئێمە یەخەی پێگرتن ئینجا قسەو گوفتار و دۆعا و نزایان هیچ نەبوو تەنها ئەوە نەبێت دەیانوت: بەڕاستی ئێمە ستەمکار بووین، بەڕاستی ئێمە یاخی بووین!!

(٦) ئینجا سوێند بێت بە خوا بێگومان ئێمە پرسیار دەکەین لەوانەی کە پێغەمبەرانیان بۆ رەوانە کراوە، هەروەها سوێند بێت بە خوا لە پێغەمبەرانیش دەپرسینەوە (دەربارەی هەڵوێستی ئەو خەڵکە بەرامبەریان).

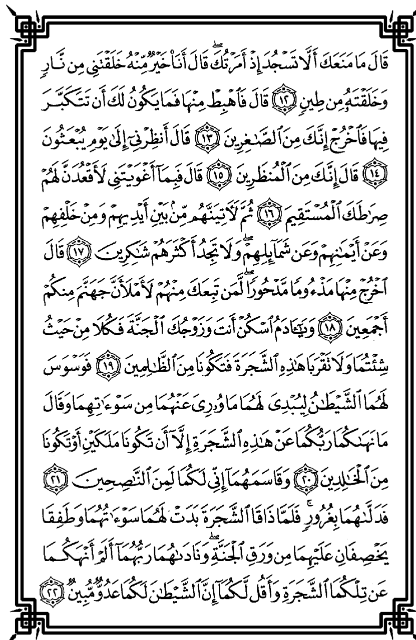
(٧) ئینجا سوێند بێت بە خوا بەڕاستی هەموو بەسەرهاتەکان لەسەر بنچینەی زانیاری و ئاگاداری تەواو دەخەینە ڕوو و باسی دەکەین بۆیان، چونکە ئێمە بێ ئاگا نەبووین لە هەڵس و کەوتیان.

(٨) تەرازوو پێوەری راست و دروست لەو رۆژەدایە، ئینجا ئەوەی تای تەرازووی (خێر و چاکەکانی) سەنگین بێت، ئەوە ئیتر ئەو جۆرە کەسانە سەرکەوتوو سەرفرازن.

(٩) (بەڵام) ئەوەی تای تەرازوی (خیرو چاکەکانی سوك بێت) ئەو جۆرە کەسانە ئەوانەن کە خۆیان دۆڕان و خۆیان لەدەستدا بەهۆی ئەوەی کە بروایان بەبەڵگە و ئایەتەکانی ئێمە نیە و ستەم دەکەن.

(١٠) سوێند بەخوا بەراستی ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ کرد لەم زەویەدا و دەسەڵاتمان پێبەخشین و جۆرەها هۆکاری ژیانمان تیایدا بۆ سازاندوون (لە خواردن و خواردنەوەو هۆکانی گواستنەوەو پۆشاك و ناوماڵ و ئاوو هەواو... هتد، کەچی لەبەرامبەر ئەو هەموو ناز و نیعمەتە بێشومارە) سوپاسی کەمی نیعمەتەکان دەکەن یان کەمتان سوپاسگوزارن.

(١١) سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە (باوە گەورەی) ئێوەمان دروست کردو نەخش و نیگاری رواڵەت و روخساری ئێوەمان کێشا، پاشان وتمان بە فریشتەکان: ئادەی سوژدە بەرن بۆ ئادەم (سوژدەی رێزو بەفەرمانی خوا) جا هەموو فریشتەکان سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (کە فەرمانی خوای شکاندو) لە سوژدەبەران نەبوو.

(١٢) خوا فەرمووی: باشە، چی بەرگری کردیت ئەی ئیبلیس کە سوژدە نەبەیت کاتێك فەرمانم پێدایت؟ شەیتان وتی: من لەو چاکترم، (چونکە) تۆ منت لە ئاگر دروست کردوە و ئەوت لە قوڕ دروستکردووە.

(١٣) خوا فەرمووی: دەی کەواتە دابەزە و لە بەهەشت یان لە ئاسماندا یان لە پلەو پایەی بەندایەتی، چونکە تۆ بۆت نیە لەوێدا فیز بکەیت و خۆت بەگەورە دابنێیت، جا تـا زووە دەرچـۆ، چـونکە بـەڕاسـتی تـۆ لە ریسـواو بـچوك و بـێ نرخەکانیت.

(١٤) شەیتان وتی: داواکارم کە مۆڵەتم بدەیت تا ئەو ڕۆژەی کە هەموو نەوەی ئادەم زیندوو دەکرێنەوە.

(١٥) خوا فەرمووی: بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانیت.

(١٦) شەیتان وتی: بەهۆی ئـەوەی کـە تـۆ مـنت گـومڕاو سەرگەردان کرد، ئەوە سوێند بێت منیش لە ڕێگە ڕاستەکەتدا بۆیان دادەنیشم (لایان بدەم)...

(١٧) پاشان سوێند بەخوا لە بەردەمیانەوە، لە پشتیانەوە، لە لای ڕاستیانەوە، لە لای چەپیانەوە، بۆیان دێم و (دنیایان لاخۆشەویست دەکەم و گومانیان دەربارەی قیامەت لادروست دەکەم) و دەستت ناکەوێت زۆربەیان سوپاسگوزار بن.

(١٨) خوا فەرمووی: لە بەهەشت دەرچۆرە دەرەوە بەسەرشۆڕی و ریسوایی و دەرکراوی، سوێند بە خوا ئەو کەسەی شوێنت کەوت لەوان، ئەوە بێگومان دۆزەخ پڕ دەکەم لە ئێوە هەموو.

(١٩) (تۆش) ئەی ئادەم، خۆت وهاوسەرەکەت لەبەهەشتدا نیشتەجێ بن، جا لە هەرکوێ ئارەزووتان لێ بوو (خواردەمەنی و میوە) بخۆن، (بەڵام) نزیکی ئەم درەختە مەکەون (درەختێکی تایبەتی بەرداربوو، بۆ تـاقی کردنەوەیان خوای گەورە بڕیاریدا کە هەر نزیکی نەکەون، چ جای لە بەرو بوومی بخۆن) ئەوکاتە دەچـنە ریزی ستەمکارانەوە.

(٢٠) شەیتان (ئەو سنوورەی بۆ ئادەم و حەوا بەفرسەت زانی) وکەوتە فرێدانی وەسوەسەو خەتەرە و خەیاڵ بۆ ناو دڵ و دەروونیان تا ئەو عەیب و عارەیان دەربخات کە شاراوەبوو لێیان (دوایی خۆی ئاشکراکرد) و پێی وتن: پەروەردگارتان ئەم درەختەی لێ قەدەغە نەکردوون تەنها لەبەر ئەوەیە نەوەکو ببنە فریشتە، یاخود بۆ ئەوەیە نەوەکو لە نەمران بن!!

(٢١) (ئەوسا شەیتان زانی دەترسن و دوودڵن) سوێندی بۆ خواردن کە من بەڕاستی لە ئامۆژگارانم بۆ ئـێوە دڵسۆزتانم!!

(٢٢) ئیتر شەیتان بەفێڵ و پیلان فریوی دان (بەرەولای درەختەکەی بردن) دەستیاندایە گەڵای درەختەکانی بەهەشت عەیبو عاری خۆیان پێ دادەپۆشی، ئەوەسا پەروەردگاریان بانگی کـردن و فـەرمووی: ئـایا مـن قەدەغەی ئەو درەختەم لێنەکردن و پێم نەوتن، کە بەڕاستی شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە؟!

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ ٱهْبِطُوا۟ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾ يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَٰرِى سَوْءَٰتِكُمْ وَرِيشًا ۖ وَلِبَاسُ ٱلتَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾ يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ كَمَآ أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ ٱلْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَٰتِهِمَآ ۗ إِنَّهُۥ يَرَىٰكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُۥ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ أَوْلِيَآءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾ وَإِذَا فَعَلُوا۟ فَٰحِشَةً قَالُوا۟ وَجَدْنَا عَلَيْهَآ ءَابَآءَنَا وَٱللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا ۗ قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِٱلْفَحْشَآءِ ۖ أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ قُلْ أَمَرَ رَبِّى بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا۟ وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَٱدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾ فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلضَّلَٰلَةُ ۗ إِنَّهُمُ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلشَّيَٰطِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

(٢٣) (ئەو کاتە ئیتر هەردووکیان هەستیان بەهەڵەی خۆیان کردو) وتیان: پەروەردگارا ئێمە ستەممان لە خۆمان کرد، خۆ ئەگەر لێمان خۆش نەبیت و بەزەییت پێماندا نەیەتەوە، ئەوە بەڕاستی ئێمە سوێند بە خوا لە خەسارەتمەند و زەرەرمەندانین.

(٢٤) خوای گەورە فەرمووی: ئیتر دابەزن هەندێکتان دوژمنی هەندێکتانن (شەیتان و دارو دەستەی دوژمنی ئێوەن و نەوەی ئادەمیش بەهۆی پیلانی شەیتانەوە دوژمنایەتی یەکتر دەکەن)، بۆتان هەیە لە زەویدا نیشتەجێ بوون و هۆی رابواردن و ژیان تا ماوەیەك.

(٢٥) خوا فەرمووی (پێیان): هەر لە زەویدا دەژین و لەوێش دەمرن و (تێکەڵ بەخاکی دەبن، لەکاتی دیاری کراویشدا) هەر لە ناخیەوە دەهێنرێنە دەرەوە (بۆ لێپرسینەوە).

(٢٦) ئەی نەوەی ئادەم، ئێمە بەڕاستی پۆشاکی لەبارمان بۆ فەراهەم هێناون، عەورەت و ئەوەی پێتان ناخۆشە دەربکەوێت دای ئەپۆشێت، هەروەها جل و بەرگی جوانیش کە خۆتانی پێ برازێننەوە (بەڵام بیرتان نەچێت) کە پۆشاکی تەقواو خواناسی چاکتر و خێردارتر و بەفەڕترە، ئەو پۆشاکە (ماددی و مەعنەویانە) لە نیشانە و بەڵگەکانی خوای گەورەن بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن و (یادی بەهەشت بکەن).

(٢٧) ئەی نەوەی ئادەم: شەیتان، ئێوەش لە خشتە نەبات، هەروەك باوك و دایکتانی لە خشتە بردو لە بەهەشتدا بە دەرکردنی دان، لەکاتێکدا دەستی کرد بەداماڵینی پۆشاکەکانیان تا عەورەتیان پیشانی یەکتربدات، بێگومان شەیتان و دارو دەستەی ئێوە دەیبینن، لە حاڵێکدا ئێوە ئەوان نابینن، جا دڵنیابن کە ئێمە شەیتانەکانمان کردووە بە یارو یاوەری ئەوانەی باوەڕ ناهێنن.

(٢٨) کاتێکیش (بێ باوەڕان) تاوان و گوناهێك ئەنجام بدەن دەڵێن: باوو باپیرانیشمان دیوە ئەم کارەیان کردوەو خوای گەورە خۆی فەرمانی پێداوین بیکەین!! پێیان بڵێ: (نەخێر وانی‌یە) چونکە بەڕاستی خوا فەرمان بەگوناهو تاوان و کاری نابەجێ نادات، چۆن (جەسارەت دەکەن) و شتێك هەڵدەبەستن بۆ خوا کە هیچ دەربارەی نازانن.

(٢٩) (ئەی محمد ﷺ) بڵێ: پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە، لەکاتی هەرپەرستن و نوێژێکدا، لە هەموو مزگەوتێکدا، رووی دڵ و روخسارتان بەڕاستی لە پەروەردگارتان بکەن و بیپەرستن و لێی بپاڕێنەوە، لەکاتێکدا دینداری بێگەردو دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو زاتەیە، چونکە هەر چۆن دروستی کردوون لە سەرەتاوە، لە ئایندەشدا هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە...

(٣٠) (جا ئەو کاتە دەبنە دوو دەستە) دەستەیەك هیدایەت و رێنمووی وەرگرتووە، دهستەیەکیش بڕیاری گومرای و سەر لێشێواوی بەسەردا چەسپاوە، چونکە بەڕاستی ئەوانە بێجگە لە خواشەیتانە کانیشیان کردە پشتیوان و خۆشەویستی خۆیان، واش دەزانن کە رێگەی راست و دروستیان گرتۆتەبەر.

۞ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ ﴿٣١﴾ قُلۡ مَنۡ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزۡقِۚ قُلۡ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا خَالِصَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ﴿٣٢﴾ قُلۡ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلۡفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلۡإِثۡمَ وَٱلۡبَغۡيَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَأَن تُشۡرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهِۦ سُلۡطَٰنٗا وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٞۖ فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ لَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ سَاعَةٗ وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ ﴿٣٤﴾ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ﴿٣٥﴾ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٣٦﴾ فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوۡ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ يَنَالُهُمۡ نَصِيبُهُم مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوۡنَهُمۡ قَالُوٓاْ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾

(٣١) ئەی نەوەی ئادەم، خۆتان برازێننەوە بە پۆشاك لەبەر كردن، لەكاتی هەموو نوێژو چوونە ناو مزگەوتێكدا، بخۆن و بخۆنەوە (لە نازو نیعمەتەكان) بەڵام زیادەڕەوی مەكەن، چونكە بەڕاستی خوا لە سنوور دەرچووان و زیادەڕەوانی خۆش ناوێت.

(٣٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان) بڵێ: ئەوە كێیە پۆشاك و زینەت و جوانیە خواییەكانی لە بەندەكانی حەرام كردوە كە لە بنەڕەتدا خۆی بۆی بەدیهێناون؟ هەروەها ئەوە كێیە ڕزق و ڕۆزیە چاك و پاكەكانی حەرام كردوە؟! بەو خەڵكە بڵێ: هەموو ئەو شتانە بۆ ئیماندارانە لە ژیانی دنیادا، لە كاتێكدا پاڵفتەو تایبەتن لە ڕۆژی قیامەتدا، ئا بەو شێوەیە ئایەت و فەرمانەكان ڕوون دەكەینەوە بۆ كەسانێك كە بزانن و هوشیار بن.

(٣٣) پێیان بڵێ: بەڕاستی پەروەردگارم هەرچی گوناهو خراپەیە حەرامی كردووە چ ئەوانەی ئاشكران، چ ئەوانەی پەنهانن، هەروەها هەموو گوناهو داخوازی و دەستدرێژیەكی بەناحەقی حەرام كردووە، هەروەها شتێك بكەن بەشەریك و هاوەڵ بۆ خوا كە هیچ دەسەڵاتی پێنەداوە، هەروەها حەرامی كردووە لە خۆتانەوە لە بەناوی خواوە، دوور لە هەموو زانیاری و زانستێك شت بڵێن.

(٣٤) بۆ هەموو نەتەوەیەك تەمەنێكی سنووردار هەیە، (لەكاتی دیاریكراودا كۆتایی بەدەوری دەهێنرێت)، جا كاتێك كۆتایی تەمەنیان هات، ئەوە نە تاوێك دوا دەكەون نە تاوێكیش پێش دەكەون.

(٣٥) ئەی نەوەی ئادەم، ئەگەر پێغەمبەرانتان لە خۆتان بۆ هات كە ئایەت و فەرمانەكانی منیان بەسەردا دەخوێننەوە (ئیوە باوەڕیان پێ بكەن) جا ئەو كەسەی بە تەقواو لە خوا ترس بێت ئەوە ترسیان لەسەر نیە و دڵگران و غەمبار نابن.

(٣٦) (بەڵام) ئەوانەی بڕوایان بەئایەت و فەرمانەكانی ئێمە نەبووە، لووت بەرز بوون بەرامبەریان ئا ئەوانە نیشتەجێی ناو ئاگری دۆزەخن و بەهەمیشەیی تیایدا دەبێ بژین.

(٣٧) جا كێ لەوە ستەمكارترە كە بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستێت، یان بڕوای بەئایەتەكانی نەهێناوە، ئا ئەوانە ئەوەی كە بۆیان بڕیار دراوە لە دنیادا دەستیان دەكەوێت، هەتا ئەو كاتەی فریشتە نێردراوەكانمان بۆیان دێن گیانیان دەكێشن، ئەوسا پێیان دەڵێن: كوان ئەوانەی جگەلە خوا هانا و هاوارتان بۆ دەبردن و دەتانپەرستن؟! (بەسەر سامیەوە) دەڵێن: (نازانین) لێمان وون بوون، (ئەوسا بەناچاریی) شایەتی لە خۆیان دەدەن كە بەڕاستی ئەوان هەر بێ باوەڕ بوون.

قَالَ ٱدْخُلُوا۟ فِىٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ فِى ٱلنَّارِ ۖ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا ٱدَّارَكُوا۟ فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَىٰهُمْ لِأُولَىٰهُمْ رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ أَضَلُّونَا فَـَٔاتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ ٱلنَّارِ ۖ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ وَقَالَتْ أُولَىٰهُمْ لِأُخْرَىٰهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسْتَكْبَرُوا۟ عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَٰبُ ٱلسَّمَآءِ وَلَا يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ ٱلْجَمَلُ فِى سَمِّ ٱلْخِيَاطِ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾ لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤١﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَآ أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ ۖ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ ۖ وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

(٣٨) (ئەوسا خوا فەرمانیدا) و فەرمووی: دە بچنە ریزی ئەو کۆمەڵانەوە کە پێش ئێوە هەبوون (لەگومراکان) لەدەستەی پەری و ئادەمیزادەکان لەناو دۆزەخدا، هەر کاتێك هەر کۆمەڵ و دەستەیەك دەچنە ناوی نەفرین دەکەن لە هاوئاین و هاو بیرانیان، هەتا ئەو کاتەی هەموویان کۆ دەکرێنەوە و بەسەریەکدا دەدرێن لە ناویدا، شوێنکەوتەکان روو بەگەورە کانیان دەڵێن: پەروەردگارا ئا ئەوانە ئێمەیان گومراکرد، دە تۆش لەناو دۆزەخدا سزای دوو بەرامبەریان بدە!! (خوای گەورەش دە فەرمویێت): بۆ هەموو لایەك (سزاو تۆڵە) دوو بەرامبەرە بەڵام ئێوە پێی نازانن.

(٣٩) (پاشان) دەستە پێشوەکان بەدواییینەکان دەڵێن: وەنەبێت ئێوە هیچ رێزو فەزڵێکتان هەبێت بەسەر ئێمەدا، دە ئێوەش بچێژن سزاو ئازار بەهۆی ئەو کارو کردەوە نالەبارانەوە کە ئەنجامتان دەدا.

(٤٠) بێگومان ئەوانەی بروایان بە ئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نەهێناوە و خۆیان لە ئاستیدا بەگەورە داناوە، دەروازەکانی ئاسمانیان بۆ ناکرێتەوە و ناچنە بەهەشتەوە هەتا وشتر ئەچێت بەناو کونی دەرزیدا، ئا بەو شێوەیە ئێمە پاداشتی تاوانباران دەدەینەوە و تۆڵەیان لێدەسێنین...

(٤١) ئەوانە (لەناو دۆزەخدا) رایەخی ئاگرینیان هەیە، لە سەروشیانەوە (سەقف و بەتانی و لێفەی) ئاگرین داپۆشەریانە، (سەرو خواریان ئاگرە) بێگومان هەر بەو شێوەیە پاداشتی ستەمکاران دەدەینەوە و تۆڵەیان لێ دەسێنین.

(٤٢) (لەلایەکی ترەوە) ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوەو کاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە (بەمەرجێك ئێمە لە توانای هەرکەس زیاتر داخوازی ناکەین، ئەوانە خاوەن و نیشتەجێی بەهەشتن و ژیانیان بەردەوام و هەمیشەییە تیایدا.

(٤٣) (هەر لە دەروازەی بەهەشتدا) هەرچی بوغزوکینەیەك لە دڵ و دەروون و سینەیاندا بوو ئێمە دامان ڕنی (تا بە سینەیەکی ساف و دڵ و دەروونێکی بێگەردەوە بچنە ناو بەهەشتەوە) کە چەندەها رووبار بەژێر درەختە کانیداو بە بەردەم کۆشکەکانیدا رەوان و جاری دەبێت، (ئەوسا ئیتر هەمووان بەیەك دەنگ و یەك ئاواز) دەڵێن: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە هیدایەت و رێنموویی کردین بۆ ئەم جێگەو رێگە خۆشە، ئەگەر ئەو خوایە هیدایەت و رێنموویی نەکردینایە هەرگیز رێگای هیدایەتمان نەدەزانی و ئەم پاداشتەمان وەرنەدەگرت، سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانی پەروەردگارمان بە حەق و راستیەوە هاتن، ئەوسا بانگیان لێدەکرێت: ئەوە ئەو بەهەشتەیە کە پێتان دراوە بەهۆی ئەو کارو کردەوە چاکانەوە کە کاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.

وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ أَن قَدۡ وَجَدۡنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقّٗا
فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗاۖ قَالُواْ نَعَمۡۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ أَن
لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾ ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَيَبۡغُونَهَا
عِوَجٗا وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ ﴿٤٥﴾ وَبَيۡنَهُمَا حِجَابٞۚ وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ
رِجَالٞ يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ وَنَادَوۡاْ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَن سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۚ
لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ ﴿٤٦﴾ ۞ وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ تِلۡقَآءَ
أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ قَالُواْ رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ
ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا يَعۡرِفُونَهُم بِسِيمَىٰهُمۡ قَالُواْ مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ
وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ ﴿٤٨﴾ أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ لَا يَنَالُهُمُ
ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ
﴿٤٩﴾ وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا
مِنَ ٱلۡمَآءِ أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى
ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ لَهۡوٗا وَلَعِبٗا
وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ كَمَا نَسُواْ
لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ ﴿٥١﴾

(٤٤) (پاشان) نیشتەجێیانی بەهەشت بانگی نیشتەجێکانی دۆزەخ دەکەن و دەڵێن: بەڕاستی ئەو بەڵێنەی کە پەروەردگارمان پێی دابووین دەستمانکەوت و پێی بەخشین، ئایا ئێوەش ئەو بەڵێنەی کە پەروەردگارتان دابووی بەراستی دەستانکەوت؟! (لە وەڵامدا بەدڵ شکاوی و غەم و پەژارەیەکی زۆرەوە) دەڵێن: بەڵێ.. ئەوسا جارچیەك جاڕیدا لە نێوانیاندا و هاواری کرد: نەفرەتی خوا لە ستەمکاران بێت...

(٤٥) ئەوانەی کە بە نەرمە بری بەرهەڵستی ڕێبازی خوا دەکەن و کۆسپ و تەگەرە دەخەنە ڕێگەی و ڕێبازی خوایان بە خوار و خێچیی دەوێت، لە کاتێکدا هەمیشە ئەوان بێ بروان بە زیندوو بوونەوە و لێپرسینەوە.

(٤٦) لەنێوان بەهەشتی و دۆزەخیەکاندا دیوارو پەردەیەك هەیە، بەسەر شوێنە بەرزەکانیشەوە کەسانێکی مەرد هەن هەردوولا بەچاکی دەناسن بەهۆی ناونیشانەکانیانەوە (کاتێك ڕوو دەکەنە بەهەشت) بانگ دەکەن لە نیشتەجێکانی و دەڵێن: سڵاوتان لێ بێت (خۆشی لە خۆتان)، ئەوانە هێشتا نەچوونەتە ناوی بەڵام بەهیوان و ئومێدیان هەیە.

(٤٧) کاتێکیش ڕوویان بەرەو ڕووی دۆزەخیان وەردەچەر خێنرێت دەڵێن: پەروەردگارا مەمانگێرە لەگەڵ دەستەی ستەمکاراندا.

(٤٨) ئەوانەی کە لەسەر شوێنە بەرزەکانن بانگی کەسانێك دەکەن (لە دۆزەخیان) کە بەڕواڵەت و سیمایاندا دەیانناسن و پێیان دەڵێن: (خۆ ئێستا لاتان ڕوونە) کە دارو دەستەو هێزو توانا و ماڵ و سامانتان فریاتان نەکەوت؟! هەروەها فیز و لووت بەرزی و خۆ فش کردنەوەتان بەهاناتانەوە نەهات!!...

(٤٩) ئایا ئەوانە ئەو کەسانەن کەکاتی خۆی سوێندتان دەخوارد ڕەحمەتی خوا نایانگرێتەوە! (ئەوەتە خوا پێیان دەفەرموێت): دە بچنە بەهەشتەوە، نە ترس و بیمتان لەسەرە نەغەم و پەژارەش دەخۆن.

(٥٠) (دۆزەخیان بەدەم ئاهو ناڵەو غەم و پەژارەوە) هاواریان لە بەهەشتیان کردو لێیان پاڕانەوەو وتیان: نەختێك ئاومان بەسەردا بڕێژن، یان بەشمان بدەن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون (بەهەشتیەکان لە وەڵامیاندا) دەڵێن: بەڕاستی خوا خواردن و خواردنەوەی بەهەشتی لەسەر بێ باوەڕان حەرام کردووە...

(٥١) ئەوانەی کەکاتی خۆی ئاینەکەیان بەگەمەو گاڵتە گرتبوو، ژیانی دنیا غەڕاو سەرگەردانی کردبوون و خەڵەتاندبوونی، جا ئێمە ئەمڕۆ ئەوانە فەرامۆش دەکەین، هەروەکو ئەوان ئەم ڕۆژەیان فەرامۆش کرد و لەبیر خۆیان بردبۆوە، هەروەها بەهۆی ئەوەشەوە کە دژی ئایەتەکانی ئێمە دەوەستان و ئینکاری و بەربەرەکانیان دەکرد.

وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ ۚ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾ إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾ ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

(٥٢) سوێند بێت بەخوا بەڕاستی ئێمە کتێبێکمان بۆ هێنان هەموو شتێکمان لەسەر بنچینەی زانستی و زانیاری تێدا ڕوون کردۆتەوە، هیدایەت و ڕەحمەت و ڕێنموویشە بۆ ئەو کەسانەی کە باوەڕی پێدەهێنن.

(٥٣) ئایا (بێ باوەڕان) چاوەڕێی چی دەکەن جگە لە پێشهاتن و ڕوودانی هەڕەشە قورئانیەکان؟ جا ئەو ڕۆژەی کە (بەڵێن و هەڕەشەکان) دێتە دی، ئەوانەی پێشتر فەرامۆشیان کردبوو دەڵێن: بەڕاستی پێغەمبەرانی پەروەردگارمان حەقیقەت و ڕاستەقینەیان هێنابوو (کەچی ئێمە بڕوامان پێنە کردن، ئەوسا بەکەساسیەوە دەڵێن): ئایا ئەوە کەسێك نیە تکامان بۆ بکات؟ (بەڵکو خوا بمانبە خشێت)، یاخود بگەڕێینەوە بۆ دنیاو کارو کردەوەی چاك بکەین نەك ئەوەی کە ئەوسا دەمانکرد، بەڕاستی ئەوانە خۆیان دۆڕاندو هەرچیان هەڵبەستبوو و باوەڕیان پێی هەبوو، لێیان وون بوو.

(٥٤) بێگومان پەروەردگارتان (الله) یە کە دروستکاری ئاسمانەکان و زەویە لە ماوەی شەش ڕۆژدا (مەگەر هەر خۆیشی بزانێت ئەو ڕۆژانە ماوەیان چەندە)، پاشان لەسەر عەرش و تەختی فەرمانڕەوایی وەستا (ئەڵبەتە چۆنیەتی وەستان و تەختی فەرمانڕەوایەتی و گەلێ شتی لەو بابەتانە لەرادەی بۆچوونی ئێمە بەدەرە، تەفسیری ئەم ئایەتەیان لە پێشەوا مالیك و ئەحمەد پرسیووە، لە وەڵامدا وتوویانە: وەستانەکە حەقیقەتی هەیە، چۆنیەتیەکەی شاراوەیە، پرسیار کردن دەربارەی بیدعەیە، باوەڕ بوون پێی واجبە) بەشەو، ڕۆژ دادەپۆشێت؛ لەکاتێکدا بەشێنەیی عەودالە بەدوایدا، خۆرو مانگ و ئەستێرەکان (هەر هەموویان) بە فەرمانی خوا کەوتوونەتە گەڕو لە فەرمانی دەرناچن، ئاگادار بن و بزانن و تێفکرن کە: هەرچی دروستکردن و بڕیاردانە هەر بۆ ئەوە، (کەواتە دەبا هەمووان فەرمانبەرداری ئەو بین و لە فەرمانی دەرنەچین)، موبارەك و پیرۆزو گەورەیە زاتی (الله) پەروەردگاری هەموو جیهانەکان.

(٥٥) هاناو هاوار بکەن لە پەروەردگارتان بەپاڕانەوەی بەکوڵ، بەنهێنی (لەکات و شوێنی لەباردا) چونکە بەڕاستی ئەو زاتە دەست درێژکارانی خۆش ناوێت (مەبەست ئەوانەن کە هاناو هاوار بۆ غەیری خوا دەبەن).

(٥٦) (خەڵکینە) فەسادو گوناهو تاوان ئەنجام مەدەن لە زەویدا دوای ئەوەی چاکەکاریی ڕەنگی گرتووەو (خەڵکی خەریکن خووی پێوە دەگرن)، بەردەوام هاناو هاوار بۆ خوا بەرن لە ترسی سزای دۆزەخ و بەئومێدی بەدەستهێنانی بەهەشت، بەڕاستی ڕەحمەتی خوا نزیکە لە چاکەکاران و چاکەخوازانەوە.

(٥٧) هەر ئەو خوایەیە کە بای شەماڵ (هەڵگری هەڵمی ئاو) دەنێرێت لەکاتێکدا مژدەیە (بۆ خەڵك) لەنێوان دوودەستی ڕەحمەتی پەروەردگاردا، هەتا وای لێدێت کە ئەو بایە هەوری سەنگین هەڵدەگرێت، ئەوسا دەینێرین بۆ ناوچەو وڵاتێکی مردوو، جا بەهۆی ئەو ئاوەوە هەرچی بەروبوومە دەری دەهێنین، جا هەر ئابەو شێوەیە مردووانیش لەناخی زەوی دەردەهێنین و زیندویان دەکەینەوە، بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن.

وَٱلْبَلَدُ ٱلطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُۥ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ ۖ وَٱلَّذِى خَبُثَ لَا يَخْرُجُ
إِلَّا نَكِدًا ۚ كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾
لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦ فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم
مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ إِنِّىٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾
قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِهِۦٓ إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾ قَالَ
يَٰقَوْمِ لَيْسَ بِى ضَلَٰلَةٌ وَلَٰكِنِّى رَسُولٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ
﴿٦١﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّى وَأَنصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾ أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ
رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا۟ وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾ فَكَذَّبُوهُ
فَأَنجَيْنَٰهُ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ فِى ٱلْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟
بِـَٔايَٰتِنَآ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾ ۞ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ
هُودًا ۗ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ
﴿٦٥﴾ قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن قَوْمِهِۦٓ إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِى
سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ ﴿٦٦﴾ قَالَ يَٰقَوْمِ
لَيْسَ بِى سَفَاهَةٌ وَلَٰكِنِّى رَسُولٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٦٧﴾

(٥٨) وولاٌتی بەپیت و چاك و ئاوەدان، دارو درەخت و رووەكـی تـێدا دەڕوێت بـەفەرمانی پـەروەردگاری، ئەوەش کە زۆنگ و پیس و بێ کەڵك بێت، شـتی بـێ سوود و بێ فەڕ نەبێت، هیچی لێ پەیدا نابێت، ئا بـەو شێوەیە بەڵگەو نیشانەی جـۆراو جـۆر دەهـێنینەوە بـۆ کەسانێك کە دڵسۆزن و سوپاسی خوا دەکەن.

(٥٩) سوێند بە خوا بەڕاستی ئێمە ـ نوح ـ مان رەوانە کرد بۆ سەر قەومەکەی، جا پێی وتن: ئەی گەل و هۆزم ئێوە هەر خوا بپەرستن، چونکە جگە لەو زاتە خوایەکی ترتان نیە، بەڕاستی من دەترسم لەرۆژێکی سـامناکـدا تووشی بەڵاو سزایەکی زۆرسەخت ببن.

(٦٠) دەسـتەی دەسـەڵاتداری قـەومەکـەی وتـیان: بەراستی ئێمە تۆ لەنێو گومراییەکی ئاشکرادا دەبینین!!

(٦١) نوح وتی: ئەی قەوم و هۆزم من هیچ گومراییەکم نیە بەڵکو من پێغەمبەرێکم و لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە رەوانە کراوم...

(٦٢) پەیامەکانی پەروەردگارمتان پێ رادەگەیەنم، من دڵسۆزیتان لەگەڵ دەکەم، ئەوەی من دەیزانم دەربارەی گەورەیی و باڵادەستی خوا، ئێوە نایزانن...

(٦٣) ئایا ئێوە سەرسام بوون لەهاتنی بەرنامە و یادخەرەوەیەك لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆ سەر پیاوێکی (ڕاستگۆ) لە خۆتان؟ تا بێدارتـان بکـاتەوەو دیـنداری و خـوانـاسی بکـەن، بـۆ ئـەوەی سەرئەنجام رەحمتان پێ بکرێت.

(٦٤) (دوای ٩٥٠ ساڵ هەوڵ و کۆشش) هەر بەرنامەکەیان بە درۆزانی و بروایان پێ نەکـرد، جـا ئێمەش خۆی و ئەو ئیماندارانەی لەگەڵیدا بوون لەکەشتیەکەدا رزگارمان کردن و ئەوانەی بروایان نەهێنا بەئایەت و فەرمانەکانمان نوقمی زریانەکەمان کردن، چونکە بەڕاستی ئەوان گەلێکی کوێرو نابینا بوون (لە ئاستی راستیەکاندا).

(٦٥) بۆ قەومی (عاد)یش (هود)ی برایانمان نارد (هەروەکو نوح) وتی: ئەی گەل و عەشرەتم هەر خوا بپەرستن چونکە جگە لەو زاتە خوایەکی ترتان نیە، ئایا ئەوە لە خوا ناترسن؟!

(٦٦) ئەو دەسەڵاتدارانەی کە بێ بروا بوون لە قەومەکەی وتیان: بەڕاستی ئێمە تۆ لە نێو نەفامیدا دەبینین (تۆ ناگۆڕێیت و پێش ناکەویت) و بەڕاستی ئێمە وادەزانین تۆ یەکێکیت لە درۆزنەکان.

(٦٧) (هود) فەرمووی: ئەی قەوم و عەشرەتم من هیچ گێلی و نـەفامیەکـم پـێوە نـیە، بـەڵکو مـن فرستادەیەکم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە...

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾ أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا ۖ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۖ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۚ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧١﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً ۖ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ ۖ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

(٦٨) پەیامەکانی پەروەردگاری خۆمتان پێ رادەگەیەنم و من بۆ ئێوە دڵسۆزو ئەمینم...

(٦٩) ئـایا ئـێوە سـەرسام بـوون لە هـاتنی بـەرنامە و یادخەرەوەیەك لەلایـەن پـەروەردگارتانەوە بـۆ سـەر پیاوێکی (ڕاستگۆ) لە خۆتان؟ تا بێدارتان بکاتەوە، جا یادی ئەو کاتە بکەنەوە کە خوا ئێوەی کردە جێنشین لە دوای قـەومی نـوح، لە ڕووی جـەستەوە زیـاد لەوان گەورە و تێرو تەواو بـەدیهێنان کـەواتـە یـادی نـازو نیعمەتەکانی خوا بکەن بۆ ئەوەی سەرفراز بن.

(٧٠) (کەچی قەومی نالەبار لە وەڵامیدا) وتـیان: ئـایا تۆهاتویتە لامان بۆ ئەوەی تەنها خوا بـپەرستین و واز لەو پەرستراوانە بهێنین (کە ساڵەهایە) باو و باپیرانمان دەیـانپەرستن؟! (بـە گـاڵتە و بـێ بـاوەڕیەوە وتـیان): کەوابوو ئەگەر تۆ لە ڕاستگۆیانیت ئەو بەڵێنانەی کە پێمان دەدەیت بۆمان پێش بهێنە!!

(٧١) هود فەرمووی: ئیتر ئەوە بەڵاو ناخۆشی و خەشمی خوا کەوتە سەرتان، ئایا ئەوە ڕاستە ئـێوە موجادەلەو دەمە دەمێم لەگەڵ دەکەن لەسەر کۆمەڵێك بت و پەیکەر کە خۆتان و بـاوو بـاپیرانـتان ناوتان ناون؟ بێگومان هیچ پەیوەندیەکیان بە خواوە نیە، هیچ بەڵگەیەك لەلایەن خواوە دانەبەزیوە کە ئەوانە بچوکترین کاریان بەدەست بێت، ئێوە چاوەڕێ بن، منیش لەگەڵتاندا لە چاوەڕوانانم.

(٧٢) ئینجا (دوای دابەزینی خەشمی خوایی) هودو ئەو ئیماندارانەی لەگەڵی بوون، بـەرەحمەتێکی تایبەتی خۆمان، رزگارمان کردن، ئەوانەش کـە ئـایەت و هـەڕەشەکـانی ئـێمەیان بـەدرۆ دەزانـی دوابڕاومان کردن چونکە باوەڕدار نەبوون. (بەهەڕەشەو مژدەکانمان).

(٧٣) بۆ سەر قەومی (ثمود) یش (صاڵح) ی برایانمان نارد (ئەویش پێی وتن): ئەی گەلەکەم خـوا بپەرستن چونکە جگە لەو خوایەکی ترتان نیە، ئەوەتا بەڕاسـتی مـوعجیزەی ئـاشکراتـان لەلایـەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە، ئەمە وشترێکە لەلایەن خواوە بەتایبەت بۆ ئێوەی بەدیهێناوە (لەسەر داخوازیی خۆتان) کە موعجیزەیەکی ئاشکرایە، وازی لێ بهێنن با بلەوەرێت لە زەوی خواداو دەست درێژی مەکەنە سەرو ئازاری مەدەن (چونکە هەر ئازارتاندا) سزاو بەڵایەکی بەئێش و ئازار داوێن گیرتان دەبێت...

وَٱذْكُرُوٓاْ إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ ٱلْجِبَالَ بُيُوتًا ۖ فَٱذْكُرُوٓاْ ءَالَآءَ ٱللَّهِ وَلَا تَعْثَوْاْ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُواْ مِن قَوْمِهِۦ لِلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُواْ لِمَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَٰلِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِۦ ۚ قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرْسِلَ بِهِۦ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾ قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوٓاْ إِنَّا بِٱلَّذِىٓ ءَامَنتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ ﴿٧٦﴾ فَعَقَرُواْ ٱلنَّاقَةَ وَعَتَوْاْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُواْ يَٰصَٰلِحُ ٱئْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾ فَأَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُواْ فِى دَارِهِمْ جَٰثِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَٰقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّى وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ ٱلنَّٰصِحِينَ ﴿٧٩﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ أَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِ ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

(٧٤) یادی ئەو کاتەش بکەنەوە کە خوا ئێوەی کردە جێنشین لە دوای قەومی عاد، ژیانی لەسەر زەویدا بۆ ئاسان کردن، لە دەشتەکاندا کۆشك و تەلار دروست دەکەن، لە شاخ و کێوەکانیشدا ژوور دادەتاشن، کەواتە یادی نازو نیعمەتەکانی خوا بکەن و تۆوی خراپە و فەسادو گوناهـ لەسەر زەویدا مەچێنن.

(٧٥) (دوای ئەو یادخستنەوانەی صالح پێغەمبەر) دەستەی دەسەڵاتداران، ئەوانەی لووت بەرزیان کرد لە قەومەکەی وتیان بەوانەی کە چەوسێنراونەتەوە، لەوانەی کە باوەڕیان هێناوەو ئیماندارن: باشە ئێوە دەزانن کە صاڵح لەلایەن پەروەردگاریەوە رەوانە کراوە؟! ئیمانداران وتیان: بە دڵنیاییەوە ئێمە باوەڕدارین بەو پەیامەی کە بەودا رەوانە کراوە.

(٧٦) (بەڵام) ئەوانەی کە خۆیان بەزل و گەورە دەزانی وتیان: بەڕاستی ئێمە بێ بڕواین بەوەی ئێوە بڕواتان پێ هێناوە!

(٧٧) یەکسەر (چوون) وشترەکەیان سەربڕی و لە فەرمانی پەروەردگاریان یاخی بوون و وتیان: ئەی صاڵح ئەگەر تۆ لە پێغەمبەرانیت ئادەی ئەو هەڕەشانەی کە لێمانی دەکەیت بۆمان پێش بهێنە.

(٧٨) ئینجا یەکسەر (دوای سەربڕینی وشترەکە) بوومەلەرزەیەك و دەنگێکی سامناك گرتنی و پێچانیەوە و دوا بە دوای ئەوە هەموو لە ماڵەکانیاندا بەچۆکدا هاتن و هێزی ئەژنۆیان شکاو تیاچوون.

(٧٩) (جا صاڵح پێغەمبەر، پشتی تێکردن) و وتی: ئەی قەوم و عەشرەتم سوێند بە خوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم بەچاکی پێڕاگەیاندن و دڵسۆزیم لەگەڵ کردن، بەڵام (بەداخەوە) ئێوە دڵسۆزانتان خۆش ناوێت.

(٨٠) یادی (لوط پێغەمبەریش) بکە کاتێك بە قەومەکەی وت: چۆن ئێوە گوناهو تاوانێکی وا دەکەن کە تا ئێستا هیچ کەس پێش ئێوە لە جیهاندا گوناهو تاوانی وای نەکردوە؟!

(٨١) چونکە ئەوەتە ئێوە ئارەزووی (جنسی) خۆتان لەگەڵ پیاواندا ئەنجام دەدەن لەباتی ژنانی هاوسەرتان، نەخێر ئێوە قەومێکی ناپوخت و سنوور بەزێن و زیادەڕەون.

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾ فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٨٣﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًاۖ فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًاۗ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْۖ فَأَوْفُواْ ٱلْكَيْلَ وَٱلْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُواْ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَاۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾ وَلَا تَقْعُدُواْ بِكُلِّ صِرَٰطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِهِۦ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًاۚ وَٱذْكُرُوٓاْ إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْۖ وَٱنظُرُواْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾ وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنكُمْ ءَامَنُواْ بِٱلَّذِىٓ أُرْسِلْتُ بِهِۦ وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُواْ فَٱصْبِرُواْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ ٱللَّهُ بَيْنَنَاۚ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ ﴿٨٧﴾

(٨٢) وەڵامی قەومە نالەبارەکەی تەنها ئەوە بوو کە وتیان: ئەوانە شار بەدەرکەن چونکە ئەوانە کەسانێکن خۆیان پاك ڕادەگرن (داوێن پاکن و وەك ئێمە ناکەن)!!

(٨٣) ئێمەش لوط و خانەوادەکەیمان ڕزگار کرد، جگە لە هاوسەرەکەی، چونکە ئەویش لەو کەسانە بوو کە تیاچوون (لەبەر ئەوەی باوەڕی بە لوط پێغەمبەر نەبوو).

(٨٤) ئەوسا (بەردمان) بەسەرداباراندن، جا تەماشا بکەو سەرنج بدەو پەند وەرگرەو بزانە، سەرئەنجامی تاوانباران وبێ ڕەوشتان چۆن بوو.

(٨٥) بۆ هۆزی مەدیەنیش (شعیب)ی برایانمان نارد، ئەویش پێی وتن: ئەی قەوم و هۆزو گەلم تەنها خوا بپەرستن، چونکە جگە لەو زاتە خوایەکی ترتان نیە، ئەوەتە بەڕاستی بەڵگەو نیشانەی ڕوونتان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە، کەوابوو لە کێشانە و پێوانەدا (فێڵ و تەڵەکە مەکەن) و مافی خۆی بدەنێ، شتی خەڵکی سووك مەکەن و بێ نرخ تەماشای مەکەن، تۆوی فەساد و تاوانباری و گوناه لە زەویدا مەچێنن دوای چاکساز بوونی، ئەوانە چاکترە بۆتان ئەگەر ئێوە باوەڕدارن.

(٨٦) هەروەها لەسەر هیچ ڕێگەیەك دامەنیشن ڕێگە لەخەڵکی مەگرنو هەڕەشە یان لێمەکەن بەتایبەت لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە بەخوا، ڕێگریان لێمەکەن لەگرتنی ڕێبازی خواو بتانەوێت ڕێبازی خوا بەلاری و لەوێری پیشان بدرێت و پیادەی بکەن، یادی ئەو کاتەش بکەن کە کەم و لاواز بوون، ئینجا خوا زۆرو بەهێزی کردن، تەماشا بکەن و سەرنج بدەن و بزانن چۆن بوو سەرەئەنجامی ئەوانەی چێنەری تۆوی خراپەن.

(٨٧) خۆ ئەگەردەستەیەك لە ئێوە باوەڕی هێنابێت بەو بەرنامەیەی کە پێی ڕەوانە کراوم و دەستەیەکیش باوەڕیان نەهێنا، ئەوە خۆتان بگرن و چاوەڕێ بن هەتا خوا خۆی داوەری دەکات لە نێوانمانداو هەر ئەو زاتە خۆی چاکترینی دادوەرانە.

۞ قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ لَنُخۡرِجَنَّكَ يَٰشُعَيۡبُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَكَ مِن قَرۡيَتِنَآ أَوۡ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَاۚ قَالَ أَوَلَوۡ كُنَّا كَٰرِهِينَ ﴿٨٨﴾ قَدِ ٱفۡتَرَيۡنَا عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا إِنۡ عُدۡنَا فِي مِلَّتِكُم بَعۡدَ إِذۡ نَجَّىٰنَا ٱللَّهُ مِنۡهَاۚ وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّعُودَ فِيهَآ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّنَاۚ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمًاۚ عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡنَاۚ رَبَّنَا ٱفۡتَحۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ قَوۡمِنَا بِٱلۡحَقِّ وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡفَٰتِحِينَ ﴿٨٩﴾ وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ لَئِنِ ٱتَّبَعۡتُمۡ شُعَيۡبًا إِنَّكُمۡ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ ﴿٩٠﴾ فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ ﴿٩١﴾ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَاۚ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا كَانُواْ هُمُ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٩٢﴾ فَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ وَقَالَ يَٰقَوۡمِ لَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُمۡ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي وَنَصَحۡتُ لَكُمۡۖ فَكَيۡفَ ءَاسَىٰ عَلَىٰ قَوۡمٖ كَٰفِرِينَ ﴿٩٣﴾ وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّآ أَخَذۡنَآ أَهۡلَهَا بِٱلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمۡ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾ ثُمَّ بَدَّلۡنَا مَكَانَ ٱلسَّيِّئَةِ ٱلۡحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَواْ وَّقَالُواْ قَدۡ مَسَّ ءَابَآءَنَا ٱلضَّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ فَأَخَذۡنَٰهُم بَغۡتَةٗ وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ ﴿٩٥﴾

(٨٨) دەستەی دەسەڵاتداران، ئەوانەی لووت بەرزیان کرد لە قەومەکەی وتیان: ئەی شوعەیب سوێند بە خوا خۆت و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە لە گەڵتدا لە شارەکەماندا دەرتان دەکەین، یان بە ئارەزووی خۆتان بگەڕێنەوە نێو ئاینەکەمان، ئیمانداران وتیان: ئایا ئەگەر حەزیشی لێ نەکەین بەدڵیشمان نەبێت؟!

(٨٩) بەڕاستی ئێمە درۆمان بەناوی خواوە هەڵبەستووە، ئەگەر پەشیمان ببینەوە و بگەڕێینەوە ناو ئاینەکەی ئێوە، دوای ئەوەی کە خوا لە دەست (ئەو خورافاتە) رزگاری کردین، ئێمە بۆمان نیە بگەڕێینەوە بۆ ناو ئاینی ئێوە مەگەر ویستی خوای پەروەردگارمانی لەسەر بێت، زانست و زانیاری پەروەردگارمان فراوانەو هەموو شتێکی گرتۆتەوە، هەر بەخوا پشت و پەنامان بەستووە، پەروەردگارا خۆت داوەری بکە لەسەربنچینەی حەق و راستی لەنێوان ئێمە و قەوم و گەلماندا، چونکە تۆ چاکترینی دادوەرانی.

(٩٠) دەستەی دەسەڵاتداران لە گەڵی شوعەیب ئەوانەی کە بێباوەڕ بوون وتیان: سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێنی شوعەیب بکەون، بەراستی ئەو کاتە ئێوە لە زەرەرمەندانن.

(٩١) ئینجا یەکسەر بوومەلەرزەیەك و دەنگێکی سامناك گرتنی و پێچانیەوە و دوابەدوای ئەوە هەموو لەماڵەکانیاندا بە چۆکدا هاتن و هێزی ئەژنۆیان شکاو تیاچوون.

(٩٢) ئەوانەی کە بەرنامەی شوعەیبیان بەدرۆزانی و باوەڕیان پێی نەبوو (لەناو بران) هەروەك لەو ناوەدا نەبووبن و نەژیابن، ئەوانەی کە پەیامی شوعەیبیان بەدرۆزانی و باوەڕیان پێی نەبوو تەنها ئەوان زەرەرمەند و ماڵوێران بوون.

(٩٣) جاشوعەیب پێغەمبەر، پشتی تێهەڵکردن و وتی: ئەی قەوم و عەشرەتم سوێند بە خوا بەڕاستی پەیامەکانی پەروەردگارم بەچاکی پێڕاگەیاندن و دڵسۆزیم لەگەڵ کردن، ئیتر من چۆن خەم بخۆم بۆ قەومێك کە بێ باوەڕن.

(٩٤) لە هیچ شارو وڵاتێکدا هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردوە (کە خەڵکەکەی بەدرۆیان زانی بێت و بەگوێیان نەکردبێت) مەگەرخەڵکی ئەو شوێنەمان بەتەنگانە و نەخۆشی گیرۆدە کردوە، بۆ ئەوەی (دابچڵەکێن و تێفکرن) و دەست بکەن بەنزاو پاڕانەوەو لالانەوە.

(٩٥) پاشان شوێنی تەنگانەو ناخۆشیەکەمان گۆڕی بەشوێنی خۆشی و کامەرانی، هەتا بەتەواوی لە هەموو روویەکەوە زیادیان کردو کەوتنە خۆشیەوە و (وایان لێهات کە خۆشی و ناخۆشی بەتاقیکردنەوە دانەنێن) جا وتیان: بەڕاستی ناخۆشی و خۆشی تووشی باوو باپیرانیشمان بووە (ئەمە شتێکی ئاساییە!!) ئێمەش کتوپڕ گرتمانن لەکاتێکدا ئەوان هەستیان بە خۆیان نەکرد لەناومان بردن و تەخت و تاراجیانمان تێکدا.

وَلَوۡ أَنَّ أَهۡلَ ٱلۡقُرَىٰٓ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ لَفَتَحۡنَا عَلَيۡهِم بَرَكَٰتٖ
مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ وَلَٰكِن كَذَّبُواْ فَأَخَذۡنَٰهُم بِمَا كَانُواْ
يَكۡسِبُونَ ﴿٩٦﴾ أَفَأَمِنَ أَهۡلُ ٱلۡقُرَىٰٓ أَن يَأۡتِيَهُم بَأۡسُنَا بَيَٰتٗا
وَهُمۡ نَآئِمُونَ ﴿٩٧﴾ أَوَأَمِنَ أَهۡلُ ٱلۡقُرَىٰٓ أَن يَأۡتِيَهُم بَأۡسُنَا
ضُحٗى وَهُمۡ يَلۡعَبُونَ ﴿٩٨﴾ أَفَأَمِنُواْ مَكۡرَ ٱللَّهِۚ فَلَا يَأۡمَنُ
مَكۡرَ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَلَمۡ يَهۡدِ لِلَّذِينَ
يَرِثُونَ ٱلۡأَرۡضَ مِنۢ بَعۡدِ أَهۡلِهَآ أَن لَّوۡ نَشَآءُ أَصَبۡنَٰهُم
بِذُنُوبِهِمۡۚ وَنَطۡبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ فَهُمۡ لَا يَسۡمَعُونَ ﴿١٠٠﴾
تِلۡكَ ٱلۡقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيۡكَ مِنۡ أَنۢبَآئِهَاۚ وَلَقَدۡ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم
بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْ بِمَا كَذَّبُواْ مِن قَبۡلُۚ
كَذَٰلِكَ يَطۡبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿١٠١﴾ وَمَا وَجَدۡنَا
لِأَكۡثَرِهِم مِّنۡ عَهۡدٖۖ وَإِن وَجَدۡنَآ أَكۡثَرَهُمۡ لَفَٰسِقِينَ
﴿١٠٢﴾ ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ
فَظَلَمُواْ بِهَاۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ﴿١٠٣﴾
وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰفِرۡعَوۡنُ إِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٠٤﴾

(٩٦) خۆ ئەگەر خەڵکی شارەکان بەڕاستی باوەڕیان بهێنایەو خۆیان بپاراستایە، ئەوا بێگومان ئێمە دەرگای فەڕو بەرەکەتی ئاسمان و زەوییان لەسەر دەکردنەوە، بەڵام ئەوان کە پەیام و پێغەمبەرانی ئێمەیان بەدرۆزانی، ئێمەش بەهۆی ئەو کاروکردەوانەی کە دەیانکرد گرتمانن و لەناومان بردن.

(٩٧) جا ئایا خەڵکی شارەکان لەوە دڵنیان و ناترسن کە تۆڵەی ئێمە بێت بۆیان لە شەودا لە کاتێکدا کە ئەوان نوستوون؟!

(٩٨) ئایا خەڵکی شارەکان دڵنیاشن و ناترسن لەوەی کە تۆڵەی ئێمە بێت بۆیان لە چێشتەنگاودا، لەکاتێکدا ئەوان سەرگەرمی یاری و گەمەن.

(٩٩) ئایا دڵنیاو بێباك بوون لە نە خشەو پلانی خوا (لەسەر ئاستی تاك و کۆمەڵ یان لەسەر ئاستی حکومەت و گەلان)؟! جاکەس بێباك نابێت لە نەخشە و پلانی خوا جگە لە قەومی خەسارەتمەندو زەرەرمەند.

(١٠٠) ئایا دەریشنەکەوت بۆ ئەوانەی دێن بەدوای دەستەو چینەکانی پێش خۆیان پاش لەناوچوونی ئەوانەی کە تیایدا نیشتەجێ بوون کە ئەگەر بمانویستایە، بەهۆی گوناهەکانیانەوە تووشمان دەکردن (وەك چۆن خەڵکانی پێش خۆیانمان لەناو برد) و مۆرمان دەنا بەسەر دڵەکانیاندا، ئەوسا ئیتر ئەوان دەزگای بیستن لەدەست دەدەن.

(١٠١) (ئەی محمد ﷺ) ئەو شارو ناوچانە هەندێك لە هەواڵ و بەسەرهاتەکانیانت بۆ دەگێڕینەوە، سوێند بەخوا بێگومان پێغەمبەرانیان بۆ هات، هاوڕێ لەگەڵ چەندەها موعجیزەدا، ئیتر وەنەبێت ئەوانە باوەڕیان هێنابێت بەوەی کە پێشتر بڕوایان پێی نەبوو، ئا بەو شێوەیە خوا مۆر دەنێت بەسەر دڵی بێ باوەڕاندا.

(١٠٢) زۆربەی زۆری ئەو خەڵکە سەرگەردانەمان نەبینی کەپەیمان شکێن نەبن، بەڕاستی زۆربەی ئەوانمان بەدەرچوو لە ئاینی خوا بینی. (تاوانکارو تاوانبار بوون).

(١٠٣) پاشان لە دوای ئەو (پێغەمبەرانەی کە باسکران) موسامان هاوڕێ لەگەڵ موعجیزەی جۆراو جۆردا بۆ سەرفیرعەون و دارو دەستەکەی رەوانەکرد، کەچی ستەمیان لەخۆیان کردو پێی بێباوەڕ بوون، جا تەماشا بکە و ببینەو بزانە چۆن بوو سەرئەنجامی ئەوانەی کە چێنەری تۆوی خراپە بوون.

(١٠٤) موسا وتی: ئەی فیرعەون؛ چاك بزانە و دڵنیابە کە من رەوانە کراوو فرستادەم لەلایەن پەروەردگاری جیهانەکانەوە...

حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ ۚ قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿١٠٥﴾ قَالَ إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾ فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ وَنَزَعَ يَدَهُۥ فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ ﴿١٠٨﴾ قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾ يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ ۖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾ قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ ﴿١١١﴾ يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾ وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓا۟ إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِىَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلْقُوا۟ ۖ فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟ سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ ۞ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

(١٠٥) هەمیشە سوورم لەسەر ئەوەی هیچ شتێك نەڵێم بەناوی خواوە جگە لەحەق و راستی نەبێت، بێگومان من بەبەڵگەیەکی روونەوە لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووم بۆ لاتان:کەواتە (ئەی فیرعەون) داواکارم نەوەی ئیسرائیل ئازاد بکەیت، با لەگەڵ مندا بن و (دەست مەهێنە ریگەیان).

(١٠٦) (فیرعەون بروای نەکرد) و وتی: ئەگەر بەڵگەیەکت هێناوە، دە بیخەرە روو، ئەگەر تۆ لە راستگۆیانیت.

(١٠٧) ئینجا موسا دارعاساکەی فڕێداو دەستبەجێ بوو بەمارێکی گەورە وئاشکرا.

(١٠٨) دەستیشی (خستە بن باڵی) ودەری هێنایەوە خێرابوو بە (کافوری) سپی و بریقەی دەدایەوە بۆ تەماشاکەران.

(١٠٩) هەندێك لە دەسەلاتدارانی دارو دەستەی فیرعەون وتیان: بەراستی ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە!!

(١١٠) (بەم شتانە) دەیەوێت لەوڵات و نیشتمانتان دەرتانپەڕێنێت، جا چ فەرمانێك دەدەن؟!

(١١١) وتیان: جارێ وازی لێبهێنە لەگەڵ براکەیدا و چەند پیاوێك بنێرە لە شارەکاندا تا هە موو جادووگەران کۆ بکەنەوە...

(١١٢) هەوڵ بدەن هەموو جادووگەرێکی زاناو شارەزات بۆ پەیدا بکەن.

(١١٣) (دوای چەند رۆژێك) جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون وتیان: پاداشتێك، شاباشێکمان دەست دەکەوێت ئەگەر ئێمە ٥لەم ململانێیەدا) بردمانەوە؟!

(١١٤) (فیرعەون) وتی: بەڵێ (ئەی چۆن) ئێوە لە نزیکان و بەرێزان دەبن.

(١١٥) ئەوسا جادووگەران وتیان: ئەی موسا، یان ئەوەیە تۆ دەست بەکار دەبیت و دایدەبەزێنیت یان ئێمە دەستبەکار دەبین و دایدەبەزێنین.

(١١٦) موسا وتی: دە ئێوە دەست بەکاربن و دایبەزێنن، جاکاتێك دایانبەزاند، جادوویان لە چاوی خەڵکی کردو ترساندیانن و جادوویەکی زۆر گەورەیان پێش هێناو بەرپاکرد.

(١١٧) ئێمەش نیگامان نارد بۆ موسا کە دارعاساکەت فڕێ بدە، جا دەستبەجێ (هەر کە فڕێیدا) ئەو فرو فێڵەی کە دەیانکرد هەمووی هەڵلووشی.

(١١٨) ئەوسا ئیتر حەق چەسپاو دەرکەوت و (سیحرو جادوو) پووچەڵ بووەوە ئەوەی کردیان ناکام بوو.

(١١٩) ئیتر لەو گۆڕەپانەدا (فیرعەون و دارودەستەکەی) شکستیان پێهێنراو بەسەر شۆریی و شەرمەزاری گەڕانەوە.

(١٢٠) (کاتێك دڵنیابوون ئەوە موعجیزەیەو لەدەسەلاتی ئادەمیزادا نیە) جادووگەران خران بەروودا و سوژدەیان برد. (بۆ خوای گەورەو تاك و تەنها).

قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٢١﴾ رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ﴿١٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ ءَامَنتُم بِهِۦ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوهُ فِى ٱلْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُواْ مِنْهَآ أَهْلَهَا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾ لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾ قَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا تَنقِمُ مِنَّآ إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِـَٔايَٰتِ رَبِّنَا لَمَّا جَآءَتْنَا ۚ رَبَّنَآ أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾ وَقَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُۥ لِيُفْسِدُواْ فِى ٱلْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَءَالِهَتَكَ ۚ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَآءَهُمْ وَنَسْتَحْىِۦ نِسَآءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَٰهِرُونَ ﴿١٢٧﴾ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ٱسْتَعِينُواْ بِٱللَّهِ وَٱصْبِرُوٓاْ ۖ إِنَّ ٱلْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۖ وَٱلْعَٰقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾ قَالُوٓاْ أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا وَمِنۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ بِٱلسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

(١٢١) جادووگەران وتیان: ئێمە باوەڕێکی پتەومان هێناوە بە پەروەردگاری جیهانیان...

(١٢٢) کە پەروەردگاری موسا و هاروونە.

(١٢٣) فیرعەون وتی: ئایا باوەڕتان هێنا بە پەروەردگاری موسا و هاروون، پێش ئەوەی من مۆڵەت و رووخسەتتان بدەم؟! بەڕاستی دیارە کە ئەمە پیلانێکە سازتانداوە و گێراوتانە لە شارەکەدا تا خەڵکەکەی لێ دەربەدەر بکەن، جا لەمەولا دەزانن (چیتان بەسەر دەهێنم)...

(١٢٤) سوێند بێت دەست و قاچتان راست و چەپ دەبڕم، پاشان سوێند بێت هەمووتان هەڵدەواسم و لە خاچتان دەدەم.

(١٢٥) (جادووگەرانی ئەوسا کە ئیماندارانی ئێستەن) وتیان: (ئێمە باکمان نیە) بەڕاستی ئێمە هەر بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە...

(١٢٦) بۆیە تۆڵە لە ئیمە دەسێنیت چونکە باوەڕمان بەبەڵگە و موعجیزەکانی پەروەردگارمان هێناوە، کاتێك بۆمان هات، (پاشان دەستی نزاو پارانەوەیان بەرز کردەوە و وتیان) پەروەردگارا خۆگری و ئارامیمان بەسەردا بڕێژەو بە موسڵمانێتی بمانمرێنە.

(١٢٧) هەندێك لە دەسەڵاتدارانی دارو دەستەی فیرعەون وتیان: ئایا (هەروا بەئاسانی) واز لە موساو قەومەکەی دەهێنیت بۆ ئەوەی خراپە و تاوان بکەن لەم زەویەداو خەڵکەکە واز لە خۆت و خواکانت بهێنن؟! فیرعەون وتی: (چۆن وازیان لێ دەهێنین) لەمەودوا بەزۆریی کوڕەکانیان دەکوژین، ئافرەتانیشیان بەزیندوویی دەهێڵینەوە (بۆ کەنیزەکی)، بەڕاستی ئێمە بەسەریاندا زاڵین و چاوپۆشیان لێناکەین.

(١٢٨) موسا بەقەومەکەی وت: داوای کۆمەکی و پشتیوانی لە خوا بکەن و دان بە خۆدا بگرن و ئارامگر بن، بەڕاستی زەوی موڵکی خوایەو دەیسپێرێت بەهەر کەس کە بیەوێت لە بەندەکانی، سەرئەنجامیش هەر بۆ پارێزکارانە.

(١٢٩) (قەومەکەی موسا دیارە زۆر لە ناخۆشیدا بوون) بۆیە وتیان: پێش ئەوەی تۆ بێیتە ناومان و دوای ئەوەش کە هاتوویت (باروودۆخی ئێمە نەگۆڕاوە) هەر ئازاردراو بووین، موسا وتی: ئومێد وایە پەروەردگارتان دوژمنەکەتان لەناو ببات و بتانکاتە جێنشین لە زەویدا، ئەوسا سەیرتان دەکات کە ئێوە چۆن کاردەکەن!!

(١٣٠) سوێند بەخوا ئێمە شوێنکەوتوەکان و گەلی فیرعەونمان گیرۆدەی چەند ساڵێکی گرانی ونەهاتی و کەم بونەوەی رزق و رۆزیی و بەروبوومەکان کرد، بۆ ئەوەی ئەوان دابچڵەکێن و پەند وەرگرن و بیربکەنەوە.

فَإِذَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡحَسَنَةُ قَالُواْ لَنَا هَٰذِهِۦۖ وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٞ يَطَّيَّرُواْ بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓۗ أَلَآ إِنَّمَا طَٰٓئِرُهُمۡ عِندَ ٱللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُواْ مَهۡمَا تَأۡتِنَا بِهِۦ مِنۡ ءَايَةٖ لِّتَسۡحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمُ ٱلطُّوفَانَ وَٱلۡجَرَادَ وَٱلۡقُمَّلَ وَٱلضَّفَادِعَ وَٱلدَّمَ ءَايَٰتٖ مُّفَصَّلَٰتٖ فَٱسۡتَكۡبَرُواْ وَكَانُواْ قَوۡمٗا مُّجۡرِمِينَ ﴿١٣٣﴾ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيۡهِمُ ٱلرِّجۡزُ قَالُواْ يَٰمُوسَى ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَۖ لَئِن كَشَفۡتَ عَنَّا ٱلرِّجۡزَ لَنُؤۡمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرۡسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ﴿١٣٤﴾ فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُمُ ٱلرِّجۡزَ إِلَىٰٓ أَجَلٍ هُم بَٰلِغُوهُ إِذَا هُمۡ يَنكُثُونَ ﴿١٣٥﴾ فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ فَأَغۡرَقۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡيَمِّ بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ ﴿١٣٦﴾ وَأَوۡرَثۡنَا ٱلۡقَوۡمَ ٱلَّذِينَ كَانُواْ يُسۡتَضۡعَفُونَ مَشَٰرِقَ ٱلۡأَرۡضِ وَمَغَٰرِبَهَا ٱلَّتِي بَٰرَكۡنَا فِيهَاۖ وَتَمَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ ٱلۡحُسۡنَىٰ عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ بِمَا صَبَرُواْۖ وَدَمَّرۡنَا مَا كَانَ يَصۡنَعُ فِرۡعَوۡنُ وَقَوۡمُهُۥ وَمَا كَانُواْ يَعۡرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

(١٣١) جا ئەوانە کاتێك خێرو چاکەیەکیان بۆ بێت ئەوە دەڵێن: ئــەمە حــەقی خـۆمانە و ئـێمە شـایستەین، خـۆ ئـەگـەر ناخۆشیەکیان تووش بێت ئـۆباڵ و شـوومیان دەدەنـە پـاڵ موساو ئەوانەی لەگەڵیدا بوون، ئاگاداربن بەڕاستی هەرچی ڕەشبینی و گەشبینیان هەیە هەمووی لەلایەن خواوەیە، بەڵام زۆربەیان ئەم ڕاستیانە تێ ناگەن و نایزانن.

(١٣٢) (فیرعەون و دارو دەستەی) وتیان: هـەر چـیمان بـۆ بهێنێت لە بـەڵگەو مـوعجیزە تـا بـەوهۆیەوە چـاوبەستمان لێبکەی، ئەوە ئێمە هەر بڕوادارنین بە تۆ!!

(١٣٣) جا ئێمەش بەڵای لافاوو کـولله و ئـەسپێ و بـۆقی جۆراو جۆرو خوێنمان نـاردە سـەریان لە کـاتێکدا ئـەوانـە چەندەها بەڵگەی ڕوون بوون (لەسەر تاوانباریان)، کـەچی ئەوان هەر لووت بەرزیان کردو خۆیان بەزل و گەورەزانی، بەڕاستی قەومێکی تاوانبارو تاوانکار بوون.

(١٣٤) جاکاتێکیش هەر بەڵایەك لەو بەڵایانە بەسەریاندا هات (پەنایان دەبرد بۆ موسا) و دەیانوت: ئەی موسا (فریامان بکەوە) لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان، بەو پەیمانەی کە خوا لای داناویت، سوێند بە خوا ئەگەر ئەم بەڵایانەمان لەسەر هەڵگری ئەوسا بێگومان باوەڕت پێدەکەین و نەوەی ئیسرائیلیش ئـازاد دەکـەین و لەگەڵتا دەیانێرین.

(١٣٥) جا کاتێك بەڵاکانمان لەسەر لادەبردن بۆ کاتێکی دیاریکراو کە ئـەوان پـێی دەگـەیشتن، ئـەوە خـێرا پەیمانەکانیان دەشکاندو لە سنوور دەترازان و (دەچوونەوە دۆخی جاران).

(١٣٦) جا ئێمەش تۆڵەمان لێسەندن و نوقمی دەریامان کردن، چونکە ئەوان بڕوایان بە بەڵگە و موعجیزەکانی ئێمە نەبوو بە درۆیان دادەنا و، ئەوان خۆیان لێ گێل دەکرد.

(١٣٧) ئەوسا ئەو قەوم و گەلەی لاواز دەکران و دەچەوسێنرانەوە لە هەموو خۆرهەڵات و خـۆرئاوای ئـەو وڵاتەی کە فەڕو بەرەکەتمان بەسەردا ڕژاند بوو کردمانە جێنشین، بەڵێنی ڕاست و جوانـی پـەروەردگارت (ئەی محمد ﷺ) جێبەجێ بوو بۆ نەوەی ئیسرائیل بەهۆی ئەوەی کە ئارامیان لەسەرگرت، (کەواتـە ئـەگـەر ئوممەتی تۆیش ئاوا خۆگربن بێگومان هەمان ئەنجام بەدەست دەهێنن)، هەرچیش فیرعەون و قـەومەکـەی دروستیان دەکردو ئەو کۆشك و تەلارسازیەی کە دەیانکرد، هەر هەموویمان کاول و وێران کرد.

وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ فَأَتَوۡاْ عَلَىٰ قَوۡمٖ يَعۡكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصۡنَامٖ لَّهُمۡۚ قَالُواْ يَٰمُوسَى ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ قَالَ إِنَّكُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ مُتَبَّرٞ مَّا هُمۡ فِيهِ وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿١٣٩﴾ قَالَ أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِيكُمۡ إِلَٰهٗا وَهُوَ فَضَّلَكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَإِذۡ أَنجَيۡنَٰكُم مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ يُقَتِّلُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ وَفِي ذَٰلِكُم بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ ﴿١٤١﴾ ۞ وَوَٰعَدۡنَا مُوسَىٰ ثَلَٰثِينَ لَيۡلَةٗ وَأَتۡمَمۡنَٰهَا بِعَشۡرٖ فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرۡبَعِينَ لَيۡلَةٗۚ وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ ٱخۡلُفۡنِي فِي قَوۡمِي وَأَصۡلِحۡ وَلَا تَتَّبِعۡ سَبِيلَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ قَالَ رَبِّ أَرِنِيٓ أَنظُرۡ إِلَيۡكَۚ قَالَ لَن تَرَىٰنِي وَلَٰكِنِ ٱنظُرۡ إِلَى ٱلۡجَبَلِ فَإِنِ ٱسۡتَقَرَّ مَكَانَهُۥ فَسَوۡفَ تَرَىٰنِيۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلۡجَبَلِ جَعَلَهُۥ دَكّٗا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقٗاۚ فَلَمَّآ أَفَاقَ قَالَ سُبۡحَٰنَكَ تُبۡتُ إِلَيۡكَ وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿١٤٣﴾

(١٣٨) لەوەودوا نەوەی ئیسرائیلمان لە دەریاکە پەڕانـدەوە، دوای تاوێك ڕێیان کەوت لە خـەڵکێك کـە بـەدەوری بـتە کانیاندا دەخولانەوەو دەیانپەرستن، (دەستەیەکـیان) وتـیان: ئەی موسا خوایەکیش بۆ ئێمە ساز بکە وەکو ئەوانە ئەوەتە چەند خوایەکیان هەیە!! موسا پـێی وتـن: بـەڕاسـتی ئـێوە قەومێکن نەدەزانن و نەدەفامن...

(١٣٩) بێگومان ئائەوانە ئەوەی تێدا دەژیـن لەنـاوچووە و، پووچەڵە ئەو کاروکردەوانەی کەدەیکەن.

(١٤٠) موسا وتی: ئایا کەی ڕەوایە بێجگە لە خوا خوایەکی ترتان بۆ بخوازم، لەکاتێکدا کە ئەو زاتە لەناو خەڵکی ئـەم جیهانەدا هەڵی بژاردوون و ڕێزی زیاتری لێناوون.

(١٤١) یادی ئەو کاتەش بکەن کە ڕزگارمان کـردن لە دارو دەستەی فـیرعەون کـاتێك کـە نـاسۆرترین ئـەشکەنجەیان دەدان، بەشێوەیەکی دڕندانە زۆرینەی کوڕەکـانی ئـێوەیان دەکوشت و ئافرەتەکانی ئێوەشیان دەهێشتەوە (بۆ کەنیزەکی)، لەوەشدا بەڵاو تاقیکردنەوەیەکی گەورە هەیە بۆتان لەلایەن پەروەردگارتانەوە (بۆچی زوو فەرامۆشتان کرد).

(١٤٢) بەڵێنی سی شەومان بە موسادا (کە خواپەرستی تێدا بکات، تا ئامادە بێت بۆ وەرگرتنی تەورات) و بە دەشەویتر ماوەکەمان تەواو کرد، ئینجا کاتی گفتوگۆی موسا لەگەڵ پەروەردگاریدا تەواو بوو کە گەیشتە چل شەو، موسا (پێش ڕۆیشتنی بۆ کێوی طور) بەهاروونی برای وت: ئیتر تۆ لە جیاتی من بـە لەنـاو قـەوم و عەشرەتمدا دەوری چاکسازی ببینە و نەکەیت شوێن ڕێبازی ئەوانە بکەویت کە چێنەری تۆوی خراپەن.

(١٤٣) جاکاتێك موسا هات بۆ کات و شوێنی دیاریکراومان و پەروەردگاریشی گـفتوگۆی ڕاسـتەو خـۆی لەگەڵدا ئەنجامدا (دیارە لە حاڵەتێکی ڕۆحی و دەروونی زۆر بەرزدا بووە، کەوتۆتە جیهانێکی زۆر سەیرو خۆشەوە کە قەڵەم ناتوانێت باسی بکات و زمان ناتوانێت وەسفی بکات، ئاخر ناحەقی نیە، پەروەردگاری ئەم بوونەوەرە گفتوگۆ لەگەڵ بەندەیەکی خۆیدائەنجام بدات، با پێغەمبەریش بێت، بۆیە لە خۆشیدا هاتە گفت و) وتی: (تو خوا، خوایەگیان، ئەی پەروەردگاری ئازیزم) خۆتم نیشان بـدە تـا تـێر تـەماشات بکـەم، خـوای گەورەش فەرمووی: هەرگیز (لە دنیادا) نـامبینیت (بـۆ دڵنیاکـردنی لەوەی کـە بـەرگەی تـەجەلای زاتـی پەروەردگار ناگرێت) پێی فەرموو: بەڵام (ئەگەر هەر حەز دەکەیت) سەیری ئەو چیایە بکە، جا ئەگەر مایەوە لە جێگەی خۆیدا ئەوا لەوەودوا تۆش من دەبینیت، جاکاتێك پەروەردگاری خۆی نیشانی کێوەکەداو تەجەلای کرد، کێوەکەی سووتاند و ورد و خاشی کرد، ئیتر موساکەوت و لە هۆش خۆی چوو، ئینجاکاتێك هاتەوە هۆش خۆی (زانی داخوازیەکەی زۆر گەورە بووە) وتی: ستایش و بێگەردی و کەماڵ هەر شایستەی تـۆیە، مـن پەشیمانم لە داخوازیەکەم و گەڕامەوە بۆ لای تۆ و من یەکەم کەسم لە ئیمانداران.

قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنِّي ٱصۡطَفَيۡتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ بِرِسَٰلَٰتِي وَبِكَلَٰمِي فَخُذۡ مَآ ءَاتَيۡتُكَ وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وَكَتَبۡنَا لَهُۥ فِي ٱلۡأَلۡوَاحِ مِن كُلِّ شَيۡءٖ مَّوۡعِظَةٗ وَتَفۡصِيلٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ فَخُذۡهَا بِقُوَّةٖ وَأۡمُرۡ قَوۡمَكَ يَأۡخُذُواْ بِأَحۡسَنِهَاۚ سَأُوْرِيكُمۡ دَارَ ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿١٤٥﴾ سَأَصۡرِفُ عَنۡ ءَايَٰتِيَ ٱلَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَإِن يَرَوۡاْ كُلَّ ءَايَةٖ لَّا يُؤۡمِنُواْ بِهَا وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلرُّشۡدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗا وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلۡغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗاۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ ﴿١٤٦﴾ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَلِقَآءِ ٱلۡأٓخِرَةِ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡۚ هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ وَٱتَّخَذَ قَوۡمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعۡدِهِۦ مِنۡ حُلِيِّهِمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا لَّهُۥ خُوَارٌۚ أَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّهُۥ لَا يُكَلِّمُهُمۡ وَلَا يَهۡدِيهِمۡ سَبِيلًاۘ ٱتَّخَذُوهُ وَكَانُواْ ظَٰلِمِينَ ﴿١٤٨﴾ وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيۡدِيهِمۡ وَرَأَوۡاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ ضَلُّواْ قَالُواْ لَئِن لَّمۡ يَرۡحَمۡنَا رَبُّنَا وَيَغۡفِرۡ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

(١٤٤) (خوای گەورە) فەرمووی: ئەی موسا بەڕاستی مــن تــۆم هــەڵبژاردوە لەنــاو خــەڵكیدا بــەهۆی پەیامەكانمەوە، گفتوگۆ كردنیشم لەگەڵ تۆدا (ڕێـزێكی تایبەتی یە)، جا هەرچیەكم پێبە خشـیوویت بـە تـوندو تۆڵی بیگرەو پەیرەوی بكەو رای بگەیەنە، هـەمیشە و بەردەوامیش لە سوپاسگوزاران بە.

(١٤٥) لە تابلۆكانی (تەوراتیشدا) لە هەموو بابەتێكمان بۆ تۆمار كردبوو، ئامۆژگاری تێرو تـەواو (بـۆ هـەموو چالاكیەكانی ژیان)، هەروەها روون كردنەوە بۆ هەموو شتێك و هەموو بابەتێك، كەوابوو ئەی موسا: بەتوندی بیانگرە و پەیرەویان بكەو فەرمان بە قەومەكەشت بدە: كە بە جوانترین شێوە وەریان بگرن و پەیرەویان بكەن، لە ئایندەدا خانووبەرە و شوێنی تـاوانـبارو لە سـنوور دەرچوانتان نیشان دەدەم (چۆن وێرانی دەكەین).

(١٤٦) ئەو كەسانەی كە بەناحەق فیز دەكەن لە زەویداو خۆیان بەگەورەتر دەنـوێنن (لە خـەڵكی)، لەمەودوا رووی دڵیان وەردەچەرخێنم لە تێگەیشتنی ئایەت و فەرمانەكانم، خۆ ئەوانە ئەگەر هـەر بەڵگە و نیشانەیەك ببینن ئەوە باوەڕی پێناكەن، ئەگەر ڕێبازی بەرژەوەندی دنیاو قیامەت ببینن ئەوە نایگرنەبەر، خۆ ئەگەر ڕێبازی ئارەزوو پەرستی و گومرایی ببینن، ئەوە دەیگـرنە بـەرو پـەیرەوی دەكەن، ئەوەش لەبەر ئەوەیە چونكە بەراستی ئەوان بڕوایان بەئایەت و فەرمانەكانی ئێمە نەبوو لێی بێئاگا بوون.

(١٤٧) جا ئەوانەی كە ئایەت و فەرمانەكانی ئێمە و بە یەكگەیشتنەوەیان لە دواڕۆژدا بەدرۆزانی، ئەوانە هەمووكاروكردەوەكانیان پووچ و بێ نرخ و بێ سوود بـوو، ئـایا پـاداشـتی هـیچ شـتێكیان دەدرێتەوە جگە لەوەی كە دەیانكرد؟!

(١٤٨) جا لە دوای چوونی موسا (بۆ كێوی طور) قەومەكەی پەیكەری گوێرەكەیەكیان لە خشڵەكانیان دروست كرد، كە بۆڕەیەكی هەبوو!! ئایا ئەوان نەیانزانی كە ئەوە بەراستی قسەیان لەگەڵدا ناكات و ڕێنموویان ناكات بۆ هیچ ڕێیەك، (سەیرە لەگەڵ ئەو هەموو كەم و كووڕیانەشدا) كردیان بـەخوای خۆیان، ئەوانە ستەمكار بوون.

(١٤٩) كاتێكیش كە لە دەستیان چوو و پەشیمان بوونەوە و (ڕاستییان بۆ دەركەوت و گوێرەكە بوو بە پەند لەبەر چاویان) زانیان و دڵنیا بوون كە بەڕاستی گومرا بوون، وتیان: سـوێند بـە خـوا ئـەگـەر پەروەردگارمان بەزەیی پیاماندا نەیەتەوە و لێمان خۆش نەبێت، ئەوە بەڕاستی لە زەرەرمەندانین.

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ غَضْبَٰنَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِى مِنۢ بَعْدِىٓ ۖ أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ ۖ وَأَلْقَى ٱلْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُۥٓ إِلَيْهِ ۚ قَالَ ٱبْنَ أُمَّ إِنَّ ٱلْقَوْمَ ٱسْتَضْعَفُونِى وَكَادُوا۟ يَقْتُلُونَنِى فَلَا تُشْمِتْ بِىَ ٱلْأَعْدَآءَ وَلَا تَجْعَلْنِى مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٥٠﴾ قَالَ رَبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِأَخِى وَأَدْخِلْنَا فِى رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنتَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿١٥١﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾ وَٱلَّذِينَ عَمِلُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ثُمَّ تَابُوا۟ مِنۢ بَعْدِهَا وَءَامَنُوٓا۟ إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾ وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى ٱلْغَضَبُ أَخَذَ ٱلْأَلْوَاحَ ۖ وَفِى نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾ وَٱخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُۥ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَٰتِنَا ۖ فَلَمَّآ أَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّٰىَ ۖ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَّآ ۖ إِنْ هِىَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَآءُ وَتَهْدِى مَن تَشَآءُ ۖ أَنتَ وَلِيُّنَا فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا ۖ وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْغَٰفِرِينَ ﴿١٥٥﴾

(١٥٠) جا كاتێك موسا گەڕایەوە بۆ لای قەومەكەی (زانی بووی خەریكی گوێرەكە پەرستین) زۆر بەتوڕەیی و پەستی و غەمبارییەوە وتی: بەراستی دوای ڕۆشتنی من جێنشینیەكی خراپی منتان كرد، ئەوە پەلەتان كرد لە وادەی پەروەردگارتاندا؟ (ئیتر لەداخی ئەو لادان و سەرگەردانیە) تابلۆكانی (تەورات)ی فرێداو پەلاماری قژی (هاروون)ی برایداو ڕای كێشا بۆ لای خۆی، (هاروون) وتی: كوڕی دایكم (خەتای من نەبوو، من زۆر هەوڵمدا بەڵام بێ سوود بوو) بە ڕاستی ئەو خەڵكە زۆریان بۆ هێنام و هێزیان لێسەندم، خەریك بوو بشمكوژن (كاكە گیان) كەوابوو دوژمنانم پێ شاد مەكە و لەگەڵ قەومی ستەمكاردا حسابم بۆ مەكە.

(١٥١) (ئەوسا ئیتر موسا بەخۆیدا هاتەوە و) وتی: پەروەردگارا لە خۆم و براكەشم خۆش ببە و هەردووكمان بخەرە نێو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆتەوە چونكە تۆ لە هەموو كەس بەسۆزتر و میهرەبانتریت.

(١٥٢) بەڕاستی ئەوانەی كە گوێرەكەكەیان پەرست، لەئایندەدا لەلایەن پەروەردگاریانەوە خەشم و قینیان دەگاتێ و زەلیلی و خەجاڵەتییش بەشیان دەبێت لە ژیانی دنیادا، هەر بەو شێوەیەش پاداشتی ئەوانە دەدەینەوە كە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستن.

(١٥٣) ئەوانەش كە كردارە خراپەكانیان ئەنجامداوە و پاشان لە دوای كردارە خراپەكان تەوبەیان كردو پەشیمان بوونەوە و باوەڕێكی دامەزراویان هێنا، ئەوە بێگومان پەروەردگاری تۆ (ئەی محمد ﷺ) لە دوای ئەنجامدانی ئەوكارانە لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٥٤) كاتێك تووڕەیی موسا هێور بۆوە، تابلۆكانی (تەورات)ی هەڵگرتەوە، كەلە تووێیدا ڕێنموویی و ڕەحمەت و میهرەبانی تیادا دەدرەوشایەوە بۆ ئەوانەی كە لە پەروەردگاریان دەترسن و مەبەستیانە لێیان نەڕەنجێت.

(١٥٥) (دوای ماوەیەك) موسا حەفتا پیاوی لە قەومەكەی هەڵبژارد (تا پەشیمانی تەواو دەربڕن لەگوێرەكە پەرستی، لەكاتی دیاری كراودا بردنی بۆ لای كێوی طور) جا كاتێك تووشی بوومەلەرزەكە بوون و گرتنی، موسا وتی: پەروەردگارا خۆ ئەگەر بتویستایە پێشتر منیش و ئەوانیشت لەناو دەبرد، ئایا ئێمە لەناو دەبەیت بەهۆی ئەوەی كە ئەو نەفامانەمان كردویانە، ئەمە هیچ شتێك نیە تەنها تاقیكردنەوەیەكی زاتی تۆ نەبێت كە ئەوەی بتەوێت پێیگومرا دەكەیت، ئەوەش بتەوێت هیدایەتی دەدەیت، هەر تۆ پشت و پەنای ئێمەی، جا (داواكارین) لێمان خۆش ببیت و بەزەییت پیاماندا بێتەوە، تۆ چاكترینی چاوپۆشیكەرانی.

۞ وَٱكۡتُبۡ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِنَّا هُدۡنَآ إِلَيۡكَۚ قَالَ عَذَابِيٓ أُصِيبُ بِهِۦ مَنۡ أَشَآءُۖ وَرَحۡمَتِي وَسِعَتۡ كُلَّ شَيۡءٖۚ فَسَأَكۡتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤۡمِنُونَ ﴿١٥٦﴾ ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَٰلَ ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿١٥٧﴾ قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِيِّ ٱلۡأُمِّيِّ ٱلَّذِي يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَكَلِمَٰتِهِۦ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ ﴿١٥٨﴾ وَمِن قَوۡمِ مُوسَىٰٓ أُمَّةٞ يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

(١٥٦) داواکارین کە لە دنیادا چاکەمان بۆ پێش بهێنیت و لە قیامەتیشدا، ئێمە بەڕاستی ڕێنموویی کراوین بۆ لای زاتی تۆ، (خوای گەورە لە وەڵامیاندا) فەرمووی: سزاو تۆڵەم تووشی کەسێك دەکەم کە بمەوێت و (شایستە بێت)، ڕەحمەت و میهرەبانیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە، جا لە مەودوا ئەو ڕەحمەت و میهرەبانیەم تۆمار دەکەم و بڕیار دەدەم بۆ ئەو کەسانەی کە تەقواو پارێزکاریی دەکەن و زەکات دەدەن و ئەوانەش کە باوەڕی تەواو بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە دەهێنن...

(١٥٧) ئەوانەی کە شوێنی ئەم (محمد ﷺ) پێغەمبەرە هەواڵدەرە نەخوێندەوارە دەکەون ئەوەی کە (گاورو جوو، ناوو نیشانی) دەبینن دەکەوێت نووسراوە لای ئەوان لە تەورات و ئینجیلدا، فەرمانیان پێدەدات بەچاکەو قەدەغەی گوناهو خراپەیان لێدەکات و هەرچیەك پاکو چاکەبۆیان حەڵاڵ دەکات و هەرچی پیس و ناپوختە لێیان حەرام دەکات، ئەرکە قورس و سەنگینەکانیش لەسەرشانیان لادەبات، ئەو کۆت و زنجیرانەش کە لەسەریان بوو لای دەبات (وەك خۆکوشتن لەکاتی تەوبەدا..هتد)، جا ئەوانەی باوەڕیان پێهێناوە و پشتیوانیان لێکردووە و پشتگیریان کردووە و شوێنی ئەو نوورە کەوتوون (کە قورئانە) و هاوڕێ لەگەڵیدا ڕەوانە کراوە، هەر ئەوانە سەرفرازو ڕزگارن.

(١٥٨) (ئەی محمد ﷺ) بڵێ: ئەی خەڵکینە بەڕاستی من پێغەمبەرو فرستادەی خوام بۆ ئێوە بەگشتی، ئەو خوایەی کە هەربۆئەوە خاوەنداریێتی ئاسمانەکان و زەوی، هیچ خوایەك نیە جگە لەو زاتە، دەژێنێت و دەمرێنێت، جاکەوابوو باوەڕی پتەو بهێنن بەو خوایەو بەپێغەمبەرەکەی، کە هەواڵدەرێکی نەخوێندەوارە، (تاهیچ کەس نەڵێت پیاوێکی خوێندەوار بووە و خۆی قورئانی داناوە) ئەو پێغەمبەرەی کە خۆی باوەڕی پتەو وراستو دروستی هەیە بە خواو بە فەرموودەکانی، دە ئێوەش شوێنی بکەون، بۆ ئەوەی ئێوە ڕێنموویی وەرگرن.

(١٥٩) لە قەومی موساکەسانێك هەن (ژیرو هۆشمەندن و شوێنی حەق دەکەون و) ڕێنموویی خەڵك دەکەن و شارەزایان دەکەن بەحەق و ڕاستی، هەر بەو حەقە خەڵکی ڕاست دەکەنەوە (لە لادان و سەرکەشی).

وَقَطَّعْنَٰهُمُ ٱثْنَتَىْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا ۚ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ إِذِ ٱسْتَسْقَىٰهُ قَوْمُهُۥٓ أَنِ ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ ۖ فَٱنۢبَجَسَتْ مِنْهُ ٱثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۚ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ ٱلْغَمَٰمَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ ۚ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾ وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ ٱسْكُنُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ وَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيٓـَٰٔتِكُمْ ۚ سَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾ فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُوا۟ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾ وَسْـَٔلْهُمْ عَنِ ٱلْقَرْيَةِ ٱلَّتِى كَانَتْ حَاضِرَةَ ٱلْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِى ٱلسَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ۙ لَا تَأْتِيهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

(١٦٠) ئێمە نەوەی ئیسرائیلمان کرد بە دوانزە تیرەو تایەفە (دوای ئەوەی بەبیابانی سینادا کۆچیان دەکرد تووشی تینویەتیەکی زۆر بوون) ئەوسا وەحی و نیگامان بۆ موسا نارد کاتێك قەومەکەی داوای ئاویان لێکرد کە: بە دار عاساکەت بماڵە بەبەردەکەدا (هەر کە ئەو کارەی کرد) بەردە کە دوانزە کانی لێ هەڵقوڵا، بێگومان هەر تیرەو تایەفەیەك کانیاوی خۆی زانی و هەوریشمان کرد بە سێبەر بەسەریانەوە (تا گەرما زۆریان بۆ نەهێنێت) و گەزۆ و باڵندەی شەلاقەشمان بەسەردا باراندن، دە بخۆن لەو هەموو رزق و رۆزیە پاکانەی کە پێمان بەخشیوون، جا وەنەبێت ئەوانە ستەمیان لە ئێمە کردبێت (بە ناشوکری کردن و بێزاری دەربڕین) بەڵکو ستەمیان هەر لە خۆیان دەکرد.

(١٦١) یادی ئەو کاتە بکەرەوە کە پێیان وترا: لەم شارەداکە (قودسە) نیشتەجێ ببن و لەو بەروبوومانەی کە بە دەورو پشتیدا هەیە لە هەر شوێنێك‌ویستان بە ئارەزووی خۆتان لێی بخۆن و داوای لێخۆشبوون بکەن و بڵێن پەروەردگارا لێمان خۆش ببەو گوناهەکانمان لێ هەڵوەرێنە، جا لە دەروازەی شارەوە بە کڕنووشەوە بچنە ژوورەوە، ئەوە ئیتر ئێمە لە هەڵە و گوناهەکانتان خۆش دەبین، لەئاییندەدا چاکەکاران پاداشتی زیاتریان دەدەینەوە (لە هەردوو جیهاندا).

(١٦٢) جا ئەوانەیان کە ستەمیان کردبوو فەرموودەکەیان گۆڕی بەشتێك ئەوە نەبوو کە پێیان وترا بوو، جائێمەش سزاو بەڵایەکمان لە ئاسمانەوە بەسەردا ناردن بەهۆی ئەو ستەمەوە کە دەیانکرد.

(١٦٣) پرسیار لە جووەکان بکە دەربارەی ئەو شارەی کە لەسەر قەراغی دەریا بوو، لەکاتێکدا ئەوان لە رۆژی شەممەدا سنووریان دەشکاند (کە بڕیار بوو رۆژی شەممە تەرخان بێت تەنها بۆ خواپەرستی) کاتێك لە رۆژی شەممەکەیاندا ماسیە گەورەکانیان بەسەر ئاوەوە بۆ دەهاتن، ئەو رۆژەش کە شەممەیان نەدەبوو ماسیەکانیان بۆ نە دەهات، ئا بەو شێوەیە بەهۆی یاخی بوون و لادانیانەوە تاقیمان کردنەوە.

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ٱللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا۟ مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾ فَلَمَّا نَسُوا۟ مَا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦٓ أَنجَيْنَا ٱلَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ ٱلسُّوٓءِ وَأَخَذْنَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ بِعَذَابٍۭ بَـِٔيسٍۭ بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾ فَلَمَّا عَتَوْا۟ عَن مَّا نُهُوا۟ عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا۟ قِرَدَةً خَـٰسِـِٔينَ ﴿١٦٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ مَن يَسُومُهُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ ٱلْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾ وَقَطَّعْنَـٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ أُمَمًا ۖ مِّنْهُمُ ٱلصَّـٰلِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَبَلَوْنَـٰهُم بِٱلْحَسَنَـٰتِ وَٱلسَّيِّـَٔاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾ فَخَلَفَ مِنۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَـٰذَا ٱلْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِن يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهُۥ يَأْخُذُوهُ ۚ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم مِّيثَـٰقُ ٱلْكِتَـٰبِ أَن لَّا يَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ وَدَرَسُوا۟ مَا فِيهِ ۗ وَٱلدَّارُ ٱلْـَٔاخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾ وَٱلَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِٱلْكِتَـٰبِ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

(١٦٤) (دیارە کە هەندێك لەو جولەکانە فەرمانی خوایان شکاندووە، بەهەر فێڵێك بووە راوی خۆیان کردوە، بۆیە دەستەیەك لە پیاو چاکانیان کەوتوونەتە ئامۆژگاری کردنی دەست درێژکاران) کەچی کاتێکیش دەستەیەك لەوان وتیان: بۆچی ئامۆژگاری کەسانێك دەکەن کە خوا هەر لەناوبەریانە، یان سزادەریانە بەسزایەکی توند (لە وەڵامیاندا) وتیان: ئاخربابەڵگەیەکی دڵسۆزی و غەمخۆری بێت بۆ لای پەروەردگارتان و بەو هیوایە ئەوان لە خوا بترسن.

(١٦٥) جاکاتێك فەرامۆشیان کرد ئەوەی ئامۆژگاریان پێی کرابوو، ئێمەش ئەوانەی کە قەدەغەی خراپەیان دەکرد رزگارمان کردن و ئەوانەش کە ستەمیان کردو هەوڵیاندا بۆ کردنی ئەوکارە ناڕەوایە، بەسزایەکی سەخت گیرۆدەمان کردن، بەهۆی ئەوەی لە سنوور دەرچوو بوون.

(١٦٦) جا کاتێك هەر سەرکەشییان کرد لەوەی کە قەدەغە کرابوو لێیان، ئێمەش پێمان وتن: ببنە کۆمەڵە مەیمونێکی سووك و ریسواو دوور لە رەحمی خوا.

(١٦٧) یادی ئەو کاتەش بکە پەروەردگارت (ئەی محمد ﷺ) بریاریدا و رایگەیاند کە کەسانێك دەنێرێتە سەریان تا رۆژی قیامەت، ئەشکەنجەو ئازاری سەختیان بدات، چونکە بەڕاستی پەروەردگارت زۆر بەخێرایی تۆڵە دەسێنێت (لە ستەمکاران)، هەروەها بێگومان لێخۆشبوو میهرەبانیشە (بۆ تەوبەکاران و ئیمانداران).

(١٦٨) سەرئەنجامیش نەوەی ئیسرائیلمان کرد بەچەند بەشەوە لەسەر زەویدا، هەیانە چاك و لە خواترسە، هەشیانە وا نیە و لەپلەیەکی نزمدایە، بەچەندەها خۆشی و ناخۆشی تاقیمان کردنەوە بۆ ئەوەی ئەوان بگەڕێنەوە (بۆ رێبازی راست و دروست).

(١٦٩) جا لە دوای ئەوان نەوەیەکی نوێ جێگەی ئەوانی گرتەوە تەوراتیان بەمیراتی وەرگرت، ئەوانە (بە پەرۆشەوە) پەلاماری کەلوپەلی(حەرامی) ئەم دنیایە دەدەن و دەشڵێن چاوپۆشیمان لێدەکرێت، خۆ ئەگەر کەلوپەلێکی تریان بۆ بێت وەك ئەو، ئەوە وەریدەگرن و دەیماشنەوە (چاویان تێرنابێت)، باشە، ئایا ئەوانە لەرێگەی تەوراتەوە پەیمانیان لێ وەرنەگیراوە کە بەناوی خواوە شتێك نەڵێن جگەلە حەق و راستی؟ خۆ هەرچی لە تەوراتدا هەیە، ئەوانە خوێندویانەو دەیزانن!!، بێگومان ماڵی قیامەت، بەهەشتی بەرین، چاکترە بۆ ئەوانەی کە خواناسی و دینداری دەکەنە کاڵای باڵایان، باشە ئەوە تاکەی ژیرنابن؟! (بۆ ئەوەندە دنیا پەرستن)؟!

(١٧٠) ئەوانەش کە بە تەوراتەوە پابەندیی دەکەن (کە هانیان دەدات بۆ باوەڕهێنان بە محمد ﷺ) و نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن، بێگومان ئێمە پاداشتی چاکسازیان بەزایە نادەین.

۞ وَإِذۡ نَتَقۡنَا ٱلۡجَبَلَ فَوۡقَهُمۡ كَأَنَّهُۥ ظُلَّةٞ وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُۥ وَاقِعُۢ بِهِمۡ خُذُواْ مَآ ءَاتَيۡنَٰكُم بِقُوَّةٖ وَٱذۡكُرُواْ مَا فِيهِ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾ وَإِذۡ أَخَذَ رَبُّكَ مِنۢ بَنِيٓ ءَادَمَ مِن ظُهُورِهِمۡ ذُرِّيَّتَهُمۡ وَأَشۡهَدَهُمۡ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ أَلَسۡتُ بِرَبِّكُمۡۖ قَالُواْ بَلَىٰ شَهِدۡنَآۚ أَن تَقُولُواْ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنۡ هَٰذَا غَٰفِلِينَ ﴿١٧٢﴾ أَوۡ تَقُولُوٓاْ إِنَّمَآ أَشۡرَكَ ءَابَآؤُنَا مِن قَبۡلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةٗ مِّنۢ بَعۡدِهِمۡۖ أَفَتُهۡلِكُنَا بِمَا فَعَلَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ ﴿١٧٣﴾ وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ وَلَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ﴿١٧٤﴾ وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ ٱلَّذِيٓ ءَاتَيۡنَٰهُ ءَايَٰتِنَا فَٱنسَلَخَ مِنۡهَا فَأَتۡبَعَهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ فَكَانَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾ وَلَوۡ شِئۡنَا لَرَفَعۡنَٰهُ بِهَا وَلَٰكِنَّهُۥٓ أَخۡلَدَ إِلَى ٱلۡأَرۡضِ وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُۚ فَمَثَلُهُۥ كَمَثَلِ ٱلۡكَلۡبِ إِن تَحۡمِلۡ عَلَيۡهِ يَلۡهَثۡ أَوۡ تَتۡرُكۡهُ يَلۡهَثۚ ذَّٰلِكَ مَثَلُ ٱلۡقَوۡمِ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَاۚ فَٱقۡصُصِ ٱلۡقَصَصَ لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾ سَآءَ مَثَلًا ٱلۡقَوۡمُ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَأَنفُسَهُمۡ كَانُواْ يَظۡلِمُونَ ﴿١٧٧﴾ مَن يَهۡدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلۡمُهۡتَدِيۖ وَمَن يُضۡلِلۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

(١٧١) یادی ئەو کاتەش بکەرەوە کە کێوی طورمان لەجێی خـۆی هــەڵکەندو لە شــوێنی خـۆی بـەرزمان کـردەوە بەسەریاندا وەکـو پـەڵەهەورێك جـا ئـەوکاتە (بـەتەواوی ترسیان لێنیشت و) وایـانزانـی کـە دەکـەوێت بـەسەریاندا، (ئەوسا پێمان وتن) دە ئیتر ئەوەی پێمان بەخشیوون بەتوندی بیگرن و لە سنووردەرمەچن و ئەو فەرمانانەی کە پێمانداون هەمیشە لە یادتان بێت، بـۆ ئـەوەی ئـێوە خـۆتان بـپارێزن. (لەتۆڵەی خوا).

(١٧٢) یادی ئەوکاتەش بکەرەوە کە پەروەردگارت پشـتاو پشتی نـەوەی ئـادەمی کـۆ کـردەوە (لەجـیهانی پـەنهان و شاراوەدا پەیمانی لێ وەرگرتن) و کردنی بەشایەت بـەسەر خۆیانەوە و (پێی فەرموون): ئایا مـن پـەروەردگاری ئـێوە نیم؟! هەموو وتیان: بەڵێ تۆ خوای ئێمەیت، بەڵێ شایەتیمان داوە تۆ پـەروەردگارمانیت، ئـەمەش بـۆ ئـەوەی نـەوەکـو لەرۆژی قیامەتدا بڵێن: بەڕاستی ئێمە لەمە بێئاگا بوین!!

(١٧٣) یاخود نەوەك بڵێن: جا ئێمە چیبکەین، بەڕاستی باوو باپیرانمان لە پێشدا هاوەڵیان بۆ خـوا دانـاوە و ئێمەش نەوەیەك بووین دوای ئەوان هاتین و شوێنیان کەوتین، جا ئایا تۆ لەناومان دەبەیت بەهۆی ئەوەی کە پێشێلکارانی حەق کردوویانە؟

(١٧٤) ئا بەوشێوەیە ئایەت و فەرمانەکان ڕووندەکەینەوە (تالێی ورد ببنەوە) و بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (بۆ سەر ڕاستە شەقامی ئیمان و خواناسین).

(١٧٥) (ئەی محمد ﷺ) هەواڵی ئەو کەسەیان بەسەردا بخوێنەرەوە کـە بـەڵگەو فـەرمانەکـانی خـۆمانمان پێبەخشی (بۆ ئەوەی دینداربێت)، کەچی خۆی لێ داماڵی و خۆی لێ دوورە پەرێز گرت، ئەوسا ئیتر شەیتان شوێنی کەوت و دایەپێش و چووە ریزی سەر لێشێواوانەوە.

(١٧٦) خۆ ئەگەر بمانویستایە ئەوە بەو ئایەت و فەرمانانە بەرزمان دەکردەوە، بەڵام ئـەو خـۆی چـەسپان بەزەویەوە و (دەستی کرد بەدنیا پەرستی و)شوێنی ئارەزووی خۆی کەوت، جا نموونەی (ئەو جۆرە کەسانە) وەکو نموونەی سەگ وایە ئەگەر دەری بکەیت و پیایدا هەڵبشاخێیت هەناسە برکێیەتی (زمان دەردەکێشێت)، یاخود ئەگەر وازی لێ بهێنیت ئەوە هەر هەناسە برکێیەتی، ئەوە نموونەی ئەوکەسانەیە کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانیوە و بروایان پێی نەبووە، کەوابوو ئەم جۆرە بەسەرهاتانە بگێرەرەوە بۆ ئـەوەی (دابـچڵەکـێن و) بیربکەنەوە.

(١٧٧) ئای کە چەندە نموونەیەکی ناشیرینە، نموونەی ئەو کەسانەی کە بەڵگەو فەرمانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانیوەو بروایان پێ نەکردوە، ئەوانە هەر ستەمیان لە خۆیان کردووە.

(١٧٨) ئەوەی خوا ڕێنموویی بکات ئەوە هەر ئەو ڕێنموویی وەرگرە، ئەوەش کەگومرای بکات ئەوە هـەر ئەوانە زەرەرمەندن. (چونکە بەبێ‌هیچ زۆرو فشارێك ڕێبازی چەوتیان هەڵبژاردوە).

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ ۖ لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ ءَاذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَآ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ كَٱلْأَنْعَٰمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْغَٰفِلُونَ ﴿١٧٩﴾ وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا۟ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَٰٓئِهِۦ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾ وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِٱلْحَقِّ وَبِهِۦ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾ وَأُمْلِى لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا۟ ۗ مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٤﴾ أَوَلَمْ يَنظُرُوا۟ فِى مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَىْءٍ وَأَنْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۖ فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾ مَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَا هَادِىَ لَهُۥ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّى ۖ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَآ إِلَّا هُوَ ۚ ثَقُلَتْ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۗ يَسْـَٔلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِىٌّ عَنْهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

(١٧٩) سوێند بە خوا بێگومان ئێمە زۆر لە پەری و ئادەمیزادمان بۆ دۆزەخ دروست کردوە، ئەوانە دەزگای دلیان هەیە و کەچی حەقی پێ تێناگەن، چاویشیان هەیە کەچی حەقی پێ نابینن، گوێیان هەیە کەچی حەقی پێ نابیستن، ئا ئەوانە وەکو ئاژەڵ وان (لە شوێنکەوتنی ئارەزوودا) بەڵکو ئەوانە وێڵ تریشن، ئا ئەوانە هەر غافل و بێ ئاگان لە حەق.

(١٨٠) هەر بۆ خوایە هەموو ناوە جوان و پیرۆزەکان، جا (ئەی ئیمانداران) بەو ناوانە دۆعا و نزا بکەن و هاناو هاوار بۆ ئەو زاتە بەرن، واز بهێنن لەوانەی کە لە ناوە پیرۆزەکانی خوادا لادان دەکەن و (سیفەت و ناوەکانی خوا بەکاردەهێنن بۆ غەیری خوا)، لەئایندەدا پاداشتی ئەو کارو کردەوانەیان وەردەگرن کە ئە نجامیان دەدا.

(١٨١) لەو خەڵکەش کە دروستمان کردوون کەسانێك هەن کە (ژیرو هۆشمەندن و شوێنی حەق دەکەون و) ڕێنموویی خەڵك دەکەن و شارەزایان دەکەن بە حەق و ارستی، هەر بەوحەقەش خەڵکی ڕاست دەکەنەوە (لە لادان و سەرکەشی).

(١٨٢) ئەوانەش کە بەڵگە و نیشانە و بەرنامەی ئێمە بەدرۆ دەزانن، لەئایندەدا وردە وردە بەرەو تیاچوون دەیانبەین لە کات و شوێنێکدا کە ئەوان هەستی پێناکەن و نایزانن.

(١٨٣) من مۆڵەتیشیان دەدەم، بەڵام کە تۆڵەم لێسەندن بەڕاستی نەخشەو پلانی من توندو بەهێزە.

(١٨٤) باشە، ئەوە (ئەو خەڵکە) بیریان نەکردۆتەوە (لە گوفتارو ڕەفتاری محمد ﷺ) خۆ ئەو هاوەڵەیان هیچ نیشانەیەکی شێتی پێوە نیە، بەڵکو ئەو (بەڕێزە) تەنها بێدار کەرەوەیەکی ئاشکرایە.

(١٨٥) ئایا بۆ سەرنجیان نەداوە لەو هەموو دەسەڵاتە گەورەیەی خوا لە ئاسمانەکان و زەویداو ئەو هەموو شتانەی کە خوا بەدی هێناون؟ (بۆ ئەوەندە بێئاگان؟) خۆ بەڕاستی ئاکامیشیان نزیك بۆتەوە، جا بە چ گوفتارێکیتر لە دوای قورئان باوەڕ دەهێنن؟

(١٨٦) ئەو کەسەی خوا گومرای بکات (بەهۆی لاساری و بێ دینی خۆیەوە) ئەوە هیچ ڕێنموویکەرێکی نیە و خوایش لێیان دەگەڕێ لە ناو سەرگەردانی و سەرکەشی خۆیاندا بسوڕێنەوە. (تا کاتێکی دیاریکراو).

(١٨٧) (ئەی محمد ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی قیامەت: کەی بەرپا دەبێت؟ پێیان بڵێ: بەڕاستی زانینی کاتی بەرپا بوونی هەر لای پەروەردگارمە، لەکاتێکدا کەس لە سات و کاتی خۆیدا دەری ناخات و بەرپای ناکات زاتی پەروەردگار نەبێت، بەرپا بوونی قیامەت زۆر گرانە و زۆر دەکەوێت لەسەر دانیشتوانی ئاسمانەکان و زەوی (چونکە شیرازەی هەمووی تێکدەچێت و لێکهەڵدەوەشێت) ڕۆژی قیامەت بەرپا نابێت کوتوپڕ نەبێت، لە پڕ یەخەتان پێدەگرێت، وا پرسیارت لێدەکەن هەر وەك تۆ زۆر عەودالی زانینی هاتنی ڕۆژی قیامەت بیت و پرسیاری زۆرت لە بارەیەوە کردبێت!! پێیان بڵێ: بەڕاستی زانینی بەرپا بوونی قیامەت تەنها لای خوایە، بەڵام زۆربەی خەڵکیش نایزانن.

قُل لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي نَفۡعٗا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ وَلَوۡ كُنتُ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ لَٱسۡتَكۡثَرۡتُ مِنَ ٱلۡخَيۡرِ وَمَا مَسَّنِيَ ٱلسُّوٓءُۚ إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ﴿١٨٨﴾ ۞هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَجَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا لِيَسۡكُنَ إِلَيۡهَاۖ فَلَمَّا تَغَشَّىٰهَا حَمَلَتۡ حَمۡلًا خَفِيفٗا فَمَرَّتۡ بِهِۦۖ فَلَمَّآ أَثۡقَلَت دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنۡ ءَاتَيۡتَنَا صَٰلِحٗا لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿١٨٩﴾ فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُمَا صَٰلِحٗا جَعَلَا لَهُۥ شُرَكَآءَ فِيمَآ ءَاتَىٰهُمَاۚ فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ﴿١٩٠﴾ أَيُشۡرِكُونَ مَا لَا يَخۡلُقُ شَيۡـٔٗا وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ ﴿١٩١﴾ وَلَا يَسۡتَطِيعُونَ لَهُمۡ نَصۡرٗا وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ ﴿١٩٢﴾ وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُوكُمۡۚ سَوَآءٌ عَلَيۡكُمۡ أَدَعَوۡتُمُوهُمۡ أَمۡ أَنتُمۡ صَٰمِتُونَ ﴿١٩٣﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ عِبَادٌ أَمۡثَالُكُمۡۖ فَٱدۡعُوهُمۡ فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿١٩٤﴾ أَلَهُمۡ أَرۡجُلٞ يَمۡشُونَ بِهَآۖ أَمۡ لَهُمۡ أَيۡدٖ يَبۡطِشُونَ بِهَآۖ أَمۡ لَهُمۡ أَعۡيُنٞ يُبۡصِرُونَ بِهَآۖ أَمۡ لَهُمۡ ءَاذَانٞ يَسۡمَعُونَ بِهَاۗ قُلِ ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

(١٨٨) (ئەی محمد ﷺ) پێیان بڵێ: کە من ناتوانم هیچ قازانجیان زەرەرێك بەخۆم بگەیەنم مەگەر ویستی خوای لەسەربێت، خۆ ئەگەر غەیب و شاراوەکانم بزانیایە ئەوە چاکەی زۆرم کۆدە کردەوە بۆخۆم و هیچ ناخۆشیەکیشم تووش نەدەبوو، بەڵکو من تەنها ترسێنەرم (بۆ یاخیەکان) و مژدەدەریشم بۆ کەسانێك کە باوەڕ دەهێنن. (بەخواو بەپایەکانی تری ئیمان).

(١٨٩) خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی لەیەك نەفس و لەیەك شت دروست کردوەو هەر لەویش جووتەکەی بەدی هێنا، بۆئەوەی ئارامی لەلا بگرێت، جا کاتێك پیاوەکە چووە لای هاوسەرەکەی، ئەویش سکی پڕبوو بەکۆرپەلەیەکی بچوك و سوك، پاشان ماوەیەك تێپەڕی، ئینجا کاتێك هات باری بەرەو سەنگینی چوو ئەو ژن ومێردە لە خوا دەپاڕێنەوەو دەڵێن: خوایە سوێند بە تۆ، ئەگەر منداڵێکی باش و بێ عەیبمان پێببەخشیت، ئەوە بەڕاستی لە سوپاسگوزارانی تۆ دەبین.

(١٩٠) کەچی کاتێك نەوەی پاك و بێعەیبی پێ بەخشین ئەوان هاوەڵیان بۆ خوا دانا لەوەی کە خوا پێی دابوون (بەخشینی منداڵ دەدەنە پاڵ هۆکارەکان، نەك دەسەڵاتی خوا)، خوا بەرزترە لەوەی کە ئەوان هاوبەشی بۆ بڕیار دەدەن.

(١٩١) ئایا کەسێك یان شتێك دەکەنە شەریك و هاوبەش کە ناتوانێت هیچ شتێك دروست بکات، لەکاتێکدا خۆشیان دروستکراون و (هیچیان بەدەست نیە)....

(١٩٢) ئەوانە ناتوانن سەرکەوتن بەوشتانە ببەخشن و ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن و بەرگریی لە خۆیشیان بکەن.

(١٩٣) ئەگەر بانگیشیان بکەن بۆ ڕێبازی هیدایەت، ئەوە شوێنتان ناکەون، چوونیەکیشە بۆتان ئایا بانگتان کردبن، یان ئێوە بێ دەنگ بن (ناتوانن بیانهەژێنن ئەگەر خوا ویستی لەسەر نەبێت).

(١٩٤) بەڕاستی ئەوانەی ئێوە هاواریان لێدەکەن جگەلە خواو لێیان دەپاڕێنەوە، چەند بەندەیەکی وەك ئێوەن (هیچیان بەدەست نیە) دە هاواریان لێ بکەن، بابێن بەدەمتانەوە، ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (لەو داوایەتاندا)!!

(١٩٥) ئایا ئەو پەرستراوانە قاچیان هەیە پێی بڕۆن بەڕێوە؟ یان دەستیان هەیە ڕای بوەشێنن و ئازاری نەیارەکانی پێبدەن؟ یاخود چاویان هەیە پێی ببینن؟ یاخود گوێیان هەیە پێی ببیستن؟ ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: داوا لە پەرستراوەکانتان بکەن و چیتان لە دەست دێت لە پیلان گێڕان بیکەن و مۆڵەتم مەدەن... (بزانم چیتان لەدەست دێت).

إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٩٦﴾ وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَكُمۡ وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ ﴿١٩٧﴾ وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ لَا يَسۡمَعُواْۖ وَتَرَىٰهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ وَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ ﴿١٩٨﴾ خُذِ ٱلۡعَفۡوَ وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ ﴿١٩٩﴾ وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۚ إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ إِذَا مَسَّهُمۡ طَٰٓئِفٞ مِّنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ تَذَكَّرُواْ فَإِذَا هُم مُّبۡصِرُونَ ﴿٢٠١﴾ وَإِخۡوَٰنُهُمۡ يَمُدُّونَهُمۡ فِي ٱلۡغَيِّ ثُمَّ لَا يُقۡصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾ وَإِذَا لَمۡ تَأۡتِهِم بِـَٔايَةٖ قَالُواْ لَوۡلَا ٱجۡتَبَيۡتَهَاۚ قُلۡ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ مِن رَّبِّيۚ هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمۡ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٞ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾ وَإِذَا قُرِئَ ٱلۡقُرۡءَانُ فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥ وَأَنصِتُواْ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾ وَٱذۡكُر رَّبَّكَ فِي نَفۡسِكَ تَضَرُّعٗا وَخِيفَةٗ وَدُونَ ٱلۡجَهۡرِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ ﴿٢٠٥﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِهِۦ وَيُسَبِّحُونَهُۥ وَلَهُۥ يَسۡجُدُونَۤ ۩ ﴿٢٠٦﴾

(١٩٦) (هەروەها بڵێ) بەڕاستی پشت و پەنای من ئەو خوایەیە کە قورئانی دابەزاندوە، ئەو زاتەیش هەمیشە سەرپەرشتی چاکان و پاکان دەکات.

(١٩٧) ئەوانەی کە ئێوە جگە لە خوا هاناو هاواریان بۆ دەبەن ناتوانن سەرکەوتوتان بکەن، (تەنانەت) ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن.

(١٩٨) خۆ ئەگەر بانگیان بکەیت بۆ ڕێبازی هیدایەت، ئەوە (بانگەوازت) نابیستن (چ جای ئەوەی یارمەتیشت بدەن)، تۆ دەیانبینیت ئەوان سەیرت دەکەن، لەکاتێکدا کە نابینن.

(١٩٩) کاری ئاسان لەخەڵکی داوا بکەو چاوپۆشی لە هەڵەو کەموکوریەکانیان بکەو، فەرمان بدە بە چاکەو کردەوەیەك کە پەسەندی شەرعە، رووش وەرگێڕەو پشت بکە لە نەفام و تێ نەگەیشتوان.

(٢٠٠) ئەگەر وەسوەسەیەکت لەلایەن شەیتانەوە بۆ پێشهات و ویستی لە خشتەت بەرێت و تووشی هەڵەت بکات، ئەوە تۆ پەنا بگرە بەخواو پشت بەو ببەستە، چونکە بەڕاستی ئەو زاتە بیسەر و زانایە.

(٢٠١) بەڕاستی ئەوانەی کە پارێزکار و تەقوادار، کاتێك خەتەرەو خەیاڵێك لەلایەن شەیتانەوە تووشیان بێت، ئەوە خێرا بێدار دەبنەوە و خوای خۆیان بیر دەکەوێتەوە و هۆشیار دەبنەوە، ئیتر دەستبەجێ بینا دەبن و بەرچاویان روون دەبێت (ڕێبازی راست بەدی دەکەن و لێیان ناشێوێت).

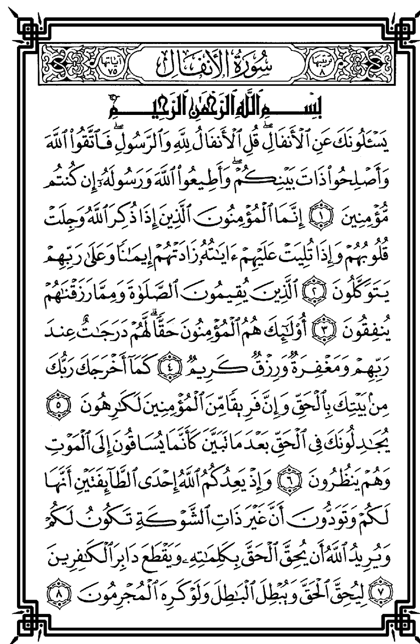
(٢٠٢) برا شەیتانەکانیشیان کۆمەکیان دەکەن لەگومرایی کردنیان بەڕازاندنەوە و جوانکردنی گوناهو تاوانەکان، پاشان کۆڵ نادەن و کول نابن (لە گومرایی کردنیاندا).

(٢٠٣) کاتێکیش تۆ (لەسەر داخوازیان)، بەڵگە و موعجیزەیەکیان بۆ نەهێنیت، ئەوە خوانەناسان (بەگاڵتە پێکردنەوە) دەڵێن: دەی بۆ هەڵت نەبەست و داتنەهێنا؟! بڵێ (ئەی محمد ﷺ من لەو کەسانە نیم کە خۆم شت هەڵبەستم) بەراستی من تەنها شوێنکەوتەی ئەو نیگایەم کە لە لایەن پەروەردگارمەوە بۆم دێت، ئەم قورئانەی (کە ئێوە باوەڕتان پێی نیە) چەندەها بەڵگەو بەرچاو روونیە بۆ دڵەکان لە لایەن پەروەردگارتانەوە، هیدایەت بەخش و رەحمەتیشە بۆ ئەوکەسانەی کە باوەڕ دەهێنن.

(٢٠٤)کاتێکیش کە قورئان دەخوێندرێت، ئەوە گوێی بۆ بگرن و دڵی بدەنێ و بێ دەنگ بن، بۆ ئەوەی ئێوە رەحمتان پێ بکرێت و پەروەردگار بەزەیی پێتاندا بێتەوە (گوێ گرتن بەدڵ و بێدەنگی کارکردی خۆی هەیە لەسەر بیسەر، بێجگە لە پاداشتی بێ سنوور).

(٢٠٥) یادی پەروەردگارت لە دڵ و دەروونی خۆتدا بە لاڵانەوەو ترسەوە بکەو، بێ دەنگ بەرز کردنەوە (لە نێوان چپە و ئاشکرادا)، لە بەیانیان و دەمە و ئێواراندا، لە بێئاگایان مەبە (ئەوانەی دڵیان غافلە).

(٢٠٦) بەراستی ئەوانەی لای پەروەردگارتن خۆیان بەگەورە ناگرن لە پەرستنی ئەو زاتەداو بەردەوام تەسبیحات و ستایشی دەکەن و سوژدە و کڕنووشی بۆ دەبەن (حەق وایە سەرجەم ئادەمیزادەکانیش چاو لەوان بکەن).

سورەتی (الأنعام)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەی محمد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی دەسکەوتەکان، تۆ بڵێ: هەموو دەسکەوتەکان هی خواو پێغەمبەرن (هەر ئەوان بۆیان هەیە بڕیاری چۆنیەتی دابەش کردنی بدەن)، کەواتە لە خوا بترسن و چاکسازی نێوانی خۆتان بکەن (مەیەڵن لەسەر تەماعی دنیا نێوانتان بشێوێت)، بەردەوام فەرمانبەرداری خوا و پێغەمبەرەکەی بن، ئەگەر ئێوە ئیماندارن.

(٢) بێگومان ئیماندارانی راستەقینە تەنها ئەوانەن: (یەکەم) کەکاتێك ناوی خوا برا، ئەوە دڵەکانیان دەترسێت و دەهەژێت، (دووهەم) کاتێکیش ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە، ئەوە ئیمان و باوەڕیان زیاد دەکات، (سێهەم) (لە هەموو کارو بارێکیشیاندا) هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن.

(٣) (چوارەم) ئەوانەن کە نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن، (پێنجەم) هەندێك لەو رزق و رۆزیەی پێمانداون، دەبەخشن و سەرفی دەکەن...

(٤) ئا ئەوانە هەر خۆیان ئیماندارانی راستەقینەن، چەندەها پلەوپایەی بەرزیان بۆ هەیە (لەبەهەشتدا) لای پەروەردگاریان و لێخۆش بوون و رزق و رۆزی هەمیشەیی لەگەڵ رێزدا.

(٥) (شێوەی دابەش کردنی دەسکەوتەکانی غەزای بەدر هەندێ موسڵمان پێی دڵگران بوون) هەر وەك چۆن پەروەردگارت بە حەق و راستی لە نێوماڵەکەت دەری هێنایت لەکاتێکدا بەراستی کۆمەڵێك لە بڕواداران پێی دڵگران بوون.

(٦) ئەو کۆمەڵە ئیماندارە موجادەلەت لەگەڵ دەکەن لە شتی راست و دروستدا، دوای روون بونەوەی (جەنگیان پێ ناخۆشە) وەك ئەوەی بەرەومەرگ راپێچ کرابن و بەچاوی خۆیان هۆکاری مەرگ ببینن.

(٧) یادی ئەوکاتە بکەنەوە خوا بەڵێنی پێدابوون کە یەکێك لەو دوو دەستەیە بەراستی بۆ ئێوە دەبێت (یان کاروانەکە یان سەرکەوتن بەسەر لەشکرەکەدا) ئێوەش بەراستی ئاواتە خوازن و حەز دەکەن کاروانە بێ چەك و بێ دڕك و ئاسانەکە بۆ ئێوە بێت، خوایش دەیەوێت حەق و راستی بەفەرمانەکانی خۆی بچەسپێنێت و کافرانیش بنەبڕ بکات و ریشەکەنیان بکات...

(٨) بۆ ئەوەی حەق و راستی بچەسپێنێت و بەتاڵ و ناحەقیش پووچ بکاتەوە و لەناوی ببات، هەرچەندە تاوانبارو تاوانکاران پێیان ناخۆشە.

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴿٩﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾ إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا ۚ سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾ ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾ وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

(٩) یادی ئەوکاتە بکەنەوە کەلە پەروەردگارتان دەپاڕانەوە و داوای یارمەتیتان لێ دەکرد، خوایش خێرا هات بە هاناتانەوە و فەرمووی بەراستی مـن بـەهەزار فـریشتە یـارمەتی و کۆمەکیتان دەکەم کە بەشوێن یەکدا دادەبەزن.

(١٠) ئەم یارمەتیەش جگەلە مژدەیەکی خوایـی شـتێکیتر نەبوو، تا دڵەکانتان ئارام بگرێت و دڵنـیابن بـەو یـارمەتیە، ئەگینا سەرکەوتن تەنها لە لایەن خواوەیە، چونکە هەر خوا خۆی باڵادەست و دانایە.

(١١) ئەو مژدە و ئارامی دڵەکاتێك بوو کـە خـوای گـەورە بەوەنەوز دایگرتن، بۆ ئەوەی هێمنیەك بێت بۆتان لەلایـەن خۆیەوە و ئاوێکیشی لە ئاسمانەوە بەسەرتاندا بـارانـد بـۆ ئەوەی خاوێنتان بکاتەوە پێی و پۆخڵی شەیتانتان لێ دوور بخاتەوە (تا لە رووی جەستە و دڵ و دەروونەوە خاوێن بن) و دڵەکانتان بەهێزو دامەزراو بکات و بیانبەستێت بە خواوە و بەو ئاوە پێیەکانیشتان جێگیرو قایم بکات.

(١٢) ئەی محمد ﷺ یادی ئەوە بکەرەوە کاتێك پەروەردگارت وەحی و نیگای دەکرد بۆ فـریشتەکـان کـە: بەراستی من یارو یاوەرتانم، کەوابوو ئێوەش دڵی ئیمانداران پابەندو دامەزراو بکەن، لەمەودوا منیش ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەوانەی کە بێباوەڕن، دە ئێوەش لە سەر گەردنی ناپاکان بدەن و دەست بوەشێنن لە هەموو سەرپەنجەکانیان (تاکافرەکان شمشێریان پێ نەگیرێت).

(١٣) ئەوە لەبەر ئەوە بوو چونکە بەراستی ئەوان دژایەتی و سەرپێچی خواو پـێغەمبەرەکـەیان کـرد، هـەر کەسیش دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات، ئەوە بەراستی خوا تۆڵەسێنەرێکی بەزەبرە.

(١٤) ئەوەیە (تۆڵەی خوای باڵادەست لەدنیادا لەنەیارانی)، دە بیچێژن، بێگومان سزای ئاگری دۆزەخ هەمیشە هەربۆ بێباوەڕانە.

(١٥) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە کاتێك بەرەنگاری ئەوانە بوونەوە کە بێباوەڕن لەکاتی لەشکر کـێشیدا ئەوە پشتیان تێمەکەن و رامەکەن...

(١٦) هەرکەس لەو ڕۆژەدا رابکاتە دواوە و پشتیان تێبکات ئەوە بەراستی خەشم و قینی خـوای بـۆ خـۆی مسۆگەر کردوەو و سەرەنجام جێگەو ڕێگەی دۆزەخەکە ناخۆشترین جێگە و سەرئەنجامە، مەگەر ئەوکەسە مەبەستی بەکار هێنانی هونەری جەنگ بێت یاخود مەبەستی شوێن گۆڕین و جـێ گـۆڕکێ بـێت بـۆ لای دەستەیەکیتر. (ئەوە قەیناکات).

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ
وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ ٱلْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ۚ
إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾ ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ
ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٨﴾ إِن تَسْتَفْتِحُوا۟ فَقَدْ جَآءَكُمُ ٱلْفَتْحُ ۖ
وَإِن تَنتَهُوا۟ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَإِن تَعُودُوا۟ نَعُدْ وَلَن تُغْنِىَ عَنكُمْ
فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَلَوْ كَثُرَتْ ۚ وَأَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَا تَوَلَّوْا۟ عَنْهُ وَأَنتُمْ
تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ قَالُوا۟ سَمِعْنَا وَهُمْ
لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾ ۞ إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ ٱلصُّمُّ ٱلْبُكْمُ
ٱلَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَوْ عَلِمَ ٱللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ ۖ
وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوا۟ وَّهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ ٱسْتَجِيبُوا۟ لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۖ
وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَقَلْبِهِۦ وَأَنَّهُۥٓ إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَٱتَّقُوا۟ فِتْنَةً لَّا تُصِيبَنَّ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟
مِنكُمْ خَآصَّةً ۖ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

(١٧) کەوابوو ئەی ئیمانداران: وەنەبێت ئێوە کافرانتان کوشتبێت، بەڵکو خواکوشتنی و لەناوی بردن، تۆش ئەی محمد ﷺ کاتێك مشتێك خۆڵت روو بە کافران فڕێدا ئەو کارە تەنها تۆ نەتکرد، بەڵکو خوا فڕێیداو (خۆڵی کردە چاوی کافرانەوە)، تا ئیمانداران تاقی بکاتەوە بەتاقی کردنەوەیەکی چاك، چونکە بەڕاستی خوا بیسەری (دوعاو نزایانە)، زاناشە (بەنیەتی دڵیان).

(١٨) ئەو سەرکەوتن و پشتیوانییە بۆ ئێوەی ئیماندارە، دڵنیاش بن کە خوا ریسواکەری پیلانی بێباوەڕانە.

(١٩) ئەگەر ئێوە داوای یارمەتی و سەرکەوتن دەکەن ئەوە بەراستی سەرکەوتنتان بۆ هات خۆ ئەگەر وازبهێنن لە سەرپێچی فەرمانەکانی پێغەمبەر ئەوە چاکترە بۆتان، خۆئەگەر بگەڕێنەوە بۆ سەرپێچی کردن، ئێمەش دەگەڕێینەوە بۆ شکست پێدانتان، ئەوکاتە دەستەو تاقمتان هەرگیز هیچ سوودێکتان پێناگەیەنێت هەرچەند زۆریش بێت (ژمارەتان) چونکە لە ڕاستیدا هەمیشە خوا لەگەڵ ئیماندارانی دامەزراوو لێبڕاودایە.

(٢٠) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەی بن و لە بەرنامەی ئەوزاتە پشت هەڵمەکەن، لەکاتێکدا ئێوە تێدەگەن و دەبیسن.

(٢١) وەك ئەو کەسانەش مەبن (بەسەر زارەکی) دەیانوت: تێگەیشتین و بیستمان، گوێرایەڵین، لەکاتێکدا ئەوان نابیستن و تێناگەن (چونکە دڵ و مێشکی خۆیان داخستووە).

(٢٢) بەراستی خراپترین زیندەوەران لای خوا ئەو کەسانەن کە کەڕن (حەق نابیستن) و لاڵن (حەق بێژ نین)، ئەوانەی کە ژیر نابن (بیرو هۆشیان ناخەنەکارو تێنافکرن و بیرو مێشکیان قفڵ داوە).

(٢٣) خۆ ئەگەر خوا خێری تیادا بەدی بکردنایە، ئەوە وای لێدەکردن کە حەق و راستی ببیستن، خۆ ئەگەر حەقیشیان پێ ببیستنایە (کە ئامادەنین بۆ وەرگرتنی) ئەوە هەر پشت لە بەرنامەی خوا دەکەن لەکاتێکدا ئەوان هەمیشە نەیارن.

(٢٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، بەدەم بانگەوازی خواو پێغەمبەرەوە بچن کاتێك بانگتان دەکات بۆ بەرنامە و ڕێبازێك کە دەتانژێنێتەوە و ژیان بەخشە، چاك بزانن بەراستی خوا (زۆر بەئاسانی) دەتوانێت دەسەڵاتی بکەوێتە نێوان ئادەمیزاد و (ئاواتەکانی) دڵیەوە (بەگۆڕینیان)، (بیرتان نەچێت) بەراستی هەر بۆ لای ئەویش کۆدەکرێنەوە.

(٢٥) هەروەها خۆتان بپارێزن لە بەڵایەك کەتەنها تووشی ئەوانەتان نابێت کە ستەمیان کردوە (بەڵکو هەمووان دەگرێتەوە)، بشزانن کە بەراستی خوا تۆڵەی زۆر بە زەبرە.

وَٱذۡكُرُوٓاْ إِذۡ أَنتُمۡ قَلِيلٞ مُّسۡتَضۡعَفُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ تَخَافُونَ أَن يَتَخَطَّفَكُمُ ٱلنَّاسُ فَـَٔاوَىٰكُمۡ وَأَيَّدَكُم بِنَصۡرِهِۦ وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ ﴿٢٦﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمۡ وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَأَوۡلَٰدُكُمۡ فِتۡنَةٞ وَأَنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجۡرٌ عَظِيمٞ ﴿٢٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تَتَّقُواْ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّكُمۡ فُرۡقَانٗا وَيُكَفِّرۡ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۗ وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ ﴿٢٩﴾ وَإِذۡ يَمۡكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِيُثۡبِتُوكَ أَوۡ يَقۡتُلُوكَ أَوۡ يُخۡرِجُوكَۚ وَيَمۡكُرُونَ وَيَمۡكُرُ ٱللَّهُۖ وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا قَالُواْ قَدۡ سَمِعۡنَا لَوۡ نَشَآءُ لَقُلۡنَا مِثۡلَ هَٰذَآ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذۡ قَالُواْ ٱللَّهُمَّ إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ ٱلۡحَقَّ مِنۡ عِندِكَ فَأَمۡطِرۡ عَلَيۡنَا حِجَارَةٗ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ أَوِ ٱئۡتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿٣٢﴾ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمۡ وَأَنتَ فِيهِمۡۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمۡ وَهُمۡ يَسۡتَغۡفِرُونَ ﴿٣٣﴾

(٢٦) یادی ئەوکاتە بکەنەوە کە ئێوە زۆر کەم و لاوازکراوو بێ هێزبوون لەزەویدا، دەترسان کە خەڵکی بتانرفێنن (بتانکوژن یان ئازارتان بدەن) جاخوای باڵادەست جێ و ڕێی بۆ سازکردن و بەهێزی کردن بەسەرکەوتن و یارمەتی خۆی و لە رزق و رۆزیی و نازو نیعمەتە پاکەکان بەهرەوەری کردن بۆ ئەوەی سوپاسگوزاری بکەن. (ئەمەش مژدەیەکی بەردەوامە و پشت بەخوا بەم زووانە دێتەوە دی).

(٢٧) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە: خیانەت مەکەن لە خواو لە پێغەمبەر ﷺ (بەوەی کەم تەرخەمیتان لە فەرمانبەرداریاندا)، هەروەها خیانەتیش مەکەن لە ئەمانەت و سپاردەکانتان کە پێتان دەسپێردرێت، لەکاتێکدا کە ئێوە دەزانن (ئەو کارەتان خیانەتە).

(٢٨) هەروەها بزانن بەراستی ماڵ و سامان و منداڵتان بۆ تاقیکردنەوەیە، بەراستی خوای میهرەبانیش پاداشتی زۆرو بێ سنووری لە لایە (بۆ ئەو کەسانەی کە نایەڵن ماڵ و سامان و منداڵیان ببێتە کۆسپ لە ڕێگەی جیهاد و هەوڵ و خەبات و کۆششیاندا).

(٢٩) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە: ئەگەر تەقوای خوا بکەن و پارێزکاری بکەن، ئەوە خوا بەرچاو ڕۆشنییەکی تەواوتان بۆ فەراهەم دەهێنێت (کە بتوانن حەق و ناحەقی بەئاسانی لەیەك پێ جیابکەنەوە) هەروەها هەڵەو گوناهەکانیشتان دادەپۆشێت و لێتان خۆش دەبێت، (چونکە) خوا خاوەنی فەزڵ و ڕێزی گەورەو بێ سنوورە.

(٣٠) (ئەی محمد ﷺ یادی ئەو کاتە بکەرەوە) کاتێك کافرەکان پیلانیان گێرا دژی تۆ بۆ ئەوەی بەندت بکەن، یان بتکوژن، یان دەرت بکەن، ئەوان پیلانی خۆیان دەگێرن و خوایش پلانی خۆی دەخاتەکار (بەپووچ کردنەوەی پیلانەکانیان)، دڵنیابن خوای گەورە چاکترینی هەموو پلانسازو نەخشە سازانە (نایەڵێ پیلانیان سەربگرێ).

(٣١) کاتێکیش ئایەت وفەرمانەکانی ئێمە بەسەر بێ باوەڕاندا دەخوێنرێتەوە، ئەوە دەڵێن: بەراستی ئێمە بیستمان و ئەگەر بمانویستایە ئەوە وێنەی ئەوەمان دەگوت!!، ئەم بابەتانە جگە لە داستانی پێشینان شتێکی تر نیە!!

(٣٢) یادی ئەو کاتە بکەرەوە کە بێ باوەڕان وتیان: خوایە ئەگەر ئەم دین و بەرنامە و قورئانە راستە، لەلایەن تۆیشەوە رەوانە کراوە، ئەوە بەرد لە ئاسمانەوە ببارێنە بەسەرماندا، یان بەڵاو سزایەکی بەئێشمان بۆ بهێنە!!...

(٣٣) بێگومان خوای گەورە (بەقسەی ئەوان ناکات) بەڵاو سزا نادات بەسەریاندا، لەکاتێکدا تۆ لەناویاندا بیبت (بە ئومێدی ئەوەی کە هەندێکیان باوەڕ بهێنن)، هەروەها خوایش سزادەر نیە لەکاتێکدا ئەوان داوای لێخۆشبوون بکەن.

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ ٱللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ وَمَا كَانُوٓاْ أَوْلِيَآءَهُۥٓ ۚ إِنْ أَوْلِيَآؤُهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِندَ ٱلْبَيْتِ إِلَّا مُكَآءً وَتَصْدِيَةً ۚ فَذُوقُواْ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ لِيَصُدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ فَسَيُنفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ ۗ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾ لِيَمِيزَ ٱللَّهُ ٱلْخَبِيثَ مِنَ ٱلطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ ٱلْخَبِيثَ بَعْضَهُۥ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُۥ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُۥ فِى جَهَنَّمَ ۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿٣٧﴾ قُل لِّلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِن يَنتَهُواْ يُغْفَرْ لَهُم مَّا قَدْ سَلَفَ وَإِن يَعُودُواْ فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ ٱنتَهَوْاْ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾ وَإِن تَوَلَّوْاْ فَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَوْلَىٰكُمْ ۚ نِعْمَ ٱلْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ ٱلنَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

(٣٤) بۆچی ئەوان چین خوا سزایان نەدات؟! لەکاتێکدا کە ئەوان ڕێگری دەکەن و نایەڵن خـەڵکی ڕووبکـاتە مزگەوتی حەرام (کەعبە)، ئەوانە هـەرشایستەی ئـەوە نین کـە سـەرپەشتیاری بـن، هـیچ تـاقمێك شـایستەی سـەرپەرشتیاری کـەعبە نـیە بـێجگە لە خـوانـاس و پارێزکاران، بەڵام زۆربەی هاوەڵگەران (لەو ڕاسـتیانە) بێئاگان.

(٣٥) ئەوانە نزا و پـاڕانـەوەشیان لەلای مـاڵی خـوادا (کەعبەی پیرۆز) جگە لە فـیکەکـێشان و چـەپڵەلێدان شتێکی تر نەبووە، کەوابوو بچێژن سزای کوشتن و دیلی (لە غەزای بەدردا) بەوەی کە ئێوە بێ بـاوەڕو لە خـوا یاخی بوون.

(٣٦) بێگومان ئـەوانـەی بـێباوەڕن، مـاڵ و سـامانی خۆیان بەخت دەکەن بۆ ئـەوەی بـەشێنەیی بـەربەست دانێن و ڕێگری بکەن لە بەردەم ئاین و ڕێبازی خوادا، جا ماڵ و سامانیان لە ئایندەدا بۆ ئەو مەبەستە خەرج دەکەن! پاشان دەبێتە پـەشیمانی و داخ وحـەسرەت لەسـەریان، پـاشانیش شکست دەهـێنن، بێگومان ئەوانەش کە بێباوەڕن بۆ دۆزەخ کۆ دەکرێنەوە و ڕاپێچ دەکرێن.

(٣٧) (بەسەرهات و ڕووداوەکان) بۆ ئەوەیە کە: خوا کـەسانی دەروون پـیس و نـاپاك لەکـەسانی دەروون خاوێن و پاك جیا بکاتەوە و پیس و ناپاکەکانیش لەسەریەك کەڵەکە بکات و هەموویان بدات بە مل یەکدا بۆ ئەوەی کۆیان بکاتەوە بەگشتی، ئینجا فڕێیان بداتە ناو دۆزەخەوە، ئا ئەوانـە هـەر خۆیان خەسارەتمەند و زەرەرمەندن.

(٣٨) ئەی محمد ﷺ بەکافران بڵێ: ئەگەر کۆڵ بدەن و واز بـهێنن و (بـاوەڕبهێنن)، ئـەوە بـێگومان چاوپۆشی لە گوناهی ڕابردوویان دەکرێت، خۆ ئەگەر بگەڕێنەوەو بەبەردەوامی دژایەتی (ئاینی خوا) بکەن، جا ئەوە بەڕاستی یاسای نەتەوە یاخی بووە پێشینەکانیان بەسەردا دەسەپێنرێت.

(٣٩) ئەی ئیمانداران بجەنگن دژ بەکافرو خوانەناسان تا فیتنە و ئاشووب و ئـازاردانـی (خـەڵکی) نەمێنێت و (ئەو خەڵکە سەربەست بن لە هەڵبژاردنی بەرنامە و ئایندا)، تا دین و فەرمانبەرداری هەر هەمووی بۆ خوا بێت، جا ئەگەر بێ باوەڕان کۆڵ بدەن، ئەوە بابزانن بەڕاستی خوا بینایە بەهەموو ئەو کارو کردەوانەی کە دەیکەن.

(٤٠) خۆ ئەگەر ئەو خوانەناسانە هەر پشتهەڵکەن و واز نەهێنن، ئەوە بزانن کە خـوا پشـتیوان و سەرپەرشتیارتانە کە پشتیوانێکی چاك و یارمەتی دەرێکی چاکە. (و دەسەڵاتی بێسنورە).

۞ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا غَنِمۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ إِن كُنتُمۡ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَىٰ عَبۡدِنَا يَوۡمَ ٱلۡفُرۡقَانِ يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾ إِذۡ أَنتُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلدُّنۡيَا وَهُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلۡقُصۡوَىٰ وَٱلرَّكۡبُ أَسۡفَلَ مِنكُمۡۚ وَلَوۡ تَوَاعَدتُّمۡ لَٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِي ٱلۡمِيعَٰدِ وَلَٰكِن لِّيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا كَانَ مَفۡعُولٗا لِّيَهۡلِكَ مَنۡ هَلَكَ عَنۢ بَيِّنَةٖ وَيَحۡيَىٰ مَنۡ حَيَّ عَنۢ بَيِّنَةٖۗ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ إِذۡ يُرِيكَهُمُ ٱللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلٗاۖ وَلَوۡ أَرَىٰكَهُمۡ كَثِيرٗا لَّفَشِلۡتُمۡ وَلَتَنَٰزَعۡتُمۡ فِي ٱلۡأَمۡرِ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ سَلَّمَۚ إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٤٣﴾ وَإِذۡ يُرِيكُمُوهُمۡ إِذِ ٱلۡتَقَيۡتُمۡ فِيٓ أَعۡيُنِكُمۡ قَلِيلٗا وَيُقَلِّلُكُمۡ فِيٓ أَعۡيُنِهِمۡ لِيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا كَانَ مَفۡعُولٗاۗ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ ﴿٤٤﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا لَقِيتُمۡ فِئَةٗ فَٱثۡبُتُواْ وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٤٥﴾

(٤١) (ئەی ئیمانداران) ئاگاداربن و بزانن كە: بەراستی هەرچیەكتان دەستكەوت (لە جەنگی بێ باوەڕاندا) ئەوە بێگومان پێنج یەكی بۆ خواو پێغەمبەرو خزمانی نزیكی پیغەمبەرو هەتیوان و هەژاران و ڕێبوارانە، (چوار بەشەكەی تریشی بۆ موجاهیدانە كە لەو غەزایەدا بەشدارییان كردووە) ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بە خواو بەوەی كە دامانبەزاندوە بۆ سەر بەندەمان (محمد ﷺ) لەو ڕۆژەی كە هەردوو لەشكر بەرەنگاری یەك بوون، خوایش بەسەر هەموو شتێكدا دەسەڵاتدارە...

(٤٢) كاتێك ئێوە لە دامێنی خواری شیوەكە و نزیكتر بوون بە مەدینە و ئەوانیش لە سەرەوەی شیوەكەوە بوون و دوورتر لە مەدینە، كاروانەكەش لە خوارتانەوە بوو، خۆ ئەگەر بڕیارو بەڵێنتان بدایە بەیەكتر بگەن لەوكات و شوێنەدا ئەوە بەڵێنەكەتان بۆ ئەنجام نەدەدرا، بەڵام خوا دەیەوێت بارودۆخێك پێش بهێنێت كە بڕیاری لەسەردراوە (كە سەركەوتنی موسوڵمانانە و شكستی بێباوەڕانە)، بۆ ئەوەی لەناو بچێت و بەهانەی نەمێنێت ئەوەی كە لە زانستی خوادا لەناوچووە و بۆ ئەوەی بژی لەسەر بەرچاو ڕوونی و بەڵگە، ئەوەی لەزانستی خوادا دەژی لەسەر دینداری (سەرەنجامی شەڕی بەدر بۆ ئەوە بوو تا باوەڕو بێ باوەڕی بۆ هەردوولا ڕوون بێت) و بێگومان خوا تەواو بیسەرو زانایە.

(٤٣) كاتێك خوا ئەوانی لە خەوتدا بەكەم نیشان ئەدایت، خۆ ئەگەر ئەوانی بەژمارەیەكی زۆر نیشانی بدایتایە ئەوە ئێوە لاواز دەبوون و تووشی نەهامەتی و كێشە دەبوون لە بارەی جەنگ كردنەوە، بەڵام خوا بە سەلامەتی و سەركەوتوویی لەوترس و كێشەیە ڕزگاری كردن، چونكە بەڕاستی ئەو زاتە زانایە بەهەرچی لەناو دڵ و دەروون و سینەكاندا حەشار دراوە.

(٤٤) كاتێكیش بەیەكگەیشتن لە گۆڕەپانی جەنگدا لەبەرچاوی ئێوە، خوا ئەوانی بەكەم نیشان دەدان و ژمارەی ئێوەشی لەبەرچاوی ئەوان بە كەم دەنواند، بۆ ئەوەی هەر ئەوە پێش بێت كە خوا بڕیاری لەسەرداوە، هەر بۆ لای خوا سەرەنجامی هەموو كارو كردەوەیەك دەگێردرێتەوە.

(٤٥) ئەی ئەو كەسانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە: كاتێك دەگەنە دەستەیەك و ڕوو بە ڕووتان دەبنەوە، ئەوە دەبێت خۆڕاگربن و سەنگەر چۆڵ نەكەن و زۆر یادی خوا بكەن و لێی بپاڕێنەوە، بۆ ئەوەی ئێوە سەرفرازو سەركەوتوو بن...

وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ وَٱصۡبِرُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿٤٦﴾ وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ خَرَجُواْ مِن دِيَٰرِهِم بَطَرٗا وَرِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ وَٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ ﴿٤٧﴾ وَإِذۡ زَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ ٱلۡيَوۡمَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَإِنِّي جَارٞ لَّكُمۡۖ فَلَمَّا تَرَآءَتِ ٱلۡفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيۡهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّنكُمۡ إِنِّيٓ أَرَىٰ مَا لَا تَرَوۡنَ إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَۚ وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ﴿٤٨﴾ إِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ غَرَّ هَٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمۡۗ وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ﴿٤٩﴾ وَلَوۡ تَرَىٰٓ إِذۡ يَتَوَفَّى ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَضۡرِبُونَ وُجُوهَهُمۡ وَأَدۡبَٰرَهُمۡ وَذُوقُواْ عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ ﴿٥٠﴾ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيكُمۡ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ ﴿٥١﴾ كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيّٞ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ﴿٥٢﴾

(٤٦) گوێڕایەڵی خواو پـێغەمبەرەکـەشی بکـەن لە هـەموو کردارو گوفتارێکدا و ئاشوب و ئاژاوە مەگـێڕن و مـەچن بەگژ یەکدا، خۆ ئەگەر بچن بەگژ یەکداو یەکتر بشکێنن، ئەوە شکست و لاوازی رووتان تێدەکات، هەیبەت و شکۆداری و دەسەڵاتتان لەبەین دەچێت، بۆیە دەبێت خۆگرو نەفەس درێژ بن (هەم لە مەیدانی جەنگدا، هەم لەناو یـەکـتردا) چـونکە بەراستی خوا یارو یاوەری خۆگرو ئارامگرانە.

(٤٧) نەکەن وەك ئەو جۆرەکەسانە بن کە لە وڵات و شوێنی خۆیان دەرچوون لەبەر کەش و فش کردن و خۆنواندن لەبەر چاوی خەڵك و دەیانەوێت کۆسپ بـخەنە بـەردەم ڕێـبازو ئاینی خوا، لەکاتێکدا کە خوای گەورە بەئاگایە بە سـەرەتاو سەرەنجامی هەموو ئەوکاروکردەوانەی کە دەیکەن.

(٤٨) کـاتێکیش شـەیتان (بـەوەسوەسە و خـەیاڵ) هـەموو کردەوە ناپەسەندو ناڕەواکانی بۆ رازاندنەوە، وتی: ئەمڕۆ هیچ کەس دەرەقەتی ئێوە نایەت و دڵنیابن منیش پشت و پەنام بۆ ئێوە، کەچی کاتێك ئەو دوو لەشکرە یەکتریان بینی، دەستبەجێ شەیتان پاشەو پاش گەڕایەوەو وتی: بەراستی من بەریم لە ئێوە! چونکە بەراستی ئەوەی مـن دەیـبینم ئـێوە نـایبینن، (دیـارە کـە شـەیتان بینیویەتی چۆن فریشتە دەستە دەستە دادەبەزن بۆ یارمەتی ئیمانداران، بۆیە لە ترسا وتی): بێگومان من لە خوا دەترسم، خوایش زۆر سەخت و بە زەبرە لە تۆڵەدا.

(٤٩) کاتێك دووڕووەکان و ئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی (بێ ئیمانی) تیا جێگیر بوو (بە ئیماندارانیان) دەوت: ئا ئەوانە ئاینەکەیان لە خۆبایی کردوون (ئەگینا بەو ژمارەکەمەوە چۆن خۆیان دەگرن)، (خواش دەفەرمووێت) ئەوەی پشت بە خوا ببەستێت، ئەوە بەراستی خوا بەتەواوی باڵادەست و دانایە.

(٥٠) ئەگەر دەتبینی کاتێك فریشتەکان گیانی کافرەکانیان دەکێشاو دەیـانماڵی بـەدەم و چـاو و پشـتیاندا و (ڕاپێچیان دەکردن بۆ دۆزەخ و، پێیان دەوتن): دە بچێژن سزایەکی سوتێنەری (زۆر سەختو سامناك)...

(٥١) (هەروەها پێیان دەوتن) ئەو لێدان و سزایە خۆتان دەستپێشکەریتان بۆ کردوە، چونکە بـەراسـتی خـوا بەهیچ شێوەیەك ستەمکار نیە لە بەندەکانی.

(٥٢) کاروکردەوەی (خوانەناسان لە هەموو سەردەمێکدا) وەکو داب و نەریتی فیرعەون و ئەوکەسانە وایە کە لە (سەردەمە) پێشووەکاندا هاتوون پێش ئەمان، ئەوانە بڕوایان نەبوو بەئایەت و فەرمانەکانی خوا، جا خوایش خەشمی لێ گرتن و لەناوی بردن بەهۆی گوناهو تاوانیانەوە، بەراستی خوا بە تواناو بەزەبرە لە تۆڵەدا.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ لَمۡ يَكُ مُغَيِّرٗا نِّعۡمَةً أَنۡعَمَهَا عَلَىٰ قَوۡمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُواْ مَا بِأَنفُسِهِمۡ وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ﴿٥٣﴾ كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ فَأَهۡلَكۡنَٰهُم بِذُنُوبِهِمۡ وَأَغۡرَقۡنَآ ءَالَ فِرۡعَوۡنَۚ وَكُلّٞ كَانُواْ ظَٰلِمِينَ ﴿٥٤﴾ إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٥٥﴾ ٱلَّذِينَ عَٰهَدتَّ مِنۡهُمۡ ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهۡدَهُمۡ فِي كُلِّ مَرَّةٖ وَهُمۡ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾ فَإِمَّا تَثۡقَفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡحَرۡبِ فَشَرِّدۡ بِهِم مَّنۡ خَلۡفَهُمۡ لَعَلَّهُمۡ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾ وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوۡمٍ خِيَانَةٗ فَٱنۢبِذۡ إِلَيۡهِمۡ عَلَىٰ سَوَآءٍۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡخَآئِنِينَ ﴿٥٨﴾ وَلَا يَحۡسَبَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ سَبَقُوٓاْۚ إِنَّهُمۡ لَا يُعۡجِزُونَ ﴿٥٩﴾ وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن قُوَّةٖ وَمِن رِّبَاطِ ٱلۡخَيۡلِ تُرۡهِبُونَ بِهِۦ عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمۡ وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمۡ لَا تَعۡلَمُونَهُمُ ٱللَّهُ يَعۡلَمُهُمۡۚ وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيۡءٖ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ ﴿٦٠﴾ ۞ وَإِن جَنَحُواْ لِلسَّلۡمِ فَٱجۡنَحۡ لَهَا وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴿٦١﴾

(٥٣) ئەو سزاو لەناو بردنە لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی بڕیاری خوا وایە: ئەوزاتە هیچ نازو نیعمەتێکی نەگۆڕیوە کە بەخشیبێتی بەهەر قەوم و گەلێك، هەتا ئەوان ئەوەی بەخۆیان دەکرێت نەیگۆڕن و نەیکەن، چونکە لەڕاستیدا خوای گەورە بەتەواوی بیسەری (گوفتارەکانە) زانایە بەکردارەکان.

(٥٤) (ڕەوشتی ئەمانە) هەر وەکو داب و نەریتی دارو دەستەی فیرعەون و ئەوانەی پێشیان وایە، کە بەڵگەو فەرمانەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ دەزانی و باوەڕیان پێی نەبوو، لە ئەنجامدا ئێمەش بەهۆی گوناهو تاوانیانەوە لەناومان بردن و دارو دەستەی فیرعەونیشمان نوقمی دەریاکرد، هەمووشیان ستەمکار بوون.

(٥٥) بەڕاستی خراپترینی زیندەوەران لای خوا ئەوانەن کە کافرو بێباوەڕن، چونکە ئەوانە بڕیاریانداوە باوەڕ نەهێنن...

(٥٦) ئەوانەی کە پەیمانت لەگەڵدا بەستن (کە خیانەتت لێ نەکەن) کەچی پاشان لە هەموو جارێکدا هەر پەیمانەکەیان دەشکاند، ئەوانە لە خوا ناترسن و پارێزکاری ناکەن.

(٥٧) جا هەر کاتێك ڕووبەڕووی (خوانەناسان) بویتەوە لە جەنگدا، ئەوە وایان لێ بکە ئەوانەی لە دوایانەوەن و یارمەتیان دەدەن پەرش و بڵاو ببن، بەو هیوایەی ئەوان پەندو عیبرەت و ئامۆژگاریی وەربگرن.

(٥٨) خۆ ئەگەر ترسایت لە دەستەیەك (کە پەیمانت لەگەڵدا بەستوون) پەیمانە کە هەڵوەشێننەوەو خیانەتت لێ بکەن ئەوە تۆیش لەو کاتەدا پەیمانەکە بدەرەوە بەڕوویاندا بەشێوەیەکی ڕێك و ڕاست، (پێیان بڵێ کە) پەیمانەکەیان نرخی نەماوە، چونکە بەڕاستی خواکەسانی پەیمان شکێن و ناپاکی خۆش ناوێت.

(٥٩) با ئەوانەی کە بێبڕوان وا نەزانن کە لە دەستمان دەرچوون، بەڕاستی ئەوانە ناتوانن دەسەوسانمان بکەن و لە دەستمان دەرناچن.

(٦٠) (خوا فەرمان دەدات بەکار بەدەستانی دەوڵەتی ئیسلام): هەرچی لە تواناتاندا هەیە بۆ بەهێزکردنی سوپای ئیسلام بیخەنە گەڕو ئامادەیی بکەن (هێزی ئاسمانی و دەریایی و وشکانی... هتد) و لە ئامادەکردنی هەموو جۆرە ئەسپ و (هۆکانی تری گواستنەوە) کەمتەرخەمی مەکەن تا دوژمنانی خواو دوژمنانی خۆتانی پێ چاوترسێن بکەن، باکەسانی تریش جگە لەم دوژمنانەی ئێستا، پێی چاوترسێن ببن کە ئێستە ئێوە نازانن کێن و نایانناسن، بەڵکو هەر خوا خۆی دەیانناسێت، جا هەر شتێك ببەخشن لە پێناوی خوادا (بۆ بەهێزکردنی سوپای ئیسلام)، ئەوە بەزایە ناچێت و دەستان دەکەوێتەوەو ئێوە ستەمتان لێناکرێت.

(٦١) جا ئەگەر (دوژمنان) بەلای ئاشتیدا دایانشکاند و حەزیان پێکرد تۆش (ئەی محمد ﷺ، ئەی پێشەوا) ئامادەیی خۆت دەربڕە و پشت بەخوا ببەستە چونکە بەڕاستی ئەو زاتە بیسەرو زانایە (لە پیلان و نەخشەی دوژمنان ئاگادارەو زەرەرناکەن).

وَإِن يُرِيدُوٓاْ أَن يَخۡدَعُوكَ فَإِنَّ حَسۡبَكَ ٱللَّهُۚ هُوَ ٱلَّذِيٓ أَيَّدَكَ
بِنَصۡرِهِۦ وَبِٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٦٢﴾ وَأَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡۚ لَوۡ أَنفَقۡتَ
مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا مَّآ أَلَّفۡتَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡ وَلَٰكِنَّ
ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيۡنَهُمۡۚ إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ﴿٦٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ حَسۡبُكَ
ٱللَّهُ وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٦٤﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ حَرِّضِ
ٱلۡمُؤۡمِنِينَ عَلَى ٱلۡقِتَالِۚ إِن يَكُن مِّنكُمۡ عِشۡرُونَ صَٰبِرُونَ
يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّاْئَةٞ يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفٗا مِّنَ
ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ ﴿٦٥﴾ ٱلۡـَٰٔنَ خَفَّفَ
ٱللَّهُ عَنكُمۡ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمۡ ضَعۡفٗاۚ فَإِن يَكُن مِّنكُم مِّاْئَةٞ
صَابِرَةٞ يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ وَإِن يَكُن مِّنكُمۡ أَلۡفٞ يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفَيۡنِ
بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَن يَكُونَ
لَهُۥٓ أَسۡرَىٰ حَتَّىٰ يُثۡخِنَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنۡيَا
وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلۡأٓخِرَةَۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ﴿٦٧﴾ لَّوۡلَا كِتَٰبٞ مِّنَ
ٱللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمۡ فِيمَآ أَخَذۡتُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ﴿٦٨﴾ فَكُلُواْ مِمَّا
غَنِمۡتُمۡ حَلَٰلٗا طَيِّبٗاۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٦٩﴾

(٦٢) خۆ ئەگەر خوانەناسان (بە داخوازی ڕێکەوتن و ئاشتی) ویستیان بتخەڵەتێنن، ئەوە دڵنیابە کە پشتیوانیی خوا بەسە (کە نەیەڵێت بکەویتە ناو پیلان و نە خشەیانەوە) چونکە هەر ئەو زاتە کاتی خۆی پشتیوانیی لێکردیت و سەری خستیت و ئیماندارانیشی کردە هۆیەك بۆ بەدەستهێنانی سەرکەوتن...

(٦٣) دڵەکانیشیانی بەست بەیەکەوە، ئەگەر هەرچی دارایی زەوی هەیە، هەر هەموویت خەرج بکردایە تا دڵەکانیانت پەیوەند بکەی بە یەکەوە، ئەوە نەتدەتوانی ئەو دڵانە پەیوەست بکەیت بەیەکەوە، بەڵام خوا (بەهۆی ئاینی ئیسلامەوە) یەکێتی و برایەتی لە نێوانیاندا بەرپاکرد، چونکە بەڕاستی ئەو زاتە تەواو باڵادەست و دانایە.

(٦٤) ئەی پێغەمبەر ﷺ: تەنها خوا بەسە بۆ خۆت و ئەوانەی شوێنت کەوتوون لە ئیمانداران کە پشتگیر و یاریدەدەرتان بێت.

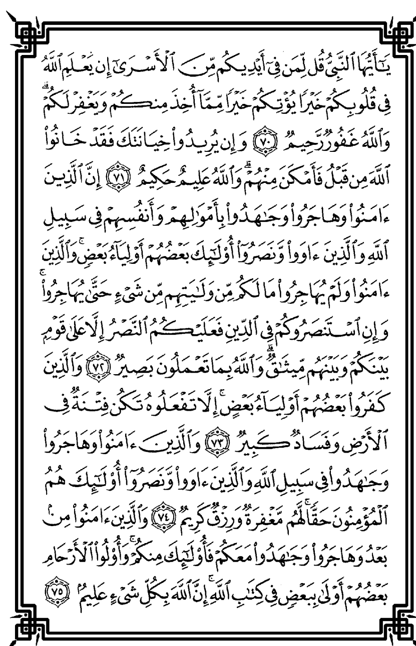
(٦٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ: هانی ئیمانداران بدە لەسەر جەنگ (دژی ئەوانەی کە کۆسپن لە ڕێبازی گەیاندنی پەیامی خودا) ئەگەر بیست کەسی خۆڕاگر هەبێت لە ئێوە، ئەوە زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسدا، خۆ ئەگەر سەد کەس لە ئێوە هەبن، ئەوە بەسەر هەزار کەس لەوانەی کە بێ باوەڕن زاڵ دەبن، چونکە بەراستی ئەوانە کەسانێکن کە تێناگەن (چ هێزێك پشتیوانیی لە ئێوە دەکات.)

(٦٦) (ئەی ئیمانداران): ئێستە ئیتر خوا ئەرکی لەسەر کەمکردنەوە چونکە دەزانێت کە لاوازیتان تێدایە (لە رووی مادی و مەعنەوەیەوە، لەبەرئەوە): ئەگەر سەدکەسی خۆڕاگر هەبێت لە ئێوە، ئەوە زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسداو ئەگەر هەزار کەستان هەبێت، ئەوە زاڵ دەبن بەسەر دوو هەزاردا، ئەویش بەویست و یارمەتی خوا، خوایش یارو یاوەری خۆڕاگرانە.

(٦٧) بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبووە کە دیلی هەبێت، هەتاکاتێك چاك پایەدارو جێگیر دەبێت لە زەویدا، (مەگەر) کەلوپەل و شتومەکی دنیاتان دەوێت؟! لەکاتێکدا خوا (سەرفرازیی) ئەو جیهانی دەوێت و قیامەتی مەبەستە خوایش تەواو باڵادەست و دانایە (سەرکەوتن بەئیمانداران دەبەخشێت و دانایە لەتاقی کردنەوەیاندا).

(٦٨) خۆ ئەگەر بریارێك لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە مرۆڤ هەتا پەیامی خوای پێنەگات خوا سزای نادات) لەسەر ئەو شتانەی کە وەرتان گرت (لە بەرامبەر ئازادکردنی دیلەکانەوە) سزایەکی زۆر گەورەتان تووش دەبوو.

(٦٩) کەوابوو بخۆن لەو شتانەی کە دەستتان کەوتووە، بەحەڵاڵێکی چاك و پاك، لە خوا بترسن و دیندارین، چونکە بەڕاستی ئەو خوایە لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٧٠) ئەی پێغەمبەر ﷺ: بەو دیلانە بڵێ کە لەبەر دەستاندان، ئەگەرخوا خێر لە دڵەکانتاندا بەدی بکـات، ئـەوە زۆر لەوە باشترتان پێ دەبەخشێت کە لێتان وەرگیراوە، (ئەگەر بـاوەڕ بهێنن) لێتان خۆش دەبێت، خوایش لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٧١) خۆ ئەگەر بیانەوێت خیانەت و پیلان دژ بە تۆ (ئـەی پێغەمبەر ﷺ) بگێرن، ئەوە بەراستی ئەوانە پێشتر خـیانەتیان لە خواکردووە (بەوەی کە شەریك و هاوەڵیان بۆ بڕیارداوە)، ئینجا خوا دەسەڵاتی لێسەندن و ئێوەی زاڵ کرد بەسەریاندا، بێگومان خوا زانایە (بـە پـیلانیان) و دانـایە (بـە چـۆنیەتی سنوور دانان بۆیان).

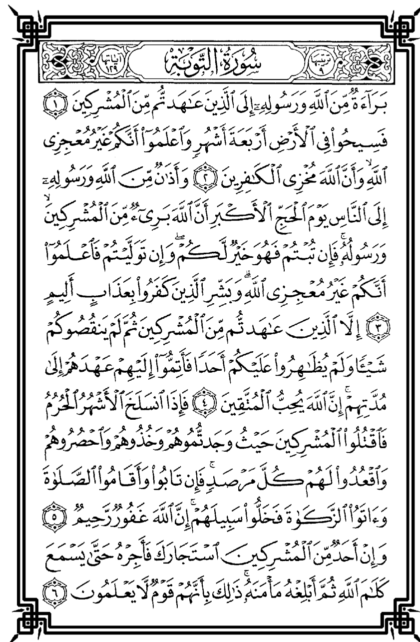
(٧٢) بەڕاستی ئـەوانـەی کـە بـاوەڕیان هـێناوە و کـۆچیان کردووەو تێکۆشاون لە پێناوی ئاینی خوادا بە خۆیان و ماڵ و سامانیانەوە، ئەوانەش کە پێشوازیان لەکۆچبەران کردو لەماڵ و حاڵی خۆیاندا جێیان کردنەوە و پشتگیریان کردن، ئا ئەوانە هەندێکیان پشتیوانی هەندێکی تریانن، ئەوانەش کە باوەڕیان هێناوەو کۆچیان نەکردووە، ئـەوە بـۆتان نـیە پشتگیریان بکەن لەهیچ شتێکدا هەتا ئەوانیش کۆچ دەکەن (بۆ بەهێزکردنی دەوڵەتی ئیسلام)، خۆ ئەگەر ئەو ئیماندارانەی(کە کۆچیان نەکردووە) داوای یارمەتی و پشتگیریان لە ئێوە کرد بۆ سەرخستنی ئاینی ئیسلام، ئەوە پێویستە لەسەرتان پشتگیریان بکەن، جگە لەسەر ئەو عەشرەت و لایەنەی کەلە نێوان ئێوە و ئەوانـدا پەیمانێك هەبێت (ئەو پەیمانە مەشکێنن)، خوای گەورەش بینایە بەو کارو کردەوانەی کە دەیکەن.

(٧٣) ئەوانەش کە کافرو بێباوەڕن، هەندێکیان پشتیوانی هەندێکی تریانن و پشتیوانی لە یەکتر دەکەن، خۆ ئەگەر ئێوەی ئیماندار کۆمەك بەیەکتر نەکەن و پشتی یەکتر نەگرن ئەوە لەسەر زەویدا ناخۆشی و ناکۆکی و گوناهو تاوانی گەورە پێش دێت (ئازار و ناخۆشی بـۆ ئـێوەی ئـیماندار پـێش دێتو مـرۆڤایەتی هـەموی زەرەرمەند دەبێت).

(٧٤) ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کۆچیان کردوە و تێکۆشاون لە پێناوی خوادا، ئەوانەش جێگەی کۆچبەرانیان کردەوە و (پێشوازیان کردن) و یارمەتیان دان، هەر ئا ئەوانە بڕواداڕانی ڕاستەقینەن، (لە بەهەشتی بـەریندا) بۆیان ئامادەیە لێخۆشبوون و زرق و ڕۆزی بەپێزو پڕ بەرەکەت و جوان و ڕازاوە.

(٧٥) ئەوانەش کە باوەڕیان هێناوە لە دوای کۆچ کردنی یەکەم و کۆچیان کردو هەوڵ و کۆششیاندا (لە پێناوی گەیاندنی بەرنامەی خوا) لەگەڵ ئێوەدا، ئا ئەوانەش لە ئێوەن (پلەی ئێوەیان هەیە)، ئەوانەش کە (سەرەڕای پەیوەندی ئیمانی) پەیوەندی خزمایەتیشیان هەیە، هەندێکیان شایستەترن بەهەندێکی تـریان لە بـەرنامەی خوادا (واتە ئەوان شایستەترن لە میرات بەریدا بۆ یەکتری)، بەڕاستی خوا بە هەموو شتێك تەواو زاناو ئاگایە.

سورەتی (التوبة)

(١) ئەمە بەری بوونێکی گەورە و گرنگە لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە بۆ ئەوانەی کە پەیمانتان لەگەڵدا بەستبوون لە هاوەڵگەران (واتە کۆتایی و نەمانی ئەو پەیمانانەیە کە لەگەڵ هاوەڵگەراندا بەستراوە، چونکە ئەوان دەست پێشخەر بوون لە شکاندنی پەیمانەکەدا).

(٢) جاکەواتە ئەی هاوەڵگەران بۆتان هەیە چوار مانگ بەسەر زەویدا بگەڕێن (تا شوێنێك بۆ نیشتەجێ بوونی خۆتان دەدۆزنەوە)، بشزانن بەراستی ئێوە دەسەوسانکەری خوا نین و لە دەست ئەو دەرناچن، بەراستی خوای گەورە ریسواکەری بێباوەڕانە.

(٣) ئەمەش بانگەوازو راگەیاندنێکە لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە بۆ هەموو خەڵکی، لە رۆژی حەجی گەورەدا کە: بەراستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین لە موشریك و هاوەڵگەران، جا ئەگەر ئێوە تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە لە بێباوەڕی ئەوە چاکترە بۆتان، خۆ ئەگەر هەر یاخی بن و پشت هەڵکەن، ئەوە چاك بزانن بەراستی ئێوە دەسەوسانکەری خوا نین و لە دەسەڵاتی دەرناچن، مژدەش بدە بەوانەی کە بێباوەڕن، بەسزایەکی پر ئێش و ئازار!!...

(٤) بەڵام ئەو هاوەڵگەرانەی کە پەیمانتان لەگەڵیاندا بەستووە، پاشان پابەندی پەیمانەکە بوون و هیچیان لێ کەم نەکردووە و یارمەتی کەسیشیان نەداوە دژتان، ئەوە ئێوە پەیمانەکەیان بۆ بەرنە سەرو تەواوی بکەن، تاکاتی دیاری کراویان، چونکە بەراستی خوا پارێزکارانی خۆش دەوێت.

(٥) جاکاتێك مانگە حەرامەکان بەسەرچوون (کە بریتیە لە: ذوالقعدە، ذوالحجة، محرم، رجب) ئەوە هاوەڵگەرانی پەیمان شکێن بکوژن لەهەرکوێ دەستان لێیان گیر بوو، یاخود بەدیل بیانگرن، سنوور دانێن بۆ چالاکیان، هەروەهاکەمین و بۆسەیان لە هەموو شوێنێکی لەباردا بۆ دانێن، جا ئەگەر (پێش ئەوەی دەستی ئێوەیان بگاتێ) تەوبەیان کردو وازیان هێنا لەو کارەیان و نوێژیان کردو زەکاتیاندا، ئەوە وازیان لێبهێنن و رێیان بۆ چۆڵ بکەن، چونکە بەڕاستی خوا لێخۆشبوو دلۆڤانە (ئەگەر راست بکەن، خۆ ئەگەر بە راستیشتان نەبێت ئێوە هەر حسابی رواڵەت بکەن).

(٦) خۆ ئەگەر کەسێك لە هاوەڵگەران داوای پەنای لێ کردیت (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار)، ئەوە تۆیش پەنای بدە هەتا گوێی لە فەرموودەکەی خوا (قورئان) دەبێت، پاشان بیگەیەنە بەو شوێنەی دەیەوێت و (ماڵ و گیان و ژیانی) تیایدا پارێزراوە، ئەم میهرەبانیە لەبەر ئەوەیە ئەوانە کەسانێکن نازانن (خواناسی چیە ئایین چیە؟! مەبەست لە دروستبونیان چیە؟!).

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِۦٓ إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّمْ عِندَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۖ فَمَا ٱسْتَقَٰمُوا۟ لَكُمْ فَٱسْتَقِيمُوا۟ لَهُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾ كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا۟ عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا۟ فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ يُرْضُونَكُم بِأَفْوَٰهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٨﴾ ٱشْتَرَوْا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِهِۦٓ ۚ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ لَا يَرْقُبُونَ فِى مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾ فَإِن تَابُوا۟ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ فَإِخْوَٰنُكُمْ فِى ٱلدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ ٱلْـَٔايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ وَإِن نَّكَثُوٓا۟ أَيْمَٰنَهُم مِّنۢ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا۟ فِى دِينِكُمْ فَقَٰتِلُوٓا۟ أَئِمَّةَ ٱلْكُفْرِ ۙ إِنَّهُمْ لَآ أَيْمَٰنَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ ﴿١٢﴾ أَلَا تُقَٰتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوٓا۟ أَيْمَٰنَهُمْ وَهَمُّوا۟ بِإِخْرَاجِ ٱلرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

(٧) چۆن پەیمان دەبێت بۆ هاوەڵگەران (ئەوانەی کە چەندەها جار پەیمان دەشکێنن)، لای خواو لای پێغەمبەرەکەی، جگە لەوانەی کە لە پاڵ مزگەوتی حەرام و (کەعبەدا) پـەیمانتان (لەگەڵیاندا مۆرکرد) هەتا ئەوان پـابەند و راست و دروست بن لەسەر پەیمانەکەیان بەرامبەر ئێوە، ئەوە ئێوەش پابەندو راست و رەوان بن بۆیان، چونکە بەڕاستی خوا پارێزکارانی خۆش دەوێت. (ئەوانەی کە پەیمانشکێن نین).

(٨) (ئەو هاوڵگەرانە) چۆن (پابەندی پەیمان دەبـن لەگـەڵ ئێوەدا، کاری چاك لەوانە ناوەشێتەوە) خۆ ئەگـەر دەسـتیان بــروات بــەسەرتاندا ئــەوە هــیچ سـنوورێك نـاپارێزن، نەخزمایەتی دەفامن، نـەپەیمان، بـەدەم و زاریـان رازیـتان دەکەن، دڵەکانیشیان دژو بێزارن لەوەی کـە بـەدەم دەیـڵێن (دژی راگـرتنی پـەیمانە کـەیانن) زۆربـەشیان لە سـنوور دەرچوون و پەیمان شکێنن.

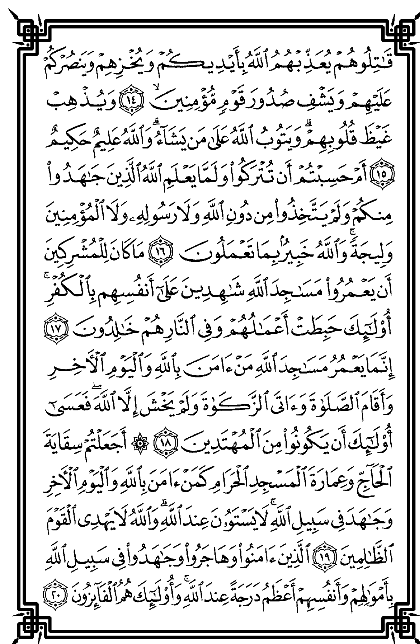
(٩) (هاوەڵگەران نرخیان بۆ ئایەتەکانی خوای گەورە دانەناوە) ئەوانە بە ئایەتەکانی خوا پارەو دەستمایەیەکی کەمی دنیایان کری و گۆڕیانەوە (ئایەتەکانی خوایان گۆڕیەوە بەنرخێکی کەم و هەرزان)، ئینجا پشتیان کردە بەرنامەی خوا، رێگریان لەخەڵکیش کرد، بەراستی ئەوانە ئەو کارو کردەوەیەی کە دەیانکردو ئەنجامیان دەدا زۆر ناپەسەند بوو.

(١٠) ئەوانە دەربارەی هیچ ئیماندارێك سنووری خزمایەتی و پەیمان رەچاو ناکـەن و نـاپپارێزن، هـەر ئـا ئەوانەشن دەستدرێژکاران.

(١١) جا ئەگەر تەوبە بکەن و پەشیمانی دەربرن و نوێژەکانیان ئەنجام بدەن و زەکات لە مـاڵ و سـامانیان دەرکەن، ئەوە برای دینی ئێوەن، ئێمەیش ئایەت و فەرمانەکان روون دەکەینەوە بۆ کەسانێك کە دەیـزانـن و تێدەگەن.

(١٢) خۆ ئەگـەر ئـەوانــە پـەیمانەکـانیان بشکـێنن لەدوای بـەستنی و گـاڵتەو تـانەوتەشەریان لە ئـاین و بەرنامەکەتاندا، ئەوە بجەنگن دژی سەرانی کوفر، بەڕاستی ئەوان هیچ پەیمانێکیان نیە، بۆ ئەوەی کۆڵ بدەن. (و واز لە ستەم و دەستدرێژی بهێنن).

(١٣) باشە، ئایا ئێوە ناجەنگن دژی کەسانێك کە بەڵێن و پـەیمانەکـانیان هـەڵوەشاندوە و هـەوڵیشیاندا کـە پێغەمبەر ﷺ دەرکەن لە شاری (مەککە)، هەر ئەوانیش یەکەمجار دەستیان کـرد بـە دژایـەتیتان، ئـایا لەوان دەترسن؟ جاخۆ هەر خوا شایستەیە کە لێی بترسن ئەگەر ئێوە ئیماندارن.

(١٤) (ئەی ئیمانداران) بجەنگن دژی بێ باوەڕان، ئەوە خوایە کە بەدەستی ئێوە سزایان دەدات و سەرشۆڕو خەجاڵەتیان دەکات و ئێوە بەسەریاندا سەر دەخات، دڵو سینەی گرۆی ئیماندارانیش گوشادو ئاسوودە دەکات و دڵ و دەروونیان ساڕێژ دەکات (چونکە کاتی خۆی کافرەکانی مەککە زۆر ئازارو ئەشکەنجەی ئیماندارانیان دەداو بێ بەزەییانە هەندێکیان لێ شەهید کردن)...

(١٥) هەرچی ئازارو کینەش هەیە لەدڵی ئیمانداراندا لای دەبات و نایهێڵێت، خوای گەورەش تەوبەو پەشیمانی لەو کەسە وەردەگرێت کە خۆی دەیەوێت و (شایستەیە)، خوای گەورە زاناو دانایە.

(١٦) (ئەی ئیمانداران) ئایا پێتان وابوو و واتان دەزانی هەروا وازتان لێدەهێنرێت (بێ تاقیکردنەوە) لەکاتێکدا هێشتا خوا دەری نەخستووە ئەوانەی جیهادیان کردووەو تێکۆشاون لە ئێوە، جگەلە خواو پێغەمبەرەکەی و ئیمانداران کەسانی تریان نەکردووە بەجێی متمانەو رازو نهێنی خۆیان؟! خوایش هەمیشە ئاگادارە بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن (بەڵام دەیەوێت هەموو راستیەکان دەرکەون و بێنەروو).

(١٧) شیاو و شایستە نەبووە بۆ موشریك و هاوەڵگەران کە مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە، لەکاتێکدا خۆیان شایەتن لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن، ئەوانە هەموو کارو کردەوەکانیان بێ نرخە و پووچەڵ بۆتەوە، ئەوان لەناو ئاگری دۆزەخدا (لە ژیانی کولە مەرگیدا) بەردەوامن.

(١٨) بەڕاستی تەنها ئەو کەسە (بەدڵ و بەگیان) مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان دەکاتەوە (بە خواپەرستی و نوێکردنەوەی) کە باوەڕی پتەوی بەخواو بەرۆژی دوایی هێناوە و نوێژەکانی بەچاکی ئەنجام داوەو زەکاتیشی (لە ماڵ و سامانی) دەرکردووە و لەکەسیش نەترساوە جگە لە خوای باڵادەست، جا ئومێدە ئەو جۆرە کەسانە لە ریزی رێنموویی کراواندا بن.

(١٩) ئایا ئێوە بەڕەواو دروستتان دانا ئاوبەخشین بەحاجیان و ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام (کەعبە)، وەك ئەو کەسە وابێت کە باوەڕی پتەوی بە خواو بەرۆژی دوایی هێناوەو تێکۆشاوە لە پێناوی رێبازی خوادا؟ ئەو دوو دەستەیە وەك یەك نین و لەیەك ئاستدا نین لای خوا، خوای گەورەش هیدایەت و رێنموویی قەومی ستەمکار نادات.

(٢٠) ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کۆچیان کردووە و جیهادو هەوڵ و کۆششیان ئەنجامداوە لە پێناوی رێبازو رەزامەندیی خوادا بە ماڵیان و بەگیانیان، پلەوپایەو پاداشتیان لای خوا زۆر بێسنوور و گەورەیە، هەر ئەوانیش سەرفرازو بەختەوەرن...

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَٰنٍ وَجَنَّٰتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوٓا۟ ءَابَآءَكُمْ وَإِخْوَٰنَكُمْ أَوْلِيَآءَ إِنِ ٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْكُفْرَ عَلَى ٱلْإِيمَٰنِۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَٰلٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٢٤﴾ لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾

(٢١) (جا ئەوانە) پەروەردگاریان مژدەیان دەداتێ بە رەحمەت و میهرەبانی تایبەتی لە لایەن خۆیەوە، هاوڕێ لەگەڵ ڕەزامەندی و خۆشنوودی و بەهەشت و باخی بێ شومار، لە کاتێکدا بۆ ئەوان هەیە لەو بەهەشتەدا نازو نیعمەتی نەبڕاوە کە پێشکەشیان دەکرێت...

(٢٢) لەهەمان کاتدا لەو بەهەشتەدا بۆ هەمیشە و بەردەوام ژیان دەبەنە سەر، بەڕاستی خوای بەخشندە پاداشتی گەورە و بێ سنووری لەلایە.

(٢٣) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە، باوو باپیران و براکانتان مەکەنە پشتیوان و خۆشەویستی خۆتان، ئەگەر ئەوان بێ باوەڕیان خۆش ویست و هەڵیانبژارد بەسەر ئیمان و باوەڕدا، هەرکەس لە ئێوە پشت بەوان ببەستێت و خۆشی بوێن، ئائەوانە هەر ستەمکارن.

(٢٤) (ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: ئەگەر باوو باپیرتان و ڕۆڵە و نەوەکانتان و براکانتان و هاوسەرانتان و عەشرەت و هۆزتان و ماڵ و سامانێك کە بەدەستتان هێناوە، یاخود بازرگانیەك دەترسن کە شکان و بێ بازاڕی رووی تێبکات هەروەها خانووبەرە و کۆشك و تەلارێك کە حەز دەکەن لێتان تێك نەچێت و دڵخۆشن پێی، لاتان خۆشەویستترو نازدارتر بێت لە خواو پێغەمبەرەکەی و جیهادو تێکۆشان لەپێناو ڕێبازی ئەو زاتەدا، دە ئەوە چاوەڕوان بن، هەتا خوای گەورە فەرمانی خۆی دەردەکات و (تۆڵەتان لێ دەسێنێت)، خوای پەروەردگاریش هیدایەت و ڕێنموویی قەومی یاخی و لەسنوور دەرچوو نادات.

(٢٥) سوێند بێت خوای گەورە لە زۆر شوێندا سەری خستن (بەسەر بێباوەڕاندا)، لە ڕۆژی حونەینیش کاتێك کە زۆریی ژمارەی خۆتان سەرسامی کردبوون، (بینیتان) ئەو زۆریە هیچ فریاتان نەکەوت و بێنیازی نەکردن، زەویش چەندە فراوانە لێتان هاتەوە یەك و تەنگ بووەوە، لەوەودوا هەموو پشتتان هەڵکردو ڕاتانکردو هەڵاتن...

(٢٦) پاشان خوای گەورە ئارامی و ئاسوودەیی دابەزاندە سەر پێغەمبەرەکەی و سەر ئیمانداارانیش، سەربازانێکی دابەزان کە نەتاندەدین، سزای ئەوانەشیدا کە بێباوەڕ بوون، هەر ئاواشە سزا و پاداشتی کافرو بێباوەڕن...

ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِنَّمَا ٱلْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا۟ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦٓ إِن شَآءَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾ قَٰتِلُوا۟ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلْحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعْطُوا۟ ٱلْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ صَٰغِرُونَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ عُزَيْرٌ ٱبْنُ ٱللَّهِ وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَى ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ ٱللَّهِ ۖ ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَٰهِهِمْ ۖ يُضَٰهِـُٔونَ قَوْلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن قَبْلُ ۚ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ ۚ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾ ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَٰهًا وَٰحِدًا ۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

(٢٧) ئینجا دوای ئەوە خوای گەورە لە هەر کەسێك کە بیەوێت و شایستە بێت تەوبە و پەشیمانی وەردەگرێت خوای گەورە تەواو لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٢٨) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە چاك بزانن کە موشریك و هاوەڵگەران ناپوخت و پیسن، ئیتر لەم ساڵەیان بەدواوە نابێت نزیکی مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) بکەون، خۆ ئەگەر دەترسن لە هەژاری و نەداری و بێ بازاڕی ئەوە بزانن کەلە ئایندەدا خوای گەورە لە فەزڵ و بەخشندەیی خۆی دەوڵەمەندتان دەکات هەر کاتێك بیەوێت (بێگومان سامانی نەوت و کانزاکان بەشێکن لەو مژدەیە) بەڕاستی خوا تەواو زاناو دانایە.

(٢٩) (ئەی ئیمانداران) بجەنگن دژی ئەوانەی کە باوەڕی (ڕاست و دروستیان) بەخواو بەرۆژی قیامەت نیە و ئەو شتانەی خواو پێغەمبەرەکەی بەحەرامیان داناوە بەحەرامی نازانن و پەیرەوی دینی حەق ناکەن، لەوانەی کە کتێبیان پێدراوە لە (گاورو جوو)، هەتا ئەو کاتەی بەناچاری باج پێشکەش بەدەوڵەتی ئیسلام دەکەن، (لەجیاتی ئەوەی کە گیان و ماڵ و سامانیان پاێزراوە و بەشداری جەنگ ناکەن، ئەمەش بۆ ئەوکاتەیە کە ئەوان ئیعلانی جەنگیان کردبێتو مسڵمانانیش خاوەنی دەوڵەت بن).

(٣٠) جولەکە وتیان: عوزەیر کوڕی خوایە، گاورەکانیش وتیان: مەسیح کوڕی خوایە!! ئا ئەو بوختانە (نابەجێیانە) قسەی ئەوانەو بەدەم دەیڵێن و لێی تێناگەن (بیرێك ناکەنەوە، تێنافکرن) ئەو گوفتارەیان لاسایی کردنەوەی ئەوانەیە کە پێشتر بێ باوەڕ بوون (لەوەدا کە دەیانوت فریشتەکان کچی خوان)، دەك بەکوشت چن و خوا لەناویان بەرێت، ئاخر ئەم بوختانە ناڕەوایانە چۆن هەڵدەبەستن.

(٣١) (گاورو جوو) حاخام و قەشەکانی خۆیان کردۆتە پەروەردگاری خۆیان لە جیاتی خوا (ملکەچ و فەرمانبەرداریانن، ئەوانیش بەئارەزووی خۆیان شتیان بۆ حەڵاڵیان حەرام دەکەن) هەروەها مەسیحی کوڕی مەریەمیش (بەکوڕی خوا دەزانن) لەکاتێکدا کە فەرمانیان پێنەدراوە جگە لە پەرستنی تاکە خوایەك، بێگومان جگە لەوزاتە خوایەکی تر نیە، پاکی و بێگەردی و ستایش بۆ ئەو زاتەیە، کە (ئەو نەفامانە) هاوەڵی بۆ بڕیار دەدەن.

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔواْ نُورَ ٱللَّهِ بِأَفْوَٰهِهِمْ وَيَأْبَى ٱللَّهُ إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٣٢﴾ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۗ وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِى نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۖ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُواْ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾ إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ ۚ فَلَا تَظْلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ ۚ وَقَٰتِلُواْ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً ۚ وَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

(٣٢) (ئەوانە بەو بیروباوەڕە پووچانەیانەوە) دەیانەوێت نوورو ئاینی خوا بەقاڵەی دەمیان بکوژێننەوە و خامۆشی بکەن (بەڵام خەیاڵیان خاوە) خوا ناهێڵێت ئاواتیان بێتە دی ئاین و نووری خۆی هەر سەر دەخات و نووری خۆی تەواو دەکات و دەری دەخات، هەرچەندە کافرو بێ باوەڕان پێی سەغڵەت و دڵتەنگ بن.

(٣٣) هەر ئەو زاتە بۆیە پێغەمبەرەکەی هاوڕێ لەگەڵ هیدایەت و ڕێنمویی و ئایینی ڕاست و دروستدا ڕەوانەکردووە تا سەری بخات بەسەر هەموو بەرنامە و ئاینەکانی تردا، هەرچەندە موشریك و هاوەڵگەران پێی سەغڵەت و دڵتەنگ بن.

(٣٤) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە، چاك بزانن کە زۆربەی حاخام و مالومەکانی جوو و قەشەی گاوران، ماڵ و سامانی خەڵکی بەناحەق دەخۆن، بەرهەڵستی ڕێباز و ئاینی خوا دەکەن، جا ئەوانەی کە ئاڵتون و زیو کۆ دەکەنەوە و قایمی دەکەن و لە پێناوی ڕێبازی خوادا و بۆ ڕەزامەندی ئەو، نایبەخشن، ئەوە مژدەی سزایەکی پڕ ئێشیان بدەرێ!!

(٣٥) (ئەو سزا سەختە) لە ڕۆژێکدا دەبێت ئەو پارە و سامانەی کۆیان کردۆتەوە، لە دۆزەخدا سوور دەکرێتەوە، ناوچاو و لاتەنیشت و پشتیانی پێ داخ دەکرێت، ئینجا پێیان دەوترێت: ئەمە ئەو سامانەیە کەکۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان و(زەکاتتان لێ نەدەدا)، دە بچێژن سزای ئەوەی کە بۆ خۆتان کۆدەکردەوە.

(٣٦) بێگومان ژمارەی مانگەکان لای خوا دوانزە مانگە، لەکتێبی خوادا (له لوح المحفوظ) دا دیاریکراوە، هەر لەو ڕۆژەوە کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە، چوار مانگی بە حەرام داناوە (واتە جەنگ تیایدا نابێت بەپا ببێت)، هەر ئەوەیە ئایین و بەرنامەی ڕاست و دروست، کەوابوو لەو مانگانەدا ستەم لە خۆتان مەکەن و جەنگ بەرپا مەکەن، بەڵکو تەنها دژی موشریکانی (شەڕەنگێز) هەمووتان بجەنگن بەگشتی هەروەکو ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بەگشتی، ئینجا بشزانن کە خوا یارو یاوەری ئەو کەسانەیە کە لێی دەترسن و پارێزکارن .

إِنَّمَا ٱلنَّسِيٓءُ زِيَادَةٞ فِي ٱلۡكُفۡرِۖ يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُحِلُّونَهُۥ عَامٗا وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامٗا لِّيُوَاطِـُٔواْ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ فَيُحِلُّواْ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُۚ زُيِّنَ لَهُمۡ سُوٓءُ أَعۡمَٰلِهِمۡۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَا لَكُمۡ إِذَا قِيلَ لَكُمُ ٱنفِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱثَّاقَلۡتُمۡ إِلَى ٱلۡأَرۡضِۚ أَرَضِيتُم بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِۚ فَمَا مَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا تَنفِرُواْ يُعَذِّبۡكُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا وَيَسۡتَبۡدِلۡ قَوۡمًا غَيۡرَكُمۡ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيۡـٔٗاۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدۡ نَصَرَهُ ٱللَّهُ إِذۡ أَخۡرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ثَانِيَ ٱثۡنَيۡنِ إِذۡ هُمَا فِي ٱلۡغَارِ إِذۡ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ لَا تَحۡزَنۡ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَاۖ فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيۡهِ وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٖ لَّمۡ تَرَوۡهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلسُّفۡلَىٰۗ وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ هِيَ ٱلۡعُلۡيَاۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

(٣٧) بەراستی دواخستن و دەستكاری كردنی ئەو مانگانەی كە جەنگ تیایاندا حەرامە، بۆ كاتێكی تر؛ سەركەشی و ڕۆچونێكی زیاترە لە كوفرو خوانەناسیدا، ئەوانەی كە بێ بروا بوون پێی گومرا دەكرێن، ساڵێك ئەو دەستكاریە بەحەڵاڵ دادەنێن و ساڵێكیش بەحەرام، بۆ ئەوەی ئەو مانگانە ڕێك بكەون لەگەڵ ژمارەی ئەو مانگانەی كە خوا حەرامی كردوون، بەم جۆرە ئەوەی خوا حەرامی كردوە حەڵاڵی دەكەن، ئەوانە كردارە ناپەسەندەكانی خۆیان لاجوان كراوە، خوایش هیدایەت و ڕێنموویی هۆزی بێ باوەڕان ناكات.

(٣٨) ئەی ئەو كەسانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە: ئەوە بۆچی كاتێك پێتان دەوترێت ڕاپەڕن و ئامادەبن و هێرش بەرن لە پێناوی ئاینی خوادا (دژی ئەو خوانەناسانەی كە خۆیان ئامادە كردووە بۆ كوژاندنەوەی نووری خوا) ئێوە لەشتان دادەهێزرێت و دەلكێن بەزەویداو زەمین گیردەبن (ئەڵبەتە ئەم بانگەوازە هەركاتێك لەلایەن سەركردایەتی حەكیم و داناو بروا پێ كراوەوە بریار درا، كە هەڵقوڵای ناو كۆمەڵگەی ئیماندارانە و ئەزموونی ساڵەها جیهادو خەباتی ژێر زەمینی هەیە، دەبێت لەلایەن هەموو ئیماندارانەوە پەیرەوی بكرێت) ئایا ئێوە ڕازین بە ژیانی دنیاو بەگرنگتری دەزانن لە ژیانی نەبراوەی قیامەت لە بەهەشتی بەرین، بێگومان ژیانی دنیا بە بەراورد لەگەڵ ژیانی پڕ لە شادیی قیامەتدا زۆر زۆر كەم تەمەن و كەم خۆشی‌یە.

(٣٩) ئەگەر (بۆ جیهاد) ڕانەپەڕن و دەستبەكار نەبن، ئەوە سزایەكی زۆر بەئێشتان دەدات و كەسانێكی تر دەهێنێتە كایەوە وەك ئێوە نەبن، وەنەبێت ئێوە بتوانن هیچ زەرەرو زیانێك بە خوا بگەیەنن، (بەنەچوونتان بەدەم بانگەوازی خواوە، بەڵكو نافەرمانی و دنیاپەرستی هەر زیان لە خۆتان دەدات)، خوایش هەمیشە بەسەر هەموو شتێكدا دەسەڵاتدارە.

(٤٠) ئەگەر ئێوە پشتگیری پێغەمبەر ﷺ نەكەن و یارمەتی نەدەن، ئەوە بەراستی خوا پشتگیری كردو سەری خست، كاتێك ئەوانەی بێ‌باوەڕ بوون دەریان كرد لە شاری مەككە و یەكێك بوو لە دوو كەس كاتێك هەردووكیان لەناو ئەشكەوتەكەدا بوون (كاتێك بێ باوەڕەكان گەشتبوونە دەوروبەری ئەشكەوتەكە ئەبوبەكری هاوەڵی خەمی لێهات) پێغەمبەریش ﷺ دڵی دایەوە و پێی ووت: خەفەت مەخۆ، دڵنیابە خوامان لەگەڵە، ئەوسا ئیتر خوا ئاسوودەی و ئارامی خۆی دابەزاندە سەری و پشتگیری و بەهێزی كرد بە سەربازانێك كە ئێوە نەتاندە بینین و بەرنامەو ئاینی بێ باوەڕانی دانەواند و ڕیسوای كرد، بەرنامەو ئاینی خوای بەرزو بڵند كرد، خوای گەورە هەمیشە باڵادەست و دانایە.

انفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوكَ وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾ عَفَا اللَّهُ عَنكَ لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾ لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَن يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾ ۞ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾ لَوْ خَرَجُوا فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

(٤١) (ئەی ئیمانداران هەر کاتێك داواکران بۆ غەزا لەلایەن سەرکردایەتیەکی متمانە پێکراوەوە): ئێوە بەچەکی سووك و سەنگین و بەسوارە و پیادەتانەوە راپەڕن و ئامادەبن و جیهاد و تێکۆشان بکەن بەماڵ و سامان و گیانتان لە پێناوی خوادا، ئەوە چاکترە بۆتان ئەگەر ئێوە بزانن و تێبگەن.

(٤٢) ئەگەر (غەزای تەبووك) دەستکەوتێکی ئاسان و نزیك بوایە، یا سەفەرێکی ئامانجدار بوایـە، ئـەوە دووڕووەکـان شوێنت دەکەوتن، بەڵام ڕێگەی دوورو پڕ مەینەت بۆ ئەوان زەحمەتە، (جا لەوەودوا دێن) و سوێند بەزاتی خوا دەخۆن و دەڵێن: ئەگەر بمانتوانیایە ئەوە لەگەڵ ئێوەدا دەردەچووین و دەهاتین بۆ غەزا، ئەوانە بەو رەفتارو درۆیـانەیان، خـۆیان تیادەبەن، خوایش چاك دەزانێت ئەوانە درۆزنن.

(٤٣) خوا لێت خۆش بێت (ئەی پێغەمبەر ﷺ)! بۆ مـۆڵەتت دانێ (نەدەبوایە مۆڵەتیان بدەیتێ) هەتا بەچاکی بۆت دەربکەوێت، کێ راستە و باوەڕ دامەزراوە، کێش درۆزن و دووڕووە.

(٤٤) (بەڵام) ئەوانەی باوەڕیان بەخواو بە ڕۆژی دوایی هەیە مۆڵەتت لێ ناخوازن (خۆ نادزنەوە لە جیهادو لە غەزا)، چونکە ئامادەن ماڵ و سامان و گیانیان بەخت بکەن لە پێناوی خوادا، خوایش زانایە بە خاوەن تەقواو پارێزکاران.

(٤٥) (بەڵکو) بەراستی تەنها ئەوانە مۆڵەتت لێ دەخوازن کە باوەڕ بەخواو بە ڕۆژی دوایی ناهێنن، ئەوانـە هەمیشە دوودڵن و دڵە ڕاوکێیانە، بەردەوام لە گومانی خۆیاندا سەرگەردان و وێڵن و دێن و دەڕۆن.

(٤٦) ئەگەر ئەو دووڕووانە بیانویستایە دەرچن (بۆ غەزا) ئەوە خۆیان بۆ ئامادە دەکرد، بەڵام خوا چالاکـی نواندن و دەرچوونی ئەوانی نەویست (چونکە دڵ و دەروون نەخۆش بوون)، لەبەر ئەوە سستی کردن و لەشی قورس کردن پێیان وترا: دانیشن بۆ خۆتان لەگەڵ پیرو مناڵ و پەککەوتەکاندا.

(٤٧) ئەوانە ئەگەر دەرچوونایە و لەناوتاندا بوونایە هیچیان بۆ ئێوە زیاد نەدەکرد بێجگە لە سستی نەبێت (لە ئاشووب و گێرە شێوێنی زیاتریان لە دەست نەدەهات) و دەستیان دەکرد بە چرب و چاپ لەناوتاندا و دەگەران بۆ دۆزینەوەی کە لێنێك، بەئاواتی ئاشووب هەڵگیرساندن لە نێوانتاندا، کەسانێکیش هەن لەنێو ئێوەدا، گوێیان بۆ دەگرن، خوایش چاك ئاگادارە بەکاروکردەوەی ستەمکاران.

لَقَدِ ٱبۡتَغَوُاْ ٱلۡفِتۡنَةَ مِن قَبۡلُ وَقَلَّبُواْ لَكَ ٱلۡأُمُورَ حَتَّىٰ جَآءَ ٱلۡحَقُّ وَظَهَرَ أَمۡرُ ٱللَّهِ وَهُمۡ كَٰرِهُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ ٱئۡذَن لِّي وَلَا تَفۡتِنِّيٓۚ أَلَا فِي ٱلۡفِتۡنَةِ سَقَطُواْۗ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةُۢ بِٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٤٩﴾ إِن تُصِبۡكَ حَسَنَةٞ تَسُؤۡهُمۡۖ وَإِن تُصِبۡكَ مُصِيبَةٞ يَقُولُواْ قَدۡ أَخَذۡنَآ أَمۡرَنَا مِن قَبۡلُ وَيَتَوَلَّواْ وَّهُمۡ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾ قُل لَّن يُصِيبَنَآ إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا هُوَ مَوۡلَىٰنَاۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلۡ هَلۡ تَرَبَّصُونَ بِنَآ إِلَّآ إِحۡدَى ٱلۡحُسۡنَيَيۡنِۖ وَنَحۡنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمۡ أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ بِعَذَابٖ مِّنۡ عِندِهِۦٓ أَوۡ بِأَيۡدِينَاۖ فَتَرَبَّصُوٓاْ إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾ قُلۡ أَنفِقُواْ طَوۡعًا أَوۡ كَرۡهٗا لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمۡ إِنَّكُمۡ كُنتُمۡ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ ﴿٥٣﴾ وَمَا مَنَعَهُمۡ أَن تُقۡبَلَ مِنۡهُمۡ نَفَقَٰتُهُمۡ إِلَّآ أَنَّهُمۡ كَفَرُواْ بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ وَلَا يَأۡتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ إِلَّا وَهُمۡ كُسَالَىٰ وَلَا يُنفِقُونَ إِلَّا وَهُمۡ كَٰرِهُونَ ﴿٥٤﴾

(٤٨) سوێند بە خوا (ئەدووڕووانە) پێشتریش هەوڵیان داوە فیتنە و ئاشووب (لە نێوان ئیمانداراندا) بەرپا بکەن و چەندەها پلان و نەخشەیان گۆڕی بۆ ئەوەی فێڵت لێ بکەن و ورەت بڕوخێنن، هەتا خواکردی حەق هات و سەرکەوت و دینی خوا پایەدار بوو، لەکاتێکدا ئەوان هەمیشە سەغڵەتن (بە پایەداریی ئیسلام).

(٤٩) (لەو دووڕووە بێ چاوو ڕووانە) کەسانێك هەن کە دەڵێن: مۆڵەتم بدەو تووشی گوناهو سەرپێچیم مەکە!! (بە بیانووی ئەوەی لە غەزادا، لەوانەیە تووشی گوناهو هەڵە ببێت!!) لە حاڵێکدا ئەو جۆرە کەسانە با چاك بزانن کە لە گوناهو تاواندا ڕۆچوون، بێگومان دۆزەخیش گەمارۆی بێ باوەڕانی داوە و (ڕزگاربوونیان ئەستەمە).

(٥٠) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) ئەگەر خێرو چاکەیەکت تووش بێت، ئەوە ئەوان پێی دڵتەنگ و سەغڵەت دەبن، خۆ ئەگەر بەڵاو ناخۆشیەکت تووش بێت ئەوە دەڵێن: ئێمە پێشتر دەستی خۆمانمان وەشاند (باشمان کرد نەچووین بۆ جەنگ، پێشبینی ئەمەمان دەکرد)، ئیتر پشت هەڵدەکەن لەکاتێکدا ئەوان دڵخۆش و شادمانن! (بەو هەڵوێستەیان)...

(٥١) (ئەیپێغەمبەر ﷺ) تۆش بڵێ: هەرگیز لەوە زیاترمان بۆ پێش نایەت و تووشمان نایەت جگە لەوەی کە خوا بۆی نوسیووین (هەر چیش بۆمان پێش دێت هەر خێرە بۆمان)، ئەوزاتە هەمیشە یارو یاوەرو پشتیوانمانە، دەبا ئیمانداران هەر پشت بەو خوایە ببەستن.

(٥٢) (بە دووڕووەکان و بێباوەڕان) بڵێ: ئایا ئێوە لە یەکێك لەو دوو سەرئەنجامە چاکە زیاتر چاوەڕوانی چیمان بۆ دەکەن، لەکاتێکدا هەردووکیان چاکن و ئاواتیان بۆ دەخوازین (کە: یان سەرکەوتنە، یان شەهید بوون) ئێمەش هەمیشە چاوەڕێی ئەوە دەکەین خوای گەورە بەڵاو سزایەکی تایبەتی خۆیتان بەسەردا ببارێنێت، یان بەدەستی ئێمە تووشی شکستی و نەهامەتی ببن، دە ئیتر ئێوە خۆتان مەڵاس بدەن و چاوەڕێ بن، بەڕاستی ئێمەش لەگەڵتاندا چاوەڕێین.

(٥٣) بە دووڕووەکان (کە دەیانەوێت لە ماڵ بەخشین خۆیان بشارنەوە) بڵێ: هەرچی دەبەخشن بە ڕەزامەندیی یان بەناچاریی هەرگیز لێتان وەرناگیرێت، چونکە بەڕاستی ئێوە کەسانێکی گوناهبارو باوەڕ دانەمەزراون.

(٥٤) هەر بۆیەش ئەوەی کە دەیبەخشن لێیان وەرناگیرێت، چونکە ئەوانە باوەڕیان بەخواو بەپێغەمبەرەکەی ﷺ نیە و نایەن بۆ نوێژ، مەگەر بەلەش بەباری و تەمەڵی نەبێت، ماڵ و سامانیش نابەخشن مەگەر (بۆرو پامایی) لەکاتێکداکە ئەوان نابەدڵ و سەغڵەتن.

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَٰلُهُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُم بِهَا فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَٰفِرُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُم مِّنكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَـًٔا أَوْ مَغَٰرَٰتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا۟ إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾ وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ فَإِنْ أُعْطُوا۟ مِنْهَا رَضُوا۟ وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا۟ مِنْهَآ إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا۟ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ وَرَسُولُهُۥٓ إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ ﴿٥٩﴾ ۞ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلْفُقَرَآءِ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْعَٰمِلِينَ عَلَيْهَا وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَٱلْغَٰرِمِينَ وَفِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾ وَمِنْهُمُ ٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلنَّبِىَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ ۚ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ ۚ وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ ٱللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

(٥٥) (ئەی پـێغەمبەر ﷺ ئـەی ئـیماندار) مـاڵ و سـامان و نەوەی ئەو دووڕوانە سەرسامت نەکات چونکە بـەڕاسـتی خوا هەر دەیەوێت لە ژیانی دنیادا تووشی بـەڵاو سـزایـان بکات لە ڕێگەی ماڵ و سامان و نـەوەیانەوە، سـەرئەنجام گیانیان دەربێت، لەکاتێکدا کە ئەوان کافرو بێباوەڕن.

(٥٦) ئەوانە سوێندیش بە خوا دەخۆن کە بەڕاستی لە ئێوەن، (بەڵام درۆ دەکەن) ئەوانە هیچ کاتێك لە ئـێوە نـین، بـەڵکو ئەوانـە کـەسانێکن کـە لە تـرسا خـەریکن زیـرە بکـەن و ترسنۆکن.

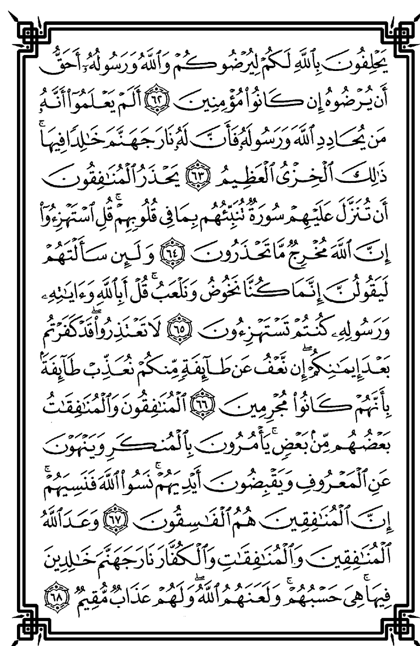
(٥٧) خۆئەگەر پەنایەك یان چـەند ئـەشکەوتێك یـان ژێـر زەمینێکیان دەست بکەوێت ئەوە بەپەلە رووی تـێدەکـەن، لەکاتێکدا ئەوان هیچ شتێك جڵەویان ناگرێت لە خۆدزینەوە (ئەوەندە لە بەشداربوونی غەزا دەترسن).

(٥٨) هەیانە تـانەو تـەشەر لە تـۆ دەدات لە دابـەشکردنی زەکات و دەستکەوتدا (پروپاگەندە دەکات کە گوایە عەدالەت و دادی تێدا نیە)، جا ئەوانە ئەگەر بەشیان بدرێت رازین، ئەگەر بێ بەش بکرێن لێی ئەوە خێرا ئەوان رق هەڵدەگرن و کینە لە سینە دەگرن.

(٥٩) خۆ ئەگەر ئەوانە رازی بوونایە بەو بەشەی خوا بە نسیبی کردوون و پێغەمبەر ﷺ پێی بەخشیوون و بە دڵ بیانوتایە: خوامان بەسە (کە لێمان رازی بێت)، ئێمە فەرامۆش ناکات لەئایندەدا هەر پێمان دەبەخشێت لە فەزڵ و زیادە ڕێزی خۆی، پێغەمبەرەکەشی لەوەی دەستی دەکەوێت پێمان دەبەخشێت، بەڕاستی ئێمە ئاوات و مەبەستمان گەڕانەوەیە بۆ لای خواو بە دەستهێنانی رەزامەندیی ئەوە (ئەوکاتە پاداشتی هەردوو جیهانیان بۆ خۆیان مسۆگەر دەکرد).

(٦٠) بێگومان زەکات تەنها بۆ هەژارو نەداران و ئەوکەسانەی کە کارمەندن بەسەریەوە و بـەو مـوسڵمانە نوێیانەی کە هێشتا ئیمان جێگیر نەبووە لەدڵیاندا و بۆ ئازادکردنی کۆیلەکان و بۆ (یارمەتیدانی) قەرزدارەکان و بۆ گەیاندنی ئاینی خوایە (هەربوارێك کە خزمەت بەبانگەوازی ئیسلام بکات و ئاینی خوا بـەرەو پـێش و سەرکەوتن ببات) هەروەها بۆ ئەو رێبوارانەش کە پارەیان لێ دەبرێت و نەدار دەکەون، (دابەشکردنی زەکات بەو شێوەیە) فەرزە لە لایەن خواوە لەگەردنی ئیمانداراندا، خواش زاناو دانایە (لە سامان بەخشین وفەرز کردنی زەکاتدا).

(٦١) هەندێکی تر (لە دووڕووەکان) ئەوەندە نەفامن، ئازاری دڵی پـێغەمبەر ﷺ دەدەن، بـەوەی کـە دەڵـێن: (محمد) گوێ بۆ هەموو کەس دەگرێت، پێیان بڵێ: گوێ بیستی خێرە بۆتان، باوەڕی پـتەوی بـەخوا هـەیە، باوەڕی (بە راستگۆیی) ئیماندارانیش هەیە، رەحمەتیشە بۆ ئەوانەتان کە باوەڕیان هێناوە، (بەڵام) ئەوانـەی ئازاری پێغەمبەری خوا دەدەن سزایەکی بەئێش بۆیان ئامادەیە.

(٦٢) دووڕووەکان، سوێندتان بە خوا بۆ دەخۆن تا بڕوایان پێبکەن و ڕازیتان بکەن، لەکاتێکدا کە حەق وایە خواو پێغەمبەرەکەی ڕازی بکەن ئەگەر ئەوانە باوەڕدان...

(٦٣) مەگەر ئەوانە نازانن ئەو کەسەی کە دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات، ئەوە بە ڕاستی ئاگری دۆزەخ بەشیەتی و بۆی ئامادەیە هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبڕاوەشدا، ئا ئەوە ڕیسوایی و خەجاڵەتیەکی زۆر گەورەیە.

(٦٤) دووڕووەکـــان دەترسن لەوەی ســوورەتێك دابەزێنرێتە سەریان، هەواڵیان بداتێ بەوەی لە دڵ و دەروونیاندایە، پێیان بڵێ: گاڵتە بکەن! بێگومان ئەوەی لێی دەترسن خوا هەر ئاشکرای دەکات (بۆ خۆتان و بۆ خەڵکیش).

(٦٥) (کاتێک تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ لەگوفتاری نابەجێیان ئاگادار دەبیت) و لێیان دەپرسیت: (ئەوە خەریکی چین؟!) ئەوە دەڵێن: بەڕاستی ئێمە تەنها دەمەتەقێ و گەمەو گاڵتەمان دەکرد، پێیان بڵێ: ئایا ئێوە بە خواو ئایەت و فەرمانەکانی و پێغەمبەرەکەی گاڵتەتان دەکرد؟!

(٦٦) (ئیتر بێ سوودە) پاکانە مەکەن، چونکە بەڕاستی ئێوە هەر کافرو بێ باوەڕ بوون دوای ئەوەی لە ڕواڵەتدا باوەڕتان هێنابوو ئەگەر لە دەستەیەکتان خۆش ببین (دوای تەوبەی ڕاستەقینە) دەستەیەکتان هەر ئازار دەدەین (بەهۆی کاری نابەجێیەوە) چونکە بەڕاستی ئەوانە تاوانبارو تاوانکارن.

(٦٧) دووڕووەکان لە پیاوان و لە ژنان سەر بەیەکترن و وەك یەکن لەم ڕەفتارانەدا: فەرمان بەگوناهو خراپە و تاوان دەدەن و قەدەغەی خێرو چاکە دەکەن و دەستیان دەنوقێنن (ماڵ و سامان بەشی کەس نادەن)، ئەوانە خوایان فەرامۆش کردووە، خوایش ئەوانی پشت گوێ خستووە، بەڕاستی دووڕووەکان هەر خۆیان یاخی و لە ئایین دەرچوون.

(٦٨) خوا (هەڕەشەی کردوە و) بەڵێنی ئاگری دۆزەخی بە دووڕووەکان لە پیاوان و ژنان و کافرو بێباوەڕانیش داوە، کە بەردەوام و نەمرن تیایدا، ئەو دۆزەخەیان بەسە و کاڵا بەقەد باڵایەو خوا نەفرەتی لێکردوون و سزای بەردەوامیش بەشیانە و بۆیان ئامادەیە.

كَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنكُمۡ قُوَّةً وَأَكۡثَرَ
أَمۡوَٰلًا وَأَوۡلَٰدًا فَٱسۡتَمۡتَعُواْ بِخَلَٰقِهِمۡ فَٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِخَلَٰقِكُمۡ
كَمَا ٱسۡتَمۡتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُم بِخَلَٰقِهِمۡ وَخُضۡتُمۡ
كَٱلَّذِي خَاضُوٓاْۚ أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا
وَٱلۡأٓخِرَةِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمۡ يَأۡتِهِمۡ
نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ وَثَمُودَ وَقَوۡمِ
إِبۡرَٰهِيمَ وَأَصۡحَٰبِ مَدۡيَنَ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتِۚ أَتَتۡهُمۡ
رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ وَلَٰكِن
كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ ﴿٧٠﴾ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بَعۡضُهُمۡ
أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ
وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ
وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ سَيَرۡحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ﴿٧١﴾
وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا
ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةٗ فِي جَنَّٰتِ عَدۡنٖۚ
وَرِضۡوَٰنٞ مِّنَ ٱللَّهِ أَكۡبَرُۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

(٦٩) (ئێوەش ئەی بێباوەڕان) وەك ئەو بێباوەڕانەی پێش خۆتانن، ئەوان لە ئێوە بەهێزتر بوون و ماڵ و منداڵیشیان لە ئێوە زیاتربوو، ئینجا ماوەیەك بەو بەشەی کە هەیانبوو رایانبوارد، ئێوەش ماوەیەك راتانبوارد بە بەشەکەی خۆتان، هەروەك چۆن ئەوانەی پێش ئێوە رایانبوارد بە بەشەکانی خۆیان!! ئێوەش رۆچوون لە ئارەزووبازیدا وەك چۆن ئەوان رۆچوون لە ئارەزووبازیدا، ئا ئەوانە هەموو کارو کردەوەیەکیان پووچەڵ بۆتەوە و بەکەڵکیان نەهات لە دنیاو قیامەتدا ئا ئەوانە هەر خۆیان رەنج بەخەسارن.

(٧٠) ئایا ئەوانە هەواڵی گرنگی قەومەکانی پێش خۆیان پێ نەگەیشتووە (بەتایبەتی) قەومی نوح و عادو ثمود، قەومی ئیبراهیم و نیشتە جێکانی مەدیەن (قەومی شوعەیب)، هەروەها رەفتار نزم و بێ رەوشتەکان (قەومی لوط)، جا هەموو ئەو نەتەوانە پێغەمبەرەکانیان بەڵگەو نیشانەی ئاشکرایان بۆ هێنان، جا وەنەبێت خوا ستەمی لێکردبن، بەڵکو ئەوان خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد.

(٧١) (لەو لاشەوە) ئیمانداران لە پیاوان و لە ئافرەتان هاوسۆزو و پشتگیرو هاوکاری یەکترن (ئەمەش هەندێك سیفەتیانە): فەرمان بە چاکەدەدەن و قەدەغە لە خراپە دەکەن و نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن و زەکاتی ماڵیشیان دەبەخشن و گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن، ئا ئەوانە لە ئاییندەدا خوا رەحمیان پێ دەکات و سۆزی دەبێت بۆیان، بەراستی خوا باڵادەست و دانایە.

(٧٢) خوای گەورە بەڵێنی داوە بە ئیمانداران لە پیاوان و لە ئافرەتان، بەوەی کە باخەکانی بەهەشتیان پێ دەبەخشێت کە چەندەها روبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات و جاری‌یە، بە بەردەم کۆشکەکانیاندا، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوە تیایدا، هەروەها چەندەها جێگە و رێگە و کۆشك و تەلاری خۆش و رازاوەی تایبەتی لە بەهەشتداو لەناو باخی چڕوپڕی (عەدن) دا بۆ ئامادە کردون، لەگەڵ رەزامەندی خوای گەورەدا، کە لە هەموو نازو نیعمەتەکان بەنرخترو مەزنترو گرنگترە، ئەوە خۆی سەرفرازیەکی زۆر گەورە و بێ ئەندازەیە.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾ يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُوا۟ وَلَقَدْ قَالُوا۟ كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ وَكَفَرُوا۟ بَعْدَ إِسْلَٰمِهِمْ وَهَمُّوا۟ بِمَا لَمْ يَنَالُوا۟ ۚ وَمَا نَقَمُوٓا۟ إِلَّآ أَنْ أَغْنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ مِن فَضْلِهِۦ ۚ فَإِن يَتُوبُوا۟ يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ ۖ وَإِن يَتَوَلَّوْا۟ يُعَذِّبْهُمُ ٱللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾ ۞ وَمِنْهُم مَّنْ عَٰهَدَ ٱللَّهَ لَئِنْ ءَاتَىٰنَا مِن فَضْلِهِۦ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضْلِهِۦ بَخِلُوا۟ بِهِۦ وَتَوَلَّوا۟ وَّهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِى قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُۥ بِمَآ أَخْلَفُوا۟ ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾ ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ۙ سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

(٧٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ دژی کافرو دووڕووەکان بجەنگە و تێ بکۆشە و توند و تیژبە لەسەریان، ئەوانــە ســەرەنجام و مــەنزڵگەیان دۆزەخــە، ئــای کــە ســەرەنجامێکی خــراپ و ناشرینە.

(٧٤) (دووڕووەکان) سوێند بەخوا دەخۆن کــە قســەیەکــی نابەجێیان نەکردووە، کەچی سوێند بەخوا ئەوانە درۆ دەکەن، بەڵکو گوفتاری کوفرو بێباوەڕی هات بەدەمیاندا، ئــەوانــە دوای موسڵمان بوونیان بێ باوەڕ بوونەوە، خەریکی (پیلان) و نەخشەیەك بوون بە لام بۆیان نەلواو پێی نەگەیشتن (کە شەهید کردنی پێغەمبەر بوو ﷺ)، هیچ شتێك ئەوانی تــووڕە نەکردووە، تەنها ئەوە نــەبێت: خــوا، پــێغەمبەرەکــەی ﷺ و ئیماندارانیان دەوڵەمەند و بەهرەوەر کرد لە فــەزڵ و زیــادە ڕێزی خۆی، جا ئەو دووڕووانە ئەگــەر تــەوبە بکــەن و لە ڕەفتاری نادروستیان پاشگەز ببنەوە ئەوە چاکترە بۆیان، خۆ ئەگەر پشت هەڵکەن و (هەر خەریکی نەخشەو پیلان بن) ئەوە بێگومان خوا سزای بە ئازاریان دەدات لە دنیا و قیامەتدا، کەسیش یارو یاوەرو پشتیوانیان نابێت لە زەویدا.

(٧٥) (لە دووڕووەکان) کەسانێك هەن کە پەیمان و بەڵێنی بەخوا داوەو وتویەتی: سوێند بەخوا ئەگەر خوا ماڵ و سامان و دارایمان پێببەخشێت، بەڕاستی زەکات و خێری لێدەکەین و بێگومان لەریــزی کــەسانی چــاك و خواناسیشدا دەبین.

(٧٦) جاکاتێك خوا لە فەزڵ و بەرەکەتی خۆی پێدان و بەهرەوەری کردن، ئەوان ڕەزیلیان تێداکردو پشتیان لە بەڵێنەکەیان کرد لەکاتێکدا کە ئەوان هەمیشە لە بەڵێن و پەیمان پشت هەڵکەرن.

(٧٧) ئەوسا ئیتر بەهۆی ئەو بەڵێن شکاندنەیانەوە، خوا نەخۆشی دووڕوویی لە دڵ و دەروونیاندا چەسپاندو دامەزراند تا ئەو ڕۆژەی ئامادە دەبن (لەبەردەم دادگــای خــوایــیدا) بــۆ لێپرسینەوە، چــونکە نــافەرمانی و سەرپێچیان کردووە لەو بەڵێنەی کە دایان بە خواو و بە هۆی ئەوە شەوە کە هەمیشە درۆیان دەکرد.

(٧٨) مەگەر ئەوانە نەیاندەزانی بەڕاستی خوای گەورە ئاگادارە بەنهێنی و چپەو سرتەیان؟ ئایا نەشیاندەزانی کە بەڕاستی خوا بەتەواوی زاناو ئاگایە بەهەموو نهێنی و شاراوەکان؟

(٧٩) ئەو بێ باوەڕانەی کە پلار دەگرنە ئەو ئیماندارانەی کە بەویستی خۆیان زیادە بەخشن لە خێر کردندا لە ڕێگەی خوادا و پلاریش لە ئیماندارانی هەژار دەگرن کە بێجگە لە ڕەنجی شانی خۆیان هیچی تریان دەست ناکەوێت، ئینجا هەر گاڵتەشیان پێدەکەن، ئەوانە خوا تۆڵەیان لێ دەسێنێت و ریسوایان دەکات، بەهۆی ئەو گاڵتە کردنەیانەوە، سزای بە ئێش و ئازاریش بە شیانە.

ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٨٠﴾ فَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ وَكَرِهُوٓا۟ أَن يُجَٰهِدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَقَالُوا۟ لَا تَنفِرُوا۟ فِى ٱلْحَرِّ ۗ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا ۚ لَّوْ كَانُوا۟ يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾ فَلْيَضْحَكُوا۟ قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا۟ كَثِيرًا جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ إِلَىٰ طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ فَٱسْتَـْٔذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُل لَّن تَخْرُجُوا۟ مَعِىَ أَبَدًا وَلَن تُقَٰتِلُوا۟ مَعِىَ عَدُوًّا ۖ إِنَّكُمْ رَضِيتُم بِٱلْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْخَٰلِفِينَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٨٤﴾ وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَٰلُهُمْ وَأَوْلَٰدُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا فِى ٱلدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَٰفِرُونَ ﴿٨٥﴾ وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَجَٰهِدُوا۟ مَعَ رَسُولِهِ ٱسْتَـْٔذَنَكَ أُو۟لُوا۟ ٱلطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا۟ ذَرْنَا نَكُن مَّعَ ٱلْقَٰعِدِينَ ﴿٨٦﴾

(٨٠) ئەی پێغەمبەر ﷺ : ئەگەر داوای لێخۆش بوون بۆ ئەو دووڕووانە بکەیت یان داوای لێخۆش بوونیان بۆ نەکەیت چوونیە کە، تەنانەت ئەگەر حەفتا جاریش داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت، ئەوە خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت، چونکە بە راستی ئەوانە باوەڕیان بە خواو پێغەمبەرەکەی نیە، خوایش هیدایەت و ڕێنموویی کەسانی گوناهکارو لە سنوور دەرچوو نادات.

(٨١) (دووڕووەکان)، ئەوانەی کە بە جێهێڵران لەناو مەدینەدا شادمان بوون بەدانیشتنیان و دواکەوتنیان لە پێغەمبەرو نەچوونیان بۆ غەزا، حەزیان نەکرد جیهادو تێکۆشان بە خۆیان و ماڵیان لە پێناوی خوادا بکەن و بە ئیماندارانیان دەوت: لەم گەرمایەدا دەرمەچن بۆ جیهاد، ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: ئاگری دۆزەخ بەتینترو بەهێزترە لەگەرمیدا ئەگەر تێ بگەن و بیرو هۆشیان بخەنەکار.

(٨٢) جا (وازیان لێ بهێنە) باکەمێك پێبکەنن (لە دنیادا) چونکە دەبێت زۆر بگرین (لە قیامەتدا) لە پاداشتی ئەو کارو کردەوە (نالەبارانەی) کە دەیانکرد.

(٨٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەگەر خوا (لە غەزای تەبوك) تۆی گەڕاندەوە بۆ مەدینە، پاشان دەستەیەك لەو (دووڕوو دنیا پەرستانە) مۆڵەتیان لێ خواستیت تا لە ئاییندەدا بەشداری غەزا بکەن و دەربچن لەگەڵ ئێوەدا، ئەوە تۆش پێیان بڵێ: ئیتر هەرگیز لەگەڵ مندا دەرناچن و هەرگیز نابێت لەگەڵ مندا بجەنگن دژ بە دوژمن، چونکە بەراستی ئێوە لەسەرەتاوە رازی بوون بەدانیشتن و نەهاتن، دەئیتر هەر دانیشن لەگەڵ ئەوانەدا کە مانەوەو دواکەوتن و نەهاتن.

(٨٤) هیچ کات لەسەر هیچ کەس لەو دووڕووانە نوێژ نەکەی کە مرد، لەسەر گۆڕەکەشی مەوەستە، چونکە بەراستی ئەوانە باوەڕیان بە خواو بە پێغەمبەرەکەی نەبوو و مردیشن لەکاتێکدا لە دین دەرچوو بوون. (ئەوانە بە کافری مردون).

(٨٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەی ئیماندار) ماڵ و سامان و نەوەیان سەرسامت نەکات و بەباشیان بزانیت، چونکە بەراستی خوا هەر دەیەوێت لە ژیانی دنیادا تووشی بەڵاو سزایان بکات لە ڕێگەی ماڵ و سامان و نەوەیانەوە و گیانیان دەربێت، لەکاتێکدا کە ئەوان بێ باوەڕن. (بە ئاینی خوا).

(٨٦) کاتێکیش سوورەتێك لە قورئان دابەزێنرێت و (داوایان لێ بکات) کە باوەڕ بەخوا بهێنن و لەگەڵ پێغەمبەرەکەیدا جیهاد بکەن و تێ بکۆشن و بچن بۆ غەزا، ئەوە دەسەڵاتدارو سەرمایەدارەکانیان (لە دووڕووەکان) مۆڵەتت لێ دەخوازن و دەڵێن: وازمان لێ بێنە تا لەگەڵ پەککەوتە و دانیشتووەکاندا بۆ خۆمان دانیشین.

رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ جَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْخَيْرَٰتُ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾ وَجَآءَ ٱلْمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ ٱلَّذِينَ كَذَبُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ ۚ سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لَّيْسَ عَلَى ٱلضُّعَفَآءِ وَلَا عَلَى ٱلْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا۟ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۚ مَا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ إِذَا مَآ أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوا۟ وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا۟ مَا يُنفِقُونَ ﴿٩٢﴾ ۞ إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ ۚ رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

(٨٧) (سەیرە) ئەو - بەناو پیاوانە - رازی بوون کە لەگەڵ پیرە ژناندا بن و بمێننەوە، چونکە دڵیان مۆری بەسەردا نرابوو، ئەوانە (لە حەقیقەتی ئاین و پاداشتی جیهاد) حاڵی نین و تێناگەن.

(٨٨) بەڵام پێغەمبەر ﷺ و ئەوانەی کە لەگەڵیدا باوەڕیان هێناوە، جیهادو تێکۆشانیان کردووە (بۆ چەسپاندنی ئاینی خوا) بە ماڵ و سامان و گیانیانەوە، ئا ئەوانە هەرچی خێرو خۆشی هەیە بەشیانە و ئەوانە سەرفرازو سەربەرز و رزگارن.

(٨٩) (ئەو بەختەوەرانە) خوا چەندەها باخی بەهەشتی بۆ ئامادە کردوون ک چەندەها روبار بەژێر (درەختەکانی و بەبەردەم کۆشکەکانیدا) دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبراوە تیایدا، ئەو سەرئەنجامە سەرکەوتن و سەرفرازیەکی زۆر گەورەیە.

(٩٠) (لەکاتی غەزای تەبوکدا) پاکانەکەران لە بیابان نشینانی عەرەب هاتنە (خزمەتی پێغەمبەر ﷺ) بۆ ئەوەی مۆڵەتیان بدرێت کە نەچن بۆ جیهاد، هەروەها ئەوانەش کە درویان لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەیدا دەکرد دانیشتن و بەشداری غەزاکەیان نەکرد، ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون لەناو ئەوانەدا لەئاییندەدا سزایەکی پڕ ئێش و ئازاریان تووش دەبێت.

(٩١) لاوازو نەخۆش و ئەوانەش کە خەرجی یان دەست ناکەوێت، هیچ گوناهو گلەییەکیان لەسەر نیە (لە بەشداری نەکردنی غەزادا) کاتێك دڵسۆز بن بۆ خواو پێغەمبەرەکەی، لەسەر ئەو چاکەخواز و پاکانە هیچ جۆرە گلەیی و رەخنەیەك نیە، خوای گەورە تەواو لێخۆش بووە و میهرەبانیشە.

(٩٢) هەروەها گلەیی و رەخنە نیە لەسەر ئەوکەسانەی کە دێن بۆ لای تۆ بۆ ئەوەی وولاخی سواریان بۆ پەیدا بکەیت و بێت بۆ جیهاد، تۆش وتت: هیچ شك نابەم تا بتاندەمێ بۆ سواریی (ئیتر بە نائومێدی) گەڕانەوەو چاویان فرمێسکی لێ دەڕژا لە خەفەتدا و ئەسرینی لێ دەباری، چونکە هیچ شك نابەن ببیە خشن و خەرجی بکەن (لە پێناوی خوادا، بۆیە لە غەزا دواکەوتن)!!..

(٩٣) بەڵکو تەنها گلەیی و رەخنە لەسەرئەوانەیە کە مۆڵەتت لێ دەخوازن و خۆ دەدزنەوە، لەکاتێکدا کە دەوڵەمەند و دەست رۆیشتووشن، رازین لەگەڵ پیرە ژنان و پەککەوتواندابن و بمێننەوە، خوایش مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا، بۆیە ئەوانە نازانن (خێر لە چیدایە).

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُل لَّا تَعْتَذِرُوا
لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى
اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُونَ
بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا
عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن
تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ
﴿٩٦﴾ الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا
حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾ وَمِنَ
الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ
عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾ وَمِنَ
الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ
مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ عِندَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ
لَّهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

(٩٤) کاتێك ئێوە لە غەزا دەگەڕێنەوە دووڕووەکان دێن بۆ لاتان و داوای لێ بووردنتان لێ دەکەن!! پێیان بڵێ: داوای لێ بووردن مەکەن، هەرگیز باوەڕتان پێناکەین، خوایش ئاگاداری کردووین لە هەموو هەواڵ و هەڵس و کەوت و گوفتارو نیەتێکتان، لەئایندەدا خواو پێغەمبەرەکەی کارو کردەوەتان دەبینن (لەسەر کوفر دەمێننەوە یاخود پەشیمان دەبنەوە؟)، پاشان دەبرێنەوە بۆ لای ئەو زاتەی کە زانا و ئاگای پەنهان و ئاشکرایە، ئینجا ئاگادارتان دەکاتەوە بەو کارو کردەوەیەی کەجاران دەتانکرد.

(٩٥) جا کاتێ ئێوە گەڕانەوە (لە غەزا) بۆ لایان سوێندتان بۆ دەخۆن بە خوا بۆ ئەوەی وازیان لێ بهێنن و سەرزەنشتیان نەکەن، جا ئێوەش وازیان لێ بهێنن و پشتیان تێبکەن، چونکە بەراستی ئەوانە (دڵ و دەروون) پیسن، شوێن و جێگەیان دۆزەخە لە پاداشتی ئەو کارو کردەوەی کە دەیانکرد.

(٩٦) هەر سوێندتان بۆ دەخۆن تا لێیان رازی بن و چاوپۆشییان لێبکەن، خۆ ئەگەر ئێوە رازی بن لێیان، ئەوە بێگومان خوا لە کەسانی لە ئایین دەرچوو رازی نابێت.

(٩٧) زۆربەی عەرەبە کۆچەری و دێهاتی و بیابان نشینەکان (لە عەرەبە شارنشینەکان) دڵ رەقترن لە بارەی کوفرو دووڕووییەوە (چونکە دوورن لە سەرچاوەکانی زانست و مەدەنیەتەوە)، شایستەترن ئەو سنوورانە نەزانن کە: خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ پێغەمبەرەکەی (دەربارەی حەڵاڵ و حەرام) خوای گەورەش زاناو دانایە (بە بەندەکانی).

(٩٨) هەر لەو عەرەبە بیابان نشینانە، کەسانێکیان هەیە کە ئەوەی دەیبە خشێت بەسەرانە و غەرامەی دەزانێت، چاوەڕێی ئەوەش دەکەن چەندەها بەڵاو ناخۆشی بێتە سەرتان، یاخوا مەینەتی خراپ بەسەر ئەواندا بێت، خوایش هەمیشە بیسەرە (بەگوفتاریان)، زانایە (بە نیەتیان).

(٩٩) لەو عەرەبە بیابان نشینانە کەسانی تریان هەیە کە ئیمان و باوەڕ بەخواو بەرۆژی دوایی ئەهێنن و ئەوەی خەرجی دەکەن و دەیبە خشن بەچەندەها هەنگاوی نزیك بوونەوەی لای خوای دادەنێن و دەیانەوێت بەهرەمەند بن لە دۆعاو نزای پێغەمبەر ﷺ - ئاگاداربن و بزانن - بەراستی ئەو بەخشینەیان مایەی سەرفرازی و نزیك بوونەوەیانە لە خوا، سەرئە نجام خوا دەیانخاتە ژێر سایەی رەحمەتیەوە، بەڕاستی خوا لێخۆشبوو میهرەبانە.

وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلۡأَوَّلُونَ مِنَ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ
ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَٰنٖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ وَأَعَدَّ
لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي تَحۡتَهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ
ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ وَمِمَّنۡ حَوۡلَكُم مِّنَ ٱلۡأَعۡرَابِ
مُنَٰفِقُونَۖ وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡمَدِينَةِ مَرَدُواْ عَلَى ٱلنِّفَاقِ لَا تَعۡلَمُهُمۡۖ
نَحۡنُ نَعۡلَمُهُمۡۚ سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيۡنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ
عَظِيمٖ ﴿١٠١﴾ وَءَاخَرُونَ ٱعۡتَرَفُواْ بِذُنُوبِهِمۡ خَلَطُواْ عَمَلٗا صَٰلِحٗا
وَءَاخَرَ سَيِّئًا عَسَى ٱللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيۡهِمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾
خُذۡ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ صَدَقَةٗ تُطَهِّرُهُمۡ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيۡهِمۡۖ
إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٞ لَّهُمۡۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ أَلَمۡ يَعۡلَمُوٓاْ
أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقۡبَلُ ٱلتَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهِۦ وَيَأۡخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ وَأَنَّ
ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ وَقُلِ ٱعۡمَلُواْ فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمۡ
وَرَسُولُهُۥ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۖ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ
فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ وَءَاخَرُونَ مُرۡجَوۡنَ لِأَمۡرِ
ٱللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمۡ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيۡهِمۡۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ﴿١٠٦﴾

(١٠٠) خـــوای مـــیهرەبان رازی بـــووە لەوانـــەی کـە پێشکەوتن و لەریزی یەکەمی کارواندا بوون لە ئیسلام بوون و خزمەت کردنی ئیسلامدا لە کاروانی کۆچبەران و پشتیوانان و ئەوانـەش کـە بـە ڕێکـوپێکی شـوێنیان کـــەوتوون، ئـــەوانـیش لەو رازی بـوون، بـاخەکـانی بەهەشتیشی بۆ ئامادە کردوون کە چەندەها ڕووبـار بـە بەردەم کۆشکەکانی و بـەژێر درەخـتەکـانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ نەمریدا بۆ هەمیشەیش تیایدا دەمێننەوە، ئەو سەرئەنجامە سەرکەوتنێکی زۆر گەورەیە.

(١٠١) لەو ناوچانەی دەووروبەرتان هـەندێ عـەرەبی بیابان نشینی دووڕوو هـەن و هـەندێ لە دانـیشتوانـی شاری مەدینەش ڕاهاتوون لەسەر دووڕووی و زرنگن لەو بارەیەوە، تۆ (ئەی پێغەمبەر ﷺ) نایانناسیت، بەڵکو ئێمە دەیانناسین، ئەوانە هـەر لە دنـیادا دووجـار ئـازار دەدەین، پاشان دەبرێنەوە بەرەو سـزاو ئـازارێکـی زۆر سەخت و دژوار.

(١٠٢) (بێجگە لەوانە) کەسانێکی تریش هەن کە دان بەگوناهو هەڵەکانیاندا دەنێن و کرداری چاك و کرداری خراپیشیان تێکەڵ کردووە، ئەمانە نزیکە خوا تەوبەیان لێ وەربگرێت، چونکە بەڕاستی خوا لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٠٣) لە هەندێ ماڵ و سامانی ئەو (ئیماندارانە) زەکات و خێر وەربگرە، چونکە دەبێتە هۆی خاوێن کردنەوەی ماڵەکەیان و پاککردنەوەی دڵ و دەروونیان، دۆعای داباریني ڕەحمەتیش بکە بەسەریاندا، ئەگەر مردیشن نوێژیان لەسەر بکە، چونکە بەڕاستی دۆعاو نوێژکردنی تۆ مایەی دڵنیایی و ئارامییە بۆیان، خوایش هەمیشە بیسەرو زانایە.

(١٠٤) ئایا نەیانزانیووە کە بەراستی خوا خۆی تەوبە قبوڵ دەکات لە بەندەکانی و هەموو خێر و ماڵ بەخشینێکیشیان لێ وەردەگرێت، بەراستی خوا خۆی تەوبە وەرگرو میهرەبانە.

(١٠٥) بەو خەڵکە بڵێ: ئێوە هەرچی دەتوانن لە کارو کـردەوە ئـەنجامی بـدەن، چـونکە خـوا کـارو کردەوەتان دەبینێت و (ئاگادارە بە نهێنی و ئاشکرای)، هەروەها پێغەمبەرەکەشی (ئاگادار دەکات کاتێك لە ژیاندایە، دوای وەفاتیشی بۆ خوای گەورە ئاسانە کـە نـیشانی بـدات)، هـەروەها ئـیماندارانـیش (ئاسەوارو دەرئەنجامی دەبینن)، پاشان دەگەڕێنرێنەوە بۆ لای ئەو خـوایـەی کـە زانـایە بـەنهێنی و ئاشکرا، ئەوسا ئاگادارتان دەکات لە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە کاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.

(١٠٦) کەسانێکی تریش هەن (لە بەجێ ماوەکان) ئەنجامی کردەوەیان دواخراوە بۆ فەرمانی خوا، یان سزایان دەدات (ئەگەر بەردەوام بن لەسەر دووڕووی) یـاخود تـەوبەیان لێ وەردەگـرێت (ئـەگـەر پەشیمان بن)، خوای گەورەش هەمیشە و بەردەوام تەواو زاناو دانایە.

وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسۡجِدٗا ضِرَارٗا وَكُفۡرٗا وَتَفۡرِيقَۢا بَيۡنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَإِرۡصَادٗا لِّمَنۡ حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ مِن قَبۡلُۚ وَلَيَحۡلِفُنَّ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّا ٱلۡحُسۡنَىٰۖ وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ ﴿١٠٧﴾ لَا تَقُمۡ فِيهِ أَبَدٗاۚ لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُواْۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾ أَفَمَنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ عَلَىٰ تَقۡوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٍ خَيۡرٌ أَم مَّنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٖ فَٱنۡهَارَ بِهِۦ فِي نَارِ جَهَنَّمَۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٠٩﴾ لَا يَزَالُ بُنۡيَٰنُهُمُ ٱلَّذِي بَنَوۡاْ رِيبَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡ إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمۡۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾ ۞إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ وَمَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ مِنَ ٱللَّهِۚ فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي بَايَعۡتُم بِهِۦۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿١١١﴾

(١٠٧) ئەو (دووڕووانەی) کە مزگەوتێکیان دروستکرد بۆ زەرەردان و بڵاوکردنەوەی بێ باوەڕی و دووبەرەکی لەنێوان ئیمانداراندا و بۆ چاوەڕوان کردنی ئەو کەسانەی کـە پـێشتر دوژمـنایەتی و جـەنگیان دژی خـواو پێغەمبەرەکەی دەکرد، بێگومان سوێند دەخۆن کە: ئـێمە تەنها مەبەستمان چـاکـە بـووە، (لە کـاتێکدا) خـوایش شایەتی دەدات کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن.

(١٠٨) هەرگیز لەو مزگەوتەدا رامەوەستە بۆ نوێژ کردن (چونکە) بەراستی مزگەوتێك شایستەیە کـە تـۆ تـیایدا بوەستیت بۆ نوێژ کردن کە هەر لە یەکەم رۆژەوە لەسەر بنچینەی تەقواو خواناسی دروست کرابێت، (چونکە) لەو مزگەوتەدا کەسانێکی مەردی تیادایە کە زۆر حەز دەکەن خۆیان خاوێن رابگرن (لە دەروون و ڕواڵەتدا)، خوایش بەردەوام ئەوانەی خۆش دەوێت کە خۆیان پاك رادەگرن. (لەناخو ڕواڵەتدا).

(١٠٩) داخۆ ئەو کەسەی کە مزگەوت و کارو شوێنی لەسەر بنچینەی تەقواو لە خواتـرسان دروست کردبێت و رەزامەندی خوای مەبەست بێت چاکترە؟! یاخود ئەو کەسەی کە بینای مزگەوت شوێن و بەرنامە و کاری لەسەر لێواری کەندەڵانێکی بێ‌هێزو رووخاو دامەزراندبێت، ئـینجا لەگـەڵ خـۆیدا بروخێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە، خوای گەورەش رێنموویی ئەو دەستە ستەمکارە ناکات.

(١١٠) ئەو بینایەی دووڕووەکان دروستیان کرد بەردەوام هۆی گومان و زیادبوونی دڵە ڕاوکـێیە لە دڵیاندا، هەتا ئەو کاتەی کە دڵیان دەپچڕێت و دەمرن، بێگومان خوا زانایە (بـەپیلانی دووڕووەکـان) دانایە (لە هەڵوەشاندنەوە و پووچ کردنەوەیدا).

(١١١) بەڕاستی خوا، گیان و ماڵی لە ئیمانداران کریوە بەوەی کە بـەهەشت بـۆ ئـەوانـەو بـەشیانە (بەڕاستی پەروەردگارێکی بەخشندەیە، هەر خۆی بەخشێنەری گیان و مـاڵ و سـامانە، کـەچی ئـاوا مامەڵە دەکات لەگەڵ ئیماندارانداو نرخێکی نەبراوە، نرخێکی زۆر گەورەی بۆ بریارداوە، کـاتێك لە پێناوی ئەودا دەیبەخشن) ئەوانە دەجەنگن لە پێناوی ئاینی خوادا، دوژمنانی ئاینی خوا دەکـوژن (لە گۆڕەپانی جەنگدا)، یان دەکوژرێن و (شەهید دەکرێن)، ئەو پاداشت و بەڵێنە بەڕاستی لەسەر خوایە و باس کراوە لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا، جاکێ هەیە بە قەدەر خوا بەوەفاو بەئەمەك بێت بۆ جێ بەجێکردنی بەڵێنەکانی، کەواتە زۆر دڵخۆش و کامەران بن بەو مامەڵەیەی کە ئەنجامتانداوە و بـەو فرۆشتن و کرینەی کە لەسەری رێککەوتوون، بـێگومان هـەر ئـەوەشە سـەرفرازی و سـەرکەوتنی نەبراوە و بێ سنوور.

ٱلتَّٰٓئِبُونَ ٱلْعَٰبِدُونَ ٱلْحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ
ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ ٱلْءَامِرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ
وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَٱلْحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِ ۗ
وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾ مَا كَانَ لِلنَّبِىِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن
يَسْتَغْفِرُوا۟ لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوٓا۟ أُو۟لِى قُرْبَىٰ مِنۢ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانَ
ٱسْتِغْفَارُ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَآ إِيَّاهُ
فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ أَنَّهُۥ عَدُوٌّ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ ۚ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٌ
﴿١١٤﴾ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًۢا بَعْدَ إِذْ هَدَىٰهُمْ حَتَّىٰ
يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾ إِنَّ ٱللَّهَ
لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ ۚ وَمَا لَكُم مِّن
دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾ لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى
ٱلنَّبِىِّ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ فِى
سَاعَةِ ٱلْعُسْرَةِ مِنۢ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ
مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّهُۥ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

(١١٢) (جا ئەوانەی ئەو مامەڵەیە دەکەن پێشتر بەم سیفەتە پیرۆزانە خۆیان رازاندۆتەوە): تەوبەکارن و لەهەڵەکانیان پەشیمانن، خواپەرستن (لە هەموو هەڵس و کەوتیاندا)، سوپاسگوزارن (لەسەر هەموو نازو نیعمەتێك)، گەڕۆکن (لەسەر زەویدا، ئەندێشەو بیرو هۆش بەکاردەهێنن بۆ بیرکردنەوە لە بوونەوەرو دەوروبەر)، سوژدەبەرو کڕنووشبەرو نوێژ خوێنن، فەرماندەرن بەهەموو چاکەیەك، قەدەغەی خراپەو هەموو نادروستیەك دەکەن و پارێزەرن بۆ سنوورەکانی خواو قەدەغەکراوەکانی، ئینجا مژدە بدە بەئیمانداران (ئەوانەی ئەو سیفاتانە لە خۆیاندا دەهێننە دی).

(١١٣) بۆ پێغەمبەرو ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە، رەوا نیە داوای لێ خۆشبوون بۆ موشریك و هاوەڵگەران بکەن هەر چەندە ئەوانە خزمی نزیکیش بن، دوای ئەوەی کە بۆیان روون بۆتەوە کە بەراستی ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن (بەهۆی بێ دینی و تاوان و گوناهیانەوە).

(١١٤) جا داوای لێخۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی لەبەر بەڵێنێك بوو کە پێی دابوو، کاتێك بۆی دەرکەوت بەراستی باوکی دوژمنی خوایە، ئیتر خۆی لێ بەری کرد، بەڕاستی ئیبراهیم زۆربەسۆزو دڵ نەرم بوو و زۆر خاوەن حیلم و لەسەرخۆ بوو.

(١١٥) هەرگیز خوا کەسانێك گومڕا ناکات دوای ئەوەی کە هیدایەتی داون، هەتا بۆیان روون نەکاتەوە کە دەبێت لە چی خۆیان بپارێزن، بەراستی خوا بەهەموو شتێك زانایە.

(١١٦) بەڕاستی هەر بۆ خوایە خاوەنداریەتی ئاسمانەکان و زەوی، ئەو خوایە ژیان دەبەخشێت و مردنیش پێش دەهێنێت، هەرگیز جگە لە خوا کەستان دەست ناکەوێت کە یارو یاوەرتان بێت و پشتیوانیتان لێ بکات.

(١١٧) سوێند بێت خوا تەوبەی قبوڵ کرد لە پێغەمبەرو کۆچبەران و پشتیوانان، ئەوانەی کە شوێنی پێغەمبەرکەوتن لەکاتی سەغڵەتی و تەنگانەدا (لە غەزای تەبوو کدا)، دوای ئەوەی کە خەریك بوو دڵی دەستەیەکیان لە خشتە بچێت و (بێزاری دەربڕێت)، لەوەودوا تەوبەو پەشیمانی ئەوانیشی قبوڵ کرد، چونکە بەراستی ئەو پەروەردگارە بەسۆزو میهرەبانە لەگەڵیاندا.

وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُوا۟ حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوٓا۟ أَن لَّا مَلْجَأَ
مِنَ ٱللَّهِ إِلَّآ إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوٓا۟ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ
ٱلرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَكُونُوا۟ مَعَ
ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾ مَا كَانَ لِأَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُم
مِّنَ ٱلْأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُوا۟ عَن رَّسُولِ ٱللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا۟ بِأَنفُسِهِمْ
عَن نَّفْسِهِۦ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ
وَلَا مَخْمَصَةٌ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَطَـُٔونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ
ٱلْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُم
بِهِۦ عَمَلٌ صَٰلِحٌ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾
وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ
وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ ٱللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا۟
يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾ ۞ وَمَا كَانَ ٱلْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا۟ كَآفَّةً ۚ
فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا۟ فِى ٱلدِّينِ
وَلِيُنذِرُوا۟ قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوٓا۟ إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

(١١٨) هەروەها تەوبەی ئەو سێ کەسەشی وەرگرت کە (لە غەزای تەبووك) دواخـران دوای ئـەوەی کـە زەوی چەندە فراوانە لێیان تەنگ بـۆوە، خـۆیشیان لە خـۆیان بێزار بوون، دڵنیاش بوون کە هیچ پەنایەك نیە (لەخەشم و قینی خوا بـیانپارێزێت) جگـە لەوەی خـۆیان بـدەنە پەنای ئەو زاتە، پاشان تەوبەی لێ وەرگرتن، تا تـەوبە بکەن، بەڕاستی هەرخوا تەوبە وەرگرو میهرەبانە.

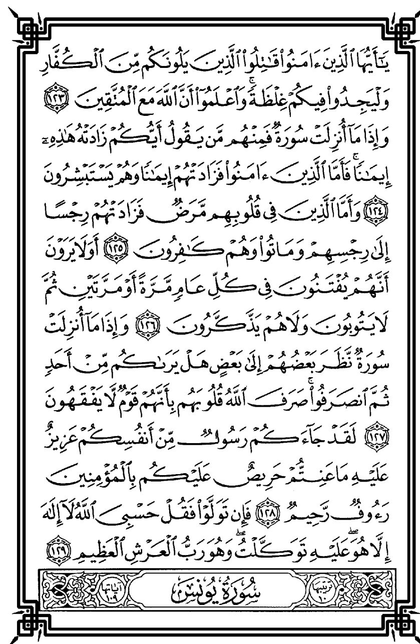
(لە غەزای تەبووکدا سیان لە هاوەڵان بێ هیچ بیانوویەك خۆیان دواخست کـە بـریتی بـوون لە (کـەعبی کـوڕی مالیك) و (مەرارەی کـوڕی رەبـیع) و (هـیلالی کـوڕی ئومەییە)، کاتێك پێغەمبەر ﷺ گەڕایـەوە، دووڕووەکـان دەهاتن و هەریەك بە بیانویەك پاکانەیان دەکرد، بـەڵام ئەوسێ ئیماندارە هیچ بیانویە کـیان نـەبوو، دانـیان بـە هەڵەی خۆیاندا نا، پێغەمبەریش ﷺ فەرمانیدا کەکەس قسەیان لە گەڵدا نەکات و دەبێت نەچن بەلای خێزانەکانیاندا، ئەم تـەمێ کـردنەش، پـەنجا شـەوی خایاند).

(١١٩) ئەی ئەوانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن و پارێزکار بن، هەوڵ بدەن هەمیشە لەگەڵ راستگۆیان و راستاندا بن.

(١٢٠) رەوا نیە بۆ دانیشتوانی مەدینە و بیابان نشینانی دەوروبەری دوا بکەون (لە جیهادو غەزا) لە خزمەت پێغەمبەری خوادا ﷺوە خۆیان خۆشتر بوێت لەو، چونکە ئەوە بەراستی هـیچ تـینوویەتی و ماندوو بوون و برسێتیەکیان تووش نەدەهات لە پێناوی خوادا (بەزایـە بـچێت) و نـەدەچوونە هـیچ شوێنێك و پێیان نەدەخستە هیچ جێیەك بێ باوەڕان پێی سەغڵەت بـن و دەسـتیان لە هـیچ دوژمـنێك نەدەوەشان، کە نەبێتە هۆی ئەوەی بە کارو کردەوەیەکی چاك بۆیان تۆمار نەکرێت، بـەڕاسـتی خـوا پاداشتی چاکەکاران بە زایە نادات.

(١٢١) هەروەها هیچ بە خششێکیان پێشکەش نەدەکرد بچوك یان گەورە و بە هیچ دۆڵ و شیوێکدا تێ نەدەپەڕین، بە چاکە بۆیان تۆمار نەکرێت، تا خوا بەچاکترین شێوە پاداشتی ئەوکردەوانەیان بداتەوەکە کاتی خۆی دەیانکرد.

(١٢٢) جا رەوا نیە هەرچی ئیمانداران هەیە بەجارێك بچن بۆ غەزا (یان بۆ هـەرکارێکی پـیویست)، دەی بۆچی لە هەر هۆزو دەستەیەك، کەسانێك ناچن بۆ خوێندن تا شارەزابن لەئایین تێبگەن و فێربن و پاش گەڕانەوە قەومەکەشیان تێبگەیەنن و فێریان بکەن، بۆ ئەوەی ئـەوان هـوشیار بـبنەوە خـۆیان بپارێزن لە گوناهو خوا لە خۆ نەڕەنجێنن.

(١٢٣) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە بجەنگن دژی ئەو بێ باوەڕانەی کەلێتانەوە نزیکنو بەدەوروبەرتاندان (نیازی شەڕ فرۆشتنیان هەیە)، ئەوانە باتوندو تیژی و هێزو تواناتان تیادا بەدی بکەن، بشزانن بەراستی خوا یارو یاوەری پارێزکارانە.

(١٢٤) کاتێکیش سوورەتێك لە قورئان دابەزێنرا، هەندێك لە (دووڕووەکان بەگاڵتە پێ کردنەوە) وتیان: کێتان ئەم سوورەتە باوەڕی زیاد کردووە؟! جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێنابو ئەوەندەیتر ئیمان و باوەڕی پتەوتر کردن، ئەوانیش مژدە بەیەکتر دەدەن (دەربارەی سەرکەوتن و خۆشی هەردوو جیهان).

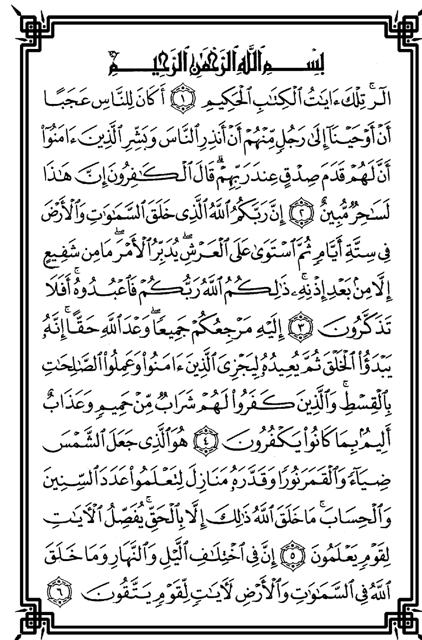
(١٢٥) ئەوانەش کە نەخۆشی بێ دینی و دووڕوویی لە دڵیاندایە، ئەوە سەرباری پیسی و ناپوختی خۆیان ئەوەندەیتر سورەتە کە (رقیان هەلدەسێنێت) و پیسی و ناپوختیان زیاد دەکات، دەشمرن بەکافری.

(١٢٦) ئایا (دوو ڕووەکان) نابینن و نازانن بەراستی ئەوان لە هەموو ساڵێکدا جارێك یان دووجار تاقی دەکرێنەوە، پیلان و نەخشیان دەردەکەوێت و (سووك و ریسوا دەبن)، پاشان تەوبە ناکەن و پەشیمان نابنەوەو یاداوەریش وەرناگرن و بیرناکەنەوە.

(١٢٧) کاتێکیش سوورەتێك لە قورئان دابەزێنرا (ئەوانە سەغڵەتن)، هەندێکیان تەماشای هەندێکی تریان دەکەن (حەز دەکەن زوو ئەو شوێنە جێ بهێڵن، بەچپە یان بە ئیشارەت) دەڵێن: ئایا هیچ کەس دەتانبینێت (لە ئیمانداران)، پاشان بەنهێنی خۆیان دەدزنەوەو دەڕۆن، لەکاتێکدا خوای باڵادەستیش دڵی ئەوانی وەرچەرخاندووە، چونکە بەراستی ئەوانە کەسانێکن کە تێ ناگەن و حاڵی نین لەراستەیکانو (ناشیانەوێت تێبگەن).

(١٢٨) (ئەی خەڵکینە) سوێند بەخوا پێغەمبەرێکتان بۆ رەوانە کراوە کە هەر یەکێکە لە خۆتان، زۆر سەختە بەلایەوە تووش بوونتان بەبەڵاو ناخۆشی، زۆر بەتەنگیشتانەوەیە و پەرۆشە بۆتان، زۆردڵسۆزی ئیماندارانە و میهرەبان و دلۆڤانە بۆیان. (هەزاران سڵاوی لێ بێت).

(١٢٩) جا ئەگەر ئەوانە (لەگەڵ ئەو هەموو دڵسۆزی و میهرەبانیەی تۆدا) هەر پشت بکەن و گوێت بۆ نەگرن، ئەوە ئیتر تۆ بڵێ: من خوام بەسە یارو یاوەرم بێت، کە پشتگیرو یاریدەدەرم بێت، هیچ خوایەك نیە جگە لەو، هەر پشت بەو دەبەستم، ئەو زاتەش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە.

سورەتی (یونس)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە، ئەو ئایەت و فەرمانانەی (لەم سوورەتەدا هەیە) چەند ئایەت و فەرمانێکی ئەو قورئانە پڕ لە داناییەیە.

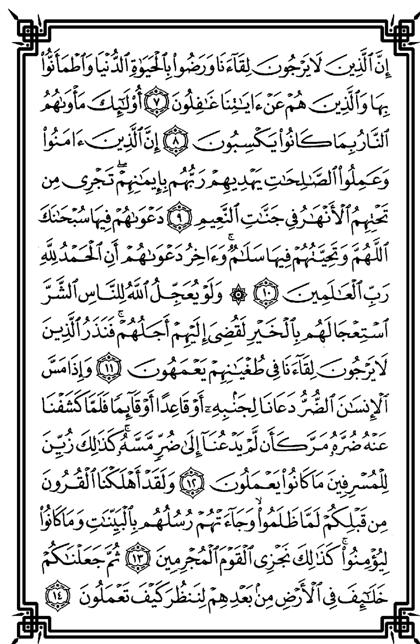
(٢) ئایا چ سەرسوڕمانێکی بۆ خەڵکی تێدایە کە ئێمە وەحی و نیگامان نارد بۆ پیاوێك لە خۆیان کە: خەڵکی بێدار بکەرەوە و دایان بچڵەکێنە (تا خواناس و خواپەرست بن)، مژدەش بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە کە بێگومان پلەو پایەی بەرزو بڵندیان بۆهەیە لای پەروەردگاریان، کەچی کافران دەڵێن: بەراستی ئەم (محمد ناوە) جادووگەرێکی ئاشکرایە!.

(٣) بەراستی پەروەردگاری ئێوە (الله) یە، ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە، لەوەودوا لەسەر تەختی فەرمانڕەوایی وەستا (ئەڵبەتە چۆنیەتی وەستان و تەختی فەرمانڕەوایەتی و گەلێ شتی لەو بابەتانە لە ڕادەی بۆچوونی ئێمە بەدەرە، تەفسیری ئەم ئایەتەیان لە پێشەوا مالیك و ئەحمەد پرسیووە، لە وەڵامدا وتوویانە: وەستانەکە حەقیقەتی هەیە، چۆنیەتیەکەی شاراوەیە، پرسیار کردن دەربارەی بیدعەیە، باوەڕ بوون پێی واجبە)، هەرخۆیشی پلانی هەموو شتێك دادەنێت و هەموو شتێك ڕێك دەخات، هیچ کەس نیە شەفاعەتخواز و تکاکار بێت، مەگەر دوای مۆڵەتی ئەو زاتە، ئائەو خوایە پەروەردگارتانە، کەوابوو بیپەرستن، جا ئایا بۆچی یادەوەری وەرناگرن و بیر ناکەنەوە؟!.

(٤) گەڕانەوەی هەر هەمووتان بۆ لای ئەو زاتەیە، بەڵێنی خوا هەمیشە ڕاستە و دروستە و نەگۆڕە، بەڕاستی خۆی سەرەتا دروست کراوان بەدی دەهێنێت و پاشان وەك خۆیان لێدەکاتەوە (تا لە قیامەتدا) ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە بە دادپەروەری پاداشتیان بداتەوە، ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون خواردنەوەی لەکوڵ و سزای بە ئێش و ئازاریان بۆ ئامادەیە بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەبوو بەوزاتە.

(٥) خوا ئەو زاتەیە کە خۆری کردووە بەسەرچاوەی تیشك و ڕووناکیەکی پرشنگدار، مانگیشی کردووە بە سەرچاوەی ڕووناکی، چەندەها جێگەی هەڵهاتن و ئاوابوونیشی بۆ دیاری کردووە (جگە لەوەی هەرشەوە بەشێوەیەك خۆی دەنوێنێت) تا بزانن و بیکەنە بنەمای ساڵژمێری و حساب ڕاگرتن، خوای گەورە ئەوەی بەبێ مەبەست دروست نەکردووە، بەڵکو هەمووی لەسەر بنچینەی حەق و ڕاستی بە دیهێناوە، بەو شێوەیە ئەو زاتە ئایەت و بەڵگە و موعجیزەکانی ڕوون دەکاتەوە بۆ کەسانێك کە بیانزانن و تێی بگەن.

(٦) بەڕاستی لە جیاوازی شەوو ڕۆژو ئەو شتانەدا کە خوا لە ئاسمانەکان و زەویدا دروستی کردوون، بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێك کە لە خوا بترسن و دینداری بکەن.

(٧) بەڕاستی ئەوانەی کە بەتەمای ئامادەبوونی بەر بارەگای ئێمە نین و (باوەڕیان پێی نیە) و رازی بوون بەژیانی ئەم دنیایە و دڵنیان بوون پێی و دڵیان پێی خۆشە، ئەوانەش کە خۆیان غافڵ و بێ ئاگان لە ئایەت و نهێنی دروست کراوەکانی ئێمە، (سەرنجی نادەن و بیری لێناکەنەوە)...

(٨) ئا ئەوانە هەموویان شوێن و جێگەیان ئاگری دۆزەخە بەهۆی ئەو کردەوانەی کە کاتی خۆی دەیانکرد.

(٩) بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوەو کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، پەروەردگاریان بە هۆی ئیمان و باوەڕی (ڕێك و پێك و دامەزراویانەوە) هیدایەت و ڕێنموییان دەکات (بۆ ئەنجامدانی هەموو کارو کردەوەیەکی چاك، لەو جیهانیشدا) لەناو بەهەشتە جۆراوجۆرە پڕ لە نازو نیعمەتەکاندا چەندەها روبار بەبەردەمیاندا دەڕوات.

(١٠) دۆعاو نزاو پاڕانەوەیان (لە بەهەشتدا ئەمەیە): پەروەردگارا، پاکی و بێگەردی و ستایش شایستەی تۆیە ئەی خوای میهرەبان، چاك و چۆنیشیان لەوێ سەلامکردنە، دواهەمین گوفتاریشیان دوای هەموو نازو نیعمەتێك، دوای هەموو بەخششێك ئەوەیە کە: پڕ بە دڵ، لە ناخی دەروونیانەوە بەسۆزەوە دەڵێن: الحمد لله رب العالمین.

(١١) ئەگەر خوا خەڵکی تووشی شەڕو ناخۆشی بە زوویی بکردایە (لەسەر داخوازی خۆیان کاتێك تەنگەتاو دەبن) هەروەکو چۆن بۆ داخوازی خێر پەلەیانە، ئەوە هەر هەموویان کۆتایی بەژیانیان دەهێنرا (بەڵام خوای گەورە واناکات، بەڵکو دەفەرموێت) جا ئەوانەی بەتەمانین ئامادەی بەردەم بارەگای ئێمە ببنەوە (باوەڕیان پێی نیە)، ماوەیەك وازیان لێدەهێنین تا لە ستەمیاندا رۆبچن و سەرگەردان بن.

(١٢) کاتێکیش ئادەمیزاد (ئەوانەیان کە باوەڕ لە دەروونیاندا بەچاکی دانەمەزراوە) زیان و ناخۆشیەکی تووش بێت، ئەوە هاناو هاوار بۆ ئێمە دەهێنێت بۆ لابردنی، لەکاتی ڕاکشاندا، یان بە دانیشتنەوە، یان بە پێوە، جا کاتێك زەرەر و زیانەکەی لێ دوور دەخەینەوە و دەکەوێتەوە باری ئاسایی، هەروا دەڕوات بەرێدا بارودۆخی ئەوسای فەرامۆش دەکات، هەروەك رۆژێ لە رۆژان هاواری لە ئێمە نەکردبێت و لە ئێمە نەپاڕابێتەوە تا ناخۆشی و زیانێك کە تووشی بووە لێی دووربخەینەوە، ئا بەو شێوەیە بۆ لە سنووردەرچوان ئەو کارو کردەوانەی کە دەیکەن رازێنراوەتەوە.

(١٣) سوێند بە خوا بێگومان ئێمە لە سەدەکانی پێش ئێوەدا خەڵکێکی زۆرمان لەناو بردووە کاتێك ستەمیان کردوە و رۆچوون تیایدا، لەکاتێکیشدا پێغەمبەرەکانیان بە بەڵگەی زۆرەوە بۆ هات و (پەیامی خوایان پێ ڕاگەیاندن) وەنەبوو باوەڕیان پێ بکەن، (ئێمەش تۆڵەمان لێسەندن) ئا بەو شێوەیە تۆڵە لە قەوم و گەلانی تاوانبار دەکەینەوە.

(١٤) پاشان ئێمە ئێوەمان کردە جێنشین لە زەویدا لەدوای لەناوبردنی ئەوان، تا ببینین ئێوە چی دەکەن و چۆن دەکەن!

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا بَيِّنَـٰتٍ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا ٱئْتِ بِقُرْءَانٍ غَيْرِ هَـٰذَآ أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِىٓ أَنْ أُبَدِّلَهُۥ مِن تِلْقَآئِ نَفْسِىٓ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ إِنِّىٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ قُل لَّوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا تَلَوْتُهُۥ عَلَيْكُمْ وَلَآ أَدْرَىٰكُم بِهِۦ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِۦٓ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِـَٔايَـٰتِهِۦٓ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَـٰٓؤُلَآءِ شُفَعَـٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّـُٔونَ ٱللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ سُبْحَـٰنَهُۥ وَتَعَـٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ إِلَّآ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَٱخْتَلَفُوا۟ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾ وَيَقُولُونَ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ فَقُلْ إِنَّمَا ٱلْغَيْبُ لِلَّهِ فَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

(١٥) کاتێکیش ئایەتەکانی ئێمە کە روون و ئاشکرایە بەسەریاندا بخوێنرێتەوە، ئەوە ئەوانەی کە بەتەمانین ئامادەی بەردەم بارەگای ئێمە بین دەڵێن: قورئانێکی جگە لەمە بهێنە و بیخوێنەرەوە، یان بیگۆڕە (بەشێوەیەکی تر)، تۆیش ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: من بۆم نیە لە خۆمەوە بیگۆڕم، من شوێنی هیچ شتێك ناکەوم جگە ئەوە نەبێت کە بەوەحی پێم دەگات، بەڕاستی من دەترسم ئەگەر یاخی بم لە پەروەردگارم و نا فەرمانی بکەم گیرۆدەی سزایەکی سەختی رۆژێکی زۆر سامناك ببم.

(١٦) پێیان بڵێ (ئەی پێغەمبەر ﷺ) ئەگەر خوا بیویستایە ئەوە قورئانم بەسەردا نەدەخوێندنەوە، خوایش ئاگاداری نەدەکردن پێی، چونکە بەراستی ئاشکرایە کە من تەمەنێکی دوورو درێژم لەناوتاندا بەسەر بردووە پێش هاتنی قورئان (بێ ئەوەی وشەیەك لەم قورئانە بزانم) کەواتە بۆچی عەقڵ و بیرو هۆشتان ناخەنە کار (کەسێکی نەخوێندەوار تا تەمەنی چل ساڵی هیچ نەڵێت، بەمەرجێك ناو بانگی دەرکردبێت بەراستگۆیی و ئەمینداری، کەچی لەو تەمەنە بەدواوە ئەم قورئانە رێك و پێکە رابگەیەنێت، ئایا رەوا نیە هەر کەس دەیبیستێت خێرا بروا بهێنێت بەنێرەری قورئان و ئەو کەسەش کە بۆی رەوانە کراوە؟)

(١٧) جا کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت، یاخود ئایاتەکانی بەدرۆ بزانێت و بروای پێی نەبێت، بەڕاستی تاوانباران سەرفراز نابن.

(١٨) (موشریك و خوانەناسان) شتێك دەپەرستن لەجیاتی خوا نەزیانیان پێدەگەیەنێت نەقازانج، دەشڵێن: ئائەو بت و شتانە تکاکارمانن لای خوا، پێیان بڵێ ئەی محمد ﷺ: باشە ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەنەوە بەشتێك کە لە ئاسمانەکان و لە زەویدا هەبێت و خوا نەیزانێت؟! خوای پەروەردگار پاك و بێگەردە و بەرزو بڵندە و دوورە لەوشتانەی کە نەفامان دەیکەن بەهاوەڵی.

(١٩) خەڵکی لە سەرەتای پەیدا بوونیاندا بەش بەش نەبوون بەڵکو یەك پارچە بوون، یەك ئاین بوون، یەك بیرو باوەڕ بوون، جا کە (زەمان تێپەڕی و زۆر بوون و لە سەرچاوەی نوری پێغەمبەرایەتی دوورکەوتنەوە) ناکۆکی و جیاوازی لە نێوانیاندا پەیدابوو بەش بەش بوون، خۆ ئەگەر بڕیاردادەی پێشتر لەلایەن پەروەردگارتەوە نەبوایە، ئەوە دادپەروەری هەر لە دنیادا لە نێوانیاندا ئە نجامدەدرا، (حەق و راستی روون دەکرایەوە) لەو شتانەدا کە کێشە و جیاوازی تێدا دەکەنو (راستیەکانیان لا روون نیە).

(٢٠) (هەروەها بێباوەڕان) دەڵێن: بۆ موعجیزە و بەڵگەیەك دانەبەزێنرایە سەری لەلایەن پەروەردگاریەوە؟! ئەوە لەوەڵامیاندا بڵێ: بەراستی موعجیزەو نهێنی و شاراوەکان تەنها بەدەستخوایە، جا ئێوە چاوەڕوانی بکەن، بێگومان منیش لەگەڵتاندا لە چاوەڕوانانم.

وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةٗ مِّنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ إِذَا لَهُم مَّكۡرٞ فِيٓ
ءَايَاتِنَاۚ قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ مَكۡرًاۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكۡتُبُونَ مَا تَمۡكُرُونَ
﴿٢١﴾ هُوَ ٱلَّذِي يُسَيِّرُكُمۡ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۖ حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمۡ فِي ٱلۡفُلۡكِ
وَجَرَيۡنَ بِهِم بِرِيحٖ طَيِّبَةٖ وَفَرِحُواْ بِهَا جَآءَتۡهَا رِيحٌ عَاصِفٞ
وَجَآءَهُمُ ٱلۡمَوۡجُ مِن كُلِّ مَكَانٖ وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ أُحِيطَ بِهِمۡ دَعَوُاْ
ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ لَئِنۡ أَنجَيۡتَنَا مِنۡ هَٰذِهِۦ لَنَكُونَنَّ مِنَ
ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿٢٢﴾ فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمۡ إِذَا هُمۡ يَبۡغُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ
ٱلۡحَقِّۗ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّمَا بَغۡيُكُمۡ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۖ مَّتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ
ٱلدُّنۡيَاۖ ثُمَّ إِلَيۡنَا مَرۡجِعُكُمۡ فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٢٣﴾
إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ
نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ مِمَّا يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ
زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ وَظَنَّ أَهۡلُهَآ أَنَّهُمۡ قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ
أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ
بِٱلۡأَمۡسِۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَٱللَّهُ
يَدۡعُوٓاْ إِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَٰمِ وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ﴿٢٥﴾

(٢١) کاتێکیش خەڵکی لە دوای ناخۆشیەك کە بۆیان پێش دێت لە رەحمەت و بەخششی خۆمان بەهرەوەریان دەکەین، ئەوە یەکسەر پیلانگێری کاریانە دژ بە ناین و فەرمانەکانی ئێمە، ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: خوا خێراترە لەوان لە نەخشەو پیلاندا، بەڕاستی فریشتەکانمان هەموو پیلان و فێڵێك کە ئەوانە دەیکەن تۆماری دەکەن.

(٢٢) (خەڵکینە) خوا ئەو زاتەیە کە لە وشکانی و دەریادا هاتوچۆتان پێدەکات، هەتا ئەو کاتەی کە لە کەشتیەکاندا دەبن و دەیانگوێزنەوە بەهۆی با و شەماڵێکی پاك و ئارامەوە و هەمووان دڵخۆشن پێی، ئەوە بایەکی توندو بەهێز و سەخت بەرەو کەشتیەکە بێت و هەلبکات، لە هەموو لایەکەوە شەپۆل بۆیان بێت، ئیتر وابزانن کە دەورە دراون و (ڕزگار بوونیان ئەستەمە، ئا لەو کاتەدا خەڵکەکە بەسۆزەوە) هاناو هاوار بۆ خوا دەبەن، دڵنیان خوا نەبێت کەس ناتوانێت فریایان بکەوێت، لەکاتێکدا بیرو باوەڕو ئاینیان بەتەواویی پاك و پوخت و یەکلایی دەکەنەوە بۆ خوا، بۆیە بە سۆزەوە دەڵێن: سوێند بە خوا ئەگەر لەم بەڵایە، لەم تەنگانەیە، رزگارمان بکەیت، ئەوە بەڕاستی دەچینە ریزی سوپاسگوزارانتەوە.

(٢٣) جاکاتێك خوا رزگاری کردن، خێرا ئەوان بە ناحەق دەست دەکەنەوە بەستەمکاری لە زەویدا، ئەی خەڵکینە: بەڕاستی ستەم کردنتان تەنها لەسەر خۆتان دەکەوێت و بەزیانی خۆتان تەواو دەبێت، ئێوە بەو ستەمکاریە خۆشی و رابواردنی ژیانی دنیاتان دەوێت، لەوەودوا گەڕانەوەتان هەر بۆ لای ئێمەیە و ئەوسا ئاگادارتان دەکەینەوە بەهەموو ئەو کارو کردەوانەی کە دەتانکرد.

(٢٤) بێگومان نموونەی ژیانی ئەم دنیایە، هەر لەو بارانە دەچێت لە ئاسمانەوە دامانبارانـدووە جا بەهۆیەوە رووەکی زەوی گەشە دەکات و بەیەکدا دەچێت (بەرو بوومی خۆی پێشکەش دەکات) لەو خۆراکانەی کە هەم خەلکی و هەم ئاژەڵیش لێی دەخۆن، هەتا کاتیك وای لێ دێت زەوی، بەجوانی نەخش و نیگاری خۆی دەردەخات و خۆی دەرازێنێتەوە، خەڵکەکەی واگومان دەبەن کە ئیتر بۆ هەمیشە دەسەڵاتداری تەواون بەسەریدا (ئا لەو کاتەدا کە خەڵکی خراپ و غافڵن و دڵیان بەدنیا خۆشە و هەرچی گوناهو تاوانە دەیکەن) ئەوە فەرمانی ئێمەیان بۆ دەردەچێت لە شەودا یان لە رۆژدا، ئەوسا وەك کشتوکاڵی دروێنەکراوی لێ دەکەین، هەروەکو دوێنێ نەبوو بێت، ئابەو شێوەیە ئایەتەکانی خۆمان روون دەکەینەوە بۆ کەسانێک بیربکەنەوە و تێفکرن (وا دیارە رۆژێك دێت پێشکەوتنی زانستی دەگاتە ئاستێکی زۆربالا، خەڵکی ئەو سەردەمە زۆر غەڕا دەبن، بەڵام لە پڕێکدا خوا کۆتایی بەهەموو شتێك دەهێنێت).

(٢٥) خوای گەورەش بانگەواز دەکات بۆ بەهەشتی پڕ لە شادی و ئاشتی و ئاسایش، هەر کەسێك ئەو زاتە بیەوێت (خۆیشی هەوڵ بدات بۆ بەدەستهێنانی) ڕێنموویی دەکات بۆ ڕێگە و ڕێبازی راست و دروست. (ڕێگەی سەرفەرازی بەختیار و کامەرانی نەبڕاوە).

۞ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِۖ هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ ﴿٢٦﴾ وَٱلَّذِينَ كَسَبُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ جَزَآءُ سَيِّئَةٍۭ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌۖ مَّا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍۖ كَأَنَّمَآ أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ ٱلَّيْلِ مُظْلِمًاۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ ﴿٢٧﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ مَكَانَكُمْ أَنتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْۚ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْۖ وَقَالَ شُرَكَآؤُهُم مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾ فَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَـٰفِلِينَ ﴿٢٩﴾ هُنَالِكَ تَبْلُوا۟ كُلُّ نَفْسٍ مَّآ أَسْلَفَتْۚ وَرُدُّوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ مَوْلَىٰهُمُ ٱلْحَقِّۖ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَـٰرَ وَمَن يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَىِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ فَذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمُ ٱلْحَقُّۖ فَمَاذَا بَعْدَ ٱلْحَقِّ إِلَّا ٱلضَّلَـٰلُۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى ٱلَّذِينَ فَسَقُوٓا۟ أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

(٢٦) بۆ ئەوانەی چاکەیان کردووە، پاداشتی چاکترو بەهەشتی بەرین و زیاتریش ئامادەیە بە چەندەها قات، (لە ریوایەتێکدا کە پێشەوایان ئەحمەدو موسلیم ریـوایـەتیان کـردووە، ئـەو زیادەیە، تەماشا کردنی روخساری پـر لە نـوورو قـەشەنگی زاتی پەروەردگارە) ئیتر رووخساری ئەوبەختەوەرانە رەشی و زەلیلی و ماندوێتی پێوە دیارنیە، ئا ئەوانە نیشتەجێی بەهەشتن و بۆ هەمیشە ژیانی تیادا دەبەنەسەر.

(٢٧) ئەوانەش گـوناهو تـاوانـیان ئـەنجامداوە، هـەرچـەندە پاداشتی هەر گوناهو تاوانێك بە قەدەر خۆی دەدرێتەوە (بەڵام هەندێك ئەوەندە تاوانبارن) خەجاڵەتی و سـەرشۆڕی و روو رەشـــی مـــاندووی کـردوون، کـەس نـیە پـەنایان بـدات و بیانپارێزێت لە (خەشم و قینی) خوا، ئەوەندە روو رەشن هەر دەڵێی پارچەیەك لە شەوی تـاریك روخسـاری داپـۆشیوون، ئائەوانە نیشتەجێی ناوئاگری دۆزەخن و بۆ هەمیشە ژیـان لە ناویدا دەبەنە سەر.

(٢٨) ئەم بەسەرهاتانەش لە رۆژێکدا دەبێت کە هەر هـەموو خەڵکی کۆدەکەینەوە بۆ لێپرسینەوە، پاشان بەوانە دەڵێین: کە شەریك و هاوەڵیان بۆ خوا بریارداوە: خۆتان و ئەو شتانەی کە دەتانپەرست، لە جێی خۆتان بوەستن و مەجوڵێن، ئەوسا موشریکەکان لە پەرستراوەکانیان جیا دەکەینەوە، خوا بت و پەرستراوەکان، دەهێنێتە قسە و ئـەوانـیش بەیەك دەنگ دەڵێن: ئێوە درۆ دەکەن ئێمەتان نەدەپەرست!!

(٢٩) ئینجا خوا بە سە کە شایەت بێت لە نێوان ئێمە و ئێوەدا، بەراستی ئێمە ئاگاداری پەرستن و پاڕانەوەی ئێوە نەبووین. (لەخۆڕا خۆتان ماندو دەکرد).

(٣٠) ئا لەوێدا (لە گۆڕەپانی مەحشەرو لێپرسینەوەدا) هەموو کەس دەرئەنجامی کـاروکردەوەی رابـووردووی هەست پێ دەکات کە پێش خۆی رەوانەی کردووە، ئـەوسا هـەمووان دەگـەڕێنرێنەوە بـۆ لای خـوا، خـاوەنی راستەقینە و پەروەردگاری حەق، هەر چیەکیش بەناحەق خوانـەناسان دەیـانپەرست و هـەڵیاندەبەست و پـێی هەڵخەڵەتاو بوون، ون دەبێت و لەناو دەچێت...

(٣١) (ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ): کێ هەیە لەئاسمانەوە (بەهۆی تیشکی خۆرو بارانەوە) و لە زەویەوە (بەهۆی خاك و ئاوو هەواوە) رزق و رۆزیتان بۆ فەراهەم بهێنێت و پێتان ببەخشێت، ئەی کێ هەیە خاوەنی دەزگاکانی بیستن و بینین بێت (توانای بیستن و بینیان پێ ببەخشێت) ئەی کێ زیندوو لەمردوو دەردەهێنێت و مـردوو لە زیندوو دەردەهێنێت، هەروەها کێ یە کە هەموو کارو فرمانەکان جێبەجێ دەکات و گۆرانکاریان بەسەردا دەهێنێت (لە بەرامبەر هەموو ئەو پرسیارانەوە) خەڵکی دەڵێن: الله، خوا (هەموو ئەو کارانـە و زیـاتریش زۆر بـەئاسانی ئەنجام دەدات لە رێگەی یاساو بەرنامەیەکەوە کە هەر خۆی دایرشتووە)، کەواتە پێیان بـڵێ: ئـایا نـاترسن لە سەرەنجامی یاخی بوونتان، ئایا ناترسن لە خەشم و قینی خوا؟!

(٣٢) جا هەر ئەو زاتەیە پەروەردگاری راست و دروسـتتان، (بـاشە) دوای حـەق و راسـتی چـی هـەیە جگـە لەگومرایی و سەرگەردانی؟ (ئیتر ئێوە بۆ بیرناکەنەوە) چۆن لادەدرێن (لە رێبازی حەقەوە بۆ رێبازی بەتاڵ)؟!

(٣٣) ئا بەو شێوەیە (چونکە لەگەڵ ئەو هـەموو بـەڵگەیەدا هـەر تـاوانـبارن و سـەرکەشی دەکـەن) بـریاری پەروەردگارت لەسەر ئەوانەی کە لە سنوور دەرچوون براوەتەوە، ئەوانە هەر ئیمان و باوەڕناهێنن.

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ ۚ قُلِ ٱللَّهُ يَبْدَؤُا۟
ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾ قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَهْدِىٓ
إِلَى ٱلْحَقِّ ۚ قُلِ ٱللَّهُ يَهْدِى لِلْحَقِّ ۗ أَفَمَن يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ أَحَقُّ أَن
يُتَّبَعَ أَمَّن لَّا يَهِدِّىٓ إِلَّآ أَن يُهْدَىٰ ۖ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾
وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا ۚ إِنَّ ٱلظَّنَّ لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ
عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا كَانَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ أَن يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ
ٱللَّهِ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا رَيْبَ
فِيهِ مِن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٣٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ
مِّثْلِهِۦ وَٱدْعُوا۟ مَنِ ٱسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٣٨﴾
بَلْ كَذَّبُوا۟ بِمَا لَمْ يُحِيطُوا۟ بِعِلْمِهِۦ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ
ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣٩﴾
وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِۦ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِۦ ۚ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ
بِٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾ وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل لِّى عَمَلِى وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۖ
أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ مِمَّآ أَعْمَلُ وَأَنَا۠ بَرِىٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾ وَمِنْهُم مَّن
يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

(٣٤) (ئەی محمد ﷺ) پێیان بڵێ: باشە ئایا لەو شتانەی کە ئێوە لەجیاتی خوا (دەیپەرستن) کەسێك هەیە کە بتوانێت شتێك دروست بکات لە نەبوون، پاشان کە نەما، ئایا دەتوانێت سەرلەنوێ بیهێنێتەوە کایە؟! ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ بڵێ: هەرخوا، الله، هەر ئەو دەتوانێت لە سەرەتاو نەبوونەوە خەلکی و هەمووشت دروست بکات و پاشان دوای مردن و نەمان دووبارەی بکاتەوە، کەوابوو چۆن لادەدرێن لە حەق بەهۆی درۆو پروپاگەندەوە؟!

(٣٥) هەروەها پێیان بڵێ: ئایا کەسێك یان شتێك هەیە لە پەرستراوەکانتان، هیدایەت و رێنموویی بکات بۆ رێبازی حەق و راستی (بێگومان نەخێر) دەی پێیان بڵێ: خوا رێنموویی دەکات بۆ حەقو راستی هەر خۆیشی شایستەیە کە پەیرەوی بکرێ، یان ئەوەی رێنموویی وەرناگرێت مەگەر رێنموویی بکرێ؟ ئەوە چیتانە چۆن بریاری وا دەدەن؟ فەرمانی وا دەردەکەن؟

(٣٦) زۆربەیان شوێنی هیچ شتێك ناکەون تەنها گومان نەبێت، بەراستی گومانیش هیچ سوودێك بەخاوەنەکەی ناگەیەنێت لەبارەی حەقو راستیەوە، بەراستی خوا زانایە بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٣٧) وەنەبێت ئەم قورئانە لەلایەن کەسێکەوە دارێژرا بێت و هەڵبەسترابێت جگە لە خوا، بەڵکو راستی و رەوانی کتێبە ئاسمانیەکانی پێش خۆیشی دووپات دەکاتەوە، هەروەها روون کەرەوەی بیرو باوەرو ئەرکەکانە، بەراستی هیچ گومان لەوەدا نیە کە ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانەوە رەوانە کراوە.

(٣٨) بەڵکو (لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگانەدا) ئەوانە دەڵێن کە محمد ﷺ قورئانی هەڵبەستووە، بڵێ: دەئێوەش سوورەتێك وەك سوورەتەکانی دارێژن و بیهێنن، داوا بکەن لەهەر کەسێکی تر کە دەتوانن جگە لە خوا (کە یارمەتیتان بدات) درێغی مەکەن ئەگەر راستگۆن.

(٣٩) بەڵکو سەرەرای ئەو هەموو بەڵگانە ئەوانە بروایان بە قورئان نەکرد، چونکە زانیاریان دەربارەی‌نیە، هەروەها زۆرێکیش لە مەرامەکانی لای ئەوان رون نیە هەر بەو شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمان بەرنامەی خوایان بە درۆزانی و بروایان پێی نەبوو، دە تەماشا بکە و سەرنج بدە بزانە سەرەنجامی ستەمکاران چۆن بووە.

(٤٠) لەو خەڵکەدا کەسانێك هەن ئیمان و باوەر بەقورئان دەهێنن و هەشیانە ئیمان و باوەری پێناهێنێت، پەروەردگاری تۆیش هەمیشە ئاگادارە بەوانەی کە تۆوی خراپە دەچێنن. (و دژایەتی ئەم قورئانە دەکەن).

(٤١) ئەگەر بروا‌شیان پێنە کردیت و بەرنامەکەی تۆیان بەدرۆزانی، ئەوە تۆش بڵێ: کارو کردەوەی خۆم هەر بۆ خۆمە و کارو کردەوەی خۆتان هەر بۆ خۆتانە، ئێوە بەرین و لێپرسراو نین لە هەرچی من دەیکەم، منیش بەریم و لێپرسراو نیم لە هەرچی کە ئێوە دەیکەن.

(٤٢) (لەو بێ باوەرانە) کەسانێك هەیە گوێت بۆ هەڵدەخات (کاتێك قورئان دەخوێنیت)، جا ئایا تۆ دەتوانیت قسە و گوفتاری خۆت بدەی بەگوێی کەسانێکدا کە کەرەواڵەن نابیستن، چونکە عەقڵ و ژیریان ناخەنەکار.

وَمِنْهُم مَّن يَنظُرُ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَٰكِنَّ النَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۚ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾ وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ قُل لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۚ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾ أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنتُم بِهِ ۚ آلْآنَ وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾ ۞ وَيَسْتَنبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ ۖ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ ۖ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

(٤٣) هەشیانە سەرنجی تـۆ دەدات و لە هـەڵس و کـەوت و گوفتارو رەفتاری تۆ ورد دەبێتەوە، جا ئایا تۆ هیدایەتی کوێرو نابینایان دەدەیت؟! ئەگەر کـوێرایـیان داهـاتبێت و نـەبینن؟! (دیارەکە ئەوانە دڵیان کوێرەو دەروونیان تاریکە و نایانەوێت نوری ئیسلام دڵ و دەروونیان رووناك بکاتەوە).

(٤٤) بەڕاستی خوا هیچ جۆرە ستەمێك لە خـەڵکی نـاکـات، بەڵکو خەڵکی خۆیان ستەم لە خۆیان دەکەن.

(٤٥) رۆژێك دێت خوا هەر هەموویان کۆ دەکاتەوە، وا هەست دەکەن تەنها سەعاتێك لە رۆژیان پێچووە (خزمان و ناسیاوان) هەمووان یەکتر دەناسنەوە، بێگومان ئەوانـەی کـە بـڕوایـان نەبوو بە ئامادە بوونی بەردەم دادگای خوا، خەسارەتمەندی و زەرەرمەندیەکی زۆر روویان تێ دەکات، بەڕاستی ئـەوانـە هیدایەت وەرگر نەبوون.

(٤٦) خـۆ ئـەگـەر هـەندێ لە هــەڕەشەکـانی خـۆمان (بۆخوانەناسان) پێش بهێنین و نـیشانی تـۆی بـدەین، یـاخود پێشتر گیانت بکێشین و ئاکامیان نەبینیت، ئەوە گەڕانـەوەیان هەر بۆ لای ئێمەیە (لە دەستمان دەرباز نابن)، لەوەودواش خوا خۆی شایەتە لەسەر هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٤٧) بۆ هەموو قەوم و گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە، جا کاتێك (لە گۆڕەپانی مەحشەردا) ئەو پێغەمبەرەیان ئامادە دەبێت، لەسەربنچینەی دادپەروەری داوەری دەکرێت لە نێوانیاندا و هیچ جۆرە ستەمێکیان لێناکرێت.

(٤٨) (بێ باوەڕان) دەڵێن: کوا، کەی ئەو بەڵێنە پێش دێت؟ کەی رۆژی قیامەت بەرپا دەبێت؟! ئەگەر ئێوە راست دەکەن!

(٤٩) پێیان بڵێ (من تەنها پێغەمبەرم) توانای ئەوەشم بەدەست نیە کە زەرەرێك یان قازانجێك بەخۆم بگـەیەنم مەگەر ئەوەی کە ویستی خوای لەسەر بێت، هەموو قەومێك کاتی دیاری کراوی خۆی هەیە بۆ کۆتایی هاتنی، هەر کاتێك ئەوساتە گەیشت، ئەوە نەتاوێك دوا دەکەون، نەساتێکیش پێش دەکەون.

(٥٠) بڵێ: هەواڵم بدەنێ باشە ئەگەر سزاو تۆڵەی خوا لە شەوگاردا یان لە رۆژگاردا یەخەی پێگرتن، تاوانباران (بەتەمای چین؟) ئاخۆ بۆچی پەلە دەکەن؟!

(٥١) دوای ئەوە ئایا کە (قیامەت) رووپیداو بەرپا بوو باوەڕی پێ دەهێنن؟!. ئەوسا پـێیان دەوتـرێت: ئـاێستە باوەڕی پێ دەهێنن؟ کاتی خۆی (بە گاڵتە پێ کردنەوە) پەلەتان دەکرد لە پێشهاتنی و (بڕواتان پێی نەبوو)!

(٥٢) پاشان بەوانەی کە ستەمیان لە خۆیان دەکرد دەوترێت: دە بچێژن سزاو ئازاری نەبڕاوە، مەگەر پاداشتان لە بەرامبەری کارو کردەوە و هەوڵەکانی خۆتانەوە نادرێتەوە کە جاران دەتانکرد؟!

(٥٣) (بێ باوەڕان بەگاڵتەوە لێت دەپرسن): ئایا بەرپابوونی قیامەت راستە؟ (شتی وا پێش دێت؟!). بڵێ: بەڵێ، راستە، سوێند بەپەروەردگارم بەراستی ئەوە حەقیقەتێکە و (هەر پێش دێت و) ئێوە ناتوانـن خـوا دەسـتەوسان بکەن.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۗ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۚ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ ۖ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾ وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

(٥٤) (لەقیامەتدا) ئەگەر هەرچی لە زەویدا هەیە کەسێك کە ستەمی کردووە خاوەنی بێت ئامادەیە هەر هەمووی بکاتە قوربانی خۆی و بیبەخشێت، ئەوانە لە دەروونەوە زۆر پەشیمانن کاتێك سزاو ئازاری چاوەڕوان نەکراو دەبینن، ئەوسا داوەری لە نێوانیاندا لەسەر بنچینەی دادپەروەری ئەنجام دەدرێت و ئەوانە هیچ جۆرە ستەمێکیان لێنا کرێت.

(٥٥) (خەڵکینە) ئاگاداربن و بیرتان نەچێت کە بەراستی هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر هەمووی بۆ خوایە، ئاگاداربن کە بەڵێنی خوا راست و دروستە (قیامەت بەرپا دەکات و پاداشت و سزا لەسەر بنچینەی ئیمان و کردەوە دیاری دەکات) بەڵام زۆربەی خەڵکی لەم راستیە بێ ئاگان و نایزانن.

(٥٦) هەر خوا ژیان دەبەخشێت و مردن پێش دەهێنێت، هەربۆ لای ئەویش دەبرێنەوە.

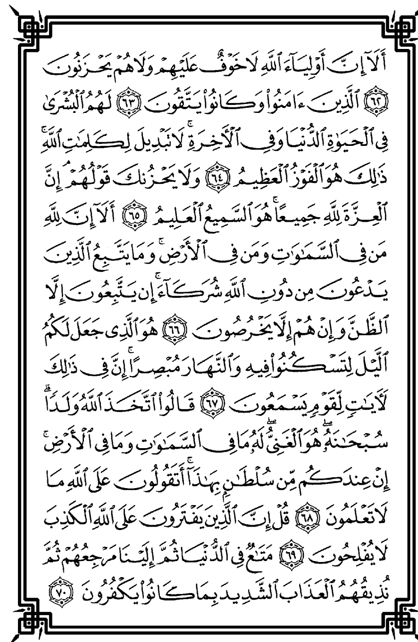
(٥٧) ئەی خەڵکینە، بەراستی ئێوە ئاموژگاریەکی گەورە و گرنگتان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە کە (قورئانە) شیفا و چارەسەریشە بۆ نەخۆشی دڵ و دەروونەکان و رێ نیشاندەرو رەحمەتیشە بۆ ئیمانداران.

(٥٨) (ئەی محمد ﷺ) بە ئیمانداران بڵێ: با دڵشاد و شادمان بن بە فەزڵ و بەخشش و رەحمەتی خوایی (کە قورئان و بەرنامەی خوایە)، کە وابوو با هەر بەو دڵخۆش بن، هەر ئەوەش چاکترە بۆیان لە هەموو ئەو شتانەی کە خەڵکی خەریکن کۆی دەکەنەوەو کەڵەکەی دەکەن.

(٥٩) بڵێ پێیان: هەواڵم بدەنێ، تێوە چۆن لە خۆتانەوە ئەو رزق و رۆزیەی کە خوا پێی بەخشیوون دابەشی دەکەن و هەندێکی بەحەرام دادەنێن و هەندێکی بەحەڵاڵ (کەچی باوەڕتان بەبەرنامەی خوا نیە)، پێیان بڵێ: ئایا خوا خۆی مۆڵەتی ئەوکارەی پێداون؟! یاخود لە خۆتانەوە شت بە دەم خواوە هەڵدەبەستن؟!

(٦٠) باشە، ئاخۆ لە رۆژی قیامەتدا گومان و بۆچوونی ئەوکەسانە چۆن بێت کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستن؟ (ئایا وادەزانن لێ پرسینەوە نیە؟) بەراستی (لەگەڵ لاری زۆربەی خەڵکیدا) خوا هەرخاوەنی فەزڵە بەسەریانەوە، هەر چەندە زۆربەیان سوپاس ناپەزێر و بێ ئەمەکن.

(٦١) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) تۆ بە هیچ کارێك هەڵناسی، هیچ بەشێك لە قورئان ناخوێنیتەوە (کە ئێمە ئاگادار نەبین، ئێوەش ئەی خەڵکینە) بەهیچ هەڵسوکەوتێك هەڵناسن کە ئێمە شایەت نەبین بەسەریەوە لەکاتێکدا ئەنجامی دەدەن و تیایدا رۆدەچن، هیچ شتێکیش لە پەروەردگاری تۆ، ون نابێت لە پارچە ئەتۆمێکەوە بگرە لە زەوی یان لە ئاسماندا، بچوکتر بێت یان گەورەتر، کە لە دۆسیەیەکی تایبەتی ئاشکرادا لای ئێمە تۆمار نەکرابێت.

(٦٢) ئاگاداربن، بەڕاستی چاكان و خۆشەویستانی خوای میهرەبان نەترس و بیم روویان تێدەكات (لە سەرەمەرگ و لە رۆژی لێ پرسینەوەدا)، نەغەم و پەژارە و دڵتەنگی دایان دەگرێت (بەڵكو فریشتەكان بەروو خۆشیەوە مژدەی سەرفرازی و خۆشنوودیان دەدەنێ)...

(٦٣) (ئەو بەختەوەرانە) ئەو كەسانەن كە كاتی خۆی باوەڕی بەتین و دامەزراوو پڕسۆزیان هێناوە بە پەروەردگاریان و خۆشیان دەپارێزن لە خەشم و قینی خوا (بەهۆی ئەنجامدانی فەرمانەكانی خوا و تەرێز كردنیان لە حەرام)...

(٦٤) هەر بۆ ئەوانیشە مژدەی (كامەرانی و بەختەوەری) لەژیانی دنیادا (كە مژدەی قورئان و فەرموودەیە) لە قیامەتیشدا (مژدەكان دەبنە واقع و، هەموو مژدە قورئانیەكان بە زیادەوە دێنە دی)، بێگومان ئەو بەڵێنانەی خوا هەر دێنەدی و هیچ گۆڕانێكیان بەسەردا نایەت، ئا ئەوەیە سەرفرازی و كامەرانی گەورەو مەزن.

(٦٥) (ئەی محمد ﷺ) گوفتاری نابەجێ و نادروستی خوانەناسان خەفەتبار و غەمگینت نەكات، چونكە بەڕاستی عیزەت و بەرزی و بڵندی هەر هەمووی هی خوایە، ئەو زاتە هەمیشە بیسەرو زانایە.

(٦٦) ئاگادار بن كە بەراستی هەر كەس لە ئاسمانەكان و لە زەویدا هەیە خوا خاوەنیانە، ئەوانەی جگە لە خوا شتی‌تر دەپەرستن و پەیرەوی رێبازی‌تر دەكەن (وەنەبێت شوێن رێبازێكی چاك كەوتبن) ئەوانە تەنها شوێنی گومان كەوتوون، ئەوانە جگە لە درۆ كردن و گۆترەكاری هیچی‌تر ناكەن. (قوڕ بەسەریان بۆ بۆچونو رەفتاریان).

(٦٧) هەر زاتی خوایە كە شەوی بۆ بەدیهێناون تاوەكو تیایدا بحەوێنەوە، رۆژیشی كردووە بە رووناككەرەوە، (تا كارو كاسپی تیادا ئەنجام بدەن)، بەڕاستی ئا لەو دیاردانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن (لەسەر دەسەڵات و توانایی پەروەردگار) بۆ كەسانێك كە ببیستن و تێبگەن.

(٦٨) (خوانەناسان) دەڵێن: خوا منداڵی بۆ خۆی بڕیارداوە! پاكی و بێگەردی شایستەی ئەو خوایەیە، ئەو زاتە بێ نیازە (پێویستی بە كوڕو كچ نیە)، هەرچی لە ئاسمانەكان و لە زەویدا هەیە هەر خوا خاوەنیانە، بێگومان هیچ بەڵگە و نیشانەیەكتان نیە بۆ ئەم بوختانە ناڕەوایە، ئایا شتێك هەڵدەبەستن بۆ خواو (بێ باكانە) دەیڵێن، كە هیچی لێ نازانن و هیچ بنەمایەكی نیە؟!

(٦٩) (ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ) بڵێ: بەڕاستی ئەوانەی درۆو بوختان بەدەم خواوە هەڵدەبەستن، ئەوە سەرفرازو رزگار نابن.

(٧٠) (بەڵكو هەموو دەسكەوتەكەیان) ژیانی دنیاو رابواردنی دنیایە، لەوەودوا گەڕانەوەیان بۆ لای ئێمەیە، ئەوسا سزای بە ئێشیان دەدەین و تاڵاو دەكەین بەگەروویاندا بەهۆی ئەوەی كە لە ژیانی دنیادا بڕوایان بەو زاتە نەبوو.

۞ وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ نُوحٍ إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُم مَّقَامِي وَتَذۡكِيرِي بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡتُ فَأَجۡمِعُوٓاْ أَمۡرَكُمۡ وَشُرَكَآءَكُمۡ ثُمَّ لَا يَكُنۡ أَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ غُمَّةٗ ثُمَّ ٱقۡضُوٓاْ إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ﴿٧١﴾ فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ فَمَا سَأَلۡتُكُم مِّنۡ أَجۡرٍۖ إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۖ وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٧٢﴾ فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ فِي ٱلۡفُلۡكِ وَجَعَلۡنَٰهُمۡ خَلَٰٓئِفَ وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَاۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ رُسُلًا إِلَىٰ قَوۡمِهِمۡ فَجَآءُوهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْ بِمَا كَذَّبُواْ بِهِۦ مِن قَبۡلُۚ كَذَٰلِكَ نَطۡبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلۡمُعۡتَدِينَ ﴿٧٤﴾ ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِم مُّوسَىٰ وَهَٰرُونَ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ بِـَٔايَٰتِنَا فَٱسۡتَكۡبَرُواْ وَكَانُواْ قَوۡمٗا مُّجۡرِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ مِنۡ عِندِنَا قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰذَا لَسِحۡرٞ مُّبِينٞ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوسَىٰٓ أَتَقُولُونَ لِلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمۡۖ أَسِحۡرٌ هَٰذَا وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا لِتَلۡفِتَنَا عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا ٱلۡكِبۡرِيَآءُ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا نَحۡنُ لَكُمَا بِمُؤۡمِنِينَ ﴿٧٨﴾

(٧١) (ئەی پـێغەمبە ﷺ) بـەسەرهات و هـەواڵـی نـوح بەسەر ئەو خەڵکەدا بخوێنەرەوە، کاتێك بە قەومەکەی خۆی وت: ئەی قەوم و کەسم، ئەگەر ئـێوە سـەغڵەتن، بەمانەوەی من لەناوتاندا و یادخستنەوەی ئـایاتەکـانی خواتـان لاگـرانـە ئـەوە دڵـنیابن کـە مـن کـۆڵ نـادەم، لەهەمانکاتدا پشتم بە خوا بە ستووە لەو کارەمدا، (ئیتر ئێوە چیتان لە دەست دێت درێـغی مـەکـەن) خـۆتان و بتەکانتان و هاوبیرو بـاوەڕەکـانتان بکـەونە خـۆو رای خۆتان کۆبکەنەوە، پاشان بەئاشکرا چی دەکەن بـیکەن، هەرچـیتان لە دەست دێت دژ بـە مـن ئـەنجامی بـدەن (منەتتان نەبێت)، مۆڵەتیشم مەدەن.

(٧٢) جا ئەگەر پشتم تێبکەن و باوەڕم پـێنەکـەن (پـێم سەیرە چونکە): خۆ من هیچ پاداشتێك و هیچ شـتێکم لە ئێوە داوا نەکردووە، بەڵکو پاداشتم تەنها لەسەر خوایە، من فەرمانم پێدراوە کە لە ڕیزی موسوڵماناندا بم.

(٧٣) کەچی بانگەوازەکەیان بە درۆ زانی، ئێمەش نوح و هەموو ئـەوانـەی کـە لەگـەڵیدا بـوون لە کەشتیەکەدا رزگارمان کردن و کردیشمانن بە جێنشین، هەموو ئەوانەمان نوقمی ڕەهێڵ و زریانەکەکرد کەبروایان بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نەبوو، ئینجا تەماشاکەو سەرنج بدە و بزانە سەرئەنجامی ئەو کەسانە چۆن بوو کە بێدار کرابوونەوە و هۆشیاریان پێدرابوو.

(٧٤) پاشان دوای نوح، پێغەمبەرانی ترمان نارد بۆ سەر قەومەکانیان، ئەوانیش بە چەندەها بـەڵگەو نیشانەو موعجیزەی زۆرەوە هاتن، کەچی ئەو خەڵکە باوەڕیان نەدەهێنا بەوەی کە پێشتر باوەڕیان پێی نەبوو، ئابەو شێوەیە ئێمە مۆر دەنێین بەسەر دڵی دەستدرێژکاراندا.

(٧٥) دوای ئەوانیش موسا و هاروونمان رەوانە کرد بۆ فیرعەون و دارودەستەکەی، هاوڕێ لەگـەڵ موعجیزەی زۆرداکەچی ئەوان خۆیان بەگەورە زانی و بروایان پێ نەکردن، ئەوانە کەسانێکی تاوانبار و گوناهباربوون.

(٧٦) جا کاتێك حەقیقەتیان لەلایەن ئێمەوە (لە ڕێگەی موساوە) بـۆ هـات وتـیان: بـەراسـتی ئـەمە جادوویەکی ئاشکرایە!!

(٧٧) موسا پێی وتن: باشە ئێوە بەم حەقیقەت و راستیەی کە بۆم هێناون دەڵێن: (جادوو)؟! ئـایا ئـەم موعجیزە جۆرا جۆرانە جادوون؟!! خۆ جادووگەران سەرفراز نابن؟!

(٧٨) (فیرعەون و دارو دەستەی) وتیان: باشە تۆ بۆ ئەوە هاتوویت کە وێڵمان بکەیت لەو بیروباوەڕو بەرنامەیەی کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون و لەوانەوە بـۆ ئـێمە مـاوەتەوە؟ (ئـایا بـەم رێـبازە) دەتانەوێت دەسەڵاتداری و گەورەیی بۆ خۆتان لەسەر زەویدا بەدەست بهێنن؟! ئێمە بـرواتـان پـێ ناکەین!! (خوانەناسان هەمیشە بەبیانون تا لە ئیمانو باوەڕ خۆیان بدزنەوە)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ٱئْتُونِي بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ أَلْقُواْ مَآ أَنتُم مُّلْقُونَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّآ أَلْقَوْاْ قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُم بِهِ ٱلسِّحْرُ إِنَّ ٱللَّهَ سَيُبْطِلُهُۥٓ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾ وَيُحِقُّ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾ فَمَآ ءَامَنَ لِمُوسَىٰٓ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّن قَوْمِهِۦ عَلَىٰ خَوْفٍ مِّن فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِمْ أَن يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي ٱلْأَرْضِ وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰقَوْمِ إِن كُنتُمْ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓاْ إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾ فَقَالُواْ عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٨٥﴾ وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٨٦﴾ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَٱجْعَلُواْ بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَآ إِنَّكَ ءَاتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُۥ زِينَةً وَأَمْوَٰلًا فِي ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّواْ عَن سَبِيلِكَ رَبَّنَا ٱطْمِسْ عَلَىٰٓ أَمْوَٰلِهِمْ وَٱشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُواْ حَتَّىٰ يَرَوُاْ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

(٧٩) (ئینجا فیرعەون فەرمانیدا) وتی: ئادەی هەرچی جادووگەری زاناو شارەزا هەیە بیهێنن و بۆم کۆ بکەونەوە.
(٨٠) جا کاتێك جادووگەران هاتن و (بریاردرا جادووگەریی خۆیان بنوێنن و موعجیزەی موسا بەتاڵ بکەنەوە) موسا پێی وتن: دەی چیتان هەیە فرێی بدەن و بیخەنە روو!!
(٨١) ئەوسا (جادووگەران، جادووی خۆیان نواند) موسا وتی: هەرچی کردووتانە و نیشانی ئەو خەڵکەتانداوە هەمووی جادووە و هیچیتر، بێگومان خوا دوای تاوێکیتر پووچی دەکاتەوە، بەڕاستی خوا کردەوەی ئەوانەی کە تۆوی خراپە دەچێنن چاك و سەرکەوتوو ناکات.
(٨٢) بەڵکو خوا حەق و راستی دەچەسپێنێت بەفەرمان و ویستەکانی خۆی ئەگەر چی تاوانکارو تاوانباران پێیان ناخۆش بێت.
(٨٣) سەرئەنجام کەس باوەڕی بە موسا نەهێنا جگەلە چەند لاوێك (چونکە زۆربەی خەڵکەکە) دەترسان لە فیرعەون و داروودەستەی کە بەڵایان بەسەربهێنن و تووشی ئازارو ئەشکەنجەیان بکەن، بەڕاستی فیرعەون خۆی بەگەورەو بڵند دەزانی لە زەویدا، بەڕاستی ئەو لەسنوور ترازاوان بوو.
(٨٤) موساش بە قەومەکەی وت: ئەی قەوم و عەشرەتم، ئەگەر ئێوە بەڕاستی باوەڕتان بەخوا هێناوە، ئەوە ئیتر هەر پشت بەو ببەستن ئەگەر موسوڵمان و ملکەچن.
(٨٥) ئەوسا (ئیمانداران) وتیان: ئێمە ئێتر هەر پشتمان بەخوا بەستووە، پەروەردگارا مەمانگێرە بەهۆکاری سەرگەردانی بۆ قەومی ستەمکاران (کە هەم ئێمە ئازار بدەن هەم خۆشیان گوناهبار ببن و دووور بکەونەوە لە ئیمان).
(٨٦) هەروەها بەرەحمەت و میهرەبانی خۆت (دەرووی خێرمان لێ بکەرەوە) رزگارمان بکە لە دەست هۆز و دەستەی بێباوەڕان.
(٨٧) ئینجا ئێمە نیگامان کرد بۆ موسا و براکەی تا لە میسردا چەند ژوورێك ئامادە بکەن و ئەو ژوورانەش بکەنە شوێنی خواپەرستی و رووی تێبکەن و پێمان وتن نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن، مژدەش بدە بە ئیمانداران.
(٨٨) (جا کاتێك ستەمی فیرعەون لە سنوور دەرچوو) موسا نزای کردوو وتی: پەروەردگارا، بەڕاستی تۆ لەژیانی دنیادا ناز و نیعمەت و ماڵ و حاڵ و جێگە و رێگەی خۆش و رازاوەت بەخشیووە بەفیرعەون و داروودەستەی، پەروەردگارا: ئەو شتانە بووەتە هۆی ئەوەی کە خەڵکی لە رێبازو بەرنامەی تۆ وێڵو گومرابن، پەروەردگارا: ماڵ و سامانیان تەفرو تونا بکەو کوێری بکەرەوە، دڵیان بگوشە (تا هەست بەخۆشی نەکەن)، ئەمانە باوەڕ ناهێنن هەتا سزاو ئازاری بەئێش نەبینن.

قَالَ قَدۡ أُجِيبَت دَّعۡوَتُكُمَا فَٱسۡتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ ٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٨٩﴾ ۞ وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ فَأَتۡبَعَهُمۡ فِرۡعَوۡنُ وَجُنُودُهُۥ بَغۡيٗا وَعَدۡوًاۖ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَدۡرَكَهُ ٱلۡغَرَقُ قَالَ ءَامَنتُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱلَّذِيٓ ءَامَنَتۡ بِهِۦ بَنُوٓاْ إِسۡرَٰٓءِيلَ وَأَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٩٠﴾ ءَآلۡـَٰٔنَ وَقَدۡ عَصَيۡتَ قَبۡلُ وَكُنتَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ﴿٩١﴾ فَٱلۡيَوۡمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنۡ خَلۡفَكَ ءَايَةٗۚ وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ عَنۡ ءَايَٰتِنَا لَغَٰفِلُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَقَدۡ بَوَّأۡنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ مُبَوَّأَ صِدۡقٖ وَرَزَقۡنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ فَمَا ٱخۡتَلَفُواْ حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقۡضِي بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُواْ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾ فَإِن كُنتَ فِي شَكّٖ مِّمَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ فَسۡـَٔلِ ٱلَّذِينَ يَقۡرَءُونَ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِكَۚ لَقَدۡ جَآءَكَ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ حَقَّتۡ عَلَيۡهِمۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَوۡ جَآءَتۡهُمۡ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُاْ ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

(٨٩) پەروەردگار فەرمووی: بێگومان دوعـای هـەردووکتان وەرگیرا (وادیارە هاروون (بەکوڵ ئامینی کردوە)، بەڵام ئـێوە هەر بەردەوام بن لەسەر ڕێبازی راست و دروستی هیدایەت و شوێن ڕێبازی ئەوانە مەکەون کە حەق نازانن و نافامن.

(٩٠) ئەوسا نەوەی ئیسرائیلمان بەدەریادا پەڕاندەوە، فیرعەون و سەربازانی بۆ ستەم و دەستدرێژی شوێنیان کەوتن، تا ئەو کاتەی (کە ئاوە کە چـوەوە بـاری ئـاسایی خـۆی) فـیرعەون خەریك بوو دەخنکا ئا لەو کاتەدا وتی: وا ئیتر بـاوەڕم هـێنا بەوەی کە هیچ خوایەك نیە جگـە لەو خـوایـەی کـە نـەوەی ئـیسرائـیل بـاوەڕیان پـێهێناوە، مـن ئـیتر لە مـوسولمان و ملکەچانم!!

(٩١) (بەڵام پێی وترا) ئایا ئێستە، (باوەڕ دەهێنیت!) لەکـاتێدا بەراستی پێشتر یاخی بوویت و لەڕیزی ئەوانەدا بوویت کـە تۆوی خراپەیان دەچاند؟!

(٩٢) ئەمڕۆ ئیتر لاشەی تۆ ڕزگار دەکەین تا ببێتە موعجیزە و پەند و ئامۆژگاری بۆ ئەوانەی دوای تـۆ دێن (دیـارە خـوای گەورە لاشەکەی پاراستووە لەوەی کە ماسی بیخوات، شەپۆلی دەریا گەیاندیە کەنار، تا ئەوانەی کە بەخوایان دەزانی بەچاوی خۆیان ببینن کە فیرعەون ئادەمیزادێکـە وەك ئـەو خـەڵکە و بـببێتە پـەند، بـۆ هـەموو پـاشاو زۆردارەکانی سەر زەوی کە ئەوە سەرئەنجامی مسۆگەری هەموویانە)، بەڵام بەڕاسـتی زۆربـەی خـەڵکی لە ئایەت و موعجیزەکانی ئێمە غافڵ و بێئاگان.

(٩٣) (لەوەودوا) ئێمە دەرەوومان لە نەوەی ئیسرائیل کردەوە و شوێن و جێگەو ڕێگەی خۆشمان پێبەخشین و لە چەندەها رزق و ڕۆزی چاك بەهرەوەرمان کردن، جا ئەوان جیاوازی و ناکۆکیان نەبوو هەتا زانست و زانیاری تەواویان بۆ هات (کەچی ئەوان دینی خوا کە هۆی یەکبوون و یەکگرتوویيە کـردیانە هـۆی دووبـەرەکـی و جیاوازی، هەرچەندە زانست و زانیاریشیان لەو بارەیەوە هەبوو)، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ (ئەی مـحمد ﷺ) داوەری دەکات لە نێوانیاندا لە ڕۆژی قیامەتدا لەو کێشەو شتانەدا کە ئەوان جیاوازی و ناکۆکی تێدا دەکەن.

(٩٤) جائەگەر تۆ (دەربارەی ئەو شتانەی کە بۆمان دابـەزانـدوویت لەبـارەی نـەوەی ئـیسرائـیلەوە لە شك و گوماندایت، ئەوە پرسیار بکە لەو کەسانەی پێش خۆت کە لە تەورات شارەزان و دەیخوێننەوە، سوێند بە خوا حەق و ڕاستیت لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ هاتووە، کەوابوو بەهیچ شێوەیەك گومانت نەبێت و مەچۆرە ریزی گومانداراانەوە.

(٩٥) (هەروەها) نەکەیت بچیتە ریزی کەسانێکەوە کە باوەڕیان بە موعجیزە و نیشانەکانی (دەسەڵاتدارێتی) خوا نی یە، چونکە ئەگەر وابیت، دەچیتە ریزی خەسارەتمەند و زەرەرمەندانەوە.

(٩٦) بەڕاستی ئەوانەی کە وەك فـیرعەون و دارو دەسـتەی سـتەمکارو تـاوانـبارو گـوناهکارن، بـڕیاردادەی پەروەردگارت لەسەریان چەسپاوە، ئەوانە: باوەڕ ناهێنن. (بەهیچ بەڵگەو موعجیزەیەك).

(٩٧) ئەگەر چی هەرچی بەڵگەو موعجیزە هەیە پیشانیان بدرێت، ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن هەتا سزای بەئێش و ئازار دەبینن. (ئەوکاتەش باوەڕ سودی نیە).

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّآ ءَامَنُوا۟ كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْىِ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَمَتَّعْنَٰهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٨﴾ وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَءَامَنَ مَن فِى ٱلْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ۚ أَفَأَنتَ تُكْرِهُ ٱلنَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا۟ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَيَجْعَلُ ٱلرِّجْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾ قُلِ ٱنظُرُوا۟ مَاذَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِى ٱلْءَايَٰتُ وَٱلنُّذُرُ عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾ فَهَلْ يَنتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلِهِمْ ۚ قُلْ فَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ نُنَجِّى رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۚ كَذَٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنجِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِن كُنتُمْ فِى شَكٍّ مِّن دِينِى فَلَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَٰكِنْ أَعْبُدُ ٱللَّهَ ٱلَّذِى يَتَوَفَّىٰكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾ وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾ وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۖ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٠٦﴾

(٩٨) جادەبوایە خەڵکی ئەو شارو شارۆچکانەی هەڕەشەیان لێکرابوو باوەڕیان بهێنایە و باوەڕەکەیان سوود بەخش بوایە بۆیان، بەڵام باوەڕی هیچ کامیان سوودی پێنەگەیاندن جگە لەقەومی یونس(ﷺ) نەبێت کاتێك کە باوەڕیان هێنا سزای سەرشۆڕیمان لە ژیانی دنیادا لەسەر هەڵگرتن و تا ماوەیەك لە نازو نیعمەت بەهرەوەرمان کردن.

(٩٩) خۆ ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە (دەیتوانی بەزۆرو بەناچاری) هەر هەموو دانشیتوانی سەر زەوی باوەڕ بهێنن (بەڵام پەروەردگاری مەزن ڕێزی بۆ ئادەمیزاد داناوە و سەرپشکی‌کردووە)، باشە، تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) ئەتەوێ زۆر لەخەڵکی بکەیت بۆ ئەوەی بڕواداربن؟!

(١٠٠) هیچ کەس بۆی نیە باوەڕ بهێنێت (هەتا هەوڵ نەدات و خۆی ماندوو نەکات و بیر نەکاتەوە) دەبێ ویستی خوایشی لەسەر بێت، سزای توند و ریسواکەریش دەخاتە سەر ئەو کەسانەی کە عەقڵ و ژیری بەکار ناهێنن.

(١٠١) پێیان بڵێ: تەماشا بکەن و سەرنج بدەن: خوا چی دروست کردووە لە ئاسمانەکان و زەویدا، کەچی بەڵگە و نیشانەو ئاگاداریەکان سوودیان نیە بۆ ئەو کەسانەی کە باوەڕ ناهێنن و (ڕێبازی ئیمان ناگرنەبەر).

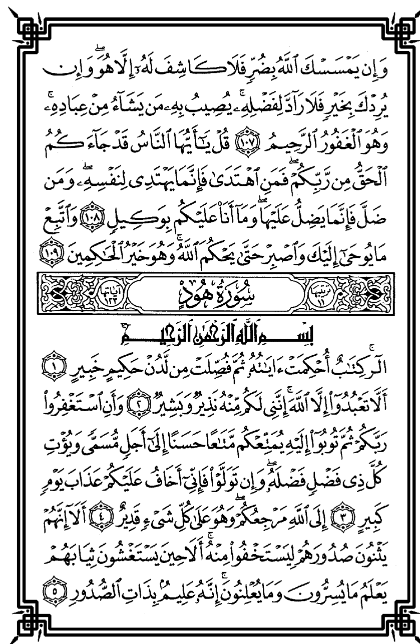
(١٠٢) (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێی چی دەکەن، مەگەر هەرچاوەڕێی ئەوە ناکەن کە ڕۆژگارێکیان بەسەر بهێنین وەك ئەوەی بەسەر ئەوانەی پێشیاندا هێنامان؟، بڵێ: جا ئێوە چاوەڕێ بن، بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا لە چاوەڕوانانم.

(١٠٣) لەوەودوا (کاتێك بڕیارماندا خوانەناسان لەناو بەرین) پێغەمبەرانی خۆمان و ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ڕزگار دەکەین، هەر بەو شێوەیە بەئەرکی خۆمانی دەزانین کە ئیمانداران ڕزگار بکەین.

(١٠٤) بڵێ: ئەی خەڵکینە ئەگەر ئێوە گومانتان هەیە لەئاین و بەرنامەی من، ئەوە چاك بزانن کە: من هەرگیز ئەو شتانە ناپەرستم کە ئێوە لە جیاتی خوا دەیانپەرستن، بەڵکو ئەو خوایە دەپەرستم، کە مردنی ئێوەی بەدەستە و من فەرمانم پێدراوە کە لە دەستەی باوەڕداران بم.

(١٠٥) هەروەها فەرمانم پێدراوە کە: ئەی محمد ﷺ بەراست و ڕەوان ڕووت بکەرە ئایین و دینداری بەوپەڕی ملکەچی و دڵسۆزیەوە، هەروەها فەرمانم پێدراوە کە: نەکەیت لە دەستەی موشریك و هاوەڵگەران بیت.

(١٠٦) هاناو هاواریش نەبەیت بۆ کەسێك یان شتێك لە جیاتی خوا، کە نە قازانجت پێ دەگەیەنێت نە زیان (چونکە قازانج و زیان هەر بەدەست خوایە)، خۆ ئەگەر کاری وا ئەنجام بدەیت، ئەوە بەڕاستی تۆ لە ستەمکارانیت.

(١٠٧) (ئەی ئینسان) ئەگەر خوا تووشی ناخۆشی و زیانێکت بکات، ئەوە هیچ کەس ناتوانێت فریات بکەوێت و لەسەرتی لابەرێت جگە لەو زاتە، یاخود ئەگەر بیەوێت تووشی خێرو خۆشیەکت بکات، ئەوە هیچ کەس ناتوانێت بەری فەزڵ و بەخششی خوا بگرێت، هەرکام کە بیەوێت لە بەندەکانی بەهرەوەر دەکات (لە نازو نیعمەتانی بێ‌شومار) ئەو زاتە هەمیشە لێخۆشبوو میهرەبانە. (بۆ بڕواداران).

(١٠٨) (ئەی پێغەمبەر) بڵێ: ئەی خەڵکینە بەڕاستی حەق و ڕاستیتان لە لایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە، ئەوەی ڕێبازی هیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە سوودی بۆ خۆیەتی، ئەوەش گومرا بووبێت و ڕێی ون کردبێت، ئەوە گومراییەکەی لەسەر خۆی دەکەوێت، منیش لێپرسراوو چاودێر نیم بەسەرکارو کردەوەی ئێوەوە.

(١٠٩) تۆ (ئەی پێغەمبەر ﷺ) هەر شوێنی ئەو (بەرنامەیە) بکەوە کە لە ڕێگەی وەحی و نیگاوە بە تۆ دەگات، لەهەمانکاتدا ئارامگرو خۆ گربە (لەبەرامبەر هەر کێشەیەکەوە کە خوانەناسان بۆت پێش دەهێنن) هەتا خوا خۆی داوەری دەکات، ئەو زاتەش چاکترین و دادپەروەرترینی دادوەرانە.

سورەتی (هود)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (الر) لەسەرەتای سورەتی (البقرة) ڕاڤەکراوە. ئەمە کتێب و پەیامێکە (لەو پیتانە پێکهاتووە) کە ئایەت و یاساکانی بەشێوەیەکی ڕاست و دروست پێکەوە پەیوەست کراون و جۆشدراون، پاشان درێژەیان پێدراوە و ڕوون کراونەتەوە لەلایەن زاتێکەوە کە داناو بە ئاگاو لێزانە.

(٢) (گرنگترین پەیامی ئەوەیە) کە: جگە لە خوا کەس مەپەرستن، بەڕاستی من (واتە محمد ﷺ) لەلایەن خواوە ترسێنەرو مژدەدەرم بۆتان. (ترسێنەری کافرانم، مژدەبەخشم بە باوەڕداران).

(٣) هەروەها (خەڵکینە)! داوای لێخۆشبوون لە پەروەردگارتان بکەن، لەوەودوا بگەڕێنەوە بۆ لای، ئەوکاتە بەچاکی دەتانژێنێت بەژیانێکی چاك، تا کاتێکی دیاریکراو، هەروەها پاداشتی هەموو خاوەن چاکەیەك بەزیادەوە دەداتەوە، خۆ ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا نەبن، ئەوە بەڕاستی من دەترسم کە سزای ڕۆژێکی گەورە و سەخت یەخەتان پێ بگرێت (کە ڕۆژی قیامەتە، یان ئەو ڕۆژەی خوای گەورە لە ناوتان دەبات).

(٤) خەڵکینە گەڕانەوەتان هەر بۆ لای خوایە، هەر ئەویش دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٥) ئاگاداربن بەڕاستی ئەو (خوانەناسانە) خۆیان دادەنەوێنن، بۆ ئەوەی (بەخەیاڵی خۆیان) بەوە خۆیان لەخوای گەورەیان لە پێغەمبەر بشارنەوە، ئاگاداربن کە خوا ئاگای لێیانە، کاتێک دەچنە ناو جێگەوە و خۆیان دادەپۆشن، هەروەها دەزانێت چی دەشارنەوە و چی ئاشکرا دەکەن (لە کردارو گوفتارو نیەتیان) چونکە بەڕاستی ئەو خوایە زانایە بەوەی لە دڵ و دەروون و سینەکاندا حەشار دراوە. (چونکە هیچ شتێك لەو پەنهان نیە).

۞ وَمَا مِن دَآبَّةٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزۡقُهَا وَيَعۡلَمُ مُسۡتَقَرَّهَا
وَمُسۡتَوۡدَعَهَاۚ كُلّٞ فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ ﴿٦﴾ وَهُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ وَكَانَ عَرۡشُهُۥ
عَلَى ٱلۡمَآءِ لِيَبۡلُوَكُمۡ أَيُّكُمۡ أَحۡسَنُ عَمَلٗاۗ وَلَئِن قُلۡتَ
إِنَّكُم مَّبۡعُوثُونَ مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡمَوۡتِ لَيَقُولَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ
إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ ﴿٧﴾ وَلَئِنۡ أَخَّرۡنَا عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابَ إِلَىٰٓ
أُمَّةٖ مَّعۡدُودَةٖ لَّيَقُولُنَّ مَا يَحۡبِسُهُۥٓۗ أَلَا يَوۡمَ يَأۡتِيهِمۡ لَيۡسَ
مَصۡرُوفًا عَنۡهُمۡ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿٨﴾
وَلَئِنۡ أَذَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ مِنَّا رَحۡمَةٗ ثُمَّ نَزَعۡنَٰهَا مِنۡهُ إِنَّهُۥ
لَيَـُٔوسٞ كَفُورٞ ﴿٩﴾ وَلَئِنۡ أَذَقۡنَٰهُ نَعۡمَآءَ بَعۡدَ ضَرَّآءَ
مَسَّتۡهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ ٱلسَّيِّـَٔاتُ عَنِّيٓۚ إِنَّهُۥ لَفَرِحٞ فَخُورٌ ﴿١٠﴾
إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُم مَّغۡفِرَةٞ
وَأَجۡرٞ كَبِيرٞ ﴿١١﴾ فَلَعَلَّكَ تَارِكُۢ بَعۡضَ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ
وَضَآئِقُۢ بِهِۦ صَدۡرُكَ أَن يَقُولُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ كَنزٌ أَوۡ جَآءَ
مَعَهُۥ مَلَكٌۚ إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٞۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

(٦) هیچ زیندەوەرێك نی یە لەم زەویەدا رزق و رۆزیەکەی لەسەر خوا نەبێت، ئاگاداریشە بەشوێنی حەوانەوە و شوێنی دەرچوونیان، چونکە هەموو شتێك تۆمارە لە دۆسیەی ئاشکرادا لە (لوح المحفوظ) دا.

(٧) ئەو خوایە زاتێکە ئاسمانەکان و زەوی لە ماوەی شەش رۆژدا دروستکرد، تەختی فەرمانرەوایەتی (کە دروستکراوێکی زۆر گەورە و شکۆمەندە) لەسەر ئاو بوو، (پاشان ئێوەی دروستکرد) تا تاقیتان بکاتەوە کە کێتان کاری چاکتر ئەنجام دەدات (فەرمانبەردارێکی چاکە) و سوێند بەخوا ئەگەر (بەو خەڵکە) بڵێیت ئێوە زیندوو دەکرێنەوە دوای مردن، کەچی ئەوانەی کافرو بێباوەڕن دەڵێن: ئەم قسە و باسە، تەنها جادوویەکی ئاشکرایە.

(٨) سوێند بەخوا ئەگەر سزادانیان دوا بخەین تا چەند ساتێکی دیاریکراو، ئەوە (بە گاڵتەوە) دەڵێن: چی ئەو سزایەی بەند کردووە و دوای خستووە، کوا بۆ پێش نایەت؟ ئاگادار بن ئەو رۆژەی یەخەیان دەگرێت کەسیان لێ دەرباز نابێتو لەکۆڵیان نابێتەوە، ئەو سزایەش کە ئەوان گاڵتەیان پێدەکرد، دەیانگرێتەوە.

(٩) سوێند بەخوا ئەگەر خێرو خۆشی و ئاسوودەییەکان بە ئادەمیزاد بچێژین، لەوەودوا (بۆ تاقیکردنەوەی) لێی بسێنینەوە، ئەوە بەراستی دەبینیت ئەو کەسە نائومێدو بێ هیوا و سوپاس ناپەزێرە، قسەو گوفتاری بۆنی بێ باوەڕی و خوانەناسی لێ دێت.

(١٠) هەروەها ئەگەر دوای ئەو تەنگانە و ناخۆشیەی کە تووشی بوو، نازو نیعمەتی پێ بچێژین، ئەوە بێگومان دەڵێت: ئیتر هەرچی هەژاری و ناخۆشیە لەکۆڵم بۆتەوە و بەسەر چووە، ئیتر زۆر خۆشحاڵە و شانازی بەخۆیەوە دەکات و لە خۆی بایی دەبێت (وا دەزانێت هەروا ژیانی بەردەوام دەبێت).

(١١) جگە لەو کەسانەی کە خۆگرو ئارامگر بوون و کاررو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە (لە خۆشی و ناخۆشیدا سروشتی خواناسییان ناگۆڕێت) ئا ئەوانە لێخۆش بوون و پاداشتی گەورە و فراوانیان بۆ ئامادەیە (لە بەهەشتی پڕلەنازو نیعمەتدا).

(١٢) جا لەوانەیە تۆ (ئەی پێغەمبەر) واز بهێنیت لە هەندێ لەو باسانەی کە بە (وحی) بۆت رەوانەکراوە و دڵتەنگ و سەغڵەت بیت نەوەکو بڵێن: ئەوە بۆ گەنجینەیەك (لە زێرو زیو) دانەبەزیوەتە سەری، یان فریشتەیەك بۆ گەیاندنی پەیامە کە نەهاتووە لەگەڵیدا، (تۆ خەفەتْ مەخۆ) چونکە بەراستی تۆ تەنها ترسێنەری، خوا خۆیشی ئاگادارو چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا (حسابیان بۆ دەکاتو لە بڕوبیانویان دەخات).

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾ فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٤﴾ مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

(١٣) بەڵکو (لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگانەدا) ئەوانە دەڵێن کە محمد قورئانی هەڵبەستووە، پێیان بڵێ: جا ئێوەش دە سوورەتی هەڵبەستراو وێنەی ئەم قورئانە بهێنن، هەر کەسیش لە خوای گەورە بەدەر، دەتوانن، بانگ بکەن (بۆ هاوکاریتان پەنای بۆ بەرن) ئەگەر راست دەکەن.

(١٤) جا ئەگەر (خوانەناسان) نەهاتن بەدەم ئەم داوایەتانەوە، ئەوە ئیتر چاك بزانن و دڵنیابن کە بەڕاستی ئەم قورئانە هەر بەئاگاداری خوای گەورە دابەزێنراوە و بشزانن جگە لەوزاتە خوایەکی تر نیە، ئایا ئیتر ئێوە (ئەی بێباوەڕان) ملکەچو مۆسڵمان دەبن؟

(١٥) هەر کەسێك تەنها ژیانی دنیاو رازاوەیی و (خۆشگوزەرانی) یەکەی بوێت، ئەوە (هەندێ جار) پاداشتی هەوڵ و کۆششی ئەو جۆرە کەسانە دەدەینەوە لە دنیادا، ئەوانیش تێیدا هیچیان لێکەم ناکرێتەوە.

(١٦) ئا ئەو جۆرە کسانەن کە لە رۆژی دوایدا جگە لە ئاگری دۆزەخ هیچی تریان بۆ نیە و ئەوەی کە دروستیان کرد لە دنیادا پووچەڵو بێنرخ بوو، هەروەها ئەوکاروکردەوەی کە جاران دەیانکرد بەتاڵ و پووچ و بۆشو بێسود دەرچوو.

(١٧) (ئایا ئەو جۆرە کەسانەی کە باس کران) وەکو ئەو کەسە وایە کە لەلایەن پەروەردگاریەوە هەموو شتێکی بۆ روون کراوەتەوە، (ئەمیش باوەڕی پێیەتی چونکە) پێغەمبەرێك بەڵگەنامەی خوا دەخوێنێتەوە و لە پێش ئەمیشەوە پەیامەکەی موسا (کە تەوراتە) پێشەوا و رەحمەت بووە، ئەو جۆرە کەسانەی (کە ژیرو هۆشمەندن) باوەڕی پێ دەهێنن، جا ئەو دەستە و کۆمەڵانەی کە باوەڕ بەم پەیامە ناکەن، ئەوە ئاگری دۆزەخ چاوەڕێیانە، نەکەیت تۆ لەجۆرە گومانێکدا بیت لەم قورئانەو لەم پەیامە، چونکە بەڕاستی ئەوە حەقیقەتە و لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆت رەوانە کراوە، بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن.

(١٨) کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بەناوی خواوە هەڵببەستێت (بەوەی کە بڵێ خوا هاوەڵیان کوڕی هەیە) ئەوانە نیشانی پەروەردگاریان دەدرێن و شایەتەکانی قیامەت، کە فریشتە و پێغەمبەران و بانگخوازانن دەڵێن: ئا ئەوانە ئەو کسانەن درۆیان کرد بەدەم پەروەردگاریانەوە، ئاگاداربن! نەفرەتی خوا لەسەر ستەمکارانە...

(١٩) ئەوانەی بەنەرم و نیانی و جورە هاشیوە بەرهەڵستی پەیامی خوا دەکەن و بەلاری دەیانەوێت، یاخود دەیانەوێت بە هەڵەو ناتەواوی بیناسێنن بەخەڵکی دیارە ئەوانە بەرۆژی دوایی باوڕیان نیە.

أُوْلَٰٓئِكَ لَمۡ يَكُونُواْ مُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا كَانَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنۡ أَوۡلِيَآءَۘ يُضَٰعَفُ لَهُمُ ٱلۡعَذَابُۚ مَا كَانُواْ يَسۡتَطِيعُونَ ٱلسَّمۡعَ وَمَا كَانُواْ يُبۡصِرُونَ ﴿٢٠﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ ﴿٢١﴾ لَا جَرَمَ أَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ هُمُ ٱلۡأَخۡسَرُونَ ﴿٢٢﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَأَخۡبَتُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٣﴾ ۞ مَثَلُ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ كَٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡأَصَمِّ وَٱلۡبَصِيرِ وَٱلسَّمِيعِۚ هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾ أَن لَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَۖ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ أَلِيمٖ ﴿٢٦﴾ فَقَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ مَا نَرَىٰكَ إِلَّا بَشَرٗا مِّثۡلَنَا وَمَا نَرَىٰكَ ٱتَّبَعَكَ إِلَّا ٱلَّذِينَ هُمۡ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ ٱلرَّأۡيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمۡ عَلَيۡنَا مِن فَضۡلِۭ بَلۡ نَظُنُّكُمۡ كَٰذِبِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ يَٰقَوۡمِ أَرَءَيۡتُمۡ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي وَءَاتَىٰنِي رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِهِۦ فَعُمِّيَتۡ عَلَيۡكُمۡ أَنُلۡزِمُكُمُوهَا وَأَنتُمۡ لَهَا كَٰرِهُونَ ﴿٢٨﴾

(٢٠) (بێگومان) ئەوانە خوایان دەستەوستان نەکردووە لە زەویداو لە دەستی پڕقودرەتی خوا دەرناچن، بێجگە لە خوایش هیچ پەناو یـارمەتیدەرێکیان نـیە (فـریایان بکەوێت) ئەوانە سزایان بۆ چـەند بـەرابـەر دەکـرێت، چونکە لە دنیادا ئەوەندە رقیان لە حەق و ڕێگەی خوا بوو، نەیاندەتوانی گوێ بۆ حەق بگرن و ڕاستی ببینن.

(٢١) ئا ئەوانە ئەو کسانەن کە خۆیان فـەوتاند و ئـەو باس و درۆیانەی کە لە دنیادا هەڵیاندەبەست لێیـان ون بوو (ئاسەواری نەما).

(٢٢) گومانی تـێدا نـیە کـە ئـەوانـە لە قـیامەتدا زۆر خەسارەتمەند و دۆڕاوترن لە گەلێك کافریتر.

(٢٣) لەڕاستیدا ئەوانەی بڕوایان هێناوە بە خواو ڕاستی بەرنامەکەی‌و دڵیان نەرم بووە بۆخواپەرستی، کـردەوە چاکەکانیشیان ئەنجامداوەو ملکەچ و دڵ ئارام بوون لە بەرامبەر فەرمانەکانی، ئا ئەوانە خاوەن و نیشتەجێی بەهەشتن و بە هەتا هەتایی تیایدا دەمێننەوە.

(٢٤) وێنەی ئەم دوو کۆمەڵە (کۆمەڵی ئیماندارن و کۆمەڵی بێباوەڕان) وەك کوێرو کەڕ، چاوساغ و بیسەر وایە، ئایا ئەم دووانە وێنەیان وەك یەکە، ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە؟!

(٢٥) سوێند بە خوا ئێمە نوحمان نارد بۆ لای قەوم و خزمەکانی، (پێی وتن) بێگومان من بۆ ئـێوە داچڵەکێنەرێکی ئاشکرام (ئەگەر لە فەرمانی خوا دەرچن تووشی سزا دەبن، خۆ ئێوە باش من دەناسن کە دڵسۆزتانم و خێرم بۆتان دەوێت)...

(٢٦) کە جگە لە خوا (کەس و هیچیتر) نەپەرستن، چونکە من دەتـرسم سـزای ڕۆژێکـی بـەئێش یەخەتان پێ بگرێت (هەمووتان لەناو بچن لەدنیادا و ریسواش ببن لەقیامەتدا).

(٢٧) جا ئەو دەستە دەسەڵاتدارەی کە بێ باوەڕ بوون لە هۆزی نوح وتیان: ئێمە تۆ تەنها وەك یەکێك لە خۆمان دەبینین و نابینین ئەوانەی شوێنی تۆ کەوتوون جگە لەوانەی کە هەژارو داماوەکانمانن و دووربین نین و ژیریان کەمە و سادەن، هەروەها نابینین ئێوە هیچ شتێکی زیـاترتان بـەسەر ئـێمەدا هەبێت، بەڵکو ئێمە وا گومان دەبەین کە ئێوە درۆزنن.

(٢٨) نوح وتی: ئەی خزمەکانم هەواڵم بدەنێ: ئەگەر من لەسـەر ڕێگـەو بـەرنامەیەکـی ڕاست و دروستبم لەلایەن پەروەردگارمەوە و خێرو چاکەو بەزەیی خۆی پێ بەخشیبم لەلایەن خۆیەوە، کەچی ئەو شتانە هەموی لە ئێوە شاراوەتەوە و نایبینن؟! ئایا بـەزۆر ئـیمان لە دڵـتاندا دروست بکـەین و بتانخەینە سەر ئەم ڕێگەیە، لەکاتێکدا ئێوە لێی بێزارن و خوازیاری نین؟!!

وَيَٰقَوۡمِ لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مَالًاۖ إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۚ وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۚ إِنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمۡ وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ قَوۡمٗا تَجۡهَلُونَ ﴿٢٩﴾ وَيَٰقَوۡمِ مَن يَنصُرُنِي مِنَ ٱللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمۡۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَآ أَقُولُ لَكُمۡ عِندِي خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ وَلَآ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٞ وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزۡدَرِيٓ أَعۡيُنُكُمۡ لَن يُؤۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ خَيۡرًاۖ ٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمۡۖ إِنِّيٓ إِذٗا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالُواْ يَٰنُوحُ قَدۡ جَٰدَلۡتَنَا فَأَكۡثَرۡتَ جِدَٰلَنَا فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ إِنَّمَا يَأۡتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ إِن شَآءَ وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَنفَعُكُمۡ نُصۡحِيٓ إِنۡ أَرَدتُّ أَنۡ أَنصَحَ لَكُمۡ إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ أَن يُغۡوِيَكُمۡۚ هُوَ رَبُّكُمۡ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ﴿٣٤﴾ أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ قُلۡ إِنِ ٱفۡتَرَيۡتُهُۥ فَعَلَيَّ إِجۡرَامِي وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُجۡرِمُونَ ﴿٣٥﴾ وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُۥ لَن يُؤۡمِنَ مِن قَوۡمِكَ إِلَّا مَن قَدۡ ءَامَنَ فَلَا تَبۡتَئِسۡ بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَٱصۡنَعِ ٱلۡفُلۡكَ بِأَعۡيُنِنَا وَوَحۡيِنَا وَلَا تُخَٰطِبۡنِي فِي ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ إِنَّهُم مُّغۡرَقُونَ ﴿٣٧﴾

(٢٩) ئەی خزمەکانم (خۆ من) لە بری ئەم بانگەواز و ئامۆژگاریانەم داوای هیچ ماڵ و خەرجیتان لێناکەم، کرێ و پاداشتم تەنها لای خوایە، من هەرگیز ئەوانەی بڕوایان هێناوە لە خۆمیان دوور ناخەمەوە و دەریان ناکەم، چونکە بێگومان ئەوان دەگەن بەخوای خۆیان، حیسابیان لای خوایە، بەڵام بەڕاستی من ئێوە دەبینم هۆزێکن خۆتان گێل و نەفام دەکەن (بەوەی بە کەم سەیری ئیماندارانی دەوری من دەکەن لەبەر بێ کەسی و هەژاریان).

(٣٠) ئەی خزمەکانم کێ دەتوانێت یارمەتیم بدات بەرامبەر خوای گەورە (لە سزای خوا بمپارێزێت) ئەگەر ئەو ئیماندارو دۆستانەی خوا دەربکەم و لە خۆمیان دوور بخەمەوە، ئایا بیرناکەنەوە (کە شتی وا ناشێت و دروست نیە بۆ کەسێك خواناس بێت)؟

(٣١) خۆ من پێتان ناڵێم گەنجینەکانی خوا لای منە و من شتی نادیارو غەیبیش نازانم، ناشڵێم بەڕاستی من فریشتەم، هەروەها ناڵێم بەو ئیماندارانەی لەبەر چاوی ئێوە کەم نرخن، خوای گەورە هەرگیز خێریان بەسەردا نارژێنێت، خوا خۆی ئاگادارە بەوەی لە دەروونیاندا هەیە، بێگومان من ئەو کاتە (ئەگەر وابکەم) لە ستەمکارانم.

(٣٢) (خەڵکەکە) وتیان: ئەی نوح بەڕاستی زۆر لەسەری چوویت و زیاد لە پێویست بەربەرەکانێ و شەڕە قسەت لەگەڵدا کردین دەی ئەو سزایەمان بۆ بهێنە کە هەڕەشەی پێدەکەیت و هەمیشە باسی دەکەیت و دەمانترسێنی پێی، ئەگەر تۆ لە ڕاستگۆیانیت!!

(٣٣) نوح لە وەڵامدا وتی: ئەوە بە دەست خوایە و هەر خۆی بۆتان پێش دەهێنێت ئەگەر بیەوێت، ئێوە دەستەوسانکەری خوا نین ناتوانن لە تۆڵەی خۆ دەرباز بکەن.

(٣٤) (وادیارە) ئامۆژگاری و دڵسۆزیم سوودتان پێناگەیەنێت ئەگەرچی بمەوێت بەردەوامیشبم لەسەر ئامۆژگاریتان، ئەگەر خوا بیەوێت سەرگەردانتان بکات ئەوە ئەو زاتە پەروەردگارتانە و هەر بۆ لای ئەویش دەبرێنەوە. (بۆ لێپرسینەوە).

(٣٥) بەڵکو (بێ باوەڕانی مەککە) دەڵێن: ئەم باس و بابەتانە (محمد) خۆی هەڵی بەستووە، تۆیش بڵێ: ئەگەر من هەڵیبەستم ئەوە تاوانەکەی لەسەر خۆمە و منیش دوورە پەرێزو بەریم لەو تاوان و گوناهانەی کە ئێوە دەیکەن.

(٣٦) (سەرەنجام) وەحی و پەیامی خوا ڕەوانەکرا بۆ نوح کە چاك بزانە بەڕاستی هەرگیز کەسی تر بڕوا ناهێنێت لە قەومەکەت جگە لەوەی کە بەڕاستی بڕوای هێناوە، کەوابوو خەفەتبار مەبە بەو کردەوە ناشیرین و ناپەسەندانەی ئەنجامی دەدەن.

(٣٧) کەشتییەکەش دروست بکە بەچاودێری و فەرمانی ئێمە، (کاتی تۆفانەکە) تکامان لێ نەکەیت بۆ ئەوانەی لە سنووری ڕاستی دەرچوون و تاوانبارن، چونکە بەڕاستی ئەوانە بڕیاری خنکاندن و تیاچوونیان بۆ دراوە.

وَيَصۡنَعُ ٱلۡفُلۡكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيۡهِ مَلَأٞ مِّن قَوۡمِهِۦ سَخِرُواْ مِنۡهُۚ قَالَ إِن تَسۡخَرُواْ مِنَّا فَإِنَّا نَسۡخَرُ مِنكُمۡ كَمَا تَسۡخَرُونَ ﴿٣٨﴾ فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ يُخۡزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيۡهِ عَذَابٞ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَمۡرُنَا وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ قُلۡنَا ٱحۡمِلۡ فِيهَا مِن كُلّٖ زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِ وَأَهۡلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيۡهِ ٱلۡقَوۡلُ وَمَنۡ ءَامَنَۚ وَمَآ ءَامَنَ مَعَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلٞ ﴿٤٠﴾ ۞وَقَالَ ٱرۡكَبُواْ فِيهَا بِسۡمِ ٱللَّهِ مَجۡرٜىٰهَا وَمُرۡسَىٰهَآۚ إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٤١﴾ وَهِيَ تَجۡرِي بِهِمۡ فِي مَوۡجٖ كَٱلۡجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ٱبۡنَهُۥ وَكَانَ فِي مَعۡزِلٖ يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ سَـَٔاوِيٓ إِلَىٰ جَبَلٖ يَعۡصِمُنِي مِنَ ٱلۡمَآءِۚ قَالَ لَا عَاصِمَ ٱلۡيَوۡمَ مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِ إِلَّا مَن رَّحِمَۚ وَحَالَ بَيۡنَهُمَا ٱلۡمَوۡجُ فَكَانَ مِنَ ٱلۡمُغۡرَقِينَ ﴿٤٣﴾ وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ ٱبۡلَعِي مَآءَكِ وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ وَٱسۡتَوَتۡ عَلَى ٱلۡجُودِيِّۖ وَقِيلَ بُعۡدٗا لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾ وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ٱبۡنِي مِنۡ أَهۡلِي وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ ﴿٤٥﴾

(٣٨) (نوح) یش دەستی کرد بە دروستکردنی کەشتیەکە، هەر جارێك تاقمێك لە هۆزەکەی بەلایدا تێدەپەڕین، گاڵتەیان پێ دەکرد، (نوح)یش دەیوت: ئەگەر ئێستە ئێوە گاڵتە بە ئێمە دەکەن، ئەوە بەراستی ئێمەش ڕۆژێک دێت گاڵتە بە ئێوە بکەین وەك چۆن ئێوە گاڵتە بە ئێمە دەکەن...

(٣٩) جا لە داهاتوودا دەزانن کێ سزایەکی بۆ دێت کە ریسوای بکات، پاشان لە قیامەتدا دووچاری سزایەکی بەردەوام و هەمیشە دەبێت.

(٤٠) (ئەم کێشەیە بەردەوام بوو) هەتا ئەو کاتەی بڕیارمان هات و فەرمان دەرچوو (بە لەناوبردنی بێباوەڕەکان) و لە تەنوورە پڕ لە ئاگرەکەوە ئاو فوارەی کرد (کە ئەوە نیشانەی دەستپێکردنی تۆڵە خواییە کە بوو) ئەوسا وتمان: ئەی نوح، لە هەموو نێرو مێیەك دوان هەڵبگرە لە کەشتیەکەداو ماڵ و خێزانیشت، جگە لەوانەی کە بریاریان لەسەر دراوە تووشی تۆڵە ببن بەهۆی بێباوەڕیانەوە، هەروەها ئەوانەش هەڵگرە کە باوەڕیان هێناوە (شایانی باسە) کەسیش ئیمانی نەهێناو بڕوای بەنوح نەکردو لەگەڵیدا نەبوو، جگە لەکەسانێکی کەم نەبێت.

(٤١) ئینجا نوح وتی: سواربن و برۆنە ناو کەشتیەکەوە، بەناوی خواوەیە ڕۆیشتنی و وەستانی، بێگومان پەروەردگارم زۆر لێخۆشبووە و زۆر بە بەزەییە. (بۆ ئێمەمانان).

(٤٢) ئیتر کەشتیەکە دەیبردن بەناو شەپۆلی وەك چیادا، نوح بانگی کردە کورەکەی (ئەوەیان کە بێباوەڕ بوو) لە شوێنێکی چەپەکداگیری خوارد بوو، پێی وت: ڕۆڵە گیان، لەگەڵ ئێمەدا سواربە و لەگەڵ بێباوەڕاندا مەبە.

(٤٣) کەچی کوڕەکەی وتی: پەنا دەبەمە لای ئەو چیایەو دەمپارێزیت لەم زریان و ئاوە، (نوح) وتی: ئەمرۆ هیچ پەنادەرێك نیە لە تۆڵە و خەشمی خواکەس ناپارێزێت مەگەر کەسێك خوا خۆی ڕەحمی پێ بکات، ئەوسا (دوای ئەم ووت و وێژە) شەپۆلی ئاو دای بەنێوانیاندا و چووە ریزی خنکاوەکانەوە.

(٤٤) ئەوسا فەرماندرا بەزەوی: ئاوەکەت با ڕۆبچێت بەناختدا، ئەی ئاسمان: تۆش با بەس بێت و باران مەبارێنە، ئیتر ئاوەکە ڕۆچوو، فەرمانیش بەڕێکی و تەواوی ئەنجامدرا، کەشتیەکەش لەسەر کێوی جودی (کە لە کوردستانی باکوورە) وەستاو لەنگەری گرت ئینجا وترا: دەك دووری لە بەزەیی خواو تیاچوون بۆ بەرەی ستەمکاران.

(٤٥) (پاش هێور بوونەوەی زریانەکە) نوح هاواری لە خواکردو وتی: ئەی پەروەردگارم کوڕەکەم لە خێزانی من بوو، بێگومان پەیمانی تۆش ڕاستە و (کاتی خۆی فەرمووت خێزانی تۆ ڕزگارن لە تیاچوون) تۆیش زاناترین و دادپەروەرترینی فەرمانڕەوایانیت.

قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُۥ عَمَلٌ غَيْرُ صَٰلِحٍ ۖ فَلَا تَسْـَٔلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۖ إِنِّىٓ أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٤٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّىٓ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ لِى بِهِۦ عِلْمٌ ۖ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِى وَتَرْحَمْنِىٓ أَكُن مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٤٧﴾ قِيلَ يَٰنُوحُ ٱهْبِطْ بِسَلَٰمٍ مِّنَّا وَبَرَكَٰتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰٓ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ ۚ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾ تِلْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ نُوحِيهَآ إِلَيْكَ ۖ مَا كُنتَ تَعْلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَٰذَا ۖ فَٱصْبِرْ ۖ إِنَّ ٱلْعَٰقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ ۖ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾ يَٰقَوْمِ لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِى فَطَرَنِىٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾ وَيَٰقَوْمِ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ يُرْسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا۟ مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا۟ يَٰهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِىٓ ءَالِهَتِنَا عَن قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

(٤٦) خوا گەورەش فەرمووی: ئەی نوح بەراستی ئەو لە خێزانی تۆ نەبوو، بەڕاستی ئەو رەخنەوداوایەت کارێکی چاك نەبوو، کەوابوو داوای شتێکم لێ مەکە کە زانیاریت دەربارەی نیە، بێگومان من ئامۆژگاریت دەکەم کە کارێك نەکەیت خۆت بخەیتە ریزی نەفامانەوە.
(٤٧) (ئینجا نوح) وتی: ئەی پەروەردگارم، بەراستی من پەنا دەگرم بە تۆ کە داوای شتێك بکەم زانیاریم پێی نەبێت، خۆ ئەگەر لێم خۆش نەبیت و بەزەییت پێمدا نەیەتەوە ئەوە دەچمە ریزی خەسارەتمەندانەوە.
(٤٨) (ئەوسا لەلایەن خوای گەورەوە) وترا: ئەی نوح وەرە خوارەوە و دابەزە لە کەشتیەکە و لە چیای جودی بۆ دەشتایی بەبێوەیی و سەلامەتی لەلایەن ئێمەوە، بەرەکەتی زۆریش لەسەر تۆو ئەو کۆمەڵ و خەڵکانەی لەگەڵ تۆدان، خەڵکانێکی تریش لەمەو دوا دێن و لە نازو نیعمەت بەهرەوەریان دەکەین، پاشان (بەهۆی لاری و بێ بڕواییانەوە) سزای بەسۆیان تووش دەبێت لەلایەن ئێمەوە.
(٤٩) ئەی محمد ﷺ ئەو باسانەی بۆمان کردیت لە هەواڵە نادیارەکانە کە بۆت دەنێرین، نەتۆ دەتزانی، نەهۆز و نەتەوەکەشت پێش ئەم باسەی ئێمە، جا خۆگرو بەئارام بە، چونکە بەراستی پاشەرۆژ بۆ خواناس و پارێزکارانە.
(٥٠) بۆ لای هۆزی (عاد) یش، هودی برایانمان نارد، وتی: ئەی خزمەکانم، خوا بپەرستن و فەرمانبەرداری ئەو بن، هیچ خوایەکی ترتان نیە جگە لەو، (بەداخەوە) ئێوە هیچ راستیەکتان نی‌یە جگە لە درۆ هەڵبەستن. (لەبواری ئیمانو باوەڕدا).
(٥١) (هود وتی) ئەی خزمەکانم من لەسەر ئەم کارو بانگەوازە خواییەی کە بەئێوەی رادەگەیەنم هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ داوا ناکەم، کرێ و پاداشتم تەنها لەسەر ئەو زاتەیە کە بەدی هێناوم، باشە ئەوە بیر ناکەنەوە و ژیرنابن؟!...
(٥٢) ئەی خزمەکانم داوای لێخۆشبوون لە پەروەردگارتان بکەن، پاشان بەردەوام بەداوای لێخۆشبوون بگەرێنەوە بۆ لای، ئەوەتە لە ئاسمانەوە بارانی زۆری پڕ بەرەکەتتان بۆ دەبارێنێت، هێزو دەسەڵاتتان بۆ زیاد دەکات، زیاد لە هێزو دەسەڵاتی ئاسایی خۆتان، ڕوو وەرمەگێڕن لەم باس و ئامۆژگاریانە لەکاتێکدا کە ئێوە هەمیشە تاوانبارن. (ئەگەر زوو فریای خۆتان نەکەوُن).
(٥٣) وتیان ئەی هود: بەڵگەیەکی زۆر رۆشنت بۆ نەهێناوین تا بە تەواوی ئێمە قەناعەت بکەین (کە تۆ پێغەمبەری خوایت) ئێمەش واز لە خواکانی خۆمان ناهێنین بەقسەی تۆ، ئێمە ئیمان و بڕوامان نیە بەراستێتی تۆ!!

إِن نَّقُولُ إِلَّا ٱعْتَرَىٰكَ بَعْضُ ءَالِهَتِنَا بِسُوٓءٍ ۗ قَالَ إِنِّىٓ أُشْهِدُ ٱللَّهَ وَٱشْهَدُوٓا۟ أَنِّى بَرِىٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ مِن دُونِهِۦ ۖ فَكِيدُونِى جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ ﴿٥٥﴾ إِنِّى تَوَكَّلْتُ عَلَى ٱللَّهِ رَبِّى وَرَبِّكُم ۚ مَّا مِن دَآبَّةٍ إِلَّا هُوَ ءَاخِذٌۢ بِنَاصِيَتِهَآ ۚ إِنَّ رَبِّى عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم مَّآ أُرْسِلْتُ بِهِۦٓ إِلَيْكُمْ ۚ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّى قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُۥ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ رَبِّى عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾ وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَنَجَّيْنَٰهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ عَادٌ ۖ جَحَدُوا۟ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا۟ رُسُلَهُۥ وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾ وَأُتْبِعُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ أَلَآ إِنَّ عَادًا كَفَرُوا۟ رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾ ۞ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ وَٱسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَٱسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّى قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾ قَالُوا۟ يَٰصَٰلِحُ قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَآ ۖ أَتَنْهَىٰنَآ أَن نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِى شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَآ إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

(٥٤) ئێمە لەو بروایە داین کە: وا دیارە هەندێ لە خواکانمان بەخراپ دەستیان لێ وەشاندوویت!! هود وتی: دەی من بەراستی خوا دەکەم بەشایەت و ئێوەش بەشایەت بن کە من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەنە شەریك و هاوەڵ بۆ خوا...

(٥٥) جگە لە خوا خۆتان بە پەرستراوەکانتانەوە فێڵ و پیلانم لێ بکەن هەر هەمووتان، کۆببنەوە و نەخشە بکێشن بۆ لەناو بردنم، پاشان مۆڵەتیشم مەدەن!...

(٥٦) چونکە بەراستی من پشتم بەخوا بەستووە، کە پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە، هیچ گیانلەبەرێك نیە جڵەوی بەدەست خوای گەورەوە نەبێت، بێگومان پەروەردگارم لەسەر بەرنامە و ڕێبازێکی راست و دروستە.

(٥٧) خۆ ئەگەر ئێوە گوێم بۆ نەگرن و پشت بکەنە ئەم بەرنامەیە، ئەوە بێگومان من پێم راگەیاندن ئەو بەرنامە و پەیامە خواییەی بە مندا نێرراوە بۆتان و (ئەگەر ملکەچ نەبن) پەروەردگارم ئێوە لەناو دەبات و هۆزێکی‌تر دەخاتە شوێنی ئێوە، ئێوە ناتوانن هیچ زیانێك بەو بگەیەنن بەراستی پەروەردگاری من بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرو بە توانایە.

(٥٨) کاتێکیش فەرمانی ئێمە دەرچوو (کە بریاری تیاچوونی هۆزی عاد بوو) و ئەوە هود و ئەوانەی بروایان هێنابوو لەگەڵ ئەودا رزگارمان کردن بەهۆی بەزەیی و لێبوردەیی خۆمانەوە لە سزایەکی زۆر قورس و گران.

(٥٩) بەڵێ! ئەوە هۆزی عاد بوو، بێ باوەڕ بوون و ئیمانیان نەهێنا بە فەرمانەکانی پەروەردگاریان، لاشیاندا لە بەرنامەی پێغەمبەرانی خواو شوێن فەرمانی هەموو زۆردارو سەرسەخت و خوانەناسێك کەوتن.

(٦٠) جا هەر لەم جیهانەدا نەفرین لێکراو بوون و دوور بوون لە بەزەیی خوا، لە رۆژی قیامەتیشدا (هەر نەفرین لێکراو دەبن) ئاگاداربن کە هۆزی عاد بێ باوەڕ بوون و بێ وەفاییان دەربری بەرامبەر پەروەردگاریان، ئاگاداربن کە دووریی و بێ‌نرخی بۆ هۆزی عادی قەومی هود.

(٦١) بۆ هۆزی ثمودیش، صالح ی برایانمان رەوانە کرد، وتی: ئەی خزمەکانم گوێڕایەڵی خوای گەورە بکەن جگە لەو زاتە هیچ خوایەکی ترتان نیە، ئەو بەرپای کردوون لە زەویداو داوای لێکردوون کە ئاوەدانی بکەنەوە، جا کەوابوو داوای لێ خۆشبوونی لێ بکەن پاشان بگەڕێنەوە بۆ لای و فەرمانەکانی بەجێ بهێنن، چونکە بەڕاستی پەروەردگاری من زۆر نزیکە و نزا وەرگرە (لەو کەسانەی لێی دەپارێنەوە و داوای لێ خوشبوونی لێدەکەن).

(٦٢) خەڵکەکە وتیان: ئەی صالح، بەڕاستی پێش ئەم باسانەت تۆ لەناو ئێمەدا شوێنی هیوامان بوویت، ئایا بەرگری ئەوەمان لێدەکەیت کە شوێن شتێك بکەوین کە باوو باپیرانمان شوێنی کەوتوون و پەرستویانن؟! ئێمە بەڕاستی لە گوماندایین لەوەی کە تۆ بانگی ئێمە دەکەی بۆلای و بەدبینین لێی!!

قَالَ يَٰقَوْمِ أَرَءَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَءَاتَىٰنِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَن يَنصُرُنِي مِنَ ٱللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُۥ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾ وَيَٰقَوْمِ هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ ءَايَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِيٓ أَرْضِ ٱللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾ فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُواْ فِي دَارِكُمْ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾ فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَٰلِحًا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلْقَوِيُّ ٱلْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾ وَأَخَذَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمْ جَٰثِمِينَ ﴿٦٧﴾ كَأَن لَّمْ يَغْنَوْاْ فِيهَآ أَلَآ إِنَّ ثَمُودَاْ كَفَرُواْ رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ ﴿٦٨﴾ وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ قَالُواْ سَلَٰمًا قَالَ سَلَٰمٌ فَمَا لَبِثَ أَن جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا رَءَآ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُواْ لَا تَخَفْ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾ وَٱمْرَأَتُهُۥ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَٰهَا بِإِسْحَٰقَ وَمِن وَرَآءِ إِسْحَٰقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

(٦٣) صاڵح وتی: ئەی خزمەکانم چاوتان بکەنەوە: ئەگەر من لەسەر ڕێگە و بەرنامەیەکی ڕاست و دروست بـم لەلایـەن پەروەردگارمەوە و خێرو چاکەو بەزەیی خۆی پێ بەخشی بم لە خۆیەوە و ڕەحمەتی تایبەتیشی پێ بـەخشیبم، بـاشە کـێ یارمەتیم دەدات و لە سزای خوا ڕزگارم دەکـات ئـەگـەر لە فەرمانی لابدەم و پەیامەکەی بە ڕێك و تەواوی نەگەیەنم، جا ئێوە بەم هەڵوێستەتان جگە لە خەسارەتمەندیی بۆ مـن هـیچ سوودێکی ترم پێناگەیەنن...

(٦٤) ئەی خزمەکانم ئەمە ووشترەکەیە کـە لەلایـەن خـواوە کراوە بە موعجیزە و نیشانەیەکی تایبەت (لەسەر دەسـەڵاتی خۆی و ڕاستی پێغەمبەرێتی مـن) جـا وازی لێ بـهێنن بـا لە زەوی خوادا بلەوەڕێت، بەنیازی خراپەوە دەستی بـۆ نـەبەن، ئەگینا سزایەکی نزیك دەتانگرێت...

(٦٥) کەچی یەکسەرچوون سەریان بـڕی، (صـالح) یش پـێی وتن: ڕابوێرن لە ماڵ و مەنزڵی خۆتاندا بۆ ماوەی سـێ ڕۆژ، (دوای ئەو ماوە دیاری کراوە تیادەچن) ئەوەش بەڵێنێکەو هەرگیز بەدرۆ ناخرێتەوە.

(٦٦) جا کاتێك فەرمانی ئێمە دەرچوو بڕیاردرا لەکاتی دیاری کراودا، صالح و ئەوانەی بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ڕزگارمان کردن بە میهرەبانی و بەزەیی خۆمان، لە سەرشۆڕیی ئەو ڕۆژەش پەناماندان، بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی خاوەنی هێزە و باڵادەستە. (بەسەر هۆزی کافراندا لەهەموو سەردەمێکدا).

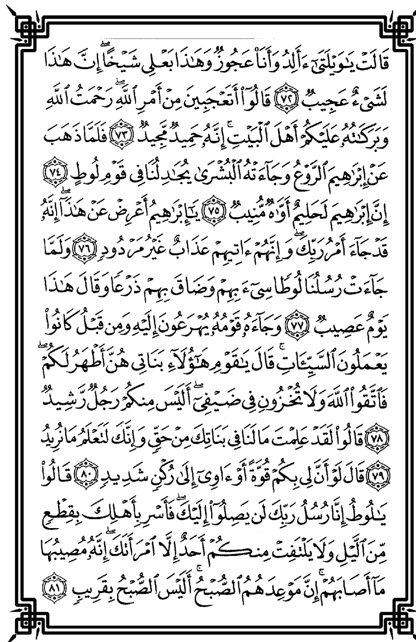
(٦٧) جا ئەو دەنگە سامناکە بووە هـۆی تـیاچوونیان هـەموو ئـەوانـەی گـرت کـە تـاوان و سـتەمیان کـردو فەرمانبەرداری پەروەردگاریان نەبوون، سەرەنجام هەموویان لە بەرەبەیاندا... لە شوێنەکانی خۆیاندا کـەوتن بەڕووی زەویدا و تەخت بوون و تیاچوون ...

(٦٨) وەك ئەوەی کە هەر لەو شوێنەدا نەبووبن و تیایدا نەژیابن، ئاگاداربن، بەڕاستی هۆزی ثمود بێ بڕوا بوون بە پەروەردگاریان و بێ وەفا بوون بەرامبەری، ئاگاداربـن بـڕیاری دووری لە بـەزەیی خـوا، درا بـۆ هـۆزی ثمودیش.

(٦٩) سوێند بەخوا بێگومان وەفدێکی ڕەوانە کراوی ئێمە (لە فریشتە) هاتنە لای ئیبراهیم بە مـژدەوە (مـژدەی بوونی منداڵێك) و ووتیان: سڵاوی خوات لێ بێت، ئەمیش وتی: سڵاوی خوا لە ئـێوەش، دوای بـەخێرهاتنیان ڕۆیشت و زۆری پێ نەچوو گەڕایەوە بەگۆشتی گوێرەکەیەکی برژاوەوە.

(٧٠) کاتێك (ئیبراهیم) بینی دەستی بۆ نابەن، کارەکەیانی بە نائاسایی داناو لەدڵی خۆیدا لێیان ترسا، ئەوانـیش هەستیان پێکردو وتیان: مەترسە، بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ لای قەومەکەی لوط.

(٧١) لەو کاتەدا خێزانەکەی وەستابوو، یەکسەر پێکەنی، (خوای گەورە دەفەرموێت): ئێمەش مژدەمان دایە کە ئیسحاقت پێدەبەخشین و لە دوای ئەویش یەعقوب، لە نەوەی ئیسحاق دێتە دنیاوە.

(٧٢) خێزانی ئیبراهیم وتی: وەی ڕۆ (شەرمەزار خۆم)! چۆن مندالم دەبێت من پیرم و ئەمەش مێردەکەمە، پیر و بەساڵا چووە، بەراستی ئەمە شتێکی سەر سوڕهێنەرە!

(٧٣) فریشتەکان وتیان: ئایا سەرسام دەبیت لە فەرمان و کاری خوا؟! ڕەحمەت و بەرەکەتی خواتان لەسەربێت ئەی خێزانی ئەم ماڵە پیرۆزە، (بێگومان خوای گەورە مندالتان پێدەبەخشێت) چونکە هەمیشە ئەو زاتە سوپاسکراوە و خاوەنی بەرزی و دەسەڵاتیشە.

(٧٤) جاکاتێك ترسەکە لە دڵی ئیبراهیم دەرچوو (هێمن بۆوە) و مژدەکەشی بۆ هاتبوو، دەستی کرد بە باس کردن و موجادەلە دەربارەی قەومی (لوط).

(٧٥) بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لەسەرخۆ و بە ئارام و خەمخۆر و دڵگەرم بوو هەمیشە دڵی لای خوای پەروەردگار بوو.

(٧٦) (فریشتەکان وتیان): ئەی ئیبراهیم واز بهێنە لەو باس و کێشەیە، دڵنیابە بەڕاستی پەروەردگارت فەرمانی داوە و (کار تەواو بووە) و بێگومان سزایەکیان توش دێت کە هیچ هێزێك ناتوانێت بەری بگرێت.

(٧٧) کاتێکیش وەفدی فریشتەکانی ئێمە هاتنە لای لوط، ناڕەحەت بوو پێیان، زۆر دڵتەنگ بوو (چونکە لە شێوەی چەند لاوێکی پێکەوتوودا هاتبوون، لەدڵی خۆیدا) وتی: ئەمە ڕۆژێکی سەختە (منی تێکەوتووم).

(٧٨) هۆزەکەشی بەبیستنی هاتنی ئەم میوانانە، بەپەلەو بێ شەرمانە کشان بۆ لای، پێشتریش کردارە خراپەکانیان دەکرد، (کاتێك لوط ئەم دیمەنە ناشیرینەی بینی) وتی: ئەی خزمەکانم ئائەوانە کچەکانمن و ئەوان پاك و خاوێنن بۆ ئێوە (وەرن لەناو هۆزدا کێتان بە دڵە بەشێوەیەکی شەرعی و ڕەوا لێتان مارەبکەم) جا لە خوا بترسن و شەرمەزارم مەکەن لەناو میوانەکانمدا، ئایا پیاوێکی ژیرو مەردتان تێدا نیە (کە لەکاری ناڕەوای ئاوا جڵەوگیری بکات)؟!

(٧٩) ئەوانیش بێ شەرمانە وتیان: تۆ چاك دەزانی کە ئێمە هیچ حەقێکمان نیە بە کچەکانی تۆوە، دڵنیاشین تۆ دەزانیت ئێمە چیمان دەوێت!

(٨٠) لوط وتی: خۆزگە هێزێکم دەبوو لە خۆتان (بۆ بەرامبەری ناپاکەکانتان) یان پەنایەکی بەهێزم دەست دەکەوت و دەڕۆیشتم بۆی (تا تۆڵەتان لێ بکەمەوە و تەمێتان بکەم).

(٨١) میوانەکان وتیان: ئەی لوط بەڕاستی ئێمە فریشتەی نێرراوی پەروەردگاری تۆین، ئەو تاوانبارانە هەرگیز ناگەنە لات (تابتوانن دەستدرێژی بکەنە سەر ئێمە)، جا تۆ خاوو خێزانت لەبەشێکی شەودا دەربکەو کەس لە ئێوە لانەکاتەوە و ئاوڕ نەداتەوە، جگە هاوسەرەکەت (کە لاسارەو بەگوێت ناکات) چونکە بەراستی ئەو سزایەی کە تاوانبارانی گرتۆتەوە ئەویش دەگرێتەوە، بەڕاستی کاتی سزاکەشیان لە بەرەبەیاندایە، ئایا بەرەبەیانی ئەمشەو نزیك نی یە؟!

فَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا جَعَلۡنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهَا حِجَارَةٗ مِّن سِجِّيلٖ مَّنضُودٖ ﴿٨٢﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَۖ وَمَا هِيَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ بِبَعِيدٖ ﴿٨٣﴾ ۞ وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ وَلَا تَنقُصُواْ ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَۖ إِنِّيٓ أَرَىٰكُم بِخَيۡرٖ وَإِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٖ مُّحِيطٖ ﴿٨٤﴾ وَيَٰقَوۡمِ أَوۡفُواْ ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِۖ وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ ﴿٨٥﴾ بَقِيَّتُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَۚ وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم بِحَفِيظٖ ﴿٨٦﴾ قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ أَصَلَوٰتُكَ تَأۡمُرُكَ أَن نَّتۡرُكَ مَا يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَآ أَوۡ أَن نَّفۡعَلَ فِيٓ أَمۡوَٰلِنَا مَا نَشَٰٓؤُاْۖ إِنَّكَ لَأَنتَ ٱلۡحَلِيمُ ٱلرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾ قَالَ يَٰقَوۡمِ أَرَءَيۡتُمۡ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنۡهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ وَمَآ أُرِيدُ أَنۡ أُخَالِفَكُمۡ إِلَىٰ مَآ أَنۡهَىٰكُمۡ عَنۡهُۚ إِنۡ أُرِيدُ إِلَّا ٱلۡإِصۡلَٰحَ مَا ٱسۡتَطَعۡتُۚ وَمَا تَوۡفِيقِيٓ إِلَّا بِٱللَّهِۚ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

(٨٢) جا کاتێك فەرمانی ئێمە بـۆ تـیاچوونیان دەرچـوو شـارۆچکەکـەیانمان ژێـرە و ژوور کـرد و بـە قـوڕی سوورەوە کراوی وەك بـەرد، چـین لەسـەر چـین بـەرد بارانیشمان کرد.

(٨٣) هەموو ئەو بەردانە دیاری کراو بـوون، لە لایـەن پەروەردگارتەوە (کە بدات بەسەر تەوقە سەری کـێدا) ئەم کارەسات و ئەم بەرد بارانەش وەنەبێت زۆر دوور بێت لە ستەمکارانەوە (لە هەموو سـەردەمێکدا، کـاتێك ڕۆدەچن لە تاوانکاریدا).

(٨٤) بۆ لای خەڵکی مـەدیەنیش بـراو کـەسی خـۆیان (شوعەیب) مان بە پێغەمبەرێتی ڕەوانـە کـرد، ئـەویش وتی: ئەی خزمەکانم بەندایەتی خوا بکەن، هیچ خوایەکی ترتان نیە جگە لەو، هەروەها کەم و کووڕیش مەکەن لە پێوانەو کێشانەدا، بەڕاستی من بە چاك دەتانبینم و رزق و ڕۆزیتان باشەو لە خۆشیدان، بـێگومان مـن دەتـرسم ئەگەر لە فەرمانی خوا دەرچن ئێوە تووشی سزای ڕۆژێك ببن کە گەمارۆتان بدات و لێـی رزگـارو دەرباز نەبن.

(٨٥) ئەی قەوم خزمەکانم، با پێوان و کێشانتان تێرو تەواوبێت و بە دادپەروەرانە ئـەنجامی بـدەن، شتومەکی خەڵکی کەم نرخ مەکەن و (فێڵیان لێ مەکەن) و خراپەکاری مەکەن لە زەویدا و تۆوی خراپە مەچێنن. (چونکە سەرئەنجامی باش نابێت).

(٨٦) ئەوەی خوای گەورە بۆتان دەهێڵێتەوە لە قازانج و حەڵاڵی کـردووە بـۆتان، ئـەوە چـاکـترە لە زۆرێکی حەرام، ئەگەر ئێوە ئیماندارن، منیش لێپرسراو نیم بەرامبەر ئێوە و نـاتوانـم لەسـزای خـوا بتانپارێزم (بەڵکو حەق و راستیتان پێ ڕادەگەیەنم).

(٨٧) خەڵکە کە وتیان: ئەی شوعەیب، ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێدەکات کە ئێمە واز بهێنین لەوەی باوو باپیرانمان پەرستوویانن، یاخود لە ماڵ و سامانماندا بەئارەزووی خۆمان چیمان بوێت بیکەین و بەڕاستی تۆ زۆرهێمن و خاوەن ژیریت؟! (وادیارە گاڵتەیان پێکردووە، یـان قـەناعەتیان بـەژیری و لەسەرخۆیی بووە و سەریان سوڕماوە لەوەی کە دەیەوێت لە داب و نەریتی باوو باپیران دەربچێت).

(٨٨) شوعەیب وتی: ئەی قەوم و خزمەکانم باشە ئەگەر منتان بینی و بۆتان دەرکەوت کـە لەسـەر بەرنامەیەکی ڕێك و ڕۆشنم لەلایەن پەروەردگارمەوە و هەر لەلایەن خۆشیەوە رزق و ڕۆزی جوان و باشی داومەتێ، (منیش سوپاسگوزارم) جا نامەوێت قەدەغەی شتێکتان لێ بکەم، وەك ئێوە نەکەم (چی بە ئێوە بگەیەنم خۆم لە پێشدا ئەنجامی دەدەم) من هیچم ناوێت تەنها چاکسازی نەبێت، بەگـوێرەی توانام، ڕێکخستنی کارم بەدەستی کەس نیە بەدەستی خوا نەبێت، پشت و پەنام هەر بەو بـەستووە و هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێمەوە.

وَيَٰقَوۡمِ لَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شِقَاقِيٓ أَن يُصِيبَكُم مِّثۡلُ مَآ أَصَابَ قَوۡمَ نُوحٍ أَوۡ قَوۡمَ هُودٍ أَوۡ قَوۡمَ صَٰلِحٖۚ وَمَا قَوۡمُ لُوطٖ مِّنكُم بِبَعِيدٖ ﴿٨٩﴾ وَٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِۚ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٞ وَدُودٞ ﴿٩٠﴾ قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ مَا نَفۡقَهُ كَثِيرٗا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَىٰكَ فِينَا ضَعِيفٗاۖ وَلَوۡلَا رَهۡطُكَ لَرَجَمۡنَٰكَۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيۡنَا بِعَزِيزٖ ﴿٩١﴾ قَالَ يَٰقَوۡمِ أَرَهۡطِيٓ أَعَزُّ عَلَيۡكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَٱتَّخَذۡتُمُوهُ وَرَآءَكُمۡ ظِهۡرِيًّاۖ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ ﴿٩٢﴾ وَيَٰقَوۡمِ ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ إِنِّي عَٰمِلٞۖ سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ يُخۡزِيهِ وَمَنۡ هُوَ كَٰذِبٞۖ وَٱرۡتَقِبُوٓاْ إِنِّي مَعَكُمۡ رَقِيبٞ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا نَجَّيۡنَا شُعَيۡبٗا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا وَأَخَذَتِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيۡحَةُ فَأَصۡبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمۡ جَٰثِمِينَ ﴿٩٤﴾ كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَآۗ أَلَا بُعۡدٗا لِّمَدۡيَنَ كَمَا بَعِدَتۡ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾ وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا وَسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ فَٱتَّبَعُوٓاْ أَمۡرَ فِرۡعَوۡنَۖ وَمَآ أَمۡرُ فِرۡعَوۡنَ بِرَشِيدٖ ﴿٩٧﴾

(٨٩) ئەی قەوم و خزمانم ناکۆکی ودژایەتیتان لەگـەڵ مندا، واتان لێ نەکـات (ئـەو ئـایین و بـیرو بـاوەڕەی هێناومە لەلایەن خواوە بەدرۆی بزانن) چونکە ئەو کاتە ئەوەی تووشی هۆزی نوح و هود و صالح بوو لەوانەیە تووشی ئێوەش ببێت، خۆ هۆزی لوط لێتانەوە دوور نیە.

(٩٠) داوای لێ خۆشبوونیش لە پەروەردگارتان بکەن و واز بهێنن لە تاوان و خراپەکاری و پاشان بگەڕێنەوە بۆ لای خوا بەتەوبەو پەشیمانی، بـێگومان پـەروەردگاری من زۆر بەبەزەیی و میهرەبانە، زۆر بەسۆز و دلۆڤانە.

(٩١) خـزمانی نـالەبار وتـیان: ئـەی شـوعەیب، ئـێمە تێناگەین لە زۆربەی ئەو باسانەی کە تۆ باسی دەکەیت، بـەڕاسـتی ئـێمە تـۆ بـەلاواز دەبـینین لەنـاو خـۆماندا (وادەزانین ناتوانیت بـەرەنگاری ئـەم هـەموو خـەڵکە بکەیت، ئەمەی تۆ بـاسی دەکـەیت پـێویستی بـەهێزو توانایەکی زۆر هەیە) خۆ ئەگەر خزمەکانت نەبوایە بەرد بارانمان دەکردیت، وەنەبێت تۆ هیچ تواناو دەسەڵاتێکت هەبێت بەسەرماندا.

(٩٢) شوعەیب وتی: ئەی هۆزو خزمانم ئایا کەس و کارم بەلای ئێوەوە بە تواناو دەسەڵاتدارتـرە لە خوا؟! لەکاتێکدا ئەو زاتەتان فەرامۆش کردووە و گوێ نادەن بە فەرمانەکانی، بەڕاستی پەروەردگارم ئاگادارە بەوەی ئێوە ئەنجامی دەدەن.

(٩٣) ئەی هۆزو خزمانم ئێوە کاری خۆتان بکەن چەندە تواناتان هـەیە، مـنیش کـاری خـۆم لەسـەر بەرنامەی خۆم ئەنجام دەدەم، لەمەولا دەردەکەوێت و دەزانن کێ سزایەکی بۆ دێت کە سـەرشۆڕی دەکات، کێش درۆزنە، ئێوە چاوەڕێ بن بەراستی منیش لەگەڵتاندا چاوەڕێم.

(٩٤) کاتێك فەرمانی ئێمە دەرچوو بۆ تیاچوونیان، شوعەیب و ئەوانەی بروایـان هـێنابوو لەگـەڵیدا بەهۆی بەزەیی و لوتفی خۆمان رزگارمان کردن، دەنگ و نرکەی تیاچوون تاوانکارو بێ بـرواکـانی گرتەوە، جا هەموویان لە شوێن و جێگەی خۆیاندا تیاچوون و بەچۆکدا هاتن لە بەرەبەیاندا.

(٩٥) هەروەك لەوێ نەژیابن، ئاگاداربن، دەك مەدیەن لەوەولاتر بچێت هەروەك ثمود لەوەولاتر چوو.

(٩٦) سوێند بێت موسا پێغەمبەرمان نارد بەچەندەها بەڵگە و فەرمانی دروسـتەوە، هـاوڕێ لەگـەڵ موعجیزە و شتی سەرسوڕهێنەری ئاشکرادا...

(٩٧) بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەی، کەچی خەڵکەکە شوێن فەرمانی فیرعەون کەوتن، لەکاتێکدا کە کارو فەرمانی فیرعەون هەرگیز راست و دروست و ژیرانە نەبوو (بەڵکو ستەمکار بوو خۆی بەخوا ناوزەد کردبوو!!)

يَقْدُمُ قَوْمَهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ ٱلنَّارَ ۖ وَبِئْسَ ٱلْوِرْدُ ٱلْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾ وَأُتْبِعُوا۟ فِى هَـٰذِهِۦ لَعْنَةً وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ ۚ بِئْسَ ٱلرِّفْدُ ٱلْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾ ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْقُرَىٰ نَقُصُّهُۥ عَلَيْكَ ۖ مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾ وَمَا ظَلَمْنَـٰهُمْ وَلَـٰكِن ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ ۖ فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾ وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِىَ ظَـٰلِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ ٱلْـَٔاخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ ٱلنَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾ وَمَا نُؤَخِّرُهُۥٓ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُوا۟ فَفِى ٱلنَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾ خَـٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾ ۞ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ سُعِدُوا۟ فَفِى ٱلْجَنَّةِ خَـٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۖ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾

(٩٨) لەڕۆژی قیامەتیشدا فیرعەون پێش قەوم و شوێنکەوتووانی دەکەوێت و ئینجا دەیانباتە ناو ئاگری دۆزەخ، ئای چەند خراپە ئەو چوونە ژوورەوەیەو ئەو شوێنەی دەچنە ناوی.

(٩٩) ئەوانە لەم دنیادا نەفرین و دەنگوباسی خراپ شوێنیشیان خرا، لە ڕۆژی قیامەتیشدا، (بەشیان هەر دووریە لەرەحم و بەزەیی خوا) ئای چەند خراپە ئەو بەخشینەی پێیان بەخشراوە.

(١٠٠) ئەوەی کە باسکرا هەندێك بوو لە هەواڵی خەڵکی ئەو شارو شارۆچکانە، بۆت دەگێڕینەوە، هەندێك لەو شارو دێهاتانە ماون و هەندێکی تری بەتەواوی وێران بوون.

(١٠١) خۆ وەنەبێت ئێمە ستەممان لێ کردبن بەڵکو هەر خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد، ئەوسا ئەو پەرستراوانەیان کە لەجیاتی خوا هاواریان لێ دەکردن، فریای هیچ شتێکیان نەکەوتن کاتێک فەرمانی پەروەردگاری تۆ هات، هیچیان بۆ زیاد نەکردن جگە لە تیاچوون نەبێت.

(١٠٢) ئا بەو شێوەیە تۆڵەسەندنی پەروەردگاری تۆ، کاتێك تۆڵە دەسێنێت لە خەڵکی شارو دێهاتەکان لەحاڵێکدا کە یاخی و ستەم پیشە بوون، بەڕاستی تۆڵەسەندنەکەی زۆر بەئێش و بەهێزو توندو بەزەبرە.

(١٠٣) بێگومان لەو بەسەرهاتەدا نیشانە و پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ کەسێك لە سزای ڕۆژی دوایی بترسێت، ئەوە ڕۆژێکە خەڵکی بۆی کۆ دەکرێنەوە، ئەوە ڕۆژێکە خەڵکی هەموو ئامادە کراون و هەمووان لەبەرچاون دەبن تیایدا.

(١٠٤) ئێمە بەرپابوونی ئەو ڕۆژە دواناخەین مەگەر بۆ کاتێکی کەم و سنووردار نەبێت.

(١٠٥) ئەو ڕۆژەی کە ئەو ڕووداوە پێش دێت مەگەر خوای گەورە مۆڵەت بدات، ئەگینا کەس بۆی نیە قسە بکات، ئەوسا خەڵکەکە دەبنە دوو کۆمەڵ، کۆمەڵێك بەدبەخت و چارەڕەش، کۆمەڵێکیش بەختەوەرو کامەران.

(١٠٦) جا ئەوانەی بەدبەخت و چارە ڕەش بوون، ئەوە لەناو ئاگردان، هەناسە هەڵمژین و هەناسە دانەوەیان زۆر سەخت و دژوارە.

(١٠٧) بۆ هەمیشەش تیایدا دەمێننەوە تا ئاسمانەکان و زەوی هەبێت (کەئەویش بۆ هەتاهەتایی دروست کراوە لە قیامەتدا) مەگەر پەروەردگارت ویستی (گۆڕانکاری) هەبێت، بەڕاستی پەروەردگارت کارایە بۆ هەرشتێك بیەوێت.

(١٠٨) ئەوانەش کە کامەران و بەختیار کراون ئەوە لە بەهەشتدان، بۆ هەتاهەتایی تیایدا دەمێننەوە هەتا ئاسمانەکان و زەوی هەبێت (کە ئەویش بۆ هەتاهەتایی دروست کراوە لە قیامەتدا)، مەگەر پەروەردگارت ویستی (گۆڕانکاری) هەبێت، ئەمەش بەخششێکە هەرگیز کۆتایی نایەت.

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰٓؤُلَآءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُهُم مِّن قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ﴿١٠٩﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ فَٱخْتُلِفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾ وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَٰلَهُمْ ۚ إِنَّهُۥ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾ فَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا۟ ۚ إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾ وَلَا تَرْكَنُوٓا۟ إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ فَتَمَسَّكُمُ ٱلنَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾ وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَيِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ ٱلَّيْلِ ۚ إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ ﴿١١٤﴾ وَٱصْبِرْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ ٱلْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُو۟لُوا۟ بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْفَسَادِ فِي ٱلْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ ۗ وَٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مَآ أُتْرِفُوا۟ فِيهِ وَكَانُوا۟ مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

(١٠٩) جا هیچ لەگوماندا مەبە لە پووچەڵی و بێ سوودی ئەوەی ئەو بێ بروایانە دەیپەرستن و شوێنی کەوتوون، چونکە ئەوەی دەیپەرستن هیچ نیە جگە وێنەی ئەوە نەبێت کە باوو باپیریان پێشتر دەیانپەرست، بێگومان ئێمەش بەتێرو تەواوی بێ کەم و کووڕی پاداشتی کارو کردەوەیان دەدەینەوە.

(١١٠) سوێند بە خوا ئێمە بەرنامەمان بە موسا بەخشی، کەچی جیاوازی تێدا دروست کرا، جا لەبەرئەوە نەبوایە کە خوای تۆ بریاردیداوە (دادگاییان دوا بخات) هەر ئێستە دادگایی دەکردن و تۆڵەی لێ دەسەندن، کەچی ئەو بێ بروایانە هەر لەگوماندان لێی و خەڵکیش تووشی گومان دەکەن.

(١١١) بەڕاستی هەموو ئەوانە پەروەردگارت پاداشتی کردەوەکانیان بەتەواوی دەداتەوە، بێگومان ئەو زاتە زۆر ئاگادارە بەوەی ئەوان ئەنجامی دەدەن و دەیکەن.

(١١٢) (ئەی محمد ﷺ) کەوابوو چۆن فەرمانت پێدراوە، هەروا بەڕاست و بەرێکی فەرمانەکان بەجێ بهێنە، هەروەها ئەو کەسانەش لەگەڵ تۆدان و گەڕاونەتەو بۆ لای خواو تەوبەیان کردووە، نەکەن لە سنووری فەرمانی خوا دەربچن، چونکە بەڕاستی ئەو زاتە زۆر بینایە بەو کردەوانەی کە دەیکەن.

(١١٣) نەکەن مەیلی دڵتان لەگەڵ ئەوانەدا بێت کە ستەمیان کردووە و لەخوا یاخی بوون، چونکە ئەو کاتە ئاگر دەتانسوتێنێت، کەسیش جگە لە خوا پشتیوانتان نابێت، لەوەودواییش یارمەتی نادرێن.

(١١٤) نوێژیش بەچاکی ئەنجام بدە لە هەردوو جەمسەری رۆژەدا (واتە بەیانی و ئێوارەدا) و لە بەشێکی سەرەتای شەویشدا، چونکە بەڕاستی کردەوە چاکەکان کردارە خراپەکان لادەبەن و گوناهەکان دەشۆنەوە، ئەوە ئامۆژگاری و بیرخەرەوەیە بۆ ئەوانەی یادی خوا دەکەن.

(١١٥) خۆشت بگرەو بە ئارامبە، چونکە بێگومان خوای گەورە پاداشتی چاکەخوازان بەزایە نادات.

(١١٦) جا ئەوە بۆ لەناو خەڵکی زەمانی پێش ئێوەدا کەسانی ژیرو ویندار نەبوو، کە بەرگریان لە خراپەو تاوان بکردایە لە زەویدا، مەگەر کەمێك نەبێت لەوانەی کە رزگارمان کردن لێیان، چونکە زۆربەیان لە سنووری فەرمانی خوا دەرچوون و شوێن رابواردنی دنیاو ئارەزوو کەوتن، ئیتر بەو کردەوە ناشرینەیان چوونە ریزی تاوانبارو خراپکارانەوە.

(١١٧) پەروەردگارت بە ستەم خەڵکی شارو دێهاتەکان لەناو نابات، لەکاتێکدا خەڵکەکەی چاکەخواز و چاکساز بن.

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ أُمَّةً وَٰحِدَةً ۖ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ
﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ
لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾ وَكُلًّا نَّقُصُّ
عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَ ۚ وَجَآءَكَ فِى هَٰذِهِ
ٱلْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾ وَقُل لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَٰمِلُونَ ﴿١٢١﴾ وَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ
﴿١٢٢﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ ٱلْأَمْرُ كُلُّهُۥ
فَٱعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

سُورَةُ يُوسُفَ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الٓر ۚ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ ﴿١﴾ إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا
لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ ٱلْقَصَصِ
بِمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِۦ
لَمِنَ ٱلْغَٰفِلِينَ ﴿٣﴾ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَٰٓأَبَتِ إِنِّى رَأَيْتُ
أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِى سَٰجِدِينَ ﴿٤﴾

(١١٨) خۆ ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوە هەموو خەڵكی دەكرد بەیەك تاقم و كۆمەڵ، (بەڵام) بەردەوامیش ئەو خەڵكە جیاوازن لەنێوانی یەكتردا لە ئایین و بەرنامە و بۆچووندا...

(١١٩) مەگەر ئەوەی بەزەیی پەروەردگارت گرتبێتیەوە، هەر بۆ ئەو مەبەستەش خوای گەورە دروستی كردوون، (واتە: بەشێوەیەك دروستی كردوون بتوانن ئازادی بیروباوەڕو بۆچوونیان هەبێت، ئینجا ڕێگەی ڕاستیان پێ بڵێت و بۆیان ڕوون بكاتەوە) و بڕیاری پەروەردگاری تۆ دەرچووە و تەواو بووە، كە: دۆزەخ پڕ دەكەم لەگرۆی پەری و خەڵكی (ئەوانەی خۆیان شیاوی ئاگر دەكەن).

(١٢٠) (ئەی محمد ﷺ) هەموو ئەوانەشت بۆ دەگێڕینەوە لە چیرۆك و هەواڵی پێغەمبەران، بۆ ئەوەی كە دڵی تۆی پێ دابمەزرێنین و دڵنیات بكەین، دڵنیاش بە كە لەم هەواڵانەدا حەق و ڕاستیت بۆ هات و بۆت ڕوونكرایەوە، هەروەها ئامۆژگاری و بیر خستەوەی باشی تێدابوو بۆ ئیمانداران.

(١٢١) بڵێ بەوانەش ئیمان ناهێنن و نیازیان وایە فەرمانبەرداری تۆ نەبن، ئێوە لە شوێنی خۆتاندا كاری خۆتان بكەن، بەڕاستی ئێمەش هەمیشە خەریك دەبین و كاری خۆمان دەكەین.

(١٢٢) بەردەوامیش چاوەڕێی دەرئەنجامی كاری هەردوو لا بكەن و ئێمەش بەراستی چاوەڕێین.

(١٢٣) هەر بۆ خوایە نهێنی و نادیارەكانی ئاسمانەكان و زەوی، هەموو كارو فەرمانیش هەر بۆ لای ئەو زاتە دەگەڕێتەوە، دەی كەوابوو ئەو بپەرستە و تەنها پشت بەو ببەستە، هەرگیز خوای پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەو كاروكردەوانەی كە ئێوە دەیكەن و ئەنجامی دەدەن.

سورەتی (یوسف)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە، ئەو ئایەتانەی لەم سوورەتەدا هاتووە چەند ئایەتێكی ئەو قورئانە ڕوون و ئاشكرایەیە.

(٢) بەڕاستی ئێمە ئەم ئایەتانەمان دابەزاندووە لە شێوەی قورئانێكی پاراودا بەزمانی عەرەبی بۆ ئەوەی ئێوە لێی تێبگەن و ژیریتان بخەنەكار.

(٣) ئێمە چاكترین و جوانترین چیرۆك و بەسەرهاتت بۆ دەگێڕینەوە (ئەی محمد ﷺ) بەهۆی ئەم قورئانەی كە نیگامان كرد بۆ لای تۆ، لەكاتێكدا بێگومان تۆ لە پێش ئەم قورئانەدا لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت.

(٤) كاتێك یوسف بەباوكی وت: باوكی بەڕێزم بێگومان من لە خەونمدا یازدە ئەستێرە و خۆرو مانگم بینی كڕنووشیان بۆ دەبردن.

قَالَ يَٰبُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰٓ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا۟ لَكَ كَيْدًا ۖ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لِلْإِنسَٰنِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾ وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكَ وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعْقُوبَ كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ ۞ لَّقَدْ كَانَ فِى يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِۦٓ ءَايَٰتٌ لِّلسَّآئِلِينَ ﴿٧﴾ إِذْ قَالُوا۟ لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰٓ أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾ ٱقْتُلُوا۟ يُوسُفَ أَوِ ٱطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا۟ مِنۢ بَعْدِهِۦ قَوْمًا صَٰلِحِينَ ﴿٩﴾ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا۟ يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِى غَيَٰبَتِ ٱلْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ ٱلسَّيَّارَةِ إِن كُنتُمْ فَٰعِلِينَ ﴿١٠﴾ قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَ۫نَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُۥ لَنَٰصِحُونَ ﴿١١﴾ أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ إِنِّى لَيَحْزُنُنِىٓ أَن تَذْهَبُوا۟ بِهِۦ وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ ٱلذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَٰفِلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا۟ لَئِنْ أَكَلَهُ ٱلذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّآ إِذًا لَّخَٰسِرُونَ ﴿١٤﴾

(٥) باوکی وتی: رۆڵە گیان خەوەکەت مەگێڕەوە بۆ براکانت، نەوەکو بەهۆی ئەوەوە فێڵێکت لێبکەن و تووشی بەڵایەکت بکەن (چونکە ئەم خەوە داهاتوویەکی بڵند بۆ تۆ دەگەیەنێت، ئەوانیش حەسۆیت پێدەبەن) بەڕاستی شەیتانیش دوژمنێکی ئاشکرای ئادەمیزادە...

(٦) بەو شێوەیەش خوای پەروەردگارت تۆ دیاری دەکات و هەڵتدەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرێتی) و هەندێك لێکدانەوەی خەوت فێر دەکات و نیعمەتەکانی خۆیت بەسەردا تەواو دەکات، هەروەها بەسەر نەوەکانی یەعقوبیشدا، هەروەك چۆن پێشتر نیعمەت و پلەوپایەی بڵندی بەخشی بەباپیرانت کە ئیبراهیم و ئیسحاقن، بەڕاستی پەروەردگارت تەواو زانا و دانایە.

(٧) سوێند بەخوا لەم ڕووداوەی یوسف و براکانیدا نیشانەی زۆری (پێغەمبەرێتی محمدی) تێدایە بۆ کەسانێك پرسیار دەکەن لەو بارەیەوە (بەشوێن ڕاستیدا دەگەڕێن).

(٨) ڕوژێك براکانی یوسف وتیان: بەڕاستی یوسف و براکەی (بنیامین) لای باوکمان، لە ئێمە نازدارو خۆشەویستترن، لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێزین، بەڕاستی باوکمان لە سەرلێشێواویەکی ئاشکرادایە.

(٩) (لەنێوان خۆیاندا هەندێکیان وتیان) یوسف بکوژن، یان فرێی بدەنە شوێن و زەویەکی دوور، ئەو کاتە ڕووی باوکتان یەکلایی دەبێتەوە بۆ ئێوە و خۆشەویستیەکەی هەمووی بۆ ئێوە دەبێت، ئەوسا دوای نەمانی یوسف دەبنە پێرو نەوەیەکی چاك و ڕێك و پێك.

(١٠) یەکێك لە براکانی وتی: یوسف مەکوژن، بەڵکو بیخەنە ناو بیرێکی قووڵەوە، دوایی کاروان دێت و دەیدۆزنەوە و دەیبەن، ئەگەر بڕیار بێت هەر شتێکی لێ بکەن.

(١١) (دوای ئەو بڕیارە هاتنە لای باوکیان و) وتیان: ئەی باوکە ئەوە چیتە لە ئێمە دڵنیانیت لەبارەی یوسفەوە، بەڕاستی ئێمە زۆر دڵسۆزی ئەوین و زۆر خۆشمان دەوێت.

(١٢) بەیانی بینێرە لەگەڵمان با بای باڵی خۆی بدات و گەمەو یاری بکات، بێگومان زۆر پارێزگاری لێ دەکەین و ئاگامان لێی دەبێتو نایەڵین توشی هیچ سەغڵەتیەك ببێت.

(١٣) باوکیان وتی: من زۆر غەم و پەژارە دەمگرێت لەوەی کە ئێوە بیبەن، دەترسم گورك بیخوات لە کاتێکدا کە ئێوە لێی بێ ئاگان (لەبەر یاری و گەمەی خۆتان).

(١٤) کوڕەکان وتیان: سوێند بەخوا ئەگەر بێت و یوسف گورگ بیخوات، لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێزین، بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە خەسارەتمەندین (زەرەرمان لە خۆماندا و شەرمەزاری لای خواولای تۆش بووین).

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِۦ وَأَجْمَعُوٓا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَٰبَتِ ٱلْجُبِّ ۚ وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾ وَجَآءُوٓ أَبَاهُمْ عِشَآءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾ قَالُوا يَٰٓأَبَانَآ إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَٰعِنَا فَأَكَلَهُ ٱلذِّئْبُ ۖ وَمَآ أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَٰدِقِينَ ﴿١٧﴾ وَجَآءُو عَلَىٰ قَمِيصِهِۦ بِدَمٍ كَذِبٍ ۚ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَٱللَّهُ ٱلْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُۥ ۖ قَالَ يَٰبُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَٰمٌ ۚ وَأَسَرُّوهُ بِضَٰعَةً ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍۭ بَخْسٍ دَرَٰهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ ٱلزَّٰهِدِينَ ﴿٢٠﴾ وَقَالَ ٱلَّذِى ٱشْتَرَىٰهُ مِن مِّصْرَ لِٱمْرَأَتِهِۦٓ أَكْرِمِى مَثْوَىٰهُ عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا ۚ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُۥ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ ۚ وَٱللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰٓ أَمْرِهِۦ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥٓ ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

(١٥) جا کاتێك (سەرەنجام باوكیان رازی كردو) یوسفیان بردو هەموو هاتنە سەر ئەو بڕیارەی كە بیخەنە ناو تاریكایی بیرەكەوە، لەو كاتەدا نیگامان بۆ نارد كە: هەواڵی ئەم بەسەرهاتە لەئایندەدا بە براكانت دەدەیت، كاتێك ئەوان ئاگایان لە خۆیان نابێت و لە بیریان چۆتەوە و هەستی پێناكەن.

(١٦) پاشان كە تاریك داهات هاتنە لای باوكیان، دەگریان... (بە درۆوە).

(١٧) وتیان ئەی باوكی بەڕێزمان: بەڕاستی ئێمە رۆشتین پێشبڕ كێمان دەكردو یوسفمان لای كەل و پەلەكەمان بەجێ هێشت، بەداخەوە گورگ پەلاماری داو خواردی، بەڵام تۆ هەمیشە بڕوامان پێناكەیت ئەگەرچی ئێمە راستگۆش بین...

(١٨) ئەوسا براكانی هاتن بەهەندێ خوێنی ساختەوە كە دابویان لە كراسەكەیو هێنایان (بۆ باوكیان) ئەویش وتی: نەخێر بڕواناكەم، بەڵكو هەر خۆتان نەخشەیەكتان كێشاوە، جا چارم تەنها خۆگریی و ئارام گرتنە بە جوانترین شێوە، هەر لە خوایش داوای كۆمەكیو یارمەتی دەكرێت لەسەر ئەو باسەی ئێوە دەیكەن.

(١٩) دواتر كاروانێك هات و ئاو هێنەرەكەیان نارد ئاو بهێنێت (ئەویش چووە سەربیرەكە) و سەتڵەكەی داهێشتە ناو بیرەكەوە، كاتێك هێنایە سەرەوە لەجیاتی ئاو یوسف هاتە دەرەوە، كاتێك كابرا بینی، وتی: خەڵكینە مژدە بێت ئەمە لاوێكە (ئەوسا هەر كەسێك بدۆزرایەتەوە دەكرا بەبەندەو دەفرۆشرا) ئیتر یوسفیان شاردەوە وكردیانە كەرەسەی فرۆشتن، خوای گەورەش زاناو ئاگایە بەو كارو كردەوانەی كە دەیكەن (چاودێری یوسف دەكات و كارێكی گەورەی پێیەتی).

(٢٠) سەرئەنجام (بردیان و) فرۆشتیان لە بازاڕی كۆیلە فرۆشەكاندا لە میسر، بەنرخێكی هەرزان، چەند درهەمێكی كەم، لە فرۆشتنیدا هیچ گرنگییان پێنەداو كەم تەماع بوون (چونكە پشتیان پێوەی نەئێشا بوو).

(٢١) جا ئەو كەسەی یوسفی كڕی لە میسر، بەهاوسەرەكەی وت: رێز بگرە لە شوێن و جێگەی ئەم لاوە، بەئومێدی ئەوەی سوودماڵن پێبگەیەنێت، یان بیكەینە كوڕی خۆمان، ئا بەو شێوەیە یوسفمان جێگیر كرد لە زەویدا و پایەدارمان كرد، بۆ ئەوەی فێری بكەین چۆن خەو لێك بداتەوەو رووداوەكانی چوار دەوری وەك خۆی تێبگات، خوای گەورە زاڵە بەسەر كارو فەرمانەكانی خۆیدا، بەڵام زۆربەی خەڵكی بەمە نازانن.

(٢٢) كاتێكیش كە یوسف پێگەیشت و گەیشتە ئەوپەڕی توند و تۆڵی (لە رووی لاشەو ژیریی یەوە) ئێمە پلەی فەرمانڕەواییو دانایی و زانیاریو شارەزایی باشمان پێبەخشی، هەر بەو شێوەیەش پاداشتی چاكەكاراڵن دەدەینەوە.

وَرَٰوَدَتۡهُ ٱلَّتِي هُوَ فِي بَيۡتِهَا عَن نَّفۡسِهِۦ وَغَلَّقَتِ ٱلۡأَبۡوَٰبَ وَقَالَتۡ هَيۡتَ لَكَۚ قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِۖ إِنَّهُۥ رَبِّيٓ أَحۡسَنَ مَثۡوَايَۖ إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدۡ هَمَّتۡ بِهِۦۖ وَهَمَّ بِهَا لَوۡلَآ أَن رَّءَا بُرۡهَٰنَ رَبِّهِۦۚ كَذَٰلِكَ لِنَصۡرِفَ عَنۡهُ ٱلسُّوٓءَ وَٱلۡفَحۡشَآءَۚ إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُخۡلَصِينَ ﴿٢٤﴾ وَٱسۡتَبَقَا ٱلۡبَابَ وَقَدَّتۡ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٖ وَأَلۡفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا ٱلۡبَابِۚ قَالَتۡ مَا جَزَآءُ مَنۡ أَرَادَ بِأَهۡلِكَ سُوٓءًا إِلَّآ أَن يُسۡجَنَ أَوۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٢٥﴾ قَالَ هِيَ رَٰوَدَتۡنِي عَن نَّفۡسِيۚ وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۡ أَهۡلِهَآ إِن كَانَ قَمِيصُهُۥ قُدَّ مِن قُبُلٖ فَصَدَقَتۡ وَهُوَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ﴿٢٦﴾ وَإِن كَانَ قَمِيصُهُۥ قُدَّ مِن دُبُرٖ فَكَذَبَتۡ وَهُوَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٢٧﴾ فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُۥ قُدَّ مِن دُبُرٖ قَالَ إِنَّهُۥ مِن كَيۡدِكُنَّۖ إِنَّ كَيۡدَكُنَّ عَظِيمٞ ﴿٢٨﴾ يُوسُفُ أَعۡرِضۡ عَنۡ هَٰذَاۚ وَٱسۡتَغۡفِرِي لِذَنۢبِكِۖ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلۡخَاطِـِٔينَ ﴿٢٩﴾ ۞ وَقَالَ نِسۡوَةٞ فِي ٱلۡمَدِينَةِ ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ تُرَٰوِدُ فَتَىٰهَا عَن نَّفۡسِهِۦۖ قَدۡ شَغَفَهَا حُبًّاۖ إِنَّا لَنَرَىٰهَا فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ ﴿٣٠﴾

(٢٣) (رۆژێك) ئەو ئافرەتەی كە یوسف لە ماڵیدا بوو هەوڵیدا یوسف لە خشتە ببات و دڵی رابكێشێت بۆ لای خۆی، هەموو دەرگاكانیشی داخست و وتی: وەرە پێشەوە خۆتم بۆ تۆ ئامادە كردوە، یوسف وتی: پەنا دەگرم بە خوا، كاری وانـاكـەم، چونكە پەروەردگارم دەرووی لێ كردوومەتەوە، هەروەها مێردەكەشت چاك رەفتار بووە لەگەڵمدا (چۆن خیانەتی لێ دەكەم)، چونكە من دڵنیام ستەمكاران سەرفراز نابن.

(٢٤) سوێند بە خوا ژنەكە پەلاماری یوسفی داو ئەویش گیری خواردبوو بەدەستیەوە ئەگەر بە نوری ئیمان ناخی روناك نەبوایە (و بە رونی دەرئەنجامی تاوانی نەدیبایەو بەڵگەی لەلایەن پەروەردگاریەوە بۆ ئاشكرا نەبوایە) ئا بەو شێوەیە هەرچی گوناهو تاوان و خراپەیە لێمان دوور خستەوە، بەڕاستی ئەو لە بەندە هەڵبژاردە و پاكەكانی ئێمەیە.

(٢٥) سەرەنجام هەردووكیان پێشبركێیان كرد بۆ دەرگاكە (یوسف بۆ كردنەوە و ئەویش بۆ داخستن) ژنەكە توانی دەستی لە كراسەكەی گیر بكات و لە پشتەوە دڕاندی، ئەوسا هەردووكیان لەبەردەمی دەرگاكەدا تووشی مێردەكەی هاتن، خێرا زلێخا هاتە قسەو ویستی یوسف تاوانبار بكات بۆیە وتی: باشە ئاخۆ سزای ئەو كەسە چیە كە ویستبێتی خراپە لەگەڵ خێزانەكەتدا بكات، جگە لەوەی بەند بكرێت یان سزایەكی بەئێش بدرێت.

(٢٦) یوسف وتی: (نەخێر وانیە) ئەو ویستی لە خشتەم بەرێت، یەكێك لە خزمانی ژنەكە (كەگوێی لە بەسەرهاتەكە بوو، دیار بوو كە پیاوێكی زیرەك و دنیا دیدە بوو) شایەتیداو وتی: ئەگەر كراسەكەی یوسف لە پێشەوە دڕابێت ئەوە ژنەكە راست دەكات و ئەو كاتە یوسف یەكێكە لە درۆزنان.

(٢٧) خۆ ئەگەر كراسەكەی لە پشتەوە دڕابێت ئەوە ژنەكە درۆ دەكات و یوسف یەكێكە لە راستگۆیان.

(٢٨) كاتێك مێردەكەی بینی كراسەكەی یوسف لە پشتەوە دڕاوە، بەژنەكەی وت: بەڕاستی ئەمە پیلان و نەخشەی خۆتانە، بێگومان فێڵ و تەڵەكە و نەخشە و پیلانی ئێوە زۆر گەورەیە (لەم جۆرە شتانەدا).

(٢٩) ئینجا رووی كردە یوسف و وتی: ئەی یوسف، ئەم باسە فەرامۆش بكە و گوێی مەدەرێ، بە زلێخاشی وت: تۆش داوای لێخۆشبوون و لێبوردن بكە لە هەڵە و تاوانەكەت چونكە بەڕاستی تۆ لە گوناهباران و بەهەڵەچواندایت.

(٣٠) دوای ماوەیەك هەندێ لە ئافرەتانی شار ئەم دەنگ و باسەیان بیست بۆیە وتیان: سەیرە! ژنەكەی عەزیزی میسر دەیەوێت بەنەرم و نیانی سەرنجی لاوەكەی خۆی رابكێشێت بۆلای خۆی، بەراستی ئەویندارییەكەی بۆی هەموو پەڕەكانی دڵی داگیر كردووە، بێگومان ئێمە ئەو ژنە لەناو سەرگەردانیەكی ئاشكرادا دەبینین.

فَلَمَّا سَمِعَتۡ بِمَكۡرِهِنَّ أَرۡسَلَتۡ إِلَيۡهِنَّ وَأَعۡتَدَتۡ لَهُنَّ مُتَّكَـًٔا وَءَاتَتۡ
كُلَّ وَٰحِدَةٖ مِّنۡهُنَّ سِكِّينٗا وَقَالَتِ ٱخۡرُجۡ عَلَيۡهِنَّۖ فَلَمَّا رَأَيۡنَهُۥٓ أَكۡبَرۡنَهُۥ
وَقَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّ وَقُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا مَلَكٞ
كَرِيمٞ ﴿٣١﴾ قَالَتۡ فَذَٰلِكُنَّ ٱلَّذِي لُمۡتُنَّنِي فِيهِۖ وَلَقَدۡ رَٰوَدتُّهُۥ عَن
نَّفۡسِهِۦ فَٱسۡتَعۡصَمَۖ وَلَئِن لَّمۡ يَفۡعَلۡ مَآ ءَامُرُهُۥ لَيُسۡجَنَنَّ وَلَيَكُونٗا
مِّنَ ٱلصَّٰغِرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ ٱلسِّجۡنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدۡعُونَنِيٓ
إِلَيۡهِۖ وَإِلَّا تَصۡرِفۡ عَنِّي كَيۡدَهُنَّ أَصۡبُ إِلَيۡهِنَّ وَأَكُن مِّنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ
﴿٣٣﴾ فَٱسۡتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ فَصَرَفَ عَنۡهُ كَيۡدَهُنَّۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ
ٱلۡعَلِيمُ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّنۢ بَعۡدِ مَا رَأَوُاْ ٱلۡأٓيَٰتِ لَيَسۡجُنُنَّهُۥ
حَتَّىٰ حِينٖ ﴿٣٥﴾ وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجۡنَ فَتَيَانِۖ قَالَ أَحَدُهُمَآ
إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ أَعۡصِرُ خَمۡرٗاۖ وَقَالَ ٱلۡأٓخَرُ إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ أَحۡمِلُ فَوۡقَ
رَأۡسِي خُبۡزٗا تَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِنۡهُۖ نَبِّئۡنَا بِتَأۡوِيلِهِۦٓۖ إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ
ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿٣٦﴾ قَالَ لَا يَأۡتِيكُمَا طَعَامٞ تُرۡزَقَانِهِۦٓ إِلَّا نَبَّأۡتُكُمَا
بِتَأۡوِيلِهِۦ قَبۡلَ أَن يَأۡتِيَكُمَاۚ ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّيٓۚ إِنِّي تَرَكۡتُ
مِلَّةَ قَوۡمٖ لَّا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ كَٰفِرُونَ ﴿٣٧﴾

(٣١) جا ئەوە بوو کاتێك کە زلێخا توانج و پـلارەکـەی ئەوانی بیست، ناردی بە شوێنیانداو جێگەیەکی خۆشی بۆ ئامادە کردن، چەقۆشی (بۆ میوە خواردن) دایە دەستی هەریەکەیان، ئینجا فەرمانیدا بە یوسف و وتی: ئـادەی وەرە دەرەوە بۆ لایان (با بتبینن)، کاتێك کـە بـینیان بـە گەورەو گرنگیان زانی و (الله اکبر) یـان بـۆ کـردو بـە بێئاگایی دەستی خۆیان بری وتیشیان: پاکی و بێگەردی و دووری لە هەموو ناتەواویـەك شـایستەی خـوایـە کـە ئەمەی دروست کردووە! ئەمە بـەشەرنیە، ئـەمە تـەنها فریشتەیەکی جوان و بەرێزە.

(٣٢) ئینجا ژنەکە وتی: ئەوە ئەو کەسەیە کە ئێوە لۆمەو سەرزەنشتی منتان دەکرد لە بارەیەوە، بەراستی منزۆر هەولمدا لە خشتەی بەرم، کەچی ئەو هەر خۆی گرت و پاك و خاوێنی ویست، سوێند بە خوا ئەگەر ئەوەی من فەرمانی پێدەدەم نەیکات، ئەوە بەڕاستی بەند دەکرێت و زەلیل دەبێت و بەکەم تەماشا دەکرێت.

(٣٣) یوسف کە ئەمەی بیست وتی: پەروەردگارا من زیندانم لەلا خۆشەویستترە لەوەی کـە ئـەوان بانگم دەکەن بۆی، خۆ ئەگەر لە فێڵ و تەڵەکەی ئەوانە رزگارم نەکەیت و لە پیلان و نە خشەکانیان دەربازم نەکەیت و لام نەدەیت، لەوانەیە منیش مەیلم بۆ دروست ببێت و ئارەزوویان بکەم و پاشان بچمە ریزی نەفام و گوناهبارانەوە.

(٣٤) جا پەروەردگاری بەهانایەوە چوو نزاکەی گیرا کردو لە تەڵەکە و فێڵی ژنان پاراستی و لایـدا، چونکە بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری نزاکانە و زانایە (بە دڵ و دەروونەکان).

(٣٥) پاشان، لە دوای ئەوەی کە بەڵگەی زۆریان بینی لەسەر پاکی یوسف، بۆیان دەرکەوت و وایان بەچاك زانی تا ماوەیەك بەندی بکەن. (تا شاژن و ژنانی‌تر لە بیری بکەن).

(٣٦) ئەوسا دوو لاوی تریش (بەتاوانی جیاجیا) لەگەڵ یوسفدا خرانە بـەندیخانەوە، (هـەریەکـەیان خەوێکی بینی بوو) یەکێکیان وتی: بێگومان من خۆمم دەبینی لە خەونمدا ترێم دەگوشی و شەرابم لێ دروست دەکرد، ئەوی تریشیان وتی: بەڕاستی من خۆمم دەبینی لە خەونمدا کە نانم بەسەر سەرمەوە هەڵگرتبو باڵندە لێی دەخوارد، ئاگادارمان بکە بەلێکدانەوەی ئەم خەونە، چونکە بەڕاستی ئێمە دەبینین تۆ لە چاکە خوازانیت و (شارەزای لە لێکدانەوەی خەوندا)...

(٣٧) یوسف وتی: (من تەنها لێکدانەوەی خەون نازانم بەڵکو جگە لەوەش) هیچ خـواردنـێکتان بـۆ نایەت کە دەرخواردتان بدرێت کە من نەزانم چیە و چۆنە پێش ئەوەی بگاتە لاتان (ئەمەش ئازایەتی خۆم نیە) بەڵکو ئەوە هەندێکە لەوەی پەروەردگارم فێری کردووم، چاك بزانن من بەرنامەی قەومێکم واز لێهێناوە کە باوەڕ بە خوا ناهێنن و بڕوایان بە قیامەتیش نی‌یە.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ ءَابَآءِيٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَۚ مَا كَانَ لَنَآ أَن نُّشْرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَيْءٖۚ ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجْنِ ءَأَرْبَابٞ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ إِلَّآ أَسْمَآءٗ سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍۚ إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِۚ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجْنِ أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُۥ خَمْرٗاۖ وَأَمَّا ٱلْأٓخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِن رَّأْسِهِۦۚ قُضِيَ ٱلْأَمْرُ ٱلَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُۥ نَاجٖ مِّنْهُمَا ٱذْكُرْنِي عِندَ رَبِّكَ فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيْطَٰنُ ذِكْرَ رَبِّهِۦ فَلَبِثَ فِي ٱلسِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ ٱلْمَلِكُ إِنِّيٓ أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٞ وَسَبْعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضْرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖۖ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُءْيَٰيَ إِن كُنتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

(٣٨) بەڵکو شوێنی ئایین و بەرنامەی باو و باپیرانم ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب کەوتووم، هەرگیز ڕەوا نییە بۆ ئێمە هیچ جۆرە شتێك بکەینە هاوەڵ و شەریك بۆ خوا، ئەوەش فەزڵ و ڕێزی تایبەتی خوایە لەسەر ئێمە و لەسەر خەڵکیش، بەڵام (بەداخەوە) زۆربەی خەڵکی سوپاسگوزاریی ناکەن.

(٣٩) (ئەوسا ڕووی تێکردن و وتی): ئەی هاوەڵانی زیندانیم؛ ئایا چەند خوایەکی هەمە جۆر و جیاواز (بپەرسترێن) چاکترە، یاخود خوایەکی تاك و تەنها و زاڵ بەسەر هەموو شتێکدا؟

(٤٠) جا هەرچی ئێوە دەیپەرستن جگە لە خوا، تەنها خۆتان و باو و باپیرانتان ناوتان لێناون (تەنها ناون و ناوەڕۆکیان نییە)، هەرگیز خوا بەوە ڕازی نییەو، هیچ بەڵگەیەکیشی ڕەوانە نەکردووە لەسەر پەسەندکردنیان، بەڕاستی حوکم و فەرمانڕەوایی جگە لە خوا شایستەی کەسیتر نییە، فەرمانیشی داوە جگە لە خۆی کەسیتر نەپەرستن، هەر ئەوەشە ئایین و بەرنامەی پەسەند و ڕاست و دروست و بەنرخ، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئەم ڕاستیانە نازانن و لێی بێ ئاگان.

(٤١) ئەی هاوەڵانی زیندانیم، ئەوەتان لە خەونیدا ترێی دەگوشی ئەوە دەبێتە ساقی پاشا و ڕزگاری دەبێت و شەرابی پێشکەش دەکات، ئەوی تریش لە خاچ دەدرێت و باڵندە لەسەرو رووخساری دەخوات، ئیتر ئەمەش وەڵامی لێکدانەوەی خەونەکانتانە و هەر ئەوەش بڕیار دراوە.

(٤٢) ئەوسا یوسف بەو کەسەیان کەوای دەزانی ڕزگاری دەبێت و دەبێتە ساقی پاشا وتی: باسم بکە لای پاشات (کە بەبێ تاوان من بەندکراوم)، بەڵام شەیتان بیری کابرای بردەوە کە لە لای پاشای باسی بکات، ئیتر چەند ساڵێك (یوسف بەبێ تاوان) لە بەندینخانەدا مایەوە.

(٤٣) (شەوێك پاشا خەونێکی سەیری بینی و، بوو بەمەراقی و لە کۆبوونەوەیەکدا) وتی: بەڕاستی من لە خەونمدا بینیم کە حەوت مانگای قەڵەو لەلایەن حەوت مانگای لەڕو لاوازەوە خوران، حەوت گوڵە گەنمی سەوز و جوان و حەوتی وشکیشم بینی، ئەی زاناو شارەزایان ئەم خەوەم بۆ لێك بدەنەوە ئەگەر خەون لێك دەدەنەوە...

قَالُوٓاْ أَضۡغَٰثُ أَحۡلَٰمٖۖ وَمَا نَحۡنُ بِتَأۡوِيلِ ٱلۡأَحۡلَٰمِ بِعَٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾ وَقَالَ ٱلَّذِي نَجَا مِنۡهُمَا وَٱدَّكَرَ بَعۡدَ أُمَّةٍ أَنَا۠ أُنَبِّئُكُم بِتَأۡوِيلِهِۦ فَأَرۡسِلُونِ ﴿٤٥﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا ٱلصِّدِّيقُ أَفۡتِنَا فِي سَبۡعِ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ وَسَبۡعِ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖ لَّعَلِّيٓ أَرۡجِعُ إِلَى ٱلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَعۡلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ تَزۡرَعُونَ سَبۡعَ سِنِينَ دَأَبٗا فَمَا حَصَدتُّمۡ فَذَرُوهُ فِي سُنۢبُلِهِۦٓ إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تَأۡكُلُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ سَبۡعٞ شِدَادٞ يَأۡكُلۡنَ مَا قَدَّمۡتُمۡ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تُحۡصِنُونَ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَامٞ فِيهِ يُغَاثُ ٱلنَّاسُ وَفِيهِ يَعۡصِرُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ ٱئۡتُونِي بِهِۦۖ فَلَمَّا جَآءَهُ ٱلرَّسُولُ قَالَ ٱرۡجِعۡ إِلَىٰ رَبِّكَ فَسۡـَٔلۡهُ مَا بَالُ ٱلنِّسۡوَةِ ٱلَّٰتِي قَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيۡدِهِنَّ عَلِيمٞ ﴿٥٠﴾ قَالَ مَا خَطۡبُكُنَّ إِذۡ رَٰوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفۡسِهِۦۚ قُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ مَا عَلِمۡنَا عَلَيۡهِ مِن سُوٓءٖۚ قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡـَٰٔنَ حَصۡحَصَ ٱلۡحَقُّ أَنَا۠ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفۡسِهِۦ وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٥١﴾ ذَٰلِكَ لِيَعۡلَمَ أَنِّي لَمۡ أَخُنۡهُ بِٱلۡغَيۡبِ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي كَيۡدَ ٱلۡخَآئِنِينَ ﴿٥٢﴾

(٤٤) ئەوانیش وتیان: ئەم خەونە بێ سەرو بنە و هیچ نیە، ئێمە لە لێکدانەوەی خەونی بێ سەرو بن شارەزا نین.
(٤٥) ئینجا ئەوەیان کە رزگاری بوو بوو، بیری کەوتەوە دوای ئەو هەموو ماوەیە و وتی: داواکارم بمنێرن (بۆ لای یوسف) من هەوالی (لێکدانەوەی ئەو خەونەتان) پێ ڕادەگەیەنم.
(٤٦) (ساقی چوو بۆ زیندانەکە بۆ دیداری یوسف وتی): یوسف، ئەی هاوەلی راستگۆم، ئەم خەونەمان بۆ لێك بدەرەوە (لە خەونێکی پاشادا) حەوت مانگای قەلەو لەلایەن حەوت مانگای لەڕو لاوازەوە خوراون، هەروەها لەبارەی حەوت گولە گەنمی سەوزو جوانو حەوتی‌تری وشک بۆمان لێک بدەرەوە، بۆ ئەوەی بگەڕێمەوە بۆ لای خەلکی تا وەلام بزانن.
(٤٧) (یوسف) وتی: حەوت سالی بەردەوام کشتوکال دەکەن و دانەوێلە دەچێنن، ئەوەی کە دروێنەتان کردوو، لێتان زیادبوو بەگولەکەیەوە بیهێلنەوە، مەگەر ئەو کەمەی کە دەیخۆن (دانەوێلە بەگولەکەیەوە هەلبگیرێت لە کرم و ئەسپێ و زایە بوون بەدوور دەبێت).
(٤٨) پاشان لە دوای ئەوە حەوت سال گرانیی و سەختی پێش دێت، ئەوەی کە زەخیرەتان کردووە بۆ ئەو سالانە هەمووی دەخۆن، مەگەر کەمێکی نەبێت کە هەلی دەگرن (بۆتۆو).
(٤٩) لەوەودوا سالێکی باراناوی و پربەرەکەت دێت کە خەلکی بەرو بوومی زۆریان پێ دەبەخشرێت، میوە دەگوشن و شەربەتی لێ دروست دەکەن.
(٥٠) (ساقی گەڕایەوە بۆ لای پاشا و لێکدانەوەکەی یوسفی بۆ باس کرد، زۆری بەدل بوو، بۆیە پاشاش وتی): ئادەی بچن بۆم بهێنن، جا کاتێك کە ڕەوانەکراوەکەی پاشا گەیشتە لای یوسف و (وتی: پاشا دوات دەکات، یوسف) وتی: بگەڕێرەوە بۆ لای پاشا و پێی بلێ: هۆی چی بوو ئەو ئافرەتانە کاتی خۆی دەستی خۆیان بری و برینداریان کرد (ئایا من هیچ تاوانێکم لەوەدا هەیە؟!) بەڕاستی هەر پەروەردگارم بە ئاگایە لە فێل و تەلەکە و پیلانیان.
(٥١) (پاشا ئەو ئافرەتانەی هەموو کۆکردەوە) و پێی وتن: ئەو کارە گرنگەتان چی بوو کاتێك کەوا ئێوە ویستتان یوسف لە خشتە بەرن (ئایا ئەو هیچ تاوانێکی هەبوو؟) هەموو وتیان: پەنا بە خوا (ئێمە بوختانی بۆ بکەین) ئێمە هیچ جۆرە هەلەو ناشرینیەکمان لێ نەدیووە و نەزانیووە، (ئەوسا زلێخا) وتی: ئا ئێستە ئیتر ڕاستی روون و ئاشکرابوو (دان بەڕاستیدا دەنێم)، خەتای من بوو دەمویست لە خشتەی بەرم، بەڕاستی یوسف یەکێکە لە ڕاستگۆیانو (لە پاکان).
(٥٢) (ئینجا یوسف) وتی: ئەوە (بۆیە وام کرد) تا (پاشا) چاك بزانێت و دلنیا بێت بەڕاستی من لە نهێنیشدا خیانەتم لێ نەکردووە، بێگومان خوای گەورە فێل و تەلەکەی خیانەتکاران بەئەنجام ناگەیەنێت.
(یاخود ژنەکە وتی): تا یوسف دلنیا بێت کە لە نهێنداو (ئێستە کە ئەو لێرە نی‌یە) خیانەتی لێ ناکەم و بوختانی بۆ هەلنابەستم، چونکە (بۆم دەرکەوتووە) کە خوا فێل و تەلەکەی خیانەتکاران بەئەنجام ناگەیەنێت.

۞ وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِيٓۚ إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ ٱئۡتُونِي بِهِۦٓ أَسۡتَخۡلِصۡهُ لِنَفۡسِيۖ فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ قَالَ إِنَّكَ ٱلۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِينٌ أَمِينٞ ﴿٥٤﴾ قَالَ ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٞ ﴿٥٥﴾ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي ٱلۡأَرۡضِ يَتَبَوَّأُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُۚ نُصِيبُ بِرَحۡمَتِنَا مَن نَّشَآءُۖ وَلَا نُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾ وَجَآءَ إِخۡوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُواْ عَلَيۡهِ فَعَرَفَهُمۡ وَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمۡ قَالَ ٱئۡتُونِي بِأَخٖ لَّكُم مِّنۡ أَبِيكُمۡۚ أَلَا تَرَوۡنَ أَنِّيٓ أُوفِي ٱلۡكَيۡلَ وَأَنَا۠ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ ﴿٥٩﴾ فَإِن لَّمۡ تَأۡتُونِي بِهِۦ فَلَا كَيۡلَ لَكُمۡ عِندِي وَلَا تَقۡرَبُونِ ﴿٦٠﴾ قَالُواْ سَنُرَٰوِدُ عَنۡهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَٰعِلُونَ ﴿٦١﴾ وَقَالَ لِفِتۡيَٰنِهِ ٱجۡعَلُواْ بِضَٰعَتَهُمۡ فِي رِحَالِهِمۡ لَعَلَّهُمۡ يَعۡرِفُونَهَآ إِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ﴿٦٢﴾ فَلَمَّا رَجَعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيهِمۡ قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا مُنِعَ مِنَّا ٱلۡكَيۡلُ فَأَرۡسِلۡ مَعَنَآ أَخَانَا نَكۡتَلۡ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴿٦٣﴾

(٥٣) (دەشێت یوسف یان زلێخا وتبێتی): منیش نەفسی خۆم بەری ناکەم، چونکە بەراستی نەفس (ئەگەر بە نووری خواناسی ئاوەدان نەبیت) زۆر فەرماندەرە بە گوناهو هەڵەو تاوان، مەگەر نەفسێك کە پەروەردگارم میهرەبانی پێ کردبێت، بەڕاستی پەروەردگارم لێ خۆشبوو میهرەبانە.

(٥٤) (ئەوسا پاشا کە ڕاستیەکانی بە تەواویی بۆ دەرکەوت ئەوەندەی‌تر یوسفی لا بەرێزو بەنرخ بوو بۆیە) فەرمانیداو وتی: ئادەی بچن بۆم بهێنن، ئەو (لاوە پاکە ژیرە زانایە) بۆئەوەی تایبەتی بکەم بۆخۆم و لە نزیکانی من بێت، جا کاتێك (هێنایان) و پاشا قسەی لەگەڵ کرد، وتی: ئەمڕۆ ئیتر بەڕاستی تۆ لای ئێمە خاوەنی پلەو پایە و جێگەی متمانە و باوەڕی.

(٥٥) یوسف وتی: پێم باشە بمکەیت بە لێپرسراو بەسەرگەنجینەکان و سامانی سەر زەوی ئەم وڵاتە، (میسر) بەڕاستی من پارێزەرێکی زانام (لە خۆم ڕادەبینم کە شت بپارێزم و زاناشم کە چۆن دەیپارێزم بۆ ساڵانی گرانی).

(٥٦) (خوا دەفەرموێت) ئا بەو شێوەیە دەسەڵاتمان دا بە یوسف و جێگیر و پایەدارمان کرد لە خاکی میسردا، هەر پلەو پایەیەکی دەویست لەو وڵاتەدا دەستی دەکەوت و بۆی ساز دەبوو، (بێگومان) هەر کەسێك، هەر دەستەیەك بمانەوێت بەهرەوەری دەکەین لە ڕەحمەت و بەخشەکانمان و پاداشتی چاکەکاران بەزایە نادەین. (لەهەمو زەمان و زەمینێکدا)...

(٥٧) لەڕاستیدا پاداشتی ئەو جیهان (لە بەهەشتی بەریندا) چاکترە بۆ ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە و لەژیانی دنیادا کاتی خۆی خۆیان دەپاراست لە هەمو گوناهو ستەم و تاوانێك.

(٥٨) (ساڵانی گرانی هاتە پێشەوە) براکانی یوسف (هاتن بۆ میسر) و چوونە دیوانی، ئەو ئەوانی ناسیەوە، بەڵام ئەوان ئەمیان نەناسیەوە (چونکە پۆشاکی پاشایەتی لە بەردابوو، هەرگیز شتی وایان چاوەڕوان نەدەکرد).

(٥٩) (ئەویش ڕێزی گرتن و دواندنی و پێی دەرخستن کە برایەکی باوکییان هەیە و نەیانهێناوە لەبەرئەوە) لەکاتێکدا ڕێکی خستن و بارگە و بنەی بۆ پێچانەوە وتی: (من حەز دەکەم) ئەو برا باوکیەتانم بۆ بهێنن، مەگەر نابینن من چۆن کێشانە و پێوانەم تێرو تەواوە و، چۆن ڕێز لە میوان دەگرم (یارمەتی هەژاران دەدەم).

(٦٠) خۆ ئەگەر ئەو برایەتانم بۆ نەهێنن، ئەوە ئیتر هیچ موعامەلە و کێشانە و پێوانەی ئێوە لای من نیە و نزیکم مەکەونەوە. (چونکە من وادەزانم وەکو پیویستە ریزی ناگرن).

(٦١) (لە وەڵامیدا) وتیان: ئێمە بەهەموو شێوەیەك هەوڵ دەدەین و نەخشە دەکێشین بۆ ئەو مەبەستە هەتا باوکی ڕازی بکەین (ئەم جارە بیهێنین)، بێگومان ئێمە ئەو کارە دەکەین.

(٦٢) (لە فرسەتێکدا) یوسف بەلاوەکانی بەردەستی وت: هەرچی شتومەك و کەلو پەلێکیان هێناوە بیخەنەوە ناو بارەکانیان، بۆ ئەوەی بیناسنەوە کاتێك دەگەڕێنەوە بۆ لای کەس و کاریان بۆ ئەوەی (بیبێتە هاندەرێك و) بێنەوە.

(٦٣) جا کاتێك گەڕانەوە بۆ لای باوکیان وتیان: باوکی بەڕێزمان، (کێشان و) پێوانمان لێ قەدەغە کراوە (تا بنیامینی برامان لەگەڵ خۆماندا نەبەین)، کەواتە براکەمان لەگەڵ بنێرە تا پێوانە بکەین (بەدەست بەتاڵی نەگەڕێینەوە)، بەڵێن بێت پارێزەرین بۆیو نەیەڵین توشی هیچ شتێك ببێت.

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَآ أَمِنتُكُمْ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبْلُ فَٱللَّهُ خَيْرٌ حَٰفِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا۟ مَتَٰعَهُمْ وَجَدُوا۟ بِضَٰعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا مَا نَبْغِى هَٰذِهِۦ بِضَٰعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُۥ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ لَتَأْتُنَّنِى بِهِۦٓ إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّآ ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ يَٰبَنِىَّ لَا تَدْخُلُوا۟ مِنۢ بَابٍ وَٰحِدٍ وَٱدْخُلُوا۟ مِنْ أَبْوَٰبٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَآ أُغْنِى عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ يُغْنِى عَنْهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَىٰهَا وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَٰهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّىٓ أَنَا۠ أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

(٦٤) یەعقوبی باوکیان وتی: (ئەمە داخوازیەکی سەیرە) ئایا هەروا متمانەتان پێ بکەم لەسەری مەگەر هەروەک پێشتر متمانەم پێکردن لەسەر یوسفی برای؟! (سەرەنجام رازیان کرد و، ئەویش وتی) کەواتە خوا چاکترین پارێزەرەو هەر ئەو میهرەبانترینی میهرەبانانە.

(٦٥) کاتێکیش کەلوپەل و بارگە و بنەکانیان کردەوە بینییان هەرچی شتومەکیانە هەر ئەوە خراوەتەوە بارەکانیان و گەڕێنراوەتەوە بۆیان، (ئینجا باوکیان بانگ کردو) وتیان: باوکی بەڕێزمان ئێمە چی بکەین، چی بڵێین (لە بەرامبەر ئەو پاشا بەڕێزەوە) ئەوەتە هەرچی کەڵ و پەلمان هەیە گەڕێنراوەتەوە بۆمان، (تۆ ئەگەر مۆڵەتی بنیامین بدەی) رزق و رۆزیی زۆر دەهێنین بۆ کەس و کارمان، براکەشمان دەپارێزین و باری وشترێکیش زیاتر دەهێنین، ئەو بارەش شتێکی ئاسانە. (بۆ پاشاوکەمیش نیە).

(٦٦) یەعقوب وتی: هەرگیز لەگەڵتاندا ناینێرم هەتا پەیمانێکی خواییم پێ نەدەن و (سوێند نەخۆن) کە بێگومان بیهێننەوە بۆ لام، مەگەر دەورە بدرێن و هیچ دەسەڵاتتان نەمێنێت، جا کاتێك پەیمانەکەیان دایە و سوێندیان بۆ خوارد، یەعقوب وتی: خوا خۆی ئاگادارو چاودێرە بەو پەیمانەی کە بڕیارمان لەسەرداوە.

(٦٧) هەروەها وتی: کوڕەکانم، هەمووتان لە یەك دەروازەوە مەچنە ژوورەوە، بەڵکو لە چەند دەروازەیەکی جیا جیاوە خۆتان بکەن بەشاردا دڵنیاش بن کە من ناتوانم هیچ شتێک لەو بەڵاو پێشهاتانەی کە بڕیاری خوای لەسەرە بگێڕمەوە لە ئێوە، هیچ فەرمان و بڕیارێکیش بۆ کەس نی یە، تەنها بۆ خوا نەبێت، پشتم هەر بەو بەستووەو پشت و پەنام هەر ئەوە، دەبا ئەوانەی کە پاڵپشت و پشتیوانیان دەوێت هەرپشت بەو ببەستن.

(٦٨) کاتێك چوونە ناو شارەوە بەو شێوەیەی کە باوکیان فەرمانی پێدابوون، خۆ وەنەبێت باوکیان توانیبێتی فریایان بکەوێت و لە هیچ پێشهاتێك رزگاریان بکات کە بڕیاردادەی خوای لەسەرە، (ئەو رێنموویيە) تەنها پێداویستیەکی دەروونی یەعقوب خۆی بوو، رایگەیاند، بەڕاستی یەعقوب خاوەنی زانستێکی تایبەتی بوو، کە ئێمە فێرمان کردبوو، هەر چەندە زۆربەی خەڵکی راستیەکان نازانن.

(٦٩) کاتێکیش کە کوڕەکان چوونە ژوورەوە بۆ لای یوسف، بنیامینی برای نزیك کردەوە لە خۆی و (لە فرسەتێکدا) پێی‌وت: من یوسفی براتم، خەفەت مەخۆو خەمت نەبێت بەو هەڵس و کەوتەی ئەوان کاتی خۆی کردیان (حەسادەتیان پێ بردم و خستمیانە بیرە وە، چونکە من نەخشەم کێشاوە تۆ بهێڵمەوە، تا لە لای خۆم ژیان بەسەر بەریت).

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ ٱلسِّقَايَةَ فِى رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا ٱلْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَٰرِقُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا۟ وَأَقْبَلُوا۟ عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا۟ نَفْقِدُ صُوَاعَ ٱلْمَلِكِ وَلِمَن جَآءَ بِهِۦ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا۠ بِهِۦ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا۟ تَٱللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُم مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَٰرِقِينَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا۟ فَمَا جَزَٰٓؤُهُۥٓ إِن كُنتُمْ كَٰذِبِينَ ﴿٧٤﴾ قَالُوا۟ جَزَٰٓؤُهُۥ مَن وُجِدَ فِى رَحْلِهِۦ فَهُوَ جَزَٰٓؤُهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَآءِ أَخِيهِ ثُمَّ ٱسْتَخْرَجَهَا مِن وِعَآءِ أَخِيهِ ۚ كَذَٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ ۖ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِى دِينِ ٱلْمَلِكِ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَٰتٍ مَّن نَّشَآءُ ۗ وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾ ۞ قَالُوٓا۟ إِن يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُۥ مِن قَبْلُ ۚ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِى نَفْسِهِۦ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ أَنتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا ۖ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ إِنَّ لَهُۥٓ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُۥٓ ۖ إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

(٧٠) جا کاتێك یوسف بارگە و بـنەی بـۆ پـێچانەوە و سازی کردن خۆراك و دانەوێڵەی پێویستی پـێبەخشین جامولکەی کێشان و پێوانی خستە ناو بـاری بـنیامینی برایەوە، پاشان جارچیەك بـەدەنگی بـەرز وتـی: ئـەی کاروانچیان ئێوە بەراستی دزن؟!

(٧١) ئەوانیش بەپەلە گەڕانەوە و هاتن بەرەو روویان و وتیان: چی دیار نیە؟ چیتان لێ ون بووە؟

(٧٢) پاسەوانەکان وتیان: جامولکە و دەفری پـاشامان لێ ون بووەو بۆی دەگەڕێین، هەر کەسێك هێنای بـاری وشترێکی بۆ هەیە (لێپرسراوەکەیان وتی): من دەبـمە زامنی ئەو بەڵێنە.

(٧٣) کورەکان وتیان: سوێند بە خوا، ئێوە چاك دەزانن کە ئێمە بۆ ئەوە نەهاتووین فەسادو خراپە لە زەویدا بکەین و ئێمە دزنینو هەرگیز دزیمان نەکردوە.

(٧٤) پاسەوانەکان وتیان: ئەگەر (دەرکەوت) ئێوە درۆزن بوون، کەوابوو پاداشتی ئەودزە چیە؟

(٧٥) کوڕەکان وتیان: پاداشتی ئەو کەسەی کە دەفرە دزراوەکە لە بارەکەیدا دەدۆزرێتەوە، هەر ئەوە پاداشتەکەیەتی (کە بریتیە لەوەی بارمتە بێت لای خاوەنی شتە دزراوەکە)، ئێمە ئا بەو شێوەیە تۆڵە لە ستەمکاران دەسێنین. (لە شەریعەتی خۆماندا).

(٧٦) ئینجا یوسف خۆی دەستی کرد بەگەڕان بەبارەکاندا پێش ئەوەی باری بنیامینی برای بپشکنێت، لەوەودوا لە باری براکەیدا دەری هێنا، ئا بەو شێوەیە یوسفمان فێری نەخشەی گلدانەوەی براکـەی کرد، نەدەبوو بە دەستووری پاشا براکەی گل بداتەوە، مەگەر ویستی خوای گەورەی لەسەر بێت، بەو شێوەیە چەندەها جار پلەو پایەی هەرکەس کە بمانەوێت بەرزو بڵند دەکەینەوە، لە سەروو هـەموو خاوەن زانست و زانیاریەکەوە زانا و شارەزاتر هەیە.

(٧٧) براکانی وتیان: ئەگەر ئەو دزی کردبێت، ئەوە براکەشی کاتی خۆی دزی کردووە، یوسف ئەو قسە نارِەواو تۆمەتە ناقۆڵایەی لە دڵی خۆیدا هێشتەوە نەیدا لە رویان بەڵام وتی: ئێوە لەکەسانێکی باش ناچن، جا خوا خۆی لە هەموو کەس زاناترە بەوەی کە دەیڵێن و باسی دەکەن.

(٧٨) براکانی وتیان: جەنابی پاشا، بەڕاستی ئەم کوڕە باوکێکی پیری بەساڵاچووی هەیە، داواکارین یەکێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو گل بدەرەوە، چونکە بەراستی ئێمە، تۆ بە پیاو چاك و چاکەخواز دەزانین.

قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ إِنَّآ إِذًا لَّظَٰلِمُونَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا ٱسْتَيْـَٔسُوا۟ مِنْهُ خَلَصُوا۟ نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِى يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ ٱلْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِىٓ أَبِىٓ أَوْ يَحْكُمَ ٱللَّهُ لِى ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ ﴿٨٠﴾ ٱرْجِعُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَبِيكُمْ فَقُولُوا۟ يَٰٓأَبَانَآ إِنَّ ٱبْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَٰفِظِينَ ﴿٨١﴾ وَسْـَٔلِ ٱلْقَرْيَةَ ٱلَّتِى كُنَّا فِيهَا وَٱلْعِيرَ ٱلَّتِىٓ أَقْبَلْنَا فِيهَا ۖ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَٱبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ ٱلْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾ قَالُوا۟ تَٱللَّهِ تَفْتَؤُا۟ تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ ٱلْهَٰلِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَآ أَشْكُوا۟ بَثِّى وَحُزْنِىٓ إِلَى ٱللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

(٧٩) یوسف وتی: پەنا بەخوا، ئەگەر هەڵەی وا بکەین و تەنها ئەو کەسە گل نەدەینەوە کە شتومەکەکەمان لەلای دۆزیوەتەوە، خۆ ئەگەر وا نەکەین، ئەوە ئیتر ئێمە بەراستی ستەمکارین.

(٨٠) ئینجا کاتێك کە نائومێد بوون لەیوسف، لە کەنارێکەوە بۆ خۆیان دەستیان کرد بەچپەو ڕاگۆڕینەوە، گەورەکەیان وتی: باشە، ئەی نازانن باوکتان پەیمانێکی لێ وەرگرتن و خوایشی کرد بەشایەت بەسەرتانەوە، پێشتریش خۆتان دەزانن چیتان کرد بە یوسف و چ پیلانێکتان گێڕا دژی، ئیتر من هەرگیز ئەم سەر زەمین و وڵاتە بەجێ ناهێڵم هەتا باوکم مۆڵەتم نەدات، یاخود خوا فەرمانێك بدات لە قازانجم بێت، ئەو زاتەش چاکترینی دادوەرانە.

(٨١) بگەڕێنەوە بۆ لای باوکتان و پێی بڵێن: ئەی باوکی بەرێزمان،کوڕەکەت دزی کردو ئێمە ئاگامان لێ نەبووە، ئێمە شایەتی لەسەر ئەوە دەدەین کە دیومانە، ئێمە لە شاراوە و نهێنیەکان شارەزا نین (نازانین ئەو کوڕە بۆ وای کرد)...

(٨٢) (حەز دەکەیت، لە خەڵکی) ئەو شارەش بپرسە کە ئێمەی لێ بووین، لەو کاروانەش بپرسە کە ئێمەی تێدا بووین و پێکەوە هاتینەوە ئێمە بە دڵنیاییەوە راست دەڵێین و راستگۆشین.

(٨٣) (کاتێك کوڕەکان گەیشتنەوە لای باوکیان و بەسەرهاتەکەیان بۆ گێڕایەوە) وتی: (وانیە) بەڵکو دیسانەوە خۆتان پیلانێکی ترتان رێك خستووە، چاریشم نیە خۆگریەکی جوان نەبێت، ئومێدە پەروەردگار هەموویانم بۆ بهێنێتەوە و بەهەموویان شاد ببم، بەڕاستی ئەو زاتە زاناو دانایە.

(٨٤) (ئەوسا چووە کەنارێکەوە) و لێیان دوورکەوتەوەو (بەدەم هەناسەی ساردو ئەسرینەوە) وتی: ئەی داخم بۆ یوسفی نازدار، (لە دڵم دەرناچێت یوسفی جوان خاس و خوانـاسم ئەوەندە گریاو فرمێسکی هەڵوەران)، چاوەکانی سپی هەڵگەڕاو ئاوی سپی تێزاو بینینی نەما لە ئاخ و داخ و خەفەت و ئێشدا، هەر خەم و پەژارەی خۆی دەخواردەوە.

(٨٥) (کوڕەکان بەزەییان بەباوکیاندا هاتەوەو) وتیان: سوێند بەخوا تۆ هەر واز ناهێنێت یادی یوسف دەکەیت و ناوی دەبەیت تا وات لێ دێت پەکت دەکەوێت یاخود لە تیاچووان دەبیت.

(٨٦) (لە وەڵامیاندا) وتی: بەراستی من باسی سکاڵاو غەم و پەژارەم هەر بۆ لای خوا دەبەم، ئەوەی من دەیزانم لە لایەن خواوە (لە نە خشە و حیکمەتەکانی، لە پێشهات و ڕووداوەکاندا) ئێوە نایزانن.

يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ
مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِۖ إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ
﴿٨٧﴾ فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ
وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ فَأَوۡفِ لَنَا ٱلۡكَيۡلَ وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ
إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾ قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم
بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذۡ أَنتُمۡ جَٰهِلُونَ ﴿٨٩﴾ قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ
لَأَنتَ يُوسُفُۖ قَالَ أَنَا۠ يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِيۖ قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ
عَلَيۡنَآۖ إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ
ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُواْ تَٱللَّهِ لَقَدۡ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا
وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ ﴿٩١﴾ قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ
ٱلۡيَوۡمَۖ يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٩٢﴾
ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي يَأۡتِ بَصِيرٗا
وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ أَجۡمَعِينَ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا فَصَلَتِ
ٱلۡعِيرُ قَالَ أَبُوهُمۡ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ لَوۡلَآ أَن
تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾ قَالُواْ تَٱللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

(٨٧) (دوای چەند رۆژێك یەعقوب فەرمانیدا بەکوڕەکانی) وتی: کوڕەکانم بچنەوە و گوێ هەڵخەن بۆ یوسف و براکەی، لەسۆزو میهرەبانی خوایش نائومێد مەبن، چونکە بەڕاستی کەس نائومێد نابێت لە سۆزو میهرەبانی خوا جگە لە کەسانی خوانەناس و بێ باوەڕ.
(٨٨) کاتێك (گەیشتنە میسر) و چوونە بارەگای یوسف وتیان: جەنابی پاشا ئێمە و کەس و کارمان نەهاتی و گرانی و کوێرەوەریی زۆرمان تووش هاتووە و کەل و پەلێکی تێکەڵ و پێکەڵ و بێ نرخیشمان هێناوە، کەواتە لوتف بفەرموو چیمان پێویستە بۆمان بپێوە و خێریشمان پێ بکە، بێگومان خوا پاداشتی خێر خوازان دەداتەوە.
(٨٩) (ئینجا یوسف زانی کاتی ئەوە هاتووە کە خۆی بناسێنێت بۆیە) وتی: ئایا دێتەوە یادتان و لە بیرتانە چیتان کرد بەیوسف و بەبراکەی کاتێك ئێوە نەفام بوون و (ترسی خواتان لە دڵدا نەبوو؟)
(٩٠) (هەموو بەسەرسوڕمانەوە چاویان ئەبڵەق بوو سەرنجیان داو) وتیان: ئایا بەڕاست، بۆچی تۆ یوسفیت؟! وتی: بەڵێ، من یوسفم و ئەمەش (بنیامین) ی برامە، بەراستی خوای میهرەبان رێزی لێناوین و بەهرەمەندی کردووین، بێگومان ئەوەی خۆپارێز بێت لە گوناهو خۆگر بێت (لە بەرامبەر پێشهاتەکانەوە، خوای گەورە دەرووی لێ دەکاتەوە) ئەوە بەراستی خوا پاداشتی چاکەکاران و چاکەخوازان بەزایە نادات. (لەتەنگانە رزگاریان دەکات و سەربەرزی هەر دو جیهانیان دەکات).
(٩١) ئینجا براکانی وتیان: سوێندمان بەخوا بەڕاستی خوای گەورە رێزی تۆی داوە بەسەر ئێمەدا، ئێمە لەراستیدا کاتی خۆی بەهەڵەدا چووین و گوناهبارین.
(٩٢) یوسف وتی: خەمتان نەبێت ئەمرۆ ئیتر هیچ سەر زەنشتێکتان لەسەر نی یە، خوا لێتان خۆش بێت، بێگومان ئەو زاتە لە هەموو میهرەبانان میهرەبانترە.
(٩٣) (یوسف هەواڵی باوکی پرسی، کە زانی نابینا بووە بە هەندێ لە پیاوەکانی وت): بڕۆن و ئەم کراسەم بەرن و بیدەن بەسەرو رووی باوکمدا بینایی بۆ دەگەڕێتەوە و چاوی چاك دەبێتەوە، پاشان هەموو کەس و کارتانم بۆ بهێنن بەگشتی.
(٩٤) کاتێك کاروان ئاوەدانی بەجێهێشت و کەوتەی رێ، باوکیان وتی: بەراستی من هەست بەبۆنی یوسف دەکەم ئەگەر بەبێ هۆش و خەڵەفاوم نەزانن و (بروام پێبکەن).
(٩٥) ئەو کەسانەی کە لە لای بوون وتیان: سوێند بەخوا تۆ هەر لە ناو سەرگەردانی و خەیاڵە کۆنەکەی خۆتدایت!!

فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلْبَشِيرُ أَلْقَىٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِۦ فَٱرْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا ٱسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَآ إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّىٓ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ٱدْخُلُوا۟ مِصْرَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى ٱلْعَرْشِ وَخَرُّوا۟ لَهُۥ سُجَّدًا ۖ وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ هَٰذَا تَأْوِيلُ رُءْيَٰىَ مِن قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّى حَقًّا ۖ وَقَدْ أَحْسَنَ بِىٓ إِذْ أَخْرَجَنِى مِنَ ٱلسِّجْنِ وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلْبَدْوِ مِنۢ بَعْدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيْطَٰنُ بَيْنِى وَبَيْنَ إِخْوَتِىٓ ۚ إِنَّ رَبِّى لَطِيفٌ لِّمَا يَشَآءُ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾ ۞ رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِى مِنَ ٱلْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِى مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَنتَ وَلِىِّۦ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِى مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِى بِٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٠١﴾ ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوٓا۟ أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَآ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

(٩٦) ئینجا کە مژدە هێنەرەکە گەیشت و کراسەکەیدا بەسەر دەم و چاویدا، خێرا بینایی بۆ گەڕایەوە، چاوەکانی گەشایەوە، وتی: مەگەر من پێم نەوتن، بەڕاستی ئەوەی من دەیزانم لە لایەن خواوە، ئێوە نایزانن؟!

(٩٧) (دوای ماوەیەك کورەکان گەیشتن و هەموو شتێك ئاشکرا بوو) وتیان: ئەی باوکی بەڕێزمان داوای لێخۆشبوونی گوناهەکانمان بۆ بکە (لەخوای میهرەبان) بەڕاستی ئێمە گوناهکار بووین و بەهەڵەدا چوو بووین.

(٩٨) باوکیان وتی: لەئایندەدا داوای لێ خۆشبوونتان لە پەروەردگارم بۆ دەکەم، بەڕاستی ئەو زاتە لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٩٩) ئینجا (کە هەموویان گەیشتنە میسر) چوونە لای یوسف، باوك و دایکی هێنایە نزیکی خۆی و(رێزی زۆری بۆ دەربرین، ئاخۆ چەندە دڵخۆش و کامەران بووبن، دوای ئەو ماوە دوورو درێژە بە کوڕی جوان کردارو خواناسیان شاد بوون، کە ئێستا پاشای میسرە) و پێی وتن: ان شاءالله، ئەگەر خوا ویستی لەسەر بێت بەیەکجاریی وەرن بۆ میسرو، بەوپەڕی شادی و ئارامی و کامەرانی نیشتەجێ ببن.

(١٠٠) ئەوسا دایك و باوکی بەرز کردەوە بۆ سەر تەختی پاشایەتی و حوکمرانی خۆی، هەمووان کڕنووشیان بۆ برد (دیارە کە ئەوسا دروست بووە و نیشانەی ڕێزو پێزانین بووە)، یوسف کە ئەمەی دی وتی: باوکی بەڕێزم ئەمە لێکدانەوەی خەونەکەی ئەوسامە کە بەمنداڵی بینیم، ئەوەتە پەروەردگارم هێنایەدی و بەراست دەرچوو، بەڕاستی ئەو زاتە چاکەی لەگەڵدا کردم و بەسۆز بوو بۆم، کاتێك لە زیندان ڕزگاری کردم، ئەوەتە ئێوەی لە بیابانەوە هێناوەو (بەیەك شادی کردینەوە) دوای ئەوەی شەیتان نێوانی من و براکانمی تێکدابوو، بەڕاستی پەروەردگارم بەسۆزو بەلوتفە بۆ هەرشتێك کە دەیەوێت (پەلەی نیەو ڕێگەی بەشێنەیی بۆ خۆش دەکات)، بێگومان ئەو زاتە تەواو زانایە (بەنهێنی و ئاشکرای دروستکراوانی) و تەواویش دانایە (بەنەخشەی ورد، هەرچی بیەوێت ئەنجامی دەدات).

(١٠١) (ئینجا یوسف پێغەمبەر چووە کە نارەوە و دەستەکانی هەڵبڕی و نزای کردو وتی): پەروەردگارا بەڕاستی تۆ پاشایەتیت پێ بەخشیم و لە لێکدانەوەی خەونیش شارەزات کردم، ئەی بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی، تۆ پشت و پەنا و یارو یاوەری منیت لە دنیاو قیامەتدا، داواکارم کە بەموسڵمانی بم مرێنیت و بمخەیتە ریزی پاکانەوە و بمگەیەنیت بەکاروانی چاکان.

(١٠٢) ئەی محمد ﷺ ئەم بەسەرهات و سەرگوزشتەیەی یوسف کە بۆت نیگا دەکەین لە هەواڵ و بەسەرهاتە شاراوەکانە، خۆ تۆ لەلای براکانی یوسف نەبوویت کاتێك کە هەموویان بڕیاریاندا و پیلانیان دەگێرا...

(١٠٣) (دڵنیاش بە) کە زۆربەی خەڵکی باوەڕدارنین، هەرچەندە تۆ زۆر خەمخۆر و بەپەرۆش بیت و هەوڵ بدەیت و تێ بکۆشیت.

وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿١٠٤﴾ وَكَأَيِّن مِّنْ ءَايَةٍ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ أَفَأَمِنُوٓاْ أَن تَأْتِيَهُمْ غَٰشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ ٱللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ أَدْعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِيٓ إِلَيْهِم مِّنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰٓۗ أَفَلَمْ يَسِيرُواْ فِي ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُواْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْۗ وَلَدَارُ ٱلْأٓخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ ٱتَّقَوْاْۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسْتَيْـَٔسَ ٱلرُّسُلُ وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُواْ جَآءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَن نَّشَآءُۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾ لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُوْلِي ٱلْأَلْبَٰبِۗ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

(١٠٤) (ئەی محمد ﷺ) خۆ تۆ هیچ پاداشت و بەخششێکت لێیان ناوێت لەسەر گەیاندنی پەیامەکە، دڵنیابە کە ئەم قورئانە تەنها یادخەرەوەیە بۆ هەموو خەڵکی جیهان.

(١٠٥) چەندەها بەڵگەو نیشانە لە ئاسمانەکان و زەویدا هەن (لەسەر دەسەڵاتدارێتی و جوانکاری خوای پەروەردگار) کە چی زۆربەی خەڵکی بەلایدا تێدەپەڕن و تێنافکرن و پشتی تێدەکەن.

(١٠٦) جا زۆربەی زۆری خەڵکی باوەڕناهێنن بە خوای تاك و تەنها، بێ ئەوەی هاوەڵی بۆ بریار نەدەن (بێگومان ئیمان و باوەڕی وا هیچ نرخی نیە و خوای گەورە لەو تاوانە خۆش نابێت).

(١٠٧)ئایا ئەوانە لەوە ئەمینن و ناترسن کە سزایەکی خوایی هەموویان بگرێتەوە و (لە ناویان بەرێت)، یاخود کوتوپڕ قیامەت بەرپا ببێت لە کاتێکدا ئەوان هەست بەنزیکی بەرپابوونی نەکەن.

(١٠٨) (ئەی پێغەمبەر ﷺ! تۆ) بڵێ: ئا ئەمە ڕێگەو ڕێبازمە: من و شوێنکەوتوانم بانگ دەکەین بۆ لای خوای پەروەردگار لەسەر بنچینەو بناغەیەکی ڕوون و ئاشکرا، پاکی و بێگەردیش بۆ زاتی پەروەردگارە، من هیچ کاتێك لە موشریك و هاوەڵگەران نیم.

(١٠٩) ئێمە کەسمان نەناردووە لە پێش تۆدا جگە لە پیاوانێك کە هەڵمان بژاردوون لە خەڵکی شارو شوێنەکان و نیگایان بۆ دەنێرین (تا پەیامی ئێمە بەروونی بگەیەنن)، ئایا نەگەڕاون لە زەویدا، تا تەماشا بکەن و سەرنج بدەن کە: چۆن بوو سەرئەنجامی ئەوانەی پێش ئەمان (کاتێك یاخی بوون)، لە حاڵێکدا جێگەو ڕێگەو خانووبەرەی بەهەشت لە قیامەتدا چاکترە بۆ ئەوانەی کە خواناس بوون و پارێزکاریان کردووە، ئایا ئەوە عەقڵ و ژیریتان ناخەنەکار؟!

(١١٠) (ئەی پێغەمبەر ﷺ وا مەزانە کە ئەم ڕێگەیە بەگوڵ و گوڵزار چێنراوە، بەڵکو پڕە لە ناخۆشی و ئازارو گەیشتووەتە رادەیەك کە): هەتا بگرە کاتێك پێغەمبەران تووشی نائومێدی و بێهیوایی دەبن و گومان وادەبەن کە (بەرنامەکەیان) بە درۆ زانراوە، و سەرکەوتتن لەدنیادا نیە، ئا لەو کاتی بێ هیواییەدا، سەرکەوتنی تایبەتی ئێمەیان بۆ دێت، ئەوسا ئەوەی بمانەوێت و شایستەبێت رزگاری دەکەین، جا کەس نیە بتوانێت تۆڵەی توندو تیژی ئێمە لەکەسانی تاوانبارو تاوانکار بگێڕێتەوە و بەرپەرچی بداتەوە.

(١١١) سوێند بەخوا لە سەرگوزەشتە و بەسەرهاتی پێغەمبەراندا پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ کەسانی ژیرو هۆشمەند، وەنەبێت ئەم قورئانە قسەو باسێك بێت هەڵبەسترابێت، بەڵکو بەڕاست دانەری (تەورات‌و ئینجیلی) پێش خۆیەتی و روونکەرەوە و جیاکردنەوەی هەموو شتێکی پێویستە لەئایندا، ڕێنومیی و رەحمەتیشە بۆ کەسانێك کە باوەڕ دەهێنن.

سورەتی (الرعد)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

سُورَةُ الرَّعْدِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الٓمٓرۚ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِۗ وَٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِى رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَاۖ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِۖ وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَۖ كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّىۚ يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى مَدَّ ٱلْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِىَ وَأَنْهَٰرًاۖ وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِۖ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾ وَفِى ٱلْأَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجَٰوِرَٰتٌ وَجَنَّٰتٌ مِّنْ أَعْنَٰبٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَآءٍ وَٰحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِى ٱلْأُكُلِۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾ ۞ وَإِن تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا أَءِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍۗ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلْأَغْلَٰلُ فِىٓ أَعْنَاقِهِمْۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٥﴾

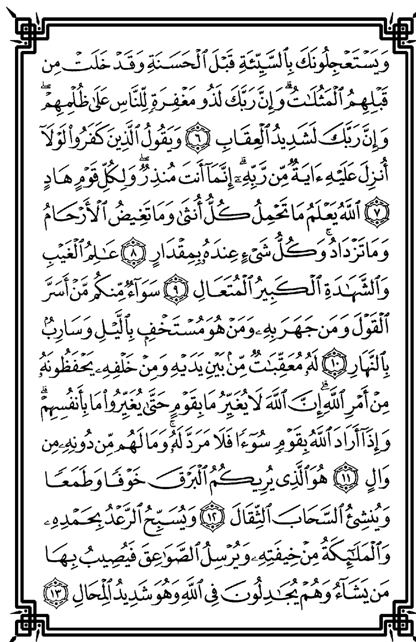
(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە، جا ئەوەی لەم کتێبەدا هەیە ئایاتەکانی قورئانی پیرۆزە و ئەوەی کە لە سەرانسەری ئەم قورئانەدا بۆ تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ دابەزێنراوە لەلایەن پەروەردگارتەوە، راستی و حەقیقەتە، بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن.

(٢) خوا ئەو زاتەیە کە بەچاوی خۆتان دەبینن چۆن ئاسمانەکانی بەبێ کۆڵەکە و ستوون بەرز کردۆتەوە و رایگرتووە، لەوەودوا لەسەر تەختی فەرمانڕەوایی وەستاوە (ئەڵبەتە چۆنییەتی وەستان و تەختی فەرمانڕەوایەتی و گەلێ شتی لەو بابەتانە لە رادەی بۆچوونی ئێمە بەدەرە، تەفسیری ئەم ئایەتەیان لە پێشەوا مالیك پرسیوە، لە وەڵامدا وتوویەتی: وەستانەکە حەقیقەتی هەیە، چۆنیەتیەکەی شاراوەیە، پرسیار کردن دەربارەی بیدعەیە، باوەڕ بوون پێی واجبە)، خۆرو مانگیشی رام هێناوە، هەر یەکەیان لە چەرخ و خولی خۆیاندا بێ وچان تا ماوەیەکی دیاریکراو دەسوڕێنەوە، هەر ئەوزاتە کاروباری جیهان هەر هەمووی بەڕێ دەکات و رێکی دەخات، هەروەها ئایەتەکانی قورئان بەوردی و دوورو درێژی دەخاتە بەرچاو بۆ ئەوەی دڵنیابن لە بە خزمەت گەیشتن و ئامادە بوونی بەردەم دادگای پەروەردگارتان (بۆ لێپرسینەوە).

(٣) هەر ئەو زاتەشە کە زەوی پان و بەرین کردوە، (هەرچەندە لە شێوەی گۆدایە)، کەژو چیاو رووباری زۆری تێدا دابین کردووە، لە هەموو بەرو بوومێك جووتێکی فەراهەم هێناوە، شەوی والێکردووە کە رۆژ داپۆشێت، بەڕاستی ئا لەو شتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك بیربکەنەوە.

(٤) لەسەر رووکاری زەوی پارچەی جۆراوجۆر هەیە لە پاڵ یەکدا (کە کارکردیان هەیە لەسەر چۆنیەتی و بەرهەمی رووەك، جگە لەوەی جیاوازییان نیشانەن بۆکانزا جۆراو جۆرەکان)، هەروەها باخی رەزی ترێ، کشتوکاڵی هەمەجۆر لە دانەوێڵە و بێستانەکاندا، دارخورمای یەك قەدو دوو قەد، هەموو ئەمانە بەیەك ئاو ئاودێر دەکرێن و لە یەك جۆر ئاو دەخۆنەوە (بەڵام سەرئەنجام ئەو هەموو بەرووبوومە جیاوازە لە قەربارەو تام و بۆن و رەنگ و شێوازدا، پەیدا دەبن) و هەندێکیانمان لە هەندێکی‌تر بۆ خۆراکی ئادەمیزاد نازدارتر و پەسەندتر کردووە، بەڕاستی ئا لەو شتانەشدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانیك عەقڵ و ژیری خۆیان بخەنەکار.

(٥) خۆ ئەگەر تۆ بەشتێك سەرسام بیت و پێت سەیربێت، ئەوە قسەی بێ‌باوەڕان جێگەی سەرسامیە کە دەڵێن: ئایا کاتێك بووینەوە بەخاك و خۆڵ، ئایا سەر لە نوێ زیندوو دەکرێینەوەو دروست دەبینەوە؟ ئا ئەوانە (کە ئەو قسەیە دەکەن) ئەوانەن کە کاتی خۆی باوەڕیان نەبوو بە پەروەردگاریان، ئا ئەوانە زنجیرەکان لە گەردنیان ئاڵاوە، ئەوانە نیشتەجێی ناو ئاگری دۆزەخن و هەمیشە دەبێ تیایدا بمێننەوە.

(٦) (لارو وێری خوانەناسان گەیشتۆتە رادەیەك کە): پەلەت لێدەکەن لە پێشهاتنی بەڵاو ناخۆشی پێش ئەوەی داوای چاکە و خۆشی بکەن، لەکاتێکدا پێشتر باسی تیاچوون و ریسوا بوونی خوانەناسان کراوە، بێگومان پەروەردگاری تۆ (ئەی پێغەمبەر ﷺ) خاوەنی چاوپۆشی و لێخۆشبوونە بۆ خەڵکی، سەرەرای ستەمیان (ئەگەر بگەرێنەوە بۆ لای ئیمان و خواناسی)، لەهەمان کاتدا پەروەردگاری تۆ زۆر تۆڵە سێنەرێکی بەهێزە (لەو کەسانەی کە دژایەتی بەرنامە بەنرخەکەی دەکەن).

(٧) ئەوانەی کە بێباوەرن دەڵێن: ئەوە بۆ بەڵگەو نیشانەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە دانەبەزێنرایە سەری (کە پێغەمبەری خوایە) بێگومان، ئەی محمد ﷺ تۆ تەنها ترسێنەرو بێدارکەرەوەی ئەو خەڵکەیت، بۆ هەر میللەتێکیش پێغەمبەرو چاوساغ و رێپیشاندەرێك هەیە.

(٨) خوا چاك دەزانێت بەوەی کە هەر مێینەیەك چی لە سکیدا هەڵگرتووە (نێرە یان مێ، تەواوە، یان ناتەواو، رەنگی رووخساری، قەبارەی...تد) هەروەها دەزانێت بەوەش کە دەپوکێتەوەو لەبار دەچێت، بەوەش کە زیاد دەکات و گەورە دەبێت، هەموو شتێك لای ئەو زاتە بەئەندازە و پێوانەیەکی زۆر وردە..

(٩) ئەو زاتە زانای نهێنی و شاراوەکانە هەروەها زانای ئاشکراو بینراوەکانیشە، زاتێکی زۆر گەورەو بەشکۆو بڵندو پایەدارە.

(١٠) چونیەکە لای ئەو زاتە، ئەگەر کەسێکتان قسە بشارێتەوە، یان بیڵێت و ئاشکرای بکات، هەروەها ئاگاداری ئەو کەسەیە کە لە تاریکی شەودا خۆی دەشارێتەوە، ئەوەش کە بەرۆژدا دەرواو ئاشکراو دیارە.

(١١) بۆ خوا هەیە فریشتەی بێ شومار کە بە نۆرە بە دوای یەکدا دێن تا چاودێری ئادەمیزاد بکەن لە بەرو پشت و لە هەموو لایەکەوە بیپارێزن بە فەرمانی خوا، بێگومان خوا بارودۆخی هیچ قەوم و گەلێك ناگۆرێت (لە خۆشیەوە بۆ ناخۆشی، یان لە زەلیلیەوە بۆ سەربەرزی، یان لە گرانیەوە بۆ هەرزانی) هەتا ئەوان ئەوەی بە خۆیان دەکرێت نەیگۆرن و نەیکەن، کاتێکیش خوا بیەوێت بەڵایەك بەسەر هەر میللەتێکدا بهێنێت (لە دەرئەنجامی سەرکەشی و یاخی بوونیان)، ئەوە هیچ هێزێك ناتوانێت بەری بگرێت، هیچ کەسیش ناتوانێت جگە لە خوا فریایان بکەوێت و رزگاریان بکات.

(١٢) خوا ئەو زاتەیە کە هەورە بروسکەتان نیشان دەدات، هاورێ لەگەڵ ترسدا (بەهۆی رووناکی بەهێزو دەنگی سامناکی، کە دەوریان هەیە لە بەپیز کردنی خاکی زەوی و تەقاندنەوەی تۆوەکاندا، هەروەها ئومێد و هیوا بەخشیشە (بەساڵێکی پر بەرەکت)، هەر ئەو زاتە هەوری قورس و سەنگین و ئاودار بەدی دەهێنێت.

(١٣) هەورە تریشقە (بەدەنگی گەورە و سامناکی) تەسبیحات و سوپاس و ستایشی (بەدیهێنەری دەکات) و فریشتەکانیش لە ترسی ئەو زاتە (سەرگەرمی تەسبیحات و ستایش و سوپاسگوزارین)، هەروەها (جاری واهەیە) هەورە بروسکە دەنێرێت و دەیماڵێت بەکەسێکدا کە خوا ویستی لەسەرە و رۆژی تەواو بووە (جا لەگەڵ ئەم هەموو بەڵگەو نیشانە بەهێزەدا) ئەوانە هەر لە دەمەدەمێ و مشتومردان دەربارەی خوا (دوور لە بنەمای زانستی) لەکاتێکدا ئەو زاتە دەسەڵاتی زۆر بەهێزە و تۆڵەسەندنی (لە خوانەناسان) توندو تیژە.

لَهُۥ دَعۡوَةُ ٱلۡحَقِّۖ وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَسۡتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيۡءٍ إِلَّا كَبَٰسِطِ كَفَّيۡهِ إِلَى ٱلۡمَآءِ لِيَبۡلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦۚ وَمَا دُعَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ ﴿١٤﴾ وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ طَوۡعٗا وَكَرۡهٗا وَظِلَٰلُهُم بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ۩ ﴿١٥﴾ قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ قُلِ ٱللَّهُۚ قُلۡ أَفَٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ لَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ نَفۡعٗا وَلَا ضَرّٗاۚ قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ أَمۡ هَلۡ تَسۡتَوِي ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُۗ أَمۡ جَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ خَلَقُواْ كَخَلۡقِهِۦ فَتَشَٰبَهَ ٱلۡخَلۡقُ عَلَيۡهِمۡۚ قُلِ ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ وَهُوَ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّٰرُ ﴿١٦﴾ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَسَالَتۡ أَوۡدِيَةُۢ بِقَدَرِهَا فَٱحۡتَمَلَ ٱلسَّيۡلُ زَبَدٗا رَّابِيٗاۖ وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيۡهِ فِي ٱلنَّارِ ٱبۡتِغَآءَ حِلۡيَةٍ أَوۡ مَتَٰعٖ زَبَدٞ مِّثۡلُهُۥۚ كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡحَقَّ وَٱلۡبَٰطِلَۚ فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذۡهَبُ جُفَآءٗۖ وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ فَيَمۡكُثُ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَالَ ﴿١٧﴾ لِلَّذِينَ ٱسۡتَجَابُواْ لِرَبِّهِمُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُۥ لَوۡ أَنَّ لَهُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ سُوٓءُ ٱلۡحِسَابِ وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ ﴿١٨﴾

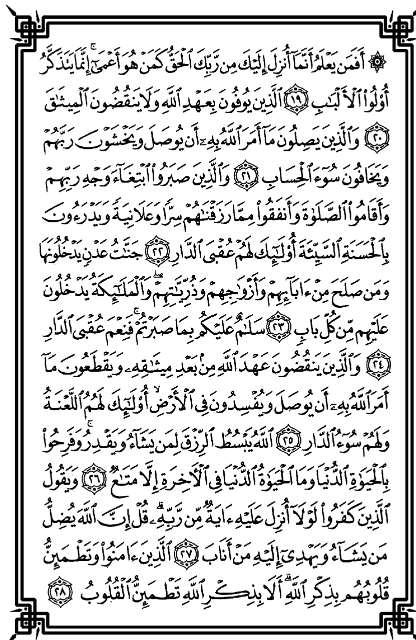
(١٤) هەر بۆ خوایە بانگەوازی حەق و راستی، (بەڵام) ئەوانەی هاناو هاوار بۆ کەسێکی‌تر دەبەن جگە لەو زاتە، هاوار لێکراوان بەهیچ شێوەیەك بەهانایانەوە نایەن و وەڵامیان نادەنەوە، مەگەر وەکو کەسێك (تینووی بێت لە دوورەوە) دەستەکانی درێژ بکات بۆ ئاو تا بیگەیەنێتە دەمی، کەچی بێ‌سوودەو ناگاتە دەمی، بێگومان دوعاو نزای بێ‌باوەڕان تەنها لەناو تاریکی و گومڕایدایە.

(١٥) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە، لەسەر رەزامەندیی خۆیان یان بەناچاریی سوژدە بۆ خوای بەدیهێنەر دەبەن هاوڕێ لەگەڵ سێبەرەکانیاندا لە بەرەبەیان و دەمەو ئێوارانیدا.

(١٦) (ئەی محمد ﷺ بە خوانەناسان) بڵێ: کێ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەویە؟ (ئەگەر ئەوان بێ دەنگ بوون) تۆ بڵێ: الله پەروەردگاریانە، (چونکە ئەوانە کەڕو کوێرو لاڵن لەوانەیە دان بەو راستیەدا نەنێن) پاشان پێیان بڵێ: ئایا رەوایە جگە لەو خوایە پشت بەشتی‌تر ببەستن و بیانکەنە پشتیوان و خۆشەویست، کە ئەوانە تەنانەت بۆ خۆشییان قازانج و زەرەریان بەدەست نیە؟! هەروەها بڵێ: باشە ئاخر کوێر و چاو ساغ وەك یەکن؟! تاریکی و رووناکی چوونیەکن؟! (دیارە خوانەناسی و بێ دینی کوێری و تاریکیە، ئیمان و باوەڕو خواناسیش چاو ساغی و رووناکیە)، بەڵکو چەند هاوبەشێکیان داناوە بۆ خوا، کەشتیان دروستکردووە وەك دروستکراوەکانی خواو دروستکراوەکانیان لێ شێواوە؟! پێیان بڵێ: الله بەدیهێنەرو دروستکاری هەموو شتێکە و ئەوزاتە تاکوتەنهاو بەدەسەڵات و بەهێزو بەتوانایە.

(١٧) هەر ئەو زاتە لە ئاسمانەوە بارانی باراندووە، بەئەندازەی ئەو بارانە دۆڵ و نشێوەکان پڕ دەبن (ئینجا لافاوێك دروست دەبێت)، ئەو لافاوە کەف و کولی هەڵگرتووە، (ئەمە نموونەی یەکەمی حەق و ناحەقە، بۆ نموونەی دووەم دەفەرموێت) هەروەها لەسەر رووی ئەو کانزایانەی کە ئاگری تێبەردەدەن و دەیتوێننەوە بەئاگر بۆ دروستکردنی خشڵ وەکو (ئاڵتوون و زیوو پلاتین) یاخود بۆ پێویستی‌تر (وەکو ئاسن و مس و قوڕقوشم) کەف و کوڵ دروست دەبێت وەك کەف و کولی سەر ئاوەکە، ئا بەشێوەیە خوا نموونە دەهێنێتەوە بۆ حەق و ناحەق، بۆ راست و ناراست، جا ئەوەی کەف و کولە و بێ‌سوود و بێ کەڵکە دەڕوات و دەپوکێتەوە، بەڵام ئەوەی کە سوود بەخش و بەکەڵکە بۆ خەڵکی لەسەر زەویدا هەر ئەوە دەمێنێتەوە، ئا بەو شێوەیە خوا نموونە جۆراوجۆرەکان دەهێنێتەوە، (دیارە کە بەتاڵ و ناحەقی کەف و کولن و تەمەن کورتن، حەق و راستیش ئاوە پاکەکەیە و کانزا بەسوودەکانن دەمێننەوە لە زەویدا).

(١٨) (هەڵوێستی ئەو خەڵکە لە بەرامبەر بانگەوازی پەروەردگاریانەوە دوو جۆرە) بۆ ئەوانەی کە بەدەم بانگەوازی پەروەردگاریانەوە چوون، هەموو خۆشی و شادی و کامەرانی و ئاسوودەییەکیان بۆ ئامادەیە، ئەوانەش کە بەدەم بانگەوازە کەیەوە نەچوون، ئەگەر بەراستی خاوەنی هەر هەموو شتێک بن لە زەویداو ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت، ئەوە دەیانکردە قوربانی خۆیان و، لە پێناوی رزگاری خۆیاندا دەیانبەخشی، (چونکە) ئا ئەو جۆرە کەسانە بە خراپترین شێوە حسابیان لەگەڵدا دەکرێت، سەرئەنجامیش، جێگەیان دۆزەخە، ئای کە شوێنێکی خراپە.

(١٩) باشە، ئایا ئەو کەسەی کە دڵنیایە و دەزانێت بێگومان ئەم قورئانەی کە لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆت دابەزێنراوە حەق و ڕاستەقینەیە، وەکو ئەو کەسە وایە کە کوێرە لە ئاستیدا؟، بەڕاستی هەر خاوەن بیرو هۆشەکان لەڕاستی تێدەگەن و تێدەفکرن...

(٢٠) ئەوانیش ئەو کەسانەن کە وەفا دەکەن و بەئەمەکن لە بەرامبەر ئەو پەیمانەوە کە هەیانە لەگەڵ خوای پەروەردگارداو، ئەو پەیمانەش ناشکێنن و بەڵێن هەڵناوەشێننەوە...

(٢١) هەروەها ئەوانەی کە هەرچی خوا فەرمانی بە گەیاندنی داوە دەیگەیەنن و بەدڵ لە پەروەردگاریان دەترسن (نەوەکو لێیان بڕەنجێت) و لە لێپرسینەوەو حسابی توند و تیژی قیامەتیش سڵ دەکەنەوە.

(٢٢) ئەوانەش کە دانیان بەخۆدا گرت و بە ئارام بوون بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندیی پەروەردگاریان و نوێژەکانیشیان بەچاکی ئەنجام دەدەن‌و لەو ڕزق و ڕۆزیەش کە پێمان بەخشیوون دەبەخشن، بەنهێنی و بەئاشکرا، هەروەها بەچاکەکاری و شێوازی جوان پاڵ بە نادروستی و هەڵە و خراپکاریەوە و دەنێن، ئا ئەوانە سەرەنجامەکەیان کۆشك و تەلاری (ڕازاوەیەیە لە بەهەشتدا)...

(٢٣) کە باخەکانی بەهەشتی – عەدنە –، بۆیان ڕازاوەتەوە، بە شادیەوە دەچنە ناوی، هاوڕێ لەگەڵ هەر کەسێك چاك و پاك و خواناسە لە باووباپیران و هاوسەرانیان و نەوەکانیان، جا فریشتەکان دەچن بۆ سەردانیان لە هەموو دەروازەکانەوە...

(٢٤) دەڵێن: سڵاوتان لێ بێت بەهۆی خۆگرتنتانەوە (لە بەرامبەر کێشەکانی ژیان، لە بەرامبەر گاڵتەجاڕیی خوانەناسان...) ئای چەندە جێگە و ڕێگەیەکی خۆشتان بۆ خۆتان مسۆگەر کرد.

(٢٥) (بەڵام) ئەوانەی کە پەیمانی خوا دەشکێنن دوای ئەوەی کە پێشتر توندو تۆڵ بوو (لە سەرووی هەموویانەوە پەیمانی فیترەت و بەندایەتی)، هەرچی پەیوەندیەکیش خوا فەرمانیداوە بەگەیاندنی ئەوان دەیبرن و دەیپچڕێنن، هەروەها تۆوی فەسادو گوناهو تاوان دەچێنن لەزەویدا، ئا ئەوانە نەفرەت و خەشمی خوایان لەسەرەو هەرو‌ەها جێگە و ڕێگەی ناخۆش و نالەبار (لەدۆزەخدا) بۆ ئەوان هەیە.

(٢٦) هەر خوایە، ڕزق و ڕۆزی فراوان دەبەخشێت بە هەر کەس کە بیەوێت، یان تەنگ وکەمی دەکاتەوە (بە حیکمەت و دانایی) کەچی زۆربەی خەڵکی هەر دڵخۆشن بەژیانی دنیا، لەکاتێکدا کە ژیانی دنیا لە بەرامبەر ژیانی قیامەتەوە (لە بەهەشتی بەریندا) تەنها ڕابواردنێکی کەم‌و تەمەن کۆتایە.

(٢٧) خوانە ناسان دەڵێن: ئەوە بۆچی موعجیزەیەك بۆ محمد ﷺ لەلایەن پەروەردگاریەوە دانەبەزێنرایە سەری،(بە مەرجێك – موعجیزە – هیچ کات نەبووەتە هۆی ئیمان هێنانی خەڵکی، بەڵکو بیانویەکە و هەمیشە خوانەناسان ورکیان لێ گرتووە) پێیان بڵێ: بەڕاستی خوا، هەرکەسێك کە بیەوێت گومڕاو سەرلێشێواوی دەکات، لە هەمان کاتدا هیدایەتی ئەو کەسانە دەدات کە ڕوو لە پەیامەکەی دەکەن و بەندایەتی دەکەن و گەڕاونەتەوە بۆلای بە تەوبەو پەشیمانی...

(٢٨) ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو دڵ و دەروونیان ئارام دەبێت بە قورئان و پەیامەکەی خوای پەروەردگار، ئاگاداربن دڵەکان: هەر بە قورئان و یادی خواو (پابەندبوون بە ئاینەکەیەوە) خۆشنوود دەبن و دەحەوێنەوە.

الذين ءامنوا وعملوا الصالحات طوبى لهم وحسن مئاب ﴿٢٩﴾ كذلك أرسلناك في أمة قد خلت من قبلها أمم لتتلوا عليهم الذي أوحينا إليك وهم يكفرون بالرحمن قل هو ربي لا إله إلا هو عليه توكلت وإليه متاب ﴿٣٠﴾ ولو أن قرءانا سيرت به الجبال أو قطعت به الأرض أو كلم به الموتى بل لله الأمر جميعا أفلم يايئس الذين ءامنوا أن لو يشاء الله لهدى الناس جميعا ولا يزال الذين كفروا تصيبهم بما صنعوا قارعة أو تحل قريبا من دارهم حتى يأتي وعد الله إن الله لا يخلف الميعاد ﴿٣١﴾ ولقد استهزئ برسل من قبلك فأمليت للذين كفروا ثم أخذتهم فكيف كان عقاب ﴿٣٢﴾ أفمن هو قائم على كل نفس بما كسبت وجعلوا لله شركاء قل سموهم أم تنبئونه بما لا يعلم في الأرض أم بظاهر من القول بل زين للذين كفروا مكرهم وصدوا عن السبيل ومن يضلل الله فما له من هاد ﴿٣٣﴾ لهم عذاب في الحياة الدنيا ولعذاب الآخرة أشق وما لهم من الله من واق ﴿٣٤﴾

(٢٩) ئەو کەسانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، بەهەشت و نازو نیعمەتی جوان و رازاوە و جێگە و ڕێگەی خۆش بۆیان ئامادەیە.

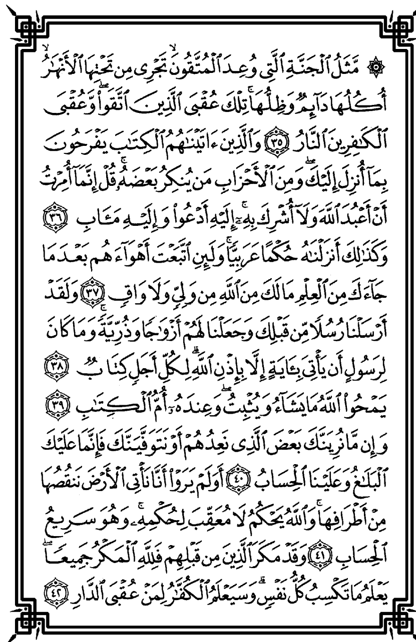
(٣٠) ئا بەو شێوەیە تۆمان ڕەوانە کردووە بۆ سەر ئوممەتێك کە پێش ئەمان میللەتانی تریش هەبوون، تا ئەم قورئانەی کە بەوەحی بۆمان ڕەوانە کردویت بەسەریاندا بخوێنیتەوە، کەچی زۆربەیان باوەڕ بەخوای میهرەبان ناهێنن، ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ بڵێ: ئەو زاتە پەروەردگاری منە و بێجگە لەو خوایەکی‌تر نیە، من هەر پشتم بەو زاتە بەستوە، گەڕانەوەشم هەر بۆ لای ئەوە.

(٣١) خۆ ئەگەر بەڕاستی لە جیاتی ئەم قورئانە، خوا قورئانێکی ڕەوانە بکردایە کە کێوەکان پێی بڕۆیشتنایە، یان زەوی پێ هەڵکەنرایە و لەت بکرایە، یان مردووەکانی پێ بهاتایەتە قسەو گفتوگۆی لەگەڵدا بکرایە، خوانەناسان هەر بڕوایان نەدەهێنا، بەڵام دڵنیابن کە هەموو کارێك و هەموو شتێك بەدەست خوایە، باشە، ئایا ئەوانەی ئیمانیان هێناوە نائومێد نەبوون (لە بێدین و خوانەناسان، خۆ هیدایەت بەزۆر نیە؟) جا ئەگەر خوا بیویستایە هەموو خەڵکی ناچار دەکرد کە هیدایەت وەرگرن (خوانەناسان وەنەبێت ژیانی دنیا بەخۆشی بەرنەسەر، بەڵکو) بەردەوام ئەوانەی کە بێباوەڕن بەڵای سەخت و ناخۆشیان تووش دەبێت بەهۆی ئەو کارو پیشەیەوە کە ئەنجامیان داوە، یاخود ئەو بەڵا سەختانە لە نزیکی ماڵەکانیانەوە دادەبەزێت و سەرهەڵدەدات، هەتا بەڵێنی خوا دێتە دی، بەڕاستی خوا پەیمانی ناشکێنێت و دەیهێنێتە دی.

(٣٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەگەر خوانەناسان گاڵتە دەکەن بە تۆ یان بە ئایینەکەی تۆ، خەفەت مەخۆ چونکە) سوێند بەخوا گاڵتەکراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆش، جا من ماوەیەك مۆڵەتمدا بەوانەی کە بێ باوەڕ بوون پاشان خەشم و قینی خۆمم لێگرتن، جا چۆن تۆڵەیەك بوو تۆڵەکەم؟ (لە مێژوو بپرسە و سەرنجی ئاسەواریان بدە)!

(٣٣) جا ئایا ئەو زاتەی کە سەرپەرشتیار کارو کردەوەی هەموو کەسێکە و دەزانێت چیان کردووە (وەکو پەرستراو و بتەکانی‌تر وایە کە خەڵکی هانا و هاواری بۆ دەبەن؟)، کەچی لەگەڵ گەورەیی و باڵادەستی ئەو پەروەردگارەدا نەفامان شەریکیان بۆ خوا بڕیارداوە، تۆیش بڵێ: ئادەی ناوی ئەو بت و هاوەڵانەم بۆ بنێن کە لە جیاتی خوا دەیانپەرستن؟ یاخود (بە هەموو عەقڵێکتانەوە) دەتانەوێت خوا ئاگادار بکەنەوە بەشتێك کە ئەو زاتە نایزانێت لە زەویدا؟!!، یان هەر ئەتانەوێت ئاگاداری بکەنەوە بەقسەی سەرزارەکیتان، نەخێر ڕاستی هەر ئەوەیە کە فێڵ و تەڵەکە و پیلانی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بۆیان ڕازێنراوەتەوە و لە ڕێبازی ڕاست وێڵ کراون، جا هەر کەس بەهۆی کارو کردەوەی خراپیەوە ڕێبازی خوا ون بکات، ئیتر کەس نیە هیدایەتی بدات.

(٣٤) ئەوانە هەر لە دنیادا تووشی سزایەکیان دەکەین، بێگومان سزای قیامەتیشیان سەختترە و هیچ کەس و هیچ شتێك نیە لە سزای سامناکی خوایی ڕزگاریان بکات و پەنایان بدات.

(٣٥) وێـــنەو نـــموونەی ئـەو بـەهەشتەی بـەڵێن دراوە بـە پارێزكاران (بێوێنە و رازاوەیە) چـەندەها رووبـار رەوان و جاریە (بەژێر درەختەكان و بە بەردەم كۆشكەكانیدا)، خواردن و خواردنەوەی (هەمەجۆر و هەمەرەنگی) بەردەوامە هاوڕێ لەگەڵ سێبەری خۆش و (هەوای سازگارو شـنەی شـەماڵدا) ئەوەیە سەر ئەنجامی ئەوانەی لەتورەیی خوا خۆیان پاراست، سەر ئەنجامی بێ باوەڕ و خوانەناسانیش ئاگری دۆزەخە.

(٣٦) دەستەیەك لەوانەی كە كتێبی ئاسمانیان پێ بـەخشیوون (شوێنكەوتەی حەق و راستین) دلخۆش و شادمان دەبن بـەو قورئانەی كە بۆ تۆ دابەزێنراوە، هەندێ گرۆ و دەستەی‌تریش هەیە ئینكاری هەندێكی دەكات.. پێیان بـڵێ: بـەڕاسـتی مـن فەرمانی ئەوەم پێ دراوە كە تەنها خوا بپەرستم و هیچ شەریك و هاوەڵیشی بۆ بریار نەدەم، هەر بۆ لای ئەو زاتەش خـەڵك بانگ بكەم، گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە.

(٣٧) هەر بەو شێوەیە (پێشتر كتێبی ئاسمانیان بە زمانی جۆراو جۆر رەوانە كردووە) قورئانمان وەكو داوەرێك بەعەرەبیەكی پاراو دابەزاندووە، سوێند بە خوا ئەگەر شوێنی ئارەزووەكانی ئەوان بكەویت، دوای ئەوەی زانستی و زانیاری تەواوت (لەلایەن خواوە) بۆ هات، ئەوە هیچ پشتیوان و پارێزەرێكت نابێت لە سزای خوا بتپارێزێت.

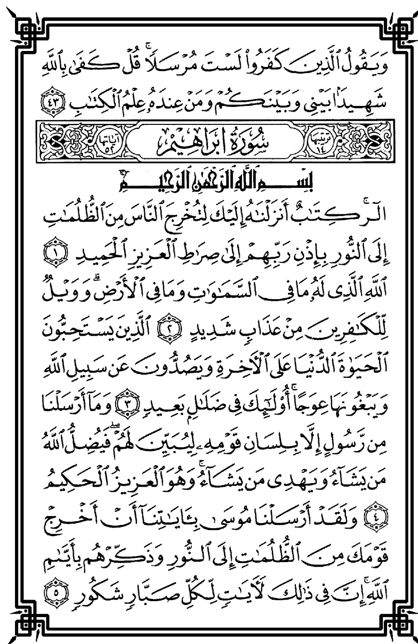
(٣٨) سوێند بە خوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانی ترمان رەوانە كردووە و هاوسەرو نەوەشمان پـێداون، هـیچ پێغەمبەرێكیش بۆی نەبووە بەویستی خۆی موعجیزە نیشان بدات ئەگەر ویستی خوای لەسەر نەبووبێت، بـۆ هەموو كارو رووداوێكیش بریارێكی تایبەت هەیە.

(٣٩) خوا ویستی نەمانی لەسەر هەرچیەك بێت، لەناوی دەبات و دەیكوژێنێتەوە، یـاندەیهێڵێتەوە و پـایەداری دەكات، سەرچاوەی تۆماركراوی هەموو رووداوەكان لای ئەو زاتەیە، (یاخود خوا ئایینە پێشووەكان لە مەیداندا ناهێڵێت و دواهەمین ئاین و بەرنامەی كە ئایینی ئیسلامە دەیچە سپێنێت و پایەداری دەكات).

(٤٠) جا ئەگەر هەندێ لە هەڕەشەكـانی خـۆمانیان بـۆ پـێش بـهێنین و نـیشانت بـدەین، یـاخود بـتمرێنین و سەرئەنجامی ئەوان نەبینیت، خەفەت مەخۆ چونكە تۆ تەنها گەیاندنی پەیامەكەت لەسەرە، لێپرسینەوەش لەسەر ئێمەیە.

(٤١) ئایا خوانەناسان نەیانبینیوە، ئێمە چۆن ئەم لاو ئەو لای زەوی كەم دەكەینەوە (دەسەڵاتی خـوانـە نـاسان ناهێڵین لە رۆژهەڵات و رۆژئاوای زەویدا، سەرەنجام بەرنامە و ئوممەتی میانەڕە و سەر دەخەین) و خوا هەر خۆیشی داوەریی دەكات و (گۆڕانكاریەكان تاوتوێ دەكات)، كەس ناتوانێت موحاسەبەی بكات و كـۆسپ و تەگەرە بهێنێتە رێی، ئەو زاتەش زۆر بەخێرایی هەموو شتێك تاوتوێ دەكات و لە هەمووان دەپرسێتەوە.

(٤٢) بێگومان خوانەناسانی پێش ئەمانیش پیلانیان گێڕا، بەمەرجێك پیلانەكانیان هەر هەمووی لای خوا روون و ئاشكرایە، دەزانێت هەر كەس چی دەكات و چی دەستپێشخەری دەكات، بێباوەڕو خوانە نـاسانیش لەئـایندەدا دەزانن كە سەرەنجامی ئەم جیهانە و ئەو جیهانیش بۆ كێ دەبێت...

(٤٣) ئەوانەی کـە کـافرو بـێ‌باوەڕن دەڵـێن: تـۆ ئـەی محمد ﷺ پێغەمبەرو رەوانـەکـراوی خـوا نـیت، لە وەڵامیاندا بڵێ: هەر خوا بەسە کە شایەت بێت لە نێوان منیش و ئێوەشدا، هەروەها ئەو کەسەش کـە شـارەزای قورئان و کتێبە ئاسمانیەکانە.

سورەتی (إبراهیم)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

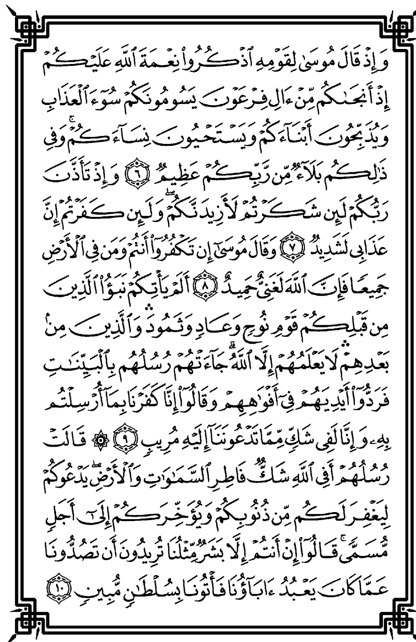
(١) سـەرنجی سـەرەتای سـورەتی (البـقرة) بـدە، ئـەم قورئانە کتێبێکە دامانبەزاندووە بۆت ئەی محمد ﷺ تا خەڵکی لە تـاریکیەکـانی (بـێ بـاوەڕی و نـەزانـی و سـەرلێشێواوی) دەربـهێنیت، بـەرەو نـوورو رێـبازی رۆشنایی ئیمان، بەویستی پەروەردگاریان بیانبەیت، تـا دەگەنە رێبازی راستی خـوای بـاڵادەست و شـایستەی سوپاسگوزاری.

(٢) ئەو خوایەی کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە هەر ئەو خاوەنیانە، هاوار و ئاهو ناڵە بۆ ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕن لە سزایەکی زۆر توندو تیژ...

(٣) ئەوانەی کە ژیانی دنیایان لا بە نرخترو خۆشەویستترە لەژیانی جیهانی دوایی، هەمیشە بەربەست دەخەنە بەر رێبازی خواو دەیانەوێت لە رێرەوی خۆی دەربچێت و بترازێت، (یاخود پەسەندە لایان، بەڵام بەمەرجێك لە خزمەت پلان و نەخشەی ئەواندا بێت) ئا ئەوانە لە گومراییەکی قووڵ و بێ سەرو بندا سەرگەردانن و دەمێننەوە.

(٤) ئێمە هیچ فرستادەیەکمان رەوانە نەکردووە تەنها بەزمانی قەومەکەی نەبێت، (یەکـێك بـووە لە خۆیان و بە زمانی ئەوان دواوە) تا هەموو شتێکیان بۆ روون بکاتەوە، ئینجا خوای گەورە ئەو کەسەی گومراکردووە کە ویستوویەتی (چونکە گوێی بۆ بانگەوازی حەق نەگرتووە)، ئەوەش کە ویستوویەتی هیدایەتی داوە (پەروەردگار پاڵپشتی ژیرو هۆشمەندانە)، هەر ئەو زاتەش باڵادەستە (ویستی ئـەو لە سەرروو هەموو ویستەکانەوەیە)، تەواو دانایە و (دەزانێت کێ شایستەی ئەو رەحمەتە بەنرخەیە).

(٥) سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە موسامان رەوانە کرد، هاوڕێ لەگەڵ موعجیزەی زۆردا (فـەرمانمان پێدا) کە قەوم و عەشرەتت لە تاریکیەکان رزگار بکەو بەرەو نوورو رووناکـی بـیانبە، رۆژەکـانی خوایان بهێنەرەوە یاد (ئەو رۆژانەی کە تۆڵەی لە بـێ بـاوەڕان سـەند و ئـیماندارانـی سـەرخست)، بێگومان ئا لەو بەسەرهاتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن، بۆ هەموو ئەو کەسانەی کە زۆر خۆگرن (لەکاتی تەنگانەدا)، زۆر سوپاسگوزاریشن (لەکاتی خۆشیدا).

(٦) (یادیان بهێنەرەوە) کاتێك موسا بە قەومەکەی وت: یادی نازو نیعمەتەکانی خوا بکەرەوە لەسەرتان، کاتێك لە دارو دەستەی فیرعەون رزگاری کردن کە بەناخۆشترین شێوە سزای دەدان، کوڕانی ئێوەیان سەر دەبری و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری)، بێگومان ئا لەو پێشهاتانەدا بەڵاو تاقی کردنەوەیەکی گەورە لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆتان ساز درابوو.

(٧) لە یادتان بێت کە: پەروەردگارتان بڕیاری داوەو سوێندی خواردوە: خەڵکینە ئەگەر سوپاسگوزارو شوکرانە بژێر بن، رزق و رۆزی و نازو نیعمەتتان بەسەردا دەڕژێنم و زیادی دەکەم، بەڵام: ئەگەر ناشوکرو سوپاس ناپەزێر بن، بەڕاستی ئەو کاتە ئیتر تۆڵە و سزای من زۆر بە ئازار دەبێت.

(٨) موسا وتی: خەڵکینە ئەگەر ئێوە و هەموو دانیشتوانی سەر زەوی بەگشتی خوانەناس و بێباوەڕ بن، ئەوە بێگومان هەر خۆتان زەرەر دەکەن، چونکە خوا هەر خۆی بێ نیازە و شایستەی سوپاسە.

(٩) باشە، ئایا هەواڵی قەومە پێشووەکانتان پێ نەگەیشتووە، قەومی (نوح و عاد و ثمود)، ئەوانەش کە لە دوای ئەوان هاتوون، تەنها خوا نەبێت کەس نازانێت چەندە بوون و چیان بەسەر هاتووە، ئەوانە فرستادەکانیان بە بەڵگەی زۆرەوە هاتن دووپاتیان دەکردەوە کە پێغەمبەری پەروەردگارن، کەچی خوانەناسان یان بەدەستیان ئاماژەیان دەکرد بۆ پێغەمبەران کە بێدەنگ بن، یاخود دەستیان دەبرد بۆ دەمی خۆیان و (دەیانکردە فیکە و هۆسە و گاڵتەجاڕی) و دەیانوت: بێگومان ئێمە باوەڕمان بەم پەیام و بەرنامەیە نیە کە بە ئێوەدا رەوانە کراوە، بەڕاستی ئێمە لە دوو دڵیەکداین کە خەڵکیش دەخاتە گومانەوە لەوەی کە ئێوە بانگەوازی ئێمەی بۆ دەکەن.

(١٠) پێغەمبەرانیان وتیان: باشە، ئاخر گومان لە چی دەکەن؟ ئایا لە خوای پەروەردگاردا گومان هەیە؟! بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی؟! ئەو زاتە بانگتان دەکات بۆ ئەوەی لێتان خۆش ببێت، بۆ ئەوەی لە هەڵەو گوناهەکانتان چاوپۆشی بکات و مۆڵەتیشتان دەدات تا کاتێکی دیاریکراو، کەچی (خوانەناسان روو بە پێغەمبەران) وتیان: ئێوە تەنها بەشەرن وەکو ئێمە (لەباتی سوپاسی خوا بکەن کە ئەوەندە ئادەمیزاد رێزدارە، نوێنەر لە خۆیان هەڵدەبژێرێت)، کەچی رەخنەیان گرت و وتیان: ئێوە دەتانەوێت رێگرو دژ بەوە بن کە باو و باپیرانمان دەیانپەرست (دەی ئەگەر راست دەکەن) بەڵگەیەکی ئاشکرامان بۆ بهێنن و نیشانمان بدەن؟!

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾ وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا ۚ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾ وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾ مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِن وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

(١١) پێغەمبەرانیان پێیان وتن: ئێمە تەنها بەشەرێکین وەکو ئێوە بەڵام خوا ویستی خێری بۆ هەرکەسێك ببێت لە بەندەکانی خۆی، منەت دەخاتەسەری (هەڵیاندەبژێرێ بۆگەیاندنی پەیامەپیرۆزەکەی)، ئێمە بۆمان نەبووە هیچ بەڵگە و موعجیزەیەکتان بۆ بهێنین مەگەر بە ویست و مۆڵەتی خوا، دەبا ئەوانەی کە ئیماندارن هەر پشت بەخوا ببەستن.

(١٢) پێغەمبەران وتیان: باشە؛ ئەوە ئێمە چیمانە و بۆچی پشت بە پەروەردگاری مەزن نەبەستین، لەکاتێکدا کە ئەو زاتە هیدایەت و رێنموویی کردووین بۆ هەموو رێگەو رێبازێکی چاك و بەسوود، مەرج بێت لە بەرامبەر ئەو هەموو ناخۆشی و ئازارەوە کە ئێوە بۆ ئێمەتان پێش هێنا، خۆگرو بەئارام بین، دەبا ئەوانەی کە پشتیوانیان پێویستە هەر پشت بەخوا ببەستن.

(١٣) ئەوانەش کە بێباوەڕ بوون بەپێغەمبەرانی خۆیانیان وت: (ئەگەر کوڵ نەدەن) بەراستی لە وڵاتمان دەرتان دەکەین، یان دەبێت بێنەوە ریزی ئاینەکەی ئێمە، ئەوسا پەروەردگاریان پەیامی بۆ ناردن کە: دڵنیابن ئێمە ستەمکاران (بەم زووانە) لەناو دەبەین و دەیانفەوتێنین...

(١٤) بێگومان نیشتەجێتان دەکەین لەو وڵاتەدا لە دوای ئەوان، ئەوەش بۆ هەموو ئەو کەسانەیە کە لە وەستانیان لە بەردەم دەسەڵاتی مندا دەترسن و لە هەڕەشەکانی من بیم و ترسیان هەیە.

(١٥) ئەوسا ئیتر پێغەمبەران داوای سەرکەوتنیان لە پەروەردگاریان کردو هەموو زۆردارو ستەمکارو سەرسەخت و دڵ ڕەشێك نائومێد و مایەپووچ بوو.

(١٦) (هەریەك لەوانە) لە داهاتوودا دۆزەخ چاوەڕێیەتی و تیایدا کێم و زووخاوی دەرخوارد دەدرێت...

(١٧) جا هەریەك لەو تاوانبارانە ئەو کێم و زووخاوە بەناچاریی دەخواتەوەو بەئاسانی بۆی قوت نادرێت، مەرگیش لە هەموو لایەکەوە هێرشی بۆ دەهێنێت، کەچی ناشمرێت، لەوەودواش سزاو ئازاری هەمەجۆرو ناخۆش و گران یەخەی بەرنادات.

(١٨) نموونەی ئەوانەی کە باوەڕیان نەهیناوە بەپەروەردگاریان، کردەوەکانیان وەکو خۆڵەمێشێك وایە کە رەشەبایەکی سەخت لە رۆژێکی گەردەلوودا بەتوندی لێی بدات، (بێگومان) لەو هەوڵ و کۆششەی کە داویانە هیچیان دەست ناکەوێت، ئا ئەوەیە ئەو گومراییەی کە لە حەق و راستیەوە دوورە وسەرلێ شێواوییەکی بێ ستورە.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ ۚ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾ وَبَرَزُوا۟ لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ ٱلضُّعَفَٰٓؤُا۟ لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوٓا۟ إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنتُم مُّغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ ۚ قَالُوا۟ لَوْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ لَهَدَيْنَٰكُمْ ۖ سَوَآءٌ عَلَيْنَآ أَجَزِعْنَآ أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ ﴿٢١﴾ وَقَالَ ٱلشَّيْطَٰنُ لَمَّا قُضِىَ ٱلْأَمْرُ إِنَّ ٱللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ ٱلْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِىَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَٰنٍ إِلَّآ أَن دَعَوْتُكُمْ فَٱسْتَجَبْتُمْ لِى ۖ فَلَا تَلُومُونِى وَلُومُوٓا۟ أَنفُسَكُم ۖ مَّآ أَنَا۠ بِمُصْرِخِكُمْ وَمَآ أَنتُم بِمُصْرِخِىَّ ۖ إِنِّى كَفَرْتُ بِمَآ أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ ۗ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾ وَأُدْخِلَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَٰمٌ ﴿٢٣﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِى ٱلسَّمَآءِ ﴿٢٤﴾

(١٩) ئایا نەتبینیوە و نەتزانیوە کە خوا ئـاسمانەکـان و زەوی لەسەر بنچینەی حەق و راستی بەدیهێناوە، ئـەگـەر بـیەوێت ئەوە ئێوە لەناودەبات و ناتانهێڵێت و کەسانی تـازە دەهـێنێتە کایەوە...

(٢٠) ئـەو گـۆڕانکـاری و ئـەو جـۆرە شـتانە لای خـوای بەدەسەڵات گران نیە و زۆر ئاسانە.

(٢١) (ئەو رۆژی کە قیامەت بەرپا دەبێت) هەمووان لەبەردەم دەسەڵاتی خوادا دەردەکەون، ئینجا لاوازو بـێ‌دەسەڵاتەکـان (ئەوانەی کوێرانـە شـوێن مـلهوڕو سـتەمکاران کـەوتبوون) دەڵێن: بەوانەی کە خۆیان بەزل و گەورە دانابوو، بێگومان خۆ ئێمە شوێن ئێوە کەوتبووین (ئێمە گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری ئێوە بووین!)، جا ئایا ئـێوە ئـەمرۆ نـاتوانـن هـەوڵێك بـدەن تائەندازەیەك سزای خوا لەسەرمان کەم ببێتەوە، لە وەڵامیاندا وتیان: ئەگەر خوا هیدایەتی ئێمەی بدایە، ئێمەش هیدایـەتی ئـێوەمان دەدا، (ئـەڵبەت روون و ئـاشکرایـە کـەئەوانـە بـە دەسەڵاتدارو بێ دەسەڵاتیانەوە لە دنیادا نەك هیدایەتیان نەدەویست بەڵکو دژی دەوەستان و پیلانیان دەگێڕا، ئیتر چۆن خوای گەورە هیدایەتی ئەوجۆرە کەسانە دەدات، خۆ هیدایەت بەزۆر نیە) ئێستەش بۆ ئێمە چـوونیەکـە، هاوارو ئاهو ناڵە بکەین، یان دان بەخۆدا بگرین، چارمان نیە و رزگار بوونمان ئەستەمە.

(٢٢) (کاتێ هەمووشت تەواودەبێت بەهەشتیەکان دەچنە بەهەشتەوە و دۆزەخیەکان دەخرێنە دۆزەخەوە) شەیتان (بەفەرمانی خوا) دێتە قسەو (روو بـە پـەیرەوانـی) دەڵـێت: بـەڕاسـتی خـوا بـەڵێنی راست و دروسـتی پـێ ڕاگەیاندبوون منیش بەڵێنی درۆو نادروستم پێدان و توانیم گومراتان بکەم و لە ڕێبازی راست وێڵتان بکـەم، وەنەبێت من هیچ زۆرو دەسەڵاتێکم بەسەر ئێوەدا هەبووبێت، جگە لەوەی (بەوەسوەسەوخەتەرەو خەیاڵ) بانگم کردن (بۆ خوانەناسی و تاوان) ئێوەش بەدەممەوە هاتن و بەقسەتان کردم، ئیتر سەرزەنشت و لۆمەی من مەکەن، بەڵکو سەرزەنشت و لۆمەی خۆتان بکەن (کە ئاوا گێلانە، بێ بیر کردنەوە بەقسەتان کردم، ئەمرۆ) من ناتوانم بە هاناو هاواری ئێوەوە بێم، ئێوەش ناتوانن بە هاناو هاواری منەوە بێن، بێگومان من باوەڕم نەبوو بەوەی کە جاران منتان کردبوو بەشەریکی خوا بەڕاستی ئەمرۆ ستەمکاران سزای زۆر بەئێش دەدرێن.

(٢٣) (لەولاشەوە) ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێنابوو، کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجام دابوو بەرەو بـەهەشت بەڕێ کران، چەندەها رووبار بەژێر درەختەکان و بەبەردەم کۆشکەکانیدا دەڕوات، لەوجێگەو ڕێگـە خـۆشەدا ژیانی هەمیشەیی و بەردەوام دەبەنە سـەر بـەفەرمان و رەزامـەندی پـەروەردگاریان و چـاك و چـۆنیان لەو بەهەشتەدا ـ سڵاوکردنە ـ

(٢٤) ئایا نەتانبینیوە و نەتانزانیوە چۆن خوا نموونە دەهێنێتەوە بەگوفتاری چاك و پاك، کە وەك درەختی چاك و بەردار وایە، رەگی بەتوندی داکوتاوە لە زەویدا، لق و پۆپەکانیشی بەئاسماندا بڵاوبۆتەوە.

تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينِۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ٱجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ ٱلْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْـَٔاخِرَةِ ۖ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾ ۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ بَدَّلُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا۟ قَوْمَهُمْ دَارَ ٱلْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ ﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلُّوا۟ عَن سَبِيلِهِۦ ۗ قُلْ تَمَتَّعُوا۟ فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى ٱلنَّارِ ﴿٣٠﴾ قُل لِّعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ ﴿٣١﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلْفُلْكَ لِتَجْرِىَ فِى ٱلْبَحْرِ بِأَمْرِهِۦ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلْأَنْهَٰرَ ﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ﴿٣٣﴾

(٢٥) ئەو درەختە هەموو كات و دەمێك بەرو بوومی (پاك و جوان و بێگەردی) دەبەخشێت بە ویستی پەروەردگاری، جـا خوای پەروەردگار ئەم نموونانە دەهێنێتەوە بۆ خەلكی، بەلكو یاداوەری وەرگرن (لە ڕاستیدا دین و بەرنامەی خوادرەختێكی ئاوا پیرۆزە، ڕەگ و ریشالی خێر بەخشە، چونكە خاكی زەوی لە داماڵێن دەپارێزێت، لق و پۆپی بەسوودە، سێبەر دەكـات، گـەڵاوگوڵی بـۆ داوو دەرمـان و مـاڵات، بـەرو بـوومی بـۆ ئادەمیزاد، باڵندەكان پـەئاوازی خـۆش لەسـەری دەخـوێنن و تەسبیحات دەكەن و دلخۆشمان دەكەن؛ ئۆكسجین دەبەخشێت... هتد).

(٢٦) نموونەی قسـەو گـوفتاری پـیس و نـاپوختیش وەكـو درەختی زڕو پیس وبێ سوود وایە، كە هەلكێشرابێت و لەسەر رووكاری زەوی فرێ درابێت، بە هیچ بارێكدا خۆی نەگرێت (بۆ سووتاندن نەبێت بۆ هیچیتر چاك نیە، ئەم نـموونەیەش ئاماژەیە بۆ هەموو سەرگەردانیەك كە لە دنیادا خێر نەداتەوە، لە قیامەتیشدا ریسوایی لە دوابێت).

(٢٧) ئەوانەشكە باوەڕیان هێناوە، خوای گەورە پایەداریان دەكات لەسەر گوفتاری بەجێ و دروستیان لە ژیانی دنیادا، لە سەرەمەرگ و لە قیامەتیشدا، (باوەڕی دامـەزراو فـریایان دەكـەوێت و) گـوفتاریان ڕێك و پـێك و دامەزراو دەبێت و بە ئیمانەوە دەمرن، لەولاشەوە هەر ئەو خوایە ستەمكاران گومرا دەكات و ئەوەی پەروەردگار بیەوێت هەر ئەوە پێش دێت و دەكرێت (دور لەهەمووناوادی وستە مێك).

(٢٨) ئایا سەرنجی ئەوانە نادەیت كە نازو نیعمەتەكانی خوایان بە حەرام گێڕاوە (بۆ گوناهو خـراپـە بـەكـاری دەهێنن) و بوونەتە هۆی سەرگەردانی و تیاچوونی قەومەكەی خۆیان.

(٢٩) (ئەوانە) سەرئەنجام دەچنە ناو دۆزەخ، كە جێگەیەكی زۆر ناخۆشە بۆ نیشتەجێ بوون.

(٣٠) خوانەناسان هاوەڵ و شەریكیان بۆ خوا بڕیاردا، بۆ ئەوەی خەڵك وێڵ بكەن لە بەرنامەو ئاین و ڕێبازی خوا، پێیان بڵێ: ڕابوێرن و ژیان بەسەربەرن، چونكە بەڕاستی سەرئەنجامتان بەرەو دۆزەخە.

(٣١) (ئەی محمد ﷺ) بەو بەندانەم كە باوەڕیان هێناوە بڵێ: با نوێژەكانیان بەچاكی ئەنجام بدەن و لەو رزق و ڕۆزیەی كە پێمان بەخشیوون ببەخشن بەنهێنی (بۆ ئەوەی ریاو ڕووپامایی تـێكەڵ نـەبێت) و بـەئاشكرا (بـۆ هاندانی كەسانیتر)، پێش ئەوەی ڕۆژێك بێت نە كڕینی تیادایە، نە فرۆشتن (تا بەهۆی پارەو سامانەوە خۆتان دەرباز بكەن) نە دۆستایەتیشی تێدایە (تا دۆستان و هاوەڵان هەولێك بدەن).

(٣٢) خوا ئەو زاتەیە كە ئاسمانەكان و زەوی بەدیهێناوە، لە ئاسمانەوە بارانی باراندووە و بەهۆیەوە بەروبوومی لەناخی زەوی بۆ ئێوە دەرهێناوە، هەروەها كەشتی لە دەریادا بۆ ئێوە بار هێناوە تا بەفەرمانی ئەو زاتە بـروات (بەسەریەوە، هەر خوایە بەدیهێنەری ئەو مادانەی كە كەشتی لێ دروست دەكرێت، هەر ئەو زاتەیە بەدیهێنەری وزەو ئاوو هەوا... هتد)، هەروەها ڕووبارەكانیشی بۆ ڕام كردوون (كە جۆرەها سوودیان هەیە).

(٣٣) خۆرو مانگیشی بۆ ڕام هێناون و لە چەرخ و خولدان، شەو و ڕۆژیشی بۆ خزمەتگوزاری ئێوە ڕام هێنا.

وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ ۚ وَإِن تَعُدُّوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآ ۗ إِنَّ ٱلْإِنسَـٰنَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَـٰذَا ٱلْبَلَدَ ءَامِنًا وَٱجْنُبْنِى وَبَنِىَّ أَن نَّعْبُدَ ٱلْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ ۖ فَمَن تَبِعَنِى فَإِنَّهُۥ مِنِّى ۖ وَمَنْ عَصَانِى فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾ رَّبَّنَآ إِنِّىٓ أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِى بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ ٱلْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱجْعَلْ أَفْـِٔدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهْوِىٓ إِلَيْهِمْ وَٱرْزُقْهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ رَبَّنَآ إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ ﴿٣٨﴾ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى ٱلْكِبَرِ إِسْمَـٰعِيلَ وَإِسْحَـٰقَ ۚ إِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾ رَبِّ ٱجْعَلْنِى مُقِيمَ ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ ٱلْحِسَابُ ﴿٤١﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱللَّهَ غَـٰفِلًا عَمَّا يَعْمَلُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ ٱلْأَبْصَـٰرُ ﴿٤٢﴾

(٣٤) لە هەرچی شتێك داواتـان كـردبێت و پـێویستتان بێت، پێی بـەخشیوون، خـۆ ئـەگـەر نـازو نـیعمەت و بەخششەكانی خوا ژمـارە بكـەن، نـاتوانـن بـیانژمێرن (بەڵكو یەك نیعمەت ناژمێردرێت، ئەوەندە لق و پـۆپی لێ دەبـێتەوە)، بـەراسـتی زۆربـەی ئـینسانەكـان زۆر ستەمكارو خوانەناس و سپڵەن.

(٣٥) (بەیاد بێنە) كاتێك ئـیبراهـیم نـزای كـردو وتـی: پەروەردگارا، باڵی هێمنی و ئاسایش بكێشە بەسەر ئەم شارو وڵاتەداو خۆم و نەوەكانیشم بـپارێزە لەوەی كـە بتەكان بپەرستین.

(٣٦) پەروەردگارا، بەڕاسـتی ئـەو بـتانە زۆر كـەسیان گومرا كردو، زۆر خەڵكیان سەرلێشێواو كرد، جا ئەوەی شوێنی من بكەوێت و بەگوێی من بكات، ئەوە بێگومان لە پەیرەوانی منە، ئەوەش كە لێم یـاخی دەبـێت، ئـەوە بێگومان تۆ زۆر لێخۆش بوو میهرەبانیت.

(٣٧) پەروەردگارا بەراستی من هەندێ لە وەچە و خێزانم لە دۆڵێكی وشكی بێ كشتو كاڵدا جێنشین كرد؛ لە پاڵ ماڵە پیرۆزەكەتدا، لە پاڵ (بیت الحرام) دا، پەروەردگارا، بۆیە لێرە نیشتەجێم كـردن تـا بەچاكی نوێژو خواپەرستی ئەنجام بدە، جا داواكارم دڵی هەندێك لەو خەڵكە كەمەندكێش بكەیت بۆ لایان و لە رزق و رۆزی جۆراو جۆر بەهرەمەندیان بكەیت، بۆئەوەی سوپاسگوزاریی بكەن.

(٣٨) پەروەردگارا، بەڕاستی تۆ دەزانیت چی دەشارینەوە و چی ئاشكرا دەكەین (لە كارو كردەوەمان) و هیچ شتێك لە زەوی و لە ئاسماندا لە خوای گەورە پەنهان نابێت.

(٣٩) سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی كە لە تەمەنی پیریدا ئیسماعیل و ئیسحاقی پـێ بـەخشیم، بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و نزایە. (لەكاتو ساتی خۆیدا گیرای دەكات).

(٤٠) پەروەردگارا، خۆم و نەوەكانم بگێڕە لەو كـەسانەی كـە ئـەنجامدەری نـوێژ بـین بـەچاكـی، پەروەردگارا، دوعاو نزام گیرا بكە.

(٤١) پەروەردگارا، لە خۆم و دایك و باوكم و ئیمانداران خۆش ببە، لەو رۆژەدا كە لێپرسینەوە بەرپا دەبێت.

(٤٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) واگومان مەبە كـە خـوا بـێ ئـاگـایە لەو كـاروكردەوەیەی ستەمكاران دەیكەن، بەراستی (جاری واهەیە) خوا سزاكەیان دوا دەخات بۆ رۆژێك كە چاوەكانیان تیایدا ئەبڵەق دەبێت (جـاری وایش هـەیە هـەر لە دنـیادا سـتەمكاران ریسـوا دەكـات و تـۆڵەیان لێدەسێنێت و لەناویان دەبات).

مُهۡطِعِينَ مُقۡنِعِي رُءُوسِهِمۡ لَا يَرۡتَدُّ إِلَيۡهِمۡ طَرۡفُهُمۡۖ وَأَفۡـِٔدَتُهُمۡ هَوَآءٞ ﴿٤٣﴾ وَأَنذِرِ ٱلنَّاسَ يَوۡمَ يَأۡتِيهِمُ ٱلۡعَذَابُ فَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ رَبَّنَآ أَخِّرۡنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٖ قَرِيبٖ نُّجِبۡ دَعۡوَتَكَ وَنَتَّبِعِ ٱلرُّسُلَۗ أَوَلَمۡ تَكُونُوٓاْ أَقۡسَمۡتُم مِّن قَبۡلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٖ ﴿٤٤﴾ وَسَكَنتُمۡ فِي مَسَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَتَبَيَّنَ لَكُمۡ كَيۡفَ فَعَلۡنَا بِهِمۡ وَضَرَبۡنَا لَكُمُ ٱلۡأَمۡثَالَ ﴿٤٥﴾ وَقَدۡ مَكَرُواْ مَكۡرَهُمۡ وَعِندَ ٱللَّهِ مَكۡرُهُمۡ وَإِن كَانَ مَكۡرُهُمۡ لِتَزُولَ مِنۡهُ ٱلۡجِبَالُ ﴿٤٦﴾ فَلَا تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ مُخۡلِفَ وَعۡدِهِۦ رُسُلَهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٞ ذُو ٱنتِقَامٖ ﴿٤٧﴾ يَوۡمَ تُبَدَّلُ ٱلۡأَرۡضُ غَيۡرَ ٱلۡأَرۡضِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُۖ وَبَرَزُواْ لِلَّهِ ٱلۡوَٰحِدِ ٱلۡقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَتَرَى ٱلۡمُجۡرِمِينَ يَوۡمَئِذٖ مُّقَرَّنِينَ فِي ٱلۡأَصۡفَادِ ﴿٤٩﴾ سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٖ وَتَغۡشَىٰ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ ﴿٥٠﴾ لِيَجۡزِيَ ٱللَّهُ كُلَّ نَفۡسٖ مَّا كَسَبَتۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ ﴿٥١﴾ هَٰذَا بَلَٰغٞ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُواْ بِهِۦ وَلِيَعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ وَلِيَذَّكَّرَ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ﴿٥٢﴾

(٤٣) ئەوکاتە بە پەلە و شپرزییەوە دێن، سەریان بەرز کردۆتەوە، لە ترس و سامناکی چاویان ناتروکێت، دڵە راوکێیانەو دڵ و دەروونیان بەتاڵە و هیچ حاڵی نین.

(٤٤) ئەی محمد ﷺ خەڵك بترسێنە و بێداریان بکەرەوە لەو رۆژەی کە سزاو ئازار یەخەیان پێ دەگرێت، جا ئەوانەی کە ستەمیان کردووە دەڵێن: پەروەردگارا بۆ ماوەیەکی کەم و نزیك مۆڵەتمان بدە تا بەدەم بانگەوازە کەتەوە بچین و شوێنی پێغەمبەران بکەوین، (بەڵام تازە کار لە کار ترازاوەو گەرانەوە ئەستەمە، بۆیە پێیان دەوترێت) مەگەر کاتی خۆی سوێندتان نەدەخوارد کە دنیا بەردەوامەو ئێوە تیاچوونتان نابێت؟!

(٤٥) ئێوە کاتی خۆیشی نیشتەجێ بوون لە ماڵ و حاڵ و شوێنی ئەوانەدا کە ستەمیان لە خۆیان کردو (رێگەی ئیمان و خواناسیان نەگرت) بۆتان دەرکەوت کە چیمان پێکردن و چیمان بەسەرهێنان، نموونە و باسی زۆریشمان بۆ هێناونەتەوە (دەربارەی سەرئەنجامیان).

(٤٦) بێگومان (خوانەناسان) پیلان و تەڵەکەی خۆیانیان گێرا، فێڵ و فری زۆریان کرد، بەڵام هەموو پیلان و فێڵیان لای خوا ئاشکراو دیارە (بەسەر خۆیاندا دەیشکێنێتەوە) هەرچەندە پیلان و فێڵیان کێوەکانیش لە بن بهێنێت.

(٤٧) کەواتە، وا حساب مەکە (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) خوای گەورە بەڵێنی خۆی بۆ پێغەمبەران ناباتە سەر (بەسەرخستن و مانەوەی بەرنامەیان لە دنیاداو سەرفرازی هەمیشەییان لە بەهەشتی بەریندا) چونکە بەراستی خوا باڵادەستە و خاوەنی تۆڵەیە (لە ستەمکارو خوانەناسان).

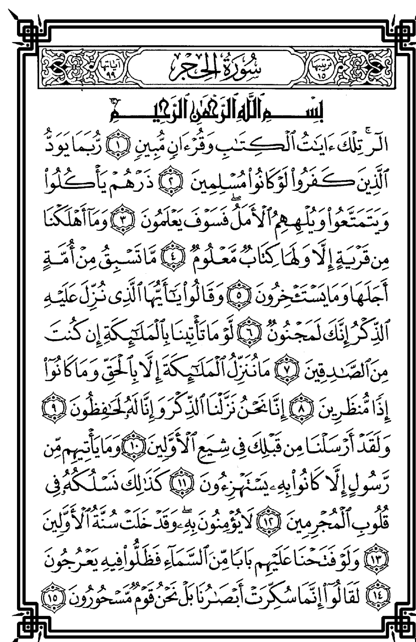
(٤٨) رۆژێك دێت کە ئەم زەویە دەگۆرێت بە زەویەکی ترو هەروەها ئاسمانەکانیش دەگۆرێن بە شێوەو شێوازێکی تر، هەموو خەڵکیش بەدەروەن و ئامادەن لە بەردەم دادگای خوای تاك و تەنهاو بەدەسەڵات و خەشمگیر لە کافران.

(٤٩) لەو رۆژەدا تاوانباران و گوناهکاران دەبینیت کۆت و زنجیر کراوەتە دەست و پێ وگەردنیان و بەیەکەوە بەستراون.

(٥٠) کراسەکانیان لە قەترانە (کە ماددەیەکی رەشی بۆن ناخۆشە و بەخێراییش دەسووتێت) و بڵێسەی ئاگریش رووخساریانی داپۆشیوە (زۆر لە سەغڵەتیدان).

(٥١) (ئەم تۆڵەسەندنە لە ستەمکاران) بۆ ئەوەیە کە خوا پاداشتی هەر کەسێك بەگوێرەی ئەوەی کردوویەتی بداتەوە، چونکە بەراستی خوای گەورە بەخێرایی لێپرسینەوەکان ئەنجام دەدات.

(٥٢) ئەم (قورئانە) راگەیاندنێکە بۆ خەڵکی بەگشتی تا بەهۆیەوە وریا بکرێنەوە و ئامۆژگاری پێ وەربگرن، بۆ ئەوەی بزانن و دڵنیابن ئەو زاتە خوایەکی تاك و تەنهایە، (هەروەها بۆ ئەوەشە کە) خاوەن بیرو هۆشەکان یاداوەری وەربگرن و تێفکرن (لە هەوڵی ئەوەدا بن خۆیشیان و خەڵکیش لە سزای دۆزەخ رزگار بکەن).

سوره‌تی (الحجر)

به‌ناوی خوای به‌خشنده و میهره‌بان

(١) سـه‌رنجی سـه‌ره‌تای سـوره‌تی (البـقرة) بـده، ئـه‌و ئایه‌تانه‌ی له‌م سووره‌ته‌دا هاتووه چه‌ند ئـایه‌تێکی ئـه‌و قورئانه روون و ئاشکرایه‌یه.

(٢) (له ئاینده‌یه‌کی نزیکدا) کافرو بێباوه‌ران ئاواته‌خواز ده‌بن که خـۆزگه مـوسڵمان بـوونایه، خـۆزگه ئـیماندار بوونایه.

(٣) (ئه‌ی محمد ﷺ، ئه‌ی ئـیماندار) جـارێ وازیـان لێ بهێنه با بخۆن و رابوێرن و هیواو ئاواتیان سه‌ر گه‌رم و بێ ئاگایان بکات، سه‌ره‌نجام خـۆیان ده‌بـیننه‌وه (چـیان به‌سه‌ردێت).

(٤) هیچ شارو شارۆچکه‌یه‌کمان وێران نه‌کردووه که له‌و کاته‌دا نامه‌و کتێبێکی دیاری کراوی نه‌بوو‌بێت.

(٥) هیچ میلله‌ت و گه‌لێك پـێش کـاتی دیـاری کـراوی له‌ناوبردنی خۆی ناکه‌وێت و (هه‌رگیز) دواش ناکه‌وێت له واده‌ی خۆی (هه‌موتاك و هه‌موکۆمه‌ڵێك ده‌بێ سه‌رزه‌وی به‌جێ بهێڵن).

(٦) (خوانه‌ناسان به‌گاڵته‌وه به پێغه‌مبه‌ریان ﷺ) ده‌وت: ئه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که قـورئان دابـه‌زێنراوه‌تـه سه‌رت تۆ شێتی!!...

(٧) ئه‌وه بۆچی فریشته‌ت بۆ نه‌هێناین ئه‌گه‌ر تۆ له ده‌سته‌ی راستگۆیانیت (تا شایه‌تی له‌سه‌ر راستی تۆ بده‌ن)!

(٨) (خوای گه‌وره‌ش بۆ به‌رپه‌رچدانه‌وه‌یان ده‌فه‌رموێت) ئێمه فریشته دانابه‌زێنین ته‌نها بۆ چه‌سپاندنی حه‌ق و پشتگیری راستی نه‌بێت، ئه‌و کاته‌ش (که دابه‌زین، خوانـه‌ناسان) مـۆڵه‌ت نـادرێن و (له‌نـاو ده‌برێن).

(٩) به‌راستی هه‌ر ئێمه قورئانمان دابه‌زاندووه و هه‌ر ئێمه‌ش پارێزگاری ده‌که‌ین و (نایه‌ڵین ده‌سـتی خیانه‌تکار هیچ جۆره ده‌ستێکی تێ بخات و هه‌موو هه‌وڵێك بۆ ده‌ستکاری کردنی نه‌زۆکه).

(١٠) سوێند به‌خوا ئێمه پێغه‌مبه‌رانمان پێش تۆ ره‌وانه کردووه، بۆ سه‌ر گه‌ل و هۆزو میلله‌تانی پێشوو (هیچ هۆزوگه لێك فه‌رامۆش نه‌کراوه).

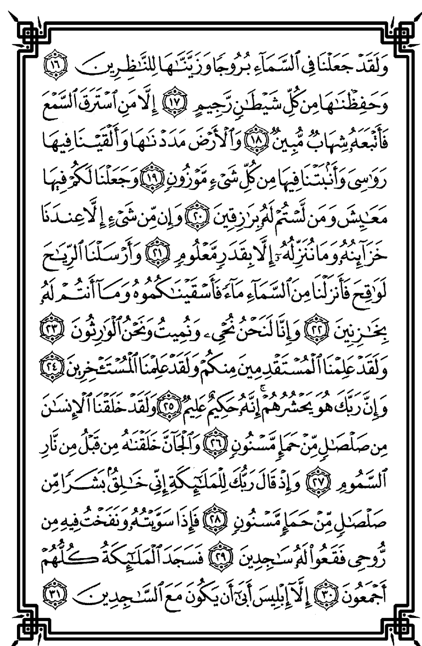
(١١) خوانه‌ناسان هیچ پێغه‌مبه‌رێکیان بۆ نه‌هاتووه که گاڵته‌یان پێ نه‌کردبێت.

(١٢) ئا به‌و شێوه‌یه ئێمه قورئان ده‌ده‌ین به‌گوێ و دڵی تاوانباران و تاوانکـارانـدا (تـا بـه‌ڵگه بـێت له‌سه‌ریان).

(١٣) له‌کاتێکدا ئه‌وان هه‌ر باوه‌ری پێ ناهێنن و هه‌ر له‌سه‌ر به‌رنامه‌ی پێشینان ده‌رۆن.

(١٤) (ئه‌و بێ باوه‌رانه) ئه‌گه‌ر ده‌روازه‌یه‌کیان له ئاسمانه‌وه بـۆ بکـه‌ینه‌وه تـا پـیادا سـه‌ربکه‌ون و تێپه‌ربن و (نهێنی دروستکراوانی ئێمه ببینن، هه‌رباوه‌ر ناهێنن)...

(١٥) به‌ڵکو هه‌ر ده‌ڵێن: چاوبه‌ستمان لێکراوه، یاخود ئێمه که‌سانێکی جادوو لێکراوین!!

وَلَقَدۡ جَعَلۡنَا فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا وَزَيَّنَّٰهَا لِلنَّٰظِرِينَ ﴿١٦﴾ وَحَفِظۡنَٰهَا مِن كُلِّ شَيۡطَٰنٖ رَّجِيمٍ ﴿١٧﴾ إِلَّا مَنِ ٱسۡتَرَقَ ٱلسَّمۡعَ فَأَتۡبَعَهُۥ شِهَابٞ مُّبِينٞ ﴿١٨﴾ وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيۡءٖ مَّوۡزُونٖ ﴿١٩﴾ وَجَعَلۡنَا لَكُمۡ فِيهَا مَعَٰيِشَ وَمَن لَّسۡتُمۡ لَهُۥ بِرَٰزِقِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِن مِّن شَيۡءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَآئِنُهُۥ وَمَا نُنَزِّلُهُۥٓ إِلَّا بِقَدَرٖ مَّعۡلُومٖ ﴿٢١﴾ وَأَرۡسَلۡنَا ٱلرِّيَٰحَ لَوَٰقِحَ فَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَسۡقَيۡنَٰكُمُوهُ وَمَآ أَنتُمۡ لَهُۥ بِخَٰزِنِينَ ﴿٢٢﴾ وَإِنَّا لَنَحۡنُ نُحۡيِۦ وَنُمِيتُ وَنَحۡنُ ٱلۡوَٰرِثُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا ٱلۡمُسۡتَقۡدِمِينَ مِنكُمۡ وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا ٱلۡمُسۡتَـٔۡخِرِينَ ﴿٢٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحۡشُرُهُمۡۚ إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٞ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ ﴿٢٦﴾ وَٱلۡجَآنَّ خَلَقۡنَٰهُ مِن قَبۡلُ مِن نَّارِ ٱلسَّمُومِ ﴿٢٧﴾ وَإِذۡ قَالَ رَبُّكَ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي خَٰلِقُۢ بَشَرٗا مِّن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ ﴿٢٨﴾ فَإِذَا سَوَّيۡتُهُۥ وَنَفَخۡتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُواْ لَهُۥ سَٰجِدِينَ ﴿٢٩﴾ فَسَجَدَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمۡ أَجۡمَعُونَ ﴿٣٠﴾ إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰٓ أَن يَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ ﴿٣١﴾

(١٦) سوێند بەخوا ئێمە لە ئاسماندا چەند خولگەیەکی گەورەمان بەدی هێناوە بۆ ئەستێرەکان و رازاندوومانەتەوە بۆ ئەوانەی کە بە وردی تەماشای دەکەن (تا گەورەیی دەسەڵاتی پەروەردگاریان بۆ دەربکەوێت).

(١٧) هەروەها پاراستوومانە لە (پیلان و دەست درێژی) هەموو شەیتانێکی رەجم کراو و نەفرین لێکراو.

(١٨) مەگەر شەیتانێك لە خۆیبایی بێ‌و بەرز ببێتەوە و بە هەواڵێك بزانێت و بیدزێت، ئەوسا خێرا پارچە ئاگرێکی ئاشکرای بۆ دەکشێت و تەفر و تونای دەکات.

(١٩) زەویشمان راخستووە، چیاو کێوەکانمان لەسەر داناوە، لە هەموو جۆرە رووەك و بەرو بوومێکمان تیایدا رواندووە بەشێوەیەکی رێك و پێك و بەئەندازەی پێویست و دیاری کراو.

(٢٠) لەسەر زەویشدا بژێوی رۆژانەمان بۆ ئێوە دابین کردووە، هەروەها بۆ ئەوانەش کە ئێوە ناتوانن رۆزیان بۆ دابین بکەن.

(٢١) هەرچی هەیە (لە بەهرەو نازو نیعمەتەکان) گەنجینەکانی لای ئێمەیە، ئێمەش بەئەندازەیەکی دیاریکراو لەکاتی لەباردا دەیبەخشین.

(٢٢) (یەکێك لە بەخششەکانی خوا ئەوەیە) ئێمە شنەبامان ناردووە کە پیتێنەری رووەك و دارو درەختە، هەروەها بارانمان لە ئاسمانەوە باراندووە و ئێوەی پێ تێراو دەکەین (سەرەڕای کشتوکاڵ و زیندەوەران) بێ ئەوەی ئێوە ئەو ئاوانەتان زەخیرە کردبێت (ئێمە لە ژێر زەویدا بۆمان دابین کردوون، بەهۆی کانی، یاخود بیرەوە دەستتان دەکەوێت‌و لە وشکە سالیدا سودی لێوەردەگرن).

(٢٣) بەڕاستی هەر ئێمە ژیان دەبەخشین و مردنیش پێش دەهێنین، سەرئەنجام هەر ئێمەش خاوەنی هەموو جیهانین.

(٢٤) سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین لە پێشینانی ئێوە، هەروەها ئاگادارین لە نەوەکانی داهاتوویش.

(٢٥) بەڕاستی پەروەردگاری تۆ هەر خۆی هەمووان کۆ دەکاتەوە و هەر ئەو زاتەش تەواو داناو زانایە.

(٢٦) سوێند بەخوا ئێمە سەرەتا ئینسانمان لە قوڕێکی وشك دروست کرد کە پێشتر قوڕێکی رەشباو و ترشاو بوو.

(٢٧) جنۆکەیشمان پێشتر لە ئاگرێکی بەتین دروست کرد کە بەوردیلە کونەکاندا تێدەپەڕێت.

(٢٨) یادی ئەوە بکەرەوە کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی وت: بەراستی من دروستکاری بەشەرێکم لە قوڕێکی وشك کە پێشتر قوڕێکی رەشباو و ترشاو بوو.

(٢٩) جا کاتێك رێك و پێك و تەواوم کرد، لەو رۆحە تایبەتیەی کە من (بەدیهێنەری ئەوم)، پێمبەخشی، ئەوە هەمووتان کرنووشی بۆ بەرن (کرنووشی رێزو بەفەرمانی خوا).

(٣٠) ئینجا فریشتەکان (فەرمانی پەروەردگاریان بەجێ هێناو) هەموویان بەگشتی کرنووشی رێزیان بود.

(٣١) جگە لە ئیبلیس (شەیتانی گەورە) سەرپێچی کرد کە لەگەڵ کرنووش بەراندا بێت.

قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ لَمۡ أَكُن لِّأَسۡجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقۡتَهُۥ مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ ﴿٣٣﴾ قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٞ ﴿٣٤﴾ وَإِنَّ عَلَيۡكَ ٱللَّعۡنَةَ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ ﴿٣٦﴾ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ ﴿٣٧﴾ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ ﴿٣٩﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ ﴿٤١﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ ﴿٤٢﴾ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوۡعِدُهُمۡ أَجۡمَعِينَ ﴿٤٣﴾ لَهَا سَبۡعَةُ أَبۡوَٰبٖ لِّكُلِّ بَابٖ مِّنۡهُمۡ جُزۡءٞ مَّقۡسُومٌ ﴿٤٤﴾ إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾ ٱدۡخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنۡ غِلٍّ إِخۡوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٖ مُّتَقَٰبِلِينَ ﴿٤٧﴾ لَا يَمَسُّهُمۡ فِيهَا نَصَبٞ وَمَا هُم مِّنۡهَا بِمُخۡرَجِينَ ﴿٤٨﴾ ۞ نَبِّئۡ عِبَادِيٓ أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلۡعَذَابُ ٱلۡأَلِيمُ ﴿٥٠﴾ وَنَبِّئۡهُمۡ عَن ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ ﴿٥١﴾

(٣٢) ئەوسا خوا فەرمووی: ئەی ئیبلیس ئەوە بۆ لەگەڵ کرنووش بەراندا نیت؟!

(٣٣) شەیتان لە وەڵامدا وتی: من ئەوەندە (نزم و بچوك) نەبووم کرنووش بەرم بۆ بەشەرێك کە تۆ دروستت کردووە لە قوڕێکی وشك کە پێشتر قوڕێکی رەشباو و ترشاو بووە؟!

(٣٤) خوا فەرمووی: (چونکە لە فەرمانی من سەرپێچیت کرد، دەبێت لەم شوێنە نەمێنیت، کە بەهەشتە یان ئاسمان) کەواتە دەرچۆ لێرە چونکە بەراستی تۆ نەفرین لێکراویت.

(٣٥) بێگومان نەفرینی خوات بەردەوام لەسەرە هەتا رۆژی دوایی و قیامەت.

(٣٦) شەیتان وتی: پەروەردگارا، مۆڵەتم بدە هەتا ئەو رۆژەی هەمووان زیندوو دەکرێنەوە.

(٣٧) تارۆژی کاتە دیاریکراو و زانراوەکە (لای خوا).

(٣٨) خوای گەورە فەرموی: تۆ لە مۆڵەت پێدراوانیت...

(٣٩) ئیبلیس (بەبوغزو کینەو حەسادەتەوە) وتی: پەروەردگارم، مادەم بەهۆی ئەم ئینسانەوە منت سەر لێشێواو کرد، شەرت بێت لە زەویدا هەموو گوناهو لادان و تاوانێکیان لاجوان و شیرین بکەم و هەر هەموویان سەر لێشێواو و سەرگەردان بکەم...

(٤٠) بێجگە لە بەندە پوختە و دڵسۆزەکانی خۆت نەبێت (چونکە دڵیان بە باوەڕ بە تۆو یادی تۆ ئاوەدانە، هەوڵ و کۆششی من بۆ وێڵ کردنیان ناکامە).

(٤١) خوای گەورە فەرمووی: ئا ئەوە رێگەو رێبازێکی راست و دروستە هەر بۆ لای من دێت و هەر من چاودێری دەکەم. (کە رێگەو رێبازو بەرنامەی پێغەمبەرانە).

(٤٢) بەراستی بەندەچاك و پاکەکانی من بە تۆ فریو نادرێن و تۆ هیچ دەسەڵاتێکت نیە بەسەریاندا، جگە لەوانەی کە شوێنت دەکەون لە سەرکەش و یاخی و سەرگەردانەکان. (ئەوانەی دەبنە ئەڵقە لە گوێی تۆ).

(٤٣) بێگومان دۆزەخیش بەڵێنگای هەر هەموو ئەوانە بەگشتی. (کە تیایدا کۆ دەکرێنەوە).

(٤٤) حەوت دەروازەی گەورەی هەیە، هەر دەروازەیەکیشی چەند دەرگاو چەند بەشێکە کە دەستەی دۆزەخیان، بەگوێرەی تاوان و گوناهیان راپێچ دەکرێن بۆ ناوی. (تا تێیدابۆ هەمیشە بمێیننەوە).

(٤٥) (لەولاشەوە) بەراستی خواناس و پارێزکاران لەناو باخەکانی بەهەشت و کانیاوە سازگارەکاندان.

(٤٦) پێیان دەوترێت: فەرموون بچنە ناوی بەسەلامەتی و سەلامەتان لەسەر بێت، ژیانی پڕ لە ئاسوودەیی تیادا بۆ هەمیشەو هەتاهەتایی بەرنە سەر.

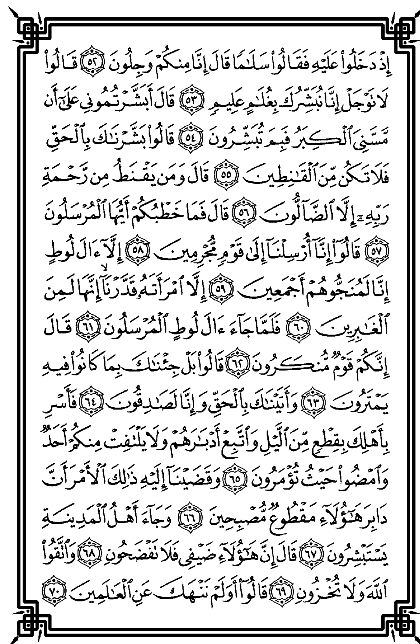
(٤٧) لەکاتێکدا هەرچی کینەو بوغزە لە دڵ و دەروونیاندا دەرمان کێشاوەو ئەو بەختەوەرانە برای یەکترن و لەسەر کورسی و قەنەفە رازاوەکان لە بەرامبەر یەکەوە دانیشتون (لە بەیەکگەیشتنەوەیەکی پرسۆزو خۆشەویستیدا، تەماشای یەکتردەکەن و سەلام لە یەکتر دەکەن و سوپاس و ستایشی پەروەردگار دەکەن).

(٤٨) هیچ جۆرە بێ تاقەتی و بێزاری و ناخۆشی و پەستیەك دووچاریان نابێت و هیچ کات ئەوان لەو بەهەشتە دەرناکرێن. (بەڵکو خوای گەورە مژدەی خاوەندارێتی هەمیشەیی پێداون).

(٤٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ هەواڵ بدە بە بەندەکانم کە هەر من بەراستی لێبووردەی میهرەبانم (بۆ باوەڕداران).

(٥٠) بێگومان هەر سزاو تۆڵەی منیش، سزاو ئازارێکی زۆر بەئێشە (ئامادەم کردووە بۆ سەرکەش و یاخیەکان).

(٥١) هەروەها هەواڵیان بدەرێ دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم. (کە کوتوپڕ بوون بە میوانی).

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَٰمًا قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾ قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِيَ ٱلْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾ قَالُوا بَشَّرْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْقَٰنِطِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِۦٓ إِلَّا ٱلضَّآلُّونَ ﴿٥٦﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾ قَالُوٓا إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾ إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَآ إِنَّهَا لَمِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا جَآءَ ءَالَ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ ﴿٦٢﴾ قَالُوا بَلْ جِئْنَٰكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾ وَأَتَيْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ﴿٦٤﴾ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ وَٱتَّبِعْ أَدْبَٰرَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ وَٱمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾ وَقَضَيْنَآ إِلَيْهِ ذَٰلِكَ ٱلْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾ وَجَآءَ أَهْلُ ٱلْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِى فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾ وَٱتَّقُوا ٱللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾ قَالُوٓا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٧٠﴾

(٥٢) کاتێك کتوپڕ خۆیان کرد بەماڵداو وتیان: سڵاو (ئیبراهیم دوای وەڵامدانەوەی سڵاوەکەیان) وتی: (ئێوە کێن؟) بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین!!...

(٥٣) فریشتەکان وتیان: مەترسە، لەراستیدا (ئێمە لەلایەن خواوە رەوانە کراوین)وە مژدەی (لە دایك بوونی) کوڕێکی زۆر زانات پێ دەدەین.

(٥٤) ئیبراهیم وتی: ئایا مژدەم دەدەنێ لەکاتێکدا کە ئاوا پیری یەخەی پێگرتووم!... جا بەچی مژدەی دەدەنێ؟!

(٥٥) فریشتەکان وتیان: بەڕاستی مژدەت دەدەینێ، نەکەیت لەو کەسانە بیت کە نائومێدن (لە بەخششەکانی خوا).

(٥٦) ئیبراهیم وتی: جا داخۆ کێ نائومێد دەبێت لە رەحمەت و بەخششەکانی پەروەردگاری، مەگەر کەسانێك کە گومراو سەرگەردانن.

(٥٧) (ئینجا دوای ئەوەی دڵنیابوو لێیان) وتی: ئەی فریشتە نێرراوەکان چ کارێکی گرنگتان بە دەستەوەیە؟! (جگە لەم مژدەیە)

(٥٨) فریشتەکان وتیان: بەراستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر قەوم و هۆزێکی زۆر تاوانبار...

(٥٩) بەڵام خانەوادەی لوط هەموویان رزگار دەکەین. (لە تیاچوون).

(٦٠) جگە هاوسەرەکەی، بەراستی بریارمانداوە ئەویش لە ریزی تیاچووەکاندا بمێنێتەوە چونکە بێباوەڕە.

(٦١) ئینجا (دوای ئەوەی ئیبراهیمیان بەجێ هێشت، فریشتەکان بەرەو شارەکەی لوط رۆیشتن) کاتێك ئەو فرستادانە هاتنە ناو خانەوادەی لوط...

(٦٢) پێی وتن: (داوای لێبوردن دەکەین، جەنابتان کێن؟) بەراستی ئێوە کەسانێکی نەناسراون...

(٦٣) دوای ئەوەی فریشتەکان خۆیان پێناساند وتیان: دڵت هیچ نەکات بەڵکو ئێمە هاتووین بۆ لای تۆ بۆ ئەوەی ئەو هەڕەشانەی تۆ دەتکردو ئەو بێ رەوشتانە گومانیان لێدەکرد، بیهێنینە دی...

(٦٤) ئەمرۆ ئیتر بۆ بەرپاکردنی ئەو راستیە هاتووین و بێگومان راستیش دەڵێین...

(٦٥) بەشێکی شەو بمێنێت خۆت و خانەوادەت دەرچن و تۆ دوایان بکەوە، با هیچ کامتان ئاوڕ نەداتەوە، برۆن بەرەو ئەو شوێنەی کە فەرمانتان پێ دەدرێت. (تا ئێوە رزگاربن‌و بەدرەوشتان تیابچن).

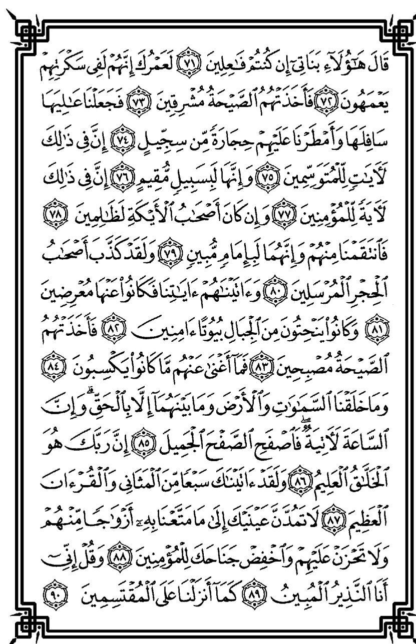
(٦٦) ئەوسا ئیتر ئێمە نیگامان نارد بۆلای ـ لوط ـ وئاگادارمان کرد کە بریارمانداوە لەکاتی بەرەبەیاندا دوای ئەوانە براوە و دەیاریان نەماوە و هەمووتیاچوون.

(٦٧) کەچی خەڵکی ناپوخت و بێ رەوشتی ئەو شارە (زانیان بە میوانە بەرێزەکان) هاتن (بەگرمەو گاڵەوە و)مژدەی ناپوختیان بەیەکتری دەدا!

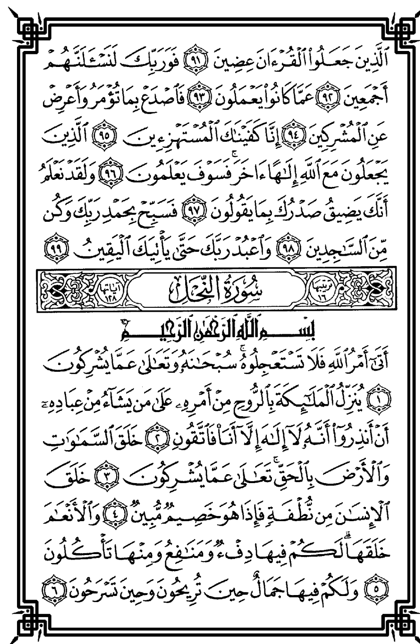
(٦٨) لوط وتی: بەراستی ئەوانە میوانی منن و حەیای من مەبەن، شەرمەزارم مەکەن و ئابرووم مەبەن.

(٦٩) لە خوا بترسن و ریسوام مەکەن (لە شەرواڵ پیسی کۆڵ بدەن).

(٧٠) (شەرواڵ پیس و ناپوختەکان) وتیان: ئایا رێگری ئەوەمان لێ نەکردیت کە حەقی کەست نەبێت و بەرگری لە کەس نەکەیت!

(٧١) لوط وتی: ئا ئەوانە (ئافرەتانی شار) هەموو وەك كچی منن (ئەگەر دەتانەوێت ئەوانەتان لێ مارە دەكەم، تا ئارەزووی خۆتان لەڕێگەی دروستی خۆیەوە ئەنجام بدەن) ئەگەر ئامادەن.
(٧٢) (ئەی محمد ﷺ) سوێند بەگیانی تۆ ئەوانە لە سەرخۆشی خۆیاندا بۆ گوناه لەسەرگەردانیدا دەتلانەوە.
(٧٣) ئەوسا ئیتر هەر لە بەرەبەیاندا دەنگە سامناكەكە و بوومەلەرزەیەك یەخەی پێگرتن...
(٧٤) ئینجا شارەكەمان ژێرەو ژوور كردو بە بەردی سەنگگڵ بەرد بارانمان كردن.
(٧٥) بێگومان ئا لەو بەسەرهاتەدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەیە بۆ كەسانێك كە پەند و ئامۆژگاری وەرگرن.
(٧٦) بێگومان ئەو شارە وێرانە دەكەوێتە سەرە ڕێیەكی بەردەوامی كاروانچیانەوە (نیشانەی خەشم و قینی خوایە لە بێ ڕەوشتان، تا خەڵكی تێفكرن).
(٧٧) بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا بەڵگە و نیشانەیەكی روون و ئاشكرا دەردەكەوێت بۆ ئیمانداران (كە هێزو دەسەڵاتی پەروەردگاریان بێ سنوورە و لەكاتی لەباردا دەیخاتە كارو شارو دێهاتی خوانەناسان و بێ ڕەوشتان كاول دەكات).
(٧٨) دانیشتوانی باخچە و باخ و باخاتەكانیش (وەكو و قەومی لوط) ستەكار بوون.
(٧٩) ئێمە تۆڵەمان لەوانیش سەند، هەردوو شوێنەوارەكە بەئاشكرا دیارن (چیمان بەسەر هێناون).
(٨٠) سوێند بەخوا دانیشتوانی (حجر) یش بڕوایان بە بەرنامەی پێغەمبەران نەكرد (حجر: شوێنێكە لە نێوان تەبوك و مەدینەدا، قەومی ثەمود، تیایدا ژیاوە)
(٨١) ئێمە نیشانەو بەڵگەكانی خۆمانمان پێبەخشین كەچی ئەوان گوێیان پێنەداو پشتیان تێكرد.
(٨٢) ئەوانە لە چیاكاندا خانووبەرەیان دەتاشی و، بەئاسوودەییەوە ژیانیان تێدا دەبردە سەر.
(٨٣) ئەوانیش دەنگێكی سامناك و بوومەلەرزەیەكی سەخت یەخەی پێگرتن لە بەرەبەیاندا.
(٨٤) ئەو كارو كردەوەی كە دەیانكرد فریایان نەكەوت و (لە تۆڵەی خوایی نەیپاراستن).
(٨٥) ئێمە ئاسمانەكان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە دروستمان كردووە، بەمەبەستی چەسپاندنی حەقو ڕاستی. (هیچ شتێك لە دروست كراوان بێ مەبەست نیە، هیچ شتێك بێ ئامانج نیە...)، بەڕاستی ڕۆژی قیامەتیش بەڕێوەیە و هەر دێت و تۆ (ئەی پێغەمبەر، ئەی ئیماندار) بەشێوازێكی جوان چاوپۆشی بكە و لێبووردە بە (لە ڕەفتاری نادروستی نەفامان).
(٨٦) بەڕاستی پەروەردگاری تۆ هەر خۆی بەدیهێنەرێكی شارەزاو زاناو لێزانە.
(٨٧) سوێند بێت ئەی پێغەمبەر ﷺ ئێمە حەوت ئایەتمان پێداویت (كە بریتی‌یە لە سوورەتی فاتحە) هەروەها قورئانی گەورە و مەزنیشمان پێ بەخشیوویت.
(٨٨) جا تۆ نەكەیت چاوەكانت ببریتە ئەو كەسانەی كە لە هەندێك نازو نیعمەتی دنیا بەهرەوەرمان كردوون، خەفەت مەخۆ لێیان (كاتێك دەبینیت شوێنی حەق ناكەون)، باڵی بەزەییت نەوی بكە بۆ ئیمانداران (واتە خۆشت بوێن و بەسۆز بە بۆیان).
(٨٩) بڵێ: بەڕاستی من بێدار خەرەوەیەكی ئاشكراو دیارم (ئەگەر سەركەشی بكەن سەرئەنجامی سامناك چاوەڕێتانە).
(٩٠) هەروەك كتێبی ئاسمانیمان دابەزاندە سەر بەش بەشكەران (كە مەبەست جوولەكەو گاورە، باوەڕ بەهەندێكی دەكەن و پەیرەوی هەندێكی ناكەن، یاخود بەشێكی زۆریان دەستكاری كردووە).

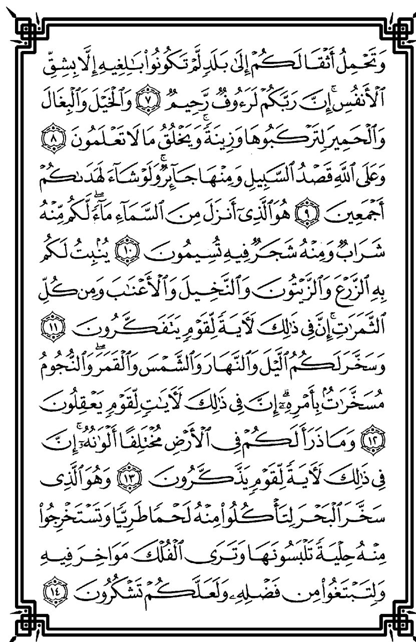

(٩١) ئـەوانـەی رایـان دەربـارەی قـورئان جـۆراوجـۆرە، بەهەندێکی باوەڕیان هەیەو، هەندێکی نـاچێتە مـێشکیانەوە، یاخود هەندێکی پەیرەوی دەکەن و هەندێکی پەیرەوی ناکەن.
(٩٢) سوێند بەپەروەردگارت پـرسیار لەهـەموویان دەکـەین بەگشتی (لە بیروباوەڕی هەموویان دەکۆڵینەوە)...
(٩٣) لەو کارو کردەوانەش کە جاران دەیانکرد.
(٩٤) هەر فەرمانێکت پـێدراوە (ئـەی مـحمد ﷺ بـە رێك و پێکی) ئـەنجامی بـدەو گـوێ مـەدە بـە بـوختان و رەفـتاری موشریك و هاوەڵگەران.
(٩٥) ئـێمە تـۆ دەپـارێزین (لە شـەڕو پـیلانی) گـاڵتەچی و گاڵتەجاران.
(٩٦) ئەوانەی لەگەڵ خوای گەورەدا خوایەکی‌تر بریار دەدەن، جا لە ئایندەدا هەموو راستیەکیان بۆ روون دەبێتەوەو دەیزانن.
(٩٧) سوێند بە خوا ئێمە چاک دەزانین کە بەراستی دڵـی تـۆ تەنگ دەبێت بەو گوفتارە نابەجێیەی کە خوانەناسان دەیڵێن.
(٩٨) (جا لە هەموو کاتێکدا، بەتایبەت لەکاتی دڵ تـەنگیدا) تەسبیحات و سوپاس و سـتایشی پـەروەردگارت بکـە و لە ریزی سوژدە بەراندابە.
(٩٩) بەردەوامیش پەروەردگارت بپەرستە هەتا مردن یەخەت پێدەگرێت (ئەو کاتە ئیتر بەیەك جاریی رزگارت دەبێت لە هەموو ناخۆشیەکان).

سورەتی (النحل)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) فەرمانی خوا بەرێوەیە و واگەیشت، پەلەی لێمەکەن و پەلەتان نەبێت، پاکی و بڵندی بۆ ئەو زاتەیە لەوەی کە هاوەڵگەران دەیکەنە هاوەڵ و شەریك بۆ ئەوزاتە بێ شەریك و هاوتایە.
(٢) پەروەردگار، خۆی فریشتەکان بەرەحمەت و ژیانەوە (کە وەحی ئاسمانیە) دەنێرێت بۆ هەرکەس بیەوێت لە بەندەکانی (کە پێغەمبەرانن)، فەرمانیان پێدەدات کە: خەڵکی بێدار بکەنەوە لەوەی کە بەراسـتی جگـە لە مـن خوایەکی‌تر نیە، لەبەر ئەوە لە خەشم و قینم خۆتان بپارێزن (چونکە لەو کەسانە خۆش نـابم کـە غـەیری مـن دەپەرستن).
(٣) (ئەو زاتە) ئاسمانەکان و زەوی لەسەر بنچینەی حەق و راستی دروست کردووە، بەرز و بڵندە لەوەی کـە (نەفامان) شەریك و هاوبەشی بۆ بریار بدەن.
(٤) ئادەمیزادیشی لەتاکە نوتفەیەك بەدیهێناوە، کەچی ئەو، دوای ماوەیەك کە خۆی ناسیوە بووەتە دوژمنێکی ئاشکرا (بێ ئەوەی هیچ خراپەیەکمان بۆی بووبێت جگە لە چاکە).
(٥) ماڵاتیشی دروستکردووە بۆ خزمەتی ئێوە، (لە خوری و موو پـێستیان جـۆرەها پـۆشاك و رایـەخ دروست دەکەن) کە گەرمیتان پێ دەبەخشێت (لە سەرماو سۆڵەدا)، هەروەها جۆرەها سوودی‌تری لێ وەردەگرن لە شیرو گۆشتەکەشی دەخۆن...
(٦) کاتێك ماڵاتەکان دەهێننەوە لە ئێوارانداا (بەتێری و شیرەوە)، لە بەرەبەیانەکانیشدا کە لە ماڵ دەریان دەکەن، دیمەنێکی جوانتان بۆ دەنوێنن (دەروونی ئیماندار دەخرۆشێنن، بەجیاوازی شـێوازو قـەبارەو دنگ و رەنگ و یاری و گەمەیان).

(٧) هەندێك لەو ماڵاتانە بارو کەل و پەلی سەنگینتان هەڵدەگرن بۆ و لات و شوێنێک کە ئێوە دوایزەحمەت و ماندوو بوونێکی زۆر نەبێت پێی نەدەگەیشتن، بەڕاستی پەروەردگارتان زاتێکی زۆر بەسۆزو میهرەبانە (بۆ نەوەکانی ئادەم).

(٨) هەروەها چەندەها جۆری ئەسپ و ماین و هێسترو گوێدرێژی بۆ بەدیهێناون تا بۆ سواریو گواستنەوە بەکاری بهێنن، سەرەڕای دیمەنی قەشەنگیان (بەتایبەت ئەسپ و ماین، کە لە سەردەمی زانستی و تەکنۆلۆژیادا هەر بەکار دێن) و شتی تریش دروست دەکات کە ئێستە ئێوە نایزانن (ئەم ئاماژە قورئانیە، هەموو هۆیەکانی گواستنەوەی ئاسمانی و دەریایی و زەمینی دەگرێتەوە کە ئادەمیزاد پەی پێ بردووە و پەی پێدەبات، چونکە ئادەمیزاد خۆی و زانیاری و زانستەکەی و کەرەستە خاوەکان، هەر هەمووی بەخششی خوای بەدیهێنەری تواناو زانایە).

(٩) روونکردنەوەی رێبازی راست و بەرنامەی دروست لەسەر خوایە (دەبێت وریا بن) هەندێك رێبازی لارو چەوت و نارێکیش هەیە، خۆ ئەگەر بیویستایە هیدایەتی هەر هەمووتانی دەدا بەگشتی (سەرپشکی نە دەکردن، بەڵام رێزی لێناون، ئازادی پێ بەخشیون).

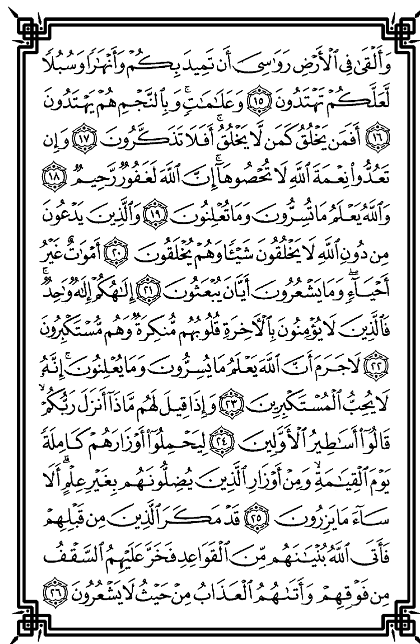
(١٠) پەروەردگار ئەو زاتەیە کە لە ئاسمانەوە بارانتان بۆ دەبارێنێت کە لێی دەخۆنەوە، هەروەها تێکەڵ بە جۆرەها شەربەت و شلەمەنیش دەیخۆنەوە و دەبێتە هۆی روان و گەشەکردنی درەخت و گژوگیاو ماڵاتی تیادا دەلەوەڕێنن.

(١١) هەر بەو بارانە خوایگەورە جۆرەها کشتوکاڵ دەهێنێتە بەرهەم بۆتان، هاوڕێ لەگەڵ زەیتون و خورماو جۆرەها ترێ، لە هەموو جۆرە بەروبوومێکیتریش (جۆرەها سود وەردەگرن)، بەڕاستی ئا لەوەدا بەڵگەو نیشانەی تەواو هەیە بۆ کەسانێك کە بیربکەنەوە.

(١٢) هەروەها شەوو رۆژو خۆرو مانگی بۆ ئێوە رام هێناوە، ئەستێرەکانیش بەفەرمانی ئەو زاتە رام هێنراون، بە ڕاستی ئا لەو دیاردەو دروست کراوانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك کە عەقڵ و ژیریان بخەنەکار.

(١٣) هەروەها شتی زۆرو جۆراو جۆرو هەمەڕەنگی لە زەویدا بۆ بەدیهێناون، کە بەڕاستی ئا لەوەشدا بەڵگە هەیە بۆ کەسانێك کە یاداوەری وەردەگرن. (بەچاوی دڵ بۆ شتەکان دەڕوانن).

(١٤) هەر ئەو زاتەیە کە دەریای بۆ بار هێناون تا گۆشتی تەڕو تازەی لێ بخۆن، تا لە ناویدا جۆرەها گەوهەرو مرواری دەربهێنن و لە دەست و ملی بکەن، هەروەهاکەشتیەکان دەبینیت دەریا لەت دەکەن، تا فەزڵ و بەخششیتری پەروەردگار بەدەست بهێنن، بۆ ئەوەی سوپاسگوزاریش بکەن.

(١٥) هەر خوا لەسەر رووکاری زەوی چیاکانی چەسپاندووە تا لەنگەری بگرێت و ئێوە نەلەرزێنێت و لارتان نەکاتەوە و ژێرەو ژوور نەبن، هەروەها چەم و رووبار و ڕێگەوبانی تیادا بەدیهێناوە، بۆ ئەوەی ڕێ دەرکەن و بەمەرامی خۆتان بگەن.
(١٦) هەروەها نیشانەی زۆرو زەبەندەی لە زەویدا دابین کردووە (وەکو کەژو کێوەکان و، چەم و ڕووبارەکان و بەرزی و نشێوەکان، تا ون نەبن، لە شەوگاریشدا) بەهۆی ئەستێرەکانەوە خەڵکی ڕێی خۆیان دەربکەن.
(١٧) (باشە ئەی هۆشمەندەکان) ئایا ئەو زاتەی ئەم هەموو دروستکاوە سەر سوڕهێنەرانەی بەدیهێناوە، وەکو ئەو کەسە وایە کە ناتوانێت هیچ بەدی بهێنێت، ئایا ئەوە بۆ لێکی نادەنەوە و یاداوەری وەرناگرن؟
(١٨) خۆ ئەگەر بێن و بتانەوێت نازونیعمەتەکانی خوا بژمێرن، بۆتان ناژمێردرێت (لە ئەندامەکانی دەرەوەو ناوەوەی خۆتان و ئەو رزق و ڕۆزیانەی کە دەیخۆن و ئەو پۆشاك و رایەخ و ناوماڵەی بەکاری دەهێنن... هتد، سەرەرای هەزاران هەزار دروستکراوانی‌تری دیارو نادیار لە جیهانی ماددە و ڕووەك و گیاندارو... هتد)، سەرەرای کەم سوپاسیتان لەو هەموو نازو نیعمەتە بێ‌شومارە) بەراستی خوای پەروەردگار هەر لێخۆش بوو میهرەبانە.
(١٩) هەروەها ئەو خوایە دەزانێت چی دەشارنەوە و چیش دەردەخەن و ئاشکرای دەکەن لە (گفتوگۆو نیەت و کارو کردەوەتان هیچ شتێك لەو زاتە پەنهان نیە).
(٢٠) ئەو بت و کەس و شتانەی کە هاواریان لێ دەکەن و دەیانپەرستن جگە لە خوا، هیچیان پێ دروست ناکرێت، لەکاتێکدا کە خۆیان دروست دەکرێن.
(٢١) ئەوانە مردوون و زیندوو نین، هەستیش ناکەن کەی خۆیان و خەڵکی زیندوو دەکرێنەوە. (بۆ لێپرسینەوە).
(٢٢) ئەو پەروەردگارەی ئێوە (کە حەق وایە هەر ئەو بپەرستن) خوایەکی تاك و تەنهایە، جا ئەوانەی باوەڕیان بە قیامەت نیە دڵەکانیان هەمیشە ئینکاری هەموو ڕاستیەك دەکات، لەکاتێکدا ئەوانە خۆیان بەگەورە دەزانن و فیزدەکەن‌و خۆیان بەزل دەزانن.
(٢٣) شتێکی ڕاستەو گومانی تێدانیە کە خوای گەورە ئاگایە بەوەی پەنهانی دەکەن و دەیشارنەوە، بەوەش کە دەری دەخەن و ئاشکرای دەکەن، بەڕاستی ئەو زاتە ئەو کەسانەی خۆش ناوێت کە لووت بەرزەو خۆ بەگەورە دەنوێنن.
(٢٤) خۆ ئەگەر بە (بێ‌باوەڕان) بوترێت: ئەوە پەروەردگارتان چی دابەزاندووە؟! ئەوە (بێ شەرمانە) دەڵێن: چیرۆك و داستانی کۆن و خەیاڵیی پێشینانە!!
(٢٥) ئەوانە دەبێت لە ڕۆژی قیامەتدا کۆڵی گوناهو تاوانی خۆیان بەتەواوی هەڵگرن، هەروەها لەگوناهی ئەوانەش هەڵدەگرن کە گومرایان کردوون بێ زانستی و زانیاری (بێ ئەوەی لە کۆڵ و باری ئەوان کەم بێتەوە)، ئاگاداربن! چەند خراپ و ناشرینە ئەوبارە گرانەی کە هەڵی دەگرن (چ گیرێکیان خواردوە).
(٢٦) بێگومان پێش ئەمانیش (خوانەناسانی) پێشوو پیلانیان گێڕا (دژ بەئایینی خوا)، خوای بەدەسەڵاتیش کۆشك و تەلارو نەخشەیانی لە بن و بێخ دەرهێنا، سەقفەکەشی لە سەرەوە دارمان بەسەریانداو لە شوێنێکەوە بەڵاو سزا یەخەی پێگرتن کە هەستیان پێ نەدەکردو بەتەمای نەبوون (ئەڵبەتە ئەم هەرەشەیە پیلانگێڕانی هەموو سەردەمێك دەگرێتەوە، خوای گەورە لەکات‌و ساتی خۆیدا نەخشەکانیان پوچ دەکاتەوە).

ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تُشَٰٓقُّونَ فِيهِمْ ۚ قَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ إِنَّ ٱلْخِزْىَ ٱلْيَوْمَ وَٱلسُّوٓءَ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٧﴾ ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ ۖ فَأَلْقَوُا۟ ٱلسَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوٓءٍ ۚ بَلَىٰٓ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ فَٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾ ۞ وَقِيلَ لِلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۚ قَالُوا۟ خَيْرًا ۗ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ ٱلْءَاخِرَةِ خَيْرٌ ۚ وَلَنِعْمَ دَارُ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾ جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآءُونَ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْزِى ٱللَّهُ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾ ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ ۙ يَقُولُونَ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمُ ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ أَمْرُ رَبِّكَ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا عَمِلُوا۟ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

(٢٧) لەوەودواش، لە رۆژی قیامەتدا خوا ئەو پیلانگێرانە خەجاڵەت و ریسوا دەكات و پێیان دەڵێت: كوان و لەكوێن هاوەڵەكانم؟ ئەوانەی كە دژایەتی سەرسەختتان دەكرد لە بارەیانەوە، (ئیمانداران) ئەوانەی كە زانیاری و زانستی خواناسیان پێدراوە دەڵێن: بەراستی ئەمرۆ سەرشۆڕی و خەجاڵەتی و نەهامەتی و سزا لەسەر بێ باوەڕانە.

(٢٨) ئەوانەی كە فریشتەكان لە سەرەمەرگدا گیانیان دەكێشن، لەكاتێكدا كە بەردەوامن لەسەر ستەم لە خۆیان (بەهۆی بێباوەڕی و یاخی بونیانەوە) ئینجا بەناچاری تەسلیمن و دەڵێن: ئێمە هیچ گوناهو هەڵەیەكمان نە كردووە، فریشتەكان دەڵێن: نەخێر وا نیە (ئەوە ئێوە لە بیرتان كردووە) ئەگینا بەراستی خوا ئاگادارو زانایە بەهەموو ئەو كارو كردەوانەی كە دەتانكرد و ئەنجامتان دەدا.

(٢٩) كەواتە لە دەروازەكانی دۆزەخەوە بچنە ژوورەوەو بۆ هەمیشەیی و نەبڕاوەش تیادا بن، ئای كە جێگە و رێگەی خۆ بەزل زانەكان ناخۆش و نالەبارو ناسۆرە.

(٣٠) لەولاشەوە بەو كەسانە دەوترێت كە خواناسی و پارێزكاریان كردووە: پەروەردگارتان چی رەوانە كردووە؟ چ بەرنامە و كتێبێكی دابەزاندووە؟، هەمووان دەڵێن: خێرو بەرەكەت، (بۆ هەردوو جیهان)، بۆ ئەو كەسانەی كە لەم جیهانەدا چاكەیان كردووە، چاكە دێتەوە رێیان، بێگومان جێگە و رێگەی ئەو جیهان خۆشترو چاكترو سازگارترو پڕ لە نازو نیعمەتترە (هەر بەراورد ناكرێت لەگەڵ دنیادا) ئای كەچەندە جێگە و رێگە و كۆشك و تەلاری خواناس و پارێزكاران سازگارو خۆش و جوان و رازاوەیە....

(٣١) (ئەو جێگە و رێگەیە) باخەكانی بەهەشتی ـ عەدنە ـ بەختەوەران دەچنە ناوی، چەندەها رووبار بە بەردەم كۆشكەكان و بەژێر درەختەكانیدا جاری و رەوانە، هەرچیەك بخوازن و هەرچی ئارەزوو بكەن و هەرچی داوا بكەن، بۆیان ئامادەیە تیایدا، ئا بەو شێوەیە خوای میهرەبان پاداشتی خواناس و پارێزكاران دەداتەوە....

(٣٢) ئەوانەی كە لە سەرەمەرگدا فریشتەكان دێن بۆ لایان لەكاتێداگیانی پاك و پیرۆزیان دەكێشن؛ و پێیان دەڵێن: سڵاوتان لێ بێت (ئیتر ڕزگارتان بوو، ئیتر ناخۆشی نەما) دەبچنە ناو ئەو بەهەشتەوە، بە هۆی ئەو كارو كردەوانەوە كە كاتی خۆی دەتانكرد.

(٣٣) ئایا خوانەناسان چاوەڕێی چی دەكەن؟ مەگەر هەر چاوەڕێی ئەوە بن كتوپڕ فریشتەی گیانكێشان بەخەیان پێدەگرێت، یان فەرمانی پەروەردگارت دەربچێت بۆ تۆڵەسەندن، هەروەها ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر ڕەفتاری نالەباری وایان ئەنجام دەدا، جا وەنەبێت خوا ستەمی لێكردبن بەڵكو هەر خۆیان ستەمیان لە خۆیان دەكرد.

(٣٤) سەرەنجام هەرچی گوناهو خراپەیەكیان ئەنجام دابوو هاتەوە رێیان، ئەو هەڕەشە و دۆزەخەی كە گاڵتەیان پێدەكرد یەخەی پێگرتن و دەورەی دان.

وَقَالَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِۦ مِن شَىْءٍ نَّحْنُ وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن دُونِهِۦ مِن شَىْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى ٱلرُّسُلِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى ٱللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ ٱلضَّلَٰلَةُ ۚ فَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَىٰهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى مَن يُضِلُّ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٣٧﴾ وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ ۙ لَا يَبْعَثُ ٱللَّهُ مَن يَمُوتُ ۚ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ لِيُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِى يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَنَّهُمْ كَانُوا۟ كَٰذِبِينَ ﴿٣٩﴾ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَىْءٍ إِذَآ أَرَدْنَٰهُ أَن نَّقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾ وَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟ فِى ٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا۟ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلَأَجْرُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

(٣٥) ئەوانەی هاوەڵیان داناوە بۆ خوا دەڵێن: ئەگەر خوا ویستی لەسەر بوایە هیچ شتێکمان لەجیاتی ئەو نەدەپەرست، نە ئێمەو نە باوو باپیرانیشمان، هیچ شتێکیشمان لە خۆمان حەرام نەدەکرد بەبێ ئەو، خوانەناسانی پێش ئەمانیش هەروایان دەکردو هەر وایان دەوت، مەگەر ئەرکی سەرشانی پێغەمبەران هەر ئەوە نیە کە ئایینی خوا بە روونی رابگەیەنن؟

(٣٦) سوێند بەخوا ئێمە لەناو هەر گەل و نەتەوەیەکدا پێغەمبەرێکمان رەوانە کردووەو پێمان راگەیاندوە کە پێیان بڵێت: تەنها خوا بپەرستن، خۆتان دوورە پەرێز بگرن لە هەموو پەرستراوێکی تر، جا هەبوو لەو خەڵکەی (کە بیرو هۆش و ژیری خۆی خستەکارو بەشوێن راستیدا دەگەڕا) خوایش هیدایەتی دەدا، هەشیان بوو خۆی شایستەی گومرایی دەکردو بەسەریدا دەچەسپا، کەوابوو بگەڕێن بەسەر زەویداو سەرنج بدەن، بزانن چۆن بوو سەرەنجامی ئەو کەسانەی بروایان بە بەرنامەی ئێمە نەبوو.

(٣٧) خۆ ئەگەر تۆ زۆر سوور بیت لەسەر هیدایەتدانی ئەوان، ئەوە تۆ ناتوانیت، چونکە بەراستی خوا رێنموویی کەسێك ناکات کە خەڵك گومرا بکات، ئەوانە (لە قیامەتیشدا) هیچ جۆرە پشتیوانێکیان نیە. (تا لە سزای خوا بیانپارێزێت).

(٣٨) بێباوەڕان سوێندیان دەخواردو جەختیان لەسەر سوێندەکەیان دەکردو دەیانوت: ئەوەی بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە! نەخێر، زیندووی دەکاتەوە، ئەوە بەڵێنێکی راست و دروستی خوایە و لێی پاشگەز نابێتەوە، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئەم راستیە نازانن و بروای پێناکەن.

(٣٩) بێگومان خوا هەمووان زیندوو دەکاتەوە تا بۆیان روون بکاتەوە و بۆیان دەربخات، ئەوەی ئەوان کێشەیان لەسەری هەبوو، بروایان پێی نەبوو (کە زیندوکردنەوەیان بۆ لێپرسینەوە) هاتە دی، جا ئەوانەی کە بێباوەڕ بوون هەر ئەوانیش درۆزن دەرچوون.

(٤٠) بەراستی کاتێك زیندوو کردنەوە و بەدیهێنانی هەر شتێکمان بوێت، تەنها ئەوەندەی دەوێت پێی بڵێین ـ ببە ـ دەستبەجێ ئەو شتە دەبێتو پێش دێت.

(٤١) ئەو کەسانەی لەبەر خواو بۆ خوا کۆچیان کرد (بۆ پاراستنی ئیمانەکەیان) دوای ئەوەی کە ستەمیان لێکرابوو، ئەوە هەر لە دنیادا بەچاکی و رێزەوە نیشتەجێیان دەکەین، بێگومان پاداشتی ئەو جیهان گەورەترو فراوانترە بۆیان، ئەگەر دەیانزانی. (کە هەوڵو خەبات بۆ گەیاندنی ئاینی خوا چەندە رێزدارە).

(٤٢) ئەوانەش ئەوانەن کە هەمیشە بە ئارام و خۆگرنو پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن. (لە هەمو بارودۆخێکدا).

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡۖ فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ
ٱلذِّكۡرِ إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ﴿٤٣﴾ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِۗ وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ
ٱلذِّكۡرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ
﴿٤٤﴾ أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ أَن يَخۡسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ
أَوۡ يَأۡتِيَهُمُ ٱلۡعَذَابُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ ﴿٤٥﴾ أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ
فِي تَقَلُّبِهِمۡ فَمَا هُم بِمُعۡجِزِينَ ﴿٤٦﴾ أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ عَلَىٰ تَخَوُّفٖ فَإِنَّ
رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٌ ﴿٤٧﴾ أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَىٰ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ
يَتَفَيَّؤُاْ ظِلَٰلُهُۥ عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَٱلشَّمَآئِلِ سُجَّدٗا لِّلَّهِ وَهُمۡ دَٰخِرُونَ
﴿٤٨﴾ وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ مِن دَآبَّةٖ
وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ ﴿٤٩﴾ يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ
وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ۩ ﴿٥٠﴾ ۞ وَقَالَ ٱللَّهُ لَا تَتَّخِذُوٓاْ إِلَٰهَيۡنِ
ٱثۡنَيۡنِۖ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ فَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ ﴿٥١﴾ وَلَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضِ وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًاۚ أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾ وَمَا بِكُم مِّن
نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فَإِلَيۡهِ تَجۡـَٔرُونَ ﴿٥٣﴾ ثُمَّ
إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمۡ إِذَا فَرِيقٞ مِّنكُم بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ ﴿٥٤﴾

(٤٣) ئێمە پێش تۆش جگە لە پیاوانی (راستگۆو چاك و پاك نەبێت) كەسی ترمان رەوانە نەكردووە و وەحیمان بۆ نەناردووە، ئەگەر هەر بڕوا ناكەن و نایزانن دە ئێوە لە شارەزایان بپرسن؟ (كە ڕەوانە كراوانی ئێمە پیاوانێكی ناسراو بوون لەناو قەومەكانیاندا).

(٤٤) ئێمە ئەوانمان ڕەوانەكردووە هاوڕێ لەگەڵ بەڵگەو نیشانەو (موعجیزە)ی زۆرو كتێبی ئاسمانیدا، ئێمە قورئانمان بۆ تۆ دابەزاند، تا بۆ خەلكی ئەوە روون بكەیتەوە كە بۆیان هێنراوەتە خوارەوە، بۆ ئەوەی بیرێك بكەنەوە و تێفكرن.

(٤٥) جا ئایا ئەوانەی كە چەندەها پیلان و نەخشەی خراپیان كێشاوە دڵنیان لەوەی كە خوا نایانبات بەناخی زەویدا، یاخود لەلایەكەوە سزاو تۆڵەیان بۆ بێت كە هەر هەستی پێنەكەن؟!...

(٤٦) یاخود لەكاتی هاتوچۆو سەرگەرم بوونیان بو كاروبارەوە لەناویان ببات، ئەوانیش دەستەوسانكەری خوانین؟!...

(٤٧) یاخود (پەروەردگار بەتوانایە) لەكاتی ترس و ناخۆشی و بیمدا... بیانگرێت و لەناویان بەرێت، بەڵام (مۆڵەت دەدات تا بەڵكو رووبكەنە ئیمان) چونكە بەراستی پەروەردگارتان بەسۆزو میهرەبانە.

(٤٨) ئایا ئەوە نەیانڕوانیوەتە ئەو شتە بێ شومارانەی كەخوا دروستی كردووە؟ كە سێبەرەكەی بەلای ڕاست و بەلای چەپیانەوە دەسوڕێتەوە، لە كاتێكدا هەموویان ملكەچ و فەرمانبەردارن بۆ پەروەردگار، لەحاڵێكیشدا خاوەن سێبەرەكان ملكەچ و زەلیلی ویستی خواین.

(٤٩) هەرچی لە ئاسمانەكان و هەرچی لە زەویدا هەیە سوژدە دەبەن بۆ خوای بەدیهێنەریان، هەروەها هەموو زیندەوەران، فریشتەكانیش بەتایبەت سوژدە دەبەن بۆ خواو خۆ بەگەورە نازانن لە هیچ فەرمانێكی خوا لانادەن.

(٥٠) (جگە لەوەش) ئەو فریشتانە لە پەروەردگاریان دەترسن كە فەرمانرەوایە بەسەریانەوە، هەرچی فەرمانێكیان پێ بدرێت بەچاكی ئەنجامی دەدەن. (سەرپێچی لای ئەوان ئەستەمە).

(٥١) خوا فەرموویەتی: هەرگیز نەكەن دوو دانە خوا بۆ خۆتان بریار بدەن، چونكە ئەو خوایەی كە پێویستە ئێوە بیپەرستن خوایەكی تاك و تەنهایە، كەوابوو بیم و ترستان با هەر لە من بێت.

(٥٢) هەرچی لە ئاسمانەكان و زەویدا هەیە هەر ئەو زاتە خاوەنیانە، هەمیشەو بەردەوام هەر ئەو زاتەیە كە شایستەی ئەوە بێت ئاین و بەرنامە و فەرمانرەوایی لەو وەربگیرێت و ملكەچی هەر بۆ ئەو بكرێت، ئایا ڕەوایە بێجگە لە خوا لە كەسی تر بترسن و حسابی بۆ بكەن؟

(٥٣) هەرچی نازو نیعمەتێكتان هەیە هەمووی بەهرە و بەخششی خوایە، پاشان كاتێك ناخۆشی و بەڵایەكتان بۆ پێشهات، ئەوە هاناو هاوارو پەنا هەر بۆ لای ئەو دەبەن و هەر لەو زاتە دەپاڕێنەوە.

(٥٤) لەوەودوا كاتێك بەڵاو ناخۆشی لەسەر لابردن، دەستبەجێ دەستەیەك لە ئێوە هاوەڵ و شەریك بۆ پەروەردگاریان بریار دەدەن!! (خوای گەورە فەرامۆش دەكەنو پەنا بۆ گۆڕو شتی تر دەبەن).

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِم مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾ تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

(٥٥) (وازیان لێ بهێنە) با هەر ناشوکرو سوپاس ناپەرێز بن لە بەرامبەر ئەو هەموو بەخشش و نازو نیعمەتانەوە کـە پـێمان بەخشیوون، جارێ رابوێرن لە ئایندەدا دەزانن چـیتان بـەسەر دێت!!

(٥٦) خـوانـەناسان، هـەندێك لەو شـتانەی کـە ئـێمە پـێمان بەخشیوون، دادەنێن و بریاری دەدەن بۆ ئەوانەی کە نەزان و نـــەفام و بـێ دەسـەڵاتن (کـە پـەرستراوەکـانیانن)، سـوێند بەخواپرسیارتان لێدەکرێت دەربارەی هەموو ئەو درۆو پـرو پاگەندەیەی کە هەڵتان دەبەست.

(٥٧) ئەو نەفامانە کچان دەدەنە پاڵ خوا (گوایە فـریشتەکـان کچی خوان)، پاکی و بێگەردی شایستەی ئـەو زاتـەیە، هـیچ پێویستیەکی بە کچ و کور نیە لە کاتێکدا بۆ خۆیان حەز بەچی دەکەن ئەوە بۆ خۆیان دادەنێن!!

(٥٨) خۆ ئەگەر مژدەی بوونی کچ بـدرێت بـە یـە کـێك لەو نەفامانە، رووی گـرژو تـاڵ دەبـێت و رەش دادەگـیرسێت و سینەی پر دەبێت لە خەم و پەژارە...

(٥٩) لە داخ و خەفەتی ئەو مژدە ناخۆشە، خۆی دەشارێتەوە لە خەڵکی و بەتەنها (بیردەکاتەوە): ئایا بیهێڵێتەوە بە زەلیلی و سووکی و بێ نرخی، یاخود زیندە بەچاڵی بکات و بیخاتە توێی خاکەوە، ئاگاداربن؟! ئای کە چەندە خراپە ئەو بریارەی کە دەیدەن!! (وەچەو نەوەی خۆیان زیندە بەچاڵ دەکەنو کچان بە چاوی سوك تەماشا دەکەن).

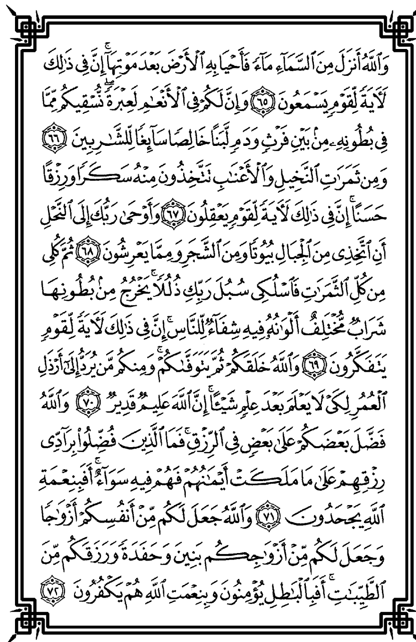
(٦٠) سیفەت و ناونیشانی ناشیرین و نزم و خراپ شایستەی ئەوانەیە کـە بـاوەر بـەقیامەت نـاکـەن، خـوای پەروەردگاریش خاوەنی هەموو سیفاتی بەرزو بڵندو پیرۆزەو ئەو زاتە هەر خۆیشی باڵادەست و دانایە.

(٦١) خۆ ئەگەر خوا خەڵکی لەناو ببات و بـیانپێچێتەوە بـەهۆی سـتەمیانەوە (ئـەوەنده گـوناهو تـاوان زۆرە) زیندەوەر لەسەر زەویدا نایەڵێت (یەعنی هەر زەوی خاپوور دەکات بەهەموو گیانلەبەرانەوە، بەڵام ئەو خوایە ئارامی و خۆگری بێسنوورە) لەبەرئەوە تا کاتێکی دیاری کراو مۆڵەتی ئەو خەڵکە دەدات و دوایان دەخات، جا کاتێك کاتە دیاری کراوەکەیان هات، نەتاوێك دوادەکەون، نەتاوێك پێش دەکەون (بەڵکو لە چـرکەی دیـاری کراوی خۆیدا لەناو دەبرێن).

(٦٢) خوانەناسان ئەوەی بۆ خۆیان پێیان خۆش نیە و نایانەوێت بۆ خوای بریار دەدەن، (گوایە فریشتەکان کچن و کچی خوایشن) لە کاتێکدا زمانیان باس و خواسی درۆدەکات کە بەنیازن لەو دنیاش بەهەشت و خۆشی بۆ ئەوان بێت، بەڵام ئەوەی کە راستەو گومانی تێدانیە ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانە و بەپەلە فرێ دەدرێنە ناوی و فەرامۆش دەکرێن.

(٦٣) سوێند بەخوا پێش تۆ بۆ گەل و قـەومەکـانی تـریش پـێغەمبەرانـمان رەوانـە کـردووە، بـەڵام شـەیتان کاروکردەوەی (نادروست و هەڵەیانی) بۆ رازاندوونەتەوە، ئەمرۆ لە دنیادا هەر ئەو پشتیوانیانە و سزای بەئێش بۆ ئەوجۆرە قەوم و کەسە نالەبارو ناحاڵیانە ئامادەکراوە.

(٦٤) ئێمە ئەم قورئانەمانەمان دانەبەزاندووەتە سەر تۆ بۆ ئەوەی هەرچی ئەو خەڵکە کێشەی لەسەری هەیە (لە بابەتەکانی دنیاو دین) بۆیان روون بکەینەوە و بیکەینە هۆی هیدایەت و رەحمەتیش بۆ ئەو کەسانەی کە ئیمان و باوەر دەهێنن. (بە بنچینەکنی ئیمانو لە ژیانی رۆژانەدا پیادەی دەکەن).

(٦٥) هەر خوا بارانی لە ئاسمانەوە بارانـدووەو زەوی پـێ زیندوو کردۆتەوە دوای ئەوەی کە مردبوو، بەڕاستی ئا لەو دیاردەیەدا نیشانە و بەڵگەی تەواو هەیە بۆ کەسانێك کە گوێ بۆ ڕاستی دەگرن.

(٦٦) بەڕاستـی لە بـوونی مـاڵات و (زینـدەوەرانـی جـۆراو جۆردا) پەندو ئامۆژگاری هەیە بـۆتان و جـێگەی سـەرنج و تێڕامـانە، لە نـێوان ئـەو شـتانەی کـە لە سکیاندا هـەیە، لە گژوگیای هەرس کراوو خـوێندا، شـیرێکی پـاك و بـێگەردو خـۆش و بـەتام وگـەوارا بـەرهەم دەهـێنین بـۆ ئـەوانـەی دەیخۆنەوە.

(٦٧) لە بـەروبوومەکـانی دارخـورما و ڕەزی تـرێکانیش (هەندێ جار) شتی سـەرخـۆشکەر دروست دەکـەن، (گـەلێ جاریش) بەرهەمی چاك و بەسوود (وەکو دۆشاو و مـێوژ و شەربەت.. هتد)، بەڕاستی ئالەوەشدا بەڵگەو نیشانەی ئاشکرا هەیە بۆ کەسانێك عەقڵ و ژیـری خـۆیان دەخـەنەکـار، (تـا بـیربکەنەوە چـۆن لەم دارو درەخـتە ڕەق و تـەقانە ئـەم بەرهەمانە دروست دەبێت، چ کارخانەیەك لەناوکی خـورما و ترێ و میوە جۆراو جۆرەکاندا حەشاردراوە تا لە بـارودۆخی خۆیدا بکەوێتە کارو خزمەت بەئادەمیزاد بکات... هتد).

(٦٨) پەروەردگاری تۆ (ئەی ئینسان) نیگاو ئیلهامی کردووە بۆ هەنگ کە جێگە بۆ خۆی سازبکات لەکـون و کەلێنی چیاکاندا، هەروەها لە کە لەبەری درەختەکان و لەو شوێنانەش کە ئادەمیزاد بۆی ئامادە دەکات...

(٦٩) لەوەودوا (فێرمان کردووە کە) لە هەموو بەرو بووم و (شیلەی گوڵان و شتی بەسوود) بـخوات و پـێمان ڕاگەیاندووە: ئەو نەخشانەی کە پەروەردگارت بۆی کێشاویت بە ملکەچیەوە ئەنجامی بدە، (لە دروست کردنی شانەو مژینی شیلە و دروستکردنی هەنگوین و پووردان بەدەوری شاژنداو بەخێوکردنی گەراکان... هتد)، جـا لەناو سکی ئەو هەنگانەوە شیلەیەکی ڕەنگ جیاواز دێتە دەرەوە کە شیفای تیادایە بۆ (زۆر نەخۆشی) خەڵکی (سەرەڕای تامی شیرین و خۆشی)، بەڕاستی ئالەمەشدا بەڵگەو نیشانەی بەهێز هەیە بۆ کەسانێك بیر بکـەنەوە (سەرنج بدەن لە هەنگ و شانەکانی لە فرین و هاتووچۆی، لە هەنگوین و تام و بۆن و ڕەنگی، لە...، لە...هتد).

(٧٠) (خەڵکینە) بەڕاستی هەر خوا دروسـتی کـردوون و پـاشان هـەرئەویش دەتـانمرێنێت، هـەتانە تـەمەنی درێژدەبێت و دەبرێتەوە بۆ سەردەمی تەمەنی لاوازیو بێ‌هێزیو کەنەفتی و کەفتەکاری، تاوەکو دەگاتە ڕادەیەك کە دوای ئەو هەموو زانستی و زانیاری و تێگەیشتنەی کە هەی بوو، هەموو شتێکی لە بیر دەچـێتەوە و هـیچ نازانێت، بەڕاستی هەر خوا تەواو زانا و بەدەسەڵاتە. (بەسەر ئادەمیزادو هەموو دروستکراوانیدا).

(٧١) خوا لەبەخشینی ڕزق و ڕۆزیدا بەشی هەندێکتانی زۆرترداوە لەهەندێکی ترتان (بۆ تاقیکردنەوەتان)، جا ئەوانەی کە ڕزق و ڕۆزی زیاتریان پێدراوە ئامادەنین کە بەندەکانیان و بەردەستەکانیان بهێننە ڕیزی خۆیان و بیانکەنە شەریك (لە خانوو بەرەو ماڵ و سامانیاندا)، ئینجا ئەوانیش یەکسان بن تیایدا (ئێوە لە ژیـانی دنـیای خۆتاندا کاری وا ناکەن و بەڕەوای نازانن، ئیتر چۆن بۆ خوای گەورە، بەڕەوای دەزانـن کـە بـەندەکـانی بـبنە شەریکی و یاسادانەر) جا ئایا ئەوانە ئینکاری نازو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟!

(٧٢) خوا هەر لە خۆتان هاوسەرانی بۆ فەراهەم هێناون، هەر لە ڕێگەی هاوسەرانتانەوە کورو کـوڕەزاو کـچو کچەزای پێبەخشیوون و لە هەموو ڕزق و ڕۆزیەکی چاك و پاك و بەسوود بەهرەوەری کردوون، (لەگەڵ ئەو ڕاستیانەدا) ئایا ئەوانە هەر بڕوا بەشتی پووچ و ناحەقی دەکەن و لە بەرامبەر نازو نیعمەتەکانی خواوە ئەوانە هەر ناشوکرو سوپاس ناپەزێری و بێ‌باوەڕی هەڵدەبژێرن؟!

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ شَيْـًٔا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضْرِبُوا۟ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾ ۞ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَىْءٍ وَمَن رَّزَقْنَٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ۖ هَلْ يَسْتَوُۥنَ ۚ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ أَحَدُهُمَآ أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَىْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَىٰهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ۖ هَلْ يَسْتَوِى هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَمَآ أَمْرُ ٱلسَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ ٱلْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾ وَٱللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّنۢ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾ أَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلطَّيْرِ مُسَخَّرَٰتٍ فِى جَوِّ ٱلسَّمَآءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾

(٧٣) ئەو (خەڵکە سەرگەردانە) شتێك دەپەرستن لە جیاتی خوا، کە هیچ جۆرە رزق و رۆزیەکی ئەوانی بەدەست نیە لە ئاسمانەکان و زەویدا، ناشتوانن هیچ بەدەست بن!!

(٧٤) کەوابوو ئێوە ئەی خوانەناسان نموونە مەهێننەوە بۆ خواو بەراوردی هەڵە مەکەن (دەیانوت پیاوانی پاشا خزمەتکاریان هەیە، پیاوانی پاشاش خزمەتکاری پاشان!!)، چونکە خوا خۆی هەموو شتێك چاكدەزانێت، بەڵام ئێوە نەزان و نەفامن.

(٧٥) خوا نموونەی هێناوەتەوە بەکەسێکی بەندە کە بێدەسەڵاتە و هیچ شتێکی نیە، لە بەرامبەر ئەو کەسەدا کە لە رزق و رۆزی چاك و زۆر بەهرەوەرمان کردووە، بەئارەزووی خۆی لێی دەبەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا، ئایا ئەو دوو کەسە وەك یەکن؟! سوپاس و ستایش بۆ خوا (کە پەروەردگارێکی کاربەجێیە) بەڵام زۆربەی ئەو خەڵکە نازانن و لەم راستیانە سەریان دەرناچێت (چونکە تەنها دنیا دەبینن).

(٧٦) هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بە دوو پیاو کە یەکێکیان لاڵ بێت و هیچی بۆ نەوترێت و هیچی بۆ نەکرێت و بووبێتە بار بەسەر هاوەڵ و کەس و کاریەوە، بۆ هەرچی و بۆ هەر کوێ رەوانە بکرێت خێر ناداتەوە، ئایا ئەو کەسە، وەکو ئەو کەسە وایە کە (بەوپەڕی ئازادیەوە)، فەرمان بە دادو دادپەروەری بدات و رێبازی راست و دروست دەگرێتە بەر؟!

(٧٧) هەرچی نهێنی و شاراوە هەیە لە ئاسمانەکان و زەویدا هەر بۆ خوایە و بەرپا بوونی قیامەت وەك چاو تروکاندنێك یان کەمتر لەوەش پێش دێت، بەڕاستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٧٨) خوا ئێوەی لە سکی دایکتان دەرهێناوە بێ ئەوەی هیچ شتێك بزانن، ئینجا دەزگای بیستن و بینین و تێگەیشتنی بۆ دابین کردوون، بۆ ئەوەی سوپاسگوزاریی بکەن.

(٧٩) ئایا باڵندەکانیان نەبینووە و سەرنجیان نەداون چۆن لە هەوای ئاسماندا بارهێنراون بۆ فرین؟، کێ دەتوانێت رایانبگرێت بەئاسمانەوە جگە لە خوای گەورە (هەوا، چڕیەکەی زۆرکەمە، کەچی ئەم هەموو جۆرە باڵە فرە تیایدا بە سەربەستی دەفرێت، بێگومان ئەم رەحمەتەی خوا هەموو فرۆکە وباڵە فرێکی دەست کردی ئادەمیزادیشی گرتۆتەوە، کە لە بنەڕەتدا دەستکاری خوای باڵادەستن)، بەڕاستی ئا لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك باوەڕ دەهێنن. (بە پەروەردگاری زانا).

وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۢ بُيُوتِكُمۡ سَكَنٗا وَجَعَلَ لَكُم مِّن جُلُودِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ بُيُوتٗا تَسۡتَخِفُّونَهَا يَوۡمَ ظَعۡنِكُمۡ وَيَوۡمَ إِقَامَتِكُمۡ وَمِنۡ أَصۡوَافِهَا وَأَوۡبَارِهَا وَأَشۡعَارِهَآ أَثَٰثٗا وَمَتَٰعًا إِلَىٰ حِينٖ ﴿٨٠﴾ وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَٰلٗا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡجِبَالِ أَكۡنَٰنٗا وَجَعَلَ لَكُمۡ سَرَٰبِيلَ تَقِيكُمُ ٱلۡحَرَّ وَسَرَٰبِيلَ تَقِيكُم بَأۡسَكُمۡۚ كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تُسۡلِمُونَ ﴿٨١﴾ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا عَلَيۡكَ ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ ﴿٨٢﴾ يَعۡرِفُونَ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ ثُمَّ يُنكِرُونَهَا وَأَكۡثَرُهُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٨٣﴾ وَيَوۡمَ نَبۡعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٖ شَهِيدٗا ثُمَّ لَا يُؤۡذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ وَلَا هُمۡ يُسۡتَعۡتَبُونَ ﴿٨٤﴾ وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلۡعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمۡ وَلَا هُمۡ يُنظَرُونَ ﴿٨٥﴾ وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ شُرَكَآءَهُمۡ قَالُواْ رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا ٱلَّذِينَ كُنَّا نَدۡعُواْ مِن دُونِكَۖ فَأَلۡقَوۡاْ إِلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلَ إِنَّكُمۡ لَكَٰذِبُونَ ﴿٨٦﴾ وَأَلۡقَوۡاْ إِلَى ٱللَّهِ يَوۡمَئِذٍ ٱلسَّلَمَۖ وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ ﴿٨٧﴾

(٨٠) هەر خوایە (کە هەموو شتێکی بۆ رەخساندووون تا ماڵ و خانووبەرە بۆ خۆتان دروست بکەن) ماڵەکانتانی بۆ کردوون بەهۆی ئارامگرتن و حەوانەوە، لە پێست و مووی ماڵاتیش دەتوانن شوێن و جێگە بۆ خۆتان بسازێنن، پاشان بەئاسانی بیگوێزنەوە لەکاتی کۆچتاندا، هەروەها بەئاسانی هەڵی بدەن لەکاتی نیشتەجێ بوونتاندا، لە خوری و کوڵك و موەکەشی، دەتوانن کەل و پەل و شتومەك بۆ خۆتان دروست بکەن و تاماوەیەك سوودیان لێ وەربگرن.

(٨١) خوا لەو شتانەی کە دروستی کردووە سێبەری بۆ ئێوە رەخساندووە، لە کێوەکانیشدا کون و کەلێن و ئەشکەوتی سازاندووە و پۆشاکی بۆتان بەدیهێناوە تا لە گەرما و سەرما بتانپارێزێت، هەروەها جۆرەها پۆشاکی تری بۆ بەدیهێناون بۆ پاراستنی گیانتان لەکاتی جەنگ و شەڕو شۆڕدا (وەکو زرێ و شتومەکی تر)، ئا بەو شێوەیە پەروەردگارتان نازو نیعمەتی خۆیتان بەتەواوی بەسەردا دەڕژێنێت بۆ ئەوەی ملکەچ و فەرمانبەرداربن. (بۆ ئەو زاتەی کە خاوەنی نازو نیعمەتی بێ‌شومارە).

(٨٢) (لەگەڵ ئەم هەموو بەڵگەو نازو نیعمەتاندا) ئەگەر ئەوانە هەر پشتیان هەڵبکەن و روو وەربگێرن (ئەوە خەمت نەبێت هەر خۆیان زەرەر دەکەن) چونکە بەڕاستی ئەرکی سەرشانی تۆ ئەوەیە کە بە جوانی و تێرو تەواوی بانگەوازە کە بگەیەنیت.

(٨٣) (بێ‌سەلیقە و نەفامان) نازو نیعمەتەکانی خوا دەناسن و بەهرەی لێ دەبەن، پاشان ئینکاری دەکەن و قەدری نازانن (بەدنمەك و سپڵەن) زۆربەشیان بێ‌دین و بێ باوەڕن.

(٨٤) رۆژێك دێت لە هەر گەل و نەتەوەیەکدا پێغەمبەرێك بۆ شایەتی دەهێنینە مەیدان، لەوەودوا بەهیچ جۆرێك مۆڵەت بەوانە نادرێت کە بێ‌باوەڕ بوون و پاکانەیان لێ وەرناگیرێت.

(٨٥) کاتێك ستەمکاران سزای سەختی دۆزەخ دەبینن (داوای سووك کردنی دەکەن) بەڵام سووك ناکرێت لەسەریان، هیچ جۆرە مۆڵەتێکیشیان نادرێت.

(٨٦) (لەناو دۆزەخدا) کاتێك ئەوانەی کە شەریکیان بۆ خوا بریار داوە، بتەکان و ئەو کەس و شتانە دەبینن کە جاران دەیانپەرست، دەڵێن: پەروەردگارا ئا ئەوانە، ئەو شتانەن کە لە جیاتی تۆ هاناو هاوارمان بۆ دەبردن، ئەوانیش قسەکە دەدەنەوە بەسەریاندا و دەڵێن: بەڕاستی ئێوە درۆ دەکەن و راست ناکەن. (ئێمە ئاگامان لە هیچ نەبووە).

(٨٧) ئەو رۆژە هەموویان خۆیان تەسلیمی خوا دەکەن بە ملکەچی و زەلیلی، هەرچیش هەڵیاندەبەست و ئومێدیان پێی بوو لێیان بزر بوو (ئیتر بۆ هەمیشە هەناسە ساردو ریسوان).

ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ زِدۡنَٰهُمۡ عَذَابٗا فَوۡقَ ٱلۡعَذَابِ بِمَا كَانُواْ يُفۡسِدُونَ ﴿٨٨﴾ وَيَوۡمَ نَبۡعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٖ شَهِيدًا عَلَيۡهِم مِّنۡ أَنفُسِهِمۡۖ وَجِئۡنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِۚ وَنَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ تِبۡيَٰنٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٨٩﴾ ۞ إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَيَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡبَغۡيِۚ يَعِظُكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾ وَأَوۡفُواْ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمۡ وَلَا تَنقُضُواْ ٱلۡأَيۡمَٰنَ بَعۡدَ تَوۡكِيدِهَا وَقَدۡ جَعَلۡتُمُ ٱللَّهَ عَلَيۡكُمۡ كَفِيلًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ ﴿٩١﴾ وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّتِي نَقَضَتۡ غَزۡلَهَا مِنۢ بَعۡدِ قُوَّةٍ أَنكَٰثٗا تَتَّخِذُونَ أَيۡمَٰنَكُمۡ دَخَلَۢا بَيۡنَكُمۡ أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرۡبَىٰ مِنۡ أُمَّةٍۚ إِنَّمَا يَبۡلُوكُمُ ٱللَّهُ بِهِۦۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ مَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُۚ وَلَتُسۡـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٩٣﴾

(٨٨) ئەوانەی کە کاتی خۆی بێ باوەڕ بوون و بەربەستیان دادەنا لە بەردەم ڕێبازی خواداو کۆسپیان دادەنا لە بەردەم ئاینی خوادا، سزایان لەسەریەك بۆ کەڵەکە دەکەین، بەهۆی ئەوەوە کە زۆر هەوڵ و کۆششیان دەدا بۆ بڵاوکردنەوەی فەسادو تاوان و خراپە (لەناو خەڵکیدا).

(٨٩) ڕۆژێك دێت لە هەموو ئوممەتێکدا شایەتێك دەنێرین لە خۆیان بۆ سەریان، تۆشمان هێناوە (ئەی محمد ﷺ) کە شایەت بیت لەسەر ئەو خەڵکە، قورئانیشمان بۆ تۆ دابەزاندووە، ڕوونکەرەوەی هەموو شتێکە، هیدایەت بەخش و ڕەحمەتە و مزگێنیشە بۆ موسڵمانان.

(٩٠) بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بە دادپەروەری و چاکەکاری و یارمەتیدان و بەخشندەیی بەخزمان و قەدەغە لە گوناهو تاوان و دەستدرێژی دەکات (بۆ سەر ماڵ و نەفس و ناموس)، ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن و تێفکرن و (هەر چاکە بکەن).

(٩١) بە وەفاو بە ئەمەك بن بۆ ئەنجامدانی پەیمانی خوا کاتێك بڕیاری دەدەن و سوێند و پەیمان و بەڵێنتان هەڵمەوەشێننەوە دوای ئەوەی کە دووپات کرابۆوە و تەئکیدی لەسەر کرابوو، لەکاتێکدا کە ئێوە خواتان کردۆتە کەفیل و زامن بەسەر خۆتانەوە، بێگومان خوا دەزانێت بەو کارو کردەوانەی کە دیکەن. (چونکە هیچ شتێك لەو زاتە پەنهان نیە).

(٩٢) (کاتێك بەڵێن و پەیمانێك دەدەن ئەمەك و وەفاتان هەبێت بۆ ئەنجامدانی) وەکو ئەو ئافرەتە مەبن کە ڕیسەکەی دەکردەوە بەخوری، دوای ڕستن و تۆکمەکردنی هەڵی دەوەشاندەوە، ئێوەش نەکەن بەڵێن و سوێندو پەیمانتان بکەنە هۆی فێڵ و تەڵەکە لە نێوانتاندا، پەیمانەکانتان هەڵبوەشێنەوە، نەکەن دەستەو کۆمەڵێکی ژمارە زۆرو دەسەڵاتدار پەلاماری دەستەیەکی تری کەم دەست و لاواز بدات، بێگومان خوا بەو جۆرە شتانە تاقیتان دەکاتەوە، سوێند بە خوا هەموو ئەو شتانەتان بۆ ڕوون دەکاتەوە کە جیاوازی و کێشەتان تێیداهەیە.

(٩٣) خۆ ئەگەر خوا بیویستایە دەیکردن بەیەك ئوممەت (بەڵکو ڕێزی بۆ داناون و مۆڵەتی داون و سەربەستی کردوون)، بەڵام ئەوەی خوا بیەوێت گومرای دەکات و ئەوەی بیەوێت ڕێنموویی دەکات (ئەڵبەتە ویستی خوا دژایەتی ویستی ئادەمیزاد ناکات، ئەوەی بیەوێت ڕێبازی هیدایەت بگرێت ڕێنموویی دەکات، ئەوەش ڕێبازی گومرایی بگرێتە بەرمۆڵەتی دەدات و زۆری لێ ناکات)، بێگومان پرسیارتان لێ دەکرێت دەربارەی ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامتان دەدا. (لە دنیادا).

وَلَا تَتَّخِذُوٓاْ أَيۡمَٰنَكُمۡ دَخَلَۢا بَيۡنَكُمۡ فَتَزِلَّ قَدَمُۢ بَعۡدَ ثُبُوتِهَا
وَتَذُوقُواْ ٱلسُّوٓءَ بِمَا صَدَدتُّمۡ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۖ وَلَكُمۡ عَذَابٌ
عَظِيمٞ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَشۡتَرُواْ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ ثَمَنٗا قَلِيلًاۚ إِنَّمَا عِندَ ٱللَّهِ
هُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿٩٥﴾ مَا عِندَكُمۡ يَنفَدُ
وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٖۗ وَلَنَجۡزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓاْ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ
مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿٩٦﴾ مَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ
أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَنُحۡيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةٗ طَيِّبَةٗۖ وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ
أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿٩٧﴾ فَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ
فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ إِنَّهُۥ لَيۡسَ لَهُۥ سُلۡطَٰنٌ
عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ إِنَّمَا
سُلۡطَٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ يَتَوَلَّوۡنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشۡرِكُونَ
﴿١٠٠﴾ وَإِذَا بَدَّلۡنَآ ءَايَةٗ مَّكَانَ ءَايَةٖ وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ
بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوٓاْ إِنَّمَآ أَنتَ مُفۡتَرِۭۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ
﴿١٠١﴾ قُلۡ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلۡقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِٱلۡحَقِّ لِيُثَبِّتَ
ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

(٩٤) نەکەن پەیمان و سوێندەکانتان بکەنە هۆی پیلان گێران و فێڵ و تەڵەکە لە نێوانتاندا، (ئەو بریارو پەیمانانە هەڵنەوەشێنن) تا پێ هەڵنەخلیسکێت دوای ئەوەی کە قایم وەستابوو، بۆ ئەوەش تاڵاوی ناخۆش نەچێژن کاتێك بەهۆی ئەو کارەتانەوە بەربەست دەخەنە بەردەم ڕێبازی خوا، (ئەگەر وابکەن) ئەوکاتە سزایەکی گەورەتان بۆ هەیە.

(٩٥) (پەیمانی خوا مەشکێنن) و بە هەڵوەشاندنەوەی بەنرخێکی کەم مەیگۆڕن، (ئەو نرخە هەرچەند بێ هەر کەمە) چونکە بێگومان ئەو بەشەی لای خوایە لە بەهەشتدا هەر ئەوە چاکترە بۆتان ئەگەر بزانن و تێبگەن.

(٩٦) ئەوەی لای ئێوەیە و بەئێوە بەخشراوە، تەواو دەبێت، بەڵام ئەوەی لای خوایە و (لە پێناوی ئەودا دەیبەخشن) هەر دەمێنێتەوە، (کە پاداشتی بەهەشتی بەرین و نەبراوەیە) سوێند بەخوا بێگومان پاداشتی ئەوانەی کە خۆگرو ئارامگر بوون بە جوانتر دەدەینەوە لەوەی کە ئەوان دەیانکرد.

(٩٧) ئەوەی کارو کردەوەی چاکەی کردبێت، پیاو بێت یان ئافرەت، لەکاتێکدا بروادار بێت، سوێند بە خوا بەژیانێکی کامەران و ئاسوودە لە دنیادا دەیژێنین، لە قیامەتیشدا پاداشتیان بەجوانتر دەدەینەوە لەوەی کە ئەوان جاران دەیانکرد. (لە پەرستن‌و کاروکردوە جوانەکان).

(٩٨) (ئەی پیغەمبەر ﷺ ئەی ئیماندار) هەر کاتێك قورئانت خوێندو دەورت کردەوە، ئەوە پەنا بگرە بەخوا لە شەیتانی نەفرین لێکراو...

(٩٩) بێگومان شەیتان دەسەڵاتی نیە بەسەر ئەوانەدا کە باوەڕیان هێناوە و پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن...

(١٠٠) بەڵکو شەیتان تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە کە پشتیان پێ بەستووە و ملکەچ و فەرمانبەرداری ئەو دەبن، هەروەها ئەوانەش کە شەریك بۆ پەروەردگار بریار دەدەن.

(١٠١) کاتێکیش ئایەتێك دەخەینە جێی ئایەتێکی‌تر (بۆ ئەوەی پلە بە پلە شتێك حەرام بکەین، یان دیاردەیەکی نەفامی لابەرین) خوایش خۆی دەزانێت چی دادەبەزێنێت و چ فەرمانێك دەدات، ئەوە نەفامان دەڵێن: (ئەی محمد ﷺ) بێگومان تۆ هەر لە خۆتەوە شت هەڵدەبەستیت، نەخێر وا نیە، (ئەو لە خۆیەوە شت ناڵێت) بەڵکو زۆربەی ئەو نەفامانە تێناگەن و نازانن. (لەم قورئانە پیرۆزە).

(١٠٢) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: روح‌القدس، (جوبرەئیل، ئەم قورئانەی) لەلایەن پەروەردگارتەوە بە حەق و راستی دابەزاندووە، بۆ ئەوەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دامەزراو پایەدار بکات و ڕێنموویی و مژدەشە بۆ موسڵمانان.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُۥ بَشَرٌ لِّسَانُ ٱلَّذِى يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِىٌّ وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِىٌّ مُّبِينٌ ﴿١٠٣﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ ٱللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾ إِنَّمَا يَفْتَرِى ٱلْكَذِبَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰذِبُونَ ﴿١٠٥﴾ مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِهِۦٓ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُۥ مُطْمَئِنٌّۢ بِٱلْإِيمَٰنِ وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْـَٔاخِرَةِ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٠٧﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْغَٰفِلُونَ ﴿١٠٨﴾ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿١٠٩﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا فُتِنُوا۟ ثُمَّ جَٰهَدُوا۟ وَصَبَرُوٓا۟ إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٠﴾

(١٠٣) سوێند بەخوا ئێمە چاك ئاگامان لێیە كە بێباوەڕان دەڵێن: ئەم قورئانە تەنها كەسێك فێری دەكات، (بەمەرجێك) زمانی ئەو كەسەی ئەوان دەڵێن قورئان فێری محمد دەكات، عەجەمیە و عەرەبی نیە و رەوان نیە، لەحاڵێكدا ئەم قورئانە بەزمانی عەرەبی پاراو و روون و ئاشكرا دارێژراوە.

(١٠٤) بەڕاستی ئەوانەی كە بروایان بە ئایاتو موعجزەكانی خوا نیە، خوای گەورە هیدایەت و رێنموویان ناكات، بەڵكو سزای بە ئێشی بۆ ئامادە كردوون.

(١٠٥) بێگومان هەر ئەوانە درۆ هەڵدەبەستن كە باوەڕیان بە ئایەتەكانی خوا نیە، هەر ئەوانیش درۆزنن و درۆیان كردۆتە پیشە.

(١٠٦) ئەوەی پاشگەز بێتەوە لە خواناسی، دوای باوەڕهێنانی، جگە لەوانەی كە ناچار دەكرێن وشەی كوفر بێت بەسەر زاریاندا، لە كاتێكدا دڵیان پڕە لە ئیمان، بەڵام ئەو كەسەی دڵی بە كوفرو بێ دینی خۆش كردبێت، ئەوانە خەشم و قینی خوایان لەسەرەو سزای گەورە و سەخت و دژواریان بۆ هەیە.

(١٠٧) ئەو خەشم و قینەش لەبەر ئەوەیە چونكە بەڕاستی ئەوانە كاتی خۆی هەر ژیانی دنیایان خۆش وویستووە تا ژیانی دواڕۆژ، بێگومان خوا هیدایەتی قەوم و كەسانی بێ باوەڕ و خوانەناس نادات...

(١٠٨) ئەو جۆرە كەسانە، ئەوانەن كە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و دەروون و دەزگای بیستن و بینینیاندا، ئەوانە غافڵ و بێئاگان (لە حەقیقەت و راستیەكان).

(١٠٩) شتێكی راستەو گومانی تێدانیە ئەوان لە رۆژی قیامەتدا خەسارەتمەند و ریسوا و زەرەرمەندن. (لە هەموو رویەكەوە).

(١١٠) پاشان (ئەی محمد ﷺ) پەروەردگاری تۆ بەنیسبەتی ئەوانەوە كە كۆچیان كرد، دوای ئەوەی ئازارو ئەشكەنجەدران، لەوەودوا جیهاد و كۆشش خۆگرییان بەردەوام بوو، بەراستی پەروەردگارت دوای ئەو پێشهاتانە تەواو لێخۆش بوو میهرەبانە (بەرامبەر ئەو ئیماندارانە).

۞ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَٰدِلُ عَن نَّفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾ وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ ٱللَّهِ فَأَذَٰقَهَا ٱللَّهُ لِبَاسَ ٱلْجُوعِ وَٱلْخَوْفِ بِمَا كَانُوا۟ يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ ٱلْعَذَابُ وَهُمْ ظَٰلِمُونَ ﴿١١٣﴾ فَكُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ حَلَٰلًا طَيِّبًا وَٱشْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةَ وَٱلدَّمَ وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ ۖ فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾ وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ ٱلْكَذِبَ هَٰذَا حَلَٰلٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾ مَتَٰعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِن قَبْلُ ۖ وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

(١١١) ڕۆژێك دێت کە هەموو کەس خـەمی خـۆیەتی، بەرگری لە خۆی دەکات، پاکانە بۆ خۆی دەکات، (گوێ بـەکـەسیتر نـادات، ئـەو ڕۆژە) هـەرکەس پـاداشـتی کردەوەکـانی دەدرێـتەوە و ئـەو خـەڵکە سـتەمیان لێ ناکرێت.

(١١٢) خوا نموونەی هێناوەتەوە (بە دانیشتوانی) شارێك کە ژیانیان بە هـێمنی و ئـاسوودەیی دەبـردە سـەر، لە هەموو لایەکەوە رزق و ڕۆزی جۆراو جۆریان بۆ دەهات (بەڵام لە جیاتی سوپاسگوزاریی) ناشوکرو قەدرنەزانـی نازو نیعمەتەکانی خوا بوون، ئینجا خوای گەورە پۆشاکی برسێتی و ترسی کردە کاڵای باڵایان و تاڵاوی نەداریـی وترسی پێ چەشتن لە سەر ئەنجامی ئەو ئـیش و کـارە (ناپوخت و ناڕێکانەدا) کـە جـاران کـردبویانە پـیشەی خۆیان.

(١١٣) سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوانە پێغەمبەرێکیان هەر لە خۆیان بۆ هات، کەچی بەدرۆیان زانی و بروایان پێنەکرد، ئەوسا سزای سەختی خوایی گرتنی و لەناوی بردن لەکاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون. (کە واتە خەڵکینە وریابن با وەکو ئەوانتان بەسەر نەیەت).

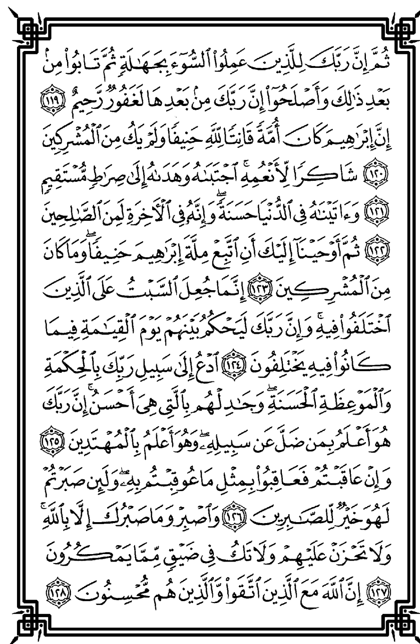
(١١٤) جا ئێوە ئەی ئیمانداران بخون لەو رزق و ڕۆزیە حەڵاڵ و پاکەی کە خـوا پـێی بـەخشیوون، هەمیشە شوکر و سوپاسی نازو نیعمەتی خوا بکەن، ئەگەر ئێوە تەنها ئەو زاتە دەپەرستن.

(١١٥) (خوای پەروەردگار) تەنها مردارەوە بوو، خوێن، گۆشتی بەراز، ئەو ماڵاتانەی کە ناوی غەیری خوایان لەکاتی سەربریندا لەسەر دەهێنرێت، حەرامی کردووە لێتان، جا ئەگەر کەسێك پێویستی ناچاری کرد بە خواردنیان بێ زیادەڕەوی و لە سنوور دەرچوون، ئەوە بەڕاستی خوا زۆر لێخۆشبوو بە بەزەیی و دلۆڤانە.

(١١٦) نەکەن بە قاڵەی دەم و زمانتان بڵێن ئەمە حەڵاڵە و ئەمە حەرامە، بۆ ئەوەی درۆ بەناوی خواو ئاینی خواوە هەڵبەستن، (دیاری کردنی حەڵاڵ و حەرام بەدەست ئێوە نیە، چونکە) بەڕاستی ئەوانەی درۆ بۆ خواو ئاینی خوا هەڵدەبەستن سەرفرازو سەرکەوتوو نابن.

(١١٧) (ئەوانە لە دنیادا) کەمێك ڕادەبوێرن، بەڵام لە قیامەتدا سزای بەئێش و ئازاریان بۆ ئامادەیە.

(١١٨) لەسەر ئەوانەش کە بوونەتە جوو، هەموو ئەو شتانەمان لەسەر حەرام کردوون کە پێشتر بـۆ تۆمان باس کردووە (لە ئایەتی ١٤٦ سوورەتی الانعام دا) جا وەنەبێت ئێمە ستەممان لێکردبن بەڵکو هەر خۆیان ستەمیان لە خۆیان دەکرد.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا۟ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٍ ثُمَّ تَابُوا۟ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوٓا۟ إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٩﴾ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾ شَاكِرًا لِّأَنْعُمِهِ ٱجْتَبَىٰهُ وَهَدَىٰهُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾ وَءَاتَيْنَٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٢٢﴾ ثُمَّ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ أَنِ ٱتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾ إِنَّمَا جُعِلَ ٱلسَّبْتُ عَلَى ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾ ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾ وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا۟ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِۦ وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّٰبِرِينَ ﴿١٢٦﴾ وَٱصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِٱللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

(١١٩) پاشان، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ بۆ کەسانێك کە گوناهو تاوانیان ئەنجامداوە بە نەفامی، لەوەودوا پەشیمان بونەتەوە و تەوبەیان کردووە و چاکسازیان ئەنجامداوە، بێگومان پەروەردگاری تۆ دوای ئەو تەوبە و چاکەکاریە زۆر لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٢٠) بەڕاستی ئیبراهیم ﷺ هەر خۆی ئومەتێك بوو، (هەر خۆی پێشەوایەك بوو) ملکەچ و فەرمانبەرداری خوا بوو و لە هەموو بیروباوەڕێکی چەوت بەدوور بوو، لە موشریك و هاوەڵگەرانیش نەبوو...

(١٢١) هەروەها زۆر سوپاسگوزاری خوا بوو لە بەرامبەر نازو نیعمەتی بێ شوماری پەروەردگاریەوە، ئەویش هەڵی بژاردو ڕێنموویی کرد بۆ ڕێبازی ڕاست و دروست.

(١٢٢) ئێمە هەر لە دنیادا چاکەمان پێبەخشی و پاداشتی چاکەمان دایەوە (بە بەخشینی هاوسەری پاك و نەوەی خوانـاس) بەڕاستی ئەو لە جیهانی داهاتوودا لە ڕیزی چاکاندایە (کە ڕێزدارو بەختەوەر کامەرانن).

(١٢٣) لەوەودوا (دوای چەندەها سەدە) وەحی و نیگامان بۆ تۆ (ئەی محمد ﷺ) نارد کە شوێنی ئاین و بەرنامەی ئیبراهیم بکەویت کە بە دوور بووە لە هەموو بیرو باوەڕێکی چەوت، هەروەها لە دەستەی موشریکانیش نەبوو.

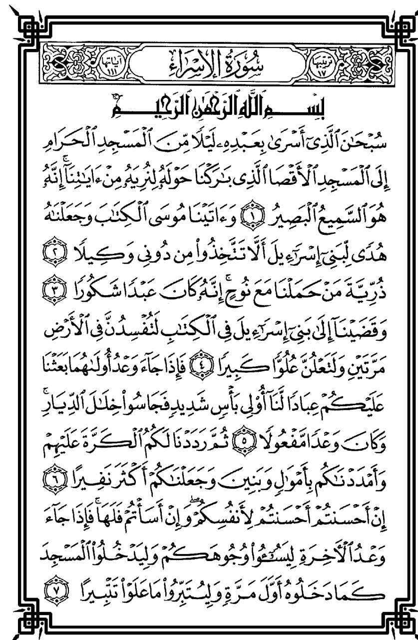
(١٢٤) بەڕاستی قەدەغەکردنی کاروباری دنیایی لە ڕۆژانی شەمەدا تەنها لەسەر ئەوانە بڕیار درا کە کێشەیان هەبوو تیایدا، بێگومان پەروەرگاری تۆ فەرمانڕەوایی دەکات لە نێوانیاندا لە ڕۆژی قیامەتدا لەسەر ئەو شتانەی کە ئەوان کێشە و جیاوازیان تێدا دەکرد.

(١٢٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) بانگەواز بکە بۆ لای بەرنامە و ڕێبازی پەروەردگارت بەحیکمەت و دانایی (بۆ هەندێك) و ئامۆژگاری جوان و بەجێ، (بۆ هەندێکی تر)، گفتوگۆ و موجادەلەش بەجوانترین شێوە (لەگەڵ هەندێکی تردا بە تایبەتی خاوەن کتێبەکان)، ئەنجام بدە چونکە بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی زانایە، کە کێ گومرایە، هەروەها هەر خۆیشی زانایە بەهیدایەت وەرگران.

(١٢٦) ئەگەر ویستتان تۆڵە بکەنەوە، دەبێت هەر بەقەدەر ئەو ستەمەی کە لێتان کراوە تۆڵە بکەنەوە، خۆ ئەگەر ئارام گرو خۆگر بن، ئەوە چاکترە بۆ ئارامگرو خۆگران...

(١٢٧) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) خۆگرو ئارامگربە و خۆگری و ئارامگریەکەشت تەنها بەکۆمەکی و یارمەتی خوا دەبێت بەکەسی‌تر ناکرێت، خەفەتیش مەخۆ لە خوانەناسان کە باوەڕ ناهێنن و دڵتەنگ مەبە لە بەرامبەر ئەو پیلان و نەخشانەی کە دوژمنان دەیگێڕن...

(١٢٨) چونکە بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەو کەسانەدایە کە خۆیان پاراستووە لە گوناه، هەروەها ئەوانەش کە چاکەکارو چاکەخوازن. (بەمەستی بە دەست هێنانی ڕەزامەندی خواو خۆشەویستکردنی ئاینەکەی).

سورەتی (الإسراء)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) پاکی و بێگەردی و ستایش بۆ ئەو زاتەی کە شەورەوی کرد لە بەشێکی کەمی شەودا بەبەندەی خۆی (محمد ﷺ) لە مزگەوتی (حرام، کەعبەی پیرۆزەوە) بۆ مزگەوتی (الاقصی) لە (بیت المقدس) کە دەوروبەریمان پیرۆزو پر بەرەکەت کردووە، تا هەندێك نیشانە و بەڵگەو دەسەڵاتداریی و توانایی خۆمانی نیشان بدەین، بەڕاستی ئەو زاتە بەتەواوی بیسەرو بینایە.
(٢) ئێمە کتێبی (تەوراتمان) بەخشی بە موساو کردمانە هۆی هیدایەت و ڕێنموویی بۆ نەوەی ئیسرائیل، بۆ ئەوەی کەسی تر جگە لە من نەکەنە پشتیوان و یاریدەدەر بۆ خۆیان.
(٣) (ئەمانەو خەڵکی تریش) نەوەی ئەو کەسانەن کە (لە کەشتیەکەدا) لەگەڵ نوحدا هەڵمان گرتن (تا سوپاسگوزار بن و قەدری نازو نیعمەت و بە خششەکان بزانن)، چونکە بەڕاستی (نوح) بەندەیەکی زۆر سوپاسگوزار بوو.
(٤) لەکتێبی تەوراتدا یان لە لوح المحفوظ دا بریارمان داوە و پێمان ڕاگەیاندوون کە سوێند بە خوا ئێوە (لە بەرنامەی ئێمە لادەدەن و یاخی دەبن) و فەساد و خراپە دووجار لە زەویدا بەرپا دەکەن، (لە غەفلەتی خەلکیدا) زۆرگەشە دەکەن و دەسەڵاتێکی زۆر گەورە بەدەست دەهێنن (لەم سەردەمەدا دووبارە ئەم هەواڵە قورئانیە هاتۆتەوە دی، ئومێدە خوای گەورە ئەمجارەش کۆتایی بەدەسەڵاتیان بهێنێ).
(٥) جا کاتێک (ئەی جووەکان) بەڵێنی یەکەمیان دێت (کە تۆڵەتان لێ بکەینەوە) بەندە تایبەتیەکانی خۆمان دەنێرینە سەرتان کە خاوەنی هێزو توانای زۆرن، ئیتر ئەوان بە هەموو کون و کەلێنێکی قەڵاو شارۆچکەکاندا دەسوڕێنەوە و دەگەڕێن بە شوێنیاندا، ئەم هەرەشەی تۆڵەیە بەڵێنی خوایەو دەبێت بێتە دی (زانایانی سەردەم دەڵێن، ـ عبادا لنا ـ مەبەست هاوەڵانی پێغەمبەرە کە قورئان وەسفی کردوون بەوەی کە توندو تیژن دژ بە خوانەناسان لەکاتی جەنگدا).
(٦) لە دوای ئەو لاوازیەتان (ئەی جووەکان، لە غەفڵەت و دواکەوتنی جیهانی ئیسلامدا) نۆرەتان دەدەینەوە و دەسەڵات بەسەر وڵاتی ئیمانداراندا پەیدا دەدکەن ماڵ و سامان و کوڕی زۆرتان پێدەبەخشین و واتان لێدەکەین کە زۆر ئامادە بن بۆ هێرش بردن و پەلاماردان و پروپاگەندە کردن.
(٧) ئەگەر (لەکاتی دەسەڵاتدا) چاکە بکەن، ئەوە هەر بۆ خۆتان چاك و بەسوودە، ئەگەر خراپە و تاوانیش بکەن ئەوە هەر یەخەی خۆتان دەگرێتەوە، جا کاتێک کە نۆرەی ئەنجامدانی بەڵێنی دواجار دێت، ئیمانداران کارێکتان پێ دەکەن کە لە روخسارتاندا ڕەنگ بداتەوە (چونکە ئەوان دڵنیان کە هەموو ئەو بەڵاو ناخۆشیانەی بەسەر گەلانی موسوڵماندا بەگشتی، هاتووە بەشێوەیەکی راستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ دەستی ئەوانی تیادایە)، ئەوسا دەبا ئیمانداران بچنە مزگەوتەکەوە هەر وەکو یەکەمجار چوونە ناوی، دەبا ئیتر ئیمانداران تۆڵەی خۆیان بکەنەوە و دەستیان بەسەر هەر چیەکدا دەڕوات درێغی نەکەن (چونکە ئەوان لە ستەم و زۆرداری و خوێن ڕێژی درێغیان نەکرد).

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ ۚ وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
حَصِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾
وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾
وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا ﴿١١﴾
وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ
النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ
السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾ وَكُلَّ
إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا
يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٣﴾ اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا
﴿١٤﴾ مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ
عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ
رَسُولًا ﴿١٥﴾ وَإِذَا أَرَدْنَا أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا
فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ
الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

(٨) ئینجا دوور نی‌یە، پەروەردگارتان بەزەیی پیاتاندا بێتەوەو رەحمتان پێبکات ئەگەر بەخۆتاندا بێنەوەو تەوبە بکەن، خۆ ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ پیلانگێران و خوێنڕێژی ئێمەش دەست دەکەینەوە بەتۆڵەسەندن و تەمێکردنتان، جگە لەوە دۆزەخیش دەکەین بە زیندان بۆ کافران کە تیایدا گیر بخۆن.

(٩) بەڕاستی ئەم قورئانە هیدایەت بەخشە بۆ چاکترین ڕێگەو ڕێبازو بەرنامە، مژدەیش دەدات بەو ئیماندارانەی کە کارو کردەوە چاکەکان دەکەن کە بێگومان پاداشتی زۆرو بێسنوور چاوەڕێیانە.

(١٠) بەڕاستی ئەوانەش کە باوەڕ بەڕۆژی دوایی ناهێنن، سزایەکی بەئێش و ئازارمان بۆ ئامادە کردوون.

(١١) ئینسان (کاتێك تەنگەتاو دەبێت) دوعا و نزای شەر دەکات، هەروەك چۆن لەکاتی ئاساییدا دۆعای خێر دەکات، ئینسان هەمیشەو بەردەوام بە پەلەو هەڵەشەیە.

(١٢) ئێمە دیاردەی شەوو ڕۆژمان کردووە بەدوو بەڵگەو نیشانە (لەسەر دەسەڵاتی خۆمان و بۆ حەسانەوە و ئەنجامدانی کاروبارتان و ڕاگرتنی پلەیەکی گەرمای لەبار بۆ ژیانتان)، ئینجا ئێمە تاریکیمان بەسەر دیاردەی شەودا هێناوەو دیاردەی ڕۆژیشمان بە ئاشکراو دیارو بینراو سازاندووە، تا لە نازو نیعمەتی پەروەردگارتان بەهرەوەر ببن، تا ژمارەی ساڵەکان بزانن و حساب ڕاگرن (کە زۆر پێویستە بۆ ڕێکخستنی کاروباری ژیان) ئێمە هەموو شتێکی پێویستی ئێوەمان بەفراوانی و بەر بڵاوی ڕوون کردۆتەوە.

(١٣) نامەی کردەوەی هەرکەسێکیشمان هەڵواسیوە بە گەردنیداو لە ڕۆژی دواییدا کارنامەی کردەوەکانی بۆ دەردەهێنین و بەکراوەیی دەیخەینە بەردەستی (ئاشکرایە کە ئەو دەزگایانەی کارو کردەوەی ئێمەی لەسەر تۆمار دەکرێت زۆر پێشکەوتوو ترە لەوەی کە ئادەمیزاد پەی پێ بردووەو پەی پێ دەبات).

(١٤) ئەوسا پێی دەوترێت: دەی نامەی کردەوەکانت بخوێنەرەوە و تەماشای بکە، ئەمرۆ هەرخۆت بڕیار بدە و حساب بۆ خۆت بکە (شایستەی چ جۆرە پاداشتێکیت؟!)

(١٥) ئەوەی هەوڵی دابێت ڕێبازی ڕاست و دروست بگرێت، ئەوە بەڕاستی بەقازانجی خۆی تەواو دەبێت و هەر خۆی بەهرە لە هیدایەتەکەی وەردەگرێت، ئەوەش گومرا بووە و ڕێبازی سەرلێشێواویی گرتۆتەبەر، ئەوە بێگومان هەر خۆی زەرەر دەکات و گومراییەکەی لەسەری دەکەوێت، کەس گوناهی کەس هەڵناگرێت، کەس بەرپرسیار نیە لە هەڵەی کەسانیتر، ئێمەش سزای هیچ قەومو گەلێك نادەین تا پێغەمبەرێکی بۆ نەنێرین.

(١٦) کاتێك بمانەوێت دانیشتوانی شارو شارۆچکەیەك لەناو ببەین، ئەوە سەرەتا فەرمانی گوێڕایەڵی دەدەین بە دەوڵەمەندەکان (کە گوێ بەحەرام و حەڵاڵ نادەن، کە چاکەو چاکەکاری بکەن) کەچی ئەوان یاخی دەبن و خراپەکاری دەکەن لە وڵاتدا، ئەوسا ئیتر شایستەی ئەوە دەبن کە بڕیاری ئێمە بەسەریاندا بسەپێنرێت، ئەوسا ئێمەش کاولی دەکەین بەسەر یەکداو داروبەردی بەسەر یەکەوە ناهێڵین.

(١٧) چەندەها نەوەمان لە دوای نوح لەناو بردووە، ئەوەندەش بەسە بۆ پەروەردگاری تۆ کە ئاگادارو بینایە بە گوناهو تاوانی بەندەکانی، هیچ شتێکی لێ شاراوە نیە.

مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلۡعَاجِلَةَ عَجَّلۡنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلۡنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصۡلَىٰهَا مَذۡمُومٗا مَّدۡحُورٗا ﴿١٨﴾ وَمَنۡ أَرَادَ ٱلۡأٓخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعۡيَهَا وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ كَانَ سَعۡيُهُم مَّشۡكُورٗا ﴿١٩﴾ كُلّٗا نُّمِدُّ هَٰٓؤُلَآءِ وَهَٰٓؤُلَآءِ مِنۡ عَطَآءِ رَبِّكَۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحۡظُورًا ﴿٢٠﴾ ٱنظُرۡ كَيۡفَ فَضَّلۡنَا بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ وَلَلۡأٓخِرَةُ أَكۡبَرُ دَرَجَٰتٖ وَأَكۡبَرُ تَفۡضِيلٗا ﴿٢١﴾ لَّا تَجۡعَلۡ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَقۡعُدَ مَذۡمُومٗا مَّخۡذُولٗا ﴿٢٢﴾ ۞ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنًاۚ إِمَّا يَبۡلُغَنَّ عِندَكَ ٱلۡكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوۡ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفّٖ وَلَا تَنۡهَرۡهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوۡلٗا كَرِيمٗا ﴿٢٣﴾ وَٱخۡفِضۡ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحۡمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرۡحَمۡهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرٗا ﴿٢٤﴾ رَّبُّكُمۡ أَعۡلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمۡۚ إِن تَكُونُواْ صَٰلِحِينَ فَإِنَّهُۥ كَانَ لِلۡأَوَّٰبِينَ غَفُورٗا ﴿٢٥﴾ وَءَاتِ ذَا ٱلۡقُرۡبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلۡمِسۡكِينَ وَٱبۡنَ ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرۡ تَبۡذِيرًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ ٱلۡمُبَذِّرِينَ كَانُوٓاْ إِخۡوَٰنَ ٱلشَّيَٰطِينِۖ وَكَانَ ٱلشَّيۡطَٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورٗا ﴿٢٧﴾

(١٨) ئـــەوەی مـــەبەستی تـــەنها دنـــیابێت کـــە بـــەپەلەو بەخێرایی تێدەپەڕێت، ئەوە ئێمە (بە ئـارەزووی کـەس ناکەین بەڵکو) هەرچیمان بوێت بە زوویـی، بـەویستی خۆمان و بە هەرکەس کە بمانەوێت دەیبەخشین، پاشان (لەو جیهان) ئەو جۆرە کـەسانە (واتـە دنـیا پـەرستان) دەخـەینە نـاو دۆزەخـەوە، بـە سـەرزەنشت کـراوی و راونراویەوە (کە بـەردەوام فـریشتەکـان ئـێش دەکـەن بەدڵیاندا و نایەڵن پشوو بدەن، هەر راویان دەنێن بەناو تونێل و شوێنە سامناکەکاندا).

(١٩) (بەڵام) ئەوەش مەبەستی بەشی ئەو جیهان بێت و هەوڵ و کۆششی چاکی بـۆ بـدات، لە هـەمان کـاتیشدا ئیماندار بـێت، هـەوڵ و کـۆششی ئـەو جـۆرە کـەسانە جێگەی رێزو سوپاسە و سوپاسکراون.

(٢٠) ئێمە هەردوولا (دنیا پەرستان و خوا پەرستان) لە بەخششی پەروەردگارت بەهرەوەر دەکـەین، بـێگومان بەخششی پەروەردگارت سنووردار و قەدەغە کراو نـیە لە دنیادا.

(٢١) تەماشا بکە و سەرنج بدە چۆن رێزو پلە و پایەی هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا، بێگومان پلە و جیاوازیەکانی ئەو جیهان زۆر گەورەتر و زۆر زیاترن.

(٢٢) (ئەی ئینسان) هەرگیز نەکەیت خوایەکی‌تر بکەیتە هاوتای خواو هاوەڵی بۆ بریار بدەیت چونکە بەو کارەت زەبوون و خەجاڵەت دەبیت.

(٢٣) پەروەردگاری تۆ بریاریداوە کە جگە لەو کەسی‌تر نەپەرستن، هەروەها بریاریداوە چاکەکاریش بن لەگەڵ دایك و باوکتاندا، هەرکاتێك یەکێکیان یان هەردووکیان بە پیری کەوتنە لای تۆ (تەنانەت) ئۆفیان لە دەست مەکە و (هەرگیز) پیایاندا هەڵمەشاخێ و هاواریان بەسەردا مەکە، بەردەوامیش قسە و گفتوگۆت لەگەڵیاندا با چاك و جوان و بەجێ بێت...

(٢٤) هەروەها باڵی میهرەبانی خۆتیان بۆ راخە و ملکەچ بە بـۆیان، نـزا بکـە و بـڵێ: پـەروەردگارا رەحمیان پێ بکە و میهرەبان بە بۆیان، هەروەکو چۆن ئەوان رەحمیان بەمن کردوو و منیان پەروەردەو بەخێو کرد بە بچووکی و منداڵی.

(٢٥) پەروەردگارتان زۆر زاناترە لەخۆتان بەوەی کە لەدڵ و دەروونتاندا هەیە، خۆ ئەگەر چاك و پاك و رێکو پێك بن، ئەوە بەراستی ئێتر ئەو زاتە بۆ تەوبەکاران و پەشیمانان تەواو لێخۆشبوو بەخشندەیە.

(٢٦) مافی خزم و خوێشان بەجێ بهێنە و پەیوەندیەکان (لە چوار چێوەی شـەرعدا چـاودێری بکـە) هەروەها مافی هەژارانیش (بە یارمەتیدانیان بەگوێرەی توانا) ئەنجام بدە هەروەها مافی رێـبواریش (بەدەستگیرۆیی و رێ نیشاندان) جێبەجێ بکە، دەست بڵاویش مەبە و ماڵ و سامانت بەفیرۆ مەدە.

(٢٧) چونکە بەراستی ئەوانەی ماڵ و سامانیان بەفیرۆ دەدەن (لە رێگەی خراپـدا سـەرفی دەکـەن)، ئـــەوانـە هـەمیشە وەك بـرای شـەیتانەکـان وان، شـەیتانیش لە بـەرامـبەر (نـازو نـیعمەتەکـانی) پەروەردگاریەوە زۆر ناشوکرو بەدنمەکو سپڵەیە.

وَإِمَّا تُعۡرِضَنَّ عَنۡهُمُ ٱبۡتِغَآءَ رَحۡمَةٖ مِّن رَّبِّكَ تَرۡجُوهَا فَقُل لَّهُمۡ قَوۡلٗا مَّيۡسُورٗا ﴿٢٨﴾ وَلَا تَجۡعَلۡ يَدَكَ مَغۡلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبۡسُطۡهَا كُلَّ ٱلۡبَسۡطِ فَتَقۡعُدَ مَلُومٗا مَّحۡسُورًا ﴿٢٩﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرَۢا بَصِيرٗا ﴿٣٠﴾ وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُمۡ خَشۡيَةَ إِمۡلَٰقٖۖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُهُمۡ وَإِيَّاكُمۡۚ إِنَّ قَتۡلَهُمۡ كَانَ خِطۡـٔٗا كَبِيرٗا ﴿٣١﴾ وَلَا تَقۡرَبُواْ ٱلزِّنَىٰٓۖ إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةٗ وَسَآءَ سَبِيلٗا ﴿٣٢﴾ وَلَا تَقۡتُلُواْ ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّۗ وَمَن قُتِلَ مَظۡلُومٗا فَقَدۡ جَعَلۡنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلۡطَٰنٗا فَلَا يُسۡرِف فِّي ٱلۡقَتۡلِۖ إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورٗا ﴿٣٣﴾ وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ حَتَّىٰ يَبۡلُغَ أَشُدَّهُۥۚ وَأَوۡفُواْ بِٱلۡعَهۡدِۖ إِنَّ ٱلۡعَهۡدَ كَانَ مَسۡـُٔولٗا ﴿٣٤﴾ وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ إِذَا كِلۡتُمۡ وَزِنُواْ بِٱلۡقِسۡطَاسِ ٱلۡمُسۡتَقِيمِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلٗا ﴿٣٥﴾ وَلَا تَقۡفُ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۚ إِنَّ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡبَصَرَ وَٱلۡفُؤَادَ كُلُّ أُوْلَٰٓئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔولٗا ﴿٣٦﴾ وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ وَلَن تَبۡلُغَ ٱلۡجِبَالَ طُولٗا ﴿٣٧﴾ كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ عِندَ رَبِّكَ مَكۡرُوهٗا ﴿٣٨﴾

(٢٨) خۆ ئەگەر نەتتوانی یارمەتی ناوبراوان بـدەیت و بەئومێدی رەحمەتی پەروەردگارو بەخششی ئەو بوویت ئەوە دەکرێت بەگوفتاری جوان و قسەی خۆش رازییان بکەیت.

(٢٩) نەکەیت ئەوەندە دەست نوقاو بیت وەك ئەوەی کە دەستی بەکۆت و زنجیر بـەگـەردیندا هـەڵواسـرابـێت، هەروەها ئەوەندەش دەست بڵاو مەبە (هیچیتبەدەستەوە نەمبێنێت) لەوەودوا بکەویتە بەردەم لۆمەو سەرزەنشی ئەمو ئەوو بەهەناسە ساردی و نائومێدی بۆی دانیشیت.

(٣٠) بەڕاستی پەروەردگارت بە هەرکەس کە بـیەوێت رزق و رۆزی فـراوان دەبـەخشێت، یـاخود کـەم و سنووورداری دەکات، بێگومان ئەو زاتە ئاگادارو بـینایە بەبەندەکانی، (بەخشین و نەبەخشینی هەرەمەکی نیە).

(٣١) نەکەن منداڵەکانتان لە ترسی گـرانـی و بـرسێتی بکـوژن (چـونکە پـەروەردگارتان رۆزی بـەخش و میهرەبانە)، ئێمە رزق و رۆزی دەبەخشین بـەوانـیش و بەئێوەش، لەراستیدا کوشتنی ئەوان گـوناهو تـاوانـێکی زۆر گەورەیەو ناقۆڵایە.

(٣٢) هەرگیز نەکەن توخنی زینا بکەون و لێی نزیك بینەوە، چونکە ئەوە بەڕاستی گوناهو تاوان و هەڵە و رێچکەیەکی زۆر خراپو نادروستە (بۆ ئەنجامدانی ئارەزوی جنسی).

(٣٣) نەکەن کەسێك بکوژن کە خواکوشتنەکەی حەرام کردبێت مەگەر بەهۆی تاوانێکەوە شایستە بێت و کوشتنی رەوا بێت، ئەوەش کە مەزڵومانە و بێ تاوان دەکوژرێت، ئـەوە ئـێمە بـەڕاسـتی مـاف و دەسەڵاتمان داوە بەنزیکترین کەسی کە تۆڵەی بۆ بسێنێت، ئەویش نابێت زیادەڕەویی بکات لەکوشتن و تۆڵەسەندنەوەدا، (خۆ ئەگەر لەخواترس و فەرمانبەردار بوو لەو کارەیدا) ئـەوە لەلایـەن خـواوە سەرکەوتوو و پشتیوانی لێکراوە هەورەها لە لایەن دەسەڵاتی رەواشەوە.

(٣٤) نزیك ماڵی هەتیوو مەکەون مەگەر بەجوانترین شێوە (وەك ئەوەی بیخەنە بازرگانیەکەوە تا گەشە بکات) هەتا ئەگاتە هەرەتی لاوی، وەفا بکەن بە بەڵێن و پەیمان، چونکە بەڕاسـتی بـەرپرسیارن لە بەرامبەر بەڵێن و پەیمانەوە.

(٣٥) هەرکاتێك کێشان و پێوانتان ئەنجامدا بەرێك و پێکی و تێرو تەواوی ئەنجامی بدەن، ئەو شێوەیە چاکترە و جوانترین ئەنجامی هەیە (لە دنیادا ئاسوودە دەبن و پاداشتی قیامەتیش بەدەست دەهێنن).

(٣٦) (ئەی ئینسان) لە شتێك مەدوێ و شوێنی شتێك مەکەوە کە زانست و زانیاریت دەربارەی نـیە، چونکە بەڕاستی دەزگاکـانی بـیستن و بـینین و تـێگەیشتن هـەرهەمووی ئـادەمیزاد بـەرپرسیارە لە بەرامبەریەوە...

(٣٧) هەروەها بەسەر زەویدا بەکەش و فش و لەخۆبایی بوونەوە مەڕۆ، چونکە تۆ هەرگیز ناتوانیت زەوی کوناودەر بکەیت، ناشگەیتە بەرزی چیاکان (ئیتر ئەم کەشخە و شانازیەت لە چییە؟).

(٣٨) هەموو ئەو شتانەی کە لە ئایاتەکانی پێشوودا باسمان کـرد، خـراپـەکـانی لای پـەروەردگارت ناپەسەندو نابەجێیە (هەوڵ بدە هەمیشە دوورە پەرێزبیت لێیان).

ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۗ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ﴿٣٩﴾ أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۚ إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾ قُل لَّوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّابْتَغَوْا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ ۚ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۗ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾ وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾ انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

(٣٩) ئەو ڕێنموییانەی کە پەروەردگارت بە وەحی بۆی ڕەوانە کردیت بەشێکن لە حیکمەت و دانایی، نەکەیت خوایەکی‌تر بەهاوتای خوای باڵادەست بزانیت، چونکە ئەگەر وابیت، فڕێ دەدرێیتە ناو ئاگری دۆزەخەوە بە سەرزەنشت کراوی و ڕیسوایی و شەرمەزاری و دوور خراوەی لە بەزەیی خوایی.

(٤٠) ئینجا ڕوو بەهاوەڵگەران دەفەرموێت: ئایا ڕەوایە خوا ئێوەی هەڵبژاردبێت تا کوڕتان پێ ببەخشێت و خۆی فریشتەکانی هەڵبژاردبێت تا بیانکات بەکچی خۆی؟ (ئەم بیروباوەڕە پووچ و بێ‌سەروو‌بنانە، کەی ڕەوایە؟ مەگەر کوێر و کەڕ هەر خوا نایانبەخشێت؟)، بەڕاستی ئێوە قسە و گوفتارێکی نابەجێ و گەورە و ناقۆڵا دەکەن.

(٤١) سوێند بە خوا ئێمە لەم قورئانەدا بە چەندەها شێوە لە هەموو مەبەستەکان دواوین تا بیربکەنەوە و یاداوەری وەربگرن، کەچی قورئان بۆ خوانەناسان بو بەهۆی دوورە پەرێزیو سەرگەردانی.

(٤٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ بەو موشریکانە) بڵێ: ئەگەر خوای تریش هەبوایە لەگەڵ خوای پەروەردگاردا هەروەکو ئەوان دەڵێن.. ئەو کاتە ئەوانە هەوڵیاندەدا کە دەسەڵات لەخاوەنی عەرش و تەختی فەرمانڕەوایەتی زەوت بکەن.

(٤٣) ستایش و پاکی و بڵندی بۆ ئەو پەروەردگارەیە (کە ئەو نەفامانە دەربارەی ئەو هەموو ناڕەواییە دەڵێن) ئەو زاتە زۆر بەرز و بڵند و گەورەترە (لە بۆچوونی ئەوان).

(٤٤) هەر حەوت ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی کە تیایاندا هەن، تەسبیحات و ستایشی ئەو زاتە دەکەن، هیچ شتێک نی‌یە لەم بوونەوەرەدا کە تەسبیحات و ستایش و سوپاسی ئەو زاتە نەکات، بەڵام ئێوە لە تەسبیحات و ستایشی ئەو شتانە تێناگەن، بەڕاستی ئەو زاتە هەمیشە و بەردەوام خۆگر و بە حەوسەڵەیە (لەبەرامبەر لادانی خەڵکیەوە) لێخۆشبووە و چاوپۆشی دەکات (ئەگەر ڕووی تێبکەن و باوەڕی پێ بهێنن).

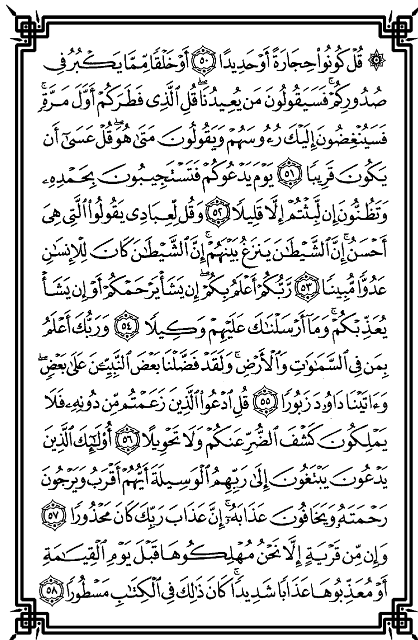
(٤٥) کاتێك کە قورئان دەخوێنیت ئێمە بەربەستێکی نادیارو شاراوە، دەخەینە نێوان تۆو ئەوانەی باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن.. (چونکە سوودی لێ وەرناگرن)

(٤٦) (چونکە مەبەستیان نیە تێبگەن) ئێمەش پەردە دەهێنین بەسەر دڵیاندا تا هەرتێی نەگەن، گوێشیان سەنگین دەکەین تا نەیبیستن، جا کاتێك لە قورئاندا تەنها ناوی پەروەردگارت دەبەیت (باسی بت و بەرنامەیان ناکەیت)، ئەوە پشت هەڵدەکەن و ڕوو وەردەگێڕن و بێزاری دەردەبڕن و دەڕۆن.

(٤٧) ئێمە لە هەموو کەس چاکتر دەزانین کە خوانەناسان بۆ گوێت بۆ دەگرن، ئەوانە کاتێك گوێت لێ دەگرن، چپە و سرتە سرت دەکەن، ئەوسا ستەمکاران بەیەکتر دەڵێن: ئێوە هەر شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتون!!

(٤٨) سەرنج بدە چۆن تۆ دەکەن بە نموونە (تاوێك دەڵێن: جادووگەر، دەمێك دەڵێن: شاعیر... هتد) سەرئەنجام خۆیان گومرا کردووە و ناتوانن ڕێگە و ڕێبازێکی چاك و دروست بگرنەبەر.

(٤٩) ئەوانە بە سەرسامیەوە دەڵێن: باشە ئەگەر بووینە ئێسکی ڕزیو و پرتوکاو، ئەوە سەر لە نوێ زیندوو دەکرێینەوە؟!

(٥٠) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: ببنە بەرد یان ئاسن...
(٥١) یان هەر شتێك و هەر دروستكراوێك كە زۆر سەخت و گرنگ و گەورەیە لە بیرو هۆشتاندا، كەچی (بە سەرسامیەوە) دەڵێن: دەی باشە، كێ زیندوومان دەكاتەوە؟ بڵێ: ئەو زاتەی كە یەكەمجار بەدیهێناون (زۆر لای ئاسانە زیندووتان بكاتەوە)، ئەوسا سەریان شۆڕدەكەنەوە بۆ لات و سەر بادەدەن و دەڵێن: ئەوە كەی زیندوو دەكرێینەوە؟ كەی قیامەت بەرپا دەبێت؟ پێیان بڵێ: لەوانەیە بەم نزیكانە پێش بێت.
(٥٢) رۆژێك دێت پەروەردگارتان بانگتان لێ دەكات، بەدەم سوپاس و ستایشیەوە (زیندوو دەبنەوە و ملكەچ و فەرمانبەردارن) واگومان دەبەن كە ماوەیەكی كەم نەبێت لە دنیادا نەژیاون (یاخود دوای مردنتان ماوەیەكی زۆر كەم لە گۆڕدا بوون).
(٥٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ بەبەندەكانم بڵێ: چاكترین گوفتار بڵێن (جوانترین گوفتار بنووسن) چونكە شەیتان بەڕاستی دەیەوێت نێوانیان تێك بدات (هەمیشە هانیان دەدات بۆ وتنی گوفتاری هەڵە و خراپ)، بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئاشكرای ئینسانەو (دەبێت وریابێت تووشی هەڵەی نەكات).
(٥٤) پەروەردگارتان چاكتان دەناسێت، ئەگەر بیەوێت رەحمتان پێ دەكات (كاتێك رێبازی چاكە دەگرنە بەر)، یان ئەگەر بیەوێت سزاتان دەدات (كاتێك رێبازی خراپە دەگرنە بەر)، ئێمە تۆمان بۆ ئەوە رەوانە نەكردووە كە چاودێرو پارێزەری ئەوان بیت (تا ئەوان بە ناچاریی باوەڕ بهێنن).
(٥٥) پەروەردگارت چاك دەزانێت بەهەموو ئەوانەی لە ئاسمانەكان و زەویدایە (هەریەكەیان سەرگەرمی چین)، بێگومان ئێمە رێزی هەندێ لە پێغەمبەرانمان لەلا زیاترە لە هەندێكی تریان و (كتێبی) زەبووریشمان بە ـ داوود ـ بەخشیوە.
(٥٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ بە هاوەڵگەران بڵێ: ئادەی هاناو هاوار بكەن لەوبت و كەس‌و شتانەی كە لەجیاتی خوا دەیانپەرستن (ئایا هیچیان لە دەست دێت؟، دڵنیابن كە ئەوانە) نە دەتوانن بەڵاو ناخۆشیەكتان لەسەر لابەرن، نەدەتوانن بارودۆخ بگۆڕن. (چونكە هەموو ئەو شتانە بەدەست خوایە).
(٥٧) ئا ئەوانەی كە ئەوان هانا و هاواریان لێ دەكەن، خۆیان هاوار لە خوا دەكەن و داوای نزیك بوونەوە لە پەروەردگاریان دەخوازن و چاوەڕوانی رەحمەتی دەكەن، لە سزاو تۆڵەشی دەترسن، بەڕاستی سزای پەروەردگارت مەترسی لێكراوە.
(٥٨) هیچ شارو شارۆچكەیەك نییە كە ئێمە بریارمان دابێت پێش بەرپابوونی رۆژی قیامەت لە ناوی بەرین، یان سزایەكی سەختی بدەین، لە كتێب و دۆسیەی (تایبەتدا، لە لوح المحفوظ دا) تۆمار نەكرا بێت.

وَمَا مَنَعَنَآ أَن نُّرۡسِلَ بِٱلۡأٓيَٰتِ إِلَّآ أَن كَذَّبَ بِهَا ٱلۡأَوَّلُونَۚ وَءَاتَيۡنَا ثَمُودَ ٱلنَّاقَةَ مُبۡصِرَةٗ فَظَلَمُواْ بِهَاۚ وَمَا نُرۡسِلُ بِٱلۡأٓيَٰتِ إِلَّا تَخۡوِيفٗا ﴿٥٩﴾ وَإِذۡ قُلۡنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِٱلنَّاسِۚ وَمَا جَعَلۡنَا ٱلرُّءۡيَا ٱلَّتِيٓ أَرَيۡنَٰكَ إِلَّا فِتۡنَةٗ لِّلنَّاسِ وَٱلشَّجَرَةَ ٱلۡمَلۡعُونَةَ فِي ٱلۡقُرۡءَانِۚ وَنُخَوِّفُهُمۡ فَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا طُغۡيَٰنٗا كَبِيرٗا ﴿٦٠﴾ وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ قَالَ ءَأَسۡجُدُ لِمَنۡ خَلَقۡتَ طِينٗا ﴿٦١﴾ قَالَ أَرَءَيۡتَكَ هَٰذَا ٱلَّذِي كَرَّمۡتَ عَلَيَّ لَئِنۡ أَخَّرۡتَنِ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ لَأَحۡتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلٗا ﴿٦٢﴾ قَالَ ٱذۡهَبۡ فَمَن تَبِعَكَ مِنۡهُمۡ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمۡ جَزَآءٗ مَّوۡفُورٗا ﴿٦٣﴾ وَٱسۡتَفۡزِزۡ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتَ مِنۡهُم بِصَوۡتِكَ وَأَجۡلِبۡ عَلَيۡهِم بِخَيۡلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكۡهُمۡ فِي ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَوۡلَٰدِ وَعِدۡهُمۡۚ وَمَا يَعِدُهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٞۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلٗا ﴿٦٥﴾ رَّبُّكُمُ ٱلَّذِي يُزۡجِي لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ فِي ٱلۡبَحۡرِ لِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا ﴿٦٦﴾

(٥٩) هیچ شتێك نەبووە بەهۆی ئەوەی کە ئێمە موعجیزە بەرپا نەکەین ئەوە نەبێت کە (جۆرەها موعجیزەمان نیشانی پێشینەکان دا)، بەڵام ئەوان هەر بڕوایان پێ نەکرد؛ ئێمەش لەناومان بردن، حوشترە تایبەتیەکەشمان بە ئاشکراو روون بە قەومی (ثمود) بەخشی، کەچی ستەمیان لێکردو (سەریان بری)، بەڕاستی ئێمە تەنها بۆ ترس و داچڵەکاندن نەبێت، هیچ جۆرە موعجیزەیەك نانێرین.

(٦٠) ئەی محمد ﷺ یادی ئەوە بکە کاتێك پێمان وتی: بەڕاستی پەروەردگاری تۆ دەوری خەڵکی داوە و ئاگادارە بەهەموو شتێکیان و ئەوشتانەش کە لە خەونـدا نیشانمان دایت تەنها تاقیکردنەوە بوو بۆ خەڵکی، هەروەها بەباسی درەختە نەفرین لێ کراوەکەش کە لەقورئاندا ناو براوە تاقیاندەکەینەوە (کافرەکان کردیانە گاڵتەجاڕ و وتیان: چۆن درەخت لەناو ئاگردا دەڕوێت، عەقلیان کول بوو لەئاستی توانای بێ سنووری خواییدا)، بەمەرجێك ئێمە دەمانەوێت بەم باسانە بیانترسێنین، دایانبچڵەکێنین، کەچی ئەو باسانە هیچیان بۆ زیاد ناکات تەنها لادان و یاخی بوونێکی گەورە و بێ سنوور نەبێت.

(٦١) (بیریان بهێنەرەوە) کاتێك بە فریشتەکانمان وت: ئادەی سوژدە بەرن بۆ ئادەم، هەموو سوژدەیان برد جگە لە (ئیبلیس)، کە وتی: ئایا چۆن سوژدە دەبەم بۆ ئەو کەسەی کە لە قوڕ دروستت کردووە؟!

(٦٢) (پاشان بێ شەرمانە) وتی: ئا ئەمەیە کەڕێزت داوە بەسەر مندا؟! سوێند بە خوا ئەگەر دوام بخەیت تا ڕۆژی قیامەت ئەوە بێگومان هەموو نەوەکانی گومڕاو سەرگەردان دەکەم جگە لە کەمێکیان (کە دەسەڵاتم بەسەریاندا نیە).

(٦٣) خوای پەروەردگار فەرمووی: بڕۆ ئەوەی شوێنی تۆ بکەوێت لەوان، ئەوە بێگومان دۆزەخ پاداشتی هەموانتانە، کە پاداشتێکی مسۆگەرە و جێگەی هەمووتانی تێدا دەبێتەوە...

(٦٤) بڕۆ چیت لە دەست دێت دریغی مەکە، هەرکەس کە توانیت (لەو بەدبەختانە) بەبانگ کردن و هاندانیان بۆ تاوانکاری، دایانبرە، بەهۆی لەشکری سوارەو پیادەی خۆتەوە هێرشیان بۆ بەرەو هاوبەشییان بکە لە ماڵ و سامان و منداڵ و نەوەیاندا (بەسامانی حەرام و منداڵی زۆڵ.. هتد)، ئەوەندەش بەڵێن و ئومێدیان پێ بدە، سەریان لێ بشێوێنە، هەرچەندە بەڵێن و هاندانی شەیتان جگە لە فریودان و فێڵکردن و ساختە، شتێکی تر نیە.

(٦٥) بەڕاستی بەندەکانی من (ئەی شەیتانی نەفرین لێکراو) هیچ دەسەڵاتی تۆیان لەسەر نابێت و هەوڵ و کۆششی تۆ کاریان تێ ناکات و پەروەردگاری تۆ (ئەی ئیماندار) بەسە بۆ پارێزگاری و پاراستنت.

(٦٦) پەروەردگارتان ئەو زاتەیە کە کەشتی بە دەریادا هاتوچۆ پێ دەکات بۆتان، تا لە فەزڵ و بەخششی (بێشوماری) بەهرەوەر ببن، بەڕاستی ئەو زاتە هەمیشە و بەردەوام بەرەحم و میهرەبانە بۆتان.

وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِي ٱلْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾ أَفَأَمِنتُمْ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ ٱلْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟ لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾ أَمْ أَمِنتُمْ أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ ٱلرِّيحِ فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟ لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِۦ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾ ۞ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ ءَادَمَ وَحَمَلْنَٰهُمْ فِي ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾ يَوْمَ نَدْعُوا۟ كُلَّ أُنَاسٍۭ بِإِمَٰمِهِمْ فَمَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَٰبَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾ وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِۦٓ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي ٱلْءَاخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾ وَإِن كَادُوا۟ لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ ٱلَّذِيٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۥ وَإِذًا لَّٱتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾ وَلَوْلَآ أَن ثَبَّتْنَٰكَ لَقَدْ كِدتَّ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾ إِذًا لَّأَذَقْنَٰكَ ضِعْفَ ٱلْحَيَوٰةِ وَضِعْفَ ٱلْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

(٦٧) (خەڵکینە ئێوە) کاتێك لە دەریـادا نـاخۆشی و تـەنگانە تووشتان دەبێت، ئەوە هەرچی پەرستراو هەیە لە بیروهۆش و باوەڕتاندا نامێنێت و ون دەبێت جگە لەو زاتە (هاناو هـاوار هەر بۆ زاتی خوا دەبەن تا رزگـارتان بکـات) بـەڵام کـاتێك (فـــریاتان دەکـــەوێت) و رزگـــارتان دەکـــات و دەتـــانخاتە وشکـــانیەوە، ئـــێوە پشت لە بـــەرنامەکـــەی دەکـــەن و روو وەردەگێڕن و ناپاسن، بەڵکو زۆربەی ئینسانەکان نـاشوکرو سپڵەن.

(٦٨) خەڵکینە ئایا ئێوە لەخۆتان ئەمینن خوا نەتانبات بەناخی زەویداو لایەکی وشکانی نەڕوخێنێت بەسەرتاندا، یاخود بەرد بارانتان نەکات؟! لەوەودوا هـیچ کـەستان دەست نـاکـەوێت فریاتان بکەوێت و پەناتان بدات (ئەگەر لەسەر تاوانکـاری بەردەوام‌بن.)

(٦٩) ئایا دڵنیان و ناترسن لەوەی کە جارێکی‌تر لە کـەشتیدا رێتان بکەوێتە ناو دەریاوە، ئەوسا بایەکی بـەهێزی سـەخت هەڵکاتە سەرتان، ئینجا بە هۆی کافر بوون و یاخی بوونتانەوە نوقمی دەریاتان بکـات؟! لەوەودوا کـەسیشتان دەست نەکەوێت بتوانێت داکۆکیتان لێ بکات لای ئێمە!!

(٧٠) سوێند بەخوا ئێمە رێزمان لە نەوەی ئادەم گرتووە و بەسەر وشکـانی و دەریـادا (بـەجۆرەها هـۆکـاری گواستنەوە) هەڵمان گرتوون و لە رزق و رۆزی پوخت و چاکی جۆراو جۆر بەهرەوەرمان کردوون (لە خۆراك و پۆشاك و ماڵ و ناوماڵ و.. هتد) بەڕاستی ئێمە رێزی زیادەی ئەوانمان داوە بەسەر زۆربەی ئەو بەدی هێنراوانەدا کە دروستمان کردوون (لە هەموو روویەکەوە، تا قەدرو رێزی خۆیان بزانن).

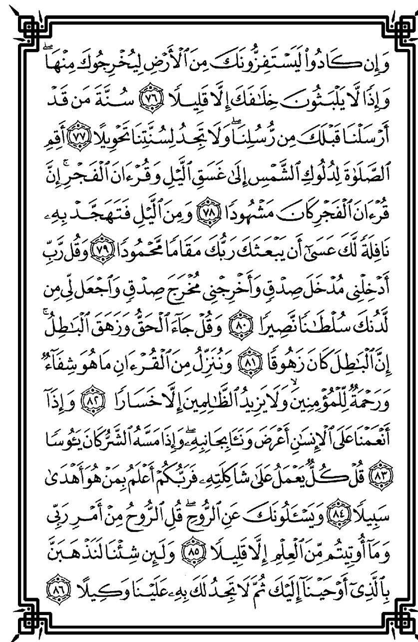
(٧١) یادی ئەو رۆژە بکە کە هەموو کۆمەڵە خەڵکێك بەناوی پێشەواکەیانەوە بانگ دەکەین، جا ئەوەی نامە و دۆسیەی کردەوەکانی بدرێتە دەستی راستی، ئەوانە (بەخۆشیەوە) سەیری نامەی کردەوەکانی خۆیان دەکـەن و دەیخوێننەوە و بەقەدەر تاڵە باریکەکەی ناوکی خورما ستەمیان لێ ناکرێت (کە شتێکی بێ نرخە).

(٧٢) جا ئەوەی لەم دنیایەدا (دڵ و دەروون و بیرو هۆشی) کوێر بێت، ئەوە لە قیامەتدا چـاوی کـوێرە و زۆر سەرگەردانترو سەرلێشێواوترە (چونکە چاوی سەری بۆ بینایی و تێفکران بەکار نەهێناوە لە دنیادا).

(٧٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ موشریك و هاوەڵگەران خەریك بوو تۆ لابدەن لەوەی کە بەوەحی و نیگا بۆمان رەوانە کردوویت، تا شتێکی ترمان بۆ هەڵببەستیت و شێوازی کارو بانگەوازت بگۆڕیت، ئیتر ئەو کاتە ئەگەر بەقسەی ئەوان بکەیت ئەوان تۆ دەکەنە هاوەڵ و خۆشەویستی خۆیان (چونکە بەدڵی ئەوانت کردووە)!!!

(٧٤) خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان پایەدارو دامەزراو نەکردایە، ئەوە بەڕاستی نزیك بوویت (بەمەزندەی خۆت، بـۆ بەرژەوەندیی بانگەوازەکەت) کەمێك بە لایاندا مەیل بکەیت و بەدڵی ئەوان بکەیت!!

(٧٥) ئەو کاتە ئیتر دوو بەرامبەری (هاوەڵگەران) لە دنیاداو بە دوو بەرامـبەری ئـەوان لە دوای مـردن سـزاو ئازارمان پێ دەچەشتیت، پاشان کەسیشت نەدەکەوت فریات بکەوێت و لە دەستی ئێمە رزگارت بکات.

(٧٦) ئەو موشریکانە خەریکبوو زۆرت بۆ بهێنن و ئازارو ناخۆشیت بۆ پێش بهێنن تا لەسەر زەوی (مەککە) دەرت پەرێنن و دەربەدەرت بکەن، ئەو کاتە ئیتر تەنها ماوەیەکی کەم نەبێت نەدەمانەوە (زوو بەزوو بە بەڵایەکی سەخت لەناومان دەبردن).

(٧٧) (لەناوبردن) بریارو یاسای ئێمە بووە پێش تۆ (بۆ قەومە خوانەناسەکان) کاتێك پێغەمبەرانیان دەرکردبێت، بێگومان نابینیت سوننەت و بەرنامەی ئێمە گۆڕانی بەسەردا بێت.

(٧٨) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) نوێژ ئەنجام بدە کاتێك خۆر نیوەی ئاسمان بەجێ دەهێڵێت (ئاماژەیە بۆ نوێژی نیوەڕۆو عەسر) لە تاریکی شەویشدا نوێژی (مەغریب و عیشا) ئەنجام بدەن، نوێژی بەیانیانیش (کە زۆر قورئانی تێدا دەخوێنرێت فەرامۆشی مەکە) بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی دەبینرێت (لەلایەن فریشتەکانیشەوە).

(٧٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ، لە بەشێکی شەوگاردا خۆت ماندوو بکە بە دەورکردنەوەی قورئانەوە لە شەونوێژدا کە زیادە ئەرکێکە لەسەر تۆ، بۆ ئەوەی پەروەردگارت بتخاتە شوێن و جێگەی بەرێزەوە کە تیایدا سوپاسکراو بیت.

(٨٠) بڵێ: پەروەردگارا یارمەتیم بدە تاهەرکاتێك دەستبەکاری (هەرخێرێك بووم) بەچاکی و راستی و دروستی ئەنجامی بدەم و لە هەر کارێك بوومەوە و ئەنجامدا سەرەنجامێکی چاکی هەبێت و بەجوانی لێـی دەرچم و هەمیشەو بەردەوام لەلایەن خۆتەوە دەسەڵاتێکم پێ ببەخشە کە ببێتە هۆی سەرکەوتنی بەردەوامم.

(٨١) هەروەها بڵێ: تازە ئیتر حەق و راستی هاتووە و بەرپا بووە و بەتاڵ و ناحەقی، پووچ و تەفرو توونا بووە، بەڕاستی ناحەق و بەتاڵ هەرتیاچووە و جێگیر نەبووە و بەزیووە. (با لەرواڵەتیشدا وا نەنوێنێ).

(٨٢) ئێمە لە قورئان ئایەت و سوورەتانێك دادەبەزێنین، کە ببێتە هۆی شیفاو چارەسەر بۆ نەخۆشیە دەروونی و جەستەییەکان هەروەها رەحمەت و میهرەبانیش، بۆ ئیمانداران، بۆ ستەمکارو خوانەناسانیش هەر زیاد کردنی زەرەرو زیانەو، هیچ بەهرە و سوودێکی لی نابەن.

(٨٣) کاتێکیش نازو نیعمەت ببەخشین بە ئینسانی (خوانەناس) روو وەردەگێرێت و فیز دەکات و هەر خەمخۆری خۆیەتی، کاتێکیش ناخۆشی و تەنگانەی تووش دێت، ئەوە نائومێد و پەست و غەمگین دەبێت.

(٨٤) بڵێ: هەموو کەس لەسەر سروشت و فیترەتی خۆی کاردەکات، جا پەروەردگارتان چاك دەزانێت کێ رێگەو رێبازو بەرنامەی راست و دروستی گرتۆتە بەر.

(٨٥) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی رۆح (کە چیە و چۆنە؟) بڵێ: رۆح بەشێکە لە فەرمانی پەروەردگارم و بەدەست ئەوە (من نازانم چیە و چۆنە) لە عیلم و زانستیش تەنها شتێکی کەمتان پێ‌بەخشراوە.

(٨٦) سوێند بە خوا ئەگەر بمانەوێت هەموو ئەو قورئانەی کە بە وەحی بۆمان رەوانە کردوویت، لە دڵ و دەروون و لاپەرەکاندا نایهێڵین، پاشان کەسێکت دەست ناکەوێت بتپارێزێت و بەرگریت لێ بکات و هەوڵێکت بۆ بدات تا لەو بەهرەیە بێ‌بەهرە نەبیت. (لە بەر ئەوە دڵنیابە لە قورئان).

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَۚ إِنَّ فَضْلَهُۥ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾ قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰٓ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾ وَقَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ ٱلْأَرْضِ يَنۢبُوعًا ﴿٩٠﴾ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ ٱلْأَنْهَٰرَ خِلَٰلَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾ أَوْ تُسْقِطَ ٱلسَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِىَ بِٱللَّهِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ قَبِيلًا ﴿٩٢﴾ أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِى ٱلسَّمَآءِ وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَٰبًا نَّقْرَؤُهُۥ ۗ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى هَلْ كُنتُ إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٣﴾ وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ أَن يُؤْمِنُوٓا۟ إِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟ أَبَعَثَ ٱللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٤﴾ قُل لَّوْ كَانَ فِى ٱلْأَرْضِ مَلَٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُولًا ﴿٩٥﴾ قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

(٨٧) (بەڵام ئێمە ئەو کارە ناکەین) چونکە ئەمە رەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە، بەڕاستی فەزڵ و بەخشندەی ئەو زاتە (بۆ تۆو بۆ هەموو ئیمانداریێك) زۆر گەورە و فراوانە.

(٨٨) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: سوێند بە خوا ئەگەر هەموو ئادەمیزاد و پەریەکان کۆ ببنەوە و (هەوڵی بەردەوام بدەن تا) قورئانێکی وەکو ئەمە دانێن و بیهێننە (مەیدان) ناتوانن کاری وابکەن و ناتوانن لە وێنەی بهێنن، ئەگەر چی هەموو لایەکیان ببنە پشتگیرو یارمەتیدەری یەکتر.

(٨٩) سوێند بە خوا ئێمە لەم قورئانەدا لە هەموو جۆرە نموونەیەکمان بۆ خەڵکی هێناوەتەوە (تا تێفکرن و بیر بکەنەوە) کەچی زۆربەی خەڵکی تەنها رێبازی کوفرو خوانەناسی نەبێت هیچی‌تر وەرناگرن...

(٩٠) (هەندێکیان بیانوویان گرت و) وتیان: هەرگیز ئێمە باوەڕ بە تۆ ناکەین تا کانی و سەرچاوەیەکمان لە زەویەوە بۆ هەڵنەقوڵێنیت...

(٩١) یاخود دەبێت خاوەنی باخێك بیت کە پر بێت لە دارخورماو رەزو چەندەها رووبار لەناویدا هەڵبقوڵێنیت و بەخوڕو رەوان بەژێریاندا بڕوات...

(٩٢) یاخود ئاسمان پارچەپارچە بەسەرماندا، هەر وەکو خۆت پروپاگەندە دەکەی دابارێنە، یاخود خوای گەورەو فریشتەکانی بهێنەو روو بەڕووماني بکە!!...

(٩٣) یان باکۆشك و تەلارو ماڵێکت هەبێت کە بە (ئاڵتون و زیوو شتی جوان) نەخشێنرابێت و زەخرەفەکرابێت، یان (ببینین) کە بەرەو ئاسمان بڵندو بەرز دەبیتەوە، ئێمە هەرگیز بەوەش باوەڕ ناکەین هەتاکتێبێك دانەبەزێنیت و بیخوێنینەوە، تۆش پێیان بڵێ: پاکی و بێگەردی بۆ پەروەردگارم... (باشە، کەی ئەوانە لە دەست مندایە) من تەنها پێغەمبەرێکم لەگرۆی ئادەمیزادو هیچی‌تر نیم (ئێوەش لەو ئاستەدا نین ئەو بیانوانەتان جێبەجێ بکرێت).

(٩٤) هیچ شتێك نەبووەتەکۆسپ لە رێگەی ئەوەدا خەڵکی باوەڕ بهێنن -کاتێك هیدایەتیان بۆ هات- تەنها ئەوە نەبێت کە وتیان: ئایا خوا مرۆڤێکی بە فرستادە ناردووە؟! (لەباتی ئەوەی زوو بەدەم بانگەوازی خواوە بچن و ئەوە بەڕێز بۆ خۆیان بزانن، کە نوێنەریان لێ هەڵدەبژێرێت و ئیمانی پێ بهێنن، زۆربەی خەڵکی لە سەردەمەکانی پێشوودا عەقڵیان کول بووە لە ئاستی ئەو رێزە تایبەتیەدا).

(٩٥) پێیان بڵێ: ئەگەر لەسەر زەویدا فریشتە هەبوونایە و بەدڵنیاییەوە هاتوچۆیان بکردایە و ژیانیان ببردایەتە سەر، ئەوە ئێمە هەر لە ئاسمانەوە فریشتەیەکمان دادەبەزاندە سەریان (لە شێوەی ئادەمیزدا) تا پێغەمبەرو فرستادە بێت بۆیان (چونکە فرستادە دەبێت لە جۆری خۆیان بێت).

(٩٦) بڵێ: هەر خوا بەسە کە شایەت بێت لە نێوان من و ئێوەدا کە چۆن بە رێکوپێکی پەیامی پەروەردگارم پێ راگەیاندوون، بەڕاستی ئەو زاتە هەمیشە بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە.

وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِهِۦ ۖ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا ۖ مَّأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَٰهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾ ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا وَقَالُوٓا۟ أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمًا وَرُفَٰتًا أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾ ۞ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى ٱلظَّٰلِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾ قُل لَّوْ أَنتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّىٓ إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ ٱلْإِنفَاقِ ۚ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ ۖ فَسْـَٔلْ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِذْ جَآءَهُمْ فَقَالَ لَهُۥ فِرْعَوْنُ إِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰمُوسَىٰ مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾ فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾ وَقُلْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ لِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱسْكُنُوا۟ ٱلْأَرْضَ فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ ٱلْءَاخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾

(٩٧) ئەوکەسەی خوا ڕێنموویی بکات و (شایستە بێت) ئەوە ئیتر هیدایەت دراوە و ڕێنموویی وەرگرتووە، ئەوەش کە سەرگەردانی بکات، ئەوە هەرگیز کەسێکت دەست ناکەوێت جگە لەو زاتە کە پشتیوانی بکات و رزگاری بکات و فریای بکەوێت، لە ڕۆژی قیامەتیشدا (ئەو جۆرە کەسانە) لەسەر ڕوو کۆدەکەینەوە لەکاتێکدا کوێرو لاڵ وکەڕن، ئەوانە شوێنیان ناو ئاگری دۆزەخە، هەر کاتێك بڵێسەی کوژایەوە، بڵێسەی زیاد دەکەینەوە بۆیان.

(٩٨) ئەو دۆزەخە پاداشتیانە چونکە بەڕاستی ئەوانە بڕوایان بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نەبوو (لە بوونەوەرو لە قورئاندا) دەشیانوت: باشە، ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ئێسك و پرتووکاین، ئایا ئێمە بەڕاستی جارێکی تر سەرلەنوێ زیندووەدە کرێینەوە؟!

(٩٩) ئایا ئەوانە نەیانبینیوە ئەو خوایەی کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە بەتوانایە کە وەك ئەوان دروست بکات و (وەك خۆیان بەدیان بهێنێتەوە)، دیارە کە ڕۆژو کاتێکی تایبەتی دیاری کردووە (بۆ مراندنیان و زیندوو کردنەوەیان) کە هیچ گومانی تێدا نیە (لەگەڵ ئەو بەڵگە بەهێزانەدا) کەچی ستەمکاران هەر بڕیاری یاخی بوون و سەرکەشی و کوفریانداوە.

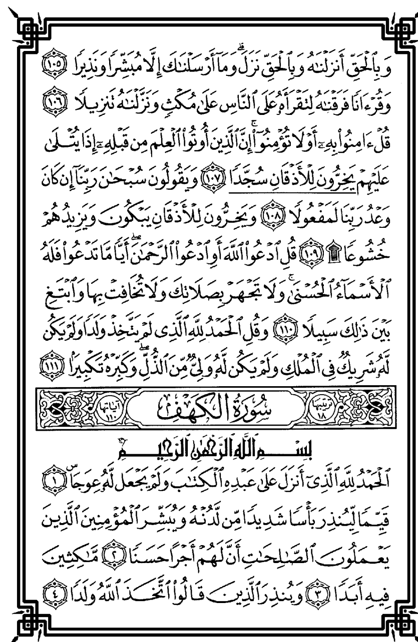
(١٠٠) پێیان بڵێ: ئەگەر ئێوە خاوەنی گەنجینەکانی بەخشین و ڕەحمەتی پەروەردگارم بن، ئەوکاتە دەستان دەگرتەوە لە ترسی بەخشین، ئادەمیزادیش دەست نوقاوو ڕەزیلە (ئەگەر پەروەردەی خوایی نەبێت).

(١٠١) سوێند بە خوا ئێمە نۆ موعجیزەو بەڵگە و نیشانەی ئاشکرامان بە موسا بەخشی، (جا ئەی پێغەمبەر ﷺ لە نەوەی ئیسرائیلی (زەمانی خۆت) بپرسە کاتێك موسایان بۆ هات (چیان وت؟) ئەوە بوو فیرعەون پێی وت: ئەی موسا بەڕاستی من واگومان دەبەم کە تۆ جادووت لێکراوە!!

(١٠٢) موسا وتی: سوێند بە خوا (ئەی فیرعەون) تۆ چاك زانیوتە کە ئەو (معجزانە) کەس ئاوا پێشی ناهێنێت جگە لە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی، تا بەرچاو ڕوونکەرەوە بێت و (خەڵکی بەرۆشنی حەق و ناحەق ببینن و لە یەکی جیا بکەنەوە) بەڕاستی من دڵنیام ئەی فیرعەون کە تۆ تیا دەچیت و لەناو دەبرێیت (ئەگەر هەر ئاوا بیربکەیتەوە).

(١٠٣) جا فیرعەون ویستی لەسەر زەوی میسر بەیەکجاری و بەسوکایەتی کردنەوە دەربەدەریان بکات، ئێمەش نوقمی دەریامان کرد، خۆی و هەرچی ئەوانەی کە لەگەڵیدا بوون.

(١٠٤) لەدوای لەناوبردنیشی فەرمانماندا بەنەوەی ئیسرائیل و وتمان: کە لەسەر زەوی (فەلەستین) نیشتەجێ بن (کاتێك بەتەواوی ڕێبازی خوایان گرتەبەرو، ئیمانداری چاك و پاکی زۆریان تێدا هەڵکەوت، هەندێ جار پێغەمبەرەکانیان فەرمانڕەوایەتیان دەکردن، وەك لە سەردەمی حەزرەتی داودو سلێماندا بووە، بەڵام بەداخەوە جوولەکەی ئەم سەردەمە ڕێبازی دوژمنایەتی هەموو خەڵکیان گرتۆتە بەر، بە تایبەتی ئوممەتی ئیسلام، بەڵام بە پشتیوانی خوای گەورە کۆتایی هێنان بە دەسەڵاتیان نزیکە)، کاتێك بەڵێنی دوایی هات دەستە دەستە و پۆل پۆل (لەسەر زەوی فەلەستین) کۆتان دەکەینەوە.

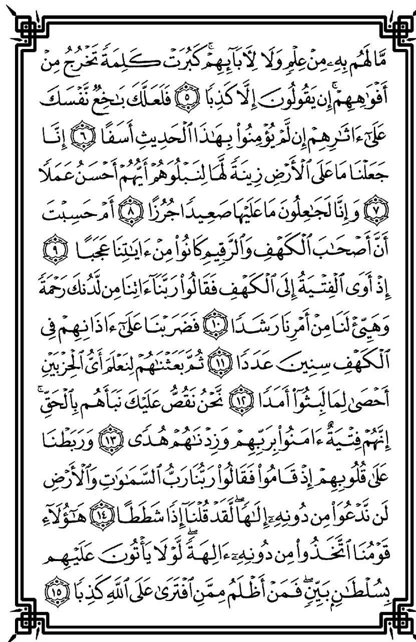

(١٠٥) ئـێمە قـورئانمان لەسـەربنچینەی حـەق و راسـتی دابەزاندووە، بۆ چەسپاندنی حەق و راسیتیش دابەزیوە، ئـێمە تۆمان رەوانە کردووە تەنها بۆ ئەوەی کە مژدەبەخش بیت (بە ئیمانداران) و ترسێنەر بیت (بۆ خوانەناسان).
(١٠٦) ئێمە قورئانیشمان بەش بەش کردووە تا بە شێنەیی و بە ئارامی بیخوێنیتەوە بـەسەر خـەڵکیدا، هـەر ئـێمەش بـەو شێوەیە دامانبەزاندووە (کە تۆ رایدەگەیەنیت).
(١٠٧) پێیان بڵێ: (ئەی خوانەناسان) باوەڕ بە قـورئان بـهێنن یان باوەڕی پێ نەهێنن (بەدەست خۆتانە و ئەمرۆ سەربەستن، بەڵام بزانن) بەڕاسـتی ئـەوانـەی پـێشتر زانـیاریان پـێدراوە (دەربارەی تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو، چاك دەزانن کە ئەم قورئانە لە هەمان سەرچاوەوەیە، هـەر بـۆیە) کـاتێك بەسەریاندا دەخوێندرێتەوە (خۆیان پێناگیرێت) خـێرا سـەری رێزو نەوازشی بۆ دادەنەوێنن و سوژدە (بۆ نێرەری قورئان دەبەن)...
(١٠٨) دەشـڵێن: پـاکـی و بـێگەردی بـۆ پـەروەردگارمانە، بەڕاستی بەڵێنی پەروەردگارمان هەر دێتە دی (بەسەرخستنی ئیمانداران لە دنیادا و سەرفرازیان لە قیامەتدا).
(١٠٩) ئەوانە سوژدە وکرنووش دەبەن و دەگرین و ئەسرینی خۆشەویستی پەروەردگار لە چاوانیان دەبارێت، فرمێسکی ئیمان و شادی هەڵدەوەرێنن، تا دێت زیاتر ملکەچ و فەرمانبەردار و دڵ پڕ لە ئیمان دەبن.
(١١٠) پێیان بڵێ: ئێوە لە نزاو دوعاتاندا هاوار لە (الله) بکەن، یان بە سیفەتی پیرۆزی (الرحمن) هانای بۆ بەرن، بەهەر ناوو سیفەتێکی جوان و بەرز هاواری لێبکەن و نزا بکەن دروستە، چونکە ئەو خاوەنی هەموو سیفات و ناوە پیرۆزو جوانەکانە، بەهەر سیفەتێك کە لەگەڵ داخوازیەکاتتاندا گونجا، داوای لێ بکەن، لەکاتی داواکردنی رزق و رۆزیدا بە (یا رزاق، یا وهاب) لەکاتی داوای سەرکەوتندا بە (یا قوی یا متین یا عزیز یا... هتد، ئـەی ئیماندار) لەکاتی خوێندنی قورئان لە نوێژەکاندا دەنگ بەرز مەکە و زۆریش نزمی مەکە، لەو نێوانەدا حاڵەتێکی لەبارو مامناوەندی ئەنجام بدە...
(١١١) بشڵێ: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە کەسی نەکردووە بەرۆڵەی خۆی و رۆڵەشی هـەر نـیـیە، هەروەها لە موڵك و مەملەکەتیدا کەسی نەکردووە بە شەریك و هاوتای خۆی، هەرگیز بەهۆی بێ دەسەڵاتی و کەم توانینەوە کەسیشی نەکردووە بە یاوەرو یاریدەدەری خۆی، لەبەر ئەوە هەمیشە (الله‌اکبر) بڵێ و ئەو زاتـە بەگەورە و مەزن بزانە.

سورەتی (الکهف)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ئەم کتێبە قورئانەی بۆ سەر بەندەی خۆی (محمد ﷺ) دابەزاندووە، هیچ کەم و کووڕی و ناتەواویەکیشی تێدا بەدی ناکرێت.
(٢) کردوویەتی بەچاودێری هەرچی بەرژەوەندیەکانی ئادەمیزادە و رێك و راستە لە هەموو شتێکدا، بۆ ئەوەی یاخیەکان لە سزایەکی سەخت بێدار بکاتەوە کە لەلایەن خواوە (لە دنیاو قیامەتدا) یەخەیان پێ دەگرێت، مژدەش بدات بەو ئیماندارانەی کە کاروکردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن بەوەی کە پاداشتی زۆر چاکیان بۆ ئامادەیە.
(٣) بەردەوام و بۆ هەمیشە لەو بەهەشتە سازگارەدا دەمێننەوە.
(٤) هەروەها بۆ ئەوەی ئەوانە بترسێنێت و بێداریان بکاتەوە، کە دەڵێن: خوا منداڵی بۆ خۆی بڕیارداوە!!

مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَآئِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ
أَفْوَٰهِهِمْ إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾ فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ
عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا۟ بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا ﴿٦﴾ إِنَّا
جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا
﴿٧﴾ وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ﴿٨﴾ أَمْ حَسِبْتَ
أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ كَانُوا۟ مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾
إِذْ أَوَى ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ فَقَالُوا۟ رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً
وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾ فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ فِى
ٱلْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنَٰهُمْ لِنَعْلَمَ أَىُّ ٱلْحِزْبَيْنِ
أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوٓا۟ أَمَدًا ﴿١٢﴾ نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِٱلْحَقِّ
إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ ءَامَنُوا۟ بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾ وَرَبَطْنَا
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا۟ فَقَالُوا۟ رَبُّنَا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ
لَن نَّدْعُوَا۟ مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾ هَٰٓؤُلَآءِ
قَوْمُنَا ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم
بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

(٥) بەمەرجی ئەوانە نەخۆیان و نەباوو باپیرانیان لە رووی زانست و زانیاری و تێگەیشتنەوە ئەو گوفتارە ناقۆلایە نالێن، ئەو بوختانەیان قسەیەکی زۆر گەورە و نارێکە کە لە دەمیان دەردەچێت، ئەوانە هەر درۆو گوفتاری نابەجێ دەڵێن.

(٦) جا تۆ لەوانەیە لە خەم و پەژارەدا لە سەرەنجامی رەشی ئەوانەی کە باوەڕ بەم قورئان و فەرموودەیە ناهێنن خۆت لەناو بەریت و لە داخ و خەفەتدا بمریت.

(٧) بێگومان ئێمە هەرچی لەسەر رووی زەویدا هەیە کردوومانە بەهۆی رازاندنەوەی، تا تاقیان بکەینەوە کامیان کارو کردەوەی چاکترو رێك و پێکتر ئەنجام دەدات (نازو نیعمەتەکان بۆ چاکە بەکار دەهێنێت).

(٨) بێگومان ئێمە سەرئەنجام هەرچی لەسەر ئەم زەویەدا هەیە تەختی دەکەین و دەیکەینە گۆڕەپانێکی وشك و برنگ و ساف.

(٩) (بەڵگەیەکی‌تر لەسەر زیندوو بوونەوە ئەوەیە کە خوای گەورە دەپرسێت) ئایا وا دانانێیت کە یارانی ئەشکەوت و تابلۆ (کە ناویانی لەسەر نووسراوە) لە نیشانەو بەڵگە سەرسوڕهێنەرەکانی ئێمەن؟! (لە سەردەمی پاشایەکی زۆرداری خوانەناسدا چەند لاوێکی ئیماندار هەست دەکەن کە ئیمان و ژیانیان لە مەترسیدایە بۆیە روو دەکەنە ئەشکەوتێك لەوێدا ماوەیەکی دوورو درێژ خوای گەورە خەویان لێ دەخات)...

(١٠) کاتێك لاوەکان پەنایان بردە بەرئەشکەوتەکە و نزایان کردو وتیان: پەروەردگارا لەلایەن خۆتەوە رەحمەت و میهرەبانی تایبەتیمان پێ‌ببەخشە و لە سۆزی خۆت بەهرەوەرمان بکەو رێگەی رزگاری و سەرفرازیمان بۆ بسازێنە لەم کارەماندا.

(١١) ئینجا (ئێمەش نزامان گیراکردن) پەردەمان هێنا بەسەر گوێیاندا، (تا بەئارامی) چەندەها ساڵ لە ئەشکەوتەکەدا بۆ خۆیان (بە خەوتوویی) بمێننەوە.

(١٢) پاشان (دوای ماوەیەکی دوور و درێژ) لە خەو خەبەرمان کردنەوە و لە نوستن هەستان، تا بزانین کام دەستەیەیان دەزانن کە چەندە خەویان لێکەوتووە (ئەوانەیان کە دەڵێن رۆژێك یان کەمتر، یان ئەوانەیان کە دەڵێن مەگەر هەر خوا بزانێت چەندە خەوتووین).

(١٣) ئێمە بەڕاستی و دروستی هەواڵی بەسەرهاتی ئەو لاوانەت بۆ دەگێڕینەوە، بەڕاستی ئەوانە لاوانێك بوون باوەڕی دامەزراویان هێنابوو بە پەروەردگاریان، ئێمەش زیاتر لە نووری ئیمان و هیدایەت بەهرەوەرمان کردن.

(١٤) دڵەکانیانمان دامەزراو کردو ترسمان تێدا نەهێشت (بریاریاندا کۆمەڵگەی نەفامی بەجێبهێڵن) ئەوە بۆ هەستان و وتیان: پەروەردگاری ئێمە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەویە، هەرگیز هاناو هاوار بۆ هیچ خوایەکی‌تر نابەین جگە لەو، ئەگەر لەو راستی‌یە لابدەین، سوێند بە خوا ئەوە قسەیەکی نابەجێ و نادروستمان کردووە.

(١٥) ئا ئەوانە قەومەکەی خۆمانن (لە رێبازی راست لایانداوە لەجیاتی خواناسی) شتی تریان کردووە بە خوای خۆیان، دەبا بەڵگەیەکی ئاشکراش بهێنن لەسەریان، جا کێ ستەمکارترە لەوەی کە درۆ بۆ خوا هەڵدەبەستێت؟!

وَإِذِ ٱعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ فَأْوُۥٓا۟ إِلَى ٱلْكَهْفِ يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِۦ وَيُهَيِّئْ لَكُم مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا ﴿١٦﴾ ۞ وَتَرَى ٱلشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت تَّزَٰوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ ٱلْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ ذَاتَ ٱلشِّمَالِ وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِّنْهُ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ ۗ مَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴿١٧﴾ وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ ٱلْيَمِينِ وَذَاتَ ٱلشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُم بَٰسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِٱلْوَصِيدِ ۚ لَوِ ٱطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾ وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَٰهُمْ لِيَتَسَآءَلُوا۟ بَيْنَهُمْ ۚ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۖ قَالُوا۟ لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۚ قَالُوا۟ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَٱبْعَثُوٓا۟ أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِۦٓ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ فَلْيَنظُرْ أَيُّهَآ أَزْكَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾ إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا۟ عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِى مِلَّتِهِمْ وَلَن تُفْلِحُوٓا۟ إِذًا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

(١٦) (هەندێکیان وتیان) جا ئێستە کە ئێوە بڕیارتانداوە خۆتان دوورە پەرێزبگرن لەم خەڵکەو لەوشتانە کەلە جیاتی خوا دەیانپەرستن، تەنها خواپەرستی بکەن، دە پەنابەرنە ئەشکەوتەکە، ئەوکاتە پەروەردگارتان ڕەحمەت و میهرەبانی خۆیتان بەسەردا پەخش دەکاتەوە و هۆکاری حەوانەوەتان بۆ دابین دەکات.

(١٧) کاتێکیش کە خۆر هەڵدێت، تیشکەکەی دەبینیت لە لای ڕاستی ئەشکەوتەکەوە دەدات و تێپەڕ دەبێت، کاتێکیش کە ئاوا دەبێت لە لای چەپی دەدات و تیشکەکەیان بەسەردا تێپەڕ دەبێت، لەو کاتەدا ئەو لاوانە لەناو بۆشایی فراوانی ئەشکەوتەکەدا ڕاکشاون، ئەوە هەمووی بەڵگە و نیشانەیە کە لە بەڵگەو نیشانەکانی خوا، ئەوەی خوا هیدایەتی بدات هەر ئەو هیدایەت دراوەو ڕێنموویی وەرگرتووە، ئەوەش خوا گومڕای بکات، ئەوە هەرگیز کەسێکت دەست ناکەوێت کە پشتیوانی بکات و ڕێنموویی بکات.

(١٨) (پاشان دیمەنیان دەهێنێتە بەرچاو و دەفەرموێت): کەسەیریان دەکەیت وادەزانیت بەخەبەرن لەکاتێکدا بەخەوتویی ڕاکشاون، ئێمە ئەم دیوو ئەو دیویان پێدەکەین و بەلای ڕاست و بەلای چەپیاندا هەڵیان دەگێڕینەوە (بۆ ئەوەی زەوی جەستەیان نەخوات و هەوای پاك لێیان بدات)، سەگەکەشیان چەمۆڵەی داوداوە لەبەردەم کەلەبەری ئەشکەوتەکەدا، ئەگەر تۆ (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) سەرێکت بکێشایە بۆ سەر دیمەنیان، بە پەلە هەڵدەهاتیت و ترسێکی زۆر لە دیمەنیان دەچووە دڵتەوە.

(١٩) هەر بەو شێوەی خەوٚمان لێخستن، خەبەرمان کردنەوە، بۆ ئەوەی (لە ماوەیخەوتنە کەیان) لەیەکتر بپرسن یەکێکیان وتی: باشە ئەوە ئێوە وادەزانن چەندە خەوتوون، هەندێکیان وتیان: ڕۆژێك یان کەمتر لە ڕۆژێك خەوتووین، هەندێکی تریان وتیان: مەگەر پەروەردگارتان خۆی بزانێت چەندە خەوتوون، دیارە هەستیان بەبرسێتی کردووە، بۆیە لاوێکیان پێشنیاری کردو وتی: دە یەکێکتان بنێرن بائەم پارە زیوەتان ببات بۆ شار، جا سەرنج بدات، بزانێت کێ خاوێنترین خۆراکی هەیە، با لەو خۆراکەتان بۆ بکڕێت و بۆتان بهێنێت، با وریا و نەرم و نیان و لەسەر خۆش بێت، با کەسیش ئاگادار نەکات بە کارو بارتان...

(٢٠) چونکە بەڕاستی ئەو بت پەرستانە ئەگەر پێتان بزانن، بەرد بارانتان دەکەن، یان دەتانگێڕنەوە بۆ ناو ئایینی خۆیان، ئەو کاتە ئیتر هەرگیز سەرفراز نابن.

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ
ٱلسَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَآ إِذْ يَتَنَٰزَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ ۖ فَقَالُوا۟
ٱبْنُوا۟ عَلَيْهِم بُنْيَٰنًا ۖ رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ ۚ قَالَ ٱلَّذِينَ غَلَبُوا۟ عَلَىٰٓ
أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ ثَلَٰثَةٌ
رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًۢا
بِٱلْغَيْبِ ۖ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُل رَّبِّىٓ أَعْلَمُ
بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ۗ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَآءً ظَٰهِرًا
وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَا۟ىْءٍ
إِنِّى فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ وَٱذْكُر رَّبَّكَ
إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰٓ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّى لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا
﴿٢٤﴾ وَلَبِثُوا۟ فِى كَهْفِهِمْ ثَلَٰثَ مِا۟ئَةٍ سِنِينَ وَٱزْدَادُوا۟ تِسْعًا
﴿٢٥﴾ قُلِ ٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا۟ ۖ لَهُۥ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ
أَبْصِرْ بِهِۦ وَأَسْمِعْ ۚ مَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ وَلَا يُشْرِكُ
فِى حُكْمِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَٱتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِن كِتَابِ
رَبِّكَ ۖ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَٰتِهِۦ وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

(٢١) (وادیارە كە یەكێكیان ناردووە بۆ كرینی خواردەمەنی و پارە زیوەكەی دەرهێناوە، كابرای دوكاندار خەڵكی لە دەور كۆ كردۆتەوە، چونكە مێژووی سكەی پارەكە زۆر كۆن بوو، ئیتر بۆیان دەركەوت، ئەم لاوە یەكێكە لەوانەی كە چەند سەدەیەك لەمەوبەر لە دەست پاشای بت پەرست و ستەمكار هەڵاتوون، خەڵكە كە لەگەڵ لاوەكەدا بەرەوئەشكەوتە كە بۆ سەردانی ئەوانی تر چون)، ئا بەو شێوەیە خەڵكیمان رێنموویی كرد تا بیاندۆزنەوە و بزانن و دڵنیابن كە بەڵێنی خوا لە زیندوو كردنەوەی مردووەكاندا حەق و راستەو قیامەتیش هەر دێت و هیچ گومانی تێدا نیە (لەوێ كە بەدیداریان شادبوون، لاوەكان خەوی یەكجاریان لێكەوت) لەكاتێكدا ئەو خەڵكە كێشەیان بوو لەسەر مەسەلەی زیندوو بوونەوە، ئینجا هەندێكیان وتیان: با خانوویەكیان لەسەر دروست بكەین، پەروەردگاریان زانایە پێیان، بەڵام ئەوانەی كە دەسەڵاتیان هەبوو بەسەر كارو باری خەڵكیدا، وتیان: بێگومان مزگەوتێكیان بەسەرەوە دروست دەكەین (كە ئەمەش شتێكی داهێنراو بوو لە ئایینی گاوریدا كە لەسەر گۆڕی پیاو چاكان پەرستگایان دروست دەكرد).

(٢٢) جا (دەربارەی ژمارەی یارانی ئەشكەوت) لە ئایندەدا دەڵێن: سیانن و چوارهەمیان سەگەكەیانە، هەندێكیتر دەڵێن: پێنجن و شەش هەمیان سەگەكەیانە، كە هەموو ئەمانە قسەیەكی بێ بەڵگەن و چێو لەتاریكی كوتانە، هەندێكیتر دەڵێن حەوتن و هەشتەمیان سەگەكەیانە، ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: هەر پەروەردگارم خۆی دەزانێت ژمارەیان چەندە، تەنها كەمێك نەبێت كەس ژمارەیان نازانێت، لەبەرئەوە موجادەلە مەكە لەبارەی ئەوانەوە مەگەر بە موجادەلەیەكی ئاشكراو ئاسان، دەربارەشیان لەهیچ كەسێك لە خاوەنانی كتێب مەپرسە، (چونكە ئەوەی بەوەحی بۆتۆ رەوانەكراوە بەسە لەو بارەیەوە).

(٢٣) هەرگیز دەربارەی هیچ شتێك و هیچ كارێك مەڵێ، من سبەینێ ئەنجامدەری ئەو كارەم...

(٢٤) مەگەر بڵێیت: ئەگەر خوا بیەوێت و ویستی پەروەردگاری لەسەربێت، یادی پەروەردگاریشت بكە كاتێك كە لە بیرت چوو بڵێیت (إن شاء الله) لە ئەنجامدانی هەر كارێكدا بڵێ: ئومێدەوارم پەروەردگارم رێنموویم بكات بۆ بەڵگەیەكی نزیكتر لەمە تا بەو شێوەیەی كە پێی چاكە و لای پەسەندە جێبەجێی بكەم.

(٢٥) ئەوسا ئیتر یارانی ئەشكەوت سێ سەد ساڵی تەواوی (هەتاوی) لە ئەشكەوتەكەیاندا مانەوە (ئەگەر بە ساڵی مانگی حسابی بكەیت) نۆ دانە ساڵی تریشیان خستە سەر (واتە دەكاتە ٣٠٩ ساڵ خەویان لێكەوت).

(٢٦) پێیان بڵێ: خوا خۆی دەزانێت بەماوەی مانەوەیان لە ئەشكەوتەكەدا، هەر بۆ خوایە زانینی نهێنی ئاسمانەكان و زەوی، ئای كە چەندە بینەرو بیسەرە خوای گەورە! هیچ كەس نیە جگە لەو زاتە پشت و پەنای خەڵكی بێت، بێگومان ئەو خوایە لە كارو فەرمانرەوایەتیەكەیدا هیچ كەس ناكات بەهاوتاو هاوبەشی خۆی.

(٢٧) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) ئەوەی بەوەحی رەوانەكراوە بۆ تۆ، لە قورئانی پەروەردگارت دەوری بكەرەوە، گوفتاری ئەو زاتە گۆڕینی بەسەردا نایەت، دڵنیاش بە كە هەرگیز پەناگاو یاریدەدەرێكی وەكو ئەو زاتەت دەست ناكەوێت.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَوٰةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُۥ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَىٰهُ وَكَانَ أَمْرُهُۥ فُرُطًا ﴿٢٨﴾ وَقُلِ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ فَمَن شَآءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَآءَ فَلْيَكْفُرْ إِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلظَّٰلِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾ أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَآئِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾ ۞ وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَٰبٍ وَحَفَفْنَٰهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾ كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ ءَاتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْـًٔا وَفَجَّرْنَا خِلَٰلَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٣﴾ وَكَانَ لَهُۥ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَٰحِبِهِۦ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَنَا۠ أَكْثَرُ مِنكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

(٢٨) ئارام بگرە و خۆت رابگرە لەگەڵ ئەو کەسانەدا کە خواپەرستی دەکەن و یادی پەروەردگاریان ویردی سەرزاریانە لە بەرەبەیان و دەمە و ئێوارانـدا، مەبەستیانە و دەیانەوێت کە ئەو زاتە لەخۆیان رازی بکەن، روو لەوان وەرمەگێڕە و (روومەکە دنیاپەرستان و دەولەمەندان) مەگەر تۆ زینەتو رازاوەیی ژیانی دنیات دەوێت؟! نەکەیت بەگوێی ئەوجۆرە کەسە بکەیت کە دڵیمان غافڵ کردووە لە یادی خۆمان (بەهۆی دنیاپەرستیەوە) شوێنی ئارەزووی خۆی کەوتووە و هەرچی کاروباری هەیە بێ سەرو بنەو لە سنووردەرچووە.

(٢٩) پێیان بڵێ: حەق هەر ئەوەیە کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆتان رەوانەکراوە، جا ئەوەی دەیەوێت با باوەڕ بهێنێت و ئەوەی دەیەوێت با کافرو بێ باوەڕ بێت، بێگومان ئێمە دۆزەخێکمان ئامادە کردووە بۆ ستەمکاران کەلە هە مووولایەکەوە دەورەیان دەدات و دیواری بڵێسەداری ئابڵوقەی داون، خۆ ئەگەر هاوار بکەن لە ئازارو تینویەتیدا، ئەوە ئاو دەدرێن بە ئاوێکی گەرمی پیس و بۆن ناخۆش کە وەکو خلتەی کانزایی تواوە وایە، ئەوەندەش گەرمە دەم و چاویان هەڵدەکوڕوزێنێت و دەیبرژێنێت، ئای کە چەند خواردنەوەیەکی تاڵ و ناخۆشە، چەندە جێگە و ریگەیەکی پڕ لەئازارەو ناخۆش و ناسازە.

(٣٠) لەولاشەوە، بۆ ئەوانەی کە بەڕاستی ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، با دڵنیابن ئێمە پاداشتی ئەو کەسە بەزایە نادەین کە کردارو رەفتاری جوان و پەسەندە....

(٣١) ئا ئەوانە باخەکانی بەهەشتی ـ عەدن ـ بۆیان ئامادەیە، کە چەندەها رووبار بەبەردەمیاندا جاری و رەوانە، بازنو دەستبەندو (سەعاتی) ئاڵتونیان لە دەست دەکرێت، پۆشاکی سەوزی جوان دەپۆشن کە دووتوێیە، چینی ژێرەوە ئاوریشمی ئەستوورە، چینی سەرەوە ئاوریشمی تەنکە، (جا بەکەماڵی شادیەوە) لەسەر کورسی و قەنەفە رازاوەکان شانیان داداوە، بە ڕاستی ئەو بەختەوەرانە چاکترین و جوانترین و خۆشترین پاداشتیان دەستکەوتووە، هاوڕێ لەگەڵ خوشترین و سازگارترین جێگە و رێگەدا.

(٣٢) ئەی محمد ﷺ، (دەربارەی دۆزەخیان و بەهەشتیان) نموونەیان بۆ بهێنەرەوە بەدوو پیاو کە یەکێکیانمان کردووە بەخاوەنی دوو باخی رەزو، دەوری هەردوو باخەکەمان بەدارخورما تەنیوە و لە نێوانیاندا باخ و بێستانمان فەراهەم هێناوە...

(٣٣) هەردوو باخەکەش میوەی چاکیان بەرهەم هێناوە و هیچیان لێ خەسار نەبووە و لە نێوان هەردوو باخەکەشدا رووبارێکمان هەڵقوڵاندووە...

(٣٤) جا ئەو خاوەن باخە، زۆر سەروەت و سامانی تری هەبوو، (کابرای خاوەن باخ غەڕابوو بەسامانەکەی) بۆیە بە هاوەڵە هەژارە ئیماندارەکەی وت کاتێك گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد: من سامانی زۆر زیاترم هەیە لە تۆ، ماڵ و منداڵیشم بەهێز ترە لەوانەی تۆ.

وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ وَهُوَ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدٗا ﴿٣٥﴾ وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهَا مُنقَلَبٗا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَكَفَرۡتَ بِٱلَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٖ ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلٗا ﴿٣٧﴾ لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّي وَلَآ أُشۡرِكُ بِرَبِّيٓ أَحَدٗا ﴿٣٨﴾ وَلَوۡلَآ إِذۡ دَخَلۡتَ جَنَّتَكَ قُلۡتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِٱللَّهِۚ إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ مَالٗا وَوَلَدٗا ﴿٣٩﴾ فَعَسَىٰ رَبِّيٓ أَن يُؤۡتِيَنِ خَيۡرٗا مِّن جَنَّتِكَ وَيُرۡسِلَ عَلَيۡهَا حُسۡبَانٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ فَتُصۡبِحَ صَعِيدٗا زَلَقًا ﴿٤٠﴾ أَوۡ يُصۡبِحَ مَآؤُهَا غَوۡرٗا فَلَن تَسۡتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبٗا ﴿٤١﴾ وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ فَأَصۡبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيۡهِ عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي لَمۡ أُشۡرِكۡ بِرَبِّيٓ أَحَدٗا ﴿٤٢﴾ وَلَمۡ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٞ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿٤٣﴾ هُنَالِكَ ٱلۡوَلَٰيَةُ لِلَّهِ ٱلۡحَقِّۚ هُوَ خَيۡرٞ ثَوَابٗا وَخَيۡرٌ عُقۡبٗا ﴿٤٤﴾ وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ فَأَصۡبَحَ هَشِيمٗا تَذۡرُوهُ ٱلرِّيَٰحُۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقۡتَدِرًا ﴿٤٥﴾

(٣٥) ڕۆژێك چوو بۆ سەردانی یەكێك لە باخەكانی (لەگەڵ هاوەڵەكەیدا) لەكاتێكدا كە ستەمكار بوو لە خۆی (بەهۆی لە خۆبایی بوونیەوە)، بۆیە لەبەر خۆیەوە وتی: گومان نابەم كە ئەم باخ و باخاتە هەرگیز لەناو بچێت...

(٣٦) واشنازانم قیامەت بەرپا ببێت، سوێند بە خـوا ئـەگـەر بمگێرنەوە بۆ لای پـەروەردگارم دوای مـردنم، ئـەوە دڵـنیام كەڵای ئەویش جێگە و ڕێگەو چەندەها باخی ڕازاوەی لەمـە باشترم بۆ ئامادە كراوە.

(٣٧) هاوەڵە ئیماندارەكەی لە كاتێكدا كە گـفتوگۆی لەگـەڵدا دەكرد پێی وت: ئایا باوەڕت نەماوە بەو زاتەی كـە سـەرەتا تۆی لە خاك دروست كردووە؟! لەوەودوا نوتفەیەك بـوویت، پاشان كردیتی بە پیاو؟!...

(٣٨) بەڵام من بە دڵنیاییەوە دەڵێم كە: ـ الله ـ (بە دیـهێنەری هـەموو بـوونەوەر)، پـەروەردگارمە، هـیچ جـۆرە هـاوەڵ و شەریكێك بۆ ئەو پەروەردگارەشم بڕیار نادەم...

(٣٩) دەبوا كاتێك چوویتە ناو باخەكەتەوە، بتوتایە: ماشاءالله، هەرچی خوا ویستی لەسەر بێت هەر ئەوە پێش دێت ئەم هەموو نازو نیعمەتە بەخششی خوایە و بـەهەركەس بیەوێت دەیبەخشێت، هیچ هێزو توانایەك بۆ هیچ كەس نی‌یە تەنها بەهۆی خواوە نەبێت، كاتێ تۆ من دەبینیت ماڵ و سامان و نەوەم لە تۆ كەمترە. (دەبوا زۆر سوپاسگوزاری خوا بوتیایە).

(٤٠) ئەوە نزیكە و ئومێدەوارم پەروەردگارم لەو باخەی تۆ چاكترم پێ ببەخشێت (لە دنیادا یـان لە قـیامەتدا) بەڵایەكیش لە ئاسمانەوە بۆ باخەكەت بنێرێت و، بیكاتە زەویەكی ڕووت و خلیسك و وشك...

(٤١) یاخود (دوور نیە) ئاوی باخەكە ڕۆبچێت و هەرگیز نەتوانیت بەدەستی بهێنیت.

(٤٢) (سەرئەنجام پێشبینی هاوەڵی خواناسی هاتەدی) سەروەت و سامانی بەبا دراو لەناو برا، ئینجا (بەدەم ئاخ و داخ و هەناسەی ساردەوە)، دەستی دەدا بەیەكداو لەسەرئەو مەسرەفەی كەتێدا كـردبوو، لە كـاتێكدا بـاخەكـە بەسەریەكدا تەپی بوو، لە جێی خۆیدا كاول بوو، لەبەر خۆیەوە دەیوت: خۆزگە من هیچ جۆرە شریكو هاوەڵێكم بۆ خوا بڕیار نەدایە (باوەڕی دامەرزاوم تەنها بەو هەبوایە).

(٤٣) ئیتر هیچ دەستەو تاقمێك نەبوو جگەلە خوا فریای بكەوێت و لەخەشمی خـوا دەربـازی بكـات، بـەهیچ شێوەیەك سەركەوتووش نەبوو.

(٤٤) ئا لەو كاتانەداو لەو جۆرە حاڵانەدا یار مەتی و كۆمەك تەنها لە خـوا، پـەروەردگاری حـەق و ڕاست و دروست وەردەگیرێت، هەر خۆی چاكترین پـاداشـتی ئـامادە كـردووە، چـاكـترین سـەرئەنجامیش چـاوەڕێیی بەختەوەرانە.

(٤٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) نموونەیان بۆ بهێنەرەوە كە ژیانی دنیا وەك ئەو ئاوی بارانـە وایـە كـەلە ئـاسمانەوە دەیبارێنین و ڕووەكی زەوی بەهۆیەوە بەیەكدا دێن‌و (زەوی خۆی دەرازێنێتەوە، بەڵام) لە دوای ماوەیەكی كەم (هەموو ئەو ڕووەك و گژوگیایە) دەبێتە پووش و پەڵاشێكی ورد و خاش، ڕەشەبا بەم لاو لادا بڵاوی دەكاتەوە، خوای گەورەش هەمیشە و بەردەوام دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێكدا هەیە.

ٱلْمَالُ وَٱلْبَنُونَ زِينَةُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَٱلْبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ ٱلْجِبَالَ وَتَرَى ٱلْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾ وَعُرِضُوا۟ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَّقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍۭ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّن نَّجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَٰوَيْلَتَنَا مَالِ هَٰذَا ٱلْكِتَٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا وَوَجَدُوا۟ مَا عَمِلُوا۟ حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ ٱلْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّۢ بِئْسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ ۞ مَّآ أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ ٱلْمُضِلِّينَ عَضُدًا ﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا۟ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَءَا ٱلْمُجْرِمُونَ ٱلنَّارَ فَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا۟ عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

(٤٦) ماڵ و سامان و وەچە، زینەت و جوانین بۆ ژیانی دنیا، بەڵام دڵنیابن کردەوە چاکەکان کە بەرهەمیان دەمێنێتەوە پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت و ئومێد و هیوای چاکتریشی لێ دەکرێت بۆ خاوەنەکانیان.
(٤٧) رۆژێك دێت کە کێوەکان لە جێگەی خۆیان هەڵدەکەنین و گۆشەو کەناری زەوی بەزەقی دەبینیت، لەکاتێکدا هەموو خەڵکیشمان کۆکردۆتەوە و کەسیشمان لێ بەجێ نەهێشتوون.
(٤٨) ئەو رۆژە سەرجەم نەوەی ئادەم، ریز کراون لەبەردەم پەروەردگاردا، خوای گەورە روو بەکافران دەفەرموێت: سوێند بێت واهاتنەوە بۆلامان هەر وەك لە سەرەتادا دروستمان کردوون (بەرووتی بێ ماڵ و سامان و... هتد) لەحاڵێکدا کە ئێوە گومانتان وابوو، کە هەرگیز کاتێکمان دیاری نەکردووە بۆ لێپرسینەوەتان.
(٤٩) نامەی کردەوەی هەرکەس دادەنرێت، (ئیمانداران دڵخوشن) بەڵام تاوانباران دەبینیت دڵەلەرزێ و دڵەڕاوکێیانە لە کاروکردەوەی ناپەسەندی تۆمار کراویان، بۆیە دەڵێن: هاوار لە ئێمە ئەم نامە و دۆسیەیە چیە؟! هیچ گوناهێکی وردو درشت بەجێ ناهێڵێت بەڵکو هەمووی تۆمار کردوە، ئەو خەڵکە هەرچیان کردووە (بەدەنگ و رەنگەوە) ئامادەیە، بێگومان پەروەردگاری تۆ (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) ستەم لە هیچ کەس ناکات.
(٥٠) ئێمە کاتێك بەفریشتەکانمان وت سوژدەبەرن بۆ ئادەم، هەر هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس کە لەدەستەی پەریەکان بوو بەهۆی ئەوەوە لە فەرمانی پەروەردگاری یاخی بوو، ئایا رەوایە کە ئەو و نەوەکەی بکەنە پاڵپشت و یارو یاوەری خۆتان لە جیاتی من، لە حاڵێکدا ئەوان دوژمنی هەمیشەیی ئێوەن، ئای کە چەندە کارێکی خراپ و ناڕەوایە بۆ ستەمکاران کە لە جیاتی خوا دوژمنێکی وەك شەیتانیان داناوە و گوێرایەڵی دەکەن.
(٥١) وەنەبێت من لەکاتی دروستکردنی ئاسمانەکان و زەویدا ئەوانم ئامادە کردبێت، بگرە هەتا لە دروست بوونی خۆشیان ئاگادارنین، بەڕاستی من هەرگیز ئەوانەی خەڵك گومڕا دەکەن نەمکردووە بەیارمەتیدەری خۆم و پشتم پێ نەبەستوون. (چونکە پێوستە بەکەس نیە).
(٥٢) رۆژێك دێت کە خوا لە هاوەڵگەران دەپرسێت و پێیان دەڵێت: کوا ئەو شەریك و هاوەڵانەی کە بۆ منتان بڕیار دەدا، جا بانگیان لێ دەکەن و هاواریان لێدەکەن، (بەڵام بێ سوودە) هەر وەڵامیشیان نادەنەوە، ئیتر بۆ هەمیشە سزای سەخت دەخەینە نێوانیانەوە.
(٥٣) (ئا لەو گیر خواردنەدا) تاوانباران دۆزەخ دەبینن و دڵنیان کە دەچنە ناوی و تێکەڵی دەبن، هیچ پەناگاو کەلێنێکیش نیە کە تا لێوەی دەربازبن.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍۚ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾ وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ أَن يُؤْمِنُوٓا۟ إِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّهُمْ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ ٱلْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ ٱلْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾ وَمَا نُرْسِلُ ٱلْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَۚ وَيُجَٰدِلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلْبَٰطِلِ لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّۖ وَٱتَّخَذُوٓا۟ ءَايَٰتِي وَمَآ أُنذِرُوا۟ هُزُوًا ﴿٥٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُۚ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِيٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرًاۖ وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى ٱلْهُدَىٰ فَلَن يَهْتَدُوٓا۟ إِذًا أَبَدًا ﴿٥٧﴾ وَرَبُّكَ ٱلْغَفُورُ ذُو ٱلرَّحْمَةِۖ لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا۟ لَعَجَّلَ لَهُمُ ٱلْعَذَابَۚ بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ لَّن يَجِدُوا۟ مِن دُونِهِۦ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ ٱلْقُرَىٰٓ أَهْلَكْنَٰهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا۟ وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا ﴿٥٩﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَىٰهُ لَآ أَبْرَحُ حَتَّىٰٓ أَبْلُغَ مَجْمَعَ ٱلْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِي ٱلْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾

(٥٤) سوێند بە خوا بێگومان ئـێمە لەم قـورئانەدا لە هـەموو جۆرە نـموونەیەکـمان هـێناوەتەوە بـۆ خـەڵکی (تـا پـەندو ئامۆژگاری لێ وەربگرن) لە کاتێکدا ئینسان لە هەموو شتێك زیاتر موجادەلە دەکات و لە شت دەکۆڵێتەوە.

(٥٥) خەڵکی خوانەناس ئەوەیان کردۆتە کۆسپ لە رێی باوەڕ هێنانیاندا کاتێك کە هیدایـەتیان بـۆ رەوانـە کـراوە و داوای لێخۆشبوون بکەن لە پەروەردگاریان، مەگەر ئەوەی کە یاسای پێشینان بەسەریاندا بسەپێت (بەلەناو بردنیان) یاخود سزا روو بەڕوویان بێتەوە (لە قیامەتدا).

(٥٦) ئێمە پێغەمبەران تـەنها بـەمژدەدەرو تـرسێنەر دەنـێرین کەچی ئەوانەی کافرو بێباوەڕن هەر مـوجادەلە و دەمـبازی دەکەن بە بەڵگەی پروپووچ، بۆ ئـەوەی (بـەخەیاڵی خـۆیان) حەق و راستی بەتاڵ بکەنەوە و بیترازێنن، هەروەها ئایەت و فەرمانەکانی من و ئەوەی ئەوانی پـێ هـۆشیار کـراوەتـەوە کردویانە بەگاڵتەجاڕ.

(٥٧) کێ لەوە ستەمکارترە کە یاداوەری کرابێت بە ئایەت و فەرمانەکـانی پـەروەردگاری، کـەچی رووی لێ وەرگێراون و لووتی بەرز گرتووە و ئەوەشی لە یاد کردووە کە چ دەستپێشکەریەکی کردووە لە گوناهو تاوان، ئێمە بەڕاستی پەردەمان هێناوە بەسەر دڵیاندا تالە ئایەتەکانی ئێمە تێنەگەن و قـورسی و کـەڕیشمان کـردۆتە گوێیانەوە، خۆ ئەگەر بانگیان بکەیت بۆ رێبازی هیدایەت و دینداری، ئەوە هەرگیز ئـەوانـە ئـەو هـیدایـەتە وەرناگرن.

(٥٨) پەروەردگاری تۆ لێخۆشبووە و خاوەنی رەحمەت و میهرەبانیە، ئەگەر بەکـردەوەی ئـەو خـەڵکە بکـات هەموویان بە خێرایی دەپێچێتەوە و بەسزای سەخت دایاندەگرێت، بەڵکو کاتی دیاریکراویان بۆ هەیە (هەر کاتێك یەخەی پێگرتن) هەرگیز پەنایەکیان دەست ناکەوێت بێجگە لە پەنای خوا.

(٥٩) ئەوەتە ئەو شارو شارۆچکانە (کە باسیانتان بیستووە، یاخود بەچاوی خۆتان دەیبینن) لەناومان بردوون و کاولمان کردوون کاتێك کە (دانیشتوانی) ستەمیان کردووە و بۆ لەناوبردنیان کاتی دیاریکراومان بریارداوە.

(٦٠) (یادیان بێنە) کاتێك موسا بەهاوەڵی لاوی خۆی وت: من کۆڵ نادەم و دەڕۆم، ئەگەر چەندەها رۆژم پـێ بچێت تا دەگەمە ئەو شوێنەی کە دوودەریاکە یەکدەگرن یان دەگەمە ئەنجام، یاخود ماوەیەکی زۆر دەڕۆم و دەگەڕێم (خوای گەورە ویستوویەتی موسا پێغەمبەر ﷺ تێبگەیەنێت کە بەندەی هەیە لە بواری تردا شارەزان، لەبەرئەوە رێنموویی کردووە تا بگەڕێت بەشوێن ئەو جۆرە کەسانەدا و لەوانیش سوود وەربگرێت).

(٦١) کاتێك گەیشتنە ئەو شوێنەی کە دوو دەریاکە بەیەك دەگەن، ماسیەکەیان کە لەگەڵ خۆیاندا هەڵیان گرتبوو بۆ توێشووی سەفەر، فەرامۆشیان کردبوو، ئەویش هەڵبەزی بۆوە و رێگەی ناو دەریای بۆ خۆی گرتەبەر.

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَىٰهُ ءَاتِنَا غَدَآءَنَا لَقَدۡ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبٗا ﴿٦٢﴾ قَالَ أَرَءَيۡتَ إِذۡ أَوَيۡنَآ إِلَى ٱلصَّخۡرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ ٱلۡحُوتَ وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ إِلَّا ٱلشَّيۡطَٰنُ أَنۡ أَذۡكُرَهُۥۚ وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِي ٱلۡبَحۡرِ عَجَبٗا ﴿٦٣﴾ قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبۡغِۚ فَٱرۡتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا قَصَصٗا ﴿٦٤﴾ فَوَجَدَا عَبۡدٗا مِّنۡ عِبَادِنَآ ءَاتَيۡنَٰهُ رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِنَا وَعَلَّمۡنَٰهُ مِن لَّدُنَّا عِلۡمٗا ﴿٦٥﴾ قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ هَلۡ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمۡتَ رُشۡدٗا ﴿٦٦﴾ قَالَ إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا ﴿٦٧﴾ وَكَيۡفَ تَصۡبِرُ عَلَىٰ مَا لَمۡ تُحِطۡ بِهِۦ خُبۡرٗا ﴿٦٨﴾ قَالَ سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرٗا وَلَآ أَعۡصِي لَكَ أَمۡرٗا ﴿٦٩﴾ قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعۡتَنِي فَلَا تَسۡـَٔلۡنِي عَن شَيۡءٍ حَتَّىٰٓ أُحۡدِثَ لَكَ مِنۡهُ ذِكۡرٗا ﴿٧٠﴾ فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا رَكِبَا فِي ٱلسَّفِينَةِ خَرَقَهَاۖ قَالَ أَخَرَقۡتَهَا لِتُغۡرِقَ أَهۡلَهَا لَقَدۡ جِئۡتَ شَيۡـًٔا إِمۡرٗا ﴿٧١﴾ قَالَ أَلَمۡ أَقُلۡ إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا ﴿٧٢﴾ قَالَ لَا تُؤَاخِذۡنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرۡهِقۡنِي مِنۡ أَمۡرِي عُسۡرٗا ﴿٧٣﴾ فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا لَقِيَا غُلَٰمٗا فَقَتَلَهُۥ قَالَ أَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا زَكِيَّةَۢ بِغَيۡرِ نَفۡسٖ لَّقَدۡ جِئۡتَ شَيۡـٔٗا نُّكۡرٗا ﴿٧٤﴾

(٦٢) جا کاتێك تێپەڕین (لەو شوێنە و، لە جێیەکی تر لایاندا) موسا بەهاوەڵەکەی وت: نادەی خواردنەکەمان بهێنە، چونکە بەڕاستی لەم سەفەرەماندا زۆر هیلاك ماندوو بووین.

(٦٣) لاوەکە وتی: ئەگەر لە بیرت بێت ئەو کاتەی کە چووینە سەر بەردە گەورەکە (بۆ حەوانەوە) من بیرم چوو باسی ماسیەکەت بۆ بکەم، کەسیش لە بیری نەبردمەوە شەیتان نەبێت، کە بۆتی باس بکەم، لەڕاستیدا ئەو ماسیە (زیندوو بۆوەو) بە شێوەیەکی زۆر سەیر خۆی کرد بەناو دەریادا.

(٦٤) موسا وتی: هەر ئەوەبوو کە ئێمە دەمانویست (واتە: دەبوو ئا لەو شوێنەدا چاوەڕێ بوینایە) ئیتر بە ناچاری گەڕانەوە بۆ ئەو شوێنەی کە بە جێیان هیشتبوو.

(٦٥) لەوێ بە بەندەیەك لە بەندەکانی ئێمە ئاشنا بوو کە لە ڕەحمەتی تایبەتی خۆمان بەهرەوەرمان کردبوو، زانست و زانیاری تایبەتی خۆمانمان پێ بەخشیبوو.

(٦٦) موسا پێی وت: ئایا مۆڵەتم دەدەیت کە شوێنت بکەوم تا لەو زانست و زانیاریەی پێت بەخشراوە منیش بەهرەدار بکەیت؟

(٦٧) زاناکە وتی: بەڕاستی تۆ هەرگیز ناتوانیت لەگەڵ مندا خۆڕاگر بیت (بێدەنگ بیت بەرامبەر ڕەفتار و کردارم، چونکە من شتی سەرسورهێنەر دەکەم و تۆ لە نهێنیەکەی تێناگەیت).

(٦٨) جا چۆن خۆدەگریت لە بەرامبەر شتێکەوە کە هەواڵت لێی نیە و ئەم سەرو ئەو سەری نازانیت.

(٦٩) موسا وتی: دەمبینیت ئەگەر خوا ویستی لەسەر بێت خۆڕاگر دەبم و لە هیچ فەرمانێکت دەرناچم.

(٧٠) زاناکەوتی: جا ئەگەر شوێنم کەوتیت ئەوە پرسیارم لەهیچ شتێك لێ مەکە، هەتا خۆم لەنهێنیەکەی ئاگادارت نەکەم.

(٧١) هەتا کاتێك پێکەوە دەرچوون و سواری کەشتیەکە بوون، زاناکە دەستی کرد بە کون کردن و عەیبدار کردنی، موسا (خۆی پێنەگیراو) وتی: باشە، ئاخر، ئەوە تۆ ئەم کەشتیە کون دەکەیت، دەتەوێت هەرچی سەرنشینەکانی هەیە نوقمی بکەیت، بە خوا کارێکی ناشایستەی گەورەت کرد!!

(٧٢) زاناکە وتی: نەم وت: تۆ هەرگیز ناتوانیت لەگەڵ مندا خۆڕاگر بیت!!.

(٧٣) موسا وتی: لێم مەگرە چونکە مەرجەکەم فەرامۆش کردو فێربوونی ئەم زانیاریەی کە دەمەوێت لە تۆوە فێربم لەسەرم قورس و گران مەکە.

(٧٤) (دوایی دابەزینە سەر وشکانی) کەوتنە ڕێ، هەتا گەیشتنە منداڵێك، زاناکە گرتی و کوشتی، موسا وتی: سەیرە، ئەوە بۆچی کەسێکی بێ گوناهت کوشت بێ ئەوەی ئەو تاوانێکی وای کردبێت و (شایستەی کوشتن بێت) سوێند بەخوا کارێکی ناپەسەند و ناڕەوات ئەنجامدا!!

۞ قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكَ إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا ﴿٧٥﴾ قَالَ إِن سَأَلۡتُكَ عَن شَيۡءِۭ بَعۡدَهَا فَلَا تُصَٰحِبۡنِيۖ قَدۡ بَلَغۡتَ مِن لَّدُنِّي عُذۡرٗا ﴿٧٦﴾ فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَيَآ أَهۡلَ قَرۡيَةٍ ٱسۡتَطۡعَمَآ أَهۡلَهَا فَأَبَوۡاْ أَن يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارٗا يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ فَأَقَامَهُۥۖ قَالَ لَوۡ شِئۡتَ لَتَّخَذۡتَ عَلَيۡهِ أَجۡرٗا ﴿٧٧﴾ قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيۡنِي وَبَيۡنِكَۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأۡوِيلِ مَا لَمۡ تَسۡتَطِع عَّلَيۡهِ صَبۡرًا ﴿٧٨﴾ أَمَّا ٱلسَّفِينَةُ فَكَانَتۡ لِمَسَٰكِينَ يَعۡمَلُونَ فِي ٱلۡبَحۡرِ فَأَرَدتُّ أَنۡ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٞ يَأۡخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصۡبٗا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا ٱلۡغُلَٰمُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤۡمِنَيۡنِ فَخَشِينَآ أَن يُرۡهِقَهُمَا طُغۡيَٰنٗا وَكُفۡرٗا ﴿٨٠﴾ فَأَرَدۡنَآ أَن يُبۡدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيۡرٗا مِّنۡهُ زَكَوٰةٗ وَأَقۡرَبَ رُحۡمٗا ﴿٨١﴾ وَأَمَّا ٱلۡجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَٰمَيۡنِ يَتِيمَيۡنِ فِي ٱلۡمَدِينَةِ وَكَانَ تَحۡتَهُۥ كَنزٞ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَٰلِحٗا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن يَبۡلُغَآ أَشُدَّهُمَا وَيَسۡتَخۡرِجَا كَنزَهُمَا رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۚ وَمَا فَعَلۡتُهُۥ عَنۡ أَمۡرِيۚ ذَٰلِكَ تَأۡوِيلُ مَا لَمۡ تَسۡطِع عَّلَيۡهِ صَبۡرٗا ﴿٨٢﴾ وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَن ذِي ٱلۡقَرۡنَيۡنِۖ قُلۡ سَأَتۡلُواْ عَلَيۡكُم مِّنۡهُ ذِكۡرًا ﴿٨٣﴾

(٧٥) زاناكە وتی: پێم نەوتیت كە تۆ هەرگیز ناتوانیت لەگەڵ مندا ئارام بگریت و دان بەخۆتدا بگریت.
(٧٦) موسا وتی: ئەگەر دوای ئەمە پرسیاری هەر شتێكی ترم لێ كردیت، ئەوە هاوڕێیەتیم مەكە، بەڕاستی بەڕای من مافی خۆتەو لەلایەن منەوە لی بووردراویت (چونكە من بەئاسانی لە هەڵسوكەوتی تۆ تێناگەم).
(٧٧) پاشان دەرچوون و ڕۆیشتن هەتا گەیشتنە ناو خەڵكی شارۆچكەیەك (برسیان بوو) داوای خۆراكیان لە خەڵكەكە كرد، كەچی دەستیان نا بە روویانەوە و میواندریان لێ نەكردن، ئەوسا لەناو شارەكەدا دیوارێكیان بەدی كرد خەریكبوو دەڕوخا، بەڵام زاناكە هەڵیچنیەوەو چاكی كردەوەوبەرزی كردەوە، موسا وتی: ئەگەر بتویستایە، كرێیەكت بەرامبەر ئەم كارە وەردەگرت (دەماندا بەخۆراك و پێی تێر دەبووین).
(٧٨) زاناكە وتی: ئیتر ئالێرە بە دواوە كاتی جیابوونەوەی نێوانی من و تۆیە، من تاوێكیتر تۆ ئاگادار دەكەم لە حەقیقەت و سەرەنجامی ئەو شتانەی كە نەتتوانی ئارام بگریت لە بەرامبەریانەوە.
(٧٩) ئەو كەشتیەی (عەیبدارم كرد چەند هەژارێك خاوەنی بوون لە دەریادا كاریان دەكرد، جا منیش ویستم عەیبداری بكەم، لەكاتێكدا لەو ناوەدا پاشایەك هەبوو كە هەموو كەشتیەكی (چاك و ڕێكو پێكی) داگیر دەكرد.
(٨٠) منداڵەكەش (كە كوشتم) دایك و باوكێكی ئیمانداری هەبوو، ترساین لەوەی كە بەسەركەشی و بێدینی و خوانەناسی هیلاك و ماندویان بكات (چونكە هەر لە ئێستاوە سەركەشی و لاساریی پێوە دیار بوو).
(٨١) (بەو كارەمان) ویستمان كە پەروەردگاریان (لەجیاتی ئەو) پاكترو چاكتریان پێ ببەخشێت و بەمنداڵێكی خاوەن بەزەیی و میهرەبانتر بەهرەوەریان بكات (منداڵەكەش بەهەشتی بێت).
(٨٢) دیوارەكەش كە چاكم كردەوە، خاوەنەكەی دوو منداڵی هەتیوی شارۆچكەكە بوون، لە ژێریدا گەنجینەیەكی (زێرو زیویان) هەبوو (كە باوكیان بۆی شاردبوونەوە، ئەگەر گوێمان پێ نەدایە، باران و لافاو دەری دەخست و ئەو خەڵكە ڕەزیلەی كە میوانداریان لێ نەكردین، دەستیان دەكەوت)، باوكی ئەو دوو منداڵەش خواناس و چاك بوو، جا پەروەردگارت ویستی كاتێك گەنجینەكەیان دەست بكەوێت كە گەورە و بەهێزبن، ئەوسا دەری بهێنن، ئەمەش وەكو ڕەحمەتێكی تایبەتی لەلایەن پەروەردگارتەوە (لەبەر خاتری باوكیان)، دڵنیاشبە كە من ئەو كارانەم لە خۆوە نەكردووە، ئیتر ئەوە بوو ڕاز و نهێنی ئەو شتانەی كە خۆت بۆ نەدەگیرا كاتێك ئەنجامم دەدان.
(٨٣) دەربارەی (ذوالقرنين) یش پرسیارت لێ دەكەن، پێیان بڵێ: گۆشەیەك لە بەسەرهاتی ئەوتان بۆ باس دەكەم.

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُۥ فِي ٱلْأَرْضِ وَءَاتَيْنَٰهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾ فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ ٱلشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يَٰذَا ٱلْقَرْنَيْنِ إِمَّآ أَن تُعَذِّبَ وَإِمَّآ أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾ قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُۥ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِۦ فَيُعَذِّبُهُۥ عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨٧﴾ وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَلَهُۥ جَزَآءً ٱلْحُسْنَىٰ ۖ وَسَنَقُولُ لَهُۥ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾ ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ ٱلشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾ كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ ٱلسَّدَّيْنِ وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾ قَالُوا۟ يَٰذَا ٱلْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي ٱلْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰٓ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾ قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾ ءَاتُونِي زُبَرَ ٱلْحَدِيدِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ ٱلصَّدَفَيْنِ قَالَ ٱنفُخُوا۟ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُۥ نَارًا قَالَ ءَاتُونِيٓ أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾ فَمَا ٱسْطَٰعُوٓا۟ أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا ٱسْتَطَٰعُوا۟ لَهُۥ نَقْبًا ﴿٩٧﴾

(٨٤) ئێمە توانا و دەسەڵاتمان لە زەویدا پێ بەخشی بوو، بۆ هەرشتێکی پێویستی ئەو سەردەمە هۆکارەکەیمان بۆ رەخساندبوو.

(٨٥) ئەویش کەڵکی تەواوی لە هۆکارەکان وەردەگرت.

(٨٦) (خۆی و لەشکرەکەی) کەوتە رێ هەتا کاتێك گەیشتە ناوچەکانی خۆرئاوا، (کەوا دەهاتە بەرچاو) لەگۆمێکی قوڕاودا، رۆژ، ئاوا دەبێت، لەو ناوەدا رێی کەوت لە قەومێکی (خوانەناس و بێ دین)، ئێمەش پێمان وت: ئەی (ذوالقرنين) یان ئەوەیە بە سزا لەناویان دەبەیت (ئەگەر لەسەر کوفر و تاوانیان بەردەوام بوون) یان چاکەیان لەگەڵدا دەکەیت (ئەگەر شوێنی ئیمان و چاکە کەوتن).

(٨٧) (ذوالقرنين) وتی: بێگومان ئەوەی ستەمکار بێت ئێمە سزای دەدەین، لەوەودوایش کە گەڕایەوە بۆ لای پەروەردگاری سزایەکی زۆر سەخت و گرانی دەدات.

(٨٨) بەڵام ئەوەی ئیمان و باوەڕ بهێنێت و کارو کردەوەی چاکە ئەنجام بدات، ئەوە پاداشتی چاك بۆ ئەوە، لەمەودوا قسەی خۆش و فەرمانی ئاسان و کاری سووکی دەدەین بەسەردا.

(٨٩) لەوەودوا کەلکی تەواوی لە هۆکارەکان وەرگرت و بەشوێنیاندا گەڕا.

(٩٠) هەتا کاتێك گەیشتە ناوچەی خۆرهەڵاتی (دوور)، بینی خۆر هەڵدێت لەسەر قەومێك کە پەناگایەکیان نیە تا لەتینی خۆیان بپارێزن.

(٩١) هەر بەو شێوەیە رەفتاری کرد، کە لەگەڵ خەڵکی خۆرئاوادا کردی، بێگومان ئێمە بەتەواویی ئاگاداربووین لەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدا.

(٩٢) لەوەودوا هەر دەستبەرداری هۆکراەکان نەبوو، بەشوێنیاندا گەڕا.

(٩٣) هەتا کاتێك گەیشتە نێوان هەردوو بەربەستەکە، کە لە نێوانیاندا قەومێك هەبوو کە لە هیچ قسەیەك تێ نەدەگەیشتن (مەگەر زۆر بەدەگمەن).

(٩٤) کاتێك دەسەڵاتی (ذوالقرنين) یان بینی وتیان: ئەی (ذوالقرنين) بەڕاستی یەئجوج و مەئجوج تۆوی خراپە و تاوان دەچێنن لە زەویدا، ئایا خەرجیەك و پارەیەکت بۆ کۆ بکەینەوە، تا بەربەستێك لە نێوان ئێمە و ئەواندا دروست بکەیت؟

(٩٥) (ذوالقرنين) وتی: ئەو دەسەڵات و زانیاری و شتانەی پەروەردگارم پێی بەخشیووم چاکترە بۆ من (لە پارە و سامان) جا ئێوە بەهێزی بازوو یارمەتیم بدە نتا بەربەستێکی بەهێز لەنێوان ئێوە و ئەواندا دروست بکەم.

(٩٦) پارچە ئاسنم بۆ بهێنن و (کەڵەکەی بکەن) هەتا ئەمبەرو ئەوبەری هەردوو کێوەکەی پڕ کرد، ئەوسا فەرمانیدا، تا بە (موشەدەمە) فوو بکەن لەو ئاگرەی کە لە ژێریدا کرابۆوە، هەتا کاتێك هەمووی کرد بە ئاگر، ئینجا (ذوالقرنين) وتی: ئادەی مسی تواوەم بۆ بهێنن تا بیکەم بەسەریدا (مس لەگەڵ ئاسندا تێکەڵ بکرێت پێکهاتەیەکی بەهێزی لێ دروست دەبێت).

(٩٧) ئەوسا ئیتر (یەئجوج و مەئجوج) نە توانیان سەربکەون، نە توانیان کوناو دەری بکەن.

قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي
حَقًّا ﴿٩٨﴾ ۞ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ
فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾
الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ
سَمْعًا ﴿١٠١﴾ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِن دُونِي
أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم بِالْأَخْسَرِينَ
أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾ الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ
يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ
فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾ ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ
جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ﴿١٠٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾ خَالِدِينَ
فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾ قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي
لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾ قُلْ
إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُو
لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾

(٩٨) (ئەوسا ذوالقرنین) وتی: دروستکردنی ئەم بەربەستە رەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگار مەوە، هەر کاتێك پەروەردگارم بریاری تێکدانی بدات، ورد و خاشی دەکات، بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم حەقیقەت و راستە قینەیە.

(٩٩) لەو رۆژە بەدواوە وازمان لێهێنان تا وەك شەپۆل بەناو یەکدا بێن، یاخود وازمان لێهێنان بۆ ئەو رۆژەی (کە بەربەستەکە دەشکێت و بەپەلە) وەکو لێشاودێنە دەرێ و شەپۆل دەدەن بەناو یەکدا (کە یەکێکە لە نیشانەکانی کۆتایی هاتنی دنیا)، ئەوسا فوو دەکرێت بە – صور – دا، بەو هۆیەوە هەر هەموو خەڵکی بە تەواوی کۆ دەکەینەوە (بۆ موحاسەبە و لێپرسینەوە).

(١٠٠) ئیتر ئەو رۆژە دۆزەخ نیشانی کافران دەدەین و بەتەواوی دەری دەخەین (هەمووشیانی تیادا کۆ دەکەینەوە).

(١٠١) ئەوانەی کە پەردە بەسەر چاویاندا هاتبوو (نەیاندەویست نیشانەکانی دەسەڵاتداری ئێمە ببینن) و یادی ئێمە بکەن و توانای بیستنی (قورئانی ئێمەیان نەبوو، حەزیان لێ نەدەکرد).

(١٠٢) ئایا ئەوانەی کافرو بێباوەر بوون وا دەزانن کە هەروا بۆیان دەچێتە سەرو چاوپۆشییان لێ دەکەین لەکاتێکدا کە ئەوان بەندەکانی ئێمە دەکەنە یارو یاوەری خۆیان و پشت بەوان دەبەستن و ئێمە فەرامۆش دەکەن، ئەوانە بابزانن کە بەراستی ئێمە دۆزەخمان ئامادەکردووە بۆ بێباوەران کەلەوێ دادەبەزن و نیشتەجێ دەبن.

(١٠٣) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: ئایا هەواڵی ئەو کەسانەتان بدەمێ کە لە کارو کردەوەیاندا زۆر زەرەرمەند و خەسارەتمەندن؟!

(١٠٤) (ئەوانە) ئەو کەسانەن کە هەوڵ و کۆششیان لەژیانی دنیادا، بەزایە و بەهەدەر چووە بەمەرجێك وایان دەزانی کە کاری چاك دەکەن و کردەوەی رەوا ئەنجام دەدەن.

(١٠٥) ئەوانە کەسانێکن کە باوەریان بە بەڵگەو نیشانەکانی پەروەردگاریان نەبووەو بەنیازی ئامادەبوونی بەردەم بارەگای خوایی نەبوون، ئیتر هەموو کارو کردەوەکانیان بێ نرخ و پووچ بووەوە، لە رۆژی قیامەتیشدا هیچ جۆرە بایەخ و نرخێکیان بۆ دانانێین.

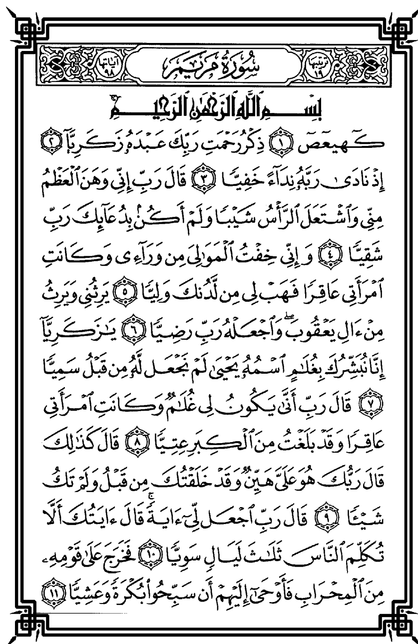
(١٠٦) ئەوانە پاداشتیان ئاگری دۆزەخە بەهۆی ئەوەی کە باوەریان نەبوو و گاڵتەجاریان بەبەڵگەو نیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمەکرد.

(١٠٧) بەراستی ئەوانەی کە ئیمان و باوەریان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، ئێمە هەر لە زووەوە بەهەشتی فیردەوسمان بۆ ئامادە کردوون، تا لەوێ دابەزن و ژیانی کامەرانی تیایدا بەرنەسەر.

(١٠٨) ژیانیان تیایدا بەردەوام و نەبراوەیە، نایانەوێت بگوێزرێنەوە بۆ شوێنێکیتر (لەبەر چاویان ناکەوێت).

(١٠٩) پێیان بڵێ: ئەگەر دەریا هەمووی مرەکەب بێت و زانست و زانیاری پەروەردگارمی پێ بنووسرایە، دەریا تەواو دەبوو پێش ئەوەی زانست و زانیاری پەروەردگارم تەواو ببێت، ئەگەر چەندەها ئەوەندەیتر دەریاش بهێنن و بیکەنە مرەکەب، چونکە زانست و زانیاری پەروەردگار کۆتایی نایە و بێسنوورە.

(١١٠) (ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان) بڵێ: بەراستی من تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە، بەڵام ئەوەندە هەیە وەحی و نیگام بۆ دێت (ئەم راستیەتان تێبگەیەنم) کە: بێگومان خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنهایە، جائەوەی دەیەوێت بەدیداری پەروەردگاری شادبێت، بەخۆشنودیەوە با کارو کردەوەی چاك و دروست ئەنجام بدات و بەهیچ شێوەیەك پەرستنیدا هیچ کەسێك و هیچ شتێك نەکاتە هاوەڵ و شەریك بۆ ئەو پەروەردگارەی.

سورەتی (مریم)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە.
(٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئـەم بـاسە) بـاسی رەحـمەتی پەروەردگارتە، دەربارەی بەندەی خۆی زەکەریا.
(٣) کاتێك لە (پەرستگای خۆیدا) هانا و هاواری برد بۆ پەروەردگاری بەپەنهانی. (وەبەسۆزەوە)...
(٤) وتی: پەروەردگارا، بەڕاستی من ئێسکەکـانم لاواز بوون و قژی سەرم هـەر هـەمووی سـپێتیدایگـرتووە، بەڵام من هەرگیز لە دوعاو پاڕانەوەم لە زاتی تۆ نائومێد نەبووم و (دەستت نەناوە بەرووممەوە).
(٥) بەڕاستی من لەوە ترساوم کـە خـزم و خـوێشان و عەشرەت دوای مردنم سەرگەردان بن، (چونکە کەسێکی وایـان تـیادا بـەدی نـاکـەم کـە شـایستەی گـەیاندنی پەیامەکەت بێت، خۆت دەزانیت) خێزانەکەشم مـنداڵـی نابێت، بۆیە داواکارم لەبەخششی خۆت بەهرەوەرم بکەیتو منداڵێکم پێ بـبەخشیت کـە بـتوانـێت جێگەی من بگرێتەوە...
(٦) تا میراتی پێغەمبەرایـەتی مـن و نـەوەی یـەعقوب وەربگـرێت، هـەروەها پـەروەردگارا بـیکە بەکەسێکی وا، کە تۆش و بەندە چاکەکانیشت لێی رازی بن (ئەوەندە چاکەکارو چاکەخوازو دیندارو بانگخواز بێت).
(٧) خوای گەورە نزاکەی گیراکردو فەرمووی: ئەی زەکەریا بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بەوەی کە کوڕێکت پێ دەبەخشین و ناویشی ـ یەحیا ـ یە، پێش ئەو کەسمان هاوناوی ئەو نەکردووە.
(٨) زەکەریا وتی: پەروەردگارا بە چ شێوەیەك کوڕم پێ دەبەخشیت، لە کاتێکدا هاوسەرەکەشم منداڵی نابێت و منیش گەیشتوومەتە ئەوپەڕی پیری و پەککەوتەیی (بەڵام هەموو شت لای تۆ سادەو ئاسانە).
(٩) فریشتەکە وتی: پەروەردگاری تۆ هەر بەو شێوەیە بریاری داوە و فەرموشیەتی ئەوکارە لای من زۆر ئاسانە، بەڕاستی پێش تریش تۆم دروستکردووە، وەنەبێت شتێك بوو بیت (نە ناوت هەبووە نە قەبارەو بوون)...
(١٠) زەکەریا وتی: پەروەردگارا نیشانەیەکم پێ ببەخشە تادڵنیابم، کە ئەو مژدەیە هاتۆتەدی، خوای گەورە فەرمووی: نیشانە و بەڵگەت ئەوە یە (لەسەر بوونی ئەو کوڕە) کە تۆ ناتوانیت سێ شـەوی تەواو (بە رۆژەکانیەوە) قسە لەگەڵ خەڵکیدا بکەیت! (تەنها دەتوانێت ستایشی بکەێت).
(١١) (ئەوسا دوای دڵنیابوون) لە پەرستگاکەی هاتە دەرەوە بۆ ناو قەومەکەی و ئاماژەی بۆ کردن (کە لە بەرامبەر نازو نیعمەت و بەخششەکانی خواوە) بەیانیان و ئێواران تـەسبیحات و سـتایش بکـەن. (شوکرانە بژێرو سوپاسگوزاربن).

يَٰيَحۡيَىٰ خُذِ ٱلۡكِتَٰبَ بِقُوَّةٖۖ وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحُكۡمَ صَبِيّٗا ﴿١٢﴾
وَحَنَانٗا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَوٰةٗۖ وَكَانَ تَقِيّٗا ﴿١٣﴾ وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَيۡهِ وَلَمۡ
يَكُن جَبَّارًا عَصِيّٗا ﴿١٤﴾ وَسَلَٰمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ وَيَوۡمَ يَمُوتُ
وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيّٗا ﴿١٥﴾ وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَرۡيَمَ إِذِ ٱنتَبَذَتۡ
مِنۡ أَهۡلِهَا مَكَانٗا شَرۡقِيّٗا ﴿١٦﴾ فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا
فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا ﴿١٧﴾ قَالَتۡ إِنِّيٓ
أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ إِن كُنتَ تَقِيّٗا ﴿١٨﴾ قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ
رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا ﴿١٩﴾ قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي
غُلَٰمٞ وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ وَلَمۡ أَكُ بَغِيّٗا ﴿٢٠﴾ قَالَ كَذَٰلِكِ
قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٞۖ وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ وَرَحۡمَةٗ
مِّنَّاۚ وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيّٗا ﴿٢١﴾ ۞ فَحَمَلَتۡهُ فَٱنتَبَذَتۡ
بِهِۦ مَكَانٗا قَصِيّٗا ﴿٢٢﴾ فَأَجَآءَهَا ٱلۡمَخَاضُ إِلَىٰ جِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ
قَالَتۡ يَٰلَيۡتَنِي مِتُّ قَبۡلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسۡيٗا مَّنسِيّٗا ﴿٢٣﴾
فَنَادَىٰهَا مِن تَحۡتِهَآ أَلَّا تَحۡزَنِي قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ تَحۡتَكِ سَرِيّٗا ﴿٢٤﴾
وَهُزِّيٓ إِلَيۡكِ بِجِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ تُسَٰقِطۡ عَلَيۡكِ رُطَبٗا جَنِيّٗا ﴿٢٥﴾

(١٢) (پاشان کە یەحیا گەورە بوو فەرمانمان پێدا) ئەی یەحیا کتێبی (تەورات) بەتوندی بگرەو پابەندی بە، هەر لە تەمەنی نەوجەوانیدا، توانای جیاکردنەوەی راست و اراستمان پێبەخشی، بە دادوەریەکی رێك و پێك کێشەی خەڵکەکەی چارەسەر دەکرد.

(١٣) یەحیا دڵ و دەروونێکی پر لە سۆزو خۆشەویستی و پاك و خاوێنی هەبوو کە لەلایەن خۆمانەوە پێمان بەخشیبوو و ئەو زۆر خواناس و پارێزکار بوو.

(١٤) هەروەها چاك رەفتارو جوان رەفتار بوو لەگەڵ باوك و دایکیدا، وەنەبێت ئەو کەسێکی دڵرەق و نالەبارو لە خودا یاخی نەبوو.

(١٥) درودو سەلامی خوای لەسەر بێت لەو رۆژەدا کە لە دایك بوو، لەو رۆژەشدا کە وەفات دەکات، لەو رۆژەشدا کە هەڵدەستێت و زیندوو دەبێتەوە.

(١٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ لە قورئاندا باسی بەسەرهاتی مەریەم یاد بکە، کاتێك کەنارگیری کرد لە کەسوکاری و شوێنێکی لە رۆژهەڵاتی (بیت المقدس) هەڵبژارد (بۆ خواپەرستی).

(١٧) ئینجا لەنێوان خۆی و ئەواندا پەردەیەکی رایەڵ کرد (تادوور لەخەڵکی بەسۆزەوە خواپەرستی بکات) ئێمەش جوبرەئیلی فریشتەمان نارد بۆ لای، وەکو بەشەرێکی تەواو (خۆی خستە بەرچاوی).

(١٨) مەریەم وتی: بەڕاستی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ئەگەر کەسێکی بە تەقواو لەخواترس نەبیت.

(١٩) جوبرەئیل وتی: (مەترسە) دڵنیابە من تەنها نێردراوی پەروەردگاری تۆم، تا منداڵێکی خاوێنت پێ ببەخشم.

(٢٠) مەریەم وتی: جا چۆن من منداڵم دەبێت، لەکاتێکدا هیچ بەشەرێك توختم نەکەوتووە و داوێن پیسیش نیم.

(٢١) جوبرەئیل وتی: ئەو قسانەی تۆ راست و دروستن، بەڵام ئەوە بریاری پەروەردگارە و دەفەرموێت: ئەوکارە لای من ئاسانە (کە بەبێ باوك ئەو منداڵە بهێنمە کایەوە)، بۆ ئەوەی بیکەمە نیشانەو موعجیزەیەك بۆ خەڵکی، هەروەها رەحمەتێکی تایبەتیش بێت لەلایەن ئێمەوە، ئیتر ئەو کارەش بریاری لەسەر دراوە و براوەتەوە.

(٢٢) دەستبەجێ مەریەم سکی پر بوو، (بەغەم و پەژارەوە) بەرەو شوێنێکی دوور رۆیشت.

(٢٣) ئینجا ژانی منداڵبوون گرتی و بردی بۆ لای قەدی دارخورمایەك، (بەدەم ئاهو ناڵەوە) دەیوت: خۆزگە پێش ئەم حاڵەتە بمردمایەو وەك شتێکی بێ نرخ فەرامۆش بکرامایە.

(٢٤) (ئەو منداڵەی کە لە داوێنی بەربۆوە) لە ژێریەوە (بانگی کردو وتی: دایە گیان) خەفەت مەخۆ، ئەوەتە پەروەردگارت بە بەردەمتدا جۆگەلەیەکی جاری کردووە.

(٢٥) ئەو دارخورمایەش (کە پاڵت پێوەداوە) کەمێك رایوەشێنە خورمای گەییوت بەسەردا دەبارێنێت.

فَكُلِي وَٱشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ ٱلْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِيٓ
إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ ٱلْيَوْمَ إِنسِيًّا ﴿٢٦﴾
فَأَتَتْ بِهِۦ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُۥ قَالُوا۟ يَٰمَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا
فَرِيًّا ﴿٢٧﴾ يَٰٓأُخْتَ هَٰرُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ
أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾ فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا۟ كَيْفَ نُكَلِّمُ مَن كَانَ فِى
ٱلْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾ قَالَ إِنِّى عَبْدُ ٱللَّهِ ءَاتَىٰنِىَ ٱلْكِتَٰبَ وَجَعَلَنِى
نَبِيًّا ﴿٣٠﴾ وَجَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَٰنِى بِٱلصَّلَوٰةِ
وَٱلزَّكَوٰةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾ وَبَرًّۢا بِوَٰلِدَتِى وَلَمْ يَجْعَلْنِى
جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾ وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىَّ يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ
وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾ ذَٰلِكَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ ٱلْحَقِّ
ٱلَّذِى فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾ مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ سُبْحَٰنَهُۥٓ
إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾ وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ
فَٱعْبُدُوهُ هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾ فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ
بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾ أَسْمِعْ بِهِمْ
وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَٰكِنِ ٱلظَّٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

(٢٦) ئینجا لەو خورمایە بخۆ، لەو ئاوەیش بخۆرەوە، خەمیشت نەبێت، ئەگەر کەسێکت لە خەلکی بینی و (پرسیاری لێ کردی)، ئەوە بە ئیشارەت تێی بگەیەنە پێی بلێ: بەڕاستی من بریارمداوە و نەزرم کردووە بەرۆژوو بم بۆ خوای میهرەبانم، لەبەر ئەوە ئەمرۆ من هەرگیز قسە لەگەڵ کەسدا ناکەم.

(٢٧) ئەوسا مەریەم مندالی نازداری خۆی لە باوەش گرت و بردی بۆ لای خزم و کەس و کاری (هەموو بەسەرسامیەوە) وتیان: ئەی مەریەم بەڕاستی کارێکی نالەبارو ئابڕووبەرت ئەنجامداوە.

(٢٨) ئەی خوشکی هاروون (لەبەر تەقواو خواناسی ئەو ناز ناوەیان پێدابوو) تۆ نە باوکت کەسێکی خراپ و (شەروال پیس بووە) نە دایکیشت ئافرەتێکی داوێن پیس!!

(٢٩) (مەریەمیش هیچی نەگوت) بەلکو ئاماژەی بۆ رۆڵەی نازداری کرد (تا لەو بپرسن)، هەموو (بەسەرسامیەوە) وتیان: چۆن قسە لەگەڵ مندالی ناو بێشکەدا دەکرێت.

(٣٠) (ئینجا مندالی ساوا هاتە گفت و بەدەنگە ناسکەکەی) وتی: بەڕاستی من بەندەی خوام، کتێبی ئینجیلی پێ بە خشیووم و کردوومی بە پێغەمبەری خۆی.

(٣١) منی موبارەك و پیرۆزیش کردووە لە هەر کوێدا بم و ئامۆژگاری کردووم کە نوێژەکانم ئەنجام بدەم و لە زەکاتدانیش درێغی نەکەم هەتا لەژیاندا هەم.

(٣٢) (هەروەها فەرمانی پێداوم کە) چاك رەفتار بم لەگەڵ دایکم دا و نەیکردووم بەکەسێکی زۆردارو بەدرەفتار...

(٣٣) سڵاوی پەروەردگارم لەسەرە ئەو رۆژەی کە لەدایك بووم و ئەو رۆژەش کە دەمرم، ئەو رۆژەش کە زیندوو دەکرێمەوە.

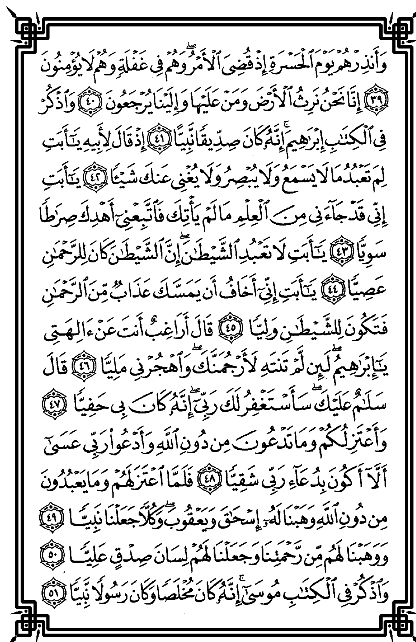
(٣٤) ئا ئەوەیە عیسای کوری مەریەم، هەر ئەوەشە قسەی راست و دروست دەربارەی، کە ئەوانە (واتە جووەکان) گومان بەدەوریدا دروست دەکەن (گاوران، بەکوری خوا لە قەلەمی دەدەن).

(٣٥) بێگومان ناگونجێت بۆ خوای گەورە، کەس بکاتە رۆڵەی خۆی (چونکە پێویستی پێی نیە) پاکی و بێگەردی شایستەی ئەوە، کاتێك هەرشتێك بریار بدات، ئەوە بەڕاستی تەنها ئەوەندەی دەوێت کە فەرمان بدات و بلێت: ببە، دەستبەجێ دەبێت.

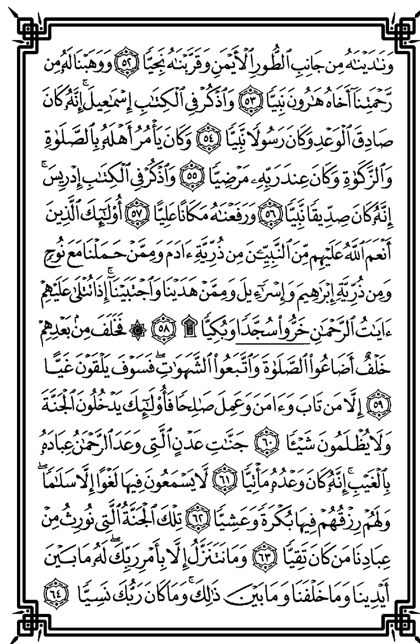
(٣٦) بەڕاستی هەر خوا پەروەردگاری منیش و پەروەردگاری ئێوەشە، کەوابوو بیپەرستن، ئەمەیە رێبازی راست و دروست (رێبازی دینداری و سەرفرازی هەر دوو جیهان).

(٣٧) (لەگەڵ ئەو هەموو راستیانەدا) گرۆو دەستەکان لە نێو خۆیاندا راو بۆچوونی جیاوازیان بۆ پەیدا بوو، هاوارو ئاهو نالە بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕن و (بروا بەو راستیانە ناکەن) کاتێك قیامەت بەرپا دەبێت و دیمەنی سامناك و بەسەرهاتی گەورە دەبینن (کە ئێستە بەدووری دەزانن).

(٣٨) ئەو رۆژەی (کە ئەو خوانەناسانە) ئامادە دەکرێن و دێن بۆ لامان، (زۆر سەیرە!) ئای کە چەندە دەزگای بیستن و بینینیان بەهێزە، بەڵام ستەمکاران ئەمرۆ لە گومراییەکی ئاشکرادا دەژین.

(٣٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ، ستەمکاران ئاگادار بکە لە رۆژی ئاهو ناڵە و پەشیمانی کاتێك کار لە کار ترازاوە، لەکاتێکدا ئەوانە ئێستا لە غەفلەتدان و باوەڕ ناهێنن.
(٤٠) بەڕاستی سەرەنجام هەرئێمە دەبینەوە خاوەن و میراتگری سەر زەوی و هەموو ئەو خەڵکەی کە لە سەریەتی و بۆ لای ئێمەش دەگەڕێنەوە.
(٤١) هەروەها لە قورئاندا باسی (گۆشەیەك لە بەسەرهاتی) ئیبراهیم بۆ ئەو خەڵکە بگێڕەوە، بەڕاستی ئەو کەسایەتیەکی راستگۆ بوو، لە پێغەمبەرانیش بوو.
(٤٢) کاتێك بەباوکی وت: باوکی بەڕێزم! ئەوە تۆ بۆچی شتێك دەپەرستیت کە نەگوێ بیستە، نەکەس بەرچاو روون و رۆشنبیر دەکات، نە هیچ سوودێکت پێ دەگەیەنێت.
(٤٣) ئەی باوکی بەنرخم! بەڕاستی ئەو زانستی و زانیاریەی کە بۆ من هاتووە، (دەربارەی دەسەڵات و توانای بەدیهێنەری ئەم جیهانە) بێگومان بۆ تۆ نەهاتووە، کەواتە پەیرەوی من بکە رێنموییت دەکەم بۆ رێگە و رێبازێکی راست و دروست.
(٤٤) ئەی باوکی ئازیزم! شەیتان مەپەرستە، چونکە بەڕاستی شەیتان یاخی‌یە لە خوای میهرەبان و سەرکەشیی کردووەو لەسنور دەرچووە.
(٤٥) ئەی باوکی بەڕێزم! بەڕاستی من دەترسم سزایەك لەلایەن خوای میهرەبانەوە یەخەت پێ بگرێت، ئەوکاتە ئیتر دەبیتە یارو یاوەرو پشتگیری شەیتان.
(٤٦) (باوکی ئیبراهیم بەسەغلەتیەوە) وتی: بۆچی ئەی ئیبراهیم تۆ (ئەوەندە) لە خواکانی من بێزاری، بەڕاستی ئەگەر کۆڵ نەدەیت و واز نەهێنیت (چاوپۆشیت لێ ناکەم) بێگومان بەرد بارانت دەکەم، برۆ، ون بە لەبەرچاوم هەر نەتبینمەوە.
(٤٧) ئیبراهیم وتی: سڵاوت لێ بێت (وا من دەڕۆم) لەمەولا داوای لێخۆشبوون و (هیدایەتت) لە پەروەردگارم بۆ دەخوزام، چونکە ئەو زاتە زۆر منی خۆش دەوێت و رێزی بۆ داناوم.
(٤٨) وا من دوور دەکەومەو و کەنارگیری دەکەم، لە ئێوە و لەو شتانەی کە لەجیاتی خوا دەیپەرستن، من تەنها هاناو هاوار بۆ پەروەردگارم دەبەم و هەر ئەو دەپەرستم، ئومێدەوارم کە پەروەردگارم نائومێد و رەنجەڕۆم نەکات و دوعاو نزاو پەرستنم لێ وەربگرێت.
(٤٩) جا کاتێك ئیبراهیم رۆیشت و دوور کەوتەوە لەو خەڵکە گومرایە و لەو شتانەی کە لە جیاتی خوا دەیانپەرست، ئێمە ئیسحاقمان پێبەخشی و بە ئیسحاقیش، یەعقوبمان بەخشی، هەریەك لەوانیشمان کردە پێغەمبەر.
(٥٠) ئێمە لە رەحم و بەخشندەیی خۆشمان هەموویانمان بەهرەوەر کرد، جا ئێمە زمانی خەڵکی دیندارمان هێناوەتە گۆ کە (هەتا دنیا دنیایە) باسی ئەوانە بەچاکی و پاکی و بلندی بکەن.
(٥١) یادی موساش باس بکە لە قورئاندا، بەڕاستی ئەویش کەسێکی هەڵبژاردە و دڵسۆزو پێغەمبەرو فرستادە بوو.

وَنَٰدَيۡنَٰهُ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنِ وَقَرَّبۡنَٰهُ نَجِيّٗا ﴿٥٢﴾ وَوَهَبۡنَا لَهُۥ مِن رَّحۡمَتِنَآ أَخَاهُ هَٰرُونَ نَبِيّٗا ﴿٥٣﴾ وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَۚ إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا ﴿٥٤﴾ وَكَانَ يَأۡمُرُ أَهۡلَهُۥ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرۡضِيّٗا ﴿٥٥﴾ وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَۚ إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا ﴿٥٦﴾ وَرَفَعۡنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ وَمِمَّنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡرَٰٓءِيلَ وَمِمَّنۡ هَدَيۡنَا وَٱجۡتَبَيۡنَآۚ إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُ ٱلرَّحۡمَٰنِ خَرُّواْۤ سُجَّدٗاۤ وَبُكِيّٗا۩ ﴿٥٨﴾ ۞فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا ﴿٦٠﴾ جَنَّٰتِ عَدۡنٍ ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ عِبَادَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا ﴿٦١﴾ لَّا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوًا إِلَّا سَلَٰمٗاۖ وَلَهُمۡ رِزۡقُهُمۡ فِيهَا بُكۡرَةٗ وَعَشِيّٗا ﴿٦٢﴾ تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ ٱلَّتِي نُورِثُ مِنۡ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيّٗا ﴿٦٣﴾ وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَۖ لَهُۥ مَا بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا وَمَا بَيۡنَ ذَٰلِكَۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيّٗا ﴿٦٤﴾

(٥٢) لەلای راستی کێوی ـ طور ـ ەوە بانگمان لێ کرد، گفتوگۆی نهێنیمان لەگەڵدا کردو نزیکمان خستەوە.

(٥٣) هەروەها بەرەحمەت و بەخشندەیی خۆمان هاروونی برایمان کردە پێغەمبەر و (هاوکار) بۆی.

(٥٤) ئیسماعیلیش باس بکە لە قورئاندا، بەڕاستی ئەو لە بەڵێن و پەیمانەکانیدا راستگۆ بوو، ئەو پێغەمبەرو رەوانە کراوی ئێمە بوو.

(٥٥) (ئسیماعیل) هەمیشەو بەردەوام، فەرمانی دەدا بەخێزانی و خزمانی، کە نوێژەکانیان (بەرێك و پێکی و لەکاتی خۆیدا) ئەنجام بدەن و زەکاتیش فەرامۆش نەکەن، ئەو لای پەروەردگاری شایستەی رێزو رەزامەندی بوو.

(٥٦) هەروەها لە قورئاندا باسی ئیدریس بکە، چونکە ئەویش پێغەمبەرێکی زۆر راستکارو راستگۆ بوو...

(٥٧) بۆیە رێزی زۆرمان لێگرت و پایەدارو بەرزو بڵندمان کرد لە جێگە و رێگەی تایبەتدا.

(٥٨) ئا ئەوانە کەسانێکن کە خوای گەورە نازو نیعمەتی بەسەردا رشتوون لە پێغەمبەران، لە نەوەی ئادەم و ئەوانەش (کە لە کەشتیەکەدا) لەگەڵ نوحدا سوارمان کردن و لە نەوەی ئیبراهیم و یەعقوب و لەوانەی کە هیدایەتمان داون و هەڵمان بژاردوون، ئەوانە، هەرکاتێك ئایەتەکانی خوای میهرەبانیان بەسەردا بخوێنرێتەوە، بە پەلە سوژدە دەبەن و ئەسرین لە دیدەیان دەبارێت، (لە سۆزو خۆشەویستی پەروەردگاریان دڵانی پر لە نوورو ئیمانیان دەکوڵێت) و دەگرین.

(٥٩) لە دوای ئەوان کەسانێك لە نەوەکانیان بوونە جێنشین، کە نوێژەکانیان بەزایە داو شوێنی ئارەزووەکانی نەفسیان کەوتن، ئەوانە تووشی گومرای و سەرگەردانی و سزا دەبن (لە دنیاو قیامەتدا).

(٦٠) جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن و باوەڕی دامەزراو دەهێنن و کارو کردەوەی چاك ئەنجام دەدەن، ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە و هیچ جۆرە ستەمێکیان لێ ناکرێت.

(٦١) ئەو بەهەشتە پڕ لە باخە چڕانەی کە خوای میهرەبان بەڵێنی بە بەندەکانی داوە لە جیهانی شاراوەدا، بەڕاستی ئەو بەڵێنەی خوا، بەڕێوەیە و هەر دێتە دی.

(٦٢) ئەوسا لەوێ هیچ گوفتارێکی نابەجێ نابیسن، جگە لە سڵاو کردن و (گوفتاری خۆش و بەجێ) نەبێت، لە بەیانیان و ئێوارانداا (لە هەموو کاتێکدا) رزق و رۆزی (خواردن و خواردنەوەی خۆش و بەتام) بۆیان ئامادەیە.

(٦٣) ئەو بەهەشت و شوێنە خۆشە، بەو بەندانەمان دەبەخشین و دەیانکەینە خاوەنی، کە خواناس و پارێزکارن.

(٦٤) (ماوەیەك وەحی وەستا، پێغەمبەر ﷺ لە فریشتە جوبرەئیلی پرسی، خوای گەورەش لە قورئاندا وەڵامی دایەوە): ئێمە تەنها بەفرمانی پەروەردگارت نەبێت دانابەزین، هەرچی داهاتوو رابوردوومان هەیەو ئەوەش لە نێوانیاندا هەیە، بۆ ئەو پەروەردگارەیە، وەنەبێت پەروەردگاری تۆ هیچ شتێك فەرامۆش بکات.

رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَٱعْبُدْهُ وَٱصْطَبِرْ لِعِبَٰدَتِهِۦ هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾ وَيَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ أَءِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾ أَوَلَا يَذْكُرُ ٱلْإِنسَٰنُ أَنَّا خَلَقْنَٰهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْـًٔا ﴿٦٧﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَٱلشَّيَٰطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾ ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِٱلَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَىُّ ٱلْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَٰثًا وَرِءْيًا ﴿٧٤﴾ قُلْ مَن كَانَ فِى ٱلضَّلَٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ مَدًّا ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا۟ مَا يُوعَدُونَ إِمَّا ٱلْعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ جُندًا ﴿٧٥﴾ وَيَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْا۟ هُدًى ۗ وَٱلْبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

(٦٥) ئەو زاتە پـەروەردگاری ئـاسمانەکـان و زەوی و هەموو دروستکراوانی نـێوانـیانە، کـەواتـە، هـەر ئـەو بپەرستە و زۆر بەردەوام و خۆگربە لە پەرستنیدا، ئـایا کەس شك دەبەیت هاوناوی ئەو و هاوتای ئـەو بـێت؟ (خاوەنی سیفەتی بەرزو بڵندو پیرۆز بێت وەك ئەو؟!)

(٦٦) ئادەمیزادی (بێ باوەڕ) دەڵێت: ئـایا کـاتێك مـردم، جارێکی تر لە ئایندەدا زیندوو دەکرێمەوە؟!.

(٦٧) باشە ئاخر ئادەمیزاد بۆ ئەوە یاد ناکـاتو لەبـیری دەچێت کە هەر ئێمە پێشتر دروستمان کرد، خۆ هەر هیچ نەبوو؟

(٦٨) سوێند بە پەروەردگارت خوانەناسان و شەیتانەکان کۆ دەکەینەوە، پاشان هـەموویان بـە دەوری دۆزەخـدا بەچۆکدا دەهێنین و (دەیانخەینە ناوی).

(٦٩) لەوەودوا لە هــەر گــرۆ و دەسـتەیەك، ئـەوانـە دەردەکێشین کە زۆر یـاخی بـوون لە خـوای مـیهرەبان (دژایەتی دین و بەرنامەکەیان دەکرد).

(٧٠) پاشان زۆرچاك ئاگادارین بەوەی کەکێ لەوانە لە پێشترو شایستەترە بەوەی کە زوو بخرێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە (تا ببرژێت تیایدا).

(٧١) ئێوە (خەڵکینە) کەستان نی یە تێپەڕ نەکات بەسەر دۆزەخدا، (ئیمانداران بۆ ئەوەی زیاتر قەدری بەهەشت و ڕەحمەتی خوا بزانن، کافران بۆ ئەوەی بکەونە ناوی) ئەم پێشهاتە شتێکی بڕیاردراوە هەر جێبەجێ دەکرێت...

(٧٢) لەوەودوا ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکارو خواناس بوون، ستەمکارانـیش لەنـاو دۆزەخـدا بەچۆکدا دەهێنین.

(٧٣) کاتێك ئایەتەکانی ئێمە بەسەر بێباوەڕاندا بـە ڕوون و ئـاشکرا بـخوێنرێتەوە، ئـەوانـەی کـە بێباوەڕن بەوانە دەڵێن کە باوەڕیان هێناوە: باشەکام لەو دوو دەستەیە، جێگەو ڕێگەی خۆش و ژیانی پڕ عەیش و نۆشی بۆ لواوە!! (نەفامان پێوەریان ژیانی دنیای تەمەن کۆتایە).

(٧٤) (بیر ناکەونەوە) چەندەها قەوم و خەڵکی نالەبارمان پێش ئەمان لەناوداوە، کەلوپەل و ناوماڵیان لەمان چاکتر بووە، سیماو قیافەشیان لەمان ڕێکو پێکتر بووە (کوان؟... لەکوێن؟... بۆ دیار نین؟...)

(٧٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ) بڵێ: ئەوەی لە گومراییدایە باهەرخوای میهرەبان تەمەنی درێژو ماڵ و سامان و دنیای پێ ببەخشێت (بەچی دەچێت، بۆکوێی دەبات، ئەوپەڕی ئەوەیە) هەتاکاتی پێشهاتی ئەو هەڕەشانەیەکە دەیبینن، یان سزاو ئازاری دنـیایە، یـان بـەرپابوونی قـیامەتە، جـا خـوانـەناسان لەئایندەدا دەزانن کێ جێگە و ڕێگەی ناخۆشەو کێ لەشکرو سەربازانی لاوازە.

(٧٦) (لەولاشەوە) ئەوانەی ڕێبازی هیدایەتیان گرتۆتەبەر خوا زیاتر هیدایەتیان دەدات، بەڵام دڵنیابن کە هەر کردەوە چاکەکانە کە بەرهەمیان دەمێنێتەوەو پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارتو باشترین سەرەنجامیش دەستەبەردەکەن.

أَفَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالٗا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾ أَطَّلَعَ ٱلۡغَيۡبَ أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحۡمَٰنِ عَهۡدٗا ﴿٧٨﴾ كَلَّاۚ سَنَكۡتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلۡعَذَابِ مَدّٗا ﴿٧٩﴾ وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ وَيَأۡتِينَا فَرۡدٗا ﴿٨٠﴾ وَٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ ءَالِهَةٗ لِّيَكُونُواْ لَهُمۡ عِزّٗا ﴿٨١﴾ كَلَّاۚ سَيَكۡفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمۡ وَيَكُونُونَ عَلَيۡهِمۡ ضِدًّا ﴿٨٢﴾ أَلَمۡ تَرَ أَنَّآ أَرۡسَلۡنَا ٱلشَّيَٰطِينَ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ تَؤُزُّهُمۡ أَزّٗا ﴿٨٣﴾ فَلَا تَعۡجَلۡ عَلَيۡهِمۡۖ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمۡ عَدّٗا ﴿٨٤﴾ يَوۡمَ نَحۡشُرُ ٱلۡمُتَّقِينَ إِلَى ٱلرَّحۡمَٰنِ وَفۡدٗا ﴿٨٥﴾ وَنَسُوقُ ٱلۡمُجۡرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرۡدٗا ﴿٨٦﴾ لَّا يَمۡلِكُونَ ٱلشَّفَٰعَةَ إِلَّا مَنِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحۡمَٰنِ عَهۡدٗا ﴿٨٧﴾ وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَلَدٗا ﴿٨٨﴾ لَّقَدۡ جِئۡتُمۡ شَيۡـًٔا إِدّٗا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرۡنَ مِنۡهُ وَتَنشَقُّ ٱلۡأَرۡضُ وَتَخِرُّ ٱلۡجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾ أَن دَعَوۡاْ لِلرَّحۡمَٰنِ وَلَدٗا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنۢبَغِي لِلرَّحۡمَٰنِ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾ إِن كُلُّ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ إِلَّآ ءَاتِي ٱلرَّحۡمَٰنِ عَبۡدٗا ﴿٩٣﴾ لَّقَدۡ أَحۡصَىٰهُمۡ وَعَدَّهُمۡ عَدّٗا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمۡ ءَاتِيهِ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ فَرۡدًا ﴿٩٥﴾

(٧٧) ئایا ئەو جۆرە کەسانەت بینیوە، کە باوەڕی بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نیەو دەڵێت: سوێند بە خوا من سامانو کوڕو نەوەم پێ دەدرێت!

(٧٨) باشە، ئاخو (ئەو بەندە یاخیە) بەنهێنی و شاراوەکانی زانیوە، یاخود بەڵێنی وەرگرتووە لە خوای میهرەبان (کە دنیا بە دڵی ئەو بێت؟!).

(٧٩) نەخێر، وانی یە (بەدڵی ئەو نابێت) ئەوەی کە دەیڵێت لە ئاییندەدا تۆماری دەکەین لەسەری و سزای دوور و درێژی بۆ ساز دەکەین.

(٨٠) بێگومان ئەوەی ئەو دەیڵێت: بەمیراتی لێی دەسێنیەنەوە، بەتەنهاش دێتە لامان (بۆ لێپرسینەوە).

(٨١) ئەو بێباوەڕانە لەجیاتی خوا جۆرەها شتی تریان کردۆتە خوای خۆیان تا پایەداری و دەسەڵاتیان (بەخەیالی خۆیان) دەست بکەوێت.

(٨٢) نەخێر، وانی‌یە (خەیاڵیان خاوە)، ئەو شتانەی ئەوان دیپەرستن، (لە ڕۆژی قیامەتدا) باوەڕیان بەپەرستنی ئەوان نیە و نارەزایی دەردەبڕن، (بەڵکو بە سەختی) دژایەتیان دەکەن و بەرپەرچیان دەدەنەوە.

(٨٣) ئایا نابینیت بەڕاستی ئێمە چۆن شەیتانەکان دەنێرینە سەر خوانەناسان، بەگەرمی هانیان دەدەن بۆ تاوان و گوناهو خراپە.

(٨٤) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) پەلەیان لێ مەکە، چونکە بێگومان ئێمە بەوردی هەر هەموو کارو کردەوەیان بەژمارە تۆمار دەکەین.

(٨٥) ڕۆژێك دێت دەستە دەستە خواناس و پارێزکاران بۆ لای خوای میهرەبان بە ڕێ دەکەین (تا بەدیداری شادبین و بیانخاتە بەهەشتەوە).

(٨٦) تاوانبارو گوناهکارانیش بەپەلەو بەتینویەتی ڕابێچ دەکەین بۆ ناو دۆزەخ.

(٨٧) ئەوانە خاوەنی تکا نین و کەس تکایان بۆ ناکات، مەگەر ئەو کەسەی کە لەکاتی خۆیدا خوای میهرەبان بەڵێنی پێدابێت کە تکا بکات یان تکای بۆ بکرێت.

(٨٨) (جوولەکە و گاورو بت پەرستان) دەیانوت: خوای میهرەبان ڕۆڵە و نەوەی بۆ خۆی داناوە!!

(٨٩) سوێند بەخوا بەڕاستی بوختانێکی ناقۆڵاو دەکەن و گوفتارێکی ناشایستە و سەرسوڕهێنەر دەڵێن...

(٩٠) خەریکە ئاسمانەکان لە ناقۆڵایی ئەو گوفتارە نابەجێیە، لەت و پەت ببێت، زەوی خەریکە شەق بەرێت و ڕۆبچێت، کێوەکانیش خەریکە بکەون و ورد و خاش بن...

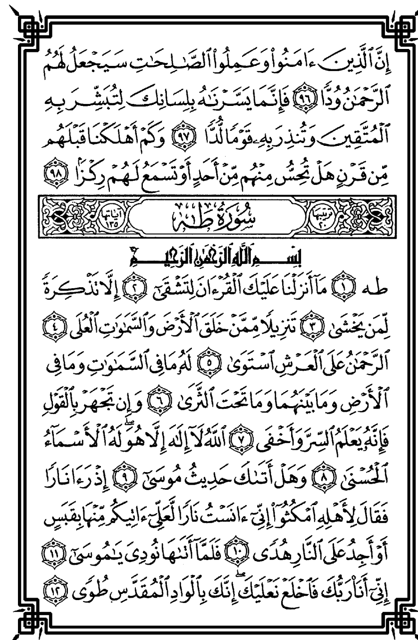
(٩١) کاتێك کە نەفامان بوونی ڕۆڵە و نەوەیان دایە پاڵ خوای میهرەبان...

(٩٢) لەکاتێکدا بۆ خوای میهرەبان نەهاتووە و ڕەوانیە کە نەوە بۆ خۆی بریار بدات...

(٩٣) هیچ کەسێك نی‌یە لە ئاسمانەکان و زەویدا، کە بەندەی ملکەچی خوای میهرەبان نەبێت...

(٩٤) سوێند بە خوا بێگومان هەر هەموویانی سەرژمێر کردووە و یەك یەك ژمارەی کردوون (کەسی لێ ون نابێت)، هەر هەموویان ڕۆژی قیامەت دێنە پێشەوە، بۆ لای بە تاك و تەنها (بێ پاسەوان و بێ کەس).

(٩٥) یەکە یەکەی ئەوخەلکە بە تاك و تەنهای دێت ئامادە دەکرێت لەبەردەم دادگای پڕ لە دادوەری خوادا.

(٩٦) بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، لە ئایندەدا خوای میهرەبان بەسۆزو خۆشەویستی و ڕێزی (تایبەتەوە) پێشوازیان دەکات، (هەروەها لە لایەن فریشتەکان و ئیمانداران و نیشتەجێکانی بەهەشتەوە) خۆشەویست و ڕێزدارن.
(٩٧) جا بێگومان ئێمە ئەم قورئانەمان ئاسان کردووە و هەر بەزمانی تۆ ڕەوانەمان کردووە، بۆ ئەوەی مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکارو خواناسەکان، هەروەها کەسانی سەرسەخت و کەللەڕەقی پێ بترسێنیت.
(٩٨) ئێمە چەندەها قەوم و خەڵکی نالەبارمان پێش ئەمان لەناوبردووە، ئایا هەست دەکەیت کە یەکێ لەوانە مابێت، یان سرتەیەك، چرپەیەك، مشەیەکیان، لێوە بێت؟!

سورەتی (طه)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرتای سوورەتی (البقرة) بدە.
(٢) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئێمە ئەو قورئانەمان دانەبەزاندووە بۆ سەر تۆ تاتووشی خەفەت و غەم و پەژارە ببیت...
(٣) بەڵکو یادخەرەوەیەکە، بۆ ئەو کەسەی کە لە لێپرسینەوەی پەروەردگار دەترسێت.
(٤) قورئان، لەلایەن زاتێکەوە بەش بەش دابەزیووە، کە زەوی دروست کردووە و ئاسمانە بڵندەکانی بەدی هێناوە. (زانایانی ئەستێرەناس سەرسامن لەگەورەیی و فراوانیو تۆکمەییو سوڕانەوەی ئەستێرەکانی).
(٥) خوای میهرەبان بەسەر تەختی فەرمانڕەوایەتی خۆیەوە وەستاوە (عەرشی ئەو زاتە لە سەرو حەوت چین ئاسمانەوەیە و لەوێوە سەرپەرشتی هەموو بەدیهێنراوەکان دەکات، سەرنجی لاپەرە ٢٤٩ ئایەتی ژمارە/٢ الرعد).
(٦) هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویداو هەرچی لە نێوانیاندا هەیە و هەرچی لە ژێرخاکدایە (هەر هەمووی) خوا خاوەنیانە. (چونکە بەدیهێنەری هەمویانە).
(٧) خۆ ئەگەر بەئاشکرا قسە بکەیت، ئەوە بێگومان ئەو زاتە بەنهێنی و لە نهێنیش پەنهانتر دەزانێت.
(٨) الله زاتێکە کە جگە لەو خوایەکی تر نیە، هەرچی ناوە پیرۆزو سیفاتە جوانەکان هەیە هەر شایستەی ئەوە.
(٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئایا هەواڵی بەسەرهاتی موسات پێگەیشتووە؟!
(١٠) کاتێك ئاگرێکی بینی (لە گەڕانەوەیدا بۆ میسر، لە شەوێکی ساردا، لە بیابانی سینادا) بەخێزانەکەی وت: ئێوە لێرە بن، بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە، (با بڕۆم) بەڵکو سەلکە بزوتێکتان بۆ بهێنم، یان کەسێکم دەست بکەوێت ڕێنموویم بکات. (لەم شەوە تاریكو ساردەدا).
(١١) جا کاتێك نزیکی ئاگرەکە بۆوە، بانگی لێکرا: ئەی موسا...
(١٢) (خوای گەورە و باڵادەست و میهرەبان فەرموی): دڵنیابە من پەروەردگاری تۆم، کەواتە پێڵاوەکانت دا بکەنە، چونکە تۆ لە دۆڵی پیرۆزی ـ طوی ـ دایت.

وَأَنَا ٱخۡتَرۡتُكَ فَٱسۡتَمِعۡ لِمَا يُوحَىٰٓ ﴿١٣﴾ إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠
فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ﴿١٤﴾ إِنَّ ٱلسَّاعَةَ ءَاتِيَةٌ
أَكَادُ أُخۡفِيهَا لِتُجۡزَىٰ كُلُّ نَفۡسِۭ بِمَا تَسۡعَىٰ ﴿١٥﴾ فَلَا يَصُدَّنَّكَ
عَنۡهَا مَن لَّا يُؤۡمِنُ بِهَا وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ فَتَرۡدَىٰ ﴿١٦﴾ وَمَا تِلۡكَ
بِيَمِينِكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُاْ عَلَيۡهَا
وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَـَٔارِبُ أُخۡرَىٰ ﴿١٨﴾ قَالَ أَلۡقِهَا
يَٰمُوسَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَلۡقَىٰهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٞ تَسۡعَىٰ ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذۡهَا
وَلَا تَخَفۡۖ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا ٱلۡأُولَىٰ ﴿٢١﴾ وَٱضۡمُمۡ يَدَكَ
إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوٓءٍ ءَايَةً أُخۡرَىٰ ﴿٢٢﴾ لِنُرِيَكَ
مِنۡ ءَايَٰتِنَا ٱلۡكُبۡرَى ﴿٢٣﴾ ٱذۡهَبۡ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ ﴿٢٤﴾ قَالَ
رَبِّ ٱشۡرَحۡ لِي صَدۡرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرۡ لِيٓ أَمۡرِي ﴿٢٦﴾ وَٱحۡلُلۡ عُقۡدَةٗ مِّن
لِّسَانِي ﴿٢٧﴾ يَفۡقَهُواْ قَوۡلِي ﴿٢٨﴾ وَٱجۡعَل لِّي وَزِيرٗا مِّنۡ أَهۡلِي ﴿٢٩﴾ هَٰرُونَ
أَخِي ﴿٣٠﴾ ٱشۡدُدۡ بِهِۦٓ أَزۡرِي ﴿٣١﴾ وَأَشۡرِكۡهُ فِيٓ أَمۡرِي ﴿٣٢﴾ كَيۡ نُسَبِّحَكَ
كَثِيرٗا ﴿٣٣﴾ وَنَذۡكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّكَ كُنتَ بِنَا بَصِيرٗا ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدۡ
أُوتِيتَ سُؤۡلَكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدۡ مَنَنَّا عَلَيۡكَ مَرَّةً أُخۡرَىٰٓ ﴿٣٧﴾

(١٣) مـن ئـيتر هـەڵم بـژاردوویت (بـۆ رابـەرایـەتی و پێغەمبەرایەتی) جا گوێ بگرە بۆ ئەو شتانەی لە ڕێگەی وەحی و نیگاوە پێت رادەگەیەنرێت.
(١٤) بەڕاستی هەر من (الله)م، من خوام، هیچ خوایەك نیە جگە لە من، کەواتە هەر من بپەرستە و نـوێژەکـانیشت بـەچاکـی ئەنجام بدە، تا هەمیشە منت لە یاد بێت.
(١٥) بێگومان ڕۆژی قیامەت بەڕێوەیە و هەر دێت، خەریکە بیشارمەوە، بۆ ئەوەی هەموو کەسێك بەگوێرەی کارو کردەوە و هەوڵ و کۆششی پاداشت بدرێتەوە.
(١٦) (ئەی مـوسا)؛ نـەیەڵێت ئـەو کـەسانەی کـە بـاوەڕیان بەقیامەت نیە و شوێنی ئـارەزووی خـۆیان کـەوتوون، (لەو راسـتیە) وێـڵت بکـەن، چـونکە ئـەوسا تـیادەچیت و زەرەر دەکەیت.
(١٧) (ئینجا خوای گەورە پرسی) ئەی موسا: ئەی ئەوە چـیە، بەدەستی راستەوە (گرتووتە).
(١٨) موسا وتی: ئەوە گۆچانەکەمە، خۆمی بەسەردا دەدەم و (دەیماڵم بەدرەختدا) تا گەڵا بـوەرێنم بـۆ مـەڕەکـانم، چـەند مەبەستێکی تریشم تێیدا هەیە کە پێی ئەنجامی دەدەم.
(١٩) خوا فەرمووی: دە فرێی بدە ئەی موسا.
(٢٠) جا هەر کە فرێی دا، یەکسەر بوو بە مارێکی زیندوو، بەخێرایی دەجوڵایەوە.
(٢١) خوا فەرمووی: بیگرە و مەترسە، وەك ئەوسای خۆی لێدەکەینەوە.
(٢٢) دەستیشت بخەرە ژێر باڵتەوە، ئەو کاتە بە رەنگی سپی و درەوشاوەیی دێتە دەرەوە، بێ ئەوەی عـەیبدار بێت، ئەوەش نیشانە و بەڵگەیەکی ترە. (بۆ ئایندە سودی لێ وەردەگریت).
(٢٣) (ئەم شتانە بۆ ئەوەیە) تا هەندێك لە موعجیزە گەورەکانی خۆمانت نیشان بدەین.
(٢٤) دەبچۆ بۆ لای فیرعەون چونکە بێگومان یاخی‌یە و لە سنوور دەرچووە. (لافی خوایەتی لێدەدات).
(٢٥) (موسا کەوتە نزاکردن) وتی: پەروەردگارا سینە و دڵ و دەروونم ئاسوودە و گوشاد بکە...
(٢٦) ئیش و کارو هەوڵ و کۆششم بۆ ئاسان بکە...
(٢٧) گرێی زمانم بکەرەوە و زمانم گۆیا و پاراو بکە...
(٢٨) تا لە قسەو گوفتارو مەرامم تێبگەن...
(٢٩) لە کەس و کاریشم هاوکار و یارمەتیدەرێکم بۆ بریار بدە...
(٣٠) (حەز دەکەم) هاروونی برام بێت...
(٣١) خوایە پشتمی پێ بەهێز بکە...
(٣٢) بیکە هاوبەش و یاریدەدەرم، لەگەیاندنی (پەیامەکەتدا)...
(٣٣) تا تەسبیحات و ستایشی تۆ زۆر بکەین...
(٣٤) زۆر یادی تۆ بکەین و ناوی تۆ بەرین...
(٣٥) چونکە بەڕاستی تۆ هەمیشە بینای بە حاڵی ئێمە، بە هەڵس و کەوتی ئێمە، بە هەموو شتێکی ئێمە.
(٣٦) (خوای گەورەش) فەرمووی: ئەی موسا هەموو داخوازیەکانت بەجێ یەو پەسەندە و هەموویانت پێدرا.
(٣٧) سوێند بە خوا بێگومان ئێمە جارێکی تریش منەتمان ناوەتە سەر تۆو لای رەحمەتمان لێکردوویتەوە...

إِذۡ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰٓ ﴿٣٨﴾ أَنِ ٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلتَّابُوتِ فَٱقۡذِفِيهِ
فِي ٱلۡيَمِّ فَلۡيُلۡقِهِ ٱلۡيَمُّ بِٱلسَّاحِلِ يَأۡخُذۡهُ عَدُوّٞ لِّي وَعَدُوّٞ لَّهُۥۚ وَأَلۡقَيۡتُ
عَلَيۡكَ مَحَبَّةٗ مِّنِّي وَلِتُصۡنَعَ عَلَىٰ عَيۡنِيٓ ﴿٣٩﴾ إِذۡ تَمۡشِيٓ أُخۡتُكَ
فَتَقُولُ هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ مَن يَكۡفُلُهُۥۖ فَرَجَعۡنَٰكَ إِلَىٰٓ أُمِّكَ كَيۡ تَقَرَّ
عَيۡنُهَا وَلَا تَحۡزَنَۚ وَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا فَنَجَّيۡنَٰكَ مِنَ ٱلۡغَمِّ وَفَتَنَّٰكَ فُتُونٗاۚ
فَلَبِثۡتَ سِنِينَ فِيٓ أَهۡلِ مَدۡيَنَ ثُمَّ جِئۡتَ عَلَىٰ قَدَرٖ يَٰمُوسَىٰ ﴿٤٠﴾
وَٱصۡطَنَعۡتُكَ لِنَفۡسِي ﴿٤١﴾ ٱذۡهَبۡ أَنتَ وَأَخُوكَ بِـَٔايَٰتِي وَلَا تَنِيَا
فِي ذِكۡرِي ﴿٤٢﴾ ٱذۡهَبَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ ﴿٤٣﴾ فَقُولَا لَهُۥ قَوۡلٗا لَّيِّنٗا
لَّعَلَّهُۥ يَتَذَكَّرُ أَوۡ يَخۡشَىٰ ﴿٤٤﴾ قَالَا رَبَّنَآ إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفۡرُطَ عَلَيۡنَآ
أَوۡ أَن يَطۡغَىٰ ﴿٤٥﴾ قَالَ لَا تَخَافَآۖ إِنَّنِي مَعَكُمَآ أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ
﴿٤٦﴾ فَأۡتِيَاهُ فَقُولَآ إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ
وَلَا تُعَذِّبۡهُمۡۖ قَدۡ جِئۡنَٰكَ بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكَۖ وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىٰ مَنِ ٱتَّبَعَ
ٱلۡهُدَىٰٓ ﴿٤٧﴾ إِنَّا قَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡنَآ أَنَّ ٱلۡعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَّبَ
وَتَوَلَّىٰ ﴿٤٨﴾ قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَىٰ ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبُّنَا ٱلَّذِيٓ أَعۡطَىٰ
كُلَّ شَيۡءٍ خَلۡقَهُۥ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا بَالُ ٱلۡقُرُونِ ٱلۡأُولَىٰ ﴿٥١﴾

(٣٨) کاتێك ئێمە ئەوەی پێویست بوو بەدایکت رابگەیەنرێت، پێمان گەیاند...
(٣٩) کە بـیخەرە نـاو تـابوتێکی تـایبەتەوە، ئـینجا بـیخەرە دەریاوە، با دەریا بەرەو کەنار بیبات، تا سەرەنجام دوژمنەکەی من و دوژمنەکەی ئەو بـیگرێتەوە، هـەروەها خـۆشەویستیم رژاند بەسەرتدا، تا لە ژێر چاودێری مندا گەورە ببیت.
(٤٠) (لەبـیرت نـەچێت) کـاتێك خـوشکەکـەت دەرۆیشت و چاودێری تۆی دەکرد، (لە نزیکی کۆشکی فیرعەونەوە، بـینی گیریان خواردووە بە دەستەوە) ئەوە بـوو وتـی: بـاشە، ئـایا کەسێکتان پێ بڵێم تـا بـۆتان بـەخێو بکـات، ئـەوسا تـۆمان گەڕاندەوە بۆ لای دایکت، تا چـاوی روون بـێت و خـەفەت نەخوات، (ئـەوەبوو کـە گـەورە بـوویت بـەهەڵە) کـەسێکت کوشت، ئینجا ئێمە رزگارمان کردیت لەو غەم و پەژارەیەش، بە جۆرەها شێوە تۆمان تاقی کردۆتەوە، ئیتر ئەوەبوو سـاڵەها لەناو خەڵکی مەدیەندا مایتەوە، (بەشوانکاری ژیانی خـۆتت بردە سەر) ئینجا ئەی موسا لەکاتی دیاری کراودا هاتوویت (تا پەیامی ئێمە وەربگریت و رای بگەیەنیت)...
(٤١) (جا چاك بزانە) من تۆم دروست کردووە بـۆ خـۆم، (تـا پەیامی من رابگەیەنیت)...
(٤٢) دەی برۆ خۆت و براکەت هاوڕێ لەگەڵ موعجیزەکانمدا، نەکەن لەگەیاندنی پەیامی مندا سستی و خاویو کەمتەرخەمی بکەن...
(٤٣) هەردووکتان بچن بۆ لای فیرعەون، چونکە بەڕاستی ئەو لە سنوور دەرچووە و لە مـەرزی بـەندایـەتی ترازاوە... (دەم لەخوایەتی دەکوتێ).
(٤٤) هەردووکتان بەنەرمی و بەجوانی گفتوگۆی لەگەڵدا بکەن، بەڵکو یاداوەری وەربگرێت، یان ترسی (سزای ئێمە) لە دەروونیدا جێ بگرێتو (خۆی بناسێت).
(٤٥) موساو هاروون وتیان: پەروەردگارا؛ ئێمە بەڕاستی دەترسین پەلامارمان بدات و لەناومان بەرێت (پـێش ئەوەی پەیامەکەتی پێ رابگەیەنین)، یان زیاتر سەرکەشیی بکات.
(٤٦) خوای گەورە فەرمووی: مەترسن من بەڕاستی لەگەڵتاندام، دەبیستم و دەبینم (نایەڵم دەستدرێژی بکـاتە سەرتان)...
(٤٧) دەی بچن بۆ لای و پێی بڵێن: ئێمە هەردووکمان لەلایەن پەروەردگاری تۆوە رەوانە کراوین، (باوەری پێ بهێنە) و نەوەی ئیسرائیلیش ئازاد بکە، با لەگەڵماندا بن، سزاو ئازاریان مەدە، بەڕاستی ئـێمە، هـاورێ لەگـەڵ موعجیزەی تایبەتی لە لایەن پەروەردگارتەوە رەوانەکراوین، سڵاویش لەسەر ئەو کـەسانە بـێت کـە شـوێنی هیدایەت و رێبازی راستەقینە کەوتوون.
(٤٨) بێگومان ئێمە ئاگادارکراوین، کە سزاو ئازارو بەڵا لەسەر ئەوانەیە کە راستیەکان بەدرۆ دەزانن و پشتی تێ دەکەن لێی یاخی دەبنو (باوەری پێ ناکەن).
(٤٩) فیرعەون بە فیزەوە وتی: باشە ئەی موسا پەروەردگاری ئێوە کێیە؟!
(٥٠) موسا وتی: پەروەردگارمان ئەو زاتەیە کە هەموو شتێکی بەتایبەتی و رێکو پێکی دروست کردووە، پاشان رێنموویی کردووە، تا بەچاکی دەوری خۆی ببینێت و (لە خزمەتی ئادەمیزادا بێت).
(٥١) فیرعەون وتی: ئەی ئەو هەموو خەڵکەی کە لەوەو پێش تیاچوون، چیان لێهات و سەرئەنجامیان چۆنە؟!

قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي فِي كِتَٰبٍ لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ﴿٥٢﴾
ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجْنَا بِهِۦٓ أَزْوَٰجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ ﴿٥٣﴾ كُلُوا۟
وَٱرْعَوْا۟ أَنْعَٰمَكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّأُو۟لِي ٱلنُّهَىٰ ﴿٥٤﴾ ۞ مِنْهَا
خَلَقْنَٰكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ﴿٥٥﴾ وَلَقَدْ
أَرَيْنَٰهُ ءَايَٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ ﴿٥٦﴾ قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا
مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٥٧﴾ فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِۦ
فَٱجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهُۥ نَحْنُ وَلَآ أَنتَ مَكَانًا
سُوًى ﴿٥٨﴾ قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ ٱلزِّينَةِ وَأَن يُحْشَرَ ٱلنَّاسُ ضُحًى
﴿٥٩﴾ فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُۥ ثُمَّ أَتَىٰ ﴿٦٠﴾ قَالَ لَهُم
مُّوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ ۖ
وَقَدْ خَابَ مَنِ ٱفْتَرَىٰ ﴿٦١﴾ فَتَنَٰزَعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّوا۟
ٱلنَّجْوَىٰ ﴿٦٢﴾ قَالُوٓا۟ إِنْ هَٰذَٰنِ لَسَٰحِرَٰنِ يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم
مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ ٱلْمُثْلَىٰ ﴿٦٣﴾ فَأَجْمِعُوا۟
كَيْدَكُمْ ثُمَّ ٱئْتُوا۟ صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ ٱلْيَوْمَ مَنِ ٱسْتَعْلَىٰ ﴿٦٤﴾

(٥٢) موسا وتی: زانـیاری ئـەوانـە، لای پـەروەردگارمەو لە دۆسیەکانی (لوح المحفوظ) دا پارێزراوە، پەروەردگاری من، هیچی لێ ون نابێت، هیچ شتێکیش فەرامۆش ناکات.

(٥٣) ئەو زاتەی کە زەوی بۆ ئێوە بار هێناوە، وەکو لانکـە و بێشکە (لەسەری دەحـەوێنەوە)، هـەروەها جـۆرەها رێگـەی (زەمینی و ئاسمانی و هەوایی) تیایدا بۆ فەراهەم هـێناون، لە ئاسمانیشەوە باران دادەبەزێنێت، کە بەهۆیەوە چەندەها جووت رووەکی پێ دەڕوێنێت.

(٥٤) خەڵکینە بخۆن (لەو بەرهەم و بەرەکەتە)، ماڵاتەکانیشتان بلەوەڕێنن، بەڕاستی ئا لەو شتانەدا بەڵگەونیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانی ژیرو هۆشمەند.

(٥٥) ئێمە ئێوەمان هەر لەم زەویـە دروست کـردووە، (دوای ماوەیەك) دەتانخەینەوە ناوی، پاشان جارێکی‌تر دووبارە لەو زەویە دەرتان دەهێنینەوە (بۆ لێـپرسینەوە و وەرگـرتنی ئـەو پاداشتەی کە شایستەن).

(٥٦) سوێند بە خوا هەرچی بەڵگە و موعجیزە هەبوو نیشانی فیرعەونماندا کەچی هەر هەمووی بەدرۆزانی و ئامادە نەبوو باوەڕ بهێنێت، بەڵکو هەر سەری باداو یاخی بوو.

(٥٧) فیرعەون (بەناڕەزاییەوە) وتی: ئەی موسا هاتووی بۆ لامان، تا لەسەر زەوی خۆمان بە دەرکردنمان بدەیت و ئاوارەمان بکەیت، بەهۆی جادووگەریەکەتەوە؟!

(٥٨) کەواتە سوێند بێت ئێمەش جادوویەکت بۆ دەهێنین وەك ئەوەی خۆت، جا شوێن و کاتێك بۆ ئێمەو بۆ خۆت دابنێ، نە ئێمە سەرپێچی لێ بکەین نە تۆش، تا لە یەك شوێن و کاتدا دەستبەکار ببین لە شوێنێکی رێك و پێکدا.

(٥٩) موسا وتی: کاتی دیاریکراومان رۆژی رازاندنەوە بێت و لەکاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێتەوە.

(٦٠) فیرعەون ئەو دانیشتنەی بەجێ هێشت و هەرچی فێڵ و تەڵەکەی هەبوو خستیەکارو پاشان (لەکاتی دیاری کراودا) هات (بە لەخۆبایی بوونەوە، وای دەزانی سەرکەوتن بەدەست دەهێنێت).

(٦١) موسا بە جادووگەرانی وت: هاوار لە ئێوە، نەکەن درۆ بەناوی خواوە هەڵبەستن، (هاوەڵی بۆ بریار بدەن، باوەڕ بە پێغەمبەرانی نەکەن) چونکە ئەو زاتە بەتوانایە بەبەڵایەك هەمووتان لەناو ببات و بتانفەوتێنێت، چونکە ئەو کەسەی کە شتی ناڕەوا هەڵدبەستێت و پروپاگەندەی درۆ دەکات نائومێد و بێ هیواو رەنجەڕۆیە.

(٦٢) (گوفتاری موسا کاری تێکردن) کەوتنە باس و خواس لە نێوان خۆیاندا و بەنهێنی چپ و هوڕیان دەکرد.

(٦٣) (هەندێك لە دارو دەستەی فیرعەون) وتیان بە (جادووگەران) بەڕاستی ئـەم دوانـە، دوو جـادووگەرن و دەیانەوێت، لە ووڵات و نیشتمانی خۆتان دەرتانپەڕێنن، هەروەها بەهۆی جادووەکەیانەوە و ئەم رێگەو بەرنامە گرنگ و بەرزەی ئێوە لەناو بەرن...

(٦٤) جا هەرچی تواناو دەسەڵات و جادوویەکتان هەیە بیخەنەکارو یەك پارچە و یەك دەست، دەستبەکار بن، بێگومان ئەوەی ئەمرۆ دەیباتەوە سەرفرازو سەرکەوتوو بەهرەمەندە!!

قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلۡقِيَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنۡ أَلۡقَىٰ ﴿٦٥﴾ قَالَ
بَلۡ أَلۡقُواْۖ فَإِذَا حِبَالُهُمۡ وَعِصِيُّهُمۡ يُخَيَّلُ إِلَيۡهِ مِن سِحۡرِهِمۡ أَنَّهَا تَسۡعَىٰ
﴿٦٦﴾ فَأَوۡجَسَ فِي نَفۡسِهِۦ خِيفَةٗ مُّوسَىٰ ﴿٦٧﴾ قُلۡنَا لَا تَخَفۡ إِنَّكَ
أَنتَ ٱلۡأَعۡلَىٰ ﴿٦٨﴾ وَأَلۡقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلۡقَفۡ مَا صَنَعُوٓاْۖ إِنَّمَا صَنَعُواْ
كَيۡدُ سَٰحِرٖۖ وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيۡثُ أَتَىٰ ﴿٦٩﴾ فَأُلۡقِيَ ٱلسَّحَرَةُ سُجَّدٗا
قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِرَبِّ هَٰرُونَ وَمُوسَىٰ ﴿٧٠﴾ قَالَ ءَامَنتُمۡ لَهُۥ قَبۡلَ أَنۡ ءَاذَنَ
لَكُمۡۖ إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِي عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحۡرَۖ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيۡدِيَكُمۡ
وَأَرۡجُلَكُم مِّنۡ خِلَٰفٖ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمۡ فِي جُذُوعِ ٱلنَّخۡلِ وَلَتَعۡلَمُنَّ
أَيُّنَآ أَشَدُّ عَذَابٗا وَأَبۡقَىٰ ﴿٧١﴾ قَالُواْ لَن نُّؤۡثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَآءَنَا مِنَ
ٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلَّذِي فَطَرَنَاۖ فَٱقۡضِ مَآ أَنتَ قَاضٍۖ إِنَّمَا تَقۡضِي هَٰذِهِ
ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَآ ﴿٧٢﴾ إِنَّآ ءَامَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغۡفِرَ لَنَا خَطَٰيَٰنَا وَمَآ أَكۡرَهۡتَنَا
عَلَيۡهِ مِنَ ٱلسِّحۡرِۗ وَٱللَّهُ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓ ﴿٧٣﴾ إِنَّهُۥ مَن يَأۡتِ رَبَّهُۥ مُجۡرِمٗا
فَإِنَّ لَهُۥ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحۡيَىٰ ﴿٧٤﴾ وَمَن يَأۡتِهِۦ مُؤۡمِنٗا قَدۡ
عَمِلَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلدَّرَجَٰتُ ٱلۡعُلَىٰ ﴿٧٥﴾ جَنَّٰتُ عَدۡنٖ
تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ مَن تَزَكَّىٰ ﴿٧٦﴾

(٦٥) ئەوسا جادووگەران وتیان: ئەی موسا؛ یان تۆ دەستبەکاربە و دار عەسای خۆت فڕێ بدە، یان ئێمە سەرەتا دەست پێ دەکەین و فڕێی دەدەین؟

(٦٦) موسا وتی: نەخێر؛ ئێوە لە پێشدا دەست پێ بکەن، جا هەر کە دەستیان پێکرد پەت و گوریس و دارو چێوەکانیان وا دەهاتنە بەرچاوی موسا بەهۆی جادووەکەیانەوە کە هەمویان بونەتە ماری گەورە و بەخێرایی دەڕۆن و دەجولێن.

(٦٧) ئەوسا موسا هەستی کرد بە ترسێك لە دل و دەروونیدا.

(٦٨) (ئێمەش نیگامان بۆ کرد) وتمان: مەترسە و دلنیابە چونکە بەڕاستی هەر تۆ بەرزو سەرکەوتوویت.

(٦٩) ئەوەی لەدەستی ڕاستتدایە (واتە عەساکەت) فڕێی بدە، هەرچی ئەوانە کردوویانە دەیماشێتەوە و قوتی دەدات، چونکە بێگومان ئەوەی کردوویانە تەنها فێڵ و تەلەکەی جادووگەرە، جادووگەریش بۆ هەر کوێ بچێت و هەرچی بکات سەرکەوتوو نابێت.

(٧٠) ئەوسا ئیتر هەموو جادووگەران، کەوتن بە ڕووداو سوژدەیان برد بۆ خوا (ڕاستییان بۆ دەرکەوت)و وتیان: ئیتر ئێمە باوەڕێکی بەتینمان هێناوە بەپەروەردگاری هاروون و موسا. (حەقیقەت و ڕاستیمان بۆ دەرکەوت).

(٧١) فیرعەون وتی: ئایا ئێوە هەر ئاوا باوەڕتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم و ڕازی بم؟ بەڕاستی دیارە موسا گەورە و مامۆستاتانە و هەر ئەو فێری جادووگەری کردوون، شەرت بێت دەست و قاچتان بە پێچەوانەوە بقرتێنم و هەڵتانواسم بەقەدی دارخورمادا ئەوسا چاك دەزانن کە کاممان (من، یان خوای موسا) سزامان توندو تیژو بەردەوامە!

(٧٢) (جادووگەرانی تاوێك لەمەوبەر، بەباوەڕێکی بەتینەوە) وتیان: هەرگیز تازە باوی تۆ نادەین بەسەر ئەم بەڵگە و نیشانانەدا کە بۆمان هاتووە سوێند بەو کەسەی کە دروستی کردووین، چیت لەدەست دێت ئەنجامی بدە و درێغی مەکە، بەڕاستی تۆ هەر دەتوانیت ژیانی ئەم دنیایەمان لێ زەوت بکەیت.

(٧٣) ئێمە ئیتر بەڕاستی باوەڕمان هێناوە بە پەروەردگارمان، تا لە گوناهەکانمان خۆش بێت و لەو جادووگەریەش کە بە زۆر پێت کردین، ئێمە دلنیاین کە پاداشتی خوای گەورە چاکترە و سودو قازانجی بەردەوامترە و نابڕێتەوە.

(٧٤) ئێمە دلنیاین لەوەی، کە ئەوەی بە تاوان و گوناهەوە بگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری، بێگومان ئەوە دۆزەخ بۆی ئامادەیە کە نەدەمرێت تیایدا (تا لە سزا ڕزگاری ببێت) نە دەژی (بە ئارامی و ئاسوودەیی).

(٧٥) ئەو کەسەش بە ئیمانەوە بگەڕێتەوە بۆ لای و بەڕاستی کردەوە چاکەکانی ئەنجام دابێت، ئەوە بۆ ئەوانە پلەو پایەی بەرزو بلند ئامادەیە....

(٧٦) بەهەشتی ـ عەدنە ـ کە باخەکانی چرو پڕە دەچنە ناوی، چەندەها ڕووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوەدا، ئەوەش پاداشتی کەسێکە دڵ و دەروون و ڕەوشتی خۆی خاوێن کردبێتو لەیاخی بوون بەدوور بێت.

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا
فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ ﴿٧٧﴾ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُم مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾ وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ
وَمَا هَدَىٰ ﴿٧٩﴾ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ
جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ﴿٨٠﴾ كُلُوا
مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي
وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ ﴿٨١﴾ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ
وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ ﴿٨٢﴾ ۞ وَمَا أَعْجَلَكَ عَن
قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ ﴿٨٣﴾ قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ
رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴿٨٤﴾ قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِن بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ
السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾ فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ
الْعَهْدُ أَمْ أَرَدتُّمْ أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم
مَّوْعِدِي ﴿٨٦﴾ قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا
أَوْزَارًا مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾

(٧٧) (دوای ئێپەڕ بوونی چەند ساڵێك) سوێند بە خوا نیگامان بۆ موسا کرد کە شەورەوی بکە بەبەندەکانم و ڕێگەیەکی وشکیان لە دەریادا بۆ دابین بکە ترسی ئەوەشت نەبێت کە پێت بگەن و خەمی نوقم بوون و تیاچوونیشت نەبێت.
(٧٨) ئەوسا فیرعەون بە سەربازانیەوە شوێنیان کەوتن، کوتوپڕ لەناو ئاوەکەدا شەپۆلی دەریا دای بەسەریانداو هەموویانی داپۆشی بەچ داپۆشینێك!
(٧٩) فیرعەونیش قەوم و گەلەکەی خۆی گومرا کردو ڕێنموویی نەکردن. (بۆ ڕێبازێکی چاك).
(٨٠) (پاشان خوا؛ ڕوو بە نەوەی ئیسرائیل دەفەرموێت): ئەی نەوەی ئیسرائیل بێگومان ئێمە ئێوەمان لە دەست دوژمنەکەتان ڕزگار کردو بەڵێنیشمان دائێ کە لەلای ڕاستی کێوی طوردا (پەیمانتان لێ وەربگرین)، گەزۆ و شەلاقەشمان بۆ دابین کردن.
(٨١) بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیە پاك و چاکانەی کە پێمان بەخشیوون و زیادڕەوی و گوناهکاری و فێڵ و تەڵەکەی تێدا مەکەن، بۆ ئەوەی خەشم و قینی من داتاننەگرێتەوە،بێگومان ئەوەی خەشم و قینی من دایبگرێت، ئەوە ئیتر کەوتووە و تیاچووە و سەرگەردان بووە.
(٨٢) دڵنیاش بن بەڕاستی من زۆر لێخۆش بووم لەو کەسەی کە تەوبە دەکات و باوەڕ دەهێنێت و کاروکردەوەی چاکە دەکات، لەوەودوا (تا دوا هەناسی ژیانی) بەردەوام دەبێت لەسەرئەو ڕێبازە.
(٨٣) (لەوەودوا موسا خۆی گەیاندە کێوی طور، خوای گەورە لێی پرسی:) ئەی موسا بۆچی تۆ پەلەت کردو قەومەکەت بەجێ هێشت.
(٨٤) موسا وتی: ئەوان لەسەر ڕێبازی من دەڕۆن، (بەڵام من ئارەزوومەندی گفتوگۆت بووم) بۆیە بەپەلە هاتم تا تۆ ئەی پەروەردگارم لێم ڕازی بیت (هەروەها فەرمانو ڕێنمونیە پیرۆزەکانیشت وەربگرم).
(٨٥) پەروەردگار فەرمووی: بێگومان ئێمە قەومەکەتمان لە دوای هاتنی تۆ تاقیکردەوە (کەچی سەرکەوتوو نەبوون، باوەڕ دامەزراو نەبوون) کابرای سامیری گومرای کردن.
(٨٦) پاشان موسا گەڕایەوە بۆ ناو قەومەکەی، بەتووڕەیی و داخ و خەفەتێکی زۆرەوە، وتی: ئەی قەومەکەم، مەگەر پەروەردگارتان بەڵێنی چاکی نەدابوونێ (کە سەرفرازتان بکات لە دنیاو قیامەتدا) ئایا ئەو بەڵێن و پەیمانە زۆری پێچوو؟ یاخود ویستتان خەشم و قین لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابارێت بەسەرتاندا، بۆیە ئیتر ئێوە ئەو بەڵێنەی دابووتان بە من نەتان بردەسەر (کە پابەندیی یە کخواناسی بن؟!).
(٨٧) خەڵکە کە وتیان: ئێمە سەرپێچی کردنمان لە بەڵێنەکەی تۆ بەئارەزووی خۆمان نەبووە، حەزمان لە سەرپێچی نەکردووە، بەڵام ئێمە زێڕو زیوێکی زۆری – قبطی – یەکان درابوو بەسەرماندا، جا ئیتر فڕێمانداو سامیریش بەو شێوەیە تواندیەوەو ئەوەی کرد کە کردی.

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُۥ خُوَارٌ فَقَالُوا۟ هَٰذَآ إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِىَ ﴿٨٨﴾ أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾ وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَٰرُونُ مِن قَبْلُ يَٰقَوْمِ إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِۦ ۖ وَإِنَّ رَبَّكُمُ ٱلرَّحْمَٰنُ فَٱتَّبِعُونِى وَأَطِيعُوٓا۟ أَمْرِى ﴿٩٠﴾ قَالُوا۟ لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَٰكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ﴿٩١﴾ قَالَ يَٰهَٰرُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوٓا۟ ﴿٩٢﴾ أَلَّا تَتَّبِعَنِ ۖ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِى ﴿٩٣﴾ قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِى وَلَا بِرَأْسِىٓ ۖ إِنِّى خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِى ﴿٩٤﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَٰسَٰمِرِىُّ ﴿٩٥﴾ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا۟ بِهِۦ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ ٱلرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِى نَفْسِى ﴿٩٦﴾ قَالَ فَٱذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِى ٱلْحَيَوٰةِ أَن تَقُولَ لَا مِسَاسَ ۖ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُۥ ۖ وَٱنظُرْ إِلَىٰٓ إِلَٰهِكَ ٱلَّذِى ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا ۖ لَّنُحَرِّقَنَّهُۥ ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُۥ فِى ٱلْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾ إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

(٨٨) بەو زێرو زیوە پەیکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن (جارجاڕ) بۆڕیەکی دەکرد، (سامیری و بێدینەکان بێ شەرمانە) وتیان: ئەمە خوای ئێوە و خوای مـوسایە، ئەو لە بیری چووە و (بەشوێنیدا دەگەڕێت).

(٨٩) باشە! ئەونەفامانە نازانن ئەو گوێرەکەیە وەڵامـی هیچ قسەیەکیان ناداتەوە؛ هیچ زەرەر، یان قـازانـجێکی بۆیان نیە؟!

(٩٠) خۆ پێشتریش هاروون پێی وتن: ئەی قەومی من؛ ئێوە بەم گوێرەکە زێـرینە تـووشی تـاقیکردنەوەیەکـی سـەخت بـوون و تـێیایدا دەرنـەچوون، دڵـنیابن کـە پەروەردگارتان خوایەکی میهرەبانە، شوێنی من بکەون و گوێرایەڵی فەرمانی من بن.

(٩١) کـەچی وتـیان: هـەرگیز وازی لێ نـاهێنین و بـەدەوریدا دێـین و دەیـپەرستین هـەتا مـوسا خـۆی دەگەڕێتەوە!!

(٩٢) (موسا، کە گەڕایەوە بـە تـوڕەییەوە) وتـی: ئـەی هاروون، چی وای لێ کردیت (بێ دەنگ بیت) و هیچ نەکەیت، کاتێك بینیتن ئاوا گومرا بوون؟

(٩٣) چی وای لێ کردیت پەیرەوی من نەکەیت؟! ئایا لە فەرمانی من یاخی بوویت؟!

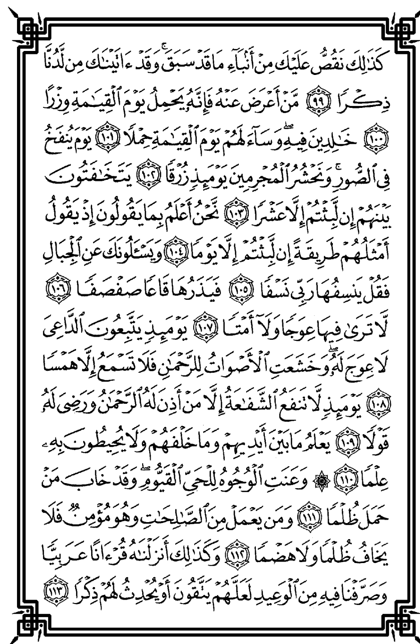
(٩٤) هاروون وتی: کوڕی دایکم (بۆ ئەوەی سۆزی بجوڵێنێت) ریشم مەگرە و قژم رامەکێشە، (مـن بۆیە زۆر لەسەری نەچووم) ترسام دوایی پێم بڵێیت: تۆ جیاوازیت خستە ناو نەوەی ئیسرائـیلەوە و گوێت بەقسەی من نەدا.

(٩٥) (ئینجا موسا رووی کردە کابرای سامیری) وتی: ئەی سامیری، ئەو کارە خەتەرناکە چـی‌یە کـە ئەنجامت داوە؟ (ئەم پیلان و تەڵەکە و فێڵە چی‌یە دروستت کردووە)؟!

(٩٦) سامیری وتی: ئەوەی من بینیم، ئەوان نەیانبینی، مـن مشـتێکم لە شـوێن پـێی (ئـەسپەکـەی) جوبرەئیل هەڵگرت و فرێمدایە ناو پەیکەرەکەوە، بەو شێوەیە نەفسی بەدکردارم ئەو کارەی پێکردم (یاخود دەگونجێت سامیری درۆ بکات، تا خۆی لە خشمی حەزرەتی موسا رزگار بکات و جادوویەکی ئەنجام دابێت).

(٩٧) (موسا بە سامیری) وت: دەبرۆ تا ماوی لە ژیاندا (هەر کەسێك نزیکت کەوتەوە دەبێت) بڵێیت: بە هیچ شێوەیەك بەریەککەوتن نی‌یە(دیارە کـە دەسـتی هـەرکەسی بـەرکەوتبێت تـووشی ئـازارێکـی زۆربووە)، دڵنیاش بە کە کاتێکی تریشت بۆ دیاری کراوە، کە هەرگیز ناتوانـیت لێـی دەربـاز بـبیت، سەرنجی خواکەشت بدە کە بەدەوریدا دەسوڕایتەوە و دەتپەرست، دەبێت بیسوتێنین و هەلا هـەلای بکەین و بیخەینە ناو دەریاوە.

(٩٨) خەڵکینە؛ ئێوە دڵنیابن کە پەروەردگارتان تەنها زاتی (اللە) یە، جگە لەو خوایەکی‌تر نیە، زانیاری و زانستی ئەو زاتە هەموو شتێکی گرتۆتەوە.

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾ مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُۥ يَحْمِلُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾ خَٰلِدِينَ فِيهِ وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾ يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ وَنَحْشُرُ ٱلْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾ يَتَخَٰفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا ﴿١٠٥﴾ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾ لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا ﴿١٠٧﴾ يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ ٱلدَّاعِىَ لَا عِوَجَ لَهُۥ وَخَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾ يَوْمَئِذٍ لَّا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَرَضِىَ لَهُۥ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا ﴿١١٠﴾ ۞ وَعَنَتِ ٱلْوُجُوهُ لِلْحَىِّ ٱلْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾ وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ ٱلْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

(٩٩) ئەی محمد ﷺ: ئێمە بەو شێوەیە هەندێك لە بەسەرهاتی ئەوانەی رابوورد بۆت دەگێڕینەوە، دڵنیابە ئێمە لەلایەن خۆمانەوە قورئانمان پێ بەخشیوویت کە یاداوەری بێت لە هەموو روویەکەوە.

(١٠٠) ئەوەی پشتی تێ کردبێت، ئەوە بێگومان لە رۆژی قیامەتدا کۆڵێك گوناه هەڵدەگرێت.

(١٠١) (ئەو جۆرە کەسانە) لەناو سزادا بۆ هەمیشە دەمێننەوە، ئای چەند خراپە ئەو کۆڵە قورسەی کە لە قیامەتدا بەکۆڵیانەوەیە.

(١٠٢) رۆژێك دێت فوو دەکرێت بە – صور – دا، ئەو رۆژە تاوانباران چاویان کوێرەو شین هەڵگەڕاوە (دیمەنێکی ناشیرین و سامناکیان هەیە).

(١٠٣) بەچپەو سرتە بەیەك دەڵێن: تەنها دە شەوتان؛ (لە دنیادا یان لە جیهانی بەرزەخدا) پێچووە.

(١٠٤) ئێمە چاك دەزانین سەرەنجام چی دەڵێن چونکە ژیرترین و وریاترینیان دەڵێت: تەنها رۆژێکتان پێچووە!!

(١٠٥) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی کێوەکان (کە لە بەرپا بوونی قیامەتدا چیان بەسەر دێت)، ئەی محمد ﷺ تۆ پێیان بڵێ: پەروەردگارم هەڵی دەتەکێنێت و وردو خاشی دەکات...

(١٠٦) پاشان پەرش و بڵاوی دەکاتەوە و دەیکاتە زەویەکی پان و تەخت و بەرین...

(١٠٧) هیچ خوارو خێچی و بەرزی و نزمیەك لەسەر رووکاری نابینیت.

(١٠٨) لەو رۆژەدا هەموو خەڵکی شوێنی جاڕدەری کۆکردنەوە دەکەون، هیچ سەرپێچی و لاریەك ناکرێت، هەموو دەنگەکان لەبەر پەروەردگاری میهرەبان نزمن و بەهێواشی دەدوێن، تەنها چپە و سرتەیەکی کەم دەبیستیت.

(١٠٩) لەو رۆژەدا تکاو شەفاعەت وەرناگیرێت و بێ سوودە، مەگەر لە کەسێك خوای میهرەبان مۆڵەتی بدات و رازی بێت بەوەی قسەی بۆ بکرێت و قسەی لێ وەربگرێت.

(١١٠) خوا بە هەموو ئەو شتانە دەزانێت (کە لە قیامەتدا) چاوەڕێیانەو بە هەموو ئەو شتانەی (کە لە دنیادا) ئەنجامیان داوە و ئەو خەڵکە هەرگیز ناتوانن ئاگاداری زانست و زانیاری بێ سنووری ئەو زاتە ببن و پەی ببەن.

(١١١) هەرچی رووخسارەکانە (لە رۆژی قیامەتدا) ملکەچ و فەرمانبەردارن، بۆ ئەو زاتەی کە هەمیشە زیندووە و دەسەڵاتی بێ سنووری هەیە، بێگومان ئەوەی ستەمی کردووە؛ رەنج بەخەسارو نائومێدو بێ هیوایە.

(١١٢) ئەوەش کە کارو کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدات، لە هەمان کاتدا باوەڕدارێکی ئیمان دامەزراوە، ئەوە ئیتر ناترسێت لەوەی ستەمی لێ بکرێت یان مافی پێشێل بکرێت.

(١١٣) ئا بەو شێوەیە ئێمە قورئانێکی عەرەبی و پاراو و رەوانمان دابەزاندووە، جۆرەها هەڕەشەشمان تیادا باس کردووە (لە یاخییەکان) بۆ ئەوەی لە خوا بترسن، یاخود ببێتە هۆی ئەوەی کە یاداوەریان تێدا بەدی بهێنێت.

فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ ٱلۡمَلِكُ ٱلۡحَقُّۗ وَلَا تَعۡجَلۡ بِٱلۡقُرۡءَانِ مِن قَبۡلِ أَن يُقۡضَىٰٓ إِلَيۡكَ وَحۡيُهُۥۖ وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا ﴿١١٤﴾ وَلَقَدۡ عَهِدۡنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبۡلُ فَنَسِيَ وَلَمۡ نَجِدۡ لَهُۥ عَزۡمٗا ﴿١١٥﴾ وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰ ﴿١١٦﴾ فَقُلۡنَا يَٰٓـَٔادَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوّٞ لَّكَ وَلِزَوۡجِكَ فَلَا يُخۡرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلۡجَنَّةِ فَتَشۡقَىٰٓ ﴿١١٧﴾ إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعۡرَىٰ ﴿١١٨﴾ وَأَنَّكَ لَا تَظۡمَؤُاْ فِيهَا وَلَا تَضۡحَىٰ ﴿١١٩﴾ فَوَسۡوَسَ إِلَيۡهِ ٱلشَّيۡطَٰنُ قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ هَلۡ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلۡخُلۡدِ وَمُلۡكٖ لَّا يَبۡلَىٰ ﴿١٢٠﴾ فَأَكَلَا مِنۡهَا فَبَدَتۡ لَهُمَا سَوۡءَٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخۡصِفَانِ عَلَيۡهِمَا مِن وَرَقِ ٱلۡجَنَّةِۚ وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾ ثُمَّ ٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ فَتَابَ عَلَيۡهِ وَهَدَىٰ ﴿١٢٢﴾ قَالَ ٱهۡبِطَا مِنۡهَا جَمِيعَۢاۖ بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوّٞۖ فَإِمَّا يَأۡتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدٗى فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشۡقَىٰ ﴿١٢٣﴾ وَمَنۡ أَعۡرَضَ عَن ذِكۡرِي فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةٗ ضَنكٗا وَنَحۡشُرُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ أَعۡمَىٰ ﴿١٢٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرۡتَنِيٓ أَعۡمَىٰ وَقَدۡ كُنتُ بَصِيرٗا ﴿١٢٥﴾

(١١٤) خوای گەورە زۆر پایە بەرزو بڵندە و پاشای بە حەق و راستەقینەیە، (ئەی محمد ﷺ) نەکەیت لە خوێندنی قورئاندا پەلە بکەیت؛ پێش ئەوەی وەحی و نیگای ئەو قورئانە دابەزێت بۆ لای تۆ (چونکە ئێمە نایەڵین فەراموشی بکەیت) نزا بکە و بڵێ: پەروەردگارا، بەردەوام زانست و زانیاری زۆرترو زیاترم پێ ببەخشە.

(١١٥) سوێند بە خوا بێگومان ئێمە پێشتر پەیمانمان لە ئادەم وەرگرت (کە نزیکی درەختی قەدەغە کراو نەکەوێت) کەچی بیری چوو، تەبتوانی سنورە کە بپارێزێت و خاوەنی بڕیارپێتو پابەندی فەرمانی ئیمەبێت.

(١١٦) سەردەمێك بەفرشتەکانمان وت: سوژدە بەرن بۆ ئادەم، هەموو سوژدەیان برد، جگە لە ئیبلیس کە سەرسەخت و یاخی بوو.

(١١٧) ئەوسا وتمان: ئەی ئادەم، بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) دوژمنی خۆت و هاوسەرەکەتە، وریابن لە بەهەشت بەدەرکردنتان نەدات، بەو هۆیەوە تووشی ناخۆشی و نەگبەتی و دەربەدەری ببن.

(١١٨) دڵنیاشبە تۆ لە بەهەشتدا نەبرسیت دەبێت نەرووت و رەجاڵ دەبیت و...

(١١٩) نەتینووشت دەبێت و نەگەرماش زۆرت بۆ دەهێنێت.

(١٢٠) جا شەیتان گومانی خستە دڵیەوە و پێی وت: ئەی ئادەم پێت بڵێم و نیشانت بدەم درەختی نەمری و موڵك و دارایيەك کە بەسەرناچێت کامەیە؟!!

(١٢١) (شەیتان هەر کۆڵی نەدا تا فریوی دان) هەردووکیان لە بەروبوومی درەختەکەیان خوارد (ئیتر جل و بەرگ و پۆشاکیان داماڵرا)، عەیب و عاریان دەرکەوت، بەپەلە هەوڵیاندا بەگەڵای درەختەکانی بەهەشت (خۆیان داپۆشن) ئابەو شێوەیە ئادەم یاخی بوو لە پەروەردگاری و فریوی خواردو رێگای لێ تێکچوو، پاشان پەروەردگاری هەڵی بژارد و (کردی بە پێغەمبەر)و تەوبەی لێ وەرگرت و هیدایەت و رێنموویی کرد.

(١٢٢)

(١٢٣) (ئەوسا خوای گەورە فەرمانیدا) و فەرمەوی: ئیتر هەردووکتان دەبێ لەبەهەشت دابەزن، هەندێکتان دەبنە دوژمنی هەندێکتان، جا ئەگەر هیدایەت و رێنموویی من بۆ ئێوە هات، ئەوەی شوێنی بەرنامەکەم بکەوێت، نەگومرا دەبێت، نە ناخۆشی و ناڕەحەتی و ناسۆر دێتە رێی.

(١٢٤) ئەوەیش روو وەربگێڕێت لە بەرنامە و یادی من و پشتی تێ بکات، بێگومان بۆ ئەو جۆرە کەسانە ژیانێکی ترش و تاڵ و ناخۆش پێش دێت، لە رۆژی قیامەتیشدا بەکوێری حەشری دەکەین...

(١٢٥) ئەو جۆرە کەسە دەڵێت: ئەی پەروەردگار بۆ بەکوێری حەشرت کردم خۆ من کاتی خۆی چاوساغ و بینا بووم.

قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتۡكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَاۖ وَكَذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمَ تُنسَىٰ ﴿١٢٦﴾ وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي مَنۡ أَسۡرَفَ وَلَمۡ يُؤۡمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦۚ وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبۡقَىٰٓ ﴿١٢٧﴾ أَفَلَمۡ يَهۡدِ لَهُمۡ كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ يَمۡشُونَ فِي مَسَٰكِنِهِمۡۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّأُوْلِي ٱلنُّهَىٰ ﴿١٢٨﴾ وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ لَكَانَ لِزَامٗا وَأَجَلٞ مُّسَمّٗى ﴿١٢٩﴾ فَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ قَبۡلَ طُلُوعِ ٱلشَّمۡسِ وَقَبۡلَ غُرُوبِهَاۖ وَمِنۡ ءَانَآيِٕ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡ وَأَطۡرَافَ ٱلنَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرۡضَىٰ ﴿١٣٠﴾ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ زَهۡرَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا لِنَفۡتِنَهُمۡ فِيهِۚ وَرِزۡقُ رَبِّكَ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰ ﴿١٣١﴾ وَأۡمُرۡ أَهۡلَكَ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصۡطَبِرۡ عَلَيۡهَاۖ لَا نَسۡـَٔلُكَ رِزۡقٗاۖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُكَۗ وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلتَّقۡوَىٰ ﴿١٣٢﴾ وَقَالُواْ لَوۡلَا يَأۡتِينَا بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّهِۦٓۚ أَوَلَمۡ تَأۡتِهِم بَيِّنَةُ مَا فِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾ وَلَوۡ أَنَّآ أَهۡلَكۡنَٰهُم بِعَذَابٖ مِّن قَبۡلِهِۦ لَقَالُواْ رَبَّنَا لَوۡلَآ أَرۡسَلۡتَ إِلَيۡنَا رَسُولٗا فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ مِن قَبۡلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخۡزَىٰ ﴿١٣٤﴾ قُلۡ كُلّٞ مُّتَرَبِّصٞ فَتَرَبَّصُواْۖ فَسَتَعۡلَمُونَ مَنۡ أَصۡحَٰبُ ٱلصِّرَٰطِ ٱلسَّوِيِّ وَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ ﴿١٣٥﴾

(١٢٦) (لە وەڵامدا خوا) دەفەرموێت: تۆ هەر بەو شێوەیە بوویت (کوێر بوویت لە ئاستی) ئایەت و بەڵگەکانی ئێمەدا کاتێك پێت رادەگەیەنرا، ئێمەش ئەمڕۆ ئاوا مامەڵەی کەسێکی لەبیر کراوت لەگەڵدا دەکەین (لە سزاو ئازاردا دەهێڵرێیتەوە).

(١٢٧) ئا بەو شێوەیە، تۆڵە دەکەینەوە لەو کەسەی کە لە سنوور دەترازێت و باوەڕ بەئایەت و فەرمانەکانی پەروەردگاری ناهێنێت، بێگومان سزای قیامەت زۆر سەخت ترو بەردەوامترە (لە سزای دنیا).

(١٢٨) ئایا بۆیان روون نەبۆتەوە کە چەندەها نەوەمان پێش ئەمان لەناو بردووە، بەناو شوێنەوارو ماڵ و حاڵیاندا هاتوچۆ دەکەن، بەڕاستی ئا لەو بەسەرهاتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆرهەیە بۆ خاوەن بیرو هۆشمەندەکان.

(١٢٩) خۆ ئەگەر بریارێك لەلایەن پەروەردگارتەوە پێش نەکەوتایەو مۆڵەتی دیاریکراویش نەبوایە، ئەوە لەناو بردنی خوانەناسان شتێکی ئەنجامدراو دەبوو.

(١٣٠) کەواتە ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار خۆڕاگر بە بەرامبەر ئەو گوفتارە نابەجێیانەیان کە دەیڵێن، تۆ هەر تەسبیحات و ستایش و سوپاسی پەروەردگارت بکە، پێش هەڵهاتنی خۆرو پێش ئاوابوونی، لە هەندێك کاتەکانی شەودا هەر تەسبیحات و ستایشی بکە، لە بەشە جیا جیاکانی رۆژیشدا هەر تەسبیحات و ستایشی بکە، بۆ ئەوەی لە رەزامەندی پەروەردگار بەهرەمەند ببیت.

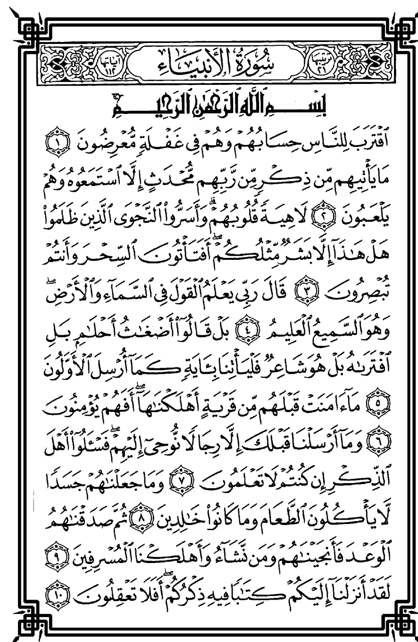
(١٣١) (ئەی ئیماندار) تۆ چاوەکانت مەبڕە ئەو نازو نیعمەتانەی کە هەندێك خانەوادەو خەڵکمان لێ بەهرەوەر کردووە، ئەوە زینەت و رازاوەیی ژیانی دنیایە، بۆ ئەوەی بەو نازو نیعمەتانە تاقیان بکەینەوە، بێگومان رزق و رۆزی پەروەردگارت (لە بەهەشتدا) چاکترو بەردەوامترە (بۆباوەڕداران).

(١٣٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) فەرمان بدە بە هەر هەموو تاکەکانی خێزانت، تا نوێژەکەیان (بەچاکی ئەنجام بدەن، چونکە خۆراکی رۆحە)، بەردەوام و کۆڵنەدەر و خۆڕاگریش بە لەسەری، ئێمە بێگومان داوای رزق و رۆزی لە تۆ ناکەین، بەڵکو ئێمە رزق و رۆزی بەتۆ دەبەخشین، سەرەنجامی چاك هەر بۆ خواناسی و دینداریە.

(١٣٣) (کافرەکانی مەککە) وتیان: باشە، ئەوە بۆ لەلایەن پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ ئێمە نەهێناو (نیشانی نەداین)، مەگەر باسی (ئەو موعجیزانە) لە کتێبە پێشووەکاندا روون نەکراوەتەوە؟ (کاتی خۆی نیشانی قەومە پێشووەکانمان داوە بەڵام خۆ باوەڕیان نەهێناوە، بۆ ئەمانیشی پێش بهێنین هەر باوەڕ ناهێنن).

(١٣٤) خۆ ئەگەر بەڕاستی ئێمەیش پێش ناردنی قورئان و پێغەمبەر لەناومان بردنایە، بێگومان دەیانوت: پەروەردگارا، بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ رەوانە نەکردین، تا شوێنی بەرنامە و ئایەتەکانی تۆ بکەوین پێش ئەوەی زەلیل و ریسوا ببین.

(١٣٥) (ئەی پێغەمبەر بە دوژمنانی دین) بڵێ: هەموولایەك چاوەڕوانن، دە ئێوەش چاوەڕێ بن لە ئایندەدا دەزانن کە کێ خاوەنی بەرنامە و رێبازی راست و دروستە و کێش رێبازی هیدایەتی گرتۆتە بەر.

سورەتى (الأنبياء)

بەناوى خواى بەخشندە و میهرەبان

(١) وادەى موحاسەبە و لێ پرسینەوەى خەڵكى نزیك بۆتەوە، لەكاتێكدا (زۆربەى) ئەوان بێ ئاگا و غافڵن و پشـتیان لە ئاینى خـوا كـردووە و روو وەرگێڕن (لە بەرنامەكەى).

(٢) هیچ یاداوەریەكى تـازەیان لەلایـەن پـەروەردگار یانەوە بۆ نایەت كە ئەوان گوێ بیستى بن لەكاتێكدا كە سەرگەرمى یارى و گەمەى نابەجێن...

(٣) ئەوانە دڵەكانیان بێ ئاگاو سەرگەردانە، ئەوانەش كە ستەمیان دەكرد، قسەكانیان شاردەوە (بەنهێنى دەیانوت) ئایا ئەمە تەنها بەشەرێك نیە وەك ئێوە؟! ئایا ئێوە بەدەم جادووگەریەوە دەچن؟! لەكاتێكدا ئێوە چاوتان هەیە و دەبینن!!

(٤) (خواى گەورە پێغەمبەرەكەى لە باس و خواسیان ئاگاداركرد بۆیە) وتى: پەروەردگارم ئاگادارى هەموو قسە و گوفتارێكە لە ئاسمان و زەویدا و ئەو زاتە بیسەرو زانایە.

(٥) بەڵكو (شتى تریشیان) دەوت: (وەك ئەوەى گوایە ئەم قورئانە بێ سەرو بنە، یاخود خۆى هەڵى بەستووە، بەڵكو ئەو كەسێكى شاعیرە، دەبا بەڵگە و موعجیزەیەك بهێنێت وەكو پێغەمبەرانى پێشوو!!

(٦) ئەو شارو شارۆچكە و دێهاتانەى پێش ئەمان (كە داواى موعجیزەیان كردووە و دوایى باوەڕیان نەهێناوە) لەناومان بردوون، ئایا ئەمان باوەڕ دەهێنن؟! (ئایا ئەوان باوەڕیان هێنا؟!)

(٧) ئێمە پێش تۆ كەسانى ترمان رەوانە نەكردووە، جگە لە پیاوانێك (كە هەڵمانبژاردوون)، وەحى و نیگاشمان بۆ رەوانە كردون، دەپرسن لە خاوەنى كتێبەكانى پێشوو ئەگەر ئێوە ئەم راستیانە نازانن.

(٨)ئێمە وەنەبێت ئەو پێغەمبەرانەمان لە پەیكەرو لاشەیەك دروست كردبێت كە خواردن نـەخۆن و ژیانى هەمیشەیى شمان پێ نەبەخشیوون. (ئەوان مرۆڤیك بوون وەكو ئەو خەڵكە).

(٩) لەوەودوا بەڵێنى خۆمانمان بۆ بردوونەتە سەر، جا رزگـارمان كـردوون لەگـەڵ ئـەوانـەدا كـە ویستومانەو (باوەڕیان هێناوە) سەركەش و لە سنوور دەرچووەكانیشمان لەناو بردووە.

(١٠) سوێند بە خوا ئێمە كتێبێكمان رەوانە كـردووە بـۆتان كـە یـاداوەریـە و سـەربەرزى ئـێوە لە شوێنكەوتنیایەتى، ئایا ئەوە بیروهۆشتان ناخەنەكارو ژیرنابن؟ (بـۆ ئـەوەى سـەرفەرازى هـەر دو جیهان بەدەست بهێنن).

وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا ءَاخَرِينَ ﴿١١﴾ فَلَمَّآ أَحَسُّوا۟ بَأْسَنَآ إِذَا هُم مِّنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾ لَا تَرْكُضُوا۟ وَٱرْجِعُوٓا۟ إِلَىٰ مَآ أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿١٤﴾ فَمَا زَالَت تِّلْكَ دَعْوَىٰهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَٰهُمْ حَصِيدًا خَٰمِدِينَ ﴿١٥﴾ وَمَا خَلَقْنَا ٱلسَّمَآءَ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَٰعِبِينَ ﴿١٦﴾ لَوْ أَرَدْنَآ أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّٱتَّخَذْنَٰهُ مِن لَّدُنَّآ إِن كُنَّا فَٰعِلِينَ ﴿١٧﴾ بَلْ نَقْذِفُ بِٱلْحَقِّ عَلَى ٱلْبَٰطِلِ فَيَدْمَغُهُۥ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۚ وَلَكُمُ ٱلْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَلَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَمَنْ عِندَهُۥ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِۦ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾ يُسَبِّحُونَ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾ أَمِ ٱتَّخَذُوٓا۟ ءَالِهَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ﴿٢١﴾ لَوْ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا ٱللَّهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾ لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ﴿٢٣﴾ أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً ۖ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ ۖ هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِىَ وَذِكْرُ مَن قَبْلِى ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٱلْحَقَّ ۖ فَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

(١١) چەندەها شارو شارۆچکەمان کاول کرد کە خەڵکەکـەی ستەمکار بوون، بەدوایاندا گەلانی ترمان هێناوەتە مەیدانەوە.

(١٢) جاکاتێك ئەو خوانەناسانە هەستیان کردووە کە تـۆڵە و سزای ئێمە بەرەو روویان هاتووە و نزیکە یەخەیان بگـرێت، ئەوە دەست بەجێ رایانکردووە لێی و سەریان لێشێواوە.

(١٣) (ئەوسا بەگاڵتە پێکردنەوە پێیان وتـراوە) رامـەکـەن و بگەڕێنەوە بۆ ئەو رابواردنە و بۆ ئەو ماڵ و حاڵەی کە تیایدا دەژین، بۆ ئەوەی پرس و ڕاتان پـێ بکـرێت و کـارێك یـان ئیشێك چاوەڕێتان دەکات تا ئەنجامی بدەن!!

(١٤) (ئەوسا بە دەم راکردنەوە) دەڵێن: هاوار بۆ ئێمە بەڕاستی ئێمە ستەمکار بووین.

(١٥) جا بەردەوام هەر ئـەوە قسـەیانە، هـەتا هـەموویانمان دروێنە و خامۆش کرد.

(١٦) ئێمە ئاسمان و زەوی، هەرچیش لە نێوانیاندایە بەگـاڵتە (بێ مەبەست) دورستمان نەکردووە.

(١٧) ئەگەر بمانویستایە یاری و گەمەیەك بسازێنین، لەلایەن خۆمانەوە دەمانسازاند، ئەگەر بریار بێت کاری وا بکەین...

(١٨) (جا ئەوە لە ئێمە ناوەشێتەوە) بەڵکو حەق دەماڵین بەسەر بەتاڵ و ناحەقیداو دەست بەجێ داغانی دەکەین، هاوارو واوەیلا لە ئێوە، بۆ ئەو بوختان و قسە نابەجێیانەی کە دەیکەن.

(١٩) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە هەر خوا خاوەنیانە و لە خزمەتی ئەودان، بێگومان ئەو فریشتانەی کە لە خزمەتیدان، خۆیان بەگەورە نازانن لە پەرستنیدا و هەرگیز ماندوو بێ تاقەت و بێزار نابن لە ستایشی ئەو زاتە.

(٢٠) (بەردەوام) بە شەو و بە ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی دەکەن، هەرگیز ساردبوونەوە روویان تێناکات.

(٢١) خەڵکی نالەبار پەرستراوی ساختەیان بریارداوە لە زەویدا بۆچی ئەو پەرستراوانە دەتوانن ژیان ببەخشن؟

(٢٢) ئەگەر لە هەردووکیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند خوایەکی تر هەبوایە غەیری (الله)، ئەوە کاول و وێران دەبوون و تێك دەچوون بەسەریەکدا، پاکی و بێگەردی بۆ خوا کە پەروەردگاری عەرشە، لەو باس و خواسانەدا (کە خوانەناسان) دەیڵێن (هاوەڵ بۆ ئەو زاتە بریار دەدەن).

(٢٣) پرسیار ناکرێت لەوەی کە خوا دەیکات، لەکاتێکدا ئەوان پرسیاریان لێ دەکرێت و موحاسەبە دەکرێن.

(٢٤) ئایا ئەوانە چەند خوایەکی تریان لەجیاتی پەروەردگار بۆ خۆیان رەخساندووە؟! (یاخود خۆیان دەخەڵەتێنن و گێلن؟!) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: بەڵگەتان بهێنن لەسەر ئەو بیروباوەڕەتان، من دڵنیام کـە ئـەم قـورئانە یادخەرەوەیە، بۆ ئەوانەی کە هاوەڵی منن و رێبازی منیان گرتۆتەبەر، هەروەها لە بـەسەرهاتی پـێغەمبەران و قەومەکانی پێش منیش دەدوێت، بەڵام زۆربەی خەڵکی حەق و حەقیقەت ناناسن و دژایەتی دەکەن و رووی لێ وەردەچەرخێنن.

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ﴿٢٥﴾ وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَلَدٗاۗ سُبۡحَٰنَهُۥۚ بَلۡ عِبَادٞ مُّكۡرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا يَسۡبِقُونَهُۥ بِٱلۡقَوۡلِ وَهُم بِأَمۡرِهِۦ يَعۡمَلُونَ ﴿٢٧﴾ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡ وَلَا يَشۡفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ٱرۡتَضَىٰ وَهُم مِّنۡ خَشۡيَتِهِۦ مُشۡفِقُونَ ﴿٢٨﴾ ۞ وَمَن يَقُلۡ مِنۡهُمۡ إِنِّيٓ إِلَٰهٞ مِّن دُونِهِۦ فَذَٰلِكَ نَجۡزِيهِ جَهَنَّمَۚ كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾ أَوَلَمۡ يَرَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَنَّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ كَانَتَا رَتۡقٗا فَفَتَقۡنَٰهُمَاۖ وَجَعَلۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ كُلَّ شَيۡءٍ حَيٍّۚ أَفَلَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٣٠﴾ وَجَعَلۡنَا فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ أَن تَمِيدَ بِهِمۡ وَجَعَلۡنَا فِيهَا فِجَاجٗا سُبُلٗا لَّعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ ﴿٣١﴾ وَجَعَلۡنَا ٱلسَّمَآءَ سَقۡفٗا مَّحۡفُوظٗاۖ وَهُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِهَا مُعۡرِضُونَ ﴿٣٢﴾ وَهُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ كُلّٞ فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا جَعَلۡنَا لِبَشَرٖ مِّن قَبۡلِكَ ٱلۡخُلۡدَۖ أَفَإِيْن مِّتَّ فَهُمُ ٱلۡخَٰلِدُونَ ﴿٣٤﴾ كُلُّ نَفۡسٖ ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِۗ وَنَبۡلُوكُم بِٱلشَّرِّ وَٱلۡخَيۡرِ فِتۡنَةٗۖ وَإِلَيۡنَا تُرۡجَعُونَ ﴿٣٥﴾

(٢٥) ئێمە پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان رەوانە نەکردووە، کە وەحیمان بۆ ناردبێت بەوەی کە: بێگومان هیچ خوایەك نیە جگە لە من و دەبێت هەر منیش بپەرستن.

(٢٦) خوانەناسان دەیانوت: خوای میهرەبان کوری بـۆ خـۆی بریارداوە (فریشتەکان رۆڵەی ئەون)، پاکی و بێگەردی بۆ ئەو زاتەیە، بەڵکو ئەوانە بەندەی رێزداری ئەون.

(٢٧) (ئــەو فــریشتانە ئــەوەندە رەوشت بـەرزن) هـەرگیز (نافەرمانی ناکەن و) قسە لەقسەیدا ناکەن و لەگوفتاردا پێشی ناکەون، ئەوانە بەفەرمانی ئەو دەجولێنەوە و فـەرمانی ئـەو جێبەجێ دەکەن.

(٢٨) هەر خـوا دەزانـێت ئـەو خـەڵکە لە رابـوردوودا چـیان ئەنجامداوە و لە داهاتووشدا چـی ئـەنجام دەدەن (رابـوردوو داهاتوو، بۆ ئەو زاتە چوونیە کە)، فریشتەکانیش تکاکار نابن تەنها بۆ ئەو کەسانە نەبێت خوا پێی رازییە و ئەو فـریشتانە لەترسی ئەو زاتە ناوێرن هیچ سەرپێچیەك ئەنجام بدەن.

(٢٩) خۆ ئەگەر یەکێك لە فریشتەکان (لە خۆی غـەرا بـێت) بڵێت: منیش خوام بێجگە لە خوای گەورە، ئەوە پاداشتی دەدەینەوە بـە دۆزەخ، هـەر بـەو شـێوەیە پـاداشـتی ستەمکاران و یاخیەکان دەدەینەوە .

(٣٠) ئایا ئەوانەی بێ باوەرن نەیانبینیوە و بۆیان روون نەبۆتەوە کە ئاسمانەکان و زەوی یەك پارچە بـوون لەوەودوا لێکمان جیاکردنەوە (ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە ئەم راستەقینە زانستیە لەلایەن ئەوانەوە پەی پێ دەبرێت)، لە ئاویش هەموو شتێکی زیندوومان فەراهەم هێناوە (ئاو، زۆربـەی پـێکهاتەی لەشـی ئـادەمیزاد و زیندەوەران و رووەك پێکدەهێنێت)، ئایا ئەوانە هەر باوەر ناهێنن (بەو راستیانە و بەو دەسەڵاتە بێ سنوورەی ئێمە)؟!

(٣١) لەزەویشدا کەژو کێوەکانمان چەسپاندووە، تا لاسەنگ نەبێت و لار نەبێتەوە و هەڵیان نەگێرێتەوە، لەلاپاڵی چیاکان و لە دۆڵەکانیشدا رێگاوبانی فراوانمان سازاندووە، بۆ ئەوەی خەڵکی ژیان بـۆ خـۆیانْ دابـین بکـەن، هەروەها رێیان لە گە نجینە و نازو نیعمەتە شاراوەکان بکەوێت.

(٣٢) ئێمە ئاسمانمان کردووە بە سەقفێکی پارێزراو، کەچی ئەوانە روو وەردەگێرن لە هەموو نیشانە و بەڵگەکانی ئاسمان. (لەو هەمو ئەستێرەو هەسارە بێشومارەی کە لە بۆ شاییدا بێوچان لە چەرخو خولدان).

(٣٣) هەر ئەو زاتەیە کە شەوو رۆژی بەدیهێناوە، خۆرو مانگیشی دروست کردووە، هەریەکەیان لە خولگەیەکدا دەسورێنەوە (زەوی بەدەوری خۆردا و مانگیش بەدەوری زەویدا).

(٣٤) ئێمە پێش تۆ ژیانی هەمیشەیی و نەمریمان بەهیچ کەسێك نەبەخشیووە، جا ئایا ئەگەر تۆ بمریت، (دوای مەرگی تۆ) ئەو خەڵکە ژیانی هەمیشەیی دەبەنەسەرو نامرن؟!

(٣٥) هەموو کەسێك دەبێت مردن بچێژێت و شەرابی مەرگ بنۆشێت، بێگومان ئێمە ئێوە تاقیدەکەینەوە بە شەرو ناخۆشی و بەڵا، هەروەها بەخێرو خۆشی و دارایی و توانایی، سەرەنجام هەر بـۆ لای ئـێمە دەهـێنرێنەوە (تـا پاداشتتان بدەینەوە).

وَإِذَا رَءَاكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا ٱلَّذِي يَذۡكُرُ ءَالِهَتَكُمۡ وَهُم بِذِكۡرِ ٱلرَّحۡمَٰنِ هُمۡ كَٰفِرُونَ ﴿٣٦﴾ خُلِقَ ٱلۡإِنسَٰنُ مِنۡ عَجَلٖۚ سَأُوْرِيكُمۡ ءَايَٰتِي فَلَا تَسۡتَعۡجِلُونِ ﴿٣٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٣٨﴾ لَوۡ يَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَن وُجُوهِهِمُ ٱلنَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمۡ وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ ﴿٣٩﴾ بَلۡ تَأۡتِيهِم بَغۡتَةٗ فَتَبۡهَتُهُمۡ فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمۡ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾ وَلَقَدِ ٱسۡتُهۡزِئَ بِرُسُلٖ مِّن قَبۡلِكَ فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ سَخِرُواْ مِنۡهُم مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿٤١﴾ قُلۡ مَن يَكۡلَؤُكُم بِٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ مِنَ ٱلرَّحۡمَٰنِۗ بَلۡ هُمۡ عَن ذِكۡرِ رَبِّهِم مُّعۡرِضُونَ ﴿٤٢﴾ أَمۡ لَهُمۡ ءَالِهَةٞ تَمۡنَعُهُم مِّن دُونِنَاۚ لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَ أَنفُسِهِمۡ وَلَا هُم مِّنَّا يُصۡحَبُونَ ﴿٤٣﴾ بَلۡ مَتَّعۡنَا هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمۡ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡعُمُرُۗ أَفَلَا يَرَوۡنَ أَنَّا نَأۡتِي ٱلۡأَرۡضَ نَنقُصُهَا مِنۡ أَطۡرَافِهَآۚ أَفَهُمُ ٱلۡغَٰلِبُونَ ﴿٤٤﴾

(٣٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ کاتێك ئەوانەی بێ بـاوەڕن تـۆ دەبینن، هیچ کارێکیان لە دەست نایەت لەگەڵ تۆی بکەن جگە لە گاڵتەو گاڵتە جاڕیی، (جـا بـەیەکـتر دەڵـێن) ئـا ئەمەیە باسی خواکـانتان دەکـات؟! لە کـاتێکدا ئـەوان هەمیشە بێ باوەڕن بە قورئانی خوای میهرەبان.

(٣٧) ئەوەندە ئینسان بە پەلەو تاڵوکەیە، (هەر دەڵـێیت) لە پەلەو تاڵو کە دروستکراوە، لە ئاییندەدا من نیشانە و بەڵگەکانی خۆمتان نیشان دەدەم، جا پەلەم لێ مەکەن.

(٣٨) خوانەناسان دەڵێن: باشە، کەی ئەم بەڵێنە دێتە دی ئەگەر ئێوە راستگۆن؟

(٣٩) ئەگەر بێ باوەڕان هەواڵی ئەو ڕۆژەیان بزانـیایە (کە بەڕێوەیە و نزیکە و دەخرێنە ناو ئاگری دۆزەخەوە)، کاتێك ناتوانن بڵێسەی ئاگر لە دەم و چاو و رووخسارو لە پشتیان دوور بخەنەوە، بەڕاستی ئەوانـە سـەرکەتوو رزگار نابن (ئەوانە نەگاڵتەیان دەکردو نە بێ باوەڕ دەبوون و نەپەلەیان دەکرد).

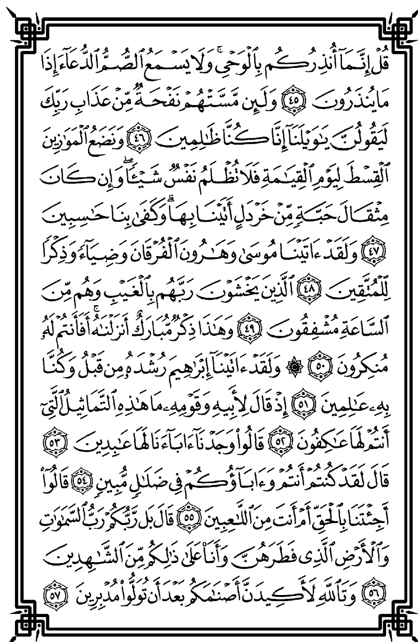
(٤٠) بەڵکو قیامەت کتوپڕ یەخەیان دەگرێت و سەرسام و ریسوایان دەکات، ئەوسا ناتوانن بەرەنگاری بوەستن و بیگێڕنەوە، مۆڵەتیشیان نادرێت.

(٤١) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) سوێند بە خوا پێش تۆ گاڵتە کراوە بەپێغەمبەرانی تریش، ئەوسا ئەوەی ئەوان گاڵتەیان پێدەکرد، یەخەی پێگرتن، بەهۆی گاڵتەجاڕییانەوە خەشمو تۆڵەی خوا دایگرتن.

(٤٢) پێیان بڵێ: کێ دەتوانێت ئێوە بپارێزێت لە شەوو لە ڕۆژدا لە سزاو تۆڵەی خوای میهرەبان، کەچی لەگەڵ ئەوەشدا ئەوانە هەمیشە روو وەرگێڕن لە یادی پەروەردگاریان.

(٤٣) یان ئەو بێباوەڕانە چەند خوایەکیان هەیە کە دەتوانن لە سزامان رزگاریان بکات جگەلە ئێمە؟! (ئەو کۆلکە خوایانە) نەدەتوانن خۆیان رزگار بکەن و خۆیان سەربخەن، نە پەنا دەدرێن لەلایەن ئێمەوە و نەکۆمەکیان دەکرێت.

(٤٤) ئێمە (بەپەلە تۆڵەناسێنین) بەڵکو ئەوانە خۆیان و باوو باپیرانیان لە نازو نیعمەتی دنیا بەهرەوەر کردووە، هەتا تەمەنیان درێژ بۆتەوە، جائایا ئەوانە نابینن و نازانن کە بەڕاستی ئێمە وردە وردە دێین و دەسەڵاتیان لەملاو لای وڵاتیاندا کەم دەکەینەوە، (کاتێك ئـوممەتی ئـیسلام شـایستەدەبێت، خـوای باڵادەست دەسەڵاتی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا کەم دەکاتەوە) باشە؛ ئەو بێباوەڕانە هەمیشە سەرکەوتوو و زاڵن؟! (یان ئێمە).

(٤٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: بەڕاستی من تەنها لە ڕێگــەی وەحـــی و نــیگاوە ئـێوە بـێدار دەکـەمەوە، کەسانێکیش هـەن کـەڕن لە ئـاستی حـەقدا و سـەدای پەیامی خوا نابیستن کاتێك بێدار دەکرێنەوە.
(٤٦) سوێند بەخوا ئەگـەر کـەمێك لە هـاڵاوی سـزای پەروەردگارت رووبان تێ بکات و لێیان بـدات، ئـەوە خوانەناسان بەکوڵ دەڵێن: هاوارو ئـاهو نـاڵە بـۆ ئـێمە، بەڕاستی ئێمە کەسانێکی ستەمکار بووین.
(٤٧) ئێمە پێوەر و تەرازووەکانی دادپەروەری لە رۆژی قیامەتدا دادەنێین، جا هیچ کەس بە هیچ شێوەیەك ستەمی لێ ناکرێت، ئەگەر بە قەدەر تۆوە خەرتەلەیەك (کە زۆر بچووك و وردە، کارێکی چاك یان خراپی ئەنجام دابێت) دەیهێنینە مەیدان، جا ئەوەندە بە سە بۆ ئێمە کە ئاوا بــە وردی حساب و لێپرسینەوە ئەنجام دەدەین.
(٤٨) سوێند بە خوا ئـێمە بـە مـوساو هـاروون کـتێبی تەوراتمان بەخشی کە جیاکەرەوەی حەق و بەتاڵە، هەروەها رووناکی و یادخەرەوەشە بۆ پارێزکاران...
(٤٩) ئەوانەی لە پەروەردگاریان دەترسن لە کاتێکدا کە کەس دیـار نـیە و پـەروەردگاریش لێـیان پەنهانە، هەروەها ئەوانە لە قیامەت و لێ پرسینەوە بیمیان هەیە (بێگومان ئەوانە لە قیامەتدا دڵنیا و ئاسوودە و دڵخۆشن).
(٥٠) جا ئەم قورئانەش یادخەرەوەیەکی موبارەك و بەفەڕ و پیرۆزە نازڵمان کردووە، جـا ئـایا ئـێوە خۆتانی لێ وێڵ دەکەن ونایناسن؟!
(٥١) سوێند بەخوا ئێمە ژیری و هۆشمەندیمان پێشتر بەئیبراهیم بەخشی، ئێمە چاك ئەومان دەناسی.
(٥٢) کاتێك بە باوك و قەومەکەی دەوت: ئەم بتانە چیە؟! ئێوە هەمیشە بەدەوریدا دێن و دەیانپەرستن!
(٥٣) لە وەڵامدا (تەنها بەڵگەیان ئەوە بوو، کە) وتـیان: ئـێمە بـاوو بـاپیرانـمان بـینیووە ئـەمانەیان پەرستووە.
(٥٤) ئیبراهیم وتی: بەڕاستی ئێوە و باوو باپیرانی ئێوە لە گومراییەکی ئاشکرادا بوون.
(٥٥) خەڵکە کە وتیان: بەڕاست، تۆ حەقیقەتت بۆ ئێمە هێناوە یان گاڵتە دەکەیت؟!
(٥٦) ئیبراهیم وتی: (من گاڵتە ناکەم) بەڵکو دەمەوێت تێتان بگەیەنم کە پەروەردگارتان پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەویە و هەر خۆیشی بەدی هێناون، جا من لەسەر ئەو بیروباوەڕە لە شایەت و ئاگاکانم.
(٥٧) ئینجا ئیبراهیم لەبەر خۆیەوە سـوێندی خـوارد و وتـی: بـەخوا نـەخشەیەك دەکـێشم و داوێك دەنێمەوە بۆ بتەکانتان دوای ئەوەی ئێوە بەجێتان هێشتن و پشتتان تێ کردن.

فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾ قَالُوا۟ مَن فَعَلَ هَٰذَا بِـَٔالِهَتِنَآ إِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٩﴾ قَالُوا۟ سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُۥٓ إِبْرَٰهِيمُ ﴿٦٠﴾ قَالُوا۟ فَأْتُوا۟ بِهِۦ عَلَىٰٓ أَعْيُنِ ٱلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾ قَالُوٓا۟ ءَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِـَٔالِهَتِنَا يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهُۥ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا فَسْـَٔلُوهُمْ إِن كَانُوا۟ يَنطِقُونَ ﴿٦٣﴾ فَرَجَعُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوٓا۟ إِنَّكُمْ أَنتُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٦٤﴾ ثُمَّ نُكِسُوا۟ عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَٰٓؤُلَآءِ يَنطِقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا۟ حَرِّقُوهُ وَٱنصُرُوٓا۟ ءَالِهَتَكُمْ إِن كُنتُمْ فَٰعِلِينَ ﴿٦٨﴾ قُلْنَا يَٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾ وَأَرَادُوا۟ بِهِۦ كَيْدًا فَجَعَلْنَٰهُمُ ٱلْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾ وَنَجَّيْنَٰهُ وَلُوطًا إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِى بَٰرَكْنَا فِيهَا لِلْعَٰلَمِينَ ﴿٧١﴾ وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَٰلِحِينَ ﴿٧٢﴾

(٥٨) ئینجا هەموو بتەکانی وردوخاش کرد جگە لە گەورەکەیان، بەڵکو کەگەڕانەوە (پرسیار بکەن) و ئیبراهیم راستیان بۆ روون بکاتەوە.
(٥٩) بت پەرستان (کەهاتنەوە بینیان بتەکانیان وردوخاش کراوە) وتیان: ئەوەی ئەمەی کردووە بە خواکانمان، بەڕاستی ئەوە لە ستەمکارانە!!
(٦٠) هەندێکیان وتیان: بیستوومانە لاوێك بەخراپە باسیان دەکات، پێی دەڵێن ئیبراهیم.
(٦١) وتیان: کەوابوو بیهێنن بەبەرچاوی خەڵکەوە (موحاسەبەی بکەین و لێی بکۆڵینەوە) با ئەوانیش ئاگاداربن و ببینن.
(٦٢) (ئیتر چوون ئیبراهیمیان هێناو لێیان پرسی) وتیان: باشە، ئەی ئیبراهیم ئایا تۆ ئەمەت کردووە بەخواکانمان؟!
(٦٣) ئیبراهیم وتی: (بۆچی لە من دەپرسن، خۆ بتە گەورە کە ساغ و سەلیمە) نەخێر؛ هەرکاری ئەو بتە زلەیە، دە لێیان بپرسن ئەگەر قسە دەکەن و تێدەگەن!!
(٦٤) (کەمێك داچڵەکان و) لە دڵی خۆیاندا لێکیان دەدایەوە، سەرئەنجام وتیان بە خۆیان: بەڕاستی هەیشە ئێوە ستەمکارن (ئیبراهیم راست دەکات، ئەمانە ناتوانن بەرگری لەخۆیان بکەن چۆن دەتوانن بەرگری لە ئێمە بکەن).
(٦٥) پاشان بەسەرشۆڕی پاشگەزکرانەوە بۆ بیرو باوەڕەکۆنەکەیان وتیان: بێگومان تۆ دەزانی ئەوانە قسە ناکەن و تێ ناگەن!! (زۆرزان و کاربەدەستان ئێوەیان چەواشە کردوە)
(٦٦) ئیبراهیم وتی: باشە، ئاخر، چۆن شتێك دەپەرستن لەجیاتی خوا کە ناتوانێت هیچ جۆرە قازانجیان زیانێکتان پێ بگەیەنێت، (تەنانەت ئەوەتە نەیانتوانی بەرگری لەخۆشیان بکەن).
(٦٧) ئۆف لە دەستان و لەو شتانەش کە لەجیاتی خوا دەیپەرستن، جا ئایا ئەوە تێناگەن و بیرو هۆشتان ناخەنەکار؟!
(٦٨) هەندێکیان وتیان: ئیبراهیم بسوتێنن و پشتیوانی لە خواکانتان بکەن، ئەگەر ئێوە شتێکتان بۆ دەکرێت.
(٦٩) (خوای گەورە دەفەرموێت، ئێمەش فەرمانمان دەرکرد و) وتمان: ئەی ئاگر ببە بەساردیو سەلامەتی لەسەر ئیبراهیم (هەرچەندە ئاگر سووتێنەرە بەڵام بەفەرمانی خوا توانای سووتاندنی نەماو ئەگەر پەروەردگار فەرمانی بەسەلامەتی نەدایە حەزرەتی ئیبراهیم لەناو ئاگرەکەدا سەرمای دەبوو).!!
(٧٠) ئەوانە ویستیان پیلان بگێرن دژی ئیبراهیم ئێمەش ئەوانمان بە رەنجەڕۆترین کەس گێرا.
(٧١) ئێمە ئەویش و – لوط –ی برازایشمان رزگار کرد و ناردمانن بۆ (وڵاتی شام) ئەو سەر زەمینەی کە بەرەکەتمان بەسەردا رژاندووە بۆ هەموو خەڵکی.
(٧٢) هەروەها ئێمە ئیسحاقمان بەخشی بەئیبراهیم و یەعقوبیش نەوەی ئیسحاق بوو، هەر یەکێك لەوانمان کردە پیاوچاك و خواناسو پێغەمبەر.

وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ
الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ ۖ وَكَانُوا لَنَا
عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ
الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَت تَّعْمَلُ الْخَبَائِثَ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ
فَاسِقِينَ ﴿٧٤﴾ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ
﴿٧٥﴾ وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾ وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ
نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾
فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ ۚ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَسَخَّرْنَا
مَعَ دَاوُودَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۚ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾
وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ ۖ
فَهَلْ أَنتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ
إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا ۚ وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾

(٧٣) هەموو ئەوانیشمان کردە پێشەواو بە فەرمانی ئێمە ڕێنموویی خەڵکیان دەکردو نیگامان بۆ کردن بەئەنجامدانی کارو کردەوە چاکەکان و ڕاگرتنی نوێژو زەکات دان، (بەڕاستی) ئەوان هەر ئێمەیان دەپەرست و هەر بەندایەتی ئێمەیان دەکرد.

(٧٤) بەلوط پێغەمبەریش حیکمەت و دانایی و زانیاریمان بەخشی و ڕزگارمان کرد لەو شارەی کردەوە پیسەکانیان تێدا ئەنجام دەدا، بێگومان ئەوانە قەومێکی نالەبارو خراپ و بەدخوو تاوانکار بوون...

(٧٥) ئێمە ئەومان خستە ژێرسایەی ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە، بەڕاستی ئەو لە ڕیزی بەندە چاك و باشەکاندایە.

(٧٦) یادی نوح پێغەمبەریش بکەرەوە کە پێشتر هاناو هاواری بۆ هێناین ئێمەش نزامان گیراکردو خۆی و هەموو ئەندامانی خێزانەکەیمان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگارکرد... (جگە لە هاوسەرەکەی‌و یەکێك لە کوڕەکانی).

(٧٧) سەرکەوتنیشمان پێبەخشی بەسەر ئەو قەوم و هۆزەی بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی و بروایان پێی نەبوو، چونکە بەڕاستی ئەوانیش قەومێکی نالەبارو خراپ بوون، بەگشتی نوقمی ئاوی زریانەکەمان کردن.

(٧٨) یادی داودو سلێمانیش بکەرەوە کاتێك بڕیاریاندا دەربارەی کێڵگە کشتوکاڵیەکە، کاتێك کە مەڕو ماڵاتی خەڵکی تیایدا بڵاوبوونەوە بەشەو و زیانیان بە کێڵگە کە گەیاند، ئێمەیش شایەت بووین لەسەر ئەو داوەری و بڕیارەی ئەوان.

(لە سەردەمی حوکمی حەزرەتی داوددا ڕانەمەڕێك زەوی و زاری کابرایەکی کاولکرد، کابراش چوو سکاڵای خۆی گەیاندە داود، ئەویش بڕیاریداکە هەموو ڕانە مەڕەکە بدرێت بەخاوەن زەویەکە، بەڵام حەزرەتی سولەیمانی کوڕی ڕایەکی پەسەندتری هەبوو وتی: با بەروبومی ماڵاتەکە بدرێت بەخاوەن زەویەکە تا زیانەکەی پڕ دەکاتەوە).

(٧٩) جا ئێمە چارەسەری کێشەکەمان لە سولەیمان گەیاند، بەڵام هەریە کە (لەم باوك و کوڕە) بەهرەوەرمان کردبوو لە حیکمەت و دانایی و عیلم و زانستی، هەروەها ئێمە باڵندە و چیاکانیشمان لەگەڵ داودا ملکەچ و فەرمانبەردار کردبوو، هەمووان پێکەوە تەسبیحات و ستایشی ئێمەیان دەکرد، هەر ئێمەش باڵندەو چیاکانمان وا لێ کردبوو.

(٨٠) هەروەها ئێمە داودمان فێری دروستکردنی زرێ و قەڵغان کرد، تا لە توندو تیژی کاتی شەڕ بتانپارێزێت، ئایا (لە بەرامبەر ئەم هەموو نازو نیعمەتانەوە) ئایا ئێوە سوپاسگوزار دەبن؟!

(٨١) بۆ سولەیمانیش بایەکی بەهێزو تیژمان ڕەخساند کە بەفەرمانی ئەو، جاروبار هاتووچۆی دەکرد بۆ ئەو زەویەی کە بەرەکەتمان بەسەردا ڕژاندبوو، بێگومان ئێمە بەهەموو شتێك زانا و شارەزایین.

وَمِنَ ٱلشَّيَـٰطِينِ مَن يَغُوصُونَ لَهُۥ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَكُنَّا لَهُمْ حَـٰفِظِينَ ﴿٨٢﴾ ۞ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ أَنِّى مَسَّنِىَ ٱلضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٨٣﴾ فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ فَكَشَفْنَا مَا بِهِۦ مِن ضُرٍّ ۖ وَءَاتَيْنَـٰهُ أَهْلَهُۥ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَـٰبِدِينَ ﴿٨٤﴾ وَإِسْمَـٰعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا ٱلْكِفْلِ ۖ كُلٌّ مِّنَ ٱلصَّـٰبِرِينَ ﴿٨٥﴾ وَأَدْخَلْنَـٰهُمْ فِى رَحْمَتِنَآ ۖ إِنَّهُم مِّنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ ﴿٨٦﴾ وَذَا ٱلنُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغَـٰضِبًا فَظَنَّ أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِى ٱلظُّلُمَـٰتِ أَن لَّآ إِلَـٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبْحَـٰنَكَ إِنِّى كُنتُ مِنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿٨٧﴾ فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ وَنَجَّيْنَـٰهُ مِنَ ٱلْغَمِّ ۚ وَكَذَٰلِكَ نُـۨجِى ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾ وَزَكَرِيَّآ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ رَبِّ لَا تَذَرْنِى فَرْدًا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْوَٰرِثِينَ ﴿٨٩﴾ فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ وَوَهَبْنَا لَهُۥ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُۥ زَوْجَهُۥٓ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ يُسَـٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا۟ لَنَا خَـٰشِعِينَ ﴿٩٠﴾

(٨٢) لە جنۆکەکانیش هەندێکمان بۆ رام هێنابوو کە بچنە ناو بنی دەریاوە (تا گەوهەر و مرواری و شتی بەنرخی بۆ دەربهێنن)، جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (وەکو دروستکردنی کۆشك و تەلارو پەیکەرو... هتد)، ئێمەیش چاودێریمان دەکردن (تا کارەکانیان بەچاکی ئەنجام بدەن و زیان بەخەڵك نەگەیەنن).

(٨٣) یادی – ئەیوب – یش بکە کاتێك هانا و هاواری بۆ پەروەردگاری برد (دوای ئەوەی ماوەیەکی دوورو درێژ نەخۆش کەوتبوو، جگە لەوە پێشتریش ماڵ و سامان و منداڵەکانی تیاچوو بوون) وتی: پەروەردگارا، بەڕاستی من ئازارو ناخۆشیم تووش بووە، تۆش لە هەموو کەس میهرەبانترو لە هەموو کەس دڵۆڤانتریت.

(٨٤) جا ئێمەش نزامان گیراکردو بەهاواریەوە چووین و هەموو ناخۆشی و نەخۆشیەکمان لەکۆڵ کردەوە، هەموو ماڵ و منداڵیمان پێبەخشیەوە و ئەوەندەی تریش لەگەڵیاندا (دەکرێت خوای گەورە هەر هەمان ماڵ و منداڵی پێشووی بۆ زیندوو کردبێتەوە، یاخود نەوەی نوێی پێبەخشیبێت)، ئەوە رەحمەتێکی تایبەتی بوو لەلایەن ئێمەوە، یاداوەریشە بۆ بەندە خواپەرستەکان (کە ئەگەر ئەوانیش تووشی بەڵاو ناخۆشی بوون وەك ئەو، لەوەودوا نزایان کرد، خوای میهرەبان بەهاناو هاواری ئەوانیشەوە دەچێت).

(٨٥) یادی (إسماعیل و إدریس و ذوالکفل) یش بکەرەوە، هەریەکە لەوان (لە تاقیکردنەوە جۆراو جۆرەکاندا سەرکەوتووبوون) لە خۆگرو ئارامگران بوون.

(٨٦) ئێمە هەموویانمان خستە ژێرسایەی رەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە، چونکە ئەوانە لە چاك و پاکانن.

(٨٧) یادی (ذوالنون) یش بکەرەوە (کە یونس پێغەمبەرە) کاتێك بە تورەییەوە رۆیشت، گومانی وابوو کە هەرگیز دنیای لێ تەنگ ناکەینەوە (بەڵام بەپێچەوانەی گومانەکەیەوە خوا خستیە ناوسکی نەهەنگەوە)، جا لەناو تاریکیەکاندا، (تاریکایی شەوو دەریا و ناوسکی نەهەنگەکەدا) هاوارو نزای لێ بەرز بۆوە وتی: پەروەردگارا هیچ خوایەك نیە جگە لە تۆ، پاکی و بێگەردی هەر بۆ تۆیە، بەڕاستی من لە ستەمکاران بووم (کاتێك بەبێ فەرمانی تۆ قەومەکەم بەجێهێشت).

(٨٨) ئێمەش بەهانایەوە چووین و رزگارمانکرد؛ لەو غەم و پەژارەو تەنگانەیەی کە تێی کەوتبوو، بەو شێوەیەش ئیمانداران رزگار دەکەین (کاتێك کە دەکەونە تەنگانەوە و هاناو هاوار بۆ ئێمە دەهێنن).

(٨٩) یادی (زکریا) ش بکەرەوە کاتێك هاناو هاواری بۆ پەروەردگاری بردو وتی: پەروەردگارا؛ من بەتەنهایی مەهێڵەرەوە (نەوەیەکی چاك و پاکم پێ ببەخشە) تۆیش چاکترین زاتێکی لە پاش مـن و هەموو مردوویەك دەمێنیتەوە.

(٩٠) ئینجا ئێمە نزاکەیمان گیراکردو (یحیی) مان پێبەخشی، هاوسەرەکەشیمان بۆ چاککرد کە منداڵی ببێ، چونکە بەڕاستی ئەوانە چالاك و گورج و گۆڵ بوون لە ئەنجامدانی هەموو خێرو چاکەیەکدا و نزای بەکوڵیان دەکرد، بەئومێدی بەدەست هێنانی رەحمەت و بەهەشتی ئێمە بوون، لە دۆزەخ و خەشمی ئێمە دەترسان، ئەوان هەمیشە گەردن کەچ و سۆزدار بوون بۆ ئێمە.

وَٱلَّتِيٓ أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا فَنَفَخۡنَا فِيهَا مِن رُّوحِنَا وَجَعَلۡنَٰهَا وَٱبۡنَهَآ ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ﴿٩١﴾ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱعۡبُدُونِ ﴿٩٢﴾ وَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ كُلٌّ إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ ﴿٩٣﴾ فَمَن يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ ﴿٩٤﴾ وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرۡيَةٍ أَهۡلَكۡنَٰهَآ أَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ ﴿٩٥﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٖ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾ وَٱقۡتَرَبَ ٱلۡوَعۡدُ ٱلۡحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَٰخِصَةٌ أَبۡصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يَٰوَيۡلَنَا قَدۡ كُنَّا فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا بَلۡ كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٩٧﴾ إِنَّكُمۡ وَمَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ ﴿٩٨﴾ لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ ءَالِهَةٗ مَّا وَرَدُوهَاۖ وَكُلّٞ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٩٩﴾ لَهُمۡ فِيهَا زَفِيرٞ وَهُمۡ فِيهَا لَا يَسۡمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ سَبَقَتۡ لَهُم مِّنَّا ٱلۡحُسۡنَىٰٓ أُوْلَٰٓئِكَ عَنۡهَا مُبۡعَدُونَ ﴿١٠١﴾

(٩١) یادی (مریم) یش بکەرەوە، ئەو ئافرەتەی داوێنی خۆی بەخاوێنی ڕاگرت، ئێمەش لەو ڕۆحەی خاوەنی بووین پێمان بەخشی و خۆی و کوڕەکەیمان کرد بە (موعجیزە) و بەڵگە بۆ هەموو خەڵکی.

(٩٢) خەڵکینە! بەڕاستی ئەم ئایینەی کە ئەم پێغەمبەرانە هێناویانە ئایینەکەی ئێوەیە (ئاینی توحیدو یەکخواناسی)، کە یەك ئایینە و منیش پەروەردگارتانم، تەنها من بپەرستن.

(٩٣) (لەگەڵ ئەوەشدا زۆربەی خەڵکی لە ڕێبازی یەکخواناسی و ئاینی ئیسلام لایانداو) بەش بەشیان کرد لەنێوانی خۆیاندا، جۆرەها دەستەو گرۆ دروست بوو، بە مەرجێك هەر هەمووشیان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە (لە دەستمان دەرناچن).

(٩٤) جا ئەوەی کارو کردەوە چاکەکان ئەنجام بدات لەکاتێکدا کە ئەوکەسە باوەڕدارە، ئەوە هەوڵ و کۆششەکەی پشتگوێ ناخرێت و بەزایە ناچێت بەڕاستی ئێمە بۆی یاداشت و تۆمار دەکەین. (پاشان پاداشتی دەدەینەوە).

(٩٥) جارێکی ترحەرامە و ئەستەمە لە دانیشتوانی هەر شارو شارۆچکەیەك کە کاولمان کردووە، بێگومان هەرگیز ناگەڕێنەوە... (بۆ گۆڕەپانی ژیانی دنیا).

(٩٦) هەتا ئەو کاتەی بەربەستەکەی (ذوالقرنین) لەسەر دوو تیرەی یاجوج و ماجوج دەکرێتەوە (کە ئەمەش یەکێکە لە نیشانەکانی نزیك بوونەوەی کۆتایی دنیا)، ئەوانە ئەو کاتە لە هەموو کون و کەلێنێکەوە بەلێشاو پەیدا دەبن و زۆر دەبن.

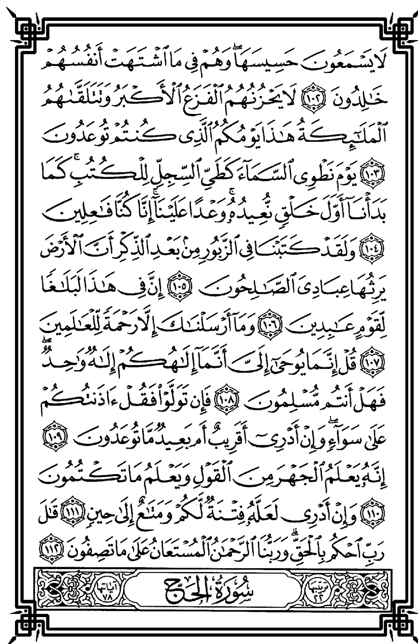
(٩٧) ئەوسا ئیتر بەڵێنی ڕاستی نزیك دەبێتەوە و دەست پێ دەکات، ئەوکات دەبینیت چاوی ئەوانەی بێباوەڕن ئەبڵەق و زەق دەبێت، ٭بێ پەروا دەڵێن هاوار بۆ ئێمە، چاك غافڵ بووین لەم ڕۆژە، لەم سەرئەنجامە، نەك هەر ئەوە! بەڵکو ئێمە هەر ستەمکار بووین. (یاخی بوین، لەسنور دەرچووبووین).

(٩٨) (پاشان پێیان دەوترێت) بێگومان ئێوە و ئەو شتانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرست سووتەمەنی دۆزەخن و سەلکە بزوتی ئاگرن، دەبێت هەر بچنە ناوی و بۆ هەمیشە تێیدابمێننەوە.

(٩٩) (هەروەها بەهاوەڵگەران دەوترێت) ئەوانەی ئێوە دەتانپەرست ئەگەر خوا بوونایە ئاوا نەدەخرانە ناو دۆزەخەوە، بێگومان هەرهەموویان (هاوەڵگەران و پەرستراوەکانیان) لە دۆزەخدا بۆ هەمیشە دەمێننەوە.

(١٠٠) ئەوانە؛ بەهەناسەی قورس و لرخەلرخ و ئاهو ناڵەوە (ژیانی سەختی تیادا دەبەنەسەر) و مژدە و هیواو قسەیەکی خۆش نابیسن. (ساتێك ناحەوێنەوە و مۆڵەتێك نادرێن).

(١٠١) بەڕاستی ئەوانەی کە هەر زوو بریارمانداوە چاکە بهێنینە ڕێیان (بەهۆی ئیمان و باوەڕو کردەوەی چاکیانەوە) ئەوانە دوورە پەرێز کراون لە دۆزەخەوە. (چونکە ئیماندار بوون).

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ
خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾ لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ
الْمَلَائِكَةُ هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ
﴿١٠٣﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ كَمَا
بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ
﴿١٠٤﴾ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ
يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾ إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا
لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ
﴿١٠٧﴾ قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ
فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنتُكُمْ
عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾
إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ
﴿١١٠﴾ وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾ قَالَ
رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾
سُورَةُ الحَجِّ

(١٠٢) قرچە قرچ و ورشە و دەنگی بڵێسەی نابیسن، (بـەڵکو ئەوان لەناو نازو نیعمەتدا) کە حەزیان لێی بوو و ئارەزوویان دەکرد بۆ هەتا هەتایی دەمێنن.

(١٠٣) (ئەو بەختەوەرانە) لێقەومانی گەورە و تەنگانەی بـێ سنووری (قیامەت) تووشی غەمباری و پەژارەیـان نـاکـات، بەڵکو فریشتەکان (بەرووی خۆشەوە پێشوازیان لێ دەکەن و) دەڵێن ئەمە ئەو رۆژەیە کەکاتی خۆی بەڵێنتان پێدەدرا (ئـێوە ئیتر رزگارتان بوو لە تەنگانە و ناخۆشی دنـیا، بـۆ هـەمیشە کەوتونەتە خۆشیەوە).

(١٠٤) رۆژێك دێت ئێمە ئاسمان دەپێچینەوە، وەکو چۆن کتێبی کراوە دادەخرێت و دەپێچرێتەوە هەروەك چـۆن لە سـەرەتاوە دروستمان کرد، وەك ئەوسای خۆی لێ دەکەینەوە (بۆ ئەوەی سەرلەنوێ بەشێوەیەکی‌تر دروستی بکەینەوە) جا ئەوە پەیمان و بەڵێنی ئێمەیە، بێگومان ئێمە ئەو کارە ئەنجام دەدەین.

(١٠٥) سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لە کتێبی زەبـووردا دوای تەورات بڕیار مانداوە کە: بەندە شـیاو و چـاکـەکـانم دەبـنە خاوەنی زەوی‌و دەبنە فەرمانڕەوالەسەری.

(١٠٦) بەڕاستی ئا لەم باسەدا مژدەو پەیامێکی ئاشکرا هەیە بۆ کەسانی خواپەرست و بەندە ملکەچەکان.

(١٠٧) (ئەی محمد ﷺ) ئێمە تۆمان رەوانە کردووە تەنها بۆ ئەوەی ببیتە رەحـمەت و بـەرەکـەت بـۆ هـەموو جیهانەکان (جیهانی ئادەمیزاد و گیاندار و رووەك و پەری و... هتد).

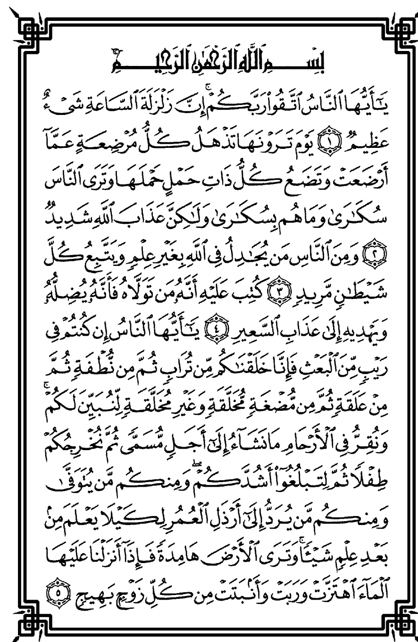
(١٠٨) (ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ) بڵێ: بەڕاستی من تەنها ئاگادار دەکرێم بەوەی کە خوای ئێوە خوایەکـی تـاك و تەنهایە، ئایا ئێوە تەسلیمی ئەم بڕیارە دەبن و موسوڵمان دەبن؟!

(١٠٩) خۆ ئەگەر پشتیان لێ‌کردو گوێیان نەگرت (بۆ گوفتارو بەرنامەی روون و ئاشکرای تۆ، ئەی محمد ﷺ ئەوە ئەوەیان) بڵێ: من پەیامی خوام بەیەکسانی بەهەمووتان گەیاندووە (هیچ شتێکم لەکەس نەشاردۆتەوە) من ئیتر نازانم ئەو هەڕەشەیەی کە لە ئێوە دەکرێت نزیکە یان دوورە (دەربارەی شکستی ئێوە، یان بـەرپا بـوونی قیامەت).

(١١٠) دڵنیاشم کە هەر ئەو زاتە خۆی دەزانێت و ئاگایە بەگوفتاری ئاشکراو هەر ئەویش دەزانێت و ئاگـادارە لەوەی کە دەیشارنەوە (لە کارو کردەوەتان).

(١١١) من نازانم لەوانەیە ئەم دواخستنی تـۆڵە و بـەڵێنی پـەروەردگارە بـۆ تـاقیکردنەوە و سـزاتـان بـێت و رابواردنێکیش بێت تا کاتێکی دیاریکراو (لە دنیای کۆتا تـەمەندا، یـاخود بـەڵکو بـەخۆدا بـچنەوە و رێـبازی دینداری بگرنە بەر).

(١١٢) (دوای گەیاندنی پەیامی خوا و گوێ پێنەدانی خوانەناسان) پێغەمبەر ﷺ ووتی: پەروەردگارا دادگەرانە لە نێوان من و ئەمانەدا داوەری بفەرموو لەسەر بنچینەی حەق و راستی، پەروەردگاریشمان بەخشندە و میهرەبانەو داوای یارمەتی لێکراوە بۆ ئەوەی سەرمان بخات بەسەر ئەو پێناسەیەی کـە ئـێوە دەیکـەن دەربـارەی خـواو پێغەمبەر و پەیامەکەی.

سورەتی (الحج)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی خەڵکینە لە پەروەردگارتان بترسن و خۆتان لە خەشمی بپارێزن چونکە بەڕاستی زەوی لەرزەی قیامەت و کاول بوونی بوونەوەر کارەساتێکی زۆر گەورەیە و ڕووداوێکی زۆر سامناکە.

(٢) لەو ڕۆژەدا کە کارەساتەکە دەبینن، هەموو شیردەرێك لە شیرە خۆرەکەی بێئاگا دەبێت و فەرامۆشی دەکات، هەموو سك پڕو دوو گیانێکش کۆرپەلەکەی دادەنێت، خەڵکی دەبینێت، وەکو سەرخۆشن، لە ڕاستیدا سەرخۆشیش نین، بەڵکو سزای خوایی زۆر سەخت و سامناکە و (سەری لێ شێواندوون).

(٣) هەندێ لەخەڵکی دەبینیت بەبێ هیچ زانستی و زانیاریەك دەربارەی (گەورەیی و دەسەڵاتی) خوای پەروەردگار موجادەلە دەکەن و باس و خواس دەکەن و شوێن هەموو شەیتانێکی یاخی و سەرکەش دەکەون.

(٤) لەسەر شەیتان بڕیاردراوە، کە: ئەوەی شوێنی بکەوێت و بەگوێی بکات، ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات و ڕێگەی بۆ خۆش دەکات تا بەرەو سزای دۆزەخ بیبات.

(٥) ئەی خەڵکینە ئەگەر ئێوە گومانتان لە زیندوو بوونەوە هەیە، ئەوە چاك بزانن کە ئێمە سەرەتا ئێوەمان لە خاك و خۆڵ دروستکردووە، لەوەودوا (نەوەکان) لە نوتفەیەك (پەیدا بوون)، پاشان نوتفەش دەبێتە خۆهەڵواسەرێك لەناو منداڵداندا، لەوەودوا دەبێتە گۆشتپارەیەکی تەواوو سەرو سیمادار، یان ناتەواو، (هەموو ئەم شتانە دەهێنینەوە یادتان) تا بۆتان ڕوون بکەینەوە کە ئێمە ئاوا ئێوەمان دروستکردووە و دووبارە دروستکردنەوەشتان لامان ئاسانە، ئەوەش بمانەوێت لە منداڵدانەکاندا جێگیری دەکەین، تا کاتێکی دیاریکراو، لەوەودوا بەساوایی و بەبچووکی دەرتاندەهێنین (لە سکی دایکتان) دوایی بۆ ئەوەی گەورە ببن و بگەنە ئەوپەڕی هێزو تواناتان (جۆرەها خۆراکی بۆ بەرهەم هێناون) جاهەتانە دەمرێنرێت بەگەنجی، هەشتانە دەگەڕێنرێتەوە بۆ تەمەنی پیریو پەککەوتەیی ئیتر هیچ شتێك نازانێت لەو شتانەی جاران دەیزانی، (بەڵگەیەکی تریش لەسەر زیندووبوونەوە ئەوەیە کە ئەی ئینسان) تۆ زەویش دەبینیت ووشك و برنگە، هەر کاتێك ئاوی بارانمان بەسەردا باراند، دادەچڵەکێت و دەلەرزێت و تۆوەکان چەکەرە دەکەن و ڕەگ و چڵ دەردەکەن و دەڕوێن، ئەوسا لە هەموو جۆرە گژوگیاو گوڵ و گوڵزارێکی جوان؛ بەجووت تیایدادەڕوێت.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ﴿٦﴾ وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ ءَاتِيَةٞ لَّا رَيۡبَ فِيهَا وَأَنَّ ٱللَّهَ يَبۡعَثُ مَن فِي ٱلۡقُبُورِ ﴿٧﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى وَلَا كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ ﴿٨﴾ ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۖ لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞۖ وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ ﴿٩﴾ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتۡ يَدَاكَ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ ﴿١٠﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَعۡبُدُ ٱللَّهَ عَلَىٰ حَرۡفٖۖ فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦۖ وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ ﴿١١﴾ يَدۡعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُۥ وَمَا لَا يَنفَعُهُۥۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ ﴿١٢﴾ يَدۡعُواْ لَمَن ضَرُّهُۥٓ أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦۚ لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ ﴿١٣﴾ إِنَّ ٱللَّهَ يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَفۡعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾ مَن كَانَ يَظُنُّ أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ فَلۡيَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ فَلۡيَنظُرۡ هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهُۥ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

(٦) (ئەم شتانەی کە باسکران) بۆ ئەوەیە کە دڵنیابن هەر خوا زاتێکی حەق و ڕاستە، بێگومان هەر ئەویش بەئاسانی مردووان زیندوو دەکاتەوە و دەسەڵاتیشی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٧) بێگومان قیامەتیش هەر بەرپا دەبێت و پێش دێت، هیچ گومانی تێدا نیە، بەڕاستی ئەو خوایە هەر هەموو ئەوانەی کە لەناو گۆڕدان زیندوویان دەکاتەوە و دەیانهێنێتە دەرەوە.

(٨) هەندێك لەخەڵکی هەن موجادەلە دەربارەی زاتی خواو سیفاتە پیرۆزەکانی دەکەن دوور لە هەموو زانست و زانیاری و بۆچوون و کتێب و سەرچاوەیەکی ڕوون و ئاشکرا.

(٩) (هەندێك لەو جۆرە کەسانە) ڕوو وەردەگێڕێت و شان هەڵدەتەکێنێت و فیز دەکات تا خۆی و خەڵکی لە ڕێبازی خوا وێڵ بکات، ئەو جۆرە کەسانە هەر لە دنیادا ڕیسوایی و خەجاڵەتی و سەرشۆڕی دەیانگرێتەوە، لە ڕۆژی قیامەتیشدا سزای سوتێنەری پێ دەچێژین.

(١٠) (ئەوسا پێی دەوترێت) ئەم سەرئەنجامە دەستپێشکەری خۆتە تووشت هاتووە، بێگومان بەهیچ جۆرێك خوا ستەم لە بەندەکانی ناکات.

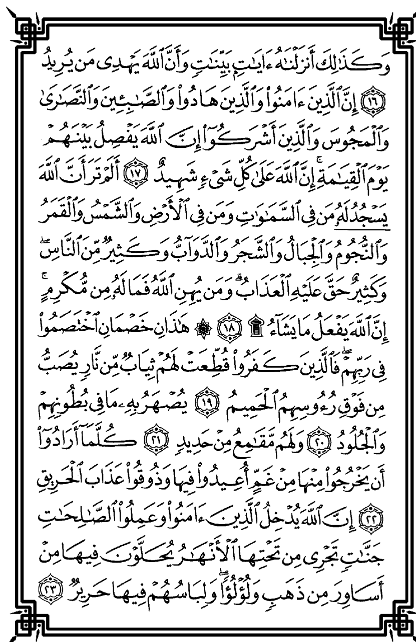
(١١) هەندێك لە خەڵکی هەیە تەنها لە یەك حاڵەتدا خواپەرستی دەکات (ئەویش ئەو حاڵەتەیە کە دنیا بەدڵی ئەو بێت)، ئەگەر تووشی خێرو خۆشی بوو دڵی پێی خۆشە، خۆ ئەگەر تووشی تاقیکردنەوەیەك هات، سواری سەری خۆی دەبێت و هەڵدەگەڕێتەوە، ئا بەو حاڵەتەی دنیا و قیامەت لە دەست خۆی دەدات و زەرەرمەندی هەردوو لایە، هەر ئەوەشە خەسارەتمەند و زەرەرمەندی ڕوون و ئاشکرا.

(١٢) (ئەو جۆرە کەسانە) هاناو هاوار لەکەسێك دەکەن لەجیاتی خوا، یاخود پەنا بۆ کەسێك دەبەن کە ناتوانێت نە زەرەرو نە قازانجی پێبگەیەنێت، ئەو حاڵەتە گومرایی و سەرلێشێواویەکی زۆر نابەجێ و دوورە. (لە حەقیقەتەوە).

(١٣) (نەفامان هاناو هاوار) لەکەسێك دەکەن کە زەرەری زیاتر و نزیکترە لە قازانجی، ئای کە چەندە یارو یاوەر و هاودەمێکی ناڕەسەن و خراپیان هەیە. (لەدنیادا، لەقیامەتیشدا دەبنە هۆی عاقبەت شەڕی).

(١٤) بەڕاستی خوا ئەو کەسانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە دەخاتە باخەکانی بەهەشتەوە، چەندەها ڕووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات، بێگومان خوای گەورە هەرشتێکی بوێت ئەنجامی دەدات. (بۆ خێرو خۆشیو کامەرانی ئەو بەختەوەرانە).

(١٥) ئەو کەسەی وادەزانێت کە خوا هەرگیز سەری ناخات و پشتیوانی لێناکات، نە لەدنیادا؛ نەلە قیامەتدا، دەبا پەتێك بە بەرزیەوە هەڵبواسێت (ملی خۆی پیادا بکات) ئینجا بیبڕێت و خۆی بخنکێنێت ئەوسا با تەماشا بکات، ئایا ئەو پیلان و فێڵ و نەخشەیەی، ڕق و کینە و داخو خەفەتی لا دەبات؟!

(١٦) ئا بەو شێوەیە قورئانمان دابەزاندووە، کە ئایەتەکانی هەمووی روون و ئاشکران، بەڕاستی خوا هەر کەسێکی بوێت (شایستە بێت، بەم قورئانە) هیدایەتی دەدات.

(١٧) بەڕاستی ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە و ئەوانەش کە بوونەتە جوو، لەگەڵ صابئەکانداکە فریشتە پەرست؛ یان ئەستێرە پەرستن و گاورەکان و ئاگرپەرستەکان و ئەوانەی کە هاوەڵیان (بۆ خوا) بڕیارداوە، بێگومان خوای گەورە لە رۆژی قیامەتدا جیایان دەکاتەوە لەیەکترو بڕیاری خۆی دەدات لەسەریان، بەڕاستی خوا شایەتە بەسەر هەموو شتێکەوە. (حسابێکی ورد بۆ هەمو لایەکیان دەکات).

(١٨) ئایا نەتبینیوە و نەتبیستووە کە بەڕاستی هەرکەس و هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەویدا سوژدە بۆ خوا دەبەن، هەروەها خۆرو مانگ و ئەستێرە و چیاکان و درەخت و ماڵات و زۆرێك لەخەڵکی، زۆرێکیش خۆی شایستەی سزاو تۆڵەکردووە، جا ئەوەی خوا قەدرو رێزی بشکێنێت و ریسوای بکات ئەوە هیچ رێز لێنەرێکی نی یە، بەڕاستی خوا ئەوەی بیەوێت دەیکات. (لە چوارچێوەی دادپەروەری رەهادا).

(١٩) ئەمانە دوودەستەی دژبەیەکن (ئیمانداارن و بێباوەڕان) کردیانە کێشە لەبارەی پەروەردگاریانەوە (لە زات و سیفات و قەزاو قەدەری و.. هتد): جا ئەوانەیان کە بێباوەڕ بوون پارچە پۆشاك لە ئاگر بۆیان ئامادەکراوە ئاوی زۆر لەکوڵیش لەسەرویانەوە دەکرێت بەسەریاندا (لە دەرئەنجامی سەر سەختی و سەرکەشییاندا).

(٢٠) ئەو ئاوە لەکوڵە هەرچی لەناو سکیاندا هەیە بەپێستەکانەوە دەیتوێنێتەوە.

(٢١) گورزیش لە ئاسن (بۆ پیاماڵین و لێدانیان) ئامادەکراوە.

(٢٢) هەر کە هەوڵ بدەن و بیانەوێت خۆیان رزگار بکەن و لەو سزایە هەڵبێن (بەقامچی و تێهەڵدان) دەگێردرێنەوە ناوی و پێیان دەوترێت: بچێژن سزای سووتان و ئاگر.

(٢٣) بەڕاستی خوا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە دەخاتە ناو باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها رووبار بەژێر درەختەکانیدا و بەبەردەم کۆشکەکانیدا جاری و رەوانە، دەستیان دەڕازێنرێتەوە بەبازنی ئاڵتون و مرواری (لەشێوەی سەعاتی دەست و هەر جۆرێکدا کە حەزی لێ بکەن)، پۆشاکیشیان لەو بەهەشتەدا ئاوریشمی جوان و نایاب و هەمەڕەنگە.

وَهُدُوٓاْ إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ وَهُدُوٓاْ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡحَمِيدِ ﴿٢٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ ٱلَّذِي جَعَلۡنَٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً ٱلۡعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلۡبَادِۚ وَمَن يُرِدۡ فِيهِ بِإِلۡحَادِۭ بِظُلۡمٖ نُّذِقۡهُ مِنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿٢٥﴾ وَإِذۡ بَوَّأۡنَا لِإِبۡرَٰهِيمَ مَكَانَ ٱلۡبَيۡتِ أَن لَّا تُشۡرِكۡ بِي شَيۡـٔٗا وَطَهِّرۡ بَيۡتِيَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلۡقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ﴿٢٦﴾ وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلۡحَجِّ يَأۡتُوكَ رِجَالٗا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٖ يَأۡتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٖ ﴿٢٧﴾ لِّيَشۡهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمۡ وَيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡلُومَٰتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۖ فَكُلُواْ مِنۡهَا وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡبَآئِسَ ٱلۡفَقِيرَ ﴿٢٨﴾ ثُمَّ لۡيَقۡضُواْ تَفَثَهُمۡ وَلۡيُوفُواْ نُذُورَهُمۡ وَلۡيَطَّوَّفُواْ بِٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ ﴿٢٩﴾ ذَٰلِكَ وَمَن يُعَظِّمۡ حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥ عِندَ رَبِّهِۦۗ وَأُحِلَّتۡ لَكُمُ ٱلۡأَنۡعَٰمُ إِلَّا مَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡۖ فَٱجۡتَنِبُواْ ٱلرِّجۡسَ مِنَ ٱلۡأَوۡثَٰنِ وَٱجۡتَنِبُواْ قَوۡلَ ٱلزُّورِ ﴿٣٠﴾

(٢٤) ئه‌و به‌خته‌وه‌رانه ڕێنموویی كراون بۆ گوفتاری جوان و په‌سه‌ند، هه‌روه‌ها ڕێنموویی كراون بۆ ڕێبازی ئه‌و په‌روه‌ردگاره‌ی كه شایسته‌ی شوكرو سوپاسه.

(٢٥) بێگومان ئه‌وانه‌ی كه بێباوه‌ڕن و دژایه‌تی ڕێبازی خوا به‌جۆره‌ها شێوه ده‌كه‌ن و نایه‌ڵن خه‌ڵكی ڕووبكاته مزگه‌وتی حه‌رام كه بڕیارمانداوه بۆ هه‌موو خه‌ڵكی بێت، چوونیه‌كیشه بۆ ئه‌وانه‌ی كه له‌وێ ده‌ژین، یان ئه‌وانه‌ی له شوێنانی تره‌وه بۆی ده‌چن، جا ئه‌وه‌ی بیه‌وێت به‌هۆی یاخی بوون و لادانه‌وه سته‌م بكات، ئه‌وه سزایه‌كی به ئازاری پێ ده‌چێژین.

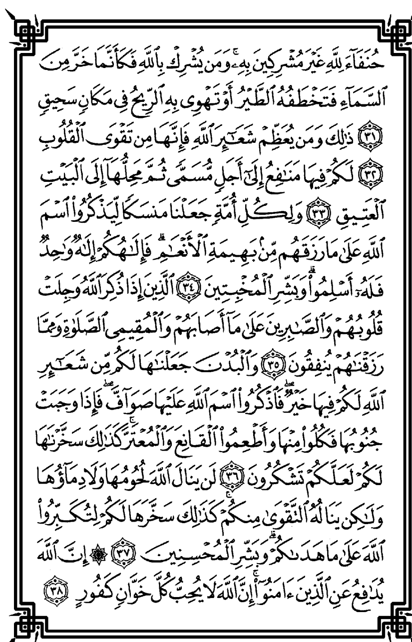
(٢٦) (ئه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ به‌یاد بێنه) كاتێك شوێنی كه‌عبه‌مان دیاری كرد بۆ ئیبراهیم (دوای ته‌واوبوونی، فه‌رمانمان پێدا) كه هیچ جۆره هاوه‌ڵێكم بۆ بڕیار نه‌ده‌یت و (بیكه به بنكه‌ی یه‌كخواناسی) و ماڵی من پاك بكه‌ره‌وه بۆ ئه‌وانه‌ی ته‌وافی ده‌كه‌ن و به‌ده‌وریدا ده‌سوڕێنه‌وه، یاخود به پێوه خواپه‌رستی ده‌كه‌ن، یان له كرنووش و سوژده بردندان.

(٢٧) ده‌ی، بانگی خه‌ڵكی بكه و جاڕ بده له ناویاندا با بێن بۆ حه‌ج، ئه‌وانیش به‌پیاده دێن به‌ده‌م بانگه‌وازه‌كه‌ته‌وه، یان به‌سواری (ئه‌و وشترانه‌ی كه دووری ماوه‌كه) لاوازی كردوون و له هه‌موو ڕێگه‌یه‌كی دووره‌وه هه‌ر دێن...

(٢٨) بۆ ئه‌وه‌ی سوود و كه‌ڵكی ماددی و مه‌عنه‌وی به‌ده‌ست بهێنن و ببینن و یادی خواش بكه‌ن و ناوی پیرۆزی به‌رده‌وام له‌سه‌ر زاریان بێت له ڕۆژانێكی دیاریكراودا (كه ڕۆژانی عه‌ره‌فه و جه‌ژنی قوربانه، سروودی (لبيك اللهم لبيک، لبيك لا شريک لک لبيك، ان الحمد و النعمة لک و الملك، لا شريك لك) له حه‌جدا (الله اكبر، الله اكبر، لا اله الآ الله و الله اكبر، الله اكبر ولله الحمد) له ڕۆژانی جه‌ژندا، فه‌رامۆش نه‌كه‌ن، هه‌روه‌ها ناوی خوا (بسم الله) بكه‌ن له‌كاتی سه‌ربڕینی ئه‌و ماڵاتانه‌دا كه پێمان به‌خشیوون، ئه‌وسا له گۆشته‌كه‌ی بخۆن و به‌شی هه‌ژارو نه‌دارانیشی لێ بده‌ن.

(٢٩) له‌وه‌ودوا با چڵك و ئاره‌ق و موو و نینۆك له خۆیان دوور بخه‌نه‌وه (ئیحرام بشكێنن)، هه‌روه‌ها وه‌فا بكه‌ن به نه‌زره‌كانیان و جێبه‌جێی بكه‌ن و به‌ده‌وری ماڵی دێرین و به‌نرخی خوا (كه‌عبه) دا، با (طواف) بكه‌ن.

(٣٠) (حه‌ج ئه‌وه‌بوو كه باسكرا) جا ئه‌وه‌ی كه سنووره‌كانی خوا بپارێزێت و به‌گه‌وره دایانبنێت و ڕێزی لێ بگرێت، بێگومان ئه‌وه چاكتره لای په‌روه‌ردگاری (بێ پاداشت نیه)... گۆشتی مه‌ڕوبزن و گاو وشتر بۆتان حه‌ڵاڵه جگه له‌وانه‌ی كه به‌سه‌رتاندا ده‌خوێنرێته‌وه و قه‌ده‌غه‌كراوه (كه له سووره‌تی المائدة دا باسكرا)، جا له‌به‌ر ئه‌وه خۆتان له په‌رستنی بته ناپوخت و بێ نرخه‌كان بپارێزن، هه‌روه‌ها له‌گوفتاری درۆو قسه‌ی هه‌ڵبه‌ستراو خۆتان دووربگرن.

(٣١) هەوڵ بدەن هەمیشە شوێن راستی بکەون و ملکەچ بن بۆ حەق لەبەر خاتری زاتی خوا، نەکەن هیچ شەریك و هاوەڵێکی بۆ بریار بدەن، جا ئەوەی هاوەڵ و شەریك بۆ خوا بریار بدات، وەکو ئەوە وایە لە ئاسمانەوە بەر ببێتەوە و باڵندە پەلاماری بدات و (پارچە پارچەی بکات) یاخود رەشەبایەکی بەهێز بیفرێنێت و بیبات بۆشوێنێکی دوور و قوڵ.

(٣٢) بەو شێوەیەی کە حەج باسکرا پێویستە ئەنجام بدرێت جا ئەوەی رێز دادەنێت بۆدروشم و بەرنامەکانی خوا، ئەوە نیشانەی پارێزکاری و لە خواترسانی دڵەکانە.

(٣٣) بۆتان هەیە چەندەها سوود وەرگرن لەو ماڵاتەی دانراوە بۆ قوربانی (شیرەکەی، بۆ سواری)، تا کاتی دیاریکراو (کە رۆژانی جەژنی قوربانە لەوەودوا شوێنی سەربرینیان بەرەو ماڵە دێرینەکەی خوای گەورەیە.

(٣٤) بۆ هەر ئوممەتێك (لەئوممەتانی پێشوو) رێ و شوێن و بەرنامەیەکمان بۆ داناون (بۆ خواپەرستی و قوربانی) تا ناوی خوا بەرن لەکاتی سەربرینی ماڵاتەکاندا، خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنهایە، هەمووتان تەسلیم و ملکەچی ئەوبن، مژدەش بدە بەبەندە ملکەچ و فەرمانبەردارو دڵ ئاوەدانەکان...

(٣٥) ئەوانەی کاتێك ناوی خوا برا (یا باسی دەسەڵات و رەحمەت و زات و سیفاتی کرا) دڵەکانیان دادەچڵەکێت و تەزووی پیادا دێت، ئەوانەی خۆگرو ئارامگرن لە بەرامبەر ئەو ناخۆشیانەوە کە تووشیان دەبێت، ئەوانەی کە نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن و لەو رزق و رۆزیەی کە پێمان بەخشیوون دەبەخشن.

(٣٦) ئێمە سەربرینی قوربانییە دابەستەکانمان بریارداوە کە هەندێك بن لەسروتو دروشمەکانی خوا (کە لەکاتی حەج و جەژنی قورباندا ئەنجام دەدرێت) بێگومان خێرو بێری زۆری تێدایە بۆتان (بازاری کرین و فرۆشتن دە جوڵێنێت و هەژاران تێر دەبن لە گۆشت، پاداشتی زۆری قیامەتیش مسۆگەر دەکرێت... هتد) دە ناوی خوا ببەن لەکاتی سەربرینیدا کاتێك ئامادە کراون و ریزکراون بۆ سەربرین (بڵێن بسم الله.. الله اکبر)، جاکاتێك کە سەربران و گیانیان تیادا نەماو پاك کران و پارچە پارچە کران لێیان بخۆن و بەشی هەژاران و سواڵکەرانی لێ بدەن، ئا بەو شێوەیە ئێمە ماڵاتمان بۆ ئێوە رامهێناوە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن. (لەسەر نیعمەتەکانی).

(٣٧) دڵنیابن هەرگیز گۆشتەکەی و خوێنەکەی بەخوا ناگات، بەڵکو تەقواو پارێزکاری ئێوە بەو دەگات و (حسابی بۆ دەکات)، ئا بەو شێوەیە دەبینن بەچاوی خۆتان ماڵاتی بۆ ئێوە رام هێناوە، تا لەکاتی سەر برینیدا، الله اکبر بڵێن و قەدری پەروەردگاری گەورە بزانن کە هیدایەتی داون و مژدەیش بدە بە چاکەکاران و خێرخوازان.

(٣٨) بێگومان خوا پشتگیری دەکات لەوانەی کە ئیمان و باوەریان هێناوە چونکە بەراستی خوا هەموو خیانەتکارو کافرو بێ باوەرێکی خۆش ناوێت. (ریسوایان دەکات لەدنیادا و تۆڵەیان لێدەسێنێت لەقیامەتدا).

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَٰتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُواْۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّآ أَن يَقُولُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُۗ وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَٰمِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَٰتٌ وَمَسَٰجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًاۗ وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾ ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِي ٱلْأَرْضِ أَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَمَرُواْ بِٱلْمَعْرُوفِ وَنَهَوْاْ عَنِ ٱلْمُنكَرِۗ وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ ﴿٤١﴾ وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ ﴿٤٢﴾ وَقَوْمُ إِبْرَٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾ وَأَصْحَٰبُ مَدْيَنَۖ وَكُذِّبَ مُوسَىٰۖ فَأَمْلَيْتُ لِلْكَٰفِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾ فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ ﴿٤٥﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُواْ فِي ٱلْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَآ أَوْ ءَاذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَاۖ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى ٱلْأَبْصَٰرُ وَلَٰكِن تَعْمَى ٱلْقُلُوبُ ٱلَّتِي فِي ٱلصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

(٣٩) مۆڵه‌ت دراوه به‌و ئیماندارانه‌ی شه‌ڕیان پێده‌گێرن، كه بجه‌نگن و به‌رهه‌ڵستی بكه‌ن چونكه به‌ڕاستی سته‌م لێكراون، بێگومان خوا ده‌سه‌ڵاتی هه‌یه كه سه‌ریان بخات و سه‌ركه‌وتنیان پێببه‌خشێت...

(٤٠) ئه‌وانه‌ی كه به‌ناحه‌ق له وڵاتیان ده‌ربه‌ده‌ر كران (ته‌نها تاوانیان ئه‌وه‌بوو) كه ده‌یانوت: په‌روه‌ردگارمان (الله) یه، خۆ ئه‌گه‌ر خوا خه‌ڵكی نه‌دا به‌یه‌كداو حه‌ق دژی به‌تاڵ نه‌وه‌ستێت، هه‌رچی شوێنی خواپه‌رستی جووله‌كه و گاور هه‌یه له خه‌ڵوه‌تگه و كڵێساو كه‌نیسه، هه‌روه‌ها مزگه‌وتانیش كه‌ناوی خوای زۆر تێدا ده‌برێت، هه‌مووی كاول ده‌كرێت، سوێند بێت خوا ئه‌و كه‌سه سه‌رده‌خات كه پشتگیری ئاین و به‌رنامه‌كه‌ی ده‌كات و هه‌وڵی سه‌رخستنی ده‌دات، به‌ڕاستی خوا ته‌واو به‌هێز و باڵاده‌سته.

(٤١) ئه‌وانه‌ی كه ئه‌گه‌ر پایه‌دارمان كردن له زه‌ویدا نوێژ و دروشمه‌كانی به‌چاكی راده‌گرن، زه‌كاتیش به‌ته‌واوی ده‌ده‌ن، فه‌رمان به‌چاكه ده‌كه‌ن، قه‌ده‌غه له خراپه ده‌كه‌ن، سه‌رئه‌نجامی هه‌موو كارێكیش هه‌ر بۆ لای خوا ده‌گه‌ڕێته‌وه.

(٤٢) ئه‌گه‌ر خوانه‌ناسان بروا به تۆ ناكه‌ن و به‌درۆت ده‌زانن، ئه‌وه دڵنیابه كه پێش ئه‌وان هۆزی نوح و عاد و ثه‌موود پێغه‌مبه‌ره‌كانی خۆیان به‌درۆ زانیوه‌و بروایان پێ‌نه‌كردوون.

(٤٣) هۆزی ئیبراهیم و هۆزی لوط یش (بروایان به پێغه‌مبه‌رانی خۆیان نه‌كردووه).

(٤٤) هه‌روه‌ها دانیشتوانی مه‌دیه‌ن (بروایان به‌شوعه‌یب نه‌كرد)، موساش بروای پێنه‌كراو به‌درۆ زانرا، منیش مۆڵه‌تی كافرانمدا (تا ماوه‌یه‌ك) له‌وه‌ودوا هه‌مویانم گرت، ئیتر روون و ئاشكرایه كه تۆڵه‌و خه‌شم و قینم چۆن بوو.

(٤٥) چه‌نده‌ها شارو شارۆچكه‌مان له‌ناوبرد له كاتێكدا دانیشتوانی سته‌مكار بوون، (ئه‌وه‌ته ده‌بینیت) خانووبه‌ره‌كانیان به‌سه‌ریه‌كدا ته‌پیووه، بیری ئاوی له‌كار خراو، كۆشك و ته‌لاری به‌رزو بڵندی زۆریشمان به‌چۆڵی هێشته‌وه و بێ‌خاوه‌ن ماوه‌ته‌وه (كه به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر خه‌شم و قینی خوا له بێباوه‌ڕو سته‌مكاران).

(٤٦) ئایا ئه‌وانه به‌سه‌ر زه‌ویدا نه‌ڕۆیشتوون به‌دڵ و ده‌روونێكی هوشیاره‌وه تا بیرێك بكه‌نه‌وه... (كوان: خه‌ڵكانی رابوردوو؟ ئه‌و شارانه بۆ كاولكران؟ كێ ئێمه‌ی دروست كردووه؟ ئامانج له ژیان چیه؟؟) یان ئه‌وانه خاوه‌نی گوێ و ده‌زگای بیستن نه‌بوون تا به‌سه‌رهاته‌كانیان ببستن و لێكی بده‌نه‌وه، جا وه‌نه‌بێت چاوان كوێر بوو‌بێت، به‌ڵكو ئه‌و دڵانه كوێر ده‌بن كه وان له سینه‌كاندا (چونكه هه‌ر رواڵه‌ت ده‌بینن و ناوه‌ڕۆك لێك ناده‌نه‌وه).

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾ وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾ لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

(٤٧) خوانه‌ناسان په‌له‌ت لێده‌که‌ن که ئه‌و سزا (سه‌خته‌ی بۆیان باس ده‌کرێت) زوو یه‌خه‌یان پێ بگرێت، بێگومان هه‌رگیز خوا له به‌ڵێنی خۆی لانادات (له‌سه‌ر داخوازی نه‌فامان پاش و پێشی ناخات، چونکه کات و زه‌مان بایه‌خی نیه لای خوا) به‌ڕاستی ڕۆژێك له‌لای ئه‌و په‌روه‌ردگاره‌ت وه‌کو هه‌زار ساڵ وایه له‌وه‌ی که ده‌یژمێرن.

(٤٨) چه‌نده‌ها شارو شارۆچکه هه‌بوون که من مۆڵه‌تمداون له‌کاتێکدا دانیشتوانی سته‌مکاریش بوون، دوای ماوه‌یه‌ك له‌ناوم بردوون، سه‌رئه‌نجام و گه‌ڕانه‌وه‌ش هه‌ر بۆ لای منه.

(٤٩) پێیان بڵێ: ئه‌ی خه‌ڵکینه من ته‌نها ترسێنه‌رو بێدار خه‌روه‌یه‌کی ئاشکرام بۆتان.

(٥٠) جا ئه‌وانه‌ی ئیمان و باوه‌ڕیان هێناوه و کارو کرده‌وه چاکه‌کانیان ئه‌نجامداوه لێخۆش بوون و ڕۆزی به‌نرخ و فراوان بۆیان ئاماده‌یه.

(٥١) ئه‌و که‌سانه‌ش هه‌وڵ ده‌ده‌ن به‌ربه‌ست دابنێن له‌به‌رده‌م ئایه‌ت و فه‌رمانه‌کانی ئێمه‌دا له‌کاتێکدا ده‌سته‌وسانیشن، ئه‌وانه (له‌ئاینده‌دا) نیشته‌جێی ناو دۆزه‌خن.

(٥٢) (ئه‌ی محمد ﷺ) پێش تۆ هیچ پێغه‌مبه‌رێکی په‌یامدار و بێ په‌یامان ڕه‌وانه نه‌کردووه ئاواتی نه‌خواستبێت به‌باوه‌ڕ هێنانی قه‌ومه‌که‌ی، به‌ڵام کاتێك ئاواتی خواستووه شه‌یتان ئه‌وه‌ی به‌فرسه‌تزانیووه، شتی نابه‌جێی تێکه‌ڵ به‌ئاواته‌که‌ی کردووه، ئینجا خوایش فریای که‌وتووه و ئه‌وه‌ی شه‌یتان فرێی داوه‌ته ناو ئاواته‌که‌یه‌وه، سریویه‌تیه‌وه، له‌وه‌ودوا خوای گه‌وره ئایه‌ت و به‌رنامه‌که‌ی خۆی چه‌سپا و دامه‌زراو کردووه، خوا خۆی زاناو دانایه.

(٥٣) (خوای گه‌وره بۆیه ئه‌و ده‌سه‌ڵاته‌ی داوه به‌شه‌یتان) تا ئه‌و (خه‌ته‌ره و خه‌یاڵ و وه‌سوه‌سه‌یه‌ی) شه‌یتان فرێی ده‌داته نێو ئاواتی پێغه‌مبه‌رانه‌وه ببێته هۆی سزاو تاقیکردنه‌وه بۆ ئه‌وانه‌ی له دڵ و ده‌روونیاندا نه‌خۆشی دووڕوویی و ناپاکی هه‌یه و بۆ ئه‌وانه‌ش که به‌رامبه‌ر ئایینی خوا دڵ ڕه‌قن، به‌ڕاستی سته‌مکاران له دژایه‌تی و شه‌ڕه‌نگێزیه‌کی قووڵ و بێ بندا ڕۆچوون.

(٥٤) بۆ ئه‌وه‌ش ئه‌وانه‌ی زانست و زانیاریان پێ به‌خشراوه دلنیابن و بزانن که ئه‌م قورئانه حه‌قیقه‌ت و ڕاسته و له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاری تۆوه (ئه‌ی محمد ﷺ) ڕه‌وانه کراوه، ئینجا بروای پته‌وی پێ ده‌هێنن و دڵه‌کانیشیان ملکه‌چ ده‌بێت بۆ خوا، بێگومان خوا هیدایه‌تده‌ری ئه‌وانه‌یه که باوه‌ڕیان هێناوه بۆ ڕێگه و ڕێبازی ڕاست و دروست.

(٥٥) به‌رده‌وام ئه‌وانه‌ی که بێ باوه‌ڕن ده‌رباره‌ی قورئان له شك و گوماندان، هه‌تاکوتوپڕ قیامه‌ت به‌رپا ده‌بێت، یاخود تا ئه‌و کاته‌ی که سزاو ئازار له ڕۆژێکی بێ خێردا یه‌خه‌یان پێده‌گرێت.

ٱلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٥٦﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٧﴾ وَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوٓا۟ أَوْ مَاتُوا۟ لَيَرْزُقَنَّهُمُ ٱللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ﴿٥٨﴾ لَيُدْخِلَنَّهُم مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُۥ ۗ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾ ۞ ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِۦ ثُمَّ بُغِىَ عَلَيْهِ لَيَنصُرَنَّهُ ٱللَّهُ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِى ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ هُوَ ٱلْبَٰطِلُ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَتُصْبِحُ ٱلْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَهُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

(٥٦) ئەو ڕۆژە پاشایەتی و دەسەڵات تەنها بە دەست خوایە، هەر خۆی داوەری لە نێوان ئەو خەڵکەدا دەکات، جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە لە چەندەها بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتدان.

(٥٧) ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون و ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانیووە، ئا ئەوانە بەهۆی بیروباوەڕی ناپەسەندیانەوە سزای پڕ لە خەجاڵەتی و ریسواکەریان بۆ ئامادەیە.

(٥٨) ئەوانەش کە لەبەر ڕەزامەندی خواو لە پێناوی سەرخستنی ڕێبازەکەی ئەودا کۆچیان کرد لەوەودوا کوژران و شەهیدکران یاخود مردن، سوێند بێت خوا لە رزق و ڕۆزی چاك بەهرەوەریان دەکات، بەڕاستی خوا هەر خۆی چاکترین رزق و ڕۆزی بەخشە.

(٥٩) سوێند بێت خوای گەورە ئەو جۆرە کەسانە دەخاتە شوێنێکەوە کە زۆرپێی رازی و خۆشنوود دەبن، بەڕاستی خوا زانایە (بەهەوڵ و کۆشش و نیەت و چاکەیان) و خۆگرە (زۆر پەلە ناکات لە تۆڵەسەندندا).

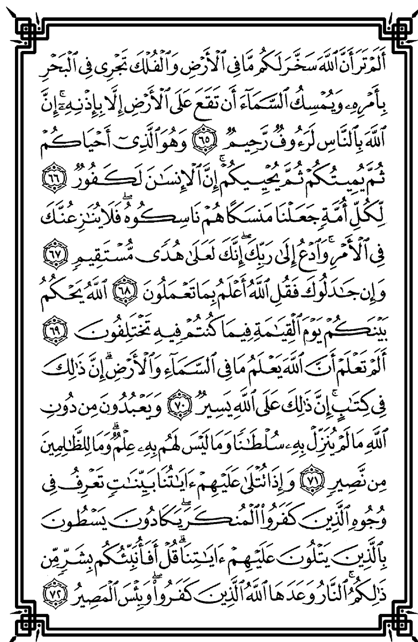
(٦٠) ئەمەش بڕیادادەی خوایە، هەر کەسێك تۆڵە بسێنێت لە ستەمکار بەئەندازەی ئەوەی کە ستەمی لێکراوە، لەوەوەدوا دەستدرێژیی بکرێتەوە سەرو ستەمی لێ بکرێت، ئەوە بێگومان خوا سەری دەخات بەسەر ئەو ستەمکارەدا، بەڕاستی خوا زۆر چاوپۆشی دەکات و لێخۆش بووە (لەو کەسانەی واز لە ستەم دەهێنن، یاخود توانای تۆڵەسەندنیان هەیە و چاوپۆشی دەکەن).

(٦١) ئەو پشتگیریە بەهۆی ئەوەوەیە کە بەڕاستی خوای گەورە زاتێکە (ئەوەندە بەتوانایە) شەو تێهەڵکێشی ڕۆژ دەکات و ڕۆژ تێهەڵکێشی شەو دەکات، بەڕاستی خوا بیسەرو بینایە (بەهەڵسوکەوت و قسەو گوفتاری بەندەکانی).

(٦٢) ئەو بیستن و بینینەش بۆ ئەوەیە چونکە بەڕاستی هەر خوا خۆی حەق و ڕاستە، ئەوانەش کە ئەوان هاناو هاواری بۆ دەبەن لە جیاتی ئەو هەر ئەوە خۆی بەتاڵ و ناحەقیە، بێگومان ئەو خوایە بڵندو بەرزو مەزن و گەورەیە.

(٦٣) ئایا نەتبینیووە کە بەڕاستی خوا باران لە ئاسمانەوە دەبارێنێت و زەوی پێ سەوز دەکات بەڕاستی خوا وردبین و بەسۆزو دلۆڤان و ئاگایە. (بەرانبەر هەمو دروستکراوانی).

(٦٤)هەرچی لە ئاسمانەکاندایە و هەرچی لە زەویدا هەیە هەمووی ئەو زاتە خاوەنیانە، بەڕاستی هەر خوا خۆی دەوڵەمەند و بێ نیازە و هەر خۆیشی شایستەی سوپاس و ستایشە. (لە هەمو کاتێکدا).

(٦٥) ئایا بەچاوی خۆت نەتبینیوە چۆن خوای گەورە هەرچی لە زەویدا هەیە بۆ ئێوەی رام هێناوە، هەروەها کەشتیەکانیش کە لە دەریاکاندا دەڕوات بەفەرمانی ئەو زاتە، هاتوچۆ دەکات، ئاسمانیشی ڕاگیر کردووە لەوەی کە بکەوێت بەسەر زەویدا مەگەر بەویست و فەرمانی خۆی، بەڕاستی خوا بۆ خەڵکی زۆر بەسۆزو میهرەبان و لێخۆشبوو بەخشندەیە.

(٦٦) هەر ئەو زاتە ژیانی پێبەخشیوون، لەوەودوا ئەو دەتانمرێنێت، پاشان زیندووتان دەکاتەوە، (لەگەڵ ئەم هەموو شتانەدا) زۆربەی خەڵکی سپڵەو بەدنمەکە.

(٦٧) بۆهەر میللەتێك بەرنامە و پرۆگرامێکمان دیاری کردووە پەیرەوی دەکەن و لەسەری دەڕۆن (بەگوێرەی کات و شوێن و بارودۆخیان، ئەم بەرنامەیەشمان ناردووە بۆ هەتا هەتایی) کەواتە خەڵکی با نەیکەنە کێشە و ئاژاوە لەسەری، ئەی محمد ﷺ بەردەوام بانگەوازی خەڵکی بکە بۆ لای پەروەردگارت چونکە بەڕاستی تۆ لەسەر رێگە و رێباز و هیدایەتێکی راست و دروستیت.

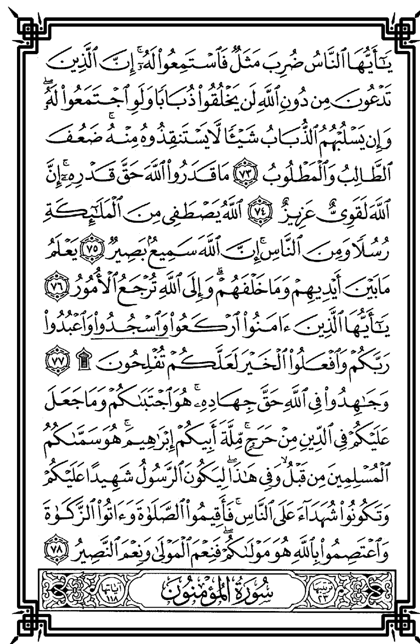
(٦٨) خۆ ئەگەر موجادەلەت لەگەڵدا بکەن (ئەوە تۆ موجادەلە مەکە بەڵکو) بڵێ: خوا خۆی چاك زانایە بەو کارو کرەوانەی کە ئەنجامی دەدەن. (هیچ شتێکتان لەو زاتە ون نابێت).

(٦٩) هەر خوا خۆی لە رۆژی قیامەتدا داوەری دەکات لە نێوانتاندا لەسەر ئەو شتانەی کە ئێوە کێشە و جیاوازیتان لەسەر دەکرد (لەوێ راستیەکان بەتەواوی دەردەکەوێت).

(٧٠) (ئەی هۆشمەند) مەگەر نەتزانیووە کە بەڕاستی خوا ئاگاو زانایە بەهەرچی لەئاسمان و زەویدا هەیە و هەموو ئەو شتانەی (کە دەیکەن) لەکتێب و دۆسیەی (لوح المحفوظ) دا تۆمارکراوە، بەڕاستی ئەوکارە بۆ خوا زۆر ئاسانە.

(٧١) (مو شریك و هاوەڵگەران) لە جیاتی خواپەرستی شتێك دەپەرستن کە خوا هیچ بەڵگەیەکی رەوانە نەکردووە لەسەری (کە رەوایە بیپەرستن) و خۆیشیان هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نیە، ستەمکارانیش هیچ جۆرە پشتیوانێکیان نیە (تا لە قیامەتدا فریایان بکەوێت).

(٧٢) کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمە بەڕوونی و ئاشکرایی بەسەریاندا دەخوێنرێتەوە، لە رووخساری ئەوانەدا کە بێباوەڕن بێزاری و تاڵی و گرژی بەدی دەکەیت، بەجۆرێك خەریکە هێرش بەرنە سەر ئەوانەی کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێننەوە، پێیان بڵێ: ئایا هەواڵتان بدەمێ بە خراپتر لەو کینەو بوغزەتان؟! ئەویش ئاگری دۆزەخە!! کە خوای گەورە بەڵێنی داوە بەوانەی کە باوەڕیان پێی نیە، ئای کە سەرەنجام و چارەنووسێکی خراپو نالەبارە.

(٧٣) ئەی خەڵکینە: نموونەیەك هێنراوەتەوە چاك گوێی بۆ بگرن؛ بەڕاستی ئەوانەی کە هاناو هاواریان لێدەکەن لەجیاتی خوا، هەرگیز ناتوانن تاکە مێشێك دروست بکەن، هەرچەندە بۆ ئەو کارە کۆبنەوە و (یارمەتی یەکتریش بدەن) خۆ ئەگەر مێشە کە شتێکیان لێ بفرێنێت، ناتوانن لێی بسەننەوە، داواکارو داوالێکراو هەردووکیان لاواز و بێ دەسەڵاتن.

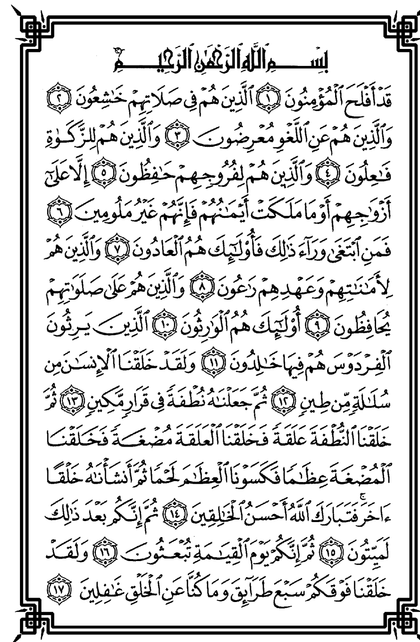
(٧٤) ئەوانە (وەکو پێویست) قەدری خوایان بەچاکی نەزانی، ڕێزی پەروەردگاریان بەتەواوی نەگرت، لەکاتێکدا بەڕاستی خوا زۆر بەهێزو بە توانا و باڵادەستە.

(٧٥) هەر خوا بەویستی خۆی لە فریشتەکان و لەخەڵکیش فرستادە هەڵدەبژێرێت، بەڕاستی خوا بیسەرو بینایە (چاك دەزانێت کێ هەڵدەبژێرێت بۆ گەیاندنی پەیامەکەی).

(٧٦) خوا ئاگایە بەوەی کە لە پێشیانەوە رووی داوەو بەوەش کە لە ئایندە و داهاتوودا روو دەدات، هەموو کارو هەموو شتێك بۆ لای خوا دەبرێتەوە.

(٧٧) ئەی ئەو کەسانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە کرنووش و سوژدە بەرن و (نوێژەکانتان بەجوانی ئەنجام بدەن)، پەروەردگارتان بپەرستن لە هەموو بارودۆخێکدا، تا دەتوانن چاکەکاری ئەنجام بدەن بۆ ئەوەی سەرفرازو سەرکەوتووبن...

(٧٨) هەروەها بەردەوام بن لە خەبات و جیهاد و هەوڵ و کۆشش لە پێناوی خوادا بەو شێوەیەی کە شایستەیەتی، تەنها دەبێت لەبەر خاتری ئەو بێت، ئەو زاتە هەر بۆ ئەوە هەڵی بژاردوون، لە ئاین و بەرنامەکەیدا هیچ جۆرە شتێکی ناڕەواو قورس و گرانی لەسەر دانەناون (کە نەتوانن ئەنجامی بدەن، جا ئەم بەرنامەیە) رێ و شوێن و بەرنامەی ئیبراهیمی باواتانەکە پێشتر هەر خوای گەورە ناوی ناون موسڵمان و لەم قورئانەشدا بەموسڵمان ناوی بردوون، تا پێغەمبەر ببێتە شایەت بەسەرتانەوە (کە پەیامی خوای پێ راگەیاندوون)، ئێوەش (بەگەیاندنی ئەو پەیامە) ببنە شایەت بەسەر خەڵکیەوە، کەواتە نوێژەکانتان بەچاکی ئەجام بدەن و زەکاتیش (لە ماڵ و سامان و زانستی و هێزتان) دەربکەن و هەر پشت بە خوا ببەستن، چونکە هەر ئەو زاتە یارو یاوەرتانە، کەواتە دڵنیابن کە خوا چەندە یارمەتیدەرێکی چاکە و چەندە پشت و پەنایەکی بەهێزو بەنرخە.

سورەتی (المؤمنون)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) بەڕاستی ئەو بروادارانە سەرکەوتو سەرفراز بوون...

(٢) ئەوانەی کە لە نـوێژەکـانیاندا مـلکەچ و دڵ ئـارام و دڵ دامەزراون و دڵیان لای خوایە...

(٣) ئەوانەی کە لە گوفتاری بێ سوودو کرداری نابەجێ و بێ هوودە دوورە پەرێزن...

(٤) هەروەها ئەوانەی کە زەکاتی ماڵیان دەردەکەن، یاخود دڵو دەرونی خۆیان خاوێن دەکەن...

(٥) ئەوانەی کە پارێزەری داوێنی خۆیانن....

(٦) جگە لەگەڵ هاوسەران و کەنیزە کەکانیاندا نەبێت، کە ئەوە جێگەی لۆمە و سەرزەنشت نـیە، (لە بـارودۆخی نـائاساییدا بەهۆی جەنگەوە ئافرەتانی موسڵمان دەستدرێژییان دەکـرێتە سەر، دوور نیە ئافرەتانی دوژمن نەکەوێتە دەست ئیمانداران، ئەوکاتە تەنها یـەکـ کـەس دەبـێتە هـاوسەری و، بـەڕێزەوە ڕەفتاری لەگەڵ دەکات).

(٧) جا ئەوەی جگە لەو سنوورە دیاری کراوە، ڕێگە و ڕێبازیتر بگرێتەبەر، ئەو جۆرە کەسانە بە یـاخی و لە سنوور دەرچوو دەژمێردرێن.

(٨) هەروەها ئەوانەی کە چاودێری ئەمانەت و پەیمانەکانیان دەکەن (خیانەت و فێڵ ناکەن).

(٩) ئەوانەی کە پابەندی نوێژەکانن و لەکاتی خۆیدا بەرێکو پێکی ئەنجامی دەدەن و دەیپارێزن.

(١٠) ئا ئەوانە میراتگران و خاوەنانی بەهەشتن.

(١١) ئەوانە دەبنە خاوەنی بەهەشتی فیردەوس (کە بەرزترین و بەنرخـترین بـەهەشتە) و بـۆ هـەمیشە ژیـانی نەبراوەی تیادا دەبەنە سەر (لەوپەری لاوێتی و تەندروستی و ئاسوودەییدا).

(١٢) سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیزادمان لە ئاوێتەیەکی پێکهاتوو لە قوڕ بەدیهێناوە.

(١٣) لەوەودوا لە جێگەیەکی پارێزراو و لەباردا (کە مندااڵدانی دایکە) لە شێوەی نوتفەیەکی زۆر بچووکدا دامان مەزراندووە.

(١٤) لەوەودوا نوتفەکەمان کردووە بەخۆهەڵواسەرێك (سەرەمێکوتەیەك) پاشان خۆهەڵواسەرەکەمان کردووە بە گۆشتپارە یەك، ئینجا (شێوازی) گۆشتپارەکەمان بەپەیکەری ئێسك گۆڕیوە و بەگۆشت پەیکەری ئێسکەکەمان داپۆشیوە، ئەوسا لە شێوەیەکی تردا دەرمان هێناوە (کە شێوەی ئادەمیزادێکی ڕێکوپێکە و ڕۆحی پێ بەخشراوە)، بەڕاستی خوای مەزن بەرزو پیرۆزو موبارەکە و چاکترین بەدیهێنەر و چاکترین دروستکارە.

(١٥) بێگومان سەرەنجام ئێوە هەر دەبێت بمرن (لەتوێی خاکدا دەبێت مەنزڵ بگرن).

(١٦) پاشان دەبێت لە ڕۆژی قیامەتدا زیندوو بکرێنەوە (بۆ پاداشت و لێپرسینەوە).

(١٧) سوێند بەخوا ئێمە لەراسەرتانەوە حەوت چین ئاسمانمان دروستکردووە و ئێمە هەرگیز لە دروست کراوان غافڵ و بێ ئاگا نین (هیچ شتێکمان لێ بزر نابێت و هیچ شتێك پشتگوێ ناخەین).

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾ فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٢٦﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۙ فَاسْلُكْ فِيهَا مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۖ وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾

(١٨) هەر ئێمە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە و نەخشەیەکی دیاریکراو بارانمان باراندووە و ئینجا لە ناخی زەویدا جێگیرمان کردووە، بێگومان ئێمە بەجۆرەها شێوە دەتوانین ئەو ئاوە لەناو بەرین و ئەو سەرچاوانە وشك بکەین.

(١٩) ئێمە بەهۆی ئەو ئاوەوە چەندەها باخ و باخاتی خورما و رەزمان بەدی هێناوە بۆتان، (لەو باخ و باخچانەدا) میوەهاتی جۆراو جۆری زۆرمان بۆ بەدیهێناون، کە لە هەندێکی دەخۆن.

(٢٠) درەختێکیشمان بۆ رواندوون کە لە کێوی طور لە بیابانی سینا سەوز دەبێت کە رۆن و چەوری لێ دەردەهێنرێت و ئامادەیە بۆ کەسانێك کە دەیخۆن (مەبەست درەختی زەیتونە کە هەمیشە سەوزە و تەمەن درێژە و بێ ئەرکە و کالیسیۆم و ئاسن و فۆسفۆر و فیتامینی جۆراوجۆر و پرۆتینی تێدایە، گەڵێك داو و دەرمانیشی لێ دەردەهێنرێت).

(٢١) بەڕاستی لەبەدیهاتنی ماڵاتیشدا جێگەی سەرنج و پەندە بۆتان (کە ورد ببنەوە و بە دیهێنەری جوانکاربناسن) جا لەوەی کە لە سکیاندا بەدی دێت (مەبەست شیرە) دەرخوارتان دەدەین و چەندەها کەڵکی زۆری تری هەیە بۆتان (لە پێستیان، لە خوری و موویان... هتد) هەروەها لێشیان دەخۆن (گۆشت و جگەرو سەرو پێیان بەجۆرەها شێوە دەخۆن).

(٢٢) لەسەر پشتی هەندێك لەو گیاندارانەش هەڵدەگیرێن و لەسەر کەشتیەکانیش (دەگوێزرێنەوە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر لەگەڵ کەلوپەل و پێداویستیەکانتاندا).

(٢٣) سوێند بێت بێگومان ئێمە نوح پێغەمبەرمان رەوانە کرد بۆ سەر قەومەکەی، جا پێی وتن: ئەی قەوم و گەلم هەر خوا بپەرستن، چونکە هیچ خوایەکی ترتان نیە جگە لەو، ئایا خۆتان لە خەشم و قینی ناپارێزن؟!

(٢٤) جا ئەوانەی کە بێباوەڕ بوون لە دەستەی دەسەڵاتداری قەومەکەی وتیان: (گوێی بۆ مەگرن) ئەم پیاوە هەر کەسێکی وەك ئێوەیە، زیاتر نیە، دەیەوێت خۆی بکاتە گەورەتان!! ئەگەر خوا بیویستایە پێغەمبەرێك بنێرێت، ئەوە فریشتەی دادەبەزاند، ئێمە ئەم هەواڵەمان لە باو و باپیرانی پێشووەوە نەبیستووە.

(٢٥)ئەمە پیاوێکە شێتی سەری لێداوە، کەواتە تا ماوەیەك مۆڵەتی بدەن و وازی لێ بهێنن، (یان کۆڵ دەدات، یان دەمرێت و تیادەچێت)!!

(٢٦) ئەوسا نوح وتی: پەروەردگارا، سەرکەوتنم پێ ببەخشە چونکە بروایان پێ نەکردم.

(٢٧) ئینجا ئێمەش ئاگادارمان کرد کە کەشتیەکە دروست بکە لەژێر چاودێری و نیگای ئێمەدا، جا هەر کاتێك فەرمانی ئێمە دەرچوو، تەنوورەکە فوارەی کردو ئاوی لێ دەرهات، ئەوە لە هەموو جۆرێك جووتێك سوار بکە، هەروەها خاوو خێزانت جگە لەوانەی کە پێشتر بریاری غەرق بوونیان لەسەر دراوە، جا دەربارەی ئەوانەی کە ستەمیان کرد و (باوەڕیان نەهێنا) لێم مەپاڕێرەوە، چونکە بەڕاستی ئەوانە هەموو نوقم کراون (لە زریانە کەدا).

فَإِذَا ٱسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلْفُلْكِ فَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى نَجَّىٰنَا مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٨﴾ وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِى مُنزَلًا مُّبَارَكًا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْمُنزِلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ قَرْنًا ءَاخَرِينَ ﴿٣١﴾ فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱلْءَاخِرَةِ وَأَتْرَفْنَٰهُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا مَا هَٰذَآ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَٰسِرُونَ ﴿٣٤﴾ أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَٰمًا أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾ ۞ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾ إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُۥ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَّيُصْبِحُنَّ نَٰدِمِينَ ﴿٤٠﴾ فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّيْحَةُ بِٱلْحَقِّ فَجَعَلْنَٰهُمْ غُثَآءً فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ قُرُونًا ءَاخَرِينَ ﴿٤٢﴾

(٢٨) جا کاتێك خۆت و ئەوانەی هاوڕێ و یـاوەرتن لەسـەر دشتیەکە سوار بوون (ئەی نوح تۆ) بڵێ: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە رزگاری کردین لە دەست قەومی ستەمکار.

(٢٩) هەروەها بـڵێ: پـەروەردگارا لە شـوێنێکی مـوبارەك و پیرۆز دامبەزێنە، چونکە تۆ چاکترین زاتـێکی بـۆ ئـەوەی لە شوێنی موبارەك و پیرۆزدا دامـانبەزێنیت (ئـیتر کـەشتیەکـە لەسەر کێوی جودی لە کوردستانی باکور لەنگەری گرت).

(٣٠) بەڕاستی ئا لەو بەسەرهاتەدا چەندەها نیشانە و بەڵگەی ئاشکرا هەیە، بێگومان ئـێمە (بـەجۆرەها شـێوە و لە هـەموو سەردەمێکدا) خەڵکی تاقی دەکەینەوە.

(٣١) لەوەودوا لە دوای ئـەوان قـەوم و نـەوەیەکـی تـرمان بەدیهێنا.

(٣٢) ئینجا پێغەمبەرێکمان هەر لە خۆیان بۆ رەوانـە کـردن، (پێی وتن): تەنها خوا بپەرستن، جگە لەو زاتە خوایەکی ترتان نیە، جا ئەوە لێی ناترسن؟ ئەوە خۆتان لە خەشم و قینی ناپارێزن؟!

(٣٣) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون لە دەستەی دەسەڵاتداری قەومەکەی، بروایان بەپێشهاتی قیامەت و زیندوو بوونەوە و لێپرسینەوە نەبوو، لە ژیانی دنیادا لە نازو نیعمەتی زۆر بەهرەوەرمان کردبوون وتیان، ئەم پێغەمبەرە تەنها بەشەرێکە وەك ئێوە، لەو شتانە دەخوات کە ئێوە لێی دەخۆن و لەو شتانە دەخواتەوە کە ئێوە لێی دەخۆنەوە.

(٣٤) جا ئەگەر ملکەچ و فەرمانبەرداری بەشەرێکی وەکو خۆتان ببن، ئەوە بەڕاستی ئیتر ئێوە خەسارەتمەند و رەرەرمەندن!!

(٣٥) ئایا هەڕەشەتان لێدەکات بەوەی کاتێک بمرن و ببنەوە بەخاك و ئێسك، ئیوە دەردەهـێنرێنەوە و زیـندوو دەکرێنەوە؟! (ئەوانەو وێنەیان بیرو هۆشیان کولە لە ئاست دەسەڵاتی بێسنوری خوادا).

(٣٦) دووره و زۆر دووره ئەو هەڕەشەیەی کە لێتان دەکرێت بێتەدی و (زیندوو بکرێنەوە)!!!

(٣٧) ژیان تەنها ژیانی ئەم دنیایەمانە، دەژین و دەمرین و ئێمە زیندوو ناکرێینەوە!!

(٣٨) ئەم پیاوە (مەبەست پێغەمبەرەکەیانە) درۆ بۆ خوا هەڵدەبەستێت، ئێمەش بروای پێ ناکەین!!

(٣٩) (ئەمیش وەك نوح) وتی: پەروەردگارا، سەرکەوتنم پێببەخشە چونکە ئەوانە بروایان پێنەکردم.

(٤٠) خوای گەورەش نیگای کردو فەرمووی: دڵنیابە بەم زووانە پەشیمان دەبنەوە.

(٤١) ئەوسا دەنگێکی بەهێز (دڵی پچراندن و مێشکی تەقاندن) ئیتر ئەوە بوو کردمانن بە کەف و کوڵ و چیلکە و چەوێڵی سەر ئاو، دەبا هەر لە وەولاترچن قەومی زاڵمو ستەمکار.

(٤٢) پاشان لە دوای ئەوان چەند قەومێکی ترمان هێنایە کایەوە (ساڵەها ژیان و لە نـازو نـیعمەت بـەهرەوەر بوون).

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَـْٔخِرُونَ ﴿٤٣﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا كُلَّ مَا جَآءَ أُمَّةً رَّسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُم بَعْضًا وَجَعَلْنَٰهُمْ أَحَادِيثَ فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَٰرُونَ بِـَٔايَٰتِنَا وَسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٤٥﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِۦ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ وَكَانُوا۟ قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾ فَقَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَٰبِدُونَ ﴿٤٧﴾ فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا۟ مِنَ ٱلْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ وَجَعَلْنَا ٱبْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُۥٓ ءَايَةً وَءَاوَيْنَٰهُمَآ إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُوا۟ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾ وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱتَّقُونِ ﴿٥٢﴾ فَتَقَطَّعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾ فَذَرْهُمْ فِى غَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٤﴾ أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ ﴿٥٥﴾ نُسَارِعُ لَهُمْ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ بَل لَّا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ هُم مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾ وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾ وَٱلَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

(٤٣) هەر میللەتێك كاتێك بڕیاری لەناو بردنی دەدرێت، ئەو بڕیارە نە پێش دەكەوێت و نە دوا دەخرێت بەڵكو لەكـات و ساتی خۆیدا ڕوودەدات.

(٤٤) پاشان پێغەمبەرانی خۆمانمان یەك بە دوای یەكدا ڕەوانە كرد، هەر ئوممەتێك كاتێك پێغەمبەری لە خۆی بۆ ڕەوانە دەكرا (زۆربـــەیان بـــەرنامەكـەیان) بـەدرۆدەزانـی، ئـێمەش ئـەو میللەتانەمان بەشوێن یەكدا (لەناوبرد) و كـردمانن بـەباس و خواسی ناو خەڵكی و (پەندو عیبرەت)، دەبـا ئـەو كـەسانەی باوەڕ ناهێنن، لەوەولاترچن.

(٤٥) پاشان موساو هاروونی برایـمان ڕەوانـە كـرد هـاوڕێ لەگەڵ نیشانەو بەڵگەو موعجیزەكانماندا و بەڵگەی بەهێزمان پێبەخشین (لەسەر ڕاستی پەیامەكەیان)...

(٤٦) بۆ سەر فیرعەون و دارو دەسـتەكـەی، كـەچی خـۆیان بەگەورەزانی و قەومێكی لووت بەرز بوون.

(٤٧) (فیرعەون و دارو دەستەكەی) وتیان: ئایا ڕەوایـە ئـێمە باوەڕ بە دوو بەشەری وەك خـۆمان بكـەین، لەكـاتێكدا كـە قەومەكەیان ئێمە دەپەرستن و (خزمەتكاری ئێمەن).

(٤٨) (دوای چەندەها ساڵ لە هەوڵ و كۆششی ئەو دوو پێغەمبەرە) هەر باوەڕیان پێنەكردن، بۆیە فیرعەون‌و دارو دەستەی چونە ڕیزی تیاچووەكانەوە.

(٤٩) سوێند بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەموسا بۆئەوەی قەومەكەی ڕێبازی هیدایەت بگرنەبەر.

(٥٠) هەروەهاكوڕەكەی مەریەم و دایكیمان كردە بەڵگەو نیشانە (لەسەر توانایی خۆمان) و ئێمە هەردووكیانمان حەوانەوە لەشوێنێكی بلند و خۆش و سازگار و ئاوادارا.

(٥١) ئینجا وتمان: ئەی گرۆی پێغەمبەران، بخۆن لە ڕزق و ڕۆزیە چاك و پاكەكان، كاروكردەوەی چاكیش ئەنجام بدەن، بەڕاستی من زانام بە هەموو ئەو كارو كردەوانەی كە ئەنجامی دەدەن.

(٥٢) هەر ئەمەشە دین و ئاین و بەرنامەی تاكو تەنهای ئێوە، (بەرنامەی یەكخواناسی) و منیش پەروەردگارتانم، پارێزكاربن و خۆتان لە نافەرمانی من بپارێزن.

(٥٣) بەڵام زۆربەی خەڵكی بیرو بۆچوونی خۆیان بەش بەش و پارچە پارچە كرد (لە بەرنامەی یەكخواناسی لایاندا)، هەموو دەستە و تاقمێك بەو بەرنامە و نەخشەیەی هەیانە دڵخۆشن.

(٥٤) جا وازیان لێ بهێنە با تاماوەیەك لە گومرایی و سەرلێ شێواویی و سەرگەردانی خۆیاندا گیربخۆن.

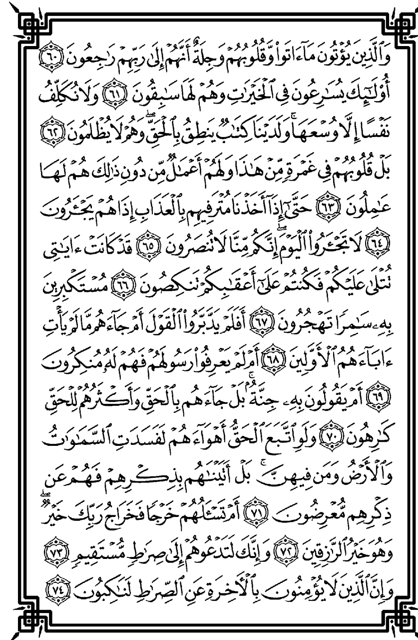
(٥٥) ئایا ئەوانە وادەزانن كە ئەو ماڵ و سامانە و نەوەیەی پێیان دەبەخشین؟! (هۆی ئەوەیە خۆشمان دەوێن)!!

(٥٦) نەخێر، وانی‌یە، مەبەستمانە بەپەلە لە نازو نیعمەت بەهرەوەریان بكەین؟ كەچی ئەوانە هەستی پێ ناكەن.

(٥٧) بەڕاستی ئەوانەی كە ترسی پەروەردگاریان لە دڵدایە و دەترسن لێیان بڕەنجێت...

(٥٨) ئەوانەی بڕوا بە ئایەت و فەرمانەكانی پەروەردگاریان دەهێنن...

(٥٩) ئەوانەی كە هاوەڵ و هاوبەش و شەریك بۆ پەروەردگاریان بڕیار نادەن...

(٦٠) ئەوانەی لە زەکات و خێر درێغی ناکەن کەچی هەر دڵیان دەترسێت، نەوەکو خوای گەورە لێیان وەرنـەگـرێت، چـونکە بێگومانن لەوەی کە بۆلای پەروەردگاریان دەگەڕێنەوە.

(٦١) ئا ئەوانە بەپەلەن بۆ ئەنجامدانی هـەموو چـاکـەیەك و پێشبڕکێش دەکەن لە چاکەدا.

(٦٢) ئێمە هیچ ئەرکێك نادەین بەسەر هیچ کەسێکدا مەگەر لە چوارچێوەی توانای خۆیدا، جا ئێمە دۆسیەی تایبەتی هـەموو کەسێکمان لایە کە حەق گۆیە (گوفتارو کردارەکانی تێدا تۆمار کراوە، لەبەرئەوە) ئەوانە هیچ جۆرە ستەمێکیان لێ ناکرێت.

(٦٣) بەڵام خوانەناسان لەم نەخشە و بەرنامە و چاکەخوازیانە سەریان دەرناچێت و تێی ناگەن، کارو کردەوەی تریشیان هەیە (جیایە لە کردەی ئیمانداران) بەردەوام ئەنجامی دەدەن.

(٦٤) هـــەتا ئـــەو کـــاتەی بـــەڵابەسەر خـــۆشگوزەران و دەوڵەمەندەکانیاندا دەهێنین، دەستبەجێ ئیتر ئاهو ناڵەو گریە و زارییان لی بەرز دەبێتەوە.

(٦٥) (لە قیامەتیشدا پێیان دەوترێت) ئەمڕۆ ئیتر ئێوە چرکەتان لێوە نەیەت و هاوار نەکەن، چونکە بێگومان ئێوە لەلایەن ئێمەوە هیچ جۆرە پشتگیریەکتان لێ ناکرێت.

(٦٦) جا ئێوە کاتی خۆی ئایەتەکانی ئـێمەتان بـەسەردا دەخـوێنرایـەوە کـەچی پشـتان تـێدەکـردو بـەرەودوا دەگەڕانەوەو خۆتان لێ دەشاردەوە و دژایەتیتان دەکرد.

(٦٧) لەکاتێکدا خۆتان بە گەورە دەزانی لە ئاستیدا، شەوگاریشتان بە باس و خواس و گاڵتە پێکردنی ئایەتەکانی ئێمە دەبردە سەر.

(٦٨) ئایا ئەوانە ئەم گوفتارەیان لێك نەداوەتەوە، یاخود وادەزانن ئەم بەرنامەیەی کە بۆ ئەوان ڕەوانە کراوە بۆ باوو باپیرانی دێرینیان ڕەوانە نەکراوە؟!

(٦٩) یان ئەوەیە پێغەمبەرەکەیان نەناسیووە و ئەوە بۆتە هۆی ئەوەی بڕوا بەپەیامەکەی نەکەن و دژی بوەستن!!

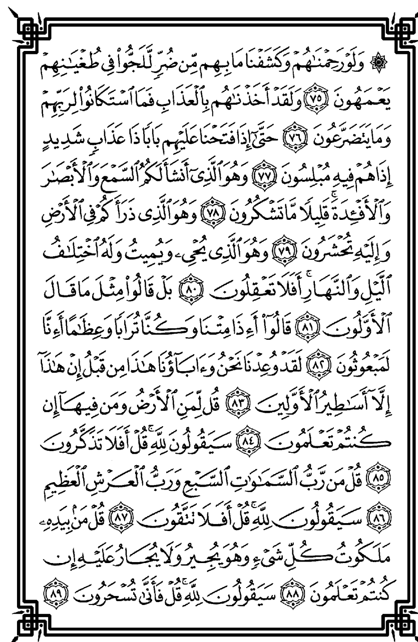
(٧٠) یاخود (بێ شەرمانە دەڵێن: شێتی سەری لێداوە، نەخێر، وانییە، بەڵکو ڕاستی و حەقی بۆ هێناون، بـەڵام زۆربەیان ڕقیان لە ڕاستییە و حەز لە حەق ناکەن و پێی سەغڵەتن.

(٧١) ئەگەر حەق و ڕاستی شوێنی ئارەزووی ئەوان بکەوێت، ئەوە ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئـەوانـەی تیایاندایە دەشێواو تیادەچوو سەرگەردان دەبوو، نەخێر (حەق وایە ڕقیان لێی نەبێت)، چونکە ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون هەموو چاکەیەکیان بۆ ڕون دەکاتەوە، کەچی ئەوان لەبەرامبەر ئەو یادخەرەوانەدا سەرکەش و یاخین و پشتی تێدەکەن.

(٧٢) ئاخۆ داوای خەرجی و پارە لەوانە دەکەیت (لە بەرامبەر هیدایەتیانەوە تا لایان سەنگین بێت؟ بۆیە باوەڕ ناهێنن؟) خۆ بەخششی پەروەردگارت بەسوودتر و چاکترە، ئەو زاتە چاکترین زاتێکە بۆ بەخشینی ڕزق و ڕۆزی.

(٧٣) ئەی محمد ﷺ) بێگومان تۆ بانگیان دەکەیت بۆ ڕێگە و ڕێبازێکی ڕاست و دروست.

(٧٤) بەڕاستی ئەوانەی بڕوا ناهێنن بەقیامەت وێڵ و لادەرن لە ڕێگە و ڕێبازی ڕاست.

(٧٥) خۆ ئەگەر بەزەییمان پیایاندا بێتەوە و ڕەحمیان پێ بکەین و ناخۆشی و سەغڵەتییان لەسەر لابەرین، ئەوە لە ستەم و سەرکەشیاندا ڕۆدەچن و سەرگەردان دەبن.
(٧٦) سوێند بە خوا ئێمە تووشی سزاو ئازاری (جۆراو جۆرمان) کردن، کەچی لەگەڵ ئەوەشدا نەملکەچ بوون بۆ پەروەردگاریان و نە لێیی پاڕانەوە.
(٧٧) هەتا ئەوکاتەی کە دەروازەی سزایەکی سەختیان لێ دەکەینەوە، ئیتر دەستبەجێ لە ناویدا سەرگەردان و سەرلێشێواو نائومێد دەبن.
(٧٨) خوا ئەو زاتەیە کە (دەزگای) بیستن و بینین و لێکدانەوەی پێ بەخشیون، کەچی زۆر کەمتان سوپاسگوزارن.
(٧٩) هەر ئەو زاتەش لە زەویدا بەرپای کردوون و بڵاوی کردوونەتەوە، سەرەنجام (لەرۆژی قیامەتدا) هەر بۆ لای ئەویش کۆدەکرێنەوە.
(٨٠) هەر ئەو زاتەشە کە ژیان دەبەخشێت و مردن پێش دەهێنێت، گۆڕینی شەو ڕۆژیش هەر بە دەست ئەوە (لە ڕووی تاریکی و ڕووناکی، کورتی و درێژی و... هتد)، جا ئایا ئێوە عەقڵ بەکار ناهێنن؟ ژیریتان ناخەنەکار؟ (بۆ تێگەیشتن لەدەسەڵاتی پەروەردگار).
(٨١) لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگانەدا ئەوانە هەر وەکو خەڵکی پێشین قسە کۆنەکان دەڵێنەوە...
(٨٢) دەڵێن: باشە، ئەگەر مردین و بووینە خاك و خۆڵ و ئێسک ئایا ئێمە دووبارە زیندوو دەکرێینەوە؟!
(٨٣) بەڕاستی ئێمە و باوو باپیرانمان لەم جۆرە بەڵێنانەمان پێشتر پێدرابوو، ئەم قسە و بەڵێنانە داستانی پێشینەکانە!! (باوی نەماوەو بەسەر چووە!!)
(٨٤) تۆش پێیان بڵێ: باشە زەوی و ئەو کەسانەی کە لەسەری دەژین کێ خاوەنیانە، ئەگەر زیرەك و هوشیارن؟ ئەگەر شت دەزانن؟! (ئەگەر عەقڵو ژیریتان هەیە).
(٨٥) سەرئەنجام هەر دان بەڕاستیدا دەنێن و دەڵێن: هەر خوا، خواوەنیانە، هەر پەروەردگار بەدیهێنەریانە، ئەوسا پێیان بڵێ: جا ئەوە بۆچی یاداوەری وەرناگرن؟ (بروا بەم قورئانە ناکەن؟!).
(٨٦) پێیان بڵێ: ئەی کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمانەکەیە و کێ پەروەردگاری عەرش و تەختی فەرمانڕەوایی گەورە و فراوانە؟ (ئاسمانەکان و زەوی لە بەرامبەر عەرشی پەروەردگاردا، وەکو ئەڵقەیەکی پەنجە وایە لەپاڵ چیایەکی گەورەدا).
(٨٧) سەرەنجام دەڵێن: هەر خوا پەروەردگاریانە، ئەوسا بڵێ: باشە ئاخر ئێوە لێی ناترسن؟ خۆتان ناپارێزن لە خەشم و قینی؟ (ئاخر ئێوە لە کێ یاخی دەبن؟ بروا بە کێ ناکەن؟!).
(٨٨) (هەروەها پێیان) بڵێ: کێ جڵەوی هەموو شتێکی بەدەستە، لەکاتێکدا هەر ئەو پەنا بەخشەو کەس ناتوانێت لە سزای ئەو زاتە، کەس پەنا بدات، ئەگەر ئێوە بزانن و شارەزا بن.
(٨٩) (سەرەنجام بۆ ئەمەش) دەڵێن: هەموو ئەوانە بەدەست خوایە، تۆش بڵێ: کەواتە چۆن جادووتان لێ دەکرێت؟ کە ئەمە دەزانن. (چۆن چەواشە دەبن‌و چواشە دەکرێن).

بَلْ أَتَيْنَٰهُم بِٱلْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ﴿٩٠﴾ مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٍ
وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍۭ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا
بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩١﴾ عَٰلِمِ
ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾ قُل رَّبِّ
إِمَّا تُرِيَنِّى مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِى فِى ٱلْقَوْمِ
ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٩٤﴾ وَإِنَّا عَلَىٰٓ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَٰدِرُونَ ﴿٩٥﴾
ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ٱلسَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾
وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَٰتِ ٱلشَّيَٰطِينِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ
رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ رَبِّ
ٱرْجِعُونِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّىٓ أَعْمَلُ صَٰلِحًا فِيمَا تَرَكْتُ ۚ كَلَّآ ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَآئِلُهَا ۖ وَمِن وَرَآئِهِم بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾ فَإِذَا نُفِخَ
فِى ٱلصُّورِ فَلَآ أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَآءَلُونَ ﴿١٠١﴾
فَمَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَنْ
خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ فِى جَهَنَّمَ
خَٰلِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَٰلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

(٩٠) نەخێر وانی‌یە، بەڵكو ئێمە حەقیقەت و راستیمان بۆ هێناون، بەڕاستی نەفامان هەمیشە درۆزنن...

(٩١) چونكە هەرگیز خوا كەسی نەكردووە بەرۆڵەی خۆی و هیچ خوایەكی لەگەڵدا نی‌یە، چونكە ئەو كاتە هەر خوایەك دەچوو بەلای دروستكراوانی خۆیەوە، هەندێكی خۆی بلنددەكرد بەسەر هەندێكی تردا (ئەوسا بوونەوەر تێكدەچوو)، پاكی و بێگەردی بۆ زاتی خوایە لەبەرامبەر ئەوشتانەوە كە (خوانەناسان) هەڵی دەبەستن و دەیڵێن.

(٩٢) (ئەو زاتە) زانای نهێنی و شاراوەكانە، هەروەها زانای دیارو ئاشكراكانە، بەرزی و بڵندی هەر بۆ ئەوە لە بەرامبەر ئەو شتانەوە كە (نەفامان) دەیكەنە شەریك و هاوەڵی.

(٩٣) بڵێ: پەروەردگارا: ئەگەر ئەوەت نیشاندام كە لە تویی هەڕەشەكانتدا پێت راگەیاندوون...

(٩٤) ئەوكاتە پەروەردگارا مەمخەرە ریزی قەومی ستەمكارەوە. (ئەوانەی زاتی شكۆمەندی تۆ ناناسن).

(٩٥) بێگومان ئێمە دەسەڵاتمان هەیە، ئەو هەڕەشانەی لێمان كردوون پێشی بهێنین و نیشانت بدەین.

(٩٦) هەوڵ بدە بەچاكترین و جوانترین شێوە پاڵ بەهەڵە و ناڕێكی ناحەزانەوە بنێیت و خەمت نەبێت ئێمە چاك ئاگادارین لە گوفتارو قسەی ناڕەوایان.

(٩٧) (خۆت بسپێرە بەخواو) بڵێ: پەروەردگارا من پەنا دەگرم بە تۆ لە هەموو خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەی شەیتانەكان. (لەدەستەی جنۆكەو ئادەمیی).

(٩٨) هەروەها پەنا دەگرم بە تۆ ئەی پەروەردگارم كە شەیتانەكان بە دەورمدا كۆ ببنەوە و (سەرم لێ بشێوێنن).

(٩٩) (خوانەناسان بەردەوام لەسەر رێبازی چەوتیانن)، هەتا ئەو كاتەی مردن یەخەیان دەگرێت، ئەوسا هەریەكەیان دەڵێت: پەروەردگارا بمگێڕەرەوە بۆ دنیا...

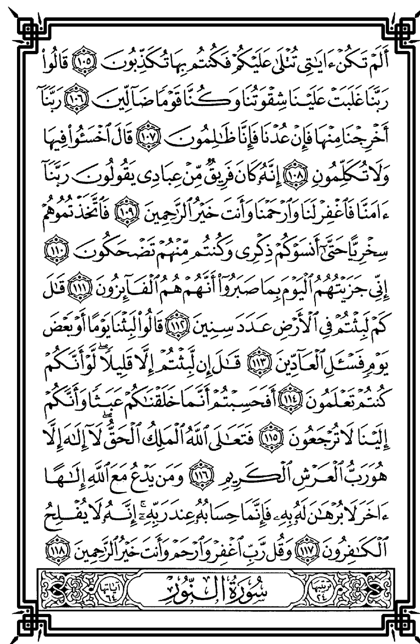
(١٠٠) بەڵكو چاكە ئەنجام بدەم و كاری باشە بكەم و ئەو هەلانەی كە لە دەستم چووە لەمەودوا لە دەستی نەدەم، (بەڵام تازە كار لە كار ترازاوە، شتی وامەحاڵە، بۆیە بەتوندی پێی دەوترێت): نەخێر، ئەوە قسەیە كە ئەو بۆ خوی دەیڵێت، بەڵكو دەبێت لە جیهانی بەرزەخدا، لە نێوان مردن و زیندوو بوونەوەدا چاوەڕێ بێت.

(١٠١) جا كاتێك فوو دەكرێت بە – صور – دا ئەوە هیچ پەیوەندەیەكی خزمایەتی لەو رۆژەدا نی‌یە و كەس لە كەس ناپرسێتەوە، (كەس خەمی كەسی نیە و هەر كەس خەمی خۆیەتی).

(١٠٢) ئەو كەسەی تەرازووی چاكەكانی قورس بێت، ئا ئەوانە سەركەوتوون.

(١٠٣) بەڵام ئەو كەسەی تەرازووی چاكەكانی سووك بێت، ئەوانە ئەو كەسانەن خۆیان لە دەستداوە و خۆیان خەسارو ریسوا كردووە، دەبێت هەر لەناو دۆزەخدا ژیانی نەبراوە ببەنە سەر.

(١٠٤) بڵێسەی ئاگر چروچاویان دەبرژێنێت، هەموویان لێویان هەڵقرچاوە و دانیان ریچ دەبێتەوە.

(١٠٥) (ئەوسا خوا پرسیاریان لێ دەكات) ئـایا كـاتی خـۆی ئایەتەكانی من بەسەرتاندا نـە دەخـوێنرایـەوە، كـەچی ئـێوە بڕواتان پێی نەبوو، بە درۆتان دەزانی؟

(١٠٦) (سـەرەنجام بـە كـەساسیەوە) دەڵێن: پـەروەردگارا نەگبەتی و نەهامەتی سەرشانی گرتین و زاڵ بوو بەسەرماندا بەڕاستی ئێمە كەسانێكی گومڕابووین.

(١٠٧) پەروەردگارا لەناو ئاگری دۆزەخ و سزاكەیدا دەرمان بهێنە ئەگەر جارێكی‌تر گەڕاینەوە (بۆ گومڕایـی) ئـەوە ئـیتر دیارە كە ئێمە كەسانێكی ستەمكارین.

(١٠٨) (خوای گەورە لە وەڵامیاندا) دەفەرموێت: بێ دەنگ بن و دەمتان داخەن، قسەشم لەگەڵدا مەكەن.

(١٠٩) چونكە بـەڕاسـتی كـاتی خـۆی دەسـتەیەك لە بـەندە ئیماندارەكانم دەیانوت: پەروەردگارا ئـێمە ئـیمان و بـاوەڕی دامەزراومان بـەزاتـی تـۆ هـێناوە، دە، لێـمان خـۆش بـبە و رەحممان پێ بكە چونكە تۆ چـاكـترین زاتـێكیو لە هـەموو خاوەن رەحم و سۆزەكان میهرەبانتریت.

(١١٠) كەچی ئێوە گاڵتەتان پێدەكردن، هەتا گەیشتە رادەیەك یادی منیان لە بیر بردنەوە و ئێوە بەردەوام بەوان پێدەكەنینو. (بەچاوی سوك تەماشاتان دەكردن).

(١١١) (جا با بزانن كە) بێگومان ئەمڕۆ من پاداشتم داونەتەوە بەهۆی ئەوەوە كە خۆ گربوون، بـەڕاسـتی هـەر ئەوانیش سەركەوتوو سەرفرازن.

(١١٢) (ئەوسا خوای گەورە) لێیان دەپرسێت: ئەوە چەند ساڵ لە زەویدا ژیانتان بردە سەر.

(١١٣) (دۆزەخییان) دەڵێن: رۆژێك یان كە مترلە رۆژێك (دیارە كە ژیانی دنیا لەچاو ژیانی نەبراوە و هەمیشەیی دا زۆر كورت و كۆتاو كەم دێتە بەرچاو، یاخود جیهانی بەرزەخ وەكو رۆژێك یان كەمتر هەستی پێ دەكرێت)، لەو كەسانە بپرسن كە بیرو هۆشیان لای خۆیانە و حسابی ژمارە و كات دەكەن.

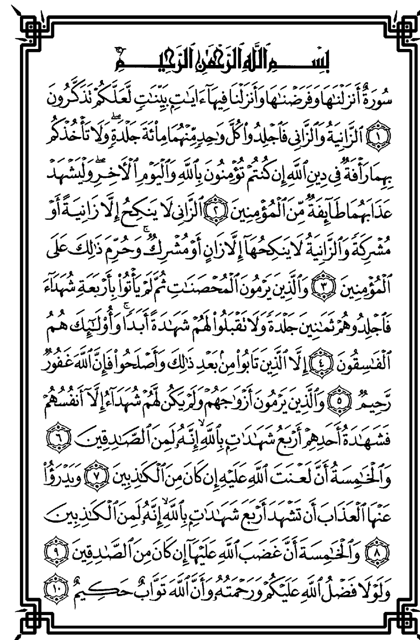
(١١٤) (خوای گەورە پێیان) دەفەرموێت: لە ڕاستیدا مانەوەتان لە دنیادا هەر زۆر كەم بووە، ئەگەر بەڕاسـتی دەتانزانی؟

(١١٥) ئایا گومانتان وادەبرد كە بەڕاستی ئێمە ئێوەمان بەبێ مەبەست دروست كـردووە و ئـێوە بـۆ لای ئـێمە ناهێنرێنەوە؟!

(١١٦) بەرزی و بڵندی بۆ خوا، پاشای رەوای حەق، هیچ خوایەك نیە جگە لەو زاتە، خاوەنی عەرشی شكۆدارو بەرزو بڵندو بەڕێزە.

(١١٧) ئەو كەسەی خوایەكی‌تر بریار بدات و بیكاتە شەریكی خوا، لەكاتێكدا كە هیچ بەڵگەیەكی بەدەستەوە نیە، ئەوە بەڕاستی حساب و لێپرسینەوەی لای پەروەردگارێتی، بێگومان بێ باوەڕ و خوانەناسان سەرفەراز نابن.

(١١٨) (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار! تۆ) بڵێ: پەروەردگارا: لە گوناهو هەڵەكانم خۆش ببە و رەحمم پێ بكـە چونكە تۆ لە هەموو میهرەبانان میهرەبانتریت، لە هەمو خاوەن سۆزێك بەسۆزتریت.

بسم الله الرحمن الرحيم

سورة أنزلنها وفرضنها وأنزلنا فيها ءايت بينت لعلكم تذكرون ﴿١﴾ الزانية والزاني فاجلدوا كل وحد منهما مائة جلدة ولا تأخذكم بهما رأفة في دين الله إن كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر وليشهد عذابهما طائفة من المؤمنين ﴿٢﴾ الزاني لا ينكح إلا زانية أو مشركة والزانية لا ينكحها إلا زان أو مشرك وحرم ذلك على المؤمنين ﴿٣﴾ والذين يرمون المحصنت ثم لم يأتوا بأربعة شهداء فاجلدوهم ثمنين جلدة ولا تقبلوا لهم شهدة أبدا وأولئك هم الفسقون ﴿٤﴾ إلا الذين تابوا من بعد ذلك وأصلحوا فإن الله غفور رحيم ﴿٥﴾ والذين يرمون أزوجهم ولم يكن لهم شهداء إلا أنفسهم فشهدة أحدهم أربع شهدت بالله إنه لمن الصدقين ﴿٦﴾ والخمسة أن لعنت الله عليه إن كان من الكذبين ﴿٧﴾ ويدرؤا عنها العذاب أن تشهد أربع شهدت بالله إنه لمن الكذبين ﴿٨﴾ والخمسة أن غضب الله عليها إن كان من الصدقين ﴿٩﴾ ولولا فضل الله عليكم ورحمته وأن الله تواب حكيم ﴿١٠﴾

سورەتی (النور)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئـەمە سـوورەتێکی گـرنگە ئـێمە دامـانبەزانـدووە هەندێك شتمان تیادا فەرز کردووە، چـەندەها ئـایەت و فەرمانی ئاشکرامان لەتوێیدا دابەزاندووە، بـۆ ئـەوەی یاداوەریی وەربگرن و تێفکرن.

(٢) سەدقامچی لە هەریەك لە ئافرەت و پیاوی زیناکەر بوەشێنن، بەزەیی نەتانگرێت لە بە جـێهێنانی فـەرمانی خوادا دژیان، ئەگەر ئێوە باوەڕتان بـە خـواو بـەرۆژی دوایی هـەیە، بـادەستەیەکـیش لە ئـیمانداران ئـامادەی سزاکەیان بن. (تا ناپاکان تەمێ ببن).

(٣) پیاوی زیناکـەر تـەنها ئـافرەتی زیـناکـەر یـاخود موشریك مارە دەکات، ئافرەتی زیناکەریش تەنها پیاوی زیناکەر یاخود موشریك مارەی دەکـات، (هـاوسەرێتی پیاوان و ئافرەتانێك کە بەردەوامن لەسەر زینا)، لەسەر ئیمانداران حەرامکراوە.

(٤) ئەوانەی کە بوختان دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاك و خاوەن مێرد، پاشان ناتوانن چوار کەسیش بە شایەت بهێنن، ئەوانە هەشتا قامچیان لێ بدەن و هەرگیز شایەتییان لێ وەرمەگرن، ئەوانە لە ریـزی تاوانبارو لە سنوور دەرچوو و یاخیەکاندان.

(٥) جگە لەوانەی کە تەوبەی راستەقینەیان کردووە (پێش ئەوەی پێیانبزاریت، یـاخود) دوای تـەمێ کردنەکەیان، چاکسازیان لەخۆیاندا ئەنجامداوە، ئەوە بێگومان خوا (بە نیسبەت ئەو جۆرە کەسانەوە) لێخۆشبوو و میهرەبانە.

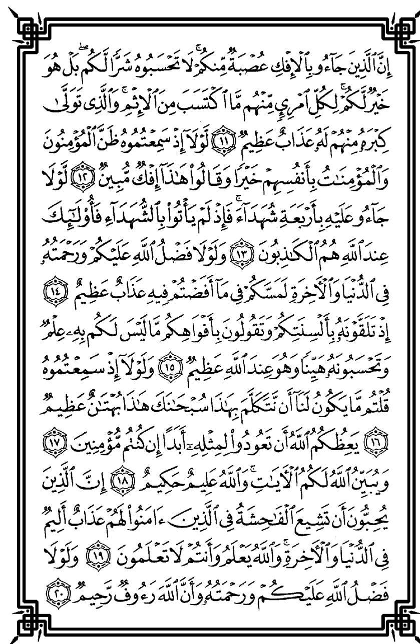
(٦) ئەوانەی کە تۆمەتی زینا دەدەنە پاڵ هاوسەرەکانیان، هیچ شـایەتێکیشیان نـیە جگـە لە خـۆیان، شایەتی ئەو جۆرە کەسانە بەوە دەبێت کە چوار جار سوێند بە خوا بخوات کە بێگومان لە راستگۆیانە (بەچاوی خۆی تاوانەکەی بینیووە).

(٧) پێنجەم جاریش بڵێت بەڕاستی نەفرینی خوای لەسەرە ئەگەر (بوختانچی بێت) لە درۆزنان بێت.

(٨) (لە لایەکی تریشەوە) سزا لەسەر ژنەکە لا دەبرێت کاتێ کە چوارجار سوێند بە خوا بخوات کـە مێردەکەی درۆ دەکات و (بوختانی بۆ هەڵدەبەستێت).

(٩) پێنجەم جار ژنەکە دەڵێت کە خەشم و قینی خوای لەسەرە ئەگەر مێردەکەی راست بکات.

(١٠) خۆ ئەگەر فەزڵ و بەهرەی خواو رەحمەت و میهرەبانی ئەو نەبێت لەسەرتان (تووشی کێشەی زۆردەبن بەهۆی بوختانی هەندێکەوە) بەڕاستی خوا تەوبە وەرگر و دانایە (ئەگەر تەوبەی راستەقینە بکەن).

إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم ۖ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ لِكُلِّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُم مَّا ٱكْتَسَبَ مِنَ ٱلْإِثْمِ ۚ وَٱلَّذِى تَوَلَّىٰ كِبْرَهُۥ مِنْهُمْ لَهُۥ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ لَّوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ ٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا۟ هَٰذَآ إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾ لَّوْلَا جَآءُو عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا۟ بِٱلشُّهَدَآءِ فَأُو۟لَٰٓئِكَ عِندَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْكَٰذِبُونَ ﴿١٣﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِى مَآ أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾ إِذْ تَلَقَّوْنَهُۥ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُم مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُۥ هَيِّنًا وَهُوَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ وَلَوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُم مَّا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا سُبْحَٰنَكَ هَٰذَا بُهْتَٰنٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾ يَعِظُكُمُ ٱللَّهُ أَن تَعُودُوا۟ لِمِثْلِهِۦٓ أَبَدًا إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾ وَيُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلْفَٰحِشَةُ فِى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ وَأَنَّ ٱللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

(١١) (لێرەوە قورئان دەربارەی ئەو بوختانە دەدوێت کـە بـۆ دایکە عائیشە لەلایەن دوو ڕووەکانەوە هەڵبەسترا، هەندێك لە ئیماندارانیش بێ لێکدانەوە و تێفکران دەیانوتەوە).
بێگومان ئەوانەی بوختانەکەیان هەڵبەست دەستەیەك بوون لە خۆتان (یاخود واخۆیان نیشان دەدا کە لەخۆتانن) وامەزانن کە ئەو بوختانە شەڕو خراپ بوو بۆتان، بەڵکو خێر بوو بۆتان (تا ئیمانداران لە دووڕووەکان جیابێتەوە، ئیماندارانی دڵپاك وریا ببنەوە)، بێگومان تاوانی هەرکەس لەو بوختانچیانە لەگەردنی خۆیدایـەتی، ئـەو کـەسەش سـەرۆك و گـەورەو هـەڵبەستی بوختانەکەیە، سزایەکی سەخت و گەورە بۆی ئامادەیە.
(١٢) دەبوا هەر کە ئەو بوختانەتان بیست ئیمانداران لە پیاوان و لە ئافرەتان گومانی چاکیان بەخۆیان ببوایە و دڵنیا بوونایە لەپاکی خۆیان و بیانوتایە ئەمە بوختانێکی ئاشکرایە و (کاری نارەوای وا لە دایکی موسڵمانان و لە هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ ناوەشێتەوە).
(١٣) دەبوا بوختانچیەکان چوارشایەتیان بۆ سەلماندنی بوختانەکەیان بهێنایە، کاتێك چوار شایەتیان نەهێنا، ئەوە ئیتر دیارە ئەوانە لای خوایش لە ڕیزی درۆزنەکاندان.
(١٤) خۆ ئەگەر فەزڵ و بەزەیی خواو بەخشندەییەکەی نەبوایە لەسـەرتان لە دنـیاو قـیامەتدا، بـەهۆی ئـەو تاوانەتانەوە سزایەکی زۆر گەورە و سەختتان تووش دەبوو، بەهۆی ڕۆچوونتان لەو دەنگ و باسەدا.
(١٥) ئەوە بۆ هەر دەماودەم قسە لە زمانی یەکتر وەردەگرن (بێ لێکدانەوە)، کاتێك بە زارتان شتێك دەڵێن کە هیچ ئاگاییتان دەربارەی نیە، ئێوە وادەزانن ئەو بوختانە شتێکی سادەو ئاسانە؟ کەچی ئەوە لای خوا زۆر گەورەیە.
(١٦) دەبوا کاتێك گوێتان لەو بوختانە بوو، بتانوتایە: ئێمە بۆمان نی یە قسەی وابکەین، پاکی و بێگەردی بۆ خوا، ئاخر ئەمە بوختانێکی زۆر گەورە و ناقۆڵایە (کەی ئەوە لە دایکی ئیمانداران دەوەشێتەوە).
(١٧) خوا ئامۆژگاریتان دەکات کە نەکەن هەرگیز شتی ئاوا دووبارە بکەنەوە ئەگەر ئێوە ئیماندارن.
(١٨) خوا ئایەت و ڕێنموویيەکانی ڕوون دەکاتەوە بۆتان (تایەکتر لەکەدار نەکەن)،، بێگومان خوا زاناو دانایە.
(١٩) بەڕاستی ئەوانەی حەز دەکەن زیناو تاوان لەناو ئیمانداراندا بڵاوبێتەوە، سزای پڕ ئێش و ئازار لەم جیهان و لەو جیهان بۆیان ئامادەیە، خوا خۆی چاك دەزانێت (سەرەنجامی زینا بەرەوکوێ دەچێت) ئێوە نایزانن.
(٢٠) ئەگەر فەزڵ و میهرەبانی خوایی نەبوایە لەسەرتان (بەو تۆمەت و بوختانەی کە هـەڵبەسترا بـۆ دایکـی ئیمانداران)، تووشی بەڵایەکی سەخت دەبوون، بەڵام دڵنیابن کە بەڕاستی خوا بەسۆز و میهرەبانە.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ وَمَن يَتَّبِعۡ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَإِنَّهُۥ يَأۡمُرُ بِٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۚ وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنۡ أَحَدٍ أَبَدٗا وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ٢١ وَلَا يَأۡتَلِ أُوْلُواْ ٱلۡفَضۡلِ مِنكُمۡ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤۡتُوٓاْ أُوْلِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينَ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ وَلۡيَعۡفُواْ وَلۡيَصۡفَحُوٓاْۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٌ ٢٢ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ٱلۡغَٰفِلَٰتِ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ لُعِنُواْ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ٢٣ يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٢٤ يَوۡمَئِذٖ يُوَفِّيهِمُ ٱللَّهُ دِينَهُمُ ٱلۡحَقَّ وَيَعۡلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ ٱلۡمُبِينُ ٢٥ ٱلۡخَبِيثَٰتُ لِلۡخَبِيثِينَ وَٱلۡخَبِيثُونَ لِلۡخَبِيثَٰتِۖ وَٱلطَّيِّبَٰتُ لِلطَّيِّبِينَ وَٱلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَٰتِۚ أُوْلَٰٓئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَۖ لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ ٢٦ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتًا غَيۡرَ بُيُوتِكُمۡ حَتَّىٰ تَسۡتَأۡنِسُواْ وَتُسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَهۡلِهَاۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ ٢٧﴾

(٢١) ئەی ئەوانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە شوێنی هەنگاو و نەخشە و پیلانەکانی شەیتان مەکەون، هەرکەس شوێنی هەنگاو و نەخشە و پیلانی شەیتان بکەوێت زەرەر دەکات، چونکە بەڕاستی شەیتان هەمیشە فەرمان بە کارو کردەوەی خراپ و گوناهو تاوان و ناشیرینی دەکات، ئەگەر فەزڵ و میهرەبانی خوا نەبوایە لەسەرتان ئەوە هەرگیز کەستان پاك و پوختەو رزگار نەدەبوون (لە دەست بوختانچیەکان، یاخود بە تەوبە پاك نەدەبوونەوە) بەڵام خواهەر کەسێکی بوێت و شایەبێت، پاکو پوختەی دەکات و لە گوناهەکانی دەبورێت، خوایش هەمیشە بیسەرو زانایە (بە تەوبە و پەشیمانیتان و بە نیەتی دڵ و دەروونتان).

(٢٢) ئەوانەی کە خاوەنی سامان و بەخشندەیین لە ئێوە با سوێند نەخۆن کە یارمەتی خزمان و هەژاران و کۆچبەران لە پێناوی خوادا نەدەن، (لەبەرئەوەی بەشداربوون لە وتنی بوختانەکەدا)، دەبا لێبووردەبن، دەبا چاوپۆشی بکەن، مەگەر حەز ناکەن خوا لێتان خۆش ببێت، خوایش هەمیشە لێخۆشبوو میهرەبانە.

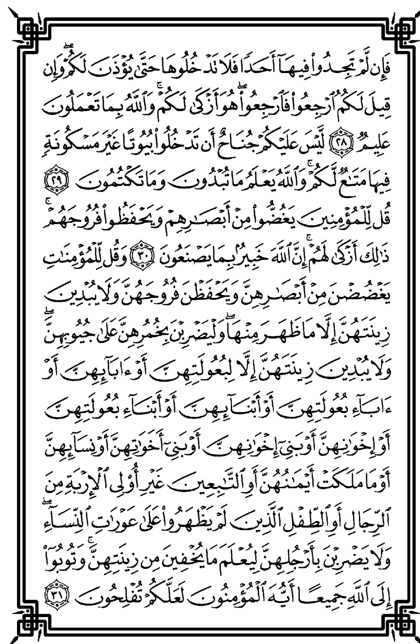
(٢٣) بەڕاستی ئەوانەی ئافرەتانی ئیمانداری پاك داوێن و خاوەن مێرد و بێ ئاگا لە گوناهـ تۆمەتبار دەکەن، ئەوانە نەفرینیان لێکراوە لە دنیا و قیامەتداو سزایەکی گەورە و سەخت ئامادەیە بۆیان (لە تۆڵەی لەکەدار کردنی پاکاندا)...

(٢٤) لە رۆژێکدا کە زمان و دەست و قاچیان لێیان دەبێتە شایەتێکی گۆیا، لەبەرامبەر ئەو کردەوانەوە کە ئەنجامیان دەدا و (ئەو بوختانانەی کە کاتی خۆی دەیانکرد).

(٢٥) ئەو رۆژە خوا بە گوێرەی کارو کردەوە و ئیمان و باوەڕی حەقیقیان پاداشتیان دەداتەوە، ئەوسا چاك بۆیان دەردەکەوێت کە بەڕاستی خوا خۆی زاتێکی راست و دروستی ئاشکرایە (هیچی لێ وون نابێت).

(٢٦) ژنانی ناپاك بۆ پیاوانی ناپاك و پیاوانی ناپوخت بۆ ژنانی ناپوخت، ئافرەتانی پاکیش بۆ پیاوانی پاك، پیاوانی پاکیش بۆ ئافرەتانی پاك، ئەو پاکانە بەرین لەو تۆمەتانەی کە ناپاکان هەڵی دەبەستن (چونکە محمدی پاك هاوسەری عائیشەی پاکە ﷺ)، بۆ ئەو چاکانە لێخۆشبوون و رزق و رۆزی بەنرخ ئامادەیە.

(٢٧) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە مەچنە هیچ ماڵێکی تر جگە لە ماڵەکانی خۆتان هەتا کارێك نەکەن کە ئەوان ئاگادار بن (وەکو زەنگ لێدان یان لە دەرگادان) پاشان کە مۆڵەتدران سەلام بکەن لە خەڵکی ماڵەکە، ئەوە چاکترە بۆتان و بەو شێوەیە رەفتار بکەن، هەوڵ بدەن لە یادتان بێت و ئەو شێوازە فەرامۆش نەکەن (کاتی لەبارو گونجاو هەڵبژێرن بۆ سەردانەکانتان، بۆ ئەوەی میوان و خاوەن ماڵ دڵیان بەیەك بکرێتەوەو لە هەر دو جیهان بەهرەوەر ببن).

(٢٨) جا ئەگەر کەستان نەبینی تیایدا، یاخود هـەستتان کرد کەس لە ماڵ نیە، مـەچنە ژوورەوە هـەتا مـۆڵەت نەدرێن، ئەگەر پێتان وترا بگەڕێنەوە (بەبێ دڵگرانـی) ئەوە چاکترە بۆتان، چاکیش بزانن خوا زانایە بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٢٩) گوناهبار نابن ئەگەر بچنە ماڵێکەوە کـەسی تـێدا نیشتەجێ نەبێت و کەلو پەلی خۆتانی تێدا بێت، خواش دەزانێت و ئاگادارە بەوەی دەری دەخەن و بەوەش کـە دەیشارنەوە. (لە کارو کردەوەو رەفتارتان).

(٣٠) (ئـەی پـێغەمبەر ﷺ) بـەپیاوانـی ئـیماندار بـڵێ: چاویان بپارێزن (لە سەر نجدانی ئافرەتانی نـامەحرەم) هەروەها نامووس و عەورەتی خۆیان لە حەرام بپارێزن، بێگومان ئەوە پاکترو پوختترە بۆیان (بۆ دڵ و دەروون و رواڵەت و رۆح و لاشەیان) بەڕاستی خوا ئاگادارە بەو هەڵس و کەوت و رەفتارانەی کە دەیکەن.

(٣١) بەئافرەتانی ئیمانداریش بڵێ: چاویان بپارێزن (لە تەماشای نامەحرەم) داوێنی خۆیان بپارێزن لە گوناهـ و جوانی خۆیان دەرنەخەن جگە لەوەی کە دیارە (وەك دەم و چاو و دەست) با سەرپۆشەکانیان بدەن بەسەر سینەو ملیانداو جوانی و زینەتی خۆیان دەرنەخەن بە تەواوی بۆ هاوسەرەکانیان نەبێت، یان باوکی خۆیان، یان باوکی مێردەکانیان، یان کوڕی خۆیان، یان کوڕی مێردەکانیان، یان بۆ براکانی خۆیان، یان برازاکانیان، یان خوشکەزاکانیان، یان ئـافرەتێك کـە پـەیوەندییان هـەیە پـێکەوە، یـان ئەوانەش کە کەنیزەکیانن (کە لە بارودۆخی تایبەتدا هەبوون) یان ئەو پیاوانەی کە لە ماڵەکـانتاندا دەژین و پێویستیان بە ئافرەت نی‌یە (لەبەر پیری، یان نەخۆشی... هتد) یاخود ئەو منداڵانەی کە هێشتا شارەزاییان لە ئافرەتان نیە و (ئارەزووی جنسیان بۆ دروست نەبووەو نازانن باسی عەورات بکەن) نابێت ئافرەتانی ئیماندار قاچیان دەربخەن و پێیان بدەن بە زەویدا (تا دەنگی خشڵ و پاوانەکـانیان بێت) و بزانرێت کە زینەتدارو خشڵدارن، کەواتـە هـەمووتان ئـەی ئـیمانداران بـەرەو لای خـوا و بەدەستهێنانی رەزامەندی ئەو بگەڕێنەوە بۆ ئەوەی رزگار و سەرفراز بن.

وَأَنكِحُوا۟ ٱلْأَيَـٰمَىٰ مِنكُمْ وَٱلصَّـٰلِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَآئِكُمْ ۚ إِن يَكُونُوا۟ فُقَرَآءَ يُغْنِهِمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾ وَلْيَسْتَعْفِفِ ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ ۗ وَٱلَّذِينَ يَبْتَغُونَ ٱلْكِتَـٰبَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۖ وَءَاتُوهُم مِّن مَّالِ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ ءَاتَىٰكُمْ ۚ وَلَا تُكْرِهُوا۟ فَتَيَـٰتِكُمْ عَلَى ٱلْبِغَآءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا۟ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۚ وَمَن يُكْرِههُّنَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ مِنۢ بَعْدِ إِكْرَٰهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكُمْ ءَايَـٰتٍ مُّبَيِّنَـٰتٍ وَمَثَلًا مِّنَ ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾ ۞ ٱللَّهُ نُورُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِۦ كَمِشْكَوٰةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۖ ٱلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ ۖ ٱلزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَـٰرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۚ نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ ۗ يَهْدِى ٱللَّهُ لِنُورِهِۦ مَن يَشَآءُ ۚ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَـٰلَ لِلنَّاسِ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ فِى بُيُوتٍ أَذِنَ ٱللَّهُ أَن تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ يُسَبِّحُ لَهُۥ فِيهَا بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْـَٔاصَالِ ﴿٣٦﴾

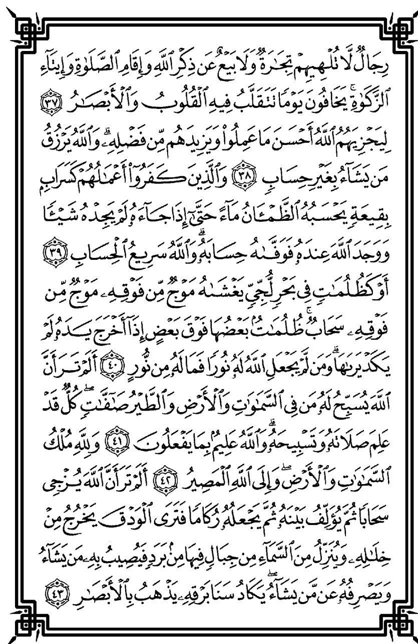
(٣٢) ژن بدەن بەپیاوانی بێ ژن و ئافرەتانی بێوەژن بدەن بەشوو، هەروەها ژن بدەن بەبەندە ساڵحەکانتان و کەنیزەکە کانیشتان بدەن بە شوو ئەگەر هەژاریش بن، ئەوە خوا لە فەزڵ و بەخششی خۆی بەهرەوەریان دەکات، خوای گەورە هەمیشە فراوانگیرو زانایە.

(٣٣) دەبا ئەوانەی هاوسەریان دەست ناکەوێت هەوڵ بدەن داوێنی خۆیان پاك رابگرن، هەتا خوا لە فەزڵی خۆی دەوڵەمەند و بێ نیازیان دەکات، ئەو کەسانەش کە دەیانەوێت خۆیان رزگار بکەن لە بەندەکانتان و خۆیان بکرنەوە، ئەوە ئێوە لەگەڵیاندا رێك بکەون و رێگەی ئازادییان بۆ ئاسان بکەن، ئەگەر خێرتان تێدا بەدی دەکردن، لەو ماڵ و سامانەی کە خوا پێی بەخشیوون بەشیان بدەن، بەزۆر کەنیزەکەکانتان هانمەدەن بۆ داوێن پیسی، ئەگەر ئەوان پاك داوێنیان دەویست (دەبێت پیاوی ئازاد زیاتر پاکداوێنی مەبەست بێت)، بۆ ئەوەی لەو رێگە چەوتەوە ماڵ و سامانی ژیانی دنیا بەدەست بهێنن، جا ئەوەی بەزۆر ئەو گوناهەیان پێ بکات، ئەوە بەڕاستی خوا دوای ئەو زۆر بۆ هێنانەیان لێخۆش بوو میهرەبانە و چاوپۆشیان لێ دەکات.

(٣٤) سوێند بە خوا بێگومان ئێمە چەندەها ئایەت و فەرمانی ئاشکراو روونمان بۆدابەزاندوون، هەروەها چەندەها نموونەو سەرگوزەشتەی ئەوانەی پێش خۆتان کە تێپەڕیان کردووە، هاوڕێ لەگەڵ پەند و ئامۆژگاری بۆ خواناس و پارێزکاران.

(٣٥) خوا نوورو رووناکی ئاسمانەکان و زەویە (نوورو رووناکی بەخشە پێیان)، نموونەی نوور و رووناکیەکەی وەك تاقێك وایە چرایەکی تێدا بێت، چراکەش لەناو شووشەیەکدا بێت، شووشەکەش وەك هەسارەیەکی گەش و پرشنگدار وابێت و داگیرسا بێت بە رۆنی درەختی موبارەك و بەفەڕی زەیتوون، رووی نە لە رۆژهەڵات و نە لە رۆژئاوا بێت (لە شوێنێکدا بێت بەیانی و ئێوارە خۆر لێ بدات)، رۆنەکەشی (ئەوەندە پاك و بێگەردە) خەریکە خۆی دابگیرسێت و رووناکی بداتەوە، ئەگەر ئاگریش لێی نەدات، ئەو هیدایەت و رێنموویی‌یە کە قورئانە رووناکی‌یە لەسەر رووناکی، خوایش هیدایەتی ئەو کەسانە دەدات کە دەیەوێت و شایستەن بۆ لای نووری خۆی کە قورئانە، خوا چەندەها نموونە دەهێنێتەوە بۆ خەڵکی (تا لە نموونە مەعنەویی‌یەکان تێبگەن) خوایش بەهەموو شتێك زانایە....

(٣٦) ئەو نوورەش دەستدەکەوێت لە چەند ماڵێکدا (کە مزگەوتەکانن) خوا فەرمانیداوە کە دروست بکرێن و بەرز بکرێنەوە و ناوی پیرۆزی ئەوی تیادا ببرێت (نوێژو قورئان و وانەی ئاینی تیادا ئەنجام بدرێت) و ستایش و تەسبیحاتی تیادا بکرێت لە بەیانیان و دەمە و ئێواراندا.

(٣٧) پیاوانێك ستایشی خوا دەكەن لەو مزگەوتانەدا كە بازرگانی و كرین و فرۆشتن سەرگەرمیان ناكات و غافڵ نابن لە یادی خواو ئەنجامدانی نوێژەكـان و بـەخشینی زەكات و لە رۆژێك دەترسن كە دڵان و چـاوان تـیایدا ئاوەژوو دەبن (لە ترس و سامناكیو هەیبەتی ئەو رۆژە).

(٣٨) بەئومێدی ئەوەن خوا بەچاكترین شێوە پاداشـتیان بداتەوە و لە فـەزڵ و بـەخششی خـۆی بـەهرەوەریان بكـات، بـەڕاسـتی خـوا رزق و رۆزی بـێسنوور دەبەخشێت بەهەر كەس كە بیەوێت و شایستە بێت.

(٣٩) ئـەوانـەی كـە رێـبازی كـوفریان گـرتۆتەبەر كـردەوەكـانیان وەك تـراویـلكە و سـەرابـێك وایـە لە بیابانێكدا بریسكە بداتەوە كەسێكی تینوو وا بزانێت ئاوە (بەتاڵو كە بۆی بچێت)، هەتا كاتێك گەیشتە لای دەبینێت هیچ نیە، ئەوسا (كاتێك بەخۆی دەزانێت ژیانی كۆتایەو قیامەت بەرپا بووە) خوایش ئامادەیە لەلایـدا بـەگـوێرەی كـردەوەی مـوحاسەبەی دەكـات و لێـی دەپرسێتەوە، خوایش بەخێرایی لێ پرسینەوە ئەنجام دەدات.

(٤٠) یاخود (كردەوەیان) وەك چەندەها تاریكایی وایە كە لەناو دەریایەكی قوڵدا شەپۆل لەسەر شەپۆل بدات بەسەریدا، لە سەرووشیەوە هەورێكی تاریك دایگرتبێت، تاریكاییەكان چین چین لەسـەریەك نیشتبن، كاتێك كە دەستی دەربهێنێت خەریكە دەستی خۆی نەبینێت (لەبەر تاریكی) بێگومان ئەوەی خوا نووری پێ نەبەخشێت، هەرگیز نووری دەست ناكەوێت.

(٤١) ئایا نەتبینیووە كە بەڕاستی هەرچی و هەركەس لە ئاسمانەكان و زەویدا هـەیە، تـەسبیحات و ستایشی خوا دەكەن، هەروەها باڵندەكانیش لەكاتێكدا پۆل پۆل (بەئاسماندا دەفرن) هـەر هـەموویان ستایش و پەرستش و تەسبیحاتی خۆیان زانیووە، خوایش هەمیشە زانایە بەوەی كە دەیكەن.

(٤٢) هەموو ئاسمانەكان و زەوی هەر خوا خاوەنیانە، سەرئەنجام گەڕانەوەی هەمووان هەر بـۆ لای خوای گەورەو دەسەڵاتدارە.

(٤٣) ئایا نابینیت كە بێگومان خوا بەئارامی و شێنەیی هەورەكان بە ئاسماندا دەبات دوایی پەیوەستیان دەكات بەیەكەوە، ئەوساكەڵەكەیان دەكات لەسەر یەك، ئینجا دەبینیت لەتوێی ئەو هەورانەوەكە وەكو كێو وان باران و تەرزە دەبارێنێت (كاتێك كە بەفرۆكە سەروو هەورەكان دەكەوین بەچاكی بـۆمان دەردەكەوێت، كە هەورەكان وەك چیا چوون بە ئاسمانداو دۆڵ و شیو لەنێوانیاندا هەیە)، جا لەسوودی ئەو بارانە بە هەركەس خوا بیەوێت، خێرو بەرەكەت دەبەخشێت، هەركەسیش كە بیەوێت لێی دوور دەخاتەوە، (هەورە بروسكەكان ئەوەندە بەهێزن) خەریكە بریسكەكەیان بینایی چاوان بەرێت.

يُقَلِّبُ ٱللَّهُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبۡرَةٗ لِّأُوْلِي ٱلۡأَبۡصَٰرِ ﴿٤٤﴾ وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٖ مِّن مَّآءٖۖ فَمِنۡهُم مَّن يَمۡشِي عَلَىٰ بَطۡنِهِۦ وَمِنۡهُم مَّن يَمۡشِي عَلَىٰ رِجۡلَيۡنِ وَمِنۡهُم مَّن يَمۡشِي عَلَىٰٓ أَرۡبَعٖۚ يَخۡلُقُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ﴿٤٥﴾ لَّقَدۡ أَنزَلۡنَآ ءَايَٰتٖ مُّبَيِّنَٰتٖۚ وَٱللَّهُ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ﴿٤٦﴾ وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعۡنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٞ مِّنۡهُم مِّنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَۚ وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا دُعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحۡكُمَ بَيۡنَهُمۡ إِذَا فَرِيقٞ مِّنۡهُم مُّعۡرِضُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلۡحَقُّ يَأۡتُوٓاْ إِلَيۡهِ مُذۡعِنِينَ ﴿٤٩﴾ أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَمِ ٱرۡتَابُوٓاْ أَمۡ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ وَرَسُولُهُۥۚ بَلۡ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّمَا كَانَ قَوۡلَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ إِذَا دُعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحۡكُمَ بَيۡنَهُمۡ أَن يَقُولُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَخۡشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقۡهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ ﴿٥٢﴾ ۞ وَأَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ لَئِنۡ أَمَرۡتَهُمۡ لَيَخۡرُجُنَّۖ قُل لَّا تُقۡسِمُواْۖ طَاعَةٞ مَّعۡرُوفَةٌۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ﴿٥٣﴾

(٤٤) خـوای گـەورە ئـاڵوگۆڕ بـەشەو و رۆژ دەکـات، بەڕاستی ئا لەو شتانەدا پـەند و ئـامۆژگاری هـەیە بـۆ خاوەن دیدو رۆشنبیرەکان.

(٤٥) هەروەها خوا هـەموو زیـندەوەرێکی لە ئـاوێکی تـایبەت دروست کـردووە، جـا هـەیانە لەسـەر سکـی دەڕوات، هــەیشە لەســەر دوو قـاچ دەڕوات، هـەیشە لەسەر چوار پێ دەڕوات، خوا هەرچی بوێت دروسـتی دەکات، بەڕاستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شـتێکدا هەیە.

(٤٦) سوێند بە خوا بـێگومان ئـێمە چـەندەها بـەڵگەی روون و ئاشکرامان دابەزاندووە و خوا هیدایـەتی هـەر کەسێك کە ویستی لەسەر بێت و خۆیشی بیەوێت دەدات بۆ رێگەو رێبازی راست و دروست.

(٤٧) (دووڕووەکـــان) تـــەنها بـەزمان دەڵـێن: ئـێمەش باوەڕمان هێناوە بە خواو بە پـێغەمبەرو فـەرمانبەرداریشـین، کـەچی لەوەودوا دەسـتەیەکـیان روو وەردەگێڕن و درۆ دەکەنو پیلان دەگێڕن، ئا ئەوانە هەر ئیماندار نین.

(٤٨) ئەوانە کاتێك بانگ دەکرێن بۆ لای بـەرنامەی خـوا و پـێغەمبەرەکـەی تـا فـەرمانڕەوا بـێت لەنێوانیاندا، خێرا دەستەیەکیان پشت هەڵدەکەن و ناڕەزایی دەردەبڕن.

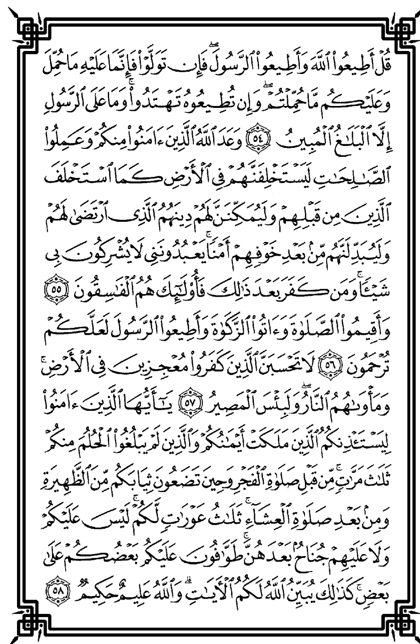
(٤٩) خۆ ئەگەر شەرع حەقەکە بەوان بدات ئەوە بەملکەچی و فەرمانبەردارییەوە دێن بۆ لای.

(٥٠) ئایا ئەوانە لە دڵەکانیاندا نـەخۆشی کـوفرو خـوانـەناسی هـەیە؟ یـاخود گـومانیان هـەیە؟ (لە دادپەروەریی پێغەمبەر و قورئان)، یاخود دەترسن لەوەی کە خوا و پێغەمبەری ستەمیان لێ بکات؟! نەخێر وانی‌یە، ئا ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن (چاویان بەحەقدا هەڵنایەت).

(٥١) بەڵام گوفتاری ئیمانداران کاتێك بانگ دەکرێن بۆ لای خواو پێغەمبەرەکەی تا فەرمانڕەوایـی بکات لە نێوانیاندا تەنها ئەوەیە کە دەڵێن: بیستمان و گوێڕایەڵین بۆ هەموو فەرمانێکی شەرع، هـەر ئائەوانەشن سەرفراز و سەرکەوتوو. (لە هەر دو جیهاندا).

(٥٢) جائەوەی فەرمانبەرداری خوا و پێغەمبەرەکەی بکـات و لە خـوا بـترسێت و لە سـەرپێچی و نافەرمانی خۆی بپارێزێت، ئا ئەوانە سەرفرازو بەئاوات گەیشتوون. (بەتایبەت لە بەهەشتدا).

(٥٣) دووڕووەکان سوێندی گەورە بەخوا دەخۆن، ئەگەر فەرمانیان پێ بدەیت کە دەرچن بۆ خەبات و جیهاد، دەردەچن و ئامادەن، پێیان بڵێ: سوێند مەخۆن ملکەچیی ئێوە زانراو و دیارە؟! (هـەموو کـات کردارو گوفتارتان جیایە)، بەڕاستی خوا ئاگایە بەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٥٤) پێیان بڵێ: فەرمانبەرداری خواو فـەرمانبەرداری پێغەمبەر بن، خۆ ئەگەر پشتیان هەڵکرد، ئەوە ئەو تەنها گەیاندنی پەیامی خوای لەسەر شانە، ئێوەش سەرپێچی و یاخی بوونەکەتان لەسەرتان دەکەوێت، خۆ ئـەگـەر فەرمانبەرداری بن و گوێڕایەڵ و ملکەچ بن بەڕاسـتی ئەوە هـیدایـەت وەردەگـرن، دڵـنیاش بـن کـە ئـەرکی سـەرشانی پـێغەمبەر ﷺ تـەنها گـەیاندنێکی روون و ئاشکرای پەیامەکەیەتی.

(٥٥)خوا بەڵێنی دڵنیابەخش و تەواوی داوە بـەوانـەی باوەڕیان هێناوە لە ئێوە و کارو کـردەوە چـاکـەکـانیان ئەنجامداوەکە بەڕاستی لەئایندەیەکی نزیکدا جێنشین و پایەداریان دەکات لە وڵاتدا هەروەك چۆن ئیماندارانی پێش ئەمانی جێنشین کردووە و ئەو دین و ئاینەیان بـۆ دەچەسپێنێت کە خوا خۆی پێی رازیە، هەروەها ترس و بیمیان بۆ دەگۆڕێت بەئارامی و هێمنی، ئەو کاتە ئیتر بەتەواوی هەر من دەپەرستن و هەرگیز هیچ جۆرە هاوەڵ و شەریکێکم بۆ بـڕیار نـادەن، ئەوسا ئەوەی دوای ئەو پایەداریە بێباوەڕ بێت، ئا ئەو جـۆرە کـەسانە هـەر تـاوانـبارو لە سـنوور دەرچوون.

(٥٦) ئەی ئیمانداران؛ نوێژەکانتان لەکاتی خۆیدا بەچاکی ئەنجام بدەن و زەکاتی ماڵەکانتان بدەن و فەرمانبەرداری پێغەمبەریش بکەن بەڵکو رەحمتان پێ بکرێت.

(٥٧) وامەزانە ئەوانەی کە بێ باوەڕ و خوانەناس بوون لە دەست سزاو تۆڵەی خـوا لەسـەر زەوی رزگاریان دەبێت، ئەوانە لە قیامەتدا شوێنیان ئاگری دۆزەخە، ئای چ سەرەنجامێکی خراپە.

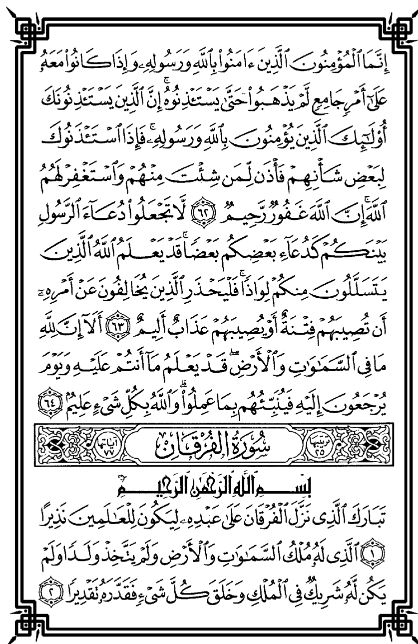
(٥٨) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە با بەندە و ئەو منداڵانەتان (کە هێشتا نەگـەیشتونەتە تـەمەنی هەرزەکاری) لە سێ کاتدا (فێری ئەوە بکرێن) مۆڵەت بخوازن (لە سەردانی ژووری نووستنیژن و مێردا) پێش نوێژی بەیانی، کاتی نیوەڕۆ کە پوشاکتان دادەنـێن (بـۆ حـەوانـەوە)، لە دوای نـوێژی خەوتنان، سێ کاتە کە لەوانەیە عەورەتی ئێوەی تێدا دەربکەوێت (باکەسی تر؛ نەتانبینێت)، لە دوای ئەو سێ کاتە قەیناکات بۆ ئێوەش و ئەوانیش، کە بگەڕێن بەناویەکدا و بچن بۆ لای یەکتر، ئا بەو شێوەیە خوا ئایەتەکانی خۆیتان بۆ روون دەکاتەوە، (تا تووشی کێشەی دەروونی نەبن) خوای گەورە هەمیشە زانا و دانایە (بەوەی کە دەبێتە مایەی خێرو خۆشیتان).

وَإِذَا بَلَغَ ٱلْأَطْفَٰلُ مِنكُمُ ٱلْحُلُمَ فَلْيَسْتَـْٔذِنُوا۟ كَمَا ٱسْتَـْٔذَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾ وَٱلْقَوَٰعِدُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ ٱلَّٰتِى لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَٰتٍۭ بِزِينَةٍ ۖ وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾ لَّيْسَ عَلَى ٱلْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ أَن تَأْكُلُوا۟ مِنۢ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ ءَابَآئِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَٰتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَٰنِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَٰتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَٰمِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّٰتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَٰلِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَٰلَٰتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُۥٓ أَوْ صَدِيقِكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَأْكُلُوا۟ جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا ۚ فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا فَسَلِّمُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُبَٰرَكَةً طَيِّبَةً ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

(٥٩) هەر کاتێك منداڵەکانتان باڵغ بوون، با ئەوانیش مۆڵەت بخوازن، وەکو چۆن کەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان خواستووە (لەکاتی هاتووچۆ کردنی ژووری دایك و باوکدا)، ئا بەو شێوەیە خوا ئایەتەکانی خۆیتان بۆ روون دەکاتەوە، (بێگومان) خوا بەتەواوی زاناو دانایە (بە بەرژەوەندیەکانتان).

(٦٠) ئەو ئافرەتە پیرو پەککەوتانەی کە بە تەمای شوو کردن نین، قەیناکات ئەگەر هەندێك لە پۆشاکیان دابنێن، لە کاتێکدا جوانی خۆیان دەرنەخەن، خۆ ئەگەر پۆشتە بن ئەوە چاکترە بۆیان، خوای گەورە تەواو بیسەرو زانایە (بە نیەت و خەتەرەو خەیاڵی دڵەکان).

(٦١) کوێرو نابینا گوناهو گلەییان لەسەر نییە، هەروەها شەل، نەخۆش، هەروەها خۆیشتان، کە خواردن بخۆن لە ماڵی خۆتان یان ماڵی باوکانتان یان ماڵی دایکانتان، یان ماڵی براکانتان یان ماڵی خوشکەکانتان، یان ماڵی مامەکانتان یان ماڵی پوورەکانتان (خوشکانی باوك)، یان لە ماڵی خاڵەکانتان یان لە ماڵی پوورەکانتان (خوشکانی دایك)، یان ئەو ماڵەی کە کلیلی لای ئێوەیە، یان ماڵی هاوەڵتان، هیچ گوناهتان ناگات کە بە کۆمەڵ (لەسەر یەك سفرە) نان بخۆن یاخود جیا بەجیا، هەرکاتێك چوونە هەر ماڵێك، سەلام لە خۆتان بکەن و سەلام لەیەکتر بکەن، سەلامێك لەلایەن خوای گەورەوە، کە پڕە لە بەرەکەت و فەڕو جوانی و پاکی، ئا بەو شێوەیە خوا ئایەتەکانی خۆیتان بۆ روون دەکاتەوە بۆ ئەوەی بیروهۆش بکەینەوە و لێکی بدەینەوە (کە چ پەروەردگارێکی دڵسۆز غەمخوارمان هەیە، چۆن دەیەوێت ژیانمان بەشێوەیەك رێك بخات کە بەخۆشی و شادی پێکەوە بژین، دوور لەگرفت و کێشەی دەروونی و رەوشتی و کۆمەڵایەتی، ژیانی، دنیا بەرینە سەر).

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَإِذَا كَانُوا۟ مَعَهُۥ عَلَىٰٓ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا۟ حَتَّىٰ يَسْتَـْٔذِنُوهُ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۚ فَإِذَا ٱسْتَـْٔذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمُ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾ لَّا تَجْعَلُوا۟ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ بَعْضِكُم بَعْضًا ۚ قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌۢ ﴿٦٤﴾

سُورَةُ الفُرْقَانِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَـٰلَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾ ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

(٦٢) بەڕاستی ئیمانداران ئەوانەن کە باوەڕیان هێناوە بەخواو بە پێغەمبەرەکەی، هەر کاتێك کۆ دەبنەوە لە خزمەتیدا بۆ کارێکی گرنگ و پێویست کە هاوکاریی دەوێت، ناڕۆن و (خۆیان نادزنەوە)هەتا مۆڵەت نەخوازن، بەڕاستی ئەوانەی کە مۆڵەتت لێ دەخوازن هەر ئەو کەسانەن کە باوەڕیان بەخواو پێغەمبەرەکەی هەیە، هەرکاتێك بۆ کارێکی تایبەتی خۆیان داوای مۆڵەتیان لێکردیت، ئەوە مۆڵەتی ئەوانە بدە کە دەتەوێت و داوای لێ خۆشبوونیشیان لە خوا بۆ بکە، بەڕاستی خوا لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٦٣)(ئەی یاوەران) نەکەن بانگی پێغەمبەر بکەن، وەك ئەوەی خۆتان لە نێوان یەکتردا بانگی یەك دەکەن (چونکە دەبێت قەدری پێغەمبەری خوا ﷺ تایبەتی بێت) بێگومان خوا دەزانێت بەوانەی کە خۆیان پەنهان دەکەن و خۆ دەدزنەوە لە کارو فرمان، دەبا ئەوانەی کە سەرپێچی لە فەرمانی دەکەن بترسن لەوەی کە تووشی تاقی کردنەوەیەکی سەخت، یان تووشی سزایەکی بە ئێش ببن.

(٦٤) ئاگاداربن کە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە خوا خاوەنیانە، زۆر بەچاکی دەزانێت ئێوە چی دەکەن و خەریکی چین، ئەو ڕۆژەش کە دەبرێنەوە بۆ لای هەواڵی هەموو ئەو کارانەیان پێ دەڵێت کە ئەنجامیان داوە، خوای گەورە هەمیشە بەهەموو شتێك تەواو ئاگاو زانایە.

سورەتی (الفرقان)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) بەرزو پیرۆزو پاك و بڵندە ئەو زاتەی کە قورئانی دابەزاندووە تا ببێتە جیاکەرەوەی ڕاست و ناڕاست، بۆ سەر بەندەی خۆی (محمد ﷺ) تا ببێتە هوشیار کەرەوە و بێدارکەرەوەی دانیشتوانی جیهان لە هەموو سەردەمێکدا.

(٢) ئەو زاتەی کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی موڵکی ئەوەو هەر ئەو خاوەنیانە، کەسیشی نەکردووە بە ڕۆڵەی خۆی و کەسی نەکردووە بەشەریك و هاوبەش لە مەداوی موڵك و دەسەڵاتیدا، هەموو شتێکی دروستکردووە بەئەندازە و قەبارە و شێوە و تام و بۆن و ڕەنگ و جیاوازی هەمەجۆر..هتد، نەخشەی ڕێك و پێکی بۆ هەموو شتێك داناوە (بە شێوەیەك کە پێویستیەکانی ئادەمیزاد دابین بکەن و لە خزمەتیدا بن).

وَٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً لَّا يَخۡلُقُونَ شَيۡـًٔا وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ وَلَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ ضَرًّا وَلَا نَفۡعًا وَلَا يَمۡلِكُونَ مَوۡتًا وَلَا حَيَوٰةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ إِفۡكٌ ٱفۡتَرَىٰهُ وَأَعَانَهُۥ عَلَيۡهِ قَوۡمٌ ءَاخَرُونَۖ فَقَدۡ جَآءُو ظُلۡمًا وَزُورًا ﴿٤﴾ وَقَالُوٓاْ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ ٱكۡتَتَبَهَا فَهِيَ تُمۡلَىٰ عَلَيۡهِ بُكۡرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾ قُلۡ أَنزَلَهُ ٱلَّذِي يَعۡلَمُ ٱلسِّرَّ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ إِنَّهُۥ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦﴾ وَقَالُواْ مَالِ هَٰذَا ٱلرَّسُولِ يَأۡكُلُ ٱلطَّعَامَ وَيَمۡشِي فِي ٱلۡأَسۡوَاقِ لَوۡلَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُۥ نَذِيرًا ﴿٧﴾ أَوۡ يُلۡقَىٰٓ إِلَيۡهِ كَنزٌ أَوۡ تَكُونُ لَهُۥ جَنَّةٌ يَأۡكُلُ مِنۡهَاۚ وَقَالَ ٱلظَّٰلِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسۡحُورًا ﴿٨﴾ ٱنظُرۡ كَيۡفَ ضَرَبُواْ لَكَ ٱلۡأَمۡثَٰلَ فَضَلُّواْ فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾ تَبَارَكَ ٱلَّذِيٓ إِن شَآءَ جَعَلَ لَكَ خَيۡرًا مِّن ذَٰلِكَ جَنَّٰتٍ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ وَيَجۡعَل لَّكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾ بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلسَّاعَةِۖ وَأَعۡتَدۡنَا لِمَن كَذَّبَ بِٱلسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

(٣) کەچی هاوەڵگەران لە جیاتی ئەو زاتە شتی تریان کردووە بەخوای خۆیان کە هیچ دروست ناکەن و هیچیان پێ بەدی ناهێنرێت، بەڵکو خۆیان دروست دەکرێن، (تەنانەت) ناتوانن سوودێك یان زەرەرێك بە خۆیان بگەیەنن، یان زیانێك لە خۆیان دوربخەنەوە (چجای خەڵکی) هەروەها نە مردنیان بەدەستە، نە ژیان، نە زیندوو کردنەوە.

(٤) ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن: ئەم قورئانە تەنها درۆیەکەو محمد ﷺ خۆی هەڵی بەستووە، کەسانی تریش یارمەتیانداوە، بەڕاستی ئەوانە (بەو گوفتارەیان) ستەم و بوختانێکی گەورە دەکەن و قسەیەکی نارەوا دەڵێن.

(٥) هەروەها وتویانە: ئەم قورئانە داستانی پێشینەکانەو محمد ﷺ داوای نووسینەوەیانی کردووە، بەیانیان و ئێواران بەسەریدا دەیخوێننەوە!!

(٦) تۆ ئەی محمد ﷺ بڵێ: ئەو زاتەی ئەم قورئانەی دابەزاندووە بەهەموو نهێنیەك دەزانێت لە ئاسمانەکان و زەویدا، هەر ئەویش هەمیشە و بەردەوام لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٧) ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن: ئەم پێغەمبەرە چییەتی، خواردن دەخوات و بە بازاڕدا دەڕوات و دەگەڕێت، دەبوایە فریشتەیەك بۆ لای دابەزیبایە!! تا ئەویش لەگەڵیدا خەڵکی بێداربکاتەوە و (لەسەرەنجامی سەرپێچی) بیانترسێنێت!!.

(٨) یاخود گەنجینەیەکی لە ئاسمانەوە بۆ فڕێ بدرایە، یاخود باخ و باخات و بێستانێکی تایبەتی ببوایە و لێی بخواردایە، بەڵکو ستەمکاران دەڵێن بە ئیمانداران: ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون؟!

(٩) تەماشاکە و سەرنج بدە (لەو نەفامانە) چۆن نموونە و بیانووت بۆ دەهێننەوە، ئەوانە گومرا بوون و ڕێگەیەك نادۆزنەوە بۆ سەرزەنشت کردنت، یاخود بۆ ڕزگاری و ئاسوودەیی دنیا و قیامەت.

(١٠) (لە حاڵێکدا) ئەو زاتە مەزن و پیرۆزە، زاتێکە کە ئەگەر بیەوێت زۆر لەوەی کە خوانەناسان باسی دەکەن چاکترت پێ دەبەخشێت.. باخ و باخاتی (جوان و ڕازاوەت هەر لە دنیادا بۆ دەڕەخسێنێت) کە چەندەها ڕووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات، هەروەها کۆشك و تەلاری بەرزو بڵندت پێ دەبەخشێت.

(١١) نەخێر، (ڕەخنەکانیان بەجێ نییە)، ئەگینا ئەوان بڕوایان هەر بەقیامەت نیە، ئێمەش ئاگری بڵێسەدارمان بۆ ئەوکەسانە ئامادەکردووە کە بڕوایان بە قیامەت نیە.

إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾ وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾ لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾ قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۚ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾ لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا ﴿١٦﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ أَأَنتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾ فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا ۚ وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۗ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۗ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

(١٢) کاتێك هەر لە دوورەوە ئەو ئاگرە بڵێسەدارە خوانەناسان دەبینێت، دەنگی خەشم و قین و هەناسەی داخ لەدڵی دەبیستن.

(١٣) هەر کاتێك ئەوانە بەکۆت و زنجیرەوە فڕێ دەدرێنە ناو شوێنێکی تەنگەبەرەوە لە دۆزەخدا، داوای مەرگ و تیاچوون دەکەن و مردن بە ئاوات دەخوازن. (داخۆ چ تەنگانەیەك بێت مەرگ ببێ بە ئاوات).

(١٤) (ئەوسا پێیان دەوترێت) ئەمڕۆ داوای تەنها مردنێك مەکەن، بەڵکو داوای مردنی زۆرو بێشومار بکەن و ئاواتی بۆ بخوازن!! (بەڵام دڵنیابن کە بێسود).

(١٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: باشە، ئەو حاڵە چاکترە، یان بەهەشتی هەمیشە و بەردەوام کە بەڵێن دراوە بەخواناس و پارێزکاران، هەر دەمێکیشە ئامادە کراوە بۆیان، کە پاداشتە و سەرئەنجام.

(١٦) لەو بەهەشتەدا هەرچی داوای بکەن بۆیان ئامادەیە هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبراوەدا، ئەوەش بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە و خۆی بەر پرسیار کردووە لێی. (داواکارین بێبەشمان نەکات لێی).

(١٧) ڕۆژێك دێت خوا بێ باوەڕان کۆدەکاتەوە و هەموو ئەو شتانەش کە لەجیاتی خوا دەیانپەرست، ئەوسا (خوا روو بەپەرستراوەکان) دەفەرموێت: ئایا ئێوە ئەو بەندانەی منتان گومرا کرد؟ یاخود خۆیان ڕێبازی‌ڕاستیان وێڵ کرد و گومرا بوون؟.

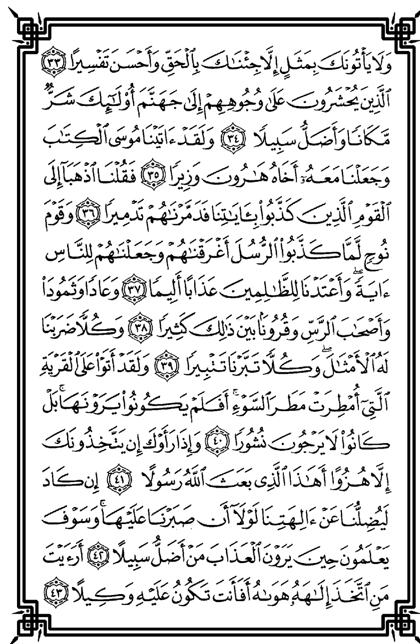
(١٨) لە وەڵامدا دەڵێن: خوایە، پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە، هەرگیز ڕەوا نیە ئێمە جگە لە تۆ کەسێك، یان شتێکی‌تر بپەرستین یان بیکەینە پشتیوان و یاوەری خۆمان، بەڵام تۆ نازو نیعمەتت بەو خەڵکە گومڕایە و باوو باپیرانیان بەخشی بوو، ئیتر هەموو یاداوەری و یادخستنەوەیەکیان فەرامۆش کرد و بوونە قەومێکی بێ خێر و تیاچوو.

(١٩) (ئەوسا بەسەرگەردانەکان دەوترێت) ئەوەتە پەرستراوەکان گوفتاری ئێوەیان بەدرۆخستەوە، ئیتر نەدەتوانن لە سزای خوایی خۆتان دەرباز بکەن، نەدەتوانن پشتیوانێك بەدەست بهێنن، جا هەرکەستان بیەوێت (لەدنیادا) ستەمێك بکات، ئەوە ئێمە سزایەکی سەخت و گەورە و سامناکی پێ دەچێژین.

(٢٠) ئێمە پێش تۆ (ئەی محمد ﷺ) هیچ کەسێکمان لە پێغەمبەران ڕەوانە نەکردووە کە خواردنیان نەخواردبێت، یان بە بازاڕدا نەگەڕابن، ئێمە هەندێك لە ئێوەمان کردۆتە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی ترتان.. ئایا خۆدەگرن و خۆڕاگر دەبن، بێگومان پەروەردگاری تۆ هەمیشە و بەردەوام بینایە (بە هەڵسوکەوتی بەندەکانی).

۞ وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا ۗ لَقَدِ ٱسْتَكْبَرُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾ يَوْمَ يَرَوْنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٢٢﴾ وَقَدِمْنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا۟ مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَٰهُ هَبَآءً مَّنثُورًا ﴿٢٣﴾ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾ وَيَوْمَ تَشَقَّقُ ٱلسَّمَآءُ بِٱلْغَمَٰمِ وَنُزِّلَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ تَنزِيلًا ﴿٢٥﴾ ٱلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ ٱلْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ ۚ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾ وَيَوْمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى ٱتَّخَذْتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾ يَٰوَيْلَتَىٰ لَيْتَنِى لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾ لَّقَدْ أَضَلَّنِى عَنِ ٱلذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَآءَنِى ۗ وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِلْإِنسَٰنِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾ وَقَالَ ٱلرَّسُولُ يَٰرَبِّ إِنَّ قَوْمِى ٱتَّخَذُوا۟ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ عَدُوًّا مِّنَ ٱلْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ ٱلْقُرْءَانُ جُمْلَةً وَٰحِدَةً ۚ كَذَٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَ ۖ وَرَتَّلْنَٰهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

(٢١) ئەوانەی کە بە ئومێدی دیداری ئێمە نین وتیان: ئەوە بۆ فریشتە دانەبەزێنرا بۆ لامان (تا دڵنیابین لە حەقیقەتی قورئان و پێغەمبەر) یاخود پەروەردگارمان بەچاوی خۆمان ببینین، سوێند بە خوا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا خۆیان بە گەورە دەزانن، لەراستیدا ئەوانە لەسنوور ترازاون و سەرکەشیان بێ ئەندازەیە.
(٢٢) ئەو رۆژەی کە فریشتەکان دەبینن هیچ جۆرە مژدەیەك بۆ تاوانباران نیە (بۆیە بە کزی و خەجالەتی و کەساسیەوە) دەڵێن: خۆزگە بۆ پەنایەك، یان شوێنێکی داڵدەدەرو پارێزراو پەنامان دەبردا!!
(٢٣) کاتێك هاتین و تەماشای ئەوەمان کرد کە کردوویانە (هەمووی تاوان‌و ستەمە) ئیتر بەربامانداو کردمانە تەپوتۆزێکی پەرش و بڵاو.
(٢٤) بەهەشتیەکان لەو رۆژەدا جێگەو رێگەیان زۆر خۆش و رازاوەیە و شوێنی حەوانەوەیان زۆر چاك و لەبارەو بێ وێنەیە.
(٢٥) رۆژێك دێت ئاسمان لەت و پەت دەبێت بەهۆی هەورێکی تایبەتی‌یەوە، بەڕاستی فریشتەکانیش دادەبەزێنرێن دەستە دەستە و گرۆ گرۆ بە شێوەیەکی تایبەت.
(٢٦) ئەو رۆژە ئیتر موڵك و دەسەڵاتداری راستەقینە بەدەست خوای میهرەبانە، بێگومان ئەو رۆژە رۆژێکی زۆر سەخت و دژوار دەبێت لەسەر بێ باوەڕ و خوانەناسان (زۆر پەشیمان دەبن).
(٢٧) رۆژێك دێت ستەمکار قەپ دەکات بەهەردوو دەستی خۆیدا و گاز لە هەردوو دەستی خۆی دەگرێت (لە پەشیمانیدا و) دەڵێت: خۆزگە لەگەڵ پێغەمبەردا رێبازی ئیمانم بگرتایە.
(٢٨) مەرگ‌و سەرگەردانی بۆ خۆم، خۆزگە فلان کەسم نەکردایەتە هاوەڵ و دۆستی خۆم (چونکە سەری لێشێواندم).
(٢٩) بەڕاستی ئەو هاوەڵە نالەبارە گومراو و وێڵی کردم لە بەرنامەی خوا دوای ئەوەی کە پێم راگەیەنرا بوو، شەیتانیش هەمیشە و بەردەوام هانی مرۆڤ دەدات بۆ گوناهو تاوان، لەکاتی تەنگانەشدا پشتی بەردەدات.
(٣٠) (دوای دوور کەوتنەوەی ئوممەت لە قورئان) پێغەمبەر ﷺ سکاڵا دەکات و دەفەرموێت: پەروەردگارا بەڕاستی قەومەکەم وازیان لەم قورئانە هێناوە و پشت گوێیان خستووە و گرنگی پێ نادەن.
(٣١) هەر بەو شێوەیەی (کە تۆ ئەی محمد ﷺ دژایەتی دەکرێیت) بۆ هەر پێغەمبەرێك دوژمن و ملۆزممان لە تاوانباران فەراهەم هێناوە، (بەڵام دڵنیابە کە) پەروەردگارت بەسە کە رێنموویت بکات و پشتیوانیت لێ بکات.
(٣٢) کافرەکان (بیانوویەکی تریان گرت و) وتیان: ئەوە بۆ قورئان بە یەك کەرەت بۆی رەوانە ناکرێت، بێگومان ئێمە هەر بەو شێوەیەی‌کە هەیە رەوانەی دەکەین، تا دڵی تۆ زیاتر دڵنیا بکەین، بەردەوام بەجوانی دایدەڕێژین و دەیگەیەنین.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾ ٱلَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُوْلَٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَجَعَلْنَا مَعَهُۥٓ أَخَاهُ هَٰرُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾ فَقُلْنَا ٱذْهَبَآ إِلَى ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا فَدَمَّرْنَٰهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا۟ ٱلرُّسُلَ أَغْرَقْنَٰهُمْ وَجَعَلْنَٰهُمْ لِلنَّاسِ ءَايَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّٰلِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾ وَعَادًا وَثَمُودَا۟ وَأَصْحَٰبَ ٱلرَّسِّ وَقُرُونًۢا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾ وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ ٱلْأَمْثَٰلَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ أَتَوْا۟ عَلَى ٱلْقَرْيَةِ ٱلَّتِىٓ أُمْطِرَتْ مَطَرَ ٱلسَّوْءِ أَفَلَمْ يَكُونُوا۟ يَرَوْنَهَا بَلْ كَانُوا۟ لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾ وَإِذَا رَأَوْكَ إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا ٱلَّذِى بَعَثَ ٱللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾ إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ ءَالِهَتِنَا لَوْلَآ أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ أَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ أَفَأَنتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

(٣٣) خوانەناسان هیچ نمونەو رەخنەیەکت لێ ناگرن، کە ئێمە لە بەرامبەریەوە حەقیقەت و راستیمان بۆ تۆ بەجوانی روون نەکردبێتەوە.

(٣٤) ئەو تاوانبارانەی (دژایەتی بەرنامەی خوا دەکەن)، لەسەر رووخساریان کێش دەکرێن بۆ دۆزەخ و تیایدا کۆدەکرێنەوە، ئا ئەوانە ناخۆشترین جێگەیان هەیە، چونکە گومراترین رێبازیان کاتی خۆی گرتبووە بەر.

(٣٥) سوێند بە خوا ئێمە کاتی خۆی کتێبی تەوراتمان بەخشی بە موسا و هاروونی برایشیمان کردە وەزیرو یاریدەدەری.

(٣٦) ئەوسا پێمان وتن: هەردووکتان بچن بۆ سەر ئەو قەومەی کە ئایەتەکانی ئێمە بە درۆ دەزانن و بڕوای پێ ناکەن (ئەوسا دوای ساڵەها سەرکەشی و یاخی بوون) بە توندو تیژی تێکمان شکاندن بەسەر یەکدا و لەناومان بردن.

(٣٧) قەومی - نوح - یش کاتێك بەرنامەی پێغەمبەرانیان بەدرۆزانی (چونکە بڕوا نەبوون بە پێغەمبەرێك بڕوا نەبوونە بە هەموویان) ئەوسا ئێمە نوقمی زریانەکەمان کردن و کردمانن بە پەندو عیبرەت بۆ خەڵکی و سزایەکی بەئێشمان بۆ ستەمکاران ئامادە کردووە.

(٣٨) هەروەها هۆزی عاد و ثمود و خاوەن چاڵ و بیرەکان، چەندەها قەومی زۆری تریش لە نێوانیاندا (کە خوانەناس بوون لەناومان بردن، ستەمکارانی هەموو سەردەمێك لە دەستی بە توانای ئێمە دەرناچن).

(٣٩) بۆ هەموانیان نموونەمان هێنایەوە (ساڵەهای دوورو درێژ پێغەمبەرەکەیان لەناویاندا بوو، بەڵام کە هەر رێبازی بێباوەڕیان بەرنەدا) هەموانیانمان بەسەختی لەناوبرد و وردو خاشمان کردن.

(٤٠) خۆ (قورەیشیەکان و خەڵکێکی زۆر) سەردانی ئەو شارۆچکەیان کردووە کەکاتی خۆی بەرد بارانی سەخت و دژواری بەسەردا باری، ئایا ئاسەواری ئەو کاول کاریەیان نەبینیووە؟ نەخێر هۆی نەبینین نی یە، بەڵکو وادیارە ئەوانە بەتەمای لێپرسینەوە و زیندوو بوونەوە نین؟

(٤١) ئەی پێغەمبەر ﷺ کاتێك خوانەناسان تۆ دەبینن بێجگە لەگاڵتە پێکردنت نەبێت هیچ رێزێکت بۆ دانانێن دەڵێن: ئا ئەمەیە کە خوا کردوویەتی بە پێغەمبەرو رەوانەی کردووە؟!

(٤٢) هەروەها دەڵێن: خەریك بوو لە پەرستنی خواکانمان وێڵمان بکات، ئەگەر ئێمە خۆڕاگر نەبووینایە لەسەر پەرستنیان، جا لە داهاتوودا چاك بۆیان دەردەکەوێت، کاتێك کە سزاو ئازار دەبینن کێ زۆر گومراو سەرلێشێواوە؟!

(٤٣) ئایا نابینیت ئەو کەسەی کە ئارەزووی خۆی کردۆتە خوای خۆی (شوێنی نەفسی بەدکرداری کەوتووە) ئایا تۆ دەتوانیت ئەوانە بپارێزیت لەلادان و سەرکەشی؟! (یاخود سنوورێکیان بۆ دابنێیت؟ خەمت نەبێت بۆ کوێ دەچن؟)

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَٰمِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ ٱلظِّلَّ وَلَوْ شَآءَ لَجَعَلَهُۥ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا ٱلشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَٰهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ لِبَاسًا وَٱلنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ ٱلنَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦ ۚ وَأَنزَلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾ لِّنُحْۦِىَ بِهِۦ بَلْدَةً مَّيْتًا وَنُسْقِيَهُۥ مِمَّا خَلَقْنَآ أَنْعَٰمًا وَأَنَاسِىَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَٰهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا۟ فَأَبَىٰٓ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِى كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيرًا ﴿٥١﴾ فَلَا تُطِعِ ٱلْكَٰفِرِينَ وَجَٰهِدْهُم بِهِۦ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾ ۞ وَهُوَ ٱلَّذِى مَرَجَ ٱلْبَحْرَيْنِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٥٣﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ مِنَ ٱلْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُۥ نَسَبًا وَصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ ٱلْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِۦ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

(٤٤) ئایا وادەزانیت زۆربەی ئەوا خوانەناسانە راستیەکان دەبیستن، یان بیروهۆشیان دەخەنە کار؟ ئەوانە ماڵات نەبێت، هیچی ترنین، بەڵکو گومراتریشن لە ماڵات.

(٤٥) ئایا نابینیت چۆن پەروەردگارت سێبەر درێژ دەکاتەوە، خۆ ئەگەر بیویستایە جێگیری دەکرد، پاشان خۆرێشمان کردووە بەبەڵگەو نیشانە لەسەر سێبەر (بەو هۆیەوە دیمەنی جوانی جۆراوجۆر بەدروست کراوان دەبەخشین).

(٤٦) لەوەودوا بەشێنەیی ئەو سێبەرە بۆ لای خۆمان دەگێڕینەوە و دەیگرینەوە (دیارە کە خوا دەیەوێت لە ڕێگەی ئەو دیاردەیەوە زاتی مەزنی فەرامۆش نەکەین).

(٤٧) هەر ئەو زاتەیە کە شەوی کردووە بە پۆشاك بۆتان و خەویشی کردووە بەهۆی ماتیی و بێ دەنگیی و ئارامیی، ڕۆژیشی کردووە بەهۆی بڵاوبوونەوە و کارو کۆشش.

(٤٨) هەر ئەو زاتە بای شەماڵ دەنێرێت کە مژدەیە پێش بارینی بارانی رەحمەت، (ئینجا دەفەرموێت): دواتر لە ئاسمانەوە ئاوێکی پاك و خاوێنمان باراندووە (لەشێوەی باران و بەفرو تەرزەدا)...

(٤٩) تا بەهۆیەوە سەر زەوی نیشتمانی مردوو زیندوو بکەینەوە، تا ئاوی خواردنەوەش ببەخشین بە ماڵات و خەڵکانێکی زۆر کە دروستمان کردوون (وئاتاجی ئەوئاوەن).

(٥٠) سوێند بە خوا ئێمە قورئانمان راگەیاندو و بە چەندەها شێوە خستومانەتە بەردەمیان تا یاداوەری وەربگرن، کەچی زۆربەی خەڵکی هەر ڕێبازی بێباوەڕی دەگرنە بەر، هەر شوێنی بێباوەڕی دەکەون.

(٥١) خۆ ئەگەر بمانویستایە بۆ هەر شارو شارۆچکەیەك پێغەمبەرێك و یادخەرەوەیەکمان رەوانە دەکرد.

(٥٢) (تۆ ئەی پێغەمبەر بەردەوام بە لەسەر گەیاندنی پەیامەکەت) و بەگوێی بێباوەڕان مەکە و ملکەچیان مەبە و بەم قورئانە هەوڵ و کۆشش و خەباتێکی گەورەیان لەگەڵدا بکە.

(٥٣) هەر ئەو زاتەیە کە ئاوی دوو دەریا یان دوو رووبار لەپاڵ یەکدا (وەك خۆیان دەهێڵێتەوە و تێکەڵ نابن، چونکە چریان جیاوازە)، ئەمەیان شیرین و خۆش و سازگار، ئەوی تریان تفت و تاڵ، لەنێوانیاندا بەربەست و کۆسپی فەراهەم هێناوە ناهێڵێت تێکەڵ ببن.

(٥٤) هەر ئەو زاتەیە کە لە ئاوی (مەنی) بەشەر دروست دەکات (لەوەودواش زۆربەی پێکهاتەی لەشی هەر ئاوە هاوسەرگیریشی) کردوە بەهۆی خزمایەتی (لە ڕێگەی پیاوەوە کۆمەڵێك خزم دروست دەبێت هەروەها لە ڕێگەی ئافرەتەوە کۆمەڵێك)، بێگومان پەروەردگاری تۆ بەردەوام دەسەڵاتی بێسنوورە (لە هەموو بوارێکدا).

(٥٥) خوانەناسان لەجیاتی خوا شتێك دەپەرستن کە نە سوودیان پێدەگەیەنێت نە زیان و هەمیشە و بەردەوام بێباوەڕ دژ بەبەرنامەی پەروەردگاری دەوەستێت. (پروپاگندەی نادروست دژی دەکات).

وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا مُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا ﴿٥٦﴾ قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ إِلَّا مَن شَآءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا ﴿٥٧﴾ وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡحَيِّ ٱلَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِهِۦۚ وَكَفَىٰ بِهِۦ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ ٱلرَّحۡمَٰنُ فَسۡـَٔلۡ بِهِۦ خَبِيرٗا ﴿٥٩﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱسۡجُدُواْۤ لِلرَّحۡمَٰنِ قَالُواْ وَمَا ٱلرَّحۡمَٰنُ أَنَسۡجُدُ لِمَا تَأۡمُرُنَا وَزَادَهُمۡ نُفُورٗا ۩ ﴿٦٠﴾ تَبَارَكَ ٱلَّذِي جَعَلَ فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَٰجٗا وَقَمَرٗا مُّنِيرٗا ﴿٦١﴾ وَهُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ خِلۡفَةٗ لِّمَنۡ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوۡ أَرَادَ شُكُورٗا ﴿٦٢﴾ وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ ٱلۡجَٰهِلُونَ قَالُواْ سَلَٰمٗا ﴿٦٣﴾ وَٱلَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمۡ سُجَّدٗا وَقِيَٰمٗا ﴿٦٤﴾ وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱصۡرِفۡ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَۖ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ إِنَّهَا سَآءَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا ﴿٦٦﴾ وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا ﴿٦٧﴾

(٥٦) ئەی محمد ﷺ ئێمە تۆمان رەوانە کردووە، بۆ ئەوەی مژدەدەر بیت (بە ئیمانداران) ترسێنەر بیت (بۆ بێباوەڕان).

(٥٧) بەو خەڵکە بڵێ: من هیچ کرێ و پاداشتێکم لە ئێوە ناوێت، من تەنها رێ نیشاندەرم بۆ ئەو کەسەی کە دەیەوێت رێگە بەرەو لای پەروەردگاری دەگرێتەبەرو مەبەستی رەزامەندی ئەو زاتەیە.

(٥٨) تۆ ئەی محمد ﷺ، پشت ببەستە بەو زاتەی کە هەمیشە زیندووە و هەرگیز نامرێت، بەردەوام تەسبیحات و سوپاس و ستایشی بکە، ئەوەندە بەسە بۆ ئەو زاتە کە بەهەمووگوناهو تاوانی بەندەکانی ئاگایە و (هیچی لێ پەنهان نیە)

(٥٩) ئەو زاتەی کە ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی وا لە نێوانیاندایە لەماوەی شەش رۆژدا دروستی کردووە، لەوەودوا لە سەر عەرش و تەختی فەرمانرەوایی وەستاوە (سەرنجی ئایەتی ـ ٢ ـ سورەتی ـ الرعد ـ بدە)، خوا پەروەردگارێکی میهرەبانە، (جا بۆ تێگەیشتن لە وردەکاری و گرنگی بەدیهێنراوەکانی لە جیهانی ئەستێرەکان و کۆمەڵەی خۆر و ئادەمیزاد و گیانلەبەران و رووەك و.. هتد) لە کەسێکی ئاگاو زانا بپرسە!!

(٦٠) کاتێك بە خوانەناسان بوترێت سوژدە ببەن بۆ خوای میهرەبان (ئەو نەفامانە بەسەر کەشیەوە) دەڵێن: رەحمان کێیە؟ خوای میهرەبان کامەیە؟ ئایا سوژدە بەرین بۆ کەسێك کە تۆ فەرمانمان پێ دەدەیت بەسوژدە بردن بۆی؟! هەتا بێت فەرمانی خوا زیاتر ئەوانە تەرە و وێڵ دەکات.

(٦١) زۆر گەورەو مەزنە ئەو زاتەی لە ئاسماندا چەندەها خولگەی گەورەی (بۆ هەسارە و ئەستێرەکان) بەدیهێناوە، هەروەها چرایەکی پرشنگدار، کە خۆرە و مانگێکی روناکیشی بۆ زەوی دابین کردووە.

(٦٢) خوا؛ ئەو زاتەیە کە شەو و رۆژی بەشوێن یەکدا رێکخستووە کە فرسەتێکە بۆ ئەو کەسەی کە دەیەوێت یاداوەری وەربگرێت و دەیەوێت سوپاسگوزاریی ئەنجام بدات.

(٦٣) بەندەکانی خوای میهرەبان ئەو کەسانەن کە زۆر بە هێمنی و سەلاری بەسەر زەویدا دەڕۆن، کاتێکیش نەفامان بە قسەو قسەلۆکی ناخۆش بەرەنگاریان دەبن، لە وەڵامیاندا دەڵێن: سڵاو (رەوشت بەرزی خۆیان دەنوێنن، خۆیان ناخەنە ریزی ئەوانەوە).

(٦٤) ئەوانەی کە شەوگار بۆ پەروەردگاریان بە سوژدە و وەستان و نوێژ دەبەنە سەر.

(٦٥) ئەوانەی کە دەڵێن: پەروەردگارا، لە سزای ئاگری دۆزەخ بەدوورمان بکە و پەنامان بدە، چونکە سزاو ئازاری لە کۆڵ نابێتەوە و بەردەوامە (بۆ ئەو کەسەی کە خوانەناس و یاخیە).

(٦٦) بەراستی ئەو دۆزەخە شوێن و نیشتەجێیەکی زۆر ناخۆش و ناسازە (ئاهو ناڵەو پەشیمانی بێسنوورە تیایدا).

(٦٧) (هەروەها بەندەکانی خوای میهرەبان) ئەوانەن کە: کاتێك ماڵ و سامانیان دەبەخشن و خەرجی دەکەن، نە زیادەڕەوی تێدا دەکەن و بەزایەی دەدەن، نەدەست نوقاو و رەزیلیشن، بەڵکو لەو نێوانەدان (مام ناوەندین و لە شتی بەسوودا بەکاری دەهێنن).

وَٱلَّذِينَ لَا يَدۡعُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقۡتُلُونَ ٱلنَّفۡسَ
ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَلَا يَزۡنُونَۚ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ يَلۡقَ
أَثَامٗا ﴿٦٨﴾ يُضَٰعَفۡ لَهُ ٱلۡعَذَابُ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَيَخۡلُدۡ فِيهِۦ
مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلٗا صَٰلِحٗا
فَأُوْلَٰٓئِكَ يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمۡ حَسَنَٰتٖۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا
رَّحِيمٗا ﴿٧٠﴾ وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ
مَتَابٗا ﴿٧١﴾ وَٱلَّذِينَ لَا يَشۡهَدُونَ ٱلزُّورَ وَإِذَا مَرُّواْ بِٱللَّغۡوِ
مَرُّواْ كِرَامٗا ﴿٧٢﴾ وَٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ
لَمۡ يَخِرُّواْ عَلَيۡهَا صُمّٗا وَعُمۡيَانٗا ﴿٧٣﴾ وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا
هَبۡ لَنَا مِنۡ أَزۡوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا قُرَّةَ أَعۡيُنٖ وَٱجۡعَلۡنَا
لِلۡمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾ أُوْلَٰٓئِكَ يُجۡزَوۡنَ ٱلۡغُرۡفَةَ بِمَا
صَبَرُواْ وَيُلَقَّوۡنَ فِيهَا تَحِيَّةٗ وَسَلَٰمًا ﴿٧٥﴾ خَٰلِدِينَ
فِيهَاۚ حَسُنَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا ﴿٧٦﴾ قُلۡ مَا يَعۡبَؤُاْ بِكُمۡ رَبِّي
لَوۡلَا دُعَآؤُكُمۡۖ فَقَدۡ كَذَّبۡتُمۡ فَسَوۡفَ يَكُونُ لِزَامَۢا ﴿٧٧﴾

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

(٦٨) هه‌روه‌ها ئه‌وانه‌ی هیچ جۆره خوایه‌کی‌تر له‌گه‌ڵ خودای میهره‌باندا ناپه‌رستن، که‌سیش ناكوژن كه خوا كوشتنی‌حه‌رام كردبێت مه‌گه‌ر به‌حه‌ق و ره‌وا، هه‌روه‌ها زینا ناكه‌ن و نزیكی ناكه‌ون، جا ئه‌وه‌ی ئه‌و جۆره كاره خراپانه ئه‌نجام بدات، ئه‌وه تووشی سزا و ئازا و ریسوایی ده‌بێت.

(٦٩) له قیامه‌تیشدا ئازارو سزای بۆ چه‌ند به‌رابه‌ر ده‌كرێت و به‌زه‌لیلی و خه‌جاڵه‌تی و شه‌رمه‌زارییه‌وه ده‌بێت ژیان له دۆزه‌خدا به‌رێته سه‌ر.

(٧٠) مه‌گه‌ر ئه‌و كه‌سه‌ی كه ته‌وبه بكات و باوه‌ر بهێنێت و كارو كرده‌وه‌ی چاكه ئه‌نجام بدات، ئا ئه‌و جۆره كه‌سانه خوا كارو كرده‌وه خراپه‌كانیشیان بۆ ده‌گۆرێت به چاكه، چونكه هه‌میشه و به‌رده‌وام خوا لێخۆشبوو میهره‌بانه (به‌رامبه‌ر خه‌ڵكی به‌گشتی و ئه‌و جۆره كه‌سانه به‌تایبه‌تی).

(٧١) جا ئه‌وه‌ی كه ته‌وبه ده‌كات و كارو كرده‌وه‌ی چاكه ئه‌نجام ده‌دات و به‌ته‌مایه په‌روه‌ردگار ته‌وبه‌كه‌ی لێوه ربگرێت؛ ئه‌وه بێگومان ده‌گه‌رێته‌وه بۆ لای خوا به ته‌وبه‌یه‌كی راست و دروسته‌وه.

(٧٢) (به‌نده‌كانی خوای میهره‌بان) ئه‌وانه‌شن كه شایه‌تی ناحه‌ق ناده‌ن، هه‌رگیز له شوێنێكدا ئاماده نابن كه شایه‌تی ناحه‌قی تێدا ئه‌نجام ده‌درێت، یان درۆی تیادا ده‌كرێت، كاتێكیش به‌لای گه‌مه و گاڵه و چه‌پۆكانی نه‌فامانداتێده‌په‌رن، به‌هێمنی و له‌سه‌رخۆیی و سه‌ربه‌رزیه‌وه تێده‌په‌رن.

(٧٣) هه‌روه‌ها ئه‌وانه‌شن؛ كاتێك به ئایه‌ت و فه‌رمانه‌كانی په‌روه‌ردگاریان بێدار بكرێنه‌وه، هه‌روا به‌كه‌ری و كوێری به‌لایدا تێناپه‌رن (به‌ڵكو تێده‌فكرن و لێكی ده‌ده‌نه‌وه و پاشان په‌یره‌وی ده‌كه‌ن).

(٧٤) ئه‌وانه‌شن كه ده‌ڵێن: په‌روه‌ردگارا له هاوسه‌ران و نه‌وه‌كانمان كه‌سانێكمان پێ ببه‌خشه كه ببنه مایه‌ی رووناكی دیده‌مان و شادمانی دڵمان و بمانكه به پێشه‌وا بۆ پارێزكارو و خواناسان.

(٧٥) ئه‌و كه‌سانه‌ی (كه ئه‌و سیفاتانه‌یان تێدایه) پاداشتیان ژووره (رازاوه و به‌رزو خۆشه‌كانی به‌هه‌شته) له به‌رامبه‌ر خۆگرتن و ئارامگرتنیانه‌وه، جا له‌وێ به سڵاو و درووود پێشوازییان لێده‌كرێت (بۆ هه‌میشه ده‌حه‌وێنه‌وه تیایدا).

(٧٦) بێگومان له‌ناو ژووره‌كانی به‌هه‌شته‌دا ژیانی كامه‌رانی به‌رده‌وام ده‌به‌نه سه‌ر، به‌راستی جێگه و رێگه و نیشته‌جێیه‌كی خۆش و سازگار و رازاوه‌یه.

(٧٧) تۆ ئه‌ی محمد ﷺ پێیان بڵێ: (خه‌ڵكینه) په‌روه‌ردگارم هیچ گوێتان پێ نادات و نرختان بۆ دانانێت، ئه‌گه‌ر دوعا و نزاو خواپه‌رستیتان نه‌بێت، كه‌چی زۆربه‌تان هه‌ر پێغه‌مبه‌ر و قورئانتان به‌درۆزانیو بروا‌تان نه‌كرد، ئه‌گه‌ر به‌رده‌وام وابن، ئه‌وا سزاو تۆڵه‌ی خوایی له‌ئاینده‌دا یه‌خه‌تان پێ ده‌گرێت و له كۆڵتان نابێته‌وه.

سورەتی (الشعراء)

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

طسٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ ﴿٢﴾ لَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا۟ مُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾ إِن نَّشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ءَايَةً فَظَلَّتْ أَعْنَٰقُهُمْ لَهَا خَٰضِعِينَ ﴿٤﴾ وَمَا يَأْتِيهِم مِّن ذِكْرٍ مِّنَ ٱلرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ إِلَّا كَانُوا۟ عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٥﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا۟ فَسَيَأْتِيهِمْ أَنۢبَٰٓؤُا۟ مَا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلْأَرْضِ كَمْ أَنۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٧﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٩﴾ وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰٓ أَنِ ٱئْتِ ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٠﴾ قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۚ أَلَا يَتَّقُونَ ﴿١١﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّىٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾ وَيَضِيقُ صَدْرِى وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِى فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَٰرُونَ ﴿١٣﴾ وَلَهُمْ عَلَىَّ ذَنۢبٌ فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾ قَالَ كَلَّا ۖ فَٱذْهَبَا بِـَٔايَٰتِنَآ ۖ إِنَّا مَعَكُم مُّسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾ فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَآ إِنَّا رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾ أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿١٧﴾ قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾ وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ ٱلَّتِى فَعَلْتَ وَأَنتَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٩﴾

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.

(٢) ئەو سوورەتە چەندین ئایەتە لە ئایەکانی قورئانی ئاشکراو روون. (کە پرە لەحکمەتو دانایی).

(٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ خەریکیت لە داخ و خەفەتدا خۆت دەفەوتێنیت کاتێك دەبینیت خوانەناسان باوەڕ ناهێنن.

(٤) خۆ ئەگەر بمانەوێت موعجیزەیەکیان لە ئاسمانەوە بۆ دادە بەزێنین ئەوسا بەردەوام گەردنیان بۆی ملکەچ و زەلیل دەبێت.

(٥) هیچ یاد خشتنەوە و ئامۆژگاریەکی گۆیا لە خوای میهرەبانەوە بۆ هاوەڵگەران یان نەهاتووە، پشتیان تێ نەکردبێت و سەرپێچیان لێ نەکردبێت.

(٦) بێگومان ئەوانە (بەرنامەی ئیمەیان) بەدرۆ زانی، لەئایندەیەکی نزیکدا هەواڵی هەموو ئەو سەرەنجامەیان پێ دەگات، کە گاڵتەیان پێ دەکرد.

(٧) ئایا سەرنجی زەوییان نەداوە و لێی ورد نەبونەتەوە، چەندەها جووت گژوگیاو رووەکی بە نرخی هەمە جۆرو و رازاوەمان تێدا رواندووە.

(٨) بەڕاستی ئا لەوەدا بەڵگە و نیشانەی (بەهێز هەیە لەسەر دەسەڵاتی خوای پەروەردگار) کەچی زۆربەیان باوەڕدار نەبوون.

(٩) بەڕاستی هەر پەروەردگاری تۆ (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) باڵادەستە (بەسەر بێ باوەڕاندا) بەسۆزو میهرەبانیشە (بە ئیمانداران).

(١٠) (بیریان بخەرەوە) کاتێك پەروەردگارت (لە لاپاڵی کێوی طوردا) فەرمانیدا بە موسا کە بچۆ بۆ لای قەومی ستەمکارو ستەم پیشە...

(١١) کە قەومی فیرعەونە... وە پێیان بڵێ: ئایا لە خوا ناترسن؟ پارێزکار نابن؟

(١٢) موسا وتی: پەروەردگارا، بێگومان من دەترسم بروام پێ نەکەن...

(١٣) دەترسم تەنگە نەفەس و سینە تەنگیش ببم و زمانم پاراو نەبێت، بەڵکو پەیام بۆ هاروونی براشم بنێریت (تا هاوکاریم بکات و یاریدەدەرم بێت)....

(١٤) تۆڵەی تاوانێکیشان وا بەسەرمەوە (کاتێك بەهەڵە قیبطیەکەم کوشت) بۆیە دەترسم بمکوژنەوە...

(١٥) خوا فەرمووی: نەخێر (ناتوانن بتکوژن)، کە واتە برۆن هەردووکتان هاوڕێ لەگەڵ موعجیزەکانماندا، ئێمە بەڕاستی لەگەڵتانداین و چاودێرو گوێگرین...

(١٦) بچن بۆ لای فیرعەون و بڵێن: ئێمە بەڕاستی هەردووکمان نێردراوی پەروەردگاری جیهانەکانین...

(١٧) داوات لێ دەکەین کە دەستبەرداری نەوەی ئیسرائیل ببیت و ئازادیان بکەیت با لەگەڵ ئێمەدا بن...

(١٨) کاتێك موسا و هارون پەیامی خوایان گەیاند، فیرعەون بە موسای وت: (ئەمە پاداشتی پیاوەتی یە) ئایا ئێمە بە منداڵی بەخێومان نەکردیت؟ چەندەها ساڵی تەمەنت لەناوماندا نەبردەسەر؟...

(١٩) ئەوەشت کرد کە کردت (مەبەستی کوشتنی قبطیەکەیە) دیارە کە تۆ لە ریزی ئەو کەسانەدایت کە ناشو کرن و پاداشتی پیاوەتی نازانن...

قَالَ فَعَلْتُهَآ إِذًا وَأَنَا۠ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٢٠﴾ فَفَرَرْتُ مِنكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ
فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا وَجَعَلَنِى مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا
عَلَىَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ
﴿٢٣﴾ قَالَ رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَآ ۖ إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ
﴿٢٤﴾ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُۥٓ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ
ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ ٱلَّذِىٓ أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾
قَالَ رَبُّ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَآ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾ قَالَ
لَئِنِ ٱتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِى لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ ٱلْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾ قَالَ
أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَىْءٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾ قَالَ فَأْتِ بِهِۦٓ إِن كُنتَ مِنَ
ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٣١﴾ فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾ وَنَزَعَ يَدَهُۥ
فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُۥٓ إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ
عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِۦ فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾ قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَٱبْعَثْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ
﴿٣٦﴾ يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾ فَجُمِعَ ٱلسَّحَرَةُ
لِمِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾ وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾

(٢٠) موسا وتی: ئەو کاتەی ئەوەمکرد، لە نەزانەکان بووم، (نەمدەزانی بەوە دەمرێت)...

(٢١) ئینجا ئەوەبوو لە دەست ئێوە هەڵاتم کاتێك ترسام (لەسەر کوشتنێکی هەڵە بمکوژنەوە)، ئیتر پەروەردگارم دانایی پێبەخشیووم و کردوومی بەیەکێك لەپێغەمبەران.

(٢٢) جا ئەوە نازو نیعمەتە منەتم بەسەردا دەکەیت کە تۆ نەوەی ئیسرائیلت کردۆتە بەندەی خۆت و زەلیلت کردوون؟ (چونکە بەهۆی ستەمی تۆوە من لە ماڵی ئێوەدا بەخێوکرام).

(٢٣) ئینجا فیرعەون وتی: باشە، پەروەردگاری جیهانەکان چی‌یە و کێ‌یە؟...

(٢٤) موسا وتی: ئەو پەروەردگارە، بەدیهێنەری هەموو ئاسمانەکان و زەویەو هەرچیش وا لە نێوانیاندایە ئەگەر ئێوە بروا دەکەن و دڵنیا دەبن.

(٢٥) (فیرعەون بە لە خۆبایی بوونێکەوە) بەوانەی دەوروبەری وت: ئەوە گوێ ناگرن چی دەڵێت؟!

(٢٦) (موسا رووی کردە خەڵکە کە) وتی: پەروەردگاری من، پەروەردگاری ئێوەش و پەروەردگاری باوو باپیرانی دێرینیشتانە.

(٢٧) فیرعەون (بەگاڵتە پێکردنەوە) وتی: بەڕاستی (وا دیارە) ئەو پێغەمبەرەی بۆ ئێوە رەوانە کراوە شێتە!!!

(٢٨) موسا وتی: پەروەردگاری خۆرهەڵات و خۆرئاواو هەموو ئەو شتانەشە کەوا لەنێوانیاندایە ئەگەر عەقڵ و بیروهۆشتان بخەنەکار!!

(٢٩) فیرعەون سوێندی خوارد و وتی: ئەگەر جگە لە من کەسێکی‌تر بکەیتە خوای خۆت و فەرمانبەرداری بیت، دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوە و زیندانیت دەکەم...

(٣٠) موسا وتی: باشە، ئەگەر بەڵگە و شتێکی ئاشکرات پیشان بدەم (لەسەر راستگۆیی خۆم هەر بەندم دەکەیت)...

(٣١) فیرعەون وتی: ئادەی بزانم چیت پێدەکرێت ئەنجامی بدە ئەگەر راست دەکەیت!!...

(٣٢) ئەویش گۆچانەکەی فرێدا، دەستبەجێ بوو بەهەژدیهایەکی گەورەی ئاشکرا (فیرعەون و دارو دەستەی بەتەواوی تۆقان)!!...

(٣٣) دەستیشی (خستە بن باڵی) ودەریهێنا خێرابوو بە (کافوری) سپی و دەدرەوشایەوە لەبەر چاوی تەماشاکاران!!...

(٣٤) فیرعەون (هیچی بۆ نەمایەوە) بەدانیشتوانی دەوروبەری خۆی وت: ئەم (فرستادەیە) جادووگەرێکی زاناو شارەزایە!!...

(٣٥) دەیەوێت لەسەر زەوی خۆتان دەرتان بکات بەهۆی جادوەکەیەوە، فەرمانتان بەچی‌یە؟ (چی بکەین باشە تا سنوورێکی بۆ دابنێین).

(٣٦) دارو دەستەی فیرعەون وتیان: مۆڵەتێك بدە بە موساو براکەی ، فەرمانیش بنێرە بۆ کاربەدەستانی هەموو شارەکان تا خەڵکی کۆ بکەنەوە و لە پیلانەکە ئاگاداریان بکەن!!...

(٣٧) بۆ ئەوەی فەرمانبەران هەرچی جادووگەری شارەزا هەیە بۆت بهێنن...

(٣٨) سەرئەنجام جادوگەران لە رۆژی دیاریکراو کاتێکی دیاریکراودا کۆکرانەوە...

(٣٩) پاشان بەخەڵکی وترا: ئایا (بۆ دیتنی ئەم دیمەن و شانۆیە) کۆنابنەوە؟!...

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ ٱلسَّحَرَةَ إِن كَانُواْ هُمُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿٤٠﴾ فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ قَالُواْ لِفِرْعَوْنَ أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿٤١﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ أَلْقُواْ مَآ أَنتُم مُّلْقُونَ ﴿٤٣﴾ فَأَلْقَوْاْ حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُواْ بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ ٱلْغَٰلِبُونَ ﴿٤٤﴾ فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾ فَأُلْقِيَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٤٧﴾ رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ﴿٤٨﴾ قَالَ ءَامَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِي عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾ قَالُواْ لَا ضَيْرَ إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّا نَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَٰيَٰنَآ أَن كُنَّآ أَوَّلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾ ۞ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِيٓ إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾ فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ ﴿٥٣﴾ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَآئِظُونَ ﴿٥٥﴾ وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَٰذِرُونَ ﴿٥٦﴾ فَأَخْرَجْنَٰهُم مِّن جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾ كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَٰهَا بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿٥٩﴾ فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

(٤٠) بۆ ئەوەی شوێنی جادووگەران بکەوین ئەگەر ئەوان سەرکەوتن و بردیانەوە!...

(٤١) کاتێك جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون، وتیان: ئایا پاداشتمان دەبێت، ئەگەر ئێمە سەرکەوتین و بردمانەوە؟!

(٤٢) فیرعەون وتی: بەڵێ بێگومان ئێوە لەو کاتەدا سەرەڕای ئەوە لە نزیکانی من دەبن...

(٤٣) (پاشان لەرۆژو کاتی دیاریکراودا) موسا بە جادووگەرانی وت: چیتان پێیە فرێی بدەن و چیتان لە دەست دێت درێغی مەکەن؟!

(٤٤) ئەوانیش هەرچی پەت و گوریس و دارو گۆچانیان هەبە فرێیاندا و وتیان: بەیارمەتی و دەسەڵاتی فیرعەون، هەر ئێمە سەردەکەوین و هەر ئێمە دەیبەینەوە.

(٤٥) ئینجا موسا عەساکەی فرێدا، هەرچی درۆ و دەلەسە و گوریس و داریان هەبوو، هەر هەمووی هەڵلووشی و لەناوی بردن.

(٤٦) ئەوسا ئیتر هەموو جادووگەران، بەهۆی ئیمانەکەیانەوە خران بە رووداو سوژدەیان برد بۆخوا....

(٤٧) وتیان: ئێمە باوەڕمان هێناوە بە پەروەردگاری جیهانەکان.

(٤٨) پەروەردگاری موساو هاروون.

(٤٩) فیرعەون وتی: هەروا باوەڕتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم بێگومان ئەم جادووگەرە، گەورەکەتانە، کە فێری جادووگەریی کردوون... خۆتان دەبیننەوە، دەبێت دەست و قاچتان بە پێچەوانەوە بقرتێنم و هەمووتان لە خاچ بدەم.

(٥٠) جادووگەرانی ئەوسا و ئیماندارانی ئێستا، بێ ترس وتیان: هیچ زەرەرو زیانی بۆمان نابێت (لە هەڕەشە ناترسین) چونکە ئێمە دڵنیاین کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە.

(٥١) ئێمە بەڕاستی بەتەماین و ئومێدەوارین کە پەروەردگارمان لە گوناهەکانمان خۆش ببێت هەر بەوەی یەکەم دەستەین لە ئیمانداران (چاوپۆشی لە رابووردووی ناپەسەندمان دەکات).

(٥٢) (دوای ساڵەها) وەحیمان نارد بۆ موسا (ئیتر وڵات بەجێ بهێڵێتو فەرمانمان پێدا) شەوڕەوییی بکە بە بەندەکانم و دڵنیاش بن کە (دوژمنان) شوێنتان دەکەون...

(٥٣) فیرعەون (کە هەواڵی زانی) ناردی بۆ شارەکان کە هێز کۆبکەنەوە و (نەیەڵن نەوەی ئیسرائیل کۆچ بکەن)...

(٥٤) (جاڕی داو وتی) بێگومان ئەوانە دەستەیەکی کەمن و زوو باڵبەستیان دەکەین...

(٥٥) بەڕاستی ئەوانە سەرکەشییان کردووە و ئێمەیان تووڕە کردووە...

(٥٦) (خەمتان نەبێت) بێگومان ئێمە هەموومان بێدارو ئاگادارین (لە نەخشەیان)...

(٥٧) ئینجا ئێمە (بەو شێوەیە فیرعەون و دارو دەستەیمان) دەرهێنا لەناو باخ و باخات وکانیاوەکان...

(٥٨) لە نێو گەنجینەی جۆراو جۆر و جێگە و رێگەی خۆش و رازاوەدا...

(٥٩) نەوەی ئیسرائیلمان کرد بەخاوەنی (زۆربەی) ماڵ و سامانیان...

(٦٠) ئەوسا (فیرعەون و دارو دەستەی) شوێنیان کەوتن، لەگەڵ خۆرهەڵاتندا پێیان گەیشتن....

فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَٰبُ مُوسَىٰٓ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ كَلَّآ ۖ إِنَّ مَعِىَ رَبِّى سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾ فَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنِ ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْبَحْرَ ۖ فَٱنفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَٱلطَّوْدِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾ وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ ٱلْءَاخَرِينَ ﴿٦٤﴾ وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا ٱلْءَاخَرِينَ ﴿٦٦﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾ وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا۟ نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ ﴿٧١﴾ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾ أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا۟ بَلْ وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾ قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٧٧﴾ ٱلَّذِى خَلَقَنِى فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾ وَٱلَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾ وَٱلَّذِى يُمِيتُنِى ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾ وَٱلَّذِىٓ أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِى خَطِيٓـَٔتِى يَوْمَ ٱلدِّينِ ﴿٨٢﴾ رَبِّ هَبْ لِى حُكْمًا وَأَلْحِقْنِى بِٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٨٣﴾

(٦١) کاتێك هەردوولا یەکتریان بەدی کـرد، یـارانـی مـوسا وتیان: بەڕاستی پێمانگەیشتن و ئێمە تیاچووین.

(٦٢) موسا وتـی: نـەخێر، وانـیە، مـن دلـنیام پـەروەردگارم لەگەڵدایە و ڕێنموویم دەکات (بۆ ڕزگاری و سەرفرازی).

(٦٣) ئەوسا ئێمە وەحیمان نارد بۆ موسا کە: بـە عـەساکـەت بماڵە بەدەریاکەدا، (هەر کە ئەو کارەی کرد) دەریا شەق بـوو (بوو بە دوانزە شەقام) هەر شەقامێکی دەورە درا بـەشەپۆلی گەورەی ئاو، کە وەك کێوێکی گەورە و مەزن وابوو (ئاوە کە هـەڵدرایـەوە بـۆ دوانـزە تـایەفەکـەی نـەوەی ئـیسرائـیلو بەنێوانیاندا پەڕینەوە)...

(٦٤) پاشان فیرعەونو دارودەسـتەیمان کـێش کـرد بـۆ نـاو دەریاکە....

(٦٥) موسا و هەموو ئەوانـەش لەگـەڵیدا بـوون ڕزگـارمان کردن...

(٦٦) پاشان فیرعەونو لەشکرەکەیمان نوقمی دەریا کرد.

(٦٧، ٦٨) تەماشای ئایەتی ٨ و ٩ بکە.

(٦٩) هەروەها بەسەرهات و هەواڵی ئیبراهیم بۆ ئەو خەڵکە باس بکە.

(٧٠) کاتێك بە باوکی و بە قەومەکەی وت: باشە، ئەوە ئێوە چی دەپەرستن؟!

(٧١) وتیان: (ئاشکرایە) ئێمە کۆمەڵێ بت دەپەرستین و بەردەوام دەورو خولیان دەدەین.

(٧٢) ئیبراهیم وتی: ئایا کاتێك کە هاناو هاواریان بـۆ دەبـەن و دوعـا و نـزا دەکـەن، گـوێیان لە ئـاهو نـاڵە و داخوازیەکانتان هەیە؟!..

(٧٣) یاخود دەتوانن ئەوانە قازانجێك یان زیانێکتان پێبگەیەنن؟...

(٧٤) بت پەرستان وتیان: (ئێمە ئەوە نازانین) باو و باپیرانمان بینیووە ئاوایان کردووە (ئێمەش وا دەکەین)...

(٧٥) ئیبراهیم وتی: باشە ئاخر ئێوە نابینن چی دەپەرستن (کەی ئەو شتانە شایستەی پەرستنن)...

(٧٦) بەڕاستی ئێوەش و باو و باپیرانی دێرینیشتان (بە هەڵەدا چوون)...

(٧٧) بێگومان هەموو ئەوانە دوژمنی منن، بە دوژمنی خۆمیان دەزانم جگە لە پەروەردگاری جیهانەکان...

(٧٨) ئەوەی دروستی کردووم هەر ئەو ڕێنموییم دەکات (بۆ ئەوەی بەختەوەربم لە هەردوو جیهان)...

(٧٩) ئەو زاتەش خۆی خۆراکم پێ دەبەخشێت و تینویەتیم دەشکێنێت....

(٨٠) کاتێکیش کە نە خۆش دەکەوم، ئەوە هەر ئەو چارەسەرم دەکات و شیفام بۆ دەنێرێت...

(٨١) هەر ئەویش دەممرێنێت و لەوەودواش زیندووم دەکاتەوە...

(٨٢) هەر ئەوە ئومێدم پێیەتی کە لە گوناهم خۆش ببێت لە ڕۆژی قیامەتدا...

(٨٣) (ئینجا ئیبراهیم نزای کردو وتی) پەروەردگارا: زانـیاری و دانـایی و دەسـەڵاتی تـەواوم پـێ بـبەخشە و پەیوەستم بکە بە چاکەکارانەوە.

وَٱجْعَل لِّى لِسَانَ صِدْقٍ فِى ٱلْءَاخِرِينَ ﴿٨٤﴾ وَٱجْعَلْنِى مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَٱغْفِرْ لِأَبِىٓ إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِى يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾ وَبُرِّزَتِ ٱلْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾ مِن دُونِ ٱللَّهِ هَلْ يَنصُرُونَكُمْ أَوْ يَنتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾ فَكُبْكِبُوا۟ فِيهَا هُمْ وَٱلْغَاوُۥنَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾ قَالُوا۟ وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾ تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٩٧﴾ إِذْ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٩٨﴾ وَمَآ أَضَلَّنَآ إِلَّا ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾ فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾ إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٠٨﴾ وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٠٩﴾ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١١٠﴾ ۞ قَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ لَكَ وَٱتَّبَعَكَ ٱلْأَرْذَلُونَ ﴿١١١﴾

(٨٤) پەروەردگارا؛ یادی خێرم بـا لەسـەر زاری نـەوەکـانی داهاتوو بمێنێت...

(٨٥) بمگێرە لەو کەسانەش کە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەت بەدەست دەهێنن و دەبنە خاوەنی...

(٨٦) لە بــاوکیشم خــۆش بــبە بــەڕاسـتی ئـەو لە ریـزی گومراکاندایە (دیارە هێشتا لێی نائومێد نەبووە).

(٨٧) لە ڕۆژی زیندوو بوونەوەی ئەو خەڵکەدا شەرمەزار و خەجاڵەتم مەکە.

(٨٨) ئەو ڕۆژەی کە نـە مـاڵ سـوود دەبـەخشێت و (فـریای ئادەمیزاد دەکەوێت) نە منداڵ و نەوە.

(٨٩) مەگەر کەسێك بە دڵ و دەروونی پاك و بێگەردو پڕ لە ئیمان، بە خزمەت پەروەردگار گەشتبێت.

(٩٠) ئەوکاتە، بەهەشت لە چاکەکـاران و خـوانـاسان نـزیك کراوەتەوە. (دوای پشویەکی کەم دەچنە ناوی).

(٩١) دۆزەخیش لە گومراو سەرلێشێواوەکانەوەدیارە...

(٩٢) پێشیان دەوترێ: لە کوێن ئەوانەی دەتانپەرست؟...

(٩٣) لە جیاتی خوا، ئایا یارمەتی ئـێوەیان پـێ دەدرێت یـان فریای خۆیان دەکەون؟

(٩٤) ئینجا هەموویان بە پاڵەپەستۆ و توندو تیژی یەوە، بتەکان و گومراکان بەسەر ڕوودا فڕێ دەدرێنە ناو ئاگری دۆزەخەوە...

(٩٥) (هاوڕێ لەگەڵ) هەر هەموو سەربازان و دەست و پێوەندی شەیتاندا.

(٩٦) (بت پەرستان: بەبتەکان و پەرستراوەکانیان) دەڵێن: بە ڕق و کینەوە، لەکاتێکدا کە ئاژاوە و کێشە دەگێڕن لە دۆزەخدا...

(٩٧) سوێند بە خوا بەڕاستی ئێمە لەگومراییەکی ئاشکرادا دەژیاین...

(٩٨) کاتێك کە ئێوەمان دەبردە ریزی پەروەردگاری جیهانەکانەوە و یەکسانمان دەکردن لەگەڵیدا...

(٩٩) ئێمە کەس گومرای نەکردین تەنها گوناهکارو تاوانبارەکان نەبێت...

(١٠٠) کەواتە ئێمە هێچ تکاکارێکمان بۆ نی یە...

(١٠١) یاخود هاوڕێیەکی دڵسۆز تا هەوڵێکمان بۆ بدات، یان دڵخۆشیمان بداتەوە...

(١٠٢) جا خۆزگە جارێکی تر مۆڵەتمان بدرایـە و (بگـەڕاینـەوە بـۆ دنـیا) تـا بـەهۆی ئـەوەوە بـچینە ریـزی ئیماندارانەوە.

(١٠٣)، (١٠٤) سەرنجی ئایەتی ٨ ـ ٩ بدە.

(١٠٥) قەومی – نوح – یش بەرنامەی هەر هەموو پێغەمبەرانیان بەدرۆ زانی.

(١٠٦) کاتێك – نوح – ی برایان پێی وتن: باشە، ئەوە ئێوە لە خوا ناترسن، پارێزکار نابن؟!

(١٠٧) بەڕاستی دڵنیابن کە من فرستادەیەکی ئەمین و دڵسۆزم بۆتان...

(١٠٨) کەوابوو لە خوا بترسن و فەرمانبەرداری من بکەن...

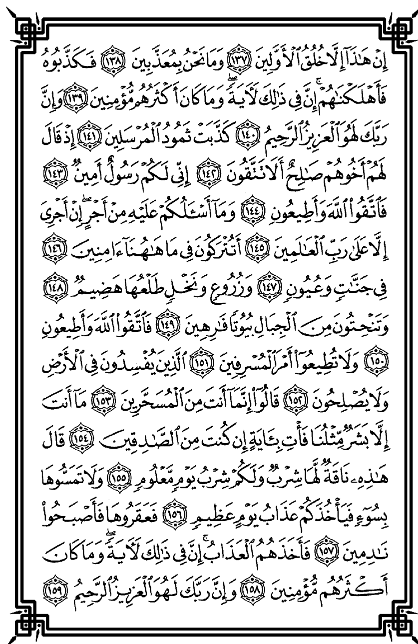
(١٠٩) من داوای هیچ جۆرە پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری، من تەنها پاداشتی خۆم لە پەروەردگاری جیهانەکان دەخوازم. (ئەو لێبرانەی پێغەمبەران سڵاویان لێ بێت دەبوا هاندارەیان بوایە بۆ باوەڕ).

(١١٠) هەمیشە لە خوا بترسن و فەرمانبەرداری من بن...

(١١١) (هەندێك لە دەمدارانی قەومەکەی) وتیان: ئێمە چۆن باوەڕ لەبەر خاتری تۆ بهێنین، لەکاتێکدا کە کەسانی هەژارو داماو شوێنت کەوتووە!

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾ إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي ۖ لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٥﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾ فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٢٦﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾ أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾ وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٣١﴾ وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾ وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾ قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

(١١٢) نوح وتـی: جـا مـن چـوزانـم، ئـەوان چ کـارو کردەوەیەکیان ئەنجامدەدا (من بانگم کـردن بـۆ ئـیمان، ئەوانیش هاتن بەدەم بانگەوازەکەمەوە)...
(١١٣) حســاب و لێــپرسینەوەشیان تــەنها لەســەر پەروەردگاری منە، ئەگەرهەست و هوشیاریتانهەیە...
(١١٤) مــن هــەرگیز ئـیمانداران دەرنـاکـەم و(دڵـیان نائێشێنم)...
(١١٥) بەڵکو من تەنها بێدارکەرەوەیەکی ئاشکرام...
(١١٦) (ئەوسا دەسەڵاتداران) وتیان: ئەی نوح ئـەگـەر کۆڵ نەدەیت و کۆتایی بەم باسانە نەهێنیت، بەڕاستی لە ڕەجم کراوان دەبیت و (بەرد بارانت دەکەین).
(١١٧) (نوح سکاڵای کردو) وتی: پەروەردگارا بەڕاستی قەومەکەم بڕوایان پێنەکردم.
(١١٨) لەبەرئەوە داواکـارم سـەرکەوتنم پـێببەخشیت بەسەریاندا و دەروم لێ بکەیتەوە و خۆم و ئیماندارانی یاوەریشم رزگار بکەیت.
(١١٩) (ئەوسا ئێمە) خۆی و هەرچـی لەگـەڵیدا بـوون رزگارمان کرد لە کەشتیە بارهەڵگرەکەدا.
(١٢٠) پاشان دوای ئەوان هەرچی مایەوە (لە خەلکە گومراکە) نوقمی ئاوی رزیانەکەمان کرد.
(١٢١)، (١٢٢) سەرنجی ئایەتی ٨ – ٩ بدە.
(١٢٣) قەومی عادیش بەرنامەی هەر هەموو پێغەمبەرانیان بەدرۆزانی.
(١٢٤) کاتێك (هود)ی پێغەمبەری برایان پێی وتن: باشە، ئەوە ئێوە لە خوا ناترسن، پارێزکار نابن.
(١٢٥) بەڕاستی دڵنیابن کە من فرستادەیەکی ئەمین و دڵسۆزم بۆتان.
(١٢٦) لە خوا بترسن و فەرمانبەردارم بن...
(١٢٧) سەرنجی ئایەتی ١٠٩ بدە...
(١٢٨) ئەوە نیە ئێوە لە هەموو شوێنێکی بڵند و سازگاردا کۆشك و تەلار دروست دەکەن و خـۆتان سەرگەرمی کەیف و شادی دەکەن؟! (ئایا تەنها بۆ ئەوە دروست کراون؟)...
(١٢٩) هەر خەریکی دروستکردنی کارگەو کارخانەن و بەئومێدی ئەوەن هەمیشە بژین و نەمرن...
(١٣٠) کاتێك پەلاماری خەڵکی دەدەن، بەشێوەیەکی زۆر دڵ ڕەق و دڕندانە پەلامار دەدەنو دەست دەوەشێنن!..
(١٣١) کەواتە لە خوا بترسن و فەرمانبەردارم بن...
(١٣٢) لەو زاتە بترسن کە خۆتان دەزانن چی پێبە خشیوون...
(١٣٣)ماڵاتی زۆرو نەوەی زۆری پێبەخشیوون..
(١٣٤) هەروەها باخچە و باخات و کانی و سەرچاوەی زۆر...
(١٣٥) بەڕاستی من دەترسم لە رۆژێکی زور سەختدا بەڵایەکی گەورە یەخەتان پێ بگرێت...
(١٣٦) (ستەمکاران) وتیان: چوونیەکە بەلای ئێمەوە ئامۆژگاری دەکەیت یان لە ئامۆژگاران نابێت؟!

(١٣٧) ئەم بیرو باوەڕە هەرداب‌و نەریتڕو رەوشتی پێشینانە.
(١٣٨) (ئێمە بروا ناکەین کە وەك تۆ دەڵێیت) لە سزادراوان و ئازاردراوان بین.
(١٣٩) ئەوان براوایـان پـێنە کـرد، ئـێمەش لەنـاومان بـردن، بەڕاستی لە بەسەرهاتیاندا بەڵگە و نیشانە و عیبرەت هـەیە، (مەخابن) زۆربەشیان باوەڕدار نەبوون.
(١٤٠) بەڕاستی پـەروەردگاری تـۆ (ئـەی مـحمد ﷺ، ئـەی ئیماندار) باڵادەستە (بەسەر بێ باوەڕاندا) و بەسۆزو میهرەبانە (بە ئیمانداران).
(١٤١) قەومی (ثمود) یش بروایان بە پێغەمبەرانیان نەکرد.
(١٤٢) کاتێك صالحی برایان پێی وتن: باشە، ئەوە ئێوە لە خوا ناترسن، پارێزکار نابن؟
(١٤٣) سەرنجی ئایەتی ١٠٧ بدە.
(١٤٤) لە ١٠٨ دا ماناکراوە.
(١٤٥) لە ١٠٩ دا مانکراوە.
(١٤٦) ئایا وادەزانن هەروا ئالێرەدا بـەخۆشی و ئـاسوودەیی دەهێڵرێنەوە (ژیانتان کۆتایی نایەت)؟
(١٤٧) لەناو باخ و باخات و کانیاوی سازگاردا؟!
(١٤٨) لەناو بێستان و دارخورمادا کە خورمای نەرم و ناسك و بەتام دەگرێت؟!!
(١٤٩) (هەروەها بۆتان دەلوێت) ماڵ و شوێنی خۆش لە چیاکان دابتاشن و بەجوانی دروستی بکەن و بەخۆشی تیایدا کەشخە بکەن؟!
(١٥٠) لە خوا بترسن و فەرمانبەرداری من بکەن.
(١٥١) بە فەرمانی موسریف و لە سنوور دەرچووەکان هەڵس و کەوت مەکەن...
(١٥٢) ئەوانەی کە تۆوی فەسادو تاوان لە زەویدا دەچێنن و هەرگیز چاکسازی ناکەن.
(١٥٣) خوانەناسان وتیان: وادیارە تۆ بەڕاستی لەوانەی کە فێڵ و جادووت لێکراوە!!
(١٥٤) تۆ هەر بەشەرێکی وەکو ئێمە، بەڵگەیەکمان نیشان بدە ئەگەر لە راستگۆیانیت؟!
(١٥٥) (جا خوای بە توانا حوشترێکی بۆ بەدیهێنان، تا دەمکوتیان بکات و بیانویان ببرێت)، ئـینجا - صـالح - پێغەمبەر پێی وتن: ئەمە وشترێکە و موعجیزەیەکە دەبێت رۆژێك ئاو تەنها بۆ ئەم بێت، رۆژێکیش بـۆ ئـێوە، دیاریکراو بێت.
(١٥٦) نەکەن دەستدرێژی بکەنە سەرو ئازاری بدەن، تا سزایەکی سـەخت لە رۆژێکـی سـامناکـدا یـەخەتان نەگرێت.
(١٥٧) (بەڵام گوێیان نەدا بە ئامۆژگاریەکانی صالح)، ئـیتر سـەریان بـڕی و دەسـتبەجێ لەبـەیانیدا پـەشیمان بوونەوە...
(١٥٨) ئەوسا بەهۆی ئەوەوە خێرا سزای خوایی یەخەی گرتن، بەڕاستی ئا لەوەدا بەڵگە و نیشانە هەیە (لەسەر تۆڵەی خوایی) (مەخابن) زۆربەشیان باوەڕدار نەبوون.
(١٥٩) سەرنجی ئایەتی ٩ بدە.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾ وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦٤﴾ أَتَأْتُونَ ٱلذُّكْرَانَ مِنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦٥﴾ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُم مِّنْ أَزْوَٰجِكُم ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾ قَالُوا۟ لَئِن لَّمْ تَنتَهِ يَٰلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾ قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُم مِّنَ ٱلْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾ رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾ فَنَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿١٧١﴾ ثُمَّ دَمَّرْنَا ٱلْـَٔاخَرِينَ ﴿١٧٢﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ ﴿١٧٣﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَـَٔايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾ كَذَّبَ أَصْحَٰبُ لْـَٔيْكَةِ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٧٩﴾ وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٨٠﴾ ۞ أَوْفُوا۟ ٱلْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾ وَزِنُوا۟ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾ وَلَا تَبْخَسُوا۟ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا۟ فِي ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾

(١٦٠) قەومی (لوط)یش بروایان بە پێغەمبەران نەکرد...
(١٦١) کاتێك (لوط) ی برایان پێی وتن: باشە، ئەوە ئێوە لە خوا ناترسن.
ئایەتەکانی (١٦٢)، (١٦٣)، (١٦٤) لە ١٠٧، ١٠٨، ١٠٩ دا مانا کراوە.
(١٦٥) ئایا لەناو ئەو هەموو خەڵکەدا ئێوە بە شوێن نێرینەدا دەگەڕێن و دەتانەوێت ئارەزووی جووت بوون لەگەڵ ئەواندا جێبەجێ بکەن؟...
(١٦٦) واز دەهێنن لە هاوسەران و هاوجووتانی خۆتان کە پەروەردگارتان بۆی دروست کردوون، بەڵکو ئێوە هەر قەومێکی نالەبارو بەدڕەوشت و ناڕەسەنن.
(١٦٧) تاوانباران وتیان: ئەی لوط، ئەگەر کۆڵ نەدەیت لە دەربەدەر کراوان دەبیت.
(١٦٨) لوط وتی: بەڕاستی من بێزارم لە کارو کردەوەتان و نەفرەتی لێدەکەم و بێدەنگ نابم.
(١٦٩) ئەوسا کە نائومێد بوو لێیان، نزای کردو وتی: پەروەردگارا خۆم و ماڵ و خێزانم رزگار بکە لەو کاروکردەوانەی ئەمانە دەیکەن.
(١٧٠) ئێمەش نزامان گیراکرد و خۆی و ماڵ و خێزانیمان هەمووی رزگار کرد...
(١٧١) جگە لە پیرەژنێك (کە هاوسەری بوو) لە تیاچووەکان بوو (چونکە باوەڕی بە پەیامەکەی نەبوو).
(١٧٢) لەوەودوا ئەوانی ترمان ریشەکەن کرد.
(١٧٣) بەسەختیش بەرد بارانمان کردن، ئای کە خراپ و سەخت و دژوارە بارانی بێدارکراوەکان.
(١٧٤)، (١٧٥) سەرنجی ئایەتی ٨، ٩ بدە.
(١٧٦) خاوەنی باخ و باخاتە چڕو پڕەکانیش بەرنامەی گشت پێغەمبەرانیان بەدرۆزانی.
(١٧٧) کاتێك شوعەیب پێغەمبەر پێی وتن: باشە، ئەوە ئێوە لە خوا ناترسن، پارێزکار نابن؟
(١٧٨) (١٧٨)، (١٧٩)، (١٨٠)، سەرنجی ١٠٧، ١٠٨، ١٠٩ بدە.
(١٨١) لەکێشان و پێواندا وەفاداربن و فێڵ مەکەن و لەو کەسانە مەبن کە زەرەر بەخەڵکی دەگەیەنن و شتیان بێ نرخ دەکەن و (هەربەرژەوەندی خۆیانیان دەوێت).
(١٨٢) بە تەرازوو پێوەری راست و دروستیش کێشانە و پێوانە بکەن.
(١٨٣) نرخی کەلوپەل و شتومەکی خەڵکی مەشکێنن و سووکی مەکەن و لە زەویدا فەساد و تاوان ئەنجام مەدەن.

وَٱتَّقُواْ ٱلَّذِي خَلَقَكُمْ وَٱلْجِبِلَّةَ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾ قَالُوٓاْ إِنَّمَآ أَنتَ مِنَ ٱلْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾ وَمَآ أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ ﴿١٨٦﴾ فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١٨٧﴾ قَالَ رَبِّيٓ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ ٱلظُّلَّةِ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾ وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُۥ لَفِي زُبُرِ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ ءَايَةً أَن يَعْلَمَهُۥ عُلَمَٰٓؤُاْ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿١٩٧﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَٰهُ عَلَىٰ بَعْضِ ٱلْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾ فَقَرَأَهُۥ عَلَيْهِم مَّا كَانُواْ بِهِۦ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾ كَذَٰلِكَ سَلَكْنَٰهُ فِي قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِۦ حَتَّىٰ يَرَوُاْ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾ فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَقُولُواْ هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾ أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾ أَفَرَءَيْتَ إِن مَّتَّعْنَٰهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾ ثُمَّ جَآءَهُم مَّا كَانُواْ يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

(١٨٤) هەر لەو زاتە بترسن کە ئێوەش و نەوەکانی پێش ئێوەشی دروست کردووە.
(١٨٥) (نەفامان) وتیان: بەڕاستی تۆ ئەی شوعەیب هەر لە جادوو لێکراوانیت.
(١٨٦) تۆ تەنها مرۆڤێکی وەکو ئێمەیت، واش گومان دەبەین کەلە درۆزنان بیت!!
(١٨٧) دە پارچەیەك لە ئاسمانەوە بەسەرماندا داباڕێنە ئەگەر تۆ لە ریزی راستگۆ یاندایت؟!
(١٨٨) شوعەیب وتی: من دڵنیام کە پەروەردگارم ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن.
(١٨٩) سەرئەنجام، قەومی نالەبار بروایان بە شوعەیب نەکرد، ئیتر سزای رۆژی هەورو سێبەر (کە لە ژێریدا ئاگر باران کران) دایگرتن، بەڕاستی ئەو سزایە سزای رۆژێکی گەورە و سەخت بوو.
(١٩٠)، (١٩١) سەرنجی ئایەتی ٨، ٩ بدە.
(١٩٢) بەڕاستی ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانەکانەوە رەوانە کراوە.
(١٩٣) جوبرەئیلی ئەمین (فریشتەی وەحی) دابیەزاندووە...
(١٩٤) بۆ سەر دڵی تۆ ئەی محمد ﷺ تا بچیتە ریزی ئەو کەسانەوە کەخەڵکی بێداردەکەنەوە و لە خەوی غەفڵەت دایاندە چڵەکێنن.
(١٩٥) بەزمانی عەرەبی روون و ئاشکرا، یاخود بەزمانێکی پاراو و شیرین و روون.
(١٩٦) بێگومان هەواڵی راستی و دروستی ئەم قورئانە لە کتێبە پێشووەکاندا باسکراوە.
(١٩٧) ئایا لەوەدا بەڵگە و نیشانە نەبوو بۆ ئەو خەڵکە، کە زاناکانی نەوەی ئیسرائیل دەربارەی پێغەمبەر و قورئان، گەلێ شت دەزانن. (بەڵام دەیشارنەوەو رای ناگەیەنن).
(١٩٨) خۆ ئەگەر قورئانمان دابەزاندایە بۆ سەر کەسانێکی تر جگە لە عەرەبەکان...
(١٩٩) وەبیخوێندایە بەسەریاندا هەر باوەڕیان پێ نەدەکرد...
(٢٠٠) هەر ئابەو شێوەیە، بەردەوام کار کردی قورئان لە دڵی تاوانبارانداا جێگیر دەکەین...
(٢٠١) کە هەر باوەڕیان پێی نابێت هەتا سزایەکی بەئێش و ئازار دەبینن...
(٢٠٢) کە کوتوپڕ یەخەیان دەگرێت و ئەوان هەست بەنزیك بوونەوەی ناکەن...
(٢٠٣) (ئەو کاتە هاوار دەکەن و) دەڵێن: ئایا ئیتر مۆڵەتمان دەدرێت، ئایا ئیتر جارێکی تر فرسەتمان دەدرێتێ؟!...
(٢٠٤) ئایا ئەوانە پەلەیانە زوو سزای ئێمە یەخەیان بگرێت؟!
(٢٠٥) باشە ئایا ئەگەر ساڵەها مۆڵەتیان بدەین و ژیانی دنیا بەخۆشی ببەنە سەر، باوەڕ دەهێنن؟!
(٢٠٦) پاشان ئەگەر ئەو هەڕەشە و سزایەی کە لەوان کراوە هاتەدی و پێش هات، ئەوانە دەتوانن چی بکەن؟!

مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾ وَمَآ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾ ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٢٠٩﴾ وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ ﴿٢١٠﴾ وَمَا يَنۢبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾ إِنَّهُمْ عَنِ ٱلسَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٢١٢﴾ فَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَكُونَ مِنَ ٱلْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾ وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ ٱلْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾ وَٱخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾ ٱلَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾ وَتَقَلُّبَكَ فِي ٱلسَّٰجِدِينَ ﴿٢١٩﴾ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ ﴿٢٢١﴾ تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾ يُلْقُونَ ٱلسَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَٰذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾ وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلْغَاوُۥنَ ﴿٢٢٤﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَذَكَرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱنتَصَرُواْ مِنۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُواْ ۗ وَسَيَعْلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ أَيَّ مُنقَلَبٍ يَنقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

ترتيبها ٢٧ — سُورَةُ النَّمْلِ — آياتها ٩٣

(٢٠٧) ئەوسا ئیتر ئەو رابواردنەی دنیایان هیچ فـریایان ناکەوێت و بێسوود دەبێت.
(٢٠٨) ئێمە هەر شارو شارۆچکەیەکمان کاول کـردبێت بەبێ فرستادە و بێدار خەرەوە نەبووە.
(٢٠٩) تا دابچڵەکێن و بیربکەنەوە، بێگومان هەرگیز ئێمە ستەمکار نەبووین و نابین.
(٢١٠) دڵنیابن کە ئایەتەکانی ئەم قورئانە وەنـەبێت لە ڕێگەی شەیتانەکانەوە ڕەوانەکرابێت.
(٢١١) شتی وا بەوان ناکرێت و هەرگیز ناتوانن بەکاری وا هەستن.
(٢١٢) بـێگومان ئـەو شـەیتانانە لە بـیستنی وەحـی و فەرمانەکانی خوا کە رادەگەیە نرێت بە فریشتەکان دوور و بەرکەنارن.
(٢١٣) کەواتە ئەی ئیماندار، لەگەڵ خوادا هانا و هاوار بۆ بەناو خوایەکیتر مەبە، چونکە بەهۆی ئەوەوە تۆش لە سزا دراوان دەبیت.
(٢١٤) ئەی محمد ﷺ سەرەتا عەشرەت و تایەفە و کەس و کاری نزیکت بێدار بکەرەوەو بیانترسێنە. (لە سەرئەنجامی بێباوەڕی).
(٢١٥) باڵی بەزەیی و میهرەبانی خۆت نەوی بکە بۆ ئەو ئیماندارانەی کە شوێنت کەوتوون.
(٢١٦) ئەگەر خوانەناسان یاخی بوون و سەرپێچیان کرد، ئەوە پێیان بڵێ: کە بەڕاستی من بـەریم لە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە دەیکەن.
(٢١٧) ئەی محمد ﷺ پشت بە خوای باڵادەست و میهرەبان ببەستە.
(٢١٨) ئەو زاتەی کە دەتبینێت کاتێك هەڵدەستیت لە شەوگاردا و دەیپەرستیت.
(٢١٩) ئەو زاتە تۆ دەبینێت کە چۆن لە ریزی سوژدەبەراندا هەڵس و کەوت دەکەیت.
(٢٢٠) بەڕاستی ئەو خوایە زاتێکی بیسەرو زانایە (بە گوفتارو نیەتتان).
(٢٢١) ئایا پێتان بڵێم کە شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟
(٢٢٢) دادەبەزنە سەر هەموو کەسێکی بوختانچی و تاوانبارو گوناهکار.
(٢٢٣) شەیتانەکان گوێ هەڵدەخەن بو هەواڵی ئاسمان و زۆربەشیان درۆزنن.
(٢٢٤) سەرگەردان و سەرلێشێواوەکانیش شوێنی شاعیران دەکەون.
(٢٢٥) ئایا نابینیت کە ئەوانە لە هەموو دۆڵێکدا سەرهەڵدەدەن و لە هەموو شتێك دەدوێن.
(٢٢٦) بەڕاستی ئەوانە شتێك دەڵێن و بەکردەوە نایکەن (کردارو گوفتاریان دوورە لە یەکەوە).
(٢٢٧) جگە لەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە و یـادی خـوایـان زۆر کردووە، (بەو توانابیەی کە هەیانە) پشتیوانیان کـردووە لەو ئـیماندارانـەی کـە سـتەمیان لێکـراوە، سەرئەنجام ئەوانەی ستەمیان کردووە دەزانن کە بەچۆن تێکشکاویەك دەگەڕێنەوە بۆ لای خوا چـۆن ژێرەو ژوور دەبن و تیادەچن‌و ریسوادەبن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

طسٓ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْقُرْءَانِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿١﴾ هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُم بِٱلْأَخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْأَخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَٰلَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَهُمْ سُوٓءُ ٱلْعَذَابِ وَهُمْ فِي ٱلْأَخِرَةِ هُمُ ٱلْأَخْسَرُونَ ﴿٥﴾ وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى ٱلْقُرْءَانَ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾ إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِۦٓ إِنِّيٓ ءَانَسْتُ نَارًا سَـَٔاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ ءَاتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾ فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِيَ أَنۢ بُورِكَ مَن فِي ٱلنَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٨﴾ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّهُۥٓ أَنَا ٱللَّهُ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٩﴾ وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَٰمُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ ٱلْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾ إِلَّا مَن ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًۢا بَعْدَ سُوٓءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ فِي تِسْعِ ءَايَٰتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّهُمْ كَانُواْ قَوْمًا فَٰسِقِينَ ﴿١٢﴾ فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ ءَايَٰتُنَا مُبْصِرَةً قَالُواْ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

سورەتی (النمل)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە، ئەوەی (کە بو تۆ نازڵبووە) ئایەتەکانی ئەم قورئانەن و فەرمانی کتێبێکی پیرۆزو ئاشکرا و روونە...

(٢) رێنموویی بەخش و مژدە بەخشە بە ئیمانداران (لە هەموو سەردەمێکدا)...

(٣) ئەوانەی کە نوێژەکانیان بە چاکی ئەنجام دەدەن و زەکات دەبەخشن و باوەڕێکی بەتین و دامەزراویان بەرۆژی قیامەت هەیە.

(٤) بێگومان ئەوانەی باوەڕ بە قیامەت ناهێنن، کارو کردەوە خراپەکانمان لەبەرچاو جوان کردوون، لەبەر ئەوەی چاوی دڵیان کوێر بووە و خراپیی کردارەکانیان نابینن.

(٥) ئائەوانە ئەوانەن کە ناخۆشترین و ناسۆرترین سزا بۆیان ئامادەیە و ئەوان لە قیامەتدا لە هەموو کەس خەسارەتمەندترن.

(٦) ئەی محمد ﷺ بەڕاستی تۆ لەلایەن زاتێکی دانا و زاناوە قورئان فێر دەکرێیت و پێت دەدرێت.

(٧) یادیان بهێنە، کاتێك موسا (لە رێگای گەڕانەوەیدا بۆ میسر) بە هاوسەرەکەی وت: (ئێوە لێرەدا بمێننەوە) بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە و دڵم پێی خۆشە، لەوێوە هەواڵێکتان بۆ دەهێنم، یان سەلکە بزوتێکتان بۆ دەهێنم، بۆ ئەوەی خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە.

(٨) جا کاتێك گەیشتە لای ئەوەی بەئاگری زانی (بینی نوورو رووناکیەکی بێ وێنەیە) بانگی لێکرا: پیرۆزە ئەو کەسەی کە لەپاڵ ئاگرەکەدایە و ئەو فریشتانەش کە لەجێی ئاگرە تایبەتیەکەدا هەن، پاکی و بێگەردی بۆ خوایە، کە پەروەردگاری هەموو جیهانەکانە.

(٩) ئەی موسا ئەو کەسەی قسەت بۆ دەکات ئەوە بەڕاستی منم، ئەو خوایەی کە باڵادەست و دانایە.

(١٠) ئەو عەسایەت فرێ بدە، جا کاتێك فرێیدا بینی، وەکو تولەمار بەخێرایی دەجووڵا، موسا هەڵات و پشتی تێکرد و ئاوڕی نەدایەوە، (ئەوسا خوای گەورە فەرمووی): ئەی موسا مەترسە، چونکە بەڕاستی پێغەمبەران لە لای من ناترسن و بیمیان نیە...

(١١) مەگەر کەسێك ستەمێکی کردبێت و پاشان چاکەکاری ئەنجام بدات دوای ئەوەی پێشتر هەڵەی هەبوو، ئەوە من بۆ ئەو جۆرە کەسانە لێخۆشبوو میهرەبانم.

(١٢) جا دەستەکەت بخەرە گیرفانتەوە، هەرکە دەرتهێنا بە سپیەکی بێ عەیب دێتە دەرەوە، ئەم دوو ـ موعجیزە ـ یە لە ریزی نۆ ـ موعجیزە ـ دایە بۆ فیرعەون و قەومەکەی، بەڕاستی ئەوانە قەومێکی لە سنوور دەرچوو یاخین.

(١٣) جاکاتێك – موعجیزە –کانی ئێمەیان بە روونی و ئاشکرا بۆ هات و خرایە بەرچاویان وتیان: ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە...

وَجَحَدُوا۟ بِهَا وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۚ فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَـٰنَ عِلْمًا ۖ وَقَالَا ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾ وَوَرِثَ سُلَيْمَـٰنُ دَاوُۥدَ ۖ وَقَالَ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ عُلِّمْنَا مَنطِقَ ٱلطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَىْءٍ ۖ إِنَّ هَـٰذَا لَهُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٦﴾ وَحُشِرَ لِسُلَيْمَـٰنَ جُنُودُهُۥ مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ وَٱلطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَوْا۟ عَلَىٰ وَادِ ٱلنَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّمْلُ ٱدْخُلُوا۟ مَسَـٰكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَـٰنُ وَجُنُودُهُۥ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَـٰلِحًا تَرْضَىٰهُ وَأَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ ٱلصَّـٰلِحِينَ ﴿١٩﴾ وَتَفَقَّدَ ٱلطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِىَ لَآ أَرَى ٱلْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ مِنَ ٱلْغَآئِبِينَ ﴿٢٠﴾ لَأُعَذِّبَنَّهُۥ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَا۟ذْبَحَنَّهُۥٓ أَوْ لَيَأْتِيَنِّى بِسُلْطَـٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾ فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍۭ بِنَبَإٍ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾

(١٤) ئەوانە بەردەوام هەر رق ئەستوورییان کردو باوەڕیان پێی نەبوو، بە زۆرداری و خۆبەزلزانی، لەکاتێکدا لەناخی دەروونیانەوە هەستیان دەکرد حەقیقەتە و راستە، دە تەماشا بکە و سەرنج بدە بزانە سەرەنجامی تاوانباران و گوناهکاران چۆن بوو (چۆن تۆڵەمان لێ سەندن).

(١٥) سوێند بە خوا ئێمە بە داود و سولەیمان زانیاری و زانستیمان بەخشی، هەردووکیان وتیان: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە زیادە رێزی ئێمەی داوە بەسەر زۆرێك لە بەندە ئیماندارەکانیدا.

(١٦) سولەیمان جێنشینی داودی باوکی بوو، رۆژێك وتی: ئەی خەڵکینە ئێمە فێری زمانی باڵندەکراوین و لە هەموو شتێکمان پێدراوە، بەڕاستی ئەمە هەر فەزڵ و رێزێکی ئاشکرایە (لەلایەن خواوە پێمان بەخشراوە).

(١٧) هەرچی سەربازولەشکری سولەیمان هەبوو لە پەری و ئادەمیزاد و باڵندەکان کۆکرانەوە و نمایشیان کرد بە ریز و رێك و پێکی هەموویان، سەرەتا و کۆتاییان یەکی گرت...

(١٨) هەتا گەیشتنە دۆڵی مێروولە، مێروولە مێچکەیەك (هاواری کرد و) وتی: ئەهای مێروولەینە، بچنە ماڵ و کون و کەلەبەرەکانتانەوە نەوەکو سولەیمان و سەربازانی پێشێلتان بکەن، لەکاتێکدا هەستتان پێناکەن. (چونکە ئێوە وردو بچوکن).

(١٩) سولەیمان (کە گوێی لە هاواری مێروولەکە بوو) زەردەخەنە گرتی و پێکەنی بە هاوارو قسەکەی، بۆیە وتی: پەروەردگارا، یارمەتیم بدە دڵ و دەروون و رۆح و گیانم کۆبکەرەوە، تا سوپاسگوزاری نازو نیعمەتەکانت بم کە بەسەر من و دایك و باوکمدا رژاندووتە، هەروەها کۆمەکیم بکە تاکاروکردەوەی چاکە ئەنجام بدەم کە تۆ پێی رازیی بیت، بە رەحمەت و میهرەبانی خۆشت بمخەرە ریزی بەندە چاکەکانتەوە.

(٢٠) (ئینجا سولەیمان) کەوتە بەسەر کردنەوە و پشکنینی دەستە و تاقمی باڵندەکان و وتی: ئەوە بۆچی من پەپوو نابینم؟ یاخود لێرە نیە و خۆی دزیوەتەوە و لە نادیارەکانە!!

(٢١) سوێند بێت ئەبێت سزایەکی زۆر سەختی بدەم یان سەری ببڕم، یان دەبێت بە بەڵگەیەکی ئاشکراوە بێت بۆ لام.

(٢٢) (سولەیمان) زۆر چاوەڕێی نەکرد (پەپوو پەیدابوو، یەکسەر هات و نیشتەوە و) وتی: ئەوەی من پێم زانیووە تۆ پێت نەزانیووە، من لە وڵاتی سەبەئەوە هەواڵێکی راست و دروستم بۆ هێناویت!!

إِنِّي وَجَدتُّ ٱمۡرَأَةٗ تَمۡلِكُهُمۡ وَأُوتِيَتۡ مِن كُلِّ شَيۡءٖ وَلَهَا عَرۡشٌ عَظِيمٞ ﴿٢٣﴾ وَجَدتُّهَا وَقَوۡمَهَا يَسۡجُدُونَ لِلشَّمۡسِ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ فَصَدَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ فَهُمۡ لَا يَهۡتَدُونَ ﴿٢٤﴾ أَلَّا يَسۡجُدُواْۤ لِلَّهِ ٱلَّذِي يُخۡرِجُ ٱلۡخَبۡءَ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَيَعۡلَمُ مَا تُخۡفُونَ وَمَا تُعۡلِنُونَ ﴿٢٥﴾ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ۩ ﴿٢٦﴾ ۞ قَالَ سَنَنظُرُ أَصَدَقۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ﴿٢٧﴾ ٱذۡهَب بِّكِتَٰبِي هَٰذَا فَأَلۡقِهۡ إِلَيۡهِمۡ ثُمَّ تَوَلَّ عَنۡهُمۡ فَٱنظُرۡ مَاذَا يَرۡجِعُونَ ﴿٢٨﴾ قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ إِنِّيٓ أُلۡقِيَ إِلَيَّ كِتَٰبٞ كَرِيمٌ ﴿٢٩﴾ إِنَّهُۥ مِن سُلَيۡمَٰنَ وَإِنَّهُۥ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾ أَلَّا تَعۡلُواْ عَلَيَّ وَأۡتُونِي مُسۡلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ أَفۡتُونِي فِيٓ أَمۡرِي مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمۡرًا حَتَّىٰ تَشۡهَدُونِ ﴿٣٢﴾ قَالُواْ نَحۡنُ أُوْلُواْ قُوَّةٖ وَأُوْلُواْ بَأۡسٖ شَدِيدٖ وَٱلۡأَمۡرُ إِلَيۡكِ فَٱنظُرِي مَاذَا تَأۡمُرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَتۡ إِنَّ ٱلۡمُلُوكَ إِذَا دَخَلُواْ قَرۡيَةً أَفۡسَدُوهَا وَجَعَلُوٓاْ أَعِزَّةَ أَهۡلِهَآ أَذِلَّةٗۚ وَكَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ ﴿٣٤﴾ وَإِنِّي مُرۡسِلَةٌ إِلَيۡهِم بِهَدِيَّةٖ فَنَاظِرَةُۢ بِمَ يَرۡجِعُ ٱلۡمُرۡسَلُونَ ﴿٣٥﴾

(٢٣) بەڕاستی من بۆم دەرکەوتووە کە ئافرەتێك فەرمانڕەوایییان دەکات و لە هەموو جۆرە دەسەڵات و نازو نیعمەتێکی پێبە خشراوە، تەختێکی پاشایەتی گەورەشی هەیە، بینیم خۆی و قەومەکەی سوژدە بۆ خۆر دەبەن لە جیاتی خوا، شەیتان کارو کردەوەی چەوتیانی بۆ رازاندوونەتەوە، بەو هۆیەوە رێبازی راست و دروستی لێگرتوون، بۆیە ئەوان رێنموویی وەرناگرن.

(٢٤) کەسوژدە بەرن بۆ ئەو خوایەی‌کە شاراوەکان لە ئاسمانەکان و زەویدا دەردەهێنێت، وەدەزانێت بەوەی دەیشارنەوەو بەوەش کە دەریدەخەن.

(٢٥) (شەیتان رێی لێگرتن) بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی کە نهێنی دەردەکێشێت لە ئاسمانەکان و زەویداو دەزانێت ئێوە چی دەشارنەوە و چیش ئاشکرا دەکەن...

(٢٦) خوا ئەو زاتەیە کە جگە لەو خوایەکی‌تر نیە، خاوەنی تەختی مەزن و گەورەیە.

(٢٧) سولەیمان وتی بە پەپوو: ئێمە لەمەودوا لەو گوفتارەی تۆ دەکۆڵینەوە، تا بزانین راست دەکەیت یان لە ریزی درۆزنانیت.

(٢٨) (ئەوسا سولەیمان نامەیەکی نووسی و دای بە پەپوو فەرمانی پێدا کە): برۆ ئەم نامەیە ببە و (لە شوێنێکی بەرچاودا) بۆیان فڕێ بدە و پاشان (لە پەنایەکدا) خۆت حەشار بدە و بزانە دەڵێن چی و چ باس و خواسێك دەکەن.

(٢٩) (شاژن هات و نامەی بینی و خوێندیەوە، پاشان وەزیران و ئەنجومەنەکەی خۆی کۆ کردەوە و) ووتی: ئەی رێزداران، بەڕاستی من نامەیەکی پیرۆزو بەرێزم بۆ دانراوە.

(٣٠) نامەکە لە سولەیمانەوەیە و بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبانەوە (دەست پێ دەکات و دەڵێت):

(٣١) خۆتان بەگەورە مەزانن و لێم یاخی مەبن و وەرن موسولمان ببن (واز لە خۆرپەرستی بهێنن و بەدیهێنەری خۆرو مانگ و ئەستێرە و زەوی و... هتد، بپەرستن).

(٣٢) ئینجا بەلقیس بە ئامادە بووانی وت: ئەی رێزداران راتان چیە، چی بکەم باشە، خۆ من هیچ بڕیارێکم نەداوە هەتا ئێوە لێی ئاگادار نەبووبن و راتان دەربارەی نەدابێت.

(٣٣) ئەنجومەنەکەی وتیان: خۆت دەزانیت کە ئێمە خاوەنی هێزو تواناو دەسەڵاتی توندو تیژین، فەرمانیش فەرمانی تۆیە، بیر بکەرەوە و تێفکرە چ فەرمانێك دەدەیت (ئێمە ئامادەین).

(٣٤) بەلقیس وتی: بەڕاستی لەشکری پاشاکان کاتێك چووبنە شارو دێهاتەکانەوە، وێران و کاولیان کردووە و تۆوی خراپەیان چاندووە، کەسانی خاوەن دەسەڵات و پیاوی ناوداری ئەو شوێنەیان زەلیل و ریسوا کردووە و هەمیشە ئەوە پیشەیانە و بەو جۆرە دەکەن و هەرواش دەبن (بێگومان من حەز لەکارەساتی وا ناکەم)...

(٣٥) لەبەرئەوە من بڕیارمداوە کە: دیاریەکیان بۆ بنێرم، جا چاوەڕێ دەکەم بزانم نوێنەرەکان چ هەواڵێکم بۆ دەهێننەوە و (هەڵوێستی سولەیمان چۆن دەبێت).

فَلَمَّا جَآءَ سُلَيۡمَٰنَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٖ فَمَآ ءَاتَىٰنِۦَ ٱللَّهُ خَيۡرٞ مِّمَّآ ءَاتَىٰكُمۚ بَلۡ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمۡ تَفۡرَحُونَ ﴿٣٦﴾ ٱرۡجِعۡ إِلَيۡهِمۡ فَلَنَأۡتِيَنَّهُم بِجُنُودٖ لَّا قِبَلَ لَهُم بِهَا وَلَنُخۡرِجَنَّهُم مِّنۡهَآ أَذِلَّةٗ وَهُمۡ صَٰغِرُونَ ﴿٣٧﴾ قَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ أَيُّكُمۡ يَأۡتِينِي بِعَرۡشِهَا قَبۡلَ أَن يَأۡتُونِي مُسۡلِمِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ عِفۡرِيتٞ مِّنَ ٱلۡجِنِّ أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ قَبۡلَ أَن تَقُومَ مِن مَّقَامِكَۖ وَإِنِّي عَلَيۡهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٞ ﴿٣٩﴾ قَالَ ٱلَّذِي عِندَهُۥ عِلۡمٞ مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ قَبۡلَ أَن يَرۡتَدَّ إِلَيۡكَ طَرۡفُكَۚ فَلَمَّا رَءَاهُ مُسۡتَقِرًّا عِندَهُۥ قَالَ هَٰذَا مِن فَضۡلِ رَبِّي لِيَبۡلُوَنِيٓ ءَأَشۡكُرُ أَمۡ أَكۡفُرُۖ وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦۖ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيّٞ كَرِيمٞ ﴿٤٠﴾ قَالَ نَكِّرُواْ لَهَا عَرۡشَهَا نَنظُرۡ أَتَهۡتَدِيٓ أَمۡ تَكُونُ مِنَ ٱلَّذِينَ لَا يَهۡتَدُونَ ﴿٤١﴾ فَلَمَّا جَآءَتۡ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرۡشُكِۖ قَالَتۡ كَأَنَّهُۥ هُوَۚ وَأُوتِينَا ٱلۡعِلۡمَ مِن قَبۡلِهَا وَكُنَّا مُسۡلِمِينَ ﴿٤٢﴾ وَصَدَّهَا مَا كَانَت تَّعۡبُدُ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ إِنَّهَا كَانَتۡ مِن قَوۡمٖ كَٰفِرِينَ ﴿٤٣﴾ قِيلَ لَهَا ٱدۡخُلِي ٱلصَّرۡحَۖ فَلَمَّا رَأَتۡهُ حَسِبَتۡهُ لُجَّةٗ وَكَشَفَتۡ عَن سَاقَيۡهَاۚ قَالَ إِنَّهُۥ صَرۡحٞ مُّمَرَّدٞ مِّن قَوَارِيرَۗ قَالَتۡ رَبِّ إِنِّي ظَلَمۡتُ نَفۡسِي وَأَسۡلَمۡتُ مَعَ سُلَيۡمَٰنَ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٤٤﴾

(٣٦) جـا كـاتێك (نـوێنەری) نـێردراوەكـان گـەیشتە لای سولەیمان، (هـەواڵـی دیـاریەكـەی گـەیاند، سـولەیمان بـە تووڕەییەوە) پێی وت: ئێوە دەتانەوێت بـە مـاڵ و سـامان و دیاری كۆمەكیم بكەن؟! بەرتیلم بدەنێ؟ من دڵـنیام كـە ئـەو شتانەی خوا پێی بەخشیووم لەوە چاكترو بـەنرخـترە كـە بـە ئێوەی بەخشیووە، نەخێر من بەو دیاریە دڵشـاد نـابم، بـەڵكو ئێوەن بەدیاریەكەتان شاد دەبن.

(٣٧) (ئەی نوێنەری بەلقیس) بگەڕێرەوە بۆ لایان بەخۆت و دیاریەكەتەوە، سوێند بەخوا دەبێت بە سەربازانێكەوە بـچینە سەریان كە نەیان دیبێت و نەتوانن بـەرگری بكـەن، دەبـێت دەریان بكەین لە وڵاتیان لە كاتێكدا ئەوان زەلیل و ریسـواو شكاون.

(٣٨) (سولەیمان زانی هەڕەشەكەی كاریگەر دەبێت بۆیە روو بەئەندامانی حكـومەتەكـەی) وتـی: ئـەی خـەڵكینە كـامتان دەتوانێت تەختی شاژنە بەلقیسم بۆ بهێنێت پێش ئەوەی بێن بۆ لام و تەسلیم ببن.

(٣٩) دێوێك لە جنۆكەكان وتی: من بۆت دەهێنم پێش ئەوەی دەوام تەواو ببێت و لەجێی خۆت هەستیت، بەڕاستی من بۆ ئەو كارە خۆم بە بەهێزو ئەمین دەزانم.

(٤٠) (بەڵام یەكێك لە پیاوچاكان) كە زانستی و زانیاری لە (نهێنیەكانی) كتێبی تەورات هەبوو وتی: من بـۆت دەهێنم بەچاو تروكاندنێك (دەستی كرد بەنزاو پاڕانەوە و داوای لەخوا كرد)، ئەوساكتوپڕ سولەیمان بینی تەختی پاشایەتی لەلایدا دانراوە وتی: ئەمە لەفەزل و بەخششەكانی پەروەردگارمە بۆ ئەوەی تاقیم بكاتەوە... كە: ئایا سوپاسگوزار دەبم یان ناشوكرو بەدنمەك، جا ئەوەی سوپاسگوزاربێت ئەوە بەڕاستی سوپاسگوزارە بـۆ خـۆی، ئەوەش كە سپڵەیە، ئەوە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ‌نیازە و خاوەنی بەخششە بە هەمووان.

(٤١) (ئینجا سولەیمان فەرمانیداو) وتی: تەختی پاشایەتیەكەی دەستكاری بكەن (هـەندێك ڕەنگ و نـەخشی بگۆڕن) سەرنج دەدەین بزانین بەلقیس دەیناسێتەوە، یان لەو كەسانە دەبێت كە نایناسنەوە.

(٤٢) جا كاتێك بەلقیس گەیشت، پێی وترا: تەختی پاشایەتی تۆ ئاوایە؟! بەلقیس وتی: هەر دەڵـێی ئـەوەو لەو دەچێت، ئێمە پێش ئەمەش زانیاریمان هەبوو (دەربارەی تواناو دەسەڵاتی سولەیمان) ئێمە تەسلیم بووین (نیازی جەنگمان نیە)...

(٤٣) جا ئەو شتانەی كە بەڵقیس دەیپەرست لەجیاتی خوا بووبوونە بەربەست لە دڵ و دەروونیدا لە بەرامبەر ئاینی خوادا، بەڕاستی ئەو كاتی خۆی لە ریزی قەومێكی بێ باوەڕ و خوانەناسدا بوو.

(٤٤) ئەوسا پێی وترا بچۆرە كۆشكەكەوە، (كاتێك بەرەو كۆشك كەوتەڕێ، ئاوێك لەبەردەم كۆشكەكەدا بوو، بە شووشە سەری گیرابوو) هەر كە بەلقیس بینی وای زانی ئاوێكی زۆرە و قاچی خۆی هەڵكرد تاپۆشاكەكەی تەڕ نەبێت، سولەیمان وتی: ئەو پانتاییە بە شووشە سەری گیراوە (بەلقیس سەرسام بوو لە دەسـەڵات و كـۆشك و تەلارو نازو نیعمەتی مادی و مەعنەوی كە خوای گەورە بە سولەیمانی بەخشیووە بۆیە) وتی: پەروەردگارا من بەڕاستی تا ئێستا ستەمم لەخۆم كردووە، ئیتر وا لەگەڵ سولەیماندا تەسلیمی خوای پەروەردگاری جیهانەكـان بووم.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَآ إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يَٰقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِٱلسَّيِّئَةِ قَبْلَ ٱلْحَسَنَةِ ۖ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا۟ ٱطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ ۚ قَالَ طَٰٓئِرُكُمْ عِندَ ٱللَّهِ ۖ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾ وَكَانَ فِى ٱلْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾ قَالُوا۟ تَقَاسَمُوا۟ بِٱللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِۦ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِۦ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَمَكَرُوا۟ مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾ فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَٰهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾ فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةًۢ بِمَا ظَلَمُوٓا۟ ۗ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾ وَأَنجَيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ أَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾ أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِ ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

(٤٥) سوێند بە خوا بۆ هۆزی (ثمود) یش صالحی برایانمان نارد، فەرمانمان پێدا کە پێیان بڵێ: تەنها خوا بپەرستن، کەچی دەستبەجێ خەڵکەکە بوون بە دوو دەستەوە و کێشە و ناخۆشی لە نێوانیاندا بەرپا بوو.
(٤٦) صالح پێی وتن: ئەی قەوم و کەسم بۆچی ئێوە پەلەی خراپەتانە پێش چاکە و حەز دەکەن بەڵاوناخۆشیتان بەسەر بێت، ئەی بۆچی داوای لێخۆشبوون لە خوا ناکەن بۆ ئەوەی رەحمتان پێ بکرێت (خوای گەورە دەرووی زیاترتان لێ بکاتەوە).
(٤٧) خەڵکەکە وتیان: ئێمە تووشی شووم و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەوانەی لەگەڵ تۆدان، صالح وتی: نەخێر وانی‌یە، نەگبەتی و شوومتان لەلایەن خواوە بۆ دێت (ئەگەر بەردەوام بن لەسەر یاخی بوونتان)، بەڵکو ئێوە قەومێکن کە تاقی دەکرێنەوە.
(٤٨) لەو شارەدا نۆ دەستە هەبوو کەگوناهو تاوانیان ئەنجام دەداو تۆوی خراپەیان لە وڵاتدا دەچاند و بەلای چاکە و چاکەکاریدا نەدەچوون.
(٤٩) هەموویان سوێندیان بەخوا بۆ یەکتر خوارد کە لەشەودا بدەن بەسەرصالح و ماڵ و منداڵیدا و لەناویان بەرن، پاشان (ئەگەر گومانیان لێکردین) سوێند دەخۆین و بە کەس و کاری دەڵێین: ئێمە ئاگامان لە تیاچوونی ئەوان نیە و دڵنیابن ئێمە راستگۆشین.
(٥٠) (ئەو تاوانبارانە) پیلان و تەڵەکەیان گێرا (بۆ لەناوبردنی صالح و شوێنکەوتووانی) ئێمەش نەخشەیەکی ترمان کێشا (بۆ رزگارکردنی ئیمانداران و لەناوبردنی خوانەناسان) ئەوان ئاگایان لێ نەبوو، هەستیان پێ نەدەکرد.
(٥١) جا ئیتر سەرنج بدە و تەماشاکە، سەرئەنجامی پیلانەکەیان چیان بەسەرهات، بەراستی ئێمە، ئەوانیش و هەموو قەومەکەیانمان لەناوبرد (بەهۆی بومەلەرزەوە).
(٥٢) ئەوەتە ماڵەکانیان کاول و چۆڵە بەهۆی ئەو ستەمەی کە کردیان، بەراستی ئا لەو بەسەرهاتەدا بەڵگە و نیشانەی تەواو هەیە بۆ کەسانێك کە لە شت تێبگەن و بزانن. (لەسەرئەنجامی یاخی‌بوون).
(٥٣) ئەوسا ئێمە ئەو کەسانەمان رزگار کرد کە باوەڕیان هێنابوو و ئەوانە پارێزکار بوون و لە خوا دەترسان. (نەوەکو لێیان برەنجێت).
(٥٤) (لوط پێغەمبەریش) کاتێ خۆی بە قەومەکەی وت: باشە، ئایا ئێوە ئەوکارە نابەجێ و تاوان و گوناهە ئەنجام دەدەن؟!، لەکاتێکدا ئێوە چاوتان هەیە و دەزانن (کە کارەکەتان قێزەونەو ئاژەڵیش نایکات، چۆن شەرمەزارو خەجاڵەت و ریسوا نابن).
(٥٥) ئایا رەوایە کە ئارەزووی خۆتان لەگەڵ پیاواندا ئەنجام بدەن لەجیاتی ژنان؟! نەخێر ئێوە ژیرنین، بەڵکو ئێوە گەلێکن سەرەنجامی ئەم ئیشە خراپە نازانن. (کە دەبێتە هۆی خەشمو قینی خوای تۆڵەسێنەر لێتان).

۞ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ أَخْرِجُوٓاْ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾ فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٥٧﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًاۖ فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ ﴿٥٨﴾ قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓۗ ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ أَمَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُواْ شَجَرَهَآۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿٦٠﴾ أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِىَ وَجَعَلَ بَيْنَ ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًاۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِۚ تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾

(٥٦) کەچی وەڵامی قەومەکەی تەنها ئەوە بوو کە وتیان: (لوط) و شوێنکەوتووانی لە شارەکەتان دەربکەن، چونکە بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن خۆیان بەپاك رادەگرن!!

(٥٧) سەرەنجام ئێمە (لوط) و خاوو خێزانیمان رزگار کرد جگە لە ژنەکەی کە بریارمان دابوو لە تیاچووان بێت (چونکە هەڵوێستی چاك نەبوو، باوەری بە مێردی پێغەمبەری نەبوو).

(٥٨) (لە بەرەبەیاندا) بەردبارانمان کردن، ئای کە بەردبارانی بێدارکراوەکان سەخت و دژوارە!

(٥٩) (ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەی ئیماندار) بڵێ: سوپاس و ستایش بۆ خوای میهرەبان، سڵاو لەسەر ئەو بەندانەش کە هەڵی بژاردووە، ئایا ئەو خوا میهرەبانە چاکترە (کە بپەرسترێت و پەیرەوی بەرنامەکەی بکرێت) یان ئەوانەی ئەوان دەیکەنە شەریك و هاوەڵ بۆی؟

(٦٠) (ئایا شەریك و هاوەڵ چاکترە بپەرسترێت) یان ئەو زاتەی کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە و لە ئاسمانەوە بارانی باراندووە، جا باخ و بێستانی جوان و رازاوەمان پێ بەرهەم هێناوە، ئێوە نەتاندەتوانی درەختەکانی بروێنن، چ جای بەرو بوومەکەی، ئایا رەوایە، کە خوایەکی تر لەگەڵ خوای پەروەردگاردا هەبێت؟! نەخێر، لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگانەدا زۆربەی ئەو خەڵکە لە رێبازی راست لادەدەن و شوێنی چەوتی و ناردوستی دەکەون.

(٦١) (ئایا تەنها ئەو زاتە نیە) کە زەوی دامەزراندووە و لەناویدا جۆگە و رووباری رەخساندووە، هەروەها زنجیرە چیای تیادا چەسپاندووە، لە نێوان دوو دەریاکەشدا بەربەستی بەرپا کردووە (کە ئاوی شیرین و سوێر تێکەڵ نابن) ئایا رەوایە خوایەکی تر لەگەڵ خوای پەروەردگاردا هەبێت؟!، نەخێر وا نی‌یە، لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگانەدا زۆربەی ئەو خەڵکە (ئەم راستیانە) نازانن و تێناگەن.

(٦٢) ئایا کێیە جگە لە زاتی پەروەرگار کە بێت بە هانا و هاواری لێقەوماو و بێدەرەتان و بێ دادەوە، کاتێك نزا دەکات و لێی دەپاڕێتەوە، ئەوسا بەڵاو ناخۆشیەکان لادەبات و دەتانکاتە نیشتەجێ و جێنشین لە زەویدا، ئایا رەوایە لەگەڵ ئەو زاتەدا خوایتر هەبێت؟! کەمێك یاداوەری وەربگرن و تێفکرن و بیربکەنەوە.

(٦٣) ئایا کێ لە تاریکستانی سەر وشکانی و دەریا رێنموویتان دەکات تا ون نەبن؟! کێ بای شەماڵ (هەڵگری هەڵمی ئاو) دەنێرێت وەك مژدەیەك پێش گەیشتنی بارانی رەحمەت؟، ئایا رەوایە لەگەڵ خوای گەورەدا خوای ترهەبێت، بەرزی و بڵندی و مەزنی بۆ خوای گەورە لەبەرامبەر ئەو شتانەوە کە نەفامان دەیکەنە هاوەڵ و شەریك بۆ ئەو زاتە.

أَمَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ ۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ ۚ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٦٤﴾ قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ إِلَّا ٱللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾ بَلِ ٱدَّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِّنْهَا ۖ بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا وَءَابَآؤُنَآ أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾ لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾ قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُن فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٧١﴾ قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم بَعْضُ ٱلَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾ وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾ إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ أَكْثَرَ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

(٦٤) بــاشە، کـێ لە سـەرەتاوە دروسـتکراوان بـەدی دەهێنێت؟ پاشان دوای تێکدانـی سـەرلەنوێ دروسـتی دەکاتەوە؟ ئەی کێ لەو ئاسمانەوە (بەهۆی تیشکی خۆرو باران و هەواوە) لە زەوی‌یەوە (بە هۆی خاکەوە) رزق و رۆزیتان پێ دەبەخشێت؟، ئایا رەوایە لەگەڵ زاتی خوادا خوای‌تر هەبێت؟، پێیان بـڵـێ: ئـادەی بـەڵگەتان چـی‌یە بیهێننە مەیدان ئەگەر ئێوە راستگۆن.

(٦٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان) بڵێ: جگە لەخوا هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هـیچیان ئـاگـادارنـین لە پەنهان و شاراوەکان، هەستیش نـاکـەن کـەی زیـندوو دەکرێنەوە...

(٦٦) نەخێر، ئـەوانـە زانـیاری و زانسـتیان دەربـارەی قیامەت کۆتا و کەم و کورتە، بەڵکو ئەوان لە گوماندان دەربارەی، بەڵکو هەر کوێرن لەئاستیدا و دڵیان نابینایە.

(٦٧) ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانوت: باشە ئەگەر ئێمە بووینە خاك هەروەها باوو باپیرانمان، ئـایا ئێمە (بۆ ژیانێکی نوێ) دەردەهێنرێینەوە؟!

(٦٨) سوێند بە خوا ئێمە پێشتر لەم بەڵێنانەمان پێدراوە هەروەها بە باوو باپیرانیشمان، ئـەمە تـەنها داستان و قسەی پێشینەکانە!!

(٦٩) پێیان بڵێ: دە بگەڕێن بەسەر زەویدا و سەرنج بدەن و بزانن چۆن بوو سەرئەنجامی تاوانبار و تاوانکاران‌و چیمان بەسەر هێنان.

(٧٠) تۆش خەفەت مەخۆ بۆیان وغەمگین مەبە لەو پیلان و تەڵەکە و فێڵانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٧١) خوانەناسان دەڵێن: کەی ئەم بەڵێنە پێش دێت ئەگەر ئێوە راست دەکەن؟ کەی قـیامەت بـەرپا دەبێت؟

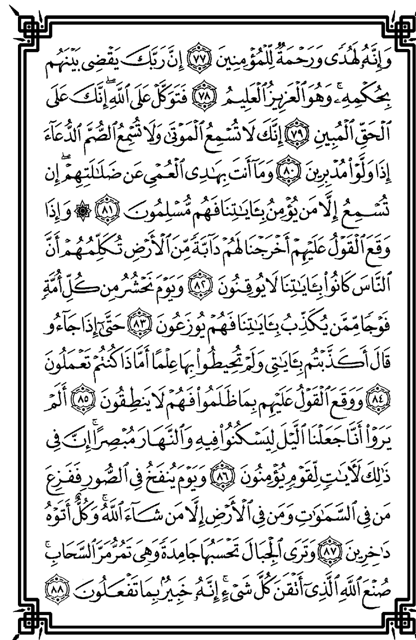
(٧٢) پێیان بڵێ: دوور نیە بەشێك لەو سزایەی کە ئێوە پەلەی لێ دەکەن، بەم زووانە بۆتان پێش بێت.

(٧٣) ئەی محمد ﷺ بەراستی پەروەردگاری تۆ خاوەنی فەزڵ و بەخشندەییە بەسەر خەڵکیەوە، بەڵام زۆربەیان سپڵەن و سوپاسی خوا ناکەن.

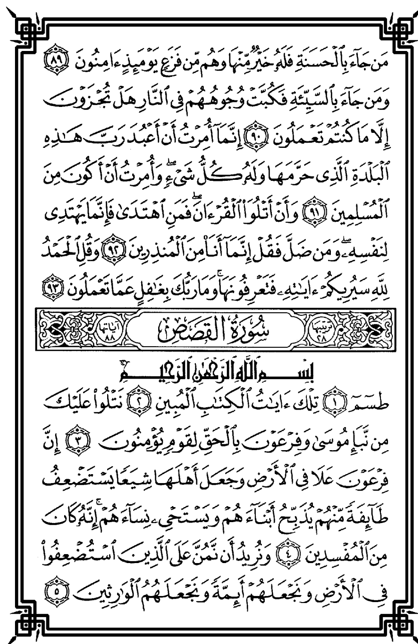
(٧٤) بێگومان پەروەردگارت چاك دەزانێت چی لە سینەیاندا حەشاردەدەن و چیش ئاشکرا دەکەن.

(٧٥) هیچ شتێك لە خوا پەنهان نیە لە ئاسماندا بێت یـان لە زەویـدا، لە دۆسـیەی ئـاشکرادا تـۆمار نەکرابێت، لە (لوح المحفوظ)دا یاداشت نەکرابێت.

(٧٦) بەراستی ئەم قورئانە زۆربەی زۆری ئەو شتانەی کە نەوەی ئیسرائیل جیاوازی و کـێشەیان لە سەری هەیە باسی دەکات و لێی دەدوێت و روونی دەکاتەوە.

(٧٧) هەروەها بەڕاستی ئەم قورئانە هۆی هیدایەت و ڕێنموویی و ڕەحمەت و میهرەبانیە بۆ ئیمانداران.
(٧٨) بەڕاستی پەروەردگارت داوەریی دەکات لە نێوانیاندا بەدەسەڵات و فەرمانی خۆی، هەر ئەویش زاتێکی تەواو باڵادەست و زانایە.
(٧٩) (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) کەواتە تۆ پشت بە خوا ببەستە، بەڕاستی تۆ لەسەر حەق و ڕاستیەکی ئاشکرایت.
(٨٠) بێگومان تۆ ناتوانیت ئەم بانگەوازە بخەیتە ناو دڵی دڵ مردوو و کەرەواڵەکانەوە، بەتایبەت کاتێك ڕوو وەردەگێڕن و پشت هەڵدەکەن (بڕیاری داخستنی دڵ و گوێیان دەدەن).
(٨١) هەروەها تۆ ناتوانیت هیدایەت و ڕێنموویی کوێرو نابیناکان بکەیت و لەتاریکی ڕزگاریان بکەیت (ئەوانەی دڵیان کوێرەو سەرنجی ڕاستیەکان نادەن)، تۆ تەنها دەتوانیت (ئەم ڕاستیانە) بدەیت بەگوێی ئەو کەسانەدا کە باوەڕیان بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە هەیە (لە قورئان و بوونەوەردا) چونکە ئەوانە هەمیشە ملکەچی فەرمانەکانی خوای گەورەن.
(٨٢) کاتێك بڕیاری بەرپابوونی (قیامەت درا، یاخود نزیك بۆوە)، زیندەوەرێك لە زەوی دەردەهێنین بۆیان کە قسەیان بۆ دەکات کە: بەڕاستی زۆربەی خەڵکی هەر باوەڕیان بە ئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نیەو بەهیچ موعجیزەیەك باوەڕ ناکەن.
(٨٣) ڕۆژێك دێت لە هەر ئوممەتێك دەستەیەك کێش دەکەین و کۆیان دەکەینەوە، لەوانەی کە ئایەتەکانی ئێمە بەدرۆ دەزانن، ئینجا بەرودوا هەموویان کۆدەکرێنەوە. (بۆ موحاسەبەو لێپرسینەوە).
(٨٤) هەتا ئەوکاتەی دێنە پێشەوە بۆ لێپرسینەوە، خوا دەفەرموێت: ئایا ئەوە ئێوە بڕواتان بەئایەتەکانی من نەهێنا لەکاتێکدا ئێوە هیچ زانستی و زانیاریەکتان دەربارەی نەبوو؟ یاخود ئێوە خەریکی چی بوون؟ چیتان دەکرد لە بەرانبەر ئایەتەکانی ئێمەدا؟! (ئایا باوەڕتان پێی هەبوو، یان گاڵتەتان پێدەکرد؟).
(٨٥) سەرئەنجام بڕیارو فەرمانی خوا دەرچوو دژیان بەهۆی ئەوستەمەی کردیان، جا قسەیان بۆ ناکرێت و ورتەیان لێنایەت. (لە شەرمەزاریو ڕیسواییدا).
(٨٦) ئایا ئەو خەڵکە نەیانبینیوە کە بەڕاستی ئێمە شەومان تارێك کردووە، تا تیایدا بحەسێنەوە، ڕۆژیشمان ڕووناك کردۆتەوە، تا هەموو شت ببینن، بەڕاستی ئا لەو دیاردانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێك ئیمان و باوەڕ بهێنن؛ (بە دەسەڵاتی بێسنوری پەروەردگار).
(٨٧) یادی ڕۆژێك بکە فوو دەکرێت بە ـ صور ـ دا، هەرکەس لە ئاسمانەکان و هەرکەس لە زەویدا هەیە، ترس و بیمێکی زۆر دایدەگرێت، جگە لەوانەی کە ویستی خوا وایە ترس و بیمیان نەبێت، هەمووانیش دێن بەملکەچی و ناچاریی. (بۆ بەردەم دادگای پڕ لە دادی ڕەهای خوایی).
(٨٨) جا تۆ کێوەکان دەبینیت وا دەزانیت کە وەستاون و بێجووڵەن، لەکاتێکدا کەئەوانیش وەکو هەور لە جووڵەدان (چونکە زەوی بەخێرایی هەزار کیلۆمەتر لە سەعاتێکدا بەدەوری خۆیدا دەسوڕێتەوە، هەروەها لەسەرەتای بەرپابوونی قیامەتداکێوەکان وەکو خوری شی کراوە دەبرێن بە ئاسمانداو چاڵ و چۆڵی زەویان پێ پڕدەکرێتەوە)، ئەمەیە دەستکردی ئەو خوایەی کەهەموو شتێکی بەوپەڕی ڕێکوپێکی دروستکردووە، بەڕاستی ئەوزاتە زۆر ئاگایە بەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٨٩) ئەوکاتە هەر کەسێك بە کارو کردەوەی چاکەوە بێت، ئەوە پاداشتی چاکتر لەوەی خۆی پێشکەش دەکرێت، ئەو بەختەوەرانە لەو رۆژەدا لە ترس و بیم پارێزروان و ئاسوودە و ئارامن.
(٩٠) ئەوەش بە تاوان و گوناهو خراپەوە بێت، ئەوە بە رِوودا و سەرەو خوار دەخرێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە و (پێیان دەوترێت): مەگەر پاداشتان بە گوێرەی ئەو کاروکردەوانە نیە کە جاران ئەنجامتان دەدا؟!
(٩١) (ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ): بەراستی من تەنها فەرمانی ئەوەم پێدراوە خوای ئەم شارەو ئەم شوێنە بپەرستم کە حورمەتی بۆ داناوەو هەموو شت ئەو خاوەنیەتی، فەرمانیشم پێدراوە لە فەرمانبەردارو موسڵمانەکان بم.
(٩٢) (فەرمانیشم پێدراوە کە): قورئان دەور بکەمەوە و بەردەوام بیخوێنمەوە، جا ئەوەی رێبازی هیدایەت وەربگرێت، ئەوە بەراستی قازانجی وەرگرتنی رێنموومایییەکەی هەر بۆ خۆیەتی (لەدنیاو قیامەتدا سوودی لێوەردەگرێت)، ئەوەش کە گومرا دەبێت، تۆ پێی بڵێ: (من زۆرم لەسەرتان نیە) بێگومان من تەنها یەکێکم لە بێدار کەرەوەکان.
(٩٣) بڵێ (الحمد لله) سوپاس و ستایش بۆ خوا، لەئایندەیەکی نزیکدا هەموو بەڵگە و نیشانەکانی خۆیتان نیشان دەدات و دەیانناسنەوە (کە هەمووی دەستکار و بەدیهێنراوی خوایە)، بێگومان پەروەردگاری تۆ غافڵ و بێئاگا نیە لەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

سورەتی (القصص)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.
(٢) ئەوە چەند ئایەتێکە لە ئایەتەکانی ئەم قورئانە روون و ئاشکرایە.
(٣) ئێمە هەندێك لە هەواڵ و بەسەرهاتی گرنگی راست و دروستی موسا و فیرعەون دەخوێنینەوە بەسەر تۆ، بۆ ئەوەی سوود بگەیەنین بە گەلێك کە بروای پێدەکەن (تا ببێتە پەندو ئامۆژگاری).
(٤) بێگومان فیرعەون زاڵ و درندە بوو لە وڵاتەکەیدا، خەڵکەکەی پارچە پارچە کرد (جیاوازی خستە نێوانیانەوە) دەستەیەکیانی دەچەوساندەوە و لاوازی دەکردن، منداڵە نێرینەکانی سەردەبرین، کچان و ئافرەتانی (بەزەلیلی دەهێشتەوە)، بەراستی ئەو ستەمکارە یەکێك بوو لەوانەی تۆوی خراپەی دەچاندو لە خوا یاخیبوو.
(٥) ئێمەش دەمانەوێت دەروو بکەینەوە لە چەوساوەکان و منەتی خێر بکەین بەسەر لاوازکراوەکاندا لە وڵاتداو دەمانەوێت بیانکەینە پێشەواو بیانکەینە میراتگری سامان و دەسەڵاتی ستەمکاران.

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي ٱلْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّ مُوسَىٰٓ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي ٱلْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِيٓ ۖ إِنَّا رَآدُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾ فَٱلْتَقَطَهُۥٓ ءَالُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۗ إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا۟ خَٰطِـِٔينَ ﴿٨﴾ وَقَالَتِ ٱمْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَٰرِغًا ۖ إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِۦ لَوْلَآ أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَتْ لِأُخْتِهِۦ قُصِّيهِ ۖ فَبَصُرَتْ بِهِۦ عَن جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾ ۞ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰٓ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُۥ لَكُمْ وَهُمْ لَهُۥ نَٰصِحُونَ ﴿١٢﴾ فَرَدَدْنَٰهُ إِلَىٰٓ أُمِّهِۦ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

(٦) هــەروەها دەمــانەوێت پــایەداریــان بکــەین و دەسەڵاتیان بچەسپێنین لە وڵاتداو ئەوە پێش بهێنین بـۆ فیرعەون و هامان و سەربازانیان کە لێی دەترسان (ئـەم بــەڵێنە خـوایـیە بـەویستی پـەروەردگاری بـاڵادەست دووبارە دەبێتەوە بۆ ئیمانداران لە بارودۆخی تایبەتی و گونجاودا).

(٧) ئێمە دایکی موسامان ئاگادار کرد، کە شیری بداتێ و (نیگامان بۆ کرد) هەر کاتێك مەترسیت پەیدا کرد لەوەی کە پێی بزانرێت فرێی بـدەرە رووبـاری (نـیلەوە)، نـە بترسە (لەوەی تووشی بەڵا ببێت) نە خەفەتیشی بۆ بخۆ، چونکە ئێمە بەڕاستی دەیگێڕینەوە بۆ لات و لەئایندەشدا دەیکەین بەیەکێك لە پێغەمبەرە پەیامدارەکان.

(٨) ئەوسا ئیتر دارو دەستەی فیرعەون هەڵیان گرتەوە، تا سەرەنجام ببێتە دوژمـن و خـەفەت بـۆیان، بـەراسـتی فیرعەون و هامان و سەربازەکانیان گوناهکارو تاوانبارو هەڵە بوون.

(٩) (کاتێك فیرعەون موسای ساوای بینی فەرمانی کوشتنی دەرکرد) خێزانەکەی نـەیهێشت و وتـی: هیوادارم ببێتە مایەی خۆشحاڵی و چاوروونی بۆ منیش و بـۆ تـۆش، مـەیکوژن، بـەڵکو لەئـایندەدا سوودمان پێ بگەیەنێت، یان دەیکەینە کوڕی خۆمان، لەکاتێکدا ئەوان (واتە: نەوەی ئیسرائیل) هـەر پێی نازانن و هەستی پێ ناکەن.

(١٠) ئەوسا دایکی موسا هەستی بەبێتاقەتی و بە بۆشاییەکی زۆر دەکرد لەدڵ و دەروونـی خـۆیدا، بەڕاستی خەریك بوو رازەکە ئاشکرا بکات، ئەگەر ئێمە دڵیمان دامەزراو نەکردایە تا لەو کەسانە بێت کە بڕوایان بە بەڵێنی خوا هەیە.

(١١) پاشان بەخوشکەکەی موسای وت: بڕۆ بە شـوێنیدا، (دوای تـاوێك) لە کـەنارێکەوە (مـوسای بەباوەشی ئافرەتێکەوە) بینیی، ئەوان هەستیان بەوە نەکرد (کە خوشکەکەی چاودێری دەکات).

(١٢) ئێمە پێشتر هەرچی شیری ئافرەتی شیردەرە لەومان قەدەغە کرد، خوشکەکـەی (بـەمەی زانـی حەکیمانە لەکۆشك نزیك بۆوە) وتی: ئایا ناونیشانی ماڵێکتان پی بڵێم کە ئەو مناڵەتان بۆ بەخێو بکەن، دڵسۆزو میهرەبانیش بن بۆی.

(١٣) بەو شێوەیە گێڕامانەوە بۆ لای دایکی تا دڵنیاو دڵ ئارام بێت و چاوی بەدیتنی ئاسوودە ببێت ئیتر خەفەت نەخوات و لای روون بێت کە بەڵێنی خوا حەق و راستە، بەڵام زۆربەی (ئەو خەڵکە) نازانن و هەستی پێ ناکەن.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾ وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ ۖ فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ ۖ إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾ فَأَصْبَحَ فِى ٱلْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا ٱلَّذِى ٱسْتَنصَرَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُۥ ۚ قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾ فَلَمَّآ أَنْ أَرَادَ أَن يَبْطِشَ بِٱلَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِى كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًۢا بِٱلْأَمْسِ ۖ إِن تُرِيدُ إِلَّآ أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾ وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا ٱلْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ ٱلْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَٱخْرُجْ إِنِّى لَكَ مِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ ﴿٢٠﴾ فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢١﴾

(١٤) (دوای چەند ساڵ) کاتێك تەمەنی گەیشتە ئەوپەڕی هێزو توانایی، ئێمەش حیکمەت و دانایی و زانیاریمان پێبەخشی، هەر بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە.

(١٥) (موسا) لەکاتی غەفڵەتی خەڵکی شاردا خۆی کرد بە شەقام و بازاڕدا، بینی دوو پیاو شەڕ دەکەن، ئەمەیان لە تایەفەی خۆیەتی و ئەمەشیان لە دەستەی دوژمنەکەیەتی (سەربازی فیرعەونە)، ئەوەی خزمی خۆی بوو موسای بینی هاواری لێکرد کە فریای بکەوێت و زاڵی بکات بەسەر دوژمنەکەیدا، موساش بەپەلە چوو بەدەمیەوە بۆکزێکی ماڵی بە کابرای (قبطیدا) و کوشتی، (دیارە موسا پەشیمان بوو لەو کارەی بۆیە لەبەرخۆیەوە) وتی: ئەم کارە شەیتان پێی کردم (من نەمدەویست بیکوژم) بە راستی شەیتان دوژمنێکی گومراکەری ئاشکرایە.

(١٦) (ئینجا دەستەکانی بەرز کردەوە و) وتی: پەروەردگارا من بەڕاستی ستەمم لەخۆم کرد کاتێك لە دەستم دەرچوو ئەو کابرایەم کوشت، لێم ببورە و بمبەخشە، جاخوای میهرەبانیش لێی خۆشبوو، بێگومان ئەو زاتێکی لێخۆشبوو میهرەبانە. (بەتایبەت بۆ ئیماندارانی تەوبەکار).

(١٧) (موسا هەستی کرد پەروەردگاری نزای گیرا کردووە بۆیە وتی: پەروەردگارا مادەم ئاوا نزاو نیعمەتی لێخۆش بوونت بەسەردا رژاندم، من ئیتر هەرگیز نابمە پشتیوان بۆ تاوانکاران.

(١٨) ئیتر موسا بەهۆی ئەو پێشهاتەوە ترس و بیم دایگرت و بەشاردا دەسوڕایەوەو چاودێری دەکرد، کوتوپڕ کابرای کە دوێنێ فریای کەوت، هاواری لێکرد فریام بکەوە! موسا چوو بە هاواریەوە و پێی وت: بەراستی تۆ کابرایەکی شەرەنگێز و گێچەڵ گێڕی ئاشکرایت.

(١٩) کاتێك موسا ویستی هێرش بکاتە سەر ئەوەی کە دوژمنی هەردووکیانە (واتە قیبطی یەکە، کابرا) وتی: ئەی موسا دەتەوێت منیش بکوژیت وەك ئەو کەسەی دوێنێ کوشتت، دیارە تۆ هەر دەتەوێت ببیتە زۆردار لە زەویداو ناتەوێت بچیتە ریزی ئەو کەسانەوە کە چاکەکارن.

(٢٠) (دوای ماوەیەک) لەوپەڕی شارەوە پیاوێکی (ئیماندار کە لە خزمانی فیرعەون بوو) بە پەلە هات و وتی: ئەی موسا (فریای خۆت بکەوە) بەڕاستی دارو دەستەی فیرعەون دانیشتوون و نەخشە دەکێشن تا بتکوژن، تا زووە دەرچۆ و ئێرە بەجێ بهێڵە، بێگومان من لە دڵسۆزانم بۆتۆ.

(٢١) موسا لە شار دەرچوو بەترس و بیمەوە، هەر سەیری ئەملاو ئەولای خۆی دەکرد، لەبەر خۆیەوە نزای دەکردو دەیوت: پەروەردگارا لە دەست قەومی ستەمکار رزگارم بکە.

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾ فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾ فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِندِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾

(٢٢) کاتێك ڕووی کردە شاری مەدیەن (دووبارە ڕووی کردە پەروەردگاری و) وتی: ئومێدەوارم کە پەروەردگارم ڕێنموویم بکات بۆ شوێن و جێگەیەکی ڕاست و دروست (دوور لە کێشە و ناخۆشی).

(٢٣) کاتێك گەیشتە ئاوەکەی مەدیەن، خەڵکێکی بینی ماڵاتەکانیان ئاودەدا، لەولاشەوە دوو ئافرەتی بینی کە بەخۆیان و مەڕەکانیانەوە دوورەپەرێز وەستا بوون، بۆیە لێیان چووە پێشەوە و پرسی و وتی: ئەوە ئێوە بۆچی لێرە وەستاون؟ کێشەتان چیە وادوورە پەرێزن؟ ئافرەتەکان وتیان: ئێمە ناتوانین ماڵاتەکەمان ئاوبدەین، هەتا شوانەکان نەڕۆن و چۆڵی نەکەن، باوکیشمان پیرەمێردێکی بەساڵاچووە.

(٢٤) موسا مەردانە، شوانەکانی بردا و ماڵاتەکەیانی ئاودا و بەڕێی کردن، دوایی پشتی تێکردن و چووە ژێر سێبەرەکە و نزای کردو وتی: پەروەردگارا بەڕاستی تۆ خێرو بێری زۆرت بەسەردا ڕژاندووم، بەڵام هێشتا هەژارم و ئاتاجی بەخششی زیاترم.

(٢٥) دوای تاوێك یەکێك لە کچەکان هات بۆ لای موسا کە زۆر بەشەرم و حەیاوە دەڕۆیشت بە ڕێگەدا، کاتێك گەیشتە لای پێی وت: باوکم بانگت دەکات و حەز دەکات پاداشتی ئەو چاکە و ئاودانی ماڵاتەکە بۆ ئێمەت ئەنجامدا، بداتەوە...، (موساکەوتە ڕێ بۆ لای باوکیان) کاتێك گەیشتەلای (دوای حەوانەوە) هەموو بەسەرهاتەکەی خۆی بۆ گێڕایەوە باوکی کچەکان وتی: مەترسە، تۆ ئیتر ڕزگارتبوو لە دەست قەومی ستەمکار.

(٢٦) یەکێك لە کچەکان وتی: بابە بۆ ئەم لاوە بەکرێ ناگریت، چونکە بەڕاستی چاکترین کەسێك کە تۆ بیگریت بەکرێ، ئەم لاوەیە چونکە بەهێزو ئەمین و دەسپاك و دەروون پاك دیارە.

(٢٧) باوکیان پێشنیارەکەی پێ باش بوو بۆیە وتی: من پێم چاکە بتکەم بەکوڕی خۆم، بە زاوای خۆم، یەکێك لەم دوو کچەت لێ مارە بکەم بەمەرجی ئەوەی هەشت ساڵ لای من کار بکەیت، خۆ ئەگەر دە ساڵیشت بردە سەر ئەوە چاکەی خۆتە، منیش نامەوێت بێزارت بکەم و زۆرت بۆ بهێنم، دەمبینیت ئەگەر خوا یارو یاوەر بێت لە چاکان دەبم؟

(٢٨) موسا پێشنیارەکەی لا پەسەند بوو بۆیە وتی: ئەم پەیمانە لە نێوان من و تۆدایە، من پێی ڕازیم، بەڵام هەرکام لەو ماوانەم بۆ تەواوکرا با ستەمم لێ نەکرێت و ئازادبم، خوای گەورەش شایەت و ئاگایە بەوەی کە دەیڵێین‌و بڕیاری لەسەر دەدەین.

﴿ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِۦٓ ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارًاۖ قَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓاْ إِنِّيٓ ءَانَسْتُ نَارًا لَّعَلِّيٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِيَ مِن شَٰطِيِٕ ٱلْوَادِ ٱلْأَيْمَنِ فِي ٱلْبُقْعَةِ ٱلْمُبَٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ أَن يَٰمُوسَىٰٓ إِنِّيٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٣٠﴾ وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَۖ فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْۚ يَٰمُوسَىٰٓ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْۖ إِنَّكَ مِنَ ٱلْأَمِنِينَ ﴿٣١﴾ ٱسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ وَٱضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهْبِۖ فَذَٰنِكَ بُرْهَٰنَانِ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِۦٓۚ إِنَّهُمْ كَانُواْ قَوْمًا فَٰسِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾ وَأَخِي هَٰرُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِيٓۖ إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَٰنًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَاۚ بِـَٔايَٰتِنَآ أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلْغَٰلِبُونَ ﴿٣٥﴾

(٢٩) جا كاتێك موسا ماوەی دیاریكراوی بەسەر برد و (بڕیاری گەڕانەوەیدا، لە شەوێكی ساردا)لەلایەكی كێوی طوردا ئاگرێكی بەدی كرد، بەخێزانەكەی وت: ئێوە لێرە بن، من بەڕاستی تروسكایی ئاگرێك دەبینم بەڵكو بچم هەواڵێكتان بۆ بهێنمەوە، یان چڵۆ سكێك ئاگرتان بۆ بهێنم تا خۆتانی پێ گەرم بكەنەوە.

(٣٠) كاتێك كە موسا لە ئاگرەكە نزیك بۆوە، لە كەناری لای ڕاستی دۆڵەكەوە لە شوێنێكی پیرۆزەوە لە پاڵ درەختەكەوە بانگی لێكرا: ئەی موسا: (ئەوەی گفتوگۆت لەگەڵدا دەكات) ئەوە بەڕاستی منم (الله) كە پەروەردگاری هەموو جیهانەكانم.

(٣١) ئینجا فەرمووی: عەساكەشت فڕێ بدە، (كاتێك فڕێیدا موسا) بینی زۆر بەخێرایی دەجوڵێتەوە وەكو توولە مار، هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە، خوا فەرمووی ئەی موسا وەرە و مەترسە بەڕاستی تۆ لەو كەسانەیت كە ئەمین دەبیت و لە ترس بەدووریت.

(٣٢) ئینجا دەستت بخەرە بن باخەڵتەوە، بەشێوەیەكی سپی (وەكو بلوور، دەستت خۆی دەنوێنێت) بێگەرد و بێ پەڵە و بێ‌عیب، هەروەها بازووەكانت بهێنەرەوەیەك و لەسەر سینە و دڵتی دابنێ، ترس و بیمت نامێنێت، ئەم دوو (معجزة) یە دوو بەڵگەن لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ سەر فیرعەون و دارو دەستەی، بەراستی ئەوانە قەومێكی یاخی و نالەبارو تاوانبار بوون.

(٣٣) موسا وتی: پەروەردگارا خۆت دەزانیت كە من كەسێكم لێ كوشتوون، دەترسم بمكوژنەوە. (لە تۆڵەیدا).

(٣٤) هاروونی براشم زمان پاراوترە لە من، ئەویش لەگەڵ من ڕەوانە بكە، بۆ ئەوەی پشتیوانیم لێ بكات و پشتگیرم بێت و بەراستدانەرم بێت، چونكە من بەڕاستی دەترسم بروام پێنەكەن.

(٣٥) خوا فەرمووی: ئێمە پشت و بازووی تۆ بەهێز دەكەین بەهۆی براكەتەوە و دەسەڵاتێكتان پێ دەبەخشین كە نەتوانن بێنە سەرتان، جا بەهۆی موعجیزەكانمانەوە هەردووكتان و هەموو شوێنكەوتوانتان سەركەوتوو و زاڵ دەبن.

فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا بَيِّنَٰتٍ قَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّفۡتَرٗى وَمَا سَمِعۡنَا بِهَٰذَا فِيٓ ءَابَآئِنَا ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٓ أَعۡلَمُ بِمَن جَآءَ بِٱلۡهُدَىٰ مِنۡ عِندِهِۦ وَمَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِۚ إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ مَا عَلِمۡتُ لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرِي فَأَوۡقِدۡ لِي يَٰهَٰمَٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ فَٱجۡعَل لِّي صَرۡحٗا لَّعَلِّيٓ أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ﴿٣٨﴾ وَٱسۡتَكۡبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ إِلَيۡنَا لَا يُرۡجَعُونَ ﴿٣٩﴾ فَأَخَذۡنَٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡيَمِّۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَئِمَّةٗ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلنَّارِۖ وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ وَأَتۡبَعۡنَٰهُمۡ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا لَعۡنَةٗۖ وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ هُم مِّنَ ٱلۡمَقۡبُوحِينَ ﴿٤٢﴾ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ مِنۢ بَعۡدِ مَآ أَهۡلَكۡنَا ٱلۡقُرُونَ ٱلۡأُولَىٰ بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

(٣٦) کاتێك موسا بە موعجیزە ئاشکراکانمانەوە رووبەروویان بۆوە، وتیان: ئەمە هەر جادوویەکی دەست هەڵبەستە و شتێکی تر نی‌یە، ئێمە لە باوو باپیرانی دێرینمانەوە هەواڵی یەکخواناسی و پێغەمبەران و قیامەت و لەو بابەتانەمان نەبیستووە.

(٣٧) موسا وتی: پەروەردگارم خۆی چاك دەزانێت کە کێ لەلایەن ئەوەوە بەرنامەی هیدایەتی هێناوە، سەرەنجامیش بەهەشت بۆ کێ دەبێت، بەراستی ستەمکاران سەرفراز نابن.

(٣٨) فیرعەون (سەرکەشانە) وتی: ئەی خەڵکینە من کەسی‌تر شك‌نابەن کە شایستە بێت بەوەی خواتان بێت جگە لە خۆم، ئەی هامان تۆ لە گڵ خشتی سوورەوە کراوم بۆ دروست بکە و قەڵایەکی بەرزو پتەوم بۆ بینا بکە بەڵکو پیایدا سەرکبەوم، تا خوای موسا ببینم، هەرچەندە من بەڕاستی بڕوام وایە لە ریزی درۆزنەکاندایە...!!

(٣٩) فیرعەون و سەربازان و دەست و پێوەندی بە ناحەق لەسەر زەوی (مصر) دا فیزیان کرد و خۆیان بە گەورە زانی و گومانیان وابوو کە بۆ لای ئێمە ناهێنرێنەوە.

(٤٠) سەرەنجام ئێمە خۆی و سەربازان و دەست و پێوەندیمان پێچایەوە و فڕێمان دانە ناو دەریاکەوە، سەرنج بدە و تەماشا بکە و بزانە: چۆن بوو سەرئەنجامی ستەمکاران.

(٤١) جا ئێمە فیرعەونەکانمان کرد بەچەند پێشەوایەك کە بەردەوام بانگی خەڵکی دەکەن بۆ ناو ئاگری دۆزەخ، لە رۆژی قیامەتیشدا سەرکەوتوو نابن.

(٤٢) هەر لەم دنیادا نەفرینمان خستە شوێنیان، لە رۆژی قیامەتیشدا ئەوانە زۆر ئێسك تاڵ و رووخسار ناشیرینن. (بەهۆی بیرو باوەڕو کاروکردەوەی ناباشیانەوە).

(٤٣) سوێند بە خوا ئێمە تەوراتمان بەخشی بە موسا، دوای ئەوەی کە قەومە پێشووەکانمان لەناوبرد، (چونکە یاخی بوون) تا ببێتە هۆی بەرچاو ڕوونی و هیدایەت و رێنموویی و رەحمەت و میهرەبانی بۆ خەڵکی، بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن و تێفکرن.

وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَى ٱلْأَمْرَ وَمَا كُنتَ مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ ﴿٤٤﴾ وَلَٰكِنَّآ أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ ۚ وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِىٓ أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾ وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْلَآ أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا۟ رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ وَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا۟ لَوْلَآ أُوتِىَ مِثْلَ مَآ أُوتِىَ مُوسَىٰٓ ۚ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ ۖ قَالُوا۟ سِحْرَانِ تَظَٰهَرَا وَقَالُوٓا۟ إِنَّا بِكُلٍّ كَٰفِرُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ فَأْتُوا۟ بِكِتَٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٤٩﴾ فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَكَ فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٠﴾

(٤٤) ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ لە بەشی رۆژئاوای کێوی طوردا نەبوویت کاتێك پەیامی خۆمان راگەیاند بە موساو فەرمانمان پێدا بە گەیاندنی پەیامەکە، یەکێکیش نەبوویت لە ئامادەبووانی ئەو رووداوە.

(٤٥) بەڵام ئێمە چەندەها نەوەمان هێنایە کایەوە و تەمەنێکی زۆر تێپەڕی بەسەریاندا، هەروەها وەنەبێت تۆ لەناو دانیشتووانی شاری مەدیەندا نیشتەجێ بوو بیت و ئایەتەکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنیتەوە، بەڵکو هەر ئێمەین کە پێغەمبەران رەوانە دەکەین، (بۆ پەندو ئامۆژگاریو بۆ تۆی باس دەکەین).

(٤٦) (ئەی محمد ﷺ) لە لای کێوی طوریشەوە نەبوویت کاتێك بانگمان لە موسا کرد، بەڵکو ئەوە رەحمەتی تایبەتی بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ موسا، ئەوەش کە تۆمان کرد بە پێغەمبەر (رەحمەتێکی تایبەتی‌ترە)، تا قەومێك بێدار بکەیتەوە کە پێش تۆ بێدارکەرەوەیەکیان بۆ رەوانە نەکراوە، بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن و تێ بفکرن و لەو بەسەرهاتانە سوود وەربگرن.

(٤٧) خۆ ئەگەر ئەو خەڵکە تووشی بەڵایەك ببونایە (پێش رەوانە کردنی تۆ ئەی محمد ﷺ) بەهۆی گوناهو تاوان و دەست پێشخەری خراپیانەوە، ئەوە دەیانوت: پەروەردگارا؛ نەدەبوو پێغەمبەرێکمان بۆ رەوانە بکەیت تا شوێنی بەرنامە و ئایەتەکانی تۆ بکەوتینایەو لەریزی ئیمانداراندا بووینایە؟!

(٤٨) کەچی کاتێك حەق و راستیان بۆ هات لەلایەن ئێمەوە، وتیان: نەدە با موعجیزەیەکی پێ بدرایە هەروەکو ئەوەی کە درابوو بەموسا، مەگەر ئەو جوولەکانە کاتی خۆی بێ باوەڕ نەبوون بەوەی بە موسا بەخشرابوو؟ وتیان: ئەمانە دوو جادوون پەیدا بوون، پشتگیریی یەکتر دەکەن، هەروەها دەیانوت: بەڕاستی ئێمە باوەڕمان بەهیچ کامیان نیە.

(٤٩) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) پێیان بڵێ: دەباشە ئێوە کتێبێکی‌تر بهێنن لەلایەن خواوە کە باشترو چاکتر بێت لەو دووانە (واتە قورئان و تەورات)، ئەوە منیش شوێنی دەکەوم، ئەگەر ئێوە راستگۆن.

(٥٠) خۆ ئەگەر بەدەم بانگەوازی تۆوە نەهاتن (واتە نەیانتوانی کتێبی‌تر بهێنن)، ئەوە چاك بزانە کە ئەوانە هەر شوێنی ئارەزووی خۆیان دەکەون، کێیش هەیە لەوە گومراترە کە شوێن ئارەزووەکانی خۆی کەوتبێت، دوور لە هیدایەت و رێنموویی خوا، بێگومان خوا هیدایەتی قەومی ستەمکار نادات.

۞ وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ ٱلْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِهِۦ هُم بِهِۦ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦٓ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّنَآ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِۦ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا۟ وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذَا سَمِعُوا۟ ٱللَّغْوَ أَعْرَضُوا۟ عَنْهُ وَقَالُوا۟ لَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِى ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٥٥﴾ إِنَّكَ لَا تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ وَقَالُوٓا۟ إِن نَّتَّبِعِ ٱلْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَآ ۚ أَوَلَمْ نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا ءَامِنًا يُجْبَىٰٓ إِلَيْهِ ثَمَرَٰتُ كُلِّ شَىْءٍ رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍۭ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا ۖ فَتِلْكَ مَسَٰكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَن مِّنۢ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ وَكُنَّا نَحْنُ ٱلْوَٰرِثِينَ ﴿٥٨﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِىٓ أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِى ٱلْقُرَىٰٓ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَٰلِمُونَ ﴿٥٩﴾

(٥١) سوێند بە خوا ئێمە پەیامی خۆمانمان بەش بەش پێگەیاندوون بۆ ئەوەی پەند و یادادوەری وەربگرن‌و تێفکرن. (ڕێبازی ئیمان بگرن).

(٥٢) ئەوانەی پێشتر کتێبی ئاسمانیمان پێ بەخشیوون، ئەوان بەو قورئانە باوەڕ دەهێنن.

(٥٣) کاتێکیش قورئان دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا دەڵێن: ئێمە باوەڕمان پێ هێناوە چونکە بەراستی ئەمە حەقیقەت و راستە قینەیە لەلایەن پەروەردگارمانەوە پێمان راگەیەنراوە بێگومان ئێمە پێشتر هەرموسڵمان و فەرمانبەردار بووین.

(٥٤) ئەوانە دووجار پاداشتیان پێدەدرێت بە هۆی خۆگری و ئارام گریانەوە، بە چاکەش بەرهەڵستی خراپە دەکەن، ئەوانە هەروەها لەو رزق و رۆزیەی کە پێمانداون دەبەخشن.

(٥٥) ئەوانە کاتێك قسە و گوفتاری ناپەسەند و نابەجێ دەبیستن پشتی تێ دەکەن و دەڵێن بە نەفامان: کاروکردەوەی خۆمان بۆ خۆمان، کارو کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتان، سڵاوتان لێ بێت، ئێمە شەڕخواز نین و نامانەوێت هاوڕێیەتی نەفامان بکەین.

(٥٦) بەراستی ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ ناتوانیت ئیمان و باوەڕ ببەخشیت بەو کەسەی خۆشت دەوێت (ئەگەر خۆی نەیەوێت)، بەڵکو خوا هەر کەسێکی بوێت‌و خۆیشی بیەوێت دەیخاتە سەر رێگەی راست و ئیمانی پێدەبەخشێت، خوایش ئاگادارە بەوانەی کە ڕێبازی هیدایەتیان گرتۆتە بەر.

(٥٧) (قوڕەیش و باوەڕلاوازان لە هەموو سەردەمێکدا) دەیانوت: ئەگەر ئێمە شوێنی هیدایەت و بەرنامەی ئیسلام بکەوین لەگەڵ تۆدا لە وڵاتی خۆماندا دەفرێنرێین و تووشی نەهامەتی دەبین، باشە مەگەر ئێمە شوێنێکی دوور لەستەم و پڕ لە ئاسایشمان بۆ فەراهەم نەهێناون کە جۆرەها بەروبوومی بۆدێت و لە هەموو نازو نیعمەتێك بەهرەوەرە؟ هەموویشی رزق و بەخششن لەلایەن ئێمەوە، بەڵام زۆربەیان نازانن و هەست بە دەسەڵاتی ئێمە ناکەن.

(٥٨) (ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە، خۆ ئێمە) زۆر شارو شارۆچکەمان لەناوبرد کاتێ کە دانیشتوانی یاخی و لە سنوور دەرچوو بوون، جا ئەوەتە خانووبەرە و شوێنەکانیان چۆڵە، مەگەر کەمێك نەبێت، هەر ئێمەش خاوەنی موڵك و خانووبەرە و سامانەکانیانین.

(٥٩) پەروەردگاری تۆ هیچ وڵات و شارێکی کاول نەکردووە، تا لە پایتەختەکەیدا پێغەمبەرێکی نەناردبێت کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە، وەنەبێت ئێمە شار و وڵاتانمان کاول کردبێت بەبێ هۆ، مەگەر ئەوکاتەی نەبێت کە دانیشتووانی ستەمکارو یاخی‌بوبن.

وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيۡءٖ فَمَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَزِينَتُهَاۚ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ﴿٦٠﴾ أَفَمَن وَعَدۡنَٰهُ وَعۡدًا حَسَنٗا فَهُوَ لَٰقِيهِ كَمَن مَّتَّعۡنَٰهُ مَتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا ثُمَّ هُوَ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ مِنَ ٱلۡمُحۡضَرِينَ ﴿٦١﴾ وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ أَيۡنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ كُنتُمۡ تَزۡعُمُونَ ﴿٦٢﴾ قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلُ رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَغۡوَيۡنَآ أَغۡوَيۡنَٰهُمۡ كَمَا غَوَيۡنَاۖ تَبَرَّأۡنَآ إِلَيۡكَۖ مَا كَانُوٓاْ إِيَّانَا يَعۡبُدُونَ ﴿٦٣﴾ وَقِيلَ ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ فَدَعَوۡهُمۡ فَلَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُمۡ وَرَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۚ لَوۡ أَنَّهُمۡ كَانُواْ يَهۡتَدُونَ ﴿٦٤﴾ وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ مَاذَآ أَجَبۡتُمُ ٱلۡمُرۡسَلِينَ ﴿٦٥﴾ فَعَمِيَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلۡأَنۢبَآءُ يَوۡمَئِذٖ فَهُمۡ لَا يَتَسَآءَلُونَ ﴿٦٦﴾ فَأَمَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلۡمُفۡلِحِينَ ﴿٦٧﴾ وَرَبُّكَ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخۡتَارُۗ مَا كَانَ لَهُمُ ٱلۡخِيَرَةُۚ سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعۡلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمۡ وَمَا يُعۡلِنُونَ ﴿٦٩﴾ وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ لَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلۡأُولَىٰ وَٱلۡأٓخِرَةِۖ وَلَهُ ٱلۡحُكۡمُ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ﴿٧٠﴾

(٦٠) هەرچیتان پێبەخشراوە ئەوە نازونیعمەت و زینەت و جوانی ژیانی دنیایە، بەڵام دڵنیابن کە ئەو بەشەی لای خوایە چاکترو دەوامدارترە، ئایا ئەوە عەقڵ و ژیـریتان ناخەنە کار؟!

(٦١) ئایا ئەو کەسەی بەڵێنێکی چاکمان داوەتێ و پـێی دەگات، وەکو ئەو کەسە وایە هەر لە ژیـانی دنـیادا کەمێك رابواردنی پـێبەخشین، پـاشان لە دەرئـەنجامی کـاروکردەوەی نـاپوختیدا لە ئـامادە کـراوان بـێت بـۆ لێپرسینەوەو ئاگری دۆزەخ؟

(٦٢) ئـەوانـە لە رۆژێکـدا بـانگیان لێـدەکـرێت (بـۆ لێپرسینەوە)، خوا، روو بەوان دەفەرموێت: ئایا لە کوێن ئەو شەریك‌و کەس‌و بتانەی کە ئێوە بە هـاوەڵی مـنتان دادەنا بەحسابی خۆتان.

(٦٣) ئـەوانـەی بـڕیاردادەی خـوا دژیـان دەرچـوو (بەخەجاڵەتیەوە باسی ئەو کەسانە دەکەن کە گومرایـان کردوون) دەڵێن: پەروەردگارا، ئا ئەوانە ئەوانەن کە کاتی خۆی گومرامان کردن، وەك خۆمان گومرا بـووین، ئـێمە بەرین لەوانەو لە هەڵەیان لە بەردەم دادگای تۆدا، (چونکە دەسەڵاتمان بەسەر دڵیاندا نەبوو) ئەوانە (درۆ دەکەن) ئێمەیان هەر نەدەپەرست.

(٦٤) ئەوسا پێیان دەوترێت: ئادەی هاوەڵانتان و خواکانتان بانگ بکەن، ئەوانیش بانگیان دەکەن، بەڵام وەڵام و بەدەمەوە چوون نەبوو بۆیان، ئەو کاتە سزای سەختی دۆزەخ دەبینن، ئـاوات دەخـوازن کـە خۆزگە بەڕاستی ئەوان رێبازی هیدایەتیان بگرتایەتە بەر.

(٦٥) رۆژێك دێت خوا بانگی موشریکەکان دەکات و پێیان دەفەرموێت: ئەوە وەڵامی پێغەمبەرانتان چۆن دایەوە؟

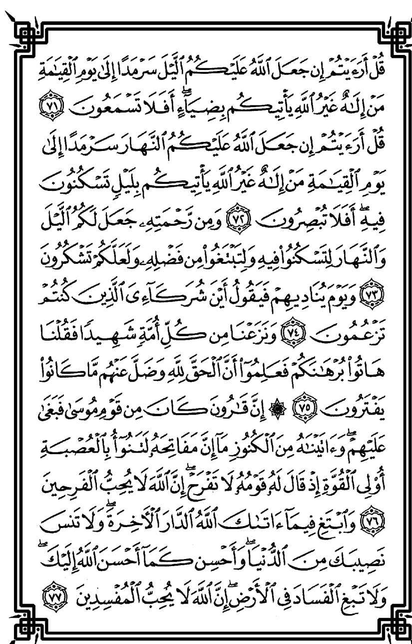
(٦٦) لە سەختیی ئەو رۆژە هەموو هەواڵێك فەرامۆش دەکەن (هەموو شتێکیان لەبیردەچێت) پرسیار لە یەکتریش ناکەن.

(٦٧) جا ئەوەی تەوبەی کردووە و باوەڕی دامەزراوی هێناوە و کاروکردەوەی چاکـی ئـەنجام داوە، ئەوە بێگومان ئەو جۆرە کەسانە لە سەرفرازو بختەوەران دەبن.

(٦٨) هەر پەروەردگاری تۆیە هەر چیەکی بوێت دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێت، خـەڵکی ئـەو دەسەڵاتەیان نیەو سەرپشك نەکراون، پاکی و بێگەردی و بڵندی بۆ خوایە لە بەرامبەر ئەو شتانەوە نەفامان دەیکەنە شەریك و هاوەڵ.

(٦٩) هەروەها پەروەردگاری تۆ هەمیشە دەزانێت ئەو خەڵکە چیان لە سینە و دەروونیاندا شاردۆتەوە وە چی دەردەخەن و ئاشکرای دەکەن.

(٧٠) خوا زاتێکە کە جگە لەو خوایەکی‌تر نیە، سوپاس و ستایش لە سـەرەتا و کـۆتاییدا، لە دنـیا و قیامەتدا، هەر شایستەی ئەوە، حوکم و فەرمانڕەواییش هەر بە دەست ئـەوە، هـەر بـۆ لای ئـەویش دەبرێنەوە. (لە کات‌وساتی دیاریکراودا).

(٧١) ئەی محمد ﷺ بڵێ: خەڵکینە هەواڵم بدەنێ ئەگەر خوا شەوگار بکات بەهەمیشەیی تا رۆژی (قیامەت (هەر رۆژ نەبێتەوە) چ خوایەکیتر هەیە جگەلە الله بتوانێت روناکیتان بۆ فەراهەم بهێنێت، ئایا ئێوە ئەم راستیانە نابیسن؟

(٧٢) هەروەها پێیان بڵێ: هەواڵم بدەنێ ئەگەر خوا رۆژگاری کردە هەمیشەیی لەسەرتان، تا رۆژی قیامەت خایاندی، کام خوا هەیە جگە لە الله کە شەوگارتان بۆ پێش بهینێت تا ئارامی تێدا بگرن، ئایا ئێوە سەرنجی ئەم دیاردانە نادەن و نایانبینن؟!

(٧٣) جا لە رەحمەت و میهرەبانی ئەو زاتە ئەوەیە کە: شەوو رۆژی کردووە بەهۆی ئارامی و حەوانەوە، هەروەها کارو کاسپی کردن و بەهرە بردن لە بەخششەکانی، بۆ ئەوەی تا دەتوانن شوکرانە بژێر و سوپاسگوزاری بکەن.

(٧٤) رۆژێك دێت خوا موشریکەکان بانگ دەکات و پێیان دەفەرموێت: ئەوە کوان ئەو شتانەی بەگومانی ئێوە هاوەڵ و شەریکی من بوون؟!

(٧٥) (هەر لەو رۆژەدا) لە هەر ئوممەتێك شایەتێك لە خۆیان دەهێنینە مەیدان لە پێغەمبەران، ئەوسا بەخەڵکی سەرگەردان دەڵێن: ئادەی ئێوە بەڵگەتان چیە لەسەر لادان و تاوانو گوناهتان؟!، ئەو رۆژە ئیتر زۆر بەچاکی دەزانن و دڵنیا دەبن کە حەق و حەقیقەت لای خوایەو هەر ئەو شایستەی پەرستن بووە، هەرچی ئەو شتانەش کە بروایان پێی هەبوو، هەڵیان بەستبوو، هەمووی ون و نادیار و بێ نرخ دێتە بەرچاو.

(٧٦) بێگومان قاروون لە قەوم و خوێشانی موسا بوو کەچی (بەهۆی ماڵ و سامانیەوە) خۆی گیف دەکردەوە بە سەریاندا و فیزی بەسەردا دەکردن، ئەوەندە ماڵ و سامان و دارایبمان پێبەخشیبوو، کە بەراستی کلیلی گەنجینە و قاسەکانی بەچەند کەسێکی بەهێز بەگرانی هەڵدەگیران، (لە کاتی لووت بەرزیەکەیدا) هەندێك ئیمانداری خزمی پێیان وت: کە شخە مەکە و لە خۆت بایی مەبە بەم سامانە، چونکە بێگومان خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێت کە کەشخە دەکەن و بەسەرەوەت و سامانیانەوە و لە خۆیان بایی دەبنو لە سنور دەردەچن.

(٧٧) بەڵکو تۆ هەوڵ بدە بەو ماڵ و سامانەی خوا پێی بەخشیووی ماڵی قیامەت و بەهەشتی بەرین بکریت، بەشی خۆیشت لە دنیادا بەحەڵاڵی فەرامۆش مەکە، چاکە لەگەڵ بەندەکانی خوادا بکە هەروەك خوا چاکەی هێناوەتە رێت، نەکەیت هەوڵی فەسادو گوناهو تاوان بدەی لە زەویدا، چونکە بەراستی خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێت کە تۆوی خراپە دەچێنن.

قَالَ إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلۡمٍ عِندِيٓۚ أَوَلَمۡ يَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ قَدۡ أَهۡلَكَ مِن قَبۡلِهِۦ مِنَ ٱلۡقُرُونِ مَنۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُ قُوَّةً وَأَكۡثَرُ جَمۡعٗاۚ وَلَا يُسۡـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ فِي زِينَتِهِۦۖ قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا يَٰلَيۡتَ لَنَا مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ قَٰرُونُ إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٖ ﴿٧٩﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ وَيۡلَكُمۡ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لِّمَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗاۚ وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفۡنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلۡأَرۡضَ فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٖ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾ وَأَصۡبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوۡاْ مَكَانَهُۥ بِٱلۡأَمۡسِ يَقُولُونَ وَيۡكَأَنَّ ٱللَّهَ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُۖ لَوۡلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا لَخَسَفَ بِنَاۖ وَيۡكَأَنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٨٢﴾ تِلۡكَ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ نَجۡعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوّٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فَسَادٗاۚ وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾ مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَاۖ وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ فَلَا يُجۡزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿٨٤﴾

(٧٨) قاروون وتی: بێگومان ئەم سامان و داراییەم هەر بەهۆی زانست و زانیاری و نەخشەی خۆمەوە پێم دراوە، باشە مەگەر قاروون نەیدەازنی بەڕاستی خوا پێش ئەم چەندەها قەوم و هۆزو گەلانی لەناوبردووە کە لەو زیاتر بە دەسەلاتترو سەروەتمەندتر بوون؟ تاوانباران پرسیاریان لێناکرێت دەربارەی گوناهەکانیان (چونکە تۆمارە و لای خوا ئاشکرایە).

(٧٩) ئینجا ڕۆژێك قاروون خۆی سازداو بە ڕازاوەیی چووە دەرەوە بۆ ناو قەومەکەی بۆ کەشخە کردن و خۆنواندن، ئەوانەی کە ئاواتیان ژیانی دنیایە؛ وتیان: ئای خۆزگە ئێمەش وەکو قاروون، سامان و دەسەلاتمان ببوایە، بەڕاستی خاوەنی بەختێکی گەورەیە!

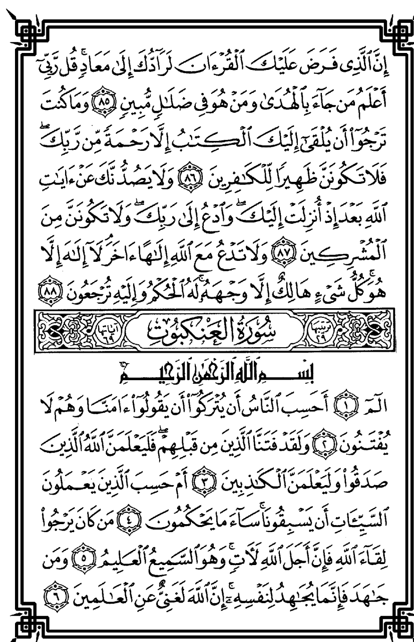
(٨٠) (بەڵام) ئەوانەی کە زانستی و زانیاری ڕاستیان پێبە خشراوە (دەربارەی حەڵاڵ و حەرام و نرخی قیامەت دەزانن) وتیان: هاوار بۆ ئێوە، بۆ تێنافکرن پاداشتی خوایی زۆر چاکترە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی دامەزراوی هێناوەو کارو کردەوەی چاکی ئەنجام داوە، ئەو زانست و باوەڕو کردەوەیە بە کەس نادرێت، تەنها بە خۆگرو ئارامگران نەبێت.

(٨١) ئەوسا (کە بینیمان قاروون بەتەواوی لە سنوور دەرچووە) کوتوپڕ خۆی و ماڵ و سامانیمان برد بەناخی زەویدا، هیچ دەستەو گرۆیەکی نەبوو فریای بکەوێت و لە دەست خەشم و قینی خوا دەربازی بکات، بێگومان لەو کەسانەش نەبوو کە بتوانێت خۆی ڕزگار بکات.

(٨٢) ئینجا ئەوانەی دوێنێ ئاواتیان بە قاروون دەخواست دەیانوت: ئەی هاوار؛ بەس نەبوو وەکو ئەو تیانەچووین؛ دیارە کە خوا ڕزق و ڕۆزی زۆر دەبەخشێت بە هەر کەس بیەوێت یاخود کەمی دەکاتەوە (بێ حیکمەت نیە)، ئەگەر فەزڵ و بەهرەی خوایی نەبوایە لەسەرمان، ئێمەش بەناخی زەویدا ڕۆچوو دەبووین، ئای کە ڕوون و ئاشکرایە، کافرو خوانەناسان سەرفراز نابن.

(٨٣) (جا با خەڵکی دڵنیابن) کە: ئەو ماڵی قیامەتە و ئەو بەهەشتی بەرینەمان ئامادەکردووە بۆ ئەو کەسانەی کە نەلووت بەرزی و گەورەییان دەوێت لە زەویدا، نە فەسادو گوناهو خراپە، سەرەنجام و سەرفرازیش هەر بۆ پارێزکاران و خواناسەکانە.

(٨٤) ئەوەی بەکاروکردەوەی چاکەوە بێت، ئەوە چاکتر دێتەوە ڕێی، ئەوەش بە گوناهو هەڵەوە بێت، ئەوە پاداشتی ئەوانەی کە گوناهو هەڵەیان کردووە پەیوەستە بەوکاروکردەوەیەی کە جاران ئەنجامیان دەدا (لەژیانی دنیایاندا).

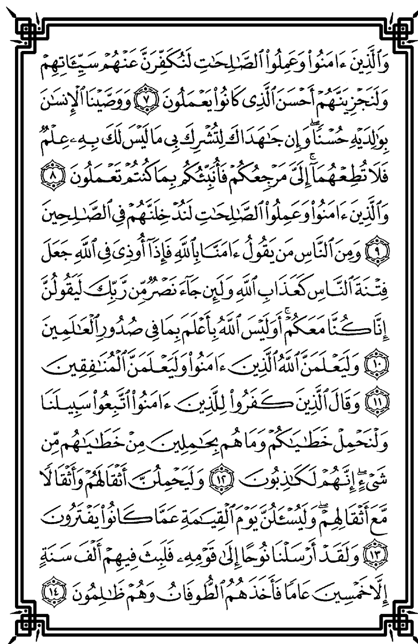

(٨٥) بەراستی ئەو زاتەی کە گەیاندنی قورئانی لەسەر تۆ پێویست کردووە، سەرەنجام دەتگێڕێتەوە بۆ مەککە، یان قیامەت و بەهەشتی بەرین، ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: پەروەردگارم خۆی چاك دەزانێت و لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە رێنموویی و هیدایەتی هێناوە و بەو کەسەش کە لەناو گومراییەکی ئاشکرادایە.
(٨٦) تۆ ئەی محمد ﷺ بەتەما نەبوویت قورئانت بۆ رەوانە بکرێت، جگەلە میهرەبانیەك نەبێت لە لایەن پەروەردگارتەوە؛ کەوابوو خۆت مەکە بە پشتیوان و هاوکاری بێ باوەڕ و خوانەناسان.
(٨٧) (هەوڵ بدە) با بێباوەڕان بەرگریت نەکەن لەگەیاندنی ئایەتەکانی خوا، دوای ئەوەی بۆ تۆ دابەزێنراوە، کە هەمیشە بانگەشە بکە بۆ لای پەروەردگارت، هەرگیز نەکەیت خۆت بخەیتە ریزی هاوەڵگەرانەوە.
(٨٨) لەگەڵ خوادا هانا و هاوار لە خوایەکی‌تر مەکە، چونکە جگە لەو زاتە خوایەکی‌تر نیە، هەرچی شت هەیە تیاچووە و لەناوچووە جگە لەو زاتە، فەرمانڕەوایی هەر شایستەی ئەوە، ئێوەش هەمووتان هەر بۆ لای ئەو دەبرێنەوە (تاپاداشتی کاروکردە وەتان بدرێتەوە).

سورەتی (العنکبوت)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.
(٢) ئایا خەڵکی وایانزانیووە؛ وازیان لێدەهێنرێت و پشتگوێ دەخرێن کە بڵێن ئیمان و باوەڕمان هێناوە، لەکاتێکدا ئەوان تاقی نەکرێنەوە و تووشی سزا و ئازار نەکرێن؟
(٣) سوێند بەخوا ئێمە ئەوانەی پێش ئەمانمان تاقیکردۆتەوە بە جۆرەها شێوە، تاخوای گەورە (لە جیهانی واقعیدا) ئەوانەی راستیان کردووە دەربخات و دەرکەون، هەروەها درۆزنەکانیش دەربخات و دەرکەون.
(٤) ئایا ئەوانەی خراپە و نادروستی دەکەن وادەزانن کە لە دەستمان دەردەچن و دەرباز دەبن؟! ئای چەندە خراپە ئەو بۆچون و قەناعەتەی کە هەیانە.
(٥) ئەوەی کە ئاواتەخوازە بەدیداری خوا شاد ببێت، با دڵنیابێت کەکاتی دیاریکراوی خواو ساتی سەرەمەرگ هەر دێت (تا بەدیداری ئەو زاتە شاد ببێت)، ئەو خوایە زۆر بیسەرە (بەگوفتاری بەندەکانی) و زانایە بەحاڵیان.
(٦) ئەوەش کە هەوڵ دەدات و کۆشش دەکات لەپێناوی گەیاندنی ئاینی خوادا؛ بێگومان قازانج و سوودی هەوڵ و کۆششەکەی هەر بۆ خۆیەتی، چونکە بەراستی خوا بێ نیازە لە هەموو خەڵکی. (ئاتاجی خەبات و کوششی کەس نیە).
(بەڵام لە قیامەتدا ئەو زاتە زۆر سوپاسگوزاری ئەو کەسانەیە کە هەوڵ و کۆششیان داوە لە پێناوی ئاینەکەیدا).

(٧) ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوەو کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە، بەراستی هەڵە و گوناهەکانیان دەسڕینەوە و بەچاکتر لەوەی کە جاران دەیانکرد پاداشتیان دەدەینەوە.
(٨) ئێمە فەرمانمانداوە بە ئادەمیزاد کە چاك رەفتار بێت لەگەڵ دایك و باوکیدا، خۆ ئەگەر زۆریان لێکردیت تا هاوەڵ و هاوبەشم بۆ بڕیار بدەیت، بێ هیچ بنەماو زانست و زانیارییەك، ئەوە ملکەچیان مەبەو بەگوێیان مەکە، دڵنیاش بن کە گەڕانەوەتان بۆ لای منە، ئەو کاتە ئاگادارتان دەکەمەوە لەو کردەوانەی کە ئەنجامتان دەدا.
(٩) جا ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، ئەوە بێگومان دەیانخەینە ریزی چاکەکارانەوە.
(١٠) هەندێك لەخەڵکی هەن کە دەڵێن: باوەڕمان بەخوا هێناوە، جا کاتێك یەکێك لەوانە لەبەر خواو لەپێناوی خوادا تووشی ئازارو ناخۆشی کرا، وادەزانێت سزاو ئەشکەنجەی خەڵکی وەك سزای خوا وایە (وەك چۆن لە دۆزەخدا پەشیمانە لێرەش بەهۆی ئەشکەنجەی خەڵکیەوە لە دین پەشیمان دەبێتەوە)، بەڕاستی ئەگەر پەروەردگارت سەرکەوتنێکی بەخشی، دووڕووەکان بەگەرمی دەڵێن: خۆ ئێمەش هاوکارتان بووین، مەگەر خوا خۆی نازانێت چی حەشاردراوە لە دەروونی هەموو خەڵکیدا (بەتایبەت لە دڵی ئەو جۆرە کەسانەدا)؟
(١١) سوێند بێت، خوا ئاگادارە بەوانەی باوەڕیان هێناوە، هەروەها بەوانەش کە دووڕوون (جیایان دەکاتەوەو بەگوێرەی ئیمانو باوەڕو نیەتو کردەوەیان پاداشتیان دەداتەوە).
(١٢) ئەوانەی کە بێباوەڕ بوون وتیان بەوانەی کە باوەڕیان هێناوە: وەرن شوێنی ڕێبازی ئێمە بکەون (ئەگەر شوێنکەوتنی ڕێبازی ئێمە هەڵە بێت) ئەوە گوناهتان بە ئەستۆی ئێمە، ئەڵبەتە ئەوانە لە قیامەتدا ناتوانن هیچ گوناهو تاوانێکی ئەوان بگرنە ئەستۆ، بەڕاستی ئەوانە هەر درۆدەکەن و درۆزنن.
(١٣) سوێند بە خوا سەرئەنجام گوناهی سەنگینی خۆیان و ئەو کەسانەش کە گومرایان کردوون دەبێتە سەرباریان، لە ڕۆژی قیامەتیشدا پرسیاریان لێدەکرێ لەو درۆو دەلەسە و تەڵەکەبازییەی کە هەڵیاندەبەست.
(١٤) سوێند بەخوا ئێمە – نوح – مان ڕەوانە کرد بۆسەر قەوم و هۆزەکەی، هەزار ساڵ پەنجا کەم لەناویاندا مایەوە، سەرئەنجام لافاو و زریان هەموویانی پێچایەوە لە کاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون.

فَأَنجَيْنَـٰهُ وَأَصْحَـٰبَ ٱلسَّفِينَةِ وَجَعَلْنَـٰهَآ ءَايَةً لِّلْعَـٰلَمِينَ ﴿١٥﴾ وَإِبْرَٰهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُ ۖ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَـٰنًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَٱبْتَغُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزْقَ وَٱعْبُدُوهُ وَٱشْكُرُوا۟ لَهُۥٓ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَإِن تُكَذِّبُوا۟ فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ۖ وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَـٰغُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ كَيْفَ يُبْدِئُ ٱللَّهُ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥٓ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾ قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ بَدَأَ ٱلْخَلْقَ ۚ ثُمَّ ٱللَّهُ يُنشِئُ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْـَٔاخِرَةَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَآءُ ۖ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾ وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ ۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ أُو۟لَـٰٓئِكَ يَئِسُوا۟ مِن رَّحْمَتِى وَأُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

(١٥) ئەو کاتە ئیتر ئەومان رزگار کرد هاورێ لەگەڵ هەموو سەرنشینەکانی کەشتیەکەدا، جائەو رووداو و کەشتیەمان کردە بەڵگە و نیشانە بۆ هەموولایەك و هەموو نەوەکان.

(١٦) باسی ئیبراهیمیش بکە کە کاتی خۆی بە قەوم و هۆزی خۆی وت: تەنها خوا بپەرستن و هەر لەو بترسن، ئەو بیروباوەڕە چاك و پەسەند و خێردراترە بۆتان، ئەگەر بزانن و تێبگەن.

(١٧) بەڕاستی ئەو شتانەی کە لەجیاتی خوا دەیانپەرستن تەنها بت و پەیکەرن، ئێوە بوختان و شتی نابەجێ دروست دەکەن، بێگومان ئەو شتانەی کە لەجیاتی خوا دەیانپەرستن خاوەنی هیچ رزق و رۆزیەك نین بۆ ئێوە، کەواتە هەر داوای رزق و رۆزی لە خوا بکەن، هەر ئەویش بپەرستن، هەر سوپاسگوزاری ئەو بن، بۆ لای ئەویش دەبرێنەوە.

(١٨) خۆ ئەگەر ئێوە ئەم پەیامە بەدرۆ دەزانن (وەنەبێت یەکەم هۆزو گەل بن کە لەبەرامبەری پەیامی خواوە هەڵوێستتان ئاوا ناڕەوا بێت) ئەوە بەڕاستی گەلانێکی پێش ئێوەش پەیامی خوایان بەدرۆ دەزانی، پێغەمبەریش تەنها گەیاندن و روونکردنەوەی ئاشکرا ئەرکی سەرشانێتی.

(١٩) ئایا ئەوە سەرنجیان نەداوە چۆن خوا لە سەرەتاوە دروستکراوان بەدی دەهێنێت و پاشان دووبارەی دەکاتەوە، بێگومان ئەو شتانە بۆ خوا زۆر سادە و ئاسانە.

(٢٠) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) پێیان بڵێ: با بگەرێن بە زەویدا، تەماشا بکەن و سەرنج بدەن چۆن ئەو زاتە دروستکراوانی بەدیهێناوە، لەوەودواش هەر خوا سەرلەنوێ بەرپایان دەکاتەوە (بە شێوەو شێوازێکی‌تر ئاسمانەکان و زەوی و ئێمەش دەهێنێتەوە کایە) بەڕاستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٢١) هەندێک جار؛ خوای گەورە سزای ئەو کەسانە دەدات کە ویستی لە سەریەتی‌و شایستەی سزان، سۆزو میهرەبانی خۆیشی دەنوێنێت بۆ ئەوانەی کە دەیویێت و باوەڕدارن، سەرئەنجایش هەر بۆ لای ئەو زاتە دەبرێنەوە. (بۆ ئەوەی هەرکەس بە گوێرەی کاروکردەوی پاداشت یان سزا بدرێتەوە).

(٢٢) (ئەی گرۆی ئادەمیزاد) ئێوە ناتوانن خوا دەسەوسان بکەن، نە لە زەویدا نە لە ئاسماندا، کەسیش نیە جگە لە خوا پشتیوانتان بێت و فریاتان بکەوێت (ئەگەر رێگەی چەوت و نادروست بگرن.

(٢٣) ئەوانەی کە بروایان نیە بەئایەت و فەرمانەکانی خواو بەدیدارو ئامادەبوونی بەردەم بارەگاکەی (بۆ لێپرسینەوە) ئا ئەوانە (خوا دەفەرموێت) لە میهرەبانی من نائومێدن و ئەوانە سزای زۆر بەئێش بۆیان ئامادەیە.

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
﴿٢٤﴾ وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم
بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ
وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٥﴾ ۞ فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ ۘ وَقَالَ
إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾ وَوَهَبْنَا
لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ
وَءَاتَيْنَٰهُ أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ
﴿٢٧﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ
مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٨﴾
أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ وَتَأْتُونَ
فِى نَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرَ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ
أَن قَالُواْ ٱئْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ
﴿٢٩﴾ قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

(٢٤) جا وەڵامی قەوم و هۆزەکەی ئیبراهیم تەنها ئەوەبوو کە وتیان: بیکوژن‌یان بیسوتێنن بەڵام خوا لە ئاگرەکە رزگاری کرد، بێگومان ئا لەو پێشهاتەدا نیشانە و بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەو کەسانەی کە ئیمان و باوەڕ دەهێنن. (بەویستو دەسەڵاتی ئەوزاتە).

(٢٥) لەوەودوا پێی وتن: بەڕاستی ئەوەی ئێوە لەجیاتی خوا دەتانپەرست تەنها بت و پەیکەرن، لەبەرخاتری یەکترو رێزدانانتان بۆ یەکترە لە ژیانی دنیادا، دواجار لە رۆژی قیامەتدا یەکترکافردەکەن و یەخەی یەکتر دەگرن، هەندێکیشتان نەفرین لە هەندێکی ترتان دەکەن، سەرەنجامیش شوێن و جێگەی دیاریکراوتان ناو ئاگرە، رزگارکەریشتان نی‌یە.

(٢٦) ئینجا ـ لوط ـ باوەڕی پێ هێنا، ئیبراهیم دوای ئەوەی کە نائومێد بوو لە قەومەکەی وتی: بەڕاستی من ئیتر کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (بۆ ئەو شوێنەی کە ئەو بۆم دیاری دەکات)، چونکە بەراستی ئەو زاتێکی زۆر بەدەسەڵات و دانایە.

(٢٧) پاشان ئیسحاقمان پێبەخشی و یەعقوبیشمان بە ئیسحاق بەخشی و پێغەمبەرایەتیمان کردە کاڵای باڵای نەوەکانی، کتێبە ئاسمانیەکانیشمان بۆ ناردن، هەر لە دنیادا پاداشتمان دایەوە، ئەو بەڕاستی لە قیامەتیشدا لە ریزی پیاوچاکاندایە (پێغەمبەری خۆیشمان دەچێتە وە سەرئەو دەچەڵەکە پیرۆزە).

(٢٨) یادی (لوط) یش بکە کاتێك بە قەومەکەی وت: ئێوە بەڕاستی تاوانێکی گەورە دەکەن، ئێوە گوناهێکی ناشیرین ئەنجام دەدەن، هیچ کەس بەر لە ئێوە بەکاری وا هەڵنەساوە!!!

(٢٩) ئایا ئێوە بەراستتانە نێربازیی دەکەن و رێگە بەخەڵکی دەگرن و لە یانەکەتاندا کاری نابەجێ و ناشیرین و نادروست ئەنجام دەدەن؟! کەچی وەڵامی قەومی (بەدخوو) تەنها ئەوەبوو کە وتیان: ئادەی کوا سزاو تۆڵەی خوا، ئەگەر تۆ راست دەکەیت؟! بۆمان بیهێنە؟

(٣٠) (لوط دوعای لێکردن) وتی: پەروەردگارا، سەرکەوتنم پێ ببەخشە بەسەر ئەم قەومەی کە تۆوی خراپە دەچێنن‌و بەد ڕەوشتی‌و شەرواڵ پیسی دەکەن.

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَآ إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ قَالُوٓا۟ إِنَّا مُهْلِكُوٓا۟ أَهْلِ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ ۖ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا۟ ظَٰلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ۚ قَالُوا۟ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَلَمَّآ أَن جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِىٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا۟ لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۖ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰٓ أَهْلِ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾ وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَآ ءَايَةًۢ بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱرْجُوا۟ ٱلْيَوْمَ ٱلْءَاخِرَ وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا۟ فِى دَارِهِمْ جَٰثِمِينَ ﴿٣٧﴾ وَعَادًا وَثَمُودَا۟ وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَٰكِنِهِمْ ۖ وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَعْمَٰلَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَكَانُوا۟ مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

(٣١) جا کاتێك کە فریشتەکانمان گەیشتنە لای ئیبراهیم و مژدەی هاتنە دنیای ئیسحاقیان پێبەخشی، وتیان: بەڕاستی ئێمە لەناوبەری خەڵکی ئەم شارەین، چونکە بێگومان خەڵکەکەی زۆر ستەمکارو بەد ڕەوشتن.

(٣٢) ئیبراهیم وتی: ئاخر (لوط) لەوێیە، فریشتەکان وتیان: ئێمە چاکتر دەزانین کێی لێیە، دڵنیابە کە ئەوو خاوخێزانی رزگار دەکەین جگە لە هاوسەرەکەی کە لە تیاچووان دەبێت.

(٣٣) جا کاتێك فریشتەکان گەیشتنە لای (لوط)، بە هاتنیان زۆر دڵتەنگ و غەمبار بوو، (نەیدەزانی کە فریشتەن) سەری دنیای لێ هاتەوە یەك، وتیان: مەترسەو غەمت نەبێت (ئەوانە ناتوانن دەستدرێژی بکەنە سەر ئێمە، ئێمە فریشتەین)، بێگومان ئێمە رزگارکەری تۆو کەس و کارەکەتین جگە لە هاوسەرەکەت، کە لە تیاچووانە. (بە هۆی کافر بونیەوە).

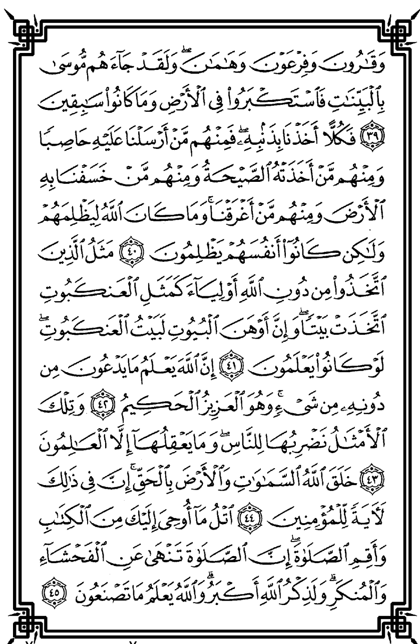
(٣٤) بەڕاستی ئێمە دابەزێنەری سزاو بەڵای ئاسمانین بەسەر خەڵکی ئەم شارەدا بەهۆی ئەوەی کە لە فەرمانی خوا دەرچونو لەسنور ترازاوان.

(٣٥) سوێند بەخوا سەرئەنجام ئاسەوارێکی ئاشکرامان (لە شاری کاول و وێران) بەجێ هێشت بۆ کەسانێك کە ژیر و هۆشمەندبن (کە تێ بگەن و سەرنج بدەن).

(٣٦) هەروەها شوعەیبمان رەوانە کرد بۆ ناو براکانی لە شاری مەدیەن، پێی وتن: ئەی قەوم و هۆزم تەنها خوا بپەرستن، بە هیوای قیامەت و ئایندەوە بژین و ترسی تەنگانەی ئەو رۆژەتان هەبێت، گوناهو تاوان و خراپە لەسەر زەویدا ئەنجام مەدەن و مەچێنن (چونکە زەوی بێ خاوەن نیە و ژیانتان تا سەر نیە، بەزاندنی سنورەکان دەرئەنجامی باش نابێت).

(٣٧) لە ئاکامدا خەڵکەکە بروایان پێنەکرد، ئیتر بوومەلەرزەیەك دووچاریان بوو، هەر هەموویان لەماڵەکانیاندا بەچۆکدا هاتن و مردن (بوون بەژێر خاك و خۆڵەوە).

(٣٨) هەروەها (عاد) ی قەومی (هود) و (ثمود) ی قەومی (صالح) یشمان لەناوبرد کە بە هۆی کەلاوەو شوێنەواری کاولیانەوە، دیارو ئاشکران، شەیتانیش کردەوەی نادروست و ناپەسەندیانی بۆ رازاندبوونەوە، لە رێگە و رێبازی راست و دروست وێڵی کردبوون، لەکاتێکدا ئەوان خاوەنی عەقڵ و بیرو هۆشیش بوونو بەرچاو رون بون.

(٣٩) قاروون و فیرعەون وهامانیشمان لەناو برد، سوێند به خوا موسا بەڵگەی زۆری بۆ هێنان، کەچی خۆیان زۆر بەگەوره دانا له زەویدا، سەرئەنجام نەیانتوانی له سزاو تۆڵەی خوا خۆیان رزگار بکەن.

(٤٠) ئێمه هەریەکێك لەوانەمان بەسزای تاوانی خۆی گەیاند، جا هەیانبوو بەرد بارانمان کرد، هەیانبوو دەنگ و سەدای بەهێز لەناوی برد، هەیانبوو بەناخی زەویدا بردمانه خوارەوە، هەشیانبوو نوقمی دەریامان کرد، جا وەنەبێت خوا ستەمی لێکرد بن، بەڵکو هەر خۆیان ستەمیان له خۆیان دەکرد.

(٤١) نموونەی ئەوانەی جگە له خوای گەوره، کەسانێکی‌تر دەکەنە پشتیوانی خۆیان، وەك نموونەی جاڵجاڵۆکەیەك وایه که ماڵێکی بۆ خۆی ساز کردبێت، بەڕاستی لاوازترینی هەموو ماڵەکان؛ ماڵی جاڵجاڵۆکەیه ئەگەر سەرنجیان بدایه و تێبگەیشتنایه (چونکه ماڵی جاڵجاڵۆکه نه بناغه و نه دیواری هەیه، نه سەرو دەرگا و پەنجەره، نەدەتوانێت بەرگەی با و باران و رووداوەکان بگرێت مێیەکەش نێرەکه لەناو دەیات دوای جووت بوون، پاشان بێچوەکانیش دایکیان لەناو دەبەن)!!!

(٤٢) بێگومان خوا خۆی چاك دەزانێت ئەوەی ئەو خەڵکه هاناو هاواری بۆ دەبەن لەجیاتی ئەو، چەندە بێ دەسەڵاتن، چونکه هەر خۆی خاوەن دەسەڵاته و زۆریش داناو کاربەجێیه (لەو بوارەی که بۆ تاقیکردنەوەی خەڵکی له ژیانی دنیادا رەخساندویەتی).

(٤٣) ئا ئەم نموونانه ئێمه دەیهێنینەوە بۆ خەڵکی، تەنها زانا و شارەزاکان تێی دەگەن و تێ دەفکرن.

(٤٤) ئاشکرایه خوا ئاسمانەکان و زەوی بەرێك و پێکترین شێوە دروست کردووە، بەراستی ئا لەو کارەدا بەڵگە و نیشانەی تەواو هەیه بۆ ئیمانداران.

(٤٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەوەی بۆت رەوانه دەکرێت له قورئان بیخوێنەرەوە و نوێژیش بەچاکی ئەنجام بدە، چونکه بەراستی نوێژ بەرهەڵستی له گوناهو تاوان و نادروستی دەکات، بێگومان یادی خوا له هەموو شت گەورەتر و بە نرختره (که دەبێت لەکاتی نوێژ و کاتی تریشدا بیرو هۆشی ئیماندار، دابگرێت)، خوا خۆیشی زانایه بەهەموو ئەو کارو کردەوانەی که دەیکەن‌و بەو رەفتارانەی کەئەنجامی دەدەن.

۞ وَلَا تُجَادِلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡۖ وَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡنَا وَأُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمۡ وَٰحِدٞ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَۚ فَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۖ وَمِنۡ هَٰٓؤُلَآءِ مَن يُؤۡمِنُ بِهِۦۚ وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا كُنتَ تَتۡلُواْ مِن قَبۡلِهِۦ مِن كِتَٰبٖ وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَۖ إِذٗا لَّٱرۡتَابَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ ﴿٤٨﴾ بَلۡ هُوَ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ فِي صُدُورِ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَۚ وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَٰتٞ مِّن رَّبِّهِۦۖ قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾ أَوَلَمۡ يَكۡفِهِمۡ أَنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحۡمَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡ شَهِيدٗاۖ يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلۡبَٰطِلِ وَكَفَرُواْ بِٱللَّهِ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ﴿٥٢﴾

(٤٦) گفتوگۆو (مجادلة) مەکەن لەگـەڵ خـاوەنی کـتێبە ئاسمانیەکاندا مەگەر بەجوانترین شێوە، جگە لەوانەیان کە ستەمیان کردووە (ئەوە رەفتارتان لە بەرامبەریانەوە دەبێت جیاواز بێت) پێشیان بڵێن: ئێمە باوەڕمان هـێناوە بەوەی بۆ ئێمە و ئێوە دابەزێنراوە، خوای ئێمە و خـوای ئێوە تەنها یەکێکە، ئێمە فەرمانبەرداری ئەو زاتەین.

(٤٧) ئەی پێغەمبەر ﷺ هەر بـە شـێوەیەی کـتێبەکـانی پێشومان نازڵ کرد قورئانیشمان بۆ تـۆ نـازڵ کـرد، جـا ئەوانەی کتێبمان پێداون و بەڕاستی خـوێندوویانەتەوە، ئەوە باوەڕ دەهێنن بە قـورئان، هـەندێك لەو خـەڵکەی تریش هەن باوەڕ دەهێنن پێی و موسڵمان دەبن، جاکەس نیە ئینکاری ئایەت و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە بکـات (دوای لابردنی گومان) جگە لە خوانەناسان.

(٤٨) تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ پێش ناردنی ئەم قورئانە هیچ کتێبێکت نەدەخوێندەوە، بە دەستی خۆیشت هیچ شتێکت نەنووسیوە، (چونکە نەخوێندەوار بوویت) خۆ ئەگەر شتێکی وات ئەنجام بدایە، لەو کاتەدا نەفام و دەم بەتاڵەکان دنیایان پڕ دەکـرد لە شك و گومان (کە گوایە قورئان لە دانان و داڕشتنی تۆیە).

(٤٩) نەخێر ئەم قورئانە گوفتارو داڕشتنی تۆ نیە، بەڵکو قورئان چەند ئایەتێکی روون و ئاشکرایە لە سینەو دڵ و دەروونی ئەو کەسانەدایە کە عیلم و زانستیان پێبەخشراوە و لەبەریانە، بەڕاستی جگە لە ستەمکاران، کەس بەرهەڵستی و نکوڵی لە ئایەتەکانی ئێمە نیە.

(٥٠) کافران (وادیارە قورئان بە بەڵگە دانانێن بۆیە) دەڵێن: باشە چی دەبوو؛ ئەگەر نیشانە و بەڵگەی لەلایەن پەروەردگاریەوە بۆ رەوانە بکرایە، تۆش ئەی پێغەمبەر لە وەڵامیاندا بڵێ: موعجیزە و نیشانە و بەڵگە ماددیەکان بەدەست خوا خۆیەتی و من تەنها ئاگادار کەرەوە و بێدارکەرەوەیەکی ئاشکرام بۆتان.

(٥١) ئایا بەس نیە بۆیان کە بەڕاستی ئێمە قورئانمان دابەزاندووە بۆت و بەسەریاندا دەخوێنرێتەوە، بێگومان ئا لەو قورئانەدا رەحمەت و یادەوەری ئاشکرا هەیە بۆ ئەو کەسانەی کە ئیمان دەهێنن.

(٥٢) (لەوەودوا ئەی پێغەمبەر ﷺ) پێیان بڵێ: تەنها خوا بەسە شایەت بێت لە نـێوانـماندا (کـە مـن پەیامەکەیم پێ راگەیاندوون)، هەر ئەو زاتەش زاناو ئاگایە بەهەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە، ئەوانەش باوەڕیان بە ناحەقو بەتاڵ هێناوە و باوەڕیان بەخوای (تاك و تەنها) نەهێناوە، ئا ئەوانە هەر خۆیان خەسارەتمەند و زەرەرمەندن.

وَيَسۡتَعۡجِلُونَكَ بِٱلۡعَذَابِ وَلَوۡلَآ أَجَلٞ مُّسَمّٗى لَّجَآءَهُمُ ٱلۡعَذَابُۚ وَلَيَأۡتِيَنَّهُم بَغۡتَةٗ وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ ﴿٥٣﴾ يَسۡتَعۡجِلُونَكَ بِٱلۡعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةُۢ بِٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٥٤﴾ يَوۡمَ يَغۡشَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ مِن فَوۡقِهِمۡ وَمِن تَحۡتِ أَرۡجُلِهِمۡ وَيَقُولُ ذُوقُواْ مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٥٥﴾ يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ أَرۡضِي وَٰسِعَةٞ فَإِيَّٰيَ فَٱعۡبُدُونِ ﴿٥٦﴾ كُلُّ نَفۡسٖ ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِۖ ثُمَّ إِلَيۡنَا تُرۡجَعُونَ ﴿٥٧﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ ٱلۡجَنَّةِ غُرَفٗا تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ نِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ ﴿٥٨﴾ ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾ وَكَأَيِّن مِّن دَآبَّةٖ لَّا تَحۡمِلُ رِزۡقَهَا ٱللَّهُ يَرۡزُقُهَا وَإِيَّاكُمۡۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَئِن سَأَلۡتَهُم مَّنۡ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَسَخَّرَ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُۖ فَأَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ ﴿٦١﴾ ٱللَّهُ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿٦٢﴾ وَلَئِن سَأَلۡتَهُم مَّن نَّزَّلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَحۡيَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ مِنۢ بَعۡدِ مَوۡتِهَا لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُۚ قُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ ﴿٦٣﴾

(٥٣) بێ باوەڕان پەلەت لێ دەکەن و داوای هاتنی سزات لێ دەکەن، خۆ ئەگەر کاتی تایبەتیمان دیاری نەکردایە بۆ پێشهاتنی، یەکسەر سزایان بۆ دەهات، بێگومان ئەو سزاو تۆڵەیە، لە ناکاو یەخەیان پێدەگرێت، لەکاتێکدا ئەوان هەست بە نزێک بوونەوەشی ناکەن.

(٥٤) بێ باوەڕان پەلەت لێ دەکەن و داوای هاتنی سزات لێدەکەن، لەحاڵێکدا دۆزەخ دەوری کافرانی داوەو هەرگیز لە سزای دەرباز نابن...

(٥٥) لەرۆژێکدا سزا دایاندەگرێت لە سەرویانەوە، لە ژێر پێیانەوە، خوای گەورە پێیان دەفەرموێت: بچێژن سەرئەنجامی ئەو کارو کردەوانەی کە کاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.

(٥٦) (پەروەردگار بەئیماندارانی بەگیرهاتو لەناو کافراندا رادەگەیەنێت): ئەی بەندەکانم زەوی من فراوانە، موڵکی من بەربڵاوە (کۆچ بکەن، خۆتان رزگار بکەن)، تەنها هەر من بپەرستن. (دەستبەرداری ئاینەکەتان مەبن).

(٥٧) (لەوانەیە ترسی مەرگ لە ئارادا هەبێت بۆیە ترسیان دەرەوێننێەوە و دەفەرموێت): هەموو کەس دەبێت مردن بچێژێت (کەی، لەکوێ، بەچی، خوا نەبێت کەس نازانێت) لەوەودوا تەنها بۆ لای دەبرێنەوە.

(٥٨) جا ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، سوێند بە خوا ئەوانە لە بەهەشتدا لە چەندەها کۆشك و تەلارو ژووری بەرزو رازاوەدا پێشوازیان لێدەکرێت، چەندەها رووبارو تافگە بەژێر درەختەکانیدا و بە بەردەم کۆشك و تەلارەکانیدا دەڕوات، (ئەو بەختەوەرانە) ژیانی نەبڕاوە لەو (شوێنە خۆشانەدا) دەبەنە سەر، ئای چەند جوانە پاداشتی تێکوشەران لە پێناوی خوادا....

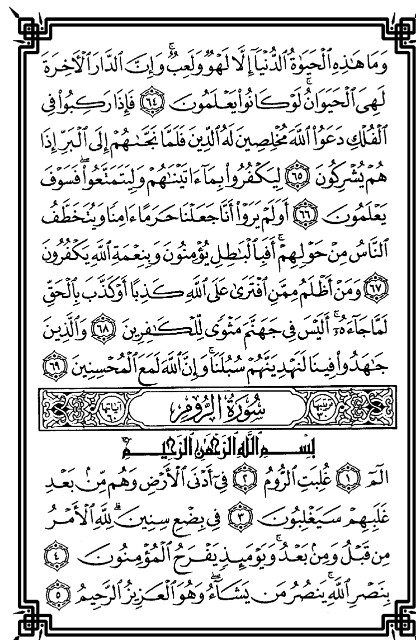
(٥٩) ئەوانەی خۆگرن لەبەردەم ئەشکەنجە و ئازاری بێباوەڕاندا و هەر پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن...

(٦٠) هەروەها خوای گەورە دەیەوێت لە گیروگرفتی رزق و ڕۆزیش دڵنیایان بکات؛ بۆیە دەفەرموێت): زۆر زیندەوەر هەیە رزق و ڕۆزی خۆیان نەداوە بەکۆڵی خۆیاندا (کەچی خوا پەکیان ناخات و لە برسا نامرن)، چونکە خوا رزقی ئەوانیش و ئێوەیش دەدات، بێگومان ئەوزاتە بیسەر (بە قسە و گوفتارتان) و زانایە (بەخەیاڵی دڵ و دەروونتان).

(٦١) سوێند بە خوا ئەگەر پرسیار لە بێباوەڕان بکەیت: کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە، ڕۆژو مانگی رام کردووە، بەدڵنیایی و بێ دوودڵی دەڵێن: (اللّٰه) دروستی کردوون، جا چۆن لادەدرێن لە ڕێبازی یەکخواناسی و فریو دەخۆن؟!

(٦٢) هەر خوایە رزق و ڕۆزی دەبەخشێت بە هەر کەس کە بیەوێت لە بەندەکانی، یان دەیگرێتەوە و کەمی دەکاتەوە (بۆ تاقی کردنەوە)، بەڕاستی خوا خۆی بەهەموو شتێك زاناو ئاگایە (دەزانێت چ حاڵەتێك چاك و لەبارە بۆ هەر بەندەیەك، ئەوەی بۆ پێش دەهێنێت).

(٦٣) خۆ ئەگەر لێیان بپرسیت: کێ ئاو لە ئاسمانەوە دەبارێنێت، و زەوی پێ دەبوژێنێتەوە، دوای ئەوەی خامۆش و مردوو بوو، ئەوە بە دڵنیاییەوە دەڵێن.. (اللّٰه) (تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) بڵێ: سوپاس بۆ خوا، کە ئاوا، دان بە دەسەڵاتیدا دەنێن، نەخێر هێشتا بەڕاستیان نیيە، بەڵکو زۆربەیان بێبیرو هۆشن و ژیریان ناخەنەکار.

(٦٤) ژیـانی ئـەم دنـیایە جگـە لە گـەمە و گـاڵتە و یـاری شتێکی ترنیە.. (واتە بێ نـرخـە و ئـەوە نـاژی خـەڵکی ئـاوا پەلاماری دەدەن و ستەم لە پێناویدا دەکەن) بەڕاستی مـاڵی قیامەت و ژیانی ناو بەهەشت، ژیانە (شایستەی ئـەوەیە کـە ئادەمیزاد هەوڵ و کۆششی بۆ بدات)، ئـەگـەر بـیانزانـیایە و تێبگەیشتنایە.

(٦٥) هەر کاتێك خەڵکی (باوەڕ لاواز) سواری کەشتی دەبن، مەترسی نوقم بوون و تیاچوون روویان تێدەکات، زۆر بەکوڵ، هاناو هاوار بۆ خوا دەبەن و بە دڵسۆزی و ملکەچیەوە باوەڕ دەهێنن، بـەڵام کـاتێك خـوا رزگـاریان دەکـات و دەگـەنەوە وشکانی دەستبەجێ لەرێـبازی یـەکـتاپەرستی دەتـرازێـن و هاوەڵ و هاوبەش بۆ خوا بریار دەدەن.

(٦٦) جا با ئەوانە هەر ناشوکرو بەدنمەك بن لە بەرامبەر ئەو هەموو بەخششانەی ئێمەوە، با نازو نیعمەتەکانی خوا بە کار بـهێنن بـەو شـێوازەی کـە پـێی رازی نـی‌یە، سـەرەنجام لە داهاتوودا خۆیان دەبیننەوە و بەئاگا دێنەوە....!

(٦٧) (باشە، خوانەناسانی مەککە) هەست ناکەن، نـابینن کـە چۆن شوێنێکی ئەمین و پر لە ئاسایشمان بۆ فەراهەم هێناون لەکاتێکدا، لە دەوروبەریانەوە خەڵکی دەفرێنرێت، ئایا هەرباوەڕ بە بەتاڵ و ناحەقی دەهێنن و هەست بە نازو نیعمەتەکانی خوا ناکەن و سپڵەیی دەکەن؟!

(٦٨) جا ئیتر کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بە ناوی خواوە هەڵدەبەستێت و هاوەڵی بۆ بریار دەدات، یان ئەو حەق و راستیەی کە بۆی هاتووە بە درۆی دەزانێت، ئایا لە دۆزەخدا جێگە و رێگەیەکی هەمیشەیی بـۆ بـێباوەڕان دابین نەکراوە؟ (تا لەوێ دان بەراستیەکاندا بنێن).

(٦٩) ئەوانەش لە پێناوی ئێمەداو بۆ بەدەستهێنانی رەزامەندی ئێمە ؛ هەوڵ و کۆششیان کردووە و خۆیان ماندوو کردووە، سوێند بەخوا ئەوانە رێنموویی دەکەین بۆ هەموو رێگەیەکی چاك و دروستی خۆمان (کە بەدەستهێنانی رەزامەندی ئێمەی لەدوایە)، بێگومان خوای پەروەردگار هەمیشە لەگەڵ چاکەکارانە.

سورەتی (الروم)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.

(٢) رۆمەکان تێکشکێنران (بەدەستی فارسەکان، لە رۆژگارێکی رابوردودا).

(٣) لە نــزیکترین و نـزمترین هـەرێمدا، بـەڵام لە ئـاییندەدا (نـۆرەیان دێـتەوە) رۆمـەکـان دوای شکسـتیان سەردەکەونەوە.

(٤) لە چەند ساڵێکدا (چەند ساڵێکی داهاتوو نێوان ٣ ـ ٩ ساڵ)، هەموو کارو فرمانێك تەنها بەدەست خـوایـە، لەوەو پێش و لەوە و دوایش (لە هەمووکات و هەموو شوێنێك)، جا ئەو رۆژە ئیمانداران خۆشحاڵ و شاد دەبن...

(٥) بەسەرکەوتنێك لە لایەن ی خواوە، (کە بەخشی بە ئیمانداران و بە رۆمـەکـان)، هـەر کـەسێك یـان هـەر دەستەیەك ئەو زاتە بیەوێت، سەری دەخات، هەر ئەو خوایەش خاوەنی دەسەڵاتی بێسنوورە و زۆریش دلۆڤان و میهرەبانە.

وَعۡدَ ٱللَّهِۖ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ وَعۡدَهُۥ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٦﴾ يَعۡلَمُونَ ظَٰهِرٗا مِّنَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَهُمۡ عَنِ ٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ غَٰفِلُونَ ﴿٧﴾ أَوَلَمۡ يَتَفَكَّرُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۗ مَّا خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَآ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَأَجَلٖ مُّسَمّٗىۗ وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ بِلِقَآيِٕ رَبِّهِمۡ لَكَٰفِرُونَ ﴿٨﴾ أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ وَأَثَارُواْ ٱلۡأَرۡضَ وَعَمَرُوهَآ أَكۡثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔواْ ٱلسُّوٓأَىٰٓ أَن كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَكَانُواْ بِهَا يَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿١٠﴾ ٱللَّهُ يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ﴿١١﴾ وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يُبۡلِسُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ ﴿١٢﴾ وَلَمۡ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَآئِهِمۡ شُفَعَٰٓؤُاْ وَكَانُواْ بِشُرَكَآئِهِمۡ كَٰفِرِينَ ﴿١٣﴾ وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يَوۡمَئِذٖ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَهُمۡ فِي رَوۡضَةٖ يُحۡبَرُونَ ﴿١٥﴾

(٦) ئەوەش هەر بەڵێنی خوا خۆیەتی (کە ئـیمانداران و ڕۆمەکان سەردەخات بەسەر فارسەکاندا)، خوا سەربێچی ناکات لە بەڵێنەکـەی، بـەڵام زۆربـەی خـەڵکی تـەنها ڕواڵەت لە دنیا دەزانن (عەقڵیان لە چاویاندایە)، ئەوانە بێئاگا و بێخەبەرن لە ڕۆژی دوایی و قیامەت.

(٧) ئەوانە هەر ڕواڵەت لە ژیانی دنیا بەدی دەکەن، لە بەرامبەر قیامەتیشەوە بێ ئاگان.

(٨) ئایا ئەوە لە ناخی خۆیاندا بیریێکیان نەکردۆتەوە، کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندا هەیە لە سەربنچینەی حەق و ڕاستی دروستی کـردوون؟ کـەچی زۆربـــەی خـەڵکی بـێباوەڕن بـە گـەیشتنە خـزمەتی پەروەردگاریان.

(٩) ئایا بەسەر زەویدا نەگەڕاون، تـا تـەماشا بکـەن و سەرنج بدەن چیمان بەسەر ئەو نەتەوانەی پێش ئەماندا هێناوە، لەمـان زۆر بـەهێزترو بـە دەسـەڵاتتر بـوون، زەویان ژێرەو ژوور دەکرد (واتە دەیانکێڵا بۆ کشتوکاڵ و کانزایان لێ دەردەهێنا) و ئاوەدانیان کردبۆوە زیاتر لەمان، پێغەمبەرەکانیشیان کاتی خۆی بەڵگەی زۆر و ئاشکرایان بۆ هێنابوون؟ (بەڵام بێسوود بوو، زۆربەیان بڕوایان نەکرد) جا وەنەبێت خوا ستەمی لێکردبن، بەڵکو هەر خۆیان ستەمیان لە خۆیان دەکرد.

(١٠) پاشان ئەو تیاچوونە سەرئەنجامی ئەوانە بوو کە تاوان و گوناهیان کرد؛ چونکە ئەوانە بڕوایان بە ئایەت و فەرمانەکانی خوا نەهێنا و گاڵتەیان پێ دەکرد.

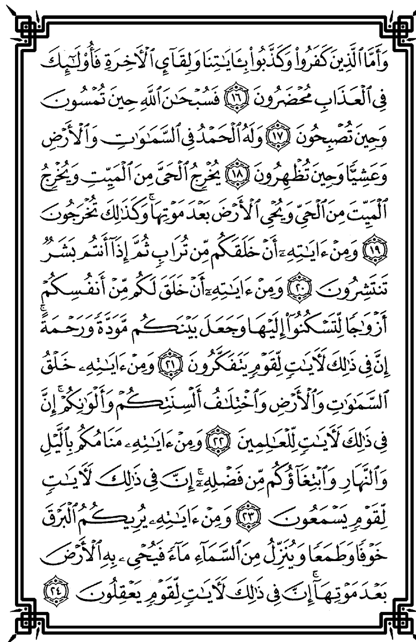
(١١) هەرخوا خۆی دروستکراوان دەهێنێتە مەیدان و دوایی وەك خۆیان لێدەکاتەوە، (سەرەتا هەر ئەو دروستی کردوون و هەر ئەویش دوای مردن دووبارە زیندوویان دەکاتەوە)، سەرئەنجامیش هەر بـۆ لای ئەو زاتە دەبرێنەوە.

(١٢) ئەو ڕۆژەی قیامەت بەرپا دەبێت، تاوانباران و تاوانکاران نائومێد و بـێ هـیوا دەبـن (چـونکە دەزانن چیان چاندووەو چیان کێڵاوە و چیان دەست پێشکەری کردوە).

(١٣) ئینجا کەسیان دەست ناکەوێت لەوانەی بەشەریك و هاوەڵیان دەزانی تـا تکـایان بـۆ بکـات و فریایان بکەوێت، ئەوسا ئیتر بەناچاری، بێ باوەڕ دەبن بەشەریك و هاوەڵەکان (کە لە دنیادا پشتیان پێ دەبەستن و هانا و هاواریان بۆ دەبردن تا ئاواتو خواستەکانیان بۆ ئەنجام بدەن).

(١٤) ئەو ڕۆژەی قیامەت بەرپا دەبێت، ئەو خەڵکە هەموی لەو ڕۆژەدا؛ لە یەك دادەبڕێن و دەبنە دوو دەستەوە.

(١٥) جا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئـەنجامداوە، ئـەوانـە لە بـاخچەو بـاخاتی بەهەشتدا بە ژیانی پڕ لە کامەرانی و بەختەوەری و ئاسوودەیی شاد دەکرێن.

وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَلِقَآيِٕ ٱلۡأٓخِرَةِ فَأُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ ﴿١٦﴾ فَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ حِينَ تُمۡسُونَ وَحِينَ تُصۡبِحُونَ ﴿١٧﴾ وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَعَشِيّٗا وَحِينَ تُظۡهِرُونَ ﴿١٨﴾ يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ وَيُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ وَكَذَٰلِكَ تُخۡرَجُونَ ﴿١٩﴾ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٖ ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٞ تَنتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةًۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَٱخۡتِلَٰفُ أَلۡسِنَتِكُمۡ وَأَلۡوَٰنِكُمۡۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡعَٰلِمِينَ ﴿٢٢﴾ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱبۡتِغَآؤُكُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ ﴿٢٣﴾ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلۡبَرۡقَ خَوۡفٗا وَطَمَعٗا وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَيُحۡيِۦ بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَآۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ ﴿٢٤﴾

(١٦) ئەوانەش بێ بروا بوون، کاتی خۆی بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی و بڕوایان بەگەیشتنی قیامەت و زیندوو بوونەوە نەبوو، ئەوانە ئامادە دەکرێن لەناو سزایەکی سەخت و دۆزەخێکی پڕ ئەشکەنجە و ئازاردا.

(١٧) کەواتە پاکی و بێگەردی و ستایش بۆ خوا، کاتێك کە ئێوارە و بەیانیتان لێ دادێت.

(١٨) شوکرو سوپاسگوزاری هەر شایستەی زاتی خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا، لەکاتی عیشاو تاریکیدا، هەروەها کاتێك کە نیوەڕۆتان بۆ پێش دێت.

(١٩) ئەو خوایە زیندوو لە مردوو دەردەهێنێت (لە مادده بێ گیانەکان زیندەوەران دروست دەکات)، مردوویش لە زیندوو دەردەهێنێت (ژیان و مردن بەردەوامە و تێهەڵکێشی یەکن)، زەوی دوای مردنی زیندو دەکاتەوە (زەوی لە وەرزی پایز وزستاندا جۆرە مردنێکی بەسەردا دێت، لە وەرزی بەهارو هاویندا جۆرە زیندوو بوونەوەیەکی تێدا ئاشکرایە)، جا هەر ئا بەو شێوەیە ئێوەش لە گۆڕەکان دەردەهێنرێنەوە. (لەوە دەچێت وەکو زۆربەی زانایان دەفەرموون: زیندوو بوونەوەی دووەم جار وێنەی ڕوەك لەم خاکە سەردەربهێنین).

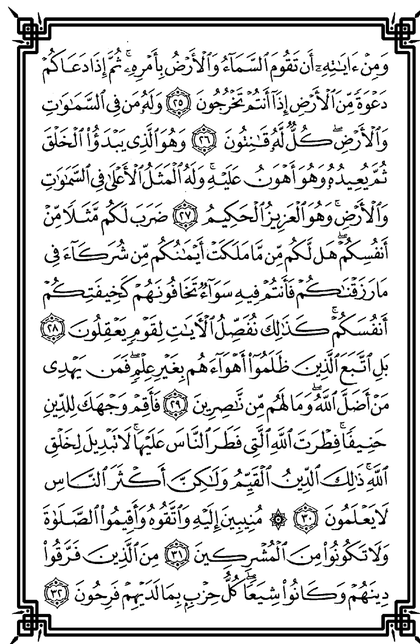
(٢٠) لە نیشانە و بەڵگەکانی خوا ئەوەیە ئێوەی لە خاك دروست کردووە، لەوەودوا دوای بڕینی چەند قۆناغێك دەبنە مرۆڤ و بە سەر زەویدا بڵاو دەبنەوە.

(٢١) یەکێك لە نیشانە و بەڵگەکانی تری ئەوەیە: کە هەر لە خۆتان هاوسەری بۆ دروست کردوون بۆ ئەوەی ئارام بگرن لەلایداو لە نێوانتاندا خۆشەویستی و سۆزو میهرەبانی فەراهەم هێناوە، بەڕاستی ئا لەو دیاردانەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ کەسانێك بیردەکەنەوە و تێدەفکرن. (لە وردەکارییەکانی ژیان).

(٢٢) (یەکێکی تر) لە نیشانە و بەڵگەکانی دەسەڵاتی خوا، دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوییە (کە زاناکانی ئەستێرەناسی لە ئاستیدا سەرسام و سەرگەردانن) هەروەها جیاوازی زمان و ڕەنگتانە (دەنگی هیچ کەس لە کەسی تر ناکات، سەرەڕای سەدەها جۆر زمان، کە جۆری قسەکردن و داڕشتنی هەر گەلێك تایبەتمەندی خۆی هەیە، جگە لە هەزاران شێواز کە لەو زمانە سەرەکیانە دەبێتەوە)، بەڕاستی ئا لەو دیاردەیەشدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ زانایان و شارەزایان.

(٢٣) یەکێکی تر لە نیشانە و بەڵگەکانی خەوتنتانە لە شەو و ڕۆژدا (ئەڵبەتە خەو دیاردەیەکی سەرنج ڕاکێشەو جێگەی ورد بوونەوە و تێڕامانە)، لەکاتی بێداریشدا هەوڵ و کۆششتانە بۆ بەهرە وەرگرتن لە بەخششەکانی خوا، جا بەڕاستی ئا لەو دیاردەیەشدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك کە دەبیستن و تێدەگەن.

(٢٤) هەروەها لە بەڵگە و نیشانەکانی تری ئەوەیە کە هەورە بروسکەتان نیشان دەدات کە ترسی لێ دەکرێت و ئومێد بەخشیشە (ترس لە دەنگ و ڕوناکی بەهێزی، ترس لەوەی ببێتە مایەی تەرزە و لافاو، هەروەها بەئومێدی فەر و بەرەکەت)، لە ئاسمانیشەوە باران دەبارێنێت، زەوی پێ زیندوو دەکاتەوە دوای ئەوەی کە مردبوو (ڕوەك و گژوگیاکان وشك بوون) بەڕاستی ئا لەو دیاردەیەشدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك ژیریان بخەنە کار.

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ ۚ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾ وَلَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ ﴿٢٦﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ ۖ هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ فِى مَا رَزَقْنَٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾ بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَن يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ ۞ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾ مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

(٢٥) لە نیشانە و بەڵگەکانی‌تری خوا ئەوەیە کە ئاسمان و زەوی راوەستاون بەفەرمانی ئەو (خۆرو هەسارە و ئەستێرەکانی لە بۆشایدا راگرتووە بێ کۆڵەکە و بێ ستون)، لەوەودوا هەر بانگێکی لێکردن، لەکاتێکدا ئێوە لە تویی خاکدان، دەستبەجێ هەمووتان دەردەچن لە زەویدا و زیندوو دەبنەوە.

(٢٦) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەمووی ئەو بەدیهێنەر و خاوەنیانە، هەر هەمووشیان ملکەچ و فەرمانبەرداری ئەون.

(٢٧) هەر ئەو زاتە لە سەرەتاوە بەدیهێنراوەکان بەدی دەهێنێت، پاشان بە جۆرێکی‌تر دروستیان دەکاتەوە، ئەو کارەش بۆ خوا ئاسانە، نموونەی بەرز و وەسفی بڵند هەر شایسەی ئەو زاتەیە لە ئاسمانەکان و زەویدا، هەر ئەویش زاتێکی باڵادەست و داناو کاربەجێ‌یە.

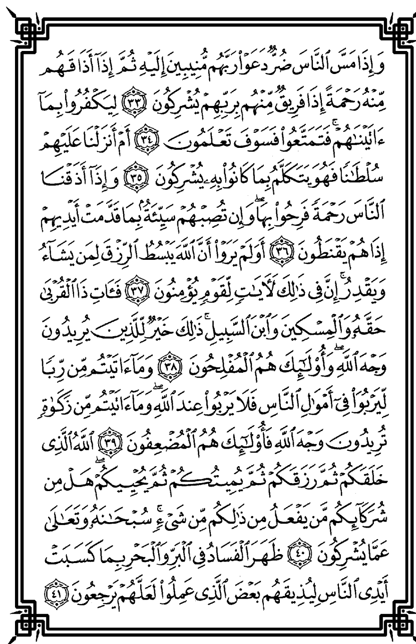
(٢٨) هەر لە خۆتان نموونەی بۆ هێناونەتەوە (کە چەندە بریاردانی هاوەڵ و شەریك بۆ خوا نادروست و نابەجێیە) ئایا ئێوە رازین بەندە و بەردەسەکانتان ببنە هاوبەشتان و لەو ماڵ و سامانەی پێماندااون شەریك بن و وەك یەك سوودی لێوەربگرن و دەستی تێبخەن و لێیان بترسن و حسابیان بۆ بکەن، هەروەك چۆن ئێوە لە یەکتر سڵدەکەنەوە و حساب بۆ یەکتر دەکەن؟! ئا بەو شێوەیە بەڵگە و نموونەی زۆر روون دەکەینەوە بۆ کەسانێك کە ژیرو هۆشمەند بن...

(٢٩) نەخێر، ئەوانە هەر ژیر نابن، بەڵکو ستەمکاران شوێنی ئارەزووی خۆیان دەکەون دوور لە هەموو بنەمایەکی زانستی و زانیاری، جا ئیترکێ دەتوانێت رێنموویی ئەو کەسانە بکات کە خوا گومرای کردوون (ئەڵبەتە خۆیان رێگەی گومراییان هەڵبژاردووە، خوای گەورەش بە زۆر هیدایەتی کەس نادات)، کەسیش پشتیوان و یارمەتیدەریان نیە تا لە سزای سەخت بیانپارێزێت.

(٣٠) (ئەی ئینسان بەدڵێکی پاك و بێگەردەوە) روو بکەرە بەرنامە و ئاینی خوا و ئەملاولا مەکە، خەڵکینە ئێوەش پابەندی ئەو نەخشەیە بن کە خوا ئێوەی لەسەر دروست کردووە (واتە قورئان کەتەلۆك و نەخشەی ژیانی ئادەمیزادەکانە لێی لامەدەن)، هیچ جۆرە گۆڕانکاریەك لە هیچ نەخشە و دروستکراوێکی خوادا نی‌یە، ئائەوەیە دینی راست و دروست، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئەم راستیانە نازانن.

(٣١) خەڵکینە: روو بکەنە پەروەردگارتان، بەملکەچی بگەڕێنەوە بۆلای، لەو بترسن و خۆتان لە سزای بپارێزن، نوێژەکانیشتان بەچاکی ئەنجام بدەن، مەبن بەو کەسانەی کەشەریك و هاوەڵی بۆ بریار دەدەن...

(٣٢) لەوانەی کە ئاینەکەیان بەش بەش کردووە و بوونەتە چەندەها گرۆو دەستە (بروایان بەهەندێکی هەیەو بروایان بەهەندێکی نی‌یە، کوێرانە شوێن رابەرەکەیان دەکەون) هەرگرۆ و پارتێکیش دڵخۆشن بە بەرنامە و نەخشە و پلانی خۆیان (وا دەزانن چاکترین رێبازیان گرتۆتەبەر).

(٣٣) کاتێك تەنگانەو ناخۆشی تووشی خەڵکی دەبێت، هاناو هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و هەر لەو دەپاڕێنەوە، پاشان کە ناخۆشی و تەنگانەکە نەماو خوا دەوری رەحمەت و میهرەبانی خۆی لێکردنەوە، یەکسەر دەستەیەکیان هاوەڵ و شەریك بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن.

(٣٤) با ئەوانە هەر بەدنمەك بن و قەدری نازو نیعمەت و بەخششەکانمان نەزانن، با رابوێرن، لە ئایندەدا دەزانن چ پەنێکیان داوە و چ بەڵایەکیان بەسەر خۆیان هێناوە.

(٣٥) ئایا مەگەر بۆسەر ئەو موشریكو هاوەڵگەرانە بەڵگەمان ناردووە تا وێڵ بن لە خواپەرستی و شوێنی نادروستی بکەون؟! بەڵگەکەش قسە بکات و شەریك بۆ خوا دانانەکەیان پەسەند بکات؟!

(٣٦) کاتێکیش رەحمەتێك بەخەڵکی بچێژین، ئەوا لە خۆیان بایی دەبن (زۆربەیان دینداری فەرامۆش دەکەن)، خۆ ئەگەر بەڵاو ناخۆشیەکیشیان تووش بێت لە سەرئەنجامی کارو کردەوەو دەست پێشخەری خۆیاندا، دەست بەجێ نائومێد دەبن لە رەحمەتی خوا.

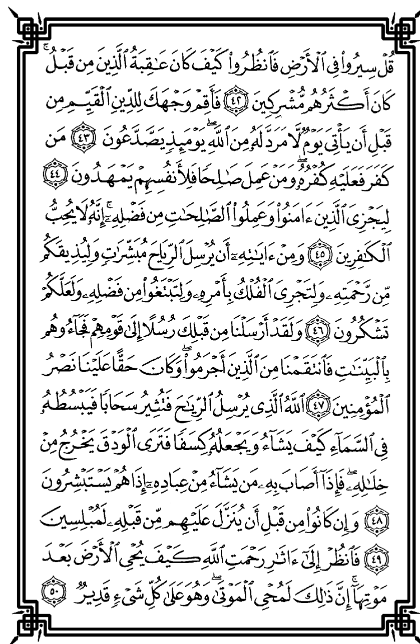
(٣٧) ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە کە بەراستی خوا رزق و رۆزی و سامان فراوان دەکات بۆ هەرکەس کە بیەوێت، یاخود دەیگرێتەوە و کەمی دەکاتەوە، بێگومان ئا لەو حاڵەتانەشدا بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەو کەسانەی کە باوەڕ دەهێنن.

(٣٨) کەواتە ئەی ئیماندار: مافی خزمان بدە، لە هەر روویەکەوە مافیان دەکەوێتە سەرت جێبەجێی بکە، هەروەها مافی هەژاران و رێبوارانیش فەرامۆش مەکە، ئەو رەفتارانە چاکتر و پەسەندترە بۆ ئەو کەسانەی کە مەبەستیان رەزامەندی خوایە، بێگومان هەر ئەوانەش سەرفرازو سەرکەوتوون.

(٣٩) هەر پارەو سامانێکتان بەسوو دابێت بەخەڵکی بۆئەوەی زیاد بکات لەناو سامانەکەیاندا، ئەوە بەرەکەت ناکات و پاداشتی نابێت لای‌خوا (بەڵکو موحاسەبەشی لە دوایە)، ئەوەش بە زەکات داوتانە و مەبەستان رەزامەندی خوایە، ئا ئەو جۆرە کەسانە پاداشتیان چەند بەرابەر دەکرێتەوە.

(٤٠) خوا ئەو زاتەیە کە دروستی کردوون و پاشان رزق و رۆزی پێبەخشیون (ئاو و هەوا و خۆر و خاك و هۆکارەکانی بەدەست هێنانی سامان بەشێکن لە بەخششەکانی) لەدوایدا دەتانمرێنێت، پاشان زیندووتان دەکاتەوە، ئایا هیچ کام لەوانەی کە کردوتانن بەهاوبەشی خوا، شتی وایان لە دەست دێت؟!، پاکی و بڵندی بۆ ئەو زاتەیە لەوەی ئەوانە دەیکەن بە هاوبەشی.

(٤١) (لەم سەردەمەدا) تاوان و خراپە دەرکەوتووە و هەموو سەر زەوی و دەریاکانیشی گرتۆتەوە، بەهۆی ئەو تاوان و گوناهانەوە کە خەڵکی دەستیان داوەتێ، سەرئەنجام دەبێت تاڵاوی هەندێك لە کردەوەکانیان بچێژن (کە بەرپابوونی جەنگ و کارەساتە سروشتیەکان هەندێکێتی) بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (بۆ رێبازی پاکی و خواناسی).

(٤٢) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) پـێیان بـڵێ: بگـەڕێن بـەسەر زەویدا و تەماشا بکەن و سەرنج بدەن و بزانن چۆن بوو سەرئەنجامی پێشینەکان، ئەوانەی زۆربەیان هاوەڵگەرو بت پەرست بوون.

(٤٣) کەواتە رووی خۆت بکەرە ئەم ئاینە پتەو چاك و دامــەزراوە، پــێش ئـەوەی رۆژێك بـێت هـیچ کـەس نەتوانێت جڵەوی بگـرێت و دژایـەتی بـەرنامەی خـوا بکات، ئەو رۆژە خـەڵکی هـەموو لەیـەك جیادەبنەوە (بەهەشتیان بۆ بەهەشت بە ڕێ دەکرێن، دۆزەخیەکانیش بۆ دۆزەخ).

(٤٤) ئەوەی کافر بێت ئەوە کافر بوونەکەی لەسەر خۆی دەکەوێت، ئەوانەش کە کـارو کـردەوەی چـاك ئـەنجام دەدەن، ئەوە رێگـە بـۆ خـۆیان خـۆش دەکـەن (بـەرەو بەهەشت)...

(٤٥) تا خوا زۆر بە زیادەوە پاداشتی ئەوانە بداتەوە کە ئـیمانیان هـێناوەو کـردەوە چـاکـەکـانیان ئـەنجامداوە، بەڕاستی ئەوزاتە کافرانی خۆش ناوێت.

(٤٦) لە بەڵگە و نیشانەکانی (گەورەیی پەروەردگار) ئەوەیە چەندەها جۆر بـا دەنـێرێت وەك مـژدە بەخشێك (لەکاتێکدا کە هەڵگری هەور و هەڵمی ئاوە)، تا رەحمەت و میهرەبانی خۆیتان پێ بچێژێت، تا کەشتیەکان بەدەریادا بە فەرمانی ئەو هاتوچۆ بکەن و تا لە بەخششەکانی بەهرەوەر ببن، هەروەها بۆ ئەوەشە کە سوپاسگوزاریی بکەن.

(٤٧) سوێند بە خوا پێش تۆ (ئەی محمد ﷺ) ژمارەیەکی زۆر پێغەمبەرانمان رەوانە کردووە، بۆ سەر هۆزو گەلەکانیان، بەڵگە و نیشانەی زۆریان بۆ هێنان، بەڵام زۆریان باوەڕیان نەهێنا، بـۆیە ئـێمەش تۆڵەمان سەند لەوانەی کە تاوانیان کرد، ئەوسا ئیتر سەرخستنی ئیمانداران بە ئەرکی سەرشانی خۆمان زانی و سەرکەوتنمان پێ بەخشین.

(٤٨) خوا ئەو زاتەیە کە چەندەها جۆر ـ با ـ دەنێرێت، ئەو ـ با ـ یە هەور هەڵدەگرێت و لەگەڵ خۆیدا راپێچی دەکات، جا خوا پەخشی دەکاتەوە بە ئاسماندا بەهەر شێوازو شێوەیەك کە بیەوێت، هەورەکان پارچە پارچە دەکات، ئینجا دەبینیت باران لە نێوانیاندا دەردەچێت و دادەبەزێتە سەر زەوی، جا کاتێك بارانەکەی باراند بۆ هەر تاقمێك لە بەندەکانی کە بیەوێت، ئەوانیش یەکسەر خۆشحاڵ و دڵخۆش دەبن و مژدە دەدەن بە یەکتری...

(٤٩) بەڕاستی پێش ئەوەی دابارێتە سەریان، زۆر نائومێد و بێهیوا بوون.

(٥٠) جا ئیتر سەرنج بدەو تەماشای چەندەها ئاسەواری رەحمەتی خوا بکە، کە چۆن زەوی زیـندوو دەکاتەوە دوای مردنی، بێگومان ئەو زاتەی کە ئەو کارانە ئەنجام دەدات، مردووان زیندوو دەکاتەوە، هەر خۆیشی دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە، (مردووانیش وەك روەك لەکاتی خۆیدا لە زەوی دەردەهێنێتەوە بۆ لێپرسینەوە).

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوا۟ مِنۢ بَعْدِهِۦ يَكْفُرُونَ
﴿٥١﴾ فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ إِذَا وَلَّوْا۟
مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾ وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِ ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَٰلَتِهِمْ إِن تُسْمِعُ إِلَّا
مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُم مُّسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾ ۞ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم
مِّن ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ
قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَهُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾
وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يُقْسِمُ ٱلْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا۟ غَيْرَ سَاعَةٍ
كَذَٰلِكَ كَانُوا۟ يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ وَٱلْإِيمَٰنَ
لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْبَعْثِ فَهَٰذَا يَوْمُ ٱلْبَعْثِ
وَلَٰكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنفَعُ ٱلَّذِينَ
ظَلَمُوا۟ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا
لِلنَّاسِ فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِن جِئْتَهُم بِـَٔايَةٍ
لَّيَقُولَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾ كَذَٰلِكَ
يَطْبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾ فَٱصْبِرْ إِنَّ
وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ ٱلَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

(٥١) سوێند بە خوا خۆ ئەگەر رەشەبایەکی زەرەرمەند بنێرین و ببینن کشتوکاڵ و باخەکانیانی پێ زەرد هەڵگەڕا، ئەوە ئەوانە ئیتر دەست دەکەن بە ناشوکری و لە دین وەردەگەڕێن.

(٥٢) جا بەراستی تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ ناتوانیت دەنگی خۆت، واتە: بانگەوازەکەت، بە مردووەکان رابگەیەنیت، هەروەها ناتوانیت کەڕ و گوێ گرانەکانی لێ تێبگەیەنیت (کافران وەك مردوو، وەك کەڕن)، کاتێك روو وەردەگێڕن و پشت هەڵدەکەن و بایەخ بە بانگەوازەکەت نادەن.

(٥٣) هەروەها ناتوانیت رێنموویی کوێرو نابینایان بکەیت (ئەوانەی دڵیان داخستووە و نایانەوێت تێبینی بکەن) تۆ ناتوانیت لە گومرایی رزگاریان بکەیت، بەڵکو تۆ تەنها دەتوانیت ئایەتەکانی قورئانی ئێمە بدەی بەگوێی ئەو کەسانەدا باوەڕیان پێیەتی و هیچی‌تر، چونکە ئەوانە هەمیشە ملکەچ فەرمانی خوان.

(٥٤) خوا ئەو زاتەیە ئێوەی بەلاوازی دروست کردووە (سەرەتا نوتفەیەکی لاواز، دوایی وەك دیل لە سکی دایکدا، پاشان هەرمنداڵی لاوازیت تا دەگەیتە تەمەنی لاوی)، ئەوسا خوا هێزو دەسەڵاتێکت پێ دەبەخشێت، دوای هێزو توانایی دووبارە نۆرەی لاوازی و پیری دێت، بێگومان ئەو خوایە هەرچی بوێت دروستی دەکات (ئەم هێزو بێ‌هێزیە بەشێکە لە ویستی ئەو زاتە)، ئەو پەروەردگارە زاناو بە توانایە.

(٥٥) ئەو رۆژەی کە قیامەت بەرپا دەبێت تاوانباران سوێند دەخۆن (کە: لە جیهانی بەرزەخدا، یان لە ژیانی دنیادا) تەنها کاژێرێك ماونەتەوە، ئا ئەوانە کاتی خۆی لە راستی لادەدران. (بە هۆی گێلی خۆیانەوە).

(٥٦) (لە رۆژی قیامەتدا کە تاوانباران سەریان لێشێواوە و سوێندی درۆ دەخۆن) ئەوانەی زانیاری و ئیمانیان پێبەخشرابوو دەڵێن: سوێند بەخوا ئێوە بەڕادەی ئەوەی خوا بریاری لەسەر بووە ماونەتەوە (لە دنیادا و لە جیهانی بەرزەخیشدا) تارۆژی زیندووبوونەوە، جا ئەمە رۆژی زیندووبوونەوەکەیە، بەڵام ئێوە بەم راستیەتان نەدەزانی و بڕواتان پێی نەبوو.

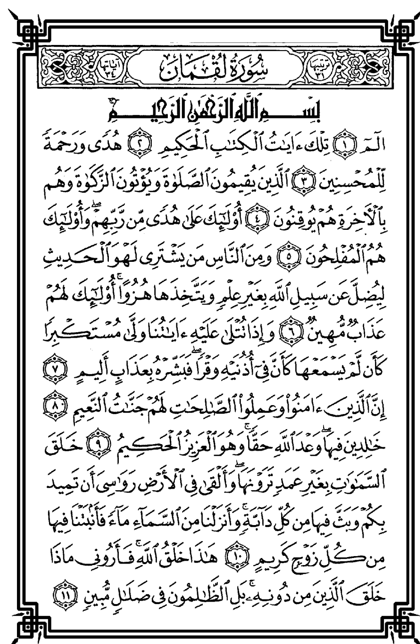
(٥٧) جا لەو رۆژەدا تکاو پاڕانەوە و برو بیانووی ئەوانەی ستەمیان کردووە، هیچ سوودێکی نیە بۆیان، بەهیچ شێوەیەك خوا لێیان رازی نابێت و ئەوانیش داوای لابردنی رق و قینی خوایان لێ ناکرێت، تا بەهۆی تۆبەوە خۆیان رزگار بکەن.

(٥٨) سوێند بەخوا ئێمە لەم قورئانەدا لە هەموو بابەتێك نموونەمان بۆ خەڵکی هێناوەتەوە، کەچی هەر ئایەتێکیشیان بۆ بهێنیت و بەسەریاندا بخوێنیتەوە، ئەوە بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕن دەڵێن: ئێوە تەنها پێشێلکەری حەقن و شوێنی بەتاڵ و خەیاڵ کەوتون!

(٥٩) ئا بەو شێوەیە خوا مۆر دەنێت بەسەر دڵی ئەوانەدا کە نازانن و بەشوێن حەق و راستیدا ناگەڕێن، (شوێن راستی و حەقیقەت ناکەونو نایانەوێت لەراستیەکان تێ‌بگەن).

(٦٠) جا (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) دان بەخۆدا بگرە و ئارام بگرە، چونکە بێگومان وەعدو بەڵێنی خوا حەق و راستە و هەر دێتەدی، ئەوانەش کە یەقینو باوەڕیان نیە بێ ئارامت نەکەن و ساردت نەکەنەوە لەم رێبازە.

سورەتی (لقمان)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.

(٢) ئەوە چەندەها ئایەت و فەرمانێکن لە قورئانی پڕ لە حیکمەت ودانایی.

(٣) ئەم قورئانە هیدایەت بەخش و ڕێنموویی بەخش و ڕەحمەت و میهرەبانیە بۆ چاکەکاران...

(٤) ئەوانەی کە نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن، زەکاتیش (لە ماڵ و سامانیان) دەردەکەن، دڵنیاشن لە هاتنی ڕۆژی قیامەت (خۆیانی بۆ ئامادە دەکەن).

(٥) ئا ئەوانە لەسەر ڕێنموویی و ڕێبازی پەروەردگاریانن، هەر ئەوانیشن ڕزگار و سەرفراز.

(٦) هەندێك لەخەڵکی هەن قسەی بێ خێر و بێ مانا دەکرن (وەك گۆرانیە ناپوختەکان، کتێب و شریتە بێ خێرەکان... هتد) تا خۆی و کەسانی تریش لە ڕێبازی خوا وێڵ بکات، بێ ئەوەی هەست بکات بەمەترسی کارەکەی و بزانێت چ کەتنێك دەکات بەخۆی و خەڵکی، (هەندێ جاریش) بۆیە ئەو شتە بێ نرخوخێرانە دەکرێت تا گاڵتە بەپەیام و ڕێبازی خوا بکات، ئا ئەوانە سزا و تۆڵەیەکی ریسواکەرو ئابڕووبەر چاوەڕێیانە.

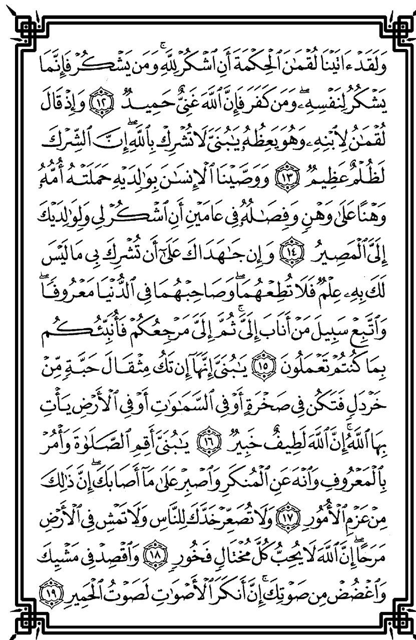
(٧) هەرکاتێکیش ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا دەخوێنرێتەوە، فیز دەکات و فوو دەکاتە خۆی و پشت هەڵدەکات، هەروەك نەیبیستبێت، هەروەك لە گوێیدا قورسی و گرانیی هەبێت، کەوابوو مژدە بدە بەو جۆرە کەسانە بەوەی سزای بەئێش چاوەڕێیانە!!

(٨) بەڕاستی ئەوانەی ئیمانیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، چەندەها باخچەی بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەت بۆیان ئامادەیە...

(٩) هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبڕاوە و نەمریی تیایدا، (بێگومان) ئەو بەڵێنەی خوا پێی داوون، وەعدە و بەڵێنێکی حەق و ڕاستە و هەر دێتە دی، بەڕاستی ئەو زاتە بە دەسەڵات و داناو کاربەجێیە.

(١٠) ئاسمانەکانی دروست کردووە بەبێ کۆڵەکە بەچاوی خۆتان دەیانبینن، لە زەویشدا کێوەکانی دامەزراندوە کە لەنگەری زەویان ڕاگرتووە و (چەندەها سوودی تریشیان هەیە) نەوەکو ژێرەو ژوورببن و لارببنەوە، جۆرەها زیندەوەر و گیانلەبەریشی تیادا بڵاوکردۆتەوە، (هەروەها دەفەرموێت): لە ئاسمانیشەوە ئاومان دابەزاند جۆرەها ڕوەك و گژوگیای هاو جووتی بەسوود و بەکەڵك و جوان و ڕازاوەمان لە زەویدا پێ ڕواند.

(١١) ئا ئەمەیە دروستکراوانی خوا، وەرن نیشانم بدەن بزانم ئەوانیتر جگە لەوزاتە، چیان دروست کردووە، نەخێر هیچیان دروست نەکردووە، بەڵکو ستەمکاران هەمیشە لە گومراییەکی ئاشکرادان.

(١٢) سوێند بە خوا ئێمە حیکمەت و دانایمان بە – لوقمان – بەخشی، فەرمانمان پێداو (پێمان وت) شوکرانە بژێرو سوپاسگوزاری خوا بکە، خۆ ئەوەی سوپاسگوزار بێت ئەوە قازانج و سوودی سوپاسگوزاریەکەی هەر بۆخۆی دەگەڕێتەوە، ئەوەش سوپاسی خوای نەکرد، ئەوە بێگومان خوا بێ نیازەو سوپاسکراوە (پێویستی بەسوپاسی کەس نیە).

(١٣) جا لوقمان بەکورەکەی خۆی وت لەکاتێکدا کە ئامۆژگاری دەکرد: کوڕە شیرینەکەم؛ نەکەیت شتێك یان کەسێك بە هاوتاو هاوبەشی خوا بڕیار بدەیت، چونکە بەڕاستی هاوتاو هاوبەش‌و شەریك بڕیاردان بۆ خوا ستەمێکی زۆر گەورە و ناڕەوایە.

(١٤) (لێرەدا خوا ئامۆژگاریەکان لە دەمی لوقمان وەردەگرێت و خۆی ئامۆژگاریمان دەکات و دەفەرموێت): ئێمە فەرمانمانداوە بە ئادەمیزاد بە چاك رەفتاری لەگەڵ دایك و باوکیدا، دایکی بە ئێش و ئازارو لاوازی و بێتاقەتیەکی زۆرەوە، (بە پێستی سکی نۆ مانگ) هەڵی گرتووە، برینەوەشی لەشیر لە دوای دوو ساڵە، هەروەها فەرمانمان پێدا کە ئەی ئینسان سوپاسگوزاری منیش و دایك و باوکیشت بە، دڵنیابن کە گەڕانەوەتان هەر بۆ لای منە.

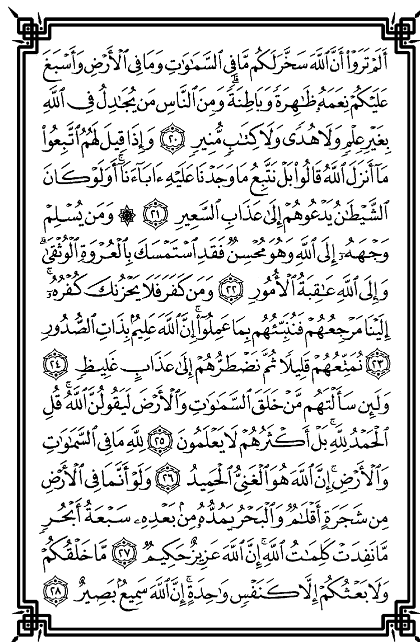
(١٥) خۆ ئەگەر دایك و باوکت کۆششیان لەگەڵتا کرد، تا بەبێ هیچ بەڵگە و زانیاریەك هاوەڵ بۆ من بڕیار بدەیت، ئەوە فەرمانبەرداریان مەبە و بە قسەیان مەکە، لە دنیاشدا هاوڕێ و هاوەڵ و خزمەتگوزارێکی چاك بە بۆیان لە هەموو بارو دۆخێکدا، شوێنی ڕێبازی ئەوانە بکەوە کە بۆلای من گەڕاونەتەوە، لەوەودوا گەڕانەوەتان هەر بۆ لای منە، جا هەواڵتان دەدەمێ بەو کارو کردەوانەی کە کاتی خۆی دەتانکرد.

(١٦) پاشان لەسەر زاری لوقمان دەفەرموێت: ئەی کوڕی ئازیزم؛ بەراستی ئەگەر گوناهێك بە قەدەر تۆوی خەرتەلەیەك (کە زۆر وردە) هەبێت و لەناو بەردێکدا لە ئاسمانەکان یان لە زەویدا حەشاردرا بێت، (لای خوا شاراوە نیە) و دەیهێنێتە مەیدان، چونکە بەڕاستی خوا هیچ شتێکی لێ شاراوە نیە و زۆریش ئاگایە.

(١٧) کوڕی شیرینم نوێژەکانت بەچاکی ئەنجام بدە، فەرمان بەچاکە بدە، قەدەغە لەگوناهو خراپە بکە، بە ئارامیش بە بە لە بەرامبەر ئەو ناخۆشیانەی کە تووشت دەبێت، بەڕاستی ئەوانەی کە باسکران هەندێکن لەو کاروکردەوە گرنگانەی هەر دەبێت بکرێن.

(١٨) هەروەها رووت وەرمەگێڕە لە خەڵکی و (لووت بەرز مەبە و بەچاوی سووك سەیریان مەکە)، بەسەر زەویدا بەناز و فیزەوە مەڕۆ، بەڕاستی خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێت کە خۆهەڵکێش و فەخر فرۆش و فیزاوین.

(١٩) هەوڵ بدە لە ڕۆیشتنتدا مام ناوەندیانە برۆ، بەرەو ئامانجێکی چاك هەنگاو بنێ، بەدەنگی هێواش و لەبار گفتوگۆ بکە و بدوێ، چونکە بەڕاستی بێزارترین و ناخۆشترینی دەنگەکان دەنگی گوێ درێژەکانە.

(٢٠) ئایا سەرنجتان نەداوە کـە هـەرچـی لە ئـاسمانەکـان و زەویدا هەیە هەر هەمووی خوا بۆ خـزمەتی ئـێوەی دروست کردووە و ملکەچی کردووە، هەروەها بەفراوانی نازو نیعمەتی ئـــاشکراو پـەنهانی بـەسەردا رژانـدون، (لەگـەڵ ئـەوەشدا) هەندێك لە خەڵکی موجادەلە و گفتوگۆی نـابەجێ دەربـارەی خوا و بەرنامەکەی دەکەن، بێ هیچ بـەڵگەیەکـی زانسـتی و ڕێنموویەکی پێغەمبەران و کتێبێکی روونکەرەوەی خوایی.

(٢١) کاتێکیش پێیان بوترێت شوێنی ئەو بەرنامەیە بکەون کە خوا ناردویەتی، ئەوە دەڵێن: نەخێر شوێنی ئـەوە نـاکـەوین، بەڵکو هەر شوێنی ئەو شتانە دەکەوین کـە بـاو و بـاپیران و مامۆستایانمان پەیرەوییان لی کردووە، ئایا ئەگەر شـەیتانیش بانگی کردبن بۆ سزای داگـیرساوی دۆزەخ، هـەر پـەیرەوی دەکەن؟!.

(٢٢) ئەو کـەسەی روو بکـاتە پـەروەردگاری و کـارەکـانی هەمووی بگێڕێتەوە بۆ لای ئەو، لە کاتێکدا ئادەمیزادێکی چاکەخوازە، ئەوە بەڕاستی مانای وایە کە دەستی بـە بەهێزترین هۆکارەوە گرتووە، سەرئەنجامی هەموو کارێکیش هەر بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە.

(٢٣) ئەوەش کافر بووە، ئەوە کافر بوونەکەی، خەفەتبارت نەکات، گـەڕانـەوەیان هـەر بـۆ لای ئـێمەیە، جـا ئاگاداریان دەکەینەوە بەوەی کە کردوویانە، بێگومان خوا ئاگادارە بە هەموو ئەو شتانەی کـە لە سـینەو دڵ و دەروونەکاندا حەشاردراون. (هیچ شتێك لەو زاتە پەنهان نیە).

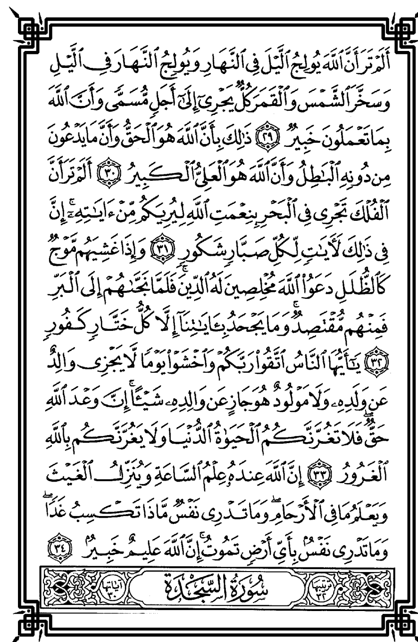
(٢٤) کەمێك ماوەیان دەدەین، تا تاوێك رابوێرن، پاشان ناچاریان دەکەین کە بچنە ناو سزای توندو سەختەوە.

(٢٥) سوێند بە خوا ئەگەر پرسیار لە خوانەناسان بکەیت: کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە، ئەوە بـە دڵنیاییەوە دەڵێن: الله، دروستی کردوون، تۆش ئەی محمد ﷺ بڵێ: سوپاس و ستایش بـۆ خـوا (لەسـەر وتـنی راستی)، نەخێر وانی‌یە، ئەو وەڵامە لە قەناعەتەوە هەڵنەقوڵاوە، بەڵکو زۆربەیان نـازانـن (لە خـۆیانەوە قسـە دەکەن).

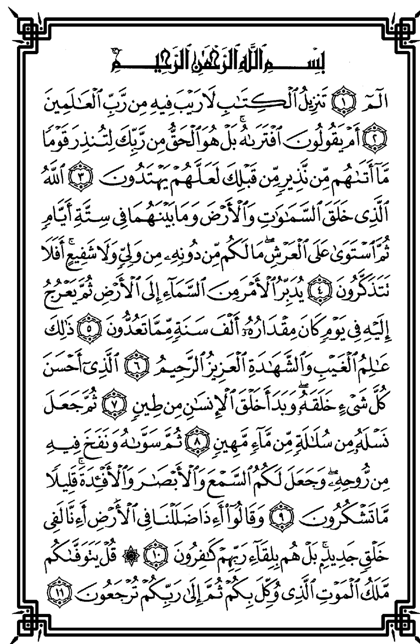
(٢٦) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە، هەر خوا خاوەنیانە، بەڕاستی هەر ئەو خـوایـە خـۆی بـێ‌نیازە و سوپاسگوزاریی هەر شایستەی ئەوە (ئەگەر خەڵکی بەوەفا و بە ئەمەك بن).

(٢٧) خۆ ئەگەر بەراستی هەرچی درەخت هەیە لە زەویدا بینە پێنووس، دەریاش چەندەیە بیێتە حەوت ئەوەندە و (بیێتە مرەکەب و زانستی و نـهێنی دروسـتکراوەکـانی خـوا بـنووسنەوە)، ئـەوە هـێشتا زانست و زانـیاری و فەرمانەکانی خوا هەر تەواو نابێت، بەڕاستی خوای گەورە بەدەسەڵاتە و دانایە.

(٢٨) دروستکردن و بەدیهێنانی هەمووتان و زیندوکردنەوەتان، تەنها وەك دروسـتکردن و زیـندووکردنەوەی تاکەکەسێك وایە، بەڕاستی خوا بیسەرە و بینایە.

(٢٩) ئایا سەرنجت نەداوە کە هەر خوا شەو تێهەڵکێشی ڕۆژ دەکات و ڕۆژیش تێهەڵکێشی شەو دەکات، خۆر و مانگی بۆ تەرخان و ملکەچ کردوون، هەریەکەیان تا کاتێکی دیاریکراو لە سوڕانەوەیاندا بەردەوام دەبن، بەڕاستی خوا بەکارو کردەوەتان زۆر ئاگادارە.
(٣٠) ئەو شتانە دەریدەخەن کە: بێگومان هەر خوا خۆی حەق و ڕاستەقینەیە، بەڕاستی هەرچی خەڵکی لەباتی ئەو دەیپەرستن و هاواری لێدەکەن، بەتاڵ و ناحەقیە، دڵنیابن خوا هەر خۆی هەمیشە بەرزو پایە بڵندو گەورەیە.
(٣١) ئایا سەرنجت نەداوە کاتێك کەشتیەکان بە دەریادا هاتوچۆ دەکەن، نازو نیعمەتی خوا دەهێنن و دەبەن، دەسەڵاتی خوا دەخەنە ڕوو، بەڕاستی ئا لەو شتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ ئەو کەسانەی زۆر دان بەخۆدا دەگرن و زۆر سوپاسگوزارن.
(٣٢) کاتێکیش لە دەریادا شەپۆلێك ئابڵوقەی هاوەڵگەروکافرەکان بدات، وەك کێوەکان گەورە بێت، ئەوە هاناو هاوار هەر بۆ خوا دەبەن زۆر بە دڵسۆزانە ملکەچن بۆ خوا، جا کاتێك فریایان دەکەوێت و ڕزگاریان دەکات و دەیانگەیەنێتە وشکانی، جا هەیانە بەردەوام دەبێت لە سەر ڕێبازی ئیمان و دەمێنێتەوە لەسەر یەکتاناسینی خوای میهرەبان، (هەشیانە ڕێگەی نادروستی خۆی دەگرێتەوە)، جا کەس لە ئایات و بەڵگەکانی ئێمە نکول و پەیمان شکێنی ناکات جگە لە زۆردار و ناپاك و سپڵە.
(٣٣) ئەی خەڵکینە لە پەروەردگارتان بترسن (خۆتان لە خەشم و قینی بپارێزن) و لە ڕۆژێك بترسن کە باوك فریای ڕۆڵەی خۆی ناکەوێت، ڕۆڵەیش هیچ کارێکی لە دەست نایەت کە بۆ باوکی ئەنجامی بدات، بەڕاستی بەڵێنی خوا بە بەرپابوونی قیامەت، حەقیقەت و ڕاستەقینەیە، کەوابوو وریا بن ژیانی دنیا لە خشتەتان نەبات، (نەفسی بەدکارو شەیتانی بەدرەفتار) سەرگەردانتان نەکات و غەڕاتان نەکات لە ڕێبازی خوا.
(٣٤) بەڕاستی هەر خوا خۆی زانیاری کاتو چۆنیەتی بەرپابوونی ڕۆژی قیامەت دەزانێت، بارانیش هەر ئەو دەیبارێنێت، دەزانێت چی لە سکی دایکاندا هەیە، هیچ کەس نازانێت سبەی چی بەسەردێت و چی دەست دەکەوێت (لەبەرهەمی مادی دنیایی یان لە زەخیرە و توێشووی قیامەت)، هیچ کەسیش نازانێت لەسەر چ زەویەك دەمرێت و کۆتایی بەژیانی دێت (هەروەها کاتی مردن و چۆنیەتیەکەیشی شاراوەیە) بەڕاستی خوا بە هەموو شتێك زانایە و ئاگادارە.

سورەتی (السجدة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.

(٢) دابەزاندنی ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگاری جیهانەکانەوەیە کە هیچ گومانی تێدانیە.

(٣) کەچی خوانەناسان دەڵێن: محمد ﷺ ئەم قورئانەی هەڵبەستووە؟ نەخێر وانییە، بەڵکو قورئان حەق و راستە و لەلایەن پەروەردگارتەوە نێردراوە، بۆ ئەوەی قەوم و هۆزێك بێدار بکەیتەوە کە پێش تۆ بێدار خەرەوەیەکیان بۆ نەهاتووە، تارێگەی هیدایەت وئیمان بگرنەبەر.

(٤) خوا ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندا هەیە لە شەش رۆژدا دروستی کردووە (مەرج نیە درێژی ئەو رۆژانە بەقەدەر درێژی شەو و رۆژی زەوی بێت کە بە بیست و چوار سەعات جارێك بەدەوری خۆیدا دەسورێتەوە، چونکە هەندێك رۆژ هەروەك قورئان خۆی ئاماژەی بۆ دەکات هەزار ساڵە، هەندێکیتری پەنجا هەزار ساڵە)، پاشان خوا لەسەر تەختی فەرمانرەوایەوە سەرپەرشتی کارو فرمانی دروستکراوانی دەکات و ئەوەی ئەو عیلمی پێی هەیە و دەیزانێت و دەیەوێت، هەر ئەوە پێش دێت، (سەرنجی ئایەتی ـ ٢ ـ الرعد بدە)، خەڵکینە جگە لەو خوایەکەس نیە پشتیوانیتان لێ بکات یان تکا کارتان بێت، ئایا یاداوەری وەردەگرن و تێدەگەن؟! (لە مەبەستە گرنگو گەورەکانی ئەو زاتە؟!).

(٥) ئەو خوایە لە ژوور ئاسمانەوە کاروباری زەوی رێك دەخات وسەرپەرشتی دەکات، لەوەودوا رووداوەکان و بەسەرهاتەکان و کاروکردەوەی بەندەکان دەگەرێتەوە بۆ لای، لە رۆژێکداکە بەرامبەر هەزار ساڵە بەو حسابەی ئێوە کە دەیکەن. (ئەستێرەی وا هەیە هەزار ساڵ بەڵکو ملیونو زیاتریش بەخێرایی تیشك دوورە).

(٦) ئا ئەو خوایە زانایە بە نهێنی و ئاشکراکان، لە هەمان کاتدا خاوەن دەسەڵات و میهرەبانیشە.

(٧) ئەوخوایە زاتێکە هەموو شتێکی بەچاکی و رێکوپێکی بەدیهێناوە، لەسەرەتاوە ئادەمیزادی لە قوڕ دروست کردووە. (قۆناغێك بووە لە قۆناغەکانی دروستکردنی باوکە گەورەمان).

(٨) پاشان زنجیرەی نەوەکانی لە ئاوێکی سادە و بێ نرخ بەدیهێناوە.

(٩) پاشان ئادەمیزادی بەرێك و پێکی رێکخست، لە رۆح و گیانێك کە خۆی خاوەنیەتی فووی پێداکرد، ئینجا دەزگای بیستن و بینین و لێکدانەوەی پێبەخشیون، کەچی کەمتان سوپاسگوزارن.

(١٠) (لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگە بەهێزانەدا) خوانەناسان دەڵێن: ئایا ئەگەر مردین و بزر بووین لە توێی خاکی زەویدا، ئایا جارێکیتر سەرلەنوێ دروست دەکرێینەوە؟! نەخێر وون نابن! بەڵکو ئەوانە (هەر قسەی بەتاڵ و پروپوچ دەکەن ئەگینا ئەوان لە بنەڕەتدا بە ئامادە بوونی بەردەم بارەگای پەروەردگاریان) بێ باوەڕن...

(١١) جا پێیان بڵێ: فریشتەی گیان کێشان کە کاری گیان کێشانتانی پێ سپێردراوە دەتانمرێنێت، لەوەودوا بۆلای پەروەردگارتان دەبرێنەوە. (بە خەجالەتیو ریسواییو شەرمەزارییەوە).

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾ فَذُوقُوا۟ بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ إِنَّا نَسِينَٰكُمْ ۖ وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِهَا خَرُّوا۟ سُجَّدًا وَسَبَّحُوا۟ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۩ ﴿١٥﴾ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٦﴾ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا ۚ لَّا يَسْتَوُۥنَ ﴿١٨﴾ أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُوا۟ فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ ۖ كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَآ أُعِيدُوا۟ فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾

(١٢) ئەگەر دەتبینی کاتێك ئەو تاوانبارانە (کە باوەڕیان بەزیندوو بوونەوە نەبوو) خەجاڵەت و سەرشۆڕن لەبەردەم دادگای خواییدا، دەڵێن: پەروەردگارا ئەوە ئیتر بەچاوی خۆمان بینیمان، بە گوێی خۆمان بیستمان ئەوەی کە جاران بڕوامان پێی نەبوو، ئێستەش ئێمە بگێڕەوە بۆ دنیا مەرج بێت هەر کارو کردەوەی چاکە ئەنجام بدەین، ئێمە ئێستە تەواو دڵنیاین..!!

(١٣) بێگومان ئەگەر بمانوویستایە هەموو کەسێکمان هیدایەت و ڕێنموویی دەکرد (بەناچاری و بەبێ ویستی خۆیان)، بەڵام بڕیاری من ئەوەیە (کە ئادەمیزاد و جنۆکە سەربەست و سەرپشك وئازاد بکەم، سەرئەنجامیش) هەر دۆزەخ پڕ دەکەم لە جنۆکە و لە خەڵکی تێکڕا، (لەوانەی بڕوایان بە خواو پێغەمبەرەکانی نەبوو).

(١٤) دەی گەواتە بچێژن مادەم ئێوە ئەم ڕۆژەتان فەرامۆش کرد، ئێمەش بەراستی ئێوە پشتگوێ دەخەین، بچێژن ئێش و سزای نەبڕاوە، لەسەرئەنجامی کارو کردەوەیەك کە جاران ئەنجامتان دەدا.

(١٥) بەراستی تەنها ئەوانە بروا بە ئایەتەکانی ئێمە دەهێنن، کاتێك یاداوەری دەکرێن پێی، خێرا سوژدە دەبەن و تەسبیحات و سوپاسگوزاری پەروەردگاریان دەکەن، لە کاتێکدا ئەوانە بە هیچ شێوەیەك فیزیان نیە و خۆیان بەگەورە نازانن. (لە ئاستی فەرمانەکانی ئێمەدا).

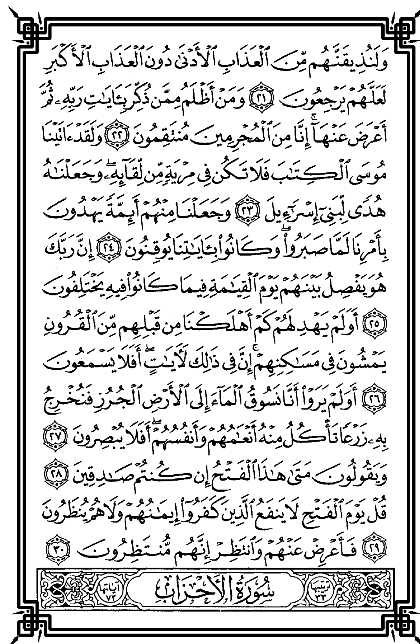
(١٦) (ئەو ئیمانداراە بەختەوەرانە) نێوانیان خۆش نیە لەگەڵ ڕاکشان لە جێگەو ڕێگەی گەرم ونەرما (واتە بەنوێژو خواپەرستی بەشێکی شەو دەبەنە سەر)، هەمیشە نزاو پاڕانەوەیان ڕوو بە پەروەردگاریانە لە خەشم و قین و دۆزەخی دەترسن، ئاواتی ڕەزامەندی و بەهەشتیان هەیە و لەو ڕزق و ڕۆزی و توانایی و زانیاریەی پێمان بەخشیوون دەبەخشن.

(١٧) جا هیچ کەس لەو بەختەوەرانە نازانێت چی بۆهەڵگیراوە و شاراوەتەوە لە ناز و نیعمەتی جۆراوجۆر لای پەروەردگاری، کە چاوان پێی گەش دەبنەوە و بەدیتنی شاد دەبن، لە پاداشتی کارو کردەوەی چاك و پاکیاندا کە جاران ئەنجامیان دەدا.

(١٨) ئایا ئەو کەسەی ئیماندار بوو بێت وەك ئەو کەسەیە کە تاوانبار بوو بێت؟ بێگومان وەك یەك نین...

(١٩) بەڵکو ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، شوێنیان باخچەکانی بەهەشتە (کە بۆ هەمیشە جێگەی حەوانەوە و حەسانەوەیانە)، هەر لەوێ دادەبەزن، لە پاداشتی کارو کردەوەیەك کە کاتی خۆی دەیانکرد.

(٢٠) ئەوانەش تاوانبارو یاخی بوون، شوێنیان ناو ئاگری دۆزەخە، هەر کاتێك ویستیان لێی دەرچن، دەگێردرێنەوە بۆ ناوی، پێیان دەوترێت: بچێژن سزای ئەو ئاگرەی کە ئەوسا بڕواتان پێی نەبوو.

(٢١) سوێند بە خوا ئێمە تاڵاو لە دنیادا دەکەین بەگەرویاندا، بێجگە لە سزای ریشەکەنکردنیان، بۆئەوەی هۆش و بیربکەنەوەو بیرێك بکەنەوە و بگەڕێنەوە بۆ لای ئیمان.

(٢٢) جاکێ لەو کەسە ستەمکارترە کە بە فەرموودەکانی خوا یاداوەری و ئامۆژگاری کرابێت، پاشان پشتی تێ کردبێت و گوێی پێنەدات، بەڕاستی ئێمە تۆڵە لە تاوانبارو تاوانکاران دەستێنین.

(٢٣) سوێند بە خوا ئێمە تەوراتمان بەخشی بە موسا، تۆ (ئەی محمد ﷺ) هیچ گومانت نەبێت لە دیداری موساو لەوەش کە تەورات لەلایەن ئێمەوە بەخشراوە بەو، ئەو کاتە ئێمە تەوراتمان کرد بە رێنموویی بۆ نەوەی ئیسرائیل.

(٢٤) دوای ساڵەها (رەنج و زەحمەت) نەوەی ئیسرائیل خۆگری و ئارامیان کردە پیشەیان ئێمەش کردمانن بە پێشەواو دەسەڵاتمان پێبەخشین، ئەو کاتە دڵنیایی و بڕوایەکی تەواویان هەبوو بە ئایەتەکانی ئێمە (شایستەی ئەو رێزە بوون).

(٢٥) بەڕاستی پەروەردگارت خۆی (دوای ئەوەی کە بوونە چەندەها دەستە و گرۆ) لە رۆژی قیامەتدا لەیەك جیایان دەکاتەوە، چاك و خراپیان دیاری دەکات لەو شتانەدا کەوا ئەوان کێشەیان تێدا دەکرد و رووبەڕوی یەك دەبوونەوە و بەرامبەر یەك دەوەستانەوە.

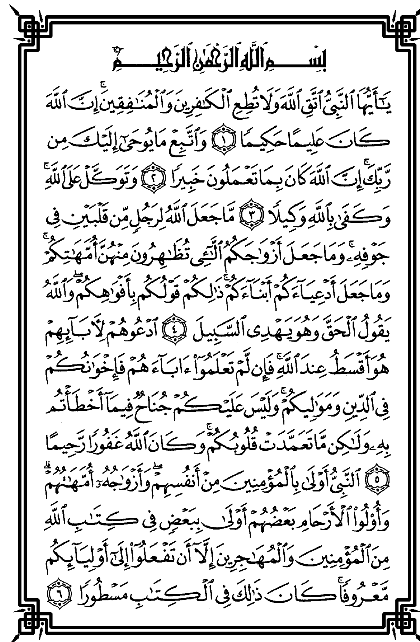
(٢٦) ئایا ئەوە پەندو ئامۆژگاری وەرناگرن لەوەی: ئێمە پێش ئەمان چەندەها جیل و نەوەمان لەناوبردوە، بەناو ماڵەکانیاندا دێن و دەچن، بەڕاستی ئا لەو دیمەنانەدا بەڵگەی زۆر بەهێز هەیە لەسەر دەسەڵاتی ئێمە، ئایا ئەوە نابیسن؟! (تێنا فکرن، بیرناکەنەوە).

(٢٧) ئایا سەرنجیان نەداوە چۆن ئێمە ئاوکێش دەکەین و دەیبەین بۆ زەوی وزاری وشك و بێ رووەك جا بەو ئاوە رووەك و گژوگیا دەردەهێنین کە ماڵاتیان و خۆیشیان لێی دەخۆن، ئایا ئەوە نابینن و سەرنج نادەن؟! (لە یاساکانی ئێمە).

(٢٨) بێ باوەڕان دەڵێن: باشە؛ ئەوە کەی ئەم جیاکردنەوە و سەرکەوتنی ئیماندارانە پێش دێت، ئەگەر راست دەکەن؟!

(٢٩) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: رۆژی جیاکردنەوە و سەرکەوتنی یەکجاری ئیمان، باوەڕهێنانی کافران هیچ سوودی نابێت بۆیان، هیچ مۆڵەتیشیان نادرێت (پەشیمانییش هیچ سوودی نابێت).

(٣٠) جا تۆ روویان لێ وەرگێڕە و گوێیان مەدەرێ، بەڵکو چاوەڕوان بە، بەراستی ئەوانە چاوەڕوان کراون تا کاتی خۆی.

سورەتی (الأحزاب)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی پـێغەمبەر ﷺ لە خـوا بـترسە و بـەردەوام بـە لەسەر تەقواو پارێزکاری، هەرگیز ملکەچی بێباوەڕان و دووڕووەکان مەبە (کـە دەیـانەوێت لە ڕێگـەی ڕاست وێڵت بکەن، چونکە) بەڕاستی خوا هەمیشە و بەردەوام زانا و دانایە.

(٢) بەڵکو تەنها شـوێنی ئـەو ڕێـنموویانە بکـەوە کـە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەنیگا بۆت ڕەوانە دەکـرێت، بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگـادارە بـەو کـردەوانـەی کـە ئەنجامی دەدەن.

(٣) هەمیشە و بەردەوام پشت بەخوا ببەستە، تەنها خوا بەسە کە پشتیوان و یاریدەدەر بێت.

(٤) خوا دوو دانە دڵی دروست نەکردووە لە دەروونی هیچ کەسێکدا (دوو بیروباوەڕ چێی نابێتەوە)، جا ئەو هاوسەرانەتان کە پێیان دەڵێن: ئێوە لەجێی دایکمانن، خـوا نـەیکردوون بـەدایکـتان، ئـەوانـەش بەقسەی خۆتان دەیکەن بەکوڕی خۆتان، خوا نەیکردوون بەکوڕتان، ئەوانە قسەیەکن کە بەزارتـان دەیلێن، خوایش حەق وێژە و هەر ئەو ڕێبازی ڕاست و دروست، نیشانی بەندەکانی دەدات.

(٥) ئەو کوڕانە بەناوی خۆیانەوە ناویان بەرن و بانگیان بکەن، ئـەوە پـەسەندە لای خـوا، ئـەگـەر باوکیانتان نەدەناسی، خۆ باری دینیتانن، سەر بەئێوەن و لە ئـێوەن، (ئـەگـەر دوور لە سـووکایەتی) هەڵەیەکتان کرد ئەوە قەیناکات، بەڵام ئەگەر لە دڵتاندا، نیەتێکی ناپاك هەبێت بۆ سووکایەتی پێکردنیان ئەوە لێپرسینەوەی دەبێت، هەمیشەو بەردەوامیش خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە (لە هەڵەکانتان دەبورێت، ئەگەر لێی پەشیمان بنەوە).

(٦) پێغەمبەر ﷺ نزیکترە بە ئیمانداران لە خودی خۆیان (واتە دەبێت لە خۆیان زیاتر خۆشیان بوێت و فەرمانەکانی لە سەرو فەرمان و داخوازی خۆیانەوە بێت) خێزانەکانیشی دایکیانن (دایکی ئیماندارانن، دایکی مەعنەویانن) خزمانیش هـەندێکیان لە هـەندێکی تـریان لە پـێشترن، لە قـورئانی خـوادا، لە ئیمانداران و کۆچبەران، خۆ ئەگەر لەگەڵ دۆستان و خزمان و ئاشنایانی خۆتان کارێکی چاك ئەنجام بدەن، ئەو چاکەیەتان لە نامەی کردەوە کانتاندا بۆتان تۆمارکراوە. (بێ پاداشت نیە).

وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِيثَٰقَهُمۡ وَمِنكَ وَمِن نُّوحٖ وَإِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۖ وَأَخَذۡنَا مِنۡهُم مِّيثَٰقًا غَلِيظٗا ﴿٧﴾ لِّيَسۡـَٔلَ ٱلصَّٰدِقِينَ عَن صِدۡقِهِمۡۚ وَأَعَدَّ لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابًا أَلِيمٗا ﴿٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ جَآءَتۡكُمۡ جُنُودٞ فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِيحٗا وَجُنُودٗا لَّمۡ تَرَوۡهَاۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾ إِذۡ جَآءُوكُم مِّن فَوۡقِكُمۡ وَمِنۡ أَسۡفَلَ مِنكُمۡ وَإِذۡ زَاغَتِ ٱلۡأَبۡصَٰرُ وَبَلَغَتِ ٱلۡقُلُوبُ ٱلۡحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِٱللَّهِ ٱلظُّنُونَا۠ ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ٱبۡتُلِيَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَزُلۡزِلُواْ زِلۡزَالٗا شَدِيدٗا ﴿١١﴾ وَإِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ مَّا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ إِلَّا غُرُورٗا ﴿١٢﴾ وَإِذۡ قَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ يَٰٓأَهۡلَ يَثۡرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمۡ فَٱرۡجِعُواْۚ وَيَسۡتَـٔۡذِنُ فَرِيقٞ مِّنۡهُمُ ٱلنَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوۡرَةٞ وَمَا هِيَ بِعَوۡرَةٍۖ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارٗا ﴿١٣﴾ وَلَوۡ دُخِلَتۡ عَلَيۡهِم مِّنۡ أَقۡطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُواْ ٱلۡفِتۡنَةَ لَأٓتَوۡهَا وَمَا تَلَبَّثُواْ بِهَآ إِلَّا يَسِيرٗا ﴿١٤﴾ وَلَقَدۡ كَانُواْ عَٰهَدُواْ ٱللَّهَ مِن قَبۡلُ لَا يُوَلُّونَ ٱلۡأَدۡبَٰرَۚ وَكَانَ عَهۡدُ ٱللَّهِ مَسۡـُٔولٗا ﴿١٥﴾

(٧) بیریان بخەرەوە کە ئێمە، پەیمانمان لە پێغەمبەران وەرگرتووە (پەیمانی یەکتاپەرستی، پەیمانی گەیاندنی بانگەوازی خوا) بە تایبەت لە تۆ ئەی محمد ﷺ، لە نوح و ئیبراهیم و موسا و عیسای کوڕی مەریەم، بێگومان پەیمانێکی بە هێزو پتەومان لێ وەرگرتن...

(٨) تا لە ڕۆژی قیامەتدا، خوا پرسیار بکات لە ڕاستگۆیان دەربارەی ڕاستیەکەیان (واتە لە پێغەمبەران دەربارەی گەیاندنی پەیامەکەیان)، بۆ کافرانیش سزاو تۆڵەیەکی بە ئێشی ئامادە کردووە.

(٩) ئەی ئەوانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە یادی نیعمەتی خوا بکەنەوە لەسەرتان (مەبەست جەنگی خەندەقە کە خوای گەورە فریای ئیمانداران کەوت)، کاتێك سەربازانی کوفر هاتنە سەرتان ئێمەش ڕەشەبایەکی بەهێزو سەربازانێکمان ناردە سەریان کە نەتاندەبینین، خوای گەورە بینابوو بەهەموو کۆششتان (چۆن پاسەوانیتان دەکرد، چۆن ئەو چاڵە قووڵ و درێژەتان هەڵکەند... هتد).

(١٠) ئەوسا ئەوە بوو دوژمنان لە سەرو خوارتانەوە هاتنە سەرتان، چاوەکان ئەبڵەق بوون، دڵەکان گەشتبوونە گەروو، گومانی جۆراو جۆرتان دەبرد بە بەڵێنەکانی خوای گەورە (بە سەرکەوتنی ئیمانداران).

(١١) لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە و تووشی تەنگانە و سەختیەکی زۆر توندو بەهێز بوون، تووشی دڵە لەرزەیەکی زۆر سەخت هاتن.

(١٢) لەولاشەوە دووڕووەکان و ئەوانەی دڵیان نەخۆشی گومانی خراپی تێدابوو دەیانوت: بەڵێنی خواو پێغەمبەرەکەی تەنها بۆ خەڵە تاندن بوو!!

(١٣) هەندێکی تر لە دووڕووەکان دەیانوت: ئەی خەڵکی (یثرب)، ئەمە هیچ شوێنی ئێوە نیە، بگەڕێنەوە ناو شار، دەستەیەکی تریشیان لەوان مۆڵەتیان لە پێغەمبەر دەخواست و دەیانوت: ماڵەکانمان بەدەرەوەیە (گوایە دوژمن بە ئاسانی دەتوانێت هەڵکوتێتە سەری)، لە ڕاستیدا وانیە، ماڵەکانیان بەدەرەوە نیە (دوژمن ناتوانێت زەفەریان پێ بەرێت)، ئەوانە تەنها ڕاکردنیان مەبەستەو.

(١٤) خۆ ئەگەر لەشکری دوژمنان لە چوارلای شارەوە هێرشی بکردایەتە سەریان، لەوەودوا داوای جەنگیان لێبکرایە دژی موسوڵمانان، ئەوە دەچوون بەدەمیەوە، تەنها کەمێك نەبێت دوانە دەکەوتن (لە جەنگ دژی ئیمانداران).

(١٥) سوێند بە خوا زووتر ئەوانە پەیمانیان بەخوای گەورە دابوو پشت هەڵنەکەن لەکاتی بەرەنگاری دوژمندا، بێگومان بەڵێنێك بەخوا درابێت لێی دەپرسرێتەوە.

قُل لَّن يَنفَعَكُمُ ٱلْفِرَارُ إِن فَرَرْتُم مِّنَ ٱلْمَوْتِ أَوِ ٱلْقَتْلِ وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾ قُلْ مَن ذَا ٱلَّذِى يَعْصِمُكُم مِّنَ ٱللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾ ۞ قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ وَٱلْقَآئِلِينَ لِإِخْوَٰنِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ ٱلْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾ أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَآءَ ٱلْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَٱلَّذِى يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ ٱلْخَوْفُ سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى ٱلْخَيْرِ أُو۟لَٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا۟ فَأَحْبَطَ ٱللَّهُ أَعْمَٰلَهُمْ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾ يَحْسَبُونَ ٱلْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا۟ وَإِن يَأْتِ ٱلْأَحْزَابُ يَوَدُّوا۟ لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِى ٱلْأَعْرَابِ يَسْـَٔلُونَ عَنْ أَنۢبَآئِكُمْ وَلَوْ كَانُوا۟ فِيكُم مَّا قَٰتَلُوٓا۟ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾ لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْءَاخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

(١٦) پێیان بڵێ: (ئەی پێغەمبەر ﷺ) هەرگیز راکردن، سوود بەخش نابێت بۆتان ئەگەر هەڵبێن لە مردن، یان لە کوشتن، ئەوسا تەنها کەمێك نەبێت دوانەخرێن و رابواردن و ژیانتان زۆر کەم و کۆتایە.

(١٧) پێیان بڵێ: کێ هەیە پەناتان بدات لە خواو بتانپارێزێت لە تۆڵەسەندنەوەی، ئەگەر بیەوێت ناخۆشیەکتان بۆ پێش بهێنێت، یاخود کێ هەیە دەتوانێت بەری میهرەبانی و سۆزی بگرێت، ئەگەر بیەوێت بەزەیی و رەحمەتی خۆیتان پێ ببەخشێت، ئەو کاتە ئیتر ئەوانە جگە لە خوا کەسیان دەست ناکەوێت پشتیوانییان لێ بکات و سەریان بخات.

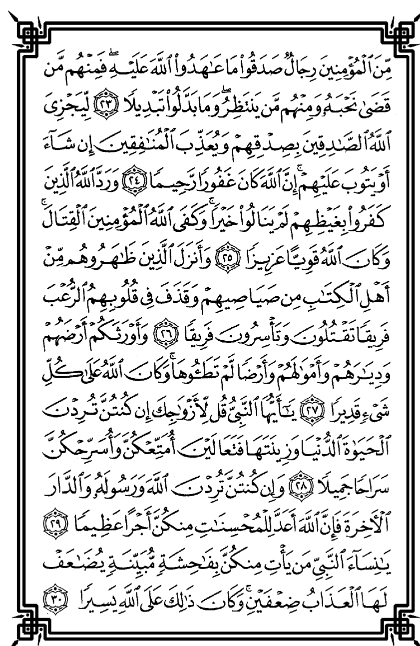
(١٨) (ئەی دووڕووەکان) بەڕاستی خوا ئەو کەسانەتان دەناسێت کە کۆسپ و تەگەرە دروست دەکەن، ئەوانەی بە براکانیان دەڵێن وەرن بۆ لای ئێمە، (خۆتان بدزنەوە لە سوپای ئیمانداران)، ئەوانە تەنها کەم نەبێت خۆیان ناخەنە ناو تاڵوکەی جەنگەوە.

(١٩) (ئەوانە) بەرامبەر ئێوە دەست نوقاوو بێ هیممەتن، کاتێکیش ترس و بیمی جەنگیان بۆ دێت ئەوە دەیانبینیت، تەماشات دەکەن، چاوەکانیان دەسوڕێتەوە و ئەبڵەق دەبێت وەك کەسێك لە ترسی مەرگ بێ هۆشی بەسەردا هاتبێت، کە ئەو ترس و بیمەش نەما، بە زمان درێژی ئازارتان دەدەن بە قسەی رەق و ناخۆش، لە کاتێکدا ئەوان چاو برسیی و بە هەڵپەن بۆ پارە، ئا ئەوانە باوەڕیان نەهێناوە، بەو هۆیەوە خوا کردەوەکانیان پووچ دەکاتەوە ئەو کارەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە.

(٢٠) ئەوانە هێشتا وادەزانن کە لەشکر و گرۆ و دەستەکان نەڕۆیشتوون، ئەگەر لەشکری گرۆکان هات، ئاوات دەخوازن بریا لەناو عەرەبە بیابان نشینەکاندا بوونایە و لەوێوە هەواڵی ئێوەیان بپرسیایە!! خۆ ئەگەر لەناو ئێوەدا بونایە تەنها کەم نەبێت جەنگیان نەدەکرد.

(٢١) سوێند بەخوا لە پێغەمبەری خوادا چاکترین نموونەی تەواو و رێکوپێك هەیە تاچاوی لێ بکەن و شوێنی بکەون، بەتایبەت بۆ ئەو کەسانەی رەزامەندی خوایان مەبەستە، سەرفەرازی قیامەت ئاواتیانە، هەمیشە و بەردەوام یادی خوا بەزۆری ئەنجام دەدەن و زمانیان پاراوە بە یادی ئەو خوا گەورەو مەزنە.

(٢٢) کاتێك ئیمانداران ئەو هەموو دەستە و گرۆهانەیان بینی وتیان: ئەمە ئەوەیە کە خواو پێغەمبەرەکەی بەڵێنی پێداوین (کە ئاوا دژایەتی ئاینەکەی دەکرێت و کافران و دووڕووەکان نەخشەو پیلان دەکێشن بۆ ریشەکەن کردنی)، دیارەکە خوا و پێغەمبەرەکەی راستیان فەرمووە پێشهاتنیدا، بێگومان ئەو دژایەتیە باوەڕی ئیماندارانی ئەوەندەی‌تر زیاترو پتەوتر کرد. (واتە سوورتر بوون لەسەر ئیمانو دڵنیابوون لەسەرکەوتنی خوایی).

(٢٣) مەردانێکی زۆر هەن لە ئیمانداران ئەو پەیمانەی داویانە بە خوا، راستیان کرد و لەسەری ژیان و پـابەند بوون پێوەی و لایان نەدا لێی، جا هەیانە پـەیمانەکـەی جێبەجێ کردو مرد لەسەری، هەشیانە چاوەڕوانە، بەهیچ شێوەیەك گۆڕان و لاری رووی تێ نەکردن.

(٢٤) تا خوای گەورە پـاداشـتی راسـتگۆیان بـە هـۆی راســتیەکــەیان بــداتــەوە، هــەروەها ســزاو تـوڵەی دووڕووەکانیش بدات ئەگـەر بـیەوێت، یـان تـەوبە و پـەشیمانیان لێ وەردەگـرێت، چـونکە بـەراسـتی خـوا هەمیشە و بەردەوام لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٢٥) خوا کافرانی تێکشکاند و گێرانیەوە دواوە بەخۆیان و کــینە و بـوغزیانەوە، هـیچ جـۆرە خـێرێکیان دەست نەکەوت، هەر خوا خۆی ئیماندارانی لە جەنگ پاراست (هەر خۆیشی بە باو زریانو بۆران لەشکـری کـافرانـی تێك شکاند)، جا هـەمیشە و بـەردەوام خـوا بـەهێزە و بەدەسەڵاتە.

(٢٦) ئەوانەی پشتگیری قوڕەیشیەکانیان کرد لە خاوەنی کتێبە ئاسمانیەکان، لە جووەکانی (بنی قريضة) خوای گەورە لە قەڵاکانیان دایگرتن، ترس و بیمی فرێدایە دڵیان، تا وایان لێهات، دەستەیەکـتان لێ کوشتن و دەستەیەکیشتان لێ بەدیل گرتن.

(٢٧) سەرئەنجام هەرچی زەوی‌وزار و ماڵ و خانوو سامانێکیان هەبوو خوا بەخشی بە ئێوە، هەروەها شوێنی تریش کە هێشتا پێیدا نەڕۆیشتبون (پیێ بەخشین)، هەمیشە و بەردەوامیش خوا دەستی بەسەر هەموو شتێکدا دەڕوات. (بەپشتیوانی خوای گەورە رۆژێك دێت، پیلانگێران سەرشۆڕو ریسوا دەکات و هەرچی سامان و ماڵێك کە بە خیانەت و فێڵ بەدەستیان هێناوە، دەدرێتەوە بە خاوەنەکانی... جا ئەو رۆژە ئەم ئایەتانەی سوورەتی (احزاب) ٢١ ـ ٢٧ دەڵێی ئەو ساتە هاتۆتە خوارەوە).

(٢٨) ئەی پێغەمبەر بە هاوسەرانت بڵێ: ئەگەر ئێوە تەنها ژیانی دنیا و رازاوەییەکەیتان دەوێت، وەرن با هەندێك شتومەك و پارە و سامانتان پێ ببەخشم، لەوەودواش بە جوانترین شێوە دەست بەردارتان ببم.

(٢٩) خۆ ئەگەر ئێوە خواو پێغەمبەرەکەی و پاداشتی رۆژی قیامەتان دەوێت، ئەوە دڵنیابن کە خوا بۆ چاکەکارانتان پاداشتی زۆر گەورە و بێ ئەندازەی ئامادەکردووە (پێغەمبەرهەموو هاوسەرانی یەك یەك تاقیکردەوە هەموانیان خوا و پێغەمبەر و پاداشتی قیامەتیان هەڵبژارد).

(٣٠) ئەی هاوسەرانی پێغەمبەر: هەر کەس لە ئێوە بەگوناهێکی گەورەی ئاشکرا هەستێت، ئـەوە بـا بزانێت کە دوو بەرابەر سزا دەدرێت، ئەوەش لای خـوا زۆر ئـاسانە (چـونکە ئـێوە قـەدر و رێـزی تایبەتیتان هەیە).

۞ وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ ۚ إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٣٢﴾ وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ ۖ وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾ وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

(٣١) ئەوەشتان فەرمانبەردارو ملکەچی خواو پێغەمبەرەکەی بێت، کردەوەی چاکیش ئەنجام بدات ئەوە دووجار پاداشتی دەدەینەوە، هەروەها رزق و رۆزیەکی بەنرخ و پیرۆزمان لە بەهەشتدا بۆ ئامادە کردووە.

(٣٢) ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ، ئێوە وەك هیچ ئافرەتێکی‌تر نین، ئەگەر بە تەواوی ترسی خوا لە دڵ و دەرونتاندا هەیە قسە بە ناسکی و شێوەیەك مەکەن، نەوەکو ئەوەی دڵی نەخۆشەبوورووژێت و نیازی خراپ بکات، هەمیشە و بەردەوامیش قسەی چاك و بەجێ بکەن (کە هیچ کەس نەتوانێت رەخنەی لێبگرێت).

(٣٣) ئەی هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ لە ماڵەکانی خۆتاندا بەسەنگینی و سەلاری بسرەون، زینەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن وەکو سەردەمی نەفامیی پێشوو، نوێژەکانیشتان بە چاکی ئەنجام بدەن و زەکات بدەن (لە ماڵ و سامان)، فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەشی بن، چونکە بەڕاستی خوا دەیەوێت لە هەموو ناپاکی و ناسازی و نادروستیەك دوورتان بخاتەوە ئەی خاوو خێزانی ماڵی پێغەمبەر، هەروەها بە تەواوی پاکتان بکاتەوە (لە هەمو کەم و کوڕی‌یەك تا بە تەواوی بە دوور بن لە هەموو ناتەواوی و قسەو قسەلۆکێك).

(٣٤) هەرچی لە ماڵەکانتاندا دەخوێنرێتەوە لە قورئان و فەرموودە یادی بگرن و فەرامۆشی مەکەن و باسی بکەن بۆ خەڵکی، بەڕاستی خوا هەمیشە و بەردەوام بە لوتف ووردبین و بەئاگایە (لە هەڵسوکەوتی بەندەکانی).

(٣٥) بەڕاستی پیاوان و ئافرەتانی موسڵمان، پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار، پیاوان و ئافرەتانی ملکەچ و فەرمانبەردار، پیاوان و ئافرەتانی راستگۆ، پیاوان و ئافرەتانی خۆگر، پیاوان و ئافرەتانی لە خوا ترس، پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە، پیاوان و ئافرەتانی رۆژوەوان، پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك و ئەو پیاوو ئافرەتانەی کە زۆر یادی خوا دەکەن، بەخشین و لێبووردەیی و پاداشتی زۆر مەزن و بێ سنووریان لەلایەن خوای گەورەوە بۆ ئامادە کراوە (هەر کە دنیایان بەجێ هێشت پێی شاد دەبن).

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا ﴿٣٦﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِىٓ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَٱتَّقِ ٱللَّهَ وَتُخْفِى فِى نَفْسِكَ مَا ٱللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى ٱلنَّاسَ وَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَىٰهُ ۖ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَٰكَهَا لِكَىْ لَا يَكُونَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِىٓ أَزْوَٰجِ أَدْعِيَآئِهِمْ إِذَا قَضَوْا۟ مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾ مَّا كَانَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ ٱللَّهُ لَهُۥ ۖ سُنَّةَ ٱللَّهِ فِى ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلُ ۚ وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا ﴿٣٨﴾ ٱلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَٰلَٰتِ ٱللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُۥ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا ٱللَّهَ ۗ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾ مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّۦنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

(٣٦) بۆ هیچ پیاو و ئافرەتێکی ئیماندار دروست نیە، کاتێك خواو پێغەمبەرەکەی بڕیاری شتێك بدەن، ئەوان سەرپشك بن لە ئەنجامدانی ئەوکارەدا، چونکە ئەوەی سەرپێچی بکات لە فەرمانی خواو پێغەمبەرەکەی ئەوە بەڕاستی بە ئاشکرا، گومڕاو سەرلێشێواوە.

(٣٧) ئەی محمد ﷺ باسی ئەوە بکە کاتێك کە دەتوت بەو کەسەی خوا نیعمەتی ئیمانی پێ بەخشیووە و تۆش نیعمەتی ئازادی و پەروەردەت لە نزیکی خۆتەوە پێداوە: هاوسەری خۆت بهێڵەرەوە لای خۆت کە (زەینەب)ە، لە خوا بترسە و (تەڵاقی مەدە)، ئەی محمد ﷺ شتێك لە دڵ و دەروونی خۆتدا دەشاریتەوە کە خوا دەیەوێت ئاشکرای بکات، لە خەڵکی دەترسیت (کە دەنگ و باست بۆ دروست بکەن، ژنی بەناو کوڕەکەت مارە دەکەیت) بەڵام خوا لە پێشترە کە حسابی بۆ بکەیت و لێی بترسیت، جا کاتێك زەید؛ بێزار بوو لە زەینەب و پێویستی پێی نەماو جیابوونەوە و تەڵاق کەوتە نێوانیان، ئێمە زەینەبمان لە تۆ مارەکرد، بۆ ئەوەی هیچ شەرمەزاری و دڵ تەنگیەك بۆ ئیمانداران دروست نەبێت، لە هێنانی هاوسەرانی بەناو کوڕیان، کاتێك بێزار دەبن و پێویستیان بە یەکتر نامێنێت، هەمیشە فەرمانی خوا جێبەجێ کراوە.

(٣٨) هیچ گوناهو هەڵەیەك لەسەر پێغەمبەر نیە لە بەرامبەر کارێکەوە کە خوا کردوویەتی بەئەرکی سەرشانی، بێگومان ئەم جۆرە پێشهات و ڕووداوانە بەرنامەی خوایە و لە پێغەمبەران و قەومە پێشووەکانیشدا ڕووی داوە (کە عەقیدە و بیروباوەڕیان ڕاست کراوەتەوە هەروەها پەیوەندیە کۆمەڵایەتی و ئابووری و ڕامیاریەکانیشیان بەگوێرەی بەرنامەی خوا سازدراوە)، بەردەوامیش کارو فەرمانەکانی خوا بڕیار لەسەر دراوە... (دەبێ ئەنجام بدرێت).

(٣٩) ئەوانەی کە پەیامەکانی خوا دەگەیەنن و لەو دەترسن و جگە لەو لە هیچ کەسی‌تر ناترسن، خوا خۆی بەسە کە پاداشتی چاکەکاران بداتەوە و لە بێ باوەڕانیش بپرسێتەوە.

(٤٠) وەنەبێت محمد ﷺ باوکی هیچ کەس لە پیاوانتان بێت، بەڵکو پێغەمبەری خوایە و دواهەمینی پێغەمبەرانە، هەمیشە و بەردەوامیش خوا بە هەموو شتێك زانایە.

(٤١) ئەی ئەو کەسانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە زۆر زۆر یادی خوا بکەن(هەمیشە ناوی پیرۆزی ئەوتان لەیاد بێت لە دڵ و دەرونتاندا جۆش بخوات وبێتە سەر زارتان).

(٤٢) بەردەوام تەسبیحات و ستایشی بکەن، (هەموو کاتێك، بەتایبەت) لە بەیانیان و دەمە و ئێوارانداا.

(٤٣) هەر ئەو زاتە خۆی سڵاوات و ڕەحمەتی خۆیتان هەمیشە و بەردەوام بەسەردا دەبارێنێت، هەروەها فریشتەکانیشی داوای لێخۆشبوونتان بۆ دەکەن، بۆ ئەوەی لە تاریکیەکان دەرتان بکات و بتانخانە ناو نوورو ڕوناکی‌یەوە، بەڕاستی ئەو پەروەردگارە هەمیشەو بەردەوام بۆ ئیمانداران میهرەبان و دلۆڤانە (سڵاواتی ڕەحمەت و سۆز و میهرەبانیە).

تَحِيَّتُهُمۡ يَوۡمَ يَلۡقَوۡنَهُۥ سَلَٰمٞۚ وَأَعَدَّ لَهُمۡ أَجۡرٗا كَرِيمٗا ﴿٤٤﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّآ أَرۡسَلۡنَٰكَ شَٰهِدٗا وَمُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذۡنِهِۦ وَسِرَاجٗا مُّنِيرٗا ﴿٤٦﴾ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ فَضۡلٗا كَبِيرٗا ﴿٤٧﴾ وَلَا تُطِعِ ٱلۡكَٰفِرِينَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَدَعۡ أَذَىٰهُمۡ وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا ﴿٤٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نَكَحۡتُمُ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ ثُمَّ طَلَّقۡتُمُوهُنَّ مِن قَبۡلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمۡ عَلَيۡهِنَّ مِنۡ عِدَّةٖ تَعۡتَدُّونَهَاۖ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحٗا جَمِيلٗا ﴿٤٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّآ أَحۡلَلۡنَا لَكَ أَزۡوَٰجَكَ ٱلَّٰتِيٓ ءَاتَيۡتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتۡ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَيۡكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّٰتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَٰلَٰتِكَ ٱلَّٰتِي هَاجَرۡنَ مَعَكَ وَٱمۡرَأَةٗ مُّؤۡمِنَةً إِن وَهَبَتۡ نَفۡسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنۡ أَرَادَ ٱلنَّبِيُّ أَن يَسۡتَنكِحَهَا خَالِصَةٗ لَّكَ مِن دُونِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۗ قَدۡ عَلِمۡنَا مَا فَرَضۡنَا عَلَيۡهِمۡ فِيٓ أَزۡوَٰجِهِمۡ وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُمۡ لِكَيۡلَا يَكُونَ عَلَيۡكَ حَرَجٞۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴿٥٠﴾

(٤٤) ئەو رۆژەش کە بە دیداری خـوا شـاد دەبـن، بـە سەلام کردن وڕێزوسۆزەوە پـێشوازیـتان لێـدەکـات و پاداشتی زۆر بەنرخ و پیرۆزی بۆ ئامادە کردوون.

(٤٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئێمە بـەڕاسـتی تـۆمان ڕەوانـە کردووە کە شایەت بیت (بەسەر ئوممەتی ئیسلامەوە کە پەیامی خوات پێ ڕاگەیاندوون) و مژدە بەخشیت (بـە ئیمانداران بەوەی ڕەزامەندی خواو بـەهەشتی بـەرین چاوەڕێیانە) ترسێنەریشیت (بێباوەڕان دەتـرسێنیت لە خەشم وقینی خوا و دۆزەخ)...

(٤٦) هەروەها بە مۆڵەت و پشتیوانـی خـوا بـانگەواز دەکەیت بۆ بەرنامە و ڕێبازی ئـەو زاتـە، چـرایـەکـی ڕوناککەرەوەشی بۆ سەرجەم سەرگەردانان...

(٤٧) مژدەش بدە بە ئیمانداران کە بـێگومان، لەلایـەن خواوە ڕێز و قەدرێکی زۆریان هەیە...

(٤٨) ملکەچ و فەرمانبەرداری کافرو دووڕووەکان مەبە، گوێ مەدە بەو ئازار و نـاخۆشیانەی کـە پێشی دەهێنن بۆ خۆت و بانگەوازەکەت، پشت بە خوا ببەستە، تەنها خوایش بەسە کە پشـتیوان و یاریدەدەربێت.

(٤٩) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە کاتێك ئافرەتانی ئیماندارتان مارەکرد، لەوەودوا جیابوونەوە و و تەڵاقتان دان پێش ئەوەی بچنە لایان، ئەوە هیچ (عِدة) و ماوەیەکیان ناوێت تا حسابی بۆ بکەن (ماوەی چاوەڕوانی ناوێت بۆ ئەوەی شووبکات بەکەسێکی تر)، لەگەڵ ئەوەشدا هـەندێك دیـاریان پێشکەش بکەن و بەجوانی دەستبەرداریان ببن.

(٥٠) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئێمە بێگومان ئەو هاوسەرانەتمان بـۆ حـەڵاڵ کـردویت کـە مـارەییت پـێ بەخشیوون، ئەو ئافرەتانەش کە کەنیزەکی تۆن و لە جەنگدا بەدیل گیراون (لەو سەردەمەدا کەنیزەك دیاردەیەکی کۆمەڵایەتی سروشتی بووە، ئاینی پیرۆزی ئیسلام بە جۆرەها شێوە هەوڵی نەهێشتنی ئەو دیاردەیەی داوە)، هەروەها کچە مامەکانت، کچە پورەکانت، کچە خاڵەکانت، کچی ئەو پورانەت کە کۆچیان کرد لەگەڵ تۆداو هەر ئافرەتێکی بڕوادار ئەگەر ویستی خۆی پێشکەشی پێغەمبەر بکات و پێغەمبەریش ویستی مارەی بکات، کە ئەمەیان تایبەتی تۆیە (ئەی پـێغەمبەر ﷺ) نـەك ئـیمانداران، بەڕاستی ئێمە ڕێ و شوێنمان بۆ ئەوان (واتە ئیمانداران) ڕوونکردۆتەوە بەرامبەر هاوسەران وکەنیزە کە کانیان ئەم ڕوونکردنەوەیە بۆ ئەوەیە: هیچ دڵتەنگی و غەمبارییەك داتنە گرێت (وابزانیت کە تۆ لە سنوور دەرچویت) دڵنیابە هەمیشە و بەردەوامیش خوای گەورە لێ خۆشبوو میهرەبانە.

۞ تُرْجِي مَن تَشَآءُ مِنْهُنَّ وَتُـْٔوِيٓ إِلَيْكَ مَن تَشَآءُ ۖ وَمَنِ ٱبْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَآ ءَاتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾ لَّا يَحِلُّ لَكَ ٱلنِّسَآءُ مِنۢ بَعْدُ وَلَآ أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَٰجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ﴿٥٢﴾ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَدْخُلُوا۟ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ إِلَّآ أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَـٰظِرِينَ إِنَىٰهُ وَلَـٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَٱدْخُلُوا۟ فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَٱنتَشِرُوا۟ وَلَا مُسْتَـْٔنِسِينَ لِحَدِيثٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي ٱلنَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِۦ مِنكُمْ ۖ وَٱللَّهُ لَا يَسْتَحْيِۦ مِنَ ٱلْحَقِّ ۚ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَـٰعًا فَسْـَٔلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٍ ۚ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا۟ رَسُولَ ٱللَّهِ وَلَآ أَن تَنكِحُوٓا۟ أَزْوَٰجَهُۥ مِنۢ بَعْدِهِۦٓ أَبَدًا ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾ إِن تُبْدُوا۟ شَيْـًٔا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

(٥١) هەرکامێك لە هاوسەرانت کە بتەوێت دوا بخەیت یان لای هەرکامێکیان بمێنیتەوە بە ئارەزوی خۆتەو هیچ گوناهت ناگات (چونکە تۆ ستەم ناکەیت)، ئەو شێوازە نـزیکترە بـەوەی کـە چـاویان روون بـێتەوە (خـوای میهرەبان ئـەم بـارودۆخە خـێزانـیەی پـێغەمبەر بـاس دەفەرموێت) تا خێزانەکانت دڵیان پێی ئارام بگـرێت و هاوسەرانیش غەم و خەفەت نەخۆن، (وابزانن پێغەمبەر لێیان زویرە) هەمووشیان رازی بن بەوەی کە پـێتداون، خوا خۆی دەزانێت چـی لە دڵـەکـانتاندا حـەشاردراوە، بێگومان هەمیشەو بەردەوام خوای گەورە تەواو زانـاو دانایە.

(٥٢) لەمەودوا هـێنانی ئـافرەتانی تر یـان وازهـێنان لە هەندێکیان بۆ تۆ حەڵاڵ نیە، تا هاوسەرانـی تر بـخەیتە جێیان، هەرچەندە ئەو ئافرەتانەی دەتەوێت بیانخەیتە جێگەی هاوسەرانت سـەرسام بـیت لە رێکـو پێکیان جگە لەکەنیزەك، هەمیشە و بەردەوامیش خوا چاودێری هەموو شتێك دەکات. (هیچ شتێك لەو زاتە پەنهان نیە).

(٥٣) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە مەچن بۆ سەردانی ماڵەکانی پێغەمبەر مەگـەر مـۆڵەتتان بدرێت و مۆڵەت بخوازن، ئەگەر مۆڵەت دران بۆ نان خواردنێك چاوەڕێی پێگەیشتنی مەکەن ئەگەر پێ نەگەیشتبوو (مەبەست ئەوەیە کە زوو مەچن کە هێشتا خواردنەکە پێ نەگەیشتووە)، بەڵام کاتێك بانگکران، ئەوە بچنە ژوورەوە، جا کاتێك نانتان خوارد بڵاوەی لێ بکـەن و خـۆتان بـە گـفتوگۆوە سەرگەرم مەکەن، چونکە بەراستی ئەو کارەتان پێغەمبەر ئازار دەدات، ئەویش شەرمتان لێ دەکات (داوای چوونە دەرەوەتان لێ ناکات)، خوایش شەرم لە راگەیاندنی حەق و رەوا ناکات، خۆ ئەگەر داوای کەلوپەلێکتان لە خێزانەکانی پێغەمبەر کرد لە پشتی پەردەوە داوایان لێ بکەن، ئا ئەو جـۆرە رەفتارە چاکتر و پاکترە بۆ دڵی ئێوە و ئەوانیش، بێگومان هیچ کات بۆتان نیە ئازار و دڵـتەنگی بـۆ پێغەمبەری خوا پێش بهێنن، هەرگیز بۆتان نیە هاوسەرانی دوای خۆی بەهیچ جۆرێك مـارە بکـەن، چونکە بێگومان ئەوکارەتان لای خوا زۆر گەورەیە (زۆر نابەجێیە، چونکە ئەوان دایکتانن، دایکیش لەکوری حەرامە).

(٥٤) ئەگەر شتێك دەربڕن و ئاشکرای بکەن، یان بیشارنەوە و دەری نەبڕن، ئـەوە بـێگومان خـوا بەهەموو شتێك ئاگا و زانایە (نهێنی و ئاشکرا لای ئەو زاتە چوونیەکە).

لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيٓ ءَابَآئِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخْوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ إِخْوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ أَخَوَٰتِهِنَّ وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّۗ وَٱتَّقِينَ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٖ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيْهِ وَسَلِّمُواْ تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْأٓخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابٗا مُّهِينٗا ﴿٥٧﴾ وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُواْ فَقَدِ ٱحْتَمَلُواْ بُهْتَٰنٗا وَإِثْمٗا مُّبِينٗا ﴿٥٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴿٥٩﴾ ۞ لَّئِن لَّمْ يَنتَهِ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ وَٱلْمُرْجِفُونَ فِي ٱلْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلٗا ﴿٦٠﴾ مَّلْعُونِينَۖ أَيْنَمَا ثُقِفُوٓاْ أُخِذُواْ وَقُتِّلُواْ تَقْتِيلٗا ﴿٦١﴾ سُنَّةَ ٱللَّهِ فِي ٱلَّذِينَ خَلَوْاْ مِن قَبْلُۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبْدِيلٗا ﴿٦٢﴾

(٥٥) هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ هیچ گوناهیان ناگات بێ پەردە گفتوگۆ بکەن لەگەڵ باو و باپیرانیان و کوڕەکانی خۆیان و براکانیان و برازاکانیان و خوشکەزاکانیان و ئەو ئافرەتانەیان (ئیشیان بۆ دەکەن لە ماڵدا)، یان ئەو کەسانەی بەندەن و لە ماڵەکانیاندا دەژین، لە خوا بترسن (ئەو سنوورانەی کە بۆی دانراون مەیشکێنن)، بێگومان خوا شایەتە بەسەر هەموو شتێکەوە.

(٥٦) بەڕاستی خواو فریشتەکانی سڵاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ئێوەش سەلام و سڵاواتی لەسەر بدەن و (بەردەوام یادی خێری بکەن).

(٥٧) بێگومان ئەوانەی ئازاری خواو پێغەمبەرەکەی دەدەن (مەبەست ئازاردانی پێغەمبەرە ﷺ یان ئەوانەی کە هاوەڵ بۆ خوا بڕیار دەدەن و کوفر دەکەن و جوێنی پێ دەدەن) خوا نەفرینی لێ کردون لە دنیا و قیامەتدا سزایەکی زۆر خەجاڵەت ئاوەرو سەرشۆڕ کەریشی بۆ ئامادەکردوون.

(٥٨) ئەوانەش کە ئازاری پیاوانی ئیماندار و ئافرەتانی ئیماندار دەدەن بێ ئەوەی تاوانێکیان ئەنجامدابێت، ئەوە بەراستی ئەوانە بوختان و گوناهو تاوانێکی ئاشکرا دەگرنە ئەستۆ (بێگومان بەسەریانەوە ناچێتو تۆڵەیان لێ دەسێنرێت).

(٥٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ بە هاوسەرانت و کچەکانت و ئافرەتانی ئیماندار بڵێ: کە بە پۆشاکی باڵاپۆش خۆیان داپۆشن ئەوە لەبارترین شتە کە پێی بناسرێن، تا ئازار نەدرێن و (تووشی گیروگرفت نەبن)، هەمیشە و بەردەوام خوا لێخۆشبوو میهرەبانە (لە کەمو کووڕی رابوردوتان خۆش دەبێت).

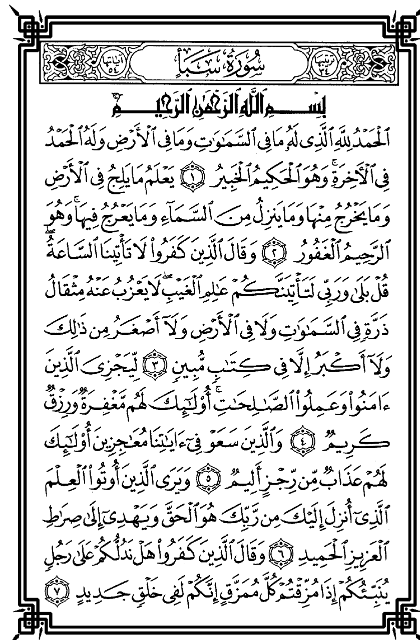
(٦٠) سوێند بە خوا ئەگەر دووڕووەکان و دڵ بیمارەکان و پڕو پاگەندەچیەکان لە مەدینەدا کۆڵ نەدەن، مۆڵەت و هانی تۆ دەدەین کە تۆڵەیان لێ بسێنیت و زۆربەیان دەربەدەر بکەیت و پاشان کەمێکیان نەبێت لە شاردا نەمێننەوە.

(٦١) ئەوانە نەفرین لێکراون لە هەر کوێیەکدا دەستکەوتن، ئەوە دەستگیر دەکرێن و دەکوژرێن (چونکە لە خراپە و پیلان و تاوان و کوشتن و دزی و درۆزنی زیاتر هیچیان لێ نەوەشاوەتەوە).

(٦٢) دژایەتی ئەو دووڕووانە لە بەرنامەی خوادایە و لە رابووردوشدا ئەنجامدراوە، هەرگیز گۆڕانکاری نابینی لە یاساو بەرنامەکانی خوادا.

يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾ إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًاۖ لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى ٱلنَّارِ يَقُولُونَ يَٰلَيْتَنَآ أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا۠ ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا۠ ﴿٦٧﴾ رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْا۟ مُوسَىٰ فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟ۚ وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾ إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَٰنُۖ إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾ لِّيُعَذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ وَيَتُوبَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٧٣﴾

(٦٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ خەڵکی پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی کاتی بەرپا بوونی ڕۆژی قیامەت، پێیان بڵێ: بێگومان زانینی کاتی بەرپا بونەکەی هەر لای خوایە، جا تۆ چوزانی لەوانەیە ڕۆژی قیامەت زۆر نزیکیش بێت (کەچی خەڵکی لێی غافڵن).
(٦٤) بێگومان ئەو خوایە نەفرینی کردووە لە کافرەکان، لە ڕۆژی قیامەتیشدا سزایەکی زۆر سەختی بۆ ئامادە کردوون...
(٦٥) کە بۆ هەمیشە تیایدا دەبێ بژین، لەوێش نە پشتیوانێك شك دەبەن فریایان بکەوێت، نە کەسێك هەیە ڕزگاریان بکات.
(٦٦) ڕۆژێك دێت رووخساریان ئەم دیودیوی پێ دەکرێت لەناو ئاگردا (تا چاك ببرژێن و بسوتێن) بەدەم ئاهو ناڵەو دەڵێن: ئای خۆزگە فەرمانبەرداری خوا بوینایە، گوێڕایەڵی پێغەمبەر بووینایە.
(٦٧) هەروەها دەڵێن: پەروەردگارا بەراستی ئێمە ملکەچ و فەرمانبەرداری ئاغاو گەورەکانمان بووین، هەر ئەوان ڕێگە و ڕێبازی ڕاستیان لە ئێمە شێوان و سەرگەردانیان کردین.
(٦٨) پەروەردگارا: دوو بەرابەر و دوو چەندانە سزای ئەوانە بدە و نەفرینێکی گەورە و زۆر بێ ئەندازەیان لێ بکە.
(٦٩) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە: وەکو ئەوانە مەبن کە ئازاری موسایاندا، خوای گەورەش لەو تۆمەت و بوختانەیان پاراستی و پاکیی ئاشکرا کرد، ئەو لای خوا زۆر بەڕێز و ئازیزە.
(٧٠) ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە لە خوا بترسن و پارێزکار بن، هەمیشە قسەی بەجێ و بەسوود بکەن. (کە کاریگەری هەبێت لەسەرتاکو کۆمەڵ).
(٧١) ئەوسا ئیتر کردەوەکانتان چاك و بەجێ و پەسەند دەکات، لە گوناهەکانیشتان خۆش دەبێت، جا ئەوەی فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەی بێت، ئەوە بەراستی سەرکەوتن و سەرفەرازیەکی بێ ئەندازە و بێ سنووری بەدەستهێناوە.
(٧٢) بێگومان ئێمە ئەم ئەمانەتەمان (ئەمانەتی سەرپشك بونو ئازادی) نیشانی ئاسمانەکان و زەوی و کێوەکانماندا، بەڵام هەموویان دەستیان پێوە ناو ترسان لێی (پێیان چاك بوو هەر فەرمانبەرداربن، سەرپشك نەبن) کەچی ئادەمیزاد هەڵیگرت و گرتیە ئەستۆی خۆی، بەڕاستی زۆر ستەمکار و نەفام بوو (ئەگەر زۆرینە ڕەچاو بکەین)...
(٧٣) تا خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو، هەروەها هاوەڵگەران لە پیاوان و ئافرەتان بدات، لەولاشەوە تەوبە و پەشیمانی لە پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار وەربگرێت، بێگومان خوای گەورە بۆ ئیمانداران هەمیشەو بەردەوام تەواو لێخۆشبوو و میهرەبانە.

سورەتی (سبأ)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەمووی ئەو خاوەنێتی، ستایش و سوپاس لە قیامەتیشدا هەر پێشکەش بەو دەکرێت، ئەو خوایەش تەواو دانا و ئاگایە.

(٢) ئەوزاتە دەزانێت چی دەچێت بەناخی زەویدا و چیشی لێ دێتە دەرەوە، چی لە ئاسمان دێتە خوارەوە و چیش پیایدا بەرزدەبێتەوە، بەراستی ئەو خوایە میهرەبان و لێخۆش بووە (بە نیسبەت ئیمانداران و تەوبە کارانەوە).

(٣) ئەوانەی کافرو خوانەناسن دەڵێن: قیامەت هەر نایەت و نامانگاتێ، ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: نەخێر وانیە، سوێند بە پەروەردگارم هەر یەخەتان دەگرێت چونکە ئەو زاتە زانایە بەنهێنی و شاراوەکان (چاك دەزانێت کەی بەرپای دەکات)، بە ئەندازەی کێشی گەردیلەیەك لە ئاسمانەکان و زەویدا لە خوا وون نابێت، هەروەها لەویش بچوکتر یان گەورەتر نی یە کە لە کتێبی تایبەتی روون و ئاشکرادا، لە - لوح المحفوظ - دا تۆمارە نەکرابێت.

(٤) ئەمەش بۆ ئەوەی خوا پاداشتی ئەوانە بداتەوە کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە، ئا ئەوانە لێخۆشبوون و رزق و رۆزی ناسك و نازدار (لە بەهەشتی بەریندا) بۆیان ئامادەیە.

(٥) ئەوانەش کە هەوڵ و کۆششیان داوە تا بەربەست دروست بکەن لە رێگەی پەیامی ئێمەدا، وا دەزانن لە سزای ئێمە رزگاریان دەبێت، ئەوانە سزاو تۆڵەیەکی زۆر بە سۆو پڕ ئازاریان بۆ ئامادەیە.

(٦) ئەوانەی زانستی و زانیاریان پێدراوە (چ زانستی ئاینی، وەك گاورو جوو، یان ئەوانەی رۆدەچن لە زانستە مادیەکاندا) چاك دەزانن ئەوەی لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆت رەوانەکراوە هەرئەوە حەق و راستە، هیدایەت و رێنموویی بەخشە بۆ رێبازی پەروەردگاری خاوەن دەسەڵات و شایستەی سوپاس و ستایش.

(٧) بێبرواکان (بەگاڵتە پێکردنەوە) دەیانوت: ئایا پیاوێکتان پێ بناسێنین کە هەواڵتان بداتێ، کە کاتێك پارچە پارچە و هەلا هەلا بوون لە توێی خاکدا، ئێوە دووبارە سەرلەنوێ دروست دەکرێنەوە؟!. (بۆ لێپرسینەوە).

أَفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَم بِهِۦ جِنَّةٌۢ بَلِ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ فِى ٱلْعَذَابِ وَٱلضَّلَٰلِ ٱلْبَعِيدِ ﴿٨﴾ أَفَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ ٱلْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٩﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضْلًا يَٰجِبَالُ أَوِّبِى مَعَهُۥ وَٱلطَّيْرَ وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ ﴿١٠﴾ أَنِ ٱعْمَلْ سَٰبِغَٰتٍ وَقَدِّرْ فِى ٱلسَّرْدِ وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾ وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ ٱلْقِطْرِ وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ ﴿١٢﴾ يَعْمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ مِن مَّحَٰرِيبَ وَتَمَٰثِيلَ وَجِفَانٍ كَٱلْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَّاسِيَٰتٍ ٱعْمَلُوٓا۟ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِىَ ٱلشَّكُورُ ﴿١٣﴾ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِۦٓ إِلَّا دَآبَّةُ ٱلْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُۥ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ ٱلْجِنُّ أَن لَّوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ٱلْغَيْبَ مَا لَبِثُوا۟ فِى ٱلْعَذَابِ ٱلْمُهِينِ ﴿١٤﴾

(٨) له‌وانه‌یه ئه‌و درۆی به‌ده‌م خواوه هه‌ڵبه‌ستبێت!!، یان شێتی سه‌ری لێداوبێت!! نه‌خێر، وانی‌یه، به‌ڵکو ئه‌وانه‌ی كه باوه‌ڕ به‌رۆژی دوایی ناهێنن، له سزاو سه‌رگه‌ردانیه‌کی زۆر دووردا رۆچوون.

(٩) باشه، ئاخۆ ئه‌وانه سه‌رنجی ده‌وروبه‌ری خۆیان نه‌داوه، چی ده‌وره‌ی داون له ئاسمان و زه‌ویدا؟!، سه‌رنجی به‌رده‌میان نه‌داوه؟!، ئاورێك له دواوه ناده‌نه‌وه؟!، ئه‌گه‌ر بمانه‌وێت به ناخی زه‌ویدا ده‌یانبه‌ینه خواره‌وه، یان پارچه‌یه‌ك له ئاسمانه‌وه به‌سه‌ریاندا به‌ر ده‌ده‌ینه‌وه، به‌راستی ئا له‌و توانا و ده‌سه‌لاتداریه‌دا نیشانه‌ی روون و ئاشکرا هه‌یه، بۆ هه‌ر به‌نده‌یه‌ك كه گه‌ڕابێته‌وه بۆ لای خوا و هۆشی لای ره‌زامه‌ندیی ئه‌و زاته بێت.

(١٠) سوێند به‌خوا ئێمه رێزو بایه‌خێکی زۆرمان به‌خشی به داود له‌لایه‌ن خۆمانه‌وه، (کاتی خۆی فه‌رمانماندا): ئه‌ی کێوه‌کان و باڵنده‌کان ته‌سبیحات و سروودی ستایشی له‌گه‌ڵدا بڵێنه‌وه، هه‌روه‌ها ئاسنیشمان بۆ نه‌رمکرد (وه‌کو موعجیزه‌یه‌ك، تا پێداویستیه‌کانی به‌ئاسانی لێ دروست بکات)...

(١١) هه‌روه‌ها فه‌رمانمان پێدا که: چه‌نده‌ها که‌لوپه‌لی جه‌نگیی ده‌ره‌دامان دروست بکه، ئه‌ڵقه و ته‌نینه‌کانیشی به رێکوپێکی رێك بخه و له یه‌کیان تێهه‌ڵکێش بکه، هه‌روه‌ها فه‌رمانمان پێدان: کارو کرده‌وه‌ی چاکه ئه‌نجام بده‌ن، دڵنیاش بن که من بینام به‌و کارو کرده‌وانه‌ی که ده‌یکه‌ن.

(١٢) بۆ سوله‌یمانیش ـ با ـ مان خسته ژێر فه‌رمانیه‌وه، به‌یانیان یه‌ك مانگه‌ڕێ ده‌ڕۆیشت و ئێواران یه‌ك مانگه رێ ده‌هاته‌وه، کانی ـ مس ـ یشمان بۆ توانده‌وه، له جنۆکه‌کانیش هه‌ندێکمان بۆ راهێنا که له‌به‌ر ده‌ستیدا کار بکه‌ن به‌فه‌رمانی په‌روه‌ردگاری، جا ئه‌وه‌ی له فه‌رمانی ئێمه ده‌ربچێت سزای دۆزه‌خی پێ ده‌چێژین.

(١٣) سوله‌یمان هه‌رچی بویستایه، جنۆکه‌کان بۆیان دروست ده‌کرد، له چه‌نده‌ها جۆری میحراب و شوێنی خواپه‌رستی، له په‌یکه‌رو قاپ و کاسه وه‌ك حه‌وزی فراوان، هه‌روه‌ها مه‌نجه‌ڵی گه‌وره‌ی وا که له جێگه‌ی خۆی دامه‌زراوه و ناجوڵێت، ئینجا پێمان وتن: ئه‌ی نه‌وه و شوێنکه‌وتوانی داود، ئێوه به‌کردارو گوفتار سوپاسگوزار بن (چاکه له‌گه‌ڵ خه‌ڵکیدا بکه‌ن)، هه‌رچه‌نده ژماره‌یه‌کی که‌م له به‌نده‌کانم سوپاسگوزارن.

(١٤) کاتێك بڕیاری مردنی سوله‌یمانمان داو مرد جنۆکه‌کان ئاگادار نه‌بوون له مردنه‌که‌ی، به‌ڵکو ته‌نها مۆرانه بو به هۆی زانینی مردنه‌که‌ی کاتێك گۆچانه‌که‌یان کلۆر کرد، جا که سوله‌یمان که‌وت به‌ڕوودا، ئه‌وسا جنۆکه‌کان زانیان سوله‌یمان ده‌مێکه وه‌فاتی کردووه، جا ئه‌گه‌ر غه‌یب زان و نهێنی زان بوونایه، ئاوا له کارو فرمانی ناخۆش و ریسواکه‌ردا به‌رده‌وام نه‌ده‌بوون (چونکه له ترسدا له کاری سه‌ختدا به‌رده‌وام بوون و نه‌یانزانی که وه‌فاتی کردووه).

لَقَدۡ كَانَ لِسَبَإٖ فِي مَسۡكَنِهِمۡ ءَايَةٞۖ جَنَّتَانِ عَن يَمِينٖ وَشِمَالٖۖ
كُلُواْ مِن رِّزۡقِ رَبِّكُمۡ وَٱشۡكُرُواْ لَهُۥۚ بَلۡدَةٞ طَيِّبَةٞ وَرَبٌّ غَفُورٞ
﴿١٥﴾ فَأَعۡرَضُواْ فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ سَيۡلَ ٱلۡعَرِمِ وَبَدَّلۡنَٰهُم بِجَنَّتَيۡهِمۡ
جَنَّتَيۡنِ ذَوَاتَيۡ أُكُلٍ خَمۡطٖ وَأَثۡلٖ وَشَيۡءٖ مِّن سِدۡرٖ قَلِيلٖ
﴿١٦﴾ ذَٰلِكَ جَزَيۡنَٰهُم بِمَا كَفَرُواْۖ وَهَلۡ نُجَٰزِيٓ إِلَّا ٱلۡكَفُورَ ﴿١٧﴾
وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُمۡ وَبَيۡنَ ٱلۡقُرَى ٱلَّتِي بَٰرَكۡنَا فِيهَا قُرٗى ظَٰهِرَةٗ
وَقَدَّرۡنَا فِيهَا ٱلسَّيۡرَۖ سِيرُواْ فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا ءَامِنِينَ ﴿١٨﴾
فَقَالُواْ رَبَّنَا بَٰعِدۡ بَيۡنَ أَسۡفَارِنَا وَظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ فَجَعَلۡنَٰهُمۡ
أَحَادِيثَ وَمَزَّقۡنَٰهُمۡ كُلَّ مُمَزَّقٍۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّكُلِّ صَبَّارٖ
شَكُورٖ ﴿١٩﴾ وَلَقَدۡ صَدَّقَ عَلَيۡهِمۡ إِبۡلِيسُ ظَنَّهُۥ فَٱتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقٗا مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٢٠﴾ وَمَا كَانَ لَهُۥ عَلَيۡهِم مِّن سُلۡطَٰنٍ
إِلَّا لِنَعۡلَمَ مَن يُؤۡمِنُ بِٱلۡأٓخِرَةِ مِمَّنۡ هُوَ مِنۡهَا فِي شَكّٖۗ وَرَبُّكَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ حَفِيظٞ ﴿٢١﴾ قُلِ ٱدۡعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمۡتُم مِّن دُونِ
ٱللَّهِ لَا يَمۡلِكُونَ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي
ٱلۡأَرۡضِ وَمَا لَهُمۡ فِيهِمَا مِن شِرۡكٖ وَمَا لَهُۥ مِنۡهُم مِّن ظَهِيرٖ ﴿٢٢﴾

(١٥) سوێند بەخوا بۆ خەڵکی سەبەئ لە وڵاتی خۆیاندا بەڵگە و نیشانەی دەسەڵاتی خوا ئاشکرایە، کە ئەویش دوو باخی زۆرگەورە بوو لە لای راست و چەپی ناوچەکەدا، فەرمانیان پێ درابوو کە: بخۆن لە رزق و رۆزی پەروەردگارتان و سوپاسگوزاری بن، وڵاتێکی خۆش و ئاوەدان، پەروەردگارێکی لێخۆشبوو و لێبووردە...

(١٦) جا ئەوان لەباتی شوکرانە بژێری و خواپەرستی (یاخی بونو) رویان نەکردە ئیمانو بەدەم بانگەوازی خواوە نەچوون، هەر بۆیە ئێمەش لافاوێکی وێرانکەرمان بەسەردا بەرەڵا کردن، (کە باخ و بێستانی کاول کردن) ئەوسا لە جیاتی ئەو دووباخە گەورەیە دووباخی درکاوی بەرو بووم تاڵ و درەختی بێ بەری وەك دارگەزۆو کەمێك درەختی (سدر) یش کە بەرو بوومێکی کەمی هەیە، پێمان بەخشین.

(١٧) ئا بەو جۆرە سەختە تۆڵەمان لێسەندن بەهۆی ئەوەوە کە بێ باوەڕو سپڵە بوون، مەگەر ئێمە تۆڵە هەموو کافرو سپڵەیەك ناسێنین؟!

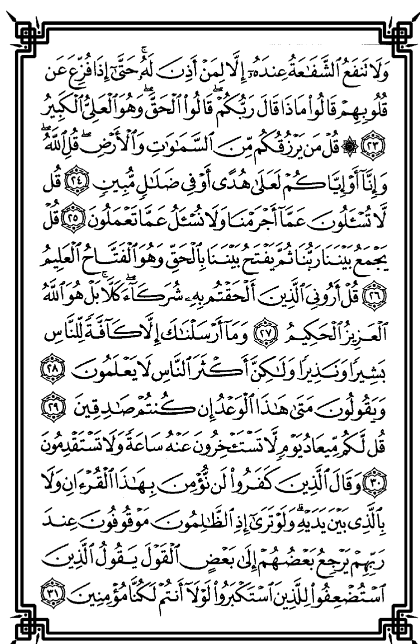
(١٨) ئەوسا ئێمە لە نێوان ئەمان و ئەو شوێنانەدا کە بەرەکەتمان بەسەردا رژاندبوون، دێهات و ئاوەدانی ئاشکرامان بەرپا کردبوو، کە بەبێ ماندوو بوون ئەوان سەفەریان دەکرد (لە نێوان شام و یەمەندا) ماوەی نێوان دێهاتەکانیان دەبری بە ئاسانی و بێ ماندوو بوون، (پێمان وتبوون، دە سەفەرو بازرگانی بکەن)، برۆن چەندەها شەو و رۆژ بێ ئەوەی هیچ ترس و بیمتان هەبێت.

(١٩) کەچی (لەو ناز و نیعمەتەش بێزاربوون و) وتیان: پەروەردگارا نێوانی رێگەی سەفەرەکانمان لەیەك دوور بخەرەوە، بێگومان بەم داخوازیەیان ستەمیان لە خۆیان کرد، ئێمەش کردمانن بە داستان و باسی سەرزاری خەڵکی و پارچە پارچەمان کردن زۆر بەخراپی، بەراستی ئا لەو رووداو و حاڵەتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێك زۆر خۆ گربن لە کاتی ناخۆشی و تەنگانەدا و سوپاسگوزاربن لەکاتی خۆشیدا (هەوڵ بدەن وەکو ئەو قەومە نالەبارە بیانووگرە نەبن).

(٢٠) لەراستیدا گومانی شەیتان بەراست دەرچوو بەرامبەر ئەو جۆرە کەسانە (کە روو بە پەروەردگار کاتی خۆی وتبووی: دەبینیت زۆربەی خەڵکی سوپاسگوزار نابن) کەچی خەڵکی بێ پەروا هەرشوێنی کەوتن، جگە لە دەستەیەك لە بروادارن.

(٢١) جا وەنەبێت ئیبلیس هیچ دەسەڵاتێکی بەسەریاندا بێت، بەڵکو ئێمە ویستومانە روون بێت و دەربکەوێت، کێ باوەڕی بە قیامەت و رۆژی دوایی هەیە و کێ لە شك و گوماندایە، (دڵنیابە ئەی پێغەمبەر) کە پەروەردگاری تۆ ئاگادار و چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا و هیچ شتێکی لێ بزر نابێت.

(٢٢) ئەی پێغەمبەر ﷺ بەهاوەڵگەران بڵێ: هەر هاناو هاوار ببەن بۆ ئەوانەی کە لە جیاتی خوا دەیانپەرستن!! چونکە ئەوانە خاوەنی بچوکتر لەگەردیلەیەك نین نە لە ئاسمانەکان، نە لە زەویدا و هیچ هاوبەشی و هاوکاریەکیشیان نیە تیایاندا، دەسەڵاتی هیچ پشتیوانی و یارمەتیەکیشیان نیە.

(٢٣) هيچ تكايەكيش سوودى نيە لاى خوا مەگەر بۆ كەسێك خوا مۆڵەتى بدات، هەتا ئەو كاتەى كە ترس لە دڵى تكاكاران لادەچێت و هۆشيان پێدا دێتەوە، لە يەكتر دەپرسن: پەروەردگارتان فەرمانى بەچى داو چى فەرمووە، لە وەڵامدا دەڵێن: حەق و راست و دروستى فەرمووە، هەر ئەويش بەرزو بڵند و گەورەيە.

(٢٤) ئەى پێغەمبەر ﷺ بە هاوەڵگەران بڵێ: كێ رزق و رۆزيتان پێ دەبەخشێت لە ئاسمانەكان و زەويەوە (ئەگەر بەهۆى سپلەييانەوە وەڵاميان نەدايتەوە تۆ) بڵێ: مەگەر هەر زاتى ـ الله ـ رۆزىبەخش نيە؟! ئەوسا پێيان بڵێ: بێگومان ئێمە، يان ئێوە لەسەر رێگەى راست و دروستى هيدايەتين، ياخود لە گومراييەكى ئاشكرادا رۆچوين!! (خۆتان ببنە داوەر و حەكەم)

(٢٥) هەروەها پێيان بڵێ: ئێوە پرسيارتان لێ ناكرێت دەربارەى ئەو گوناهانەى كردومانە، ئێمەش پرسيارمان لێناكرێت دەربارەى ئەو كارو كردەوانەتان كە ئەنجامى دەدەن (هەركەس بەرپرسى كارو كردەوە و بيروباوەڕى خۆيەتى).

(٢٦) پێيان بڵێ: رۆژێك دێت پەروەردگارمان هەموو لايەكمان كۆدەكاتەوە، لەوەودوا لەسەر بنچينەى حەق و راستى جيامان دەكاتەوە، (باوەڕداران بۆ بەهەشت و بەختەوەرى، كافر و هاوەڵگەران بۆ دۆزەخ و دەردى سەرى)، جا بێگومان لەو رۆژەدا ئەو زاتە هەر خۆى سەردار و بالادەستە و زاناى بێسنوورە.

(٢٧) دووبارە پێيان بڵێ: ئادەى ئەوانەم نيشان بدەن كە دابوتانە پاڵ خواو بەهاوبەشى ئەوتان دادەنا، نەخێر (بەهەڵەدا چون چونكە ئەو زاتە) هاوەڵ و هاوبەشى نىيە، ئيتر وازبهێنن لەو بيروباوەڕە چەوتە، بەڵكو ئەو زاتە خوايە كە تەواو باڵادەست و دانايە.

(٢٨) لەراستيدا ئێمە تەنها بۆ هيدايەتى هەموو خەڵكى، تۆمان رەوانە كردووە، لەكاتێكدا مژدەدەرو ترسێنەريت بۆيان، بەڵام زۆربەى خەڵكى بەم راستىيە نازانن... (بە گرنگ نەيانگرتووە).

(٢٩) بۆيە كافران دەڵێن: باشە؛ كەى ئەم بەڵێنى زيندوو بوونەوەيە دێتە دى ئەگەر ئێوە راستگۆن...

(٣٠) پێيان بڵێ: بەڵێنى رۆژێكتان پێدراوە كە ناتوانن داواى تاوێك دواكەوتن يان پێشكەوتنى بكەن. (چونكە بەدەست ئێوە نيە).

(٣١) ئەوانەى بێ باوەڕن دەڵێن: هەرگيز باوەڕ بەم قورئانەو بەو هەواڵەش ناكەين كە باسى دەكات (كە قيامەتە)، خۆ ئەگەر ببينيت كاتێك ستەمكاران وەستێنراون لەبەردەم دادگاى پەروەردگارياندا قسە دەڵێن بەيەكترو يەكترى تاوانبار دەكەن، چەوساوەو ژێردەستەكان بەزۆردارو دەسەلاتدارەكان دەڵێن: ئەگەر ئێوە نەبوونايەتە كۆسپ، ئەوە ئێمە باوەڕدار دەبووين.

قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُوٓاْ أَنَحۡنُ صَدَدۡنَٰكُمۡ عَنِ ٱلۡهُدَىٰ بَعۡدَ إِذۡ جَآءَكُمۖ بَلۡ كُنتُم مُّجۡرِمِينَ (٣٢) وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ بَلۡ مَكۡرُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ إِذۡ تَأۡمُرُونَنَآ أَن نَّكۡفُرَ بِٱللَّهِ وَنَجۡعَلَ لَهُۥٓ أَندَادٗاۚ وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۚ وَجَعَلۡنَا ٱلۡأَغۡلَٰلَ فِيٓ أَعۡنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ (٣٣) وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ (٣٤) وَقَالُواْ نَحۡنُ أَكۡثَرُ أَمۡوَٰلٗا وَأَوۡلَٰدٗا وَمَا نَحۡنُ بِمُعَذَّبِينَ (٣٥) قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ (٣٦) وَمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُم بِٱلَّتِي تُقَرِّبُكُمۡ عِندَنَا زُلۡفَىٰٓ إِلَّا مَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ جَزَآءُ ٱلضِّعۡفِ بِمَا عَمِلُواْ وَهُمۡ فِي ٱلۡغُرُفَٰتِ ءَامِنُونَ (٣٧) وَٱلَّذِينَ يَسۡعَوۡنَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا مُعَٰجِزِينَ أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ (٣٨) قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ (٣٩)

(٣٢) دەسەڵاتدراو زۆردارەکانیش بە چەوساوە و ژێردەستەکان دەڵێن: ئایا بۆچی ئێمە ڕێگەی هیدایەتمان لێ بەستبوون و نەماندەهێشت دوای ئەوەی کە هیدایەت هاتبوو بۆتان؟! نەخێر، وا نییە، بەڵکو ئێوە خۆتان تاوانبارو تاوانکار بوون.

(٣٣) دووبارە چەوساوەو و ژێردەستەکان دەڵێنبەزۆردارو دەسەڵاتدراەکان: نا، وانیە، بەڵکو پیلان و نەخشەی شەوانە ڕۆژ بوو کاتێك فەرمانتان پیادەداین بڕوامان بەخوا نەبێت (شوێنی ڕێگە و ڕێبازی نەکەوین)، هاوەڵی بۆ بڕیار بدەین، (پاشان هەموان) پەشیمانی لە دەرونیاندا دەشارنەوە بە تایبەتی کاتێك سزاو تۆڵە دەبینن بۆیان ئامادەیە، ئەوسا چەندەها کۆت و زنجیری ئاگرینمان کردە گەردنی ئەوانەوە کە بێبڕوا بوون (پێیان دەوترێت)، ئایا پاداشت دەدرێنەوە جگە بەوەی کە کاتی خۆی ئەنجامیان دەدا؟

(٣٤) ئێمە لە هیچ شارو وڵاتێکدا پێغەمبەرێکی بێدار خەرەوەمان نەناردووە، کە خۆشگوزەرانەکان نەیانووتبێت: بەڕاستی ئێمە بێ بڕواین بەم بیروباوەڕەی کە بە ئێوەدا ڕەوانە کراوە!!

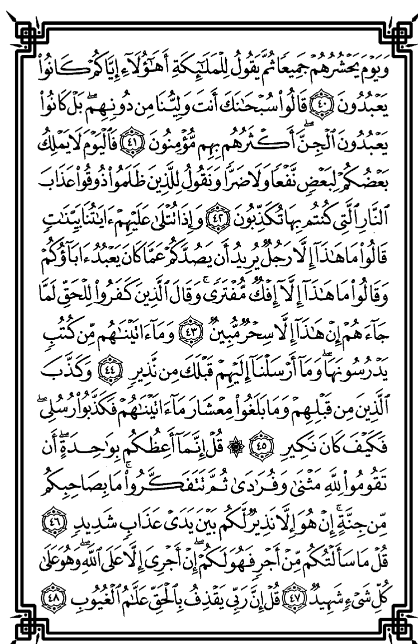
(٣٥) هەروەها دەیانوت: ئێمە سامان و نەوەی زۆرترمان هەیە، ئێمە لە قیامەتدا لە سزادراوان نابین!!

(٣٦) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: بەڕاستی پەروەردگاری من رزق و ڕۆزی دەبەخشێت بە هەرکەس کە بیەوێت، یان کەمی دەکاتەوە و تەنگی دەکاتەوە (بێگومان هەردوو حاڵەتە کە بۆ تاقیکردنەوەیە) بەڵام زۆربەی خەڵکی بەنهێنی کارەکانمان نازانن و پەی پێنابەن.

(٣٧) لەڕاستیدا نەماڵتان و نە نەوەتان نابنە هۆی ئەوەی کە نزیکتان بخەنەوە لە ئێمە، مەگەر کەسێك باوەڕی هێنابێت و کاروکردەوەی چاکی ئەنجام دابێت، جا ئا ئەوانە پاداشتی چەند بەرابەریان هەیە بەهۆی ئەو کردەوانەی کە کردوویانە، هەر ئەوانیش لە کۆشك و تەلارەکانی بەهەشتدا بە ئاسوودەیی و ئارامی و خۆشی، ژیان دەبەنە سەر.

(٣٨) ئەوانەش کە هەوڵ و کۆشش دەدەن تا بەربەست بخەنە ڕێی ئایەتەکانی ئێمە بەخەیاڵی ئەوەی ئێمە دەستەوسان دەکەن، ئا ئەوانە بۆ ناو سزاو ئازار ڕاپێچ دەکرێن (بە ناچاریو ریسوایی).

(٣٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: بەڕاستی پەروەردگارم رزق و ڕۆزی دەبەخشێت بە هەرکەس لە بەندەکانی یان لێی دەگرێتەوە، ئێوەش هەر شتێك دەبەخشن ئەو زاتە جێی پردەکاتەوە (هەندێك جار هەر لە دنیادا، پاداشتی قیامەتیش بابوەستێت)، چونکە ئەو خوایە چاکترین رزق و ڕۆزی بەخشە (بەسەرجەم بەندەکانی).

وَيَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ جَمِيعٗا ثُمَّ يَقُولُ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ أَهَٰٓؤُلَآءِ إِيَّاكُمۡ كَانُواْ يَعۡبُدُونَ ﴿٤٠﴾ قَالُواْ سُبۡحَٰنَكَ أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِمۖ بَلۡ كَانُواْ يَعۡبُدُونَ ٱلۡجِنَّۖ أَكۡثَرُهُم بِهِم مُّؤۡمِنُونَ ﴿٤١﴾ فَٱلۡيَوۡمَ لَا يَمۡلِكُ بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٖ نَّفۡعٗا وَلَا ضَرّٗا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلنَّارِ ٱلَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٖ قَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّا رَجُلٞ يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمۡ عَمَّا كَانَ يَعۡبُدُ ءَابَآؤُكُمۡ وَقَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّآ إِفۡكٞ مُّفۡتَرٗىۚ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ ﴿٤٣﴾ وَمَآ ءَاتَيۡنَٰهُم مِّن كُتُبٖ يَدۡرُسُونَهَاۖ وَمَآ أَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهِمۡ قَبۡلَكَ مِن نَّذِيرٖ ﴿٤٤﴾ وَكَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ وَمَا بَلَغُواْ مِعۡشَارَ مَآ ءَاتَيۡنَٰهُمۡ فَكَذَّبُواْ رُسُلِيۖ فَكَيۡفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾ ۞ قُلۡ إِنَّمَآ أَعِظُكُم بِوَٰحِدَةٍۖ أَن تَقُومُواْ لِلَّهِ مَثۡنَىٰ وَفُرَٰدَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُواْۚ مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍۚ إِنۡ هُوَ إِلَّا نَذِيرٞ لَّكُم بَيۡنَ يَدَيۡ عَذَابٖ شَدِيدٖ ﴿٤٦﴾ قُلۡ مَا سَأَلۡتُكُم مِّنۡ أَجۡرٖ فَهُوَ لَكُمۡۖ إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٞ ﴿٤٧﴾ قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَقۡذِفُ بِٱلۡحَقِّ عَلَّٰمُ ٱلۡغُيُوبِ ﴿٤٨﴾

(٤٠) ڕۆژێك دێت كە خوا تێكرای هەموویان كۆ دەكاتەوە، ئەوسا ڕوو بە فریشتەكان دەفەرموێت: بەڕاست! ئایا ئەو دەستە گومرایە ئێوەیان دەپەرست؟!

(٤١) لە وەڵامدا دەڵێن: پاكی و ستایش بۆ تۆ ئەی پەروەردگار تۆ یارو یاوەری ئێمەی نەك ئەوان، نەخێر؛ ئێمەیان نەدەپەرست، بەڵكو ئەوان جنۆكەیان دەپەرست، زۆربەیان باوەڕیان پێیان هەبوو (جادووگەرو دەجالەكان خەڵەتاندبوویانن جنۆكەیان لێ‌دەكردن بە فریشتە).

(٤٢) جا ئیتر ئەمڕۆ كەستان دەسەڵاتی ئەوەی نیە كە قازانجێك یان زەڕەرێك بەكەسی ترتان بگەیەنێت، بەوانەش كە ستەمیان كردووە دەڵێین: دە بچێژن سزای ئەو ئاگرەی كە ئێوە بە درۆتان دەزانی و باوەڕتان پێ نەدەكرد.

(٤٣) كاتێكیش ئایەتە ئاشكراو ڕوونەكانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرێتەوە، ئەوە كافران دەڵێن: ئەمە تەنها كابرایەكە و دەیەوێت لە ڕێگە و ڕێبازی باوو باپیرانتان وێڵتان بكات، هەروەها دەڵێن: ئەمە تەنها درۆیەكی هەڵبەستراوە، ئەوانەش كە بێ‌باوەڕن دەربارەی ئەو حەق و ڕاستیەی كە بۆیان هاتووە دەڵێن: ئا ئەمە تەنها سیحر و جادوویەكی ئاشكرایە!!

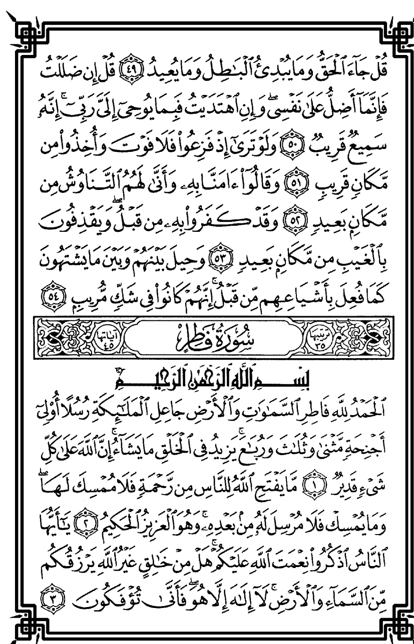
(٤٤) جا خۆ ئێمە هیچ كتێب و نامەیەكمان بۆ نەناردوون تا بیخوێنن و لێی بكۆڵنەوە (پێش ئەم قورئانە) پێش تۆش هیچ پێغەمبەرێكمان بۆ ڕەوانە نەكردوون كە بێداریان بكاتەوەو (لە سزای بێ ئیمانی بیانترسێنێت).

(٤٥) ئەو خەڵكەی پێش ئەمانیش بڕوایان بە پێغەمبەرانی خوا نەكردووە، بەمەرجێك نەگەیشتوونەتە دەیەكی ئەوەی كە بەوانمان بەخشی بوو لە دەسەڵات و دارایی، كەچی لەگەڵ ئەوەشدا بەرنامەی پێغەمبەرەكانی منیان بە درۆزانی، جا ئایا نابینن چۆن بوو سزای من و چیم بەسەر هێنان؟!

(٤٦) پێیان بڵێ: بەڕاستی من هەر یەك ئامۆژگاری ئێوە دەكەم، كە بۆ خوا و لەبەر خوا، دوو قۆڵی یان بەتەنهایی، هەڵوێستە بكەن و پاشان بیربكەنەوە (لەم قورئانە، لەم پێغەمبەرە، لەم بەرنامەیە) ئەم هاوەڵەی ئێوە (محمد ﷺ)، شێت نیە، (بەڵكو) ئەو تەنها ترسێنەرێكی ئێوەیە، پێش ئەوەی سزایەكی سەخت ڕووبەڕووتان ببێت...

(٤٧) پێیان بڵێ: هەرچی پاداشت و كرێیەكم داواكردوە هەر بۆ خۆتان، من پاداشتم تەنها لەسەر خوایە، ئەو خوایەش شایەتە بەسەر هەموو شتێكەوە.

(٤٨) ئەی محمد ﷺ بڵێ: بەڕاستی پەروەردگارم سەرئەنجام، حەق دەماڵێت بەسەر بەتاڵ و ناحەقیدا بەڕاستی ئەو زاتە شارەزاو زانایەكی بێ سنوورە بە نهێنی و شاراوەكان.

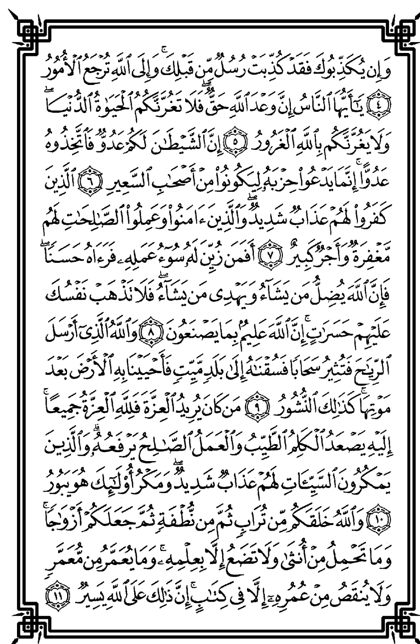

(٤٩) هەروەها بڵێ: حەق و ڕاستی هات و بەتاڵ و ناحەقی ئیتر دەرناکەوێت.. نە دەتوانێت دەست پێ بکاتەوە، نە دەتوانێت بگەڕێتەوە دۆخی جارانی.
(٥٠) بڵێ: ئەگەر من گومرابم، ئەوە بێگومان گومراییەکەم لەسەر خۆم دەکەوێت، خۆ ئەگەر ڕێگەی هیدایەتیش بگرم، ئەوە بەهۆی نیگاو وەحی پەروەردگار مەوەیە کە بۆم دەنێرێت، بەڕاستی ئەوزاتە بیسەرو نزیکە.
(٥١) خۆ ئەگەر بێ باوەڕان ببینیت کاتێك لە ترسا خەریکن زیرە دەکەن، دڵنیان کە لە دەست دەرناچن و ڕزگاربوونیان ئەستەمە، ئیتر هەر لە نزیکەوە دەسگیر دەکرێن و باڵبەست دەکرێن.
(٥٢) ئەوکاتە بەناچاری دەڵێن: ئیمانمان بە پەروەردگارمان هێنا، بەڵام لەو شوێنە دوورەوە ئیمانیان چۆن دەست دەکەوێت!
(٥٣) ئەوانە کاتی خۆی باوەڕیان بە خوا نەبوو، هەر لە دوورەوە باسی نهێنی و شاراوەکانیان دەکردو دەمیان لێ دەکوتا (دوور لە زانست و زانیاری، وا ئێستە ئیتر شەرمەزارن).
(٥٤) ئەوسا ئیتر لە نێوان ئەمان و ئەو شتانەی ئارەزووەی دەکەن بەربەست دانرا، هەروەکو پێشتر بە هاو شێوەی ئەمان کرا (لە بێ باوەڕان)، لەڕاستیدا ئەوانە هەمیشە لە گومان و دوودڵیەکدا بوون کە خەڵکیی دەخستە گومانو دوودڵیەوە.

سورەتی (فاطر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوپاس و ستایش بۆ خوایە، کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویە، فریشتەکانی کردووە بە فرستادەی خۆی کە خاوەنی چەندەها باڵن، هەیانە دوو، یان سێ، یان چوار باڵە، لە دروستکردندا هەرچی بویێت زیادی دەکات (لە ژمارەی فریشتەکان، لە ئەستێرە و هەسارەکان، لە ئادەمیزاد و بەدیهێنراوان... هتد) بەڕاستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.
(٢) هەر کاتێك خوا دەروازەی ڕەحمەت و بەخششی خۆی لە خەڵکی بکاتەوە، ئەوە هیچ کەس و هیچ شتێك ناتوانێت بەری بگرێت، هەر کاتێکیش دەروازەی ڕەحمەتی بگرێتەوە و دای بخات، کەس ناتوانێت لەدوای گرتنەوەکەی خوا بێجگە لە خۆی بیکاتەوە، ئەو زاتە هەر خۆیشی بەتەواوی باڵادەست و دانایە.
(٣) ئەی خەڵکینە بیربکەنەوە لە چاکەو نازو نیعمەتی خوا بەسەرتانەوە، ئایا دروستکارو بەدیهێنەرێکی‌تر هەیە جگە لە خوا لە ئاسمان و زەویەوە رزق و ڕۆزیتان پێ ببەخشێت؟ بێگومان جگە لەو زاتە خوایەکی‌تر نیە، جا ئەوە چۆن لەو بیروباوەڕە دروستە لادەدرێن؟ (بۆ ڕوو دەکەنە گومرایی).

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿٥﴾ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾ وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَٰلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾ مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١٠﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

(٤) (پــــاشان دڵــــخۆشی پــێغەمبەر ﷺ دەداتـــەوە ودەفەرموێت): خۆ ئەگەر خوانەناسان بروات پێنەکەن، ئەوە دڵنیابە کە پێغەمبەرانی تریش پێش تۆ بروایان پێ نەکراوە، بەڵام غەمت نەبێت هەر بۆ لای خـوا هـەموو کارێك دەبرێتەوە و ئەوانە لە دەستی دەرناچن.

(٥) ئەی خەڵکینە؛ دڵنیابن بەڵێنی خوا راست و دروستە (قیامەت بەرپا دەکات و لە هەموو کـەس دەپـرسێتەوە) کەوابوو ژیانی ئەم دنـیایە سـەرتان لێ نـەشێوێنێت و شەیتان نەتانخە ڵتێنێت (بە ناوی رەحم و بەزەیی خواوە کە گوایە هەرچی بکەن خوا بەبەزەیی‌یە و لێتان خـۆش دەبێت)...

(٦) چونکە بـەراسـتی شـەیتان دوژمـنتانە ئـێوەش بـە دوژمــنی خــۆتانی دابـنێن، بـێگومان بـانگی تـاقم و دارودەستەی خۆی دەکات بۆ ئـەوەی بـبنە نـیشتەجێی دۆزەخ. (وەك خۆی ریسوابین).

(٧) ئەوانەی بێ بروا بوون سزای زۆر پر ئێش و ئـازار چـــاوەڕێیانە، ئـەوانـەش بـاوەڕیان هـێناوە و کـردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە لێخۆشبوون و پاداشتی بێ سنوور چاوەڕێیانە و بۆیان ئامادەیە.

(٨) ئایا ئەو کەسەی کە کردەوە ناشیرینەکانی بۆ رازێنراوەتەوە و بەجوان و چاك دەیبینێت؟! (وەك ئەو کەسە وایە کە پێوەری خوایی پێیە بۆ چاکە و خراپە)؟ بەڕاستی خوا بیەوێت هەر کەس گومرا بکات دەیکات، هەر کەسێکیش هیدایەت بدات دەیدات، (ئەڵبەتە نەك بەشێوەی هەڕەمەکی) کە واتە تۆ بە خەفەتیانەوە خۆت مەفەوتێنە، چونکە بەڕاستی خوا تەواو ئاگاو زانایە بەو کاروکردەوانەی ئەنجامی دەدەن.

(٩) خوا ئەو زاتەیە کە بای رەحمەت دەنێرێت و هەڵمی دەریاکانی پێ دەگوێزێتەوە و دەیکاتە هەور، ئەوسا دەینێرین بۆ وڵاتێکی وشك و مردوو، دەفەرموێت: ئینجا زەویمان پێ زیـندوو کـردەوە دوای ئەوەی کە مردوبوو، زیندوو کردنەوەی ئێوەش هەر بەو شێوەیە دەبێت.

(١٠) ئەوەی سەربەرزی و پایەبڵندی دەوێت، با بزانێت کە هەموو سەربەرزی و پایە بڵندیەك هەر بۆ خوایە، گوفتاری چاك و جوان و بەجێ بۆ لای ئەو زاتە بەرز دەبێتەوە، کاروکردەوەی چاکیش بـەرز دەکاتەوە، جا ئەوانەی کە پیلانی خراپ دەگێرن سزای زۆر توندو تیژ بۆیان ئامادەیە، پیلانی ئەوانـە هەر خۆی پووچ دەبێتەوە و بێ بەروو بووم و ناکامە. (گوفتارەکان خۆیان بەرز دەبنەوە کردارەکان خوای گەورە خۆی بەرزیان دەکاتەوە).

(١١) خوا؛ ئێوەی لە خاك دروستکردوە، لەوەودواش لە نـوتفەیەك (کـە بـریتیە لە بـەیەکگـەیشتنی سەرەمێکوتەیەك لەگەڵ هێلکۆکەیەکدا) لەوەوداکردوونی بەجووت (بە نێرومێ)، هیچ مێینەیەك ئاوس نابێت و نازێت و سکەکەی دانانێت بە ئاگاداری ئەو زاتە نەبێت، هیچ تەمەن درێژێك، تەمەنی درێژ نابێت و لە تەمەنی کەم نابێتەوە، بێ ئەوەی لە زانستی خوادا یاداشت نەکرابێت، بێگومان ئـەوشتانە لای خوا زۆر ئاسانە.

وَمَا يَسْتَوِي ٱلْبَحْرَانِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَآئِغٌ شَرَابُهُۥ وَهَٰذَا
مِلْحٌ أُجَاجٌ ۖ وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ
حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۖ وَتَرَى ٱلْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِي ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ
ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيْلِ وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي
لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ ٱلْمُلْكُ ۚ وَٱلَّذِينَ
تَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾ إِن
تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا۟ دُعَآءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا۟ مَا ٱسْتَجَابُوا۟ لَكُمْ ۖ
وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ ۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ
﴿١٤﴾ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ أَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ إِلَى ٱللَّهِ ۖ وَٱللَّهُ هُوَ ٱلْغَنِيُّ
ٱلْحَمِيدُ ﴿١٥﴾ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾
وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَإِن
تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰٓ ۗ
إِنَّمَا تُنذِرُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ ۚ
وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِۦ ۚ وَإِلَى ٱللَّهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

(١٢) هەردوو جۆرە دەریا وەکو یەك نین، یەکێکیان ئاوی سازگار و خۆش، ئەوی تریان سوێر و تاڵ، لە هەردووکیان گۆشتی تەڕو تازە دەخۆن، جۆرەها شتی گرانبەها (وەك گەوهەرو مرواری و یاقووت و... هتد) دەردەهێنن و لەبەری دەکەن و خۆتانی پێ دەڕازێننەوە، ئینجا کە شتییەکان دەبینیت ئاوەکە لەت دەکەن و (بە ئاسانی پیایدا دەڕۆن) تا لە بەخششەکانی پەروەردگار بەهرەوەر ببن، بۆ ئەوەش کە سوپاسگوزار بن. (لەسەر نازو نیعمەتە بێشومارەکان).

(١٣) (هەر خوایە کە): شەو تێهەڵکێشی ڕۆژ دەکات، ڕۆژیش تێهەڵکێشی شەو دەکات، خۆرو مانگی رامهێناوە، هەریەکەیان تاکاتێکی دیاری کراو لە سووڕانەوەدایە، ئائەو خوایە پەروەردگارتانە خاوەنی هەموو موڵك و بەدیهاتووەکانە، (بەڵام) ئەوانەی جگە لەو هاناو هاواری بۆ دەبەن ولێی دەپاڕێنەوە تەنانەت خاوەنی توێکڵە تەنکەکەی دەوری ناوکی خورمایش نین.

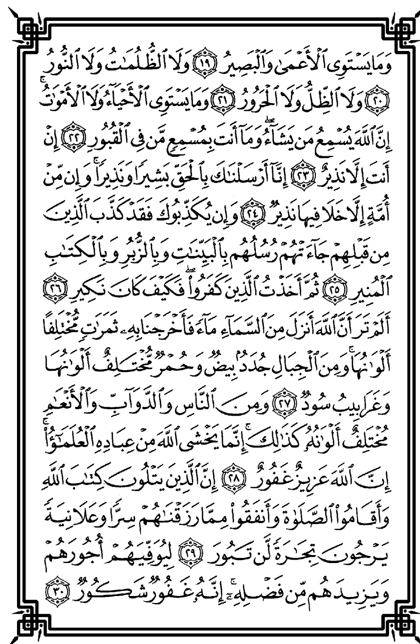
(١٤) خو ئەگەر هاناو هاواریان بۆ بەرن گوێیان لێتان نییە و نابیستن، ئەگەر بشبیستن بەدەمتانەوە نایەن، ڕۆژی قیامەتیش حاشا دەکەن لێتان و لەوەی کە بە (خواتان) زانیوون، بێگومان کەس نییە وەك (خوا) ئاگاو زانا بێت و هەواڵی ڕاست و دروست بگەیەنێت.

(١٥) ئەی خەڵکینە ئێوە هەژارو نەدارن و هەمیشە ئاتاجی خوان، (لە هەموو کات و شوێنێکدا و بۆ هەموو شتێك) هەر تەنها خوایە کە بێ نیازە و شایانی سوپاسە.

(١٦) ئەگەر بیەوێت ئێوە لەناو دەبات و کەسانیتر سەرلەنوێ دەهێنێتە کایەوە...

(١٧) ئەمەش بۆ خوا زۆر کارێکی ئاسانە و (ئەنجامدانی هیچی پێ ناچێت).

(١٨) هیچ گوناهبارێکیشس گوناهی کەسانیتر هەڵناگرێت (لە قیامەتیشدا) ئەگەر بارگرانێك (گوناهبارێك) هاوار لە کەسێك بکات تا باری سەرشانی سووك بکات هیچ باری سووك ناکات هەتا ئەگەر خزمیشی بێت، (جا تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ) تەنها ئەوانە بێدار دەکەیتەوە کە لە پەروەردگاریان دەترسن لەغەیب و پەنهانیدا و نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن، ئەوسا ئەوەی دڵ و دەروون و گوفتارو کردەوەی خۆی پاك بکاتەوە، ئەوە بەڕاستی سوودەکەی بۆ خۆیەتی، گەڕانەوە و سەرەنجامیش بۆ لای خوای گەورەیە.

(١٩) ئاشكرایە كە كوێرو چاوساغ وەك یەك نین...
(٢٠) تاریكیەكان و روناكیش چون یەك نین...
(٢١) سێبەرو خۆرەتاویش وەك یەك نین...
(٢٢) زیندووان و مردووانیش هاوتای یەك نین بێگومان خوا راستی دەدات بەگوێی هەركەسێكدا بیەوێت بەڵام تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ ناتوانیت پەیامەكەت بگەیەنیت بەو كەسانەی كە لەناو گۆڕدان (مەبەست كافرانە كە وەك مردوو نابیستن و ئەگەر بشبیستن سوودی لێ وەرناگرن).
(٢٣) بەڵكو تۆ ئەی پێغەمبەر تەنها بێداركەرەوە و ترسێنەریت. (بۆ سەرجەم خەڵكی لە هەمو سەردەمەكاندا).
(٢٤) بێگومان ئێمە تۆمان رەوانە كردووە بەحەق و راستیەكی تەواوەوە، تۆ مژدەدەری (ئیماندارانیت)، ترسێنەری (بێ بڕواكانیت) هیچ گەل و نەتەوەیەكیش نەبووە كە فرستادە و بێداركەرەوەیەكی بۆ رەوانە نەكرابێت. (تابێتە بەڵگە لەسەریان).
(٢٥) ئەی محمد ﷺ خۆ ئەگەر بڕوایان بە تۆ نەكرد ئەوە دڵت لە خۆت دانەمێنێت، بەراستی ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر هەڵوێستیان وابووە، بڕوایان بە پێغەمبەران نەبووە، هەرچەندە ئەوان بە موعجیزەو بەڵگەی بە هێزەوە، بەپەیام و كتێبی روون و ئاشكراوە بۆیان رەوانە كرابوون.
(٢٦) پاشان ئەوانەی بێ باوەڕبوون خەشم و قینی خۆمم لێگرتن و لەناوم بردن، جا چۆن بوو بەڵاو تۆڵەی من.
(٢٧) ئایا سەرنجت نەداوە كە بەراستی خوا لە ئاسمانەوە بارانی بارانـدووە، جا ئێمە بەو بارانە جۆرەها بەروبوومی جیاوازمان دەرهێنا كە (رەنگیان، قەبارەیان، تامیان، بۆنیان، شێوەیان، شوێنیان، وەرزیان) جیاوازە... هەروەها هەندێ لەكەژو كێوەكانمان بەزنجیرە كێشاوە، هەیانە چین و هێڵ و نەخشی سپی و سوورە و ئەوانیش رەنگیان جیاوازە، هەشیانە رەشێكی تاریك و تۆخە...
(٢٨) هەروەها بەو شێوەیە لە خەڵكیش، لە گیانداران و ماڵاتیش، جۆرەها رەنگ و شێوە و قەبارەی جیاواز هەیە. بەڕاستی هەر زاناكان پەی بەو نهێنیانە دەبەن و لەناو بەندەكانی خوادا هەر ئەوان لەخوا دەترسن (لە سەردەمی علم و زانستیدا ئەم راستیە روونە چونكە زانا و پسپۆڕان كاتێك وردەكاری بەدیهێنراوان پەی پێ دەبەن، زۆر هەست بە گەورەیی و دەسەڵاتی خوا دەكەن)، بەڕاستی ئەو خوایە زۆر باڵادەستە و، زۆریش لێخۆشبووە (كاتێك رووی تێ دەكەن و باوەڕی پێ دەهێنن).
(٢٩) بەڕاستی ئەوانەی كە پەیامی خوا، قورئان دەخوێننەوە و نوێژەكانیان بەچاكی ئەنجام دەدەن و لەو رزق و رۆزی و سامانە جۆراو جۆرانەی پێمان بەخشیوون، بەخشیوویانەو دەبەخشن، بەنهێنی و ئاشكرا... (بەنهێنی بۆ ئەوەی ریاو رووپامایی تێكەڵ نەبێت، بە ئاشكراش بۆ هاندانی خەڵكی) ئەوانە بەئومێدی بازرگانیەك ئەوكارە دەكەن كە هەرگیز نائومێد و زەرەمەند نابن...
(٣٠) (بێگومان) خوای میهرەبانیش وەفا دەكات بە بەخشینی پاداشت بۆیان و لە خەڵات و بەخششی زیاتریش بەهرەمەندیان دەكات، بەڕاستی ئەو خوایە لێخۆشبوو و سوپاسگوزارە...

وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ هُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ
يَدَيۡهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِعِبَادِهِۦ لَخَبِيرُۢ بَصِيرٞ ﴿٣١﴾ ثُمَّ أَوۡرَثۡنَا ٱلۡكِتَٰبَ
ٱلَّذِينَ ٱصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَاۖ فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ وَمِنۡهُم
مُّقۡتَصِدٞ وَمِنۡهُمۡ سَابِقُۢ بِٱلۡخَيۡرَٰتِ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ هُوَ
ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ ﴿٣٢﴾ جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا يُحَلَّوۡنَ
فِيهَا مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ وَلُؤۡلُؤٗاۖ وَلِبَاسُهُمۡ فِيهَا حَرِيرٞ ﴿٣٣﴾
وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ أَذۡهَبَ عَنَّا ٱلۡحَزَنَۖ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٞ
شَكُورٌ ﴿٣٤﴾ ٱلَّذِيٓ أَحَلَّنَا دَارَ ٱلۡمُقَامَةِ مِن فَضۡلِهِۦ لَا يَمَسُّنَا
فِيهَا نَصَبٞ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٞ ﴿٣٥﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمۡ
نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقۡضَىٰ عَلَيۡهِمۡ فَيَمُوتُواْ وَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُم مِّنۡ
عَذَابِهَاۚ كَذَٰلِكَ نَجۡزِي كُلَّ كَفُورٖ ﴿٣٦﴾ وَهُمۡ يَصۡطَرِخُونَ
فِيهَا رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا نَعۡمَلۡ صَٰلِحًا غَيۡرَ ٱلَّذِي كُنَّا نَعۡمَلُۚ
أَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُۖ
فَذُوقُواْ فَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٣٧﴾ إِنَّ ٱللَّهَ عَٰلِمُ
غَيۡبِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

(٣١) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەوەی کە بەوەحی و نیگا بومان رەوانــە کـردیت لەم قـورئانە، ئـەوە حـەق و راسـتیەو بەراست دانەری کتێبە پێشوەکانیشە، بەڕاستی خوا ئاگاو بینایە بە بەندەکانی.
(٣٢) پاشان کەسانێکمان کردە خاوەن و راگەیەنەری ئەم قورئانە کە هەڵمانبژاردوون لە بەندەکانمان، جا هـەیانە ستەمی لەخۆی کردووە (چاکەی کەمە و گوناهی زۆرە)، هەشیانە مام ناوەندیە، هـەشیانە زۆرگـەرم و گـوڕە لە چاکەکاریدا بە ویست و یارمەتی خوا، ئا ئەو هەڵبژاردنە و ئەو گەرم و گوڕیە لە چاکەکاریدا، رێز و خـەڵاتێکی زۆر گەورەیە...
(٣٣) ئـەو بـەختەوەرانـە (لە پـاداشـتی ئـەو هـەوڵ و کۆششانەیاندا) دەچنە باخەکانی بەهەشتی ـ عدن ـ جـا، لەوێ دەستبەندی ئاڵتون و مرواری دەکـرێتە دەسـتیان، پۆشاکیشیان لەو بەهەشتەدا ئاوریشمە.
(٣٤) ئینجا هەمووان لە خۆشیدا دەڵێن: سوپاس و ستایش بۆئەو خوایەی کە هەرچی غەم و پەژارەیە لە دڵ و دەروونی دەرکردین، بەڕاستی پەروەردگارمان زۆر لێ خۆشبوو سوپاسگوزارە.
(٣٥) ئەو خوایەی کە جێنشینی کردین لە ماڵی هەمیشەیدا بە بەخشش و رێزی تایبەتی خۆی ئیتر هیچ نەخۆشی و ناخۆشیەك توخنمان ناکەوێت، هیچ ئازارو ئێشێکی دەروونی توشمان نابێت و هیچ بێزاری و ماندووبوونێکیش رومان تێناکات.
(٣٦) لەولاشەوە ئەوانەی کە کافرو بێ باوەڕبوون، دۆزەخ بۆیان ئـامادەیە، بـڕیاری لەنـاوچوونیان نادرێت، تا بمرن و رزگاریان ببێت!! تەنانەت بەشێك لە سزاکەش لەسەریان کەم ناکرێتەوە، ئا بـەو شێوەیە هەموو کافرو بێباوەرە سەرسەختەکان سزا دەدرێن و تۆڵەیان لێ دەستێنین.
(٣٧) ئەوانە گریە و زاری و هاوارو قیژە و ناڵەیان لەناو دۆزەخدا لێ بەرز دەبێتەوە و بەکەساسیەوە دەڵێن پەروەردگارا: دەرمان بهێنە و رزگارمان بکە لەم حاڵە، مەرج بێت کارو کردەوەی چاك ئـەنجام بدەین، نەك ئەوەی کە جاران دەمانکرد، لە وەڵامیاندا خوا دەفەرموێت: ئایا ئـەوەندە تـەمەنمان پـێ نەبەخشین؟ ئەوەی بیەوێت بیرێك بکاتەوە تیایدا بیربکاتەوە؟! بێدار کەرەوەشتان بـۆ هـات، (دیـارە هەموویان خەجاڵەت و سەرشۆڕدەبن و قسەیان نامێنێت)، بۆیە پێیان دەوترێت: کـەواتـە دە بـچێژن سزای سەختی دۆزەخ، چونکە ستەمکاران هیچ پشتیوانێکیان نیە.
(٣٨) بەڕاستی خوا زاناو شارەزای نهێنیەکانی ئاسمانەکان و زەویە، بەڕاستی ئەو زاتە زانایە بەوەی کە لە سینە و دڵ و دەروونەکاندا حەشاردراوە....

هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ فِى ٱلْأَرْضِ ۚ فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُۥ ۖ وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا ۖ وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾ قُلْ أَرَءَيْتُمْ شُرَكَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَرُونِى مَاذَا خَلَقُوا۟ مِنَ ٱلْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَمْ ءَاتَيْنَٰهُمْ كِتَٰبًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ ۚ بَلْ إِن يَعِدُ ٱلظَّٰلِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾ ۞ إِنَّ ٱللَّهَ يُمْسِكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ أَن تَزُولَا ۚ وَلَئِن زَالَتَآ إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِهِۦٓ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾ وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ لَئِن جَآءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى ٱلْأُمَمِ ۖ فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾ ٱسْتِكْبَارًا فِى ٱلْأَرْضِ وَمَكْرَ ٱلسَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ ٱلْمَكْرُ ٱلسَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِۦ ۚ فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ ٱلْأَوَّلِينَ ۚ فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا ۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعْجِزَهُۥ مِن شَىْءٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

(٣٩) هەر ئە زاتە ئێوەی کردە جێنشین لە زەویدا، جا ئەوەی کە کافرو بێبروا بێت، ئەوە کافر بوونەکەی لەسەری دەکەوێت، بێ باوەڕیی کافران، هیچیان لای پەروەردگاریان بۆ زیاد ناکات، جگە لە خەشم و قینی خوا لێیان، خوانەناسی کافران هیچ دەستکەوتێکی نیە جگە لە خەسارەت مەندی و زەرەرمەندی نەبراوە.

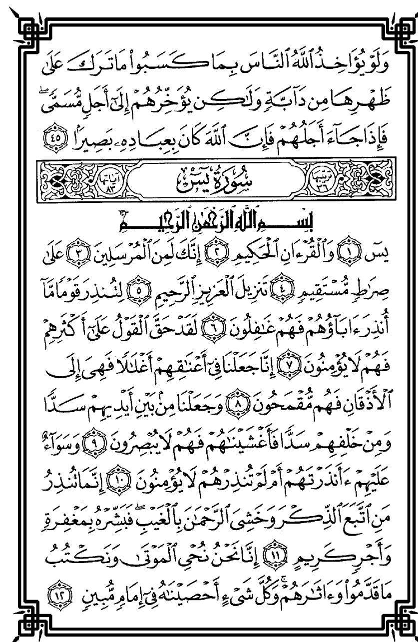
(٤٠) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: هەواڵم بدەنێ دەربارەی ئەو شتانەی کردوتانە بەهاوەڵ بۆ خوا و هاناو هاواریان بۆ دەبەن جگە لە خوا، پیشانم بدەن کام شوێنی زەویان دروست کردووە، ئایا بەشداریەکیان هەیە لەگەڵ خوادا لە دروستکردنی ئاسمانەکاندا!! یاخود کتێبێکمان پێبە خشیوون تا دڵنیابن لە هاوکارییان!! نەخێر وانییە، بەڵکو ئەو ستەمکارانە هیچ بەڵێنێك بە یەکتری نادەن، تەنها خەڵەتاندن نەبێت .

(٤١) بەڕاستی هەر خوایە کە ئاسمانەکان و زەوی رادەگرێت و نایەڵێت لەناو بچێت و لەیەك بترازێت، سوێند بە خوا ئەگەر تێك بچن و لەیەك بترازێن، ئەوە هیچ کەسێك نییە بتوانێت دوای ئەو زاتە فریایان بکەوێت، بەڕاستی هەر ئەو هەمیشە و بەردەوام خۆگر و ئارامگر و لێخۆشبووە.

(٤٢) ئەو کافرو هاوەڵگەرانەی قوڕەیش زۆر بەگەرمی بەخوا سوێندیان دەخواردو دەیانوت: ئەگەر پێغەمبەرێکی بێدار کەرەوە یان بۆ بێت، بێگومان لە هەموو گەلانیتر باوەڕدارتر دەبن، کەچی کاتێ کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەسەرکەشی و دووره پەرێزی زیاتر هیچی تریان لێ نەوەشایەوە...

(٤٣) چونکە خۆیان بەزل و گەورە دەزانی لە زەویدا و پیلانی شەڕ و تاوانیان کێشا، بەمەرجێك پیلانی شەڕ و تاوان تەنها بەسەر ئەوانەدا دەشکێتەوە کە نەخشەی بۆ دەکێشن، مەگەر ئەمانە بەدژایەتی ئیسلام تەنها چاوەڕێی ئەو کارەساتانە بکەن کە بەسەر گەلانی پێش ئەماندا هاتووە، (کاتێ بروایان بە پێغەمبەران نەهێناوە، لەناوبران) ئیتر تۆ نابینیت هەرگیز لە یاسا و بەرنامەکانی خوادا گۆڕانکاری پێش بێت، هەرگیز نابینیت یاسا و بەرنامەکانی خوا لە نەخشەی خۆیان لابدەن. (کە بەشێکی ریسواکردنی پیلانگێرانە).

(٤٤) ئایا ئەوە نەگەڕوان بە زەویدا، تا سەرنج بدەن و تەماشا بکەن، چۆن بوو سەرئەنجامی گەلانی پێش ئەمان و چیمان بەسەر هێنان، ئەوانە هێز و دەسەڵاتیان لەمان زیاتر بوو، وەنەبێت خوا هیچ شتێك دەستەوسانی بکات لە ئاسمانەکان، یان لە زەویدا، چونکە بەڕاستی ئەو زاتە هەمیشە و بەردەوام تەواو زانایە و بەدەسەڵات و توانایە.

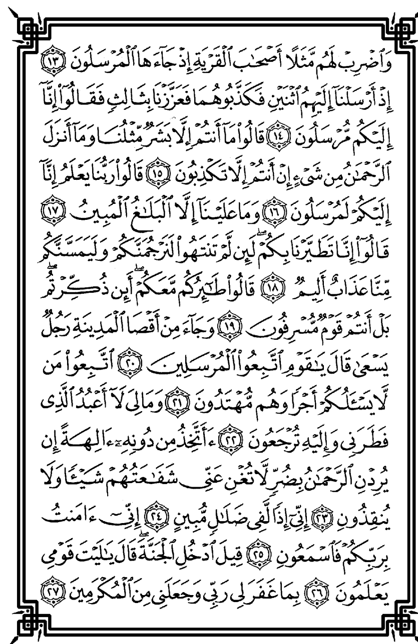

(٤٥) خۆ ئەگەر خوا تۆڵەی لە خەڵکی بسەندایە لە سەرەنجامی کارو کردەوەی نادروستیاندا، هەرچی زیندەوەر هەیە لەسەر رووکاری زەوی نەدەما، بەڵام خوا ئەوەندە بەپەلە نیە لە تۆڵەسەندن، بەڵکو دوایان دەخات بۆ کاتێکی دیاریکراو، جا کاتێك رۆژی خۆی هات، بێگومان ئەوکاتە خوای گەورە بینایە بە بەندەکانی (کارو کردەوەیانی هەموو لەبەردەست دایە).

سورەتی (یس)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.
(٢) سوێند بەو قورئانەی کە هەموو فەرمانێکی لە شوێنی خۆیەتی...
(٣) بەراستی تۆ ئەی محمد ﷺ لە فرستادە و پێغەمبەرانیت...
(٤) لەسەر رێگەو رێبازێکی راست و دروستیت.
(٥) ئەم قورئانە لەلایەن زاتێکی خاوەن دەسەڵات و میهرەبانەوە دابەزیووە و رەوانە کراوە...
(٦) بۆ ئەوەی گەل و هۆزێکی پێ بێدار بکەیتەوە کە باوو باپیرانیان بێدار نەکراونەتەوە و بەبێ ئاگایی و نەشارەزایی ماونەتەوە.
(٧) سوێند بە خوا بریاری خوا هاتە دی لەسەر زۆربەیان کە دۆزەخ پڕ دەکەین لێیان، لەبەر ئەوە ئیمان و باوەڕ ناهێنن (بەهۆی سەرسەختی و گوێ نەگرتنیانەوە).
(٨) بەراستی هەر دەڵێیت ئێمە کۆت و زنجیرمان کردۆتە گەردنیان و لەژێر چەناگەیان توندکراوە و بە ناچاری سەریان بەرز راگیراوە و ئەم لاولایان پێناکرێت و بەرپێی خۆیان نابینن. (بۆیە باوەڕ ناهێنن).
(٩) هەروەها بەربەستمان لە بەردەمیانەوە و لە پشتیانەوە داناوە، پەردەشمان هێناوە بەسەر چاویاندا (مەبەست ئەو بەربەستانەشە کە لە دەروونیاندا هەیە و نایەڵێت رێگەی راست بدۆزنەوە) ئیتر ئەوانە حەق و راستی نابینن. (دەزگاکانی بیستن و بینینی خۆیان لە کارخستووە).
(١٠) ئەوانە چوونیەکە بۆیان، بێداریان بکەیتەوە یان بێداریان نەکەیتەوە، هەر باوەڕ ناهێنن.
(١١) بێگومان تۆ تەنها دەتوانیت ئەوانە بێدار بکەیتەوە کە شوێنی قورئان و بەرنامەی خوا کەوتوون، لە پەنهانیشدا لە خوا دەترسن، بەو هۆیەو مژدەی لێخۆشبوون و پاداشتی بایەخدار و بەنرخ بدە بەو جۆرە کەسانە.
(١٢) بێگومان هەر ئێمە مردووەکان زیندوو دەکەینەوە، هەرچی کردوویانە و دەیکەن تۆماری دەکەین لەگەڵ ئاسەوارە کانیشیاندا، هەموو شتێکمان لە کتێبێکی ئاشکرادا (تۆمارگەی تایبەتیدا لە لوح المحفوظدا) بەوردی تۆمارو ئامار کردووە.

(١٣) نموونەیان بۆ بهێنەرەوە بەخەڵکی شاری (انطاکیة) کاتێك دەستەیەك پێغەمبەریان بۆ هات. (تا پەیامی خوایان پێ رابگەیەنن).
(١٤) سەرەتا دووانمان بۆ رەوانە کردن، کەچی بڕوایان پێنە کردن، ئێمەش سێهەمێکمان بۆ پشتگیریان رەوانە کرد، هەموویان وتیان: ئێمە لەلایەن پەروەردگارەوە رەوانە کراوین بۆ لای ئێوە.
(١٥) خەڵکە کە وتیان: ئێوە تەنها ئادەمیزادێکن وەکو ئێمە، خوای میهرەبانیش هیچ شتێکی رەوانە نەکردووە، ئێوە هەر درۆ دەکەن.
(١٦) پێغەمبەرەکان وتیان: پەروەردگارمان خۆی چاك دەزانێت ئێمە بەڕاستی بۆ لای ئێوە رەوانە کراوین بە پێغەمبەرایەتی.
(١٧) تەنها ئەوەشمان لەسەرە کە بە روون و ئاشکرا پەیامی خواتان پێ رابگەیەنین.
(١٨) خەڵکەکە وتیان: ئێمە بەراستی بەهاتنتان تووشی نەگبەتی بووین، سوێند بە خوا ئەگەر واز نەهێنن و کۆڵ نەدەن، بەرد بارانتان دەکەین و لە لایەن ئێمەوە توشی ئازارێکی بە ئێش دەبن.
(١٩) پێغەمبەرەکان وتیان: ئێوە نەگبەتی و شوومیتان لەگەڵ خۆتاندایە (بەهۆی بێ باوەڕیتانەوە)، ئایا ئەگەر ئامۆژگاری و یاداوەری بکرێن ئەوە دەبێتە نەگبەتی و شووم بۆتان؟! نەخێر، وانی‌یە، ئێوە هەر خۆتان قەوم و هۆزێکی سەرەڕۆن و لە گوناهدا رۆچوون بۆیە شووم و نەگبەتی یەخەی گرتوون.
(٢٠) ئەوسا لەوپەڕی شارەوە پیاوێکی ئیماندار بەپەلە، بە گورج و گۆڵی هات و وتی: ئەی قەوم و هۆزم ئەم پێغەمبەرانە راست دەکەن، ئەم فرستادانە راست دەڵێن شوێنیان بکەون، بڕوایان پێ بکەن، ئیمانیان پێ بهێنن...
(٢١) شوێنی ئەو کەسانە بکەون کە پاداشت و کرێتان لێ داوا ناکەن، ئەوانە هیدایەت دراون و لەسەر بەرنامەیەکی راست و دروستن.
(٢٢) (دیارە خەڵکەکە کردویانە بە گاڵتە، بۆیە پیاو چاکەکە وتوویەتی): جا ئەوە بۆچی من ئەو زاتە نەپەرستم کە بەدی هێناوم، ئێوەش خەڵکینە هەر بۆ لای ئەو دەبرێنەوە.
(٢٣) ئایا رەوایە لە جیاتی خوا چەند پەرستراوێکی‌تر بۆ خۆم بڕیار بدەم کە هیچیان بەدەست نیە خۆ ئەگەر خوای میهرەبان بیەوێت تووشی ناخۆشیەکم بکات، تکاو پاڕانەوەی ئەو پەرستراوانە هیچ سوودێکم پێ ناگەیەنن و فریام ناکەون و رزگارم ناکەن. (چونکە کەس جگە لە خوا هیچی بەدەست نیە).
(٢٤) بێگومان من ئەگەر شتی وا بکەم، ئەو کاتە من لە گومراییەکی ئاشکرادا دەبم.
(٢٥) بەراستی من بڕیارم داوە کە ئیمان بە پەروەردگارتان بهێنم، با چاك گوێتان لێ بێت، چاك ببیستن.
(٢٦) (دیارە، خوانەناسان پەلاماریان داوە و شەهیدیان کردووە) بۆیە پێی وتراوە: فەرموو بۆ ناو بەهەشت، لەوێشەوە هەر دڵسۆزانە وتویەتی: خۆزگە قەومەکەم بیانزانیایە سەرئەنجامی ئیمان چۆنە و کەوتوومەتە ناو چ نازو نیعمەتێکەوە.
(٢٧) ئەوێش بەهۆی ئەوەوەی کە پەروەردگارم لێم خۆشبووە و خستمیە ریزی رێزلێگیراوانەوە.

﴿وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِۦ مِنۢ بَعْدِهِۦ مِن جُندٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ ﴿٢٨﴾ إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَٰمِدُونَ ﴿٢٩﴾ يَٰحَسْرَةً عَلَى ٱلْعِبَادِ ۚ مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ يَرَوْا۟ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾ وَءَايَةٌ لَّهُمُ ٱلْأَرْضُ ٱلْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَٰهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّٰتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَٰبٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ ٱلْعُيُونِ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا۟ مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾ سُبْحَٰنَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلْأَزْوَٰجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلْأَرْضُ وَمِنْ أَنفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَءَايَةٌ لَّهُمُ ٱلَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ ٱلنَّهَارَ فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَٱلشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَٱلْقَمَرَ قَدَّرْنَٰهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَٱلْعُرْجُونِ ٱلْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا ٱلشَّمْسُ يَنۢبَغِى لَهَآ أَن تُدْرِكَ ٱلْقَمَرَ وَلَا ٱلَّيْلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِى فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

(٢٨) خـوا دەفـەرموێت: وەنـەبێت هـیچ لە شکـرێکمان لە ئاسمانەوە ناردبێتە خوارەوە بۆ سەر هۆزەکەی دوای شـەهید کـردنی، وەنـەبێت هـیچ لەشکـرێکمان رەوانـە کـردبێت بـۆ لەناوبردنیان.

(٢٩) بەڵکو تەنها یەك دەنگی گەورەو شـریخەیەکـی بـەهێز پێشهاتو دەستبەجێ مردن خامۆش بوون.

(٣٠) دەبا پەشیمانی و داخ و ناڵە دابارێتە سـەر ئـەو بـەندە یاخیانە، هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ رەوانە نـەکـراوە کـە ئـەوان گاڵتەیان پێ نەکردبێت.

(٣١) ئایا ئەوە سەرنجیان نەداوە لەوەی کە چـەندەها هـۆزی پێش ئەمانمان لەناو بردووە، بێگومان هـەرگیز نـاگـەڕێنەوە ناویان و ناگەڕێنەوە بۆ دنیا.

(٣٢) سەرئەنجام ئەو خەڵکە هەمویان لای ئـێمە بـە کـۆمەڵ ئامادەی لێپرسینەوە دەکرێن.

(٣٣) لە بەڵگە و نیشانەی ئاشکرای خوا بۆ ئەو خەڵکە: زەوی مردووە کە بـەهۆی ئـاوی بـارانـەوە زیـندووی دەکـەینەوە، دانەوێڵەی لێ پەیدا دەکەین کە لێی دەخۆن.

(٣٤) هەروەها جۆرەها بـاخاتی لێ بـەرهەم دەهـێنین، لە دارخـورما و چـەند جـۆر تـرێ، هـەروەها چـەندەها کانیاویشمان تیادا هەڵقوڵاندووە...

(٣٥) بۆ ئەوەی لە بەروبوومەکەی بخۆن، لەوەش کە بە دەستی خۆیان لەو بەرو بوومانە دروستی دەکەن (وەکو دۆشاو و سرکە و شەربەت و... هەروەها جـێگەی تـێرامـانە کـە: ئـادەمیزاد ورد بـێتەوە لە دانـە دانـەی ئـەو بەروبوومانە؛ چۆن پێچراونەتەوە، قەبارەیان، رەنگیان، بۆنیان، تامیان... هتد) ئایا لە بەرامبەر ئەو هەموو نـازو نیعمەتانەوە سوپاسگوزاریی ناکەن؟!

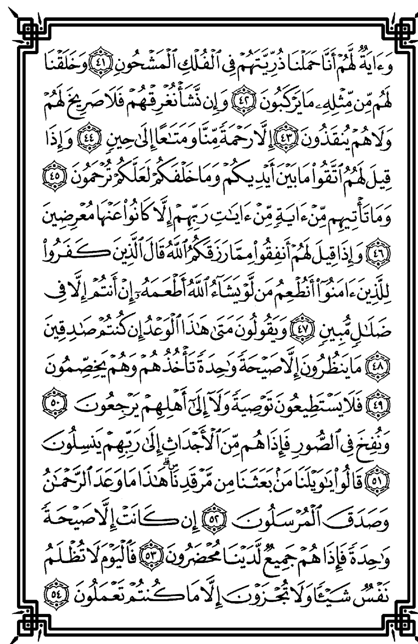
(٣٦) پاکی و بێگەردی بۆ ئەو زاتەی هەر هەموو بەدیهێنراوەکانی بەجووت دروست کردووە لەوەی لە زەویدا دەڕوێت، لە خۆیشیان، لەو شتانەش کە نایزانن (لە سەردەمی عیلم و زانستیدا روون بـۆتەوە: کـە هـەموو بـە دیهێنراوان – مادی و مەعنەوی – جووتن، تەنها زاتی خوا خۆیەتی کە تاكو تەنهایە).

(٣٧) هەروەها بەڵگەو نیشانەیەکی ئاشکرای‌تر بۆیان، شەوە، کە پۆشاکی رووناکی رۆژی لەبەر دادەماڵین، بەو هۆیەوە دنیایان لێ تاریك دەبێت.

(٣٨) خۆریش لە گەردش و سوڕانەوەی خۆیدا بەردەوامە و بەرەو سرەوت دەچێت، یاخود بـە دەوری چـەقی خۆیدا دەسوڕێتەوە، بێگومان ئەوە توانای زاتێکی بالادەست و زانا دەردەخات (کە هەموو شتێکی بە رێکوپێکی دروست کردووە).

(٣٩) هەروەها کات و شوێنی هەڵهاتنی مانگیشمان دیـاری کـردووە (هـەر شـەوێك لەکـاتێکی دیـاریکراو و شوێنێکی دیاریکراودا هەڵدێت، رادەی ئەو روناکیەش کە دەکەوێتە سەری جیاوازە، هەتا (سـەرئەنجام هـەمو مانگێك لە رواڵەتدا) وەك چیلکەیەکی وشکی باریك دەنوێنێت.

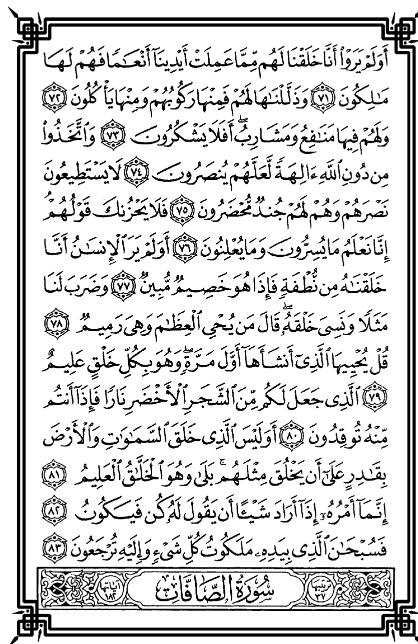
(٤٠) نە خۆر بۆی هەیە بە مانگ بگات (لە هێڵ و رێرەوی خۆی دەربچێت)، نە شەویش پێش رۆژ دەکەوێت، بەڵکو هەریەکەیان لە خولگەی تایبەتی خۆیاندا مەلە دەکەن و بە ئاسانی دەسوڕێنەوە.

(٤١) بەڵگە و نیشانەیەکی‌تر لە هێزو دەسەڵاتمان بۆیان، ئەوەیە کە بەراستی ئێمە نەوەکانیا نمان لە کەشتیەکەدا هەڵگرت (مەبەست کەشتی – نوح – ە کە بە باپیرە گەورەی دووهەمی ئادەمیزاد دەدرێتە قەڵەم).
(٤٢) هەروەهاکەشتی و هۆکاری‌تری هاتوچۆی لە وێنەی ئەو بۆ سازاندوون، (کە هۆ کارەکانی گواستنەوەی ئاسمانی و زەمینی و دەریایی دەگرێتەوە، چونکە هەر خوا بە دیهێنەری ئادەمیزاد و مادەی خاو و سوتەمەنی و... هتد).
(٤٣) خۆ ئەگەر بمانەوێت نوقمیان دەکەین، ئەو کاتە کەس نیە بێت بە هاواریانەوە و رزگاریش ناکرێن لە مردن...
(٤٤) مەگەر رەحمەت و میهرەبانی ئێمە مۆڵەتیان بدات تا ماوەیەکی دیاریکراو بەهرە لە ژیان وەربگرن.
(٤٥) کاتێکیش بەبێ باوەڕان بوترێت: خۆتان لەو سزایە بپارێزن کە بەسەر گەلانی پێشوودا هات، هەروەها لە سزای داهاتووتان بترسن، بۆ ئەوەی رەحمتان پێ بکرێت، (کەچی هەر باکیان نیە).
(٤٦) هیچ ئایەت و بەڵگە و نیشانەیەکیان لە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان بۆ نایەت کە پشتی تێ نەکەن و رووی لێ وەرنەگێرن.
(٤٧) کاتێکیش پێیان بوترێت ببەخشن لەوەی کە خوا پێی بەخشیون، ئەوانەی بێ‌باوەڕن بەوانە دەڵێن کە باوەڕیان هێناوە: ئایا ئێمە خواردن بدەین بە کەسێك ئەگەر خوا بیویستایە خۆراکی پێ دەبەخشی؟ ئێوە هەر لە گومڕایی و سەرلێشێواوییەکی ئاشکرادا گیرتان خواردووە!!
(٤٨) بێ‌باوەڕان: بە گومانەوە روو بە ئیمانداران دەڵێن: باشە؛ ئەگەر قیامەت و لێ پرسینەوە راستە، کەی ئەو کاتە دێت ئەگەر راست دەکەن؟!
(٤٩) ئەوانە تەنها چاوەڕێی یەك شریخە و دەنگێکی زۆر گەورەی سامناك چاوەڕێ دەکەن، کە هەموویان دەپێچێتەوە (کۆتایی بەژیانیان دەهێنێت) لە کاتێکدا کە سەرگەرمی کاروباری دنیای خۆیانن، سەرگەمی کێشە و بەربەرەکانێی ناحەقن.
(٥٠) ئەوسا ئیتر نە دەتوانن راسپاردەیەك بگەیەنن، نە دەتوانن بگەڕێنەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان (چونکە هەموویان لەناوچوو، هەموویان خامۆش بوون).
(٥١) پاشان هەر کە فوو دەکرێت بە ـ صور ـ دا، دەستبەجێ خێرا هەموویان لە گۆڕەکانیان لە تویێی خاکەوە بەپەلە دێنە دەرەوە بۆ لای پەروەردگاریان (کەس ناتوانێت سەرپێچی بکات، یان خۆی بدزێتەوە).
(٥٢) ئەو کاتە بە سەرسامیەکی زۆرەوە دەڵێن: ئەی هاوار ئەوە کێ ئێمەی زیندوو کردەوە؟ کێ ئێمەی لە شوێنی راکشانمان لە گۆڕەکانمان دەرهێنا؟ (ئەوسا ئیمانداران، یان فریشتەکان یان خوای گەورە خۆی دەفەرموێت): ئا ئەمە بەڵێنی خوای میهرەبانە و پێغەمبەرانیش لە هەواڵدانی ئەو رۆژە راستیان کردووە.
(٥٣) لەوماوەیەدا هیچ روونادات جگەلە دەنگێکی گەورەی کوتوپڕ نەبێت، جادەستبەجێ هەموویان لای ئێمە ئامادە کراون. (بۆ لێپرسینەوە).
(٥٤) ئینجا ئەم جارە دەدرێت: ئەمرۆ هیچ کەس ستەمی لێ ناکرێت بەهیچ شێوەیەك، خەڵکینە دڵنیابن کە: تەنها پاداشتی کارێك دەدرێنەوە کە کاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.

إِنَّ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ ٱلۡيَوۡمَ فِي شُغُلٖ فَٰكِهُونَ ٥٥ هُمۡ وَأَزۡوَٰجُهُمۡ فِي ظِلَٰلٍ عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔونَ ٥٦ لَهُمۡ فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ ٥٧ سَلَٰمٞ قَوۡلٗا مِّن رَّبّٖ رَّحِيمٖ ٥٨ وَٱمۡتَٰزُواْ ٱلۡيَوۡمَ أَيُّهَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ ٥٩ ۞ أَلَمۡ أَعۡهَدۡ إِلَيۡكُمۡ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ أَن لَّا تَعۡبُدُواْ ٱلشَّيۡطَٰنَۖ إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ ٦٠ وَأَنِ ٱعۡبُدُونِيۚ هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ ٦١ وَلَقَدۡ أَضَلَّ مِنكُمۡ جِبِلّٗا كَثِيرًاۖ أَفَلَمۡ تَكُونُواْ تَعۡقِلُونَ ٦٢ هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي كُنتُمۡ تُوعَدُونَ ٦٣ ٱصۡلَوۡهَا ٱلۡيَوۡمَ بِمَا كُنتُمۡ تَكۡفُرُونَ ٦٤ ٱلۡيَوۡمَ نَخۡتِمُ عَلَىٰٓ أَفۡوَٰهِهِمۡ وَتُكَلِّمُنَآ أَيۡدِيهِمۡ وَتَشۡهَدُ أَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ٦٥ وَلَوۡ نَشَآءُ لَطَمَسۡنَا عَلَىٰٓ أَعۡيُنِهِمۡ فَٱسۡتَبَقُواْ ٱلصِّرَٰطَ فَأَنَّىٰ يُبۡصِرُونَ ٦٦ وَلَوۡ نَشَآءُ لَمَسَخۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمۡ فَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ مُضِيّٗا وَلَا يَرۡجِعُونَ ٦٧ وَمَن نُّعَمِّرۡهُ نُنَكِّسۡهُ فِي ٱلۡخَلۡقِۖ أَفَلَا يَعۡقِلُونَ ٦٨ وَمَا عَلَّمۡنَٰهُ ٱلشِّعۡرَ وَمَا يَنۢبَغِي لَهُۥٓۚ إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ وَقُرۡءَانٞ مُّبِينٞ ٦٩ لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيّٗا وَيَحِقَّ ٱلۡقَوۡلُ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ ٧٠

(٥٥) بەڕاستی ئەمرۆ بەهەشتیەکان لەناو خۆشی و شادی و کامەرانیەکی بێ وێنەدا سەرگەرمن.
(٥٦) خۆیان وهاوسەرانیان لە ژێرسێبەری درەختی جوان و چروپردا لەسەر کورسی و قەنەفە رازاوەکان شانیان داداوە.
(٥٧) مـیوەهاتی زۆرو جۆراو جۆریان لەوێدا پێشکەش دەکرێت، هەروەها هەرچی داوای بکەن و حەزی لێ بکەن دەستبەجێ ئامادەیە (لە خواردن و خواردنەوە، لە جل و بەرگی جوان، لە جێگە و رێگەی خۆش، لە هۆکاری هاتوچۆ، لە هەزاران نازو نیعمەتی بێشومار).
(٥٨) هاوڕێ لەگەڵ سڵاو و رێزدا لەلایەن پەروەردگاری میهرەبان و دڵۆڤانەوە.
(٥٩) لەولاشەوە یاخیەکان پێیان دەوترێت: ئادەی تاوانبارو گوناهکاران، جیابنەوە.
(٦٠) ئەوسا خوای گەورە گلەیی لە یاخیەکانی نەوەی ئادەم دەکات و دەفەرموێت: ئەی نەوەی ئادەم؛ مەگەر من پێم رانەگەیاندن کە شەیتان نەپەرستن؛ چونکە ئەوبەراستی دوژمنی ئاشکراتانە. (هەرچەندە نادیاریشە).
(٦١) بەڵکو تەنها من بپەرستن کە هەر ئەمەیە رێگە و رێبازی راست و دروست.
(٦٢)بێگومان شەیتان خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومراکرد، باشە، ئەوە بۆچی ژیر نەبوون...
(٦٣) ئا ئەمە ئەو دۆزەخەیە کە جاران پێی دەترسێنران. (هەڕەشەتان لێ دەکرا پێیو باوەڕتان پێی نەبوو).
(٦٤) دەبێت ئەمرۆ بگەیەنرێنە ناوی لە سەرەنجامی بێباوەڕیتاندا و ببرژێن تیایدا بەهۆی ئەوەی کە (لە ژیانی دنیادا) باوەڕتان پێی نەبوو.
(٦٥) ئەمرۆ مۆر دەنێین بەدەمیاندا و قسەیان بۆ ناکرێت، بەڵکو دەستیان قسەمان بۆ دەکات، قاچیشیان شایەتی دەدات بەو کاروکردەوانە کە ئەنجامیان دەدا (کاتێك شریتی کاسێت و قیدیۆ و سی دی و دیسك قسەمان بۆ دەکەن باوەڕ بوون بەقسەکردنی دەست و قاچ و... هتد، ئاسانە).
(٦٦) خوانەناسان بۆ بیرێك ناکەنەوە خۆ ئەگەر بمانەوێت چاویان کوێر دەکەین و شوێنەواری نایەڵین، ئەو کاتە ئەگەر بیانەوێت بەرێگادا برۆن، چۆن دەتوانن رێگە ببینن و رێ بکەن؟!.
(٦٧) یاخود ئەگەر بمانەوێت هەر لە جێگەی خۆیان (لەو جێگەدا کە تاوانی تیادا ئەنجام دەدەن) گۆج و ئیفلیجیان دەکەین، یان رووخساریان دەخەینە شێوەی ئاژەڵ و جانەوەرەوە، ئەوسا ئیتر ناتوانن نە بەرەو پێش بچن، نەبگەڕێنەوە دواوە.
(٦٨) خۆ ئاشکرایە ئەوەی تەمەنی درێژی پێ ببەخشین، جوانی رواڵەتی بۆ ناهێڵین، ئەوە بۆ ژیریان ناخەنە کار؟!
(٦٩) (دیارە خوانەناسان ئایەتەکانی قورئانیان بە شیعر داوەتە قەڵەم و پێغەمبەریش ﷺ بە شاعیر، بۆیە دەفەرموێت): وەنەبێت شیعرمان فێر کردبێت، شیعر و تنیش لەو قەدەغەیە، ئەوەی کە فێرمان کردووە تەنها یادخەرەوەو قورئانێکی ئاشکراو روونە.
(٧٠) ئەم قورئانە بۆ ئەوەیە ئەو کەسانە بێداربکاتەوە کە زیندوون (دڵ و عەقڵیان زیندوو هوشیارە) تا بڕیاری خوا لەسەر کافران جێبەجێ بکرێت (بڕیاری سەرگەردانی دنیا و سزای قیامەت، ئەگەر باوەڕی پێ نەکەن.)

أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَآ أَنْعَـٰمًا فَهُمْ لَهَا مَـٰلِكُونَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنَـٰهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَـٰفِعُ وَمَشَارِبُ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ ءَالِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾ أَوَلَمْ يَرَ ٱلْإِنسَـٰنُ أَنَّا خَلَقْنَـٰهُ مِن نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِىَ خَلْقَهُۥ ۖ قَالَ مَن يُحْىِ ٱلْعِظَـٰمَ وَهِىَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا ٱلَّذِىٓ أَنشَأَهَآ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلشَّجَرِ ٱلْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَآ أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾ أَوَلَيْسَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِقَـٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم ۚ بَلَىٰ وَهُوَ ٱلْخَلَّـٰقُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٨١﴾ إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾ فَسُبْحَـٰنَ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

(٧١) باشە ئەو خەڵكە سەرنجیان نەداوە كە بەڕاستی بە دەسەڵاتی خۆمان ماڵاتمان بۆ دروست كردوون و ئەوان بوون بە خاوەنی؟

(٧٢) ئینجا ئەو ماڵاتەمان ڕام هێناوە بۆیان، هەندێكی بۆ سواری بەكار دەهێنن، لە گۆشتی هەندێكیشیان دەخۆن.

(٧٣) هەروەها سوود و قازانجی زۆریان لێ دەبینن (جگە لەوانـــەی بـاسكرا، بـۆ زەوی كـێڵان و ئـاو هـێنان،...) شیرەكەشی دەخۆنەوە (جۆرەها خۆراكی تری لێ دروست دەكەن) جا باشە ئـەوە بـۆ سـوپاسی خـوای بـەخشندە ناكەن؟!

(٧٤) سەرەڕای ئەم هەموو ناز و نـیعمەتە ئـاشكرایـە، نەفامان: لە جیاتی خواپەرستیی، بت و شتی‌تر دەپەرستن و بۆ ئەوەی لە تەنگانەدا كۆمەكی بكرێن و سەربخرێن!!

(٧٥) بەڵام ناتوانن سەریان بخەن بـەڵكو هـەر ئـەمان بـوونەتە سـەرباز و پـاسەوان بـۆ بت‌و بـتخانەكـان و هەمیشە لە خزمەتیاندا ئامادە كراون.

(٧٦) ئەی محمد ﷺ قسە و گوفتاری ئەوانە غەمبارت نەكات، چونكە بەڕاستی ئێمە ئاگاداری ئەوەین كە دەیشارنەوە و ئەوەش كە ئاشكرای دەكەن.

(٧٧) ئایا ئادەمیزاد سەرنجی نەداوە كە: ئێمە دروستمان كردووە لە نوتفەیەك، كەچی (كە گـەورەبوو) بووەتە دوژمنێكی ئاشكراو دژایەتیمان دەكات؟!

(٧٨) نموونەی لاوازیی وبێ‌دەسەڵاتی بۆ ئێمە هێناوەتەوە و بەدیهاتنی خۆی لە بیر كردووە، دەڵێت: كێ ئەم ئێسكانە زیندوو دەكاتەوە لە كاتێكدا كە رزیوو و پرتوكاون؟!

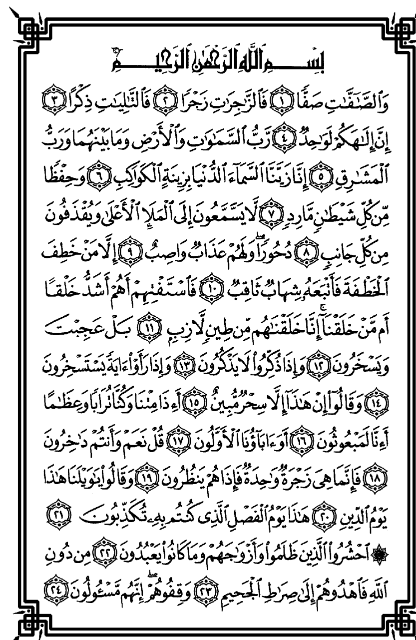
(٧٩) پێیان بڵێ: ئەو زاتەی كە یەكەمجار دروستی كرد، هەر ئەویش زیندووی دەكاتەوە، ئەو بەهەموو دروستكراوێك زانا و ئاگایە (دروستكردن و دروستكردنەوەی هەموو شتێكی لا ئاسانە)...

(٨٠) ئەو زاتەی كە لە درەختی سەوز ئاگرتان بۆ بەدی دەهێنێت، ئیتر ئێوە دایدەگیرسێنن.

(٨١) ئایا ئەو زاتەی كە ئاسمانەكان و زەوی دروست كردووە ناتوانێت دووبارە وەك خۆیان دروستیان بكاتەوە؟! بەڵێ (زۆر چاك دەتوانێت)، چونكە ئەوزاتە لە دروستكردن و داهێناندا بەتوانا و زانایە.

(٨٢) بێگومان هەر كاتێك فەرمانی خوا دەرچوو، ویستی شێك جێبەجێ بكـات و بـیهێنێتە دی، پـێی دەڵێت ببە، ئەویش دەستبەجێ و بێ دواكەوتن پێش دێت و ئەنجام دەدرێت و دروست دەبێت.

(٨٣) جا ئیتر پاكی و بێگەردی بۆ ئەو زاتەی جڵەوی هەموو شتێكی بەدەستە، هەر بۆ لای ئـەویش دەبرێنەوە. (بۆ ئەوەی هەركەس بە گوێرەی ئیمان‌و كردەوەی پاداشت بدرێتەوە).

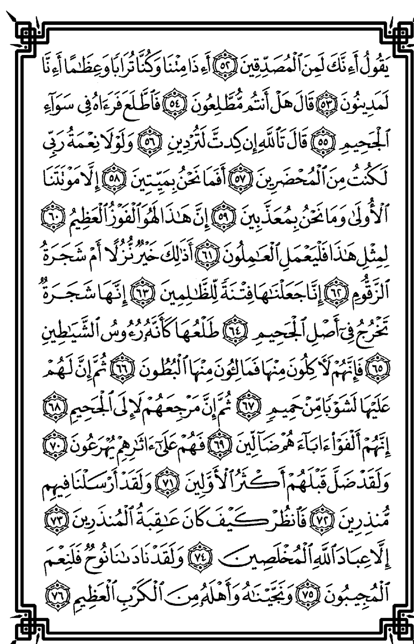
سورەتی (الصافات)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە فریشتە ریز بووەکان.
(٢) بەو فریشتانەیش کە دەخورن بەسەر ستەمکاراندا (لە سەرەمەرگ و لە قیامەت و دۆزەخدا).
(٣) بەوانەش کە پەیامە ئاسمانیەکان دەگەیەنن بە پێغەمبەران و بەسەریاندا دەیخوێننەوە.
(٤) بەراستی خوای ئێوە تاکە و یەکێکە.
(٥) پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانیانە، پەروەردگاری رۆژهەلاتەکانیشە.
(٦) بێگومان ئێمە ئاسمانی دنیامان رازاندۆتەوە بە جوانی و رۆشنی ئەستێرە و هەسارەکان.
(٧) ئاسمانمان پاراستووە لە پیلان و شەڕی هەموو شەیتانێکی سەرکەش و یاخی.
(٨) شەیتانەکان ناتوانن هەواڵی ئەو نەخشە و بەرنامانەی کە بە فریشتە پایە بڵندەکان دەسپێردرێت، بیزانن و بیبیسن، چونکە لە هەموو لایەکەوە نەیزەك و پارچە ئەستێرەیان بۆ دەهاوێژرێت.
(٩) بۆ ئەوەی تێکبشکێنرێن و راو بنرێن، سزای سەخت و بەردەوام لە قیامەتیشدا بۆیان ئامادەیە.
(١٠) مەگەر ئەوەیان کە هەواڵێك بفرێنێت و بیەوێت بۆی دەربچێت، ئەوە نەیزەکێکی بڵێسەدارو کونکەر شوێنی دەکەوێت و لەناوی دەبات.
(١١) ئەی پێغەمبەر ﷺ لە بێباوەڕان بپرسە: ئایا ئەوان گرنگتر و گەورەتر و بەهێزترن یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان کردووە وەك (ئاسمان و زەوی و کێوەکان...هتد)، بێگومان ئێمە ئەوانمان لە قوڕێکی مچ دروست کردووە (کە یەکێکە لە قۆناغەکانی دروستکردنی باوکە ئادەم).
(١٢) نەخێر (سەیرە) تۆ سەرسامی لە بێباوەڕیی کافران کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن بەو هەموو بەڵگە بەهێزانە.
(١٣) کاتێکیش ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەرناگرن و سەر بادەدەن.
(١٤) کاتێك بەڵگە و موعجیزەیەك دەبینن دەیکەنە گاڵتەجاڕ و باوەڕ ناکەن.
(١٥) هەر دەڵێن: ئەمەی ئێمە دەیبینین و دەیبیسین جگە لە جادوویەکی ئاشکرا شتێکی‌تر نیە...!!
(١٦) هەروەها دەڵێن: ئایا کاتێك مردین و بووینە خاك و ئێسك، ئایا ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟!
(١٧) ئایا باوانی دێرینیشمان زیندوو دەکرێتەوە؟
(١٨) لە وەڵامیاندا ئەی پێغەمبەر ﷺ بڵێ: بەڵێ (ئەی خوانەناسان)، لە کاتێکدا کە ئێوە زەلیل و ملکەچن.
(١٩) جا بێگومان تەنها داچڵەکاندن وتێخوڕین و دەنگێکی بەهێزە دەستبەجێ هەموویان هەستاون و تەماشا دەکەن.
(٢٠) ئەوسا دەڵێن: ئەی هاوار، ئاخ و ئۆف بۆ ئێمە، ئەمە ئیتر رۆژی قیامەت و لێپرسینەوەیە.
(٢١) ئینجا بە هەڕەشەوە پێیان دەوترێت ئەمە رۆژی جیاکردنەوەیە کە ئێوە برواتان پێی نەبوو، بە درۆتان دەزانی.
(٢٢) خوای گەورە فەرماندەدا بە فریشتەکان هەموو ئەوانەی ستەمیان کردووە کۆیان بکەنەوە، خۆیان و هاوسەرانیان، خۆیان و هاوشێوەیان و ئەو شتانەش کە دەیانپەرست... (وایان دەزانی شت بەدەستن).
(٢٣) لە جیاتی خوا، ئینجا رێنماییان بکەن بۆ رێگەی دۆزەخ. (چونکە بێباوەڕو تاوانبارن).
(٢٤) لەکاتی راپێچ کردنیاندا فەرمان دەدرێت: ئادەی بیانوەستێنن، بێگومان ئەوان پرسیار لێکراون، ئەوانە بەرپرسن!!

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمُ ٱلْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٢٧﴾ قَالُوٓاْ إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ ٱلْيَمِينِ ﴿٢٨﴾ قَالُواْ بَل لَّمْ تَكُونُواْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَٰنٍۭ بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ﴿٣٠﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَآ إِنَّا لَذَآئِقُونَ ﴿٣١﴾ فَأَغْوَيْنَٰكُمْ إِنَّا كُنَّا غَٰوِينَ ﴿٣٢﴾ فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِى ٱلْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوٓاْ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوٓاْ ءَالِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍۭ ﴿٣٦﴾ بَلْ جَآءَ بِٱلْحَقِّ وَصَدَّقَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾ إِنَّكُمْ لَذَآئِقُواْ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾ إِلَّا عِبَادَ ٱللَّهِ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤١﴾ فَوَٰكِهُ وَهُم مُّكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾ فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٤٣﴾ عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَٰبِلِينَ ﴿٤٤﴾ يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍۭ ﴿٤٥﴾ بَيْضَآءَ لَذَّةٍ لِّلشَّٰرِبِينَ ﴿٤٦﴾ لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ ﴿٤٧﴾ وَعِندَهُمْ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾ كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴿٤٩﴾ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٥٠﴾ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّى كَانَ لِى قَرِينٌ ﴿٥١﴾

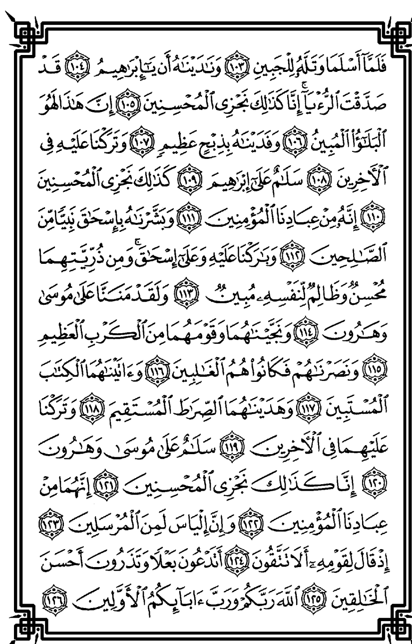
(٢٥) پێیان دەوترێت: ئەوە چیتانە بۆ پشتی یەکتر ناگرن، بۆ بەرگری لە یەك ناکەن؟!...
(٢٦) نەخێر، تازە کار لە کار ترازاوە ئەمڕۆ هەموویان تەسلیمن وبێ دەسەڵاتن.
(٢٧) ئا لەو کاتەدا کە دەوەستێنرێن، یەخەی یەکتر دەگرن و ڕوو بە ڕووی یەك بە توندی قسە دەکەن و پرسیار لە یەك دەکەن و یەکتری تاوانبار دەکەن.
(٢٨) ژێر دەستەکان بە ئاغاکانیان دەڵێن: بێگومان ئێوە هەمیشە لای ڕاستتان لێگرتبووین (هەوڵتان دەدا ئێمە بخەڵەتێنن بەدرۆ و بەزۆر).
(٢٩) ئەوانیش لەوەڵامیاندا دەڵێن: نەخێر، وا نیە، ئێوە هەر خۆتان ئیماندار نەبوون!!
(٣٠) خۆ ئێمە هیچ زۆر و دەسەڵاتێکمان بە سەرتاندا نەبوو، دەستمان نە دەڕۆیشت بەسەرتاندا، ئێوە هەر خۆتان لە سنوور دەرچوو بوون.
(٣١) ئیتر خۆ چارەمان نیە دەبێت بڕیاردادەی پەروەردگارمان بەسەرماندا پیادە بکرێت، دەبێت سزای (بێ ئیمانی و تاوانباری) خۆمان بچێژین.
(٣٢) لە وەڵامیاندا دەڵێن: ڕاستە؛ ئێمە ئێوەمان گومرا کردبوو، بەڵام خۆیشمان هەر گومراو سەر لێشێواو بووین.
(٣٣) ئەو ڕۆژە بەڕاستی هەموویان لە سزاو ئازاردا هاوبەشن، هەروەك لە دنیادا هاوکارْ بوون.
(٣٤) ئێمە بێگومان ئاوا دەکەین بە گوناهکار و تاوانباران. (٣٥) ئەوانە، کاتی خۆی کە پێیان دەوترا: هیچ خوایەك نیە جگە لە (الله) سەریان بادەدا و فوویان دەکردە خۆیان و فیزیان دەکرد.. (٣٦) دەیانوت: ئێمە چۆن واز لە خواکانمان دەهێنین بۆ شاعیرێکی شێت؟! (٣٧) نەخێر؛ وا نیە، بەڵکو ئەو حەق و ڕاستەقینەی هێناوە، ڕاستی پێغەمبەرانی پێش خۆیشی سەلماندووە. (٣٨) (مادەم ئێوە کاتی خۆی بڕواتان پێنە کرد) دەبێت سزای زۆر بە ئێش بچێژن. (٣٩) تۆڵەتان لێ ناسەنرێت بە قەدەر ئەو کارو کردەوانە نەبێت کەکاتی خۆی ئەنجامتان دەدا. (٤٠) (ئەوەی باسکرا حاڵی خوانەناسان بوو) بەڵام بەندە دڵسۆز و هەڵبژاردەکانی خوا (ئیمانداره بەڕێزەکان). (٤١) ئەوان ڕزق و ڕۆزی ئاشکرای زۆرو زەبەندە و دیاری کراویان پێشکەش دەکرێت (لەسەر سینی و دەفری زێرو زیو). (٤٢) میوەهاتی هەمەجۆر و هەمەچەشن، هاوڕێ لەگەل قەدرو ڕێزێکی بێ وێنەدا لەلایەن پەروەردگارو فریشتەکانەوە. (٤٣) لە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتدا (بۆ هەمیشە دوور لە پیری و نەخۆشی و ناخۆشی). (٤٤) ئەو بەختەوەرانە لەسەر کورسی و قەنەفە ڕازاوەکان بەرامبەر یەکتری دادەنیشن، (دیارە خوای گەورە دەیخاتە دڵی ئیماندارانەوە بەتایبەتی ئەوانەی ناسیاوی یەکن، تا بە دیداری یەکتر شاد بن و ناو بەناو یادی ژیانی دنیاو خەباتیان لە پێناوی ئاینی خوادا بکەن). (٤٥) لە پەرداخی تایبەتیدا شەرابی تایبەتیان بەسەردا دەگێڕن. (٤٦) شەرابەکە زۆرسپی و بەلەزەتە بۆ ئەو کەسانەی کە دەیخۆنەوە و نۆشی دەکەن. (٤٧) ئەو شەرابە نەدەبێتە هۆی سەرئێشە و ئێڵنجدان، نە مەست و سەرخۆش و بێهۆشیان دەکات (وەك شەرابە ناپوختەکانی دنیا). (٤٨) لە تەنیشتیانەوە حۆری چاوگەش دانیشتوون، جگە لە هاوسەرانیان چاو بۆ کەسی تر هەڵنابڕن. (٤٩) هەر دەڵێی هێلکەی کوڵاوی پاك کراو شاراوەن (کەس دەستی لێ نەداون). (٥٠) ئینجا ئیتر (ئەو بەختەوەرانە بەدەم عەیش و نۆشەوە) پرسیار لە یەکتری دەکەن و (یادگارەکانیان لە دنیادا باس دەکەن). (٥١) یەکێکیان مۆڵەت دەخوازێت و دەڵێت: من بەڕاستی کاتی خۆی لە دنیادا هاوەڵێکم هەبوو...

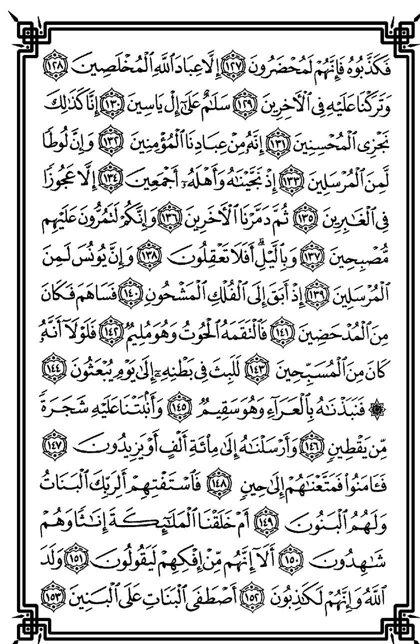
(٥٢) زۆرجار دەیوت: تۆ بروا بە شتی وا دەکەیت؟!
(٥٣) ئایا ئەگەر بووینە خاك و ئێسك ئێمە بەراست پاداشت دەدرێینەوە؟!
(٥٤) پاشان ئیماندارەکە روو بە هاوەڵانی وەدەڵێت: ئەرێ ئەوە ئێوە تەماشایەك ناکەن: با بزانین ئەو هاوەڵەم حاڵی چۆنە.
(٥٥) هەر کە سەیرێکی کرد بینی وا لە ناوەڕاستی دۆزەخداگیری خواردووە...
(٥٦) ئەوسا پێی ووت: بەخوا خەریکبوو منیش تیا بەریت، خەریك بوو منیش وەکو خۆت هەڵدێریت.
(٥٧) خۆ ئەگەر نیعمەتی هیدایەتی پەروەردگارم نەبوایە، ئەوە منیش لە ئامادە بووانی ناو دۆزەخ دەبووم.
(٥٨) ئینجا بەختەوەران لە خۆشیدا دەڵێن: ئێمە ئیتر نامرین، ژیانمان بەردەوامە...
(٥٩) جگە لە مردنەکەی یەکەم جارمان، ئێمە ئیتر هیچ ئازار و ئەشکەنجەیەکیش ناچێژین.
(٦٠) بەڕاستی ئا ئەمەیە سەرکەوتن و سەرفەرازی و بەختەوەری گەورە و بێ سنوور.
(٦١) دەبا ئا بۆ ئەم بەهەشتە، بۆ ئەم کامەرانیە، بۆ ئەم نازو نیعمەتە بێسنوورە، ئەوانەی کە کارو کۆشش دەکەن، با بۆ ئەم دەستکەوتانە بیکەن.
(٦٢) باشە، ئایا ئەو بەهەشت و نازو نیعمەتە چاکە؟ یان درەختی ژەقنە بووت.
(٦٣) ئێمە کردوومانە بەهۆی ناخۆشی و ئازار بۆ ستەمکاران (ئەوانەی لە دنیادا گاڵتەیان دەهات و دەیانوت چۆن لەناو ئاگردا درەخت دەڕوێت؟!)
(٦٤) بێگومان ئەوە درەختێکە لە ناخی دۆزەخدایە و لەوێوە (لق و پۆپەکانی) بەهەموو بەشەکانی دۆزەخدا بڵاوکردۆتەوە.
(٦٥) بەروبوومەکەی دەڵێی سەلکەسەری شەیتانەکانە (لە ناشیرینی و بێ لەزەتیدا).
(٦٦) دۆزەخیەکان بە ناچاری لێی دەخۆن، سکیانی لێ پڕ دەکەن.
(٦٧) لەوەودوا شلەمەنیەکی زۆر گەرم دەکەن بەسەریداْ (بەزۆر دەرخواردیان دەدرێت).
(٦٨) پاشان (دوای ئەوەی کە تێریان خواردو تێریان خواردەوە!! بە دەم شەق و تێهەڵدان و سەرزەنشتی فریشتەکانی دۆزەخەوە) بە زۆر دەگێردرێنەوە بۆ ناو دۆزەخ، (دیارە بڕاون بۆ شوێنی تایبەتی خواردن و خواردنەوە!!)
(٦٩) ئەوانە کاتی خۆی باوو باپیرانی خۆیانیان بینی بەگومرایی (پیریان نەکردەوە و کوێرانە شوێنیان کەوتن).
(٧٠) (ئیتر بەبێ لێکدانەوە) ئەوانە بەشوێنیاندا بەتاڵوکە و هەڵەداوان چوون (باوەڕیان بە پێغەمبەران و ئیمانداران نەکرد). (٧١) سوێند بە خوا بێگومان زۆربەی پێشینیان هەر گومرا بوون (چونکە دڵڕەق بوون و ئامادەی بیستنی راستی نەبوون). (٧٢) هەرچەندە ئێمە بەڕاستی، پێغەمبەرانی بێدارکەرەوەمان بۆ رەوانە کردبوون (بەڵام زۆربەیان گاڵتەیان پێ دەهات). (٧٣) جا ئیتر تەماشابکە سەرنج بدە، سەرئەنجامی بێدارکراوەکان چی بوو (چۆن بە دۆزەخ پاداشت درانەوە!) (٧٤) جگە لە بەندە دڵسۆزو هەڵبژاردەکانی خوا (کە ئەوان لە دۆزەخ دوورن و بە بەهەشت شاد بوون). (٧٥) بێگومان نوح هانا و هاواری بۆ هێناین، ئێمەش چاکترین فریاد رەسێك بووین کە بەهانا و هاواریەوە چووین. (٧٦) خۆی و کەسوکاری باوەڕداریمان لە تەنگانە گەورەکە رزگار کرد...

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُۥ هُمُ ٱلْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى ٱلْءَاخِرِينَ ﴿٧٨﴾ سَلَٰمٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٧٩﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا ٱلْءَاخَرِينَ ﴿٨٢﴾ ۞ وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِۦ لَإِبْرَٰهِيمَ ﴿٨٣﴾ إِذْ جَآءَ رَبَّهُۥ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾ أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾ فَمَا ظَنُّكُم بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٨٧﴾ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى ٱلنُّجُومِ ﴿٨٨﴾ فَقَالَ إِنِّى سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾ فَتَوَلَّوْا۟ عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾ فَرَاغَ إِلَىٰٓ ءَالِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنطِقُونَ ﴿٩٢﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًۢا بِٱلْيَمِينِ ﴿٩٣﴾ فَأَقْبَلُوٓا۟ إِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٤﴾ قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾ وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا۟ ٱبْنُوا۟ لَهُۥ بُنْيَٰنًا فَأَلْقُوهُ فِى ٱلْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾ فَأَرَادُوا۟ بِهِۦ كَيْدًا فَجَعَلْنَٰهُمُ ٱلْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾ وَقَالَ إِنِّى ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّى سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾ رَبِّ هَبْ لِى مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٠٠﴾ فَبَشَّرْنَٰهُ بِغُلَٰمٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ ٱلسَّعْىَ قَالَ يَٰبُنَىَّ إِنِّىٓ أَرَىٰ فِى ٱلْمَنَامِ أَنِّىٓ أَذْبَحُكَ فَٱنظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَٰٓأَبَتِ ٱفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٠٢﴾

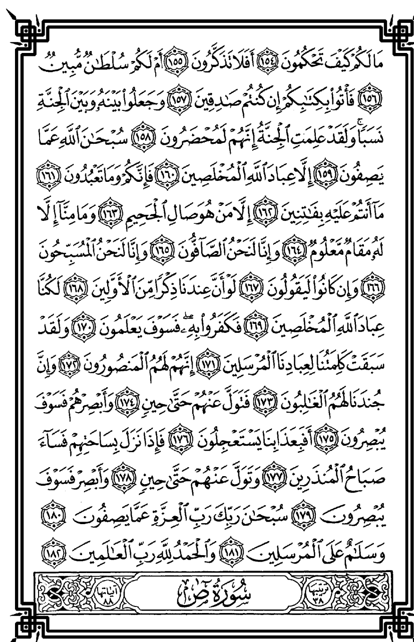
(٧٧) جا ئێمە تەنها هەر نەوەی ئەویشمان هێشتەوە (کەبینە هۆی ئاوەدانکردنەوەی زەوی سەرلەنوێ).
(٧٨) هەروەها بەسەرهاتی ئەومان هێشتەوە بۆ نەوەکانی داهاتوو (تا پەندی لێوەربگرن).
(٧٩) سڵاو لەسەر نوح لە لایەن سەرجەم ئیماندارانەوە لە هەموو کات و شوێنێکدا.
(٨٠) بەراستی ئێمە ئا بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (یادیان دەهێڵینەوە).
(٨١) بەڕاستی ئەو لە بەندە ئیماندارەکانی ئێمەیە.
(٨٢) لەوەودوا ئەوانی ترمان نوقمی زریان کرد.
(٨٣) بێگومان لە شوێنکەوتە و پەیرەوانی نوح ـ ئیبراهیم ـ ە (سەلامی خوایان لی بێت).
(٨٤) کاتێك رووی کردە پەروەردگاری، بە پیر بانگەوازیەوە چوو، بەدڵێکی پڕ لە ئیمان و باوەڕێکی دامەزراوەوە.
(٨٥) رۆژێك بە باوکی و قەوم و هۆزەکەی وت: باشە، ئەوە ئێوە چی دەپەرستن؟!...
(٨٦) ئایا شتی دەست هەڵبەست دەکەنە خواو لە جیاتی پەروەردگار دەتانەوێت بیپەرستن؟!...
(٨٧) باشە؛ ئاخر ئێوە، چ گومانێکتان هەیە لە پەروەردگاری جیهانەکان؟!
(٨٨) (ئەوسا چاوی هەڵبری بۆ ئاسمان و) تەماشایەکی ئەستێرەکانی کرد، (لە داخلی بیروبۆچوونیان).
(٨٩) (دیارە کە سبەی جەژنیان بووە و دەعوەتی حەزرەتی ئیبراهیمیشیان کردووە، ئەمیش حەزی نەکردووە و بێزاربووە بۆیە) وتی: من نەخۆشم.
(٩٠) ئەوانیش بەجێیان هێشت و ڕۆیشتن.
(٩١) ئەوسا بە پەنهانی چوو بۆ لای بتەکانیان و وتی: ئەوە ناخۆن؟ (دیارە خۆراکیان بۆ بتەکان داناوە!)
(٩٢) ئەوسا هاواری لە بتەکان کردوو، بە تووڕەییەوە پێی ووتن: ئەوە بۆ لاڵن؟! بۆ قسەیەکی ژیرانە ناکەن؟!
(٩٣) ئینجا تێیان کەوت، بەدەستی ڕاستی پیادەماڵین و دەیشکاندن.
(٩٤) دوایی بت پەرستان گەڕانەوە و بینیان خواکانیان تێکوپێك شکاوە، بەپەلە و شڵەژاویەوە هاتن بۆ ئیبراهیم....!! (٩٥) ئەویش پێی وتن: باشە، ئایا ئەو پەیکەرانەی خۆتان دایدەتاشن، دەیپەرستن؟! (٩٦) لەکاتێکدا خوا بەدیهێنەری ئێوەش و ئەم بتانەشە کە دروستتان کردوون (ئەوەتە نەشیانتوانی بەرگری لە خۆیان بکەن!!).
(٩٧) کەچی بیریان نەکردەوە لەو بەڵگە بەهێزانەو، وتیان: شوێنێك دروست بکەن و ئاگری تێدا بکەنەو و ئیبراهیمی تێ فرێ بدەن (با بسوتێت و لەناو بچێت). (٩٨) ئەوان ویستیان پیلانێکی بۆ دروست بکەن، ئێمە ئەوانمان تێکشکاند و ریسوامان کردن. (٩٩) ئینجا ئیبراهیم وتی: من بەراستی ئێوە بە جێ دەهێڵم و دەڕۆم بەرەو رەزامەندی پەروەردگارم، لە ئاییندەشدا بەبەردەوام رێنموویم دەکات. (١٠٠) (ئەوسا کۆچی کرد)، لەو رێگەو بانەدا داوای لەخوا کردو وتی: پەروەردگارا نەوەیەکی چاك و پاکم پێ ببەخشە. (١٠١) ئێمەش مژدەی کوڕێکی بە ئارام و خۆگرو ژیرمان پێبەخشی کە ـ ئیسماعیل ـ ە. (١٠٢) کاتێك ئەو کوڕە کەوتە دەروماڵ لەگەڵیدا بەیانیەك پێی وت: کوڕم، کوڕی شیرینم بێگومان لە خەونمدا بینیم کە تۆ سەردەبڕم، تۆ دەڵێی چی؟ رات چۆنە؟! (کوڕی چاك و خواناس و خۆگر بەزمانی شیرین) وتی: بابەگیان هەر فەرمانێکت پێ دراوە جێبەجێی بکە، دەمبینیت ئەگەر خوا حەز بکات، خوا بیەوێت، لە ئارامگران دەبم.

(١٠٣) کاتێك هەردووکیان تـەسلیمی فـەرمانی پـەروەردگار بوون، ئیبراهیم؛ ئیسماعیلی بـە ڕوودا خسـتە سـەر خـاك بـۆ ئەوەی سەری ببڕێت.
(١٠٤) ئەو کاتە ئێمە بانگمان لێکرد: ئەی ئیبراهیم!!
(١٠٥) بەڕاستی خەوەکەت هێنایە دی، ئێمە هەر ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (لە تاقی کردنەوەکاندا سەریان دەخەین، چونکە لێبراون).
(١٠٦) بەڕاستی ئەمە خۆی تاقیکردنەوەیەکی ئاشکراو ڕوونە.
(١٠٧) ئیتر ئێمە قۆچێکی گەورەمان کردە قوربانی ئیسماعیل تا لە جیاتی ئەودا سەری ببڕێت.
(١٠٨) پاشان ئێمە لەناو گەلان و نەوەکانی دهـاتوودا نـاوی ئیبراهیممان هێشتەوە.
(١٠٩) سڵاو درود و ڕێز لەسەر ئیبراهیم.
(١١٠) ئێمە ئا بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە...
(١١١) بەڕاستی ئەمیش لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەیە...
(١١٢) مژدەی هاتنە دنیای – ئیسحاق – یشمان پێبەخشی، کە ئەویش پێغەمبەرێکە لە چاکان.
(١١٣) خێرو بەرەکتمان ڕژاند بەسەر ئیبراهیم و بەسەر ئیسحاقدا و لە نەوەی هەردووکیان، واتە: ئیسماعیل و ئیسحاق چاکان و پاکان دێنە دنیاوە، هەروەها ئەو کەسانەش پەیدادەبن بەڕوونی ستەم لەخۆیان دەکەن.
(١١٤) بەڕاستی ئێمە ناز و نیعمەتی خۆمانمان ڕژاند بەسەر موسا و هاروونـدا (هـەردووکیانمان هـەڵبژارد بـۆ پێغەمبەرایەتی).
(١١٥) هەردووکیان و قەومەکەشیانمان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد (لە غەرق بوون و خنکان).
(١١٦) سەرکەوتنمان پێبەخشین بەسەر دوژمنەکانیاندا، هەر ئەوانیش زاڵ بوون. (بەسەر ستەمکاراندا).
(١١٧) پاشان تەوراتمان پێبەخشین کە ڕوونکەرەوەی هەموو شتێکە، (تا پەیرەویی بکەن).
(١١٨) هەروەها ڕێنموویی هەردووکیانمان کرد بۆ ڕێگە و ڕێبازی ڕاست و دروست (تا قەومەکـەیان بـەرەو سەرفەرازی هەر دو جیهان ببەن).
(١١٩) ناوبانگی خێریانمان لە نەوەکانی داهاتوودا هێشتەوە (کە هەتا دنیا دنیایە بەڕێزەوە ناویان ببرێت).
(١٢٠) سڵاو و درود و ڕێز لەسەر موسا و هاروون (لە لایەن پەروەردگاری مەزن و بەڕێزەوە).
(١٢١) بێگومان ئێمە، ئا بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (لە دنیاو قیامەتدا ڕێزدارن).
(١٢٢) بەڕاستی هەردوکیان لەبەندە باوەڕدارو ئیماندارەکانی ئێمە بوون.
(١٢٣) بێگومان ـ ئیلیاس ـ یش لە دەستەی پێغەمبەران و ڕەوانە کراوانە (لە لایەن ئێمەوە).
(١٢٤) ئەو کاتە ئەویش بە قەوم و گەلەکەی خۆی وت: ئەوە ناکرێت خواناس بن؟ ئەوە بۆ لە خوا ناترسن؟!
(١٢٥) ئایا ئێوە هاناو هاوارو نزاتان بۆ ـ بەعل ـ دەبەن ـ (بتێکی گەورە بوو دەیانپەرست) وە وازلە خواپەرستی دەهێنن لەکاتێکدا ئەو زاتە چاکترینی دروستکارەکانە.
(١٢٦) کە ـ الله ـ یە، پەروەردگارتانە، پەروەردگاری باو و باپیرانی دێرینیشتانە (ئەوە بۆ بیرێك ناکەنەوە)؟!

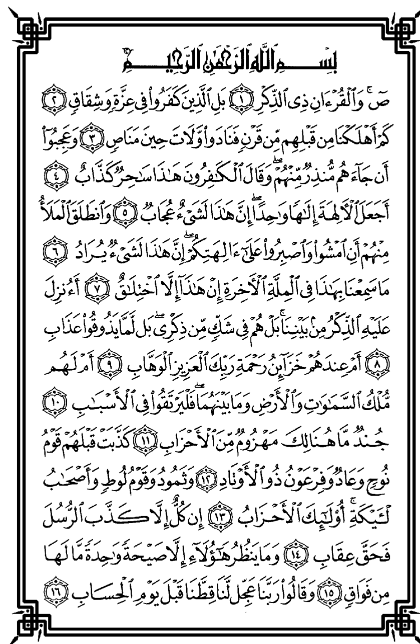

(١٢٧) کەچی ئەوان بڕوایان پێ نەکرد، کەوابوو ئەوان (شایستەی سزانو) ئامادەکراون بۆ زدۆزەخ.
(١٢٨) جگەلە بەندە دڵسۆزو هەڵبژاردەکانی خوا.
(١٢٩) ئینجا ناوبانگی خێری ئیلیاسمان لە نەوەکانی داهاتوودا هێشتەوە.
(١٣٠) سڵاو و درووود و ڕێز لەسەر ئیلیاسین بێت.
(١٣١) ئێمە بەراستی بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە.
(١٣٢) بێگومان ئەویش لە بەندە ئیماندارەکانی ئێمەیە.
(١٣٣) بەراستی ـ لوط ـ یش لە پێغەمبەرانە.
(١٣٤) کاتێ خۆی ئەو و هەموو کەس و کاریمان ڕزگار کرد.
(١٣٥) بێجگە لە پیرەژنێك (کە هاوسەری بوو بێباوەڕ بوو بەردەوام گرفتی بۆ پێش دەهێنا) لەناومان برد.
(١٣٦) پاشان هەمووانمان تەفرو تونا کرد.
(١٣٧) بێگومان ئێوە جارجار بەیانیان دەڕۆن بەلای کەلاوەو شوێنەوارە کاول‌بووەکانیاندا.
(١٣٨) هەروەها لە شەویشدا (هەندێك جار لەوێوە تێدەپەڕن) ئایا ئەوە ژیریتان ناخەنە کارو بیرێك ناکەنەوە (چیمان بەسەر هێنان؟!) بۆ ئاوا شارو دێهاتیانمان کاول کرد.
(١٣٩) بەراستی ـ یونس ـ یش لە پێغەمبەرانە.
(١٤٠) کەچی ڕای کرد بەرەو کەشتیە پڕ لە کەلوپەل و خەڵکەکە...
(١٤١) ئەوسا بەناچاری بەشداری قورعەی کرد، لە ڕیزی ئەوانەدا بوو کەلە قورعەکەدا سەرنەکەوتن...
(١٤٢) ئینجا نەهەنگێك قووتی دا، لە کاتێکدا کە شایانی سەرزەنشت و گلەیی بوو (چونکە پێش ئەوەی خوا مۆڵەتی بدات قەومەکەی بەجێهێشت). (١٤٣) خۆ ئەگەر لەو کەسانە نەبوایە کە تەسبیحات و یادی‌خوا دەکەن و نەیوتایە (لا اله الا أنت سبحانك انی كنت من الظالمين): پەروەردگارا هیچ خوایەك نیە جگەلە تۆ، پاکی و بێگەردی و ستایش شایستەی تۆیە و من لە ستەمکارانم. (١٤٤) ئەوە دەمایەوە لە سکی نەهەنگەکەدا تا ڕۆژێك کە هەمووان زیندوو دەکرێنەوە. (١٤٥) لەوەودوا فڕێماندایە چۆڵیەکی بێ گژوگیاو درەختەوە بێ هێز و ماندوو نەخۆش. (١٤٦) ئینجا ڕوەکی کولەکەی گەورەمان بۆ پێگەیاند (کە گەڵاکانی پان و گەورەیە و مێش و مەگەز نزیکی ناکەون). (١٤٧) ئینجا گەڕانمانەوە و ڕەوانەمانکرد بە پێغەمبەرایەتی بۆلای سەد هەزار کەس و زیاتریش بوون (کە قەومەکەیەتی). (١٤٨) ئەوسا هەمویان ئیمان و باوەڕیان هێنا، ئێمەش ژیانێکی خۆشمان بۆ فەراهەم هێنان تا کاتێکی دیاریکراو. (١٤٩) ئەی پێغەمبەر پرسیان لی بکە: ئایا ڕاستە! کە کچان شایستەی پەروەردگارت بن و کوڕان شایستەی خۆیان بێت؟! (ئەڵبەتە کوڕو کچ هەردوو بەدیهێنراوی خوان، پێوەر تەنها تەقوایە، بەڵام قورئان دەیەوێت، بە بیرو بۆچوونی خۆیان، پووچەڵی بە لگەکەیان دەربخات، کاتێ کە وتویانە: فریشتەکان کچی خوان، لە حاڵێکدا ئەوان کچ بەچاوی سووك تەماشا دەکەن و بەکەمی دەزانن، ئەی بۆچی بۆخوای پەروەردگار کەلە هەموو ئەو بیروباوەڕە چەوتانەوە دوورە ڕەوای دەبینن؟)
(١٥٠) مەگەر فریشتەکانمان بە مێینە دروست کردووە و لەو کاتەدا ئەوان لەوێ بوون؟! (١٥١) ئاگاداربن!! بەراستی ئەوانە هەندێك لەدرۆ و بوختانیان ئەوەیە کە دەڵێن:
(١٥٢) خوا منداڵی بووە!!، بەراستی و بێگومان ئەوانە زۆر درۆزنن. (زۆر بۆختانچی‌و ناپاکن).
(١٥٣) مەگەر کچانی هەڵبژاردووە کە بیکات بە نەوەی خۆی وە ڕێزی داون بەسەر کوڕاندا؟!!

(١٥٤) ئایا چیتانە و چۆن بریاری بێ بەڵگەی وا دەدەن.
(١٥٥) ئایا بیرێك ناكەنەوە؟ (لەم قسە بێ‌سەرو بـنانە؟! لەم تۆمەتە ناماقوڵانە؟!).
(١٥٦) ئایا مـەگـەر بـەڵگە و شـتێكی بـەهێز و ئـاشكراتـان بەدەستەوەیە (بۆ ئەم قسە هەلەق و مەلەقانە).
(١٥٧) ئادەی... كوا كتێبتان، كوا بەڵگەتان ئەگەر ئـێوە راست دەكەن بیهێننە مەیدان.
(١٥٨) (لە لایەكی ترەوە كافرەكان) خزمایەتیان بریارداوە لە نـێوان زاتـی پـەروەردگار و جـنۆكـەكـاندا، سـوێند بـەخوا جنۆكەكانیش چاك دەزانن كە ئامادە دەكرێن (بۆ لێپرسینەوە و موحاسەبە، ئەگەر ئاوا خـزمایەتیەك هـەبێت چـۆن دادگـایی دەكرێن؟!).
(١٥٩) پاكی و بێگەردی بۆ خـوای گـەورە، دەربـارەی ئـەو شتانەی كە ئەوان باسی دەكەن و ئەو قسە بێ‌جێیانەی دەیكەن بەرامبەر خوا.
(١٦٠) بەڵام بەندە دڵسۆزو هەڵبژاردەكانی خوا (لەو گوفتار و بۆچوونە خوار و خێچانە دوورن).
(١٦١) ئەی بێ باوەڕان بەراستی ئێوە و ئەوەش دەیپەرستن.
(١٦٢) ناتوانن كەسی پێ گومراو سەرلێشێواو بكەن و لە خوای دوور بخەنەوە.
(١٦٣) مەگەر ئەو كەسەی نیشتەجێی ناو دۆزەخە. (بە هۆی ئەوەی لەدنیادا بێ‌باوەڕ بوو).
(١٦٤) فریشتەكان دەڵێن: كەسمان نی‌یە شوێنی دیاریكراوی خۆی نەبێت.
(١٦٥) بەراستی ئێمە هەر هەموومان بەریز وەستاوین (ئامادەی فەرمانین).
(١٦٦) دووبارە دەڵێن: ئێمە هەمیشە سەرگەرمی تەسبیحات و ستایشی خوای میهرەبانین.
(١٦٧) هەرچەندە هاوەڵگەران پێش رەوانەكردنی پێغەمبەر دەیانوت:
(١٦٨) ئەگەر ئێمەش كتێبێكی ئاسمانیمان وەكو پێشووەكان بۆ بهاتایە...
(١٦٩) ئێمەش دەبوینە بەندە دڵسۆز و چاكەكانی خوای گەورە.
(١٧٠) كەچی كە قورئانمان رەوانە كرد بروایان پێ نەكرد، سەرئەنجام خۆیان دەبیننەوە (چیان بەسەر دەهێنین).
(١٧١) سوێند بە خوا بێگومان بریاری ئێمە بۆ بەندە فرستادە و پێغەمبەرەكانمان (هەر زوو دەرچووە)...
(١٧٢) كە: بە دڵنیایی، هەر ئەوان سەركەوتوو سەرفەراز دەبن.
(١٧٣)سەربازە ئیمانداره‌كانیشمان هەر دەسەڵات دەگرنە دەست و زاڵ دەبن.
(١٧٤) جارێ تا ماوەیەك خۆت بگرە و گوییان پێ مەدە.
(١٧٥) تۆ سەرئەنجامی لاری و خوانەناسینیان بخەرە بەرچاو، لە ئایندەدا خۆیان دەبیننەوە.
(١٧٦) ئایا ئەوانە پەلەیانە كە زوو سزاو تۆڵەی ئێمە رووبەڕوویان ببێت و یەخەیان پێ بگرێت؟!
(١٧٧) (قوڕ بەسەریان، خاك بە دامانیان) كاتێك كە سزاو تۆڵەی ئێمە دادەبەزێتە مەیدانیان، ئای كە بەرەبەیانێكی سامناكە بۆ بێدار كراوەكان. (١٧٨) تۆ تا ماوەیەك مۆڵەتیان بدە و گوێیان پێ مەدە. (١٧٩) راستیەكـان بـخەرە بەرچاو، سەرئەنجام خۆیان دەبیننەوە. (١٨٠) پاكـی و بـێگەردی بـۆ پـەروەردگارت، پـەروەردگاری خـاوەن دەسەڵات، لەوەی كە ئەوانە دەیدەنە پاڵ ئەو زاتە بێ هاوەڵ و هاوتایە. (١٨١) سڵاو درووديش لەسەر هەموو پێغەمبەران و سەرجەم فرستادەكانی خوا.
(١٨٢) سوپاس و ستایشیش بۆ خوا، پەروەردگاری هەموو جیهانەكان هەمیشە و بەردەوام.

سورەتی (ص)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ص) سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە، سوێند بەم قورئانە کە خاوەنی ئامۆژگاری و شکۆمەندی و قەدر و ڕێزە.

(٢) کەچی ئەوانەی بێ باوەڕن (بروا بەم قورئانە پیرۆزە ناهێنن، ئـەوەش لەبـەرئەوە نـیە کـەم و کـوری و نـاتەواوی لەم قورئانەدا هەبێت) بەڵکو لەبەرئەوەیە کە خۆیان بەزل دەزانن و بڕیاریانداوە لووت بەرز بن لە ئاستیدا و دژایەتی بکەن.

(٣) چەندەها گەل و نەوەمان پێش ئەمان لەناو بردووە (لەکاتی دەستپێکردنی سزای ئێمەدا) هاواریان دەکرد، شیوەن و زارییان بوو، بەڵام تازە کار لەکار تـرازابـوو، وەخـتی ڕزگـار بـوون بەسەرچوو.

(٤) بێ باوەڕەکان سەریان سوڕما لەوەی کە بێدارکەرەوەیەك لە خۆیان هاتووە بۆیان و وتیان: ئـەمە جـادوگەرێکی زۆر درۆزنە!!

(٥) (هەروەها دەیانوت: ئایا پێتان سەیر نیە) هەموو خواکانی کردووە بە یەك خوا، بـەڕاسـتی ئـەمە شـتێکی زۆر سـەیرو سەمەرەیە!!

(٦) دەسەڵاتدار و گەورەکانیان ڕۆیشتن بۆ لای یەکتر، داوای پابەندی و خۆگریان دەکرد، لە پێناو بتەکانیاندا و دەربارەی بانگەوازی یەکخواناسی دەیانوت: بەڕاستی ئەمە شتێکە مەبەستێکی تیادایە...!!

(٧) ئێمە ئەم دەنگوباسەمان لەکۆتا ئایندا (کە ئاینی مەسیحیە و سێ خوا دەپەرستن) نەبیستووە! ئەمە هەر تەنها شتێکی دەست هەڵبەست و دروستکراوە!! (مەسیحیەت ترازاوە لە عەقیدەی تەوحید).

(٨) هەروەها دەیانوت: ئایا ڕەوایە لە نێوان ئێمەماناندا قورئان بۆ محمد ﷺ دابەزێت؟! خوا دەفەرموێت: نەخێر، ئەوانە هەر لەگوماندان بەرامبەر قورئانەکەی من، جا ئەگەر سزاو ئـازاری مـن بـچێژن (ئـەوسا بـاوەڕی پـێ دەهێنن)؟!!

(٩) مەگەر ئەمانە گەنجینەی ڕەحمەت و بەخشندەیی پەروەردگاری تۆیان بەدەستە کـە زاتـێکی بـاڵادەست و بەخشندەیە (تا دیاریکردنی پێغەمبەریش بەویستی ئەوان بێت)؟!

(١٠) ئایا مەگەر ئەوانە خاوەنی ئاسمانەکان و زەوی و نێوانیانن، تا خێرو بێرو بەخشینەوەش بەئارەزوی ئەوان بێت؟ ئەگەر وایە با بەهۆکارێك بەرزبنەوە بۆ ئاسمان و دەست بخەنە کاروباری خوا...!!

(١١) سەربازانێکی زۆر وا لەوێن، لە دەستەو گرۆ جۆر بە جۆرەکان، هەمیشە تێکدەشکێن.

(١٢) پێش ئەمان قەومی نوح و عاد و فیرعەونی خاوەن ئەهرامەکان... (بڕوایان بە پەیامەکان نەکرد).

(١٣) هەروەها ثمود، قەومی صالح و قەومی لوط و خاوەن باخە چڕو پڕەکانیش، ئائەو دەستە و گرۆیانە (هەر هەموویان دژایەتی ئاین و بەرنامەی خوایان کرد، خوای گەورەش دوای مـاوەیەکـی دیـاریکراو هـەموویانی ڕیشەکەن کرد).

(١٤) هەریەك لەوانە بەرنامەی هەموو پێغەمبەرانیان بە درۆزانی و بەو کارەیان؛ خۆیان شایستەی تـۆڵە ئـێمە کرد.

(١٥) ئەوانە تەنها چاوەڕوانی یەکدەنگی سامناکی گەورە دەکن، کتوپڕ ڕوودەدات و پێویستی بە دووبارە بوونەوە نیە. (دڵی هەموویان دەبچڕێنێت و لەناویان دەبات).

(١٦) کەچی خەڵکی نەفام دەڵێن: پەروەردگارا هەر چیت بۆ بڕیارداوین پێش ڕۆژی لێپرسینەوە، پێمان ببەخشە.

ٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَٱذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُۥدَ ذَا ٱلْأَيْدِ ۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾ إِنَّا سَخَّرْنَا ٱلْجِبَالَ مَعَهُۥ يُسَبِّحْنَ بِٱلْعَشِىِّ وَٱلْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾ وَٱلطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُۥٓ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُۥ وَءَاتَيْنَٰهُ ٱلْحِكْمَةَ وَفَصْلَ ٱلْخِطَابِ ﴿٢٠﴾ ۞ وَهَلْ أَتَىٰكَ نَبَؤُا۟ ٱلْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا۟ ٱلْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾ إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَىٰ دَاوُۥدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ قَالُوا۟ لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَٱحْكُم بَيْنَنَا بِٱلْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَٱهْدِنَآ إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلصِّرَٰطِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هَٰذَآ أَخِى لَهُۥ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِىَ نَعْجَةٌ وَٰحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِى فِى ٱلْخِطَابِ ﴿٢٣﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِۦ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْخُلَطَآءِ لَيَبْغِى بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُۥدُ أَنَّمَا فَتَنَّٰهُ فَٱسْتَغْفَرَ رَبَّهُۥ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرْنَا لَهُۥ ذَٰلِكَ ۖ وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَـَٔابٍ ﴿٢٥﴾ يَٰدَاوُۥدُ إِنَّا جَعَلْنَٰكَ خَلِيفَةً فِى ٱلْأَرْضِ فَٱحْكُم بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِٱلْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ ٱلْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۢ بِمَا نَسُوا۟ يَوْمَ ٱلْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

(١٧) ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ خۆ گربە لە بەرامبەر هەموو ئەو گوفتارە نادروست و هەڵانەوە کە دەیڵێن، بەڵکو یادی بەندەمان داود بکە کە توانایی و دەسەڵاتمان پێ بەخشیبوو، بەڕاستی ئەو هەمیشە دڵی لای ئێمە بوو، بەتەنگ ڕەزامەندی ئێمەوە بوو.

(١٨) بەڕاستی ئێمەش کەژ و کێوەکانمان بۆ رام هێنابوو، ئەوانیش یاد و تەسبیحاتی خوایان دەکرد و پێکەوە دەیانوتەوە لە دەمە و ئێوارانو بەرەبەیانەکاندا.

(١٩) هەروەها باڵندەکانیشمان بۆ رام هێنابوو کە بە دەوریدا کۆ دەکرانەوە، هەموویان پێکەوە تەسبیحاتیان دەکرد، هەموویان گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خوا بوون.

(٢٠) ئێمە پاشایەتیەکەمان بەهێزکردو حیکمەت و دانایی و قسە و فەرمانی بەجێمان پێبەخشی.

(٢١) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئایا هەواڵی ئەوانەت پێنەگەیشتووە کە کێشەیەکیان هەبوو، بە دیوارا سەرکەوتن و خۆیان گەیاندە میحرابەکەی داود!!

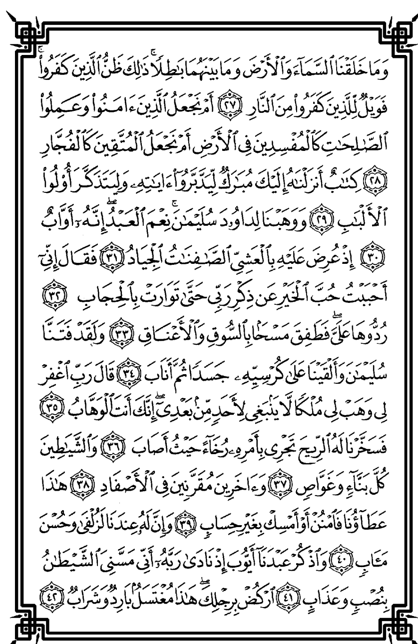
(٢٢) کاتێك خۆیانکرد بە ژووورداو چوونە لای لێیان ترسا، بەڵام ئەوان وتیان: مەترسە، هەردووکمان ناکۆکیەکمان هەیە و لایەکمان ستەمی لەلایەکمان کردووە، داواکارین کە بە دادپەروەرییی لە نێوانماندا بڕیار بدەیت و لایەنی هیچ کەسێکمان نەگریت، ڕێنموویشمان بکە بۆ ڕێگەی ڕاست و دروست.

(٢٣) یەکێکیان وتی: بەڕاستی ئەم برایەم نەوەد و نۆ مەڕی هەیە بەڵام من تەنها یەك مەڕم هەیە، کەچی پێم دەڵێت: ئەو مەڕەشم بدەرێ، بەقسەی زل و زۆرزانی دەیەوێت لێم زەوت بکات.

(٢٤) داود وتی: سوێند بە خوا ئەو برایەت ستەمی لێ کردوویت بەوەی دەیەوێت تاکە مەڕەکەی تۆ بخاتە سەر مەڕەکانی خۆی، لەڕاستیدا زۆربەی ئەوانەی شەریك و هاوکارن ستەم لە یەکتری دەکەن، جگە لەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هەیە و کارو کردەوەی چاك ئەنجام دەدەن، ئەوانیش زۆر کەمن، (ئینجا دووکەسەکە دیارنەمان) ئەوسا ئیتر داود زانی کە ئێمە تاقیمان کردۆتەوە، (لەبەر دوو هۆی سەرەکی، یەکەم: فێر ببێت بەپەلە حوکم دەرنەکات.. دووهەم: لەبەر ئەوەی سوێندی خوارد لەسەر شتێك کە لێکۆڵینەوەی دەربارەی نەکردبوو) ئیتر داوای لێخۆشبوونی لە پەروەردگاری کردو بەکرنووش و سوژدەدا چوو، داوای لێبووردنی کرد..

(٢٥) ئێمەش لەو هەڵەیەی خۆش بووین، بێگومان ئەو لە نزیکان و خۆشەویستانی ئێمەیە و خۆشترین جێگە و ڕێگەمان بۆ ئامادە کردووە.

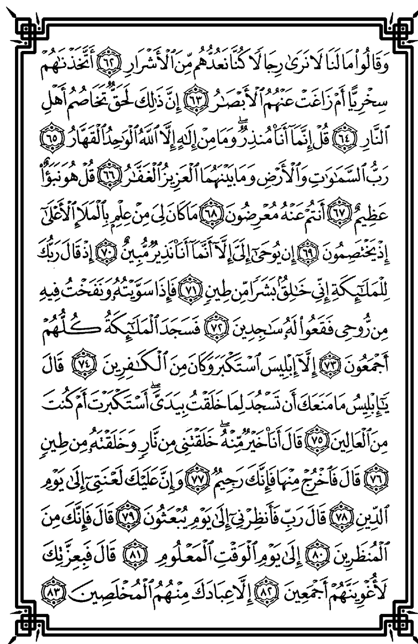
(٢٦) ئەی داود: بەڕاستی ئێمە تۆمان کردۆتە جێنشین لەم وڵاتەدا، فەرمانڕەوایی لەنێوان خەڵکدا لەسەر بنچینەی حەق و ڕاستی ئەنجام بدە، هەرگیز شوێنی ئارەزوو مەکەوەو بڕیاری پەلە مەدە تا نەبێتە هۆی گومراکردن و لادانت لە ڕێبازی خوا،چونکە بێگومان ئەوانەی لە ڕێبازی خوا لادەدەن، سزای بە ئێش و پڕ ئازار بۆیان ئامادەیە، بەهۆی فەرامۆشکردنی ڕۆژی قیامەتو لێپرسینەوە.

وَمَا خَلَقْنَا ٱلسَّمَآءَ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَٰطِلًاۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنَ ٱلنَّارِ ﴿٢٧﴾ أَمْ نَجْعَلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ كَٱلْمُفْسِدِينَ فِي ٱلْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ ٱلْمُتَّقِينَ كَٱلْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓاْ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُوْلُواْ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٩﴾ وَوَهَبْنَا لِدَاوُۥدَ سُلَيْمَٰنَۚ نِعْمَ ٱلْعَبْدُۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾ إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِٱلْعَشِيِّ ٱلصَّٰفِنَٰتُ ٱلْجِيَادُ ﴿٣١﴾ فَقَالَ إِنِّيٓ أَحْبَبْتُ حُبَّ ٱلْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِٱلْحِجَابِ ﴿٣٢﴾ رُدُّوهَا عَلَيَّۖ فَطَفِقَ مَسْحًۢا بِٱلسُّوقِ وَٱلْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَٰنَ وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِۦ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾ قَالَ رَبِّ ٱغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَّا يَنۢبَغِي لِأَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِيٓۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾ فَسَخَّرْنَا لَهُ ٱلرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِۦ رُخَآءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾ وَٱلشَّيَٰطِينَ كُلَّ بَنَّآءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾ وَءَاخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي ٱلْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾ هَٰذَا عَطَآؤُنَا فَٱمْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾ وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَـَٔابٍ ﴿٤٠﴾ وَٱذْكُرْ عَبْدَنَآ أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ أَنِّي مَسَّنِيَ ٱلشَّيْطَٰنُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾ ٱرْكُضْ بِرِجْلِكَۖ هَٰذَا مُغْتَسَلُۢ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

(٢٧) ئێمە ئـاسمان و زەوی و دروسـتکراوانـی نـێوانـیانمان بێهودە و هەڕەمەکی دروست نەکردووە، ئەوە بیرو باوەڕی ئەوانەیە کە بێ باوەڕ بوون، هاوار و ئاهوناڵە بۆ ئەوانەی کە کافر و بێبروان لە سزای ئاگری دۆزەخ.
(٢٨) نەخێر، ئەو باوەڕەیان هەڵەیە، بەڵکو ئایا ڕەوایە پاداشتی ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کاروکردەوە چاکەکـانیان ئەنجام داوە، وەك ئەوانــە لێ بکـەین کـە تـۆوی خـراپـەیان چـاندووە لە زەویـدا، یـاخود ئـایا ئـەوانـەی پـارێزکار و لە خواترسن وەك خراپەکاران سەیریان بکەین؟!
(٢٩) ئەم قورئانە کتێبێکی پیرۆزە دامانبەزاندووە بۆ لای تۆ، بۆ ئەوەی ئایەتەکانی لێك بدەنەوە و بیری لێ بکـەنەوە، بـۆ ئەوەش خاوەن بیرو هۆشەکان پەند و ئامۆژگاری وەربگرن و تێفکرن.
(٣٠) ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داود، ئای چ بەندەیەکـی چاك بوو، لەڕاستیدا سولەیمان هەمیشە بـەسۆزەوە داوای لێ خۆشبوونی لە خوا دەکرد.
(٣١) کاتێك دەمەو ئێوارە ئەو ئـەسپە چـاکـانەی کـە ئـامادە کرابوون بۆ غەزا هێنایان و نمایش کران لە پێش چاویدا.
(٣٢) (سولەیمان دڵی خۆش بوو) بۆیە وتی: من هەمیشە حەز لەم جۆرە کارانە دەکەم و گرنگی بـەم ئـەسپانە بەخێر دەزانم، لەگەڵ ئەوەشدا نابێت ببنە هۆی ئەوەی کە لە یادی پەروەردگارم غافڵم بکەن و یادی فەرامۆش بکەم، ئەسپەکان غاریان دەکرد تا لە چاو ون دەبوون.
(٣٣) لەوەودوا سلێمان فەرمانیدا کە بیانگێڕێتەوە و کە گەڕانەوە بۆ لای دەستی دەهێنا بە ڕان و مـلیاندا (بـەو شێوەیە خۆشەویستی خۆی دەردەبڕی بۆیان، چونکە ئەوانە هۆکارێکن بۆ غەزاو گەیاندنی ئایینی خوا).
(٣٤) سوێند بـە خـوا ئـێمە سـولەیمانمان تـاقیکردەوە و سـاوایـەکـی نـاتەواومـان فـرێدایـە سـەر تـەختی فەرمانڕەوایەتیەکەی، پاشان گەڕایەوە بۆ لای خوا و پەنای بۆ ئێمە هێنا... (چونکە بەبێ وتنی – إن‌شاءالله – بە ئومێدی چەند کوڕێك بوو).
(٣٥) وتی: پەروەردگارا لێم خۆش ببە و دەسەڵاتێکم پێببەخشە کە دەست نەدات بـۆ کـەسی‌تر لە دوای خـۆم، چونکە بەڕاستی تەنها تۆ بەخشێنەری هەموو ناز و نیعمەتێکیت.
(٣٦) ئێمە نزامان گیراکرد و – با – مان بۆ ڕام هێنا، کە بەفەرمانی ئەو بەنەرمی هاتوچۆ بکات، بۆ هەر شوێنێك ویستی.
(٣٧) هەروەها شەیتانەکانیشمان کردە خزمەتگوزاری، لە هەموو جۆرە بیناسازێك و مەلەوانێکی ژێر دەریا.
(٣٨) هەندێکی تریش بەکۆت و زنجیر بەسترابوونەوە (تا نەتوانن خراپاکاری ئەنجام بدەن).
(٣٩) ئەمە بەخششی ئێمەیە بۆ تۆ ئەی سولەیمان تۆش دەبەخشیت، یان نابەخشیت لێپرسینەوەت نیە و خـۆت سەربەستی.
(٤٠) بێگومان سولەیمان لە لای ئێمە پلەی زۆر نزیکی هەیە و پاشەڕۆژ و ئایندەیەکی جوانی دەستەبەر کردوە.
(٤١) ئەی پێغەمبەر ﷺ سەرگوزەشتەی بەندەی ئێمە – ئەیوب – یان بۆ باس بکە، کاتێك بانگی لە پەروەردگاری کردو وتی: بێگومان شەیتان تووشی نەخۆشی و بەڵاو ئازاری کردووم...
(٤٢) ئێمەش دۆعا و نزامان گیراکرد و وتمان: هەستە، بەپێی خۆت ڕابکە، ئەوە ئاوێکی ساردە بـۆ خـوشتن و خواردنەوە. (خۆتی پێ بشۆو لێی بخۆرەوە).

وَوَهَبۡنَا لَهُۥٓ أَهۡلَهُۥ وَمِثۡلَهُم مَّعَهُمۡ رَحۡمَةٗ مِّنَّا وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ ﴿٤٣﴾ وَخُذۡ بِيَدِكَ ضِغۡثٗا فَٱضۡرِب بِّهِۦ وَلَا تَحۡنَثۡۗ إِنَّا وَجَدۡنَٰهُ صَابِرٗاۚ نِّعۡمَ ٱلۡعَبۡدُ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٞ ﴿٤٤﴾ وَٱذۡكُرۡ عِبَٰدَنَآ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ أُوْلِي ٱلۡأَيۡدِي وَٱلۡأَبۡصَٰرِ ﴿٤٥﴾ إِنَّآ أَخۡلَصۡنَٰهُم بِخَالِصَةٖ ذِكۡرَى ٱلدَّارِ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّهُمۡ عِندَنَا لَمِنَ ٱلۡمُصۡطَفَيۡنَ ٱلۡأَخۡيَارِ ﴿٤٧﴾ وَٱذۡكُرۡ إِسۡمَٰعِيلَ وَٱلۡيَسَعَ وَذَا ٱلۡكِفۡلِۖ وَكُلّٞ مِّنَ ٱلۡأَخۡيَارِ ﴿٤٨﴾ هَٰذَا ذِكۡرٞۚ وَإِنَّ لِلۡمُتَّقِينَ لَحُسۡنَ مَـَٔابٖ ﴿٤٩﴾ جَنَّٰتِ عَدۡنٖ مُّفَتَّحَةٗ لَّهُمُ ٱلۡأَبۡوَٰبُ ﴿٥٠﴾ مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا يَدۡعُونَ فِيهَا بِفَٰكِهَةٖ كَثِيرَةٖ وَشَرَابٖ ﴿٥١﴾ ۞ وَعِندَهُمۡ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرۡفِ أَتۡرَابٌ ﴿٥٢﴾ هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ ﴿٥٣﴾ إِنَّ هَٰذَا لَرِزۡقُنَا مَا لَهُۥ مِن نَّفَادٍ ﴿٥٤﴾ هَٰذَاۚ وَإِنَّ لِلطَّٰغِينَ لَشَرَّ مَـَٔابٖ ﴿٥٥﴾ جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَا فَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ ﴿٥٦﴾ هَٰذَا فَلۡيَذُوقُوهُ حَمِيمٞ وَغَسَّاقٞ ﴿٥٧﴾ وَءَاخَرُ مِن شَكۡلِهِۦٓ أَزۡوَٰجٌ ﴿٥٨﴾ هَٰذَا فَوۡجٞ مُّقۡتَحِمٞ مَّعَكُمۡ لَا مَرۡحَبَۢا بِهِمۡۚ إِنَّهُمۡ صَالُواْ ٱلنَّارِ ﴿٥٩﴾ قَالُواْ بَلۡ أَنتُمۡ لَا مَرۡحَبَۢا بِكُمۡۖ أَنتُمۡ قَدَّمۡتُمُوهُ لَنَاۖ فَبِئۡسَ ٱلۡقَرَارُ ﴿٦٠﴾ قَالُواْ رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا فَزِدۡهُ عَذَابٗا ضِعۡفٗا فِي ٱلنَّارِ ﴿٦١﴾

(٤٣) ئـەوسا هـەموو کـەس و کـاریمان پـێبەخشی‌یەوەو و ئەوەندەی تریش، ئەوە رەحمەت و مـیهرەبانی تـایبەتی بـوو لەلایەن ئێمەوە، یاداوەریشە بۆ هەموو خاوەن بیرو هۆشەکان.
(٤٤) (ئەیوب ﷺ جارێك لە خێزانەکەی دڵی ئـێشا، سـوێندی خوارد کە ئەگەر چاك بۆوە چـەند دارێکـی لێـبدات، خـوای میهرەبانیش وەك رێزێك بۆ ئەو ئـافرەتە وەفـادارە فـەرمانی پێدا): چەپکێ لاسکی ناسك بگرێت بەدەستەوە (بەقەدەر ئەو ژمارەیەی کە بریاری دابوو و بیماڵێت بـە هـاوسەرەکـەیداو فەرمووی) سوێندەکەشت مەشکێنە، ئێمە بـینیمان بـەراسـتی خۆگر و ئارامگر بوو، بەندەیەکی چـاك و رێك و پـێك بـوو، بێگومان ئەو تەوبەکارە و هەمیشە دڵی لای پەروەردگارە.
(٤٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ باس و یـادی بـەندە بـەرێزەکـانمان ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب بکە، هەمویان دەستێکی باڵایان هەبوو لە گەیاندنی ئایینی خوادا، دەستێکی باڵایان هـەبوو لە چاکەو چاکەکاریدا، هەروەها بەرچاو روونـی و شـارەزایـی تەواویان هەبوو لە هەموو روویەکەوە.
(٤٦) ئێمە بەراستی کردمانن بەبەندەیەکـی تـایبەتی خـۆمان بەهۆی سیفەتی دنیانەویستی و یادکردنەوەی بەردەوامیان بۆ رۆژی قیامەت ولێ پرسینەوە.
(٤٧) بەراستی ئەوانە لای ئێمە لەو کەسانەن کە هەڵمان بژاردوون و پەسەندمان کردوون.
(٤٨) هەروەها باس و یادی ـ إسماعیل و الیسع و ذوالکفل ـ یشیان بۆ بکە کە هەریەکێك لەوانە لە هەڵبژاردە و پەسەندکراوەکانی ئێمەن.
(٤٩) ئەمانە هەمووی ناوبانگی ئەو پێغەمبەرە بەرێزانەیە، بێگومان بۆ پارێزکار و خواناسانیش چاکترین جێگە و رێگە و شوێنمان ئامادە کردووە... کە:
(٥٠) باخەکانی بەهەشتی عەدنە، کە هەر هەموو دەروازەکانی لەسەر پشتە بۆیان.
(٥١) تیایدا بەئاسوودەیی شانیان داداوە، بەردەوام داوای میوەی زۆر و خواردنەوەی هەمەجۆر دەکەن.
(٥٢) هەروەها حۆری هاوتەمەنی بە حەیاو شەرم لایانە، کە تەنها عاشقی هاوسەرەکانیانن و چاو بـۆ کـەسیتر هەڵنابرنو تەماشای کەسی‌تر ناکەن.
(٥٣) جا ئا ئەم بەڵێنی نازو نیعمەتەی پێتان دراوە لە رۆژی پاداشتدا بۆتان ئامادەیە.
(٥٤) بەراستی ئەمە رزق و رۆزیمانە بۆ بەختەوەران، هەرگیز تەواو نابێت و کۆتایی نایەت.
(٥٥) ئەمەی باسکرا بۆ ئیمانداارانە، بەڵام بۆ ستەمکار و یاخی بووەکان، بەراستی نـاخۆشترین جـێگە و رێگـە ئامادەیە. (٥٦) دۆزەخە، کە دەگەیەنرێنە ناوی، ئای کە چەندە شوێنێکی ناساز و سەخت و ناسۆرە.
(٥٧) ئەمە و؛ دەبا هەر بچێژن و بخۆن لە ئاو و خۆراکی زۆر گەرم و کێم و زووخاوی داچـۆڕاو.. (٥٨) شـتی تریش لەو بابەتانە هەمەجۆر دەرخواردیان دەدرێت. (٥٩) (کاتێك سـتەمکاران بـەرەو دۆزەخ راپـێچ دەکـرێن هەندێ فریشتە پێیان دەڵێن:) ئەوە تاقمێکە لەگەڵ ئێوەدا پاڵەپەستۆیانە، ئەوانیش دەڵـێن: دەك بـەخێر نـەیەن، ئەوانیش دەبێت بگەیەنرێنە دۆزەخ و بچنە ناو ئاگرەوە. (٦٠) لە وەڵامیاندا دەڵێن: نەخێر ئێوە بەخێر نەیەنەوە، ئێوە ئەم شوێنەتان بۆ ئێمە مسۆگەر کرد ئای کە جێگەیەکی ناساز و ناخۆشە. (٦١) دوایی بەدەم ئاهو ناڵەوە دەڵێن: پەروەردگارا ئەوەی بوو بەهۆی ئەوەی کە ئا ئەم شوێنە بەنسیبی ئێمە ببێت، سـزای چـەند بـەرابـەری لەنـاو دۆزەخدا بۆ پێش بهێنە.

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾ أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾ إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾ قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾ مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾ إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿٨٠﴾ إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾

(٦٢) هەروەها دەڵێن: ئەوە چیمانە بۆچی ئێمە کەسانێك نابینین کە کاتی خۆی بە خراپ و دواکەتوو کۆنەپەرست دەماندانە قەڵەم.

(٦٣) کاتی خۆی گاڵتەمان پێ دەکردن، توانجمان تێدەگرتن، کەچی ئەمڕۆ یان لێرە نین، یان بەرچاومان لێڵ و تاریکە و نایانبینین!!

(٦٤) بەڕاستی ئەوە بەسەرهات و کێشمەکێش و دەمە دەمێی دۆزەخیەکانە و حەقیقەت و ڕاستەقینەیە و بۆیان پێش دێت.

(٦٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ بەڕاستی من تەنها بێدارکەرەوەم، کە جگەلە خوای تاکو تەنهاو بەدەسەڵات و خەشمگیر لە تاوانباران هیچ خوایەکی تر نیە.

(٦٦) ئەو خوایە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەموو دروستکراوانی نێوانیانە، باڵادەستە بەسەر کافراندا، لێخۆشبووە و چاوپۆشی دەکات لە ئیمانداران.

(٦٧) پێیان بڵێ: ئەم هەواڵ و دەنگ و باسانە هەواڵ و دەنگ و باسێکی زۆر گەورە و گرنگن.

(٦٨) بەڵام ئێوە پشتی تێدەکەن و گوێی بۆ ناگرن.

(٦٩) خۆ من (مەبەست پێغەمبەرە) هیچ ئاگاداری ئەوە نەبووم کەچی گوزەراوە لە شوێنە بڵندەکاندا کاتێك کە فریشتەکان کێشەیان هەبوو لە جێنشینی ئادەمدا.

(٧٠) وەحی و نیگام بۆ نایەت تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە من بێدار کەرەوەیەکی ئاشکرام.

(٧١) کێشەی فریشتەکان کاتێك بوو کە پەروەردگارت پێی وتن: من دەمەوێت بەشەرێك، لە قوڕ دروست بکەم.

(٧٢) جا کاتێك دروستم کرد و لەو گیان و ڕۆحەی کە من خاوەنی ئەوم، فووم پێداکردو گیان و ژیانم پێبەخشی ئێوەی فریشتە هەمووتان سووژدەی (ڕێزو تەقدیری بەفرمانی من) بۆ بەرن.

(٧٣) هەموو فریشتەکان فەرمانی خوایان بەجێ هێنا و سووژدەیان برد.

(٧٤) جگە لە ئیبلیس نەبێت کە لەو کاتەدا لەناو فریشتەکاندا بوو فووی کردە خۆی و خۆی بەگەورە زانی و خۆی خستە ریزی کافرانەوە.

(٧٥) خوا فەرمووی: ئەی ئیبلیس ئەوە چی نەیهێشت و نایەڵێت سوژدە بەریت بۆ ئەو کەسەی کە بە دوو دەستی قودرەتی خۆم دروستم کردووە؟! ئایا خۆتت بەگەورە زانی یان هەر لە زووەوە خۆت بەشت دەزانیت و خۆت لا بەرزو گەورەیە.

(٧٦) شەیتان وتی: من لەو چاکترو بەنرختر و پیرۆزترم، چونکە تۆ منت لە ئاگر دروست کردووە و ئەوت لە قوڕ بەدیهێناوە. (بە هەمو عەقڵیەوە وادەزانێت ئاگر لە خاك گرنگترە).

(٧٧) خوا فەرمووی: مادەم وایە دەرچۆ لە بەهەشت و بەجێی بهێڵە چونکە تۆ ئیتر ڕەجم کراوو دوور خراوەیت لە ڕەحمەتی من. (بە هۆی خۆ بە گەورە زانینو حەسودیو سەرپێچیتەوە).

(٧٨) بەڕاستی لەعنەت و نەفرینی منت لەسەرە تارۆژی قیامەت (چونکە تۆ فەرمانی منت جێبەجێ نەکرد).

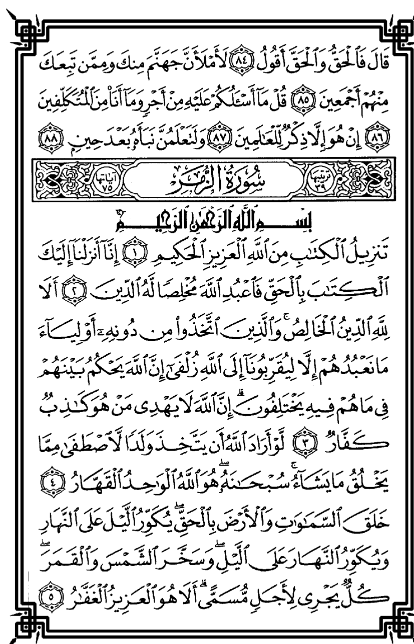
(٧٩) شەیتان وتی: پەروەردگارا دەی کەواتە مۆڵەتم بدە تا ئەو ڕۆژەی کە نەوەکانی ئادەم زیندوو دەکرێنەوە.

(٨٠) خوا فەرمووی: باشە تۆ لە مۆڵەت دراوانیت...

(٨١) تا ڕۆژو کاتی دیاریکراو. (ڕۆژی قیامەت).

(٨٢) ئینجا شەیتان وتی: سوێند بە دەسەڵاتی بێ سنوورت شەرت بێت هەر هەموویان گومراو سەرگەردان بکەم.

(٨٣) جگە لە بەندە و عەبدە دڵسۆزەکانت کە هەڵبژاردەی خوتن (دەسەڵاتی ئەوانم نیەو ناتۆانم گومرایان بکەم).

(٨٤) پەروەردگار فەرمووی: من خۆم حەق و راستیم و هەر حەق و راستیش دەڵێم.
(٨٥) سوێند بەزاتی خۆم دەبێت دۆزەخ پڕ بکەم لە تۆو لە هەموو ئەوانەی کە شوێنی تۆ دەکەون.
(٨٦) جا تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ بەو خەڵکە بڵێ: من هیچ پاداشت و خەڵاتێکم لە ئێوە ناوێت، من لەو کەسانەش نیم کە شت هەڵبەستم و زۆر لە خۆ بکەم بۆ گوفتار رێکخستن.
(٨٧) ئەم قورئانە تەنها ئاموژگاریە بۆ هەموو خەڵکی جیهان لە هەموو کات و شوێنێکدا.
(٨٨) بەراستی لە داهاتوویەکی نزیکدا، هەر لە دنیادا هەواڵی راستی و دروستی ئەم ئایینە دەزانن و حەقیقەتی رون دەبێتەوە، لە قیامەتیشدا هەموو شتێك بە تەواوی ئاشکراو روون دەبێت.

سورەتی (الزمر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) هاتنە خوارەوەی ئەم قورئانە لەلایەن خوای باڵادەست و داناوەیە.
(٢) بێگومان ئێمە ئەم قورئانەمان رەوانە کردووە بۆ تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ تا حەق و راستی روون بکاتەوە، کەواتە هەر خوا بپەرستە و هەر ملکەچ و دڵسۆزبە بۆ ئاین و بەرنامەکەی.
(٣) ئاگاداربن: دینی پاك و خاوێن تەنها بۆ خوایە، ئەوانەش جگە لەو زاتە کەسانی ترو شتی‌تر دەکەنە پشتیوانی خۆیان دەڵێن: ئێمە ئەم بت و شتانە ناپەرستین تەنها لەبەر ئەوەی لە خوا نزیکمان بخەنەوە، (چونکە ئەوان لەخواوە نزیکترن)، بێگومان خوا داوەری دەکات لە نێوانیاندا، لەو شتانەدا کە کێشەیان لەسەری هەیەو رایان دەربارەی جۆراو جۆرە، بەراستی خوا ئەو بیروباوەرە چەوتەیان لێوەرناگرێت و هیدایەت و رێنموویی ئەو کەسانە ناکات کە درۆزن و بێ‌باوەڕن.
(٤) ئەگەر خوا بیویستایە رۆڵەیەك بۆ خۆی بریار بدات، ئەوا لە نێوان ئەو شتانەدا کە دروستی کردووە شتێکی هەڵدەبژاردکە بەویستی خۆی بوایە نەك بەویستی ئەوان، پاکی و بێگەردی بۆ ئەو زاتەیە کە دوورە لە شتی نارەواو نابەجێ، ئەو زاتە خوایەکی تاك و تەنهاو زۆر بەدەسەڵاتە (تۆڵەدەسێنێت لەوانەی دژایەتی دەکەن و ناپەرستن و هاوەڵی بۆ بریار دەدەن).
(٥) ئەو زاتە ئاسمانەکان و زەوی لەسەر بنچینەی حەق و راستی دروست کردووە، بەشێوەی کەوانەیی شەو بەسەر رۆژدا دەهێنێت، بەهەمان شێوەی کەوانەیی رۆژیش بەسەر شەودا دەهێنێت (کە ئەمە خۆی بەڵگەیەکی قورئانیە لەسەر شێوازی خری زەوی)، رۆژو مانگیشی رام کردووە و رای هێناون (لە فەرمانی دەرناچن و لەخزمەتی ئادەمیزادان)، هەریەك لەوانە لەچەرخ و خولدان تا کاتێکی دیاریکراو، ئاگاداربن: هەرئەو خوایە زۆر بەدەسەڵاتە (تۆڵە لە کافران دەسێنێت و لەدەستی دەرناچن)، لە هەمان کاتدا تەواو لێخۆشبووە (چاوپۆشی دەکات لە گوناهو هەڵەو کەم و کوورِی ئیمانداران).

خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلْأَنْعَٰمِ ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَٰجٍ ۚ يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ خَلْقًا مِّنۢ بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمَٰتٍ ثَلَٰثٍ ۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ ٱلْمُلْكُ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾ إِن تَكْفُرُوا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنكُمْ ۖ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلْكُفْرَ ۖ وَإِن تَشْكُرُوا۟ يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٧﴾ ۞ وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَٰنَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُۥ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُۥ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِىَ مَا كَانَ يَدْعُوٓا۟ إِلَيْهِ مِن قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۖ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلنَّارِ ﴿٨﴾ أَمَّنْ هُوَ قَٰنِتٌ ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ سَاجِدًا وَقَآئِمًا يَحْذَرُ ٱلْءَاخِرَةَ وَيَرْجُوا۟ رَحْمَةَ رَبِّهِۦ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٩﴾ قُلْ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

(٦) خەڵکینە بیرتان نەچێت خوا ئێوەی لە تاکە نەفسێك هێناوەتە کایەوە لەوەودوا لەو تاکە نەفسە هاوسەرەکەشی فەراهەم هێناوە، لە ماڵاتیشدا هەشت جۆری دروست کردووە (لە ئایەتی – ١٤٣، ١٤٤ – لەسوورەتی – الانعام – دا ئاماژەی بۆ کردووە)، لەوەودوا لە سکی دایکتاندا ئێوە دروست دەکات بەچەند قۆناغێك، لەناو سێ تاریکیدا (مەبەست سێ پێستەکەیە کە کۆرپەلەی تێدا حەشاردراوە)، جا گۆڕانکاری بەردەوامە و گەورە بوون و جیابوونەوەی ئەندامەکان (ڕۆژ لە دوای ڕۆژ زیاتر ڕوو دەدات) ئا ئەوەیە خوا، ئا ئەوەیە پەروەردگارتان، خاوەنی هەموو بەدیهێنراوەکانە جگە لەو خوایەکی‌تر نیە، جا ئیتر بۆ کوێ لادەدرێن لە خواپەرستی؟!

(٧) ئەگەر ڕێبازی کوفرو بێ‌باوەڕی هەڵبژێرین ئەوە، بێگومان خوا بێ‌نیازە لێتان، هەرچەندە ڕازی نابێت کە بەندەکانی کافر بن و ڕێبازی خوانەناسی بگرن، بەڵام ئەگەر ڕێبازی سوپاسگوزاری بگرنە بەر، بەو کارەتان ڕازی دەبێت، دڵنیاش بن کە هیچ کەس کۆڵی گوناهی کەسی‌تر هەڵناگرێت، پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای پەروەردگارتانە، ئەوسا هەواڵی هەموو ئەو کاروکردەوانەتان پێدەدا کە ئەنجامتان دەدا، چونکە ئەو زاتە زانایە بە هەموو ئەو شتانەی، لە سینە و دڵ و دەروونەکاندا حەشاردراون.

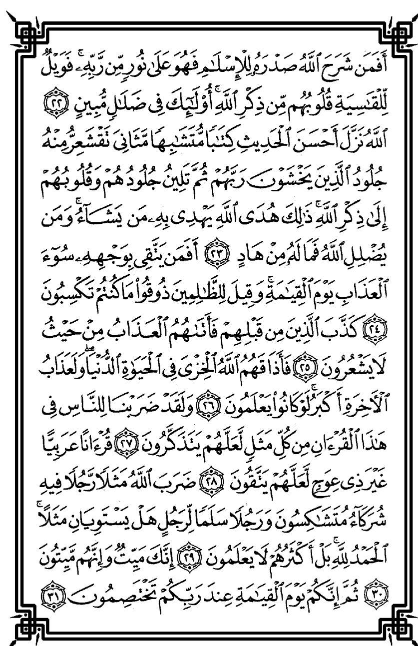
(٨) ئادەمیزاد کاتێك ناخۆشی و زەرەرێکی تووشهات، هانا و هاوار بۆ پەروەردگاری دەبات و بەدڵشکاوی لێی دەلاڵێتەوە، پاشان کاتێك خوا دەرووی لێ کردەوە و ناز و نیعمەتی پێبەخشی، دۆعا و نزا و هانا و هاوارەکانی ئەوسای فەرامۆش دەکات، چەندەها هاوەڵ و شەریك بۆ خوا بریار دەدات، دەیەوێت خەڵکی لە ڕێبازی خوا وێڵ بکات، ئەی پێغەمبەر ﷺ بەو جۆرە کەسە بڵێ: کەمێك بە کافرێتی‌و خوانەناسی ڕابوێرە، بەڵام دڵنیابە کە تۆ نیشتەجێی ناو ئاگری دۆزەخیت.

(٩) (ئایا ئەو جۆرە کەسانەی کە باسکران چاکترن) یان ئەو ئیماندارەی کە لە دووتوێی شەوگاردا هەڵدەستێت بۆ خواپەرستی، سوژدە دەبات و بەپێوە دەوەستێت، لە لێپرسینەوەی قیامەت دەترسێت و ئومێد و هیوای بەمیهرەبانی پەروەردگاری هەیە، ئەی پێغەمبەر ﷺ بڵێ: ئایا ئەو کەسانەی کە دەزانن و شارەزان، وەك ئەوانەن کە هیچ نازانن و شارەزاییان نیە؟، بەڕاستی تەنها خاوەن بیروهۆشەکان لەم جۆرە یاداوەریانە سوود وەردەگرن و تێدەگەن (لە حەقیقەتی دنیا و قیامەت، وە دڵنیان ژیانی دنیا فرسەتێکی بەنرخە و بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوا و بەهەشتی بەرین).

(١٠) ئەی پێغەمبەر ﷺ بەو بەندانەم بڵێ کە خاوەن باوەڕن: لە پەروەردگارتان بترسن و خواناس بن، بێگومان بۆ ئەوانەی لەم دنیایەدا چاکە دەکەن، پاداشتی چاك هەیە، زەوی پەروەردگاریش فراوانە (ئەگەر لە شوێنێك دنیاتان لێ تەنگ کرایەوە کۆچ بکەن بۆ شوێنێکی‌تر) بەڕاستی تەنها خۆگران پاداشتیان بێ‌سنوور و بێ ئەندازەیە.

قُلْ إِنِّيٓ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّيٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ
﴿١٣﴾ قُلِ ٱللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُۥ دِينِي ﴿١٤﴾ فَٱعْبُدُوا۟ مَا شِئْتُم مِّن دُونِهِۦ
قُلْ إِنَّ ٱلْخَـٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ ۗ أَلَا
ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٥﴾ لَهُم مِّن فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ ٱلنَّارِ
وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥ ۚ يَـٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ ﴿١٦﴾
وَٱلَّذِينَ ٱجْتَنَبُوا۟ ٱلطَّـٰغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ ۚ
فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ ٱلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُۥٓ ۚ
أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمْ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَـٰبِ ﴿١٨﴾
أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِى ٱلنَّارِ ﴿١٩﴾
لَـٰكِنِ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّن فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ تَجْرِى
مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ ۖ وَعْدَ ٱللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ ٱللَّهُ ٱلْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾ أَلَمْ تَرَ
أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَسَلَكَهُۥ يَنَـٰبِيعَ فِى ٱلْأَرْضِ ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهِۦ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَٰنُهُۥ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ
يَجْعَلُهُۥ حُطَـٰمًا ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَـٰبِ ﴿٢١﴾

(١١) هەروەها ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: بەڕاستی من فەرمانم پێدراوە هەر خوا بپەرستم و لە هەموو ژیانمدا ملکەچ و فەرمانبەرداری دین و ئاین و بەرنامەی ئـەو بم.
(١٢) فەرمانیشم پـێدراوە کـە یـەکـەمین کـەس بـم لە خواپەرستی و ئیسلامەتی و دینداریدا.
(١٣) هەروەها بڵێ: من زۆر دەترسم لە سزای ڕۆژێکی پرمەترسی و سامناك، بەتایبەت ئەگەر سەرکەشی بکەم لە فەرمانی پەروەردگارم.
(١٤) بڵێ: من تەنها هەر خـوا دەپـەرستم و مـلکەچ و فەرمانبەرداری ئاین و بەرنامەکەی ئەو زاتەدەبم.
(١٥) جا ئێوەش ئەی بێ باوەڕان چی دەپەرستن جگە لەو خوایە، بیپەرستن و پێیان بڵێ: بێگومان خەسارەتمەندان ئـــەو کـەسانەن لە ڕۆژی قـیامەتدا، خـۆیان و خـاو و خێزانیان لە دەستچووە؛ ئاگادار بن: کە بـەڕاسـتی هـەر ئەوەیە خەسارەتمەندی ئـاشکراو زیـانی دیـارو ڕوون. (لەناخی دۆزەخدا).
(١٦) ئەوانە لە سەرویانەوە پەڵە هەورلە دووکەڵی ئاگراوی دەورەی داون، لە ژێریشیانەوە هـەمان پەڵە هەور و دووکەڵ هەیە، ئابەو شێوەیە خوای گەورە بەندەکانی دەترسێنێت و پێیان دەفـەرموێت: ئەی بەندەکانم پارێزکاربن و خۆتان لە سزای من بپارێزن.
(١٧) جا ئەوانەی کە خۆیان دووره پەرێز گرتووە لە هەموو ئەو شتانەی خەڵکی دەیپەرستن، جگە لە خوای پەروەردگار، وە بەتەوبە و پەشیمانیەوە گـەڕاونـەتەوە بـۆلای خـوا، مـژدەی سـەرکەوتن و سەرفرازی و بەختەوەری و کامەرانی بۆ ئەوانەیە، دە مژدە بدە بەو بەندانەم.
(١٨) ئەوانەی گوێ بۆ قسەو گوفتار دەگرن و پەیرەوی چاکترینی دەکەن، ئا ئەوانە کەسانێکن کە خوا هیدایەت و ڕێنموویی کردوون، ئەوانە خاوەنی عەقڵ و ژیری و بیروهۆشن.
(١٩) جا ئایا ئەو کەسەی کە بە هۆی خراپی و خوانەناسیەوە بـڕیاری سـزادانـی درابـێت (تـۆ هـیچ کاروباری ئەوت بەدەستە)... ئایا تۆ دەتوانیت ئەو جۆرە کەسانە ڕزگار بکـەیت کـە لەنـاو ئـاگـری دۆزەخدا گیریان خواردووە؟!
(٢٠) بەڵام ئەوانەی کە لە پەروەردگاریان دەترسن و دیندارو خواناسن کۆشك و تەلاری چەند نهۆم کە ژوورەکانی لەسەریەکن بۆیان ئامادەیە، چەندەها ڕوبار بەژێرو بە بەردەم ئەو کۆشکانەدا جاریە، ئەوەش بەڵێنی خوایە، بێگومان خوایش بەڵێنی خۆی دەباتە سەر.
(٢١) ئایا تۆ نەتبینیوەو سەرنجت نەداوە: کە هەر خوا لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێت، لەوەودوا لەناو ناخی زەویدا کۆی دەکاتەوە، پاشان بەشێوەی کارێز و کـانی دەریـدەهێنێت، ئـەوسا هـەر بـەو ئـاوە کشتوکاڵی هەمەجۆر و هەمەڕەنگ دەڕوێنێت، ئینجا دەبینیت وشك دەبێت و زەرد هەڵدەگەڕێت، پاشان دەیخات و وردو خاشی دەکات، جا بەڕاستی ئا لەو شتانەدا یاداوەری و یادخستنەوە هەیە بۆ کەسانی ژیرو هۆشمەند.

أَفَمَن شَرَحَ ٱللَّهُ صَدۡرَهُۥ لِلۡإِسۡلَٰمِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٖ مِّن رَّبِّهِۦۚ فَوَيۡلٞ لِّلۡقَٰسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ أُوْلَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾ ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ ﴿٢٣﴾ أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجۡهِهِۦ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ وَقِيلَ لِلظَّٰلِمِينَ ذُوقُواْ مَا كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ ﴿٢٤﴾ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ فَأَتَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ ﴿٢٥﴾ فَأَذَاقَهُمُ ٱللَّهُ ٱلۡخِزۡيَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدۡ ضَرَبۡنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٖ لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ قُرۡءَانًا عَرَبِيًّا غَيۡرَ ذِي عِوَجٖ لَّعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا رَّجُلٗا فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ وَرَجُلٗا سَلَمٗا لِّرَجُلٍ هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٢٩﴾ إِنَّكَ مَيِّتٞ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ عِندَ رَبِّكُمۡ تَخۡتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

(٢٢) باشە، ئایا ئەو کەسەی کە خوای میهرەبان سینەی‌گوشاد کردووە بۆ ئیسلام و لەسەر ڕێبازی نوورو روناکی پەروەردگاریەتی، (وەك ئەو کەسە وایە کە پێچەوانەیە؟) هاوار و وەیل بۆ ئەوانەی کە دڵیان ڕەقە لە ئاستی قورئان و یادی خوادا، ئا ئەوانە لە گومراییەکی ئاشکرادا گیریان خواردووە.
(٢٣) خوای گەورە هەر خۆی جوانترین و پیرۆزترین فەرمایشتی ناردۆتە خوارەوە کە ئەم قورئانەیە، (لە جوانی دارشتندا) بابەتەکانی لە یەك دەچن، هەندێك باسیشی بەشێوازی جیاواز تیادا دووبارە بۆتەوە، جا کارکردی ئەم قورئانە ئەوەیەکە: تەزوو دەهێنێت بە گیان و پێستی ئەوکەسانەدا کە ترسی پەروەردگاریان لە دڵ و دەروونندا هەیە، پاشان گیان و پێست و دڵیان نەرم و ئامادە و چالاك دەبێت بۆ یادی خواو خواپەرستی ئا ئەوە هیدایەت و ڕێنموویی خوایە کە هەر کەس شایستە بێت هیدایەت و ڕێنموویی دەکات بۆ ئەو پلەو پایە بەرزانە، ئەوەش کە ڕێبازی خوا ون بکات کەس نیە ڕێنموویی بکات.
(٢٤) جا ئایا ئەو کەسەی بە روخسارو دەم و چاوی بەرگری لە سزای سەختی ڕۆژی قیامەت بکات، (وەك ئەو کەسە وایە کە نەترسێت)، ئەوسا بەو ستەمکارانە دەوترێت: دەی بچێژن سزای ئەو کردەوانەی کەکاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.
(٢٥) ئەوانەی پێش ئەمانیش بروایان بە پێغەمبەران نەبوو، زۆری پێ نەچوو تۆڵە و سزا یەخەی پێگرتن لە شوێنێکەوە کە بەتەمای نەبوون و هەستیان پێنەدەکرد.
(٢٦) ئەوسا ئیتر خوا هەر لە ژیانی دنیادا تاڵاوی کرد بە گەروویاندا و ریسوای کردن، بێگومان سزای قیامەت سەختترە بۆیان ئەگەر بیانزانیایە.
(٢٧) سوێند بێت ئێمە لەم قورئانەدا هەموو جۆرە نموونەیەکمان بۆ خەڵکی هێناوەتەوە، بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرن و بیرێك بکەنەوە لە راستیەکان و تێ بگەن.
(٢٨) قورئانێکی پاراو، بەزمانی عەرەبی، بە هیچ شێوەیەك کەچی و لاری تێدا بەدی ناکرێت، بۆ ئەوەی کە ئەو خەڵکە پارێزکارو خواناس بن.
(٢٩) خوای گەورە نموونەی هێناوەتەوە بە پیاوێك کەگیری خوارد بێت بەدەست چەند بەرپرسێکی شەڕانی و سەرکەشەوە، پیاوێکی تریش تەنها یەك بەرپرسی هەبێت، ئایا ئەو دوو جۆرە نموونەیە، وەك یەکن، سوپاس و ستایش تەنها شایستەی خوایە، ئاشکرایە کە ئەو دو حاڵەتە یەکسان نین، بەڵام زۆربەی ئەو خەڵکە لەم راستیە تێناگەن و نایزانن و لێکی نادەنەوە.
(٣٠) ئەی محمد ﷺ بەراستی تۆش دەمریت و ئەوانیش دەمرن و کەس نامێنێت.
(٣١) پاشان بێگومان ئێوە (واتە نەگبەت و یاخیەکان) ڕۆژی قیامەت، لەلای پەروەردگارتان یەخەی یەك دەگرن، داواچی دەبن لەسەر یەکترو. (هەریەکەتان ئەوانی‌تر تاوانبار دەکات).

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَبَ عَلَى ٱللَّهِ وَكَذَّبَ بِٱلصِّدْقِ إِذْ جَآءَهُۥٓ ۚ أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَـٰفِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَٱلَّذِى جَآءَ بِٱلصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِۦٓ ۙ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾ لِيُكَفِّرَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟ وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُۥ ۖ وَيُخَوِّفُونَكَ بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ ۚ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾ وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِن مُّضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِى ٱنتِقَامٍ ﴿٣٧﴾ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ ۚ قُلْ أَفَرَءَيْتُم مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ إِنْ أَرَادَنِىَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَـٰشِفَـٰتُ ضُرِّهِۦٓ أَوْ أَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَـٰتُ رَحْمَتِهِۦ ۚ قُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ ۖ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ يَـٰقَوْمِ ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّى عَـٰمِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

(٣٢) جا كێ لەو كەسە ستەمكارترە، كە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت و ئەو ڕاستیەی كە بۆی هاتووەو پێی ڕاگەیەنراوە، بڕوای پێی نی یە، مەگەر لە دۆزەخدا شوێنی مانەوە بۆ كافران ئامادە نەكراوە؟!

(٣٣) ئەو كەسەش ڕاستی و حەقیقەتی هێناوەو باوەڕیشی پێیەتی،تەنها ئەوانەن خواناس و دینداران.

(٣٤) جا ئەو بەختەوەرانە هەر چیان بوێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە بۆیان ئامادەیە و پێشكەشیان دەكرێت، ئا ئەوەیە پاداشتی چاكەكاران و چاكەخوازان.

(٣٥) بۆ ئەوەی خوا چاو پۆشی بكات لە خراپترینی ئەو گوناهانەی كە ئەنجامیانداوە، بۆ ئەوەش پاداشتیان بداتەوە بەچاكتر لەوەی كە ئەنجامیان دەدا.

(٣٦) مەگەر خوا بەس نیە كە پشتیوان بێت بۆ بەندەی خۆی كە پێغەمبەرە ﷺ، كەچی ئەوان تۆ دەترسێنن بە شتی‌تر جگە لە خوا، خۆ ئەوەی خوا گومڕای بكات و سەری لێبشێوێنێت، ئیتر كەس تانوانێت دەستی بگرێت و ڕێنموییی بكات. (چونكە خۆیشی مەبەستی نیە).

(٣٧) ئەوەش كە خوا هیدایەتی بدات و ڕێنموویی بكات و بیخاتە سەر ڕێی ڕاست، كەس ناتوانێت گومڕای بكات، مەگەر هەر خوا باڵادەست و تۆڵەسێنەر نیە (لە تاوانكارو تاوانباران)؟

(٣٨) ئەگەر لە بێباوەڕان بپرسیت: كێ ئاسمانەكان و زەوی دروست كردووە، بێ دوودڵی و بەپەڕی دڵنیاییەوە دەڵێن: خوا، باشە؛ پێمان بڵێن: ئەوەی ئێوە هاواری لێ دەكەن لەجیاتی خوا، ئەگەر ئەو خوایە بیەوێت تووشی بەڵاو ناخۆشیەكم بكات، ئایا ئەوكەس و شت و بتانە دەتوانن فریام بكەون و نەهێڵن؟ یاخود ئەگەر بیەوێت ڕەحمەت و بە خششێكم پێ ببەخشێت، ئایا ئەوانە دەتوانن ئەو ڕەحمەت و بەخششە قەدەغە بكەن و نەیەڵن و بیگرنەوە؟! تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ بڵێ: من خوام بەسە كە لە تەنگانەدا دەگاتە فریام، دەبا ئەوانەی پشتیوانیان دەوێت هەر پشت بەو زاتە ببەستن.

(٣٩) هەروەها پێیان بڵێ: ئەی قەوم و هۆزەكەم ئێوە لەسەر شێوازی خۆتان كاربكەن منیش بەڕاستی سەرگەرمی كاری خۆمم، جا لە ئایندەدا هەموو ڕاستیەكانتان بۆ ڕوون دەبێتەوە...

(٤٠) كەكێ تووشی سزایەك دەبێت كە سەرشۆڕو شەرمەزارو سەرگەردانی دەكات لە دنیادا، لە قیامەتیشدا سزایەكی بەردەوام داوێنگیری دەبێت و لە كۆڵی نابێتەوە.

إِنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ لِلنَّاسِ بِٱلۡحَقِّۖ فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَلِنَفۡسِهِۦۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَاۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾ ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلۡأَنفُسَ حِينَ مَوۡتِهَا وَٱلَّتِي لَمۡ تَمُتۡ فِي مَنَامِهَاۖ فَيُمۡسِكُ ٱلَّتِي قَضَىٰ عَلَيۡهَا ٱلۡمَوۡتَ وَيُرۡسِلُ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَۚ قُلۡ أَوَلَوۡ كَانُواْ لَا يَمۡلِكُونَ شَيۡـٔٗا وَلَا يَعۡقِلُونَ ﴿٤٣﴾ قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعٗاۖ لَّهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَحۡدَهُ ٱشۡمَأَزَّتۡ قُلُوبُ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِۖ وَإِذَا ذُكِرَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦٓ إِذَا هُمۡ يَسۡتَبۡشِرُونَ ﴿٤٥﴾ قُلِ ٱللَّهُمَّ فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ عَٰلِمَ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ أَنتَ تَحۡكُمُ بَيۡنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُواْ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوۡ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦ مِن سُوٓءِ ٱلۡعَذَابِ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ وَبَدَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مَا لَمۡ يَكُونُواْ يَحۡتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

(٤١) بێگومان ئێمە ئەم قورئانەمان بۆ تۆ دابەزاندووە تا هەرچی راستیەکانە بۆ خەڵکی روون ببێتەوە، جا ئەوەی رێبازی هیدایەت بگرێتە بەر، ئەوە خۆی قازانجی کردووە، ئەوەش کە گومرابووە، گومرابوونەکەی لەسەرخۆی دەکەوێت، وەنەبێت تۆ چاودێر و پاڵپێوەنەریان بیت (تا بەزۆر بیانخەیتە سەر رێبازی هیدایەت).

(٤٢) هەر خوایە کە رۆح و گیانەکان دەکێشێت لەکاتی مردنیاندا، هەروەها ئەوەش کە لە خەوەکەیدا نامرێت هەر خوا بۆی دەنێرێتەوە، جا ئەو کەسەی کە خوا بریاری مردنی دابێت رۆحەکەی دەگرێتەوە و ناگەرێتەوە بۆ لاشەکەی، ئەو کەسەش کە رۆژی تەواو نەبووبێت دەینێرێتەوە بۆی تا کاتێکی دیاریکراو، بەراستی ئا لەو دیاردانەدا چەندەها بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێك کە تێفکرن و بیر بکەنەوە (لەم ساڵانەی دوایدا ئارسەر ئەلیسۆن زانای فیزیای ناوکیی لە کۆنگرەیەکدا لە قاهیرە بابەتێکی دەربارەی مردن و خەو پێشکەش کرد تیایدا وتبووی: دوای نزیکەی ٢٥ساڵ لێکۆڵینەوە و وردبوونەوە بۆم دەرکەوتووە کە خەو جۆرە مردنێکە، ئەو کاتە زانایەکی موسڵمان ئاماژەی بۆئەم ئایەتەکرد، ئیتر ئارسەر سەری سوڕماو سەرەنجام شایەتمانی هێنا، ئێستا موسڵمانێکی ئینگلیزی تێکۆشەرە).

(٤٣) نەخێر، ئەوانە بیر ناکەنەوە، بەڵکو سەر لێشێواوەکان لە جیاتی خوا شتی تریان کردووە بە تکاکاری خۆیان؟! پێیان بڵێ: باشە، ئەگەر هیچیشیان بەدەست نەبێت و هەست و شعوریشیان نەبێت، (هەر دەیانکەنە تکاکار و بەتەمان شتێکتان بۆ بکەن؟).

(٤٤) ئینجا پێیان بڵێ: تکاکارو تکاوەرگرتن و تکاکردن، هەر هەمووی بەدەست خوایە، هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە، هەر ئەو خاوەنیانە، لەوەودوایش هەر بۆلای ئەو دەبرێنەوە.

(٤٥) کاتێکیش تەنها ناوی خوا برا، ئەوانەی کە باوەریان بە قیامەت و رۆژی دوایی نیە دڵیان دەگیرێت و بێزاری دایان دەگرێت، (بەڵام) کاتێکیش باسی شتی‌تر بکرێت جگە لە خوا، دەستبەجێ دڵخۆش و کەیف خۆش دەبن و حەزی پێدەکەن.

(٤٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ بڵێ: ئەی ئەو خوایەی کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویت، زانای پەنهان و ئاشکرایت، هەر تۆ دادوەری دەکەیت لە نێوان بەندەکانتدا، لەو شتانەدا کە کێشەیان لەسەری هەیە.

(٤٧) خۆ ئەگەر ئەوانەی کە ستەمیان کردووە، خاوەنی هەر هەموو زەوی بن، ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت، ئەوە لە رۆژی قیامەتدا هەر هەمووی دەکەنە قوربانی خۆیان و هەمووی دەبەخشن لە پێناوی رزگاریی خۆیاندا کاتێك کە دەبینن سزاو ئازاری دۆزەخ زۆرسەختە و لەلایەن خواوە سزاو ئازار و ئەشکەنجەی وایان بۆ دەردەکەوێت کە هەرگیز بە تەمای نەبوون.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٨﴾ فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ۚ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾ قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ۚ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾ أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ ۞ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾ وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾ وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾ أَن تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ فِي جَنبِ اللَّهِ وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ ﴿٥٦﴾

(٤٨) ئەوسا ئیتر سەرەنجامی کاروکردەوە ناشرینەکانی خۆیانیان بۆ دەرکەوت و ئەوەی بە گاڵتە گرتبوویان و بروایان پێی نەبوو داوێنگیریان بوو.

(٤٩) جا کاتێك ناخۆشی و ئازارێك تووشی ئینسان دەبێت، هاناو هاوار بۆ ئێمە دەهێنێت؛ خۆ ئەگەر نازو نیعمەتێکمان پێبەخشی؛ دەڵێت: ئەمە تەنها شارەزایی خۆمە، زیرەکی خۆمە، لێهاتوویی خۆمە، نەخێر وا نیە؛ ئەو بەخشینە بۆ تاقی کردنەوەیە، بەڵام زۆربەیان بەم راستیە نازانن.

(٥٠) بەڕاستی ئەوانەی پێش ئەمانیش شتی وایان دەوت، وەنەبێت ئەو کاروکردەوەی کە کاتی خۆی دەیانکرد فریایان کەوتبێت و سوودی پێگەیاندبن.

(٥١) ئەوسا تۆڵەی ئەو کاروکردەوە ناشرین و نادروستانەی کە کردبوویان داوێنگیریان بوو، ئەوانەش کە ستەمیان کردووە (لە هاوەڵگەرانی مەککەو ئەوانەی دەبنە کۆسپ لەبەردەم ئاینی خوادا)، ئەوانیش لە ئایندەدا تۆڵەی کردەوە ناشرینەکانیان داوێنگیریان دەبێت، وەنەبێت ئەوانە لە تۆڵەی خوایی دەربازبن.

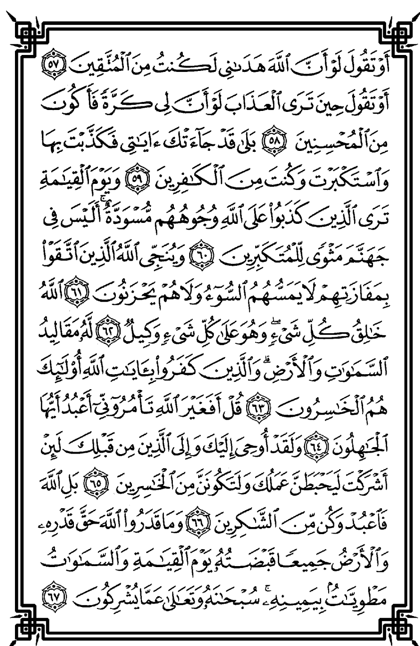
(٥٢) ئایا نەیاندەزانی کە بەراستی هەر خوا رزق و رۆزی دەبەخشێت بە هەرکەس کە بیەوێت، یان تەنگی دەکاتەوە؟ بێگومان ئا لەو (کەم و زۆری رزق و رۆزیەدا) بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێك کە ئیمان دەهێنن و باوەڕیان هەیە.

(٥٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: خوا دەفەرموێت: ئەی بەندەکانم... ئەوانەی کە خۆتان گوناهبار کردووە و هەڵەی زۆرتان ئەنجامداوە، نائومێد مەبن لە رەحمەتی خوا، (چونکە بەڕاستی ئەگەر ئێوە تەوبەی راست و دروست بکەن)، خوا لەهەر هەموو گوناهو هەڵەکانتان خۆش دەبێت، چونکە ئەو خوایە بەتەواوی لێخۆشبوو لێبووردەیە و بەسۆزو میهرەبانیشە.

(٥٤) هەوڵ بدەن هەمیشە و بەردەوام دڵتان لای خوابێت و بگەڕێنەوە بۆ لای پەروەردگارتان و تەسلیمی ئەوبن، پێش ئەوەی کە سزای خوا یەخەتان بگرێت لەوەودواش سەرکەوتوو نابن و کەس نابێت بەرگریتان لێ بکات.

(٥٥) کۆشش بکەن؛ بەردەوام شوێنی چاکترینی ئەو فەرمانانە بکەون کە لەلایەن خواوە رەوانە کراوە بۆتان (بێگومان لە هەموو شتێکدا چاك و چاکتر هەیە، نوێژە فەرزەکان ئەنجام بدرێت چاکە، بەڵام ئەگەر سوننەتەکان و شەونوێژیش بکرێت چاکترە، زەکات بدرێت چاکە، بەڵام بەخشینی زۆرترو زیاتریش لە زەکات، چاکترە، تۆڵەسەندن لە کەسێك کە حەقت لایەتی رێی پێدراوە، بەڵام چاوپۆشی و لێ بووردن چاکترە.. هتد) پێش ئەوەی سزاو ئازاری کتوپڕ یەخەتان پێبگرێت، لەکاتێکدا ئێوە هەست بە نزیکی سزاکە نەکەن.

(٥٦) نەوەکو یەکێك بڵێت: ئاخ و داخ و پەشیمانی بۆ ئەو هەموو لادان و نادروستیانەی کە کردم، لە فەرمان و بەرنامەی خوادا، و لەو کەسانە بووم کە گاڵتەیان بەدین و بەرنامەی خوا دەکرد و (ئیماندارانم بە دواکەوتوو کۆنەپەرست دەزانی).

(٥٧) یاخود بڵێت: ئەگەر بەڕاستی خوا هیدایەت و ڕێنموویی بکردمایە، ئەوە من لە ریزی پارێزکاران و چاکاندا دەبووم!!!
(٥٨) یاخود کاتێك کە سزاو ئازار دەبینێت بڵێت: خۆ ئەگەر مۆڵەتێك ببێت و جارێکی‌تر بگەڕێمەوە بۆ دنیا، ئەوە مەرج بێت لە چاکەکاران و خێرخوازان دەبم.
(٥٩) نەخێر تازە، مۆڵەت بەسەرچوو، چونکە کاتی خۆی ئایەت و فەرمانی منت بۆ هات، کەچی تۆ ئەو کاتە بڕوات پێ نەکرد و بەدرۆت دەزانی، فیزو دەمارگیریت دەکردو، لوتت هەڵدەبری لەئاستیدا، تۆ هەر لە ریزی بێ بڕواکاندا بوویت (ئیتر ئێستا بۆچی بێ شەرمانە داوای گەڕانەوە بۆ دنیا دەکەیت؟!.
(٦٠) جا ڕۆژی قیامەت دەبینیت، ئەوانەی درۆیان بەناوی خواوە دەکرد (شتی ناڕەوایان تێکەڵی دین دەکرد) رووخساریان رەش و تاریکە، مەگەر شوێن و جێگە بۆ ئەو خۆ بە زل زان و لووت بەرزانە لە ئاگری دۆزەخدا نی‌یە؟!
(٦١) لەولاشەوە خوای گەورە ئەوانە رزگار دەکات کە دینداری و پارێزکارییان دەکرد؛ بەهۆی سەرکەوتن و دەرچوونیان لە تاقیگەی دنیادا، ئیتر هیچ جۆرە ئازارو ناسۆرو ناخۆشیەکیان تووش نایەت و پەستی و غەم و دڵگرانیش رویان تێ ناکات.
(٦٢) خوا بەدیهێنەری هەموو شتێکە، هەر ئەویش سەرپەرشتیار و پارێزەری هەموو شتێکە....
(٦٣) کلیل و جڵەوی ئاسمانەکان و زەویش هەر بەدەست ئەوە، ئەوانەش کە کاتی خۆی بێ‌باوەڕ بوون بە ئایەت و فەرمانەکانی خوا، ئا ئەوانە هەرخۆیان رەنجەڕۆ و زەرەرمەندن.
(٦٤) ئەی پێغەمبەر ﷺ بڵێ: ئەی نەفامان، دەتانەوێت و فەرمانم پێدەکەن کە جگە لە خوا شتی‌تر و کەسی‌تر بپەرستم؟!
(٦٥) سوێند بەخوا با دڵنیابن کە وەحی و نیگا نێردراوە بۆ تۆو بۆ ئەوانەی پێش تۆش ئەگەر هاوەڵگەر بیت و شەریك بۆ خوا بڕیار بدەیت کاروکردەوە چاکەکانیشت پووچە و دەچیتە ریزی خەسارەتمەند و زەرەرمەندانەوە.
(٦٦) نەخێر بە گوێیان مەکە، بەڵکو تۆ هەر تەنها خوا بپەرستە و لە دەستەی سوپاسگوزاران بە.
(٦٧) خوانەناسان؛ قەدری خوایان وەك پێویست نەگرت، رێزیان بۆ دانەنا، بەمەرجێك هەر هەموو گۆی زەوی پڕ مشتێکی قودرەتی ئەو زاتەیە لە رۆژی قیامەتدا، ئاسمانەکانیش بەدەستی قودرەتی راست و دروستی خوا پێچراوەن (ئاماژەیە بۆ دەسەڵاتی بێ سووری ئەو زاتە)، پاکی و بێگەردی و بڵندی بۆ ئەو پەروەردگارە مەزنەی کە هەرگیز شایستەی ئەوە نی‌یە نەفامان هاوەڵی بۆ بڕیار بدەن و قەدری نەزانن.

وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُۖ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخۡرَىٰ فَإِذَا هُمۡ قِيَامٞ يَنظُرُونَ ﴿٦٨﴾ وَأَشۡرَقَتِ ٱلۡأَرۡضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ ٱلۡكِتَٰبُ وَجِاْيٓءَ بِٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَقُضِيَ بَيۡنَهُم بِٱلۡحَقِّ وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ ﴿٦٩﴾ وَوُفِّيَتۡ كُلُّ نَفۡسٖ مَّا عَمِلَتۡ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِمَا يَفۡعَلُونَ ﴿٧٠﴾ وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًاۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتۡ أَبۡوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمۡ خَزَنَتُهَآ أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ يَتۡلُونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِ رَبِّكُمۡ وَيُنذِرُونَكُمۡ لِقَآءَ يَوۡمِكُمۡ هَٰذَاۚ قَالُواْ بَلَىٰ وَلَٰكِنۡ حَقَّتۡ كَلِمَةُ ٱلۡعَذَابِ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٧١﴾ قِيلَ ٱدۡخُلُوٓاْ أَبۡوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ فَبِئۡسَ مَثۡوَى ٱلۡمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾ وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ إِلَى ٱلۡجَنَّةِ زُمَرًاۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا وَفُتِحَتۡ أَبۡوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمۡ خَزَنَتُهَا سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡ طِبۡتُمۡ فَٱدۡخُلُوهَا خَٰلِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي صَدَقَنَا وَعۡدَهُۥ وَأَوۡرَثَنَا ٱلۡأَرۡضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلۡجَنَّةِ حَيۡثُ نَشَآءُۖ فَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ ﴿٧٤﴾

(٦٨) لەو رۆژەدا فوو دەکرێت بە - صور - دا، (مەگەر هەر خوا خۆی بزانێت چ دەزەگایەکە) هەر کەس لە ئاسمانەکان و زەویدا مابێت خێرا دەمرێت، مەگەر کەسێك خوا ویستی لەسەر مردنی نەبێت، لەوەودوا فوویەکی‌تری پیادا دەکرێتەوە، جا دەسبەجێ هەرهەموو خەڵکی هەستاونەتە سەرپێ و بە حەپەساوی و سەرسامیەوە تەماشا دەکەن.

(٦٩) (دیارە کە خۆری دنیا نەماوە، زەوی بۆتە گۆڕەپانێکی فراوان) ئەوسا بە نوری خوا یا خود بەنوورێك کە خوا فەراهەمی دەهێنێت زەوی رووناك دەبێتەوە، کارنامە و دۆسیەکانیش دانراون، سەرەتا پێغەمبەران و شەهیدان دەهێنرێن و دادوەری لە نێوانیاندا ئەنجام دەدرێت بەشێوەیەکی حەق و راستی، بێگومان ئەوان هیچ جۆرە ستەمێکیان لێ ناکرێت...

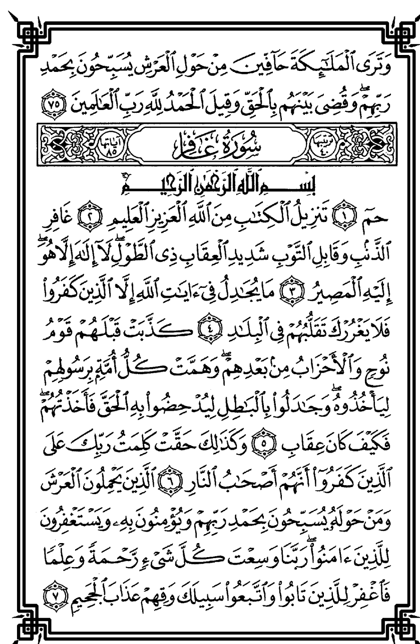
(٧٠) هەر کەسەش ئەنجامی کردەوەی خۆی وەردەگرێت بەتەواوی، سەرئەنجامی کۆششی خۆی دەست دەکەوێت، بێ کەم و کوڕی چونکە ئەو زاتە تەواو زانابوو بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە جاران خەڵکی ئەنجامیان دەدا...

(٧١) ئەوسا ئەوانەی کە بێ‌باوەڕ بوون، راپێچ دەکرێن بەرەو دۆزەخ دەستە دەستە و تاقم تاقم دەگوێزرێنەوە، تا کاتێك دەگەنە بەر قاپیەکانی، (هەموو مۆڵدەخۆن لەبەردەمیدا، دوای ماوەیەك) بۆیان دەکرێتەوە، فریشتەی بەرپرس و سەرپەرشتیار سەرزەنشتیان دەکات و پێیان دەڵێت: باشە، مەگەر پێغەمبەران لەخۆتان رەوانە نەکرابوو بۆتان کە ئایەتەکانی پەروەردگاری خۆتان بەسەردا بخوێنێتەوە، وە یاداوەریتان بکات و داتان بچەڵەکێنێت لە گەیشتنی ئەم رۆژە؟! بەدەم ئاخوداخ و ناڵەوە دەڵێن: بەڵێ، بەڵام تازە، بەڵێ، هیچ کەڵك و سوودی نیە و بریاری سزاو ئازار دراوە بەسەر کافر و بێ‌برواکاندا.

(٧٢) ئەوسا ئیتر پێیان دەوترێت: دەی ئیتر لە قاپیەکانی دۆزەخەوە بۆ ژوورەوە، بچنە ناوی ژیانی ناخۆش و سەختیش بۆتان بەردەوامە، مردنیش نیە ئای کە چەند ناسازە، جێگە و رێگەی لووت بەرز و خۆ بەزل زانەکان.

(٧٣) لەولاشەوە ئەوانەی کە پارێزکار و بەندەی ملکەچی پەروەردگاریان بوون، ئەوانەی حسابیان بۆ ئەو رۆژە دەکرد دەستە دەستە و پۆل پۆل بەوپەڕی رێزەوە بەرێ دەکرێن بەرەو بەهەشت، هەتا کاتێ کە دەگەنە ئەوێ دەروازەکانی لە روویاندا کراوەیە و لەسەر پشتە، فریشتەکانی بەرپرس و سەرپەرشتیارانی بەهەشت زۆر بەگەرمی و رووخۆشیەوە پێشوازییان لێ دەکەن و دەڵێن: درود و سڵاوتان لێ‌بێت، ئێوە پاك و خاوێنن، کەواتە فەرموون بچنە ناو بەهەشتەوە، هاورێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوەدا.

(٧٤) ئەوسا ئیتر ئەو بەختەوەرانە دەڵێن: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی، کە بەڵێنی خۆی بۆمان بردە سەر و کردینی بەخاوەنی سەرزەمینی بەهەشت و لە هەر شوێنێك و لە هەر جێیەکیدا بمانەوێت سەربەستانە ژیان دەبەینە سەر، ئای چەندە پاداشتی تێکۆشەران و خەباتکاران لە پێناوی خوادا چاك و پاك و بە نرخە.

(٧٥) ئەوسا ئیتر فریشتەکان دەبینیت دەوری تـەختی ـ شــاهی شـاهانیان ـ داوە و سـەرگەرمی تـەسبیحات و سوپاس و ستایشی پەروەردگاریانن و حەق و دادوەری لە نێوان هەمووان‌دا جێبەجێ کرا، ئینجا بە یەکـدەنگ لە هەموو لایەکەوە دەوترێت: الحمد لله رب العالمین.

سورەتی (غافر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سووەتی (البقرة) بدە...

(٢) هــاتنە خـوارەوەی ئـەم قـورئانە لەلایـەن خـوای باڵادەست و شارەزا و زاناوەیە.

(٣) هەمیشە ئەو زاتە لێخۆش بووی گـوناهە، وەرگـری تەوبە و پەشیمانیە لە بەندە گوناهبارەکانی، تۆڵەسێنەرە زۆر بـــەسەختی لە یــاخی بــووان و ســتەمکاران، دەسەڵاتدارە و خاوەن و بە خشێنەری ناز و نیعمەتەکانە، هیچ خوایەك نیە جگە لەو، گەرانەوەو سەرەنجامیش هەر بۆ لای ئەو زاتەیە.

(٤) هیچ کەس لە بەرامبەری ئایەت و فەرمانەکانی خواوە موجادەلە و دەمەدەمێ ناکات، جگە لەوانەی کە کافرو بێبرواو خوانەناس بوون، ئەی پێغەمبەر ﷺ کەواتە دەسەڵات و سەرمایە و هێزیان فریوت نەدات. (وابزانێت هەتا سەر هەروا بۆیان دەلوێت).

(٥) پێش ئەمانیش (واتە: کافرانی مەککە) قەومی نوح و گەلێ دەستە و گرۆی تـریش بـاوەڕیان بـە پێغەمبەرەکانیان نەکرد، هەر گەلێك پەلاماری پێغەمبەرەکەی خۆیدا تا دەسگیری بکـات و ئـازاری بدات و لە بەرنامەکەی لای بدات، هەروەها موجادەلە و دەمەدەمێیان دەکرد بۆ ئەوەی حەق داپۆشن و نەیهێڵن، جا منیش پێچامنەوە و لەناوم بردن، بڕوانن چۆن تۆڵەیەکم لێسەندن! (چۆن کردمن بە پەندو عیبرەت).

(٦) ئا بەو شێوەیە بریاری پەروەردگاری تۆ ئەی محمد ﷺ چەسپا بەسەر ئەوانەدا کە خـوانـەناس و بێباوەڕ بوون، بەراستی ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن. (ئەوە لەلایەك، لە لایەکی ترەوە):

(٧) ئەو فریشتانەی کە عەرش و تەختی پەروەردگار هەڵدەگرن، ئەوانەش کە بەدەوریدا دەسورێنەوە، تەسبیحات و ستایش و سوپاسی پەروەردگاریان دەکەن، ئیمان و باوەڕی زۆر بەهێزو دامەزراویـان پێیەتی، داوای لێخۆشبوونیش دەکەن بۆ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە، دەڵێن: پەروەردگارا! ڕەحمەت و میهرەبانی تۆ، زانست و زانیاری تۆ، هەموو شتێکت پێ گرتۆتەوە، کەوابوو خۆش ببە لەوانـەی کـە تەوبەیان کردووە و لە گوناهەکانیان پەشیمانن و شوێن بەرنامە و ڕێبازەکەی تۆ کەوتوون، هەروەها لە ئاگری دۆزەخیش بیانپارێزە.

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّٰتِ عَدْنٍ ٱلَّتِى وَعَدتَّهُمْ وَمَن صَلَحَ مِنْ ءَابَآئِهِمْ وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَقِهِمُ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ۚ وَمَن تَقِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُۥ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى ٱلْإِيمَٰنِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾ قَالُوا۟ رَبَّنَآ أَمَتَّنَا ٱثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا ٱثْنَتَيْنِ فَٱعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ ﴿١١﴾ ذَٰلِكُم بِأَنَّهُۥٓ إِذَا دُعِىَ ٱللَّهُ وَحْدَهُۥ كَفَرْتُمْ ۖ وَإِن يُشْرَكْ بِهِۦ تُؤْمِنُوا۟ ۚ فَٱلْحُكْمُ لِلَّهِ ٱلْعَلِىِّ ٱلْكَبِيرِ ﴿١٢﴾ هُوَ ٱلَّذِى يُرِيكُمْ ءَايَٰتِهِۦ وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ رِزْقًا ۚ وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾ فَٱدْعُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿١٤﴾ رَفِيعُ ٱلدَّرَجَٰتِ ذُو ٱلْعَرْشِ يُلْقِى ٱلرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ لِيُنذِرَ يَوْمَ ٱلتَّلَاقِ ﴿١٥﴾ يَوْمَ هُم بَٰرِزُونَ ۖ لَا يَخْفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِنْهُمْ شَىْءٌ ۚ لِّمَنِ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ ٱلْوَٰحِدِ ٱلْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

(٨) پەروەردگارا بیانخەرە ئەو باخ و باخاتەی بەهەشتی عەدنەوە کە بەڵێنت پێداون، هاوڕێ لەگەڵ ئەو کەسانەدا کە چاك و خواناسن، لە باوك داپك و هاوسەران و نەوەکانیان، بەڕاستی هەر تۆ خوایەکی باڵادەست و دانایت.

(٩) لە تۆڵەی هەموو گوناهەکان بیانپارێزە، خۆ هەرکەسێك لە تۆڵەی گوناهەکان بپارێزیت لە ڕۆژی قیامەتدا، ئەوە ئیتر تۆ ڕەحمەت پێ کردووە، هەر ئەوەشە سەرفرازی و سەرکەوتنی گەورە و بێسنوور.

(١٠) بێگومان ئەوانەی کە بێباوەڕ بوون، لە قیامەتدا بانگیان لێ دەکرێت کە ڕق و خەشم و قینی خوا زۆر زیاترە لە ڕق و خەشم و قینتان دژ بەیەکتر، چونکە کاتێ خۆی بانگ دەکران بۆ ئیمان و باوەڕ کەچی ڕێبازی کوفرتان بەرنەدەدا و لەسەری بەردەوام دەبوون.

(١١) کافران لە وەڵامدا دەڵێن: پەروەردگارا تۆ دەسەڵاتت بێسنوورە دووجار ئێمەت مراندووە و دووجار ئێمەت زیندوو کردۆتەوە (مەبەست نەبوونی پێش هاتنە دنیایە، کە جۆرە مردنێکە و ئەو مردنەش کە دەیزانن، ژیانی دنیاو زیندوو بوونەوەی قیامەتیش دوو جۆر ژیانە) جا ئێمە دان دەنێین بە گوناهو تاوانماندا ئایا چارەسەرێك، ڕێبازێك نیە، بۆ ڕزگاریمان؟

(١٢) ئێستاش ئەو بارودۆخەی کە تێی کەوتوون بەهۆی ئەوەوەیە، بەڕاستی کاتێك بانگەواز بکرێت بۆ پەرستنی خوای تاك و تەنها، ئێوە باوەڕ ناهێنن، خۆ ئەگەر هاوەڵی بۆ بڕیار بدرێت و ڕێبازی یەکخواناسین کەنار بخرێت، ئێوە باوەڕ بەوە دەهێنن، ئێستاش فەرمان، هەر فەرمانی خوای بەرزو بڵند و گەورەیە (بۆ جیاکردنەوەی ئیمانداران لە بێباوەڕان).

(١٣) ئەو خوایە بەردەوام بەڵگە و نیشانەی دەسەڵاتداریی خۆیتان نیشان دەدات، لە ئاسمانیشەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دادەبەزێنێت (وەك: باران، هەوا، جۆرەها تیشك، کە دەبنە سەرچاوەی ڕۆزی) کەسیش یاداوەری وەرناگرێت و بیرناکاتەوە جگە لەوانەی کە: دەگەڕێنەوە بۆ لای ئەو زاتە.

(١٤) کەواتە ئەی ئیمانداران: ئێوە هەر هانا و هاوار بۆ خوا بەرن و ملکەچ و فەرمانبەرداری ئاین و بەرنامەکەی ئەو بن، ئەگەر چی کافرو بێبڕواکان پێی سەغڵەت بن و پێیان ناخۆش بێت.

(١٥) ئەو پەروەردگارە پلەو پایەی زۆر بڵندە، خاوەنی تەختی فەرمانڕەوایی تایبەتی خۆیەتی، ئەوزاتە وەحی و نیگا بە فەرمانی خۆی دەنێرێت بۆ هەرکام لە بەندەکانی کە بیەوێت، (قورئان ڕۆحە، چونکە ژیان بەخسە بەعەقڵ و دڵ و دەروون)، بۆ ئەوەی خەڵکی بترسێنێت لە ڕۆژی بەیەکگەیشتنەوە (گەیشتنەوەی ڕۆح بەجەستە، گەشتنەوەی ئادەمیزاد بەکردەوەکانی..).

(١٦) ئەو ڕۆژە هەموویان بە دەرەوەن، (ڕوت و ڕەجاڵ، نهێنی و ئاشکرا وەك یەکە)، هیچ شتێکیان لە خوا شاراوە نییە، ئەوسا پەروەردگاری مەزن، دەفەرموێت: ئەمڕۆ پاشایەتی و فەرمانڕەوایی شایستەی کێیە؟ کێ خاوەنی هەموو ئەم بوونەوەرەیە؟ کەس نیە وەڵام بداتەوە، خۆی دەفەرموێت: هەر هەمووی بۆ خوای تاك و تەنها و خەشمگیرە. (لە کافرو بێباوەڕان).

ٱلْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ ۚ لَا ظُلْمَ ٱلْيَوْمَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿١٧﴾ وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْـَٔازِفَةِ إِذِ ٱلْقُلُوبُ لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ كَٰظِمِينَ ۚ مَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾ يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ ﴿١٩﴾ وَٱللَّهُ يَقْضِى بِٱلْحَقِّ ۖ وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَقْضُونَ بِشَىْءٍ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾ ۞ أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا۟ هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَاثَارًا فِى ٱلْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٢١﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَكَفَرُوا۟ فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّهُۥ قَوِىٌّ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا وَسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَقَٰرُونَ فَقَالُوا۟ سَٰحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾ فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا۟ ٱقْتُلُوٓا۟ أَبْنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ وَٱسْتَحْيُوا۟ نِسَآءَهُمْ ۚ وَمَا كَيْدُ ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ ﴿٢٥﴾

(١٧) ئەمرۆ هەموو کەس پاداشتی کار و کردەوەی خۆی وەردەگرێت، ئەمرۆ هیچ جۆرە ستەمێك لە کەس ناکرێت، بەڕاستی خوای گەورە بەخێرایی لێپرسسینەوەکان ئەنجام دەدات (چــونکە هــەموو شت لای ئــەو زاتــە رون و ئاشکرایە).

(١٨) ئەی پێغەمبەر ﷺ بیانترسێنە و ئاگایان بکە لە رۆژە نزیکە کە، رۆژی قیامەت، کاتێك کە دڵـەکـان دەگـەنە گەروو، غەمگینی و پەژارە و تەنگانە دڵ و دەروونــی خوانەناسان بە تەواوی داگیر دەکات، ستەمکاران هــیچ دڵســـۆز و پشـــتیوانــێکیان نــیيە، کــەس تکـاکـار و غەمخۆریان نییە، تا قسەیەکی رەواجی هەبێت و تکای لێ وەربگیرێت. (لە لایەن خوای گەورەوە).

(١٩) ئەو خوایە هەمیشە چاوە خیانەتکار و ناپاکەکـان دەناسێت و دەزانێت چی لە دڵ و دەروون و سینەکـاندا حەشاردراوە.

(٢٠) هەمیشە خوا دادوەریی لەسەر بـنچینەی حـەق و راستی ئەنجام دەدات، ئەوانەی جگە لەو زاتە هاواریان لێ دەکەن، هیچ دەسەڵات و داوەریەکیان لە دەست نایەت، بەڕاستی هەر خوا خۆی بەتەواوی بیسەر و بینایە. (بە کارو کردەوەی بەندەکانی).

(٢١) ئایا ئەوە بەسەر زەویدا نەڕۆشتوون، تا تەماشا بکەن و سەرنج بدەن، سەرئەنجامی ئـەوانـەی پێش ئەمان چۆن بوو؛ چیان بەسەرهات؟ ئەوانە لەمان زۆر بەهێزتر بوون و جێدەست و شوێنەواریان زیاتر لە زەویدا ئاشکرابوو، جا ئەوە بوو خوا بەهۆی گوناهەکانیانەوە لە ناوی بردن، کەس نەیتوانی لە سزای خوا بیانپارێزێت و پەنایان بدات و رزگاریان بکات.

(٢٢) ئەو بارودۆخەیان بۆیە بەسەردا هات، چونکە بەراستی کاتی خۆی پێغەمبەرەکانیان بە چەندەها بەڵگە و نیشانەی ئاشکراوە راستیەکانیان پێرا دەگەیاندن، کەچی بروایان نەکرد و باوەڕیان نەهێنا، ئینجا خوای گەورە لەناوی بردن و پێچانیەوە، چونکە بێگومان ئەو خوایە بەهێزە و تـۆڵەسەندنەوەی زۆر توند و بە ئێشە لە بێباوەڕان.

(٢٣) سوێند بە خوا ئێمە موسامان رەوانە کرد هاوڕێ لەگەڵ چەندەها بـەڵگە و نـیشانەی ئـاشکرادا لەگەڵ چەندەها موعجیزە و سەراسیمەی روندا...

(٢٤) بۆ سەر فیرعەون و هامان و قاروون، بەڵام ئەو ستەمکارانە وتیان: جادووگەرێکی درۆزنە!!

(٢٥) جا کاتێك هات بۆ لایان و هەموو راستیەکی بۆ سەلماندن بە بەڵگە و مـعجزەی ئـاشکراوە کـە لەلایەن ئێمەوە پێی بەخشرابوو، کەچی فیرعەون و داروودەستەی فەرمانیاندا و وتیان: رۆڵەی نێرینەی هەموو ئەوانە بکوژن کە باوەڕیان هێناوە و لەگەڵ مـوسادان، ئـافرەت و کـچەکـانیان بـهێڵنەوە بـۆ کارەکەری، بەڵام خەیاڵیان خاوە، چونکە پیلان و تەڵەکەی بێباوەڕان هەر سەری لەسەرگەردانییەوە دەردەچێت.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِيٓ أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُۥٓ ۖ إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْفَسَادَ ﴿٢٦﴾ وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُم مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ ﴿٢٧﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ وَقَدْ جَآءَكُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمْ ۖ وَإِن يَكُ كَٰذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُۥ ۖ وَإِن يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُم بَعْضُ ٱلَّذِي يَعِدُكُمْ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾ يَٰقَوْمِ لَكُمُ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ ظَٰهِرِينَ فِي ٱلْأَرْضِ فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأْسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَا ۚ قَالَ فِرْعَوْنُ مَآ أُرِيكُمْ إِلَّا مَآ أَرَىٰ وَمَآ أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوْمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُم مِّثْلَ يَوْمِ ٱلْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِمْ ۚ وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وَيَٰقَوْمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ ٱلتَّنَادِ ﴿٣٢﴾ يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۗ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

(٢٦) ئینجا فیرعەون وتی: وازم لێ بهێنن با موسا بکوژم، با هەر هاوار لە پەروەردگاری بکات، چونکە بەراستی من دەترسم کە دین و ئاینتان بگۆڕێت!، یاخود دووبەرەکی و خراپە و شەڕ و شۆڕ لە وڵات و سەرزەویدا بەرپا بکات!!

(٢٧) موساش وتی: بێگومان من پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خۆم کە پەروەردگاری ئێوەشە لە هەموو لووت بەرزو خۆبەزل زانێك کە باوەڕی بەرۆژی لێپرسینەوە نەبێت (راستیەکان ئاوەژوو بکات).

(٢٨) (دیارە سەرئەنجام فیرعەون بریاریداوە موسا شەهید بکات بۆیە): پیاوێکی ئیماندار لە خزمانی فیرعەون کە باوەڕەکەی شاردبۆوە تا ئەو کاتە، وتی: ئایا رەوایە پیاوێك بکوژن تەنها تاوانی ئەوەیە کەدەڵێت پەروەردگارم – الله – یە، لەکاتێکدا چەندەها بەڵگە و نیشانەشی لە لایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هێناون و نیشانی داون، خۆ ئەگەر درۆزن بێت، ئەوە درۆزنیەکەی بە زەرەری خۆی تەواو دەبێت، خۆ ئەگەر راستگۆبێت هەندێك لەو بەڵایانەتان بەسەردێت کە پێی راگەیاندوون، بەراستی من دڵنیام کە: خوا هیدایەت و رێنموویی کەسێك ناکات زیادەڕەو و درۆزن بێت (واتە: ئەگەر مووسا درۆزن بوایە، ئەو هەموو پشتیوانیەی لێ نەدەکرا لەلایەن خواوە).

(٢٩) هەروەها وتی: ئەی قەوم و هۆزم ئەمرۆ ئێوە دەسەڵاتتان هەیە بەسەر ئەم ناوچەیەدا و بەئارەزووی خۆتان فەرمانرەوایی تیادا دەکەن، جا بیر بکەنەوە و تێفکرن کێ دەتوانێت فریامان بکەوێت، کێ دەتوانێت رزگارمان بکات، لە تۆڵە و سزای خوا ئەگەر یەخەی پێگرتین؟ فیرعەون قسەکەی پێ بری ووتی: من تەنها هەر ئەو راو بۆچوونە بەچاك دەزانم و لام پەسەندەکە پێم راگەیاندن، من تەنها رێبازی چاك و دروستم نیشانداون!!

(٣٠) ئەو پیاوەی کە ئیمانی هێنابوو وتی: بێگومان من دەترسم رۆژێکتان بەسەربێت وەکو ئەو رۆژەی بەسەر گرۆ و قەومە نالەبارەکانی پێشوودا هات...

(٣١) وەکو ئەوەی کە بەسەر قەومی نوح و عاد و ثمود و ئەوانەی بەدوای ئەواندا هاتن، جا وەنەبێت خوا بیەوێت ستەم لە بەندەکان بکات و حەز بە تیاچونیان بکات. (بەڵکو هەر خۆیان ستەمپیشەن).

(٣٢) ئەی قەوم و هۆزم من بەراستی دەترسم لە رۆژی هاوارو ئاهوناڵە و بانگردنتان بۆ لێپرسینەوە (رۆژی قیامەت)...

(٣٣) ئەو رۆژەی کە هەموو لەبەری هەڵدێن و پشتی تێ دەکەن و هەموو سەرگەردانن، نازانن چی بکەن و روو بکەنە کوێ، کەس نیە پەناتان بدات لە خەشم و قینی خوا، ئەوەش خوا گومڕای بکات بە هۆی خراپەکاری خۆیەوە، هیچ کەسیتر ناتوانێت هیدایەت و رێنموویی بکات.

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوسُفُ مِن قَبْلُ بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَمَا زِلْتُمْ فِى شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُم بِهِۦ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِهِۦ رَسُولًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٤﴾ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَٰنٍ أَتَىٰهُمْ ۖ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ وَعِندَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۚ كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَٰهَٰمَٰنُ ٱبْنِ لِى صَرْحًا لَّعَلِّىٓ أَبْلُغُ ٱلْأَسْبَٰبَ ﴿٣٦﴾ أَسْبَٰبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّى لَأَظُنُّهُۥ كَٰذِبًا ۚ وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِ ۚ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِى تَبَابٍ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ ٱلَّذِىٓ ءَامَنَ يَٰقَوْمِ ٱتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ ﴿٣٨﴾ يَٰقَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا مَتَٰعٌ وَإِنَّ ٱلْءَاخِرَةَ هِىَ دَارُ ٱلْقَرَارِ ﴿٣٩﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

(٣٤) سوێند بەخواکاتی خۆی یوسف بەڵگە و نیشانەی زۆری بۆ هێنان تا ڕێبازی خواناسی بگرنەبەر، کەچی بەردەوام لە گوماندا بوون، بەرامبەر ئەو بەرنامە و ئاینەی کە بۆی هێنابوون، هەتا ئەو کاتەی وەفاتی کرد، ئەوسا وتتان: ئیتر تەواو هەرگیز خوا دوای ئەم، پێغەمبەری‌تر نانێرێت، هەر بەو شێوەیە خوا کەسانی سەرکەش و گوناهکار و دڵ دانەمەزراو و ڕاڕا گومرا دەکات‌و سەریان لێ دەشێوێنێت.

(٣٥) ئەو کەسانەی کە موجادەلە و گفتوگۆ دەکەن دەربارەی ئایەت و فەرمانەکانی خوا، بێ ئەوەی هیچ بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت، ئەم مجادەلە و گفتوگۆیە زۆر بێزراو و تاوانە لای خوا و لای ئەوانەش کە ئیمانیان هێناوە، هەر بەو شێوەیە خوا مۆر دەنێت بەسەر هەموو خاوەن دڵێکی خۆبەزل زان و ڕق ئەستوور و ستەمکاردا.

(٣٦) ئا لەو گەرمەی قسەی ئیماندارەدا فیرعەون بە هامانی وت: ئەی هامان بورجێکی بەرزم بۆ دروست بکە، بۆ ئەوەی هەندێك هۆکارم دەست بکەوێت!!...

(٣٧) هۆکاری بەرزبوونەوە بۆ ئاسمانەکان، تا لەوێوە سەرکەوم و نهێنیەکان شارەزا ببم تا سەردانێکی خوای موسا بکەم و ببینم!! هەرچەندە من دڵنیام کە درۆزنە!!، ئابەو شێوەیە کاروکردەوە ناشیرینەکان لای فیرعەون جوانکراو، لە ڕێبازی ڕاست و دروست لادرا، بێگومان پیلان و نەخشەی نادروستی فیرعەون هەر لە زەرەردایە.

(٣٨) جا ئەو کەسەی کە ئیمانی هێنابوو دووبارە هاتەوە قسە وتی: ئەی قەوم و هۆزەکەم: شوێنی من بکەون بەقسەی من بکەن ڕێنموویتان دەکەم بۆ ڕێبازی سەرفەرازی و چاکە و چاکەکاری.

(٣٩) ئەی قەوم و هۆزم بێگومان ژیانی ئەم دنیایە تەنها بریتیە لە ڕابواردنێکی کەم، بەڕاستی ژیانی پاشە ڕۆژ و داهاتوو، هەر ئەو شوێنی ئومێد و ئارام گرتن و حەسانەوەیە بۆ ئیمانداران.

(٤٠) ئەوەی گوناهو هەڵەیەکی کردبێت، تەنها بەقەدەر هەڵە و گوناهەکەی خۆی تۆڵەی لێدەسێنرێت، ئەوەش کە چاکەی کردووە لە پیاوان و ئافرەتان، لە کوڕان و لە کچان لەکاتێکدا کە خاوەنی باوەڕی دامەزراون، ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە و بێ‌سنوور و بێ‌حساب ڕزق و ڕۆزی هەمەجۆر و هەمە چەشنیان پێدەبەخشرێت.

۞ وَيَٰقَوۡمِ مَا لِيٓ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ وَتَدۡعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ ﴿٤١﴾ تَدۡعُونَنِي لِأَكۡفُرَ بِٱللَّهِ وَأُشۡرِكَ بِهِۦ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞ وَأَنَا۠ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡغَفَّٰرِ ﴿٤٢﴾ لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِ لَيۡسَ لَهُۥ دَعۡوَةٞ فِي ٱلدُّنۡيَا وَلَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَآ إِلَى ٱللَّهِ وَأَنَّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ ﴿٤٣﴾ فَسَتَذۡكُرُونَ مَآ أَقُولُ لَكُمۡۚ وَأُفَوِّضُ أَمۡرِيٓ إِلَى ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَقَىٰهُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُواْۖ وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرۡعَوۡنَ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ ﴿٤٥﴾ ٱلنَّارُ يُعۡرَضُونَ عَلَيۡهَا غُدُوّٗا وَعَشِيّٗاۖ وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ أَدۡخِلُوٓاْ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ أَشَدَّ ٱلۡعَذَابِ ﴿٤٦﴾ وَإِذۡ يَتَحَآجُّونَ فِي ٱلنَّارِ فَيَقُولُ ٱلضُّعَفَٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ عَنَّا نَصِيبٗا مِّنَ ٱلنَّارِ ﴿٤٧﴾ قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ إِنَّا كُلّٞ فِيهَآ إِنَّ ٱللَّهَ قَدۡ حَكَمَ بَيۡنَ ٱلۡعِبَادِ ﴿٤٨﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ فِي ٱلنَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ يُخَفِّفۡ عَنَّا يَوۡمٗا مِّنَ ٱلۡعَذَابِ ﴿٤٩﴾

(٤١) ئەی قەوم و هۆزم ئەوە چی‌یە، خۆ من بانگی ئێوە دەکەم بۆ رزگاریی، بۆ سەرفەرازی بۆ بەهەشت، کەچی ئێوە بانگی من دەکەن، بۆ خوانەناسی، بۆ سەرگەردانی بۆ دۆزەخ!...

(٤٢) بانگم دەکەن تا باوەڕم بە خوا نەمێنێت و هاوەڵ و شەریکی بۆ بریار بدەم، بێ هیچ بەڵگەو زانستی و زانیاریەك، لەکاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆ لای زاتێك کە تەواو باڵادەستە و زۆریش لێخۆشبووە...

(٤٣) شتێکی راستەو گومانی تێدانیە ئەوەی کە ئێوە من بانگ دەکەن بۆ لای خاوەنی هیچ بانگەواز و بەرنامە و پرۆگرامێك نیە، نە لە دنیادا، نە لە قیامەتیشدا، ئەوەش نابێت لەیاد بکەین، کە لەراستیدا گەڕانەوەمان بۆ لای خوای گەورەیە، ئەوانەش تاوانی زۆر ئەنجام دەدەن و سەرکەش و لە سنوور ترازاون، ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن.

(٤٤) جا لە ئایندەدا رۆژێك دێت، ئەم قسانەی منتان بێتەوە یاد، ئێستاکەش من خۆم و کارو بارەکانم دەدەمە دەست خواو پشت بەودەبەستم، چونکە بێگومان خوا بینایە بە بەندەکانی.

(٤٥) جا خوای گەورە ئەو ئیماندارە ژیرەی پاراست لە پیلانی خراپ و دڕندانەیان، دارو دەستەی فیرعەونیش سزایەکی زۆر سەختیان تووش بوو...

(٤٦) ئاگری دۆزەخە، بەیانیان و ئێواران، نیشانیان دەدرێت، یاخود پیایاندا دەچزێنرێت، لە (جیهانی بەرزەخدا) رۆژی قیامەتیش فەرمان دەدرێت: ئادەی تاقم و دەستەی فیرعەون بخەنە ناو ئێش و ئازاری زۆر ناخۆشەوە.

(٤٧) ئەو کاتە ئیتر شەڕو کێشە دەست پێدەکەن لەناو ئاگری دۆزەخدا، لاواز و چەوساوەکان بەدەسەڵاتدارو لووت بەرزەکان دەڵێن: خۆ بەراستی ئێمە شوێنکەوتەی ئێوە بووین، ئایا ئێوە ناتوانن تۆزێك سزای ئاگرمان لەسەر کەم بکەنەوە؟

(٤٨) لەوەڵامیاندا لووت بەرزەکان دەڵێن: ئێمە هەموومان لەناو ئاگردا گیرمان خواردووە، بێگومان خوای گەورە داوەری کردووە لە نێوان بەندەکانیدا و بریارەکانی براوەتەوە. (کەس دەسەڵاتی نەماوە).

(٤٩) ئینجا ئەوانەی کە لەناو ئاگری دۆزەخدان بە فریشتەکانی کارگێریی دۆزەخ دەڵێن: داوا لە پەروەردگارتان بکەن: تەنها رۆژێك سزاو ئازارمان لەسەر کەم بکاتەوە.

قَالُوٓاْ أَوَلَمۡ تَكُ تَأۡتِيكُمۡ رُسُلُكُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ قَالُواْ بَلَىٰۚ قَالُواْ فَٱدۡعُواْۗ وَمَا دُعَـٰٓؤُاْ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ ﴿٥٠﴾ إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَيَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡأَشۡهَـٰدُ ﴿٥١﴾ يَوۡمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّـٰلِمِينَ مَعۡذِرَتُهُمۡۖ وَلَهُمُ ٱللَّعۡنَةُ وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ﴿٥٢﴾ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡهُدَىٰ وَأَوۡرَثۡنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡكِتَٰبَ ﴿٥٣﴾ هُدٗى وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ ﴿٥٤﴾ فَٱصۡبِرۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِبۡكَٰرِ ﴿٥٥﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ بِغَيۡرِ سُلۡطَٰنٍ أَتَىٰهُمۡ إِن فِي صُدُورِهِمۡ إِلَّا كِبۡرٞ مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِۚ فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ﴿٥٦﴾ لَخَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ أَكۡبَرُ مِنۡ خَلۡقِ ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَمَا يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّـٰلِحَٰتِ وَلَا ٱلۡمُسِيٓءُۚ قَلِيلٗا مَّا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

(٥٠) ئەوانیش لە وەڵامی داخوازیە کەیاندا دەڵێن: باشە، مەگەر پێغەمبەرەکانتان بە بەڵگەو نیشانەی روون و ئاشکراوە، رەوانە نەکرابوون بۆتان؟ هەمووان بەیەکدەنگ دەڵێن: بەڵێ، راستە، ئینجا فریشتەکان دەڵێن: دەی کەوابوو هەر داوا بکەن و بپاڕێنەوە، بێگومان داخوازی و پاڕانەوەی کافران بەهیچ ناچێت، تازە هیچ نرخێکی نیەوگیرا نابێت.

(٥١) بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرەکانمان و ئەوانەش کە باوەڕیان هێناوە سەر دەخەین، لە ژیانی دنیادا هەروەها ئەو رۆژەش کە شایەتەکان شایەتی دەدەن (فریشتەکان شایەتی بۆ پێغەمبەران دەدەن، پێغەمبەران شایەتی بۆ بانگخوازان دەدەن بانگخوازان شایەتن لەسەر خەڵکی).

(٥٢) لەو رۆژەدا ستەمکاران تکاو پاڕانەوەیان بێسوودە و کەڵکیان پێناگەیەنێت، نەفرین هەر بۆ ئەوانە و هەر بۆ ئەوانیشە جێگەی ناساز و ناخۆش.

(٥٣) سوێند بەخوا ئێمە هیدایەت و رێنموویمان بەخشی بە موسا و تەوراتیشمان هێشتەوە لەناو نەوەی ئیسرائیلدا تا پەیرەوی بکەن و پابەندی بن‌و لێی لانەدەن.

(٥٤) هەروەها کردومانە بەهۆی رێنموویی و یادخستنەوە بۆ خاوەن بیر و هۆشەکان.

(٥٥) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەی ئیماندار بە ئارام و خۆڕاگربە، چونکە بەڕاستی بەڵێن و وادەکانی خوا هەر دێتەدی، داوای لێخۆشبوونیش بکە بۆ گوناهەکانت، تەسبیحات وستایش و سوپاسی پەروەردگاریشت بەردەوام ئەنجام بدە، بە تایبەت لە دەمە و ئێواران و دەمە و بەیانیاندا.

(٥٦) بەڕاستی ئەوانەی کە موجادەلە و گفتوگۆی سەرکەشانە دەکەن و، بە نەشارەزایی لە ئایەتەکانی خوا دەدوێن بێ ئەوەی بەڵگەیەکی بەهێزیان پێ بێت، ئەوانە تەنها لە سینەیاندا خۆ بەزل زانین هەیە، بەمەرجێك هیچ کات ناگەنە ئەو ئامانجەی کە هەیانە، کەواتە تۆ پەنا بگرە بە خوا لە شەڕی خوانەناسان چونکە بەڕاستی ئەو زاتە تەواو بیسەر و بینایە.

(٥٧) بەڕاستی دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی لە دروستکردنی خەڵکی زۆر گەورە و گرنگترە، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئەم راستیانە تێناگەن و پەی پێ نابەن و نایزانن.

(٥٨) کەسانی کوێر لە بەرامبەر چاوساغەوە، وەك یەك نین، هەروەها ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کاروکردەوەی چاکە ئەنجام دەدەن، لەگەڵ ئەوانەدا کە تاوان و گوناهـ دەکەن (چوونیەك نین)، کەچی زۆر کەم خەڵکی تێدەفکرن و بیردەکەنەوە و بەراورد دەکەن.

إِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَأٓتِيَةٌ لَّا رَيۡبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٥٩﴾ وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضۡلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشۡكُرُونَ ﴿٦١﴾ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ ﴿٦٢﴾ كَذَٰلِكَ يُؤۡفَكُ ٱلَّذِينَ كَانُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجۡحَدُونَ ﴿٦٣﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ قَرَارٗا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءٗ وَصَوَّرَكُمۡ فَأَحۡسَنَ صُوَرَكُمۡ وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡۖ فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٦٤﴾ هُوَ ٱلۡحَيُّ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَٱدۡعُوهُ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَۗ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٦٥﴾ ۞ قُلۡ إِنِّي نُهِيتُ أَنۡ أَعۡبُدَ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَمَّا جَآءَنِيَ ٱلۡبَيِّنَٰتُ مِن رَّبِّي وَأُمِرۡتُ أَنۡ أُسۡلِمَ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٦٦﴾

(٥٩) بەڕاستی ڕۆژی قیامەت بەڕێوەیە و هەر دێت، هیچ گومانیشی تیادانیە، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئیمان و باوەڕناهێنن و باوەڕیان پێی نیە.

(٦٠) ئەی خەڵکینە پەروەردگارتان فەرموویەتی: ئێوە هاناو هاوار بۆمن بهێنن؛ ئەوە من دوعاو نزاتان گیرا دەکەم، بەڕاستی ئەوانەی خۆیان بە گەورە دادەنێن ولووت بەرزی دەکەن لەئاستی پەرستنی مندا، لەئایندەدا بەسەرشۆڕی و خەجاڵەتی‌یەوە و دەخرێنە ناو ئاگری دۆزەخەوە.

(٦١) خوا ئەو پەروەردگارەیە شەوی بۆ سازاندوون، تا تیایدا ئارام بگرن و بحەوێنەوە، ڕوژگاریشی بۆ ڕۆشن و رووناك كردوونەتەوە، بەڕاستی خوای گەورە خاوەنی بەخشندەیی و نازو نیعمەتی زۆرە بەسەر خەڵکیەوە، بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسگوزاریی خوای پەروەردگارو خاوەنی سەرجەم نیعمەتەكان ناكەن.

(٦٢) ئەو زاتە خوای ئێوەیە و پەروەردگارتانە، بەدیهێنەری هەموو شتێکە، هیچ خوایەك نیە جگە لەو، ئیتر ئێوە بەرەو كوێ دەبرێن؟ چۆن لادەدرێن لە بەرنامەكەی؟

(٦٣) هەر بەو شێوەیە ئەوانەی كە لە پێش ئەمانەوە لادراو بوون و بەردەوام دژایەتی ئایەت و فەرمانەكانی خوایان دەكرد و لە ڕێبازەكەی لایان دەدا و دژایەتیان دەكرد (بەڵام كوان؟! بۆ كوێ چوون؟! چیان بەسەر هات؟!).

(٦٤) خوا ئەو زاتەیە كە زەوی بۆ كردوون بەشوێنی سرەوتن و ژیان و حەوانەوە، ئاسمانیشی بەسەرتانەوە ڕاگرتووە، ڕووخسارو شێوازتانی نەخشاندووە، بەجوانترین شێوەش نەخشاندویەتی، لە رزق و ڕۆزی چاك و پاك و بەسوود بەهرەوەری كردوون، جا ئا ئەوەیە خوای پەروەردگارتان، پاك و بێ گەرد و بڵندە ئەو خوایەی كە پەروەردگاری هەموو جیهانەكانو هەموو شتێكە.

(٦٥) ئەو ازتە هەمیشە و بەردەوام هەر زیندووە، جگە لەو خوایەكی‌تر نیە، كەوابوو هانا و هاوار و نزاتان ڕوو بەو بێت، ملكەچ و فەرمانبەرداری بەرنامە و ئاینەكەی ئەو بن، سوپاس و ستایش بۆ خوا، كە پەروەردگاری هەموو جیهانەكانە.

(٦٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: بێگومان من قەدەغەم لێكراوە ئەو شتانە بپەرستم كە ئێوە لە جیاتی خوا هانا و هاواری بۆ دەبەن، لەكاتێكدا بەڵگە و نیشانەی زۆر و ئاشكرام لە لایەن پەروەردگارمەوە پێگەیشتووە و من فەرمانم پێ دراوە بە ملكەچی خۆم بدەمە دەست پەروەردگاری هەموو جیهانەكانو تەسلیمی ئەو زاتە ببم.

هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ
يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا۟ أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا۟
شُيُوخًا وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوٓا۟ أَجَلًا مُّسَمًّى
وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ هُوَ ٱلَّذِي يُحْيِۦ وَيُمِيتُ فَإِذَا
قَضَىٰٓ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ
يُجَٰدِلُونَ فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟
بِٱلْكِتَٰبِ وَبِمَآ أَرْسَلْنَا بِهِۦ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ
﴿٧٠﴾ إِذِ ٱلْأَغْلَٰلُ فِيٓ أَعْنَٰقِهِمْ وَٱلسَّلَٰسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾
فِي ٱلْحَمِيمِ ثُمَّ فِي ٱلنَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ
مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾ مِن دُونِ ٱللَّهِ قَالُوا۟ ضَلُّوا۟ عَنَّا بَل لَّمْ
نَكُن نَّدْعُوا۟ مِن قَبْلُ شَيْـًٔا كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧٤﴾
ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ
تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾ ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ
مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾ فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا
نُرِيَنَّكَ بَعْضَ ٱلَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

(٦٧) ئەو خوایە لە خاك ئێوەی دروست کردووە، لەوەودوا لە نوتفە (کە بریتی یە لە بەیەکگەیشتنی سەرەمێکوتەیەك کە بەچاو نابینرێت بە هێلکۆکەیەك کە بە قەدەر خاڵێکی بچووکە) لەوەودوا دەبێتە خۆ هەڵواسەرێك پاشان دەرتان دەهێنێت منداڵێکی بچوکی ساوان، بەرەبەرە گەورەتان دەکات بۆ ئەوەی بگەنە ئەوپەڕی هێزو تواناو ژیریتان، پاشان بۆ ئەوەی ببنە پیرو پەککەوتە، هەشتانە، پێش ئەوەی بگاتە یەکێك لەو قۆناغانە، دەمرێت، هەتانە دەمێنێتەوە بۆ ئەوەی بگاتە کاتێکی دیاریکراو، (خوای گەورە ئەم هەموو راستیانەتان دەخاتە بەرچاو) بۆ ئەوەی عەقڵ و ژیریتان بخەنە کار.

(٦٨) هەر ئەوزاتە، ژیان دەبەخشێت وزیندەوەران و گیانلەبەران دەمرێنێت، جاکاتێك بڕیاری شتێکی دا هەر ئەوەندەیە کە پێی بفەرموێت: ببە، دەست بەجێ دەبێت.

(٦٩) ئایا نابینیت ئەوانەی کە موجادەلەو گفتوگۆی نابەجێ دەکەن دەربارەی ئایەت و فەرمانەکانی خوا، ئەو سەرگەردانانە بەرەو کوێ لادەدرێن لە حەق و راستی، روو لە کوێ دەکەن؟ روولەکێ دەکەن؟!

(٧٠) ئەوانەی کە باوەڕیان نی یە بە قورئان و بەو بەرنامە و رێبازەی کە بە پێغەمبەرەکانماندا رەوانەمان کردووە، ئەوانە لە ئاییندەدا دەزانن چیان بەسەر دێت و خۆیان دەبیننەوە... (چیان بە سەر دێت).

(٧١) کاتێك کۆت و زنجیرەکان دەکرێنە گەردنیان و رادەکیشرێن... (بەرەو دۆزەخ).

(٧٢) بۆ ناو ئاوی زۆر گەرم، پاشان ئاگریان پێ خۆش دەکرێت و دەبنە سووتەمەنی بۆی...

(٧٣) لەوەودوا پێیان دەوترێت: کوان ئەو شتانەی کە بە هاوەڵتان دادەنا بۆ خوای باڵادەست؟!..

(٧٤) لە جیاتی خوا دەتانپەرست، بەکەساسی و خەجاڵەتیەوە دەڵێن: لێمان ون بوون، دیار نین!!، بەڵکو ئێمە هەر ناوی کەسی ترمان نەدەبرد (دیارە لە ترسدا، یان هەر بیروباوەڕی خۆیان فەرامۆش کردووە)، ئا بەو شێوەیە خوا کافران سەرگەردان و سەرلێشێواو و ریسوا دەکات...

(٧٥) ئا ئەم بارودۆخەی کە ئێستا تیایدا گیرتان خواردووە سەرئەنجامی ئەو کەیف و شادی و سوڕ و سەمایەیە کە لەسەر زەویدا بە ناحەق ئەنجامتان دەدا و کەشخەتان دەکرد بەسەر خەڵکەوە و نازتان دەکرد بەسەریاندا...

(٧٦) دەی... لە قاپیەکانی دۆزەخەوە بۆ ژوورەوە، ئەوەش بزانن ناشمرن تیایدا و بە هەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە، ئای کە شوێن و جێگەی خۆبەزل زانەکان ناخۆش و ناسازە... (هیچ ئومێدو هیوای رزگاریش نیە).

(٧٧) جا ئەی پێغەمبەر ﷺ ئارامگربە و دڵنیاش بە کە بەڵێنی خوا راست و دروستە و هەر دێتەدی، ئەوسا یان ئەوەیە کە هەندێ لە هەڕەشەکانمان دژیان بەچاوی خۆت دەبینیت، یاخود ئەگەر گیانمان کێشایت و وەفاتت کرد؛ ئەوانە بۆ کوێ دەچن؟!، بەناچاری هەر بۆ لای ئێمە دەبرێنەوە (ئەوسا بەتوندی تۆڵەیان لێ دەسێنین).

وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلٗا مِّن قَبۡلِكَ مِنۡهُم مَّن قَصَصۡنَا عَلَيۡكَ
وَمِنۡهُم مَّن لَّمۡ نَقۡصُصۡ عَلَيۡكَۗ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأۡتِيَ
بِـَٔايَةٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ فَإِذَا جَآءَ أَمۡرُ ٱللَّهِ قُضِيَ بِٱلۡحَقِّ وَخَسِرَ
هُنَالِكَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ ﴿٧٨﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَنۡعَٰمَ
لِتَرۡكَبُواْ مِنۡهَا وَمِنۡهَا تَأۡكُلُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَكُمۡ فِيهَا
مَنَٰفِعُ وَلِتَبۡلُغُواْ عَلَيۡهَا حَاجَةٗ فِي صُدُورِكُمۡ وَعَلَيۡهَا وَعَلَى
ٱلۡفُلۡكِ تُحۡمَلُونَ ﴿٨٠﴾ وَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَأَيَّ ءَايَٰتِ
ٱللَّهِ تُنكِرُونَ ﴿٨١﴾ أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ
كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَانُوٓاْ أَكۡثَرَ مِنۡهُمۡ وَأَشَدَّ
قُوَّةٗ وَءَاثَارٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ
﴿٨٢﴾ فَلَمَّا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَرِحُواْ بِمَا عِندَهُم
مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿٨٣﴾ فَلَمَّا
رَأَوۡاْ بَأۡسَنَا قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥ وَكَفَرۡنَا بِمَا كُنَّا بِهِۦ
مُشۡرِكِينَ ﴿٨٤﴾ فَلَمۡ يَكُ يَنفَعُهُمۡ إِيمَٰنُهُمۡ لَمَّا رَأَوۡاْ بَأۡسَنَاۖ سُنَّتَ
ٱللَّهِ ٱلَّتِي قَدۡ خَلَتۡ فِي عِبَادِهِۦۖ وَخَسِرَ هُنَالِكَ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٨٥﴾

(٧٨) بەراستی ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانی تریشمان رەوانە کردووە، هەیانە سەرگوزەشتە و بەسەرهاتیانمان بۆ گێڕاویتەوە، هەشیانە کە سەرگوزەشتە و بەسەرهاتێمان بۆ نەگێڕاویتەوە، هیچ پێغەمبەرێکیش بۆی نەبووە موعجزەیەك پێش بهێنێت بەبێ مۆڵەتی خوای بەدەسەڵات، جاکاتێك فەرمانی خوا هاتبێت، ئەوە جێبەجێ کراوە بەتەواوی، ئەوکاتە ئیتر ناحەق و نادروستەکان خەسارەتمەند بوون لەوێدا.

(٧٩) هەر خوایە کە ماڵاتی بۆ ئێوە رام هێناوە، تا هەندێکی بۆ سواری بەکاربهێنن وهەندێکیشی بۆ خۆراك سوودی لێ وەربگرن.

(٨٠) هەروەها سوودی زۆری ترتان دەست دەکەوێت لەو ماڵاتانەدا، بۆ ئەوەی بەسواری ئەوانە بگەنە ئەو شوێنانەی نیازتان لە دڵدایە بیگەنێ و کاروباری خۆتان ئەنجام بدەن، جا بەسواری ئەوانە بگەنە ئەو شوێنانەی نیازتان لە دڵدایە بیگەنێ و کاروباری خۆتان ئەنجام بدەن، جا بەسواری ئەو وڵاخانە و بەسواری کەشتیش هەڵدەگیرێن (هەموو ئەو هۆکارانە هاتوچۆیان بۆ ئاسان کردوون).

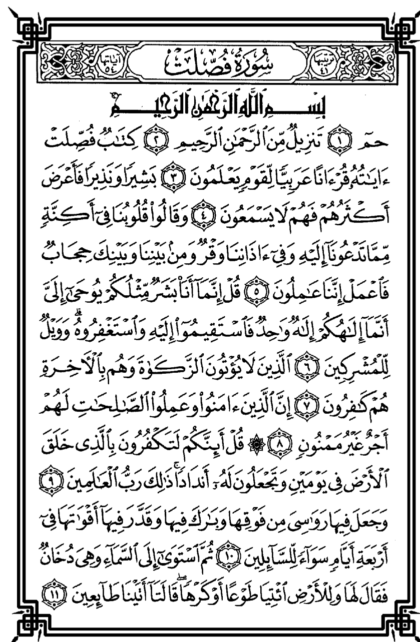
(٨١) ئەوزاتە بەڵگەو دەسەڵاتی خۆیتان نیشان دەدات، جا بە چ بەڵگەو نیشانە و موعجزەیەکی خوایی ئێوە بروا ناکەن و دژی دەوەستن؟!

(٨٢) ئایا ئەوە بەزەویدا نەگەڕاون تا تەماشا بکەن کە چیمان بەسەر قەوم و خەڵکانی پێش ئەماندا هێناوە و سەرئەنجامیان چۆن بووە، ئەوانە زۆر لەمان زیاتر بوون و هێزیان لەمان زۆتر بوو، شوێنەواریان لەزەویدا ئاشکراتربوو بێگومان ئەو کاروکردەوە نادروستەی کە جاران دەیانکرد هیچ فریایان نەکەوت و رزگاری نەکردن. (لە تۆڵەی خوایی).

(٨٣) جا کاتێك کە پێغەمبەرەکانیان بە بەڵگە و نیشانەی تەواوەوە بۆیان رەوانە کرا، لەجیاتی ئەوەی باوەڕیان پێ بهێنن خۆیان دڵخۆش کرد بەو رادە کەمەی کە لە زانست و زانیاری هەیانبوو سەرئەنجام هەڕەشەی خوا لەسەرزاری پێغەمبەراندا یەخەی پێگرتن و ئەوەی کە ئەوان گاڵتەیان پێدەکرد دەستەو یەخەیان بوو، فەوتاندنی.

(٨٤) جا کاتێ کە تۆڵە و سزای ئێمەیان بینی و دڵنیا بوون کە رزگاریان نابێت، وتیان: ئیتر ئێمە باوەڕمان بە تاك و تەنهایی خوا هێناوە (جگە لەو کەسی‌تر ناپەرستین)، ئیتر باوەڕیشمان نەما بەو شتانەی کە بەهاوەڵی خوای پەروەردگارمان دەزانی و پەشیمانین.

(٨٥) جا باوەڕو ئیمانی ئاوا سوودی نابێت بۆیان، کاتێك تۆڵە و خەشم و قینی ئێمە دەبینن و لە ترساندا باوەڕ دەهێنن چونکە ئەمە بەراستی بەرنامەی خوایە بۆ بەندەکای (بەدرێژایی زەمانەودەبێت لە تەواوی ئازادیدا، بێ ترس و زۆر باوەڕی پێبکەن، باوەڕی تەنگانە و کاتی تیاچوون پەسەند نیە)، ئا لەو شوێنەدا ئیتر کافرو بێبرواکان خەسارەتمەندیی و زەرەری بێ‌سنووریان بۆ مایەوە.

سورەتی (فصلت)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.

(٢) ئەم قورئانە دابەزێنراوە لەلایەن پەروەردگاری خاوەن بەزەیی و میهرەبانەوە.

(٣) کتێبێکە؛ ئایەت و فەرمانەکانی بەش کراوە و جیاکراوەتەوە (ئیمان و کوفر، حەڵاڵ و حەرام چاکە و خراپە..هتد)، قورئانێکە بە عەرەبیەکی رەوان بۆ کەسانێك کە دەیزانن و شارەزاییان هەیە (لە زمانەوانی و زانستەکان).

(٤) هەر ئەم قورئانە مژدەبەخشە بە ئیمانداران، ترسێنەری کافرانە، کەچی زۆربەی موشریکان پشتیان تێکرد و بەرهەڵستیان کردو نایبیستن.

(٥) وتیشیان: ئێمە دڵەکانمان داپۆشراوە لە ئاستی ئەم بەرنامەیەدا کە تۆ بانگی ئێمە دەکەیت بۆ لای، گوێشمان کەڕو قورسە لە ئاستیدا، لە نێوان ئێمە و تۆدا پەردە و بەربەست هەیە، تۆ هەوڵ و کۆششی خۆت بدە، بێگومان ئێمەش هەوڵ و کۆششی خۆمان دەدەین. (بزانین کێ دەیباتەوە).

(٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ، پێیان بڵێ: دڵنیابن کە من هەر بەشەرێکم وەك ئێوە، (جیاوازیەکە تەنها ئەوەیە): من وەحی ونیگام بۆ دەکرێت کە بێگومان خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنهایە، کەوابوو ئێوەش رووی تێ بکەن، بەڕاستی بیپەرستن؛ لە رێبازەکەی لامەدەن، داوای لێخۆشبوونی لێبکەن و چاك بزانن کە وەیل و سزای سەخت بۆ موشریك و هاوەڵگەران ئامادەیە... بەتایبەت بۆ:

(٧)ئەوانەی کە زەکات نادەن و باوەڕیشیان بە رۆژی قیامەت نیە.

(٨) بەڕاستی ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە پاداشتی نەبڕاوەو هەمیشەییان بۆ ئامادەیە.

(٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: باشە ئاخر ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نیە کە زەوی لە دوو رۆژدا دروست کردووە؟ (ئەڵبەتە ئەو رۆژانە مەگەر خوا خۆی بزانێت درێژیی ماوەکەیان چەندە)، چون چەندەها هاوەڵی بۆ بریار دەدەن؟! لە کاتێکدا ئەو زاتە بەدیهێنەر و دروستکارەو پەروەردگاری هەر هەموو جیهانەکان و بوونەوەرە.

(١٠) هەر ئەو زاتە لەسەر رووکاری زەوی کێوەکانی دامەزراندوە (کە کار دەکەنە سەر ئاوو هەوا، دیمەنی جوان دەسازێنن، لەنگەری دەگرن، رووبەری فراوانتر دەکەن... هتد) بەرەکەتی زۆری تێدا دابین کردووە (وەك نەوت و جۆرەها کانزا، سەرەڕای جیهانی رووەك و.. هتد)، هەموو رزق و رۆزیەکانی تیادا بڕیارداوە هەموویشی لە ماوەی چوار رۆژدا (قەبارە و رەنگ و تام و بۆن و وەرز و شوێنی هەر میوە و دەغڵ و دانێك، هەروەها گیانداران و باڵندەکانیش... هتد تیادا دابین کردووە) تا نیازو داخوازیەکانی ئادەمیزاد جێبەجێ بکات.

(١١) ئینجا ویستی ئاسمان رێك بخات و دروستی بکات لەکاتێکدا کە دوکەڵ بوو، جا بە ئاسمان و زەوی فەرمووی: فەرمانبەردار و ملکەچ بن، بەخۆشی خۆتان یان بەزۆر بتانخەمە ژێر دەسەڵاتی خۆمەوە؟! هەردوولا خێرا وتیان: ملکەچی تۆین و چۆن دەفەرمویت وا دەکەین، (بێگومان کارێکی ئاسانە بۆ خوای بەدەسەڵات، زەوی و ئاسمان بێنێتە قسە، چونکە ئادەمیزاد جۆرەها ئامێری هێناوەتە قسە، دەم و زمان و لێویشیان نیە!!).

فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمْرَهَاۚ
وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفْظًاۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ
ٱلْعَلِيمِ ﴿١٢﴾ فَإِنْ أَعْرَضُوا۟ فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَٰعِقَةً مِّثْلَ صَٰعِقَةِ
عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾ إِذْ جَآءَتْهُمُ ٱلرُّسُلُ مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَۖ قَالُوا۟ لَوْ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةً
فَإِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِي
ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةًۖ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ
ٱلَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةًۖ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ
﴿١٥﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِيٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيقَهُمْ
عَذَابَ ٱلْخِزْيِ فِي ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَاۖ وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَخْزَىٰۖ وَهُمْ
لَا يُنصَرُونَ ﴿١٦﴾ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَٰهُمْ فَٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْعَمَىٰ عَلَى
ٱلْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمْ صَٰعِقَةُ ٱلْعَذَابِ ٱلْهُونِ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ
﴿١٧﴾ وَنَجَّيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾ وَيَوْمَ يُحْشَرُ
أَعْدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا شَهِدَ
عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

(١٢) ئنیجا خوا لە ماوەی دوو ڕۆژدا (لەو ڕۆژانەی کە هەر خۆی ماوەیان دەزانێت) ئاسمانی کردە حەوت چین و فەرمانی بۆ هەر چینێکیش دەرکرد، ئینجا دەفەرموێت: ئاسمانی دنیاشمان رازاندەوە بە ئەستێرەوکردمانە چراخان و کردمانە هۆی پاراستن، (لە شەڕی شەیتانەکان)، ئا ئەو شتانە هەمووی بە ویست و فەرمانی زاتێکە کە باڵادەست و زانایە.

(١٣) جا ئەگەر لەگەڵ ئەم هەموو باسی دەسەڵات و توانایی و زانایی خوای گەورەدا رویان وەرگێرا و گوێیان نەگرت، پێیان بڵێ: من ئاگادارتان دەکەم لەوەی کە شریخە و بروسکە و کارەساتێکتان بەسەر بێت، وەك ئەوەی کە بەسەر عاد و ثمود هات...

(١٤) کاتێك پێغەمبەرانیان بۆ رەوانە کرا لە پێشتر و دواتریشدا، بەم فەرمانە پیرۆزە کە: جگە لە خوا کەسی تر مەپەرستن، کەچی وتیان: ئەگەر پەروەردگارمان بیویستایە رێنمویمان بکات ئێوەی نە دەنارد؛ بەڵکو فریشتەی دادەبەزان!! کەوابوو ئێمە بڕوا ناکەین بەو پەیامەی کە بە ئێوەدا رەوانە کراوە.

(١٥) ئەوسا قەومی عاد بەناحەق خۆیان بەزل و گەورەزانی لە زەویدا و وتیان: کێ هەیە بە ئەندازەی ئێمە هێزو دەسەڵاتی هەبێت؟ باشە ئەوە نەیاندەزانی ئەو خوایەی کە دروستی کردوون، ئەو لەوان هێزی زۆر زیاترە (بەڵکو هەر بەراورد ناکرێت) جا ئەوانە بەردەوام هەر ئینکاری ئایەت و موعجیزەکانی ئێمەیان دەکرد.

(١٦) ئەوسا ئیتر ئێمە بایەکی توندو زۆر ساردمان هەڵکردە سەریان لە چەند ڕۆژێکی شومدا، تا هەر لە ژیانی دنیادا بەسزای سەرشۆڕیان بگەیەنین و تاڵاو بکەین بەگەروویاندا، بێگومان سزای قیامەت زیاتر سەرشۆڕ کەرو تاڵترە و ئەوانە سەرفراز و سەرکەوتوو رزگار نابن.

(١٧) هۆزی – ثمود – یشمان رێنموویی کرد بۆ ئیمان و چاکە؛ کەچی حەزیان بە کوێری کرد، تا چاوساغی و هیدایەت و ئیمان، هەر بۆیە ئەوانیش سزای سەرشۆڕ کەر و سەرگەردانکەر یەخەی پێگرتن بەهۆی ئەو کارو کردەوانەی کە جاران ئەنجامیان دەدا.

(١٨) ئەوسا ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێنابوو رزگارمان کردن، چونکە کەسانێکی بە تەقواو خواناس و دیندار بوون.

(١٩) ڕۆژێك دێت دوژمنانی خوا تێکرا کۆ دەکرێنەوە و کێش دەکرێن بەرەو ئاگری دۆزەخ، بەرو دوایان پاڵەپەستۆیانە. (بە سوکیو ریسواییو خەجاڵەتیەکی بێوێنەوە).

(٢٠) هەتاکاتێك دەگەنە ئاستی ئاگرەکە گوێیان و چاوەکانیان و پێستەکانیان شایەتیان لەسەر دەدات کە چ کارو کردەوەیەکی نادروست و خراپیان ئەنجام دەداو چ ستەمو نارەواییەکیان دەکرد.

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي
أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾
وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ
وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ
﴿٢٢﴾ وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُم
مِّنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِن يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ وَإِن
يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾ ۞ وَقَيَّضْنَا لَهُمْ
قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ
الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ
وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾ فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا
شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ذَٰلِكَ جَزَاءُ
أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ
﴿٢٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

(٢١) ئەوسا بەغەمبارییەوە بەپێستی خۆیان دەڵێن: بۆچی شایەتیتان لەسەردایـن (خـۆ زەرەرتـانە؟) لە وەڵامـدا دەڵێن، ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە گوفتار کە دەتـوانـێت هەموو شتێك بهێنێتە قسە و گفتوگۆ، هەر ئەو زاتەشە کە یەکەمجار بەدیهێناون و هەر بۆلای ئەویش دەبـرێنەوە (بـێگومان کـارێکی ئـاسانە بـۆخوا چـونکە ئـادەمیزاد توانیویەتی جۆرەها ئامێر بـهێنێتە قسـە، دەم و زمـان و لێویشیان نیە! بێگومان توانایی خوا بێسنورە).

(٢٢) ئێوە کاتی خۆی ئـەوەندە غـەڕڕا بـوون، گـوناهو تاوانەکانتان نەدەشاردەوە، چونکە مەترسیتان نەبوو کـە گوێتان و چاوتان و پێستتان شـایەتیتان لەسـەر بـدات، بەڵکو گومانتان وابوو کە خـوا زۆر ئـاگـادار نـیە بـەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٢٣) ئـا ئـەوەبوو گـومانی نـاپەسەندتان کـە بـووتان بەرامبەر پەروەردگارتان؛ ئـەوەتە بـوو بـەهۆی داخـزان و تـیاچوونتان و بـەوهۆیەوە چـوونەریزی زەرەرمەندانەوە.

(٢٤) جا ئەگەر بەناچاری خۆگری بنوێنن، ئەوە ئاگر جێگەیانە، ئەگەر داوای لێبووردن و چاوپۆشی بکەن چاوپۆشیان لێناکرێت و داوایان لێوەرناگیرێت.

(٢٥) ئەوانە بەهۆی تاوان و سەرکەشیانەوە کەسانێکمان کردە هاوەڵیان کە کاروکردەوەی رابووردوو داهاتوویان بۆ برازێننەوە، تا سەرئەنجام بریاری تۆڵە ئەمانیشی گرتەوە وەك کۆمەڵانی پێش ئەمان لە پەری و ئینسانەکان، بەراستی هەر هەموویان زەرەرمەند و دۆڕاون.

(٢٦) بێباوەڕان دەیانوت: گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە و بیکەن بەگاڵە و هەرا و هوریا (لەم سەردەمەدا ئەو راگەیاندنەی بەدەست ناحەزانەوەیە ئەو رۆڵە دەبینێت) بۆ ئـەوەی ئـێوە زاڵ بـبن و بـیبەنەوەو سەرکەون!!

(٢٧) (ئەو جۆرە کەسانە بۆ کوێ دەچن) سوێند بەخوا هـەر دەبـێت تـاڵاوی سـزای سـەخت بکـەین بەگەرووی ئەوانەدا کە بێباوەڕن، لە ئایندەشدا بە خراپتر لەو کارو کردەوانەی کە جـاران دەیـانکرد تۆڵەیان لێ دەستێنین.

(٢٨) ئا ئەوەیە پاداشتی دوژمنانی خوا هەر ئاگرەکەی دۆزەخە، کە ماڵ و نیشتەجێی هەمیشەییانە، لە تۆڵەی ئەوەی کە سەرسەختانە بەرەنگاری ئایەتەکانی ئێمەیان دەکرد.

(٢٩) لە قیامەتیشدا ئەوانەی بێباوەڕن دەڵێن: پەروەردگارا، ئەو دوو دەستەیەمان نیشان بدە لە جنۆکە و ئادەمیزاد کە گومرایان کردین تا بیانخەینە ژێر پێمانەوە، بۆ ئەوەی هەر لە ژێرەوە بن.

إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسۡتَقَٰمُواْ تَتَنَزَّلُ عَلَيۡهِمُ
ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ أَلَّا تَخَافُواْ وَلَا تَحۡزَنُواْ وَأَبۡشِرُواْ بِٱلۡجَنَّةِ
ٱلَّتِي كُنتُمۡ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ نَحۡنُ أَوۡلِيَآؤُكُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ
ٱلدُّنۡيَا وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۖ وَلَكُمۡ فِيهَا مَا تَشۡتَهِيٓ أَنفُسُكُمۡ
وَلَكُمۡ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ نُزُلٗا مِّنۡ غَفُورٖ رَّحِيمٖ ﴿٣٢﴾
وَمَنۡ أَحۡسَنُ قَوۡلٗا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا وَقَالَ
إِنَّنِي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا تَسۡتَوِي ٱلۡحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُۚ
ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِي بَيۡنَكَ وَبَيۡنَهُۥ عَدَٰوَةٞ كَأَنَّهُۥ
وَلِيٌّ حَمِيمٞ ﴿٣٤﴾ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ
إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٖ ﴿٣٥﴾ وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ
فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِ
ٱلَّيۡلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمۡسُ وَٱلۡقَمَرُۚ لَا تَسۡجُدُواْ لِلشَّمۡسِ
وَلَا لِلۡقَمَرِ وَٱسۡجُدُواْۤ لِلَّهِ ٱلَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمۡ
إِيَّاهُ تَعۡبُدُونَ ﴿٣٧﴾ فَإِنِ ٱسۡتَكۡبَرُواْ فَٱلَّذِينَ عِندَ
رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُۥ بِٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمۡ لَا يَسۡـَٔمُونَ۩ ﴿٣٨﴾

(٣٠) ئـەوانـەی كـاتی خـۆی بـەراسـتی وتـیان: پەروەردگارمان (الله) یە، لەوەودوا بـەردەوام پـابەندی ئەو ڕێبازە راستە بوون، ئـەوە لە سـەرەمەرگدا دەستە دەستە فریشتە دادەبەزن بۆلایان، پێیان دەڵێن: هیچ ترس و بیمێكتان نەبێت لە داهاتوو، هیچ غەم و پەژارەیەكتان نەبێت بۆ رابوردوو، مژدەتان لێ بێت بەو بەهەشتەی كە كاتی خۆی بەڵێنتان پی دەدرا...

(٣١) (خوای گەورە و فریشتەكانیش دەفەرموون): ئێمە یارو یاوەرو هاوكارو پشتیوانی ئێوەین لە ژیانی دنیا و قیامەتیشدا، مژدەشتان لێ بـێت لە بـەهەشتدا هـەرچـی ئارەزووی دەكەن و داوای دەكەن بۆتان ئامادەیە...

(٣٢) ئـەو بـەهرەیەش لە لایـەن پـەروەردگارێكەوە پێشكەشتان دەكرێت كە لێبووردە و میهرەبانە.

(٣٣) جا كێ لەو كەسە جوانگوفتار و قسەی بەجێ ترە كە بانگەواز دەكات بۆ لای خواو، پێشتریش كاروكردەوەی چاكی ئەنجام داوە، وتوشیەتی: بەراستی من لە ریزی موسڵمانانندام.

(٣٤) بێگومان چاكە و خراپە وەك یەك نین، (تۆ ئەی بـاوەڕدار) بـە جـوانـترین و چـاكـترین شـێوە بەرەنگاری خراپە و نادروستی بكە، ئەوكاتە ئیتر دەبینیت ئەوەی كە لە نێوان تۆ و ئەودا دوژمنایەتی و سارديەك هەيە؛ دەبێتە دۆستێكی دڵسۆز و گیانی بە گیانی.

(٣٥) جاكەسیش ناتوانێت بەو رەفتارە هەستێت جگە لەوانەی كە خۆگرن، هەروەهاكەسیش ناتوانێت هەڵوێستی وا بنوێنێت جگە لە كەسێك كە خاوەنی بەهرەیەكی گەورە بێت.

(٣٦) ئەی ئیماندار؛ ئەگەر لە لایەن شەیتانەوە خـەتەرە و خـەیاڵی نـادروست لە دڵ و دەروونـتدا دروست بوو، ئەوە تۆ داوای یارمەتی لە خوا بكەو پەنای پێ بگرە، چونكە بەڕاستی ئەو زاتە بیسەر و زانایە.

(٣٧) لە نیشانە و بەڵگەكانی دەسەڵاتی پەروەردگار شەو و رۆژ و خۆر و مانگە، هـەرگیز نـەكـەن سوژدە بۆ خۆر، یان مانگ ببەن، بەڵكو سوژدە تەنها بۆ ئەو خوایە ببەن كە دروستی كردوون، ئەگەر ئێوە خۆتان بە بەندەی راستەقینەی ئەو دەزانن و هەر ئەو دەپەرستن.

(٣٨) جا ئەگەر بێ بڕواكان خۆیان بە زل و گەورە زانی، (ئەوە وازیان لێ بهێنە) چونكە ئەو فریشتانەی لە خزمەت پەروەردگاری تۆدان شەوو رۆژ سـەرگەرمی تـەسبیحات و سـتایشن، هـەرگیز بـێزاری روویان تێ ناكات ماندونابن و خۆیان بەگەورە نازانن.

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۚ إِنَّ ٱلَّذِىٓ أَحْيَاهَا لَمُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰٓ ۚ إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ ۗ أَفَمَن يُلْقَىٰ فِى ٱلنَّارِ خَيْرٌ أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ ۖ إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ ۖ وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾ لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ ۖ تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾ مَّا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا لَّقَالُوا۟ لَوْلَا فُصِّلَتْ ءَايَٰتُهُۥٓ ۖ ءَا۬عْجَمِىٌّ وَعَرَبِىٌّ ۗ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ ۖ وَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ فَٱخْتُلِفَ فِيهِ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾ مَّنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

(٣٩) لە بەڵگە و نیشانەكانی خوا ئەوەیە كە دەبینیت زەوی كش و ماتە، جا كاتێك باران بەسەریدا دەبارێنین دەخرۆشێت و گەشە و نەش و نما دەكات، چونكە بەڕاستی ئەو زاتەی كە زەوی زیندوو كردەوە، مردووانیش زیندوو دەكاتەوە، بێگومان ئەو خوایە دەسەڵاتی بەسەر هەمووشتێكدا هەیە..

(٤٠) بەڕاستی ئەوانەی كە سەرسەخت و بێبروان و دژایەتی ئایەت و فەرمانەكانی ئێمە دەكەن و لێی لادەدەن، ناتوانن خۆیان بشارنەوە لە ئێمە، باشە، ئەوەی فڕێ بدرێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە چاكترە یان ئەو كەسەی كە بە دڵنیایی و ئارامی و هێمنیەوە دێت لە ڕۆژی قیامەتدا و بەرەو بەهەشت بەڕێزەوە بەڕێ دەكرێت؟! ئەی بێباوەڕان هەرچیتان لە دەست دێت بیكەن، چونكە لە دەستی خوا دەرناچن، دڵنیاش بن خوا بینایە بەو كردەوانەی كە دەیكەن.

(٤١) بەراستی ئەوانەی كە باوەڕیان نەبووە بەو قورئانەی بۆیان هات، لە حاڵێكدا ئەو قورئانە كتێبێكی زۆر بەنرخ و ناوازە و سەركەوتووەو باڵادەستە لە نێو هەموو كتێبكاندا...

(٤٢) هیچ ناحەقی و نادروستی و ناتەواویەك ڕووی تێ ناكات لە هیچ كاتێكدا و لە هیچ لایەكەوە، چونكە ڕەوانە كراو و نێردراوی زاتێكە كە خاوەنی حیكمەت و دانایيە و شایانی سوپاس و ستایشە.

(٤٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ شتێك بە تۆ ناوترێت، كە بە پێغەمبەرانی پێش تۆ نەوترابێت، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ خاوەنی لێ بووردن و لێ خۆشبوونە بۆ باوەڕداران و تۆڵەسێنەری بەئازار و بەئێشە لە بێباوەڕان.

(٤٤) ئەگەر ئەم قورئانەمان بەزمانی گەلانیتر بناردایە، ئەوە بێباوەڕان دەیانوت: ئایا نەدەبوو ئایەتەكانی ڕوون و ئاشكرا بوایە و بەزمانی خۆمان بوایە، چۆن دەبێت قورئان بە زمانی بێگانە بێت؟ لەكاتێكدا محمد ﷺ بە عەرەبی دەدوێت؟! ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: ئەم قورئانە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە هیدایەت و ڕێنموویی و شیفایە و چارەسەری هەموو دەرد و نەخۆشیەكان دەكات، جا ئەوانەی كە باوەڕ ناهێنن گوێچكەیان كەڕە و بەشتیتر ئاخنراوە، هەروەها كوێرن لە ئاستیدا، ئەوانە هەروەك لە دوورەوە بانگیان لێ بكرێت وایە (نە دەنگەكە بە چاكی دەبیسن، نە ڕەنگەكە بەڕوونی دەبینن).

(٤٥) سوێند بە خوا ئێمە تەوراتمان بەخشی بە مووسا، كەچی ناكۆكی تیادا كرا، خۆ ئەگەر بڕیارێكی پێشتر لە لایەن پەروەردگارتەوە نەبوایە، (كە تۆڵە لە كافران بخاتە قیامەت) ئەوە لە ناوی دەبردن، بێگومان ئەوان هەر لە شك و گومانێكی بێ سەر و بندان كە خەڵكیش دەخاتە گومانەوە.

(٤٦) ئەوەی چاكە بكات پاداشتی چاكەكەی بۆ خۆیەتی، ئەوەش كە خراپە و تاوان بكات هەر لەسەر خۆی دەكەوێت، دڵنیابە كە پەروەردگاری تۆ بچوكترین ستەم لە بەندەكانی ناكات.

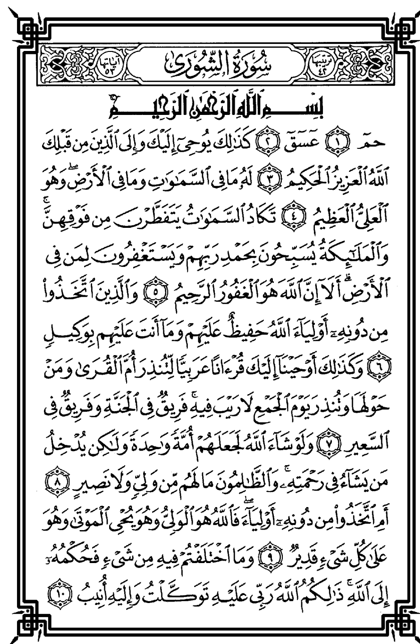
۞ إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَٰتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦ ۚ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَآءِى قَالُوٓا۟ ءَاذَنَّٰكَ مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَدْعُونَ مِن قَبْلُ ۖ وَظَنُّوا۟ مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ ﴿٤٨﴾ لَّا يَسْـَٔمُ ٱلْإِنسَٰنُ مِن دُعَآءِ ٱلْخَيْرِ وَإِن مَّسَّهُ ٱلشَّرُّ فَيَـُٔوسٌ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾ وَلَئِنْ أَذَقْنَٰهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِى وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّىٓ إِنَّ لِى عِندَهُۥ لَلْحُسْنَىٰ ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِمَا عَمِلُوا۟ وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾ وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى ٱلْإِنسَٰنِ أَعْرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ فَذُو دُعَآءٍ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾ قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِن كَانَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِۦ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِى شِقَاقٍۭ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾ سَنُرِيهِمْ ءَايَٰتِنَا فِى ٱلْءَافَاقِ وَفِىٓ أَنفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ ۗ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾ أَلَآ إِنَّهُمْ فِى مِرْيَةٍ مِّن لِّقَآءِ رَبِّهِمْ ۗ أَلَآ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍ مُّحِيطٌۢ ﴿٥٤﴾

(٤٧) زانینی بەرپابوونی رۆژی قیامەت تەنها لای خوایە و بۆ لای ئەو دەبرێتەوە، هەرچی بەرو بووم و تۆوێك لە خونچە و چرۆكەیەوە چەكەرە دەكات خوا ئاگادارە لێی، هیچ مێینەیەك سكی نابێت و بەچكەو بەرهەمەكەی دانانێت بەئاگاداری خوا نەبێت، (ئا بەو شێوەیە خـوا دەسـەڵاتەكـانی خـۆی دەخـاتە بەرچاو)، كەچی زۆربەی خەڵكی قەدری نازانن، ئەو رۆژەش كــە بــانگیان دەكـات و لێـیان دەپـرسێت: كـوان هـاوەڵ و هاوتاكانم؟! ئەوانیش لە وەڵامدا دەڵـێن: پـەروەردگارا، ئـێمە هەواڵت دەدەینێ و جاڕ دەدەین كە كەسمان هەڵەی وانایەت بە دەمماندا و شایەتی لەسەر شتی وانادەین.
(٤٨) ئیتر ئەوەی كە جاران دەیانپەرست و هانا و هاواریان بۆ دەبرد و جێگەی ئومێدیان بوو لێیان ون بوو و نـرخـی نـەما، دڵنیاش بوون كە ئیتر هیچ چارە و رزگار بوونێكیان نیە.
(٤٩) ئادەمیزاد هەرگیز بێزار نابێت لە داخوازی چاكە و خۆشی و ئاسوودەیی بۆ خۆی، خۆ ئەگەر ناخۆشیەكی تووش بـێت، ئەوە نائومێد و بێ هیوایە.
(٥٠) سوێند بە خوا ئەگەر ئادەمیزاد خێرو خـۆشی بـەسەردا برێژین و پێی بچێژین، لە دوای ئەو تەنگانەیەی كە تووشی هاتبوو، بـە مـتمانەیەكـی زۆرەوە دەڵـێت: ئـەمە بەرەنجی شانی خۆم پەیدام كردووە و خوا خۆشی دەوێم، وا بزانم قیامەت زۆر دوورە و رەنگە هەر نەشبێت، خۆ ئەگەر بمگێرنەوە بۆ لای پەروەردگارم، ئەوە دڵنیام كە خۆشی و ناز و نیعمەتم لای ئەو؛ بۆ ئامادەیە، بێگومان ئەوانەی كە كاتی خۆی بێباوەڕ بوون هەواڵی هەموو ئەو كارو كردەوە ناشیرینانەیان دەدەینێ كە ئەنجامیان دەدا، هەروەها سزای سەخت و دژوارو ناخۆشیان پێ دەچەژین لە ناو دۆزەخدا.
(٥١) زۆربەی ئادەمیزاد كاتێك ناز و نیعمەتی بەسەردا برێژین پشت هەڵدەكات و سەرپێچی دەكات و ملكەچی راستی نابێت و خۆ بەزل و گەورە دەزانێت و بـەلای خـۆیدا دایـدەتاشێت، كـاتێكیش نـاخۆشی و نـەهامەتی تووشهات، ئەوە دۆعا و نزا و پاڕانەوەی زۆر بە گەرم و كوڵ و پان و پۆڕە!!
(٥٢) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: هەواڵم بدەنێ، باشە؛ ئەگەر ئەم قورئانە لەلایەن خواوە بێت، پاشان ئـێوەش برواتان پێی نەبێت، دەزانن چ سەرئەنجامێكی سامناك چاوەڕێتانە؟، جا ئیتر كێ هەیە لە ئێوە سەرسەختترو لاڕێتر لەوەی كە رێگەی جیاو دوور لە راستی گرتبێتە بەر.
(٥٣) ئێمە لە ئایندەدا بەڵگە و نیشانەی سەرسوڕهێنەریان نیشان دەدەین لە ئاسۆكانی بوونەوەرداو لە خـودی خۆیشیاندا (بێگومان ئاشكرایە كە لە سەردەمی زانستیدا چەندە نهێنیەكانی بوونەوەر ئاشكرا بووە.. زاناكان بـە گشتی و زاناكانی ئەستێرەناسی سەرگەردانن لە وردەكاری و دامەزراوی و گەورەیی و فراوانی ئەم گەردوونە، هەروەها لە ئالۆزی جەستەیی و عەقڵیی و دەروونی ئادەمیزاد)، ئەمەش بۆ ئەوەی تا چاك بۆیان روون بێت و دڵنیابن كە ئەو زاتە حەق و راست و رەوایە، ئایا شایەتی پەروەردگارت بەس نیە كە بەتەواوی ئاگا و زانایە بە هەموو شتێك؟! (لە هەموو كات و شوێنیكدا).
(٥٤) (لەگەڵ ئەو هەموو بەڵگە و نیشانانەدا؛ ئاگاداربن كە ئەوانە هەر گـومانیان هـەیە لە بـەیەكگـەیشتن و ئامادەبوونی بەردەم پەروەردگاریان، ئاگاداربە و دڵنیابە كە ئەوزاتە بە هەموو شتێك زانایە و بە هەموو شتێك ئاگادارە ودەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێكدا هەیە و هیچ شتێك لەو یاخی نابێتو گەمارۆی هەموو شتێكی داوە.

سورەتی (الشوری)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) و (٢) چەند پیتێك لە سەرتای هەندێ لە سوورەتەکانی قورئاندا هاتوون ژمارەیان (١٤) پیتە، نیوەی کۆی پیتەکانی زمانی عەرەبین، بۆ سەلماندنی (إعجاز) و مەزنی و گرنگی قورئان کە لە توانای هیچ کەسدانیە بەو پیتانە کتێبێکی ئاوا بێ وێنە دابنێت بەرادەیەك هەتا ئەگەر هەموو گرۆی ئادەمیزاد و جنۆکەش کۆ ببنەوە بۆ ئەو مەبەستە، بێگومان چەندەها نهێنی تریشی تیایە، زاناکان لە هەندێکی دواون، هەندێکیشیان وتویانە: هەر خوا خۆی زانایە بە نهێنی ئەو پیتانە.

سُورَةُ الشُّورَىٰ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

حمٓ ﴿١﴾ عٓسٓقٓ ﴿٢﴾ كَذَٰلِكَ يُوحِيٓ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ ٱللَّهُ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٣﴾ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ وَهُوَ ٱلْعَلِيُّ ٱلْعَظِيمُ ﴿٤﴾ تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِن فَوْقِهِنَّ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَن فِي ٱلْأَرْضِ أَلَآ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥﴾ وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿٦﴾ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّتُنذِرَ أُمَّ ٱلْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ ٱلْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي ٱلْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي ٱلسَّعِيرِ ﴿٧﴾ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن يُدْخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحْمَتِهِۦ وَٱلظَّٰلِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾ أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ فَٱللَّهُ هُوَ ٱلْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾ وَمَا ٱخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَيْءٍ فَحُكْمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

(٣) ئا بەو شێوەیە کە دەیزانیت خوای باڵادەست و کاربەجێ وەحی و نیگا دەنێرێت بۆ تۆ ئەی محمد ﷺ و بۆ پێغەمبەرانی پێش تۆیش، لە لایەن خوایەکی تەواو باڵادەست و داناوە.

(٤) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر هەمووی ئەوزاتە بەدیهێنەر و خاوەنیەتی، بێگومان ئەو خوایە بەرز و بڵندو گەورە و شکۆدارە.

(٥)ئاسمانەکان کە چین چین لە سەریەکن خەریکە لەبەر گەورەیی و شکۆداری ئەو زاتە لەت ببن و لێك بترازێن (لە داخی بوختانی موشریکەکان)، هاوکات فریشتەکان سەرگەرمی تەسبیحات و ستایش و سوپاسگوزاریی پەروەردگاریانن، داوای لێخۆشبوونیش دەکەن بۆ ئیماندارانی سەرزەوی، دڵنیا و ئاگاداربن کە بەڕاستی ئەو پەروەردگارە تەواو لێخۆشبوو میهرەبانە.

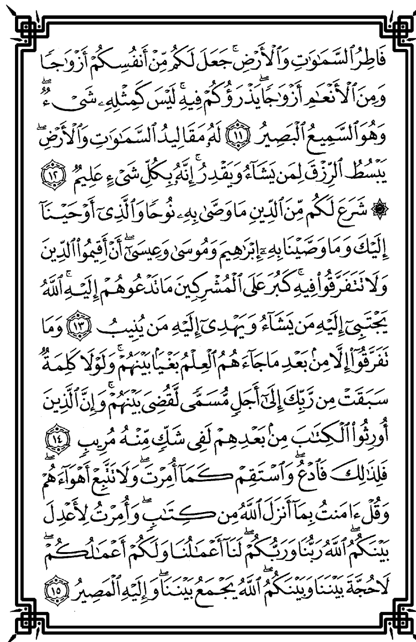
(٦) ئەوانەش لە جیاتی ئەو زاتە کەسانی ترو شتی تر دەکەنە پاڵپشت و پشتگیر، ئەوانە خوا چاودێرە بەسەریانەوە وەنەبێت تۆ ئەی محمد ﷺ کرابیت بە سەرپەرشت بەسەریانەوە.

(٧) ئا بەو شێوەیەی کە دەیزانیت قورئانێکی عەرەبی پاراومان بە وەحی و نیگا بۆ ناردیت، بۆ ئەوەی شاری مەککە و دەوروبەری (کە هەموو زەوی دەگرێتەوە) ئاگادار بکەیت، بەتایبەت ئاگادار و هوشیاریان بکەیت لە ڕۆژی کۆکردنەوە کە هیچ گومانی تێدا نیە، (ئەو ڕۆژە خەڵکی دەبنە دوو بەشەوە)، دەستەیەکیان بۆ بەهەشت بەڕێ دەکرێن و دەچنە ناوی، دەستەکەی تریان بۆ ناو دۆزەخ ڕاپێچ دەکرێت. (هەر دەستەیەك چی دەستپێشکەری کردوە ئەوە دێتەوە ڕێی).

(٨) ئەگەر خوا ویستی ببوایە هەموویانی دەکردە میللەتێکی یەك پارچە (هەمووان بەناچاریی ئیماندارو چاك دەبوون) بەڵام ویستی وایە هەر کەس بیەوێت و شایستە بێت، دە یخاتە سایەی ڕەحمەت و میهرەبانی و بەهەشتی خۆیەوە، ستەمکارانیش هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێکیان نابێت.

(٩) ئایا بێجگە لە خوا پشتیوانی تریان بۆ خۆیان دۆزیوەتەوە؟ کەوابوو هەر خوا خۆی پشتیوانەو هەر خوا خۆی مردووان زیندوو دەکاتەوە و هەر خۆیشی دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە!

(١٠) لە هەر شتێکدا کێشە و ڕای جیاوازتان هەبوو، ئەوە سەرئەنجامی بڕیارەکەی بۆ خوا خۆی دەگەڕێتەوە، چونکە هەر ئەو زاتەیە خوای پەروەردگارم هەر پشت بەو دەبەستم و هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێمەوە. (بە تەوبەو پەشیمانیەوە هەر کاتێك هەڵەیەکم کرد).

فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١١﴾ لَهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾ ۞ شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ ۖ أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى ٱلْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ ٱللَّهُ يَجْتَبِىٓ إِلَيْهِ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾ وَمَا تَفَرَّقُوٓا۟ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِىَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِنۢ بَعْدِهِمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾ فَلِذَٰلِكَ فَٱدْعُ ۖ وَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ ۖ وَقُلْ ءَامَنتُ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٍ ۖ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ ۖ ٱللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۖ لَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ ۖ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ۖ ٱللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۖ وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

(١١) بێگومان هەر ئەو زاتە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویە، هەر لە خۆتان هاوسەرانی بـۆ سـازانـدوون، لە ئاژەڵ و مەڕو ماڵاتیش جووت، نێر و مێی بۆ فەراهەم هـێناون، لەو ڕێگـەیەوە زاووزێ دەکـەنو زۆر دەبـن بۆتان، هیچ شتێك نیە لە وێنەی ئەوزاتە، هیچ شتێك لەو نـاچێت (چـونکە خـوایـە و بـەدیهێنەرە، چۆن لە بەدیهێنراوەکانی دەچێت) هەر ئەویش بیسەرو بینایە.

(١٢) جلەوی هەموو ئـاسمانەکـان و زەوی بـە دەست ئەوزاتەیە، رزق و ڕۆزی فراوان دەکات بۆ هەر کەس کە بیەوێت، یان کەمی دەکات و سـنوورێکی بـۆ دادەنـێت (هــەموویشی بــۆ تــاقیکردنەوەیە لە لایــەکـەوە و بەڕێوەبردنی کاروباری ژیانە لەلایەکی ترەوە)، بەڕاستی ئەو خوایە بە هەموو شتێك زانایە.

(١٣) هەر ئەو زاتە ڕێبازی ئاین و بەرنامەی ژیانی بۆ داناون، ئەوەیش کە فەرمانی پێکردووە بە ـ نوح ـ، هەر بەو شێوەیە قورئانیشی بۆ تۆ ئەی محمد ﷺ وەحی و نیگا کردووە و بە ئیبراهیم و موساو عیساشمان ڕاگەیاندووە کە ڕێبازی ئاین و یەکخواناسی بەرنەدەن و لەسەری پایەدار بن، ئەم بانگەوازە ڕاست و دروستە زۆر بەلای بت پەرست و خوانەناسانەوە گران و زەحمەتە، بـەڵام هـەر خـوای دانـا خـۆی کەسانی شایستە هەڵدەبژێرێت بۆ گەیاندنی ئاینەکەی و ڕێنموویی خەڵکانێك دەکات کە بگەڕێنەوە بۆ لای بەرنامەکەی بەپەرستن و ئەنجامدانی کاروکردەوەی چاك.

(١٤) میللەتانی پێشوو، بەتایبەت گاور وجوو جیاوازی و کێشە و دووبەرەکی نەکـەوتە نـێوانـیان، مەگەر لەدوای هاتنی زانستی و زانیاری تەواو بۆیان، کە لەبەر حەسادەت و ستەمکاری و لادانیان لە ڕاستە ڕێگا بۆیان دروست بوو، خۆ ئەگەر بڕیاری پێشووتر لەلایەن پەروەردگارتەوە نەبوایە کـەتا کاتێکی دیاریکراو مۆڵەتی داون؛ ئەوە فەرمانی تیاچوونیان دەردەکرا، بێگومان ئەوانەی کـە بـوونە میراتگری کتێبی خوا و گەیەنرا بـەدەستیان لە نـەوەکـانی داهـاتوو، کـەوتنە گـومان و دوودڵـیەوە، خەڵکیشیان خستە گومانەوە دەربارەی. (چونکە دەرون نەخۆش و ناپاك بوون).

(١٥) کەواتە ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ بۆ ئەوە بانگەواز بکە و پایەدارو دامەزراوبە، کـە فـەرمانت پـێ دراوە، شوێن ئارەزووی ئەوان مەکەوە و بەئاشکرا بڵێ: من، باوەڕم هێناوە بەو کتێب و پەیامانەی خوا بۆی ناردوم و فەرمانم پێدراوە کە دادپەروەری بەرپا بکەم لە نێوانتاندا، (الله) پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە، بێگومان دەرەنجامی کردەی خۆمان بۆ خۆمانە و کردەی ئێوەش بۆ خۆتانە، ئیتر هیچ کێشەیەك نی‌یە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (چونکە حەق و ڕاستی ڕون و ئاشکرایە)، ئێمە و ئێوە هەر خوا خۆی کۆمان دەکاتەوە و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە.

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ ۗ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ ۗ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾ اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ ۖ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۖ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ ۖ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

(١٦) ئەوانەی رەخنە دەگرن و قسە دەکەن دەربارەی ئاینی خوا، دوای ئەوەی کەوەڵام دراوەتەوە و خەڵکی رووویان تێکردووە، ئەوانە بەڵگە و رەخنەکانیان پووچەڵە و بەسەریاندا دەدرێتەوە لە لایەن پەروەردگاریانەوە، خەشم و تووڕەییان لەسەرە و سزای سەختیان بۆ ئامادەیە.

(١٧) خوا ئەو زاتەیە کە کتێبە پیرۆزەکانی بە حەق و راستی رەوانە کردووە، هەروەها شەریعەتێکی دابەزاندووە کە وەکو تەرازوو پێوەر وایە بۆ هەڵسەنگاندنی حەق و ناحەق، جا خۆت ئامادە بکە بۆ قیامەت چونکە لەوانەیە رۆژی قیامەت و لێپرسینەوە زۆر نزیك بێت.

(١٨) ئەوانەی کە باوەڕ بە رۆژی قیامەت ناهێنن پەلە دەکەن و گاڵتەیان پێی دێت و دەڵێن: کوا؟ کەی پێش دێت؟ (بەڵام) ئەوانەی باوەڕیان هێناوە لە بەرپابوونی دەترسن، دەزانن و دڵنیان کە بەرپابوونی حەقیقەت و راستەقینەیە، ئاگاداربن لە ڕاستیدا ئەوانەی موجادەلە لەسەر قیامەت دەکەن و بەگومانن لێی، لە بزر بوون و سەر لێشێواویەکی قووڵدا رۆچوون.

(١٩) خوای گەورە زۆر بەسۆزو دلۆڤانە لەگەڵ بەندەکانیدا؛ رزق و رۆزی دەبەخشێت بە هەر کەس بیەوێت (بۆ تاقیکردنەوە)، بەڕاستی ئەو زاتە بەهێز و باڵادەستە. (بە سەر هەمو دروستکراوانیدا).

(٢٠) جا ئەوەی کە بەرهەمی قیامەتی دەوێت و لە دنیادا کارو کردەوەی چاك دەچێنێت، ئێمە پاداشتی هەوڵ و کۆششەکەی بە زیادەوە پێدەبەخشین، ئەوەش کە بەرهەمی دنیای دەوێت! هەندێك لە دنیای پێ دەبەخشین، (بەڵام) لە قیامەتدا هیچ جۆرە بەشێکی نیە.

(٢١) (ئایا ئەو بێ باوەڕانە رازین بە بەرنامەی خوا) یاخود شوێنی ئەو هاوەڵگەرانە دەکەون کە بەناوی دینەوە بەرنامەیان بۆ داناون و پەیرەوییان دەکەن بێ ئەوەی خوا مۆڵەتی دابێت و پێی رازی بێت (حەرام و حەڵاڵیان بۆ دیاری دەکەن)، خۆ ئەگەر بریاری پێشترمان نەبوایە بە مانەوەیان تا کاتی دیاریکراو، ئەوە فەرمان دەدرا بە لەناو بردنیان، بێگومان بۆ ستەمکاران سزای بە ئێش و بەسۆ ئامادەیە.

(٢٢) (لە رۆژی قیامەت و لێپرسینەوەدا) دەبینیت ستەمکاران دەترسن لەو کاروکردەوەیەی کە ئەنجامیان داوە چونکە سزاکەی کەوتووە بەسەریاندا و لێی دەرباز نابن، هاوکات ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە لە باخچەکانی بەهەشتدا ژیانی کامەرانی دەبەنە سەر، چیان بوێت لەلایەن پەروەردگاریانەوە بۆیان ئامادەیە، ئا ئەوەیە خەڵات و بەخششی گەورە و بێسنوور. (لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوەدا).

ذَٰلِكَ ٱلَّذِي يُبَشِّرُ ٱللَّهُ عِبَادَهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِۗ قُل لَّآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًا إِلَّا ٱلۡمَوَدَّةَ فِي ٱلۡقُرۡبَىٰۗ وَمَن يَقۡتَرِفۡ حَسَنَةً نَّزِدۡ لَهُۥ فِيهَا حُسۡنًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾ أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗاۖ فَإِن يَشَإِ ٱللَّهُ يَخۡتِمۡ عَلَىٰ قَلۡبِكَۗ وَيَمۡحُ ٱللَّهُ ٱلۡبَٰطِلَ وَيُحِقُّ ٱلۡحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦٓۚ إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٢٤﴾ وَهُوَ ٱلَّذِي يَقۡبَلُ ٱلتَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهِۦ وَيَعۡفُواْ عَنِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ وَيَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ ﴿٢٥﴾ وَيَسۡتَجِيبُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۚ وَٱلۡكَٰفِرُونَ لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞ ﴿٢٦﴾ ۞ وَلَوۡ بَسَطَ ٱللَّهُ ٱلرِّزۡقَ لِعِبَادِهِۦ لَبَغَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٖ مَّا يَشَآءُۚ إِنَّهُۥ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرُۢ بَصِيرٞ ﴿٢٧﴾ وَهُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ ٱلۡغَيۡثَ مِنۢ بَعۡدِ مَا قَنَطُواْ وَيَنشُرُ رَحۡمَتَهُۥۚ وَهُوَ ٱلۡوَلِيُّ ٱلۡحَمِيدُ ﴿٢٨﴾ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَآبَّةٖۚ وَهُوَ عَلَىٰ جَمۡعِهِمۡ إِذَا يَشَآءُ قَدِيرٞ ﴿٢٩﴾ وَمَآ أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٖ فَبِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِيكُمۡ وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖ ﴿٣٠﴾ وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ ﴿٣١﴾

(٢٣) ئەو خەڵات و بەخششە ئەوەیە کە خوا مژدە دەدات بەو بەندانەی کە باوەڕیان هێناوە وکاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، (ئەوانەش بەدەم بانگەوازەوە نایەن)، ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: لەسەر ئەم بانگەوازە هیچ جۆرە پاداشتێکم لە ئێوە ناوێت، تەنها خۆشەویستی و ڕێز نەبێت لە خزمایەتیدا، جا ئەوەی چاکەیەك ئەنجام بدات، ئەوە بەچاکتر پاداشت دەدرێتەوە، چونکە بەڕاستی خوا تەواو لێبووردە و سوپاسگوزارە.

(٢٤) بەڵکو خوانەناسان دەڵێن: محمد ﷺ بە دەم خواوە درۆی هەڵبەستووە!! جا ئەگەر خوا بیەوێت مۆر دەنێت بەسەر دڵت داو هیچت بۆ ناوترێت، خوایش دەیەوێت ئاسەواری بەتاڵ و ناحەقی نەهێڵێت و حەق و ڕاستی بەفەرمانی خۆی بچەسپێنێت، چونکە بەڕاستی ئەو خوایە زانایە بەوەی کە لە تویێی دڵ و دەروون و سینەکاندا شاراوەیە.

(٢٥) خوا ئەو زاتەیە کە پەشیمانی و تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت، چاوپۆشیش دەکات لە هەڵە و گوناهەکانیان، بەو کارو کردەوانەش کە ئەنجامی دەدەن دەزانێت و بە ئاگایە.

(٢٦) خوای گەورە ئاواتی ئەوانە دەهێنێتە دی کە بەدەم بانگەوازی خواوە هاتوونو باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، ئەوانە لە قیامەتدا لە فەزڵ و زیادە خەڵات و بەخششی خۆی بەهرەمەند دەکات، بێباوەڕانیش سزای سەخت و بە ئێشیان بۆ ئامادەیە.

(٢٧) خۆ ئەگەر خوا رزق و ڕۆزی بەفراوانی بە بەندەکانی ببەخشیایە، ئەوە دەستیان دەدایە تاوان و گوناهو ستەم لە زەویدا، بەڵام خوا بەحسابێکی وردو دیاریکراو ئەوەی بیەوێت پێیان دەبەخشێت، بەڕاستی ئەو زاتە ئاگاو بینایە بەکارو هەڵوێستی بەندەکانی.

(٢٨) خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێت و دەگاتە فریایان دوای ئەوەی کە نائومێد بوون، هەروەها ڕەحمەت و بەخششی خۆی پەخش دەکاتەوە، لەبەرئەوە هەر خۆی پشتیوان و فریادڕەسە و شایستەی سوپاسە.

(٢٩) لە نیشانە و بەڵگەکانی گەورەیی و دەسەڵاتی خوا: دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی و ئەو زیندەوەرانەیە کە تیایاندا بڵاوی کردۆتەوە، هەر ئەو زاتەش خۆی هەرکاتێك بیەوێت تواناو دەسەڵاتی بەسەر کۆ کردنەوەیاندا هەیە.

(٣٠) هەر بەڵاو نەهامەتیەکتان بەسەر دابێت، ئەوە دەرەنجامی ئەو کارو کردەوانەیە کە بە ئارەزووی خۆتان دەیکەن، (بەڵام ئەوەندە خوایەکی میهرەبانە) لە زۆربەی زۆری گوناهو هەڵەکانتان خۆش دەبێت.

(٣١) ئەی گرۆی خوانەناسان ئێوە ناتوانن خوا دەسەوسان بکەن و لە دەسەڵاتی خوا دەرباز ببن لە زەویدا، جگە لە خوای گەورەش کەس ناتوانێت پشتیوانتان بێت و سەرتان بخات.

وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ ﴿٣٢﴾ إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾ أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا۟ وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ ﴿٣٥﴾ فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾ وَٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا۟ هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾ وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ ٱلْبَغْىُ هُمْ يَنتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾ وَجَزَٰٓؤُا۟ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۖ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَلَمَنِ ٱنتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ ﴿٤١﴾ إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ﴿٤٣﴾ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِن وَلِىٍّ مِّنۢ بَعْدِهِۦ ۗ وَتَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

(٣٢) لە نیشانە و بەڵگەی دەسەڵاتی خوا ئەو کەشتیانەیە کەوەك کەژو کێو هاتووچۆ دەکەن بە دەریاکاندا، (بەیاسایەکی رێك و پێك).
(٣٣) خۆ ئەگەر بیەوێت با دەوەستێنێت و لەسەر پشتی دەریاکە دەوەستن و لەکاردەکەون، بەراستی ئا لەو توانا و دەسەڵاتەدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەن بۆ هەر کەسێك کە زۆر خۆگرو سوپاسگوزارە.
(٣٤) یان جاری وا هەیە کەشتیەکان بە خۆیان و سەرنشینەکانیانەوە دەشکێنێت و نوقمیان دەکات لە ئەنجامی تاوان و گوناهی خەڵکە کەوە، گەلێك جاریش چاوپۆشی (لە هەڵە و تاوانی) زۆر دەکات و دەیانهێڵێتەوە.
(٣٥) ئەم روونکردنەوەیەش بۆ ئەوەیە خوانەناسان بزانن، بە تایبەت ئەوانەی کە موجادەلە و دەمەدەمێ دەکەن و رەخنەیان لە ئایەتەکانی ئێمە هەیە، کە لەکاتی تەنگانەدا کەس پەنایان نادات و کەس فریایان ناکەوێت جگە لە خوای گەورە.
(٣٦) جا هەر شتێکتان پێبەخشراوە، ئەوە زینەتی ژیانی ئەم دنیایەیە (کە رێگوزەرێکە بەرەو قیامەت) بەڵام ئەو بەشەی کە لە لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە بۆ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و هەر پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن.
(٣٧) ئەوانەی خۆیان لە گوناهی گەورە و تاوانی خراپ و ناشیرین دەپارێزین، کاتێکیش کە توورە دەبن (لەسەر هەڵەیەك کە بە رامبەریان دەکرێت) هەر ئەمان چاوپۆشی دەکەن و لێدەبورن...
(٣٨) ئەوانەی بەدەم بانگەوازی پەروەردگاریانەوە دەچن و نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن و کارو باریان هەردەم بە مەشورەت و راپرسیو راوێژکاریە و لەو رزق و رۆزیەی کە پێمان داون، دەبەخشن...
(٣٩) هەروەها ئەوانەی کە دەستدرێژیان کرایەسەر، دەسەوسان ناوەستن و بەرگری لە خۆیان دەکەن....
(٤٠) جا تۆڵەی هەر تاوانێك بە ئەندازەی تاوانەکەیە بێ زیادو کەم، ئەو کەسەی لێخۆشبوونی هەبێت و چاوپۆشی و چاکسازی بکات؛ ئەوە پاداشتی لای خوایە، بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت...
(٤١) لەڕاستیدا ئەوەی حەقی خۆی دەسێنێت دوای ئەوەی کە ستەمی لێکراوە، ئەوانە لێپرسراو نابن، ئەگەر لە سنوور لانەدەن و زیادەڕەوی نەکەن لە تۆڵە سەندندا...
(٤٢) بێگومان تەنها ئەوانە بەرپرس دەبن کە ستەم لە خەڵکی دەکەن و دەستدرێژی دەکەن بە ناحەق لە زەویدا، ئا ئەوانە سزاو ئازاری بە ئێشیان بۆ هەیە...
(٤٣) لەڕاستیدا ئەوەی دان بە خۆیدا بگرێت و چاوپۆشی بکات و لێخۆشبوو بێت (لە کاتێکدا کە دەتوانێت تۆڵەبسێنێت) بەراستی ئەوە کارێکی بەجێ و چاك و پەسەند ئەنجام دەدات، بەڕاستی ئەوە لەو کارانەیە کە پێویستە بکرێت...
(٤٤) ئەوەی خوا رێی لێ ون بکات، ئەوە ئیتر کەسیتری دڵسۆزی دەست ناکەوێت (تا رێگەی راستی نیشان بدات)، ئەوسا تۆ ئەی محمد ﷺ لە قیامەتدا دەبینیت ستەمکاران کاتێك سزاو ئەسکەنجەی دۆزەخ دەبینن، بە کەساسیەوە دەڵێن: ئایا هیچ رێگەیەك هەیە بۆ گەڕانەوە، تا خوا چۆن دەفەرموێت وا بکەین؟!.

وَتَرَىٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ يَنظُرُونَ
مِن طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ
خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ أَلَآ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ
فِى عَذَابٍ مُّقِيمٍ ﴿٤٥﴾ وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ أَوْلِيَآءَ يَنصُرُونَهُم
مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾ ٱسْتَجِيبُواْ
لِرَبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَكُم
مِّن مَّلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ ﴿٤٧﴾ فَإِنْ أَعْرَضُواْ
فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ وَإِنَّآ إِذَآ
أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ
بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾ لِّلَّهِ مُلْكُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثًا
وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ ﴿٤٩﴾ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَٰثًا
وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًا إِنَّهُۥ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾ ۞ وَمَا كَانَ
لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ
رَسُولًا فَيُوحِىَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ إِنَّهُۥ عَلِىٌّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

(٤٥) سەرئەنجام تاوانباران دەبینیت دەبرێنە سەر دۆزەخ، هەموو پەست و زەلیل و لارە مل و خەجاڵەتن، (لە شەرمەزاریی و لە ترسدا) لە ژێرەوە بە تیلەی چاو دەڕوانن بۆ ئاگرەکە، (ئا لەوکات و بارودۆخە ناخۆشەدا) ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن: بەڕاستی خەسارەتمەند و زەرەرمەندان ئەمرۆ ئەوانەن کە خۆیان و کەسوکارو ماڵ و منداڵیان لە دەستداوە لە قیامەتدا (کەس و کارو خزم و هاوەڵانیان ئەگەر لە دۆزەخدان، ئەوە هیچ مایەی دڵخۆشی نین، خۆ ئەگەر لە بەهەشتدان، ئەمانیان هەر لە یاد نی یە)، ئینجا رادەگەیەنرێت کە: ئاگاداربن بێگومان ستەمکاران لە ئازارو ئەشکەنجەی بەردەوامدا گیریان خواردوە...

(٤٦) ئەوانە هیچ دۆست و پشتیوانێکیان نی یە لە جیاتی خوا کە لە دەست سزاو تۆڵە رزگاریان بکات، ئەو کەسەش خوا سەری لێ بشێوێنێت و گومرای بکات (چونکە خۆی شایستە کردووە) ئیتر رێبازی رزگاری و سەرفرازی دەستناکەوێت.

(٤٧) خەڵکینە؛ بە پیر بانگەوازی پەروەردگارتانەوە بچن پێش ئەوەی رۆژێك بێت: هیچ گەڕانەوەیەك لەلایەن خواوە رێگەی پێ نادرێت، ئەو رۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت و کەسیشتان ناتوانێت ئینکاری بکات و دان بە تاوانەکانیدا نەبێت.

(٤٨) ئەگەر خوانەناسان روویان وەرگێڕاو گوێیان نەگرت، ئەی محمد ﷺ داخیان بۆ مەخۆ، چونکە ئێمە تۆمان نەناردووە چاودێر بیت بەسەریانەوە، بەڵکو تۆ تەنها گەیاندنی ئەم بانگەواز و قورئانەت لەسەرە، ئاشکراشە کە: بەڕاستی ئێمە کاتێك نازو نیعمەت و رەحمەتێك دەڕێژین بەسەر ئادەمیزادا زۆر کەشخەی پێوە دەکات، خۆ ئەگەر بەڵاو ناخۆشیەکیان تووش بێت، بەهۆی کاروکردەوە خراپەکانیانەوە، بەڕاستی ئەو ئادەمیزادانە زۆرسپڵە ورەخنە لە خواگرو حەق پۆشن.

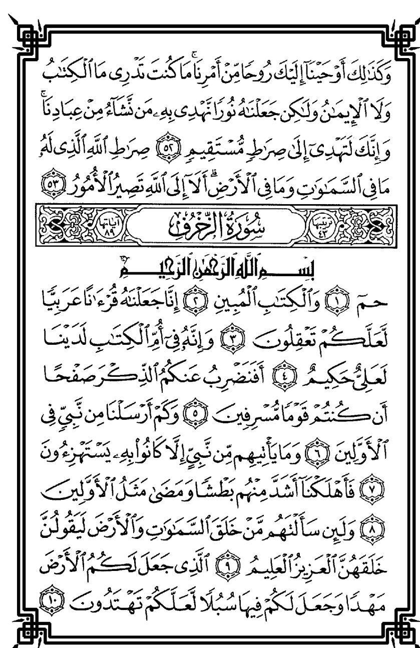
(٤٩) هەر بۆ خوایە خاوەنداریەتی ئاسمانەکان و زەوی، هەرچی بوێت دروستی دەکات، بە هەرکەس کە بیەوێت تەنها کچ دەبەخشێت و بە هەرکەس کە بیەوێت کوڕ دەبەخشێت....

(٥٠) یاخود لە هەردوو جۆر؛ بەهەندێك خێزان دەبەخشێت لە کوڕو لە کچ؛ هەیشە ویستی خوا وایە هیچی نەدانێ و نەزۆك بێت، بەڕاستی ئەو زاتە زانا و بەدەسەڵاتە.

(٥١) کەس بۆی نیە هیچ کات (لە دنیادا) خوای گەورە وتو وێژی راستەوخۆی لەگەڵدا بکات مەگەر لە رێگەی وەحی و نیگاوە، یان لە پشتی پەردەوە، وەك موسا، یان نێردراوێکی وەك فریشتە ـ جوبرەئیل ـ دەنێرێت کە بە گوێرەی فەرمان و مۆڵەتی خوا چی پێ سپێردراوە دەیگەیەنێت، بەڕاستی ئەو زاتە خوایەکی تەواو بڵند و داناو کاربەجێیە.

(٥٢) ئەی محمد ﷺ ئابەو شێوەیەی کە وتمان ئێمە قورئانمان بۆ ڕەوانە کردیت لە لایەن خۆمانەوە (کە ژیانبەخشە بە ڕۆح و گیان و عەقڵ)، تو نەتدەزانی قورئان چیە و ئیمان چیە، بەڵام ئێمە ئەم قورئانەمان کردە روناکی ونورێك کە هیدایەت و ڕێنمویی هەرکەس کە بمانەوێت لە بەندەکانمانی پێ دەکەین، (ئەوانەی دڵی بۆ دەکەنەوە و بەچاکی گوێی بۆ دەگرن)، بێگومان تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ ڕێنیشان دەریت و ڕێنموی دەکەی بۆ ڕێگە و ڕێبازێکی راست و دروست...

(٥٣) کە ڕێگە و ڕێبازی ئەو خوایەیە، کە هەر بۆ ئەوە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە، ئاگاداریش بن: هەموو شتێك و سەرئەنجامی هەموو کارێك بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە.

سورەتی (الزخرف)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سورەتی (الشوری) بدە لاپەرە - ٤٨٣ -.

(٢) سوێند بەم پەیامە روون و ئاشکرایە، مەبەست قورئانە.

(٣) ئێمە ئەو کتێبەمان کردووە بە قورئانێك، بە زمانی عەرەبی، بەڵکو ژیری و بیروهۆشتان بخەنە کار (تا لێی تێبگەن و پەیرەوی بکەن).

(٤) ئەم قورئانە لە ـ لوح المحفوظ ـ دا (کە سەرچاوەی قورئان و هەموو کتێبەکانی تری خوایە) پارێزراوە کە زۆر بەرزو بەرێزە لامان و پرە لە دانایی.

(٥) باشە، ئایا دەکرێت ئێمە وازتان لێ بهێنین و هوشیارتان نەکەینەوە بەم قورئانە لەبەر ئەوەی ئێوە هۆزێکی زیادەڕە و لارو وێرن (نەخێر شتی وا لە ئێمە ناوەشێتەوە).

(٦) ئێمە چەندەها پێغەمبەرمان ناردووە بۆ نەوەکانی رابووردوو تا سەرگەردان نەبن.

(٧) بێگومان هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە کە ئەوان گاڵتەیان پێ نەکردبێت.

(٨) کەواتە ئەبێ ئەم بێ بروایانە چاوەڕێی چی بکەن لە کاتێکدا ئێمە درندەتر و بە هەڵمەتترمان لەوان لەناو بردووە، ئیتر بەسەرهات و رووداوی پێشینان بەسەرچووە و تێپەڕ یووەو باسکراوە.

(٩) خۆ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت: کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە؟ لە وەڵامدا بەدڵنیایی دەڵێن: هەر زاتی باڵادەست و زانا دروستی کردوون.

(١٠) ئەو خوایەی کە زەوی کردووە بە لانکەی ژیانتان، ڕێگەوبانی تیایدا بۆ ئاسان کردوون، بۆ ئەوەی بگەنە مەبەست و ژیانتان ئاسان و ئاسوودە بکەن.

وَٱلَّذِى نَزَّلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءًۢ بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِۦ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾ وَٱلَّذِى خَلَقَ ٱلْأَزْوَٰجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلْفُلْكِ وَٱلْأَنْعَٰمِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾ لِتَسْتَوُۥا۟ عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ ثُمَّ تَذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا ٱسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا۟ سُبْحَٰنَ ٱلَّذِى سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾ وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ ﴿١٤﴾ وَجَعَلُوا۟ لَهُۥ مِنْ عِبَادِهِۦ جُزْءًا ۚ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ أَمِ ٱتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَىٰكُم بِٱلْبَنِينَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُۥ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾ أَوَمَن يُنَشَّؤُا۟ فِى ٱلْحِلْيَةِ وَهُوَ فِى ٱلْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾ وَجَعَلُوا۟ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ ٱلَّذِينَ هُمْ عِبَٰدُ ٱلرَّحْمَٰنِ إِنَٰثًا ۚ أَشَهِدُوا۟ خَلْقَهُمْ ۚ سَتُكْتَبُ شَهَٰدَتُهُمْ وَيُسْـَٔلُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱلرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَٰهُم ۗ مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ ءَاتَيْنَٰهُمْ كِتَٰبًا مِّن قَبْلِهِۦ فَهُم بِهِۦ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾ بَلْ قَالُوٓا۟ إِنَّا وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

(١١) هەروەها ئەو خوایە لە ئـاسمانەوە بـە ئـەندازەیـەکـی دیاریکراو بارانی باراندووە و دەفەرموێت، جـا بـەو بـارانـە وڵاتی وشك و مردوومان زیندوو کردۆتەوە، هەر بەو شێوەیە ئێوەش لە گۆڕەکانتان دەهێنرێنە دەرەوەو زیندو دەکرێنەوە.

(١٢) هەر ئەو زاتە هەموو جووتەکانی (لەجیهانی ئادەمیزاد و زیـندەوەران و روەك و بـێ گـیانەکـاندا) دروست کـردووە، هەروەها کەشتی و جۆرەکانی ئاژەڵی بۆ رام هێناون، کـە بـۆ سواریی سوودی لێ وەربگرن.

(١٣) بۆ ئەوەی هەر کاتێ لەسەر پشتیان جێگیر بوون، دوای ئەوە یادی نازو نیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە کاتێك کـە سەقامگیر دەبن لەسەری، (چونکە جۆرەها هۆکاری هاتووچۆی بۆ سازاندوون) و بشڵێن: ستایش و بەرزی و بێگەردی بۆ ئەو زاتەی کە ئەمەی بۆ رەخساندوین (خۆ ئەگەر ئەو بەمیهرەبانی خۆی بۆی رام نەکردینایە) ئێمە نەماندەتوانی رامیان بهێنین...

(١٤) ئێمە بێگومان هەر بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە. پێغەمبەر ﷺ هەر جارێك سواری وڵاخەکەی ببوایە سێ جار (الله اکبر) ی دەفەرموو، دوایی دەیفەرموو: سبحان الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین، و انا الی ربنا لمنقلبون).

(١٥) باوەڕ چەوتەکان، هەندێ لە بەندەکانی خوا، بەخوا دەزانن ٥مەسیحییەکان دەڵێن: عیسا کوڕی خوایە، جوو دەڵێت: عوزەیر، بتپەرستەکان دەڵێن: فریشتەکان کچی خوان)!! بەڕاستی زۆربەی خەڵکی قەدری خوا نازانن وبێ باوەڕێکی زۆر ئاشکران. (بەو زاتەی کە بە دیهێنەری هەمو شتێکەو هیچ هاوەڵو هاوتایەکی نیە).

(١٦) ئایا ڕەواو راستە، لەوەی کە دروستی دەکات کچان بۆ خۆی بریار بدات و بەخشینی کـوڕانـیش بـەرەوا بزانێت بۆ ئێوە؟! (ئەمانە هەمووی بیروباوەڕی نەفامەکان بوون خوای گەورە دەیەوێت هەر بە بۆچوونی خۆیان بیروباوەڕیان پووچەڵ بکاتەوە).

(١٧) کاتێکیش مژدە بدرێت بەیەکێکیان بەوەی کە بۆ خوای میهرەبان بە رەوای زانیووە (مەبەست کچانە)، ئەوە رووخساری رەش هەڵدەگەڕێت و لە دەروونیدا پیش دەخواتەوە.

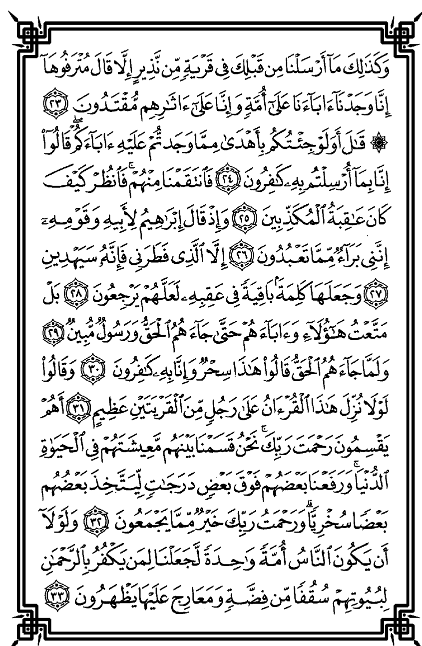
(١٨) ئایا کەسێك بەمنداڵی خوا ڕەوا دەبینن، (کە لەباوی ئەواندا) هەردەم پەروەردە دەکـرێت لەنـاو خشـڵ و ئارایش کردنی خۆیداو لە شەڕو شۆڕو جەنگیشدا دەرناکەوێت؟!

(١٩) ئەو خوانەناسانە فریشتەکان کە بەندەی خوای میهرەبانن، بەکچی خوایان دەدایە قەڵەم!! ئایا ئەوان ئامادەی دروستکردنیان بوون؟! لە ئاییندەدا ئەم بوختانەیان لەسەر دەنوسرێت و پرسیاریشیان لێ دەکرێت.

(٢٠) (بۆ پینە کردنی هەڵوێستی نارەوایان) دەیانوت: ئـەگـەر خـوای مـیهرەبان بـیویستایە... ئـێمە ئـەمانەمان نەدەپەرست، وە نەبێت لەسەر بنچینەی هیچ زانستی و زانیاریەك ئەو قسەیە بکەن، ئەمانە تـەنها درۆ نـەبێت هیچی تر ناڵێن.

(٢١) ئایا ئەو خوانەناسانە پێش ئەم قورئانە کتێبێکی ترمان بۆ ناردوون؟ تا پابەندی بن و پەیرەوی بکەن؟

(٢٢) بەڵکو ئەوانە هەر دەڵێن: بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئاین و بـەرنامەیەکـی ئـاوا دیـووە، ئێمەش بەشوێن رێبازی ئەواندا هەنگاو هەڵدەگرین و رێنموویی ئەوانمان وەرگرتووە!!

(٢٣) هەر بەو شێوەیە هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە بۆ هیچ شارێك، کە خۆشگوزەرانەکان نەیانوتبێت: ئێمە باوو باپیرانی خۆمان بینیووە پابەندی بیروباوەڕێك بوون، بێگومان ئێمەش چاو لەوان دەکەین و پەیرەوی ئەوان دەکەین.

(٢٤) پێغەمبەرەکەش وتوویەتی: باشە... ئەگەر لە ڕێگە و ڕێبازو بەرنامەی باو و باپیرانتان چاکتریشم بۆ هێنان هەر شوێنیان دەکەون؟! لە وەڵامدا وتیان: بەراستی ئێمە بەو بەرنامە و پەیامەی کە بە ئێوەدا ڕەوانە کراوە بروا ناکەین.

(٢٥) جا ئێمەش تۆڵەمان لێسەندن، سەرنج بدە و ببینە سەرئەنجامی ئەوانەی بروایان بە پەیامی پێغەمبەران نەکرد چۆن بوو.

(٢٦) ئەو کاتە بهێنەوە یاد کە ئیبراهیم بە باوکی و هۆزەکەی خۆی ووت: بەراستی من دوورە پەرێزم لەو شتانەی کە ئێوە دەیپەرستن....

(٢٧) جگە لەو زاتەی کە دروستی کردووم، هەر ئەویش ڕێنموویم دەکات و دەمخاتە سەر ڕێگەی ڕاست و دروست.

(٢٨) ئەوسا ئیتر ئەو بەرنامەی یەکخواناسیەی هێشتەوە بۆ هۆزو گەلانی دوای خۆی، بۆ ئەوەی ئەوانیش بگەڕێنەوە بۆ سەر ئەو بیروباوەرە ڕاستە.

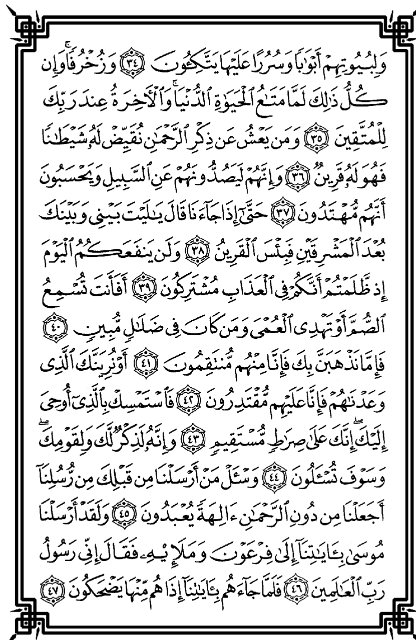
(٢٩) خوا دەفەرموێت: جا من ئەوانە و باو و باپیرانیانم لە خۆشگوزەرانیدا هێشتەوە تا ئەو کاتەی قورئان و پێغەمبەرێکی ئاشکرایان بۆ هات (تا پەیامی خوایان بۆ ڕوون بکاتەوە).

(٣٠) کاتێکیش کە حەق و ڕاستیان پێگەیشت... وتیان: ئەمە سیحرو جادووە و ئێمە باوەڕی پێی ناکەین....

(٣١) هەروەها بیانوویان گرت و وتیان: ئەوە بۆ ئەم قورئانە دانەبەزێنرا بۆ سەر پیاوێکی گەورە لە پیاوە گەورەکانی دوو شارەکە؟! (مەبەستیان مەککە و طائف بووە).

(٣٢) ئایا ئەوانە ڕەحمەتی پەروەردگاری تۆ دابەش دەکەن؟! (کەسانی شایستە دەدۆزنەوە بۆ پێغەمبەرایەتی؟!) لە کاتێکدا ئێمەین کە رزق و ڕۆزیمان لە نێوانیاندا دابەش کردووە لە ژیانی دنیادا و پلەو پایەی هەندێکمان بەرزکردۆتەوە بەسەر هەندێکیاندا، بۆ ئەوەی هەموویان کاروباری یەکتر تەواوبکەن و کەڵك لە توانایی و لێهاتوویی یەکتر وەربگرن، جا لەگەڵ ئەو هەموو بەهرە و بەخششانەدا ڕەحمەت و میهرەبانی پەروەردگاری تۆ (کە تایبەتی ئیماندارانە لە قیامەتدا) لە هەموو ئەو شتانەی کە خەڵکی کۆی دەکەنەوە (لە ماڵ و سامان و هۆکارەکانی رابواردن) چاکترو بەنرخترە.

(٣٣) ئەگەر لەبەرئەوە نەبوایە خەڵکی هەموو دەبوون بە یەکپارچە (لە بێ باوەڕی و تاوانکاریدا)، ئەوە هەر کەس باوەڕی بە خوای میهرەبان نەبوایە سەقفی خانووەکەیمان لە زیو بۆ دروست دەکرد، هەروەها قادرمە و ئاسانسوارمان بۆ دەکردن تا بەسەریدا سەربکەون و دەربکەون...

(٣٤) هەروەها بۆ ماڵەکانیان قاپی و دەروازەی زیو و کورسی و قەنەفەی رازاوەشمان پێدەبەخشین تا پاڵ بدەنەوە و شانی لەسەر دادەن...

(٣٥) بە هەموو نەخش و نیگارێکی جوان و رازاوە (دارو دیوارو سەقف ودەرگا و کەلوپەلی ناو ماڵەکانیانمان دەرازاندەوە)، جا ئەوە هەر هەمووی خۆشگوزەرانی ژیانی دنیا نەبێت هیچی‌تر نی‌یە، لە کاتێکدا کە ژیانی پر لە خۆشی و بەختەوەری نەبراوە لای پەروەردگارت بۆ دینداڕو خواناسان ودووره پەرێزانە لە گوناهـ

(٣٦) کەسێك خۆی کوێر بکات لە ئاستی قورئان و یادی خوای میهرەبان، ئەوە ئێمە شەیتانێك دەکەینە مۆکلەو ملۆزمی وهەمیشە دەبێتە یار و یاوەری و لەگەڵیدا دەبێت.

(٣٧) بێگومان ئەو شەیتانانە؛ رێگەی راستیان لێ دەگرن و وایان لێدەکەن کە وابزانن بەدڵنیایی لەسەر رێبازێکی چاك و راستن.

(٣٨) تا ئەو کاتەی خەڵەتاوە کە دێتە لامان (لە قیامەتدا خۆی و شەیتانەکەی ئامادە دەکرێن بۆ لێپرسینەوە) ئەو کاتە شەیتانەکەی دەڵێت: خۆزگە نێوانی من و تۆ بە قەدەر رۆژهەڵات و رۆژئاوا لەیەك دووربوایە، ئای کە هاوڕێیەکی نالەبارو خراپو نارەسەن بوویت.

(٣٩) ئەمرۆ ئەو قسە و گلەیی و بناشتانە هەرگیز سوودتان پێ ناگەیەنن، (چونکە) کاتی خۆی ئێوە ستەمتان لە خۆتان و خەڵکیش کردووە، ئێستە بێگومان هەردوولاتان لە سزاو ئازاردا بەشدران.

(٤٠) ئایا تۆ ئەی پێغەمبەر ئەو بێ‌باوەڕەی کە وەك کەڕ وایە گوێبیست دەکەیت؟ یان ئەوەی کوێرە هیدایەتی دەدەێت؟! یاخود ئەو کەسەی لە گومرایی ئاشکرادا رۆچووە رێنموویی دەکەیت؟! (دیارە ئەوە حاڵیان بێت هیدایەتیان ئاسان نیە).

(٤١) جا ئەگەر تۆ لەناو بەرین و بتمرێنین، ئەوە ئێمە هەر تۆڵەیان لێدەسێنین.

(٤٢) یاخود ئەنجامی ئەوهەڕەشەیەی لێمان کردوون نیشانی تۆی دەدەین، چونکە ئێمە بە تەواوی توانامان بەسەریاندا هەیە. و (لەدەستی بە توانامان دەرباز نابن).

(٤٣) کەواتە تۆ بێ خەم بەو پابەندی ئەوەبە کە نیگات بۆ کراوە؛ چونکە تۆ بەڕاستی لەسەر رێگە و رێباز و بەرنامەیەکی راست و دروستیت (لە لایەن پەروەردگارتەوە ئاراستە دەکرێیت).

(٤٤) بەراستی ئەم قورئانە یادخەرەوەیە بۆ خۆت و بۆ قەومەکەت، لە ئایندەشدا پرسیارتان لێدەکرێت دەربارەی.

(٤٥) تۆ لەو پێغەمبەرانەی کە ناردوومانە پێش تۆ بپرسە، ئایا جگە لە خوای میهرەبان خوای ترمان دیاری کردووە کە بەندایەتی بۆ بکرێت. (مەبەست ئەوەیە کە سەرچاوەی هەموو پێغەمبەران یەکێکە)

(٤٦) سوێند بە خوا ئێمە موسا پێغەمبەرمان نارد بە بەڵگە و نیشانەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەی، پێی راگەیاندن کە: بەڕاستی من رەوانەکراوی پەروەردگاری هەموو جیهانەکانم.

(٤٧) کەچی کە هاتە لایان بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە، سەریان سوڕماو گاڵتە و پێکەنینیان بە گوفتارو موعجیزەکانی دەهات. و باوەڕیان پێ نەدەکرد.

وَمَا نُرِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَٰهُم بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَ ٱلسَّاحِرُ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ ٱلْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ ﴿٥٠﴾ وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِۦ قَالَ يَٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَٰذِهِ ٱلْأَنْهَٰرُ تَجْرِي مِن تَحْتِيٓ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾ أَمْ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا ٱلَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾ فَلَوْلَآ أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ أَوْ جَآءَ مَعَهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾ فَٱسْتَخَفَّ قَوْمَهُۥ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا ٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلْنَٰهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْءَاخِرِينَ ﴿٥٦﴾ ۞ وَلَمَّا ضُرِبَ ٱبْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾ وَقَالُوٓا۟ ءَأَٰلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًۢا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَٰهُ مَثَلًا لِّبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿٥٩﴾ وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَٰٓئِكَةً فِي ٱلْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾

(٤٨) هیچ معجزەیەکمان نیشان نەداون، کە لەوی تر گەورەتر نەبووبێت، (جا کە باوەڕیان نەهێناوە) گرفتاری تاڵی و ناخۆشی و سزامان کردن بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و بەخۆدا بچنەوە.

(٤٩) کەچی بە موسایان وت: ئەی جادووگەر!! لە پەروەردگارت داوا بکە بۆمان، بەو پەیمانەی بەتۆی داوە بابەڵاو ناخۆشیمان لەسەر هەڵبگرێت ئەوسا ئێمە بەراستی لە هیدایەت دراوان دەبین!!

(٥٠) جاهەر کە بەڵاو ناخۆشیمان لەسەر لابردن خێرا بەڵێن و پەیمانەکەیان هەڵدەوەشاند.

(٥١) فیرعەون جاڕیدا بەناو قەوم و گەلەکەیدا و وتی: ئەی قەوم و گەلم، من پاشای میصرم و فەرمانڕەوای ئەم وڵاتەم، ئەم رووبارانەش بەبەر کۆشکەکانمدا دەڕوات، ئایا ئەم دەسەڵاتەی من نابینن؟!...

(٥٢) باشە، ئەوە نابینن خۆ من چاکترم لەو کەسەی ناوبانگی نی‌یە و کەسایەتیەکی لاوازو نەناسراوە و زمان پاراو نی‌یە و لەوانە نی‌یە بتوانێت چاك خەڵکی تێبگەیەنێت؟!

(٥٣) جا ئەوە بۆچی بازنی ئاڵتون و زێڕی پێشکەش ناکرێت (تانیشانە بێت بۆ پایەداری؟!) یان ئەوە بۆ فریشتە لە گەڵیدا نەهاتن بۆ بانگەواز کردن و پشتیوانی لێکردنی؟!

(٥٤) فیرعەون هیچ نرخی دانەنا بۆ قەوم و گەلەکەی، بەسووکی سەیری دەکردن، ئەوانیش ملکەچ و فەرمانبەرداری بوون، بەراستی ئەوانە قەومێکی فاسق و تاوانبار و گوناهکار بوون.

(٥٥) خوا فەرمووی: جا کاتێك ئێمەیان تووڕە کردو رقی ئێمەیان هەستان، ئێمەش تۆڵەمان لێسەندن، هەر هەموویانمان لە دەریادا خنکاندو نوقم کرد...

(٥٦) جا کردمانن بە پێشەنگی تیاچووەکان و پەند و عیبرەت بۆ خەڵکی تری دوای ئەوان.

(٥٧) کاتێکیش باسی کوڕەکەی مەریەم ـ عیسا ـ بەنموونە هێنرابێتەوە، دەستبەجێ قەوم و هۆزەکەی تۆ ملەجەڕێیان کردووە و سەریان باداوە و تەسلیمی حەق نەبوون (بە باسکردنی بێزارو سەغڵەت بوون)...

(٥٨) وتوویانە ئایا پەرتسراوەکانی ئێمە شایانی پەرستنن یان ئەو؟! واتە ـ عیسا ـ، ئەو نموونەیەشیان تەنها بۆ موجادەلە بۆ تۆ دەهێنایەوە (وەنەبێت بەشوێن حەق و راستیدا بگەڕێن)، بەڵکو ئەوانە کەسانێکن هەمیشە حەز بە دوژمنایەتی و ئاژاوە و ململانێی بێ سەروبن دەکەن.

(٥٩) ئەو عیسایە تەنها بەندەیەکی ئێمە بوو کە نازو نیعمەتی پێغەمبەرایەتیمان پێبەخشی و کردمانە نموونەیەکی چاك بۆ نەوەی ئیسرائیل تا شوێنی بکەونو پەیرەوی بکەن.

(٦٠) خۆ ئەگەر بمانویستایە ئێوەمان دەکردە فریشتە ولە زەویدا نیشتەجێمان دەکردن و هەموو فەرمانبەردار دەبوون. (چونکە سروشتی فریشتە وایە).

وَإِنَّهُۥ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَٱتَّبِعُونِ ۚ هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ ۖ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٢﴾ وَلَمَّا جَآءَ عِيسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُم بِٱلْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُم بَعْضَ ٱلَّذِى تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾ فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ ۖ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٦٥﴾ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾ ٱلْأَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾ يَٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ ٱلْيَوْمَ وَلَآ أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا وَكَانُوا۟ مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾ ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ أَنتُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ۖ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ ٱلْأَنفُسُ وَتَلَذُّ ٱلْأَعْيُنُ ۖ وَأَنتُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٧١﴾ وَتِلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلَّتِىٓ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَٰكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِّنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

(٦١) بەڕاستی لە دایکبوونی عیسا، بەبێ باوك، بەڵگەیە لەسەر قیامەت، کەواتە بەگومان مەبن لێی و باوەڕی پێبهێنن، هەروەها پێیان بڵێ: هەر پەیرەوی لە زاتی من بکەن، هەر ئەوەشە ڕێگەی ڕاست و دروست. (بۆ دینداریو خواناسی).

(٦٢) خەلکینە هەوڵ بدەن با شەیتان ڕێتان پێ نەگرێت و لەڕێی ڕاست لاتان نەدات چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکراتانە.

(٦٣) کاتێك عیسا بە موعجیزەی ئاشکراوە رەوانەکرا بۆ نەوەی ئیسرائیل، وتی: بەراستی من حیکمەت و داناییم بۆ هێناون، هەروەها زانیاری ئەوەشم پێیە کە ئەو شتانەتان بۆ روون بکەمەوە کە کێشەتان لەسەری هەیە و راو بۆچوونتان لەسەری جیاوازە، جا ئێوە لە خوا بترسن و گوێڕایەلی من بکەن.

(٦٤) بەراستی خوای گەورە پەروەردگاری منیش و ئێوەشە، تەنها ئەو بپەرستن، هەر ئەمەشە ڕێگە و ڕێبازی راست و دروست. (ڕێگای دینداریو سەرفەرازی).

(٦٥) پاشان دەستە و گرۆهەکان جیاوازی کەوتە نێوانیان لەسەر عیسا خۆی، وەیل و قوڕبەسەری بۆ ئەوانەی کە ستەمیان کردووە و ستەم دەکەن، لە سزاو ئازاری رۆژێکی پر ئێش.

(٦٦) ئایا ئەوانە جگەلە هاتنی قیامەت چاوەڕوانی چیتر دەکەن، لە کاتێکدا ئەوان هەستی پێناکەن.

(٦٧) دۆستان و برادەران هەر هەموو لەو رۆژەدا دوژمنی یەکترن، هەموو رقیان لە یەك دەبێتەوە، جگە لەو کەسانەی کە لەسەر بنچینەی تەقواو خواناسین کۆ بوونەتەوە و برایەتییان بەرپا کردووە.

(٦٨) خوای گەورە پێیان دەفەرموێت: ئەی بەندە بەڕێزەکانم ئەمرۆ ئیتر ئێوە هیچ ترس و بیمێکتان نابێت و هیچ غەم و پەژارەیەك رووتان تێ ناکات...

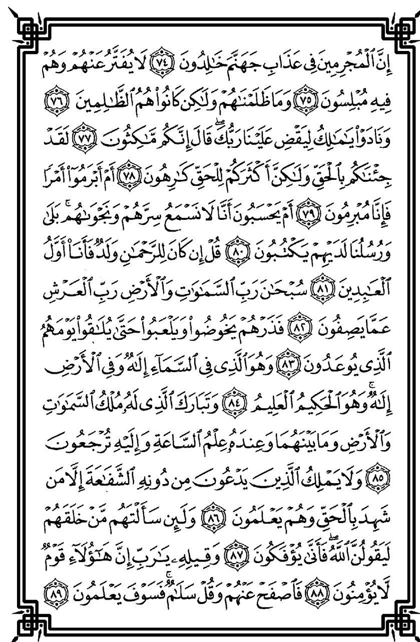
(٦٩) ئەو بەختەوەرانە ئەو کەسانەن کە کاتی خۆی باوەڕیان هێناوە بە ئایەتەکانی ئێمە و نیشانەکانی دەسەڵاتداریمان لە بوونەوەردا و ئیماندارو موسلمانیش بوون.

(٧٠) پێیان دەوترێت: فەرموون بچنە بەهەشتەوە خۆتان و هاوسەرانتان، خۆتان و ئەوانەی وەك ئێوە خواناس بوون و لەوێ ژیانی کامەرانی و شادی بەختەوەریتان پێ دەدرێت.

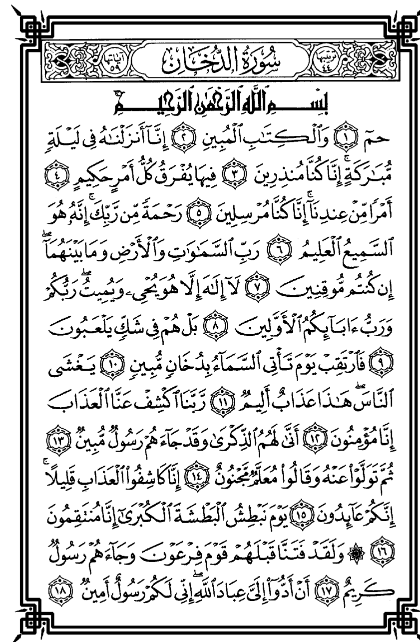
(٧١) لەسەر سینی و کوپی ئالتون جۆرەها خواردن و خواردنەوەی جوان و رازاوە و تام خۆش و بۆن خۆشیان بەسەردا دەگێرن و لەو بەهەشتەدا هەرچی نەفس حەزی لێ بکات و دڵ بیخوازێت و چاو حەز بەدیتنی بکات ئامادەیە و ئێوە؛ ئەی خواناس و پاکان، ژیانی هەمیشەیی و نەبراوەشی تیادا دەبەنە سەر.

(٧٢) (خوای میهرەبان ئەوەندەیتر دلخۆشیان دەکات، کاتێك پێیان دەفەرموێت): ئا ئەو بەهەشتەی کە ئێستا ئێوە بوونەتە خاوەنی، وەك میراتیی شایستەی خۆتانە، بەهۆی ئەو کارو کردەوانەی کە کاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.

(٧٣) میوەهاتی زۆر و هەمەجۆر تیایدا بۆتان ئامادەیە و لێی دەخۆن (هەرگیز تەواو نابێت و کەم ناکات).

(٧٤) بەراستی تاوانبار و تـاوانکـاران لەنـاو ئـازار و سـزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە.
(٧٥) ئازارو سـزا لە سـەریان کـەم نـاکـرێتەوە، لە کـاتێکدا هەموو شیان تیایدا نائومێد و بێ هیوان.
(٧٦) جا وەنەبێت ئێمە ستەممان لێکردبن بەڵکو هەر خـۆیان ستەمکار بوون.
(٧٧) دۆزەخیەکان هاوار دەکەن، ئەی مـالك (کـە فـریشتەی سەرپەرشتیارە): دەبا پەروەردگارت بمانکوژێت، دەبا بمرین و کۆتایی بەم سەغلەتیەمان بێت، لە وەڵامیاندا دەڵێت: بەراستی ئەوە جێتانە و تیایدا بۆ هەمیشە دەبێت بمێننەوە (ئا بەو شێوەیە قورئان باسی بەختەوەران و باسی بەدبەخت و نـاپوختەکـان دەخاتە بەرچاو، ئەوسا دێتەوە بۆ دنیا و دەیەوێت پێش ئەوەی ئەو رۆژە بەرپا ببێت خەڵکی فریای خۆیان بکەون):
(٧٨)سوێند بەخوا ئێمە پـەیامی حـەق و راسـتیمان بـۆ ئـێوە رەوانە کردووە کەچی زۆربەتان حەزتان لە حەق و راستی نیە و لێی بێزارن.
(٧٩) ئەوانە هەرکاتێك بریارێك بدەن و پیلانێك بگێرن دژی موسڵمانان، ئەوە ئێمە پیلانەکە بە سەریاندا دەشکێنینەوە و بە زەرەری خۆیان تەواوی دەکەین.
(٨٠) ئایا ئەوانە وادەزانن کە ئێمە لە نهێنی و چپەیان بێئاگاین و نابیستین؟! نەخێر وانیـیە، ئێمە زۆر ئاگادارین و فریشتە چاودێرەکانیشمان کە هەمیشە لە نزیکیانەوەن، وردو درشتی گوفتارو کرداریان تۆمار دەکەن.
(٨١) ئەی پێغەمبەر ﷺ بەو خوانەناسانە بڵێ: ئەگەر خوای میهرەبان کوری ببوایە من یەکەم کەس دەبووم لەو کەسانەی کە ملکەچ دەبووم!! (بۆ خۆیو کوری!!)
(٨٢) پـاکـی و بـێگەردی بـۆ پـەروەردگاری ئـاسمانەکـان و زەوی، بـۆ پـەروەردگاری عـەرش و تـەختی فەرمانرەوایەتی، دەربارەی ئەو گوفتارە ناقۆڵاو بێ سەرو بنانەی کە نەفامان بۆ پەروەردگار هەڵی دەبەستن.
(٨٣) جارێ وازیان لێ بهێنە؛ با هەر رۆبچن لە قسەی هەلەق و مەلەقدا و با هەر گەمە و یاری بکـەن، هـەتا دەگەنە ئەو رۆژەی هەرەشەیان لێکراوە دەربارەی.
(٨٤) خوا ئەو زاتەیە کە هەر خۆی، خوای ئاسمانە و هەر ئەو خوای زەویشە و هەر ئەوە کە تەواو دانا و زانایە.
(٨٥) ئەو زاتەی کە خاوەنی ئاسمانەکان و زەوی و نێوانیانە زۆر موبارەك و خێربەخش و پاك و بێ گەردە و هەر ئەو دەزانێت کەی قیامەت بەرپا دەبێت، بۆ لای ئەویش دەبرێنەوە.
(٨٦) (ئەوەش چاك بزانن) ئەو رۆژە، ئەوانەی کە ئەوان دەیانپەرستن لە جیاتی خوا تکاو شەفاعەتیان بەدەست نیە، مەگەر کەسێك کە شایەتی راستی دابێت و بزانێت کێ شایستەی تکا بۆکردنە.
(٨٧) سوێند بەخوا ئەگەر لەو خوانەناسانە بپرسیت: کێ دروستی کردووە، ئەوە بەدڵنیاییەوە دەڵێن (الله)؛ کەوابوو بەرەو چی و بەرەو کوێ لە رێبازی یەکخواناسی لادەدرێن و شوێنی ناحەقی دەکەون؟!
(٨٨) سوێند بەگوفتاری پێغەمبەر کە وتی: پەروەردگارا، بەراستی ئەمانە قەوم و هۆزێکن، باوەر ناهێنن.
(٨٩) دەتۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ لەبەر ئەوە چاوپۆشیان لێ بکە و لێیان ببوورە، سـەلامیان لێ بکـە و نـەرمبە لەگەڵیان، لە ئایندەدا دەزانن چییان بەسەر دێت و خۆیان دەبیننەوە، یاخود تێدەگەن و باوەر دەهێنن.

سورەتی (الدخان)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی (الشوری) بدە.

(٢) سوێند بەم قورئانە روون و ئاشكرایە.

(٣) بەراستی ئێمە لە شەوێكی بە فەڕو پیرۆزدا قورئانمان نازڵ كردووە، بێگومان ئێمە هەمیشە بێداركەرەوەی بەندەكانمانین. (تا ڕێبازی راست و دروست بگرنەبەر).

(٤) لەو شەوە پیرۆزەدا هەموو كاروكردەوە و بەرنامەیەكی پڕ لە حیكمەت و دانایی لە یەك جیا دەكرێتەوە.

(٥) ئەمەش فەرمان و بڕیارێكە لەلایەن ئێمەوە، بێگومان هەر ئێمەیش پێغەمبەران دەنێرین.

(٦) رەوانە كردنی ئەم قورئانە، رەحمەتی پەروەردگاری تۆیە بۆ ئادەمیزاد، تا لە سەرگەردانی رزگاری ببێت، بەڕاستی هەر ئەویشە كە بیسەرو زانایەبە هەموو شتێك.

(٧) ئەو زاتە پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی و هەموو دروستكراوانی نێوانیایە، ئەگەر ئێوە دڵنیان و باوەڕتان هەیە.

(٨) هیچ خوایەك نیە جگە لەو زاتە، دەژێنێ و دەمرێنێت، پەروەردگاری ئێوەش و باوو باپیرانی دێرینیشتانە.

(٩) لەگەڵ ئەم هەموو بەڵگە و نیشانە گەورە و گرنگانەدا، خوانەناسان لەگومان و دوودڵیدا رۆچوون و سەرگەرمی گەمە و یارین. (غافڵن و حساب بۆ قیامەت ناكەن).

(١٠) (ئەوانە هەروا بەسەریانەوە ناچێت) چاوەڕێی رۆژێك بكە كە دوكەڵێكی ئاشكرا بەری ئاسمان دەگرێت.

(١١) هەموو خەڵكی دادەگرێتەوە، بۆیە بە ترسەوە دەڵێن: ئەمە سزاو ئازارێكی بە ئێشە (وا رووی تێ كردووین).

(١٢) بەناچاری دان بەدەسەڵاتی خوادا دەنێن و دەڵێن: پەروەردگارا تۆ ئەم سزاو ئازارەمان لەكۆڵ بكەرەوە، بێگومان ئێمە باوەڕدارین!! (بەزات و پێغەمبەران و پەیامەكانی تۆ).

(١٣) (بەڵام تازە بەسەرچوو!! كەی بێداربوونەوە و ئیمان هێنانی ناچاری سوودی هەیە بۆیان)، چۆن و لەكوێ ئامۆژگاری وەردەگرن، لەكاتێكدا پێغەمبەرێكی ئاشكرایان بۆ رەوانە كرابوو.

(١٤) پاشان پشتیان تێكرد و وتیان: فێر كراوێكی شێتە!!

(١٥) (ئەی كافران) ئێمە چاك دەتانناسین، هەر كەمێك سزاو ئازارتان لێ دوور بخەینەوە، دەچنەوە دۆخی جاران.

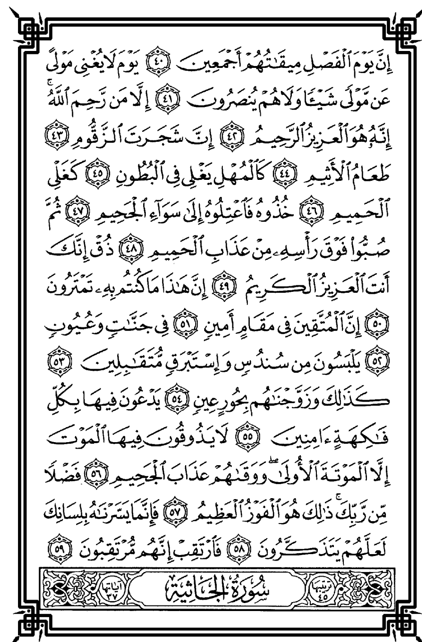
(١٦) رۆژێك دێت هەڵمەتێكی گەورە بۆ تاوانباران دەبەین و ئێمە بە دڵنیاییەوە تۆڵەسێنەرین لە ستەمكاران. (هەروا بۆیان ناچێتە سەر).

(١٧) سوێند بەخوا ئێمە پێش ئەمان قەوم و هۆزی فیرعەونمان تاقیكردەوە، پێغەمبەرێكی بەڕێز و میهرەبانیان بۆ هات. (تا پەیامی خوایان پێ رابگەیەنێت).

(١٨) ئەوە بوو بە فیرعەون و داروودەستەكەی وت: بەندەكانی خوا (نەوەی ئیسرائیل) بە من بسپێرن، چونكە بەڕاستی من پێغەمبەرێكی ئەمین و دڵسۆزم بۆ هەر هەمووتان.

وَأَن لَّا تَعْلُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ ۖ إِنِّىٓ ءَاتِيكُم بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾ وَإِنِّى عُذْتُ بِرَبِّى وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾ وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ لِى فَٱعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾ فَدَعَا رَبَّهُۥٓ أَنَّ هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾ فَأَسْرِ بِعِبَادِى لَيْلًا إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ ﴿٢٣﴾ وَٱتْرُكِ ٱلْبَحْرَ رَهْوًا ۖ إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾ كَمْ تَرَكُوا۟ مِن جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَةٍ كَانُوا۟ فِيهَا فَٰكِهِينَ ﴿٢٧﴾ كَذَٰلِكَ ۖ وَأَوْرَثْنَٰهَا قَوْمًا ءَاخَرِينَ ﴿٢٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ وَمَا كَانُوا۟ مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ مِنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْمُهِينِ ﴿٣٠﴾ مِن فِرْعَوْنَ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ عَالِيًا مِّنَ ٱلْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدِ ٱخْتَرْنَٰهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٣٢﴾ وَءَاتَيْنَٰهُم مِّنَ ٱلْءَايَٰتِ مَا فِيهِ بَلَٰٓؤٌا۟ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ إِنْ هِىَ إِلَّا مَوْتَتُنَا ٱلْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾ فَأْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٣٦﴾ أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ أَهْلَكْنَٰهُمْ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾ وَمَا خَلَقْنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَٰعِبِينَ ﴿٣٨﴾ مَا خَلَقْنَٰهُمَآ إِلَّا بِٱلْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

(١٩) خۆشتان بەگەورە دامەنێن لە بەرامبەر خـوای بـە رزو بەدەسەڵاتەوە، بێگومان من بەڵگە و نیشانەی گرنگ و بەهێز و ئاشکرام هێناوە بۆتان. (تا بروام پێ بکەن).
(٢٠) من پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خۆم، کە پەروەردگاری ئێوەشە لەوەی کە بەردبارانم بکەن.
(٢١) خۆ ئەگەر هەر باوەڕم پێ ناکەن وازم لێ بهێنن و کارتان بەمنەوە نەبێت. (با پەیامەکەم رابگەیەنم).
(٢٢) بەهۆی ئەوەی کـە وازیـان لێ نـەهێنا، هـاناو هـاواری بردووە بۆ پـەروەردگاری: پـەروەردگارا، بـەڕاسـتی ئـەمانە کۆمەڵێکی تاوانبارو گوناهکارن.
(٢٣) ئەوسا ئیتر خوا فەرمانی بۆ نارد کـە شـەو ڕەوی بکـە بەبەندەکانم و شار چۆڵ بکەن، بێگومان ئەوانە بـە دواتـاندا دێن.
(٢٤) جا کە خۆت و ئیمانداران لە دەریا پەڕینەوە دەریا بەجێ بهێڵە بەواڵا کراوی چـونکە بـەراسـتی ئـەوانـە سـوپایەکـی خنکێنراون تیایدا...
(٢٥) ئەوان چەندەها باخ و باخات و کانیاوی سازگاری زۆریان بە جێهێشت...
(٢٦) چەندەها کێڵگە و بێستان و جێگە و رێگەی خۆشیان لە دوا بە جێما..
(٢٧) جۆرەها نازو نیعمەتی تریش کە ژیانیان بە خۆشی تیایدا دەبردە سەر...
(٢٨) ئا بەو شێوەیە لەوانمان سەندەوە و کردمانە میراتی خەڵکانێکی تر...
(٢٩) جا نە ئاسمان بۆیان گریا و نە زەویش، ساتە وەختێکیش مۆڵەتیان نەدرا...
(٣٠) پاشان ئێمە نەوەی ئیسرائیلمان لە سزای چەوسێنەرەوەی فیرعەون رزگار کرد...
(٣١) بەڵێ؛ لە دەست فیرعەون کە زۆر خۆی بەگەورە دەزانی و بە تەواوی لەسنوور دەرچوو بوو...
(٣٢) ئێمە ئەوکاتە نەوەی ئیسرائیلمان هەڵبژارد لە رووی ئاگایی و زانیاریەوە و رێزی ئەوانماندا بەسەر هەموو خەڵکی ئەو سەردەمەدا... (چونکە ئەو کاتە لەوان چاکتر لە سەرزەویدا نەبووە).
(٣٣) ئێمە بەڵگە و نیشانەی ئاشکرای زۆرمان پێبەخشین و بەجۆرەها شێوەی ئاشکراو روون تاقیمانکردنەوە.
(٣٤) بەراستی ئەوانە (واتە بتپەرستان) دەڵێن:..
(٣٥) ژیانمان تەنها یەك جارە و زیندوو ناکرێینەوە. (بۆ لێپرسینەوەو پاداشتو سزا).
(٣٦) ئەگەر زیندووبوونەوە حەقیقەتە، باو و باپیرانمان کە مردوون بیانهێننەوە ئەگەر ئێوە راست دەکەن؟!!
(٣٧) ئایا ئەمانە چاکترن یان قەومی - تبع - (کە قەومێکی دەسەڵاتدار بـوون لە پـێش ئـیسلامدا، قـوڕەیش دەنگوباسی ئازایەتیانی بیستبوو)، هەروەها ئەوانەی پێشیان، ئێمە هەموویانمان لەناوبرد، بەڕاستی هەر هەموویان تاوانبار بوون. (ئازایەتی و دەسەڵاتیان فریایان نەکەوت).
(٣٨) خۆ ئێمە ئاسمانەکان و زەوی و ئەو شتانەی نێوانیانمان بەگاڵتە و بێ هوودە دروست نەکردووە.
(٣٩) (بەڵکو هەمووی) لەسەر بنچینەی حەق و راستی نەبێت دروستمان نەکردوون، بەڵام زۆربەیان لەم راستیە نازانن و دەرکی ناکەن و تێی ناگەن.

(٤٠) بێگومان دوارۆژ کە رۆژی جیاکردنەوەیە، وادەی هەموویانە سەرجەم.
(٤١) رۆژێکە هیچ گەورەیەك فریای بچوکی خۆی ناکەوێت و هیچیشیان پشتگیری ناکرێن لەلایەن کەسێکەوە.
(٤٢) مەگەر کەسێك بەزەیی خوا گرتبێتیەوە بە ڕاستی تەنها ئەو خوایە باڵادەست و میهرەبانە.
(٤٣) بەڕاستی درەختی ژەقنەبووت (درەختێکە لە ناخی دۆزەخدا؛ لەناو ئاگردا؛ خوای بەدەسەڵات رووانـدوویەتی و لق و پەلکەکانی بە ناویدا بڵاو بۆتەوە)...
(٤٤) بەرو بوومەکەی خۆراکی تاوانبارانە...
(٤٥) هەروەك کانزای تواوە لەناو ورگ و ریخۆڵەکاندا دەکوڵێت...
(٤٦) وەك کوڵانی ئاوی یەکجار گەرم...
(٤٧) فەرمان دەدرێت: ئەو تاوانبارە بگرن و بەرزی بکەنەوە بەسەر ناوەڕاستی دۆزەخداو بەری بدەنەوە...
(٤٨) لەوەودوا ئاگرو ئاوی زۆر لەکوڵ بکەن بەسەریدا...
(٤٩) ئەوسا (بەتەوانجەوە) پێی دەوترێت: دە بچێژە چونکە تۆ زۆر خۆتت بەشت دەزانی و خۆتت زۆر بەماقووڵ دەخستە بەرچاوی خەڵکیو (فوت دەکردە خۆت).
(٥٠) بەڕاستی ئا ئەمە ئەو دۆزەخەیە کاتی خۆی گومانتان لێی هەبوو، موجادەلەتان لەسەری دەکرد.
(٥١) (لەولاشەوە لە بەهەشتدا لە سایەی میهرەبانی پەروەردگاردا): بەڕاستی ئەوانەی کە پارێزکارو دیندارن، لە جێگە و شوێنێکی زۆر ئارامدا ژیان دەبەنە سەر.
(٥٢) لە باخچە و باخەکانی بەهەشتدا، لە پاڵ کارێز و کانی و تافگەکاندا دەژین (هەمیشە لە سەیران و خۆشیدان).
(٥٣) ئەو بەختەوەرانە هەمیشە پۆشاکیان لە ئاوریشمی تەنك و ئەستوورە (کە دیمەنێکی زۆر جوانی هەیە)، جا خۆشەویستان بەرامبەر یەك دادەنیشن و (بەرووی خۆشەوە بۆ یەکتر دەڕوانن و گفتوگۆی خۆش و بەتام دەکەن).
(٥٤) هەروەها حۆری چاو گەش و گوڵئەنداممان کردووە بە هاوسەریان...
(٥٥) لەو بەهەشتەدا داوای هەموو جۆرە میوەیەك دەکەن بێ ئەوەی بترسن لە تەواو بوون و، نەخۆش کەوتن و لەبەرچاو کەوتن.
(٥٦) (لە هەمووی خوشتر ئەوەیە کە) هەرگیز تاڵیی مردن ناچێژن تیایدا جگە لەو مردنەی یەکەمجار، هەروەها پەروەردگاریان لە سزای دۆزەخیش بە دووری گرتوون و پاراستوونی.
(٥٧) جا ئەمە رێز و فەزڵێکی تایبەتیە لە لایەن پەروەردگاری تۆوە ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار، بەڕاستی تەنها ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە و بێسنوور.
(٥٨) ئەی پێغەمبەر ﷺ، کەواتە بۆیە بەزمانی تۆ ئەم قورئانەمان بەروونی و ئاسانی رەوانە کردووە، بۆ ئەوەی یاداوەری و ئامۆژگاری وەربگرن و دابچڵەکێن. (رێبازی بەهەشت بگرنەبەر).
(٥٩) کەواتە تۆ ئیتر چاوەڕێی پێش هاتنی بەڵێنەکانی ئێمە بکە لە دنیا و قیامەتدا، چونکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕێن!! (چونکە سەرنجام بۆ تۆ و شوێنکەو توانی تۆیە).

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

حمٓ ﴿١﴾ تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ مِنَ ٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَكِيمِ ﴿٢﴾ إِنَّ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٣﴾ وَفِي خَلۡقِكُمۡ وَمَا يَبُثُّ مِن دَآبَّةٍ ءَايَٰتٞ لِّقَوۡمٖ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ وَٱخۡتِلَٰفِ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مِن رِّزۡقٖ فَأَحۡيَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا وَتَصۡرِيفِ ٱلرِّيَٰحِ ءَايَٰتٞ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ ﴿٥﴾ تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ نَتۡلُوهَا عَلَيۡكَ بِٱلۡحَقِّۖ فَبِأَيِّ حَدِيثِۭ بَعۡدَ ٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ يُؤۡمِنُونَ ﴿٦﴾ وَيۡلٞ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ ﴿٧﴾ يَسۡمَعُ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسۡتَكۡبِرٗا كَأَن لَّمۡ يَسۡمَعۡهَاۖ فَبَشِّرۡهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿٨﴾ وَإِذَا عَلِمَ مِنۡ ءَايَٰتِنَا شَيۡـًٔا ٱتَّخَذَهَا هُزُوًاۚ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ ﴿٩﴾ مِّن وَرَآئِهِمۡ جَهَنَّمُۖ وَلَا يُغۡنِي عَنۡهُم مَّا كَسَبُواْ شَيۡـٔٗا وَلَا مَا ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَۖ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾ هَٰذَا هُدٗىۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ لَهُمۡ عَذَابٞ مِّن رِّجۡزٍ أَلِيمٌ ﴿١١﴾ ۞ٱللَّهُ ٱلَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡبَحۡرَ لِتَجۡرِيَ ٱلۡفُلۡكُ فِيهِ بِأَمۡرِهِۦ وَلِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ ﴿١٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا مِّنۡهُۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

سورەتی (الجاثیة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی ئایەتی ١ (الشوری) لاپەرە ٤٨٣ بدە.

(٢) ئەم قورئانە لەلایەن خوای باڵادەست و داناوە هـاتووەتە خوارەوە.

(٣) بەراستی لە ئاسمانەکان و زەویدا بەڵگەو نـیشانەی زۆر هەن دەربارەی گەورەیی و دەسەڵاتی پەروەردگار بۆ کەسانێك کە بروادارن.

(٤) هەروەها لە دروستکردنی ئێوەدا (لە ئەندامەکانی لەشتاندا، لە قۆناغەکانی گەورە بوونتاندا، لە جیاوازی نـێرو مـێتاندا... هتد)، هەروەها لەو هەموو زیندەوەرە جۆراو جـۆرانـەی کـە لەسەر زەوی وژێر زەوی و ناو ئاودا هەن و خـوای گـەورە بڵاویان دەکاتەوە، (لە چوار پێ و باڵندەکان، لە خشۆك و شەش پێکان، لە گیاندارانی هەمەجۆر لە قەبارە و رەنگ و شێوازدا، لە دەوریان لە خزمەتکردنی ئادەمیزادا، هەموو ئەوانە) بەڵگە و نیشانەن لەسەر دەسەڵاتی خوا بۆ کـەسانێك کـە دڵـنیان و باوەڕی دامەزراویان هەیە.

(٥) هەروەها لە جیاوازی شەوو رۆژدا، لەو رزق و رۆزیەی کەلە ئاسمانەوە خوا بـارانـدوویەتی (وەك بـاران و تـیشکی خۆرو گازەکان و... هتد، کە سەرچاوەی گەشەکردن و پێگەیشتنی روەك و هەموو زیندەوەرانە)، بـەو هـۆیەوە زەوی زیندوو کردەوە دوای وشك بوون و مردنی، هەروەها لە هاتوچۆو گۆڕان و جوڵەی هەوادا، لە هەر هەموو ئەوانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك عەقڵ و بیرو هۆشیان دەخەنە کار.

(٦) ئەی محمد ﷺ ئا ئەوانە بەڵگە و نیشانەی دەسەڵاتەکانی خوان، دەیخوێنینەوە بەسەر تۆدا سەرتاپای حەق و راستەقینەیە، جا دوای خواو فەرمانەکانی بە چ گوتار و باسێکی‌تر باوەڕ دەکەن و ئیمان دەهێنن.

(٧) هاوار و قوڕبەسەری و رەنجەڕۆیی تەنها بۆ هەموو ئەو کەسانەی کە زۆر درۆزن و بوختانچی و تاوانبارن.

(٨) هەیانە گوێ دەگرێت بۆ ئایەتەکانی خوا کاتێك بەسەریدا دەخوێنرێتەوە، لەوەودوا سـوور دەبـێت لەسـەر بێباوەڕی و خۆی بەزل دەزانێت، هەروەك نەیبیستبێت، جا مژدەی سزاو ئـازارێکـی بـەئێش بـدە بـەو جـۆرە کەسانە!!

(٩) کاتێك شتێك لە ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەی پێ بگات و بیزانێت، ئەوە دەیکاتە هۆی گاڵتەو گەمەجاڕ، ئا ئەوانە سزای خەجاڵەت ئاوەرو شەرمەزاری چاوەڕێیانە هەر لەم دنیادا...

(١٠) لە قیامەتیشدا؛ دۆزەخ بە دوایانەوەیە و لێی قوتارنابن، هەرچیەکیان کردبوبو فریایان ناکەوێت (لە ماڵ و هێزو دەسەڵات)، هەموو ئەوانەش کە لە جیاتی خوا کردبوویان بەپاڵپشتی خۆیان، جا سزایەکـی زۆرگـەورە و سامناك بۆیان ئامادەیە. (کە تیایدا گیر دەخۆن).

(١١) ئەم قورئانە رێنموویی بەخشە، بەرچاو روونکەرەوەیە، رێ نیشاندەرە، ئەوانەش کە باوەڕیان نیە بە ئایەت و فەرموودەکانی پەروەردگاریان سزایەکی زۆر سەخت و بە ئێش چاوەڕێیانە.

(١٢) خوا ئەو زاتەیە کە دەریای بۆ رام کردوون تا کەشتی بە فەرمانی ئەو هاتووچۆی پیادا بکات، تا لە بەخشش و بەهرەکانی بەهرەمەند ببن (لە بازرگانی و راوە ماسی و دەرهێنانی گەوهەر و مرواری و... هتد) بـۆ ئـەوەی سوپاسگوزاری خوا بکەن. (لە سەر نازو نیعمەتە بێشومارەکان).

(١٣) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە بۆ ئێوەی رام هێناوە، بۆ خزمەتگوزاری ئـێوە فـەراهـەمی هـێناوە، هەموویشی تێکرا بەخششن لەلایەن ئەو زاتەوە، بەراستی ئا لەو بـەخشش و دیـاردانـەدا بـەڵگە و نـیشانەی زۆرهەن بۆ کەسانێك کە بیربکەنەوە و تێفکرن. (لەو هەمو بەخششە بێسنورە).

قُل لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ يَغْفِرُواْ لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ ٱللَّهِ لِيَجْزِيَ
قَوْمَۢا بِمَا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ مَنْ عَمِلَ صَٰلِحٗا فَلِنَفْسِهِۦۖ
وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَاۖ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا
بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ
وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾ وَءَاتَيْنَٰهُم بَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلْأَمْرِۖ
فَمَا ٱخْتَلَفُوٓاْ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيَۢا بَيْنَهُمْۚ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُواْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ
﴿١٧﴾ ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٖ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَٱتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّهُمْ لَن يُغْنُواْ عَنكَ مِنَ ٱللَّهِ
شَيْـٔٗاۚ وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٖۖ وَٱللَّهُ وَلِيُّ ٱلْمُتَّقِينَ
﴿١٩﴾ هَٰذَا بَصَٰٓئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدٗى وَرَحْمَةٞ لِّقَوْمٖ يُوقِنُونَ
﴿٢٠﴾ أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ ٱجْتَرَحُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَوَآءٗ مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْۚ سَآءَ
مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ وَخَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ
وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسِۭ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

(١٤) ئەی پێغەمبەر ﷺ بڵێ بەوانەی کە ئیمانیان هێناوە: چاوپۆشی بکەن لەوانەی بە تەمای ڕۆژە سەختەکان نین کە خوا پێشی دەهێنێت بۆ لێپرسینەوەیان، تا پاداشتی قەومی نالەبار بداتەوە بەگوێرەی ئەو کاروکردەوەیەی کە جاران ئەنجامیان دەدا.
(١٥) هەر کەسێك کاروکردەوەی چاکی ئەنجام دابێت ئەوە سوود و قازانجەکەی بۆ خۆیەتی، هەروەها ئەوەش کاروکردەوەی خراپی کردبێت ئەویش لەسەرخۆی دەکەوێت، لەوەودواش بۆ لای پەروەردگارتان دەبرێنەوە.
(١٦) سوێند بە خوا ئێمە تەوراتمان بەخشی بە نەوەی ئیسرائیل هاوڕێ لەگەڵ دەسەڵاتداری بۆ چارەسەرکردنی کێشەی خەڵکی، لەگەڵ پێغەمبەرایەتیشدا، لە چەندەها رزق و ڕۆزی چاك و پاکیش بەهرەوەرمان کردن، زیادە ڕێزیشمان دان بەسەر هەموو خەڵکی سەردەمی خۆیاندا.
(١٧) هەروەها ئێمە چارەسەری هەموو کارێکی گرنگمان بۆ روونکردنەوە و پێمان بەخشین (دەربارەی عەقیدەو شەریعەت و حەڵاڵ و حەرام)، جا ناکۆکی و دووبەرەکیان لە نێواندا بەرپا نەبوو مەگەر دوای ئەوەی کە هەموو شت روون بۆوە و زانستیان بۆ هات، ئەوەش بەهۆی ستەم و ناکۆکی و حەسوودی نێوان خۆیانەوە، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ ئەی محمد ﷺ لە ڕۆژی قیامەتدا داوەری دەکات لە نێوانیاندا دەربارەی ئەو شتانەی کە ناکۆکیان لەسەری هەیە و رای جیاوازیان هەیە دەربارەی. (جا لەوێ ناپوختەکانیان بۆیان دەردەکەوێت کە چەندە لار بوون).
(١٨) لەوەودوا ئێمە تۆمان ئەی محمد ﷺ خستۆتە سەر بەرنامەیەکی راست و رەوان لە هەموو کارو بارێکی ئەم ئایینەدا، کەواتە شوێنی بکەوە و لێی لامەدە، نەکەیت شوێنی هەواو ئارەزووی ئەوانە بکەویت کە نازانن و نافامن.
(١٩) بێگومان ئەوانە هیچ کات فریات ناکەون و لە دەستی خوا رزگارت ناکەن (ئەگەر خوا لە خۆت بەنجێنیت و نافەرمانی بکەیت)، بەڕاستی ستەمکاران هەندێکیان یارو یاوەری هەندێکیانن، خوایش پشت و پەناو خۆشەویستی دیندارو چاکانە. (لە هەر دو جیهاندا).
(٢٠) ئەم قورئان و بەرنامەیە چەندەها چاو ڕۆشنیە بۆ خەڵکی و هیدایەت و ڕێنموویی و رەحمەتە بۆ قەوم و کەسانێك کە باوەڕ بهێنن و پێی دڵنیاو دڵئارام ببن.
(٢١) ئایا ئەوانەی کە گوناهو تاوانەکانیان ئەنجامداوە، وایان زانیووە هەروەك ئەوانە حسابیان بۆ دەکەین کە ئیمانیان هێناوە و کاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە؟! ژیانی دنیاو مردن و دوای مردنیان وەك یەك دەبێت؟! ئای کە بریارێکی خراپو نادروست بریار دەدەن.
(٢٢) خوا ئاسمانەکان و زەوی لەسەر بنەمای حەق و ڕاستی داناوە، بۆ ئەوەی سەرئەنجام پاداشتی هەموو کەسێك بەگوێرەی کارو کردەوەکانی بداتەوە و هیچ جۆرە ستەمێکیشیان لێ ناکرێت.

أَفَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ
وَقَلْبِهِۦ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ ۚ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ وَقَالُوا۟ مَا هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَآ
إِلَّا ٱلدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ
عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ إِن
كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلِ ٱللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ
ٱلْقِيَٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ
﴿٢٧﴾ وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ هَٰذَا كِتَٰبُنَا يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ ۚ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ
فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ ﴿٣٠﴾ وَأَمَّا
ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَٱسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا
مُّجْرِمِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُم
مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾

(٢٣) باشە؛ ئەو کەسەی کە ویست و ئارەزووی خۆی کردۆتە خوای خۆی؟! بەهۆی ئەوەشەوە خوایش گومرای کردووە زانیوویەتی شایانی ئەوەیە، جا لە ئەنجامی بەدْ هەڵوێستی خۆیدا، مۆری ناوە بە دەزگای بیستن و دل و دەروونیدا و پەردەشی هێناوە بەسەر چاوو دەزگای بینیندا، جا ئیتر کێ هەیە جگە لە خوا هیدایەت و رێنموویی بکات، ئایا بیر ناکەنەوە و ئامۆژگاری وەرناگرن.

(٢٤) خوانەناسان دەیانوت: ژیان تەنها ئەم ژیانی دنیایەیە، دەمرین و دەژین بەنۆرە، هەر رۆژگارو زەمانە کاریگەرن تیاماندا و دەمان مرێنن و هیچی تر! جا ئەوانە وەنەبێت لەسەر بنچینەی هیچ جۆرە زانستی و زانیاریەك ئەوە بڵێن بەڵکو تەنها پشت بە گومان ودوودڵی دەبەستن...

(٢٥) کاتێکیش ئایەتەکانی قورئانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە (کە بەڵگەی زۆر بەهێزو روونی تێدایە لەسەر زیندووبوونەوە، هەموو بەڵگەیەکیان هاتۆتە سەر ئەوەی) کە دەڵێن: دە باشە باوو باپیرانی مردوومان بۆ زیندوو بکەنەوە ئەگەر راست دەکەن؟! (شایانی باسە کە حەزرەتی عیسا ئەو کارەی بۆ خەڵکی ئەنجامدا بە ویستی خوا، کەچی هەندێکیان وتیان: ئەمە سیحرو جادووە)؟!

(٢٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: (ئەو شتانە بەدەست ئێمە نی‌یە) ئەوە هەرخوایە ژیانتان پێ دەبەخشێت و پاشان دەتانمرێنێت، دواتریش کۆتان دەکاتەوە لە رۆژی قیامەتدا کە هیچ گومانی تیادانیە، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئەمە نازانن‌و بڕوای پێ ناکەن.

(٢٧) هەر خوا خاوەنی ئاسمانەکان و زەویە، ئەو رۆژەی کە قیامەت پێش دێت، هەر ئەو رۆژە هەرچی بەتاڵپەرست و ناحەق پەرستانە لە زەرەرمەندیەکی زۆر گەورەدا دەبن.

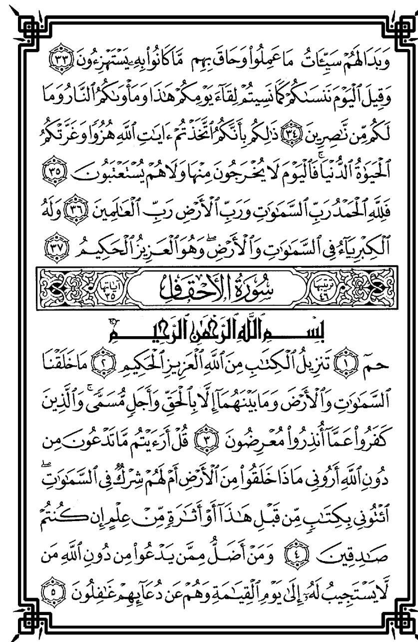
(٢٨) ئەو رۆژە دەبینیت هەموو خەڵکی بەچۆکدا هاتوون و لەسەر ئەژنۆو پەنجەکانیان ئامادەن (هەرکەس چاوەڕێ بانگ کردنە بۆ لێپرسینەوە، ئامادەیە دەست بەجێ راپەڕێت و را بکات بۆ بەردەم دادگای پڕ لە دادی پەروەردگار) هەر قەوم و هۆزێك بانگ دەکرێت بۆ لای ئەو کتێبەی کە بۆی رەوانە کراوە، یاخود بانگ دەکرێت بۆ لای نامەی کردەوەکانی، ئەوسا پێیان دەوترێت: ئەمرۆ ئیتر پاداشتی ئەو کاروکردەوانەی جاران دەتانکرد، دەدرێتەوە.

(٢٩) ئەمە ئیتر نامەی کردەوەکانتانە کە تۆمارمان کردووە لەسەرتان، خۆی گۆیایە قسەدەکات و حەق وێژە (دیارە کردەوەکانمان تۆمار کراوە لەسەر دەزگای زۆر پێشکەوتوو) چونکە بەڕاستی ئێمە کاتی خۆی ئەوەی ئێوە دەتانکرد لەبەرمان دەگرتەوەو کۆپیمان دەکرد.

(٣٠) جا ئەو کاتە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە، ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ژێر سایەی رەحمەت و میهرەبانی خۆیەوە، تەنها ئەوە سەرکەوتن و سەرفرازیەکی ئاشکرایە.

(٣١) بەڵام ئەوانەی کە بێ‌بڕواو کافربوون خوا پێیان دەفەرموێت: باشە، ئێوە ئایەتەکانی منتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە؟! کەچی خۆتان بەگەورە و زل دەزانی، بەڕاستی ئێوە هۆزێکی تاوانبارو تاوانکار بوون.

(٣٢) کاتێکیش بوترایە: بێگومان بەڵێنی خوا راستە و رۆژی قیامەت هەر دێت و گومانی تیادا نیە، ئێوە لە وەڵامدا دەتانوت: ئێمە هەر نازانین رۆژی قیامەت چیە؟! ئێمە هەر گومان دەبەین و دڵنیا نین!!

(٣٣) ئەو کاتە لە قیامەتدا ئەو کارو کردەوە نـاشیرینیانە کـە کردوویانە بۆیان دەردەکەوێت و ئاشکرا دەبێت، ئەوەش کـە گاڵتەیان پێدەکرد و بروایـان پـێی نـەبوو (کـەسزاو ئـازاری دۆزەخە) لە هـەموو لایـەکـەوە دەوریـان دەدات و ڕێگـەی ڕزگارییان لێ دەبڕێت.
(٣٤) ئـەوسا پـێیان دەوتـرێت: لەمـڕۆ بـە دواوە ئـیتر ئـێوە فەرامۆش دەکەین و پشت گوێتان دەخەین، هەروەکو چۆن ئێوە بروا بوونتان بەم ڕۆژە فەرامۆش کـرد، شـوێنی نـیشتەجێ و حەوانەوەشتان ناو ئاگری دۆزەخە، کەسیشتان دەست ناکەوێت پشتیوانی و پشتگیریتان لێ بکات.
(٣٥) ئـەم سـەرئەنجامەش بـۆیە یـەخەی پـێگرتن چـونکە بەڕاستی کاتی خۆی گاڵتەتان بە ئایەت و فەرمانەکـانی خـوا دەهات، ژیانی دنیاش غەڕاو گومرای کـردبوون، ئـەمڕۆ ئـیتر ڕزگاربوونیان ئەستەمە لە ئاگری دۆزەخو لێی دەرنـاهێنرێن، هیچ جۆرە پاکانەیەکیشیان لێ وەرناگیرێت.
(٣٦) جا هەر لە بۆ خـوایـە سـوپاس و سـتایش، کـە پـەروەردگاری ئـاسمانەکـانە، پـەروەردگاری زەویشـە، پەروەردگاری هەموو جیهانەکانیشە.
(٣٧) هەرچی گەورەیی و شکۆمەندی هەیە لە ئاسمانەکان و زەویدا هەر شایستەی ئەو زاتەیە، بەڕاستی هەر خۆی تەواو باڵادەست و دانایە.

سورەتی (الأحقاف)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرەتای سوورەتی الشوری بدە. (٢) ئەم قورئانە لەلایەن خوای باڵادەست و داناوە دابەزیووە.
(٣) ئێمە ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئـەو شـتانەی نـێوانـیانمان؛ تـەنها لەسـەر بـنچینەی حـەق و ڕاسـتی دروستکردووە بۆ کاتێکی دیاریکراویش، کەچی بێ باوەڕان پشت هەڵدەکەن لەو ئاگاداری و بێدارکردنەوەیە.
(٤) ئەی محمد ﷺ باشە ئایا سەرنجتان داوە لەو شتانەی کە لە جیاتی خوا دەیانپەرستن و، هاناو هاواریان بـۆ دەبەن؟ باشە ئاخر ئەوانە چ شتێکیان لە زەویدا بەدیهێناوە، با پیشانم بدەن!... یاخود ئـەوانـە لە هـەڵسوڕانـی ئاسمانەکاندا هیچ هاوبەشی وهاوکاریەکیان هەیە؟!... (ئەگەر دەڵێن: بەڵێ) دەکەواتە کتێبێکی ئاسمانیم نیشان بدەن کە پێش ئەم قورئانە بۆتان هاتبێت، یان دیاردەیەکی زانستی لەو ڕووەوە کە بیسەلمێنێت ئەگـەر ئـێوە ڕاست دەکەن!
(٥) جا ئیتر کێ لەو کەسە گومراترە کە دۆعاو نزا و پاڕانەوە؛ ڕوو بەکەسێك یان شتێك دەکات، جگە لە خوا، کە ئەگەر هەتا ڕۆژی قیامەتیش لێی بپاڕێتەوە بێسوودە، نە بەهانایەوە دەچێت، نە بە پەرستنەکەش دەزانێت، لە کاتێکدا ئەوانە لە دۆعاو پاڕانەوەی ئەوان بێئاگاو غافڵن و هەستی پێ ناکەن.

وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ كَانُواْ لَهُمۡ أَعۡدَآءٗ وَكَانُواْ بِعِبَادَتِهِمۡ كَٰفِرِينَ ﴿٦﴾ وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٖ قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ هَٰذَا سِحۡرٞ مُّبِينٌ ﴿٧﴾ أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ قُلۡ إِنِ ٱفۡتَرَيۡتُهُۥ فَلَا تَمۡلِكُونَ لِي مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔاۖ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِۖ كَفَىٰ بِهِۦ شَهِيدَۢا بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡۖ وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٨﴾ قُلۡ مَا كُنتُ بِدۡعٗا مِّنَ ٱلرُّسُلِ وَمَآ أَدۡرِي مَا يُفۡعَلُ بِي وَلَا بِكُمۡۖ إِنۡ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ وَمَآ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ مُّبِينٞ ﴿٩﴾ قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ إِن كَانَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ وَكَفَرۡتُم بِهِۦ وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ مِثۡلِهِۦ فَـَٔامَنَ وَٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَوۡ كَانَ خَيۡرٗا مَّا سَبَقُونَآ إِلَيۡهِۚ وَإِذۡ لَمۡ يَهۡتَدُواْ بِهِۦ فَسَيَقُولُونَ هَٰذَآ إِفۡكٞ قَدِيمٞ ﴿١١﴾ وَمِن قَبۡلِهِۦ كِتَٰبُ مُوسَىٰٓ إِمَامٗا وَرَحۡمَةٗۚ وَهَٰذَا كِتَٰبٞ مُّصَدِّقٞ لِّسَانًا عَرَبِيّٗا لِّيُنذِرَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُحۡسِنِينَ ﴿١٢﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسۡتَقَٰمُواْ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ﴿١٣﴾ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿١٤﴾

(٦) کاتێکیش کە خەڵکی کۆدەکرێنەوە بۆ لێ پرسینەوە، بت و پەرستراوەکان دەبنە دوژمن بۆ ئەو کەسانە کە لە دنیادا دەیانپەرستن، بە هیچ شێوەیەك بڕوایان پێ ناکەن، بەڵکو بە درۆیان دەخەنەوە.

(٧) هەر کاتێك ئەو موشریکانە ئایەتە ئاشکراو روونەکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرێتەوە، ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەو حەق و ڕاستیەی کە بۆیان هات دەڵێن: ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە.

(٨) یاخود دەڵێن: محمد ﷺ خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە... پێیان بڵێ: ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێت، (ئەوە دڵنیابن خوا تۆڵەم لێدەسێنێت و سزام دەدات)، ئەوکاتە ئێوە بەهیچ شێوەیەك ناتوانن لە خەشم و قینی خوا ڕزگارم بکەن، جا هەر خوا دەزانێت دەربارەی ئەم قورئانە ئێوە چ درۆ و بوختانێك هەڵدەبەستن وتێیدا ڕۆدەچن؟ لەبەرئەوە خوام بەسە کە شایەت بێت لە نێوان من و ئێوەدا، بەڕاستی ئەوزاتە لێبووردەو بەسۆزو میهرەبانە (بۆ ئەوانەی پەشیمان دەبنەوە لە بیروبۆچوونە چەوتەکانیان و ڕێگەی ئیمان دەگرنە بەر).

(٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: کە من یەکەم پێغەمبەرو تازە پەیدابوو نیم، ناشزانم چیم بەسەر دێت، چیش بەسەر ئێوە دێت؟ (چونکە غەیب زان نیم و لە نهێنی و شاراوەکان ئاگادار نیم)، من تەنها شوێنی ئەو وەحی و نیگایە دەکەوم کە پێم دەگات، من تەنها بێدار کەرەوەیەکی ئاشکرام.

(١٠) هەروەها پێیان بڵێ: هەواڵم بدەنێ، باشە، ئەی ئەوە چۆنە و حاڵتان چۆن دەبێت ئەگەر ئەم قورئانە لەلایەن خواوە بێت و، ئێوە ئاوا بڕوای پێنەکەن؟! هاوکات لەگەڵ ئەوەدا شایەتێك لە نەوەی ئیسرائیل شایەتی داوە کە تەورات و قورئان لەیەك سەرچاوەوە هاتوون، ئەو باوەڕی هێنا بە محمد ﷺ و قورئان کەچی ئێوە خۆتان بەزل و گەورە زانی و، باوەڕتان نەهێنا... بێگومان خوا هیدایەت و ڕێنمویی دەستەی ستەمکاران ناکات.

(١١) ئەوانەی کە بێ باوەڕن دەربارەی ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە دەڵێن: ئەگەر باوەڕهێنان بە قورئان و بە محمد ﷺ چاك بوایە، ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن!! جا چونکە خۆیان هیدایەت و ڕێنمویی قورئان وەرناگرن دەڵێن: ئەمە هەڵبەستراو و ئەفسانەیەکی کۆنە!!

(١٢) خۆ پێش ئەم قورئانە، تەوراتی موسا ڕەوانەکراوە تا پێشەواو ڕەحمەت بێت لە کاتی خۆیدا... ئەم قورئانەش پەیامێکە سەلمێنەری پەیام و کتێبەکانی پێش خۆیەتی و، ڕێکە لەگەڵیانداو بە زمانێکی عەرەبی پاراوی ڕەوان هاتووە بۆ ئەوەی ئەوانەی ستەمیان کردووە بێداریان بکاتەوە مژدە بەخشیشە بە چاکەکاران.

(١٣) بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن: پەروەردگارمان – الله – یەو، پاشان پابەندی ئەو ئیمانە دەبن و ڕاست ورەوان پەیرەوی دەکەن و لەسەری بەردەوامن، ئەوانە هیچ جۆرە ترس و بیمێکیان لەسەر نی یە و دڵتەنگ نابن...

(١٤) ئەوانە بەهەشتین و ژیانی نەمریی تیایدا دەبەنە سەر، لە پاداشتی ئەو کاروکردەوانەدا کە ئەنجامیان دەدا.

وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ إِحْسَٰنًا ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمْلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهْرًا ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا تَرْضَىٰهُ وَأَصْلِحْ لِى فِى ذُرِّيَّتِىٓ ۖ إِنِّى تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا۟ وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّـَٔاتِهِمْ فِىٓ أَصْحَٰبِ ٱلْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ ٱلصِّدْقِ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾ وَٱلَّذِى قَالَ لِوَٰلِدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَآ أَتَعِدَانِنِىٓ أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ ٱلْقُرُونُ مِن قَبْلِى وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ ٱللَّهَ وَيْلَكَ ءَامِنْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ فِىٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ خَٰسِرِينَ ﴿١٨﴾ وَلِكُلٍّ دَرَجَٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوا۟ ۖ وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَٰلَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَلَى ٱلنَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَٰتِكُمْ فِى حَيَاتِكُمُ ٱلدُّنْيَا وَٱسْتَمْتَعْتُم بِهَا فَٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ ٱلْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

(١٥) ئێمە فەرمانمان بە ئادەمیزاد داوە کە چاکەکارو چاك ڕەفتار بێت لەگەڵ دایك و باوکیدا، دایکی بە ئازارەوە هەڵی گرتووە و بەدەم ئێش و ئازارەوە بوویەتی، سك پڕ بوون و لە شیر برینەوەی سی دانە مانگی خایاندووە... هەتا کاتێك ئینسان دەگاتە حاڵەتی توندوتۆڵی و توانایی و تەمەنی چل ساڵی (ئەوسا ئیتر حەق وایە ئەم دۆعایە بکاتە یەکێك لە وێردەکانی سەر زاری و) بڵێت: پەروەردگارا! کۆمەکیم بکەو یارمەتیم بدە تا شوکرانە بژێر و سوپاسگوزاری ئەو نازو نیعمەتانە بم کەبە من و دایك و باوکمت بەخشیووە، هەروەها یارمەتیم بدە لەوجۆرە کاروکردەوە چاکانە ئەنجام بدەم، کە تۆ پێی ڕازیت، داواکاریشم چاکە بڕوێنیت لەناو نەوەکانمدا (لەبەر قازانجی خۆم چونکە چاکەی هەرکەس بەشی دایك و باوکی تیادایە)، بەڕاستی من گەڕاوەمەتەوە بۆلای تۆ، تا لە گوناهەکانم خۆش ببیت و من لە موسڵمانانی گوێڕایەڵ و فەرمانبەردارم.

(١٦) ئا ئەوانە ئەو کەسانەن کە بە گوێرەی چاکترینی کردەوەکانیان پاداشتیان دەدەینەوە، چاوپۆشیش لەهەڵەو گوناهەکانیان دەکەین لە ڕیزی بەهەشتی یەکاندا، ئەمەش بەدەستهێنانی ئەوبەڵێنە ڕاست و دروستەیە کە کاتی خۆی پێیان درابوو.

(١٧) بەڵام ئەوەی کە بێزارە لە دایك و باوکی باوەڕداری و پێیان دەڵێت: ئاخ و ئۆف لە دەست ئێوە، ئایا ئێوە هەڕەشەم لێ دەکەن، ئێوە چۆن بڕواتان بەوە هەیە من دوای مردن لە گۆڕ دەربهێنرێم و زیندوو ببمەوە!! لە کاتێکدا ئەو هەموو خەڵکەش ساڵەهایە و سەدەهایە دەمرن و پێش من مردوون... (کوان؟! لە کوێن بۆ یەکێکیان نەگەڕایەوە؟!)... دایك و باوکەکەش زۆر بەپەرۆشەوە دۆعاو نزادەکەن و لەخوا دەپاڕێنەوە... کورە هاوار بۆتۆ، داد لەدەست تۆ، ئیمان و باوەڕبهێنە، بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە، کەچی (مێشکی پووچە و پەردەی هێناوە بەسەرچاوو دڵیدا، بێ هیچ بیرکردنەوەیەك) دەڵێت: ئەمە قسەیەکی کۆنە و داستانی پێشووەکانە!!

(١٨) ئا ئەو جۆرە کەسانە ئەوانەن کە بڕیاری خوایان لەسەر خۆیان کردووە بە ماڵ و چەسپاوە لەسەریان، هاوڕێ لەگەڵ چەندەها گرۆو دەستە و میللەتانی تری ڕابوردووی بێباوەڕی پێش خۆیان، لە هەردوو بەرەی جنۆکە و ئادەمیزاد، بەڕاستی ئەوانە هەرهەموویان خەسارەتمەند و زەرەرمەندن.

(١٩) هەر دەستەیەك، هەر کەسێك لە ئیمانداران یان لە بێ بڕواکان پلەو پایەی بەرز، یان نزمیان هەیە، بە گوێرەی کردەوەکانیان کە ئەنجامیانداوە، ئەمەش بۆ ئەوەیە خوای پەروەردگار بەگوێرەی کردەوەکانیان بەتەواوی پاداشتیان بداتەوە، بێ ئەوەی هیچ جۆرە ستەمێکیان لێ بکرێت.

(٢٠) ڕۆژێك دێت ئەوانەی کە بێبڕوان بەرەو دۆزەخ دەبرێن و نیشانیان دەدرێت و پێیان دەوترێت: هەرچی خۆشی و شادیەکتان هەبوو لە ژیانی دنیاتاندا بەئارەزووی خۆتان ڕاتانبوارد، کەوابوو ئەمڕۆ ئیتر نۆرەی ئەوەیە کە سزای خەجاڵەتی و ڕیسوایی بدرێنەوە، بەهۆی ئەوەی کە لووت بەرزیتان دەکرد لەزەویدا بە ناحەق و بەهۆی دەرچوونتان لە سنوور و ڕۆچونتان لە گوناهو تاواندا.

﴿ وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢١﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٢﴾ قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا ۚ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ ۖ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾ تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم مِّن شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾ فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً ۖ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ۚ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

(٢١) ئەی پێغەمبەر ﷺ یادی براکەی قەومی عاد ـ هود پێغەمبەر ـ بکە، کاتێك قەومەکەی بێدارکردەوە لە دۆڵ و بیابانەکاندا، بێگومان بێدار خەرەوەی زۆر لە پێش ئەو و دوای ئەویش تێپەڕیان کرد، هەر هەموویان ئەوەیان بەخەڵکی ڕاگەیاند بوو کە: جگە لە خوا کەسی تر نەپەرستن.. بەڕاستی من دەترسم سزایەکی زۆر گەورە و بێسنوورتان لەڕۆژێکی سامناکدا بۆ پێش بێت.

(٢٢) خوانەناسانی قەومەکەی پێیان وت: ئایا تۆ بۆ ئەوە هاتوویت کە ئێمە لە بەندایەتی خواکانمان لابدەیت؟! کەواتە ئەگەر لە ڕاستگۆیانی، ئەو هەڕەشانەی کە لێمان دەکەیت، پێشی بێنە بۆمان!

(٢٣) هود وتی: ڕوودانی ئەو سزایانە و زانین کاتەکەی بەڕاستی تەنها هەر لای خوا خۆیەتی، من ئەوەم لەسەرە کە ئەوەی من بۆی ڕەوانە کراوم پێتان ڕابگەیەنم، بەڵام بەداخەوە ئێوە بە قەوم و هۆزێکی نەزان و نەفام دەبینم.

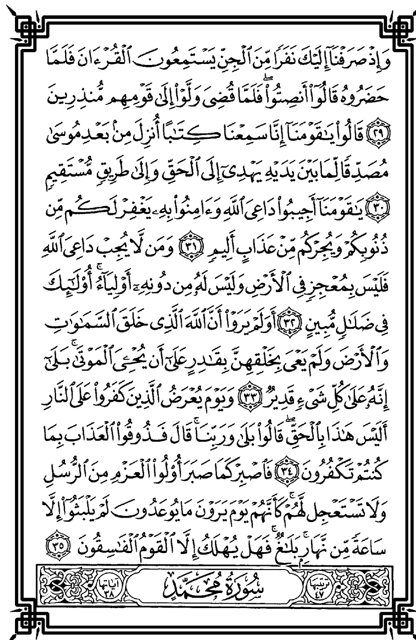
(٢٤) جاکاتێك پەڵە هەورێکیان بینی ڕووی کردۆتە دۆڵ و ناوچەکەیان، دڵیان خۆشبوو، وتیان: ئەمە بارانی پێیە بۆمان، نەخێر، وانیە، بەڵکو ئەوە ئەو کارەساتەیە پەلەتانە پێش بێت، ڕەشەبایەکی توند، کە سزایەکی بە ئازارو بە ئێشی پێیە.

(٢٥) ئەو ڕەشەبایە؛ هەموو شتێك و هەموو شوێنێك کاول دەکات بە فەرمانی پەروەردگاری، ئیتر کەسیان دیار نەمان جگە ماڵە چۆڵ و هۆڵەکانیان، هەر ئا بەو شێوەیە و بەو جۆرە سزایانە تۆڵە لە قەوم و هۆزو گەلانی تاوانبارو تاوانکار دەسێنین (لە هەمووکات و شوێنێکدا، ئەگەر یاخی ببن)...

(٢٦) سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە دەسەڵات و تواناییەکی وامان بەخشی بەقەومی ـ عاد ـ، کە بە ئێوەمان نەبەخشیووە، هەروەها هۆکاری بیستن و بینین و لێکدانەوەشمان پێدابوون، مەخابن هۆکارەکانی بیستن و بینین و لێکدانەوە سوودی پێنەگەیاندن! ئەمەش لەبەر ئەوە بوو چونکە بەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕ بوون و، بەرپەرچیان دەدایەوە.. ئەو سزایەی کە گاڵتەیان پێی دەهات، داوێن گیریان بوو، لێی دەرباز نەبوون.

(٢٧) لەڕاستیدا ئێمە دانیشتوانی شارو دێهاتەکانی دەوروبەرتانمان لەناو برد (کاتێك یاخی بوون لە بەرنامەی ئێمە)، بەڵگە و نیشانەی جۆراو جۆریشمان خستە بەرچاویان، بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە بۆلای ئیمان و ڕوو بکەنەوە باوەڕ. (بەڵام بێ سود بوو).

(٢٨) جا ئەو بتانەی کە بەتەما بوون لەخوا نزیکیان بخەنەوەو لەکاتی تەنگانەدا فریایان بکەون!! دەبا فریایان بکەوتنایە؟! بەڵکو هەر لێیان ون بوون و ئاسەواریان نەما، ئائەوەبوو درۆکەیان و ئەوەش بوو کە هەڵیاندەبەست (کە گوایە ئەم بتانە بۆیە دەپەرستن تا لە خوا نزیکیان بکەنەوە، فریایان بکەون!).

وَإِذْ صَرَفْنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ ٱلْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقُرْءَانَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوٓا۟ أَنصِتُوا۟ ۖ فَلَمَّا قُضِىَ وَلَّوْا۟ إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ ﴿٢٩﴾ قَالُوا۟ يَٰقَوْمَنَآ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَٰبًا أُنزِلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾ يَٰقَوْمَنَآ أَجِيبُوا۟ دَاعِىَ ٱللَّهِ وَءَامِنُوا۟ بِهِۦ يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣١﴾ وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِىَ ٱللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُۥ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءُ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْۦِىَ ٱلْمَوْتَىٰ ۚ بَلَىٰٓ إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَلَى ٱلنَّارِ أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ ۖ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾ فَٱصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْعَزْمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ ۚ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ ۚ بَلَٰغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿٣٥﴾

سُورَةُ مُحَمَّدٍ

(٢٩) یادی ئەوەش بکەکاتێك ئێمە دەستەیەك جنۆکەمان ئاڕاستە کردبۆ لای تۆ، تا گوێ لە قورئان بگرن، ئـەوسا ئامادەبوون و بەیەکتریان وت: گوێ بگرن و بێ دەنگ بن، کاتێك قورئان خوێندنە کە تەواو بوو، جنۆکـەکـان گەڕانەوە بۆ ناو هۆزو قەومەکەیان و، دەستیان کرد بـە ئاگادار کردنەوەو بانگکردنیان بۆ پەیرەوی کردنی ئـەم ئاینە نوێیە...

(٣٠) وتیان: ئەی هۆز و گەلی ئێمە! باوەڕ بکەن؛ گوێمان لە کتێبێك بوو کە لە دوای موسا نێردراوە، سـەلمێنەری پەیام و کتێبەکانی پێش خۆیەتی و ڕێکە لەگـەڵیاندا و، ڕێنموویی و هیدایەت دەدات بۆ حەق و راستە شەقامی راست و دروستیش.

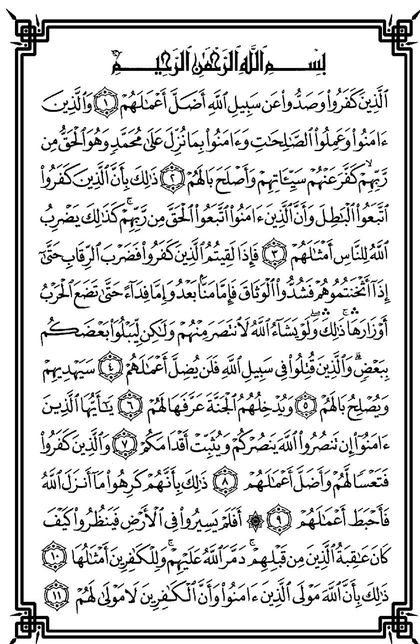
(٣١) ئەی خزمینە!! بچن بـەدەم بـانگخوازی خـواوە و ئیمان و باوەڕی پێبهێنن، ئەو کاتە لە گـوناهەکـانتان خـۆش دەبـێت و لە سـزای بـە ئـێش و ئـازار دەتانپارێزێت.

(٣٢) جا ئەوەی پێشوازی لە بانگخوازی خوا ناکات، ئەوە وەنەبێت لە دەسەڵاتی خوا لەم سەر زەویەدا دەرباز ببێت و خوا دەسەوسان بکات، کەسیش ناتوانێت جگە لە خوا رزگاری بکات و پشتیوانــی لێ بکات، ئا ئەوانە لە گومرایی و سەرلێشێواویەکی زۆر ئاشکرادان.

(٣٣) ئایا ئەوە سەرنجیان نەداوە بەراستی ئەو خوایەی کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە و لە دروست کردنیشیاندا هیچ ماندوو نەبووە، ئایا توانای نی‌یە مردووەکان زیـندوو بکـاتەوە؟!، بـەڵێ، بێگومان ئەو زاتە، بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتی هەیە.

(٣٤) رۆژێك دێت کافرو خوانەناسان دۆزەخیان نیشان دەدرێت و پێیان دەوترێت: ئێستا دەڵێن چی؟! ئا ئەمە ئیتر حەق و حەقیقەت و راستە قینە نیە؟! (هـەموو بـەیەکـدەنگ) دەڵـێن: بـەڵێ... سـوێند بـە پەروەردگارمان راستە و حەقە، (بەڵام ئەو سوێند خواردن و دان پێدانانە؛ تازە بێ‌سوودە)، بۆیە خوا دەفەرموێت: مادەم وایە سزاو ئەشکەنجەی ناو ئاگر بچێژن لە سەرئەنجامی کافربوونتاندا.

(٣٥) کەوابوو ئەی پێغەمبەر ﷺ دان بەخۆدا بگرەو خۆڕاگربە، هەروەکو پێغەمبەرانی خاوەن ویستی بەهێز خۆڕاگر بوون، پەلەشیان لێ مەکە، ئەو رۆژەی کە بـەڵێنیان دراوەتـێ هـەر کـاتێك پـێشهات وادەزانن تەنها ساتە وەختێکیان لە رۆژێکدا پێچووە، ئەمە بەڵێن و پەیام و راگەیاندنێکی تەواوە، جا ئەو کاتە مەگەر هەر تەنها تاوانبارو گوناهکاران نین کە تیادەچن؟! (ریسواو خەسارەتمەند دەبن).

سورەتی (محمد)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەوانەی کافرو بێبروا بوون و بەرهەڵستی ڕێبازی خوایان کرد، ئەوانە خوا کاروکردەوەکانیان ون و پووچ دەکاتەوە، (تەنانەت چاکەکانیشیان بێ پاداشتە، چونکە مەبەستیان خوا نەبووە).

(٢) ئەوانەش باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە و باوەڕیان هێناوە بەو قورئانەی کە بۆ محمد ﷺ دابەزێنراوە، هەر ئەویش ڕاستەو لە لایەن پەروەردگاریانەوە، ئەوانە خوا چاو پۆشی دەکات لە هەموو گوناهەکانیان، چاکەشی ڕوانـدووە لە دڵ و دەروونـیانداو بـۆچوونیانی ڕێك و پـێك کردووەو بەر چاو ڕونن. (لە هەمو بارودوخێکدا).

(٣) ئەوەش بەهۆی ئەوەوەیە چونکە ئەوانەی کافرو بێباوەڕن شوێنی ناڕاستی کەوتوون... ئەوانەش کە باوەڕیان هێناوە و موسڵمان بوون، شوێنی ئەو حەق و ڕاستیە کەوتوون کەلە لایەن پەروەردگارەوە هاتووە، ئا بەو شێوەیە خوا نموونەی ئەو دوو کۆمەڵە ڕوون دەکاتەوە بۆ خەڵکی (تا فریای خۆیان بکەون).

(٤) (ئەم فەرمانە بۆ کاتی ڕووبەڕوو بوونەوەیە لە گۆڕەپانی جەنگدا) هەر کاتێك گەیشتن بەوانەی کافرو بێباوەڕن، بێنە دەست لێیان و لە گەردنیان بدەن (ئەگینا ئەوان ئێوە دەکوژن)، تا کاتێك کوشتاری زۆریان لێ دەکەن، ئینجا کە هێزیان نەما، بەدیل بیانگرن بەتوندی باڵبەستیان بکەن، ئەوسا یەکێك لەم دوو کارەیان لەگەڵدا ئەنجام بدەن: یان بە پیاوەتی و منەت؛ یاخود بەگۆڕینەوەو فیدیە ئازادیان بکەن، تا شەڕ کۆتای دێت و ئاسەواری نامێنێت و دوژمنان چەك دادەنێن، بڕیارەکە ئاوەهایە: خۆ ئەگەر خوا بیویستایە خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن، بەڵام دەیەوێت بەیەکتر تاقیتان بکاتەوە، ئەوانەش لە پێناوی خوادا شەهید دەبن، هەرگیز پاداشتی هەوڵ و کۆششیان بەزایە نادات.

(٥) بەڵکو ئەوانە ڕێنموویی دەکات بۆ جێگە و ڕێگەی خۆش، هەروەها دڵ و دەروون و بیرو هۆشیان ئاسوودە دەکات...

(٦) هەروەها دەیانخاتە ئەو بەهەشتەوە کە بە جۆرەها شێواز بۆی باس کردوون.

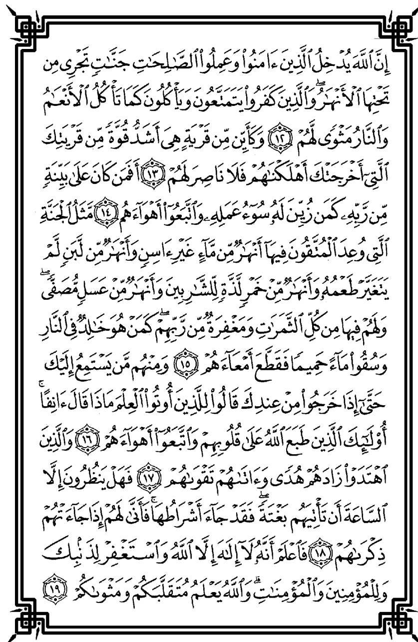
(٧) ئەی ئەو کەسانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە، ئەگەر ئێوە پشتیوانی لە ئاینی خوا بکەن و هەوڵی سەرکەوتنی بدەن، ئەوە خوایش پشتیوانی لە ئێوە دەکات و سەرتان دەخات و پایەدارو جێگیرتان دەکات.

(٨) ئەوانەش کە کافرو بێبڕوان خەجاڵەتی و سەرشۆڕیان بۆ هەیەو کاروکردەوەشیان لە دنیادا بێ ئاکامەو لە قیامەتیشدا مایە پووچن، (خەجاڵەتو پەشیمان و ڕیسوان).

(٩) ئائەوە بەهۆی ئەوەوەیە چونکە ئەوان ڕقیان لە قورئان بۆتەوە و حەزیان لە بەرنامەی خوا نەبووە، جا خوایش کارو کردەوەکانی پووچ کردنەوە. (لەدنیادا بێ ئاکامەو لەقیامەتیشدا مایەی سزایە).

(١٠) ئایا ئەوە نەگەڕاون بەسەر زەویداو سەرنج بدەن، تا بزانن سەرەنجامی ئەوخەڵکە نالەبارەی پێش ئەمان چۆن بووە؟! خوای بە دەسەڵات ماڵ و حاڵیانی بەسەردا ڕووخاندن، جا بۆ هەموو بێباوەڕان سزای ئاوا شتێکی چاوەڕوان کراوە (درەنگ یان زوو) دووچاریان دەبێتو گیرۆدە دەبن.

(١١) ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە چونکە بەڕاستی خوا پشتگیرو پشتیوانی ئەوانەیە کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە، بێگومان بێباوەڕانیش هیچ پشتیوانێکیان نیە. (هیچ کەس بەزەیی پیایاندا نایەتەوە).

(١٢) بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کـارو کـردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە، خوا دەیانخاتە باخەکانی بەهەشتەوە، کە چەندەها روبار بە ناویدا دەڕوات، ئەوانـەش کـە کـافرو بێبروان لەم دنـیایەدا رادەبـوێرن و دەخـۆن وەك ئـاژەڵ، لە ئایندەشدا دۆزەخ جێ و شوێنیانە!

(١٣) زۆر شارو شارۆچکەمان لەناو برد، لەو شارەی کە تۆیان دەرکرد بەهێزتر بوون، هیچ کەسیش نەیتوانی پشتیوانیان بێت.

(١٤) ئایا ئەو کەسەی کە لەلایەن پەروەردگاریەوە بـەڵگە و نیشانەی روونی پێگەیشتووە و، باوەڕی دامەزراوی پێیەتی و لەسەری دەڕوات، وەکو ئەو کەسە وایـە کـە کـاروکردەوەی ناشیرین و نادروستی لەبەرچـاو رازێـنرابـێتەوە، ئـەو جـۆرە کـــەسانە شـــوێنی ویست و ئـــارەزووی نـــاپوختی خـۆیان کەوتوون؟!

(١٥) وێنەی ئەو بەهەشتەی کەبەڵێن دراوە بدرێت بەخواناس و پارێزکاران، ئەمەیە: چەندەها رووباری لەئاوی سازگارو تام و نەگۆڕاوی تێدایە، هەروەها چەندەها رووباری شیر کە تامی تێك ناچێت، هەروەها چەندەها روبار لە شەرابی تام خۆش و بۆنخۆش، (کە لە خواردنەوەی بێزار نابن و لەبەر چاویان ناکەوێت) بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە، لەگەڵ چەندەها روبار لە هەنگوینی پالفتەو بێگەرد ئامادەیە، هەروەها لەو بەهەشتدا لە هەموو جۆرە بەرو و بووم و میوەیەکی جوان و بەتام و بـۆنخۆش هـەیە، هـاوکات لەگـەڵ لێخۆشبوون و خۆشەویستی پەروەردگاریاندا، باشە، ئایا ئەو بەختەوەرانە وەکو ئەو کەسانە وان کە لەناو ئاگری دۆزەخدا نەمرن و ئاوی لەکوڵ بکرێت بەگەروویاندا، ریخۆڵە کانیان پارچە پارچە و توێ توێ بکات؟!

(١٦) ئەی محمد ﷺ هەندێك لەو بێباوەڕو دووڕوانە دێن و گوێت بۆ دەگرن، هەتا کاتێك لە قسەو گـوفتارت بوویتەوە، جێت دەهێڵن و بە دوودڵیەوە دەپرسن لە ئیمانداران: ئەوە باسی چی دەکرد؟ ئـەوە لەچـی دەدوا؟ ئـا ئەوانە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا و شوێنی ئارەزوو ویستی ناپاکی خۆیان کەوتوون.

(١٧) ئەوانەش رێبازی هیدایەت و ئیمانداریيان گرتۆتە بەر بەگوفتاری پێغەمبەر ﷺ هیدایەت و دیـنداریـیان گەشە دەکات و پەرە دەسێنێت، خوایش شارەزایی و پارێزکاریی و دڵنیایی زیاتریان پێی دەبەخشێت.

(١٨) ئایا ئەوانە چاوەڕێی چی دەکەن جگە لە قیامەت کە لەناکاو یەخەیان پێ بگرێت؟ چونکە بەراستی هەندێك لە نیشانەکانی دەرکەوتووە (کە یەکێك لەوانە رەوانە کردنی دواهەمین پێغەمبەرە)، جا ئەوکاتە کە بەرپا بـێت بیرکردنەوە و داچڵەکاندن و بە خودا هاتنەوەیان چ سوودێکی دەبێت؟!

(١٩) ئەی ئینسان!! دەی کەواتە چاك بزانە و دڵنیابە جگە لە خوا، هیچ خوایەکی ترنیە کە بە حـەق شـایستەی پەرستن بێت، داوای لێخۆشبوونی گوناهـ بۆ خۆت و ئیمانداران لە پیاوان و ئافرەتان هەر لەو بکە و دڵنیابە کە خوا دەزانێت لە رۆژدا بەچییەوە خەریکن و، لەشەویشدا لەکوێ دەحەوێنەوە و ئارام دەگرن، یاخود دەزانێت چی دەکەن لە دنیاداو، دەرەنجامەکەشی لە قیامەتدا چۆن دەبێت. (ئەو خوایە لە هەمو هەڵس و کەوت و چالاکیتان بەئاگایە).

وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۖ فَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلْقِتَالُ ۙ رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ ٱلْمَغْشِىِّ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ ۖ فَأَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٠﴾ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ ٱلْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُواْ ٱللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُواْ فِى ٱلْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ ﴿٢٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱرْتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَى ۙ ٱلشَّيْطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُواْ لِلَّذِينَ كَرِهُواْ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ ٱلْأَمْرِ ۖ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُواْ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ وَكَرِهُواْ رِضْوَٰنَهُۥ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٢٨﴾ أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخْرِجَ ٱللَّهُ أَضْغَٰنَهُمْ ﴿٢٩﴾

(٢٠) هەندێك لە ئیمانداران دەڵێن: خۆزگە سوورەتێك (دەربارەی جەنگ دژی کافران دەهاتە خوارەوە)، کەچی کاتێك کە سورەتێك بە روونی دادەبەزێت و باسی جەنگی تێدایە، ئەوە دەبینیت ئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی باوەڕ لاوازی و دووڕوویی هەیە، چاویان ئەبڵەق دەبێت، سەیرت دەکەن وەکو کەسێك لە سەرەمەرگدا بێ هۆشی بەسەردا هاتبێت، جا باشتر وابوو...

(٢١) کە گوێرایەڵ بوونایە و قسەی جوان و بەجێیان بکردایە، جاکاتێك کار گەیشتە قایمی و جەنگ بەرپابوو ئەگەر لەگەڵ خوادا راست بوونایە، ئەوە چاکتر بوو بۆیان.

(٢٢) ئایا ئێوە بەتەمان ئەگەر لە غەزا پشت هەڵبکەن یاخود دەسەڵاتتان کەوتە دەست، تۆوی ئاژاوەو فەساد و تاوان لە زەوددا بچێنن و هەرچی پەیوەندی خزایەتیش هەیە بیپچڕێنن و لە ناوی بەرن؟! (شەرمەزارو زەرەرمەندن ئەگەر وابن).

(٢٣) ئەو جۆرە کەسانە ئەوانەن کە خوا نەفرینی لێ کردوون و کەڕی کردوون و کوێرایی هێناوە بەسەر چاویاندا (ڕاستیەکان نابینن).

(٢٤) ئایا ئەوە بۆچی ئەوانە وردبینی لە قورئاندا ناکەن و گوێی بۆ ناگرن؟! یان ئەوەیە دڵەکان لە ئاستی راستیدا قفڵ دراوە؟! (بەکلیلی ئەم هەمو گوفتارو بەڵگە بەهێزانە ناکریتەوە).

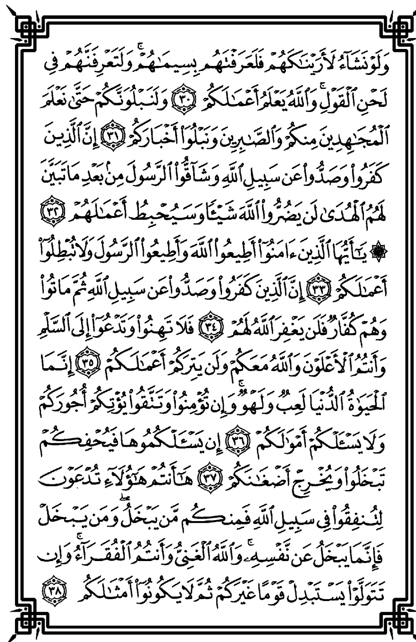
(٢٥) بەڕاستی ئەوانەی پاشگەز بوونەوەو بەرەودوا گەڕانەوە، دوای ئەوەی ڕێگەی هیدایەت و ئیمانیان بۆ دەرکەوتبوو، ئەوانە شەیتان بەفێڵ و تەڵەکە تەماداری کرد بوون، بەهیوای تەمەن درێژی و خۆشگوزەرانی فریوی دابوون. (ئەوانیش باوەڕیان کردبوو).

(٢٦) ئەو زاڵ بوونی شەیتانە بەهۆی ئەوەوە بوو کە دووڕووەکان دەیانوت بەوانەی کە کافرو داخ لە دڵ بوون بەرامبەر ئەوەی خوا دایبەزاندووە کە قورئانە: ئێمە لەمەودوا لە هەندێك هەڵوێستدا بەقسەتان دەکەین، خوایش خۆی چاك ئاگادارە لەو نهێنی و پیلانانەی کە دەیشارنەوە.

(٢٧) ئاخۆ حاڵیان چۆن بێت کاتێ فریشتەکان لە کاتی سەرەمەرگ و گیان کێشانیاندا بەدەم و چاوو بەرو پشتیاندا دەماڵن و (بۆیان بەداخن).

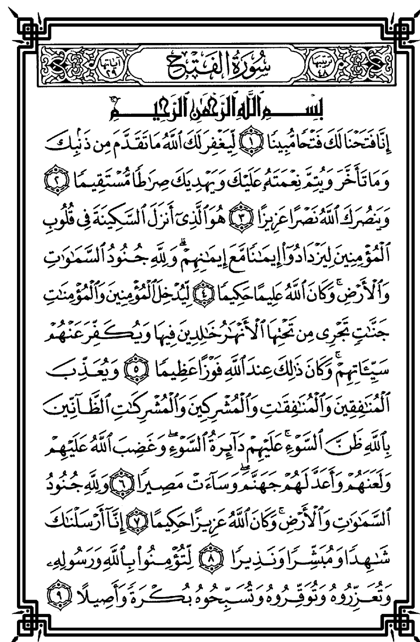
(٢٨) ئەو سووکایەتی سەرەمەرگە بۆیە بەسەریاندا دێت، چونکە ئەوانە شوێنی ئەو شتانە کەوتبوون کە قین و خەشمی خوا دەبزوێنێت، ئەوانە بێزار بوون لە رەزامەندی خوا، خوایش کاروکردەوەیانی پووچ و بێئاکام کرد.

(٢٩) ئایا ئەوانەی کە دڵیان نەخۆشی دووڕوویی تیادایە، وادەزانن خوا هەرگیز کینە و بوغزی دەروونیان ئاشکرا ناکات؟! نیەتی ناپاکو نەخۆشی‌یە دەرونیەکانیان دەرناخات؟!

(٣٠) خۆ ئەگەر بمانویستایە ئەو ناپاکانە پیشان دەدایت، ئەوکاتە بەرواڵەت دەتناسینەوە، سوێند بەخوا لە شێواز و ناوەرۆکی قسـە و گـوفتاریاندا دەیـانناسیتەوە، خـوا خۆیشی ئاگا و زانایە بە کاروکردەوەکانتان.
(٣١) سوێند بە خوا ئێمە دەتانخەینە بەر تاقیکردنەوە، تا لە جیهانی واقعدا تێکۆشەر و خۆگرانتان دەربکەوێت و ئاشکرا ببێت بۆمان، بۆ ئەوەش هەواڵی چالاکی ئێوەمان بێتە دەستو (تۆماری بکەین).
(٣٢) بەڕاستی ئـەوانـەی کـە بـێ بـاوەڕن و رێگـە لە بڵاوکردنەوەی پەیامی خوا دەگرن و دژایـەتی رێـبازی پێغەمبەر ﷺ دەکەن، دوای ئەوەی رێبازی هـیدایـەت و راستیان بۆ روون بۆتەوە، ئا ئەوانە هـەرگیز نـاتوانـن زیان بەخواو ئاینی خوا بگەیەنن... خوای گـەورەش لە ئـایندەیەکـی نـزیکدا هـەموو کـاروکردەوەو پـیلانیان پووچەڵ دەکاتەوە.
(٣٣) ئەی ئەو کەسانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە! گوێڕایەڵی فەرمانی خواو فەرمانی پێغەمبەر بـن، کاروکردەوە چاکەکانتان پووچ و بێ نرخ مەکەن، (بە ڕووپامایی وخۆ بە زل زانین و پەشیمان بونەوە لەخێر و منەت کردن و... هتد)
(٣٤) بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەربەست و کۆسپیان دەخستە بەردەم رێبازی خوا، پاشان مردن لەکاتێکدا کە کافر بوون، ئەوە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێت و چاوپۆشیان لێ ناکات.
(٣٥) ئێوە سستی مەکەن و داوای ئاشتی پێش وەخت لە دوژمنان مەکەن، چونکە هەر ئێوە سەرکەوتوو دەبن، دڵنیابن کە خوایش لەگەڵتانە، کاروکردەوەتان بەزایە نادات و لێی کەم ناکاتەوە.
(٣٦) بەڕاستی ژیانی دنیا تەنها بریتیە لە یاری و گەمەیەکی تەمەن کۆتا، جا ئەگەر باوەڕ بـهێنن و پارێزکاربن، ئەوە خوا بەچاکی پاداشتتان دەداتەوە، خوایش وەنەبێت داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات... (بەڵکو هەندێکی، رێژەیەکی کەمی).
(٣٧) خۆ ئەگەر خوا داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات و ئەرکێکی گران بخاتە سەرتان، ئەوە رەزیل و بەرچاو تەنگ دەبن، ئەو کاتە هەموو رق و کینەیەکتان دەردەخات.
(٣٨) ئا ئەوەتە ئێوە بانگ دەکرێن تا بەخشینتان هەبێت لە پێناوی خـوادا، کـەچی هـەتانە رەزیـل و بەرچاو تەنگە، خۆ ئەوەی رەزیل و بەرچاو تەنگیی هەبێت، ئەوە بێگومان هەر رەزیلی لە خۆی دەکات و زەرەر لە خۆی دەدات، چونکە هەر خوا خۆی دەوڵەمەندو بێنیازە، هەر ئێوەن هەژارو نەدارو کەم دەست و بە نیاز، جا ئەگەر ئێوە پشت بکەن لەم دین و بەرنامەیە، خواکەسانی چاکتر لە ئێوە دەهێنێتە مەیدان، کە بە هیچ شێوەیەك لە ئێوە ناچن و وەك ئێوە نابن. (لە دینداریو خواناسی و چاکەکاری و خەمخۆریدا بۆ ئاین و گەل و نیشتمان).

سورەتی (الفتح)

سُورَةُ الفَتْح

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾ لِّيَغْفِرَ لَكَ ٱللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنۢبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢﴾ وَيَنصُرَكَ ٱللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ ٱلْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓاْ إِيمَٰنًا مَّعَ إِيمَٰنِهِمْ ۗ وَلِلَّهِ جُنُودُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾ لِّيُدْخِلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ ٱللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾ وَيُعَذِّبَ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ ٱلظَّآنِّينَ بِٱللَّهِ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ ۚ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ ٱلسَّوْءِ ۖ وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾ وَلِلَّهِ جُنُودُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾ لِّتُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی پێغەمبەر ﷺ بەراستی ئێمە سەرکەوتنێکی رون و ئاشکرامان پێبەخشیت (مەبەست رێکەوتنەکەی ـ حودەیبیە ـ یە کە لە نێوان پێغەمبەرو ﷺ نوێنەری قورەیشدا مۆرکرا، بەندەکانی ئەو پەیمانە لە روالەتدا زەرەری ئیمانداران بوو، بەڵام هەر هەمووی بوبەمایەی خێرو سەربەرزی بۆیان).

(٢) تا خوا لە هەموو گوناهانی رابوردوو ئایندەشت خۆش ببێت و بەخشینەکانی لە سەرت تەواو بکات و بتخانە سەرێگەی راست و دروست.

(٣) تا بەو هۆیەوە خوا سەرکەوتنێکی بەهێزو باڵات پێ ببەخشێت.

(٤) هەر ئەو خوایە خۆی ئارامی و هێمنی دابەزاندۆتە سەر دڵی ئیمانداران، بۆ ئەوەی کە ئیمانیان دامەزراوترو پتەوتر بکات، سەرەرای ئیمانداری و خواناسیان ئیمانیان زیاد ببێت، بێگومان هەرچی سەربازانی ئاسمانەکان و زەوی هەیە هەر خوا خۆی خاوەنیانە، هەمیشە و بەردەوام خوای گەورە تەواو زانایە بە هەموو شتێك و دانایە لە هەموو کارێکدا.

(٥) ئەمەش هەمووی بۆ ئەوەی ؛ تا ئیماندارن لە پیاوان و لە ئافرەتان بخاتە ناو بەهەشتێکەوە کە چەندەها رووبار بەژێر درەخت و بەبەردەم کۆشك و تەلارەکانیدا دەروات، هاورێ لەگەڵ ژیانی نەمریدا، هەروەها بۆ ئەوەی کە چاوپۆشی لە هەڵە و گوناهەکانیان بکات، ئەم بەڵێنەش لە لایەن خواوە دەستکەوت و سەرفرازیەکی زۆر گەورە وبێ سنوورە بۆ ئیمانداران...

(٦) لەو لاشەوە ئازار و ئەشکەنجەی دوورو و موشریکەکان، چ پیاوانیان، چ ئافرەتانیان بدات، ئەوانەی کە تێکرا گومانی خراپیان دەربارەی خوا هەیە، ئەو گومانە خراپەیان هەر بۆخۆیان دەگەرێتەوە و گەماروی داون، ئەوانە خوا نەفرینی لێکردوون و دۆزەخی بۆ ئامادەکردوون، ئای کە سەرەنجامێکی یەکجار سەخت و سامناکە.

(٧) هەرچی سەربازان هەیە لە ئاسمانەکان و زەویدا، هەر خوا خۆی خاوەنیانە و لە ژێر فەرمانی ئەودان، هەمیشە و بەردەوام ئەو خوایە تەواو باڵادەست و دانایە.

(٨) ئێمە تۆمان رەوانە کردوە ئەی محمد ﷺ کە شایەت و مژدەدەر و بێدارکەرەوە بیت. (بۆ سەرجەم گرۆی ئادەمیزاد لە هەموو زەمین و زەمانێکدا).

(٩) بۆ ئەوەی ئێوە باوەر بهێنن بە خواو پێغەمبەرەکەی و پشتیوانی لە پێغەمبەر بکەن و رێزی شایستەی خۆی لێ بگرن و تەسبیحات و ستایشی خوای گەورەش بکەن لە بەرەبەیان و عەسراندا.

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ ٱللَّهَ يَدُ ٱللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ۚ فَمَن نَّكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ ۖ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَٰهَدَ عَلَيْهُ ٱللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾ سَيَقُولُ لَكَ ٱلْمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ أَمْوَٰلُنَا وَأَهْلُونَا فَٱسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۚ قُلْ فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًۢا ۚ بَلْ كَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًۢا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ وَظَنَنتُمْ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ وَكُنتُمْ قَوْمًۢا بُورًا ﴿١٢﴾ وَمَن لَّمْ يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ فَإِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٤﴾ سَيَقُولُ ٱلْمُخَلَّفُونَ إِذَا ٱنطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ ۖ يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا۟ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ۚ قُل لَّن تَتَّبِعُونَا كَذَٰلِكُمْ قَالَ ٱللَّهُ مِن قَبْلُ ۖ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا ۚ بَلْ كَانُوا۟ لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

(١٠) بێگومان ئەوانەی پەیمان دەدەن بە تۆ ئەی محمد ﷺ لەڕاستیدا هەر پەیمان بە خوا دەدەن... دەستی پیرۆزو بە توانای خوا لەسەر دەستیانەوەیە (بە پشتگیری و یارمەتی) جا ئەوەی پەیمانە کە بشکێنێت و لێی پاشگەز ببێتەوە، ئەوە لەسەر خۆی دەکەوێت، ئەوەش کە پەیمانە کە دەباتە سەر و لێی پاشگەز نابێتەوە، لەئایندەدا خوای باڵادەست ئەجرو پاداشتی گەورەو بێسنوری پێدەبەخشێت.

(١١) ئەو عەرەبە کۆچەرییانەی لە ڕێکەوتنەکەی حودەیبیە بە جێمان و بەشداریان نەکرد، کاتێك زانیان ئێوە بەرەو غەزای خەیبەر دەڕۆن کە خوا بەڵێنی سەرکەوتن و دەسکەوتەکانی جەنگی پێدابوون دێن بۆلات و دەڵێن: ماڵ و منداڵـمان ئێمەی سەرقاڵ و خەریك کرد و کاتمان نەبوو بێین لەگەڵتان، لەبەر ئەوە داوای لێخۆش بوونمان بۆ بکە لای خوا، ئەوەی بە زمان دەیڵێن لە دڵیاندا نی یە، پێیان بڵێ: باشە، کێ دەتوانێت بەری دەسەڵاتی خوا بگرێت، ئەگەر بیەوێت زیانێکتان پێ بگەیەنێت یان سوودو قازانجێکتان بۆ پێش بهێنێت، خۆ خوا بەتەواوی بە ئاگایە لە کاروکردەوەکانتان.

(١٢) نەخێر پاساوو بەهانەکەتان بەجێ نیە، بەڵکو لە ڕاستیدا ئێوە واگومانتان دەبرد کە هەرگیز پێغەمبەرو باوەڕداران ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەسوکاریان و تیادەچن، ئەو گومان بردنە لە دڵ و دەروونتاندا ڕازاێنرابۆوە و چەسپیی بوو، بەڕاستی گومانی خراپ و ناقۆڵاتان هەبوو، ئێوە هەمیشە هۆزو تاقمێکی بێکەڵك و بێ خێرن.

(١٣) هەرکەس باوەڕی بەخواو بە پێغەمبەری خوا نەبێت (ئایندەی سامناکە) بەراستی ئێمە سزای دۆزەخمان بۆ کافرو بێباوەڕان ئامادە کردووە.

(١٤) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر خوا خۆی خاوەنیانە، لە هەرکەسێك کە بیەوێت خۆش دەبێت و سزای هەرکەسێك بدات دەیدات، (ئەڵبەتە ویستی خوایش بۆ پاداشت یان سزا، لەوپەڕی دادپەروەریدایە)، خوایش هەمیشەو بەردەوام لێخۆشبووە و بە ڕەحم و دلۆڤانە.

(١٥) ئەوانەی خۆیان خستە دواوە و بە شداریان نەکرد لە ڕێکەوتنەکەدا، کاتێك بینیان ئێوە (بەرەو غەزای خەیبەر دەڕۆن) بۆ کۆکردنەوەی دەستکەوتەکان، وتیان: لێمان بگەڕێن با شوێنتان بکەوین... ئەمانە دەیانەوێت؛ ویست و فەرمانی خوا بگۆڕن، پێیان بڵێ: ئێوە هەرگیز شوێنمان ناکەون.. چونکە خوایش هەروای فەرمووە و پێشتر هەروا بریاریداوە، کەچی ئەوان دەڵێن: نەخێر خوا ڕێگەی لە ئێمە نەگرتووە، بەڵکو ئێوە حەسوودیمان پێ دەبەن بۆیە نایەڵن بەشدار بین، (خوا دەفەرمووێت) نەخێر؛ حەسوودیتان پێ نابەن، بەڵکو ئەوانە کەمێك نەبێت لە فەرمانی خوا تێناگەن (تەنها چاویان بڕیوەتە سامان و دەسکەوتە دنیاییەکان).

قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُو۟لِى بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَٰتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ ۖ فَإِن تُطِيعُوا۟ يُؤْتِكُمُ ٱللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِن تَتَوَلَّوْا۟ كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾ لَّيْسَ عَلَى ٱلْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَجٌ ۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ وَمَن يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾ ۞ لَّقَدْ رَضِىَ ٱللَّهُ عَنِ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ ٱلشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَأَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَٰبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾ وَعَدَكُمُ ٱللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِۦ وَكَفَّ أَيْدِىَ ٱلنَّاسِ عَنكُمْ وَلِتَكُونَ ءَايَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾ وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا۟ عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ ٱللَّهُ بِهَا ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَوَلَّوُا۟ ٱلْأَدْبَٰرَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ ۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

(١٦) ئەی محمد ﷺ بڵێ: بەوانەی کە سەرپێچییان کردووە؛ لە عەرەبە بیابان نشینەکان: ئێوە لە ئایندەدا بانگ دەکرێن بۆ جەنگ لەگەڵ قەوم و هۆزێکدا کە ئازاو جەنگاوەرن، ئەوسا یان دژیان دەجەنگن، یان خۆیان (لە ئەنجامی بیرکردنەوە و تێروانیندا) بەبێ جەنگ موسڵمان و تەسلیم دەبن، جا ئەگەر فەرمانبەردار بن، خوا پاداشتی چاکتان پێدەبەخشێت، بەڵام ئەگەر یاخی ببن و وەکو ئەوسا و خۆتان بشارنەوە و سەرپێچی بکەن، خوا سزایەکی بە ئێشتان بۆ پێش دەهێنێت.

(١٧) ئەو کەسەی کوێرە یان شەلە یان نەخۆشە، گوناهبار نابێت (ئەگەر لە غەزادا بەشداری نەکات) ئەوەی کە فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەی بکات، دەیخاتە باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها رووبار بەژێر درەخت و کۆشکەکانیدا دەڕوات، ئەو کەسەش کە سەرپێچی بکات، خوای گەورە سزای بە ئێش و ئازاری دەدات. (لە نێو دۆزخدا).

(١٨) سوێند بێت؛ خوای گەورە رازی بووە لەو باوەڕدارانەی کە پەیمانیان لەگەڵدا بەستیت لە ژێر درەختەکەدا هەر خۆیشی ئاگادار بوو بەوەی لە دڵەکانیاندا هەیە (لە نیاز پاکی و دڵسۆزی) هەر بۆیە ئارامی وهێمنی و ئاسودەیی دابەزاندە سەریان و پاداشتی بەمژدەی سەرکەوتنێکی نزیك دانەوە.

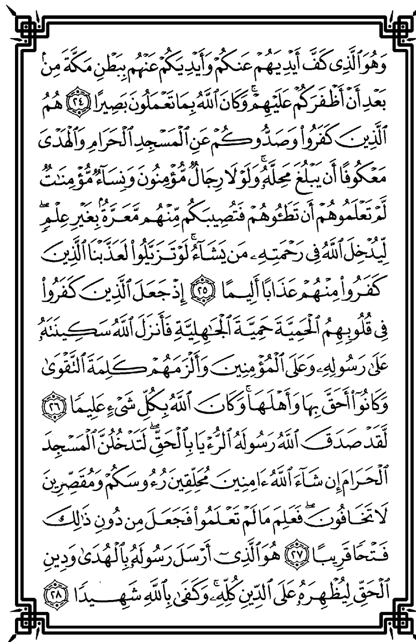
(١٩) هەروەها بەڵێنی چەندین دەستکەوتی زۆری پێدان، کە لە ئایندەدا دەستیان دەکەوێت و وەری دەگرن، خوا هەمیشەو بەردەوام باڵادەستە بەسەر خوانەناساندا دانایە و دەزانێت چ کاتێك ئیمانداران سەر دەخات.

(٢٠) هەروەها خوا بەڵێنی دەسکەوتی زۆری پێداون، لە ئایندەدا دەستتان دەکەوێت و وەری دەگرن، بەڵام جارێ ئێستا هەرئەوەی پێ بەخشیوون (مەبەست دەسکەوتەکانی خەیبەرە) دەستی خەڵکیشی لێ کۆتاکردن (مەبەست قورەیشە کە بەهۆی رێکەوتنەکەی حودەیبییەوە خوای گەورە لە بەگژاچوونی موسڵمانان دەستی بەستنەوە)، تا ئەم دەستکەوت و سەرکەوتنە بێتە نیشانە وبەڵگەیەکی بەهێز بۆ ئیمانداران (کە خوا یارو یاوەرو پشتیوانیانە) هەروەها رێنموویتان بکات بۆ رێبازی راست و دروست (لە بەرەو پێش بردنی بانگەوازدا).

(٢١) چەندین دەستکەوتی تریشتان بۆ هەیە کە ئێستا دەستتان بەسەریدا نەڕۆیشتووە، بەڕاستی خوا خۆی چاك بەو دەسکەوتانە دەزانێت کە بە ڕێوەیە بۆتان، هەمیشە و بەردەوام خوا دەسەڵاتی بەسەرهەموو شتێکدا هەیە.

(٢٢) خۆ ئەگەر ئەوانەی کافرو بێباوەڕ بوون دژی ئێوە جەنگیان بەرپا بکردایە، ئەوە دەشکان و هەڵدەهاتن، پاشان دۆست و پشتگیرێکیان نەدەبوو. (تافریایان بکەوێت).

(٢٣) (شکست و هەڵاتنی کافران لە جەنگی موسڵماناندا) هەردەم بەرنامە و یاسای خوای باڵادەستە هەرلە دێرین زەمانەوە بۆیە، هەرگیز نابینیت بەرنامە و یاسای خوا گۆڕانی بەسەردا بێت (بەمەرجێ موسڵمانەکان بە جواینی ئیسلام پیادە بکەن).

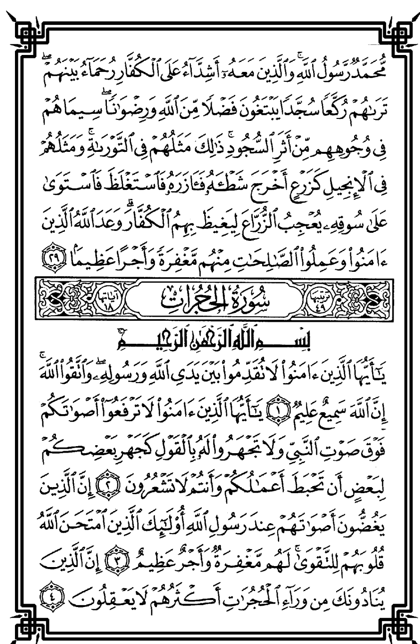
(٢٤) هەر ئەو خوایە دەستی بێ باوەڕانی لە ئێوە بەستەوە (نەیهێشت بەگژتاندا بێن) دەستی ئێوەشی گرتەوە دژیان و (نەیهێشت جەنگ ببێت)، دوای ئەوەی ئێوەی زاڵ کرد بەسەریاندا لەناو جەرگەی مەککەدا، خوا هەمیشەو بەردەوام بینایە بەوەی کە دەیکەن.

(٢٥) ئەو خراپکارانە ئەوانەن کە کافرو بێباوەڕن و کاتی خۆی ڕێگەشیان لێ گرتن بگەنە کەعبەی پیرۆزو نەیانهێشت ئەو مەڕومالاّتەی کە گل درابوونەوە بۆ قوربانی بگاتە جێی خۆی، خۆ ئەگەر لەبەر ئەو پیاوو ئافرەتە موسڵمانانە نەبوایە کە نەتاندەناسین و پێشێلتان دەکردن (لەناو شاری مەککەدا مابونەوە) ئەوسا عەیبدار دەبوون و بارودۆخێکی گرانتان تووش دەبوو بێ ئەوەی بزانن، (ئەگەر لەبەر ئەوە نەبووایە مۆڵەتی ئێوەمان دەدا بەهێرش بردنە سەر قورەیش)، ئەمەش بۆ ئەوەی خوای پەروەردگار ئەو کەسانەی دەیەوێت و شایستەن بخاتە ژێرسایەی سۆزو بەزەیی خۆیەوە، خۆ ئەگەر موسڵمان لە کافران جیابوونایە لە مەککەدا، بێگومان ئێمە بەدەستی ئێوە سزای بەسۆی بێباوەڕانمان دەدا.

(٢٦) سزای کافران لەبەر ئەوەیە دەمارگیریان خستۆتە ناو دڵ و دەروونیی خۆیانەوە، کە دەمارگیریی نەفامی‌یە، جا خوا ئارامی و ئاسوودەیی دابەزاندە سەر پێغەمبەرەکەی و سەر ئیمانداران (ئیتر دڵخۆشن بە ڕێکەوتنەکە و دەرەنجامەکانی) خوای گەورەش پابەندی خواناسی و پاریزکاری کردن، ئەوان شایستەی ئەو بەهرەیەن و مەردی ئەو ڕێزەن... دڵنیابن هەمیشە و بەردەوام خوا بەهەموو شتێك تەواو زانایە.

(٢٧) سوێند بێت خوا خەونی پێغەمبەرەکەی بەڕاستی، وەك خۆی هێناوەتە دی کە دەفەرموێت: بەم زووانە ئێوە بەهەموو ئارامی و ئاسوودەییەکەوە بەویستی خوا دەچنە ناو کەعبەی پیرۆزەوە، (عەمرە بەجێدەهێنن) سەرتان دەتاشن یان کورتی دەکەنەوە بێ ئەوەی ترس و بیمتان لە کەس هەبێت، جا ئەوەی نەتانزانیبووە خوا دەیزانی، کە جگە لەم سەرکەوتنە سەرکەوتنێکی نزیکی‌تری بۆ بڕیارداون و پێتان دەبەخشێت (کە غەزای خەیبەرە)..

(٢٨) خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ڕەوانەکردووە، هاوڕێ لەگەڵ ڕێنموویی و پەیامی ڕاست و دروستدا، بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو پەیام و بەرنامەیەکی تردا، خوا خۆیشی بەسە؛ بۆ شایەتیدان و ئاشکراکردنی ئەو ڕاستی‌یە.

(٢٩) محمد ﷺ رەوانەکراوی خوایە، ئەوانەش کەلە خزمەتیدان و شوێنی کەوتوون توند و تیژن بەرامبەر بێ باوەڕان (لە گۆڕەپانی جەنگدا) بەبەزەیی و میهرەبانن لە نێوان خۆیاندا، دەیانبینیت سەرگەرمی نوێژ و خواپەرستین، کرنوش و سوژدە دەبەن، هەردەم ئاواتیان بەدەستهێنانی ڕەزامەندنی و پایە بەرزییە لە لای خوا، نیشانەی چاکی و پاکییان لە ناوچەوانیاندا دیارەیەو دەدرەوشێتەوە لە ئەنجامی سوژدە بردن و خواپەرستییاندا، جا ئەو بەڕێزانە ئەوە نموونە و پێناسەیانە لە تەوراتدا، نموونەو پێناسەشیان لە ئینجلیدا وەك روەکێك وایە کە لە سەرەتاوە چەکەرە دەربکات، جا بەردەوام بەهێز بێت، پاشان ئەستوور ببێت و رابوەستێت لەسەر قەدەکەی، ئەوەندە زوو پێ بگات کشتیارەکان سەرسام بکات و پێیان سەیر بێت: چۆن وا پێگەیی؟! چۆن ئاوا خۆی گرت؟! ئەم پێناسەیە بۆ ئەوەیە خوا ئێش و سوی بکاتە دڵ ودەرونی کافرانەوە، جا خوای بە دەسەڵات بەڵێنی بەوانە داوە کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە لەو جۆرە ئیماندارانە: کە لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە و بێسنووریان پێدەبەخشێت. (لە بەهەشتی بەریندا، لەسایەی رەحمەتو سۆزو میهرەبانی خۆیدا).

سورەتی (الحجرات)

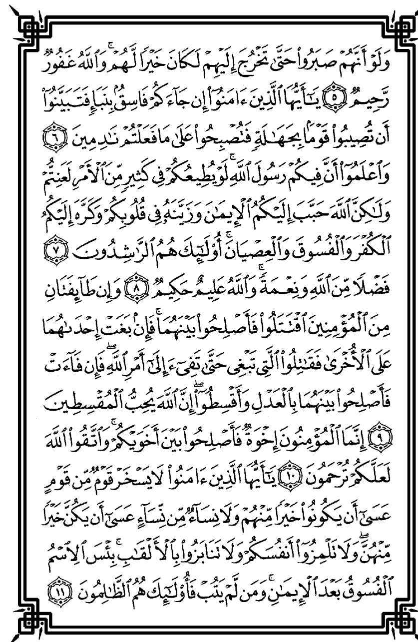
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوەپێشی خواو پێغەمبەری خوا مەکەون لە بریار و پێشنیاردا،لە خوا بترسن و پارێزکاربن، چونکە بەڕاستی خوا بیسەرە بەگوفتارتان، زانایە بە نیازو نهێنیەکانتان.

(٢) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە؛ دەنگتان بەسەر دەنگی پێغەمبەردا ﷺ بەرز مەکەنەوە لەکاتی گفتوگۆدا، قسەی بێ پەردە مەکەن لە خزمەتیدا، وەکو بۆ یەکتری دەکەن، نەوەکو کردەوەکانتان پووچ بێتەوە و هەستیشی پێ نەکەن.

(٣) بەڕاستی ئەوانەی کە دەنگیان هێواش دەکەنەوە لە خزمەت پێغەمبەری خوادا، ئەوانە ئەو کەسانەن کە خوای گەورە دڵەکانیانی زاخاوداوە بۆ تەقواو خواناسین، ئەوانە لێ خۆشبوون و پاداشتی گەورە و گرانبەها بۆیان ئامادەیە.

(٤) بەڕاستی ئەوانەی لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت لێ دەکەن؛ ئەوانە زۆربەیان نەفامن و ژیری وەرناگرن (چونکە رەوشتی کۆمەڵایەتی دروستیان لەو بوارەدا رەچاو نەکردووە).

(٥) خو ئەگەر ئەوانە خۆ گربوونایە؛ تا دەچـویتە دەرەوە بـۆ لایان، ئەوە چاکتر و رەواتر بوو بۆیان (لەگەڵ ئەوەشدا هەر) خوا لێخۆشبوو میهرەبانە، (دەکرێت ئەم چوار ئایەتە رێنموویی بێت بۆ سەرجەم ئیمانداران، تا رێزی پێشەواکانیان بگرن).

(٦) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ئەگـەر کـەسێکی مـتمانە پێنەکراو هەواڵێکی بۆ هێنان؛ خێرا بروای پێ مەکەن، بەڵکو سەرنج بدەن، لێی بکۆڵنەوە تا بۆتان روون دەبێتەوە، نەوەکو ئازارو ناخۆشی و گیروگرفت بۆ خەڵکی و بۆ خۆشتان دروست بکەن بە نەزانی، لەوەو دوایش پەشیمان ببنەوە لەو کارەی کە پێی هەستاون.

(٧) ئێوە دلنیابن و بزانن کە پێغەمبەری خوا ﷺ لەناوتاندایە (پرس و رای پێ بکەن) زۆر شت هەیە ئەگەر ئـەو؛ بـەرای ئێوەی بکردایە تووشی گیروگرفت و ناخۆشی دەبوون... بەڵام خوا ئیمان و باوەڕی لە لا خـۆشەویست کـردوون و لە دڵ و دەروونتاندا رازاندویەتیەوە... لەو لایشەوە کوفرو بێباوەڕی و گوناهو یاخی بوون لە فەرمانی خوای لا تاڵ و ناشیرین کردوون، ئا ئەوانەی بەو شێوەیەن دیارەکە رێگەی ژیری و سەرفرازیان گرتۆتەبەر.

(٨) ئەمەش خۆی رێزو بەخششێکی تایبەتی و نازو نیعمەتێکە لە لایەن خواوە پێیان دراوە، خوایش تەواو زاناو داناو کاربەجێیە.

(٩) ئەگەر دوو دەستە، یان دوو تاقم لە موسوڵمانان بوو بەشەڕیان، ئەوە دەستبەجێ هەوڵ بدەن رێکیان بخەن و ئاشتیان بکەنەوە، خۆ ئەگەر لایەکیان هەر دەستدرێژی دەکردە سەر لاکەی‌تر، ئەوا ئێوە بەگژ ئەوەیاندا بچن کە ستەم و دەستدرێژی دەکات، هەتا دەگەڕێتەوە بۆ فەرمانی خوا... جا ئەگەر لایەنە سەرکەشەکە بۆ فەرمانی خوا سەری دانەواند، ئەوە ئێوە ناوبژیوانیەکی دادگەرانە لەنێوانیاندا بکەن و دادپـەروەری ئـەنجام بـدەن، چـونکە بەراستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کە دادپەروەری ئەنجام دەدەن.

(١٠) لەڕاستیدا هەر ئیمانداران برای یەکن، کەواتە هەرکاتێك لە نێوان دوو براتاندا ناکۆکی پەیدا بـوو، ئـێوە نێوانیان چاك بکەن و ئاشتیان بکەنەوە، هەمیشە لە خوا بترسن و پارێزکار بن، بۆ ئەوەی رەحمتان پێ بکرێت.

(١١) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە! هیچ کەس و هیچ هۆزێك گاڵتە بەکەس و هـۆزێکی‌تر نـەکـات، چـونکە لەوانەیە ئەوان چاکتر بن لەمان، ژنانیش باگاڵتە بەیەك نەکەن، چونکە لەوانەیە گاڵتە پێکراوەکان لەوان چاکتر بن... سووکایەتی بەخۆتان مەکەن و یەکتری عەیبدار مەکەن (چونکە سووکایەتی بەیەکتر سـووکایەتی‌یە بـە خۆتان) هەروەها ناوو ناتۆرەی ناشیرین بۆ یەکتر دامەتاشن، ئای کە چەند ناشرینە ناوو ناتۆرەی خراپ لە دوای باوەڕهێنان و موسڵمان بوون، ئەوەش تەوبەی نەکردبێت و پەشیمان نەبووێتەوە لە گوناهەکانی، بەراستی ئەو جۆرە کەسانە هەر خۆیان ستەمپشیەو ستەمکارن.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ مَيۡتٗا فَكَرِهۡتُمُوهُۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ ﴿١٢﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ﴿١٣﴾ ۞قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا وَلَمَّا يَدۡخُلِ ٱلۡإِيمَٰنُ فِي قُلُوبِكُمۡۖ وَإِن تُطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَا يَلِتۡكُم مِّنۡ أَعۡمَٰلِكُمۡ شَيۡـًٔاۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمۡ يَرۡتَابُواْ وَجَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلۡ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ بِدِينِكُمۡ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ عَلَيۡكَ أَنۡ أَسۡلَمُواْۖ قُل لَّا تَمُنُّواْ عَلَيَّ إِسۡلَٰمَكُمۖ بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيۡكُمۡ أَنۡ هَدَىٰكُمۡ لِلۡإِيمَٰنِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ غَيۡبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ﴿١٨﴾

(١٢) ئەی ئەو كەسانەی باوەڕتان هێناوە، خۆتان زۆر بپارێزن لە گومانی خراپ، لەڕاستیدا هەندێ لەو گومانانە گوناهو تاوانن (بۆیە حەق وایە لەهەموو گومانێك خۆپارێزبین)، بەشوێن كەمو كوورِیی و عەیب و عاری یەكتردا مەگەڕێن و سیخوڕی مەكەن و لەپاش ملە باسی یەكتری و ناوی یەكتری بەخراپ مەبەن، ئایا كەستان خۆشی دێت لەوەی گۆشتی برای خۆی بە مردوویی بخوات؟! دیارە كاری واتان زۆر پێ سەخت و ناخۆشە، دەی كەواتە لەخوا بترسن و پارێزكار بن، چونكە بەڕاستی خوا تەوبەی خەڵكی وەردەگرێت و میهرەبانە بۆیان.

(١٣) ئەی خەڵكینە بێگومان ئێمە هەمووتانمان لە نێرو مێیەك دروستكردووە (كە باوكە ئادەم و دایكە حەوایە) و كردوومانن بە چەندەها گەل و تیرە وهۆزی جۆربەجۆر، تا یەكتر بناسن و پەیوەندیتان خۆش بێت بە یەكەوە... بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ئەو كەسانەتانە كە زۆرتر لە خواترسە و فەرمانبەرداری خوایە، بێگومان خوا تەواو زاناو ئاگایە بەهەمووان.

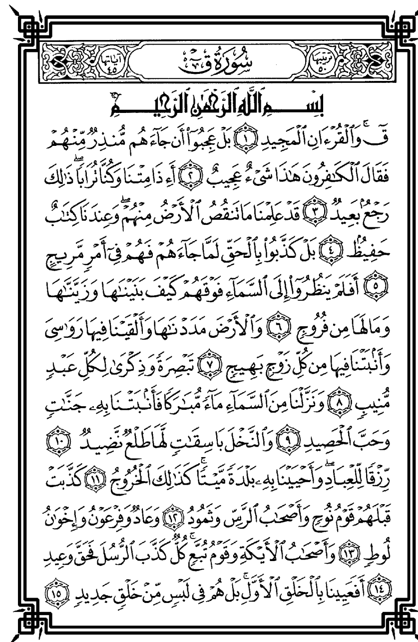
(١٤) هەندێك لە بیابان نشینە عەرەبەكان وتیان: باوەڕمان هێناوە و موسڵمانین، پێیان بڵێ: نەخێر، باوەڕتان نەهێناوە، بەڵام بڵێن: بە ناچاری موسوڵمان بووین، چونكە هێشتا باوەڕ نەچۆتە ناو دڵەكانتانەوە و تیایدا جێگیر نەبووە (چونكە ماوەیەكی دەوێت تا تێدەگەن)، خۆ ئەگەر بەڕاستی ئێوە گوێڕایەڵی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن، ئەوە خوای گەورە لە پاداشتی چاكەكانتان هیچ كەم ناكاتەوە، چونكە بەڕاستی خوا تەواو لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٥) بێگومان ئیماندارانی راست ئەوانەن كە باوەڕیان بەخواو پێغەمبەری خوا هێناوە و پاشان نەكەوتوونەتە هیچ گومان ودوودڵیەكەوە، بەخۆیان و سەرو ماڵیشیانەوە تێكۆشاون و تێدەكۆشن لە پێناوی ئاینی خوادا، لە راستیدا هەر ئوانە راست و راستگۆن.

(١٦) ئەی محمد ﷺ بڵێ: ئایا ئێوە خوای گەورە لە ئاینی خۆتان ئاگادار دەكەن و پێی رادەگەیەنن، لە حاڵێكدا خوا زانایە بە هەرچی لە ئاسمانەكان و زەویدا هەیە، وە هەر ئەو خوایە بە هەموو شتێك تەواو زاناو ئاگادارە؟!

(١٧) ئەوانە منەت دەكەن بەسەر تۆدا كە گوایە موسڵمان بوون، پێیان بڵێ: منەت مەكەن بەسەرمندا لەسەر موسڵمان بوونەكەتان، بەڵكو خوا منەت دەكات بەسەر ئێوەدا كە هیدایەتی داون بۆ ئیمان و باوەڕ ئەگەر ئێوە راستگۆن. (بەراستی ئیماندارو موسڵمانی).

(١٨) بێگومان خوا نهێنی و شاراوەكانی ئاسمان و زەوی دەزانێت، هەروەها خوای گەورە بینایە بە هەموو ئەو كردەوانەی كە ئەنجامی دەدەن هیچ شتێك لەو زاتە شاراوە نیە و هیچیشی لێ وون نابێت.

سورەتی (ق)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی ئایەتی ١ لاپەرە ٤٨٣ بدە، سوێند بەم قورئانە کە خاوەنی رێز و شکۆمەندی یە (تۆ ئەی محمد ﷺ نێردراوی لەلایەن خواوە).

(٢) خەڵکی، باوەڕیان نەکرد، بەڵکو سەرسام بوون لەوەی کە یەکێك لەخۆیان نێردراوە تا دایان بچڵەکێنێت و بێداریان بکاتەوە، هەر بۆیە کافران وتیان: ئەمە شتێکی سەیرو سەرسوڕهێنەرە...

(٣) ئایا کاتێك مردین و بووینە خاك زیندوو دەبینەوە؟! دوای مردن گەڕانەوە ئەستەمە! (پەروەردگاریش لە وەڵامیاندا دەفەرموێت):

(٤) بەراستی ئێمە هەردەم دەزانین کاتێك کە مردن، زەوی چۆن بەرەبەرە لاشەیان دادەرزێنێت و دەیکاتەوە بە خاك، ئێمە تۆمارگەی تایبەتیمان هەیە، کە هەموو شتێکی تێدا تۆمارە و هیچ شتێك لەبارەی ئەوانەوە لە ئێمە شاراوەو بزر نیە.

(٥) بەڵام ئەمانە دژی راستین کاتێك بۆیان هات بروایان پێ نیە، بەهۆی ئەوەوە ئەوانە لە سەرگەردانی و سەرلێشێواوییەکی ئاڵۆزدا دەژین (هەر رۆژەی قسەیەك دەکەن هەر بەنیێك جۆرە گومان و دودڵیەك دروست دەکەن).

(٦) ئایا ورد نەبوونەتەوە لەو ئاسمانەی کە بە راسەریانەوەیە: چۆنمان دروست کردووە و رازاندوومانەتەوە بەجۆرێك هیچ کەم و کووڕی و کەلێنێکی تێدا نییە؟!

(٧) هەروەها زەویمان راخستووە و بڵاومان کردۆتەوە و کەژو کێومان لەسەری دامەرزاندووە و لە هەموو جۆرە روەکێکی جوان ڕازاوەمان تیادا رواندووە.

(٨) ئەمانە هەر هەمووی بۆ رۆشنکردنەوەی دڵ و یادخستنەوەیە بۆ هەموو ئەو بەندانەی کە بەلای ئێمەدا دێنەوە و رەزامەندی ئێمەیان مەبەستەو گوێڕایەڵی فەرمانەکان ئێمەن.

(٩) هەروەها لە ئاسمانەوە ئاوێکی بە پیت و بەرەکەتمان هەردەم دابەزاندووە جا بەهۆی ئەوەوە چەندەها باخ و دانەوێڵەی ئەو کشتوکاڵانەی کە درەو دەکرێن دەروێنین.

(١٠) هەروەها دارخورمای قەشەنگ و بڵندیش دەبینن کە سەری هەڵداوە، کە هێشووە خورمای جوان و لەسەر یەك و ریزکراو دەگرێت.

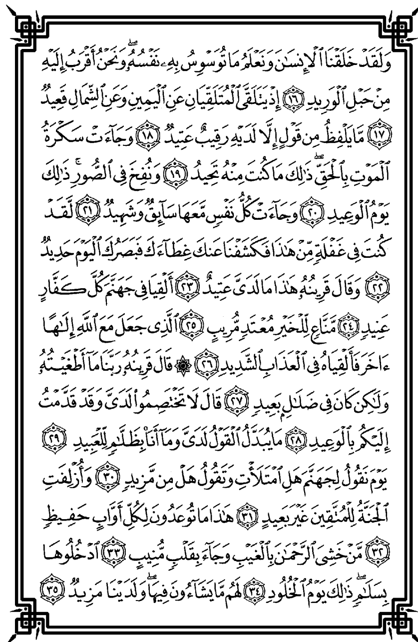
(١١) ئەمەش بۆ ئەوەی ببێتە رزق و رۆزی بۆ بەندەکان... هەر بەو ئاوو بارانە شوێنە مردووەکان زیندوودەکەینەوە، هەر ئاوەهایش لە دوای مردن ئێوە لەخاك دێنە دەرەوە.

(١٢) پێش ئەمانیش، قەومی نوح، پێغەمبەرەکەیان بە درۆزانی... هەروەها خاوەن بیرەکان و هۆزی ثمودیش.

(١٣) هەروەها قەومی هود و فیرعەون و براکانی لوط، (واتە: قەومەکەی)

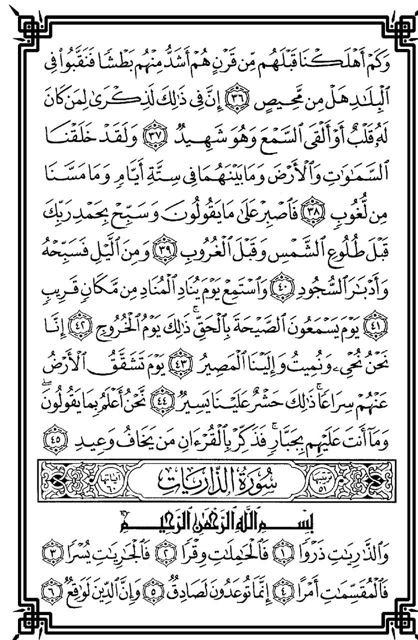
(١٤) خاوەن باخە چڕەکان و قەومەکەی ـ تبع ـ یش، (کە یەکێك بووە لە پاشاکانی دەوڵەتی حمیەری لە یەمەن)... هەر یەکێك لەوان باوەڕیان بە پێغەمبەرەکانیان نەکرد، بەهۆی ئەوەوە شایستەی پێشهاتنی هەڕەشەی ئێمە بوون.

(١٥) ئایا ئێمە لە سەرەتا و یەکەم چاردا کە ئەو خەڵکەمان دروست کرد ماندوو بووین و گیروگرفت هاتە رێمان؟! نەخێر ماندوو نەبووین، بەڵکو ئەوان لە گوماندان بەرامبەر بە دروست بوونەوەیەکی تازە.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِۦ نَفْسُهُۥ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ ٱلْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ إِذْ يَتَلَقَّى ٱلْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ وَجَآءَتْ سَكْرَةُ ٱلْمَوْتِ بِٱلْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِى ٱلصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَآءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَآئِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾ لَّقَدْ كُنتَ فِى غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ ٱلْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾ وَقَالَ قَرِينُهُۥ هَٰذَا مَا لَدَىَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾ أَلْقِيَا فِى جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾ مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾ ٱلَّذِى جَعَلَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِى ٱلْعَذَابِ ٱلشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾ ۞ قَالَ قَرِينُهُۥ رَبَّنَا مَآ أَطْغَيْتُهُۥ وَلَٰكِن كَانَ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا۟ لَدَىَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِٱلْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدَّلُ ٱلْقَوْلُ لَدَىَّ وَمَآ أَنَا۠ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾ وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾ هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾ مَّنْ خَشِىَ ٱلرَّحْمَٰنَ بِٱلْغَيْبِ وَجَآءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾ ٱدْخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْخُلُودِ ﴿٣٤﴾ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

(١٦) سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیزادمان دروستکردووە و دەزانین چی بە دڵ و دەروونیدا دێت... ئێمە لە شاڕەگی دلی لێی نزیکترین.
(١٧) کاتێك دوو فریشتە چاودێرەکەی ئادەمیزاد کە لەلای ڕاست و چەپیەوە دانیشتوون، (هەموو گوفتارو کردارێکی تۆمار دەکەن بە دەزگای زۆر پێشکەوتوو)...
(١٨) جا ئادمیزاد هەر قسەیەکی لە دەم دەرچێت خێرا چاودێرێکی ئامادە؛ تۆماری دەکات.
(١٩) ئەی ئینسان؛ (ساتێك دێت کە) تەنگانەی مردن و ئازارەکانی بەخەت پێ دەگرێت، هاوڕێ لەگەڵ ڕاستی یەکاندا، ئەوسا پێت دەوترێت: ئا ئەو حاڵە ئەو بەسەرهات و ڕووداوەیە کە خۆت لێ لادەدوا پەنات لێ دەگرت.
(٢٠) لەوەودوا فوو دەکرێت بە صوردا، ئیتر ئەوە ڕۆژی پێشهاتنی هەڕەشەو ئاگادار کردنەوەکانە.
(٢١) ڕۆژی قیامەت دێت و هەموو کەسێك دوو کەسی لەگەڵدایە، یەکێکیان پێش خۆیداوەو دەیگەیەنێت، ئەوی تریشیان شایەتە بەسەریەوە.
(٢٢) ئەوسا بە یەکەیەکەی بێباوەڕان دەوترێت: سوێند بەخوا تۆ لەم بەسەرهاتانە بێئاگابوویت و گوێی خۆتت لێ خەواندبوو، ئێستا ئێمە پەردەمان لەسەر چاوەکانت لاداوەو هەموو شتێك وەکو خۆی دەبینیت و ئەمرۆ چاوەکانت تیژە...
(٢٣) جا فریشتەی هاوەڵ وچاودێری ڕوو بە پەروەردگار دەڵێت: هەرچی کاروکردەوەی ئەم ئادەمی یە هەیە هەمووی ئەوەتە لای من و یاداشت و تۆمارم کردووە. (٢٤) (دوای لێپرسینەوە، خوا فەرمان دەدات بە دوو فریشتەکە) هەرچی کافرو بێباوەڕێکی سەرکەش و بوغزن هەیە فرێی بدەنە ناو ئاگری دۆزەخەوە... (٢٥) ئەوەی کە هەمیشە بەتوندی قەدەغەی هەموو خێرو چاکەیەکی دەکرد، مافی خەڵکی پێشێل دەکرد، خۆی بە گومان بوو، خەڵکیشی دەخستە گومانەوە... (٢٦) هاوەڵ و شەریکی بۆ خوا بەڕەوا دەزانی... کەواتە ئێوە هەردووکتان ئەو ئادەمی یە فڕێ بدەنە ناو سزای سەختەوە. (٢٧) هاوەڵە شەیتانەکەشی پاکانە دەکات و دەڵێت: پەروەردگارا، خۆ من لە خشتەم نەبردووە، من سەرکەشم نەکردووە، خۆی تاوانبارە، خۆی لە نێو گومرایی و سەرلێشێواویەکی دووردا نقووم بوو بوو.
(٢٨) (جا ئەوکاتەی شەیتان و ئادەمیزادلای خوادا دەبێتە کێشەیان، خوا بێ دەنگیان دەکات) دەفەرموێت: شەڕە دەمێ لە لای مندا مەکەن، بەڕاستی من پێشتر هەڕەشەی هاتنی ئەم ڕۆژەم خستبووە بەرچاوتان و، پێم ڕاگەیاندبوون.
(٢٩) ئیتر قسەو بڕیاری من ناگۆڕێت و هەڵناوەشێتەوە... من هیچ کات ستەمکاریش نیم لە بەندەکانم. (٣٠) ڕۆژێك دێت بە دۆزەخ دەڵێین: ئایا پڕ بوویت؟ ئەویش لە وەڵامدا دەڵێت: ئایا کەسی تر ماوە خەڵکی زیاتر نیە؟!
(٣١) لەولایشەوە بەهەشت نزیك خراوەتەوە لە خواناس و پارێزکارو باوەڕداران، بێ ئەوەی دوور بێت لێیان (پێیان دەوترێت): (٣٢) ئەمە ئەو بەڵێنە بوو پێتان درابوو، بۆ هەموو ئەو کەسانەی کە زۆر تەوبەکارو خۆپارێزن لە گوناهو نافەرمانی خوا.
(٣٣) هەر کەس لەخوای میهرەبان بترسێت و لە پەنهاندا خۆی لە گوناه بپارێزێت و بەدڵێکی بەئاگا و تەوبەکارەوە بۆ بارەگای خوا بگەڕێتەوە... (بەو بەختەوەرانە دەوترێت): (٣٤) بفەرموون بچنە ناو بەهەشتەوە لەگەڵ ئاشتی و ئارامی وهێمنیدا، ئا ئەوە ئیتر ڕۆژی نەمریی و نەبڕاوەیە. (٣٥) هەرچیش داوای دەکەن و حەزی لێ دەکەن بۆیان ئامادەیە تیایدا، زۆر لەوەش زیاترمان لایە.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

سُورَةُ الذَّارِيَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ﴿١﴾ فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ﴿٢﴾ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾ فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا ﴿٤﴾ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾

(٣٦) خۆ ئێمە چەندەها هۆزو نەتەوەی پێش ئەوانمان لەناو بردووە، کە ئەوان لەمان بەدەسەڵاتترو بەتواناتر بوون... خۆ ئەوان بە شارەکان و شوێنەوارەکاندا گەڕوان و تێپەڕ بوون، ئایا هیچ دەربازبوونێك لە سزاکانیان بەدی کرد؟!

(٣٧) بەڕاستی ئا لەو بەسەرهاتانەدا یاداوەری هەیە بۆ کەسێك دڵێکی زیندووی هەبێت، یاخود گوێ بۆ قورئان رادێرێت، لەکاتێکدا ئامادەبێت بۆ فەرمانبەرداری و ئەنجامدانی هەموو کارێکی دروست.

(٣٨) بەڕاستی ئێمە ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندا هەیە بەشەش رۆژ دروستمان کردوون، هیچ ماندویەتیە کیش روی تێ نەکردین.

(٣٩) جا تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ دان بەخۆتا بگرە لە بەرامبەر ئەو هەموو ناحەقی و نادروستیانەوە کە دەیڵێن و دێتە رێت، (بۆ بەرگەگرتنی ئەو گیروگرفتانەی کە بۆت پێش دەهێنن)، پێش خۆر هەڵاتن و پێش ئاوابوونی تەسبیحات و سوپاس و ستایشی پەروەردگارت بکە.

(٤٠) لە شەوگاریشدا تەسبیحات و ستایشی خوا بکە، هەروەها لە دوای نوێژەکانیش.

(٤١) گوێش چاك رابگرە!! رۆژێك دێت بانگ وێژێک بانگ دەکات لە شوێنێکی نزیکەوە...

(٤٢) ئەو رۆژە دەنگێکی زۆر بەرز و سامناك بەراستیی دەبیستن، دیارە کە ئەوە رۆژی هاتنە دەرەوەیە لە توێی خاکدا، رۆژی زیندوبونەوەیە.!!

(٤٣) بەراستی هەر ئێمە ژیان دەبەخشین و دەشیان مرێنین، گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئێمەیە.

(٤٤) رۆژێك دێت زەوی لە ئاستی ئەوان شەق دەبات و خەڵکی لە گۆڕەکانیان بەگورجی دێنە دەرەوە... ئا ئەوە کۆ کردنەوەیە کە لای ئێمە کارێکی زۆر ئاسانە (بۆ لێپرسینەوە).

(٤٥) ئەی محمد ﷺ ئێمە چاك ئاگادارین بەوەی کە دەیڵێن و چۆن دژایەتی ئەم راستی‌یە دەکەن!... خۆ تۆ زۆردارنیت بەسەریانەوە تا بەزۆر باوەڕیان بەسەردا بسەپێنیت... کەواتە تۆ تەنها ئەوەت لەسەرە کە بە قورئان یاداوەریی ئەو کەسانە بکەیت کە لە هەڕەشەکانی ئێمە دەترسن.

سورەتی (الذاریات)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بەو ڕەشەبا و ئەو بایەی کە هەورو هەڵمی ئاو هەڵدەگرێت و پەخشی دەکاتەوە، یان تەپ و تۆز بەرز دەکاتەوە (کەرۆڵی هەیە لە باران باریندا).

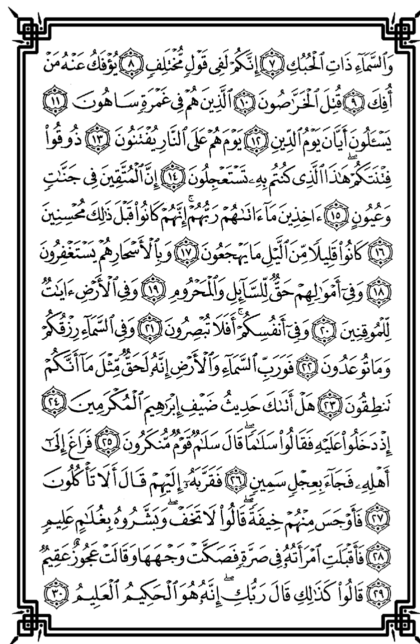
(٢) ئینجا سوێند بە هەڵگرانی باری قورس و گران (لە هەڵمی ئاو).

(٣) هەروەها بەو هەورانە کە بەئاسانی بەئاسماندا لە شوێنێکەوە دەگوێزرێنەوە بۆ شوێنێکی‌تر، یاخود سوێند بەو کەشتیانەی بەئاسانی بەسەر ئاودا دێن و دەچن.

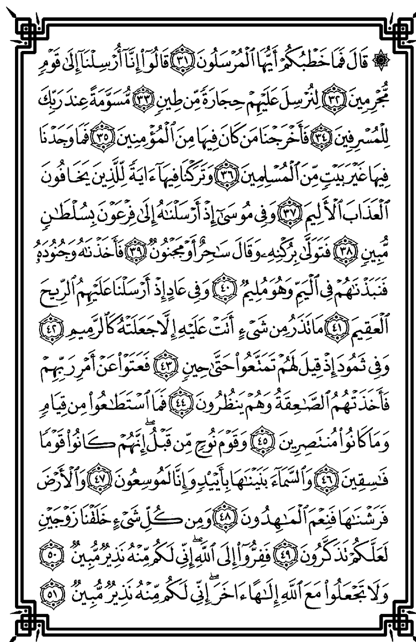
(٤) ئینجا سوێند بەو فریشتانەی کە کاروبار دابەش دەکەن.

(٥) بەراستی ئەو بەڵێنانەی پێتان دراوە راستەو هەر دێتە دی.

(٦) بێگومان رۆژی لێ پرسینەوەش هەر دێت و بەرێوەیە.

(٧) سوێند بە ئاسمانی خاوەن ڕێگەو ڕێك و پێك و ڕازاوە.
(٨) بێگومان ئەی خوانەناسان ئێوە لەگوفتارێکی بێ سەروبندان کە دوورە لە ڕاستی و حەقیقەتەوە.
(٩) ئەو کەسەی لە زانستی خوادا لادراوە بە هۆی تاوانیەوە لە باوەڕ هێنان لادەدرێت.
(١٠) دەك بەکوشتچن درۆزن و بوختانچیەکان...
(١١) ئەوانەی کە لە گومرایی و تاریکیدا ڕۆچوون و پێوەی سەرگەرمن.
(١٢) بەگاڵتە وتەلفیسیەوە دەڵێن یان دەپرسن: ڕۆژی قیامەت کەی پێش دێت؟!
(١٣) ئەو ڕۆژە کەبەرپا دەبێت ئەوانە بە ئاگر دەبرژێنرێن...
(١٤) پێیان دەوترێت: بچێژن ئەو بەڵایەی کە بەسەر خۆتان هێنا، ئەمە ئەو سزاو ئازارەیە کە بەگاڵتەوە پەلەتان لە پێشهاتنی دەکرد.
(١٥) بەڕاستی پارێزکارانیش لە باخەکان و کانیاوەکانی بەهەشتدا ژیانی خۆش دەبەنە سەر.
(١٦) ئەو شتانەی کە پەروەردگار بۆی ئامادەکردون پێیان دەبەخشێت، ئەوانیش بەخۆشی و شادیەوە وەریدەگرن، بەڕاستی ئەوانە پێشتر لە دنیاداچاکەکارو چاکەخواز بوون...
(١٧) لە شەوگاریشدا زۆر کەم دەخەوتن و رادەکشان (چونکە سەرگەرمی شەو نوێژ و دەور کردنەوەی قورئان و یادی خوا بوون)...
(١٨) لە بەرەبەیانە کانیشدا داوای لێخۆشبونیان لە پەروەردگاریان دەکرد (تا لێیان ببورێت)...
(١٩) لە ماڵ و سامانیشیاندا بەشی هەژارو نەدارانیان تەرخان کردبوو.
(٢٠) بێگومان لەسەر گۆی زەویدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە (لەسەر دەسەڵات و زانیاری خوا) بۆ کەسانێك کە بە شوێن دڵنیاییدا دەگەڕێن. (٢١) هەروەها لە خودی خۆشتاندا (لە هەموو خانەیەکی لەشدا، لە هەموو ئەندامێکداو، لە هەموو کۆئەندامێکدا، لە ڕۆح و نەفس و عەقڵدا.. هتد بەڵگەی بێسنوور هەیە لەسەر زانایی و بەتوانایی و جوانکاری زاتی بەدیهێنەر) ئایا ئەوە بۆ بینایتان ناخەنە کار. (٢٢) سەرچاوەی رزق و ڕۆزیتان لە ئاسمانەوەیە (لە خوا داوابکەن) هەروەها ئەوانەش کە بە ڵێنتان پێدراوە. (٢٣) سوێند بە پەروەردگاری ئاسمان و زەوی، ئەو بەڵێنانە حەقیقەت و ڕاستەقینەیە، هەروەك چۆن ئێوە قسەی ڕاست و دروست دەکەن. (٢٤) ئەی پێغەمبەر ﷺ ئایا هەواڵی میوانە بەڕێزکانی ئیبراهیمت پێنە گەیشتووە؟. (٢٥) کاتێك چوون بۆ سەردانی و وتیان: سڵاو، ئەویش وتی، سڵاو لە ئێوەش بێت، هەرچەندە ناتانناسم. (٢٦) ئەوسا ئیتر خۆی دزیەوە چوو بەهاوکاری خێزانی گوێرەکەیەکی قەڵەوی (سەری بری و سوورریانکردەوە و) هێنای. (٢٧) بردی ولێی نزیك کردنەوە، فەرمووی لێکردن کە بینی ناخۆن، وتی: ئێوە نافەرموون، ئەوە ناخۆن؟! (٢٨) ئیبراهیم ترسێکی لێنیشت (چونکە وای زانی شتێکیان لەژێر سەردایە) بۆیە خێرا وتیان: مەترسە ئێمە فریشتەین، مژدەشیان پێدا کە خوا بەم نزیکانە منداڵێکی زانایان پێدەبەخشێ. (٢٩) خێزانەکەی قریوەیەکی کرد و دەنگی لێ بەرز بۆوە و دەستی بەئاستەم دا بەرووومەتی خۆیدا (وەکو داب و نەریتی ئافرەتان لەکاتی سەرسامیدا) و وتی: پیرەژنێکی نەزۆك، چۆن منداڵی دەبێت؟! (٣٠) فریشتەکان وتیان: ئەوە فەرمانی پەروەردگارتە و بەڕاستی ئەو زاتێکی تەواو دانا و زانایە.

قال فما خطبكم أيها المرسلون ﴿٣١﴾ قالوا إنا أرسلنا إلى قوم مجرمين ﴿٣٢﴾ لنرسل عليهم حجارة من طين ﴿٣٣﴾ مسومة عند ربك للمسرفين ﴿٣٤﴾ فأخرجنا من كان فيها من المؤمنين ﴿٣٥﴾ فما وجدنا فيها غير بيت من المسلمين ﴿٣٦﴾ وتركنا فيها آية للذين يخافون العذاب الأليم ﴿٣٧﴾ وفي موسى إذ أرسلناه إلى فرعون بسلطان مبين ﴿٣٨﴾ فتولى بركنه وقال ساحر أو مجنون ﴿٣٩﴾ فأخذناه وجنوده فنبذناهم في اليم وهو مليم ﴿٤٠﴾ وفي عاد إذ أرسلنا عليهم الريح العقيم ﴿٤١﴾ ما تذر من شيء أتت عليه إلا جعلته كالرميم ﴿٤٢﴾ وفي ثمود إذ قيل لهم تمتعوا حتى حين ﴿٤٣﴾ فعتوا عن أمر ربهم فأخذتهم الصاعقة وهم ينظرون ﴿٤٤﴾ فما استطاعوا من قيام وما كانوا منتصرين ﴿٤٥﴾ وقوم نوح من قبل إنهم كانوا قوما فاسقين ﴿٤٦﴾ والسماء بنيناها بأييد وإنا لموسعون ﴿٤٧﴾ والأرض فرشناها فنعم الماهدون ﴿٤٨﴾ ومن كل شيء خلقنا زوجين لعلكم تذكرون ﴿٤٩﴾ ففروا إلى الله إني لكم منه نذير مبين ﴿٥٠﴾ ولا تجعلوا مع الله إلها آخر إني لكم منه نذير مبين ﴿٥١﴾

(٣١) ئینجا ئیبراهیم لێی پرسین؛ باشە بێجگە لەو مژدەیە چ کارێکی گرنگتان بەدەستەوەیە؟!

(٣٢) فریشتەکان وتیان: بەڕاستی ئێمە ڕەوانە کراوین بۆ گەلێکی تاوانبار و تاوانکار.

(٣٣) بۆ ئەوەی بەرد بارانیان بکەین بە بەردێك کە لە قوڕ دروست کراوە.

(٣٤) هەموو ئەو بەردانە نیشانەدارن لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ ناپوخت و لە سنوور درچووەکان.

(٣٥) جا هەرچی لەو ناوچەیەدا بوو لە ئیمانداران دەرمانکردن و ڕزگارمان کردن..

(٣٦) لەماڵە موسڵمانێکیش زیاترمان بەدی نەکرد.

(٣٧) (پاشان ئەو شوێنەمان بە شێوەیەك کاول کرد)، کردمانە پەند و بەڵگە بۆ هەموو ئەو کەسانەی لە سزای بە ئێشی ئێمە دەترسن.

(٣٨) لە بەسەرهاتی موسایشدا پەند و ئامۆژگاری هەیە کەناردمان بۆ لای فیرعەون بە موعجیزەیەکی ئاشکراو ڕوونەوە.

(٣٩) ئەویش خۆ خزانە قوژبنەکەیەو وتی: (ئەم فرستادەیە) جادووگەرە، یان شێتە!!

(٤٠) ئێمەش خۆی و سەربازەکانیمان گرفتار کرد و پێچامانەوە و فڕێمان دانە دەریاوە، لەکاتێکدا ئەو لۆمەکراوە. (چونکە بە یاخی و سەرسەخت دەدرێنە قەڵەم و هەردەم نەفرینی لە سەرە).

(٤١) هەروەها لە بەسەرهاتی عادیشدا پەند و ئامۆژگاری هەیە، کاتێك لە سەرەنجامی سەرکەشیان بایەکی بێ‌خێرمان هەڵکردە سەریان.

(٤٢) ئەو بایە بەسەر هەر شوێنێك و هەر شتێك و هەر کەسێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ نەدەهێنا هەتا بێ‌کەڵکی دەکرد و وەك شتێکی فڕێ دراوی لێ دەکرد.

(٤٣) هەروەها لە بەسەرهاتی ثمودیشدا پەند و ئامۆژگاری هەیە، کاتێك پێیان وترا: تا ماوەیەك ڕابوێرن!!

(٤٤) ئەوانیش لە فەرمانی پەروەردگاریان یاخی بوون، کتوپڕ بروسکەیەك پێچانیەوە و بەچاوی ئەبڵەقەوە دەیانڕوانی. (بە چاوکراوەییەوە هەموو تیاچوون).

(٤٥) ئیتر نەیانتوانی هەڵسنەوە و سەرکەوتووش نەبوون.

(٤٦) پێشتریش هۆزی نوح بەڕاستی هەر تاوانبارو خوانەناس و لاڕو وێڕبوون (ئەوانیشمان بەزریانە کە لەناوبرد).

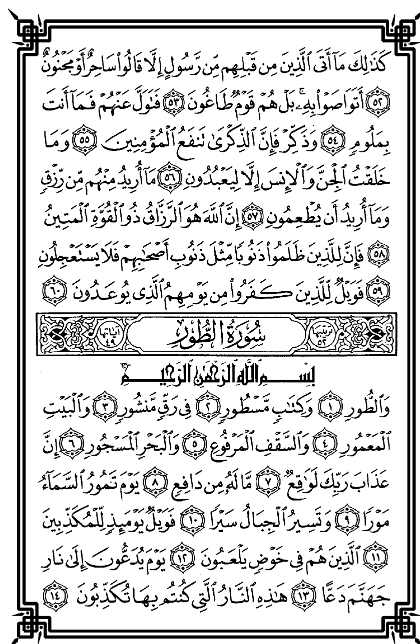
(٤٧) ئێمە ئاسمانمان بەدەستی قودرەتی خۆمان دروست کرد، بەردەوامیش گەورەی دەکەین و فراوانی دەکەین.

(٤٨) زەویشمان ڕاخستووە (ژیانمان لەسەری ئاسان کردووە) بەڕاستی خوا زاتێکی کارساز و کاربەجێیە.

(٤٩) لەهەموو شتێك ئێمە جووتمان دروست کردووە (لەجیهانی ئادەمیزاد و گیاندار و ڕووەك و بێ گیاندا، لە هەموو شتێکی ماددی و مەعنەویدا) بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و یاداوەری وەربگرن.

(٥٠) بە پەلەو گورج و گۆڵ بن بۆ بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا، بۆ هەرچی پەروەردگار پێی خۆشە، دڵنیاش بن کە من (واتە پێغەمبەر ﷺ) لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکرام ئەگەر یاخی و سەرکەش بن...

(٥١) هیچ مەکەن بەهاوەڵ و هاوتای خوا، چونکە من بەڕاستی نێردراوێکی ترسێنەری ئاشکرام بۆتان.

(٥٢) هەر نا بەو شێوەیە هیچ پـێغەمبەرێك لە پـێش ئـەماندا نەهاتووە، خوانەناسان نەیانوتبێت جادووگەرە، یان شێتە.
(٥٣) سەیرە! هەر دەڵێی بەگوێی یەكدا خوێندویانە و یەكتریان راسپاردووە (لە سەر هەندێ گوفتاری نابەجێ)، نەخێر، بەڵكو ئەوانە هەر قەومێكی ستەمكارو سەركەشن.
(٥٤) تۆ ئەی محمد ﷺ گوێیان مەدەرێ چونكە تۆ لۆمەكـراو نابیت (لەسەر باوەڕ نەهێنانیان).
(٥٥) بەڵكو تۆ هەمیشە ئامۆژگاریان بكە، چونكە بـەراسـتی ئامۆژگاری سوود بەئیمانداران دەگەیەنێت.
(٥٦) بێگومان مـن جـنۆكـە و ئـادەمیزادم بـۆ ئـەوە دروست كردووە كە هەر من بپەرستن و فەرمانبەرداری من بن.
(٥٧) نەرۆزیم لێیان دەوێت، نەخواردن و خواردنەوە.
(٥٨) چونكە بەڕاستی هەر خوا خۆی رۆزی بەخشە و خاوەنی هێزو دەسەڵاتی پتەوە.
(٥٩) بێگومان بۆ ئەوانەی ستەمیان كـردووە تـۆڵە و سـزای زۆرمـــان بـــۆ ئـامادە كـردوون، هـەروەك چـۆن بـۆ هـاوەڵ وهاوبیرەكانیان ئامادەمانكردووە، دەبا ئـیتر پـەلەم لێـنەكـەن (چونكە بەم زوانە یەخەیان دەگرێت)
(٦٠) ئینجا وەیل و ئاهو ناڵە بۆ ئەوانەی كە رێبازی كوفرو خوانەناسیان گرتۆتەبەر لەو رۆژەی كە هەڕەشەیان لێ كراوە و بەم زووانە پێش دێت.

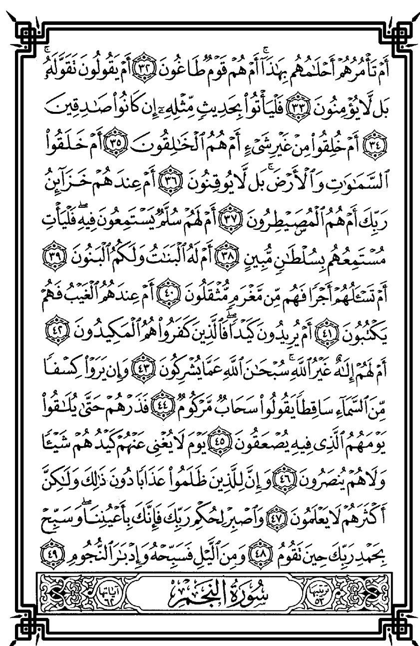
سورەتی (الطور)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

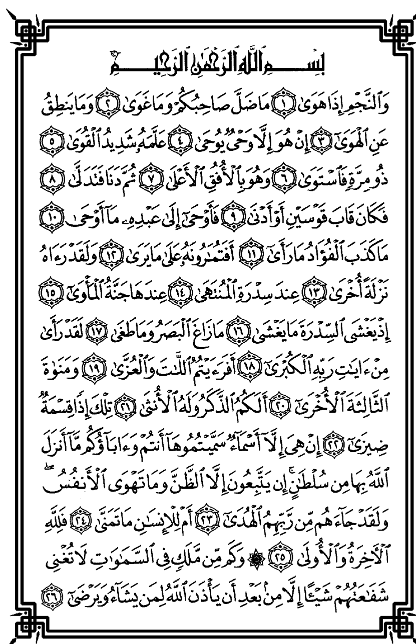
(١) سوێند بەكێوی – طور – (كە خوای گەورە گفتوگۆی لەگەڵ موسادا لە نزیكی ئەنجامدا)
(٢)سوێند بە كتێبی نوسراو كە (لوح المحفوظة).
(٣)كە لە لاپەڕەی تەنكی والاو گرنگدایە. (٤) سوێند ـ بە كەعبە ـ كە هەمیشە ئاوەدانە (بە نوێژگەران و ئەوانەی بۆ حەج و عەمرە دەكەن) هەروەها (بیت المعمور) شوێنێكە لە ئاسمانی حەوتەم كە دیاریكراوە بۆ خواپەرستی فریشتەكان هەروەك چۆن كەعبە پیرۆزە لای ئیمانداران، (لە فەرمودەیەكی راست و دروستدا ئاماژەی بۆ كراوە).
(٥) هەروەها سوێند بە سەقفی بەرزو بڵند (كە ئاسمان دەگرێتەوە، خوای گەورە دەیەوێت سەرنجمان رابكێشێت بۆ لای). (٦) سوێند بە دەریای پڕ لە ئاو یان دەریای داگیرساو (كە رۆژی قیامەت دادەگیرسێت و دەتەقێتەوە). (٧) (پەروەردگاری مەزن سـوێند بـەو هـەموو شـتانە دەخـوات، ئـینجا دەفـەرموێت): بـەراسـتی سـزاو ئـازاری پەروەردگاری تۆ ئەی محمد ﷺ هەر پێش دێت. (٨) هیچ هێزێك ناتوانێت بەری بگرێت و دەستی پێوە بنێت و نەهێڵێت. (٩) ئەو رۆژە ئەستێرە وهەسارەكانی ئاسمان هەموو بەیەكدا دەدەن، (خـوای گـەورە تـێكیان دەدات وهـــــەڵیان دەوەشـــــێنێت)
(١٠) كێوەكانیش لە جێی خۆیان دەجوڵێن و دەڕۆن، (وەك خوری، وەك هەور، زەویان پێ تەخت دەكرێت). (١١) كەواتە واوەیلا و هاوار بۆ ئەوانەی كە باوەڕیان بە حەق و راستی نەكرد و بەدرۆیان دەزانی لەو رۆژەدا. (١٢) ئەوانەی كە رۆچوون و گاڵتە دەكەن بە ئیسلام و پێغەمبەر و قورئان. (١٣) رۆژێك دێت بەتوندی پاڵیان پێوە دەنرێت بۆ ناو دۆزەخ (دەنگ لە سینەیانەوە دێت ئەوەندە پاڵەكە توندە). (١٤) پێیان دەوترێت: ئەمە ئەو ئاگرو دۆزەخەیە كە كاتی خۆی بڕواتان پێی نەبوو بە گاڵتەتان گرتبوو.

أَفَسِحْرٌ هَٰذَآ أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾ ٱصْلَوْهَا فَٱصْبِرُوٓاْ أَوْ لَا تَصْبِرُواْ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى جَنَّٰتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَٰكِهِينَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَىٰهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كُلُواْ وَٱشْرَبُواْ هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَٰهُم بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَٱتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَٰنٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَآ أَلَتْنَٰهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَىْءٍ كُلُّ ٱمْرِئٍۭ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾ وَأَمْدَدْنَٰهُم بِفَٰكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾ يَتَنَٰزَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ ﴿٢٣﴾ ۞ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ ﴿٢٤﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٢٥﴾ قَالُوٓاْ إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِىٓ أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَىٰنَا عَذَابَ ٱلسَّمُومِ ﴿٢٧﴾ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْبَرُّ ٱلرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾ فَذَكِّرْ فَمَآ أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِۦ رَيْبَ ٱلْمَنُونِ ﴿٣٠﴾ قُلْ تَرَبَّصُواْ فَإِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

(١٥) باشە، ئەمە جادووە نیشانتان دەدرێت یان ئێوە چاوتان کوێرەو نابینن؟!
(١٦) دەبێت بچنە ناوی و سزا بچێژن، جا ئیتر خۆرادەگرن یان خۆراناگرن وەك یەكە بۆتان، بێگومان تۆڵەی ئەو كاروكردەوانەتان دەدرێتەوە كە كاتی خۆی ئەنجامتان دەدا.
(١٧) لەولاشەوە بەراستی ئەوانەی كە لە دنیادا خواناس و دینداربوون، لە باخەكانی بەهەشت و لە نێو ناز و نیعمەتدا، ژیانی پڕ لە بەختیاری و كامەرانی دەبەنەسەر.
(١٨) زۆر كەیف خۆش و دڵخۆش و رووخۆشن بەو بەخششانەی كە پەروەردگاریان پێی بەخشیون، هەر پەروەردگاریشیان لە سزاو تاڵاوی دۆزەخ پاراستونی.
(١٩) پێیان دەوترێت بخۆن و بخۆنەوە نۆشی گیانتان بێت لە پاداشتی كردەوەی چاك و رێك و پێكتاندا.
(٢٠) (ئەو بەختەوەرانە بە كەماڵی ئیسراحەت) پاڵیان داوەتەوە لەسەر كورسی و قەنەفە رازاوەكان، كە بە شێوەیەكی جوان و رێك ریز كراون، ئێمە هاوسەرانی حۆری چاوگەشمان لێ مارە كردوون‌و هەمیشە هاودەمیانن.
(٢١) جا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و نەوەكانشیان بە ئیمان و باوەڕەوە شوێنیان كەوتوون، ئەوانە لە بەهەشتدا پێك شاد دەكەینەوە (تا كامەرانی و خۆشییان زیاتر بێت)، وەنەبێت ئەوانەی كە پلەی بەرزیان دەستكەوتووە دایان بەزێنین بۆ پلەی نزمتر، چونكە ئێمە پاداشتی كردەوەی كەس كەم ناكەینەوە (ئەگەر زیادی نەكەین) لە هەمان كاتدا هەركەسە بارمتەی كردەوەی خۆیەتی.
(٢٢) بەردەوام حەزیان لە هەر میوە وگۆشتێك بێت پێشكەشیان دەكەین.
(٢٣) بە دڵ خۆشیەوە لە كاسی تایبەتیدا شەراب دەنۆشن، جارجار بۆ خۆشی لە یەكتری دەسێنن، دوور لە سەغڵەت كردن و بێزار كردن و رەفتاری ناشرین و گوناهو تاوانباركردنی یەكتر.
(٢٤) هەروەها مندالانی جوان و ئێسك سوك بە دەوریاندا دێن و خزمەتیان دەكەن، هەر دەڵێی مرواریی پاك و بێگەردن.
(٢٥) (جا دوای ئەو عەیش و نۆش و كەیف و ئاهەنگە) رووودەكەنە یەكترو دەستە دەستە لەیەك نزیك دەبنەوە، پرسیار لە لە رابوردوی یەكتر دەكەن (دیارە هەركەسە لەو بەیەكگەیشتنانەدا بەشێك لە سەرگوزەشتەی خۆی نیشانی ئیماندارانی هاوەڵ و میوانی دەدات، لەگەڵ روونكردنەوەی پێویستدا، كە بە دەزگای زۆر پێشكەوتوو تۆماركراوەو ئامادەیە).
(٢٦) سەرئەنجام هەموو بەیەك دەنگ دەڵێن: بەراستی (باشمان كرد سوپاس بۆ خوا) چونكە كاتی خۆی كە لەناو ماڵ و خێزانماندا بووین، ترسی لێپرسینەوەی رۆژی قیامەتمان هەبوو، هەروەها بەبەزەییش بووین لەناویاندا و مەبەستمان بوو ئەوانیش وەك ئێمە خواناس بن. (٢٧) ئەوەتە بەهۆی ئەوەوە خوای میهرەبان لای رەحمەتی لێ كردینەوە و منەتباری كردین و لە سزای دۆزەخی پرئێش پاراستینی. (٢٨) بەراستی ئێمە كاتی خۆی هاناو هاوارمان هەر بۆ ئەو دەبردو هەر ئەومان دەپەرست، لە بەر ئەوەی كە دڵنیا بوین ئەو زاتە خوایەكی چاكەخوازو میهرەبان و دلۆڤانە.
(٢٩) ئەی محمد ﷺ ئامۆژگاری ئەوخەڵكە بكە، چونكە تۆ بەهۆی نازو نیعمەتی پەروەردگارتەوە نە فاڵچیت، نەشێتی.
(٣٠) خوانەناس و دڵرەقەكان دەڵێن: ئەمە شاعیرێكە و چاوەڕوانی مەرگی دەكەین!! (٣١) پێیان بڵێ: چاوەڕێ بن منیش لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕێم (بزانین سەرئەنجام كێ سەردەكەوێت، كێ سەرفرازە؟).

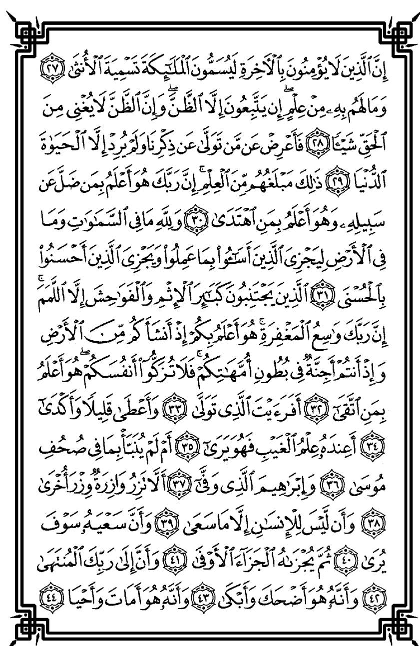
(٣٢) ئایا پیاوە ژیرەکانیان پێیان دەڵێت: ئەو قسە نارەوایـانە بکەن، نەخێر ئەمانە هەر خۆیان کەسانێکی ستەمکارن؟
(٣٣) یان دەڵێن: ئەم قورئانە خۆی هەڵیبەستووەو دایرشتووە، نەخێر ئەوانە، هەر ئیمان و باوەڕیان نیە (ئەگینا چۆن وا دەڵێن).
(٣٤) (دەی کەواتە خۆ ئـەوانـیش قسـەزان و لێـزانـن) دەبـا فەرمایشتێکی ئاوا وەك ئـەم قـورئانە بـهێنن ئـەگـەر راست دەکەن؟!
(٣٥) ئایا ئەوانە بەبێ هیچ شتێك، هـیچ هـۆیەك، هـاتوونەتە کایەوە؟! یان هەر خۆیان دروستکارن؟!
(٣٦) یـــان ئـــەو بـــێ بـــاوەڕانـە ئـاسمانەکـان و زەویـان دروستکردووە؟ نەخێر ئەوانە هەر دڵنیا نابن.
(٣٧) یان ئەوەیە گەنجینەی رزق و رۆزیەکانی پەروەردگاری تۆیان بەدەستە؟! یان ئەوەیە دەسەڵاتیان بێ سنوورە؟ (تا ئاوا بوێرن لە خوا یاخی بن و لە فەرمانی دەربچن؟)
(٣٨) یان ئەوانە پەیژەیان هەیە و پیایدا سەردەکەون، تا گوێ لە نهێنیەکانی ئاسمان بگرن؟! دەبا گوێگرەکانیان بەڵگەیەکی ئاشکرا پەیدا بکەن (ئەوسا ملەجەڕێ بکەن).
(٣٩) ئایا ئەوە راستە کە کچان، نەوەی خوابن و کوڕانیش نەوەی ئێوە؟! (بەمەرجێك خۆیان لەکچان بێزار بوون، بەڵام بۆ خوا بە رەوایان بینیوە؟!)
(٤٠) یان ئەوەیە داوای کرێ و پارەیان لێ دەکەیت، تا بارێکی گران بدەی بە کۆڵیانداو پێیان هەڵنەسوڕێت!!
(٤١) یان ئەوەیە کە نهێنی و شاراوەکان لای ئەوانە و، ئەوان یاداشتی خەڵکی دەنووسن، یان ئـەوان بـڕیاری بەسەرهاتەکان دەدەن و نەخشەی بۆ دەکێشن)؟!
(٤٢) یان ئەوانە دەیانەوێت پیلان و تەڵەکەیەك رێك بخەن (دژی پێغەمبەر و ئیمانداران، بەڵام خەیاڵیان خاوە) ئەوانەی کە کافروخوانەناسن هەرخۆیان کەوتوونەتە ناو پیلانەوە و بون بە تەڵەی خۆیانەوە، پیلانەکانیان بەسەر خۆیاندا شکاوەتەوە.
(٤٣) یان ئەوانە وابیردەکەنەوە کە خوایەکی تریان جگە لە (الله) هەیە؟! پاکی و بێگەردی بۆ خوا (لە بیروباوەڕی چەوتیان)، لەو شتانەی کە ئەوان دەیکەنە شەریك و هاوەڵ بۆ خوا.
(٤٤) خۆ ئەگەر (لە سەرئەنجامی لادان و بیروباوەڕی چەوتیان و کاری نادروستیان خوای گەورە سزایەکیان بۆ بنێرێت) و پارچە (ئەستێرەیەکیان) تێ بگرێت و رووو بەزەوی دابەزێت ئەو نەفامانە دەڵێن: هیچ نیە!! پەڵە هەورە و نیشتۆتە سەریەك!!
(٤٥) وازیان لێ بهێنە هەتا بەو رۆژە دەگەن کە تیایدا تیادەچن و لاڵ و پاڵ دەکەون.
(٤٦) ئەو رۆژە ئیتر فێڵ و تەڵەکەیان بەهیچ جۆرێك فریایان ناکەوێت و سەرکەوتوو سەرفراز نابن.
(٤٧) بێگومان بۆ ئەوانەی کە ستەمیان کردووە سزای تریش هەیە بێجگە لەوەی کە جارجار بـۆیان پـێش دێت پێش تیاچوونی یەکجاری، بەڵام زۆربەیان نافامن و نازانن (هەست بەدەستی قەدەر ناکەن لە رووداوەکاندا).
(٤٨) ئەی پێغەمبەر ﷺ خۆ گربە لە بەرامبەر بەجێهێنانی فەرمانی پـەروەردگارتەوە، دڵـنیابە کـە تـۆ لە ژێـر چاودێری ئێمە دایت، هەروەها تەسبیحات و ستایش و سوپاسگوزاری پەروەردگارت بکە کاتێك کە بەرەبەیان هەڵدەستیت.
(٤٩) لە شەوگاریشدا هەر بیپەرستە و ستایشی بکە، هەروەها کاتێك ئەستێرەکان ون دەبن لە چاو دیار نامێنن.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
وَٱلنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلْهَوَىٰٓ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْىٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلْقُوَىٰ ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَٱسْتَوَىٰ ﴿٦﴾ وَهُوَ بِٱلْأُفُقِ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ﴿٨﴾ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ﴿٩﴾ فَأَوْحَىٰٓ إِلَىٰ عَبْدِهِۦ مَآ أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾ مَا كَذَبَ ٱلْفُؤَادُ مَا رَأَىٰٓ ﴿١١﴾ أَفَتُمَٰرُونَهُۥ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾ عِندَ سِدْرَةِ ٱلْمُنتَهَىٰ ﴿١٤﴾ عِندَهَا جَنَّةُ ٱلْمَأْوَىٰٓ ﴿١٥﴾ إِذْ يَغْشَى ٱلسِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾ مَا زَاغَ ٱلْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِ ٱلْكُبْرَىٰٓ ﴿١٨﴾ أَفَرَءَيْتُمُ ٱللَّٰتَ وَٱلْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنَوٰةَ ٱلثَّالِثَةَ ٱلْأُخْرَىٰٓ ﴿٢٠﴾ أَلَكُمُ ٱلذَّكَرُ وَلَهُ ٱلْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰٓ ﴿٢٢﴾ إِنْ هِىَ إِلَّآ أَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَمَا تَهْوَى ٱلْأَنفُسُ ۖ وَلَقَدْ جَآءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ ٱلْهُدَىٰٓ ﴿٢٣﴾ أَمْ لِلْإِنسَٰنِ مَا تَمَنَّىٰ ﴿٢٤﴾ فَلِلَّهِ ٱلْءَاخِرَةُ وَٱلْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾ ۞ وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ لَا تُغْنِى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ أَن يَأْذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَيَرْضَىٰٓ ﴿٢٦﴾

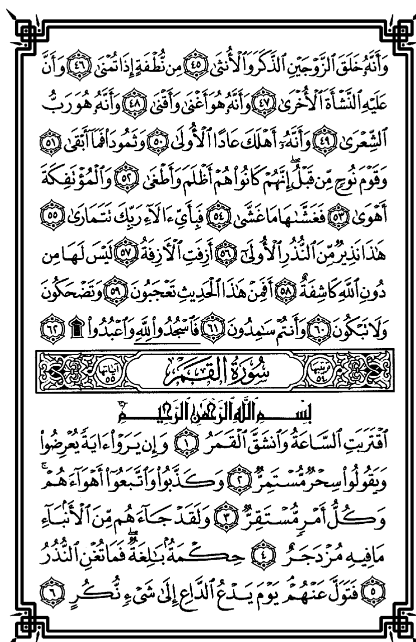
سورەتی (النجم)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە ئەستێرە کاتێك لە شـوێنی خـۆی دەتـرازێت و بەخێرایی بەردەبێتەوە و ئاوا دەبێت.
(٢) هاوەل و هاوڕێی ئـێوە مـحمد ﷺ گـومراو سـەرلێشێواو نەبووە، لە ڕێگەی راست و رەوان نەترازاوە.
(٣) قسەو گوفتاریشی لە ئارەزوو بازی و هەواو هـەوەسەوە نیە.
(٤) ئەمەی کە رای دەگەیەنێت تەنها نیگاو وەحی خوایی یە.
(٥) جوبرەئیلی فـریشتە خـاوەنی هـێزو تـوانـایی زۆر، ئـەو قورئانەی فێر کردووە. (کە لەلایەن خواوە بۆی هێناوە).
(٦) ئەو جوبرەئیلەی کە خاوەنی بیرو هـۆشێکی زۆر بـەهێزو دیمەنێکی جوانە، ئینجا لەسەر شێوە راستە قـینەکـەی خـۆی وەستا. (٧) لەکاتێکدا لەئاسۆی هەرە بەرزو بڵندەوە نـومایان بوو سەری هەڵدابوو، ئاسۆی پر کردبوو.
(٨) لەوەودوا تـا دەهـات نـزیكٌ دەبـۆوە و سـەرەنجام هـاتە خوارەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ.
(٩) ئەوەندە لێی نزیك بۆوە نێوانیان بەقەدەر دووکەوان یان کەمتریش بوو. (١٠) ئینجا خوا لەڕێگەی ئەوەوە، نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی ئای چ نیگایەك بوو! (١١) ئەوسا ئەوەی کە بەچاوی سەری بینی، لەناخ و دەرونیەوە بروای پێی هەبوو، ناخ و دەروونی راستیەکانی بەدرۆنەدەزانی. (١٢) جا ئایا راستە؟ ئێوە موجادەلەی لەگـەڵدا دەکەن لەسەر شتێك کە ئەو دڵنیایە لە دیتنی؟ (١٣) سوێند بەخوا جارێکی تریش لە دابەزینێکی تردا جوبرەئیلی بینیووە (کاتێك هاتووە بیبات بۆ شەوڕەوی). (١٤) لەکاتێکدا لە (سدرةالمنتهی) دا بوو. (١٥) کە لەوێدا بەهەشتی (مأوی) هەیە بە واتای لانە و جێگەی حەوانەوە. (١٦) کاتێك ئەوەی ـ سدرە ـ ی داپوشی مەگەر هەر خوا خۆی بزانێت کێن و چین و کاریان چیە... (١٧) جا بینینی ئەو بـە دیـهێنراوانـە لەو شـەوەدا وەنـەبێت چـاوبەست لە پێغەمبەر کرابێت و چاوی لێ لادا بێت.
(١٨) بێگومان پێغەمبەر ﷺ لەو شەوەدا لە بەڵگە و نیشانە و مـوعجیزە گـەورەکـانی پـەروەردگاری بـینیووە، بەچاوی سەری، بە هەموو هەستی... (١٩) جا هەواڵم بدەنێ دەربارەی لات و عوززا و (دوودانە بتی ناشرین و ئێسك تاڵی دروستکراو)! (٢٠) مەناتی سێهەمیش!! (ئەویش بتێکی ترە، ئایا دەسەڵاتیان هەیە). (٢١) ئایا رەوایە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خوا بە چاك بزانن (خوای گەورە دەیەوێت بەعەقڵی چەوتیان ڕخنەیان لێـبگرێت، ئەگینا کوڕو کچ هەردووك دروستکراوی خوان و پێوەری ڕێز تەنها خواناسی و پارێزکاریە. (٢٢) ئەگەر وابێت ئەو کاتە ئەو دابەشکردن و بریارەتان زۆر دوورە لە دادپـەروەریەوە و لە سـنوور تـرازانـە. (٢٣) ئـەم بت و پەیکەرانە تەنها شتێکە کە خۆتان و باوو باپیرانتان ناوتان لێناون و هیچی‌تر نین، خوا بەڵگەیەکی نەناردووە لەسەر رەوا بوونیان، سەیرە، ئەوانە تەنها شوێنی گومان و ئارەزوی دەروونە نە خۆشەکانیان دەکەون، لەکاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەت و ڕێنموییان پێ گەیشتووە! (٢٤) نەخێر بۆ ئادەمیزاد نـی‌یە ئەوەی داوای دەکات، (چونکە ئاواتەکانی نایەتە دی لە دنیادا)؟!
(٢٥) کە واتە هەر خوایە خاوەنی دنیا و قیامەت. (ئەی بۆ هەوڵی بەدەستهێنانی ڕەزامەندی ئەو زاتـە نـادەن؟)
(٢٦) زۆر فریشتەش لە ئاسمانەکاندا هەن کە تکاو پاڕانەوەیان ناکام و بێ‌سوودە، مەگەر خوا مۆڵەت بدات بۆ هەرکەسێك کە شایستەیە و رازی بێت کە تکا بکات، یان تکای بۆ بکرێت.

(٢٧) بێگومان ئەوانەی کە باوەڕ بـە قـیامەت و لێـپرسینەوە نـاهێنن نـاوی ئـافرەت دەنـێن لە فـریشتەکـان، (لەحـاڵێکدا فریشتەکان دروستکراوانێکی تایبەتن).
(٢٨) ئەوانە لەو بارەیەوە هیچ جۆرە زانستی و زانیاریەکـیان نیە، بەڵکو هـەر شـوێنی گـومانی بـێ سـەرو بـن دەکـەون، لەکاتێکدا کە گومان بە هیچ شێوەیەك جێگەی حەق و راستی ناگرێتەوە.
(٢٩) گوێ مەدە بەو کەسەی کە یاخی بووە لە یادو بەرنامەی ئێمە، مەبەستیشی تەنها ژیانی ئەم دنیایەیە و هیچی‌تر.
(٣٠) ئەوانە، هەر ئەوەندەی لێ دەزانن و عەقلیان هەر ئەوەندە دەبڕێت، بەڕاستی هەر پەروەردگاری تۆیە کـەچاك دەزانـێت کێ لە ڕێبازەکەی لایداوە و گومرایە، کێیش ڕێبازی ئیمان و هیدایەتی گرتۆتەبەر و شایستەی ڕێزە.
(٣١) هـەرچـی لە ئـاسمانەکـان و زەویـدا هـەیە هـەر خـوا خاوەنیانە، (تاقیتان دەکاتەوە) بۆ ئەوەی تۆڵەبسێنێت لەوانەی کە خراپەیان کردووە بـەگـوێرەی کـردەوەکـانیان، پـاداشـتی ئەوانەش کە چاکەیان کردووە بەچاکترین شێوە بداتەوە.
(٣٢) ئەوانەی کە خۆیان دەپارێزن لە گوناهو تاوانە گەورەکان لە گوفتارو کرداری بەد جگە لە وردە گوناهان، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار چاوپۆشی زۆر فراوانە، چاك دەتانناسێت، لە کاتیکدا ئێوەی لە زەویدا بەرپاکردووە، لەو کاتەشدا ئێوە کۆرپەلەی بچووك بوون لە سکی دایکتاندا (ئاگای لێتان بوو)، کەواتە خۆتان بەچاك مەزانن و خۆتان بە پاڵفتە دامەنێن، هەر خوا خۆی دەزانێت کێ تەقوای هەیە و پارێزکارە.
(٣٣) ئایا ئەو کەسەت نەدیوە کە ڕوی وەرگێڕاو پشتی لە باوەڕ کرد...
(٣٤) کەمێکی لە سامانی بەخشی و پاشان دەستی گرتەوە...
(٣٥) ئایا ئەو جۆرە کەسانە زانستی و نهێنی دەزانن و ئاگاداری شاراوەکانن و دەیبینن؟!
(٣٦) ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی لە پەڕاوەکانی موسادا بوو؟
(٣٧) یان ئەو ئیبراهیمەی کە هەموو پەیمانەکانی بەجێ هێنا بەتەواوی؟!
(٣٨) (لەو پەڕاوو کتێبە پیرۆزانەدا هاتووە): کە هیچ گوناهبارێك گوناهی تاوانبارێکی‌تر هەڵناگرێت.
(٣٩) بەڕاستی ئادەمیزاد خاوەنی هیچ شتێك نی‌یە تەنها ئەوە نەبێت کە خۆی کردوویەتی.
(٤٠) بێگومان هەوڵ و کۆششەکەی دەبینرێتەوە لە قیامەتدا.
(٤١) پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێرو تەسەلی.
(٤٢) بەدڵنیاییەوە دەڵێین: کە کۆتایی ئەم ڕێگوزەرە لە لای پەروەردگارتەوە سەرهەڵ دەدات.
(٤٣) بێگومان هەر ئەو زاتەش دیاردەی پێکەنین و گریانی لە ئادەمیزادا بەدیهێناوە.
(٤٤) هەروەها هەر خۆی دیاردەی مردن و ژیانی دروست کردووە و خـاوەن ڕۆحـەکـان دە مـرێنێ و پـاشان زیندویان دەکاتەوە.

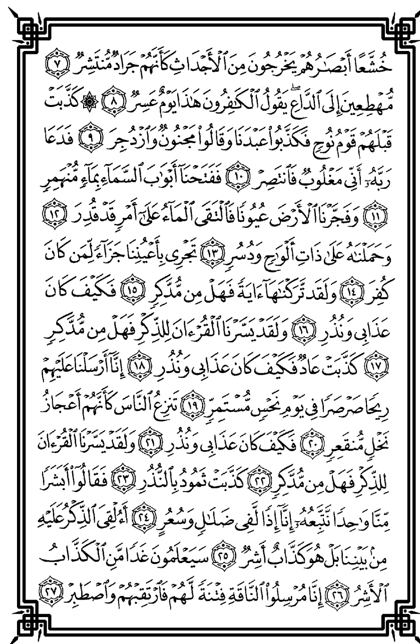

(٤٥) هەر ئەو زاتەش دوو جۆر رەگەزی دروست کردووە کە نێرو مێیە...
(٤٦) لە نوتفەیەك (لە خاڵێکی زۆر بچووك، ئەویش ئـەگـەر ویستی خوای لە سەربێت) کاتێك لە جێی خۆیدا دادەنرێت...
(٤٧) بـێگومان بـەدەست خـوایـە دروست کـردنەوەکـەی داهاتویش.
(٤٨) دەولەمەندی و ئەوەی پێویست بێت دەیبەخشێت.
(٤٩) هەر ئەو زاتە پەروەردگاری شیعرایـە: (ئـەستێرەیەکـە هەندێ لە عەرەبەکان پەرستویانە، قەبارەکەی دە، ئەوەندەی خۆرە، یەك ملیۆن ئەوەندەی نـێوان زەوی و خـۆر لێـمانەوە دوورە...)
(٥٠) هەر ئەو زاتەش قەومی عادی یەکەمی لەناو برد.
(٥١) ثمودیشی لەناو برد و هیچی نەهێشتن.
(٥٢) زووتریش قـەومی نـوحی لەنـاو بـرد لە کـاتێکدا کـە ستەمکارترو سەرکەشتر بوون. (لە عاد و ثمود).
(٥٣) هەر ئەو زاتە تاوانـباران و شـەرواڵ پـیسانی قـەومی (لوط)یشی ژێرە و ژوور کرد...
(٥٤) ئینجا ئەو شارو دێهاتانەی بەبەردباران داپۆشی ئەوەی کە دای پۆشی.
(٥٥) باشە! ئەی بێ ئیمان تۆ لەکام یەك لە نازو نیعمەتەکانی خوا دوودڵیت...
(٥٦) ئەم پێغەمبەرەش هۆشیار کەرەوەیەکە وەك هۆشیارکەرەوانی پێشوو.
(٥٧) (ئەوە چاك بزانن) قیامەت و لێپرسینەوە نزیك بووەتەوە (نزیکە بە نیسبەت هەر ئادەمیزادێکەوە، هەر کـە مرد ئەوە قیامەت لەو بەرپا بووە، قیامەتی گەورەش کاتێك بەرپا دەبێت هەمووان واهـەست دەکـەن کـەچەند سەعات لەوەوپێش لە دنیادا بوون‌و وا ئێستەش قیامەتە)!!
(٥٨) کەسیش ناتوانێت ئەو رۆژە دەربخات و بەرپای بکات جگە لە خوای بەدەسەڵات و باڵادەست.
(٥٩) جا ئایا ئێوە لەم قسەیە کە قورئانە سەرسام دەبن؟! (٦٠) پێ دەکەنن و گریانتان نایەت (بۆ ئەو چارەنووسە رەشەی کە چاوەرێتانە). (٦١) ئێوە بەردەوام سەرگەرمی رابواردنن و بێ هۆشن؟!
(٦٢) (لە حاڵێکدا حەق وایە بێداربنەوە و داچڵەکێن) کەواتە سوژدە بۆ خوای بەدیهێنەر ببەن، هـەر ئـەویش بپەرستن.

سورەتی (القمر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) رۆژی قیامەت نزیك بۆتەوە و مانگیش لەت بوو، (هەندێ روایات هەیە کە ئاماژە دەکات بۆ ئەوەی کە: خوانەناسان داوای موعجیزەیان لە پێغەمبەر کردبێت ئەویش پەنجەی موبارەکی رووە و مـانگ بـزوانـدو بـە ویستی خوا لەت بوو) بەڵام هەندێك لە موفەسرین دەڵێن: ئەم رووداوە لەسەرەتای بەرپابونی قیامەتدا پـێش دێت. (٢) لەراستیدا ئەگەر ئەوانە هەر موعجیزە و بەڵگەیەك ببینن پشتی تێ دەکەن و دەڵێن: ئەمە جادوویەکی بەردەوامە. (٣) حەقیقەت و راستی بەدرۆدەزانن و شوێنی ئارەزووەکانیان کەوتوون، لەکـاتێکدا هـەموو شت تەواو دەبێت و، هەموو کارێك کۆتایی دێت و دنیا تەواو دەبێت و بە بەرپابونی قیامەت لەنگەر دەگرێت. (٤) بێگومان ئەوەندە هەواڵی تیاچوونی ستەمکارانیان پێگەیشتووە تـا دابـچڵەکـێن (تـێفکرن و لە چـەوتی دەست هەڵگرن). (٥) ئەو بەسەرهاتانە حیکمەت و پەند و ئامۆژگاری زۆری تێدایە، بەڵام بۆ ئەوانە بێدارکردنەوە بێ سوودە (٦) گوێ مەدە بەناپوختی ئەوانە رۆژێك دێت کە بانگ وێژێك بانگ دەکـات بـۆ بـارودۆخێکی زۆر ناخۆش و نالەبار.

خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ﴿٧﴾ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾ وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٧﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾ أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ ﴿٢٦﴾ إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

(٧) خـــوانـەناسان چـاویان شـۆڕەو شـەرمەزارن، لە نـاخی زەویـــەوە دێـــنە دەرەوە، هـــەروەك لێشـاوی كـوللەی زۆر (رووكاری زەوی دادەپۆشن).

(٨) زۆر بـــــە پەلەو بــــەشپرزەییەوە بــە دەم بــانگهێشتی كۆكردنەوەیانەوە دەچن، كافرو خوانەناسان بەیەكتر دەڵێن: وا دیارە ئەمڕۆ ڕۆژێكی زۆر گران و سەخت و دژوارە.

(٩) پێش ئەمانیش قەومی نوح بروایان بە بـەندەی بـەڕێزی ئێمە نەكردو وتیان: شێتە، زۆریش پـیاهەڵشاخان و دژایـەتی كرا.

(١٠) (ئـــەویش دوای (٩٥٠ ســاڵ) هــاناو هــاواری بــۆ پەروەردگاری بردو وتـی: خـوایـە؛ بـەراستـی مـن شكسـتم خواردووە و سەركەوتنم پێ ببەخشە.

(١١) ئەوسا ئیتر ئێمە دەروازەكانی ئاسمانمان هاوڕێ لەگەڵ ئاوێكی خوڕدا واڵا كرد.

(١٢) هەموو زەویشمان كرد بەكانیاو و ئاومان لێ هەڵقوڵاند، ئیتر ئاوی ئاسمان و زەوی بە تەقدیرو ویسـتی خـوا بـەیەك گەیشتن، بەڕاستی ئەو ڕوداوە بڕیاری لەسەر درابوو.

(١٣) ئەوسا نوحمان لەسەر چەنێ تەختە و بزماڕێك هەڵگرت (مەبەست كەشتیەكەیە).

(١٤) لەژێر چاودێری خۆماندا (لەناو ئەو زریانە سامناكەدا) دەهات و دەچوو، ئا بەو شـێوەیە پـاداشـتی ئـەو كەسەمان دایە وەكە بروای پێ نەكرا (واتە نوح).

(١٥) بەڕاستی ئێمە ئەمە بەسەرهاتەمان هێشتەوە بە بەڵگە بۆ هەموو نەوەكان.... ئایا كەسێك هـەیە كـە پـەندو ئامۆژگاری لێ وەربگرێت؟!

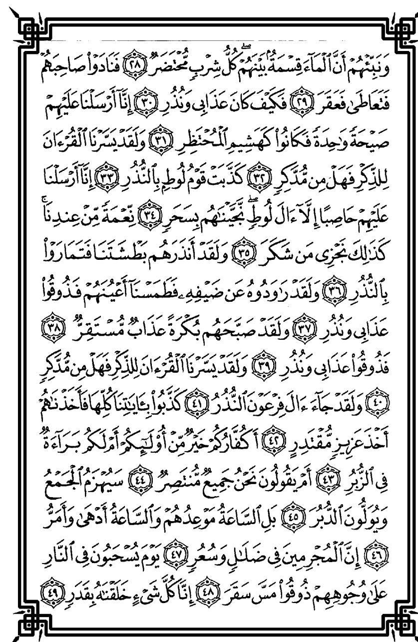
(١٦) سەرنج بدەن چۆن بوو سزاو تۆڵە و خەشم و قینی من لەو یاخی بووانە؟

(١٧) بێگومان ئێمە قورئانمان ئاسان كردووە بۆ (خوێندنەوە و تێگەیشتن و) ئامۆژگاری وەرگرتن، جا ئایا كەسێك هەیە كە دەركی حەقیقەت و ڕاستی بكات و پەندی وەرگرتبێت؟

(١٨) قەومی عادیش بروایان بەپێغەمبەرەكەیان نەكرد، جا سەرنج بدەو بزانە سزاو تۆڵەی ئێمە لەو یاخیبووانە چۆن بوو؟ (چۆن كردمانن بە پەند).

(١٩) بێگومان ئێمە ڕەشە بایەكی بەردەوامی توندو سەخت و ساردمان هەڵكردە سەریان لە ڕۆژگارێكی شومدا (كە یەك حەفتەی خایاند).

(٢٠) خەڵكی هەمووی لەبێخ دەرهێنا و لە پێی خستن و دانی بەزەویدا، هەروەكو قـەدی دارخـورمای كـلۆرو هەڵكەنراو. (٢١) سەرنجی ئایەتی ١٦ بدە. (٢٢) سەرنجی ئایەتی ١٧ بدە. (٢٣) ثمودیش هەموو بێداركردنەوە و داچڵەكاندنێكیان بە درۆزانی و بروایان پێی نەبوو. (٢٤) وتیان: باشە، ڕەوایە؛ ئێمە شوێنی تاكە كەسێك بكەوین لە خۆمان؟!، ئێمە ئەگەر بروا بەكەسێكی وا بكەین، ئەوكاتە ئێمە بەڕاستی لە گومڕایی و شێتیداین؟! (٢٥) ئایا ڕاستە لە نێوان ئێمەدا وەحی و نیگا بۆ ئەو ڕەوانە كرابێت، نەخێر شتی وا نابێت، بەڵكو ئەو هەر كابرایەكی زۆر درۆزن و خۆپەرستە و حەز بەگەورەیی دەكات!! (٢٦) سبەی دەزانن و بۆیان دەردەكەوێت كە كـێ درۆزن و خۆپەرست و خۆ بەگەورە زانە. (٢٧) بێگومان ئێمە ئەو وشترەی كە بیانوویان گرت، (لە بەرد) پەیدامان كـرد، بەوەش تاقیمان كردنەوە، جا ـ ئەی صالح ـ چاودێریان بكە، بزانە چی دەكەن، خۆگرو ئارامگریش بە (لە بەرامبەر كاروكردەوەی ناشرینیانەوە).

(٢٨) هەواڵیشیان بدەرێ: کە ئاوەکە بەشکراوە (رۆژێك بۆ ئەوان و ماڵاتەکەیان، رۆژێکیش بۆ وشترەکە) ئیتر لە رۆژی نۆبەی وشترەکەدا هەموو بەکارهێنانێکی ئاوەکە قەدەغەیە لەوان. (بۆ هەرمە بەستێك).
(٢٩) (قەومی نالەبار لە تاقیکردنەوە کەدا سەرنەکەوتن و خۆیان بۆ نەگیرا لەبەرئەوە) بانگی زەلامێکی دریان کرد و هانیاندا بۆ سەربرینی، ئەویش بێباکانە پەلاماریٚ شمشێریداو سەری بری.
(٣٠) سەرنجی ئایەتی ١٦ بدە.
(٣١) ئەوسا ئێمەش بەیەك دەنگی بەهێزی سامناك (دلێ هەموویانمان پچراند) و وەك گژوگیای وشك (کە کۆدەکرێتەوە و ژێر پێ دەکەوێت) لەناومان بردن.
(٣٢) سەرنجی ئایەتی ١٧ بدە.
(٣٣) هۆزی لوطیش بروایان بە هیچ بێدار کردنەوەیەك نەکرد.
(٣٤) بێگومان ئێمە ئەوانیشمان بەرد باران کرد (هەروەها ژێرەو ژوریش کران)، جگە لە لوط و خاوو خێزانی ئیمانداری کە لە بەرەبەیاندا رزگارمان کردن.
(٣٥) ئەو رزگار کردنە نازو نیعمەتێکی تایبەتی بوو لە لایەن ئێمەوە، جا هەر ئاوا پاداشتی کەسێك دەدەینەوە کە سوپاسگوزاریی کردبێت.
(٣٦) بەراستی لوط پێشتر قەومەکەی ئاگادار کردبوو (ئەگەر بەردەوام بن لەسەر بەدرەوشتیان)، لە تۆڵەی توندوبەهێزی ئێمە، کەچی گومانیان هەبوو لەو ئاگاداریە و بروایان پێی نەبوو.
(٣٧) ئەوخەڵکە بە درەوشتە چاویان بریبووە میوانەکانی و (دەیانویست دەستدرێژیان بکەنەسەر)، ئێمەش چاومان کوێرکردن، بینایمان لێسەندنەوە، دە بچێژن سزاو سەرەنجامی هوشیار کردنەوەی من.
(٣٨) بێگومان سەر لە بەیانیەکی زوو سزای توندو بەئێش چوار دەوری گرتن و دایگرتن.
(٣٩) دەبچێژن سزاو سەرەنجامی هوشیارکردنەوەی من (ئەی بە درەوشت و ناپوختەکان ئیستە گاڵتەی پێ بکەن).
(٤٠) سەرنجی ئایەتی ١٧ بدە.
(٤١) بێگومان بۆ فیرعەون و دەست و پێوەندیشی بێدارکەرەوەکان هاتن.
(٤٢) بروایان بە هەر هەموو نیشانە و پەڵگەکانی ئێمە نەکرد، ئەوسا ئیتر راپێچیمان کردن و لە ناومان بردن ئەویشٚ بە دەستی قودرەتی خوایەکی باڵادەست و بەتوانا.
(٤٣) باشە... ئایا کافرەکانی ئێوە ئازاترو چاکترن لە ئەوانە کە لەناومان بردن؟ یان پەیمانتان دراوەتێ لە نامە ئاسمانیەکاندا کە تووشی ئەو بەڵایانە نابن کە باسکران؟
(٤٤) یان دەڵێن ئێمە هەمووومان کۆین و سەرکەوتووین و شکست ناهێنین. (ئەوەندە هێزو توانـاو دەسەڵاتمان هەیە).
(٤٥) لە ئاییندەیەکی نزیکدا لەشکرو کۆمەڵیان شکست دەهێنێت و هەڵدێن (ئەو مژدەیە لە غەزای بەدردا هاتە دی و هاوەڵگەران شکستیان هێنا).
(٤٦) جگە لەوەش قیامەت کاتی لێ پرسینەوەیانە، کە رۆژێکی زۆر سەختترو تاڵتر و سامناکترە.
(٤٧) بەراستی تاوانبارو تاوانکاران لە گومرایی و شێتیەکی زۆردا رۆچوون.
(٤٨) رۆژێك دێت کە لەسەر روویان رادەکێشرێن لەناو ئاگری دۆزەخدا، پێیان دەوترێت: دە بچێژن تاڵاوی دۆزەخ.
(٤٩) بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بە ئەندازەو نەخشەی دیاریکراو دروست کردووە.

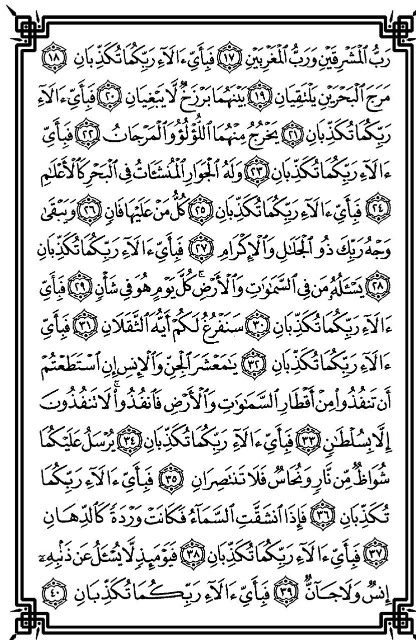

(٥٠) فەرمانی ئێمە تەنها یەك وشەیە کاتێك فەرمانی بون و پێشهاتنی هەر کارێك دەدەین دەستبەجێ دەبێت وەك چاو تروکاندنێك رودەدات.
(٥١) بێگومان ئێمە زۆر لەپێشینانی خوانەناسی وەك ئێوەمان لەناو بردوە، ئایا کەس هەیە دەرس و عیبرەت و پەندو ئامۆژگاری وەربگرێت؟
(٥٢) هەرچی کارو کردەوەیەك کە ئەو خەڵکە ئەنجامیان داوە لە (لوح المحفوظ) و لە لای فریشتە چاودێرەکان تۆمارکراوە.
(٥٣) هەرچی وردو درشت هەیە، لە کارو کردەوەیان نووسراوە و تۆمارکراوە.
(٥٤) بێگومان پارێزکاران و خواناسان لەناو باخ و روبارو تافگەکاندا ژیانی پر لە بەختیاری و کامەرانی هەمیشەیی دەبەنە سەر (لە سایەی پەروەردگاری خاوەن میهردا).
(٥٥) لە شوێنی راست پەسەندان لای پادشای بەدەسەڵاتو توانا.

سورەتی (الرحمن)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

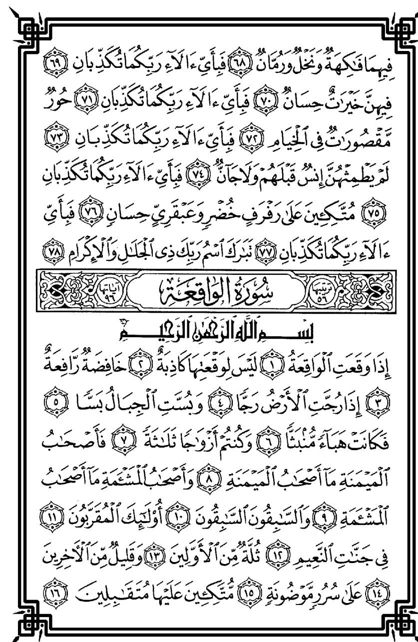
(١) خوای میهرەبان، کانگای سۆزو رەحمەتو بەزەیی‌یە.
(٢) قورئانی فێری ئادەمیزاد کردووە (فێربوون و زانینی قورئان و تێگەیشتن لە فەرموودەی خوای میهرەبان پیرۆزترین نازو نیعمەتە کە ئیماندار لێی بەهرەوەر ببێت لەم تەمەنە کورتەی ژیانی دنیادا).
(٣) هەر خوا ئادەمیزادی دروست کردووە. (بە جوانترین شێوە و شێواز).
(٤) هەر ئەویش فێری گوفتارو ئاخاوتنی کردووە. (بە سەدەها زمان و شێواز).
(٥) خۆرو مانگیشی بەحسابێکی ورد دروست کردووە ودایناون لە خولگە کانیاندا لە سوورانەوەدان.
(٦) ئەستێرە و درەختەکان، روەکە بێ‌قەدو درەختە بەرزەکان هەموویان، سوژدە دەبەن بۆ دروستکاریان (لە نەخشەی دیاری کراو دەرناچن کە بەدیهێنەریان بۆی کێشاون).
(٧) ئاسمانیشی بەرزو بڵندکردۆتەوە (بێ کۆڵەکە و بێ‌ستوون) و تەرازوو پێوەری بۆهەموو شتێك داناوە (هەموو شت بەیاسایە و هیچ شتێك بە هەرەمەکی و بەبێ هودە دروست نەکراوە، بۆیە، پێویستە ئادەمیزادیش بەرنامە و یاسای هەبێت لە چوارچێوەی قورئان و سوونەتی راست و دروستدا).
(٨) ئێوەش ئەی نەوەی ئادەم با تەرازوو پێوەرتان رێکوپێك بێت و ستەم لە یەکتر مەکەن.
(٩) دادپەروەر بن لە کێشان و پێواندا، تەرازوو بازیی مەکەن و کەم فرۆشی ئەنجام مەدەن.
(١٠) زەویشی بۆ خەڵکی راخستووە و باری هێناوە (تا ژیانی خۆیانی تیادا بەرنەسەر).
(١١) جۆرەها میوەی تێدا دێتە بەر، هەروەها خورمای خاوەن دەفری گوڵدانی بۆ فەراهەم هێناون.
(١٢) هەروەها جۆرەها دانەوێڵەی خاوەن کاو پەلوپۆدارو بۆ نخۆشی تیادا بەرهەم هێناوە.
(١٣) جا ئیتر ئەی گرۆی ئادەمیزادو پەری بە کام لە نازو نیعمەتەکانی پەروەردگار بروا ناکەن، کامەی پەسەند ناکەن، کامەی بە کەم و ناتەواو دەزانن.
(١٤) ئادەمیزادی دروستکردووە لە قورێکی وشك بوو، وەك فەخفوری.
(١٥) پەریەکانیشی لە بڵێسەی ئاگر دروست کردووە. (١٦) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.

(١٧) خوا خاوەنی هەردوو رۆژهەڵات و هەردوو رۆژئاوایە.
(١٨) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(١٩) ئاوی دوو دەریای بەرەڵا کردووە و بەیەکی گەیاندووەو تێکەڵیش نابن.
(٢٠) چونکە لە نێوانیاندا بەربە ستێك هەیە نـایەڵێت تـێکەڵ ببن (ئەم دیاردەیە لە نێوان دەریای سپی و زەریای ئەتڵەسیداو دەریای سوورو دەریای عەرەبدا ئاشکرایە).
(٢١) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٢٢) لەو دوو جۆر دەریایە مرواری و مەرجان دەردەچن (کە دوو جۆر گەوهەری بەنرخن).
(٢٣) سەرنجی ئایەیت ١٣ بدە.
(٢٤) هەچی کەشتی هەیە لە دەریاکاندا وەك بەیداخ، وەك شاخ هاتوچۆ دەکەن، هەر خوایش خاوەنیانە.
(٢٥) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٢٦) هــەموو ئـەو کـەسانەی لەسـەر رووی زەویـن، هـەر هەمووی فەوتاوو تیاچووە و دەبێت بمرن.
(٢٧) تەنها زاتی پەروەردگاری خاوەن بڵندی و رێزداری تۆیە کە دەمێنێتەوە بۆ هەمیشە و بۆ هەتا هەتایی، چونکە هەر بوە و هەر دەمێنێت.
(٢٨) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٢٩) هەموو گیانلەبەرو زیندەوەران لە ئاسمانەکان و زەویـدا بـەردەوام بـە گـوفتارو بـەزمانی حـاڵ، داوای پێداویستی و داخوازیەکان لە پەروەردگار دەکەن، هەموو رۆژێك و هەموو کاتێك (ملیۆنەهاو ملیارەها، بەڵکو بێ‌شومار تاوتوێ دەکات لە بوونەوەرو لە جیهانی ئادەمیزادو پەری و فریشتەکان و... هـتد). (٣٠) سـەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٣١) ئەی گرۆی ئادەمیزادو پەری، رۆژێك دێت بە تایبەت لێـتان دەپـرسینەوە و دادگـایتان دەکـەین (خـوای باڵادەست هەڕەشە لەم دوو دەستەیە لە دروستکراوەکانی دەکات، کە لە هەندێك رووەوە سەرپشکی کردوون و ئازادیی داونەتێ، بەڵام زۆربەیان یاخی و سەرکەشن، قوڕ بەسەر یاخیەکان لەو رۆژەدا).
(٣٢) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٣٣) ئەی گرۆی پەری و ئادەمیزاد ئەگەر دەتوانن بەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەویدا دەرچن، ئەوکارە ئـەنجام بدەن، دڵنیاش بن کە ئەوکارە بەهۆی دەزگای ماددی و توانای مەعنەویەوە نەبێت ئەنجام نادرێت.
(٣٤) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٣٥) خۆ ئەگەر لە سنوور دەرچوون، بڵێسەی ئاگرتان هاوڕێ لەگەڵ مسی تواوەدا بۆ رەوانـە دەکـرێت، ئـیتر شکست دەخۆن و سەرکەوتوو نابن.
(٣٦) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٣٧) کاتێك دێت ئاسمان لەت دەبێت و وەکو گوڵێکی سوور دێتە بەرچاو، یاخود وەك رۆنی قرچاوی لێ دێت (ئەمەش قۆناغێکە لە قۆناغەکانی تێکچوونی). (٣٨) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە. (٣٩) ئەو رۆژە هەموو شت روون و ئاشکرایە، پرسیار لە گوناهانی ئادەمیزاد و جنۆکەکان ناکرێت، (رەنگە ئەوە قۆناغێك بێت لە قۆناغەکان، کـە بەروخساریان جیادەکرێنەوە). (٤٠) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.

يُعۡرَفُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ بِسِيمَٰهُمۡ فَيُؤۡخَذُ بِٱلنَّوَٰصِي وَٱلۡأَقۡدَامِ ﴿٤١﴾ فَبِأَيِّ
ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾ هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ
﴿٤٣﴾ يَطُوفُونَ بَيۡنَهَا وَبَيۡنَ حَمِيمٍ ءَانٖ ﴿٤٤﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
﴿٤٥﴾ وَلِمَنۡ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
﴿٤٧﴾ ذَوَاتَآ أَفۡنَانٖ ﴿٤٨﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾ فِيهِمَا عَيۡنَانِ
تَجۡرِيَانِ ﴿٥٠﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾ فِيهِمَا مِن كُلِّ فَٰكِهَةٖ
زَوۡجَانِ ﴿٥٢﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾ مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشِۭ
بَطَآئِنُهَا مِنۡ إِسۡتَبۡرَقٖۚ وَجَنَى ٱلۡجَنَّتَيۡنِ دَانٖ ﴿٥٤﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾ فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرۡفِ لَمۡ يَطۡمِثۡهُنَّ إِنسٞ قَبۡلَهُمۡ
وَلَا جَآنّٞ ﴿٥٦﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾ كَأَنَّهُنَّ ٱلۡيَاقُوتُ
وَٱلۡمَرۡجَانُ ﴿٥٨﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾ هَلۡ جَزَآءُ
ٱلۡإِحۡسَٰنِ إِلَّا ٱلۡإِحۡسَٰنُ ﴿٦٠﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
﴿٦١﴾ وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
﴿٦٣﴾ مُدۡهَآمَّتَانِ ﴿٦٤﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾ فِيهِمَا
عَيۡنَانِ نَضَّاخَتَانِ ﴿٦٦﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾

(٤١) ئـینجا تـاوانکـارو گـوناهباران بـە رووخسـاریاندا دەناسرێنەوە، ئەوسا دەست گیر دەکـرێت لە نـاوچەوانـیان و قـاچیان و گـلۆلەیان دەکـەن و فـرێ دەدرێـنە نـاو ئـاگـری دۆزەخەوە.
(٤٢) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٤٣) دەوترێت ئەمە ئەو دۆزەخەیە تاوانباران بروایـان پـێی نەبوو.
(٤٤) جا لە نێوان ئاگرو ئاوی گەرمدا کـە بـە سـەرچـاویاندا دەکرێت هەر دەخولێنەوە.
(٤٥) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٤٦) بۆ ئەو کـەسەش لە مـەقامی پـەروەردگاری خـوی (لە ژیانی دنیادا) ترسابێت، دوو باخی رازاوە ئامادەیە.
(٤٧) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٤٨) ئەو دوو باخەش خاوەنی دارو درەختی گـەڵا نـاسك و جوان و بریسکەدارە.
(٤٩) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٥٠)دوو سەرچاوەی لەکانی و ئـاوی سـازگاریان تـیادایـەو بەخوڕ بەجۆگەلەکاندا دەڕۆن.
(٥١) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٥٢) لەهەموو جۆرەمیوەیەك دوو جۆریان تیادایە. (هەمویشی تام و بۆن و قەبارە و رەنگی جیاوازە).
(٥٣) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٥٤) لەو بەهەشتە خۆشەدا بەختەوەران لەسەر کورسی و قەنەفە و جێگە و رێگە خۆشەکان، شانیان داداوە کە لە ئاوریشمی تایبەت ناواخن کراوە، (داخۆ بەرگەکەی لە چی بێت؟!) لێکردنەوەی هەر میوەیەکیش نزیك و ئاسانە و درەختەکان خۆیان سەر فرو دەهێنن بۆ ئەو بەختەوەرانە.
(٥٥) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٥٦) لەو بەهەشتەداحۆری تیادایە کە تەنها تەماشای هاوسەرەکانیان دەکەن و عاشقی ئەوانن، پێش ئەوان دەستی کەسیان لێنەکەوتووە، نە لە گرۆی ئادەمی و نە لە پەری.
(٥٧) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٥٨) ئەو هاوسەرانە لە جوانی و شۆخ و شەنگی و قەشەنگیدا وەکو یاقووت و مەرجان وان (کـە دوو جـۆر گەوهەری بەنرخن، لە دەریا دەردەهێنرێن).
(٥٩) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٦٠) باشە؛ مەگەر پاداشتی چاکە تەنها چاکە نیە؟! (ئیمانداران چاکەکار بوون بۆیە ئەم بەهەشتەیان مسۆگەر کرد).
(٦١) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٦٢) جگە لەو دوو بەهەشتەی کە باس کرا، دوو بەهەشتی تریش ئامادەیە بۆ ئەوانەی کـە پـلە و پـایەیان وا لەخوار خاوەنانی دوو بەهەشتی ناوبراوەوە. (٦٣) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە. (٦٤) (ئەو بەهەشتانەش) ئـەوەنده سەوز دەنوێنن مەیلە و رەش دەچنەوە لە جوانی و تۆخیدا. (٦٥) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە. (٦٦) دوو سەرچاوەی هەڵقوڵاویان تێدایە (کە دیمەنیان زۆر دڵرفێنە). (٦٧) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.

فيهما فاكهة ونخل ورمان ﴿٦٨﴾ فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴿٦٩﴾ فيهن خيرات حسان ﴿٧٠﴾ فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴿٧١﴾ حور مقصورات في الخيام ﴿٧٢﴾ فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴿٧٣﴾ لم يطمثهن إنس قبلهم ولا جان ﴿٧٤﴾ فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴿٧٥﴾ متكئين على رفرف خضر وعبقري حسان ﴿٧٦﴾ فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴿٧٧﴾ تبارك اسم ربك ذي الجلال والإكرام ﴿٧٨﴾

سورة الواقعة

بسم الله الرحمن الرحيم

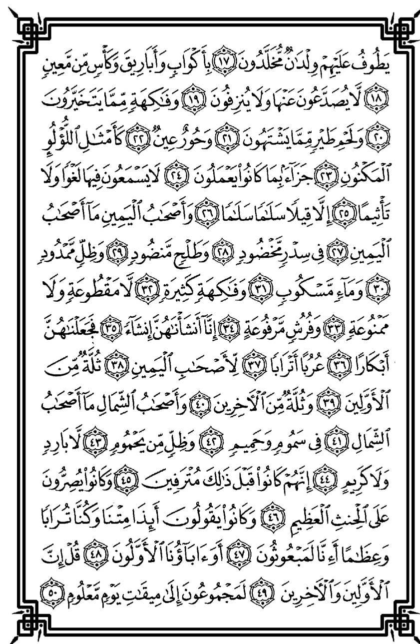
إذا وقعت الواقعة ﴿١﴾ ليس لوقعتها كاذبة ﴿٢﴾ خافضة رافعة ﴿٣﴾ إذا رجت الأرض رجا ﴿٤﴾ وبست الجبال بسا ﴿٥﴾ فكانت هباء منبثا ﴿٦﴾ وكنتم أزواجا ثلاثة ﴿٧﴾ فأصحاب الميمنة ما أصحاب الميمنة ﴿٨﴾ وأصحاب المشأمة ما أصحاب المشأمة ﴿٩﴾ والسابقون السابقون ﴿١٠﴾ أولئك المقربون ﴿١١﴾ في جنات النعيم ﴿١٢﴾ ثلة من الأولين ﴿١٣﴾ وقليل من الآخرين ﴿١٤﴾ على سرر موضونة ﴿١٥﴾ متكئين عليها متقابلين ﴿١٦﴾

(٦٨) لەو بەهەشتانەدا درەختی میوەو دارخورماو هەناریان تێدایە.
(٦٩) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٧٠) لەو بەهەشتانەدا حۆری جوان و شۆخ و شەنگ و رەوشت بەرزی تیادایە.
(٧١) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٧٢) حۆری چاوگەش و چاورەش، لەو دەوارە تایبەتیانەی کە بۆیان ئامادەکراوە دوور ناکەونەوە...
(٧٣) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٧٤) ئەو حۆریانە، پێش ئەوان دەستی کەسیان لێنەکەوتووە، نە لە گرۆی ئادەمی و نە لە پەری.
(٧٥) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٧٦) شانیان داداوە لەسەر پشتی سەوزباوی جوان و دۆشەکی نایاب و ڕازاوە.
(٧٧) سەرنجی ئایەتی ١٣ بدە.
(٧٨) موبارەك و بەرزو بەڕێزە ناوی پەروەردگاری تۆ، چونکە ئەو زاتێکە خاوەنی بەرزی و بڵندی و ڕێزی بێسنوورە بۆ ئیمانداران‌و پارێزکاران.

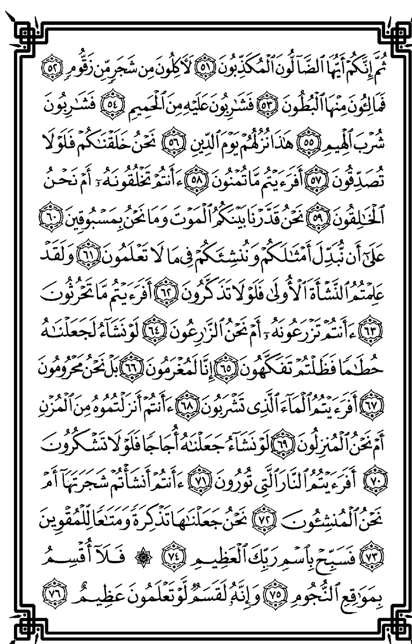
سورەتی (الواقعة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

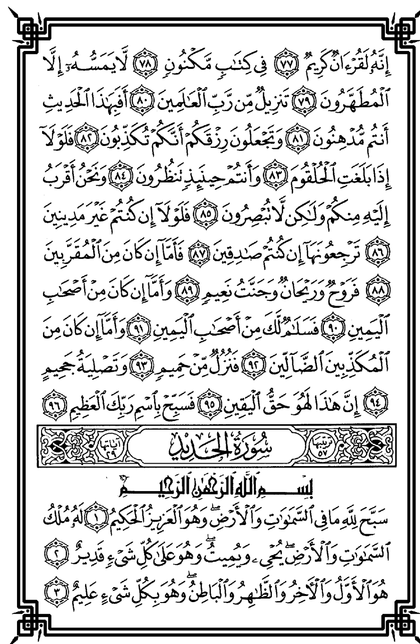
(١) کاتێك ڕووداوە سامناکەکە پێش دێت (مەبەست ڕۆژی قیامەتە)
(٢) ڕوودانی ئەو کارەساتە حەقیقەتە و کەس ناتوانێت بروای پێی نەبێت و بەڕاستی نەزانێت.
(٣) نزم کەرەوەیەو بەرزکەرەوە، (ئیمانداران بەرزو پایەدار دەبن، خوانەناسانیش سەرشۆڕ و ریسوا).
(٤) کاتێك زەوی دەشڵەقێت و بەتوندی دەلەرزێت.
(٥) کێوەکانیش وردوخاش دەبن (تەخت و ساف دەبن، بەرزیەکان؛ نشێوەکان پڕ دەکەن)
(٦) دەبنە تەپوتۆزێکی پەرش و بڵاو (زەویان پێ تەخت و ڕێك دەکرێت).
(٧) ئەو کاتە ئێوە (ئەی گرۆی ئادەمیزاد) دەبنە سێ دەستەوە.
(٨) دەستەی ڕاستان دەردەکەون، جا چووزانی ئەوانە لە چ خۆشیەکدان؟!
(٩) هەروەها دەستەی چەپ و لارو وێرەکانیش، ئای ئەو شوومانە لە چ سەرگەردانیەکدان؟!
(١٠) (دەستەی سێهەم) پێشکەوتووەکانن، ئەوانەن کە پێشکەوتوون لە بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوادا.
(١١) ئا ئەوانە نزیك کراوەی بارەگای پەروەردگاریانن. (چونکە پێشەنگی کاروانی دینداری بوون).
(١٢) لە باخەکانی بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتدا. (بۆ هەمیشە دەحەوێنەوە).
(١٣) دەستەیەکی زۆریان لەوانەن کە زوو چوون بەدەم بانگەوازی خواوە.
(١٤) دەستەیەکی کە میشیان لەوانەن کە دواتر (بەشوێن ئەواندا ڕێبازی ئیمانیان گرتەبەر).
(١٥) لەسەر کورسی و قەنەفەی نەخشدارو چنراو بەئاڵتون دانیشتوون. (لە ژێر سێبەری درەختی بێوێنەدا).
(١٦) شانیان داداوە لەسەر کورسیەکان بەرامبەر بەیەك، دیارە کە لە بۆنەی تایبەتیدا کە هەمیشە، لە بەهەشتدا بەردەوامە ئیمانداران پێك شاد دەبن‌و (دەعوەتی یەکدی دەکەن، سەیران و ئاهەنگی خۆش بەرپا دەکەن).

يَطُوفُ عَلَيۡهِمۡ وِلۡدَٰنٞ مُّخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾ بِأَكۡوَابٖ وَأَبَارِيقَ وَكَأۡسٖ مِّن مَّعِينٖ ﴿١٨﴾ لَّا يُصَدَّعُونَ عَنۡهَا وَلَا يُنزِفُونَ ﴿١٩﴾ وَفَٰكِهَةٖ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَحۡمِ طَيۡرٖ مِّمَّا يَشۡتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَحُورٌ عِينٞ ﴿٢٢﴾ كَأَمۡثَٰلِ ٱللُّؤۡلُوِ ٱلۡمَكۡنُونِ ﴿٢٣﴾ جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿٢٤﴾ لَا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوٗا وَلَا تَأۡثِيمًا ﴿٢٥﴾ إِلَّا قِيلٗا سَلَٰمٗا سَلَٰمٗا ﴿٢٦﴾ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡيَمِينِ مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلۡيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدۡرٖ مَّخۡضُودٖ ﴿٢٨﴾ وَطَلۡحٖ مَّنضُودٖ ﴿٢٩﴾ وَظِلّٖ مَّمۡدُودٖ ﴿٣٠﴾ وَمَآءٖ مَّسۡكُوبٖ ﴿٣١﴾ وَفَٰكِهَةٖ كَثِيرَةٖ ﴿٣٢﴾ لَّا مَقۡطُوعَةٖ وَلَا مَمۡنُوعَةٖ ﴿٣٣﴾ وَفُرُشٖ مَّرۡفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾ إِنَّآ أَنشَأۡنَٰهُنَّ إِنشَآءٗ ﴿٣٥﴾ فَجَعَلۡنَٰهُنَّ أَبۡكَارًا ﴿٣٦﴾ عُرُبًا أَتۡرَابٗا ﴿٣٧﴾ لِّأَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ ﴿٣٨﴾ ثُلَّةٞ مِّنَ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثُلَّةٞ مِّنَ ٱلۡأٓخِرِينَ ﴿٤٠﴾ وَأَصۡحَٰبُ ٱلشِّمَالِ مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٖ وَحَمِيمٖ ﴿٤٢﴾ وَظِلّٖ مِّن يَحۡمُومٖ ﴿٤٣﴾ لَّا بَارِدٖ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَبۡلَ ذَٰلِكَ مُتۡرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُواْ يُصِرُّونَ عَلَى ٱلۡحِنثِ ٱلۡعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ وَكَانُواْ يَقُولُونَ أَئِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ أَوَ ءَابَآؤُنَا ٱلۡأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلۡ إِنَّ ٱلۡأَوَّلِينَ وَٱلۡأٓخِرِينَ ﴿٤٩﴾ لَمَجۡمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَٰتِ يَوۡمٖ مَّعۡلُومٖ ﴿٥٠﴾

(١٧) لاوانی جوان و ئێسك سووك و نەمر بە دەوریاندا دێن و خزمەتیان دەكەن و هەمیشە گەنجن و پیرنابن.
(١٨) بەكوپ و دۆلكە و سوراحیەوە دەگەڕێن و لەپەرداخی تایبەتدا جۆرەها شەربەت و شەراب و خوادنـەوەی بـەتام و خۆشیان پێشكەش دەكەن كە لەسەرچاوەیەكی رەوانـەوە پـڕ دەكرێن.
(١٩) ئەو شەرابانە نە سەریان پێی دێتە ئێش و نە سەرخۆش‌و بێ‌هۆش دەبن.
(٢٠) مـــیوەشیان بـۆ دەگـێڕن، بـە ئـارەزووی خـۆیان لێـی هەڵدەبژێرن.
(٢١) گۆشتی هەر باڵندەیەكیش كە حـەزی لێ بكـەن بـۆیان ئامادەیە.
(٢٢) هاوڕێ لەگەڵ حۆری چاوگەش و چاو رەشیش...
(٢٣) وەك مرواری شاراوە و دەست لێ نەكەتوو، هاوسەریانن.
(٢٤) لە پاداشتی كـاروكردەوەی چـاكـیانداكـە كـاتی خـۆی دەیانكرد...
(٢٥) هیچ جۆرە قسـەیەكـی نـابەجێ ونـادروست و نـاڕێك نابیستن و یەكتریش تۆمەتبارو تاوانبار ناكەن.
(٢٦) جگە لە وتنی سڵاو وەڵامدانەوەی و قسەی خۆش نەبێت، هیچ ناڕێكیەك نابیستیت و نابینیت.
(٢٧) دەستەی راستە كانیش، جا چووزانی كە ئەوانیش لە چ خۆشیەكدان.
(٢٨) لە ژێر سێبەری درەختی ـ سدر ـ ی بێ دركدان (كە دیمە نێكی دلرفێنە و تێر نابی لە تەماشای).
(٢٩) هەروەها درەختی مۆزیش كە بەرهەمەكانی چین چین لەسەر یەكن.
(٣٠) لە ژێر سێبەری دوورو درێژدان لەو باخە رازاوەو خۆشانەدا.
(٣١) تاڤگەی جوان و حەوز و فوارەی رازاوەی تێدایە (لە شێوەی رازاوەترین دیكۆردا).
(٣٢) میوەهاتی زۆرو هەمە چەشنیش (بەقەبارە و شێوە و شێوازو رەنگ و بۆن و تامی كەس نەدیو).
(٣٣) نە بەروبومی تەواودەبێت، نە قەدەغە كراویشە.
(٣٤) هەروەها راخەری بەرزو بڵندی لێیە. (لەگەڵ حۆری شۆخ‌و شەنگ‌و گوڵئەنامدا).
(٣٥) ئەو حۆریانەمان بەتایبەت دروست كردوو... (بۆ بەختەوەران).
(٣٦) كردوومانن بەحۆریانی هەمیشە كیژ. (٣٧) هاوسەرەكانیان زۆر خۆش دەوێت و هەموویان هاو تـەمەنن. (٣٨) ئەمانە هەمووی بۆ دەستەی راستەكان (ئەوانەی نامەی كردەوەكانیان درایە دەستی راستیان). (٣٩) ئەوانە دەستەیەكی زۆریان لە ئیماندارانی پێشینن. (٤٠) هەروەها دەستەیەكی زۆریش لە ئیماندارانی دوایین دەگرێتەوە. (٤١) لەولاشەوە دەستەی چەپەكان، قوربەسەریان، بۆ بارو دۆخێك كە تێی كەوتوون. (٤٢) لەناو گڕە و ئاوی لەكوڵ دا گیریان خواردووە و دەتلێنەوە. (٤٣) رادەكەن بۆ ژێر سێبەر، كە ئەویش دووكـەڵی ڕەش وُ گـەرم و سوتێنەرە. (٤٤) نە فێنكە و نە بەكەڵكی حەوانەوە دێت. (٤٥) چونكە بەراستی ئەوانە كاتی خۆی لەناو نـازو نیعمەتی حەرامدا دەتلانەوە. (٤٦) ئەوانە بەردەوام لەسەر گوناهە گەورە كە پێیان دادەگرت (هاوەڵیان بۆ خـوا بریار دەدا). (٤٧) هەمیشە دەیانوت: ئایا كاتێك ئێمە مردین و بووینە خاك و ئێسقان ئێمە زیندووەدەكـرێینەوە؟! (٤٨) ئاخۆ باوو باپیرانی دێرینیشمان؟! (٤٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: بێگومان پێشینان و پاشینان هـەرهە موویان.(٥٠) كۆ دەكرێنەوە و راپێچ دەكرێن بەرەو مەیدانی رۆژی دیاری كراو.

(٥١) پاشان بێگومان ئێوه ئەی گومراو بێباوەڕان ئەی ئەوانەی کە بڕواتان بە ڕاستیەکان نیە.
(٥٢) لە بەروبوومی درەختی ژەقنەبوتیش دەخۆن.
(٥٣) ورگ و سکتانی لێ پڕ دەکەن.
(٥٤) ئینجا ئاوی لە کولیشیٚ بەسەردا دەکەن.
(٥٥) هەر وەکو ئەو حوشترانەی بەهۆی نەخۆشیەکی تایبەتیەوە تێر ئاو نابن و دەئاوسێن.
(٥٦) ئەمە میوانداری ئەوانە لە قیامەتدا.
(٥٧)ئێمە دروستمان کردوون ئەوە بۆچی بڕوا ناکەن؟! بۆ بیر ناکەنەوە؟
(٥٨) پێم بڵێن ئەو مەنی یەی کە لە جێی خۆیدا دایدەنێن؟ (چیە و چۆنە؟ لەم سەردەمەدا زانستی هەندێك نهێنیەکانی ڕوون کردۆتەوە، کە چۆن لە نێوان ملیۆنەهادا بەویستی خوا یەك دانەی یەك دەگرێت لەگەڵ هێلکۆکەیەکدا لەسەرەتای دروستبوونی ئادەمیزادا).
(٥٩) ئایا ئێوه دروستی دەکەن یان ئێمە بە دیهێنەرین؟!
(٦٠) ئێمە نەخشەی مردنمان لە نێوانتاندا بڕیار داوە، کەس دەسەڵاتی پێش ئێمە نەکەوتووە و بێ تواناش نین..
(٦١) کە لە شوێنی ئێوه نەوەیتر بهێنین و بیخەینە شوێنتان، یاخود سەرلەنوێ لە ڕێگەیەکەوە کە نایزانن دروستتان بکەینەوە.
(٦٢) سوێند بەخوا خۆ ئەوەتە بوونی سەرەتاو یەکەم جارتان زانیووەوە بەچاوی خۆتان بینیوتانە چۆن پەیدادەبن، کەواتە بۆچی یاداوەری وەرناگرن و بیر ناکەنەوە؟!
(٦٣) ئایا سەرنجیتانداوە لەو زەویەی کە دەیکێڵن و دەیچێنن؟ (بە جۆرەها توو نەمام).
(٦٤) ئایا ئێوه دەیڕوێنن، یان هەر ئێمەین ڕوێنەر و بەرهەم هێنەر؟
(٦٥) ئینجا ئەگەر بمانویستایە دەمانکردە چیلکە و چەواڵی بێخێر، ئەوسا دەستتان دەکرد بە قسەی بێ هودە.
(٦٦) بەخەفەت و پەژارەوە دەتانوت: بەڕاستی زەرەری چاکمان کرد، ڕەنجەڕۆ خۆمان.
(٦٧) بەڵکو بێ بەریی و بێ بەهرە خۆمان. (لە هەموو خێرو بێرێك).
(٦٨) ئەی سەرنجی ئەو ئاوە نادەن کە ڕۆژانە چەند جار دەیخۆنەوە (لەکوێوە هات، کێ دروستی کرد، لەچی دروست بوو، چەندە ڕۆڵی هەیە لە ژیانی ئێوه و گیاندارو گیاو داردا؟).
(٦٩) ئایا ئێوه داتانبەزاندووە لە هەورەکانەوە یان ئێمە دابەزێنەرین؟ (بەهۆی یاسای تایبەتەوە).
(٧٠) ئەگەر بمانویستایە ئەو ئائەمان دەکردە خوێیەکی تاڵ و سوێر، ئەوە بۆ سوپاسگوزاری ناکەن؟!
(٧١) ئایا سەرنجی ئەو ئاگرە نادەن کە دایدەگیرسێنن (لە جۆرەها سەرچاوەوە... چیەو؟ چۆنە؟)
(٧٢) ئایا ئێوه دارەکەیتان دروست کردووە یان ئێمە بە دیهێنەرین؟ (ئەمەش ئاماژەیە کە نەوت لە دەرئەنجامی ژێرەو ژوور بوونی دارستانەکان بەدیهاتووە).
(٧٣) هەر ئێمە کردوومانەتە هۆی ئەوەی کە یادخەرەوە بێت، هەروەها کردوومانەتە هۆیەك بۆ ئەوەی گەڕۆك و گەشتیاران و دەسەڵاتداران کەڵکی لێ وەربگرن.
(٧٤) جا کەواتە ستایش و سوپاسگوزاری پەروەردگاری گەورەبە و با ناوی پیرۆزی هەمیشە لەسەر زرات بێت.
(٧٥) سوێندم بەشوێنی ئەستێرەکان (لە ئاسمانی فراواندا لە چەرخ و خۆلدان و لە ژمارە نایەن).
(٧٦) بێگومان ئەو سوێندە گەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە (لەم سەردەمەدا زیاتر ڕوون بۆتەوە کەخوای بەدیهێنەر ملیۆنەها کاکێشان و ملیارەها ئەستێرەی دروستکردووە، کە کۆمەڵەی خۆر لە ئاستیدا زۆر بچووکە).

(٧٧) بەڕاستى ئەوەى كە محمد ﷺ دەيخوێنێتەوە قورئانێكە زۆر پيرۆزو بەڕێزە.
(٧٨) لە كتێبێكى شاراوەدا كە ـ لوح المحفوظ ـە، پارێزراوە، (هەروەها نسخەكانى سەر زەويشى پارێزراوە و پارێزراو دەبێت هەتا دنيا دنيايە).
(٧٩) تەنها پاكان نەبێت كەس دەستى لێ نادات.
(٨٠) ئەم قورئانە لەلايەن پەروەردگارى جيهانەكانەوە نێردراوەتە خوارەوە.
(٨١) لەگەڵ ئەو هەموو ڕێزەدا كە دەربارەى قورئان وترا، هێشتا ئێوە ئەى باوەڕ لاوازان دوودڵن بەرامبەر ئەم گوفتار و فەرموودەيە و كەمتەرخەمن لە بەجێ هێنانى فەرمانەكانيدا؟
(٨٢) هەموو بەهرەيەك كە دەبوايە لە قورئان وەرى بگرن بۆتە ئەوەى كە برواى پێ ناكەن و بەدرۆى دەزانن؟
(٨٣) باشە؛ ئێوە بۆ بيرناكەنەوە، ڕۆژێك دێت كە: ڕۆحتان دەگاتە گەرووتان.
(٨٤) ئێوەش بەدەورى ئەو كەسەدا بێ دەسەڵاتانە تەماشا دەكەن و سەرنج دەدەن‌و (دێن‌و دەچن).
(٨٥) لە كاتێكدا كە ئێمە لە ئێوە نزيكترين لێى، بەڵام ئێوە نامانبينن.
(٨٦) خۆ ئەگەر ئێوە شكست خوردە نەبونايە و دەسەڵاتێكتان هەبوايە...
(٨٧) ئەو ڕۆحەتان دەگێڕايەوە ئەگەر ڕاست دەكەن و دەتوانن.
(٨٨) جا ئەگەر ئەو كەسەى كە لە سەرەمەرگدايە لە نزيكان وخۆشەويستانى ئێمە بێت.
(٨٩) ئەوە ئيتر خۆشى و كامەرانى و ئاسوودەيى‌و بەهەشتى پڕە نازو نيعمەت چاوەڕێيەتى.
(٩٠) خۆ ئەگەر لە دەستەى ڕاستانيش بێت.
(٩١) ئەوە لەلايەن دەستەى ڕاستانەوە سڵاوت پێشكەش دەكرێت. (تۆيش بەهەشتى دەبيت).
(٩٢) بەڵام ئەگەر لە دەستەى ئەوانە بێت كە گومڕان و بروايان بە بەرنامەى خوا نيە...
(٩٣) بە ئاوى لە كوڵ پێشوازيى لێ دەكرێت... (بە پەلە ڕاپێچ دەكريت‌و...).
(٩٤) دەگەيە نرێتە ناو ئاگرى دۆزەخ.
(٩٥) بەڕاستى ئەوەى كە باسمان كرد حەقيقەت و ڕاستە قينەيە و دوور لە گومانە.
(٩٦) كەواتە ستايش و سوپاسگوزارى پەروەردگارى گەورە بكە (با ناوى پيرۆزى هەميشە لەسەر زارت بێت).

سورەتى (الحديد)

بەناوى خواى بەخشندە و ميهرەبان

(١) هەرچى لە ئاسمانەكان و زەويدا هەيە تەسبيحات و ستايشى خوا دەكات، ئەويش زاتێكى باڵادەست و دانايە.
(٢) هەرچى لە ئاسمانەكان و زەويدا هەيە هەر ئەو خاوەنيانە، دەژێنێ و دەمرێنێ، هەر خۆى دەسەڵاتى بەسەر هەموو شتێكدا هەيە.
(٣) ئەو خوايە يەكەمينە و لە سەرەتاوە هەر هەبووە و كەس پێش ئەو نەبووە، دواهەمين و كۆتايەو كەس دواى ئەو نامێنێت، (بەڵام ئەو هەر دەمێنێت)، هەروەها ئەو زاتە ديارە و هەموو شت بەڵگەيە لەسەر بوونى، لە هەمان كاتدا زاتى خۆى ناديارە و (بەچاوى سەر نابينرێت، بەڵام بەبينايى بيروهۆش و دڵ و دەروون ئاشكرايە)، هەر خۆيشى زانايە بەهەموو شتێك.

هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۚ يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۖ وَهُوَ مَعَكُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ﴿٤﴾ لَّهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ ﴿٥﴾ يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِۚ وَهُوَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٦﴾ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَأَنفِقُواْ مِمَّا جَعَلَكُم مُّسۡتَخۡلَفِينَ فِيهِۖ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَأَنفَقُواْ لَهُمۡ أَجۡرٞ كَبِيرٞ ﴿٧﴾ وَمَا لَكُمۡ لَا تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلرَّسُولُ يَدۡعُوكُمۡ لِتُؤۡمِنُواْ بِرَبِّكُمۡ وَقَدۡ أَخَذَ مِيثَٰقَكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٨﴾ هُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبۡدِهِۦٓ ءَايَٰتِۢ بَيِّنَٰتٖ لِّيُخۡرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ بِكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ ﴿٩﴾ وَمَا لَكُمۡ أَلَّا تُنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ لَا يَسۡتَوِي مِنكُم مَّنۡ أَنفَقَ مِن قَبۡلِ ٱلۡفَتۡحِ وَقَٰتَلَۚ أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡظَمُ دَرَجَةٗ مِّنَ ٱلَّذِينَ أَنفَقُواْ مِنۢ بَعۡدُ وَقَٰتَلُواْۚ وَكُلّٗا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ﴿١٠﴾ مَّن ذَا ٱلَّذِي يُقۡرِضُ ٱللَّهَ قَرۡضًا حَسَنٗا فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥ وَلَهُۥٓ أَجۡرٞ كَرِيمٞ ﴿١١﴾

(٤) هەر ئەو زاتە خۆی، ئاسمانەکان و زەوی لە شـەش رۆژدا دروست کــــردووە، لەوەودوا لەســـەر تـــەختی فەرمانڕەوایی خۆی پایەدار کرد (سـەرنجی الرعـد / ٢ بدە)، هەر خۆی دەزانێت چی دەچێت بە ناخی زەویدا و چیشی لێ دێتە دەرەوە، چی لە ئاسمان دێتە خـوارەوە و چی پیادا سەردەکەوێت، جا لەهەر شوێنێك دابن ئەوزاتە لەگەڵتاندایە و پێتان دەزانێت، دڵنیابن کە خوا بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی ئەنجامی دەدەن بینایە.

(٥) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویـدا هـەیە ئـەو ازتـە خاوەنیانە، هەموو شتێکیش بۆ لای خوا دەبرێتەوە.

(٦) شەو تێهەڵکێشی رۆژ دەکـات و رۆژ تـێهەڵکێشی شەو دەکات (بەدرێژ بوونی لایەکیان لەسـەر حسـابی ئەوی تریان، یان لە بەرەبەیان و ئێوارانـدا تـێهەڵکێش دەبن)، ئەو زاتە زانـایە بـەهەرچـی لە دڵ و دەروون و سینەکاندایە.

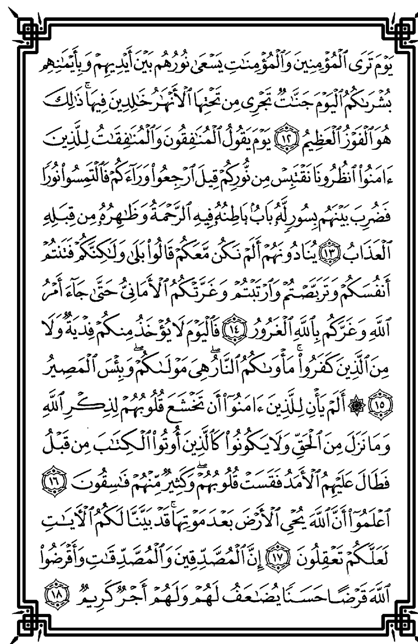
(٧) خەڵکینە ئیمان و باوەڕی دامەرزاو بهێنن بە خواو پێغەمبەرەکەی، لەو ماڵ و سامانەش ببەخشن کە لە لاتانە و خستویەتیە ژێر دەستان و جێنشینن تیایدا، بێگومان ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە لە ئێوە و ماڵ و سامان دەبەخشن پاداشتی گەورە چاوەڕێیانە.

(٨) جا ئەوە چیتانە و بۆچی باوەڕ ناهێنن بە خوا لە کاتێکدا پێغەمبەر بانگتان دەکات: کە باوەڕ بهێنن بەپەروەردگارتان، خۆ ئەو بێگومان پەیمانیشی لێ وەرگرتن، ئەگەر ئێوە ئیمانداران.

(٩) خوا ئەو زاتەیە ئایەتە روون و ئاشکراکانی قورئان دادەبەزێنێت بۆ سەر بـەندەی خـۆی، تـا لە تاریکاییەکان دەرتان بهێنێت و بتانخاتە ناو نوور و روناکیەوە، بەڕاسـتی ئـەو خـوایـە بـەسۆزو میهرەبانە بۆتان.

(١٠) جا ئیتر ئەوە چیتانەو بۆچی ماڵ و سامانتان نابەخشن لەڕێگەی خوادا، خۆ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە بۆ خوا دەمێنێتەوە، بێگومان چوونیەك نین ئەوانەتان کە پێش رزگاریی مەککە؛ یاخود پێش سەرکەوتن، ماڵ و سامانی بەخشیووەوە جەنگاوە، چونکە ئەوانە پـلەو پـایەیان زۆر بـەرزترە لەوانەی کە دوای رزگاریی مەککە و بەدەست هـێنانی سـەرکەوتن مـاڵ و سـامانیان بـەخشیووە و جـەنگاون، بـەهەردوولاشیان خـوا بـەڵێنی بـەهەشتی بـەخشیووە، بـێگومان ئـەو خـوایـە ئـاگـایە بەکاروکردەوەتان.

(١١) ئایا کێیە ئەوەی قەرزی چاك دەدات بەخواو ماڵ و سامانی دەبەخشێت لە پێناوی بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوادا، ئینجا خوایش پاداشتی بێ سنووری دەداتێ و بۆی چەند بەرابەر دەکات، هەروەها پاداشتی بەرێزو بەنرخی بۆ ئامادە کردووە.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

(١٢) ڕۆژێك دێت كە دەبینیت پیاوانی ئیماندارو ژنانی ئیماندار بەرەو بەهەشت بەڕێ دەكرێن، نوورو ڕوناكیەكی ئاشكرا لەبەردەم و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوا، فریشتەكان پێیان دەڵێن: مژدەی ئێوە ئەمڕۆ باخەكانی بەهەشتە كە چەندەها ڕوبار بەناویاندا دەڕوات؛ هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبراوە تیایدا، ئا ئەوەیە سەركەوتن و سەرفرازی گەورە و بێ‌سنوور.

(١٣) (ئا لەو ڕۆژەدا كە ئیمانداران بەرەو بەهەشت بەڕێ دەكرێ) پیاوان و ژنانی دووڕوو دەهێنرێنە سەر ڕێیان، بەغەمبارییەوە بۆ ئیمانداران دەڕوانن، ئیماندارانیش هیچ لایان لێ ناكەنەوە، بۆیە بە غەمو پەژارەیەكی زۆرەوە پێیان دەڵێن: دە تەماشایەكمان بكەن با لە نووری ڕووخسارتان بەهرەوەر ببین، بەڵام پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە دواوە؛ خۆتان بەشوێن نوورو ڕوناكیدا بگەڕێن، دەستبەجێ دیوارێك دروست دەكرێت لە نێوان ئیمانداران و دووڕووەكاندا دەروازە یەكیشی تێدایە، دیوی ناوەوە كە ڕووی لە ئیماندارانە ڕووی لە ڕەحمەت و بەهەشتە و دیوی دەرەوەشی، كە ڕووی لە دووڕووەكانە ڕووی لە سزاو دۆزەخە.

(١٤) ئینجا دووڕووەكان هاوار لە ئیمانداران دەكەن، ئایا ئێمە هاوڕێی ئێوە نەبووین؟!، ئێمە هاوكاری ئێوە نەبووین؟! ئیمانداران دەڵێن: بەڵێ وایە، بەڵام ئێوە خۆتان تووشی دووڕوویی و پیلانگێڕیی كرد، خۆتان مەڵاس دابوو، بۆ فرسەت دەگەڕان كە زەرەر بدەن لە ئیمانداران، هەمیشە لە گومان و دوودڵیدا دەژیان و بەڵاویشتان دەكردەوە، هیواو ئاواتی بێ‌جێ سەری لێ تێك دابوون، هەتا ویستی خوا یەخەی پێگرتن و كۆتایی بە ژیانتان هات، شەیتانیش غەڕاو گومڕای كردبوون بە میهرەبانی خوا و لە ڕێبازەكەی وێڵی كردبوون.

(١٥) ئەمڕۆ ئیتر هیچ جۆرە پاكانە و بارمتەیەك لە ئێوە و لەوانەش كە بێ‌باوەڕن وەرناگیرێت، شوێنەوار و مەنزڵگای هەمووتان ئاگری دۆزەخە، هەر ئەوەش شایستەتانە، ئای چ سەرەنجامێكی خراپ و نالەبارە.

(١٦) ئایا ئیتر كاتی ئەوە نەهاتووە بۆ ئەوانەی كە باوەڕیان هێناوە، كە دڵەكانیان بە نوری ئیمان ملكەچ ورِوناك بێتەوە، ترسی خوای تێدا بروێت بەهۆی یادی بەردەوامی خواو ئەو قورئانەی كە ڕەوانە كراوە، دەبا هەوڵ بدەن لەو كەسانە نەبن كە كتێبی ئاسمانییان بۆ ڕەوانەكرا، بەڵام دوای تێپەڕ بوونی ماوەیەكی دوورو درێژ، دڵیان ڕەق و ڕەش بوو، زۆربەشیان یاخی و سەركەش و نالەبار دەرچوون.

(١٧) بەڕاستی چاك بزانن كە هەر خوا زەوی زیندوو دەكاتەوە دوای مردنی (ئێوەش ئاوا زیندوو دەكاتەوە)، بێگومان بەڵگەو نیشانەی دەسەڵاتداری خۆمانمان بۆ ڕوون كردنەوە، بۆ ئەوەی ژیربن و بفامن.

(١٨) بەڕاستی ئەوانەی كە خێر خوازن لە پیاوان و لە ئافرەتان، ئەوانەی كە قەرز دەدەن بەخواو ماڵ و سامانیان لە پێناوی ڕەزامەندی ئەودا دەبەخشن، ئەوانە چەند بەرابەر پاداشتیان دەدرێتەوە و پاداشتی بەرێزو بەنرخ چاوەڕێیانە. (لە بەهەشتی بەرین و لە سایەی میهرەبانی خوادا).

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصِّدِّيقُونَۖ وَٱلشُّهَدَآءُ عِندَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٩﴾ ٱعْلَمُوٓاْ أَنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرُۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَٰدِۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمًاۖ وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٌۚ وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ﴿٢٠﴾ سَابِقُوٓاْ إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٢١﴾ مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ لِّكَيْلَا تَأْسَوْاْ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُواْ بِمَآ ءَاتَىٰكُمْۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾ ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِۗ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾

(١٩) ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە بەخواو پێغەمبەرەکانی، ئا ئەوانە ڕاست و ڕاستگۆکانن، شەهیدەکانیش لای پەروەردگاریان پاداشت و نوور و روناکی تایبەتی خۆیان هەیە، ئەوانەش کە باوەڕیان نەهێناوەو ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی، ئا ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن.

(٢٠) چاك بزانن ژیانی دنیا تەنها بریتیە لە یاری و گەمەو رازاندنەوە و خۆ هەڵکێشان لە نێوان یەکتریدا، هەروەها زۆرکردنی سامان و ماڵ و منداڵ، جا ئەوانە هەر هەمووی وەك بارانێکی بەپیت وایە کە ببێتە هۆی بەرهەمێکی زۆر، کشتیارەکان سەرسام بکات، لەوەودوا وشك ببێت و زەرد هەڵگەڕێت، پاشان وردوخاش ببێت و بکەوێت، بێگومان لە قیامەتیشدا سزای زۆرسەخت بۆ دنیاپەرستان ئامادەیە، لەولاشەوە لێ خۆشبوون و رەزامەندی لەلایەن خواوە ئیماندارانی چاکەخوازی لێ بەهرەوەر دەکرێت، ژیانی دنیاش (دوور لە خواناسی و دینداری) تەنها بریتیە لە روابورادنێکی کەم، شتێکی تر نیە، زۆر کەسیشی پێ غەڕاو دەستخەڕۆ دەبێت.

(٢١) (کەواتە) پێشبرکێ بکەن بۆ بەدەست هێنانی لێ خۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە و بەدەستهێنانی ئەو بەهەشتەی کە پانیەکەی وەك پانتایی ئاسمان و زەویە، ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە بەخواو پێغەمبەرەکانی، ئەوەش خۆی زیادە رێزێکی تایبەتیە لەلایەن خواوە دەیدات بەو کەسانەی کە خۆی دەیەوێت، هەر خوا خۆیشی خاوەنی بەخشش و بەخشندەیی زۆر گەورە و بێ‌سنوورە.

(٢٢) هیچ بەڵاو رووداوێك لە زەویدا، بۆتان پێش نایەت کە لە ـ لوح المحفوظ ـ دا تۆمارمان نەکردبێت، پێش ئەوەی رووداوەکە پێش بێت، ئەو کارەش بۆ خوا زۆر ئاسانە.

(٢٣) ئەمەش بۆ ئەوەی کە خەفەت نەخۆن بۆ ئەوەی لەکیستان چووە و بەوەش دڵخۆش و غەڕڕا نەبن کە پێمان بە خشیوون (واتە کەشخە نەکەن)، چونکە خواکەسانی خۆ بەگەورەزان و فەخرفرۆشی خۆش ناوێت (ئەوانەی بەبەخشینی بەهرەکان غەڕڕا دەبن و خۆ بادەدەن و فیز دەکەن)...

(٢٤) یاخود رەزیلی دەکەن و فەرمان دەکەن بەخەڵکیش کە رەزیل بن و ماڵ و سامان نەبەخشن (بۆ بەرژەوەندی گشتی، یان بە هەژاران و لێقەوماوان)، جا ئەوەی پشت هەڵکات لە فەرمانەکانی خواو دەست نوقاو بێت، ئەوە بێگومان با چاك بزانێت کە خوا هەر خۆی بێ‌نیازە و سوپاسکراوە لەسەر بە خششەبێ‌سنوورەکانی.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَنزَلْنَا ٱلْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥ وَرُسُلَهُۥ بِٱلْغَيْبِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِمَا ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ ۖ فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ وَءَاتَيْنَٰهُ ٱلْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِى قُلُوبِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ٱبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَٰهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ رِضْوَٰنِ ٱللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۖ فَـَٔاتَيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٢٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَءَامِنُوا۟ بِرَسُولِهِۦ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِۦ وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِۦ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٨﴾ لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَأَنَّ ٱلْفَضْلَ بِيَدِ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

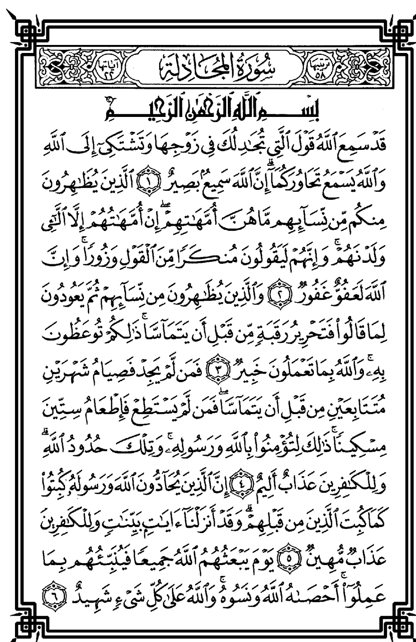
(٢٥) سوێند بەخوا ئێمە پێغەمبەرەکانمان رەوانە کردووە هاورێ لەگەڵ بەڵگە و نیشانەو موعجیزەی روون و ئاشکراداو کتێبە ئاسمانیەکانیشمان نازڵ کرد کە لەگەڵ ئەو پێغەمبەرانەدا بێت، تەرازوو پێوەری شەرعی و دادپەروەرانەمان بۆ روون کردونەتەوە تا خەڵکی بەعەدالەت و دادپەروەریی رەفتار بکەن، هەروەها ئاسنیشمان دروست کردووە کە ماددەیەکی سەخت و رەقە و بەکەڵك و سوود بەخشە بۆ خەڵکی، تا ئەوەی خوا دەیزانێ لە جیهانی واقعیشدا دەربکەوێت کەکێ پشتگیرو لایەنگری خواو پێغەمبەرەکانیەتی لە کاتیکدا کە ئەو زاتە پەنهانە، چونکە بەڕاستی خوا بەهێزو باڵادەستە.

(٢٦) بێگومان ئێمە نوح و ئیبراهیممان رەوانە کردووە، لە نەوە کانیشیاندا پێغەمبەرایەتی و کتێبی ئاسمانیمان دابەزاندووە، جا لە نەوەکانیاندا کەسانێك هەبوون کە رێگە و رێبازی هیدایەت و خواناسی گرتۆتەبەر، زۆربەشیان خوانەناس و لارو وێر بوون.

(٢٧) لەوەودوا بە شوێن پێغەمبەراندا پێغەمبەرانی ترمان رەوانە کرد، کۆتایی زنجیرەی ئیسحاقی کوڕی ئیبراهیممان هێنا بە عیسای کوڕی مەریەم، ئینجیلیشمان پێبە خشی، سۆزو میهرەبانیمان لە دڵی ئەوانەدا کە شوێنی کەوتبوون دابین کرد، بەڵام ئەوان رەهبانیەت و دووره پەرێزیان لە دنیادا کردە پیشەیان، کەچی ئەو رەهبانی یەتیان بەچاکی پەیرەو نەکرد، ئێمەش پاداشتی ئەوانەمان دایەوە کە باوەڕی راست و دروستیان هەبوو، هەرچەندە زۆربەیان لارو وێرو خوانەناس و یاخی دەرچوون. (لە سنوری یەکخواناسی لایانداو ئاینی خوایان شێوان).

(٢٨) ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە لە خوا بترسن و پارێزکاربن و باوەڕی پێتەو بهێنن بە پێغەمبەرەکەی ،تا دوو بەرابەر پاداشت و رەحمەتتان بەسەردا ببارێنێت، هەروەها نوور و روناکیەتان پێ ببەخشێت لەبەر رۆشناییەکەی دا چالاکی بنوێنن و رێبازی ژیان بگرنەبەر، تا لێتان خۆش ببێت، چونکە ئەو خوایە لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٢٩) جا ئیتر خاوەنی کتێبە ئاسمانیەکان، با بزانن کە ناتوانن چوارچێوە دانێن بۆ بەخشندەیی و رەحمەت و میهرەبانی خوا، خۆیان بە هەڵبژاردەی خوا بزانن، چونکە بە خشش و رەحمەت؛ تەنها بەدەستی خوایە و هەر ئەو دەیبەخشێت بەوانەی کە خۆی دەیەوێت، ئەو خوایەش خاوەنی بەخشش و رێزو میهرەبانیەکی گەورە و بێسنوورە.

سورەتی (المجادلة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی محمد ﷺ بێگومان خوای گەورە وتووێژی ئەو ئـافرەتەی کـە گـفتوگۆی لەگـەڵدا کـردی دەربـارەی هاوسەرکەی، بیست، کە سکاڵای خـۆیشی بـۆلای خـوا دەبات، خوایش گوێی لەگفتوگۆکەتان بوو، بەڕاستی خوا بیسەرو بینایە.

(چـوار ئـایەتی سـەرەتای ئـەم سـوورەتە دەربـارەی خەولەی کچی ثەعلەبەو مێردەکـەیەتی... ڕۆژێك لێـی توورە دەبێت و پێی دەڵـێت: تـۆ لە جـێگەی دایکـمی، خەولە دێت بۆ خزمەتی پـێغەمبەر ﷺ، بـاسەکـەی بـۆ دەگـێڕێتەوە، دوای تـاوێك حـاڵەتی وەحـی بـەسەر پێغەمبەردا دێت و چوار ئایەتی سەرەتای ئەم سوورەتە دادەبەزێت).

(٢) ئەوانەتان بە هـاوسەرانـیان دەڵـێن: تـۆ لەجـێگەی دایکمدایت، هاوسەرەکەیان بەو قسەیە نابنە دایکیان، چونکە دایکیان تەنها ئەوانەن کە ئەوانـیان لێ بووە، ئەوانە قسەیەکی نابەجێ دەکەن وبوختانێکی ناپەسەند دەڵێن، بێگومان خوا چاوپۆشی دەکات و لێخۆش دەبێت (ئەگەر ئەوانە پەشیمان ببنەوە و داوای لێخۆشبوون بکەن)..

(٣) ئەوانەی وا بە هاوسەرەکانیان دەڵێن و دوایی پەشیمان دەبنەوە لەوەی کە وتویانە، ئەوە دەبـێت کۆیلەیەك ئازاد بکەن پێش ئەوەی ئەو ژن و مێردە بەیەك بگەن، ئەو بریارە ئێوەی پـێ ئـامۆژگاری دەکرێت، خوایش ئاگادارە بەو کاروکردەوانەی ئەنجامی دەدەن...

(٤) ئینجا ئەوەی کۆیلەی دەست نەکەوت، ئەوە دەبێت دوو مانگ لەسەر یەك بەرۆژوو بێت پـێش بەیەکگەیشتنیان، جا ئەوەی ناتوانێت بەڕۆژوو بێت، با شەست هەژار تێربکات لە ژەمێك خـواردن، ئەوەی کە باسکرا بۆ ئەوەیە باوەڕتان پتەو بێت بەخواو پێغەمبەرەکەی (چونکە خوا چارەسەر دادەنێت بۆ گیروگرفتەکان)، ئەو بریارانەش سنووری خوان، بۆ ئەوانەش کە کافرن (ملکەچی فەرمانی خوا نابن) سزای بە ئێش و ئازار بۆیان ئامادەیە.

(٥) بەڕاستی ئەوانەی دژایەتی و دوژمنایەتی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن، سەرشۆڕ و خەجاڵەت و شکست خوردەن، هەروەك ئەوانەی پێش ئەمان کە سەرشۆڕو خەجاڵەت کران و تێکشکان، بـێگومان ئێمە بەڵگە و نیشانەی روون و ئاشکرامان ناردۆتە خوارەوە لەسەر ئەو راستیانە، جا بۆ ئەوانەی کە کافرو بێ باوەڕن سزای ریسواکەر ئامادەیە...

(٦) لە رۆژێکدا خوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە پێکەوە، ئەوسا هەواڵی هەموو کاروکردەوەکانیان پێ رادەگەیەنێت، خوا ئاماری کردووە ئەوان فەرامۆشیان کردووە، خوای گەورەش شایەت و ئاگایە بەسەر هەموو شتێکدا.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۖ مَا يَكُونُ
مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا۟ ۖ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم
بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ
نُهُوا۟ عَنِ ٱلنَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ وَيَتَنَٰجَوْنَ بِٱلْإِثْمِ
وَٱلْعُدْوَٰنِ وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ وَإِذَا جَآءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ
بِهِ ٱللَّهُ وَيَقُولُونَ فِىٓ أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا ٱللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ
جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۖ فَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا
تَنَٰجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَٰجَوْا۟ بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ وَتَنَٰجَوْا۟
بِٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا ٱلنَّجْوَىٰ
مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ لِيَحْزُنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا
إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوٓا۟ إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا۟ فِى ٱلْمَجَٰلِسِ فَٱفْسَحُوا۟ يَفْسَحِ
ٱللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ ٱنشُزُوا۟ فَٱنشُزُوا۟ يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

(٧) ئایا سەرنجت نەداوە کە بەڕاستی خوا بە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە زانا و ئاگایە، سێ کەس نیە چپە بکەن بەیەکەوە خوا چوارهەمیان نەبێت، پێنج کەس نیە ئەو زاتە شەشەمیان نەبێت، لەو ژمارانە کەمتر یان زیاتریش نیە کە ئەو لایان نەبێت و ئاگادار نەبێت بە سرتە و چپەیان، لەهەر شوێنێك و لەهەر کوێدا بن، پاشان لە ڕۆژی قیامەتدا ئاگاداریان دەکاتەوە بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامیانداوە، چونکە بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە.

(٨) ئایا سەرنجت نەداوە لەوانەی قەدەغەی چپەیان لێ کراوە، کەچی لەوەودوا هەر دەگەڕێنەوە سەر ئەو ڕەفتارەی کە لێیان قەدەغەکراوە، بەردەوام خەریکی چپەیەکن کە هەمووی گوناهو دوژمنایەتی و نافەرمانی پێغەمبەرە، کاتێکیش دێن بۆ لات جۆرێك سڵاوت لێ دەکەن، کە خوا بەو شێوەیە سڵاوی لێ نەکردویت!! بەگاڵتەوە دەڵێن: ئەوە بۆچی خوا سزامان نادات بەهۆی ئەو قسانەوە کە دەیڵێین!! ئەوانە دۆزەخیان بەسە کە بچنە ناوی ببرژێنرێن تیایدا، ئای کە سەرەنجامێکی خراپە.

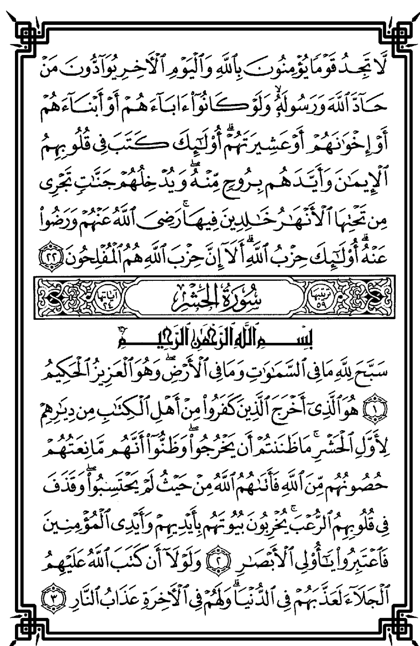
(٩) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە کاتێك چپە دەکەن بەیەکەوە، چپەیەك مەکەن کە گوناهو دوژمنایەتی و نافەرمانی پێغەمبەر بێت، با چپەکانتان هەمووی دەربارەی چاکە و خواناسی و پارێزکاری بێت، لەوخوایە بترسن کە هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (بۆ لێپرسینەوە).

(١٠) بەڕاستی چپەی خراپ و نابەجێ هەر لە شەیتانەوەیە، تا ئەوانە غەمبار بکات کە باوەڕیان هێناوە، وەنەبێت ئەو چپەیە هیچ زیانێکیان پێ بگەیەنێت مەگەر ویستی خوای لەسەر بێت، دەبا ئیمانداران هەر پشت بە خوا ببەستن تا لە زیان بە دوور بن.

(١١) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە کاتێك لە دانیشتن و کۆبونەوە کاندا پێتان دەوترێت: ڕێ بدەن بەکەسانی ترو ئەڵقەی دانیشتنەکە فراوان بکەن، ئەوە ئێوەش فراوانی بکەن، ئەگەر ئێوە واتان کرد خوا پاداشتی فراوانتان پێ دەبەخشێت، کاتێکیش پێتان دەوترێت هەستن و جێگە چۆڵ بکەن، (بۆ پیاوماقووڵ و ریش سپی و گەورەکانتان) جێگە چۆڵ بکەن، جا ئەگەر واتان کرد خوای گەورە ئەوانەی ئیمانیان هێناوە لە ئێوە و ئەوانەشتان زانست و زانیاریان پێدراوە چەندەها پلەو پایە بەرزیان دەکاتەوە، خوایش ئاگایە بەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ
صَدَقَةٗۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ
﴿١٢﴾ ءَأَشۡفَقۡتُمۡ أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ فَإِذۡ لَمۡ تَفۡعَلُواْ
وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ
وَرَسُولَهُۥۚ وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ﴿١٣﴾ ۞أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوۡاْ قَوۡمًا
غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مَّا هُم مِّنكُمۡ وَلَا مِنۡهُمۡ وَيَحۡلِفُونَ عَلَى ٱلۡكَذِبِ
وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدًاۖ إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ
يَعۡمَلُونَ ﴿١٥﴾ ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ فَلَهُمۡ
عَذَابٞ مُّهِينٞ ﴿١٦﴾ لَّن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ
شَيۡـًٔاۚ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ
ٱللَّهُ جَمِيعٗا فَيَحۡلِفُونَ لَهُۥ كَمَا يَحۡلِفُونَ لَكُمۡۖ وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍۚ أَلَآ
إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ ﴿١٨﴾ ٱسۡتَحۡوَذَ عَلَيۡهِمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ فَأَنسَىٰهُمۡ ذِكۡرَ
ٱللَّهِۚ أُوْلَٰٓئِكَ حِزۡبُ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ أَلَآ إِنَّ حِزۡبَ ٱلشَّيۡطَٰنِ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ
﴿١٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾
كَتَبَ ٱللَّهُ لَأَغۡلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِيٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ ﴿٢١﴾

(١٢) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە کاتێك ویستتان چپەیەك یان قسەیەکی نهێنی لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن، پێش ئەو کارە خێرێك بکەن (بەگوێرەی توانا شتێك ببەخشن بەهەژاران)، ئەوە چاکترە بۆتان و خاوێنترە، خۆ ئەگەر نەتان بوو، ئەوە چاك بزانن کە خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە.
(١٣) ئایا دەترسن لە هەژاریی کە پێش ئەوەی کە بە نهێنی قسە بکەن، خێرو چاکەیەك ئەنجام بدەن؟! جا کاتێکیش کە نەتانکرد خوا هەر لێتان خۆش بوو، دە ئیتر ئێوە نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن و زەکات بدەن و فەرمانبەرداریی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن، خوایش زۆر ئاگایە بەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.
(١٤) ئاسا سەرنجی ئەوانەت نەداوە پشتگیریان لە هۆزێك کرد، کە خوا خەشمی لێ گرتوون و رقی لێیانە، ئەو دووڕووانە نە سەر بە ئێوەن، نە سەر بە وانیشن، سوێند لە سەر درۆ دەخۆن لە کاتێکدا کە خۆشیان دەزانن...
(١٥) خوا سزایەکی سەخت و بەتینی بۆ ئامادە کردوون، بەڕاستی ئەوەی ئەوان دەیانکرد رەفتارێکی ناشرین و کارێکی نابەجێ بوو.
(١٦) ئەوانە سوێندەکانیان کردووە بەقەڵغان بۆ خۆیان تا سەروماڵیان سەلامەت بێت، بەو هۆیەشەوە بەربەستیان داناوە لەبەردەم بەرەو پێش چوونی رێبازی خوادا، هەر بۆیەش سزاو ئازارێکی سەرشۆڕکەر بۆیان ئامادەیە.
(١٧) نە ماڵ سامانیان نە رۆڵەکانیان هەرگیز نابنە هۆی ئەوەی کە لە دەست تۆڵەی خوا رزگاریان بکەن، ئەوانە نیشتەجێی ناو دۆزەخن و تیایدا ۆ هەمیشە بەزیندوویی دەمێننەوە.
(١٨) لەو رۆژەدا کە خوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە، دەست دەکەنەوە بە سوێند خواردن هەروەك بۆ ئێوە سوێندیان دەخوارد، لە کاتێکدا وادەزانن کە رزگاریان دەبێت و شتێکیان دەست دەکەوێت!! (خوای گەورە لەناو خەڵکیدا ریسوایان دەکات و دەفەرموێت): ئاگاداربن کە بەراستی ئەوانە هەر درۆزنن‌و لەراستی دوورن.
(١٩) ئەوانە شەیتان زاڵ بووە بەسەریانداو داگیری کردوون، بەو هۆیەوە یادی خوای لەبیر بردوون، ئا ئەوانە دەستە و تاقم و حزبی شەیتانن، ئاگاداربن کە بێگومان دەستە و تاقم و حزبی شەیتان خەسارەتمەند و زەرەمەندن.
(٢٠) بەڕاستی ئەوانەی دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن ئا ئەوانە لە ریسواترین و نزمترینی خەڵکین. (لە دنیاو قیامەتدا).
(٢١) خوا بڕیاریداوە کە: بێگومان هەر خۆم و پێغەمبەرەکانم سەرکەوتوو دەبین، چونکە بەڕاستی هەر خوا خۆی بەهێزو باڵادەستە. (بە سەر هەمو شتێکداو لە هەمو بارودۆخێکدا).

(٢٢) (ئەی پیغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) تۆ کەسانێکت دەست ناکەوێت باوەڕ بهێنن بەخواو بەرۆژی دوایی، لە هەمان کاتدا کەسانێکیان خۆش بوێت کە دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن، ئەگەرچی ئەو کەسانە باوو باپیریان، یان نەوەیان، یان برایان، یان عەشرەتیان بن، ئەوانەی بەو شێوەیەن (ئیمان و باوەڕیان لە هەموو کەسێك لا بە نرخترو پیرۆزترە)، خوا ئیمان و باوەڕی لەدڵیاندا چەسپاندووەو جێگیری کردووە، لە بەهرەو میهرەبانی تایبەتی خۆیشی بەهرەمەندی کردوون، وە بە هێزو گیانێکی تایبەتی لەلایەن خۆیەوە (مەبەست قورئان و ئیمانە) پشتگیری کردوون و یارمەتی داون، سەرئەنجامیش دەیانخاتە باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها روبار بەژێر درەخت و کۆشکەکانیدا تێ دەپەڕێت، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نە براوەدا، ئەوانە خوا لێیان رازیە و ئەوانیش لە خوا رازین، ئا ئەوانە دەستەو تاقم و حزب و لایەنی خوای گەورەن، ئاگاداربن کە بەڕاستی هەر لایەن و حزب و دەستە و تاقمی خوا سەرکەوتوو و سەرفرازن. (لە هەر دو جیهاندا).

سورەتی (الحشر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە بەپاکی و بێ گەردی یادی خوا دەکەن، هەر ئەو زاتەش خۆی تەواو باڵادەست و دانایە.

(٢) ئەو خوایە ئەو زاتەیە، ئەوانەی بێ باوەڕ بوون لە خاوەنانی کتێب، هەڵیکەندن لە شوێنەواریان و ناچاری کۆچی کردن لە یەکەم دەست پێکردنی کۆکردنەوە و دەرکردنیاندا، ئێوە بەتەما نەبوون و گومانتان نەدەبرد ئاوا بەئاسانی برۆن، ئەوانیش گومانیان وابوو کە بەراستی قەڵاکانیان بەرگریان دەکات لەویست و فەرمانی خوا، ئەوسا ئیتر لە لایەکەوە خوا بەڵای بەسەر هێنان کە بەخەیاڵیاندا نەهاتبوو و حسابیان بۆ نەکردبوو، ئەوسا خوا ترسێکی فڕێدایە دڵیانەوە، بەناچاریی دەستیان کرد بەکاولکردنی خانووبەرەو ماڵەکانیان بەدەستی خۆیان و دەستی ئیمانداران، کەواتە: ئەی خاوەن بیروهۆش و دوور بینەکان دەرس و پەندو ئامۆژگاری وەربگرن (جوولەکە هەروا بۆیان ناچێتە سەر، پەتی ستەم لە ئەستوریدا دەپسێت).

(٣) خۆ ئەگەر خوا چۆڵکردنی لەسەر بریار نەدانایە، ئەوە هەر لە دنیادا سزای دەدان، لە قیامەتیشدا سزای ئاگری دۆزەخ بۆیان ئامادەیە (چونکە زۆر دڵرەق و پیلانگێرن).

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۖ وَمَن يُشَآقِّ ٱللَّهَ فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ وَلِيُخْزِىَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ عَلَىٰ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ كَىْ لَا يَكُونَ دُولَةًۢ بَيْنَ ٱلْأَغْنِيَآءِ مِنكُمْۚ وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُواْۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٧﴾ لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِمْ وَأَمْوَٰلِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ﴿٨﴾ وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ أُوتُواْ وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

(٤) ئەو سزایە بەهۆی ئەوەوە بوو چونکە ئەوانە دوژمنایەتی خواو پێغەمبەرەکەیان کرد، جا ئەوەی دژایەتی ئاینی خوا بکات، با چاك بزانێت خوا سزاو تۆڵەی زۆر بەئێش و ئازارە.

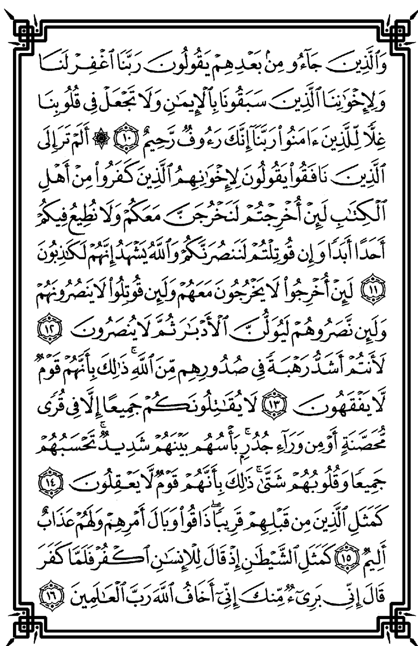
(٥) هەر درەختێکی تەڕتان بری بێت یان وازتان لێ هێنابێت و لەسەر بنجی خۆی ما بێت (لە خەیبەردا)، بەفەرمانی خوا بووە و ویستی ئەوی لەسەرە، تا تاوانباران و لە سنوور دەرچووەکان سەرشۆڕ و خەجاڵەت بکات.

(٦) ئەو دەستکەوتانە، خوا لە جوولەکەی سەندووە و بەخشیویەتی بەپێغەمبەرەکەی، ئێوە هیچ خۆتان ماندوو نەکردوبوو بۆ بەدەست هێنانی، نە بەسواری ئەسپ بۆی چووبوون نە بە سواری وشتر، بەڵکو ئەوە خوایە کە پێغەمبەرەکەی زاڵ دەکات بەسەر هەر دەستە و تاقمێکدا کە بیەوێت، خوایش دەستەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٧) ئەو دەستکەوتانەی، خوا بەخشی بە پێغەمبەرەکەی لە خەڵکی دێهات و شارەکانی جوو، ئەوە خوا بڕیاری لەسەرداوە کە بۆ پێغەمبەر و خزمانیەتی، بۆ هەتیوان و هەژاران و ڕێبوارانیشە، بۆ ئەوەی ئەو سامانە تەنها لە نێوان دەوڵەمەندەکانی ئێوەدا نەبێت، جا ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێی بەخشیوون وەری بگرن، هەر فەرمانێکی پێدان بەگوێی بکەن، قەدەغەی هەر شتێکی لێ کردن مەیکەن، لە خوا بترسن؛ چونکە بەڕاستی خوا بەتوندی تۆڵە دەسێنێت.

(٨) هەروەها لەو دەستکەوتانە، بەشی کۆچبەرانی هەژار دەبێت بدرێت، ئەوانەی لە شوێنەوارو سامانیان دوور خراونەتەوەو دەرکراون، ئەوانە بەتەمای بەخششی خواو ڕەزامەندیی ئەون و بەبێ هیچ تەماعێك پشتیوانی لە خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن و هەوڵی سەرخستنی بەرنامەکەیان دەدەن، هەر ئا ئەوانە ڕاستگۆو ڕاستانن.

(٩) ئەوانەی کە پێشتر ماڵ و شوێنی خۆیان ئامادە کرد بۆ پێشوازیی لە کۆچبەران و دڵ و دەروونی خۆیان ڕازاندەوە بەئیمان، ئەوانەشیان خۆش دەوێت کە کۆچیان کردووە بۆ لایان و لەدڵ و دەرونیاندا جێی هیچ جۆرە حەسوودیو بەخیلیەك نابێتەوە (لەسەر ئەوەی کە بەشی کۆچبەران دراوە و بەشی ئەوان نەدراوە)، حەز بە بەخشینی دەستکەوتەکان بەوان دەکەن، فەزڵی ئەوان دەدەن بەسەر خۆیاندا هەرچەندە هەژارو نەداریشن، جا ئەوەی خۆی لە حەزو ئارەزوی نەفسی ڕەزیلی بپارێزێت و زاڵ بێت بەسەریدا، ئا ئەوانە بەڕاستی سەرفرازن.

(١٠) ئەوانەش کە بەشوێن کۆچبەران و پشتیوانـاندا هاتن (تا کۆتایی دنیا ئەمە دۆعا و نزایانە و بـەردەوام) دەڵێن: پەروەردگارا لە ئێمە و لەو برایـانەشمان خـۆش بـبە کـە پـێش ئـێمە ڕێـبازی ئـیمانیان گـرتەبەر و لە دڵەکانماندا هیچ جۆرە بوغزو کینەیەك مەخەرە دڵمانەوە لە ئاستی ئەوانەی ئـیمانیان هـێناوە، پـەروەردگارا تـۆ بەڕاستی بە سۆزو بەخسندە و میهرەبانیت.

(١١) ئایا سەرنجت نەداوە لەوانەی کە دووڕوون، بەبرا بێباوەڕەکانیان لە خاوەنانی کتێب دەڵێن: ئەگـەر ئـێوە دەربکرێن ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین، هـەرگیز دژی ئێوە بە قسەی کەس ناکەین، خۆ ئەگـەر جـەنگتان دژ بکرێت ئێمە پشتیوانیتان لێ دەکەین، بەمەرجێك؛ خـوا خۆی شایەتە کە ئەوانە بێگومان درۆزنن.

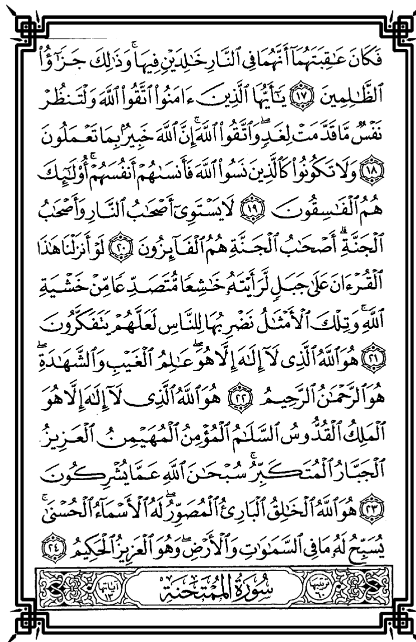
(١٢) سوێند بەخوا ئەگەر دەربکرێن لەگەڵیاندا دەرناچن، ئەگەر جەنگیان دژبکرێت، پشـتیوانـییان لێناکەن، ئەگەر پشتیوانیشیان لێکردن، دوای تاوێك پشت هەڵدەکەن و پاشان سەرکەوتوو نابن.

(١٣) بەڕاستی ئێوەی ئیماندار ترستان زیاترە لە دڵ و دەروونیاندا تا خوای گەورە، چونکە بێگومان ئەوانە کەسانێکی ناحاڵی و تێ نەگەیشتوون (هەمیشە لە دڵەڕاوکێ و ترسدان).

(١٤) هۆزی جوولەکە هەرگیز بەیەك پارچەیی ناوێرن دژی ئێوە بجەنگن، مەگەرلە شوێنی قـایم و قەڵای سەختدا، یان لە پشتی دیواری بەرزو قایمەوە، چونکە ئەو جووانە نێوانـیان زۆر نـاخۆشە و چارەی یەکتریان ناوێت، هەرچەندە وا دەزانیت یەکپارچەن، بەڵام لەراستیدا دڵـەکـانیان دوورن لە یەکەوە، چونکە ئەوانە ژیر و هۆشمەند نین.

(١٥) نموونەیان وەك نموونەی بێباوەڕانی ئەم نزیکانە وایە (کە لە جەنگی بەدردا) بە ئەنجامی کارو کردەوەی خۆیان گەیشتن، لە قیامەتیشدا سزای بە ئێش و ئازار بۆیان ئامادەیە.

(١٦) (نێوانی دووڕووەکان لەگەڵ جووەکان) وەك شەیتان وایە کە هانی ئـادەمیزاد دەدات لە ڕێـی خەیاڵ و وەسوەسەوە؛ پێی دەڵێت: وەرە کافربە (بە جوانکردنی هەموو جۆرە تاوانێك کە خـوا پـێی ناخۆشە)، جا کاتێك کە کافر بوو (واتە ئەو کارانەی ئەنجام دا کە شەیتان پێی رازیـە) پـێی دەڵـێت: بەڕاستی من بەریم لە تۆ من لە پەروەردگاری جیهانەکان دەترسم!!

(١٧) جـــا ســـەرئەنجامی هـــەردووکیان (شـــەیتان و ئادەمیزادی کافر) ئەوەیە کـە هـەردوو لە دۆزەخـدا بـۆ هـــەمیشە، بـــەنەمریی دەمـێننەوە، ئـەوەش پـاداشـتی ستەمکارانە.

(١٨) ئـــەی ئـەوانـەی بـاوەڕتان هـێناوە، خـوانـاس و پارێزکاربن و لە سنوورەکـانی مـەترازێـن، بـا هـەموو کەسێك سەرنج بدات و بزانێت چـی بـۆ سـبەی دەست پێشکەری کردووە، هـەوڵ بـدەن هـەمیشەو بـەردەوام پارێزکارو دیندارو خواناس بن، چونکە بەڕاسـتی خـوا زۆر ئاگایە بەهەموو ئەو کاروکردەوانەی کە ئـەنجامی دەدەن. (هەموی تۆمارە و هیچی لێ پەنهان نیە).

(١٩) نەکەن وەکو ئەوکەسانە بن کە خوایان فەرامـۆش کرد، شوێنی بەرنامەکەی نەکەوتن، خوایش ئەوانی لە بـیر خـۆیان بـردەوە، ئـەوانـە لە سـنوور دەرچـوو تاوانبارەکانن. (زەرەری گەورە دەکەن و شەرمەزارو ریسوا دەبن).

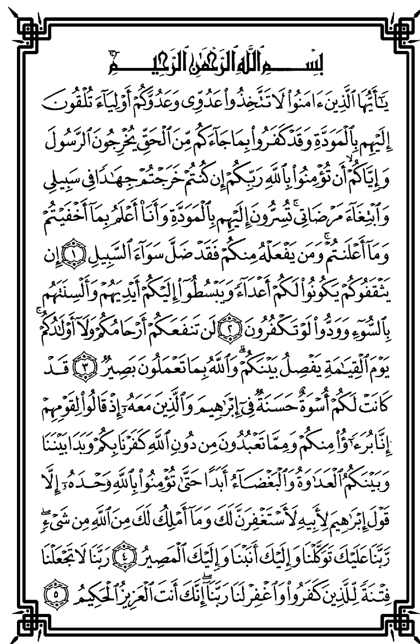
(٢٠) (بێگومان) نیشتەجێکانی دۆزەخ وەك بەهەشتیەکان نین، چونکە هەر بەهەشتیەکـان سـەرفرازو کامەران و بەختەوەرن. (ژیان و لاوێتی و تەندروستی و ئاسودەییان نەبڕاوەیە).

(٢١) ئەگەر ئەم قورئانەمان نازڵ بکردایەتە سەر کەژو کێوێك، دەتبینی ملکەچ دەبوو، ورد و خاش دەبوو، شەق و پەق دەبوو، لە ترسی فەرمانی خوا، لە هەیبەتی گەورەیی و دەسەڵاتی خوا، ئێمە ئەم نموونانە دەهێنینەوە بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ژیرییان بخەنە کار و شوێن قورئانی پـیرۆز بکەون. (چونکە لە لایەن زاتێکی تەواو گەورە و باڵادەست و میهرەبانەوە نازڵ بووە).

(٢٢) خوا ئەو زاتەیە کە جگە لەو خوایەکی‌تری بەحەق نیە زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان،ئەو خوایە بەخشندە و میهرەبان و دلۆڤانە کانگای رەحم و بەزەییە.

(٢٣) خوا ئەوزاتەیە کە جگە لەو خوایەکی‌تری بەحەق نیە پادشای هەموو بوونەوەرە، پاك و بێگەردو پوختە، ئاشتی خواز و ئاشتی پەروەرە، ئاسایش بەخش و پەناگای ئیمانداارانە، دەسەڵاتدارە و چاودێری دروستکراوەکانیەتی، باڵادەستە، خاوەنی خێری بێ‌سنوورە، گەورەیە و خۆی بەگەورە دەزانێت، پاکی و بێگەردی بۆ ئەو خوایەیە لەوەی تێ نەگەیشتوان شەریك و هاوەڵی بۆ بڕیار دەدەن.

(٢٤) هەر ئەو خوایە بەدیهێنەرو دروستکارە، (لە نەبوون هەرچی بوێ بەدی دەهێنێت)، نەخشە و وێنە کێشەرە، ناوە پیرۆزو جوانەکان، هەمووی شایستەی ئەون، هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویـدا هـەیە ستایشی ئەو دەکەن، بەڕاستی ئەو زاتە خوایەکی تەواو باڵادەست و دانایە.

سورەتی (الممتحنة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە دوژمنانی من و دوژمنانی خۆتان مەکەنە دۆستی گیانی بەگیانی، لەکاتێکدا خۆشەویستی و سۆزی خۆتانیان بۆ دەردەبرن، بەراستی ئەوان بێباوەڕیشن بەو قورئانەی لە لایەن خواوە بۆتان هاتووە، ئەوانە پێغەمبەرو ئێوەش دەردەکەن لە مەککە، لەبەر ئەوەی کە باوەڕ دەهێنن بەخوای پەروەردگارتان، جا ئەگەر ئێوە دەرچوون بۆ جیهادو تێکۆشان لە پێناوی من و بۆ بە دەستهێنانی رەزامەندی من، بەنهێنی خۆشەویستی خۆتانیان بۆ دەربرن، لەکاتێکدا من ئاگادارم بەوەی شاردوتانەتەو و بەوەش کە ئاشکراتان کردووە، جا هەر کەس لە ئێوە کاری وابکات ئەوە بەراستی رێبازی راستودروستی ون کردووە.

(٢) هەر کاتێك خوانەناسان دەسەڵاتیان هەبێت و ئێوەیان دەست بکەوێت، ئەوە دەبنە دوژمنتان و دەست و زمانیان بەخراپە درێژ دەکەن بۆتان (بەهەرچی بۆیان بکرێت) ئەوانە پێیان خۆش بووە و ئاواتیان خواستووە کە ئێوە لە ئایینەکەتان هەڵگەڕێنەوە.

(٣) خزمان و رۆڵەکانتان هەرگیز فریاتان ناکەون، چونکە خوا لە رۆژی قیامەتدا لە یەکتان جیادەکاتەوە، بەڕاستی خوا بینایە بەو کاروکردەوەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٤) ئەی ئیمانداران، بەڕاستی لە ئیبراهیم و ئەوانەی کە لەگەڵیدا بوون نموونەیەکی چاکتان خراوەتە بەرچاو، کاتێك کە بە قەومەکەی خۆیانیان وت: دوای ساڵەها بانگەواز، ئێمە بەرین لە ئێوە و لەو شتانەش کە لەجیاتی خوا دەیپەرستن، ئێمە باوەڕمان بەو دین و ئاینەی ئێوە نیە، ئیتر دوژمنایەتی و رقەبەرایەتی لەنێوانماندا بەرپا بووە تا ئەو کاتەی کە باوەڕ بە خوای تاك و تەنها دەهێنن، جگە لەو بەڵێنەی ئیبراهیم دای بە باوکی و وتی: بێگومان داوای لێ خۆشبوونت بۆ دەکەم، دەسەڵاتی خوایشم نیە ئەگەر کارەساتێکت بەسەر بهێنێت، ئینجا وتی: پەروەردگارا، هەر پشتمان بە تۆ بەستووە و هەر بۆ لای تۆش گەڕاوینەتەوە، سەرنجامیش هەر بۆ لای تۆیە.

(٥) پەروەردگارا مەمانکە بەمایەی گومرایی بۆ ئەوانەی بێ باوەڕن، لێشمان خۆش ببە پەروەردگارمان، بەراستی هەر تۆ خوایەکی تەواو باڵادەست و دانایت.

لَقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِيهِمۡ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَۚ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ ﴿٦﴾ ۞عَسَى ٱللَّهُ أَن يَجۡعَلَ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَ ٱلَّذِينَ عَادَيۡتُم مِّنۡهُم مَّوَدَّةٗۚ وَٱللَّهُ قَدِيرٞۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٧﴾ لَّا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمۡ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَلَمۡ يُخۡرِجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ أَن تَبَرُّوهُمۡ وَتُقۡسِطُوٓاْ إِلَيۡهِمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ ﴿٨﴾ إِنَّمَا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ قَٰتَلُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَأَخۡرَجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ وَظَٰهَرُواْ عَلَىٰٓ إِخۡرَاجِكُمۡ أَن تَوَلَّوۡهُمۡۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا جَآءَكُمُ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ مُهَٰجِرَٰتٖ فَٱمۡتَحِنُوهُنَّۖ ٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِإِيمَٰنِهِنَّۖ فَإِنۡ عَلِمۡتُمُوهُنَّ مُؤۡمِنَٰتٖ فَلَا تَرۡجِعُوهُنَّ إِلَى ٱلۡكُفَّارِۖ لَا هُنَّ حِلّٞ لَّهُمۡ وَلَا هُمۡ يَحِلُّونَ لَهُنَّۖ وَءَاتُوهُم مَّآ أَنفَقُواْۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ أَن تَنكِحُوهُنَّ إِذَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّۚ وَلَا تُمۡسِكُواْ بِعِصَمِ ٱلۡكَوَافِرِ وَسۡـَٔلُواْ مَآ أَنفَقۡتُمۡ وَلۡيَسۡـَٔلُواْ مَآ أَنفَقُواْۚ ذَٰلِكُمۡ حُكۡمُ ٱللَّهِ يَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ﴿١٠﴾ وَإِن فَاتَكُمۡ شَيۡءٞ مِّنۡ أَزۡوَٰجِكُمۡ إِلَى ٱلۡكُفَّارِ فَعَاقَبۡتُمۡ فَـَٔاتُواْ ٱلَّذِينَ ذَهَبَتۡ أَزۡوَٰجُهُم مِّثۡلَ مَآ أَنفَقُواْۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِيٓ أَنتُم بِهِۦ مُؤۡمِنُونَ ﴿١١﴾

(٦) سوێند بە خوا لە سەرگوزەشتە و ژیانی ئیبراهـیم و ئەواندا نموونە و پێشەنگێکی چـاك هـەیە بـۆ ئـەوەی چاویان لێ بکەن، بۆ ئەو کەسەی کە ئاوات و ئـومێدی ڕەزامەندی خوایەو لە ڕۆژی دوایی دەترسێت و حسابی بۆ دەکات، جا ئەوەش کـە پشت هـەڵدەکـات و شـوێن ڕێبازی ئەوان ناکەوێت ئـەوە بـابزانـێت خـۆی زەرەر دەکات چونکە خـوا هـەر خـۆی بـێ‌نیازە و شـایستەی هەموو جۆرە سوپاسێکە.

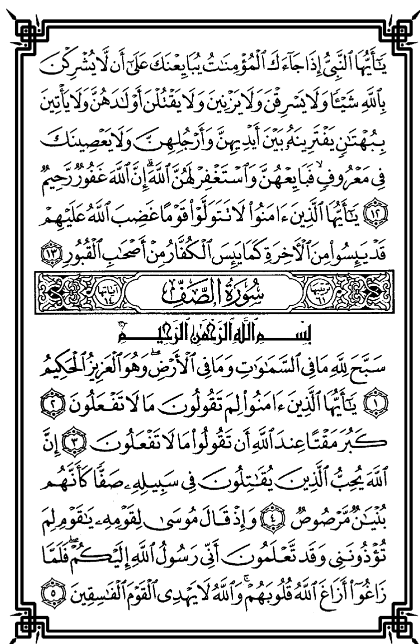
(٧) نزیکە خوا خۆشەویستی و سۆز بەرپا بکات لە نێوان ئـێوە و ئـەوانـەدا کـە دوژمـنایەتیتان لەگـەڵ کـردن و هەندێکیان باوەڕ بهێنن، هەمیشە خوا بە دەسەڵاتە، هەر ئــەو خــوایـەش لێـخۆشبوو مـیهرەبانە چـاوپۆشی لە ڕابوردوو دەکات.

(٨) دڵنیاش بن کە خوا قەدەغەی ئەوەتان لێ ناکات کە چاك ڕەفتاری و دادپەروەری بکەن لەگەڵ ئەو کەسانەدا جەنگیان دژ نەکردون و دژایەتی ئاینیان نەکردون و لە شوێنەوارتان دەریان نەکردون، چونکە بەراستی خوا دادپەروەرانی خۆش دەوێت.

(٩) بەراستی خوا تەنها قەدەغەی ئەوەتان لێ دەکات کە پشتیوانیی بکەن لەوانەی کە جەنگیان بەرپا کرد دژی ئاین و دەریان کردن لە شوێنەواری خۆتان و پشتیوانی ئەوانـیان کـرد، ڕۆڵـیان هـەبوو لە دەرکردنتاندا، ئەوەش پشتیوانیان لێ بکات و خۆشی بوێن، ئائەوانە هەر ستەمکارن.

(١٠) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە کاتێك ئافرەتە ئیماندارەکان کۆچ دەکەن و دێن بۆ لاتـان تـاقیان بکەنەوەو بەوردیی پرسیاریان لێ بکەن سەبارەت بەکۆچ و هۆی هاتنەکـەیان، خـوا ئـاگـادارە بـە ئیمانەکەیان، جا ئەگەر زانیتان باوەڕدارن، ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆ لای مێردە بێ باوەڕەکانیان، نە ئەم ئافرەتانە حەڵاڵی ئەو بێ باوەڕانەن، نەئەو بێ باوەڕانەش حەڵاڵن بۆ ئەم ئافرەتە ئـیماندارانـە، ئـەو مارەییەی مێردە کافرەکانیان خەرجیان کردووە بۆیان بگێڕنەوە، ئیتر هیچ ڕەخنەیەکیش لەسەرتان نی‌یە ئەو ئافرەتانە مارە بکەن کاتێك مارەییان بدەنێ، ئافرەتانی کافریش مەهێڵنەوە لای خۆتان (ئەگەر لە سەر کافرێتی مانەوە)، ئێوەش ئەی ئیمانداران ئەگەر مەسرەفێکتان کردووە لە ئافرەتێکی کافردا داوای بکەنەوە، ئەوانیش ئەگەر مەسرەفێکیان کردووە لە ئافرەتێکی ئیمانداردا با داوای بکـەنەوە، ئـائەوە حوکم و فەرمانی خوایە، کە خۆی فەرمانڕەوایی دەکات لە نێوانتاندا، خوای گەورەش هەمیشە تەواو زانا و دانایە.

(١١) خۆ ئەگەر یەکێك یان هەندێك لە هاوسەرانتان گەڕانەوە بۆ ناو کافران، لەوەودوا جەنگ لەنێوان ئێوە و کافراندا بەرپابوو، سەرکەوتن بەسەریاندا، ئـێوە لە دەسـتکەوتی ئـەو جـەنگە زەرەری ئـەو ئیماندارانە ببژێرن کە خێزانەکانیان ڕۆیشتون، لەو خوایە بترسن کە ئێوە هەمیشە بڕوادارن پێی.

(١٢) ئەی پێغەمبەر ﷺ کاتێك ئافرەتانی ئیماندار هـاتن بۆ لات و پەیمانیان پێدایت کە: هیچ جۆرە هاوەڵێك بۆ خوا بریار نەدەن، دزی نەکەن، زینا نەکەن، رۆڵەکـانی خۆیان نەکوژن، هیچ جۆرە بوختانێك نـەکـەن لەنـێوان دەست و پێی خۆیاندا (واتە دوورە پەرێزین لە هەموو جۆرە خیانەتێك) هەروەها فەرمانبەردارت بن لە هەموو چاکەیەکداو یاخی نەبن لێت، ئەوە تۆ پەیمانیان لەگەڵ ببەستە و لە خوا داوای لێ خۆشبوونیان بۆ بکە، چونکە بەڕاستی خوا لێخۆشبوو میهرەبانە.

(١٣) ئەی ئەوانەی بـاوەڕتان هـێناوە پشت مـەبەستن بەکەسانێك خـوا خـەشمی لێگـرتوون و دۆسـتایەتیان مەکەن، بێگومان ئەوانە نائومێد و بێهیوان لە پاداشتی قیامەت، هەروەکو چـۆن کـافران، نـائومێدن لە زیـندو بونەوەی مردوانی گۆرستان و هەرگیز بە تەمایان نین.

سورەتی (الصف)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

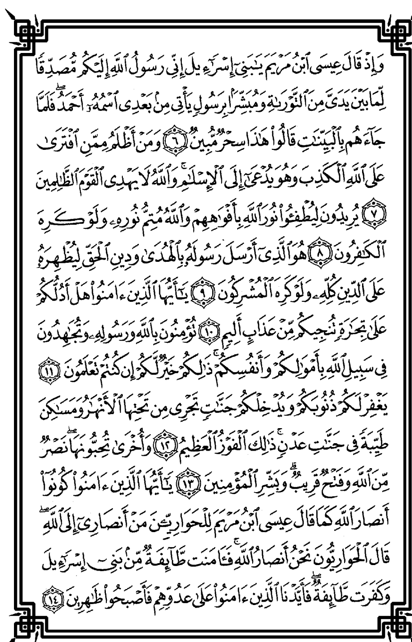
(١) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە بە پاکی و بێگەردی یادی خوایـان کـردووەو بـەردەوام دەیکەن، هەر ئەو زاتە خۆیشی تەواو باڵادەست و داناو کاربەجێیە. (لە هەمو نەخشە و پلانەکانیدا).

(٢) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە بۆچی شتێك دەڵێن و ئـەنجامی نـادەن؟ بـۆچی گـوفتارتان دژی کردارتانە؟! بۆچی جیاوازی هەیە لە نیوان گوتارو هەڵسوکەوت و بەڵێنتاندا؟!

(٣) خەشم و رقێکی گەورەیە لای خوا ئەوەی کە دەیڵێن و نایکەنو ئەنجامی نادەن.

(٤) بەڕاستی خوا ئەو کەسانەی خۆش دەوێت کە دەجەنگن لەپێناو رێبازی خوادا بەیەك ڕیزو یەك پارچە و یەك دڵ، چونکە هەروەك کۆشکێکی بەرزی قایم داڕێژراون و خشتەکانی بە جـوانـی بـە یەکەوە لکێنراون و یەکتریان گرتووە.

(٥) بیریان بخەرەوە، کاتێك کە موسا بە قەومەکەی وت: ئەی قەوم و هۆزم ئێوە بۆچی ئازاری رۆح و دڵم دەدەن، لە کاتێکدا چاك دەزانن کە من پێغەمبەر و رەوانەکراوی خوام بۆتان، جـا کـاتێك ئـەوان گوێیان بۆ راستی نەگرت و لەحەق لایاندا، خوایش دڵەکانیانی لەخشتە بردو مۆری پێدا نا، چونکە خوا رێنموویی قەوم و هۆزی تاوانکارو تاوانبارو لەسنوور دەرچوو ناکات.

(٦) بیریان بخەرەوە، کاتێك عیسای کوڕی مەریەم بەنەوەی ئیسرائیلی وت: منیش بەڕاستی پێغەمبەری خوام بۆ سەر ئێوە، ڕاستیی تەوراتیش دەسەلمێنم کە لە پێش مندا هاتووە، هەروەها مژدەدەریشم بە پێغەمبەرێك کە دوای من دێت و ناوی – ئەحمەد – ە، کەچی کاتێك بە بەڵگە و نیشانەی تێرو تەواوو موعجیزەی ئاشکراوە ڕاستیەکانی پێ ڕاگەیاندن، وتیان: ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە.

(٧) جا کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆی بۆ خوا هەڵبەستووە، لەکاتێکدا ئەو بانگ دەکرێت بۆ لای ئیسلام و موسڵمان بوون، خوایش هیدایەت و ڕێنموویی قەومی ستەمکار ناکات.

(٨) ئەوانە دەیانەوێت بەفوو، بەقاڵەی دەم، نووری خوا بکوژێننەوە!! (خەیاڵیان خاوە) خوا نووری خۆی، ئاینی خۆی، تەواو دەکات و دەیچەسپێنێت هەرچەندە کافرو بێبرواکان پێی سەغڵەت بن و پێیان ناخۆش بێت.

(٩) هەر ئەو خوایە، پێغەمبەرەکەی خۆی ڕەوانە کردووە هاوڕێ لەگەڵ هیدایەت و ڕێنموویی و ئاینی حەق و ڕاستیدا، تا سەری بخات بەسەر هەموو ئاین و بەرنامە کاندا، هەرچەندە موشریك و هاوەڵگەران پێیان ناخۆش بێت.

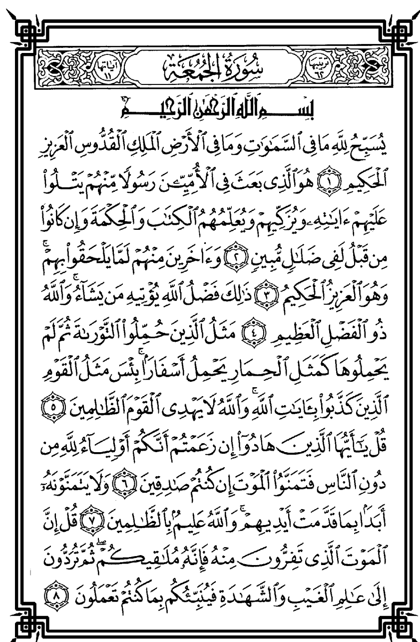
(١٠) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە، دەستنیشانی بازرگانیەکتان بۆ بکەم، کە لە سزایەکی بە ئێش و ئازار ڕزگارتان بکات؟!...

(١١) سەرەتا باوەڕهێنانتانە بە خواو پێغەمبەرەکەی، ئینجا هەوڵ و تێکۆشانتانە لەڕێگەی خوادا بە بەخشینی ماڵ و سامانتان، وە بەخشینی خۆتان (واتە: ماندووکردنی جەستە و بیروهۆشتان، تا بەخت کردنیان لەپێناوی خوادا) بێگومان ئەو کارەتان چاکتر و بەفەڕترە بۆتان ئەگەر بزانن و تێ بگەن.

(١٢) ئەوسا خوا لە گوناهو هەڵەکانتان خۆش دەبێت و دەتانخانە باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها ڕوبار بەژێر درەختەکانیدا تێ دەپەڕێت و جاریە، هەروەها کۆشك و تەلاری خۆش و ڕازاوە و پاك و خاوێن لە باخەکانی بەهەشتی عەدندا، بەڕاستی ئا ئەوەیە سەرکەوتن و سەرفرازی و دەستکەوتی گەورە و بێسنوور.

(١٣) جا شتێکی تریش هەیە کە حەزی لێ دەکەن، ئەویش بەخشینی سەرکەوتنە لەلایەن خواوە و کردنەوەی وڵاتان و دڵەکانە، ئەو مژدەیەش بدە بە ئیمانداران (لە هەموو سەردەمێکدا، گەر ئیمانداران لێ ببڕێن بۆ ئاینی خوای مەزن).

(١٤) ئەی ئەو کەسانەی کە ئیمان و باوەڕتان هێناوە ببنە پشتیوانی بەرنامە و دینی خوا ببینە لایەنگری پەروەردگار، هەروەکو عیسای کوڕی مەریەم بە حەواریەکانی هاوەڵی وت: کێ پشتیوان و یارو یاوەرمە بۆ ڕێبازی خوا، حەواری و هاوەڵەکانی وتیان: ئێمە ئامادەین ببینە پشتیوان و لایەنگری خوا، ئەوسا ئیتر خەڵکی بوون بە دوو دەستەوە، دەستەیەك لە نەوەی ئیسرائیل باوەڕی هێناو شوێن بەرنامەی خوا کەوت، دەستەیەکیش ڕێبازی کوفری گرتەبەر، جا ئێمە پشتیوانیمان لە ئیمانداران کردو بەو هۆیەوە سەرکەوتنمان بەسەر دوژمنەکانیاندا پێبەخشین و زاڵ بوونو دەسەڵاتیان گرتە دەست.

سورەتی (الجمعة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە تەسبیحات و ستایشی خوا دەکەن... ئەو خوایەکی کە پاشایە و شاهی شاهانە، پاك و بێگەردو پوختە، بالادەست و دانایە...

(٢) هەر ئەو زاتەیە لەناو خەڵکێکی نەخوێندەواردا پێغەمبەرێکی لە خۆیان رەوانە کرد، ئایەتەکانی قورئانەکەی ئەویان بەسەردا دەخوێنێتەوە و دڵ و دەروون و رواڵەت و ئاشکرا و نادیاریان پوختە دەکات، فێری قورئان و دانایی و شەریعەتیان دەکات، بەراستی ئەوانە پێشتر لە گومرایی و سەرلێشێواویەکی ئاشکرادا گیریان خواردبوو.

(٣) لە ئایندەدا خەڵکی تریش دێن (موسڵمان دەبن لە گەڵ و میللەتان) پەیوەست دەبن بەمانەوە، بێگومان ئەو زاتە باڵادەست و دانا و کار دروستە.

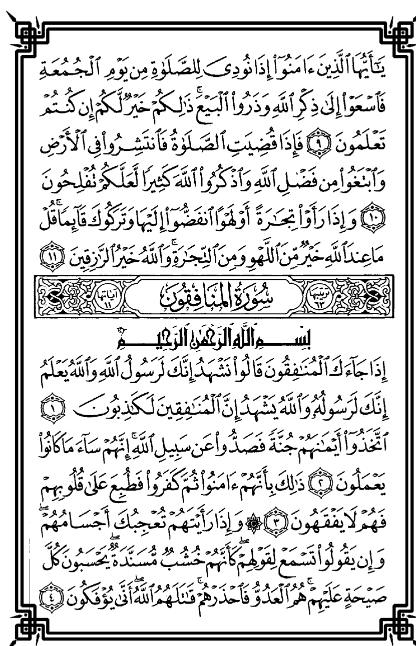
(٤) ئەوە رێزو بەهرەیەکی خواییە دەیبە خشێت بەو کەسەی کە خوا خۆی ئارەزووی بکات و شایستە بێت، خوایش خاوەنی بەخشش و بەهرەی گەورە و بێ‌سنوورە.

(٥) وێنەی ئەوانەی کە تەوراتیان درا بەسەردا تا پەیرەوی بکەن، پاشان هەڵیان نەگرت و پەیرەویان نەکرد، وەك: گوێدرێژێك وایە کە بارە کتێبێکی هەڵگرتبێت، ئای کە چەندە ناشیرینە وێنەو نموونەی ئەوانەی کە ئایەتەکانی خوایان بەدرۆ زانیوە و بڕوایان پێی نیە، بێگومان خوا هیدایەت و رێنموویی ستەمکاران ناکات.

(٦) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: ئەی ئەوانەی لەسەر دینی جوولەکەن، ئەگەر ئێوە بڕواتان وایە کە هەر خۆتان دۆست و لایەنگری خوان، جگە لە خەڵکی تر، کەواتە داوای مردن بکەن و ئاواتی مەرگ بخوازن، (تا لە ژیانی پڕ مەینەتی دنیا رزگارتان ببێت و بە بەهەشت و دیداری پەروەردگار شاد ببن)!

(٧) کەچی ئەوانە هەرگیزاو هەرگیز ئاواتی وا ناخوازن و مردن داوا ناکەن، چونکە خۆیان دەزانن چیان دەست پێشکەری کردووە، خوایش زانایە بەکاروکردەوەی ستەمکاران.

(٨) پێیان بڵێ ئەی پێغەمبەر ﷺ: بەڕاستی ئەو مردنەی کە رادەکەن لە دەستی هەر یەخەتان پێ دەگرێت، لەوەودوایش دەگەڕێنرێنەوە بۆ لای زاتێك کە زانایە بەنهێنی و ئاشکراتان و ئاگادارتان دەکات بەوەی کە کاتی خۆی لە ژیانی دنیادا ئەنجامتان دەدا.

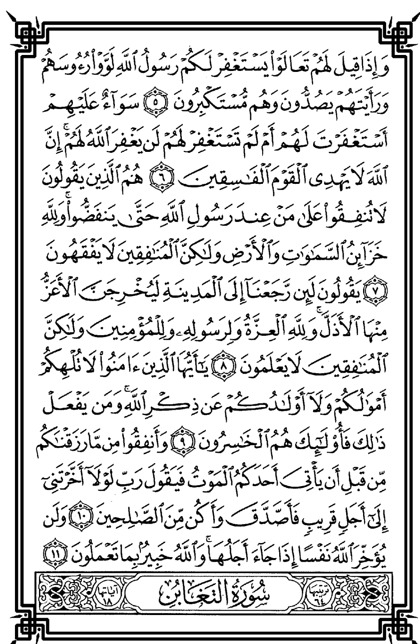

(٩) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە کاتێ کە بانگ درا بۆ نوێژ لە ڕۆژی هەینیدا، ئێوە بە پەلە بچن بەدەم یادی خواوە و واز لە کڕین و فرۆشتن بهێنن، چونکە ئەو کارەتان چاکترە بۆتان ئەگەر بزانن و تێ بگەن.
(١٠) جا کاتێك نوێژ تەواو بوو، ئەوە بڵاو ببنەوە بەزەویدا و بەتەمای بەخششی خوا هەوڵ و کۆشش بدەن، یادی خوا زۆر بکەن لە هەموو چالاکیەکانی ژیاندا با ناوی ئەو زاتە لەسەر زارو لەناو دڵتاندا بێت، بۆ ئەوەی سەرفرازیی هەمیشەیی بەدەست بهێنن.
(١١) (پاشان خوا گلەیی لەزۆربەی ئیمانداران دەکات، ئەوانەی کە قافڵەی بازرگانیان بینی دەوری پێغەمبەر ﷺ یان چۆڵ کرد:) کاتێك بازرگانی یەك، یان یاری و گەمەیەك ببینن، ئەوە دەچن بەدەمیەوە و تۆ بەجێ دێڵن لەکاتێکدا تۆ وەستاوی بەپێوە، وتار دەخوێنیتەوە، پێیان بڵێ: ئەو پاداشت و بەشەی کەلای خوایە بۆ ئیمانداران، چاکترە لەو یاری و گەمە و بازرگانی یە، خوایش چاکترین ڕۆزی بەخشە بە سەرجەم خەڵکی.

سورەتی (المنافقون)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی پێغەمبەر ﷺ کاتێك ناپاك و دووڕووەکان دێن بۆ لات و دەڵێن: ئێمە شایەتی دەدەین کە تۆ پێغەمبەری خوایت!! لەحاڵێکدا کە خوای خۆی چاك دەزانێت کە تۆ پێغەمبەر و فرستادەی ئەویت، لە هەمان کاتدا، خوا شایەتی دەدا کە ئەو ناپاك و دووڕووانە درۆزنن. (بۆ فێڵ و تەڵەکەبازی وا دەڵێن).
(٢) ئەوانە سوێندی درۆیان کردووە بە قەڵغانی خۆیان و بەو هۆیەوە ڕێگریان کردووە لە ڕێبازی خوا، بەڕاستی ئەوەی ئەوان دەیانکرد، کارێکی زۆر ناپەسەندو نابەجێ بوو.
(٣) ئەو حاڵەتەشیان بۆیە تێدا دروست بووە چونکە سەرەتا باوەڕیان هێنا؛ لەوەودوا حەقیان پۆشی و کافر بوونەوە، بەهۆی ئەوەوە مۆر نرا بەسەر دڵیاندا (بۆیە تێگەیشتن و بیروبۆچوونیان شێواوە و) لە ڕاستیەکان تێ ناگەن.
(٤) کاتێك دەیانبینیت سیما و لەش و لاریان سەرسامت دەکات، کاتێکیش دێنە قسە (ئەوەندە دەم بازو قسەزانن) ئەوە گوێ دەگرێت بۆ قسەیان، دەڵێی داری وشکی بە دیواردا هەڵپەسێردراون، ئەوەندە لە ترس و بیمدا دەژین، هەر هاوار و بانگێك بکرێت، هەر باسێك بێتە پێشەوە، وادەزانن دژی ئەوانە، ئا ئەوانە هەر دوژمنن، کەوابوو خۆتیان لێ بپارێزە، وریایان بە، خوا بیانکوژێت و لەناویان بەرێت، ئاخر بۆچی وادەکەن، بەرەو کوێ لایان داوە و خۆیان سەرگەردان کردووە بۆچی باوەڕی دامەزراو ناهێنن و لە ڕێبازی ڕاست لادەدەن).

(٥) کاتێك پێیان بوترێت وەرن پێغەمبەری خوا، داوای لێخۆشبوونتان بۆ دەکات، سەر بادەدەن و لووت بەرزی دەکـەن، دەیـانبینیت روو وەردەگـێڕن و بـەرهەڵستی دەکەن، لەکاتێکدا ئەوانە خۆیان لا گەورە بـووە و خـۆ بەزلزانن.

(٦) چونیەکە بۆیان داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت یان نەیکەیت، هەرگیز خـوا لێـیان خـۆش نـابێت، چـونکە بەڕاستی خوا رێنموویی قـەومی تـاوانـبارو لەسـنوور دەرچوو نادات.

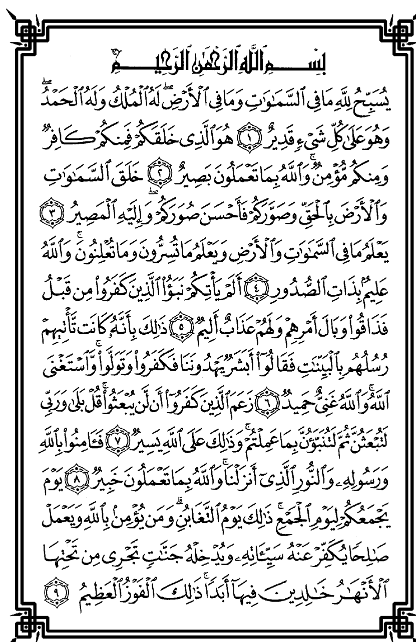
(٧) ئەوانە کەسانێکن دەڵێن بە خەڵکی: مـاڵ و سـامان مـەبەخشن بـەو کـەسانەی کـە لە دەوری پـێغەمبەری خوادان، تا بڵاوەی لێ بکەن!! (مـەبەستیان هـەژارانـی کۆچبەرانە، ئەی نازانن) هەرچی گەنجینەکـان هـەیە لە ئاسمانەکان و زەویدا هەر خوا خاوەنیانە، بەڵام دووڕووەکان ئەم راستی‌یە تێناگەن و لە نهێنیەکان سەردەرناکەن. (عەقڵیان لە چاویاندایە).

(٨) ئەو دووڕووانە دەڵێن: سوێند بەخوا ئەگەر گەڕاینەوە بۆ مـەدینە (دیـارە کـە بـەو حـاڵەشەوە بەشداری غەزایان کردووە، بە ناچاریی، یـان بـۆ تـەماع و ئـاشووب نـانەوە) دەبـێت ئـەوەی کـە دەسەڵاتدارو بەڕێز و پیاوماقووڵە، ئەوە دەر بکات لە شار کە بێ رێزو بێدەسەڵاتە، ئەو دووڕووانە نازانن کە: عیزەت و دەسەڵات و پایەداری هەر شایستەی خواو پێغەمبەرەکەی و ئیماندارانە.

(٩) ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە، هەوڵ بدەن نە ماڵ و سامانتان، نە رۆڵەکانتان، نەبنە هـۆی ئەوەی کە لە یادی خواو بەدەستهێنانی رەزامەندی ئەو کەمتەرخـەمی و بـێ ئـاگـاتان بکـەن، جـا هەرکەس لە یادی خوا کەم تەرخەمی بکات، ئا ئەوانە هەر خۆیان خەسارەتمەندو زەرەرمەندن.

(١٠) لەو ماڵ و سامان و زانستی و هێزو دەسەڵاتەی کە پێمان بەخشیوون، لێی ببەخشن و دەسـتی بەسەردا مەگرن و قۆرخی مەکەن؛ پێش ئەوەی کـە مـردن یـەخە بـەیەکـێکتان بگـرێت و بـڵێت: پەروەردگارا، خۆزگە ماوەیەکی کەمی‌تر مۆڵەتت بدامایە تا خێرو چاکەم بکردایە و ماڵ و سـامانم ببەخشیایە و بچوومایەتە ریزی چاکانەوە...

(١١) جا ئەو داخوازیە بەجێ نیە، چونکە رۆژی هەرکەسێك تەواو بوو، کاتی مـەرگی هـەرکەسێك هات، هەرگیز خوا دوای ناخات و مۆڵەتی بۆ تازە ناکاتەوە، خوایش تەواو ئاگایە بـە هـەموو ئـەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن. (هیچ شتێکی لێ ون نابێت).

سورەتی (التغابن)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە یادی خوا بەپاکی و بێگەردی دەکەن، دەسەڵات هەر بۆ ئەوە و هەر بۆ ئەویشە سوپاس، هەر ئەویش دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا.

(٢) ئەوزاتە ئەو خوایەیە کە ئێوەی دروست کردووە، جا هەتانە بێ باوەڕەو هەتانە باوەڕدار، خوایش بینایە بەهەموو ئەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٣) ئەو خوایە لەسەر بنچینەی حەق وراستی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە، وێنەی رووخساری ئێوەشی کێشاوە بەجوانترین شێوە، گەڕانەوەو سەرئەنجامیش هەر بۆ لای ئەوە.

(٤) هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە و دەگوزەرێت، خوا ئاگاو زانایە پێی، هەروەها دەزانێت چی پەنهان دەکەن وچی ئاشکرا دەکەن، هەمیشە ئەو خوایە زانایە بە هەرچی لە پێچ و پەنای سینەکاندا حەشاردراوە.

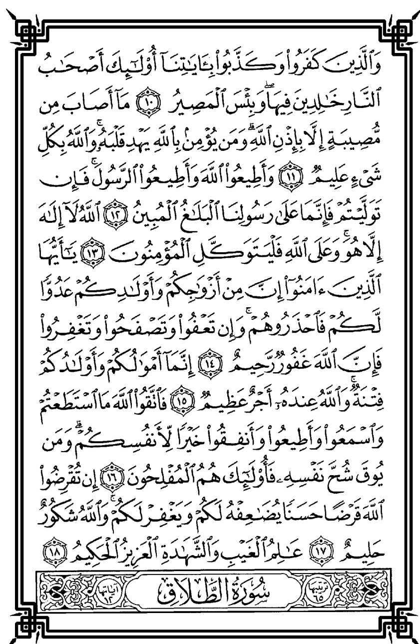
(٥) ئایا هەواڵی ئەوانەتان پێ نەگەیشتووە کە پێشتر بێ بروا بوون، چۆن سەرئەنجام سزاو ئازاری کارو کردوەکانیان چەشت لە دنیادا، لە قیامەتیشدا سزای بەئێش و ئازار بۆیان ئامادەیە (چونکە تاوانی بێ باوەڕیی زۆر گەورەیە و سەرچاوەیە بۆ هەموو گوناهـ و تاوانێك).

(٦) ئەوەش بۆیە پێشهات چونکە پێغەمبەران بە جۆرەها بەڵگەو موعجیزە، پەیامی خوایان پێڕاگەیاندن کەچی وتیان: ئەمانە بەشەرن وەکو ئێمە، چۆن دەبنە پێغەمبەرو چاوساغمان؟، بەو بیانووە رێبازی بێ باوەڕیان هەڵبژاردو پشتیان هەڵکرد، خوایش پێویستی بەئیمانی ئەوان نیە چونکە خوا خۆی دەوڵەمەندو بێ‌نیازە و شایستەی سوپاسە.

(٧) ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بە بۆچوونی خۆیان وتیان: هەرگیز زیندوو ناکرێنەوە، پێیان بڵێ: وا نی‌یە، سوێند بە پەروەردگارم، بەڕاستی هەر زیندوو دەکرێنەوە، پاشان ئاگادار دەکرێن لە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامتان دەدا، ئەوەش بۆ خوا زۆر ئاسان و سادەیە.

(٨) کەواتە تا زووە باوەڕ بهێنن بەخواو بە پێغەمبەرەکەی و بەو نوور و رۆشناییەی کە نازڵمان کردووە (کە قورئانە)، دڵنیاش بن کە خوا ئاگایە بە هەموو ئەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(٩) رۆژێك دێت خوا هەمووانتان کۆدەکاتەوە، بۆ رۆژی کۆبوونەوەکە، ئەوە رۆژی زیان باری‌یە، جا ئەوەی ئیمان و باوەڕ بهێنێت بەخواو کردەوەی چاکیش ئەنجام بدات، ئەوە خوا چاوپۆشی دەکات لە گوناهو هەڵەکانی و دەیخاتە باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها رووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبڕاوەدا بۆ هەمیشەو هەتا هەتایی، لەراستیدا هەر ئەوەیە سەرکەوتن و سەرفرازی گەورەو بێ‌سنوور.

(١٠) ئـەوانــەش کــە بــێباوەڕ بـوون و ئـایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بەدرۆزانی، ئا ئەوانـە نـیشتەجێی ناو ئاگرن و ژیانی نەبڕاوە تیایدا دەبەنە سەر، ئای کـە سەرئەنجامێکی زۆر ناخۆش و نالەبارە.

(١١) بەفەرمانی خوا نەبێت هیچ خـۆشی و نـاخۆشیەك پێش نایەت، جا ئەوەی باوەڕی تەواو بهێنێت، خوا دڵی ڕێنموویی دەکات بـۆ لای خـۆی، (هـەر بـارودۆخێکی بەسەردا بێت، لە خـۆشی و نـاخۆشی بـەتاقیکردنەوەی دەزانێت) خوای گەورەش هەمیشە بەهەموو شتێك تەواو زانایە.

(١٢) فەرمانبەرداریی خـوا بکـەن و فـەرمانبەرداریـی پێغەمبەریش ﷺ بکـەن، جـا ئـەگـەر پشت هـەڵکەن و گوێڕایەڵ نەبن ئەوە خۆتان زەرەر دەکەن، ئەگینا تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای پەیامەکەی، ئەرکی سەرشانی پێغەمبەرەکەمانە.

(١٣) ـ الله ـ خوایەکە جگە لەو خوایەکی‌تر نی‌یە کە دروستکار بێت و خاوەنی فەرمان بـێت، دەبـا ئەوانەی ئیماندارن هەر پشت بەو خوایە ببەستن و داوای یارمەتی هەر لەو بکەن.

(١٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە.. هەندێك لە هاوسەرانتان یان هـەندێك لە ڕۆڵـەو نـەوەکـانتان دوژمنتانن .. جا ئێوەش وریابن و خۆتان بپارێزن لێیان، جا ئەگەر چاوپۆشی لە هەڵەیان بکەن و واز لە ئازاردانیان بهێنن و لێیان ببورن، ئەوە چاك بزانن کە خوا لێخۆشبووە و میهرەبانە.

(١٥) دڵنیابن کە ماڵ و سامان و ڕۆڵە و ناوەکانتان بۆ تاقی کردنەوەتانن، (ئـەگـەر لەو بـواردانـەدا سەرکەوتن بەدەست بهێنن)، خوای میهرەبان پاداشتی گەورە و زۆری لە لایە بۆ خۆگرو لێبوردەکان.

(١٦) کەوابوو هەتا دەتوانن بەتەقواو خواناس بن، گوێڕایەڵ و فەرمانبەردار بن، خێرو چاکەش بکەن، ئەوانە هەمووی بۆ خۆتان چاکە، جا ئەوەی خۆی بپارێزێت لە ڕەزیلی و ڕژدی نەفسی خۆی، ئا ئەوانە هەر خۆیان سەرفرازن.

(١٧) ئەگەر قەرز بدەن بەخوا، بەشێوەیەکی چاك (مەبەست بەخشینی ماڵ و سامانە لە پێناوی خوادا) ئەوە خوا چەند بەرابەری دەکات بۆتان، هەروەها لێتان خۆش دەبێت خوایش سوپاسگوزارە (لەسـەر بەخشین کە هەر بەخششی خۆیەتی) و خۆڕاگرە (مۆڵەتی ڕەزیلەکانیش دەدات تاکاتی خۆی).

(١٨) ئەو زاتە ئاگادری نهێنی و ئاشکرایە، خوایەکی تەواو باڵادەست و داناو کاربەجێیە.

سورەتی (الطلاق)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحۡصُواْ
ٱلۡعِدَّةَۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ رَبَّكُمۡۖ لَا تُخۡرِجُوهُنَّ مِنۢ بُيُوتِهِنَّ
وَلَا يَخۡرُجۡنَ إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ وَتِلۡكَ حُدُودُ
ٱللَّهِۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَقَدۡ ظَلَمَ نَفۡسَهُۥۚ لَا تَدۡرِي لَعَلَّ
ٱللَّهَ يُحۡدِثُ بَعۡدَ ذَٰلِكَ أَمۡرٗا ١ فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمۡسِكُوهُنَّ
بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ فَارِقُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٖ وَأَشۡهِدُواْ ذَوَيۡ عَدۡلٖ مِّنكُمۡ
وَأَقِيمُواْ ٱلشَّهَٰدَةَ لِلَّهِۚ ذَٰلِكُمۡ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ يُؤۡمِنُ
بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مَخۡرَجٗا ٢ وَيَرۡزُقۡهُ
مِنۡ حَيۡثُ لَا يَحۡتَسِبُۚ وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسۡبُهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ
بَٰلِغُ أَمۡرِهِۦۚ قَدۡ جَعَلَ ٱللَّهُ لِكُلِّ شَيۡءٖ قَدۡرٗا ٣ وَٱلَّٰٓـِٔي يَئِسۡنَ
مِنَ ٱلۡمَحِيضِ مِن نِّسَآئِكُمۡ إِنِ ٱرۡتَبۡتُمۡ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَٰثَةُ أَشۡهُرٖ
وَٱلَّٰٓـِٔي لَمۡ يَحِضۡنَۚ وَأُوْلَٰتُ ٱلۡأَحۡمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ
وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مِنۡ أَمۡرِهِۦ يُسۡرٗا ٤ ذَٰلِكَ أَمۡرُ ٱللَّهِ أَنزَلَهُۥٓ
إِلَيۡكُمۡۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يُكَفِّرۡ عَنۡهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُعۡظِمۡ لَهُۥٓ أَجۡرًا ٥

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

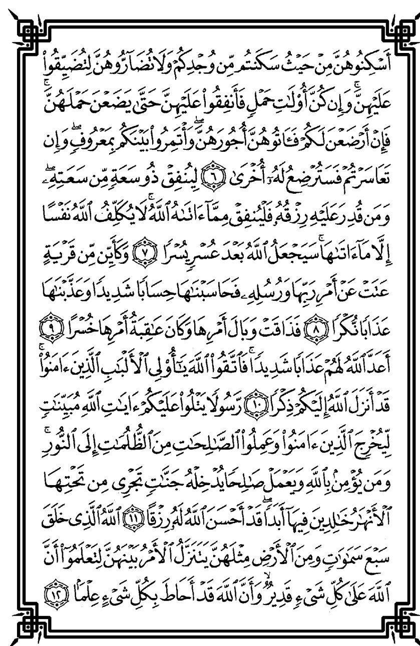
(١) ئەی پێغەمبەر ﷺ (بەئوممەتت رابگەیەنە) کاتێك ژنانتان تەڵاق دەدەن لەکاتی دیاری کراویاندا تەڵاقیان بدەن (کە بریتیە لەو کاتەی کە ئافرەت لە عادەی مانگانە پاك بۆتەوە)، حسابی ئەوکاتەش بە وردی رابگرن، لە پەروەردگاریشتان بترسن و ماوەکەیان بۆ درێژ مەکەنەوە (ئەگەر لەو کاتە دیاریکراوانەدا یەکجار تەڵاقتان دان، ئەوە با ئەو ئافرەتە لەماڵەکەی خۆیدا بمێنێتەوە و) دەریان مەکەن لەماڵەکانی خۆیاندا، ئافرەتەکانیش با لە ماڵ دەرنەچن، مەگەر کارێکی ناشرین و ناڕەوای ئاشکرا ئەنجام بدەن، (ئەوکاتە با لە ماڵ نەمێنن و بچن بۆ ماڵی مەحرەمێکیان)، ئا ئەوەیە سنووری خوا لە بارەی تەڵاقەوە، ئەوەی لە سنووری خوا بترازێت ئەوە ستەم لە خۆی دەکات، ئەی ئیماندار: تۆ نازانیت لە وانەیە دوای ئەو (تێکچوون و ساردییە) خوای گەورە باردودۆخیك پێش بهێنێت (کە ئاشت ببنەوە و رێك بکەونەوە و بۆیە نابێت لە ماڵ دەرچن).

(٢) کاتێك گەیشتنە ماوەی دیاریکراوی خۆیان (دوای یەك، یان ئەو دوو تەڵاقە کە خواردویانە)، ئینجا یان بیانهێڵنەوە لای خۆتان هاوڕێ لەگەڵ رەفتارو هەڵسوکەوتی چاکدا، یاخود وازیان لێبهێنن و لێیان جیاببنەوە (لە سێهەم جاردا کە تەڵاقتان خوارد) بەشێوەیەکی جوان کە مافیان پارێزراو بێت، لەکاتی جیابوونەوەی یەکجاریشدا با دوو شایەتی دادپەروەرو خواناس لە خۆتان لە نێواندا هەبێت و ئامادەی شایەتی ببن و بیپارێزن بۆ خواو لەبەر خوا، ئەوەی کە باسکرا ئەو کەسە پێ ئامۆژگاری دەکرێت کە باوەڕی بە خواو بە رۆژی دوایی هەبێت، جا ئەوەی لە خوا بترسێت و پارێزکار بێت، ئەوە خوا دەرووی لێ دەکاتەوە...

(٣) لە شوێنێکەوە رزق و رۆزی پێ دەبەخشێت کە حسابی بۆ نەکردبێت و خۆی پێی نازانێت، جا ئەوەی پشت بە خوا ببەستێت، ئەو زاتەی بەسە، بۆ ئەوەی یاریدەدەری بێت، چونکە بەڕاستی خوا کارو فەرمانی خۆی بە ئەنجام دەگەیەنێت، بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك نەخشەیەکی دیاریکراوی بڕیارداوە (کە دەبێت پەیڕەوی بکرێت).

(٤) ئەو ئافرەتانەی کە نائومێد بوون لە عادەتی مانگانە لە هاوسەرەکانتان، ئەگەر کەوتنە گومانەوە کە ئاخۆ عادەتی مانگانەیان مابێت یان نا، ئەوە سێ مانگ چاوەڕێ بکەن، هەروەها ئەوانەش کە بەهۆی کەم تەمەنیەوە هێشتا نەکەوتونەتە عادەوە، ئەوانیش سێ مانگ چاوەڕێ بکەن، ئەو ئافرەتانەش کە سکیان هەیە ماوەکەیان ئەوەندەیە تا سکەکەیان دادەنێن، جا ئەوەی کە لە خوا بترسێت و پارێزکار بێت، ئەوە خوا کار ئاسانی بۆ دەکات.

(٥) ئا ئەوە فەرمان و سنووری خوایە کە ناردوویەتی‌یە خوارەوە بۆتان، ئەوەی لە خوا بترسێت و پارێزکار بێت، خوا گوناهەکانی دەسڕێتەوە و چاوپۆشی لێ دەکات و پاداشتەکەی بۆ گەورەو بێ سنوور دەکات.

أسكنوهن من حيث سكنتم من وجدكم ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن وإن كن أولات حمل فأنفقوا عليهن حتى يضعن حملهن فإن أرضعن لكم فآتوهن أجورهن وأتمروا بينكم بمعروف وإن تعاسرتم فسترضع له أخرى ﴿٦﴾ لينفق ذو سعة من سعته ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما آتاه الله لا يكلف الله نفسا إلا ما آتاها سيجعل الله بعد عسر يسرا ﴿٧﴾ وكأين من قرية عتت عن أمر ربها ورسله فحاسبناها حسابا شديدا وعذبناها عذابا نكرا ﴿٨﴾ فذاقت وبال أمرها وكان عاقبة أمرها خسرا ﴿٩﴾ أعد الله لهم عذابا شديدا فاتقوا الله يا أولي الألباب الذين آمنوا قد أنزل الله إليكم ذكرا ﴿١٠﴾ رسولا يتلو عليكم آيات الله مبينات ليخرج الذين آمنوا وعملوا الصالحات من الظلمات إلى النور ومن يؤمن بالله ويعمل صالحا يدخله جنات تجري من تحتها الأنهار خالدين فيها أبدا قد أحسن الله له رزقا ﴿١١﴾ الله الذي خلق سبع سماوات ومن الأرض مثلهن يتنزل الأمر بينهن لتعلموا أن الله على كل شيء قدير وأن الله قد أحاط بكل شيء علما ﴿١٢﴾

(٦) ئەو ئافرەتانەی کە تەڵاقێك یان دووانیان ماوە، بەگوێرەی تواناتان جێگە و ڕێگەیان بۆ دابین بکەن لەلای خۆتان، نەکەن ئازاریان بدەن و تەنگەتاویان بکەن و زۆریان بۆ بهێنن، خۆ ئەگەر سکیان هەبوو، (ئەگەر سێ تەڵاقەش درابوون) هەر بەخێویان بکەن و مەسرەفیان بکێش هەتا سکەکەیان بەشیر گۆشکردو بەخێویان کرد ئەوە حەقی خۆیان بدەنێ، دەکرێت بەشێوەیەکی جوان و چاك ڕاوێژ لەناویەکدا بکەن بۆ بەخێو کردنی منداڵەکە، خۆ ئەگەر پێك نەهاتن و ناکۆك بوون، ئەوە دەکرێت ئافرەتێکیتر منداڵەکەی بۆ بەخێو بکات و شیری پێ بدات.

(٧) جا ئەوەی دەوڵەمەندە با بەگوێرەی دەوڵەمەندیەکەی بەخشندەبێت، ئەوەیش کە کەم دەستەو هەژارە، با لەوە ببەخشێت کە خوا پێی بەخشیووە، چونکە خوا بەگوێرەی دارایی هەر کەسێك داوای بەخشین دەکات، دڵنیاش بن کە خوا دوای تەنگانە هەرزانی دەهێنێت، دوای ناخۆشی خۆشی دەهێنێت.

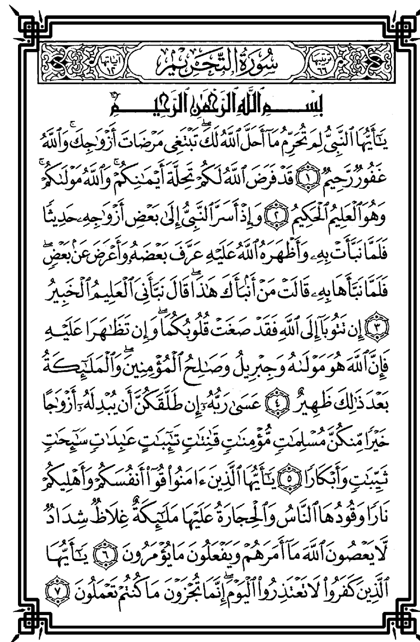
(٨) لە سەدەکانی پێشوودا چەندەها شارو شارۆچکە یاخی بوون لە فەرمانی پەروەردگاریان و فرستادەکانی، ئێمە زۆر بەتوندیی حسابمان بو کردن و سزایەکی توندو پرئێشمان بۆ پێشهێنان.

(٩) ئیتر گیرۆدەی بەڵای خۆیان بوون و ئەو سزایەیان چەشت کە خۆیان دەست پێشکەریان بۆ کردبوو، سەرئەنجامی کارو کردەوەی خەڵکی ئەو شوێنانەش زیانێکی گەورە بوو. (ئەویش ئەمەیە کە)..

(١٠) لەقیامەتیشدا خوا سزای بەئێشی لەناو دۆزەخدا بۆ ئامادەکردوون، دەی کەواتە ئەی ڕۆشنبیرەکان، ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە؛ لە خوا بترسن و پارێزکار بن و دڵنیابن خوای گەورە قورئانی بۆ ئێوە دابەزاندووە..

(١١) هەروەها پێغەمبەرێك کە ئایەتە ڕوونەکانی خواتان بەسەردا دەخوێنێتەوە، تا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە لە تاریکییەکان دەریان بهێنێت و ڕزگاریان بکات و بیانخاتە ناو نوورو روناکیەوە، جا ئەوەی باوەڕ بهێنێت بەخواو کردەوەی چاك ئەنجام بدات، ئەوە دەیخاتە باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها ڕوبار بەژێر درەخت و بە بەردەم کۆشکەکانیدا دەڕوات و لەوێ ژیانی هەمیشەیی و هەتاهەتایی دەبەنە سەر، بێگومان خوا ڕزق و ڕۆزی چاك و پاك و فرەو فراوانی بۆ ئامادە کردوون.

(١٢) خوا ئەو زاتەیە کە حەوت چین ئاسمانی دروست کردووە و فەرمانی خوا لە نێوانیاندا دادەبەزێت، هەروەها بەوێنەی ئەوان فەرمانی خوا بۆ زەویش دادەبەزێت و جێ بەجێ دەکرێت، بۆ ئەوەی بزانن کە بەراستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە، بێگومان خوا بە زانستی و زانیاری خۆی گەمارۆی هەموو شتێکی داوە.

سورەتی (التحريم)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی پێغەمبەر تۆ بۆچی شتێك لە خۆت حەرام دەكەیت كە خوا بۆی حەڵاڵ كردویت، دەتەوێت بەو كارە هاوسەرەكانت رازی بكەیت؟! لەكاتێكدا هەر خوا لێخۆشبوو میهرەبانە.

(٢) بەراستی خوا هەڵوەشاندنەوەی سوێندەكانتانی بۆ بڕیارداون (بەوەی كەفارەتی بدەن)، ئەو خوایە گەورەتانە و پشتیوان و یارمەتی دەرتانە، هەر ئەویش زاتێكی زاناو دانایە.

(٣) كاتێك پێغەمبەر ﷺ قسەیەكی بەنهێنی لای هەندێك لە خێزانەكانی دركاند (كە ئەویش دایكە حفصە بوو)، جا كاتێك ئەویش باسەكەی گەیاندە دایكە عائشە خوایش پێغەمبەری ئاگادار كرد لە رازو نیازیان و باسی هەندێك لە رازەكەی كردو باسی هەندێكی نەكرد، (پێغەمبەر ﷺ گلەیی لە دایكە حفصە كرد، دەربارەی دركاندنی نهێنیەكە) دایكە حفصە پرسی: كێ ئەم هەواڵەی پێگەیاندیت؟ پێغەمبەر ﷺ وتی: خوای زاناو ئاگا منی ئاگادار كرد، (ئەم چەند ئایەتە دەربارەی رووداوێكی تایبەتیە لە ژیانی پێغەمبەردا ﷺ كە لە كتێبەكانی سیرەدا باس كراوە).

(٤) (بۆیە خوای گەورە پێیان دەفەرموێت:) ئەگەر هەردووكتان داوای تەوبە و پەشیمانی بكەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا، ئەوە باشە، چونكە دڵەكانتان لەخشتە چوو بوو و ترازا بوو، خۆ ئەگەر پشتی یەكتر بگرن دژ بە پێغەمبەر ﷺ، ئەوە چاك بزانن كە خوا خۆی یاریدەدەرێتی، هەروەها جوبرەئیل و ئیمانداره چاكەكان، فریشتەكانیش لەوەودوا پشتیوانن بۆی.

(٥) ئەگەر پێغەمبەر ﷺ تەڵاقتان بدات، ئەوە نزیكە خوا هاوسەرانی چاكتر لە ئێوەی پێ ببەخشێت، موسڵمان و باوەڕدار، ملكەچی پەروەردگار، زوو لە هەڵە پەشیمان، خواپەرست و دیندار، رۆژووەوان، یان بیرو هۆشیان لەكاردایە و سەرنجی دروست كراوانی خوا دەدەن، هەروەها ئەو ئافرەتانە هەیانە بێوەن و هەیانە كچن...

(٦) ئەی ئەو كەسانەی كە باوەڕتان هێناوە خۆتان و كەسوكارتان بپارێزن لە ئاگرێك كە سووتەمەنیەكەی خەڵكی و بەردە، سەرپەرشتیاری ئەو دۆزەخ و ئاگرە، جۆرە فریشتەیەكن كە زۆر دڵرەق و توندو تیژن، نافەرمانی خوا ناكەن لە هیچ شتێكدا كە فەرمانیان پێ بدات و هەرچی فەرمانێكیان پێ بدرێت ئەنجامی دەدەن.

(٧) ئەی ئەوانەی كە بێ باوەڕ بوون ئەمڕۆ هیچ پاكانەیەك مەكەن، چونكە ئێوە بەراستی تەنها پاداشتی ئەو كارو كردەوانەتان دەدرێتەوە كە ئەنجامتان دەدا.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا
مَعَهُ ۖ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ
وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ
عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا
مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾
وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ
قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِندَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِن فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ
عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا
وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

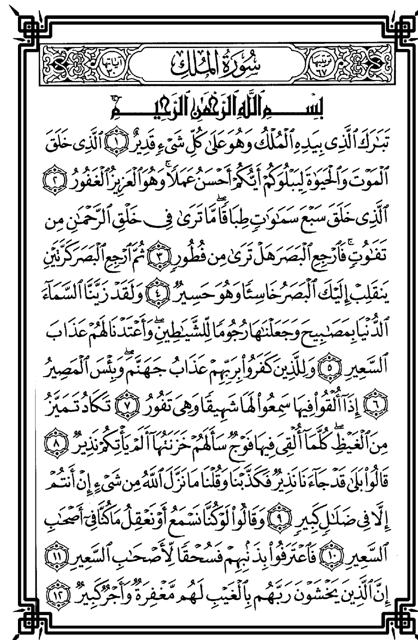
(٨) ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە، ئێوە بە تەوبە و پەشیمانیەکی پوخت و دڵسۆزانەوە روو بکەنەوە خوا، ئەوسا پەروەردگارتان لە هەڵە و گوناهەکانتان خۆش دەبێت و دەتانخاتە باخەکانی بەهەشتەوە کە چەندەها و روبار بەژێر درەخت و بە بەردەم کۆشکەکانیدا دەڕوات، رۆژێك دێت کە خوا پێغەمبەر و ئەوانەی لە خزمەتیدان خەجاڵەت و شەرمەزار ناکات، نوورو روناکیان دەدرەوشێتەوەو دێت و دەچێت لە بەردەم و لای راستیانەوە و دەڵێن: پەروەردگارا ئەم نوورو روناکیەمان بۆ زیاد بکەو لێمان خۆش ببە، چونکە بەراستی تۆ دەسەڵاتت بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٩) ئەی پێغەمبەر ﷺ کۆشش بکە و بجەنگە دژی کافر و دووڕووەکان و توندو تیژبە لەسەریان، ئەوانە شوێنیان دۆزەخە، ئای کە سەرەنجامێکی خراپە.

(١٠) خوا نموونەی هێناوەتەوە بەژنی نوح و لوط بۆ ئەوانەی کە بێباوەڕن، ئەو دوو ئافرەتە هاوسەری دوو بەندەی چاك و پاکی ئێمە بوون، کەچی خیانەتیان لێ کردن (باوەڕیان پێیان نەبوو، غەیبەتیان دەکردن، گاڵتەیان پێدەکردن....) ئیتر ئەو پێغەمبەرانە فریای هاوسەرەکانیان نەکەوتن، لە قیامەتدا بەو ژنانە دەوترێت: بچنە ناو ئاگری دۆزەخەوە لەگەڵ ئەوانەدا کە دەچنە ناوی.

(١١) هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بە هاوسەرەکەی فیرعەون بۆ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە، کاتێك وتی: پەروەردگارا لەلای خۆت لە بەهەشتداماڵێکم بۆ دروست بکە (تا بەردەوام بەدیدارت شاد ببم) و لە دەست فیرعەون و کاروکردەوەی رزگارم بکە و لە دەست ئەم قەومە ستەمکارەش دەربازم بکە.

(١٢) هەروەها نموونەی هێناوەتەوە بە مەریەمی کچی عیمرانیش کە داوێنی خۆی بەپاکی راگرت، ئێمەش لەو رۆحەی کە بەدەستمانە، فوومان پێداکرد، ئەویش باوەڕی تەواوی هەبوو بەگوفتارو فەرمانەکانی پەروەردگاری و لە ریزی ملکەچ و فەرمانبەردارو خواناس و نزاکاراندا بوو.

سورەتی (الملك)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) گەورە و موبارەك و پیرۆزە، ئەو زاتەی کە هەموو بوونەوەرو جیهانی بەدەستە، ئەو زاتەی دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(٢) هەر ئەو خۆی مردن و ژیانی بەدیهێناوە، تا تاقیتان بکاتەوە، کێتان کردەوەی چاکترو پەسەندترە، هەر ئەویش زاتێکی باڵادەستە بەسەر بێباوەڕاندا، وە لێخۆشبووە لە ئیمانداران.

(٣) هەروەها ئەو زاتە ئاسمانەکانی بە حەوت چین دروست کردووە، لە نێو بەدیهێنراوەکانی ئەو خوای میهرەبانەدا هیچ نارێکی و ناتەواویەك بەدی ناکەیت، ئەی ئینسان: هەرچاو بگێرە و سەرنج بدە بزانە هیچ درزو کەم و کووڕیەك بەدی دەکەیت؟!

(٤) پاشان هەر سەرنج بدەو چاو بگێرەو ورد بەرەوە جار لە دوای جارو کۆڵ مەدە، سەرسام و ملکەچ دەبیت، چاوت بە نائومێدی دەگەڕێتەوە لەکاتێکدا کە چاوت ماندووە و پەکی کەوتووە. (زانایانی ئەستێرەناس چاك لەو راستییە تێدەگەن).

(٥) سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئاسمانی دنیامان کردووە بە چراغان (بەهۆی ئەستێرەکانەوە کە بە شەوگاردا بەدی دەکرێن) و بەو ئەستێرانە شەیتانەکان راو دەکەین، لە قیامەتیشدا سزاو ئەشکەنجەی دۆزەخمان بۆ ئامادە کردوون.

(٦) هەروەها بۆ ئەوانەش کە باوەڕیان بە پەروەردگاریان نیە، سزاو ئازاری دۆزەخ ئامادەیە، ئای کە چارەنووس و سەرئەنجامێکی زۆر ناسۆرو ناخۆشە...

(٧) کاتێك فرێ دەدرێنە ناوی دەنگێکی ناسازو ناخۆش و لوورەیەك لە دۆزەخەوە دەبیستن، لەکاتێکدا قوڵپ دەدات و دەکوڵێت...

(٨) لەداخی خوانەناسان خەریکە پارچە پارچە ببێت و لێك ببێتەوە، هەر جارێك دەستە و تاقمێك فرێ دەدرێتە ناوی پاسەوانی دۆزەخ لێیان دەپرسێت: پاشە، ترسێنەرێکتان بۆ نەهات تا لەم سەرئەنجامە ئاگادارتان بکات؟!

(٩) لە وەڵامدا بەکەساسیەوە دەڵێن: با، بەڵێ، لەڕاستیدا ترسێنەرمان بۆهات، بەڵام ئێمە بڕوامان پێنەکرد و وتمان: خوا هیچی لەم بارەیەوە نەناردووە، ئێوە تەنها لە گومراییی گەورەدا گیرتان خواردووە و هیچیتر!!

(١٠) ئینجا دەڵێن: ئەگەر ئێمە گوێمان بگرتایە و بیرو هۆشمان بەکار بهێنایە نەدەبووینە نیشتەجێی دۆزەخ.

(١١) ئەوسا ئیتر بەناچاریی و خەجاڵەتیەوە دان بەگوناهو تاوانی خۆیاندا دەنێن، جا با نیشتەجێکانی دۆزەخ لەوەولاترچن.

(١٢) بەراستی ئەوانەی کە لە پەروەردگاریان دەترسن لە پەنهانیدا، بۆ ئەوان لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە ئامادەیە..

وَأَسِرُّواْ قَوْلَكُمْ أَوِ ٱجْهَرُواْ بِهِۦٓ إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُواْ فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُواْ مِن رِّزْقِهِۦ وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ ﴿١٥﴾ ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ فَإِذَا هِىَ تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْاْ إِلَى ٱلطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَٰٓفَّٰتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱلرَّحْمَٰنُ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍۭ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ إِنِ ٱلْكَٰفِرُونَ إِلَّا فِى غُرُورٍ ﴿٢٠﴾ أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُۥ بَل لَّجُّواْ فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَفَمَن يَمْشِى مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

(١٣) خەڵکینە؛ چونیەکە بۆتانچ بەنهێنی قسە بکەن یان بەئاشکرا، ئەوزاتە بەهەموو ئەو خەتەرەو خەیاڵانەی دێن بەکرۆکی سینەکاندا زاناو ئاگایە.

(١٤) مەگەر خوا نازانێت کێی دروست کردووە و چۆنی دروست کردووە، لەکاتێکدا ئەو زاتە وردکارو بە سۆزو ئاگایە.

(١٥) هەر ئەو زاتە زەوی بۆ زەلیل و ملکەچ کردوون (هەرچیتان بوێت لەسەری دروستی دەکەن، چۆنتان بوێت بە کاری دەهێنن)، بگەڕێن بە هەموو گۆشە و کەنارێدا، لەو رزق و رۆزیەش بخۆن کە پێشکەشتانی دەکات، دڵنیاش بن کە سەرئەنجام گەڕانەوەتان بۆ لای ئەو زاتەیە.

(١٦) ئایا لەو زاتە ناترسن کە لە سەرووی ئاسمانەوەیە، کە بەناخی زەویدا پتانباتە خوارەوە؟! جا دەستبەجێ ئەو زەوییە بێتە لەرزەو جولە...

(١٧) یاخود لەو زاتە ناترسن کە لە سەروو ئاسماندایە کە بایەکی بەهێز هەڵکاتە سەرتان و بەرد بارانتان بکات؟! ئەوسا دەزانن هەڕەشەی من چۆن بووە.

(١٨) سوێند بەخوا بێگومان خەڵکانیتری پێش ئەمان بروایان بەپێغەمبەرانی ئێمە نەکرد ئاشکرایە چ بەڵایەکم بەسەرهێنان و چۆن تەمێم کردن.

(١٩) ئایا سەرنجی باڵندەیان نەداوە بەسەریانەوە پۆل پۆل دەفرن و باڵەکانیان لێك دەنێن، ئەو باڵندانە جگە خوای میهرەبان کەس بە ئاسمانەوە ڕاگیریان ناکات، بەڕاستی ئەو زاتە بە هەموو شتێك بینایە و هیچی لێ ون نابێت و چاودێری هەموو دروستکراوانی دەکات (فرۆکە و کەشتی ئاسمانی و.. هتد، هەر ئەو زاتە بە هۆکارەکان لە ئاسماندا هاتووچۆیان پێدەکات و ڕایان دەگرێت).

(٢٠) ئایا کێیە ئەو کەسە خۆی بەسەربازو بەرگریکەر لە ئێوە دەزانێت و وا دەنوێنێت کە دەتوانێت بەبێ خوای میهرەبان سەرتان بخات و پایەدارتان بکات؟! نەخێر، کافران تەنها لە خەڵەتاویدان و هیچیتر؟!

(٢١) یاخود کێیە ئەوەی کە رزق و رۆزیتان پێدەبەخشێت، ئەگەر خوا لێتان بگرێتەوە؟! نەخێر، بەو تاقی کردنەوەیەش بێباوەڕان هەر لە گومرایی و سەرلێشێواوی و دووره پەرێزی لە بەرنامەی خوا رۆچوون!

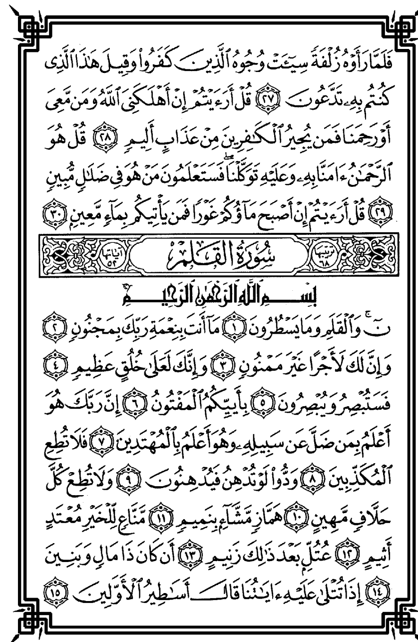
(٢٢) جا ئایا ئەو کەسەی کە دەمەو ڕوو کەوتووەو بەو حاڵەوە دەڕوات، چاکتر ڕێگە دەزانێت؟ یان ئەو کەسەی کە بەسەر شەقامێکی راست و ڕەواندا بە ڕێك و پێکی دەڕوات بە ڕێوە؟!

(٢٣) ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: هەر خوایە، کە ئێوەی دروستکردووە و دەزگای بینین و بیستن و تێگەیشتنی پێبەخشیون، کەچی کەمتان شوکرانە بژێر و سوپاسگوزاران.

(٢٤) هەروەها پێیان بڵێ: هەر ئەو خوایە؛ ئێوەی لە خاکی زەوی پێگەیاندووە، گەڕانەوە و کۆ کردنەوەشتان بۆ لای ئەوە.

(٢٥) بێباوەڕان دەڵێن: باشە، کەی ئەم بەڵێنە دێتە دی، (زیندووکردنەوە و لێپرسینەوە) ئەگەر ئێوە راستگۆن؟!

(٢٦) پێیان بڵێ: زانیاری ئەو کاتە لای خوایە، من تەنها بێدار کەرەوەیەکی ئاشکرام.

(٢٧) کاتێك بینیان ئەو بەڵێنە خواییە یەخەیان پـێ دەگـرێت، چروچاوی ئەوانەی کە باوەڕیان نەبووە، تاڵ و ترش و ناشرین دەکرێت، ئەوسا پێیان دەوترێت ئا ئەمە ئەو بەڵێنەیە کە پێتان دەدرا.

(٢٨) هەروەها پێیان بڵێ: باشە، ئەگەر خوا، من و هەموو ئەو کەسانەی کە شوێنم کە وتوون لەنـاو بـەرێت، یـان بـەزەیی پیاماندا بێتەوە، ئەوسا کێ هەیە بێباوەڕان لە سزای پر ئێشی دۆزەخ رزگار بکات؟! (ئەگەر لەسەر یاخی بوونیان بەردەوام بن)

(٢٩) هەروەها بڵێ: ئێمە خوای میهرەبانمان هـەیەو بـاوەڕی بتەومان پێیەتی و پشت و پەنامان هەر ئەوە، جا ئیتر رۆژێك دێت کە بە روونـی بـۆتان دەردەکـەوێت کـێ لەگـومڕایـی ئاشکراداگیری خواردووە و سەری لێ شێواوە.

(٣٠) پێیان بڵێ: هەواڵم بدەنێ باشە ئەگەر ئاوەکەتان رۆچوو، کێ دەتوانێت ئاوی سازگارو رەوانتان بۆ بەدەست بـهێنێت؟! (جگە لە خوای میهرەبان).

سورەتی (القلم)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سەرنجی سەرتای سوورەتی (الشوری) بدە.

(٢) سوێند بە پێنووس و ئەوەی کە دەینوسن (ئەم سوێند خواردنە نیشانەی نرخی خوێندن و زانستیە لای خوای گەورە).

(٢) ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ بەهۆی نازو نیعمەتی پەروەردگارتەوە دووریت لە شێتییەوە (وەکو نەفامان دەڵێن).

(٣) بێگومان پاداشتێکی نەبراوە وبەردەوام بۆ تۆ ئامادەیە.

(٤) بەڕاستی تۆ لەسەر رەوشت و خوویەکی زۆر جوان و پەسەند و بێوێنە و مەزنیت.

(٥) سەرئەنجام تۆ دەبینیت و دەزانیت و ئەوانیش دەبینن و دەزانن....

(٦) شێتێتی بە کامتانەوەیە.

(٧) بەراستی پەروەردگارت خۆی دەزانێت، کێ لە رێبازی ئەو لایداوە و گومرا بووە، کێیش رێبازی هیدایەت و ئیمانی گرتۆتەبەر و راستە لەگەڵ خوادا.

(٨) تۆ هەرگیز بەقسەی ئەوانە مەکە کە باوەڕیان بە تۆ نیە و بەرنامەکەی تۆ بە درۆدەزانن.

(٩) ئەوانە ئاواتەخوازن کە تۆ نەرمی بنوێنیت ئینجا ئەوانیش نەرمی بنوێنن.

(١٠) بەقسەی هەموو ئەوانە مەکە کە زۆر سوێند دەخۆن و زۆر سووك و ریسوان...

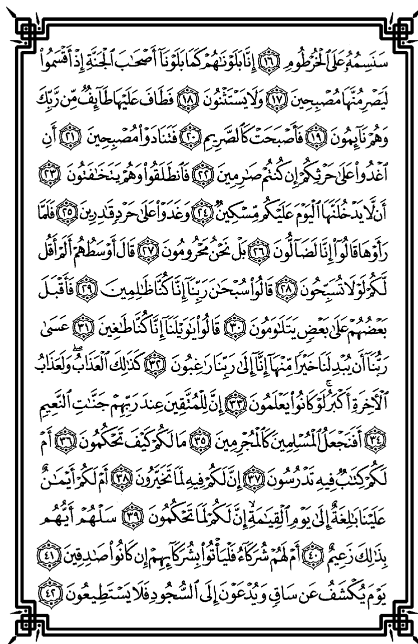
(١١) ئەوانەی کە بە شوێن عەیب و عاردا دەگەڕێن و دووزمانی دەکەن و فیتنە دەگێرن و حەزیان لە ئاشووبە.

(١٢) زۆر دژی خێرو چاکەن و دەستدرێژی دەکەن و گوناهـ ئەنجام دەدەن و پیلان دەگێرن.

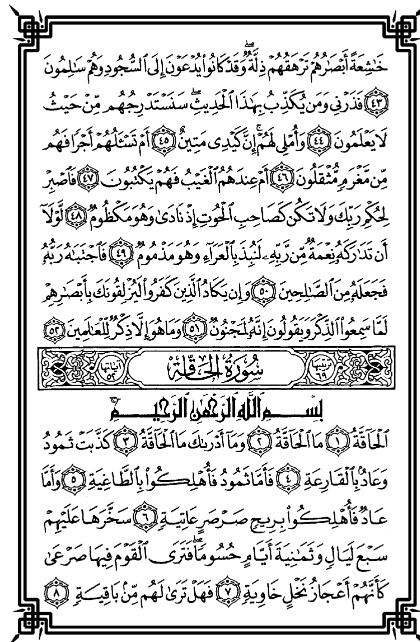
(١٣) لەهەمان کاتدا ئێسك تاڵ و رەوشت ناشرین و ناکەس بەچەو باوك نادیارن...

(١٤) هەریەکەیان بەوە دەنازێت کە هەندێك ماڵ و سامان و کوری هەیە...

(١٥) کاتێك ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا دەخوێنرێتەوە بێباکـانە دەڵـێت: ئـەمە داسـتانی پـێشووەکـانە، ئـەمە بەسەرهاتی دێرینە.

سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا۟
لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ
وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنِ
ٱغْدُوا۟ عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ ﴿٢٢﴾ فَٱنطَلَقُوا۟ وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ ﴿٢٣﴾
أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَوْا۟ عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا
رَأَوْهَا قَالُوٓا۟ إِنَّا لَضَآلُّونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُل
لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا۟ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ
بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَٰوَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَىٰ
رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ
ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ
﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ
لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ
عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۙ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلْهُمْ أَيُّهُم
بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ ﴿٤١﴾
يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

(١٦) ئێمە سەرئەنجام لووتی داخ دەکەین و سەری لووتی رەش دەکەین.
(١٧) بەراستی ئێمە ئەو خەڵکەمان تاقی کردەوە هەروەك خاوەنانی باخەکەمان تاقیکردەوە، کاتێك سوێندیان کە خوارد بێگومان بەیانی دەیچنن.
(١٨) بێ ئەوەی بڵێن بەپشتیوانی خوا، (یان بەو مەبەستەی هیچی پێوە نەهێڵین بۆ هەژاران)...
(١٩) ئەوسا پەروەردگارت بەڵایەکی داباراند بەسەر باخەکەدا لەکاتێکدا ئەوان خەوتبوون...
(٢٠) ئیتر وەك باخێکی لێهات؛ کە هەمووی چنرابێتەوە و هیچی پێوە نەما بێت...
(٢١) ئەوسا بەیانی زوو یەکتریان ئاگادار کرد و ووتیان:...
(٢٢) با بچین بۆ سەر باخ و بێستانەکەمان ئەگەر بڕیارە بیچنین...
(٢٣) ئەوسا دەرچوون بەنهێنی و بەهێواشی دەڕۆیشتن، بە چپە قسەیان دەکرد..
(٢٤) دەیانوت: نابێت ئەمڕۆ هەژاران پێمان بزانن و روو بکەنە باخەکەمان..
(٢٥) بەیانی زوو بۆی دەرچوون، وایان دەزانی کە توانیویانە هەژاران بێ‌بەش بکەن.
(٢٦) کاتێك گەیشتنە باخە وێرانە کە و بینیان وتیان: وادیارە ئێمە ون بووین و رێمان هەڵە کردووە...
(٢٧) دوای ئەوەی دڵنیا بوون رێیان هەڵە نەکردوە، وتیان: نەخێر، بەڵکو ئێمە بێ‌بەش کراوین...
(٢٨) لە هەموویان ژیرتر وتی: پێم نەوتن کە حەق وایە تەسبیحات و ستایش و سوپاسگوزاریی خوا بکەن؟
(٢٩) ئەوسا هەموو وتیان: پاکی و بێگەردی بۆ پەروەردگارمانە، بەراستی ئێمە ناحەقیمان کرد.
(٣٠) ئەوسا رویان کردە یەکترو دەستیان کردە لۆمەکردن و سەرزەنشت کردنی یەکتری و...
(٣١) وتیان: هاوار بۆ ئێمە، بەراستی ئێمە پیاو خراپ و لە سنوور دەرچوو بووین (کەی ئەو رەزیلییە راستە)!!
(٣٢) ئومێدەوارین کە پەروەردگارمان لەم باخە باشترمان پێ ببەخشێت (ئێمە ئیتر تەمێ بووین، دەرس و ئامۆژگاریمان وەرگرت) ئیتر ئێمە بەراستی بەهیوای رەزامەندی خوا هەوڵ دەدەین و بەهیوای بە خششی ئەوین.
(٣٣) سزای ئەم ژیانە ئاوایە و سزاو ئازاری قیامەتیش سەختترە ئەگەر خەڵکی بیانزانیایە.
(٣٤) بەراستی بۆ خواناس و پارێزکاران باخەکانی بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەت لە لای پەروەردگاریان ئامادەیە.
(٣٥) ئایا رەوایە پاداشتی موسڵمانان وەك تاوانبار و تاوانکارانّ بێت؟!
(٣٦) ئەوە چیتانە؟ چۆن حوکم و بڕیاری نارەوای وا دەردەکەن!!
(٣٧) ئایا کتێبێکی ئاسمانیتان بۆ هاتووە، تا تیایدا بخوێنن؟!..
(٣٨) تا هەرچی ئێوە بتانەوێت بە ئارەزووی خۆتان هەڵی بژێرن؟!
(٣٩) یان سوێندتان لەسەرمانە کەتا رۆژی قیامەت هەر چیتان بوێت ئەوە بێت؟!
(٤٠) پرسیاریان لی بکە بزانە کامیان زامنی ئەو کارەیە!!
(٤١) ئایا ئەمانە شەریك و هاوبەشیان هەیە لەم بڕیارەدا، کوان؟ دەبا بیانهێنن ئەگەر راست دەکەن؟
(٤٢) رۆژێك دێت پەردە لەسەر هەموو شتێك لادەدرێت و لاق دەردەکەوێت، خوانەناسان بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن، بەڵام ناتوانن.

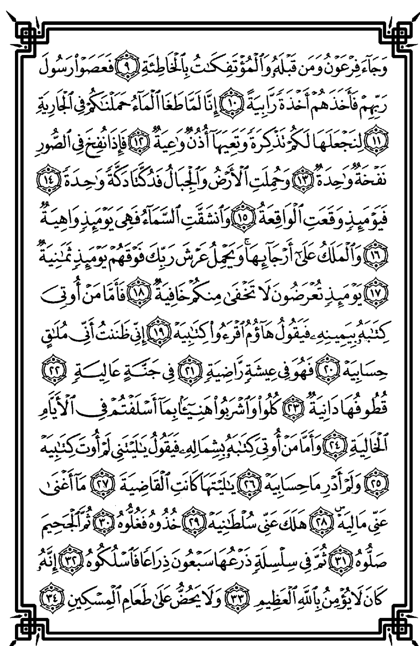

(٤٣) ئەوانە؛ ئەو رۆژە چاویان شۆڕە و زەلیلی و خـەجاڵەتی بەتەواوی دایان دەگرێت، چونکە کاتی خۆی بانگ دەکران بۆ نوێژکردن و سوژدە بردن، لە کاتێکدا لەوپەڕی تەندروستی و سەربەستیدا بوون (بەڵام گاڵتەیان پێی دەهات).
(٤٤) وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەوی کە بروا بەم گوفتارە ناهێنن، ئێمە ئەوانە بۆ سەرەنجامی ناکامیان بەرەبەرە کێش دەکـەین، بێ ئەوەی بە خۆیان بزانن و هەستی پێ بکەن.
(٤٥) مــن مـۆڵەتیان دەدەم، بـەڵام هـەرگیز لە سـزای ئـێمە رزگاریان نابێت چونکە بێگومان دەسەڵاتمان تۆکمەیە.
(٤٦) ئەی ئایا تۆ داوای کرێیان لێدەکەیت، تا قـەرزار بـاری زۆر ببن و نەتوانن لە ژێری دەرچن؟!
(٤٧) ئەی ئایا ئەوانە غەیب زانن و لە نهێنیەکان ئاگادارن، تا بۆ خۆیان شت یاداشت بکەن و دژایەتی ئیسلام بکەن؟
(٤٨) ئەی پێغەمبەر ﷺ تو خۆراگربە لە بەرامـبەر فـەرمانی پەروەردگارتەوە، نەکەیت وەك هاوەڵ و خاوەنی نەهەنگەکە بیت (کە یونس پێغەمبەرە) لە کاتێکدا کـە دڵـی پـڕ بـوو لە خەفەت و پەژارەیەکی زۆرو پاڕایەوە و لاڵایەوە...
(٤٩) ئەگەر رەحمەت و بەخشندەیی پەروەردگاری فریای نەکەوتایە هەروا لەو دەشتەدا بەبێ ناز دەمایەوە...
(٥٠) بەڵام پەروەردگاری هەڵی بژاردو خستیە ریزی چاکانەوە (دوای نزاو پەشیمانی).
(٥١) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) بەڕاستی ئەوانەی کە کافرو بێباوەڕن کاتێك کە گوێیان لە قورئان دەبێت نـزیکە بـە چاویان هەڵتدێرن، دەڵێن: ئەم پێغەمبەرە دەستی لی وەشێنراوە.
(٥٢) لەکاتێکدا قورئان تەنها بریتیە لە یادخستنەوە و بێدارخەرەوەی هەموو خەڵکی ئەم جیهانە (ئەگەر تێفکرن).

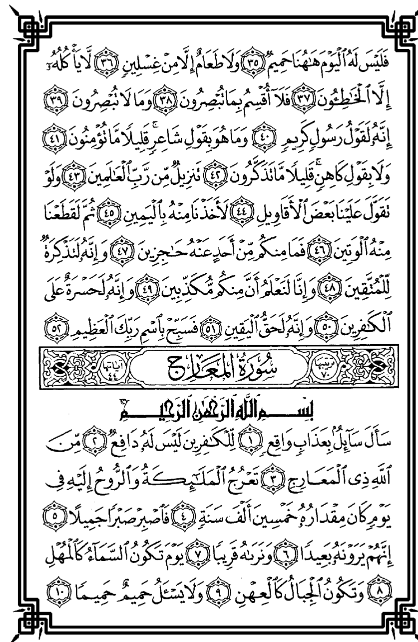
سورەتی (الحاقة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) [الحاقە] یەکێکە لە ناوەکانی رۆژی قیامەت ئەوە دەگەیەنێت کە لەو رۆژەدا خوای گەورە حەق و راستی بەتەواوی دەچەسپێنێت.
(٢) (ئینجا پرسیار دەکات و زیاتر گرنگی ئەو رۆژە دەخاتە بەرچاو) دەبێت چی بێت ئەو رۆژە؟!
(٣) جا تۆ چووزانی ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەی ئادەمیزاد، ئەو رۆژە چیە و چۆنە و چ تەنگانەیەکە؟
(٤) ثمود قەومی صالح، عاد قەومی هود ئەو رۆژەیان بە درۆزانی.
(٥) ئەوە بوو گەلی ثمودمان بەدەنگێکی سامناکی گەورەی تۆقێنەر لەناوبرد.
(٦) گەلی عادیش بەرەشەبایەکی ساردی بەهێزی وێرانگەر لەناوبران.
(٧) حەوت شەوو هەشت رۆژ هەڵی کردە سەریان، بەردەوام و بەهێز دەتبینی (ئەگەر لەوێ بویتایە) ئەو خەڵکە هەموو لاڵ و پاڵ لێی دەکەوتن هەروەك قەدی دارخورمای لە ریشە هەڵکەنراو، (چۆن بەئاسانی دەکـەوێت و شەق دەباتو لەت و پەت دەبێت).
(٨) جا ئایا دەبینیت کەسیان مابێت و کەسیان رزگاری بووبێت؟!

(٩) فیرعەون و ئەوانەی پێش ئەویش و دانیشتوانی دێـهاتە ژێرەو ژوور بووەکان، دەستیان دایە تاوان و خراپە.
(١٠) هەریە کێك لەوانــە ســەرپێچی و ســەرکەشییان نـوانـد بەرامبەر پێغەمبەری پەروەردگاریان ئەوسا ئەو زاتەش گرتنی بەگرتنێکی سەخت.
(١١) بەراستی ئێمە کاتێك ئاو لە سـنوور دەرچـوو (لە کـاتی تۆفانەکەی نوح دا) ئێوەمان لە کەشتیدا هەڵگرت (کە بـریتی بوون لە باو و باپیرانی ئێوە).
(١٢) تا بیکەینە یادگاری و بێدارکەرەوە بۆ ئـێوە و لەگـوێی بگرێت ئەو کەسانەی هۆشمەندن.
(١٣) ئینجا کاتێك یەکجار فووکرا بە صوردا.
(١٤) زەوی و کێوەکان هەڵگیران و یەککەرەت دران بەیەکدا.
(١٥) لەو رۆژەدا ئیتر قیامەت بەرپا دەبێت.
(١٦) ئاسمان هەمووی شەق و پەق دەبێت و لێك دەترازێت و شل و شۆڵ دەبێت.
(١٧) فریشتەکان لە گۆشە و کەناری (جیهانی نوێ) دا ئامادە دەبن، تەختی پەروەردگارت ئەو رۆژە هەشت هەڵی دەگرێت (هەشت فریشتە یان هەشت دەستە) بەسەر سەریانەوە.
(١٨) لەو رۆژەدا پیشان دەدرێن، هیچ شتێك لە نهێنیەکانتان شاراوە نی‌یە.
(١٩) جا ئەوەی نامەی کردەوەکانی درایە دەستی راسـتی، ئـەوە (بـەدڵخۆشیەکـی بـێسنوورەوە بـە هـاوەڵ و ناسیاوانی) دەڵێت:ها ئەوەتا نامەی کردەوەکانم بیگرن و بخوێننەوە و تەماشای بکەن.
(٢٠) بەراستی من کاتی خۆی سوور دەمزانی و دڵنیابووم کە بەم لێپرسینەوەیە دەگەم!!
(٢١) جا ئەو بەختەوەرە لە ژیانێکی پر لە شادی و کامەرانیدا دەژی کە زۆر پێی رازیە...
(٢٢) لە بەهەشتی بەرزو بڵندا، (لە باخچەکانی سەر لوتکەی لاپاڵی شاخەکاندا لەناو کۆشك و تەلارەکاندا).
(٢٣) میوەهاتی زۆر بە درەختەکانیەوە شۆڕ بۆتەوە و لێکردنەوەی ئاسانە و لە دەست رەس دایە.
(٢٤) ئینجا پێیان دەوترێت: بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێت، بەهۆی دەست پێشکەریتان لە رۆژگاری رابوردودا.
(٢٥) بەڵام ئەوەی نامەی کردەوەکانی دەدرێتە دەستی چەپی، ئەوە دەڵێت: خۆزگە نامەی کردەوەکانم پێ نەدرایە.
(٢٦) هەر نەمزانیایە لێپرسینەوەم چۆن دەبێت.
(٢٧) خۆزگە مردنەکەم یەکجاریی بوایە (ئاوا زیندوو نەکرامایەتەوە).
(٢٨) ئەوەتە، ئەو ماڵ و سامانەی کە بووم، فریام نەکەوت (بەڵکو نەماو تەفر و تونا بوو).
(٢٩) ئەو دەسەڵاتەی کە بووم لە دەستمدا نەماو لە دەستم چوو.
(٣٠) (ئەوسا ئیتر فەرمان دەدرێت) ئادەی بیگرن و کۆت و زنجیر لە دەست و قاچ و ملی بئاڵێنن.
(٣١) لەوەودوا بەرەو دۆزەخ راپێچی بکەن و بیبەن و بیخەنە ناوی.
(٣٢) پاشان بەزنجیرێکی حەفتا گەزی بیبەسنەوە (بەکۆڵەکە و ستون و پایەکانی ناو دۆزەخەوە).
(٣٣) چونکە بەراستی ئەمە کاتی خۆی ئیمان و باوەڕی بەخوای گەورە نـەبوو (بـە تـەمای زیـندوبوونەوە و لێپرسینەوە نەبوو).
(٣٤) هانی کەسی نەدەدا کە خواردن و خۆراك ببەخشن بەهەژارو بێ نەواکان (بەڵکو هەر خەمی خۆی بوو).

(٣٥) کەواتە ئەمرۆ ئا لێرە هیچ دڵسۆزێکی نی یە.
(٣٦) خۆراکیشی تەنها لەکێم و زوخاوی داچۆڕاو نەبێت هیچی تر نی یە.
(٣٧) کە، کەس نایخوات، جگە لە تاوانباران.
(٣٨) سوێندم بەو شتانەی کە دەیبینن.
(٣٩) بەوەش کە نایبینن و نادیارن.
(٤٠) بەراستی ئەم قورئانە لە زاری پێغەمبەرێکی بەرێزەوە پێتان رادەگەیەنرێت، یاخود لە رێگەی فرستادەیەکی بەرێزەوە پێتان دەگات کە جوبرەئیلی فریشتەیە.
(٤١) دڵنیابن کە ئەم قورئانە گوفتاری شاعیر نیە، ئەوە بۆ زۆر کەمتان باوەڕ دەهێنن؟!
(٤٢) گوفتاری فالچی و زێوانیش نیە، ئەوە بۆ زۆر کەمتان یاداوەری وەردەگرن؟!
(٤٣) بەڵکو ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگاری جیهانەکانەوە رەوانە کراوە و نێردراوەتە خوارەوە.
(٤٤) خۆ ئەگەر محمد ﷺ هەندێك قسەو گوفتار بەدەم ئێمەوە هەڵبەستایە.
(٤٥) ئەوە بەهێزو دەسەڵاتی خۆمان دەمانگرت.
(٤٦) لەوەودوا رەگی دڵیمان دەپچڕاندو لە ناوماندەبرد.
(٤٧) ئەوسا هیچ کەسێك نەدەبوو لە ئێوە بتوانێت بەربەست و بەرگری بکات لە تۆڵەی ئێمە.
(٤٨) بەراستی ئەم قورئانە یاداوەری و یادخستنەوەیە بۆ پارێزکاران و خواناسان.
(٤٩) ئێمە بەراستی چاك دەزانین کەلە ئێوەدا کەسانێك هەن و پەیدادەبن ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن.
(٥٠) بێگومان قورئان لە رۆژی دوایدا دەبێتە هۆی ئاهو ناڵە و پەشیمانی بێسنوور بۆ بێباوەڕان.
(٥١) بەراستی ئەم قورئانە حەق و راستەقینەیەکی دڵنیا بەخشە بە ئیمانداران.
(٥٢) کەواتە ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار؛ بەردەوام تەسبیحات و ستایشی پەروەردگاری مەزن و گەورەت بکە. (ناوی پیرۆزی با هەمیشە ویردی سەر زارت بێت).

سورەتی (المعارج)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) داواکارێك پرسیاری کرد دەربارەی سزایەك کە هەر پێش دێت...
(٢) جا ئەو سزایە؛ یەخەی هەموو بێباوەڕان دەگرێت و هیچ هێزێك ناتوانێت پەنایان بدات و لێیان دوور بخاتەوە.
(٣) ئەو سزاو تۆڵەیە لەلایەن خوای خاوەنی گەورەیی و پلەو پایە و دروستکراوە بەرزو بڵندەکانە وەیە.
(٤) فریشتەکان و جوبرەئیل بەرز دەبنەوە بۆ لای پەروەردگار لەرۆژێکدا کە ماوەکەی پەنجا هەزار ساڵە (بەحسابی ئادەمیزاد) یاخود مەبەست درێژی رۆژی قیامەتە کە پەنجا هەزار ساڵ دەخایەنێت بە نیسبەت خوانەناسانەوە.
(٥) کەواتە خۆگرو ئارامگربە بە شێوەیەکی جوان و چاك (لەبەرامبەر هەڵوێستی نادروستی خوا نەناسانەوە).
(٦) بەراستی ئەو بێباوەڕانە، قیامەت بەدوور دەبینن، بەدووری دەزانن.
(٧) ئێمەش، زۆر بەنزیکی دەزانین (چونکە خوا خۆی بەدیهێنەری کاتە).
(٨) رۆژێك دێت، ئاسمان وەك کانزایەکی تواوەی لێ دێت (یەکێکە لە قۆناغەکانی هەڵوەشاندنەوەی بوونەوەر).
(٩) کێوەکانیش وەکو خوری شیکراوە (فشۆڵ دەبن).
(١٠) دۆستی گیانی بە گیانی لە یەکدی ناپرسنەوە، کەس ناپیەرژێتە سەرکەس، بەڵکو هەرکەس خەمی خۆیەتی.

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ﴿١١﴾
وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ ﴿١٥﴾ نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ ﴿١٦﴾ تَدْعُو
مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٧﴾ وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ﴿١٨﴾ ۞ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا
﴿١٩﴾ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾ إِلَّا
الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَالَّذِينَ فِي
أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾ إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾ إِلَّا عَلَىٰ
أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ
ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ
﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ
﴿٣٤﴾ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾ فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ
﴿٣٦﴾ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾ أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ
أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

(١١) ئەوانە یەکدی بە جوانی دەبینن، تـاوانـبارو گـوناهکار ئاوات دەخوازێت کە ئەگەر بکرێت بۆ دەرباز بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە هەموو کوڕەکانی بکاتە قوربانی خۆی!!

(١٢) هاوسەرو براکەی!!

(١٣) خزم و عەشرەتی کە لە دنیادا پەنایان دەدا.

(١٤) بەهەرچی دانیشتوانی سەر زەویش هەیە ئەگـەر بـۆی بکرێت بیکاتە قوربانی خۆی، پاشان خوا ڕزگاری بکات.

(١٥) نەخێر... ئەو ئاواتانە هیچی نایەتە دی... بەڕاستی دۆزەخ ئامادەیەو بڵێسەدارەو داخ لەدڵە.

(١٦) لەکاتێکدا داماڵێنەری پێستی سەرو هەموو ئەندامەکانە.

(١٧) دۆزەخ بانگی ئەوانە دەکات کە لە دنیادا پشتیان لە حەق و ڕاستی هەڵدەکردو گوێیان پێ نەدەدا.

(١٨) ماڵ و سامانیان کۆ دەکردەوە و دەیانشاردەوە (گـوێیان نەدەدا بە حەڵاڵ و حەرام).

(١٩) بـەڕاسـتی ئـینسان بـە شـپرزەیی و تـەنگەتاوی دروستکراوە.

(٢٠) کاتێك ناخۆشی تووش بێت بێزار و دەم بە هاوارە.

(٢١) کاتێکیش خێرو بەرەکەتی تووش بوو، دەستی دەنوقێنێت و قەدەغەی چاکە دەکات.

(٢٢) جگەلەنوێژگەران، ئەوانەی کە لە سەر نوێژەکانیان بەردەوامن.

(٢٣) ئەوانەی کە لەسەر نوێژەکانیان بە ردەوامن.

(٢٤) هەروەها ئەوانەی کە بەشێکی دیاریکراو لە سامانیاندا هەیە (بۆ خێرو جیهاد و تێکۆشان)...

(٢٥) بۆ هەژاری داواکارو بێ‌نەوای بێ‌بەش.

(٢٦) ئەوانەی کە باوەڕی ڕاست و ڕەوان دەهێنن بە ڕۆژی پاداشت.

(٢٧) ئەو کەسانەی کە لە تۆڵەی پەروەردگاریان دەترسن.

(٢٨) بەڕاستی سزای پەروەردگاریان کەس لێی ئەمین نیە...

(٢٩) هەروەها ئەوانەی داوێنی خۆیان دەپارێزن. (لە گوناهو شەرواڵ پیسی).

(٣٠) مەگەر لەگەڵ هاوسەرەکانیاندا یاخود کەنیزەکەکانیان (کە بەهۆی بارودۆخی تایبەتەوە هەبوو)، ئەوانـە بەراستی لۆمەکراو نین.

(٣١) جائەوەی بێجگە لەوحاڵەتانە ڕێگەی‌تر بگرێت (بۆ تێرکردنی ئارەزووەکانی)، ئەوانە لە سـنوور تـرازاوو دەستدرێژکەرن. (مەگەر تەوبە فریایان بکەوێت ئەگینا ریسواو دۆزەخین).

(٣٢) هەروەها ئەوانەی کە ئەمانەت دەپارێزن و پەیمان دەبەنە سەر.

(٣٣) ئەوانەی کە هەڵدەسن بەو شایەتی‌یەی کە لە لایانە. (حەق پۆشی ناکەن).

(٣٤) ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژەکانیان دەکەن و (لەکاتی خۆیدا ئەنجامی دەدەن).

(٣٥) ئا ئەوانە لە باخەکانی بەهەشتدا ڕێز لێنراون. (لەو پەڕی شادیدا ژیانی هەمیشەیی دەبەنە سەر).

(٣٦) ئاخۆ ئەوانەی بێ بڕوان چیانە کە تۆ دەرکەوتیت بەپەلە دێن بۆلات.

(٣٧) (پاشان) بەلای ڕاستٍ و چەپدا خۆیان ون دەکەن و لە دوورەوە پۆل پۆل بەدەوری یەکدا کۆدەبنەوە.

(٣٨) ئا بەو حاڵەوە، هەریەکەیان بەتەمایە بخرێتە ناو بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتەوە؟!

(٣٩) نەخێر، وانی‌یە، بەڕاستی خۆشیان دەزانن لە چی دروستمان کردوون (بۆ ئەوەندە لەخۆیان بایی بوون).

(٤٠) جـا سـوێند بـه پـەروەردگاری خـۆرهەڵاتەکـان و خۆرئاواکان، بەڕاستی ئێمە هەمیشە بەدەسەڵاتین...
(٤١) بەسەر ئەمانەدا تا لەناویان بەرین و کـەسانی چـاکـتر بهێنینە کایەوە، بێگومان ئێمە بۆ ئەو مەبەستە بێ توانا نین.
(٤٢) جاوازیان لێ بهێنە با هەر رۆبچن لە بێباوەڕیدا، با هەر گەمەو گاڵتە بکەن، هەتا دووچاری رۆژی خـۆیان دەبـن کـە هەڕەشەیان پێ لێ دەکرێت.
(٤٣) ئەو رۆژەی بەپەلە لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە، دەڵێی بۆ لای بت و پەرستراوەکانیان رادەکەن!!
(٤٤) چـاویان شـۆڕە و (شـەرمەزارو خـەجاڵەتن) زەلیـلی و سەرشۆڕی ماندووی کردوون، جا ئەمە ئەو رۆژەیە کە کاتی خۆی بەڵێنیان پێدەدرا و ئەوان بڕوایان پێی نەبوو.

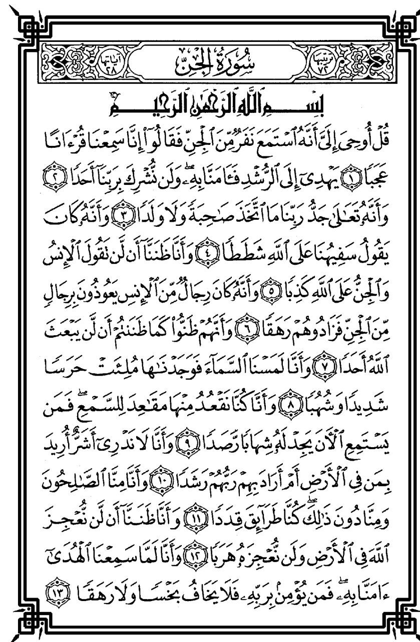
سورەتی (نوح)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) بەڕاستی ئێمە نوح مان رەوانە کرد بۆ لای قەومەکەی، فەرمانمان پێدا کە؛ قەومەکەت بێدار بکەرەوە پێش ئەوەی سزایەکی بە ئێش یەخەیان پێبگرێت.
(٢) ئەویش وتی: ئەی قەوم و هۆز و گەلم من بێگومان بێدارکەرەوەیەکی ئاشکرام بۆتان.
(٣) داواتان لێ دەکەم کە: هەر خوا بپەرستن و لە خەشم و قینی، خۆتان بپارێزن و فەرمانبەرداری منیش بن.
(٤) ئەوکاتە خوا لە گوناهەکانتان خۆش دەبێت و دەتانهێڵێتەوە بۆ کاتێکی دیاری کراو، بێگومان کـاتی دیـاری کراوی خوا وەختێك پێش دێت، بەهیچ شێوەیەك دواناکەوێت ئەگەر بتانزانیایە.
(٥) دوای سەدەها ساڵ بانگەواز نوح سکاڵای کردو وتی: پەروەردگارا من بە شەو و بە رۆژ بـانگی قـەوم و گەلەکەمم کرد (بۆ یەکخواناسی و پارێزکاری).
(٦) کەچی بانگەوازەکەی من زیاتر بو بە هۆی هەڵاتن و دورکەوتنەوەیان.
(٧) بەڕاستی من هەموو جارێك کە بانگم دەکردن تا لێیان خۆش ببیت، پەنجەیان دەخستە گـوێچکەیانەوە (تـا نەبیستن)، جلەکانیان بەسەر خۆیاندا دەدا (تا نەمبینن)، زۆرگەرم بوون لەسەر بێباوەڕیی و خۆیان بەزل دەزانی و لووت بەرز بوون (لە ئاستی ئیماندا)...
(٨) پاشان من بە ئاشکرا بانگم کردن و (وتارم بۆ دان). ...
(٩) ئینجا من بەروونی و بێپەردە هەموو شتێکم بۆ باس کردن، هەندێ جاریش بەنهێنی قسەم بۆ دەکردن (بۆ تاکە تاکە و خێزانەکانیان)...
(١٠) بەردەوام پێم دەگوتن: ئێوە داوای لێخۆشبوون لە پەروەردگارتان بکەن چونکە بەڕاستی ئەو زاتێکی تەواو لێخۆشبووە. (چاوپۆشی لە گوناهو تاوانی رابوردتان دەکات).

يُرْسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَٰلٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّٰتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَٰرًا ﴿١٢﴾ مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾ وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَوْا۟ كَيْفَ خَلَقَ ٱللَّهُ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ ٱلْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ ٱلشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَٱللَّهُ أَنۢبَتَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾ لِّتَسْلُكُوا۟ مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾ قَالَ نُوحٌ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِى وَٱتَّبَعُوا۟ مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهُۥ وَوَلَدُهُۥٓ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَمَكَرُوا۟ مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾ وَقَالُوا۟ لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَقَدْ أَضَلُّوا۟ كَثِيرًا ۖ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا ضَلَٰلًا ﴿٢٤﴾ مِّمَّا خَطِيٓـَٰٔتِهِمْ أُغْرِقُوا۟ فَأُدْخِلُوا۟ نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا۟ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَنصَارًا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا۟ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوٓا۟ إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَّبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِىَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا تَبَارًۢا ﴿٢٨﴾

(١١) (هەر لەدنیادا) بارانتان بە لێزمەو خوڕەم بۆ دەبارێنێت.
(١٢) ماڵ و سامان و نەوەتان پێ دەبەخشێت، هاوڕێ لەگەڵ باخ و باخاتدا، روبارو چەم و جۆگەتان بۆ بەدی دەهێنێت...
(١٣) (کاتێ کە هەڵوێستیان نامەردانە بوو نوح وتی): ئەوە چیتانە، بۆچی ئێوە قەدری خوا نازانن، بۆ رێزی بۆ دانانێن و لێی ناترسن.
(١٤) خۆ ئێوە پێشتر نەبوون؛ هەر خوا خۆی بە چەند قۆناغدا ئێوەی تێپەڕاندو دروستی کردن.
(١٥) ئایا سەرنجتان نەداوە چۆن خوا حەوت چین ئاسمانی دروست کردووە؟!
(١٦) مانگی کردۆتە هۆی روناکی تیایانداو خۆریشی داگیرساندووە.
(١٧) هەر خوا خۆی ئێوەی لە خاکی زەوی بەدیهێناوە و پێی گەیاندوون.
(١٨) پاشان دەتانمرێنێت و دەتانخاتەوە ناوی هەرکاتیش بیەوێت دەرتان دەهێنێتەوە.
(١٩) هەر ئەو خوایە زەوی بۆ راخستوون (چۆنتان بوێت و بۆچیتان بوێت بەدەستانەوەدێت)
(٢٠) تا (بە ئارەزووی خۆتان) پیایدا بگەڕێن لە رێگە فراوانەکاندا.
(٢١) سەرئەنجام، نوح نائومێد بوو بۆیە وتی: پەروەردگارا بەڕاستی ئەوان یاخی بوون لێم، شوێنی ئەو کەسانە کەوتن کە ماڵ و نەوەکانیان قازانجی پێنەگەیاندن زیان نەبێت.
(٢٢) خوانەناسان پیلانی گەورە و نەخشەی سامناکیان دارشت.
(٢٣) وتیان: خەڵکینە نەکەن واز لە خواکانتان بهێنن!! نەکەن واز لە (ودو سواع و یەغوث و یەعوق ونەسر) بهێنن. (کە پێنج بتی داتاشراو بوون).
(٢٤) بێگومان ئەوانە زۆر کەسیان گومراکرد، پەروەردگارا، دەتۆش ئەم ستەمکارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زیاد مەکە.
(٢٥) جا لە سەرئەنجامی گوناهو تاوانیاندا، هۆزی نالەبار نوقم کران لە زریانەکەدا، ئینجا خرانە ناو ئاگرەوە، کەسیشیان دەست نەکەوت لە خەشم و سزای خوایی پەنایان بدات.
(٢٦) ئینجا نوح وتی: پەروەردگارا هیچ کەسێك لە بێبڕوایان لەسەر زەویدا مەهێڵە و تۆویان ببڕە.
(٢٧) چونکە بەراستی ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت هەرچی بەندەکانی تۆیە گومرای دەکەن و کەسیشیان لێنابێت (لە نەوەی تازە) مەگەر خراپەکار و تاوانبار نەبێت.
(٢٨) پەروەردگارا! لە خۆم و دایك و باوکم و ئەوانە خۆش ببە کە دێنە ماڵم؛ بە ئیمان و باوەڕەوە، هەروەها لە ئیماندارانی پیاو و ئیماندارانی ئافرەتیش خۆش ببە، ستەمکارانیش تەنها تیاچوون نەبێت هیچی تر نەکەیتە بەشیان.

سورەتی (الجن)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ: وەحی و نیگام پێراگەیەنراوە کە بەراستی دەستەیەك لە پەریان گوێیان گرتووە بۆ خوێندنەوەی قـورئان، جا کـە تـەواو بـووە، وتـویانە: بـەڕاسـتی ئـێمە خوێندنەوەیەکی سەرسوڕهێنەرمان بیست...

(٢) کە هیدایەت دەدات بۆ ڕێبازی ژیری و تێگەیشتن، ئێمەش باوەڕمان پێ کردو هەرگیز کەس ناکەینە شەریك و هاوەڵ بۆ پەروەردگارمان.

(٣) بەڕاستی پەروەردگاری پایەبڵندمان مـەزن و گـەورەیە، بێگومان ئەو زاتە بۆ خۆی نە هاوسەری بریارداوە نە نەوەش.

(٤) بەڕاستی بێ دین و یاخیەکەمان (واتە ئیبلیس) شتی زۆر نارەواو نابەجێی بۆ خوا هـەڵبەستووە (دەیـەوێت هـەموومان گومرا بکاتو لە خشتەمان بەرێت).

(٥) جا ئێمە گومانمان وابوو کە دەسـتەی ئـادەمیزادو پـەری هەرگیز درۆ بەناوی خواوە ناکەن!! (شت هەڵنابەستن، فێڵ ناکەن...).

(٦) بەڕاستی پیاوانێك لە دەستەی ئادەمیزاد پەنایان دەبرد بە پیاوانێك لە دەستەی پەریەکان (پەریەکان ئەمەیان بەهەلزانی) کەچی ئەوەندەی‌تر ماندوویان کردن (بەخوارافات و شتی بێ‌سەرو بن).

(٧) جا بێگومان پەریەکانیش گومانیان وەك گومانی ئێوە وابوو کە: ئیتر خوا هەرگیز هیچ پێغەمبەرێکی‌تر نانێرێت.

(٨) ئێمەش بەڕاستی بەرەو ئاسمان کشاین و هەست و هۆشمان خستەکار، سەرنجماندا کە پـڕە لە پـاسەوانـی بەتواناو بێ شومار، نەیزەکیش بە هەموولایەکدا دەکشا، (دیار بوو کە ڕووداوێکی گەورە ڕووی دابوو).

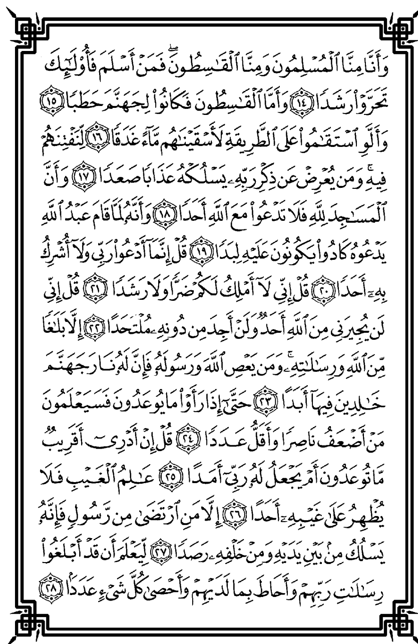
(٩) ئێمە جاران لە هەندێك شوێنی ئاسماندا خۆمان حەشاردەدا بۆ گوێگرتن و دەنگوباس بیستن، بـەڵام ئـێستا ئەوەی بیەوێت گوێ بگرێت یەکسەر نەیزەکێکی بۆ ئامادەیە و بۆی دەهاوێژرێت و لەناوی دەبات.

(١٠) جا بەڕاستی ئێمە نازانین ئایا نەخشەیەکی شەڕو وێرانکاری کێشراوە بۆ دانیشتوانی سـەر زەوی، یـاخود پەروەردگاریان دەیەوێت ڕێنموویی و هیدایەتیان بدات بۆ دینداری و سەرفەرازی.

(١١) بێگومان ئێمە کەسانی چاك و دیندارمان تێدا هەیە، هەروەها کەسانی تریش کەبەو شێوەیە نین، ئێمە جاران ڕێگەو ڕێبازو بەرنامەی هەمە جۆرمان گرتبووەبەر (بەڵام ئێستە بەرنامەی ئیسلام ڕون و دیارە).

(١٢) ئێمە دڵنیا بووین کە هەرگیز لەژێر دەسەڵاتی خوا دەرناچین لە زەویدا، هەروەها بەهەڵاتن و خۆ دزینەوەش هەرگیز لە ژێر دەسەڵاتی خوا دەرناچین.

(١٣) بەڕاستی ئێمە کاتێك گوێمان لە بانگەوازی هیدایەت بوو، یەکسەر باوەڕمان پێکرد، جا ئەوەی ئیمان بهێنێت بەپەروەردگاری، ئیتر ناترسێت لەوەی، کردەوە چاکەکانی بێ‌نرخ تەماشا بکرێت، لە گوناهەکانیشی چـاوپۆشی نەکرێت. (ئیمان و باوەڕی ڕاستەو دروست گوناهانی ڕابوردو دەسڕێتەوە).

وأنا منا المسلمون ومنا القاسطون فمن أسلم فأولئك تحروا رشدا (١٤) وأما القاسطون فكانوا لجهنم حطبا (١٥) وألو استقاموا على الطريقة لأسقيناهم ماء غدقا (١٦) لنفتنهم فيه ومن يعرض عن ذكر ربه يسلكه عذابا صعدا (١٧) وأن المساجد لله فلا تدعوا مع الله أحدا (١٨) وأنه لما قام عبد الله يدعوه كادوا يكونون عليه لبدا (١٩) قل إنما أدعوا ربي ولا أشرك به أحدا (٢٠) قل إني لا أملك لكم ضرا ولا رشدا (٢١) قل إني لن يجيرني من الله أحد ولن أجد من دونه ملتحدا (٢٢) إلا بلاغا من الله ورسالاته ومن يعص الله ورسوله فإن له نار جهنم خالدين فيها أبدا (٢٣) حتى إذا رأوا ما يوعدون فسيعلمون من أضعف ناصرا وأقل عددا (٢٤) قل إن أدري أقريب ما توعدون أم يجعل له ربي أمدا (٢٥) عالم الغيب فلا يظهر على غيبه أحدا (٢٦) إلا من ارتضى من رسول فإنه يسلك من بين يديه ومن خلفه رصدا (٢٧) ليعلم أن قد أبلغوا رسالات ربهم وأحاط بما لديهم وأحصى كل شيء عددا (٢٨)

(١٤) بەراستی لەناو ئێمەدا کەسانی موسڵمان و خواناس هەیە، کەسانی بێ‌دین و خوانەناس و سەرکەشیش، جا ئەوەی موسڵمان دەبێت دیارە کە ڕێبازی سەرفەرازی دۆزیوەتەوە.

(١٥) بەڵام خوانەناس و سەرکەشەکان بەسەریانەوە ناچێت بەڵکو دەبنە سوتەمەنی دۆزەخ (لێرەدا گوفتاری پەریە ئیماندارەکان تەواو دەبێت).

(١٦) جا ئەگەر ئەوخەڵکە ڕێگەی ئیسلامەتی و دینداری بگرنە بەر ئێمە بارانی پڕ بەرکەتیان بەسەردا دەبارێنین.

(١٧) تا لەوەشدا تاقییانْ بکەینەوە و (بە تەواوی دەرکەوێت کێ بەندەی ڕاستەقینەیە و کێیش بە دنیا دەخەڵەتێت) جا ئەوەی لە یادو بەرنامەی پەروەردگاری لابدات، دەیخاتە ناو سزاو ئازارێکی بەردەوام.

(١٨) دڵنیابن کە: مزگەوتەکان تایبەتی خوای گەورەن، دەبێت هەر ئەوزاتەی تێدا بپەرسترێت و ناوی کەسی‌تر نەکرێتە شەریك و هاوتای ناوی ئەو زاتە.

(١٩) جا کاتێکیش بەندەی خوا محمد ﷺ بانگەوازی بۆ شوێنکەوتنی بەرنامەی خوا دەکرد (ئەو خەڵکە بەدەستەی ئادەمیزادو پەریەوە) خەریکبوو لە ناوی بەرن (نووری خوا بە قاڵەی دەم بکوژێننەوە).

(٢٠) پێیان بڵێ: من هەر بەردەوام دەبم و هەر بانگەواز دەکەم بۆ لای پەروەردگارم، هەرگیز کەسیش ناکەمە هاوەڵ و شەریك بۆی.

(٢١) هەروەها پێیان بڵێ: من هیچ جۆرە زەرەر و زیانێکم بەدەست نیە، هەروەها هیدایەتیش بەدەست من نیە (ئەگەر خۆتان بیرنەکەنەوە، قەناعەت بەزۆر نی‌یە).

(٢٢) بڵێ: بەڕاستی من هەرگیز هیچ کەسێك لە خوا پەنام نادات ئەگەر خوا بیەوێت تووشی زیانێکم بکات و هەرگیز پەناگایەکم دەست ناکەوێت جگە لای خوا نەبێت.

(٢٣) بەڵکو من تەنها گەیاندنی پەیامەکان و بەرنامەی خوام لەسەرە، جا ئەوەی لە خواو پێغەمبەرەکەی یاخی ببێت ئەوە با دڵنیابێت کە دۆزەخی بۆ ئامادەکراوە بۆ هەمیشە و هەتاهەتایی.

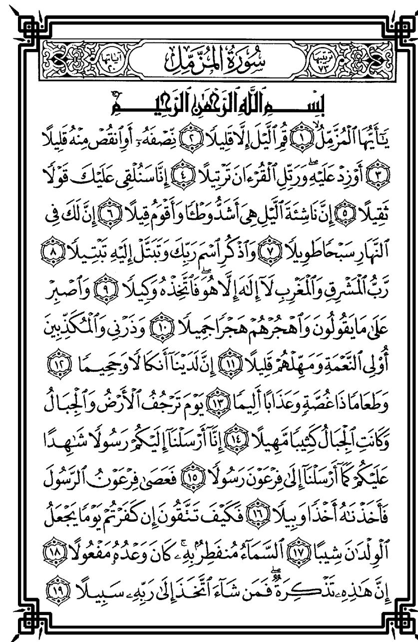
(٢٤) هەتا کاتێك هەڕەشەکان دەبینن، ئەوکاتە ئیتر دەزانن، کێ پشتیوانی لاوازە و ژمارەی کەمە.

(٢٥) هەروەها پێیان بڵێ: من نازانم ئایا ئەو هەڕەشانەی لێتان دەکرێت نزیکە یاخود ماوەیەکی درێژی بۆ دادەنێت.

(٢٦) ئەو زاتە زانای نهێنی و شاراوەکانە، کەسیش لە نهێنی و شاراوەکانی ئاگادار ناکات.

(٢٧) مەگەر بۆ پێغەمبەرێك خوا خۆی ڕازی بێت (بەوەی هەندێ نهێنی بزانێت)، ئەوکاتە فریشتە دەکاتە پاسەوانی لە بەرو پشتەوە (تا پەری و شەیتانەکان نەتوانن زەفەری پێ‌بەرن)...

(٢٨) تا خوا چاك بزانێت و لە جیهانی واقعدا دەرکەوێت و ئاگاداربێت لەوەی بەرێکوپێکی پەیام و ڕێنموویی پەروەردگاریان گەیاندووە، هەرچەندە خوا بەهەموو ئەو شتانەش ئاگادارە کە کردوویانە و پێی هەستاون، هەموو شتێك لای ئەو زاتە بەژمارەیە و ئامار کراوە.

سورەتی (المزمل)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی ئەوکەسەی خۆت داپۆشیووە، ئەی محمد ﷺ.
(٢) شەو هەستە نوێژ بکە مەگەر کەمێکی نەبێت.
(٣) نیوەی یان کەمتر لە نیوەی لێ کەم بکەرەوە.
(٤) یاخود زیاتری بکە و دەوری قورئان بکەرەوە بە وردی و لەسەرخۆ.
(٥) چونکە بەڕاستی ئێمە فەرموودەو گوفتارێکی سەنگین دادەبەزێنینە سەرت (کە بەهۆیەوە بەرەنگاری ئەرك و زەحمەتی زۆر دەبیت).
(٦) بەڕاستی خۆ پێگەیاندن لە شەودا قورسترە لە رووی کردارو باشترە لە رووی گوفتارەوە.
(٧) تۆ بۆت هەیە لە رۆژەدا هەوڵ بدەیت (بانگەواز بکەیت) وبگەڕێیت، کۆششی زۆر بکەیت.
(٨) تۆ هەمیشە با ناوی پەروەردگارت ویردی سەر زارت بێت، بەدڵسوزی و ملکەچیەوە رووی تێ بکە.
(٩) ئەو زاتەی کە تۆی ڕەوانە کردوە؛ خاوەن و پەروەردگاری رۆژهەڵات و رۆژئاوایە، جگە لەو هیچ خوایەکی تر نیە فەرمانی بەدەست بێت، کەواتە هەر ئەو بکە بەپشتیوانی خۆت و داوای یارمەتیی هەر لەو بکە.
(١٠) لە بەرامبەر گۆفتاری ناڕەوای خوانەناسانەوە هەردەم خۆ ڕاگربەو بەشێوازێکی جوان بەجێیان بهێڵە.
(١١) واز بهێنە لە من و لەو خاوەن نازو نیعمەتانەی کە ئایینی من بەدرۆ دەزانن، تۆ کەمێك مۆڵەتیان بدە.
(١٢) بەڕاستی ئێمە کۆت و زنجیرو دۆزەخمان ئامادە کردووە (بۆ ئەو جۆرە تاوانبارانە).
(١٣) هەروەها خۆراکێك کە لە گەروو دەگیرێت، سەرەڕای سزای بە ئێش و ئازار.
(١٤) لە رۆژێکداکە زەوی و کێوەکان دێنە لەرزە، سەرئەنجام کێوەکان وردو خاش دەبن و وەکو تەپۆلکەی لمیان لێ دێت (زەوی تەخت دەبێت).
(١٥) خۆ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ رەوانە کردوون کە بوەتە شایەت بەسەرتانەوە هەروەکو چۆن بۆ لای فیرعەونیش پێغەمبەرێکمان رەوانە کرد.
(١٦) جا فیرعەون یاخی بوو لەو پێغەمبەرە، ئێمەش بەتوندی پێچامانەوە و بەڵایەکی گەورەمان بەسەر هێنا.
(١٧) (ئەگەر ئێوە لەسەر یاخی بوونتان بەردەوام بن)؛ جا چۆن خۆتان دەپارێزن لە رۆژێك کە منداڵ پیر دەکات و سەری سپی دەبێت.
(١٨) ئەو رۆژە ئاسمان بەهەموو ئەستێرە و هەسارەکانیەوە لەت و پەت دەبێت، بێگومان ئەو بەڵێنە هەر دێتە دی.
(١٩) بەڕاستی ئەم سوورەتەش یادخەرەوە و ئامۆژگاریە، بۆ ئەو کەسەی دەیەوێت رێگە بەرەو پەروەردگاری بگرێتەبەر. (خوا لە خۆی رازی بکات).

۞ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيْلِ وَنِصْفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ وَطَآئِفَةٌ مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ ۚ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ ۙ وَءَاخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى ٱلْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَءَاخَرُونَ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌۢ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ المُدَّثِّر — ترتيبها ٧٤ — آياتها ٥٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

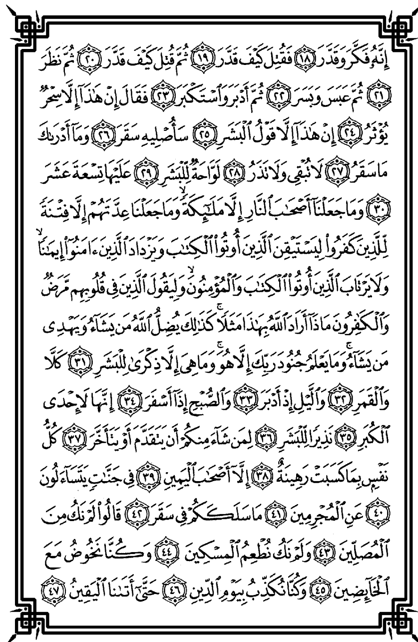
يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَٱصْبِرْ ﴿٧﴾ فَإِذَا نُقِرَ فِى ٱلنَّاقُورِ ﴿٨﴾ فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾ ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُۥ مَالًا مَّمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾ كَلَّآ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ لِءَايَٰتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأُرْهِقُهُۥ صَعُودًا ﴿١٧﴾

(٢٠) بەڕاستی ئەو پەروەردگارەت چاك دەزانێت كە تۆ نزیكەی دوو بەشی شەو یاخود نیوەی یان سێیەكی هەڵدەسیت و شەونوێژ دەكەیت، هەروەها هەندێك لەوانەی كە لەگەڵتان، خوایش ئەندازەی شەوو ڕۆژ دیاری دەكات، خوا زانیویەتی كە ئێوە هەرگیز نازانن دیاریی بكەن و ئاماری بكەن ئەگەر ئەو نەیكردایە، لەبەرئەوە تەوبەی لێوەرگرتن، جا چەندتان توانی و چۆنتان بۆ لوا لە شەونوێژو لە كاتی تردا قورئان بخوێنن و دەوری بكەنەوە، چونكە ئەو خوایە میهرەبانە، هەروەها دەزانێت، كە كەسانێكتان لێ نەخۆش دەكەوێت و كەسانی تریش هەن لە زەویدا دەگەڕێن بەشوێن بازرگانی و فەزڵی خوادا و كەسانی تریش كە دەجەنگن (لە نێولەشكری ئیماندا، بۆ دەستەبەركردنی ئازادی) بۆ دینی خواو بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی ئەو، كەواتە چەندەتان بۆكرا ئەوەندە قورئان بخوێنن و نوێژەكانتان بەچاكی ئەنجام بدەن و زەكاتیش (بەو شێوەیەی دیاریكراوە) بیدەن و قەرز بەشێوەیەكی جوان بە خوا بدەن (ئەوەی بۆ خوا ببەخشرێت خوای گەورە بەقەرزێكی دادەنێت كە بە زاتی خۆی درا بێت) جا هەر دەست پێشكەریەكی چاكە بكەن بۆ خۆتان سبەی دەیبیننەوە لای خوا دەستان دەكەوێتەوە بە باشترو پاداشتی گەورەتر، دە داوای لێخۆشبوون هەر لە خوا بكەن و دڵنیابن ئەو خوایە بەتەواوی لێخۆشبوو میهرەبانە.

سورەتی (المدثر)

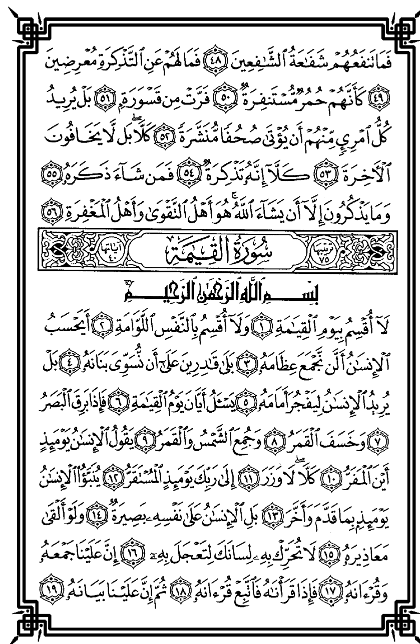
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەی ئەو كەسەی خۆت پێچاوەتەوە، ئەی محمد ﷺ.
(٢) هەستە و خەڵكی بێداربكەرەوە (ڕاستیەكان ڕوون بكەرەوە).
(٣) پەروەردگارت بەگەورە ناوببە (الله أكبر، با دروشمت بێت، مەزنیی ئەو زاتە ڕوون بكەرەوە).
(٤) پۆشاكت (دڵ و دەروونت، ڕەفتارت، هەرهەمووی) خاوێن بكە (خۆت و شوێنكەوتووانت).
(٥) بەردەوام بە لەسەر واز هێنان لە گوناهـ.
(٦) منەتیش مەكە (بەسەر كەسدا) چاكەو بەخشینەكانت بەزۆر مەزانە لەكاتێكدا بەتەمای زیاتر بیت.
(٧) هەوڵ بدە لەبەر خاترو ڕێزی پەروەردگارت خۆگرو ئارامگربە.
(٨) جا كاتێك فوو دەكرێت بە (صور) داو دەزگای تایبەتی لێ دەدرێتو فووی پێدا دەكرێت.
(٩) ئەو ڕۆژە ڕۆژێكی زۆرگران و سەختە (كە بەسەر دانیشتوانی زەویدا دێت).
(١٠) لەسەر كافران هیچ ئاسان نی یە (بەڵكو زۆر سەغڵەتیان دەكات).
(١١) واز لە من و ئەو كەسە بهێنە كە بەتەنهایی (تاقانە) دروستم كردووە (هیچی نەبوو، كە وەلیدی كوڕی موغەیرەیە)...
(١٢) لەوەودوا ماڵ و سامانی زۆر و زەبەندەم پێبەخشی...
(١٣) چەندەها كوڕو نەوەش كە هەمیشە ئامادەن لە نزیكیدا...
(١٤) لە هەموو كەڵ و پەل و نازو نیعمەتێك بەهرەوەرم كرد...
(١٥) لە پاش ئەوەش بەتەمایە بۆی زیاتر بكەم...
(١٦) نەخێر، بەڕاستی ئەو بەرامبەر فەرمانەكانی ئێمە هەر سەركەش و كەللە ڕەق و سەرسەختە...
(١٧) ئەوسا سزای سەختی پێ دەچێژم‌و زۆر ماندوی دەكەم.

(١٨) بەڕاستی ئەو بیری کردەوە و پەیامەکەی هەڵسەنگاند (بەلام بەهەڵە).
(١٩) بەکوشت چێ و سەرەو نگوون بێت، چۆن هەڵسەنگاندنێکی کرد.
(٢٠) پاشان هەر بەکوشت بچێت بۆخۆی و هەڵسەنگاندنێك کە کردی بۆ قورئان.
(٢١) ئینجا بیری لێ کردەوە و ورد بووەوەتەماشای دەوروبەری کرد. (بەشپرزەیی و پەشۆکاویەوە).
(٢٢) ئینجا ناوچاوی هێنایەوەیەك (وەك یەکێك بەقوولێ بیربکاتەوە) ڕەش داگیرسا.
(٢٣) پاشان رووی وەرگێڕاو خۆی بەزلزانی.
(٢٤) بەهەموو عەقڵیەوە وتی!! ئەم قورئانە جگە جادوو نەبێت کەوەردەگیرێت هیچیتر نییە!!...
(٢٥) ئەمە هەر قسەی بەشەرە و هیچیتر؟!
(٢٦) (ئەو بێویژدانە بەسەریەوە ناچێت) دەبێت بیگەیەنمە ناو دۆزەخ.
(٢٧) جا تۆ نازانیت دۆزەخ چیە...
(٢٨) هیچ ئەندامێك ناهێڵێتەوە و دەست هەڵناگرێت...
(٢٩) پێستیان هەڵدەقرچێنێت و ڕەشی دەکات و دەری دەخات...
(٣٠) نۆزدە فریشتە سەرپەرشتی دۆزەخ دەکەن...
(٣١) جا ئێمە وەنەبێت کارگوزارانی دۆزەخمان لە کەسانیتر جگە لە فریشتە بەدی هێنابێ، ئەو ژمارەیەشمان تەنها بۆ تاقیکردنەوە دیاری کردووە بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون، هەروەها بۆ ئەوەی ئەوانەی کتێبیان پێدراوە دڵنیابن لە راستی ئەم قورئانە (چونکە لە تەورات و ئینجیلدا ئەو باسە هەیە)، بۆ ئەوەشە کە ئیمانداران زیاتر باوەڕیان دامەزراو بێت و ئەوانەش کە کتێبیان پێدراوە ئیماندارانیش حەق نیە تووشی دوو دڵی ببن، با ئەوانەی دڵ و دەروونیان نەخۆشە لە دووڕووەکان و بێباوەڕان هەر بۆ خۆیان قسە بکەن و بڵێن: نیازی خوا چییە بەم ژمارەیە؟ بەو شێوەیە باسکرا خوا هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات، هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموویی دەکات، کەس ژمارەی سەربازانی پەروەردگارت نازانێت جگە لە زاتی خۆی، ئەو ئایەت و فەرموودانە تەنها پەندو ئامۆژگارین بۆ ئادەمی.
(٣٢) نەخێر، سوێند بە مانگ (ئەو خەڵکە چاك هەستی پێ ناکەن). (٣٣) بە شەویش کاتێك کە تێ پەڕی (زۆربەیان باوەڕیان بە قیامەت نیە). (٣٤) بە بەرەبەیان کاتێك کە خۆی دەنوێنێت.... (زۆربەی خەڵکی غافڵە). (٣٥) بەڕاستی – سەقەر – یەکێکە لە شتە سامناك و گەورەکان. (٣٦) بۆ ترساندنی سەرجەم خەڵکانە. (٣٧) جا ئیتر ئەوەی دەیەوێت با بەرەو پێش بچێت (پێشبرکێ بکات لە چاکەکاریدا) یان خۆی دوابخات (لەو بواردەدا). (٣٨) چونکە لە قیامەتدا هەموو کەس بارمتەی دەستپێشکەری خۆیەتی (کردەوەکانی دێنەوە ڕێی). (٣٩) جگە لە دەستەی ڕاستان و ئیماندارانی کردەوە چاك. (٤٠) لەناو بەهەشتەکانداn و پرسیار دەکەن لە یەکتر... (٤١) لە بارەی تاوانبارانەوە...(دەپرسن)... (٤٢) ئەوە چی بوو ئێوەی ڕاپێچی دۆزەخ کرد؟! (٤٣)بە کەساسیەوە دەڵێن: ئێمە لە نوێژگەران نەبووین... (٤٤) خۆراکمان بە هەژاران نەدەبەخشی... (٤٥) ئێمە لەگەڵ دەم درێژو بێئابرووەکاندا قسەی خۆمان دەکردو لەبابەتی ئەوانمان دەگوت و ڕەخنەی بێجێمان دەگرت لەگەڵیان ڕۆدەچووین. (٤٦) ئێمە بروامان بە ڕۆژی پاداشت نەبوو. (٤٧) هەتا مردن یەخەی پێگرتین و ڕۆژگاری تەمەنمان کۆتایی هات.

(٤٨) کەواتە ئیتر تکای تکاکاران سوودیان پێ ناگەیەنێت.
(٤٩) باشە، ئەوە بۆچی لە یادخستنەوە پشت هەڵدەکەن و روو وەردەگێڕن.
(٥٠) دەڵێی گەلە گوێدرێژی کێوین و دەسڵە مێنەوە...
(٥١) لە ترسی شێر هەڵهاتوون...
(٥٢) بەڵکو هەریەك لەوان دەیەوێت لە ئاسمانەوە چەندەها نامەی کراوەی بۆ بێت؟
(٥٣) نەخێر ئەوانە بەهیچ شتێك داناچڵەکێن بەڵکو لە دوارۆژ ناترسن...
(٥٤) نەخێر ئەوانە بەسەریانەوە ناچێت، چونکە ئەو قورئانە ئامۆژگاریە...
(٥٥) جا ئەوەی دەیەوێت با یادی بگرێت و شوێنی بکەوێت (چەندی توانی لەبەری بکات).
(٥٦) جا ئەو خەڵکە یاداوەری وەرناگرێت و بیر لەم راستیانە ناکاتەوە مەگەر ویستی خوای لەسەر بێت (کە لەگەڵ ویستی ئینسانە بەختەوەرەکاندا یەك دەکەوێت) جا هەر ئەو زاتەش شایستەی ئەوەیە کە خەڵکی حسابی بۆ بکەن و لە خەشمی بترسن و هەر ئەویش لە خۆی گرتووە کە لێخۆشبوو بێت (لە ئیماندارانی گوناهبار، کاتێك تەوبە دەکەن).

فما تنفعهم شفاعة الشافعين ﴿٤٨﴾ فما لهم عن التذكرة معرضين ﴿٤٩﴾ كأنهم حمر مستنفرة ﴿٥٠﴾ فرت من قسورة ﴿٥١﴾ بل يريد كل امرئ منهم أن يؤتى صحفا منشرة ﴿٥٢﴾ كلا بل لا يخافون الآخرة ﴿٥٣﴾ كلا إنه تذكرة ﴿٥٤﴾ فمن شاء ذكره ﴿٥٥﴾ وما يذكرون إلا أن يشاء الله هو أهل التقوى وأهل المغفرة ﴿٥٦﴾

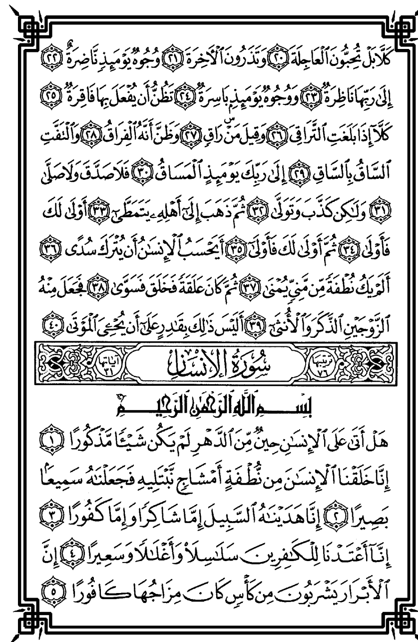
سورة القيامة

بسم الله الرحمن الرحيم
لا أقسم بيوم القيامة ﴿١﴾ ولا أقسم بالنفس اللوامة ﴿٢﴾ أيحسب الإنسان ألن نجمع عظامه ﴿٣﴾ بلى قادرين على أن نسوي بنانه ﴿٤﴾ بل يريد الإنسان ليفجر أمامه ﴿٥﴾ يسأل أيان يوم القيامة ﴿٦﴾ فإذا برق البصر ﴿٧﴾ وخسف القمر ﴿٨﴾ وجمع الشمس والقمر ﴿٩﴾ يقول الإنسان يومئذ أين المفر ﴿١٠﴾ كلا لا وزر ﴿١١﴾ إلى ربك يومئذ المستقر ﴿١٢﴾ ينبؤا الإنسان يومئذ بما قدم وأخر ﴿١٣﴾ بل الإنسان على نفسه بصيرة ﴿١٤﴾ ولو ألقى معاذيره ﴿١٥﴾ لا تحرك به لسانك لتعجل به ﴿١٦﴾ إن علينا جمعه وقرآنه ﴿١٧﴾ فإذا قرأناه فاتبع قرآنه ﴿١٨﴾ ثم إن علينا بيانه ﴿١٩﴾

سورەتى (القيامة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند دەخۆم بە رۆژی قیامەت.
(٢) سوێند دەخۆم بە ویژدانی زیندوو و نەفسی رەخنە لە خۆگر کە لۆمەی خۆی دەکات.
(٣) ئایا ئینسان وادەزانێت هەرگیز ئێسکەکانی کۆناکەینەوە؟!
(٤) بەڵێ، لەوە زیاتریش دەکەین و توانامان هەیە کە نەخشە وردەکانی سەر پەنجەکانی بەدی بهێنینەوە.
(٥) نەخێر، باگومانی وانەبات، بەڵکو ئادەمیزاد دەیەوێت گوناهو تاوان بکاتە پیشەی خۆی بەدرێژایی ژیانی، یاخود دەیەوێت قیامەت لەبەردەمیدا بەرپا ببێت ئینجا باوەری پێ بهێنێت؟!
(٦) بێباکانە دەپرسێت: کوا، کەی رۆژی قیامەت بەرپا دەبێت؟! (بەخەیاڵی خۆی زۆر بەدووری دەزانێت).
(٧) کاتێك دێت، چاو ئەبڵەق دەبێت. (٨) مانگیش دەگیرێت و تاریك دەبێت (ئەویش هەڵدەوەشێت). (٩) (یاسای بوونەوەر تێك دەچێت و) خۆر و مانگ کۆدە کرێنەوە و دەدرێن بەیەکدا. (١٠) ئەو رۆژە ئینسان دەڵێت: (ئەی هاوار) بۆ کوێ را بکەم، لەکوێوە خۆم رزگار بکەم. (١١) نەخێر ئیتر دەربازبوون نیە (رزگار بوون ئەستەمە).
(١٢) تۆ ئیتر دەبێت لای پەروەردگارت ئامادەبیت و لەوێ ئۆقرە بگریت (بۆ لێپرسینەوە). (١٣) لەو رۆژەدا ئادەمیزاد هەواڵی هەموو ئەو کاروکردەوانەی پێدەدرێت کە دەست پێشکەریی کردووە (یاخود بە تەما بووە بیکات و دوای خستووە، یاخود هەواڵی کردەوەی رابووردووی و ئاسەواری دوای خۆی پێ دەدرێت). (١٤) بەڵکو ئینسان خۆی شایەتە بەسەر خۆیەوە (ئەندامەکان شایەتن بەسەریەوە). (١٥) هەرچەندە چەندەها پاکانە بکات و بیانوو بهێنێتەوە (بێ سوود و بێ کەڵکە). (١٦) ئەی محمد ﷺ پەلە مەکە و زمانت مەجوڵێنە، بۆ ئەوەی پەلە بکەیت لە وەرگرتنی قورئاندا. (١٧) بەراستی لەسەر ئێمەیە کۆکردنەوە و خوێندنەوەی. (١٨) جا کاتێك ئێمە دەیخوێنینەوە تۆش شوێنمان بکەوە لە خوێندنەوەیدا.
(١٩) پاشان بەراستی روون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە.

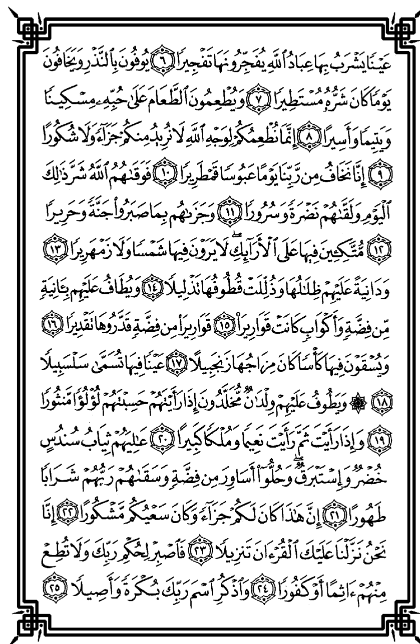

(٢٠) نـــەخێر، وانــی‌یە (زیـندووکردنەوەو لێـپرسینەوە هـەر دەبێت) دیارە ئێوە هەر ئەم دنیایەتان خۆش دەوێت کەبەپەلە بەسەر دەچێتو تەواو دەبێت.
(٢١) قیامەت و بەهەشت پشتگوێ دەخەن و وازی لێدەهێنن.
(٢٢) بەمەرجێك ئەو ڕۆژە، ڕووخسارانێك گەشاوە و ناسك و جوان و ئاسوودەن.
(٢٣) چونکە (هەریەکە بۆ خـۆی) تـەماشای پـەروەردگاری دەکات (لە تەماشاکردنی تێر نابێت).
(٢٤) هەر لەو ڕۆژەشدا ڕووخسارانـێکی‌تر ڕەش داگـیرساو گرژو تاڵ و دێزن.
(٢٥) چـــاوەڕوانـــن کـارەساتێکی پشت شکـێنیان بـەسەردا بهێنرێت.
(٢٦) نەخێر ئەو خەڵکە هەروا ژیانیان بەردەوام نابێت بەڵکو کاتێك دێت کە ڕۆحی یەك بەیەکەیان دەگاتە گەرووی.
(٢٧) ئەوسا دەوترێت، کێ فریاد ڕەسیەتی؟
(٢٨) بەڵام لەو کاتەدا، ئەو کەسەی لەسەرە مەرگدایە دڵنیایە کە ئیتر هیچ شتێك فریای ناکەوێت وکاتی ماڵئاواییە.
(٢٩) ئیتر قاچ و لوولاق بەیەکدا دەئاڵێن.
(٣٠) ئەی ئینسان ئەوساو لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارت ڕاپێچ دەکرێیت و دەبرێیت (جائەوەی کە غافڵ ودنیا پەرستە).
(٣١) نەبڕوای هێناو نەنوێژێکی بەجوانی خوێند.
(٣٢) بەڵکو بڕوای نەهێناو پشتی تێکرد.
(٣٣) پاشان هەموو‌جار بەلەنجەو لارو خۆبادانەوە دەگەڕایەوە بۆ کەسوکاری وکەشخەی دەکرد.
(٣٤) (جا ئەم دۆزەخە) بۆ تۆ شیاوترە و لەبارترە!!
(٣٥) پاشان هەرئەو سزایە بۆتۆ شیاوترەو لەبارترە (چونکە تۆ تاوانبار و گوناهکاریت).
(٣٦) ئایا ئادەمیزاد وادەزانێت هەروا وازی لێدەهێنرێت بەخۆڕایی (لێپرسینەوەی نابێت؟!).
(٣٧) باشە، ئایا کاتی خۆی نوتفەیەك نەبووە لەمەنی کە دەرژێنرایە شوێنی خۆی (کە منداڵدانی دایکە).
(٣٨) پاشان خۆهەڵواسەرێك بوو گەشەی کردوو و ڕۆح و دەزگاکانی دەرەوە و ناوەوەی بەرێکوپێکی پێبەخشی.
(٣٩) ئینجا خوا هەر لەو مەنی‌یە هەردوو جووت نێرو مێ‌ی دروست کردووە (کە تەواوکاری یەکترن).
(٤٠) ئایا ئەو زاتەی ئەوە بکات ناتوانێت مردووەکان زیندوو بکاتەوە؟!

سورەتی (الإنسان)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) بەڕاستی ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار بەسەر ئادەمیزادا هات کە شتێکی وانەبوو ناو ببرێت.
(٢) بێگومان ئێمە ئینسانمان دروستکرد لە تێکەڵەیەك (لە سەرەمێکوتەیەکی بچووك و هێلکۆیەك) لەکـاتێکدا دەمانەوێت تاقی بکەینەوە، هەر بۆیە دەزگای بیستن و بینینمان پێبەخشی.
(٣) بەڕاستی ئێمە ڕێنموویی‌مان کرد بۆ ڕێگەی ڕاست، بـەئازادی دەتـوانـێت بـبێتە کـەسایەتیەکـی ئـیماندارو سوپاسگوزار، یان بێ‌باوەڕو خوانەناس.
(٤) بەڕاستی با بزانێت کە ئێمە چەندەها کۆت و زنجیرو ئاگری هەڵگیرساومان ئامادەکردووە بۆ بێ‌باوەڕان.
(٥) بێگومان چاکان و پاکانیش لە پەرداخێکی پڕ شەرابدا دەخۆنەوە، کە ئاوێتەکەی لەسەرچاوەی کافووڕەوەیە.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ ٱللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِٱلنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُۥ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَآءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقَىٰهُمُ ٱللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمِ وَلَقَّىٰهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزَىٰهُم بِمَا صَبَرُوا۟ جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾ مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾ وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَـٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِـَٔانِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا۠ ﴿١٥﴾ قَوَارِيرَا۟ مِن فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾ وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا ﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ عَـٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوٓا۟ أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ وَسَقَىٰهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾ إِنَّ هَـٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَآءً وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا ﴿٢٢﴾ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ تَنزِيلًا ﴿٢٣﴾ فَٱصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ ءَاثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾ وَٱذْكُرِ ٱسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

(٦) کە کانی‌یەکە بەندەکانی خوا لێی دەخۆنەوە لە هەر شوێنێکدا بیانەوێت هەڵی دەقوڵێنن و فوارە دەکات.
(٧) ئەو بەختەوەرانە، یەکێك لە سیفاتیان ئەوەیە: وەفا بەنەزر دەکەن، یاخود بەڵێنێکیاندا وەفادارانە ئەنجامی دەدەن، چونکە بیمیان هەیە لە رۆژێك کە شەڕی لی دەبارێت و ئەوپەڕی سەغڵەتی‌یە...
(٨) هەروەها نان و خۆراك دەبەخشن، ئەگەرچی خۆشەویستیش بێت لایان، بەهەژارو هەتیوو دیلەکان.
(٩) دەڵێن: بێگومان ئێمە ئەم خۆراکەتان هەر لەبەر خواو بۆ بەدەستهێنانی رەزامەندی ئەو پێدەبەخشین، نەپاداشتمان لێتان دەوێت نەسوپاس.
(١٠) هەروەها دەڵێن: ئەم کارە بۆیە دەکەین چونکە لە رۆژێکی تاڵ و گرژو رەش و تاریك دەترسین، کە پەروەردگارمان پێشی دەهێنێت.
(١١) جا خوای گەورەش لە شەڕو ناخۆشی و نەهامەتی ئەو رۆژە پاراستنی و رووی گەش و شادمانی پێبەخشین.
(١٢) لە پاداشتی خۆگری و ئارامگریاندا بەهەشت و ئاوریشمی پێبەخشین.
(١٣) ئەو بەختەوەرانە لەسەر کورسی و قەنەفە رازاوەکان شانیان داداوە، نەگەرمای خۆر بێزاریان دەکات، نە سەرما سەغڵەتیان دەکات.
(١٤) سێبەری درەختە جوانەکان بەسەر شوێنە خۆشەکانیاندا سەری فرو هێناوە و لێکردنەوەی میوەکانیش ئاسانە و ملکەچ کراوە.
(١٥) هەروەها لە سوراحی و دۆلکەی زیودا شەرابیان بۆ دەگێرن کە دەکرێتە ئەو کوپ و پەرداخانەوە کە لە شووشە و کریستاڵی تایبەت دروستکراون.
(١٦) هەموو دام و دەزگای خواردن و خواردنەوەکان لە شووشەی زیویی دروستکراون بەشێوەیەکی جوان و قەشەنگ‌و دڵرفێن.
(١٧) هەروەها شەرابێکی تریان پێشکەش دەکرێت کە ئاوێتەکەی زەنجەبیلە.
(١٨) کە سەرچاوەیەکە لە بەهەشتدا بە سەلسەبیل ناو دەبرێت.
(١٩) ئینجا نەوجەوانانی هەمیشە لاو و رووخۆش و جوان و پاك، بەناویاندا دەگەڕێن (قسەی خۆش و سروودی بەتام دەڵێن) کاتێك دەیانبینیت وا دەزانیت مروارین و بەو ناوەدا بڵاوبوونەتەوە.
(٢٠) کاتێکیش بەهەر لایەکدا چاودەگێریت، ئەوە نازو نیعمەتی نەبڕاوە و بێ‌ئەندازو دەسەڵاتێکی گەورە دەبینیت لە باخ و باخات و کۆشك و تەلارو دیمەنی جوان و فراوانی بێ‌سنوور. (٢١) پۆشاکی بەختەوەران ئاوریشمی سەوزی تەنکە کە بەسەر پۆشاکی ئاوریشمی ئەستووردا لەبەریان کردووە، بەبازنی زیوی رازێنراونەتەوە، ئینجا لەلایەن پەروەردگاریانەوە شەرابی پاك و بێگەرد و خاوێنیان پێشکەش دەکرێت. (٢٢) پاشان پەروەردگاریان پێیان دەفەرموێت: بەڕاستی ئەم پاداشتە شایستەی ئێوەیە، هەوڵ و کۆشش و کاروکردەوەی ئێوە شایانی سوپاس و رێزە.. (بێگومان خوای گەورە بەم سوپاسگوزاریە ئەوەندەی‌تر بەختەوەران و دڵخۆش دەکات). (٢٣) دڵنیاش بە ئەی محمد ﷺ هەر ئێمە قورئانمان بۆ تۆ دابەزاندووە (تا خەڵکی پێ بێدار بکەیتەوە). (٢٤) کەواتە خۆڕاگربە بۆ فەرمانی پەروەردگارت، نەکەیت ملکەچ و فەرمانبەرداری تاوانباران و بێ‌باوەڕان بیت. (٢٥) ئینجا بەردەوام یادی پەروەردگارت بکە و ناوی پیرۆزی با ویردی سەرزارت بێت، لە بەرەبەیان و دەمەو ئێوارانیدا.

وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا ﴿٢٧﴾ نَّحۡنُ خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡۖ وَإِذَا شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا ﴿٢٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا ﴿٢٩﴾ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿٣٠﴾ يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا ﴿٣١﴾

سُورَةُ المُرۡسَلَاتِ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

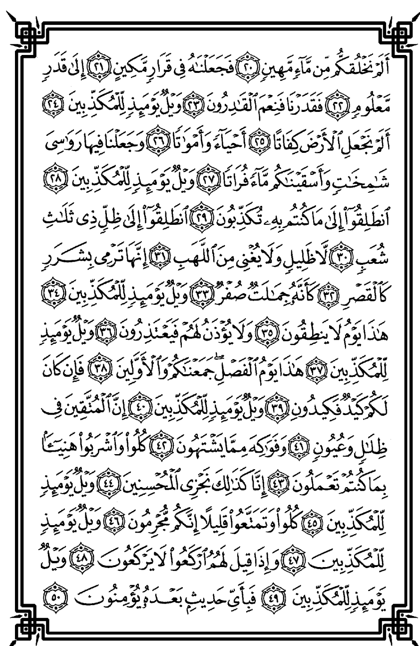
وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا ﴿١﴾ فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا ﴿٢﴾ وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا ﴿٣﴾ فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا ﴿٤﴾ فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا ﴿٥﴾ عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ ﴿٧﴾ فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ ﴿٨﴾ وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ ﴿٩﴾ وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ ﴿١٠﴾ وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ ﴿١٢﴾ لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ ﴿١٣﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ ﴿١٤﴾ وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ ﴿١٧﴾ كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

(٢٦) لەشەوگاریشدا سوژدەی بۆ ببە و تەسبیحات و ستایشی لە هەندێکی شەودا زۆر بکە.
(٢٧) بەڕاستی زۆربەی ئەو خەڵکە سەرگەردانە حەزیان لە ژیانی ئەم دنیا تەمەن کۆتایەیە کە بەخێرایی تێ دەپەڕێت، ڕۆژێکی سەخت و سەنگین پشتگوێ دەخەن و حسابی بۆ ناکەن.
(٢٨) بۆ بیرناکەنەوە، خۆ هەر ئێمە دروستمان کردوون ئەندامەکانی لەشیانمان پێکەوە بەستووە، کاتێکیش بمانەوێت ئەمانە لادەبەین و بەکەسانیتر سەر زەوی ئاوەدان دەکەینەوە.
(٢٩) بەڕاستی ئەم سوورەتە و سەرجەم ئایەتەکانی قورئان ئامۆژگارییە، جا ئەوەی ئارەزووی بەهەشتی هەیە، ئەوە بۆ لای خوا ڕێگەو ڕێباز دەگرێتە بەر.
(٣٠) دڵنیاش بن: ئێوە هیچتان پێناکرێت و هیچ کارێکتان پێ ئەنجام نادرێت مەگەر خوا ویستی لەسەربێت، بێگومان ئەوخوایە زاناو دانایە دەزانێت کێ شایستەی هیدایەتە، داناشە لە هیدایەتانی بەندە چاکەکاندا.
(٣١) ئینجا ئەو کەسەی خوا بیەوێت و خۆیشی هەوڵبدات، دەیخاتە ژێر سایەی ڕەحمەتی خۆیەوە و بۆ ستەمکارانیش سزای بەئێشی ئامادە کردووە.

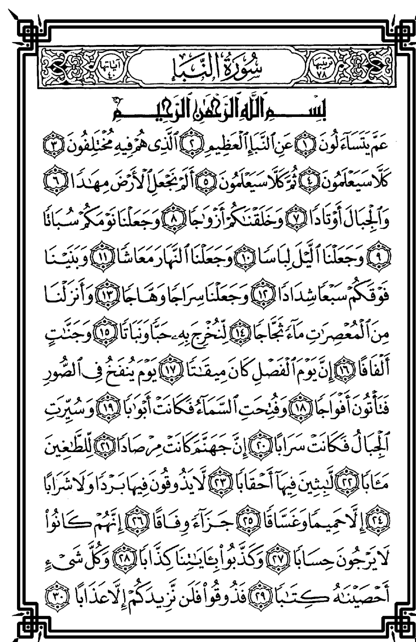
سورەتی (المرسلات)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بەو فریشتانەی بەکاری چاك و دروست و فەرمانبەرداریی هەڵدەستن یەك لەدوای یەك.
(٢) هەروەها ئەوانەی کە بەگورج و گۆڵی و خێرایی فەرمانەکانی خوا بەجێ دەهێنن، یاخود بەو بایانەی هەڵدەکەن و شارو دێهاتی خوانەناسان کاول دەکەن.
(٣) بەو فریشتانەش کە هەور بڵاو دەکەنەوە، یاخود هەموو شتێکی کۆ بڵاوە پێ دەکەن.
(٤) بەوانەش کە حەق و ناحەق لێك جیادەکەنەوە.
(٥) بەو فریشتانەش کە پەیامی خوا دەگەیەنن بەخەڵکی و لە خزمەتی جوبرەئیلدا قورئانیان دەگەیاند.
(٦) بۆ ئەوەی بەڵگە بخەنە دەست ئیمانداران، نەفامانیش بێداربکەنەوە.
(٧) بەڕاستی ئەم بەڵێن و وادانەی پێتان دەدرێت هەر پێش دێت.
(٨) جا کاتێك دێت ئەستێرەکان روناکییان نامێنێت.
(٩) ئاسمانیش لەت دەبێت و لێك دەترازێت.
(١٠) کاتێك کێوەکان هەڵدەتەکێنرێن و لەجێی خۆیان نامێنن و وردوخاش دەبن.
(١١) هەروەها کاتێك دێت پێغەمبەران کات و شوێنی دیاری کراویان بۆ دادەنرێت (رووبەرووی قەومەکانیان دەکرێنەوە). (١٢) ئاخۆ دەزانن خەڵکینە لێپرسینەوە بۆ چ ڕۆژێك دواخراوە؟! (١٣) بێگومان بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە و دادگاییەکی ڕەوا. (١٤) جا تۆ چووزانی ڕۆژی جیاکردنەوە و دادگایی چ ڕۆژێکی سەخت و دژوارە. (١٥) هاوارو ئاهو ناڵە لەو ڕۆژەدا بۆ ئەوانەی کە بروایان بە پێغەمبەران و قیامەت و لێپرسینەوە نەبوو. (١٦) باشە، ئەوە نابینن چۆن پێشینانمان لەناو بردووە؟ (١٧) پاشان دواپینەکانیش بەشوێنیاندا لەناو دەبەین. (١٨) هەر بەو شێوەیەش دەکەین لەگەڵ تاوانباراندا. (١٩) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.

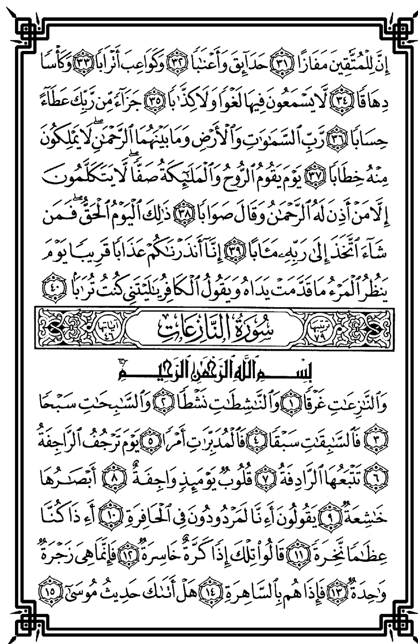
(٢٠) ئەی ئەوە بۆ سەرنج نادەن، ئایا ئێوەمان لە ئاوێکی بێ نرخ دروست نەکردووە؟!٠
(٢١) ئینجا لە جێی مەحکەم و قایمدا نوتفەمان دانەناوە؟!
(٢٢) بۆ ماوەیەکی دیاریکراو؟!
(٢٣) ئینجا ئێمە دەسەڵاتدار بووین بەسەر ئەوانـدا (چۆنمان بویێت ئاوا دروستیان دەکەین)، ئای چ دەسەڵاتدارێکی چاکین.
(٢٤) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٢٥) ئایا ئێمە زەویمان نەکردووە بەهۆکاری کۆ کردنەوە.
(٢٦) بۆ زیندووان و مردووان.
(٢٧) هەروەها لەسـەر گـۆی زەوی، کـێوی لوتکـە بـڵندمان دامەزراندووە و ئاوی سازگارمان پێشکەش نـەکـردوون بـۆ خواردنەوە؟!
(٢٨) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٢٩) دەی کەواتە ئەی خوانەناسان هەستن وڕاکەن بـۆ ئـەو شوێنەی بڕواتان پێی نەبوو بەدرۆتان دەزانی.
(٣٠) ڕاکەن؛ دەرچن بۆ سێبەری ئەو دووکەڵە سێ برگەیە.
(٣١) نە سێبەرە (تا لەسـایەیدا بـحەوێنەوە) نـە لە بـڵێسەی ئاگری دۆزەخ دەتانپارێزێت.
(٣٢) بەڕاستی ئەو ئاگرە بڵێسەیەك فڕێ دەدات وەك کۆشك و تەلارێکی گەورە، مەزنە.
(٣٣) هەر وەکو وشتری زەردی مەیلەو ڕەش دەنوێنێت.
(٣٤) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٣٥) ئەمڕۆ ئیتر ئەو ڕۆژەیە کە قسەیان نەماوە و ورتەیان لێ نایەت.
(٣٦) مۆڵەتیش نادرێن پاکانە بکەن.
(٣٧) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٣٨) ئەمە ئیتر ڕۆژی جیاکردنەوەیە، ئێوەمان لەگەڵ هەموو نەوەکانی پێشوودا کۆکردۆتەوە.
(٣٩) جا ئەگەر دەتوانن نەخشەیەك، فێڵێك ئەنجام بدەن ئەگەر دەتوانن دژی من ئەنجامی بدەن.
(٤٠) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٤١) لەولاشەوە بەڕاستی دیندارو پارێزکاران، وان لە ژێر سێبەردا، لە پاڵ کانیاو و تافگەکاندا.
(٤٢) لە هەر جۆرە میوەیەك کە ئارەزووی بکەن بۆیان ئامادەیە و پێشکەشیان دەکرێت.
(٤٣) پێیان دەوترێت بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێت لە پاداشتی ئەو کارو کردەوە چاکانەدا کە ئەنجامتان دەدا.
(٤٤) بێگومان ئێمە ئا بەو شێوەیە پاداشتی چاکەخوازان دەدەینەوە.
(٤٥) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٤٦) ئێوەش ئەی خوانەناسان، لە دنیادا بخۆن و کەمێك ڕابوێرن، بەڕاستی ئێوە تاوانبارو تاوانکارن.
(٤٧) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٤٨) خۆ ئەگەر پێیان بوترێت، کڕنوش بەرن و ملکەچ و فەرمانبەرداری خوا بن، ئەوانە کڕنووش نابەن و ملکەچ نابن. (چونکە باوەڕیان نیە و خۆیان بە بەندە و عەبدی خوا نازانن).
(٤٩) سەیری ئایەتی ١٥ بکە.
(٥٠) باشە ئەو دڵڕەقانە، ئەگەر بەم قورئانە باوەڕ ناکەن، بە چ گوفتارێکیتر باوەڕ دەکەن و ئیمان دەهێنن؟!

سورەتی (النبأ)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەو خەڵکە) دەربارەی چی لە یەکتر دەپرسن؟
(٢) دەربارەی هەواڵە گەورە و گرنکەکە!! (کە ڕۆژی قیامەتە)
(٣) لەحاڵێکدا ئەوانە راو بۆچوونیان جیاوازە دەربارەی.
(٤) نەخێر، وابۆیان نالوێت، لەداهاتوویەکی نزیکدا خۆیان دەبیننەوە و هەموو راستیەکانیان بۆ دەردەکەوێت.
(٥) بەڵێ! لەوەودوا، لە داهاتویەکی نزیکدا خۆیان دەبیننەوە و راستیەکانیان بۆ دەردەکەوێت.
(٦) (پێش باسی قیامەت پەروەردگار گەشتێکمان بەناو دروستکراوان و دیاردەکاندا پێدەکات وەدەپرسێت: ئایا زەویمان وەك لانکە بۆ فەراهەم نەهێناوە؟
(٧) (ئایا) کێوەکانمان وەك مێخ بۆ دانەکوتاون؟ (تا زەوی بپارێزێت لە فشاری بورکان و مادده تواوەکانی ناوناخی، هەروەها تا لەنگەری رابگرێت و چەندەها سوودی ترتان پێ بگەیەنێت).
(٨) (ئایا) ئێوەمان بە جووت دروست نە کردووە؟
(٩) خەوتنمان بۆ نە کردوون بەهۆی سرەوتن؟
(١٠) (ئایا) شەوگارمان بۆ نەکردوون بەداپۆشەر وەك پۆشاك، تاتیایدا بشاردرێنەوە؟
(١١) (ئایا) ڕۆژیشمان بۆ نەکردوونەتە کاتی بەدەستهێنانی رزق و ڕۆزی؟
(١٢) (ئایا) حەوت چین ئاسمانی بەهێزو پتەومان بەرا سەرتانەوە دروست نەکردووە؟
(١٣) چرایەکی پرشنگدارمان بۆ فەراهەم نەهێناون؟ (کە مەبەست خۆرە)
(١٤) (ئایا) لە هەورە گوشراوەکان بارانێکی زۆرمان نەباراندووە؟
(١٥) تا بەهۆی ئەو بارانەوە جۆرەها دانەوێڵە و ڕووەك بروێنین.
(١٦) وەچەندەها باخی چرو پرو لەیەك ئاڵاو بەدی بهێنین.
(١٧) (ئینجا دێتە سەر باسی هەواڵە گرنگ و سامناکەکە): بەراستی ڕۆژی جیاکردنەوە، کاتێکی دیاری کراوە (بۆ جیاکردنەوەی چاکان لە خراپان، ئیمانداران لە کافران، ستەمکاران لە ستەملێکراوان).
(١٨) ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێت بە (صور) دا، پۆل پۆل و دەستە دەستە بەرەو مەیدانی لێپرسینەوە بێ پەروا دێن.
(١٩) ئاسمان دەکرێتەوە و دەبێتە دەروازە و دەرگا (بۆ دابەزینی فریشتەکان).
(٢٠) کێوەکانیش هەڵدەکەنرێن و دەڕۆن بە ئاسماندا وەك تراویلکە و سەرابێکی گەورە.
(٢١) بێگومان دۆزەخیش دەمێکە چاوەڕێی ئەو ڕۆژەیە و خۆی بۆ مەڵاسدارە
(٢٢) دەبێتە مەنزڵگای خوانەناس و یاخیەکان...
(٢٣) هەزارەها ساڵی دوورو درێژ و نەبراوەی تێدا دەبەنەسەر... (٢٤) لەناویدا ناچێژن فێنکاییەك، یا خواردنەوەیەکی بەتام... (٢٥) جگە لە ئاوی لەکوڵ و کێم و زووخاو. (٢٦) کە ئەوەش پاداشتێکی لەبارو پراو پرە (بۆ خوانەناسان).
(٢٧) چونکە ئەوانە کاتی خۆی بەتەمای ئەم ڕۆژە و لێپرسینەوەیە نەبوون، حەزیان لەباسی نەدەکرد.
(٢٨) بەڵکو زۆر بەتوندی دژایەتی ئایەتەکانی ئێمەیان دەکردو بەدرۆیان دەزانی... (٢٩) ئێمەش هەموو شتێکمان لەسەریان سەرژمێری کردووە و بەوردیی تۆمارمان کردووە. (٣٠) (پاشان پێیان دەوترێت) دە بچێژن (ئەی خوانەناسان) ئیترلە سزاو ئازارو ئەشکەنجە نەبێت، هەرگیز هیچی ترتان بۆ زیاد ناکەین.

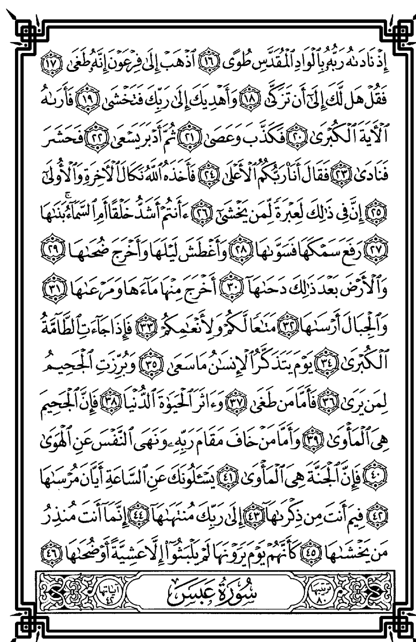

(٣١) بەڕاستی بۆ خواناس و پارێزکاران سەرفرازی و خۆشی و شادیی و کامەرانی فراوان ئامادەیە.
(٣٢) چەندەها باخچەی جوان و جۆری ترێ.
(٣٣) (لەو جێگە و ڕێگە خۆشانەدا هاوسەرو هاودەمی) ئافرەتی سپنە جوان و (دیمەن جوان و) هاوتەمەن ئامادەیە.
(٣٤) لەگەڵ کاسەی پڕ لە شەرابی تایبەتیدا.
(٣٥) لەو بەهەشتدا هیچ جۆرە قسەیەکی پڕو پووچ و درۆو دەلەسەیەك نابیستن. (٣٦) ئەمەش هەمووی پاداشتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە (ئەی ئیماندار)، بەخششێکە بە حسابێکی ورد دەبەخشرێت (بە بەختەوەارن). (٣٧) (لەلایەن) پەروەردگاری میهرەبانی ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندا هەیە، (ئەو ڕۆژە) کەس ناتوانێت لەبەردەم زاتی پەروەردگاردا بدوێت.
(٣٨) ڕۆژێك دێت جوبرەئیل و فریشتەکان بە ریز دەوەستن و ورتەیان لێ ناپەت و هیچ قسە ناکەن، مەگەر ئەوەیان کە خوای میهرەبان مۆڵەتی بدات و قسەی جوان و بەجێ پێشکەش بکات.
(٣٩) ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی حەق و ڕاستە و بەڕێوەیە... جا ئەوەی دەیەوێت با بەرەو لای پەروەردگاری ڕێگە بگرێتە بەر. (٤٠) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان ئاگادار کردووە لەوەی کە سزایەکی نزیك بەڕێوەیە، ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە کە ئادەمیزاد سەیری دەستپێشخەری خۆی دەکات، خوانەناسیش دەڵێت... خۆزگە هەر خاك بوومایە (ئاوا زیندوو نەکرامایەتەوە و گیرم نەخواردایە).

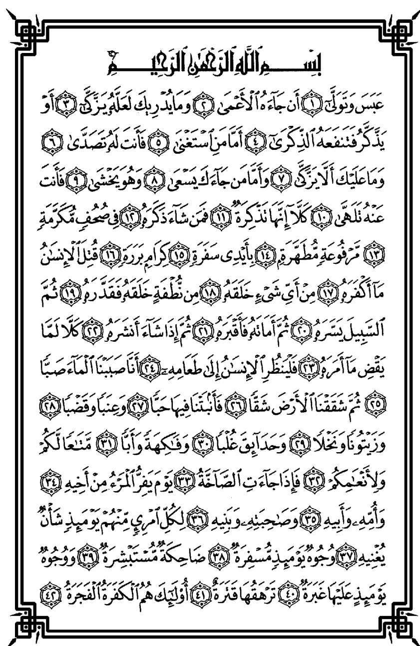
سورەتی (النازعات)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی خەڵکی دەکێشن، یان بەو ئەستێرانەی کە لە قوڵایی ئاسماندا دەدرەوشێنەوە و دەسوڕێنەوە. (٢) سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی ئیمانداران دەکێشن بە چالاکی و بێ وچان دەسوڕێنەوە (کەس فەرامۆش ناکەن). (٣) سوێند بەو فریشتانەی کە بە گورجی فەرمانی خوا جێبەجێ دەکەن، یان بەو ئەستێرانەی کە لە بۆشایی دا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە. (٤) هەروەها سوێند بەو فریشتانەی کە ڕۆحی ئیمانداران بەپەلە بە بەهەشت شاد دەکەن و ڕۆحی کافرانیش بەدۆزەخ دەگەیەنن، هەروەها پێشبرکێ دەکەن و گورج و گۆڵ و ئامادەن بۆ ئەنجامدانی هەر کارێك پێیان دەسپێردرێت. (٥) سوێند بەو فریشتانەی (کە بەویستی خوا) کارو فەرمان جێبەجێ دەکەن بە ڕێك و پێکی. (٦) (سوێند بەوانە هەمووی) لە ڕۆژێکدا (فوو دەکرێت بە صوردا، دەستبەجێ) زەوی بە توندی تەکان دەدات و دەکەوێتە لەرزە و ژێرە و ژوور دەبێت. (٧) دوایی دووبارە فووی پیادەکرێتەوە (مردووان زیندوو دەکرێنەوە و جیهانی هەمیشەیی بەرپا دەبێت). (٨) لەو ڕۆژەدا دڵانێك بەخێرایی لێ دەدەن، زۆر دەترسن و زۆر پەرێشانن. (٩) خاوەنی ئەو دڵانە لە ریسوایی و خەجالەتی و شەرمەزاریدا چاویان شۆڕە و روویان نایەت سەر هەڵبڕن. (١٠) (ئەمانە کاتی خۆی) دەیانوت: باشە ئێمە لەم گۆڕانە دەردێین و زیندووەکرێینەوە؟...
(١١) کاتێك بووینە ئێسکی رزیوو پرتوکاو؟! (١٢) (بە گاڵتە پێکردن و بێ بڕواییەوە) دەیانوت: ئەگەر وابێت، گەڕانەوەیەکی زۆر زیانبەخشە!! (١٣) (با خوانەناسان چاك بزانن) بەڕاستی تەنها گەڕانەوە کە یەك تێخوڕینە.
(١٤) جا دەستبەجێ هەر هەموو ئەو خەڵکە بێداردەبنەوە و زیندوودەبنەوە، لە گۆڕەپانی لێپرسینەوەدا ئامادە دەبن.
(١٥) (ئینجا دێتە سەر باسی سەرگوزشتەی حەزرەتی موساو دڵخۆشی پێغەمبەر ﷺ دەداتەوە و دەفەرموێت): ئایا بەسەرهاتی موسات پێگەیشتووە؟!

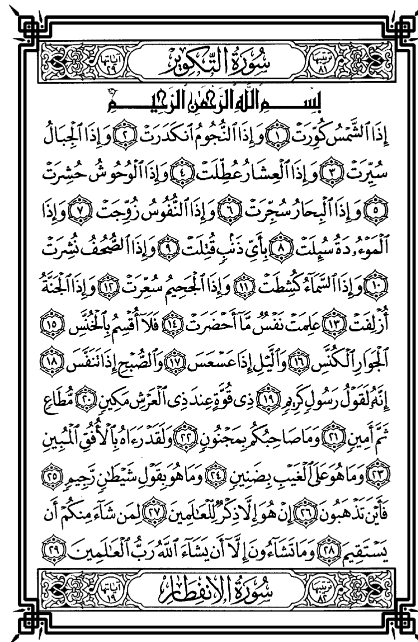
(١٦) کاتێك پەروەردگاری لە دۆڵی (طوی) دا بانگی کرد و گفتوگۆی لەگەڵدا کرد و فەرمانی پێدا:
(١٧) بچۆ بۆ لای فیرعەون (چونکە) بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و ستەمی بێ ئەندازەیە.
(١٨) پێی بڵێ: باشە ئەوە ناکرێت دڵ و دەروون و کردارو رەفتارت پاك و جوان و پوختە بێت!
(١٩) تارێنمووییت بکەم بۆ ناسینی پەروەردگارت، تا ترسی (سزای ئەو زاتەت هەبێت و ستەم نەکەیت).
(٢٠) (دیارە فیرعەون داوای بەڵگەی کردوە) ئەویش موعجیزە گەورەکەی نیشانداوە (کە دار عاساکەیە).
(٢١) (بەڵام) بە درۆی زانی و یاخی بوو.
(٢٢) لەوەودوا پشتی هەڵکردو کەوتە هەوڵ و تێکۆشان (بۆ بەرهەڵستی موسا و دژایەتی ئیمان).
(٢٣) خەڵکی کۆکردەوە و بەدەنگی بەرز وتی:
(٢٤) من پەروەردگاری هەرە بەرزو بڵندی ئێوەم!!
(٢٥) ئەوسا خوا دووچاری سزای قیامەت و دنیای کرد.
(٢٦) بەراستی ئا لەو بەسەرهاتەدا پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ هەرکەسێك لە خوا بترسێت. (ئینجا دێتە سەر باسی هەندێك لە دروستکراوانی کە بەڵگەن لەسەر دەسەڵات و گەورەیی ئەو زاتە).
(٢٧) باشە ئاخر زیندووکردنەوەی ئێوە سەختترو گرانترە، یان بەدیهێنانی ئەم ئاسمانە، کە هەر خۆی بەرپای کردووە (کە پڕە لە ئەستێرەوهەسارەی گەورەی هەمەجۆر).
(٢٨) بەبەرزیەوە رای گرتووە و بەوپەڕی رێکو پێکی بەدیهێناوە (بەراسەرتانەوە).
(٢٩) شەوگارەکەی تاریك کردووە، کاتی چێشتە نگاویش، رووناکی خۆری دەرخستووە.
(٣٠) دواتر زەویشی بەشێوەیەکی هێلکەیی بەدیهێناوە.
(٣١) ئاوی لێ دەرهێناوە و لەوەرگای بۆ ماڵات فەراهەم هێناوە.
(٣٢) کێوەکانیشی بە تۆکمەیی داەمەزراندووە.
(٣٣) (هەموو ئەمانەمان دروست کردووە) تا ببێتە هۆی ئەوەی کە خۆتان و ماڵاتەکانیشتان سوودی لێ وەربگرن.
(٣٤) جا کاتێك بەڵا گەورەکە پێشهات، کە تەنگانە سامناکەکە روویدا، (مەبەست رۆژی قیامەتە).
(٣٥) ئەو رۆژە ئادەمیزاد دێتەوە یادی کە چی کردووە و چی ئەنجامداوە.
(٣٦) دۆزەخ نیشان دەدرێت و دەردەخرێت بۆ هەر کەسێك کە ببینێت... (٣٧) جا ئەوەی خوانەناس و یاخی و لەسنوور دەرچوو بێت... (٣٨) ژیانی دنیای زیاتر لە قیامەت مەبەست بووبێت... (٣٩) ئەوە بێگومان ئەو دۆزەخە جێگەی مانەوە و حەوانەوەیەتی!! (٤٠) بەڵام ئەوەی لە پایەو شکۆی پەروەردگاری ترسابێت و حسابی بۆ کردبێت و جڵەوی نەفسی گرتبێتەوە لە هەموو هەواو هەوەس و ئارەزوویەکی نادروست... (٤١) بێگومان ئەوە هەر بەهەشت جێگەی مانەوە و حەوانەوە و گوزەرانیەتی. (٤٢) پرسیارت لێدەکەن (ئەی پێغەمبەر ﷺ) دەربارەی قیامەت، کەکەی؟ چ کاتێك بەرپا دەبێت؟ (٤٣) جا تۆ لەکوێ دەزانیت کەی بەرپا دەبێت!! تۆ لەکوێ و ئەو باسە لەکوێ ؟ (٤٤) بێگومان کۆتایی دنیاو بەرپابوونی قیامەت، هەر پەروەردگارت دەیزانێت. (٤٥) بێگومان ئەرکی تۆ تەنها بێدارکەرەوەی ئەو کەسانەیە کە لەو ساتە دەترسن. (٤٦) ئەو رۆژەی کە قیامەت بەرپا دەبێت، بێ باوەڕان وادەزانن کە تەنها سەر لە ئێوارەیەك یان سەر لەبەیانیەك درێژەی ژیانی دنیا یاخود بەرزەخیان بووە.

سورەتی (عبس)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) رووی گرژکردو رووی وەرگێرا (مەبەست پـێغەمبەرە ﷺ کـاتێك (عبداللە‌ی کوڕی ام مکتوم) کە ئیمانْدارێکی نابینابوو هات بۆ خزمەتی، ئـەویش هـەندێك لە سـەرانـی قـورەیشی کـۆ کـردبۆوە بـەئومێدی هیدایەتیان، عبدللە وتی: ئەی پێغەمبەری خوا، خوا چی فێر کـردوویت منیش فێر بکە، پێغەمبەر ﷺ پێی ناخۆش بوو کە قسەکانی پێ دەبڕێت، لەبـەرئەوە رووی گـرژکرد و رووی وەرگـێرا. بـۆیە سـەرەتای ئـەم سوورەتە دابەزی کە گلەییە لە پێغەمبەر ﷺ). (٢) لەبەرئەوەی نابیناکە هات بۆ لای. (٣) جا تۆ چوازنیت بەڵکو ئەو هاتبێت تا دڵ و دەروونی خاوێن بکاتەوە. (٤) یاخود ئامۆژگاری وەربگرێت، تا ئامۆژگاریە کـە سوودی پێبگەیەنێت. (٥) بەڵام ئەوەی کە خۆی بێ نیاز نیشان دەدات و نایەوێت رێنوومایی وەربگرێت. (٦) تۆ لەگەڵ ئـەودا کـۆدەبیتەوە و گرنگی بەو دەدەیت و روو لەو دەکەیت. (٧) جا تۆ هیچ گوناهبار نابیت کە ئەو ئیمانی نەوێت و پاك و پوختە کردنی دەروونـی نـەوێت. (٨) بەڵام ئەوەی کە خۆی هاتوەتە لات و کۆشش دەکات و مەبەستێتی کە شارەزای بەرنامەی خوا ببێت... (٩) لەکاتێکدا ئەو لە خوا دەتـرسێت. (١٠) ئەوە تۆ گوێ بەو نادەیت و خۆتی لێ بێ ئاگـا دەکـەیت. (١١) نەخێر وامەکەو وامەبە، چونکە بەراستی ئەم ئایەتانە، ئەم سـورەتە، یـادخستنەوە و ئـامۆژگاریە. (١٢) جـا کـەسێك بـیەوێت رێنمووی وەرگرێت، ئەوە یادی دەکات. (١٣) (ئەو قـورئانە) لە چـەندین لاپـەرەی بـەرێزو پـیرۆزدا هـەڵگیراوە و لە (لوح المحفوظ) وەرگیراوە. (١٤) کە بەرزو بلندو پاك و خاوێنن. (١٥) بەدەستی فریشتە نووسەرەکانەوەن. (١٦) کە بەرێزو خواناس و ملکەچ و فەرمانبەرداران. (١٧) ئادەمیزاد، بە کوشت بچیت، چەندە کافرە، سپلەیە، چەندە خوانەناس و یاخیە، یاخود بـە کـوشت چێت ئادەمیزاد چی وای لێکردووە کە کافر بێت؟! چ پاساوێکی هەیە بۆ خوانەناسی و یاخی بوون. (١٨) (بۆ بیرناکاتەوە) خـوا لەچی دروستی کردووە؟! (١٩) لە نوتفەیەك (لە خاڵێکی زۆر بچووك کە بە چاو نابینرێت) دروستی کردووە و هەموو ئەندامانی دەر و ناوی پێ بەخشیوە و ئەندازەگیری وردی لە دروستکردنیدا ئەنجام داوە، (کات و شوێنی لەدایکبوون و مردنی بۆ دیاری کردووە). (٢٠) لەوەودوا ژیانی بۆ ئاسان کردووە و سەرپشکی کردووە لە پەیرەوی کردنی رێگەی چاکەیان خراپە، ئیمان یـان کوفر، (دوای ئەوەی کە دەست نیشانی هەردووکیانی بۆ کردووە و سەرەنجامی روون کردۆتەوە). (٢١) لەوەودوا دەیمرێنێت و دەیخاتە ناو گۆڕەوە. (٢٢) پاشان کاتێك بیەوێت زیندووی دەکاتەوە. (٢٣) بەراستی، ئەوەی کە خوا فـەرمانی پـێداوە هـێشتا ئادەمیزاد بەجێی نەهێناوە. (٢٤) دەبا ئادەمیزاد سەیری خواردنەکەی بکات و سەرنجی بدات و بیری لێبکاتەوە. (٢٥) هەر ئێمە ئاومان بۆ داباراندۆتە خوارەوە، چۆن دابارینێك. (٢٦) لەوەودوا زەویمان بۆ لەت لەت کردوە بۆ چەکەرە کردنی رووەك.(٢٧) ئینجا دانەوێڵەمان تیادا رواند. (٢٨) هەروەها ترێ و سەوزە. (٢٩) زەیتوون و دارخورمایش. (٣٠) بـاخچەی دەورەدراو بـە دارخورما یان درەختیتر، یاخود باخی چرو پر. (٣١) جۆرەها میوە، هاورێ لەگەڵ هەموو ئەو گژو گیایانەی کە خواکردە و ماڵات دەیخوات لە لەوەڕگاکاندا. (٣٢) (هەمووئەمانە ئامادەمان کردووە) تا خۆتان و ماڵاتەکانتان سوودی لێ وەربگرن. (٣٣) جا کاتێك قیامەت بەرپا دەبێت بەهۆی دەنگێکی بەهێزی گوێ کپ کەرەوە. (٣٤) ئەو رۆژە (هێند سامناکە) برا لەدەست براکەی هەڵدێت و رادەکات و خۆی لێ دەشارێتەوە. (٣٥) هەروەها لەدەست دایك و باوکی...(٣٦) لەدەست هاوسەرو کورەکانی....(٣٧) لەو رۆژەدا هەرکەسێك لەوانە ئەوەندە سەرگەرمی کێشەی خۆیەتی، ناتوانێت فریای کەسیتر بکەوێت. (٣٨) لەو رۆژەدا رووخسارانێك گەش و جوان و روون و شادن.(٣٩) دەم بەپێکەنینن، مژدە و شادییان لێ دەدرەوشێتەوە. (٤٠) لەو رۆژەدا رووخسارانێکیش هەن کە گژو تاڵ و ترش و تۆزاوی و پەست و غەمگینن. (٤١) دێزی و رەشی و تاریکی دایپۆشیوون. (٤٢) ئا ئەوانە بێباوەڕو خوانەناس و تاوانبارو گوناهکارەکانن.

سورەتی (التكوير)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) کاتێك خۆر دەپێچرێتەوە و رووناکی نامێنێت.

(٢) کاتێکیش نەستێرەکان (لە خولگەی خۆیان) دەترازێن و دەدەن بەیەکدا.

(٣) کاتێك کێوەکان لە شوێنی خۆیان هەڵدەکەنرێن و بە ملاولادا دەبرێن.

(٤) کاتێك حوشترانی ئاوس کە تەمەنی بارداریيان دەمانگە گوێیان پێنادرێت (بێگومان ئەو وشترانە لای عەرەب زۆر نازدارن).

(٥) کاتێك گیانلەبەرانی کێوی و وەحشی و درندە بە دەوری یەکدا کۆدەکرێنەوە (ئەوانیش دڕندایەتی خۆیانیان لەبیر دەچێتەوە لە سامناکی ئەو رۆژە).

(٦) کاتێك دەریاکان گڕ دەدرێن (دیارە کە تەقینەوەی ئەتۆمی روودەدات و ئاوی دەریاکان دەبنەوە بە هایدرۆجین و ئۆکسجین).

(٧) کاتێك گیانی هەر کەس دەگەڕێتەوە بۆ لاشەی و جووت دەبێتەوە لەگەڵیدا.

(٨) کاتێك کچی زیندە بە چاڵکراوپرسیاری لێدەکرێت. ...

(٩) بەچ گوناهێك، بە چ تۆمەتێك کوژرا؟!

(١٠) کاتێك نامەی کردەوەکان واڵا دەکرێت.

(١١) کاتێك ئاسمان لادەبرێت و دادەماڵرێت.

(١٢) کاتێك دۆزەخ دادەگیرسێت و تاودەدرێت.

(١٣) کاتێك بەهەشت نزیك دەخرێتەوە (لە خواناسان).

(١٤) ئیتر ئەو کاتە هەرکەس دەزانێت چی ئامادە کردووە و چ توێشوویەکی پێیە.

(١٥) سوێند بەو ئەستێرانەی کە پەنهان دەبن و ون دەبن لەچاو، یاخود بەهۆی سوڕانەوەی زەوی و خۆیانەوە (بەهۆی هەڵهاتنی خۆرەوە) ون دەبن.

(١٦) بەو هەسارانەی کە پەنا دەگرن و دیار نامێنن.

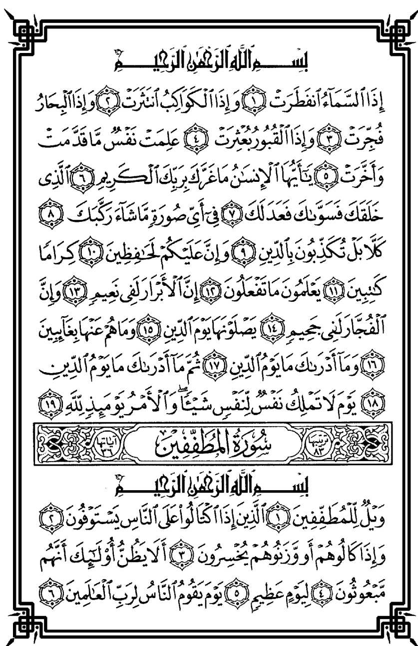
(١٧) بەو شەوەی کە دادێت و تاریکاییەکەی رووومان تێدەکات.

(١٨) بە بەرەبەیان کە پشووی تێ دێت، وەکو زیندەوەرێك ئاهی تێ دێتەوە و دەست دەکات بە هەناسەدان و ژیان و رووناکییەکەی دەردەکەوێت.

(١٩) (سوێند بەوانە هەمووی) بەڕاستی، بێدوودڵی ئەم قورئانە لەزاری نێردراوێکی بەڕێزەوەیە (کە جوبرەئیلە).

(٢٠) خاوەنی هێزو دەسەڵاتە و لای خاوەنی عەرش، فریشتەیەکی پایەدارە.

(٢١) فەرمانڕەوایە لەوێ، هەروەها ئەمین و دڵسۆزە لە کارەکانیدا. (٢٢) دڵنیابن کە هاوڕێکەتان (محمد ﷺ) شێت نیە و (لەکەماڵی ژیریدایە). (٢٣) بێگومان محمد ﷺ جوبرەئیلی بینی بە ئاشکرا لە ئاسۆی نومایاندا. (٢٤) هەرچی پێ دەگات، لە جیهانی نهێنی و شاراوەکانەوە، لێتان ناشارێتەوە و راستیتان پێ رادەگەیەنێت چونکە هەرگیز لە گەیاندنی پەیامەکەیدا رژدو رەزیل نیە. (٢٥) ئەم قورئانە گوفتاری شەیتانی نەفرین لێکراو نییە.(٢٦) ئیتر بۆ کوێ دەچن؟ روو دەکەنە کوێ؟ روو دەکەنە کێ؟! (٢٧) ئەم قورئانە تەنها یادخەرەوەیە بۆ سەرجەم دانیشتووانی زەوی (بۆ پەری و ئادەمیزاد لە هەموو سەردەمەکاندا). (٢٨) بۆ ئەوانەتان کە دەیانەوێت رێبازی راست و دروست بگرنەبەر. (٢٩) ویستی ئێوەش نایەتە دێتە دی مەگەر کاتێك خوای پەروەردگاری جیهانەکان بیەوێت، (هەرکەس ویستی خێری هەبێت خوای گەورە سەربەستی لێ زەوت ناکات، لەگەڵ ئەوەشدا هەر ئەوە پێش دێت کە ویستی خوای لەسەرە و توانای تێگەیشتنمان لە نهێنی و شاراوەکان زۆر سنووردارە).

بسم الله الرحمن الرحيم

إذا السماء انفطرت ﴿١﴾ وإذا الكواكب انتثرت ﴿٢﴾ وإذا البحار فجرت ﴿٣﴾ وإذا القبور بعثرت ﴿٤﴾ علمت نفس ما قدمت وأخرت ﴿٥﴾ يا أيها الإنسان ما غرك بربك الكريم ﴿٦﴾ الذي خلقك فسواك فعدلك ﴿٧﴾ في أي صورة ما شاء ركبك ﴿٨﴾ كلا بل تكذبون بالدين ﴿٩﴾ وإن عليكم لحافظين ﴿١٠﴾ كراما كاتبين ﴿١١﴾ يعلمون ما تفعلون ﴿١٢﴾ إن الأبرار لفي نعيم ﴿١٣﴾ وإن الفجار لفي جحيم ﴿١٤﴾ يصلونها يوم الدين ﴿١٥﴾ وما هم عنها بغائبين ﴿١٦﴾ وما أدراك ما يوم الدين ﴿١٧﴾ ثم ما أدراك ما يوم الدين ﴿١٨﴾ يوم لا تملك نفس لنفس شيئا والأمر يومئذ لله ﴿١٩﴾

سورة المطففين

بسم الله الرحمن الرحيم

ويل للمطففين ﴿١﴾ الذين إذا اكتالوا على الناس يستوفون ﴿٢﴾ وإذا كالوهم أو وزنوهم يخسرون ﴿٣﴾ ألا يظن أولئك أنهم مبعوثون ﴿٤﴾ ليوم عظيم ﴿٥﴾ يوم يقوم الناس لرب العالمين ﴿٦﴾

سورەتی (الإنفطار)

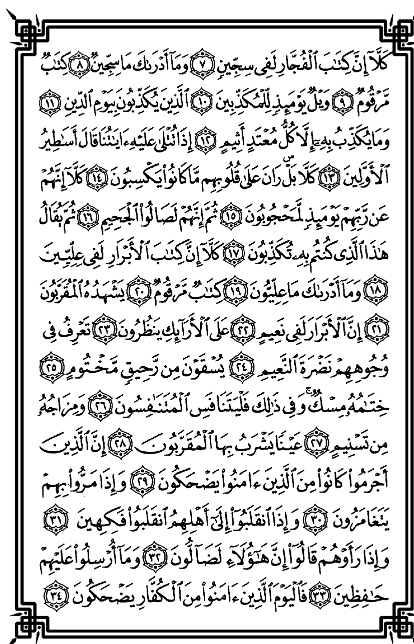
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) کاتێك ئاسمان لەت لەت و پارچە پارچە دەبێت.
(٢) کاتێك ئەستێرە و هەسارەکان پەرش و بڵاو دەبنەوە و ورد و خاش دەبن.
(٣) کاتێك دەریاکان دەتەقێنرێنەوە.
(٤) کاتێك کە گۆڕەکان ژێرە و ژوور دەکرێن (مردووەکانی ناویان دەهێنرێنە دەرەوە و زیندوو دەکرێنەوە).
(٥) ئەوسا هەرکەس دەزانێت چی پێشخستووە و چی دواخستووە، چی دەستپێشکەری کردووە و چیشی هێشتۆتەوە (لە کارو کردەوەی چاك، یان خراپ کە خەڵکی دوای خۆی پەیرەوییان کردووە).
(٦) ئەی ئینسان!! تۆ چی وای لێکردۆیت کە سەرکەش بیت بەرامبەر پەروەردگاری میهرەبان و بەڕێزت؟! چی وای لێکردویت کە وەکو پێویست قەدری نەزانیت؟ (نافەرمان و یاخی بیت؟)
(٧) (بەمەرجێك) ئەو پەروەردگارە تۆی دروست کردووە، بە ڕێکوپێکترین شێوە، بە جوانترین شێواز (ئەندامەکان هەموو لەشوێنی تایبەتی خۆیاندا دانراون کە بتوانن کارو فرمانی خۆیان بەچاکی ئەنجام بدەن و ئەو ئەندامانەش کە جووتن قەبارە و درێژی و شێوەیان چوونیەکە، جگە لەوەی کە یارمەتی و تەبابیەکی تەواو هەیە لەنێوانیاندا و هەمووان هاوکارن).
(٨) لەهەر شێوە و شێوازێکدا کە ویستوویەتی تۆی ڕێکخستووە و ئەندامەکانتی بەیەکەوە لکاندووە.
(٩) واز بهێنن لە بێ ئاگایی، (نەدەبوو وابیت بەرامبەر ئەو پەروەردگارە جوانکارەت، سەرەڕای ئەو هەموو روون کردنەوانە) بروا بەڕۆژی پاداشت ناکەن!!
(١٠) بێگومان ئێوە چاودێرتان لەسەر دانراوە...
(١١) لە فریشتە بەڕێزە تۆمار کارەکان...
(١٢) کە ئاگاو زانان بەهەموو ئەو کردەوە و ڕەفتارانەی کە ئەنجامی دەدەن.
(١٣) (سەرئەنجام) بەڕاستی چاکان، خواناسان لەناو نازو نیعمەتدا ژیانی پڕ لە شادی و خۆشی دەبەنەسەر.
(١٤) تاوانبارو تاوانکارەکانیش لەناو دۆزەخدا ژیانی پڕ لە ئێش و ئازار دەبەنەسەر. (١٥) کە لە ڕۆژی قیامەتدا دەخرێنە ناوی و دووچاری دەبن. (١٦) لەناویدا ئەوان بەهیچ شێوەیەك ڕزگاریان نابێت و ناتوانن لێی دووربکەونەوە و خۆیانی لێ بشارنەوە. (١٧) جا تۆ ئەی ئینسان چووزانیت ڕۆژی قیامەت چیە و چۆنە؟! (١٨) پاشان تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چۆن ڕۆژێکە، (چەند سەختە، چەند سامناکە، چەندە پڕ لە مەینەتە). (١٩) ئەو ڕۆژە کەس فریای کەس ناکەوێت، کەس هیچ شتێکی لە دەست نایەت بۆکەسانی تر، ئەو ڕۆژە هەموو شتێك بەدەست خوایە، فەرمان تەنها فەرمانی پەروەردگاری دادپەروەرە.

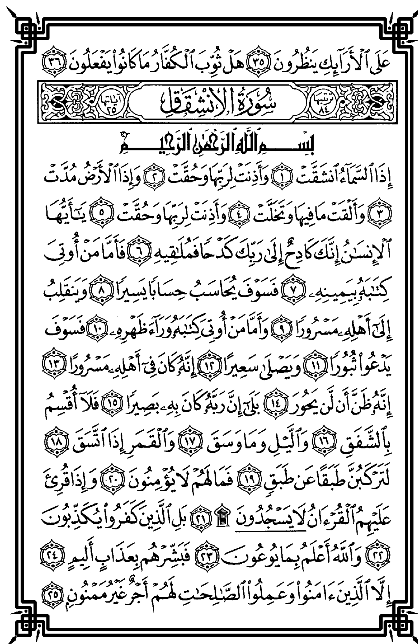
سورەتی (المطففین)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) هاوارو ئاهو ناڵە بۆ تەرازووبازەکان، بۆ ئەوانەی کە لەکێشان و پێواندا لەکرین و فرۆشتندا تەرازوو بازی و فێڵ دەکەن (یان لە هەڵسەنگاندنی خەڵکیدا ڕاست ناڵێن). (٢) ئەوانەی کاتێك شت لە خەڵکی دەکڕن بە تەواوی، بە زیادەوە لێیان وەردەگرن.
(٣) بەڵام کاتێك شتیان بۆ دەپێون یان دەکێشن لێی دەدزنەوە و کەمیان دەدەنێ و فێڵیان لێدەکەن.
(٤) ئایا ئەوانە بروا ناکەن کە بەڕاستی زیندوو دەکرێنەوە (تا سەرئەنجامی خیانەت و فێڵیان وەربگرن).
(٥) لە ڕۆژێکی زۆر سامناك و ترسناك و گەورە دا ...
(٦) ئەو ڕۆژەی کە هەموو خەڵکی بەپێوە دەوەستن لەبەردەم دەسەڵاتی پەروەردگاری جیهانیانەکاندا.

كَلَّآ إِنَّ كِتَـٰبَ ٱلْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾ كِتَـٰبٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿١١﴾ وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَـٰتُنَا قَالَ أَسَـٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّآ إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا۟ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَـٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّآ إِنَّ كِتَـٰبَ ٱلْأَبْرَارِ لَفِى عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَـٰبٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾ إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِى وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ ٱلنَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ﴿٢٥﴾ خِتَـٰمُهُۥ مِسْكٌ ۚ وَفِى ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ ٱلْمُتَنَـٰفِسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ كَانُوا۟ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا۟ بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَهْلِهِمُ ٱنقَلَبُوا۟ فَكِهِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوٓا۟ إِنَّ هَـٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَآ أُرْسِلُوا۟ عَلَيْهِمْ حَـٰفِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَٱلْيَوْمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنَ ٱلْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

(٧) واز بهێنن لە تەرازووبازی، چونکە بەڕاستی نامەی کردەوەی تاوانباران لە (سجین) دایە.
(٨) جا تۆ چووزانی (سجین) چیە؟
(٩) نامەیەکی (دیاری و ئاشکرایە هەر بەڕواڵەتیدا دیارە کە خێری تیادا نیە)، مۆرکراوو لۆك کراویشە.
(١٠) هاوارو ئاهوناڵە لەو ڕۆژەدا بۆ ئەوانەی بڕوایان نیە و، بەرنامەی خوا بەدرۆ دەزانن
(١١) ئەوانەی کە بڕوایان بە ڕۆژی قیامەت و زیندوو بوونەوە نیە و هەمیشە بەدرۆی دەزانن.
(١٢) کەسیش بەڕپا بوونی ئەو ڕۆژە بەدرۆ نازانێت، مەگەر هەموو ستەمکارێکی گوناهبار.
(١٣) ئەوجۆرە کەسانەی کاتێك ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە، دەڵێن: ئەمە ئەفسانەی پێشینانە و (بەسەرچووە)...!!
(١٤) نەخێر، وانیە (ئەو نەفامانە تێناگەن و داناچڵەکێن) بەڵکو دڵیان ژەنگی هێناوەو چڵکی گوناهـ دایپۆشیوە لە سەرەنجامی ئەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.
(١٥) نەخێر، ڕزگاربوونیان نیە، چونکە بەڕاستی ئەو ڕۆژە بەربەست هەیە لەنێوان تاوانباران و پەروەردگاریاندا و بێ بەش دەبن لەبینینی.
(١٦) لەوەودوا بێگومان دەخرێنە ناوئاگری دۆزەخەوە.
(١٧) پاشان پێیان دەوترێت: ئائەمە ئەو شوێنەیە کە بڕواتان پێی نەبوو بەڕاستتان نەدەزانی.
(١٨) نەخێر (دەستەی سەرفرازان دوورن لەو تەنگانەیە) بەڵکو نامەی کردەوەکانیان، دۆسیەی ڕەفتاریان وا لە شوێنە بەرزو بڵندەکاندا. (کە نیشانەی ڕێزو پێزانینی پەروەردگارو فریشتەکانیەتی بۆیان).
(١٩) جا تۆ چووزانی (علیون) چیەو چۆنە.
(٢٠) نامەیەکی (دیارو ئاشکرایە، هەر بە ڕواڵەتیدا دیارە کە خاوەنی سەرفرازو بەختەوەرە) مۆرکراوو لۆك کراویشە.
(٢١) ئەو نامەیە فریشتە نزیکە بەڕێزەکانی لای خوا دەیکەنەوەو (بەسەرسامی و خۆشیەوە سەرنجی چاکە و خواپەرستی چاکان دەدەن و) شایەتی لەسەر دەدەن.
(٢٢) بەڕاستی چاکان، خواناسان لەناو نازو نیعمەتدا ژیانی خۆشی و شادی دەبەنە سەر.
(٢٣) لەسەر کورسی و قەنەفە ڕازاوەکان تەماشای دەوروبەری خۆیان دەکەن (سەرنجی دیمەنی جوان و باخات و باخچە و گوڵ و گوڵزارو تاڤگە و ڕووبارو نازو نیعمەتە نەبراوە و بێشومارەکان دەدەن).
(٢٤) خۆشی و خۆشگوزەرانی و ناسك پەروەری لە ڕووخساریاندا دەبینیت.
(٢٥) شەرابێکیان پێشکەش دەکرێت، کە پاك و سەرمۆرە. (٢٦) کە تۆشکرا بۆنی میسك ئەو ناوە پردەکات، (پێچەوانەی شەرابی دنیایە کە بخۆرو دەوروبەریش بۆگەن دەکات)، جا با لە پێناوی ئەوەدا پێشبرکێکەران پێشبرکێ بکەن. (٢٧) هەروەها ئەو شەرابە ئاوێتەکەی لە (تسنیم)ە، (٢٨) (تسنیم) یش سەرچاوەیەکە تەنها خۆشەویستان و نزیککراوەکان لێی دەخۆنەوە. (٢٩) بێگومان ئەوانەی کە تاوانیان دەکرد گاڵتەیان بە ئیمانداران دەهات و پێیان پێدەکەنین. (٣٠) کاتێکیش بەلایاندا تێپەڕ بوونایە دەیانکردە چپەچپ و سرتە سرت و بە چاو ئیشارەتیان دەکرد. (٣١) کاتێکیش دەگەڕانەوە بۆ ماڵەوە، بەدەم پێکەنین و گاڵتەوە دەگەڕانەوە (هەر باسیان دەکردن)... (٣٢) کاتێکیش ئیمانداران دەبیننەوە، دەڵێن: بەڕاستی ئەوانە گومڕان و لەڕێگەی باو و باپیران لایانداوە!! (٣٣) خۆ ئەو خوانەناسانە ڕەوانە نەکراون تا چاودێربن بەسەر ئیماندارانەوە. (٣٤) (ئە مرۆ ئیتر نۆرەی ئیماندارانە) جا ئەمڕۆ ئەوانەی باوەڕدار بوون بە کافران پێدەکەنن.

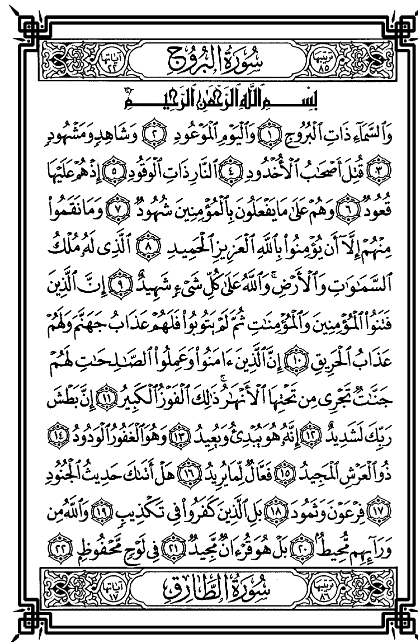

(٣٥) لەسەر کورسی و قەنەفە (رازاوەکان) تەماشا دەکەن (دۆزەخیەکان دەبینن لەسەر شاشەی تایبەتی پێیان دەڵێن):
(٣٦) باشە ئایا کافران پاداشتی ئەوەی کە جاران دەیانکرد درانەوە؟!

سورەتی (الإنشقاق)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

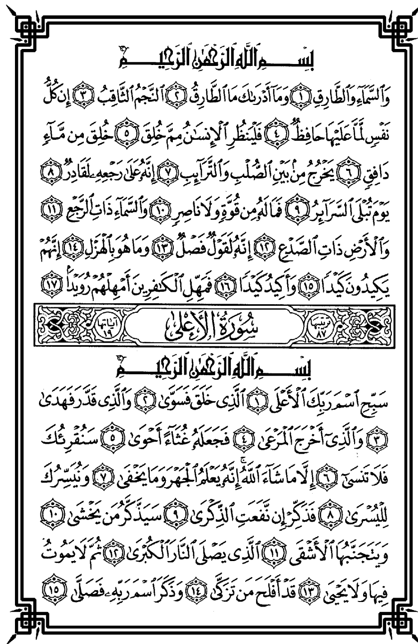
(١) کاتێك دێت ئاسمان لەت و پەت دەبێت.
(٢) گوێڕایەڵی فەرمانی پەروەردگاری دەبێت، حەق وایە و پـێویستە لەسەری ئاوا فەرمانبەردار بێت.
(٣) هەروەها کاتێك دێت زەویش پان و بەرین دەبێتەوە (تـا جـێگەی هەموانی لەسەر ببێتەوە، کە ئەمە ئاماژەیە، بۆ تەخت بوونی).
(٤) هەرچی لەناوێدا هەیە فڕێی دەداتە سەر ڕووکاری و خاڵی دەبێت.
(٥) سەرنجی ئایەتی ـ ٢ ـ بدە.
(٦) ئەی ئینسان بەڕاستی تۆ خۆت زۆر ماندوو دەکەیت، زۆر ڕەنج و زەحـــمەت دەکـــێشیت، سـەرئەنجامیش دەبـێ بگـەڕێیتەوە بـۆ لای پەروەردگارت (تا پاداشتی ڕەنج و هەوڵەکەت وەربگریت).
(٧) جا ئەوەی دۆسیەی کردەوەکانی درایە دەستی ڕاستی...
(٨) ئەوە لێپرسینەوەیەکی زۆر ئاسانی لەگەڵدا دەکرێت.
(٩) بەدڵی خۆش و ڕووی خۆشەوە دەگەڕێتەوە بۆ ناو کەسوکاری چاکو خواناسی، بـۆ نـاو ئـیمانداران (سـەرەڕای حـۆری و منداڵان).
(١٠) (بەڵام) ئەوەی دۆسیەی کردەوەکانی لە پشتیەوە درایە دەستی.
(١١) ئەوە هاوارو دادی لێبەرزدەبێتەوە و دەڵێت: خوایە مەرگ، خوایە بمکوژە، خوایە لەناوم بەرە.
(١٢) (چونکە) دەخرێتە ناو ئاگری دۆزەخ.
(١٣) بەڕاستی ئەو جۆرە کەسە کاتی خۆی لەناو ماڵ و خێزانیدا بەکەیف و ئاهەنگی ناشەرعی، بە بەرپاکردنی سفرەو خوانـی حەرام دڵی خۆش بوو (مەستی ڕابواردنی حەرام بوو).
(١٤) بڕوای وابوو کە هەرگیز زیندوو بوونەوە و گەڕانەوە و لێپرسینەوەوە نیە.
(١٥) نەخێر بەگومانی ئەو نەبوو، پەروەردگاری چاك ئاگاداری کارو کردەوەکانی بوو و دەیبینی چی دەکات.
(١٦) سوێندم (بەو کاتەی دوای خۆرئاوا بوون) ئاسۆ سور هەڵدەگەڕێت.
(١٧) بە شەوو ئەوەی کە کۆی دەکاتەوە (شـەوگار ئـادەمیزاد لەمـاڵی خـۆیدا و، گـیانداران لە شـوێنی خـۆیان و بـاڵندەکـان لەهێلانەکانیاندا کۆ دەکاتەوە).(١٨) بەمانگی چواردەش کاتێك تێرو تەواوو گەورە و درەخشان دەبێت.
(١٩) ئێوە تێدەپەڕن و گۆڕانکاری و حاڵاتی زۆرتان بەسەردێت (بۆ نموونە: لە منداڵی، بۆ پیری، بۆ مەرگ ، بۆ بـەرزەخ، بـۆ قیامەت، لەوەودواش بۆ بەهەشت یان دۆزەخ)، یاخود لە ساغی، بۆ نەخۆشی یان بە پێچەوانەوە... لە هەژاریی، بۆ دەوڵەمەندی یان پێچەوانەوە، لە قیامەتیشدا لە بەهەشتدا ئیمانداران بەردەوام بەرەو تەواوترو چاکتر دەبرێن).
(٢٠) کەواتە، ئەو خوانەناسانە چیانە و بۆچی ئیمان ناهێنن؟
(٢١) کاتێك قورئانیش بەسەریاندا دەخوێنرێتەوە، سوژدە نابەن و ملکەچ نابن؟
(٢٢) دیارە کە بێباوەڕان بەردەوام ڕاستیەکان بەدرۆ دەزانن، بەڵکو باوەڕی پێناکەن.
(٢٣) خوایش چاك ئاگاو زانایە بەوەی کە لە دل و دەروونـیاندا شـاردوویانەتەوە (لە بـوغزو کـینە و پـیلان، دژی ئـیسلام و موسڵمانان). (٢٤) (کەواتە)، مژدەی ئازارو سزایەکی بەئێشیان پێبدە!! (٢٥) جگە لەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوەی چاکیان ئەنجامداوە، پاداشتی نەبراوە و بێ منەت چاوەڕێیانە.

سورەتی (البروج)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە ئاسمانی خاوەن ئەستێرە و هەسارەی گەورە...
(٢) بەو رۆژەی کە بەڵێن دراوە پێش بێت (واتە رۆژی قیامەت و لێپرسینەوە)...
(٣) بەشایەت و شایەتی لەسەردراو، یاخود بە شایەت و بینراوەکان، (تاوانباران ئامادەن و هەرچی ئەنجامیانداوە تۆمار کراوە لەسەریان)
(٤) بەکوشت چن، نەفرینیان لێ بێت، ئەوانەی کە چاڵیان هەڵکەند (بۆ ئیمانداران)...
(٥) ئاگری داگیرساو و بەتینیان تێدا کردەوە...
(٦) ئەو کاتەی کە بەدەوریدا دانیشتبوون...
(٧) لە نزیکەوە چاودێری ئەو کارەساتەیان دەکرد کە بەسەر باوەڕداراندا دەهێنرێت و خۆیان لە نزیکەوە سەرپەرشتیان دەکرد...
(٨) ئەم رق و داخەیان لەئیمانداران تەنها لەبەر ئەوەبوو کە ئەوان باوەڕی بەتینیان (بە ئاشکرا) دەهێنا بە خوای باڵادەستی شایستەی سوپاسگوزاری...
(٩) ئەو زاتەی کە خاوەنی هەموو شتێکە لە ئاسمانەکان و زەویدا، ئەو خوایەی شایەتە لەسەر هەموو شتێک و ئاگای لە هەموو شتێکە.
(١٠) بەڕاستی ئەوانەی بەڵاو ناخۆشی وتەنگانە و پیلانیان دژی پیاوانی ئیماندارو ئافرەتانی ئیماندار خستەکارو پاشان هەر بەردەوام دەبن و کۆڵ نادەن و پەشیمان نابنەوە سزای دۆزەخ و سزای سووتێنەر بۆ ئەوانەیە.
(١١) بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە، باخەکانی بەهەشت کە چەندەها رووبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات بۆیان ئامادەیە، هەر ئەوە خۆی لە خۆیدا سەرکەوتن و سەرفرازیەکی زۆر گەورە و بێ سنوورو بێ وێنەیە.
(١٢) بەڕاستی تۆڵەی پەروەردگارت (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) زۆر توندو تیژ و بەزەبرە.
(١٣) بەڕاستی هەر ئەوزاتەیە سەرەتا هەموو شتێك دروست دەكات و دوای نەمانیشی دووبارە دروستی دەکاتەوە. (هەر ئەو دەتوانێ لە نەبون هەرچیەکی بوێت بیهێنێتە کایەوە).
(١٤) هەر ئەویش زاتێکی زۆر لێخۆشبوو بەسۆزو دلۆڤان و دڵسۆزە (بۆ ئیمانداران).
(١٥) خاوەنی تەختی بڵند و بەرزو پایەدارە.
(١٦) هەرچی بیەوێت ئەنجامی دەدات، هەرچی بیەوێت کەس ناتوانێت دەست بهێنێتە رێی.
(١٧) ئایا هەواڵی لەشکرو سوپاکانت پێگەیشتووە؟ (ئەوانەی یاخی بوون لە پێغەمبەران و بەرنامەی یەکخواناسی).
(١٨) کە لەشکری فیرعەون و ثمودە.
(١٩) کەچی ئەوانەی بێباوەڕن تەمێ نابن بەڵکو هەر سەرگەرمی بە درۆ لە قەلەمدان و دژایەتی ئەم ئایین و بەرنامە و قورئانەن.
(٢٠) (بەڵام با بزانن)، دەسەڵاتی خوا لە پشتیانەوە دەورەی داون و لە دەستی دەرناچن.
(٢١) (ئەوەی ئەوان دژایەتی دەکەن) ئەو قورئانە بەرزو بڵندو پایەدارەیە.
(٢٢) کە لە لاپەڕەی تایبەتی و لەسەر تابلۆی پیرۆز، پارێزراوە لە (لوح المحفوظ)دا.

سورەتی (الطارق)

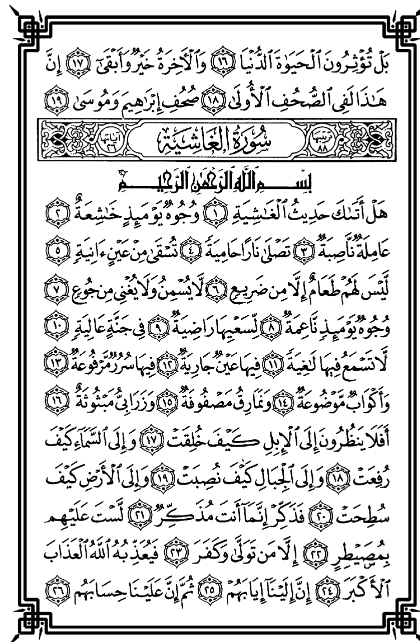
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە ئاسمان و ئەو ئەستێرانەی بەشەودا دەرەکەون.
(٢) جا تۆ چووزانی (طارق) چیە.
(٣) ئەستێرەیەکە بە رووناکیەکەی تاریکی دەبرێت.
(٤) (سوێند بەوانە) هیچ کەس نییە چاودێری نـەبێت، (سـەرەتا خـوا چاودێری هەمووانە، فریشتەکانیشی کردووە بە چاودێرو پارێزەرمان).
(٥) کەواتە با ئادەمیزاد تـەماشا بکـات و سـەرنج بـدات کـە لە چـی دروستکراوە؟!
(٦) دروستکراوە لە ئاوێکی هەڵقوڵاو (کە مەنی پیاوە و هـێلکۆکـەی ئافرەتە، هەڵدەقوڵێت بۆ پێکهاتنی ئادەمیزاد، بەویستی خوا).
(٧) لە نێوان بربرەکانی پشت و ئێسکەکانی سینەدا دەردەچێت.
(٨) بێگومان ئـەو زاتـە دووبـارە دروسـتکردنەوەی ئـادەمیزادی زۆر لائاسانە و توانای تەواوی هەیە.
(٩) ئەو رۆژەی کە هەموو نهێنیەکان دەردەکەوێت و ئاشکرا دەکرێت.
(١٠) ئادەمیزاد هیچ هێزو پشتیوانیەکی نیە.
(١١) سوێند بە ئاسمانێك کـە خـاوەنی گـێرانـەوەیە (سـوری ئـاو لە سروشتدا، شـەپۆلەکـانی تـەلەفون و رادیـۆ و تـەلەفیزیۆن... هـتد دە گێرێتەوە).
(١٢) هەروەها سوێند بە زەوی کە درزی تێ‌دەبێت بەهۆی رووەکەوە. (یان هەر هۆکارێکی ترەوە).
(١٣) بەراستی ئەم قورئانە گوفتارێکی جیاکەرەوەیە (جیاکەرەوەی حەق و ناحەق، راست و درۆ، چاك و خراپ و.. هتد).
(١٤) ئەم قورئانە گوفتارێکی گاڵتەجاڕی نی‌یە.
(١٥) بەڕاستی ئەوانە سەرگەرمی پیلانن و خەریکی داونانەوەن (بۆ ئیمانداران).
(١٦) (بەڵام خوا دەفەرموێت): منیش پلان و نەخشەی خۆم دەخەمەکار.
(١٧) کەواتە تۆش (ئەی محمد ﷺ) تاوێك مۆڵەتی بێ باوەڕان بدە، کەمێك لێیان بوەستە (بزانە چیان بەسەر دەهێنم).

سورەتی (الأعلی)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) تەسبیحات و ستایشی پەروەردگاری بەرزو بڵند و پایەدارت بکە.
(٢) ئەو زاتەی هەموو شتێکی دروستکردووە بەجوانی و رێکوپێکی و تێرو تەواویی.
(٣) ئەو زاتەی کە نەخشەی کێشاوە بۆ هەموو شتێك و رێنموویی کردووە. (٤) هەروەها گژوگیای لە لەوەڕگای دەرهێناوە. (٥) (بەڵام دوای ماوەیەك) دەیکاتە پووش و پەڵاشێکی زەرد و وشك و رەشهەڵگەڕاو. (٦) (ئـەی مـحمد ﷺ) ئـێمە قـورئانت لە رێگەی جوبرەئیلەوە بەسەردا دەخوێنینەوە، ئیتر هەرگیز بیرت ناچێت. (٧) مەگەر شتێك ویسـتی خـوای لەسـەربێت، چـونکە بەڕاستی خوا ئاگادارە بەو شتانەی کە ئاشکراو دیارن، یاخود شاراوەن. (٨) جا دڵنیابە ئێمە یارمەتیت دەدەین بۆ ئـەنجامدانـی هەموو چاکەیەك، هەموو کارێکی لەبارت بۆ ئاسان دەکەین. (٩) کەواتە تۆ ئیتر لەسەر یادخستنەوە و یـاداوەری ئـەو کـەسانە بەردەوام بە کە سوودیان وەرگرتووە و ئامادەن زیاتر تێبگەن.(١٠) بێگومان ئەو کەسەی کە ترسی خوای لە دڵدا بێت یاداوەری وەردەگرێت. (١١) خراپترین کەس خۆی لێ دوور دەگرێت... (١٢) ئەوەی دەچێتە ناو ئاگرە گەورەکەوە و دەسوتێت تیایدا. (١٣) لەوەودوا نە ئەوەیە بمرێت و (رزگاری ببێت، نە ئەوەشە کە) ژیانێکی ئاسایی بەسەر بەرێت. (١٤) بێگومان ئەو کەسە سەرفرازە کە دەروونی خۆی پاك راگرتووە و.... (١٥) ناوی پەروەردگاری دەبات و نوێژی بۆ دەکات و کرنووش و سوژدەی بۆ دەبات.

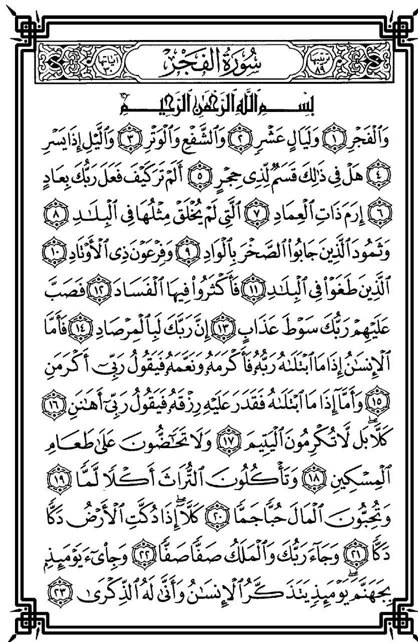

(١٦) کەچی ئێوە ڕێبازی ڕزگاری ناگرنە بەر، بەڵکو زیاتر ژیانی دنیاتان مەبەستە.
(١٧) لەکاتێکدا قیامەت و بەدەست هێنانی بەهەشت چاکترە و بەردەوامیشە (هەر بەراورد ناکرێت لەگەڵ تەمەنی کورتی دنیادا).
(١٨) بێگومان ئەم یادخستنەوانە لە پەڕاوە دێرینەکانیشدا باسکراوە.
(١٩) (لەوانە) کتێبە پیرۆزەکانی ئیبراهیم و موسا.

سورەتی (الغاشیة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی ڕۆژی قیامەتت پێگەیشتووە؟! (ڕۆژێکە سەختیەکەی هەموو کەسێك داگیر دەکات)
(٢) لەو ڕۆژەدا چەند ڕووخسارانێك خەجاڵەت و ڕەنگ زەرد و شەرمەزار و زەبوونن.
(٣) (هەریەك لە خاوەنی ئەو ڕووخسارانە) ئیشکەرێکی شەکەت و ماندوون (بۆ بەدەستهێنانی دنیای دوور لە ئیمان).
(٤) دەچنە ناو ئاگرێکی سووتێنەرەوە (کە جەستەکە لەناو نابات بۆ ئەوەی هەر لە سزادا بمێنێتەوە).
(٥) لە سەرچاوەیەکی لەکوڵ و زۆر گەرم خواردنەوەی دەدرێتێ.
(٦) هیچ خۆراکیشیان نییە جگە لە درکێکی ووشك و تفت و تاڵ (جۆرە ڕوەکێکی بیابانیە بەتەڕی تەنها وشتر دەیخوات، بە وشکی وشتریش نایخوات).
(٧) نە ئەوەیە گۆشتی پێبگرن و پێی قەڵەو ببن، نە ئەوەشە پێی تێرببن.
(٨) لەولاشەوە روخسارانێکی‌تر ناسك و ڕووخۆش و گەشاوە و ڕووناکن.
(٩) لە هەوڵ و کۆششەکانیان (بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوا لە دنیادا) ڕازی و ئاسوودەو خوشنودن.
(١٠) لە بەهەشتێکی بەرزو بڵندا ژیان دەبەنە سەر.
(١١) تیایدا قسە و گوفتارێکی ناخۆش و نابەجێ نا بیستن.
(١٢) لە بەهەشتدا کانی و سەرچاوە و تاڤگەی ڕەوانی تێدایە.
(١٣) هەروەها چرپا و سیستەم و جێگەی حەوانەوەی بەرز و بڵندکراوەی لێیە. (١٤) (لە نزیك ئەو بەختەوەرانەوە لە هەر کوێدا بن) کوپ و سوراحی و پەرداخی (جوان و ڕازاوە و نەخشین) دانراوە. (١٥) هەروەها پشتی و سەرین و پاڵپشتی جوان و ڕازاوەی تیادایە کە بە ڕێکو پێکی ڕیزکراون. (١٦) فەرش و ئۆرتە و ڕایەخی قەشەنگ و نەخشینی تیادا ڕاخراوە (هەموو کۆشك و تەلاڕو ڤێلاکانی پێڕازێنراوەتەوە). (١٧) (ئینجا خوای دروستکار لە ڕوانگەی هەندێك دروستکراوانیەوە دەیەوێت بێ باوەڕان دابچڵەکێنێت)، بۆیە دەفەرموێت: ئایا ئەوە سەرنجی وشتر نادەن چۆن دروستکراوە؟! (قەبارەی، ملی درێژی، قاچە درێژەکانی کە بە سمێکی ئیسفنجی کۆتایی هاتووە، ئینجا خۆ گرتنی لەسەر برسێتی و تینویەتی،...) (١٨) ئایا سەرنجی ئاسمان نادەن چۆن بەرزکراوەتەوە (ئەو هەموو ئەستێرە و کاکەشان و هەسارە بێ‌شومارە دەورەی زەویداوە لە بڵندیەوە ڕاگیراون). (١٩) ئەی سەرنجی کێوەکان نادەن، چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون (ڕەگیان چووە بە ناخی زەویدا)؟! (٢٠) ئەی سەرنجی دەشتەکانی زەوی نادەن چۆن تەخت کراوە (لەبار هێنراوە بۆ کشتوکاڵ و ڕێگەوبان و ژیان)؟! (٢١) کەواتە (تۆ ئەی پێغەمبەر ﷺ) ئەم شتانە بخەرەوە یادیان و ئامۆژگاریان بکە، بەڕاستی تۆ هەر یادخەرەوەیت. (٢٢) هیچ دەسەڵاتێکت نیە بەسەر دڵ و دەروونیاندا (تا بە زۆر باوەڕداریان بکەیت). (٢٣) بەڵام ئەو کەسەی کە ڕووی وەرگێڕاوە و کوفری هەڵبژاردووە... (٢٤) ئەوە خوا سزاو تۆڵەیەکی زۆرسەخت و بەئازارو بێ سنووری لێ دەسێنێت. (٢٥) بێگومان ئەوانە گەڕانەوەیان هەر بۆ لای ئێمەیە (بیانەوێت و نەیانەوێت). (٢٦) لەوەودوایش بەڕاستی حساب و لێپرسینەوە و دادگاییان لەسەر ئێمەیە.

سورەتی (الفجر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە بەرەبەیان.

(٢) سوێندم بەو شەوانەی کە دە شەون (دە شەوی کۆتایی رەمـەزان، یان دە شەوی سەرەتای مانگی ذی‌الحجە کە کاتی ئەنجامدانی حەجە، هەردوو بۆنەکەش پیرۆزن).

(٣) سوێند بە ئەو شتانە کە جووتن، هەروەها سوێند بـە هـەموو ئـەو شتانەی کە تاکن (یاخود سوێند بە شەوە جووت و شەوە تاکەکان).

(٤) بە هەموو شەوێك کاتێك تێدەپەڕێت (لە سەرەنجامی سوڕانەوەی زەوی بەدەوری خۆیدا).

(٥) ئایا لەو شتانەدا سوێندی شایستە نی‌یە بۆ کەسێك کە خاوەنی عەقڵ و بیروهۆش بێت؟!

(٦) ئایا نەتزانیووە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە هۆزی عاد.

(٧) کە ئەویش هۆزی (ارم) و خاوەنی پایەی بەرزو کۆڵەکە و نیرگەی درێژ بوون (خانووبەرە و کۆشك و تەلاری گەورە و بەرزیان دروست دەکرد).

(٨) لە سەردەمی ئەواندا لە هیچ شارو شوێنێکدا، کۆشك و تەلاری وەك ئەوەی ئەوان دروست نەکراوە.

(٩) ئایا نەتزانیووە قەومی ثمودیش خوا چی لێکردن، ئەوانەی لە دۆڵ و شیوەکانەوە بەردیان دەتاشی و دەیـانگواسـتەوە (بـۆ لاپاڵی چیاکان و لەوێ خانوویان پێ دروست دەکرد؟).

(١٠) هەروەها فیرعەونی خاوەن ئەهرامەکان، (چ کۆشك و بینایەکی مەحکەمیان وەکو مێخ دادەکوتی بە زەویدا).

(١١) ئەوانەی کە ستەمیان بەرپا کرد لە وڵاتداو خەڵکیان دەچەوسانەوە...

(١٢) خراپە و تاوان و گوناهی زۆریان ئەنجامدەدا...

(١٣) (دوای ماوەیەکی دیاریکراو) پەروەردگاری تۆ سزاو خەشم و قینی خۆی ڕژاند بەسەریاندا و تەفرو تونای کردن...

(١٤) بەراستی پەروەردگاری تۆ هەمیشە و بەردەوام ئامادەیە کە تۆڵە لە ستەمکاران بسێنێت.

(١٥) جاکاتێك ئادەمیزاد لەلایەن پەروەردگاریەوە تاقی دەکرێتەوە، ڕێزی لێ دەنێت و نازو نیعمەتی بەسەردا دەڕێژێت، دەڵێت: (بە خوا وا دیارە) پەرورەردگارم خۆشی دەوێم ڕێزم هەیە لای.

(١٦) بەڵام کاتێك تاقی دەکاتەوە و رزق و ڕۆزی کەمی پێدەبەخشێت و لێی دەگرێتەوە دەڵێت: وا دیارە پەروەردگارم منی خۆش ناوێت و رقی لێمە و ریسوام دەکات.

(١٧) نەخێر ئەو شتانە، هیچی وا نیە، (نەبەخشین مانای ڕێزو قەدرە، نەلێگرتنەوە مانای بێ ڕێزی و بێ قەدرییە، بەڵکو ئـێوە (سەرەڕای ئەو بیرو بۆچوونە چەوتانەتان) ڕێزی هەتیو ناگرن و نازی پێنادەن.

(١٨) هانی یەکتر نادەن بۆ ئەوەی خۆراك ببەخشن بەهەژار و نەداران.

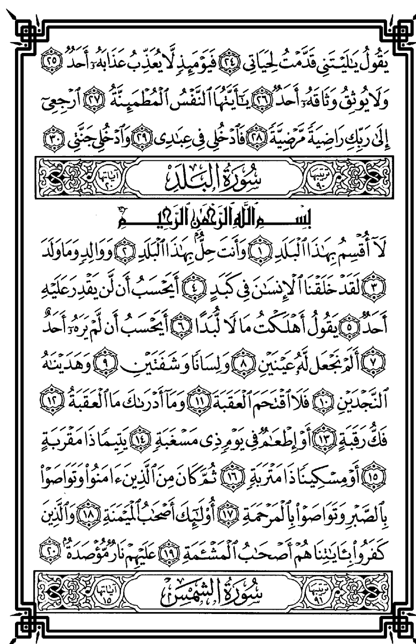
(١٩) میراتی دەخۆن و هەمووی دەماشنەوە (حەقی خزمان و نەدارانی لێ نادەن).

(٢٠) ماڵ و سامان و دارایشتان زۆر خۆشدەوێت (رەچاوی حەڵاڵ و حەرام ناکەن).

(٢١) نەخێر، (هەر ئاوا بۆتان نالوێت)، کاتێك دێت کە زەوی ورد و خاش دەکرێت و لەناکاو دەدرێت بەیەکدا.

(٢٢) پەروەردگارت دێت و فریشتەکانیش پۆل پۆل (هاتنی پەروەردگاری مەزن خۆی نەبێت کەس نازانێت چۆنە).

(٢٣) ئەو ڕۆژە دۆزەخ دەهێنرێت و نیشان دەدرێت، جا ئەو ڕۆژە (ئادەمیزادی بێباوەڕ) دەزانـێت چ پـەندێکی بـەسەر خـۆی هێناوە، بەڵام تازە بەخۆدا هاتنەوە و پەشیمانی هیچ سوودێکی نیە و دادی نادات؟!

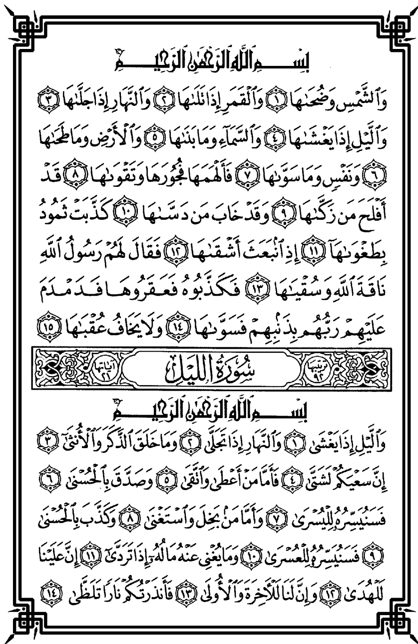

(٢٤) (ئەوسا بە کەساسی و هەناسە ساردەوە) دەڵێت: خۆزگە بۆ ئەم ژیانەم دەست پێشخەریم بکردایە.
(٢٥) جائیتر ئەو ڕۆژە کەس وەکو خوا بەخەشم و قین نیە لە بێ باوەڕان، لەبەرئەوە سزایەکیان دەدات کە کەس ناتوانێت سزای لەو چەشنە بدات.
(٢٦) کەسیش وەکو ئەو زاتە (بێباوەڕان) نابەستێتەوە و بەندیان ناکات.
(٢٧) (شایانی باسە بە ئیمانداری سەرفراز لە سەرەمەرگدا دەوترێت) ئەی خاوەنی دڵ و دەروونی پڕ لە ئارامی (ئەی ئادەمیزادی ژیر و هۆشمەند کە لە تەمەنی کۆتای دنیادا پەروەردگارت ناسی و بەجوانی دەتپەرست...)
(٢٨) بگەڕێرەوە بۆ لای پەروەردگارت کە تۆ لەو ڕازیت و ئەویش لە تۆ ڕازیو خۆشنودە...
(٢٩) دە بچۆرە ریزی بەندە چاکە نازدارو بەرێزەکانمەوە.
(٣٠) بچۆرە بەهەشتە خۆشە ڕازاوەکەمەوە.

سورەتی (البلد)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێندم بەم شارە (واتە شاری مەککە).
(٢) لەکاتێکدا تۆ نیشتەجێی تیایدا.
(٣) سوێند بە باوك و ڕۆڵەکەی. (سوێند خواردنی خوا بەهەر شتێك بۆ سەرنج ڕاکێشانمانە).
(٤) (سوێند بەوانە) بەڕاستی ئێمە ئینسانمان دروست کردووە و بەردەوام لە ناڕەحەتی و سەغڵەتی و کێشە و ناخۆشیدایە...
(٥) ئایا ئادەمیزاد وادەزانێت کە هەرگیز کەس دەسەڵاتی بەسەریدا نابێت؟
(٦) (زۆرجار) دەڵێت: من پارەی زۆرم لەناوداوە!! من مالی زۆرم خەرج کردووە!!
(٧) ئایا وادەزانێت کەس ئاگاداری نیەو نەیبینیوە (کە ئەو سەرمایەیەی لە کوێوە پەیدا کردووە و لەچیدا خەرجی کردووە؟!).
(٨) ئایا جووتێك چاومان پێنەبە خشیوە؟ (چاو: زۆر گرنگترە لە دوو دەزگای کامێرای ئەلەکترۆنی خودکار لە هەر چرکەیەکدا هەزاران وێنەی ڕەنگاو ڕەنگ دەگرێت و دەینێرێت بۆ مێشك، ئەویش هەندێکی هەڵدەگرێت).
(٩) هەروەها زمان و دوو لێوەیشمان پێ نەبەخشیوە؟ (کە بە کاریان دەهێنێ بۆ قسە کردنو خواردن؟).
(١٠) ئایا بە منداڵی ڕێنموویمان نەکردووە بۆ ئەوەی شیر لە مەمکەکانی دایکی بخوات؟، لە گەورەییشدا بۆ ئەوەی سەرپشك بێت لە شوێنکەوتنی ڕێبازی ڕاست، یان چەوت؟!
(١١) کەچی (زۆربەی ئەوخەڵکە) نەیتوانی بەسەر کۆسپ و لەمپەرەکاندا زاڵ ببێت و ڕێگای سەرفەرازی بگرێتەبەر.
(١٢) جا تۆ چووزانی ئەو کۆسپ و لەمپەرانە کامەن؟!... (١٣) ئازادکردنی بەندە و کۆیلەیە (یان ئازادکردنی گەردنی خۆیەتی لە گوناهو یاخی بوون و سەرکەشی). (١٤) یاخود خۆراك بەخشینە لە ڕۆژێکدا کە گرانی و پرسێتی هەبێت. (١٥) بەتایبەتی بەو هەتیوەی کە خزمایەتی هەیە لەگەڵیدا. (١٦) یان بە هەژارێك کە لە هەژاریدا لەسەر خاك دانیشێت، یان پەککەوتە و کەفتەکارێك.
(١٧) سەرەڕای ئەوانەش ئادەمیزاد دەبێت لەوانەبێت کە باوەڕیان هێناوە و ئامۆژگاری یەکتریان کردووە لەسەر خۆگری و ئارامگری، هەروەها ئامۆژگاری یەکتریان کردووە لەسەر ڕەحم و بەزەیی و میهرەبانی. (١٨) ئەوانەی بەو سیفەتە جوانانە خۆیان دەڕازێننەوە دەستەی ڕاست و (دەستەی بەختەوەرانن). (١٩) ئەوانەش کە باوەڕیان بە ئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نەبووە، ئەوانە دەستەی خوارو چەپ و چەوت و نالەبارانن، دەستەی نەگبەت و سەرلێشێواوەکانن. (٢٠) ئەوانە دەرگا و قاپیەکانی دۆزەخ لەسەریان داخراوە و هیچ هیوایەکی ڕزگارییان نیە (پەنادەگرین بە خوای میهرەبان).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا ﴿٢﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ﴿٤﴾ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ﴿٥﴾ وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ﴿٦﴾ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا ﴿١٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ﴿١١﴾ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا ﴿١٢﴾ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿١٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا ﴿١٤﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

سُورَةُ اللَّيْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ﴿٢﴾ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣﴾ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَن بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾ وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ﴿١١﴾ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ ﴿١٢﴾ وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ﴿١٣﴾ فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾

سورەتی (الشمس)

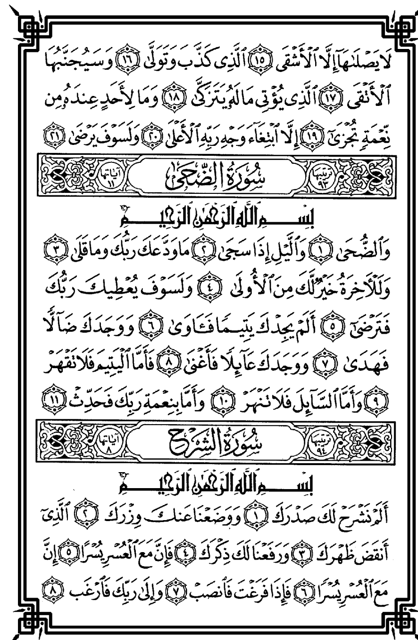
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە خۆرو تیشکی خۆر (کە لە سەرەتای رۆژدا سەرهەڵدەدا).
(٢) سوێند بە مانگ، کاتێك بەشوێنیدا دێت.
(٣) سوێند بەرۆژ کاتێك کە خۆر دەردەخات.
(٤) سوێند بە شەو کە خۆر دادەپۆشێت.
(٥) سوێند بە ئاسمان و بەو زاتە بەدەسەڵاتەی دروستی کردووە.
(٦) سوێند بە زەوی و بەو زاتەی کە بەشێوەی هێلکەیی دایناوە.
(٧) سوێند بە دەروون و ئەو زاتەی کە بە رێکو پێکی بەدیهێناوە.
(٨) توانای خراپەو چاکە و ناپاکی و پاکی و خوانەناسی و خوانـاسی تێدا دابین کردووە.
(٩) (سوێند بەوانە هەموو) بەراستی ئەو کەسە سەرفرازە کـە نـەفسی پاك و پوختە کردووە و ئیمان و ترسی خوای تیادا رواندووە.
(١٠) بێگومان نائومێدبوو ئەوکەسەی نەفسی خـۆی نـاپوخت کـرد و ئالودەی گوناهو تاوان و خراپەی کرد.
(١١) قەومی ثمود بەهۆی سەرکەشی و یاخی بوونیانەوە، بڕوایان بـە پێغەمبەرەکەیان نەهێنا. (چونکە دەرونیان ناپوخت بوو).
(١٢) کاتێك شەقاوە و خوانـەناسترین کـەسیان خـۆی راپسکـاند (بـۆ سەربڕینی وشترەکە بە مەرجێ لە مەترسی سەربڕینی ئاگادار کرابوون).
(١٣) جا پێغەمبەری خوا (صالح) پێی وتن: واز بهێنن لەم وشترەکە موعجیزەی خوایە، مۆڵەتی بدەن لە نۆرە ئاوەکەی خۆیدا ئاو بخواتەوە. (بیر لە ئازاردان و سەربڕینی مەکەنەوە).
(١٤) کەچی بڕوایان بە هەرەشەکانی نەکرد، وشترەکەیان سەربڕی، ئەوسا ئیتر پەروەردگاریان وڵاتی کاولکردن و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد بەسەریاندا و کەسیان رزگاری نەبوو (بەهۆی گوناهو تاوانیانەوە).
(١٥) لەکاتێکدا کە خوای بەدەسەڵات لە سەرەنجامی ئەو کارەیشی هەرگیز ناترسێت و باکی لە کەس نیە.

سورەتی (الليل)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە شەو کاتێك دنیا دادەگرێت...
(٢) بە رۆژ کاتێك دنیا رووناك دەبێت و تاریکی دەرەوێنێتەوە.
(٣) سوێند بەو زاتەی کە نێرو مێی دروست کردووە. (٤) بەراستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە (هەتانە هەوڵ و کۆششی بۆ بە دەستهێنانی بەهەشتە، هەتانە بە پێچەوانەوە بە دەست و بردە بۆ ئەنجامدانی تاوان و خراپکاری، هەتانە گوێڕایەڵ و هەتانە یاخی... هتد). (٥) جا ئەوەی (ماڵ و سامان و زانستی و... هتد) دەبەخشێت و پارێزکار و لەخواترسە... (٦) بـڕوای بـتەوی بـە پاداشتی چاك و بەنرخی خوایی هەیە... (٧) ئەوە رێگەی چاکە و چاکەکاری بۆ ئاسان دەکەین و سەرئەنجام دەیـخەینە خـێرو خۆشیەوە. (٨) بەڵام ئەوەی رەزیل و دەست نوقاو بێت و خۆی بە بێ‌نیاز بزانێت و (رەزامەندی خوایی مەبەست نەبێت)... (٩) بڕوای نەبێت بە پاداشت و بەهرەی چاکی خوایی و بەدرۆی بزانێت... (١٠) ئەوە ئێمە رێبازی تەنگانە و نـاخۆشی بـۆ ئـاسان دەکەین و سەرئەنجام بە دۆزەخی دەگەیەنین. (١١) ئەو کاتەی کە دەمرێت و لە گۆڕ دەنرێت، ئەو کاتەش کـە فـڕێ دەدرێـتە دۆزەخەوە ماڵ و سامان هیچ فریای ناکەوێت. (١٢) بەراستی روون کردنەوەی رێبازی هیدایەت و دیـاریکردنی بـۆ خـەڵکی لەسەر ئێمەیە. (١٣) بێگومان دەسەڵاتی بێ‌سنوورمان هەیە بەسەر پاشەرۆژ و قیامەتدا، هەروەها بەسەر دنیادا. (١٤) ئـەوەتە ئاگادارتان دەکەم و دەتانترسێنم لە ئاگرێك کە زۆر بڵێسە دەسێنێت.

(١٥) ناچێتە ناوی مەگەر کەسانی ناپوخت و دڕندە و خوانەناس.
(١٦) ئەوەی حەقیقەت و ڕاستی بە درۆ داناوە و پشتی تێ کردوە.
(١٧) جا خـوانـاس و پـارێزکاران لەو سـزاو ئـاگـرو نـاخۆشیە دوور دەخرێنەوە.
(١٨) ئـەوجۆرە کـەسەی مـاڵ و سـامانی دەبـەخشێتو بـەوە دڵ و دەروونی خۆی خاوێن رادەگرێت....
(١٩) لە کاتێکدا کەکەس چاکەیەکی وای بەسەریەوە نی‌یە کە پاداشت بدرێتەوە.
(٢٠) (چـــونکە) تـــەنها مـــەبەستی بـــەدەستهێنانی ڕەزامـــەندیی پەروەردگاری بەرزو بڵندیەتی.
(٢١) سوێند بە خوا ئەویش رازی و خۆشنوود دەبێت لێی.

سورەتی (الضحی)

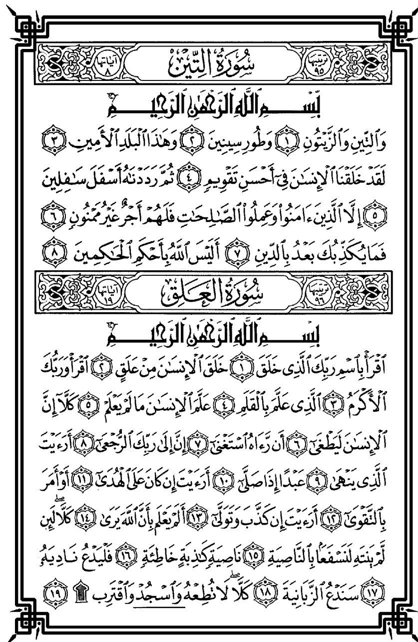
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە چێشتەنگاو (کاتێك خۆر بەرز دەبێتەوە و گەرمەی جوڵە و چالاکیە).
(٢) سوێند بە شەو کاتێك بەتاریکیەکەی زەوی دادەپۆشێت.
(٣) پەروەردگارت دەستبەرداری تۆ نەبووە و وازی لەتۆ نـەهێناوە و خەشمی لی نەگرتوویت (ماوەیەك وەحی نەهات بۆ پێغەمبەر ﷺ کافرانی قورەیش وتیان، پەروەردگاری محمد وازی لێ هێناوە، ئیتر خوای گەورە بەدرۆی خستنەوە).
(٤) بێگومان قیامەت و دوارۆژ چاکترە بۆ تۆ لە دنیا.
(٥) لەئایندەدا پەروەردگارت ئەوەندە نازونیعمەتت پێدەبەخشێت کە زۆر پێی رازی و خۆشنوود دەبیت.
(٦) ئایا پەروەردگارت نەیبینیت بەهەتیوی و خێرا دەرووی لێکردیتەوە و لانەی بۆ سازاندیت و حەواندیتیەوە؟!
(٧) ئەی سەرگەردان نەبوویت و نەت دەزانی چی بکەیت، هیدایەتی دایت و ڕێنموویی کردیت؟!
(٨) ئەی نەیبینیت هەژارو نەداریت، ئەوەتە ماڵ و سامانی پێبەخشیت و دەوڵەمەندی کردیت و بێ نیازی کردیت؟!
(٩) کەواتە تۆش (ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار) هەتیو مەچەوسێنەرەوەو دڵی مەڕەنجێنە.
(١٠) هەڵمەشاخێ بە هەژار و داماو و سواڵکەر و پرسیارکەراندا.
(١١) (بەڵکو) دەربارەی نازو نیعمەتەکانی پەروەردگارت هەمیشە بدوێ و باسیان بکە و لە جێی خۆیاندا بەکاریان بهێنە.

سورەتی (الشرح)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەی محمد ﷺ) ئایا دڵ و دەروون و سینەمان گوشاد و ئاسوودە نەکردیت؟!
(٢) ئایا باری گرانمان لەسەر شانی تۆ لانەبرد؟!
(٣) ئەوەی کە پشتی تۆی هیلاك و ماندووکردبوو؟!
(٤) ناوو ناوبانگی تۆمان بەرزو بڵند نەکردەوە (لە شایەتماندا هاورێ لەگەڵ ناوی ئێمەدا ناوت دەبرێت، ناوت لەسـەر زاری فریشتە و پەری و گرۆی ئادەمیزادە). (٥) بەراستی هاورێ لەگـەڵ تـەنگانەدا خـۆشی و ئـاسوودەیی دێت. (٦) بـێگومان بـە دڵنیای‌یەوە هاورێ لەگەڵ تەنگانەدا خۆشی و ئاسوودەیی هەر دەبێت. (٧) جا کاتێك لە کارێکی خێر دەبیتەوە، خۆت ماندوو بکە بەکارێکی خێری ترەوە. (٨) با هەمیشە و بەردەوام حەزو ئارەزووت بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوا بێت، بەردەوام خەڵکیش هان بدە تا پەروەردگارت بناسن و لە هەوڵی ڕەزامەندی ئەودا بن.

سورة التين

بسم الله الرحمن الرحيم

والتين والزيتون (١) وطور سينين (٢) وهذا البلد الأمين (٣) لقد خلقنا الإنسن في أحسن تقويم (٤) ثم رددنه أسفل سفلين (٥) إلا الذين ءامنوا وعملوا الصلحت فلهم أجر غير ممنون (٦) فما يكذبك بعد بالدين (٧) أليس الله بأحكم الحكمين (٨)

سورة العلق

بسم الله الرحمن الرحيم

اقرأ باسم ربك الذي خلق (١) خلق الإنسن من علق (٢) اقرأ وربك الأكرم (٣) الذي علم بالقلم (٤) علم الإنسن ما لم يعلم (٥) كلا إن الإنسن ليطغى (٦) أن رءاه استغنى (٧) إن إلى ربك الرجعى (٨) أرءيت الذي ينهى (٩) عبدا إذا صلى (١٠) أرءيت إن كان على الهدى (١١) أو أمر بالتقوى (١٢) أرءيت إن كذب وتولى (١٣) ألم يعلم بأن الله يرى (١٤) كلا لئن لم ينته لنسفعا بالناصية (١٥) ناصية كذبة خاطئة (١٦) فليدع ناديه (١٧) سندع الزبانية (١٨) كلا لا تطعه واسجد واقترب (١٩)

سورەتی (التین)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە هەنجیرو زەیتوون (کە دوو میوەی بەسوودو بەکەڵکن، سوێند خورادنی خوا بە دروستکراوانی بۆ سەرنج ڕاکێشانمانە، بەڵام سوێند خواردنی ئێمە گەورەیی و گرنگی سوێند پێ خوراوەکە دەگەیەنێت).

(٢) بەکێوی طوری سینا (کە خوای گەورە گفتوگۆی ڕاستەوخۆی لەگەڵ موسا پێغەمبەردا لەوێدا کرد).

(٣) سوێند بەم شارە ئەمینە، کە (مەککە) یە.

(٤) بەڕاستی ئێمە ئینسانمان لە جوانترین شێوە و ڕێکوپێکترین شێوازدا دروست کردووە لە هەموو ڕوویەکەوە.

(٥) (ئەگەر ڕێبازی خواناسی نەگرێت) سەرەنجام دەیخەینە نزمترینی شوێنە نزمەکانەوە (لە دۆزەخدا).

(٦) جگە لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، پاداشتی هەمیشە و نەبراوە بۆیان ئامادەیە.

(٧) جا ئیتر (ئەی ئینسانی سەرکەش) چی وای لێکردوویت باوەڕت بەڕۆژی قیامەت و لێپرسینەوە نەبێت دوای ئەو هەموو نازو نیعمەتە؟

(٨) ئایا خوا چاکترین فەرمانڕەوا نیە؟ دادپەروەرترین فەرمانڕەوا نیە؟ (کەچی تۆی سەرکەش لێی ڕازیی نیت!!).

سورەتی (العلق)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەی محمد ﷺ) بخوێنە بەناوی ئەو پەروەردگارەتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە. (٢) ئادەمیزادی لە چەند خانەیەکی هەڵواسراو (لەناو منداڵداندا) دروست کردووە. (٣) بخوێنە، لەکاتێکدا هەر پەروەردگاری تۆ بەخشندەیە.

(٤) ئەو زاتە بە هۆی قەڵەمەوە زانستی و زانیاری فێر کردووە. (٥) ئادەمیزادی فێری ئەو شتانە کردووە کە پێشتر نەیدەزانین.

(٦) نەخێر (لەگەڵ ئەو هەموو چاکە و ڕێزەداکە خوا بەخشیویەتی بە ئینسان) بەڕاستی زۆربەیان سەرکەشی دەکەن، یاخی دەبن، ستەم دەکەن. (٧) چونکە هەر کە هەستی کرد دەوڵەمەند و بێ نیازە (لە ڕووی ئابووری، یان تەندروستی، یان زانستی... هتد) یەوە. (٨) (ئەوە فەرامۆش دەکات کە): سەرەنجام گەڕانەوەی هەر بۆ لای پەروەردگاریەتی و (لەسەرکەش و یاخیەکان دەپرسێتەوە). (٩) باشە، پێم بڵێ ئایا ئەو کەسەی کە فەرمان دەدات و ڕێگری دەکات؟!... (١٠) لەبەندەیەکی خوا کاتێك نوێژ دەکات!!... (هەروا بە سەریەوە دەچێت...).

(١١) ئەی ئەگەر ئەو کەسەی قەدەغەی لێدەکرێت لەسەر ڕێبازی هیدایەت و چاکە بێت!! (وەڵامی ناپاکان چی یە؟).

(١٢) یان فەرمان بە خواناسی بکات!!.. (١٣) ئەی ئەگەر (کابرای خوانەناس) بەرنامەی خوا بەدرۆ بزانێت و پشتی تێ بکات.

(١٤) ئایا نەیزانیووە کە خوا دەیبینێت و ئاگای (لە گوفتار و کرداریەتی)؟!

(١٥) نەخێر... سوێند بە خوا ئەگەر کۆڵ نەدات و کۆتایی (بە دوژمنکاری نەهێنێت)، ئێمە پۆپەی سەری دەگرین (بۆ دۆزەخ کێشی دەکەین). (١٦) ئەو پێشە سەرە درۆزنە تاوانکارە (پێشە سەر: جێگەی بیر کردنەوە و تێفکرانە).

(١٧) ئینجا وازی لێبهێنە، با هاوەڵ و هاوبیرو باوەڕانی بانگ بکات و (کۆیان بکاتەوە بۆ دژایەتی ئیمانداران).

(١٨) ئێمەش فریشتەکانی کاربەدەستی دۆزەخی بۆ بانگ دەکەین (تا تۆڵەی لێ بسێنن و لە دۆزەخ توندی بکەن).

(١٩) نەخێر بەگوێی ئەو جۆرە کەسانە مەکە، تۆ هەر سەرگەرمی نوێژو سوژدە ببە و بە بەندایەتی خۆت لە پەروەردگارت نزیک بکەرەوە. (لە ڕێگەو ڕێبازی دینداری لامەدە).

سورەتی (القدر)

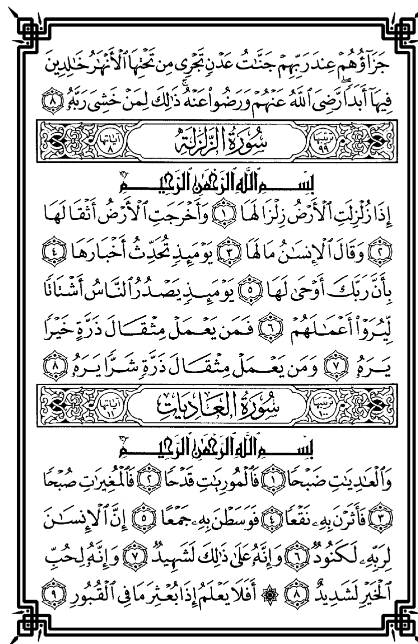
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئـێمە بـەراسـتی قـورئانمان دابـەزانـدۆتە خـوارەوە لە شەوێکی بەفەڕو ڕێزداردا.
(٢) جـا تـۆ چـووزانـی شـەوی بـەفەڕ کـامەیە و چ خـێر و بەرەکەتێکە.
(٣) شەوی قەدری بەڕێز لە هەزار مانگ ڕێزدارو خێردارترە (واتە پاداشتی عیبادەت و خواپەرستی ئەو شەوە بێسنوورە).
(٤) لەو شەوەدا فریشتەکان کە جوبرەئیلیشیان لەگـەڵ دایـە، دادەبەزن لەسەر رووخسەت و مۆڵەتی پـەروەردگاریان، بـە جۆرەها فرمان و کار (بەتایبەت بۆ سەردانـی خـواپـەرستان، بۆسەردانی مزگەوتەکان، بۆ گوێگرتن لە قورئان و.. هتد).
(٥) ئەو شەوە ئاسوودەیی و ئاشتی و هـێمنی و رەحـمەت و میهرەبانیە، هەتاکاتی بەرەبەیان.
پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی: (من قام لیلة القدر ایمانا واحتسابا غفر له ما تقدم من ذنبه).
واتە: ئەوەی شەوی قەدر بەخواپەرستی و یادی خوا بباتە سەر بە ئیمان و باوەڕی دامـەزراو و بـەتەمابوونی پاداشت و رەحمەت، خوای گەورە لە هـەموو گـوناهانی رابـووردووی خـۆش دەبـێت. (بـوخاری و مـوسلیم) ریوایەتیان کردووە.

سورەتی (البینة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئەوانەی بێباوەڕ بون لە خاوەنی کتێبەکان لەگەڵ موشریك و هاوەڵگەران، وازیان لە بیروباوەڕی خـۆیان نەهێنا، هەتا بەڵگە و نیشانەی روون و ئاشکرایان بۆ نەهات (دەربارەی دواهەمین پێغەمبەر).
(٢) (ئەویش) پێغەمبەرێکە لە لایەن خواوە کتێب و نامەی پاك و بێگەردیان بەسەردا دەخوێنێتەوە (کە قورئانە).
(٣) چەندەها پەیامی پر لە رێنموویی بە نرخی لە توێدا هەیە.
(٤) جا خاوەن کتێبەکان دەستە دەستە و پارچە پارچە نەبوون، دوای ئەوە نەبێت کە بەڵگە و نیشانەی ئاشکرایان بۆ هات (دەربارەی پێغەمبەر و قورئان).
(٥) فەرمانیشیان پێنەدرا بوو جگە بەوەی کە خواپەرستی بکەن و بە پاکی و دڵسۆزی و ملکەچو فەرمانبەرداری ئاین و بەرنامەکە بن و لابدەن لە هەموو ئایینێك، تەنها پابەندی ئایینی ئیسلام بن، نوێژیش بـەرێك و پـێکی ئەنجام بدەن، زەکاتیش لە ماڵ و سامانیان دەربکەن، ئەوەیە ئاینی راست و دروستو بەنرخی خوای باڵادەست.
(٦) بەراستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون لە خاوەن کتێبەکان و مـوشریك و هـاوەڵگەران دەخـرێنە نـاو ئـاگـری دۆزەخەوە و بە نەمری تیایدا بۆ هەمیشە دەمێننەوە، هەر ئەوانەن تاوانبارترین و خراپترینی خەڵکانی سەرزەوی.
(٧) بێگومان ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، هەر ئەوانەن چاکترین و پاکترینی خەڵکانی سەر زەوی.

(٨) پاداشتیان لای پەروەردگاریان بەهەشتی پـر لە بـاخی چـرە (کـە کۆشك و تەلارەکان تیایدا ون بـوون)، چـەندەها رووبـاریش بـەژێر درەخت و بەبەردەم کۆشکەکانیدا دەڕوات و لەوێ ژیانی هەمیشەیی و بەردەوام بۆ هەتاهەتایی دەبەنە سـەر، ئـەوانـە خـوا رازیـیـە لـێـیان، ئەوانیش لەو رازیـن (چـۆن رازی نـابن ئـەی پـەروەردگاری ئـاریز، بەڕاستی نازانین بە چ زمانێك سوپاسگوزارت بین) بێگومان ئەو رێزو قەدرە بۆ ئەو کەسەیە کە لە پەروەردگاری ترساوە و فەرمانەکانی بـە جێ هێناوە.

(اللهم ارزقنا من خشیتك ما تحول به بیننا و بین مـعصیتك) یـا أرحـم الراحمین.

سورەتی (الزلزلة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) کاتێك زەوی دەهێنرێتە لەرزە و بوومەلەرزە زۆر بەهێزەکەی بـۆ پێش دێت.

(٢) هەرچی لە زەویـدا هـەیە لە مـاددە سـەنگینەکـانی نـاوی دەری پەڕاندو هێنایە دەرەوە.

(٣) (ئەوکاتە) ئادەمیزادیش دەڵێت: ئەوە چیەتی، بۆ وای لێهات (ئیماندار هەست دەکات کۆتایی دنـیایە و بـەرپابوونی رۆژی قیامەتە، بێ ئیمانیش سەری لێدەشێوێت و نازانێت بەرەو کوێ رابکات).

(٤) لەو رۆژەدا زەوی هەواڵەکانی خۆی دەگێڕێتەوە... (بە زمانی حاڵ دەڵێت ئەمە:).

(٥) بەهۆی ئەوەوەیە کە پەروەردگارت رایگەیاندووە (ئەی ئینسان) فەرمانی بۆ دەرکردووە (کە ئیتر کاتی کۆتایی هاتنیەتی).

(٦) ئەو رۆژە خەڵکی دەستە دەستە بەرەو گۆڕپانی لێپرسینەوە دەردەچن، بەپەرش و بڵاوی، تا کارو کـردەوەکـانیان بـبیننەوە (دیارە کە نامەی کردەوەکان تۆمارکراوە بە دەنگ و رەنگەوە).

(٧) جا ئەوەی بە قەدەر سەنگی گەردیلەیەك خێرو چاکەی ئەنجام دابێت دەیبینێتەوە.

(٨) ئەوەش کە بە قەدەر سەنگی گەردیلەیەك شەڕو خراپەی هەبێت، دەیبینێتەوە.

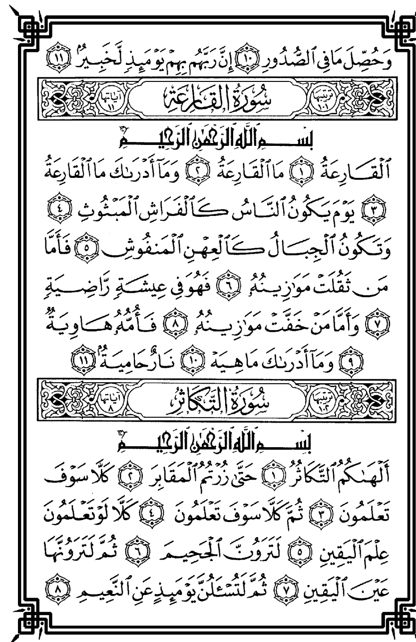
سورەتی (العادیات)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بەو هۆکارانەی کە تیژڕەون و نرکە و ناڵەیان لێوە دێت.

(٢) بەو هۆکارانەی ئاگر دەکەنەوە و بزیسکە دەدەن.

(٣) بەو هۆکارانەی کە لە بەرەبەیاندا هێرش دەبەنە سەر (ئۆردووی دوژمنان). (٤) ئینجا دەبنە هۆی بەرپاکردنی تەپ و تۆزو گەردەلوول. (٥) لەو کاتەدا خۆیان دەکەن بەناو جەرگەی دوژمناندا. (٦) سوێند بەوانە هەمووی، بەڕاستی ئادەمیزاد لە ئـاستی پەروەردگاریدا زۆر ناسوپاس و حەق نەناسە. (٧) خۆیشی شایەتە لەسەر ئەو حاڵەی خۆی، (رۆژی قیامەت دان بە کەمتەرخەمی خۆیدا دەنێت). (٨) بێگومان ئادەمیزاد لە خۆشەویستی ساماندا زۆر بەتین و هەڵپەیە (کە دەستی لێی گیربوو رەزیـل و رژد و چرووکە). (٩) ئایا ئەو جۆرە کەسانە نازانن چی پێش دێت کاتێك لە گۆڕەکان هێنرانە دەرەوە و (زیندوو کرانەوە)؟!

(١٠) هەرچیش لە سینەکاندا هەیە هەر هەمووی لە (کارنامەکاندا) بە تۆمار کراوی ئاشکرا کران و خرانە بەردەست!!
(١١) بەڕاستی پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارو شارەزایە پێیان (بەوردی دەپرسێتەوە لە تاکە تاکەیان).

سورەتی (القارعة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (یەکێکە لە ناوەکانی ڕۆژی قیامەت) واتە: ئەو گرمەیەی دڵان دەلەرزێنێت.
(٢) ئاخۆ ـ القارعە ـ چی بێت؟
(٣) (تۆ ئەی ئینسان) چی فێری کردویت کە ـ القارعە ـ چی‌یە!!
(٤) ئەو ڕۆژە خەڵکی وەکو پەپوولەی سەرگەردان پەرش و بڵاو دەبنەوە.
(٥) کێوەکانیش وەکو خوری شیکراوەیان لێ دێت (سووك دەبن و چاڵ و چۆڵیان پێ پڕ دەکرێتەوە).
(٦) جا ئەوەی تەرازووی خێری سەنگین بێت.
(٧) ئەوە لە بارودۆخێکی خۆش و ئاسوودەدا ژیان دەباتە سەرو زۆر پێی ڕازیە.
(٨) ئەوەش تەرازووی (خێروچاکەی) سووك بێت (گوناهی زۆر بێت).
(٩) ئەوە دایکی ئەو دۆزەخە (باوەشی بۆ کردۆتەوە).
(١٠) جا تۆ چووزانی (هاویە) چیە؟!
(١١) ئاگرێکی زۆر سوتێنەرو بڵێسەدارە (هەرگیز خامۆش نابێت و تینی کەم ناکات و لەکۆڵی‌نابێتەوە).

سورەتی (التكاثر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (خەڵکینە!!) هەڵپەکردن و پێشبرکێتان بۆ زۆرکردنی (ماڵ و منداڵ و سامان و کۆشك و تەلار و.. هتد) ئێوەی سەرگەرم و سەرگەردان و بێ ئاگا کردووە لە خواناسی و دینداری.
(٢) تا ئەو کاتەی کە دەمرن و دەبرێنە گۆڕستان (دەخرێنە ناو گۆڕێکی تەنگ و تەسك و تار).
(٣) واز بهێنن، لەمەودوا دەزانن چ قوڕێکتان بۆ خۆتان گرتۆتەوە، چ بەڵایەکتان بەسەر خۆتان هێناوە).
(٤) دیسانەوە دەڵێم: واز بهێنن، چونکە لە ئاییندەدا هەمو شتێکیان بۆ ڕوون دەبێتەوەو دەیزانن.
(٥) واز بهێنن، ئەگەر ئێوە دەتانزانی، بەزانین و دڵنیایەکی تەواوەوە (وا بێ ئاگا نەدەبوون لە خواناسی).
(٦) سوێند بە خوا دۆزەخ دەبینن (دۆزەخێکی تۆقێنەرو پڕ لە ئازار و ناسۆر).
(٧) دووبارە سوێند بەخوا دۆزەخ بەچاوی سەرتان دەیبینن بە ئاشکراو دڵنیا دەبن (کە چەندە سامناکە).
(٨) پاشان سوێند بە خوا لەو ڕۆژەدا پرسیارتان لێ دەکرێت دەربارەی هەموو نازو نیعمەتەکانی دنیا (چۆنتان پەیدا کردووە و لە چیدا بەکارتان هێناوە).

سُورَةُ العَصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

سُورَةُ الهُمَزَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾ كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

سُورَةُ الفِيلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

سورەتی (العصر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) سوێند بە زەمانە، سوێند بە کاتی عەسر.

(٢) بەڕاستی ئادەمیزاد لە زەرەرمەندی و خەسارەتمەندیدایە.

(٣) بێجگە لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە و ئامۆژگاری یەکتریشیان کردووە کە هەمیشە پابەندی حەق بن (پابەندی حەقیش پێویستی بەخۆگری هەیە)، لەبەر ئەوە بەردەوام ئامۆژگاری یەکتریان کردووە تا هەمیشە و بەردەوام، خۆگرو ئارامگریش بن.

سورەتی (الهمزة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) هاوارو ئاهو ناڵە بۆ هەر کەسێك کە بە شوێن کەم و کووڕیدا دەگەڕێت و لە عەیب و عاری خەڵکی دەدوێت.

(٢) ئەو کەسەی ماڵ و سامانی زۆری کۆ کردۆتەوە و هەر خەریکی ژماردنێتی و (دڵی پێی خۆشە، ڕەزیلە و بەخشندە نیە).

(٣) وادەزانێت ماڵ و سامانەکەی دەبێتە هۆی تەمەن درێژی و نەمریی بۆی؟

(٤) نەخێر سوێند بە خوا بە سوکی و ڕیسوایی فڕێ دەدرێتە ناو (حطمة) وە.

(٥) جا تۆ چووزانی (حطمة) چیە؟

(٦) بریتی‌یە لە ئاگری داگیرساو و بڵێسەداری خوا.

(٧) ئەو ئاگرەی ڕوو دەکاتە ناو جەرگەی دڵ و دەروونەکان (کە مەڵبەندی کوفرو خوانەناسی و ڕەزیلی بوو).

(٨) بێگومان ئەو ئاگرو دۆزەخە لە شوێنێکدایە کە سەرگیراوو دەرگا داخراوە لەسەریان (ڕێگەی قوتار بوونی نیە).

(٩) (خوانەناسان لەوێ) لەناو چەند ستوونێکی ئاگرینی درێژدان (هیچ جم و جوڵێکیان بۆ ناکرێت).

سورەتی (الفیل)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

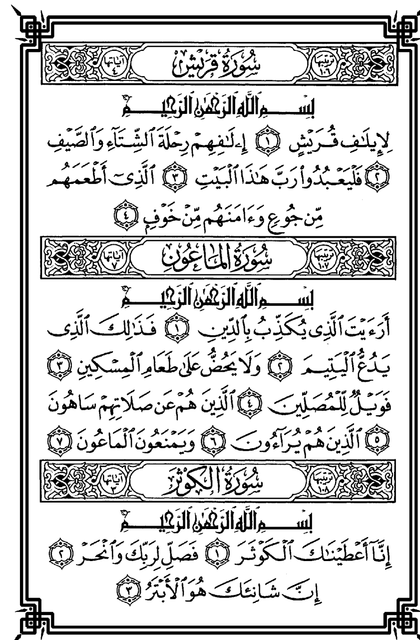
(١) ئایا نەتزانیووە (ئەی پێغەمبەر ﷺ) پەروەردگارت چی کرد بە خاوەن فیلەکان؟!

(٢) ئایا سەری لێ نەشێواندن و پیلان و نەخشەکانیانی پووچ نەکردەوە؟!

(٣) پۆل پۆل باڵندەی نەنارده سەریان؟!

(٤) تا بەبەردی سەنگگڵ (وەك خشتی سوورەوە کراو)، بەرد بارانیان بکەن.

(٥) سەرەنجام وەکو پووش و پەڵاش و کای خوراوی لێکردن، (درێژەی ئەم بەسەرهاتە لە (ژیان نامەی پێغەمبەری مەزندا) لە نووسینی مامۆستا عبدالعزیز پاڕەزانی دا تەماشا بکە).

سورەتی (قریش)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) لەبەرئەوەی قورەیش هۆگر بووە و...
(٢) خوی گرتووە بەکاروانی زستانەی (یەمەن) و کاروانی هاوینەی (شام) بۆ بازرگانی و (دابین کردنی بژێوی).
(٣) کەواتە با پەروەردگار و خاوەنی ئەم ماڵە پیرۆزە (کە عبە) بپەرستن.
(٤) ئەوزاتەی لەبرسێتی رزگاری کردن و خۆراکی پێبەخشین و لە ترس و بیمی (جەردە و رێگران) پاراستوونی و ئاسایشی بۆ دابین کردوون.

سورەتی (الماعون)

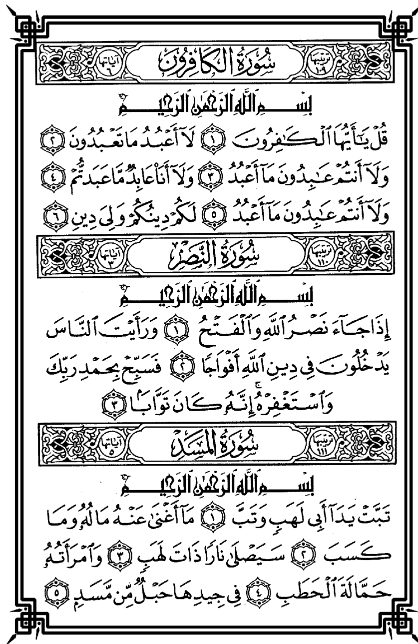
بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) ئایا سەرنجت نەداوە لەو کەسەی ئاینی خوا بەدرۆ دەزانێت؟! (دژایەتی دەکات، پروپاگندە و درۆ هەڵدەبەستێت... هتد).
(٢) ئەو جۆرە کەسە ئەوەیە کە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێت و پیایدا هەڵدەشاخێت.
(٣) هانی کەسیش نادات تا خواردن و خۆراك ببەخشێت بە هەژارو نەداران. (بەتایبەت لە رۆژگاری گرانیدا).
(٤) جا هاوار و واوەیلا بۆ نوێژگەرانێك...
(٥) ئەو نوێژگەرانەی گوێ نادەن بەنوێژەکانیان و کارکردی نیە لە سەریان و دڵی نادەنێ و لێی غافڵن...
(٦) ئەوانەی کە ریابازن و بە رووکەش نوێژ دەکەن و دەیانەوێت خۆیان دەربخەن و (ئیمانداران بخەڵەتێنن).
(٧) (هەمیشەش هەوڵ دەدەن بۆ) قەدەغە کردنی هەموو چاکە و یارمەتی و کۆمەکی و هاوکاریەك.

سورەتی (الكوثر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) بەڕاستی ئێمە خێرو چاکە و خۆشی (هەردوو جیهان و ناوبانگی چاکەی) تۆمان (ئەی محمد ﷺ) بێ ئەندازە و بێ سنوور کردووە (لە هەموو چەرخ و زەمانێکدا).
(٢) کەواتە نوێژ تەنها لەبەر خواو بۆ خواو بۆ بەدەستهێنانی رەزامەندی پەروەردگارت ئەنجام بدە و قوربانییش بکە.
(٣) بێگومان هەر دوژمنان و ناحەزانی تۆ بێ ناو و نیشان و وەجاخ کوێرو دوابراون (لە هەموو خێرو چاکەیەك لە هەردوو جیهاندا).

سُورَةُ الكَافِرُونَ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ﴿٤﴾ وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِىَ دِينِ ﴿٦﴾

سُورَةُ النَّصْرِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ ٱلنَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ ٱللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَٱسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابًۢا ﴿٣﴾

سُورَةُ المَسَدِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَآ أَبِى لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَٱمْرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِى جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍۭ ﴿٥﴾

سورەتی (الکافرون)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەی محمد ﷺ) بڵێ: ئەی کۆمەڵی بێباوەڕو خوانەناسان.

(٢) من هەرگیز ئەو شتانەی کە ئێوە دەیپەرستن نایپەرستم (چونکە من خواپەرستم).

(٣) ئێوەش دیارە ئەوەی من دەیپەرستم نایپەرستن (چونکە بت پەرستن).

(٤) ئەوەی ئێوە پەرستووتانە من هیچ کات نایپەرستم.

(٥) ئێوەش، ئەو زاتەی من دەیپەرستم نایپەرستن.

(٦) (کەواتە) دینی خۆتان بۆ خۆتان و دینی خۆم بۆ خۆم.

(ئەم سوورەتە کاتێك هاتە خوارەوە، بێباوەڕان ویستیان رێك بکەون لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ کە ئەو ماوەیەك بتەکانی ئەوان بپەرستێت، ئەوانیش هەمان ماوە خوا پەرستی بکەن!!).

سورەتی (النصر)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) کاتێك یارمەتی و کۆمەکی خوا دێت، شاری مەککە رزگار دەکرێت و دەرگای ئازادی واڵا دەکرێت.

(٢) خەڵکیشت بینی پۆل پۆل دەچنە ریزی ئاینی خواوە.

(٣) ئەوسا ئیتر تۆ سوپاس و ستایشی پەروەردگارت بکە و داوای لێخۆشبوونی لێ بکە، چونکە بەڕاستی خوا زۆر چاوپۆشی دەکات و تەوبە وەرگرە... (ئومێدە لە ئایندەیەکی نزیکدا، خوای باڵادەست سەرکەوتنێك ببەخشێت، ئەو کاتە ئیمانداران هەست دەکەن ئەم سوورەتە تازە نازڵ‌زیووە).

سورەتی (المسد)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) دەستەکانی بشکێت ئەبولەهەب و ریسوا ببێت، ئاشکرایە کە هەر ریسوایش دەبێت و (لەناودەچێت).

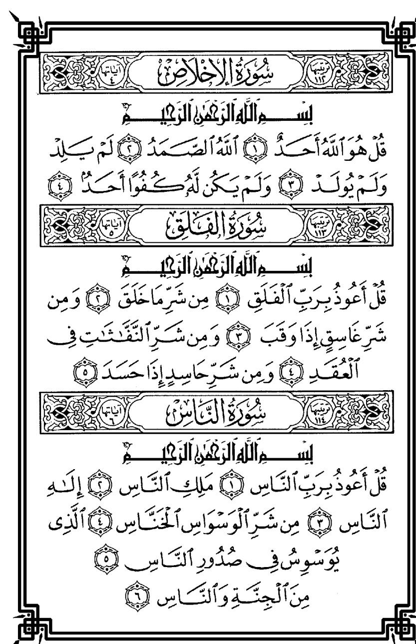
(٢) ماڵ و دارایی و ئەو شتانەی کە بە دەستی هێناوە، فریای نەکەوت.

(٣) لەئاییندەدا دەخرێتە ناو ئاگرێکی بڵێسەدارەوە.

(٤) هەروەها ژنەکەشی کە هەمیشە هەڵگری کۆڵەدارە و (ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدات).

(٥) هەمیشە گوریسێکی چنراو لە پووشی خورما لە گەردنیایەتی (لە قیامەتیشدا زنجیری ئاسن دەکرێتە گردنی).

(کاتێك پێغەمبەر ﷺ تیرەو تایەفەکانی کۆ کردەوە و پەیامی خوای پێراگەیاندن ئەبولەهەب وتی: (تبا لك ألهذا دعوتنا) ئیتر ئەم سوورەتە هاتە خوارەوە، کە هێرشێکی بەردەوامە بۆ سەر ئەبولەهەب و هاوسەرەکەی و ئەوانەی لەوان دەچنو وەك ئەوان دژایەتی ئیمانو ئیسلام دەکەن).

سورەتی (الإخلاص)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) بلێ: ئەو خوایەی کە ناوی الله – یە خوایەکی تاکو تەنهایە (بێ هاوەڵ و هاوتایە).

(٢) خوا زاتێکی پایەدارو دەسەڵاتدارە، نیازی بە کەس نیە و هەمووان ئاتاجی ئەون، (هەر ئەو دەتوانێت بەلاو ناخۆشی لابەرێت و پێویستی و داخوازیەکانمان جێبەجێ بکات.)

(٣) هیچ کەسی لێ نەبووە و خۆیشی لە کەس نەبووە.

(٤) هەرگیز هاوتا و هاوشێوە و دەسەڵاتدارێکی‌تر نیە کە لە بەرامبەریەوە بوەستێت و هاوشانی بێت‌و وەکو ئەو باڵادەست بێت و وەکوئە و دروستکار بێت.

سورەتی (الفلق)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) بلێ: پەنا دەگرم بەو پەروەردگارەی کە بەرەبەیان پێش دەهێنێت، دنیای تاریك روناك دەکاتەوە.

(٢) لە شەڕو خراپەی هەرچی کە دروستی کردووە (لە جنۆکە و ئادەمیزاد و مارو مێروو..).

(٣) لەشەڕو خراپەی شەو کاتێك کە دادێت و دنیا تاریك دەبێت و شەوەزەنگ دنیادا دەگرێت.

(٤) لە شەڕو خراپەی ئەو کەسانەی کە جادوو دەکەن و پەت و دەزوو گرێ دەدەن و فووی پیادەکەن (بە فێڵ و جادوو نێوان خەڵکی تێك دەدەن کێشەو گرفت بۆ تاك و کۆمەڵ دروست دەکەن).

(٥) لەشەڕو خراپەی حەسوودو بەخیل، کاتێك کە حەسوودی و بەخیلی دەبات، (دەکەوێتە خۆی بۆ ئەوەی زەرەرو زیان بدات و کێشە بەرپابکات).

سورەتی (الناس)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) بلێ: پەنادەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی.

(٢) بە پادشای خەڵکی. (لە هەمو زەمین و زەمانێکدا).

(٣) بە خوای خەڵکی. (لە هەمو سەردەمەکاندا).

(٤) لە شەڕو خراپەی ئەوەی کە وەسوەسە و خەتەرە و خەیاڵ دەخاتە دڵەوە کە (خەنناسە ئەویش:).

(٥) بریتی یە لەوەی کە وەسوەسە فڕێ دەداتە سینە و دڵ و دەروونی خەڵکیەوە. (گرفتی دەرونیان بۆ دروست دەکات).

(٦) لە پەری و خەڵکی، لە جنۆکە و ئادەمیزاد (ئەوانەیان کە شەیتان سیفەتن).